Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Expositio super lib[rum] psalmo[rum] regij p[ro]phete

https://hdl.handle.net/1874/461279

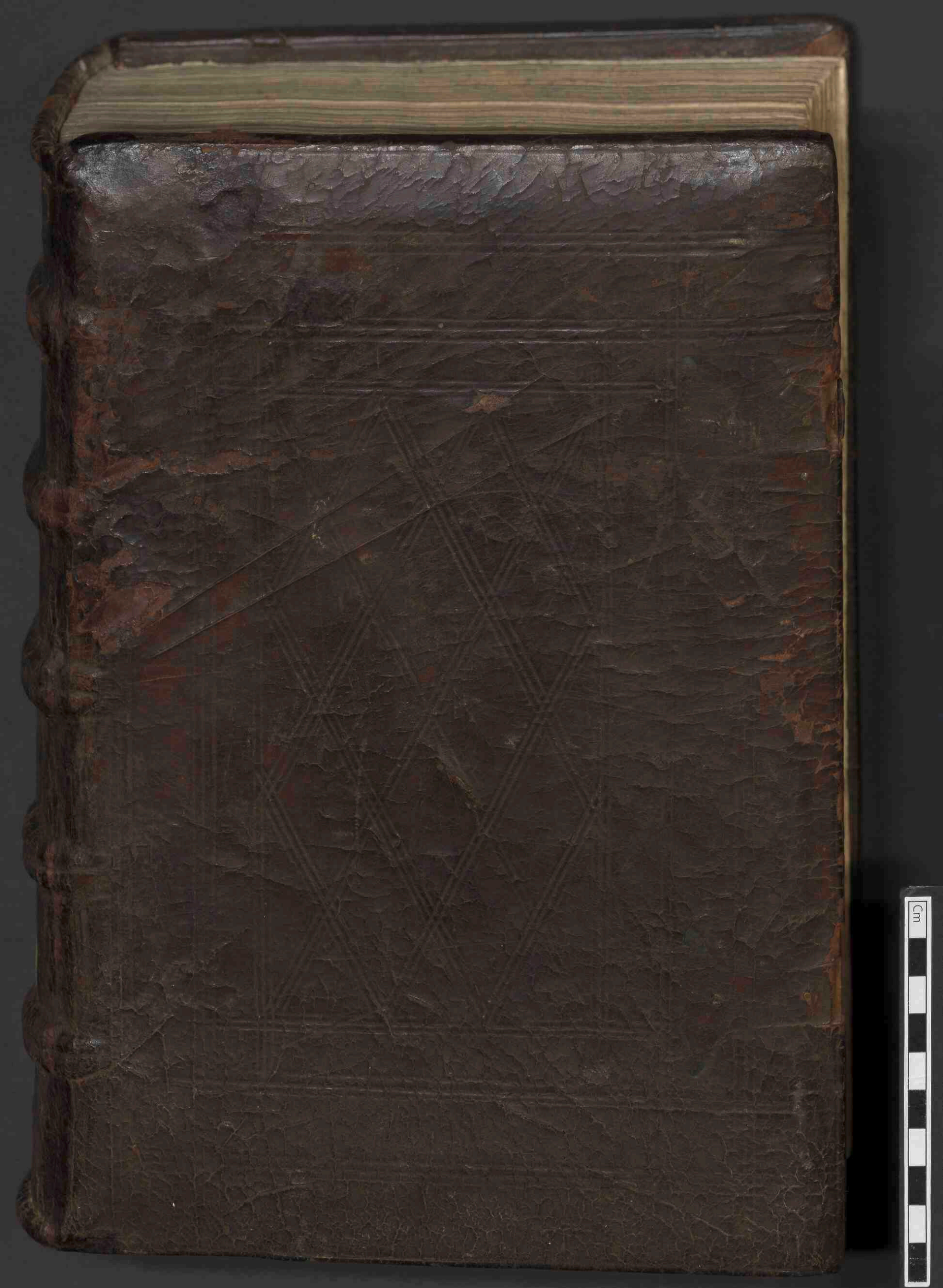

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

bitia.cecos illuminādo.leprosos
mūdando.mortuos suscitando.Ce
us israel.ꝟ populi xp̄iani viden
tis deum p fidem q̄ spem in presenti
tempore **Iero.** Et nō alius.Da
Lipse. bit virtutē.Pa
cientie.La fortitudinē.ad tolerādas
tēptationes diaboli et passiones
mūdanas in p̄nti.et in futuro da
bit vir **Hugo.** Impassibili
tutem. tatis.q̄ forti
tudinē immortalitatis.et hoc non
omnib⁹ ꝟ.plebi fue.ꝟ ppō xp̄ia
no qui eius mādatis obsecudat
ꝟ obtineat vsq̄ in finē humus vite et
p tātas būficijs sit benedictus de⁹
Cassio. Qui omni ore semp
.debet benedici vt sic
nunq̄ a beneficijs cessat.ita et bñ
dcōes semp accipiat a q̄ ei fidelit re
cū gratiarū actione ofitē bñdicat
dñm.sic fit vt breuis ista laudatō
totius vite tpe sub assiduitate sol
uatur.Cucurrit copiosus p̄s.m gē
tium more fluuioꝝ.qui q̄nto plꝰ
terras occupāt tanto āpliꝰ agros
fecūdant.fluuius q̄ non ore ꝑ ma
gis antrib⁹ hauriat.fluuius q̄ po
tē mētv nō corpe.puros sensus i
ebrians.et peccatis ebrios ad so
brietatē mētis adducēs.Oremus
ergo dñz cuiꝰ ciuitatē huiꝰ fluuij
impetus **Iero.** Quatinus nos a
letificat. .more in vitam.
a corrupcōe i incorrupcōem dēmu
tare dignet.vt sanctis eiꝰ pticipes
facti sempiternis in eū gratulacōmi
bꝰ exultem⁹ xp̄o; laudaturi i.s.s.A.

Psalmꝰ .lxviij.

Saluum me
fac deꝰ quo
Titulus In finem p
hijs q̄ omutabunt. Cōsecutus tale
Nico. ps iste factꝰ a dō p̄ha
.q̄ in spū previdit passi
onē xp̄i futurā dirigit nos in finez
.sm christi **Casli.** Qui in hoc ps
stum. .suaz narratu
rus ē passionē.ita vt eiꝰ vba a euā
gelica testatur auctoritas a deo
apls sumere dōceatur exemplū.
Nico. Saluator em̄ Joh.xv.
.dicit de seipso vt ipsa
tur sermo q̄ in lege eoꝝ scriptꝰē.
Qm̄ odio habuerunt me gratis. Et
sic hoc qō dī in hoc ps. Multiplica
ti sunt sup capillos capitis mei q̄
oderūt me gratis. Dicit adipleri ad
trām de seipō. Similit apls paul⁹
ad rō.xi. allegat qō habet in hoc
ps. Fiat mēsa eoꝝ coram ipsis i la
queū ad trāz dictū est de iudeis ex
cecatis eo q̄ plecuti sunt xp̄m.et
item.Jo.ij.scribit q̄ cuz xp̄s facto
flagello de funiculis eiecisset eme
tes.a vendentes de tēplo.recordati
sūt discipuli eiꝰ.q̄ scriptū ē de eo
in hoc ps. Zelus domus tue come
dit me. **Aug.** Dicit deꝰ p̄s q̄
Vñ et loquit xp̄s oi
no dubitare non p̄mittimur. Dic
em̄ sunt exp̄ssa vba q̄ m ei⁹ passio
ne opleta sūt. Dederūt in escā meā
fel.a m siti mea potauerūt me acēto
Cassio. Est em̄ iste ps eoruz
.q̄ tacit⁹ de xp̄i passiōe
agūt quā passionē xp̄s sustinuit

pro hijs q̄ omutabunt Ista com
mutacio sigt ppl̄os xp̄ianos qui
veteris lxis ꝓuitate deposita nove
regnacōis sunt munere omutati.
Pro hijs āt q̄ dictū est intelligen
dum est q̄ vera passio dn̄i p eun
dē fidelibus facta monstratur.
Hugo. qm̄ p ipsam omutā
tur de culpa origina
lis peccati ad grām.de morte ad vi
tam.de mundo ad cēlum.
Casli. xp̄s q̄ substitutus in pas
.sione adūcta sibi voce
fidelium in forma serui petit a p̄re li
berari a pēnis dicens.
Saluum me fac
deꝰ .pater. **Nicola**
a pēnis iminētib⁹ Cām sue peticio
nis subiūgit dicēs.qm̄ intraverit
aque vsq̄ ad animā meā. Per aq̄s
intelligunt p̄secucōes seu p̄sequē
tes sēm q̄ dicit.ysa.viij.Addu
cet dn̄s sup eos aq̄s fortes a mul
tas regē assirioꝝ Et ido hec trā p̄t
intelligi de xp̄o capite q̄ p̄secucio
nes indeoꝝ intraverūt vsq̄ ad ani
mam eius.ꝟ vsq̄ ad sepacōem ani
me a corpe. **Hugo** Vel p̄t esse
sēm sensū morale.q̄ postulat sal
uari qm̄ aque tēptacionū intrave
runt.ꝟ puenerūt p delectacionez vsq̄
ad aiam.ꝟ vsq̄ ad consensū ei⁹.
Hugo. Infixus sum in li
.mo profundi.ꝟ in
limo fuit p luxuriā.a tenax p aua
ritiā.a sic est xp̄iani pēnitētis.
Nico Infixus sum in limo
.profundi. Hoc etiam
pōt intelligi de xp̄o capite.cuius fi⁹
sepulture q̄ positus fuit in terram
Let nō est substātia.ꝟ vtus subsi
stendi naturalē in corpe mee mor
tuo sepulto Moraliter.Let nō ē sba
vicia em̄ ex nāvolūtate habem⁹
que nō sūt sba q̄ pcm̄ nichil est
Sequit̄ vox christi. **Nicolaus.**
Em̄ in altitudinem maris.id
est in profundum pseucōis que
nomine aquaz designat.vt supra
dictum est.quelibet āt cōgregacō
aquaz mare vocat in hebreo.Let
tempestas dimersit me .a acerbi
tas passionis ex q̄ obūt in cruce.
Hugo Multi etiā admiunt i
altitudinem maris
hoc est in aliquā dignitatem secu
li.a tempestas causatiua curarum
que mouetur vento inanis gloríe
submer **Nico** Laboraui
git eos. predicando et
redarguendo iudeis pecata sua.Da
mans.in cruce quando emisit spi
ritū vt habetur Matth.xxvij.Trau
e facte sunt fauces mee.Rauedo
enim causatur ex desiccacōne hu
morum in faucibus et arteriis.ꝟ
venis p quas exit e intrat aer.a
pulmone.christus autē passione
multos humores emisit de suo cor
pore vt pote in sanguine et sudore
in flagellacione in corona spinea
impositione.in manuum a pedum
transfixione.Defecerūt oculi mei.
.scorporales quoniam in morte
extincti fuerunt.Dum spero in de
um meū.pe certitudinaliter expecta
bat gloriā sui corpis i resurrectōe

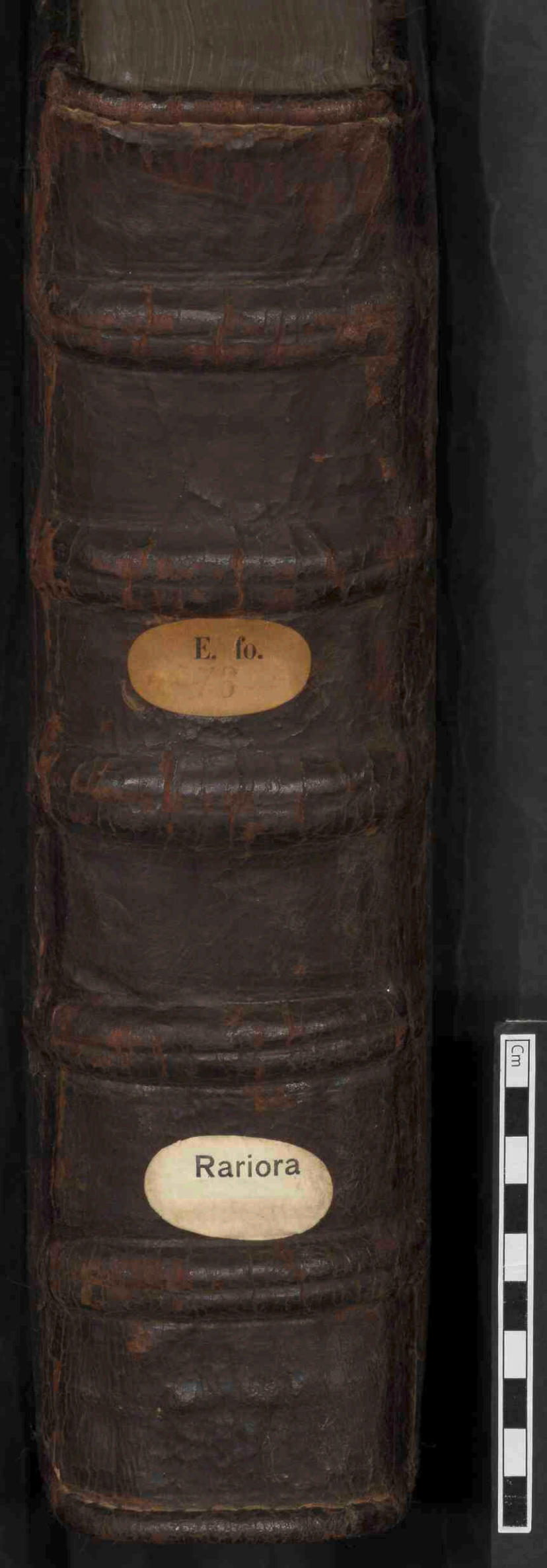
E. fo.
Rariora
cm

Cm

42.
204.
Cm

Theologia

Folio nº. 76.

591. Petrus de Harenthals (Herenthals), Collectarius sive expositio psalterii. Keulen, Corn. (Winters) von Homburg 10 Aug. 1480. 2º. E. 2º. 76

Typen 1, 2. — HC 8364. — BMC I p. 248. — Holtrop II 225. — MMW II 531. — Pr. 1167. — VK 918.

Op bl. 1a: „Nicolaus de lavennis Canonicus traiectensis et praepositus leydensis est .....[?] huius codicis" (Nic. de Lavennis, kanunnik van S. Maarten te Utrecht in 1496, † 1517). — In oorspr., beschadigden led. band, waaraan de sloten ontbreken. — In den catalogus van 1608.

gerestaureerd 25-6-03

N. 92. B

Expositio super libz psalmoz regiꝰ pleꝫ per reuerendū et religiosum patrem: fratrem Petrum de Parentals: priorem floreffiensem p̄monstratensis ordinis: ex diuersis sanctoꝝ codicibus: videlicet Augustino Hieronimo Gregorio Cassiodoro Remigio Hugōe de sancto victore Nicolao de lyra: a ceteris industriose collecta: feliciter incipit.

Patri reuerendo dominoq̄ meo carissimo domino Johānī de Arkel: duduz traiectensi ecclesie: nunc vero leodiensi epō: frater Petrꝰ prioꝝ ecclesie floreffien. indignꝰ p̄monstraten. ordinis interp̄tationez sui nominis cū sanctis patribus feliciter obtinē. Pater carissime cū rez quālibet honestatis splendore pspicuaz simul a vtilitatis fructibus plenam: pia pariter a prudēs auctoritas iubere disposuit: et eandē rem hūilis obedientia toto mētis āmisu inssa pro viribus suis aggredi non refugit Non est dubitanduz diuina inspiratione pietatē illaz vt iubēt p̄monitam: a hanc vt ꝓficiat adiuuandam. Quod reuera pius dominus mihi indigno dementē donauit experiri: quoniaz cum placuisset vre paternitati iubere vt compilatōez ex dictis sanctorum patrū venerabiliūq̄ doctorū super librum psalmorū colligerez: singulorūq̄ dicta ꝑ nīs eorum nominibus rubro superinsererem ad modum continue quā beatꝰ Thomas de aquino super quattuoꝝ euāgelia industriose ex dictis sc̄oz collegit in volumē vnū simile opus sup librum psalmoruz ex sc̄oz floribꝰ vt valui. nihilominus tamen vt potui seriose compilando cōtexui velut sertū miro redolens virtutū odore: ac triplici ecclesie fructu farciturz. **Cassiodo.** Inmuero sic cōrona suauissimis oserta floribus spiramē efficit gratiosum. ita a hoc volumen sanctoruz doctrina coruscās diuersis virtutū fragrare sentit odoribꝰ mō institutione salutari: modo letantiū iubitatiōe: modo pēnitentiū gemitu: modo pollicitatōe p̄miꝰ: mō terrore penaruz a vbiq̄ laudibus domini deco ratuz. **Collectoꝝ** Rogq̄ si modo libet icaute defecerim scito mihi iuncte mihi obedientie meā opiēs ignorantiā vestre prudēti cōrectioni humiliter me sūmitto. Eligens magis ab aliquibus notari de imperitia q̄ a vestra paternitate de inobedientia rep̄hendi. Veruz vt lucidioꝝ p̄fate compilationis pateat proces **Augul.** Sciendū ē sus. in primis q̄ iste liber apud hebreos ꝑ diuersas causas tribus modis intitulatur. videlicet liber hymnoruz: liber soliloquiorum: a liber psalmorū. Ideo eiz intitulatur liber hymnorum. quia totū istud opus ad lau

TRAIECTINA

dem dei ptinet. Hymnus enim dicitur laus dei: primo hebraico vel exametro lirico carmine composita.

Nico de lyra. Quia hymni isti sunt apud hebreos metrice cõscripti qđ in translatiõe seruari nõ potuit. **Aug⁹** Liber solilo quiorũ ideo intitulat. quia pphã hũanã generis repatõem diuina inspiratione tantũ: a non p sommiũ vel p aliq̃ facta vt alij pphete preuidens. nõ in publico vt alij pphetabat: ꝫ ipe in pmis de incarnatiõe dñi futura secum gaudebat: postea ab alijs recitari fa **Casti.** Alij pphe obiciebat. saure per quas daz rerũ imagines aut p enigmata de christo pphetauerũt. videlicz p angelos sicut locuti sunt Abrahe vl Loth Zacharie vel Marie. Vl p visiones: sicut Ysaias Ezechiel et plures alij. Vel p somnia: sicut Salomon a Daniel. Vel p nubem a vocez de celo: vt Moyses. Dauid vero solius spũssancti inspiratu: sine omni exteriori ãmiculo facto rũ a doctorũ suã edidit pphetiaz.

Aug⁹ Intitulat etiam hic liber psalmoruz ideo. qp pphete postq̃ diuina inspiratione dominicaz incarnationez puiderat a humanã generis repationem crediderat scriptaz illam pphetiaz modulabatur in psalterio. **Glo** Quod no mẽ accepit a quodam musico instrumẽto qđ hebraice nablum: grece psalteriuz a greco psallin quod est tangere: latine organuz dicitur. videlicet instrumentũ decem habens cordas quod a supiori reddit sonum p tactum manuuz. Ab illo autẽ instrumento ad litteram nominat. ideo liber iste quia ad sonũ illius instrumenti dauid decãtabat psal. ante archam in tabernaculo domini.

Casti. In pmo eniz libro paralipomenon ca. xv. legit qp cum pphete dauid deuotus dño etate senuisset: volens magnificare cultum templi ad honorem dei: aiz archa đ sylo reducere elegit q̃tuoz milia hominũ ex populo israhel qui psalmos quos ipse ex dñi inspiratiõe ptulerit organis: cytharis: nablis: tympãis: cymbalis: tubis: priacq̃ voce in magnaz iocunditatem supne gratie psonarent. Quidam eorum voce humana psallebant. quidam in instrumentis musicis. et tercia pars cõmunis de vtrisq̃ partibus aptabatur: vt vox hominis cum instrumẽtis predictis osona modulatione cõcorda ret. **Beatus aug⁹** Ex supradictis vero quattuoz milibus. cl. elegit principes qui antecedentes alijs pessent. Quibus ommibus alios quattuoz prefecit. scilicet Ethã Eman Asaph Ydithũ. Ipse quoq̃ in psalterio modulans in tabernaculo ad diuinum cultuz ceteros inuitabat. Et quemadmodum singule modulationes illius instrumenti vocabantur psalmi. Ita a singule istius libri particule a dauide psalmi dicuntur. Juẽ quoq̃ spiritualem intelligentiam

bene ab illo instrumento nomen sortitur. quia sicut illud instrumentum est decacordum id est decem habens cordas. ita liber iste docet observantiam decem mandatorum. Et sicut illud instrumentum reddit sonum a superiori per manuum tactum: sic iste liber docet bene operari non pro terrenis: sed pro celestibus que sursum sunt.

Sequitur Nicolaus

Deinde sciendum est q licet Augustinus et Cassiodorus asserāt omnes psalmos a Dauid compositos Hieronimus vero Hilarius aliiq doctores vt Crisostomus in prefatione super psalmum quinquagesimum dicunt alios scripsisse alii quos psalmos vt Moysen Salomonem: filios chore Asaph Ethā et Iman ac Ydithum: de quibus in titulis psalmorum aliquando fit mentio. Psalmi facti tamen a Dauid et aliis collecti fuerūt a in vno libro congregati qui dicitur liber psalmorum. et hoc per Esdram scribam et prophetam: vel per alium prophetam sanctum quicunq fuerit: vt dicit Hieronimus in prologo super librum istum qui in modernis bibliis cōmuniter non habetur. Tenetur tamen communiter a doctoribus nostris q Esdras qui legem combustam a babilonijs instinctu spiritussancti reparauit eodem spū reuelante psalmos a diuersis factos in hoc volumē cōgregauit: et eis titulos imposuit qui sunt quasi claues psalmorum per quos intelligentia psalmorum dare scit: de q̄bus singulis suis locis infra plenius dicetur. Et licet Esdras psalmos vt dictum est collegerit: tamen non dicitur auctor seu causa efficiens instrumentalis huius libri: sed magis ipse Dauid qui maiorem partem psalmorum fecit. Totum enim a maiori parte nominatur. Hec autem causa efficiens duplex est. scilicet principalis: et instrumentalis. Principalis autem est ipse deus qui reuelauit misteria in hoc libro descripta. Instrumentalis autez est ipse Dauid cui contenta in hoc libro fuerunt reuelata a ab eo scripta. Nā ad actum prophetandi concurrūt duo. scilicet deus tanquā causa principalis mentez prophete tangens seu eleuans ad cognitionem supernaturalem: a tanquaz causa instrumentalis: mens scilicet prophete hoc mō tacta seu illuminata. Oportet enī q simul sint mouens actu: et res mota. Propter quod dominus dicit Numeri. xij°. Si quis inter vos propheta domini fuerit in visione apparebo ei: aut per somnum loquar In quo verbo tanguntur duo modi prophetie proprie dicte ad quos omnes alij reducuntur. vnus est in vigilia: qui notatur cum dicitur. In visione apparebo ei: scilicet in vigilia veritatem supernaturalez ei ostendens. Alius est in somno: qui notatur cum dicitur. Aut per somnum loquar: videlicet occulta sibi reuelans. Causa vero materialis huius libri seu

subiectiua: aut intentio auctoris est totus christus per modum diuine laudis. Intendit enim auctor homines in Adam deformatos christo nouo homini conformare vt beatitudinem in primo parente amissam in se studeant reformare A doctoribus communiter dicitur q̄ hic liber continet totam sacrā scripturam per modum laudis diuine. propter quod dicitur liber psalmorū id est laudum diuinarum. de cuius magnitudine potest dici illud Exodi. iij°. Vadam a videbo hanc visionem magnam: quod est verbum Moysi qui interpretatur extractus de aquis. quia nullus est aptus ad considerationem veritatis in hoc libro contente: misi fuerit extractus ab aquis voluptatum presentis vite. Vnde dicitur Ysaie. xxxvij°. Quem intelligere faciet auditum: scilicet dominus. Et respondet propheta: ablactatos a lacte auulsos ab vberibus: id est a corporis voluptatibus. ¶ Causa vero formalis huius libri consistit in modo tractandi. et modus tractandi est modus agendi: qui in proposito est modus deum laudādi. Quicquid enim in hoc libro cōtinetur hoc per modum diuine laudis ponitur. Laus vero diuina est oratio seu species orationis. Oratio autem secm damascenum est ascensus mentis in deum.

Cassiodorus Sed sciendū q̄ hic modus tractandi talis est. Quandoq̄ agit de christo secm caput. aliquando secm corpus. aliquando secm vtrunq̄. De christo autem secm caput agitur tribus modis. Quandoq̄ secm humanitatem: vt ibi. Ego dormiui et somnum cepi. Et aliquando per transsumptionē vt quando vtitur voce membrorum suorum videlicet hominum: vt ibi Longe a salute mea verba delictorum meorum. Ipse christus delicta non habuit: sed loquitur pro suis membris que nō sunt sine delicto Et ibi. Deus tu scis insipientiā meam ac̄. Item de ecclesia agitur vel accipit tribus modis. quia de ipa infra tractatur aliquando secm imperfectos. interdum secm malos qui sunt in ecclesia corpore: nō mente. nomine non numine.

Nicolaus Causa vero finalis huius libri consistit in hoc q̄ iste liber compositus est ad vtilitatem nostram vt per doctrinam eius perueniamus ad beatitudinem futuram. Vnde Luce p̄mo dicitur. Erexit nobis cornu salutis: id est sacram scripturam efficacem ad consequendam salutem in domo dauid pueri sui: id est in libro psalmorum. quia dauid p̄ maiori parte fuit auctor istius libri. Homo enim eo q̄ est capax dei per cognitionem et amorem est ordinatus ad quendam finem supernaturalem: secm illud Ysa. lxiiij° Quod oculus non vidit nec auris audiuit: nec in cor hominis non ascendit que preparauit dominus diligentibus se. Et quia ad finem totaliter incognitum nullus potest se

dirigere. ideo necessarium fuit aliq̃ diuinitus hominibus reuelari per que dirigerentur in finem supernaturalem. Huiusmodi autem est sacra scriptura diuinit9 reuelata. propter quod de ea dicit apostolus ad Romanos .x. Quecunq̃ scripta sunt ad nostram doctrinaz scripta sunt: vt per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus. Que spes est certa expectatio future beatitudinis. Et quia iste liber maxime tractat de moribus: nõ incongrue parti philosophie videlicet ethice dicitur supponi.

Ad maiorem autem euidentiaz dicendoz sciendũ est q̃ b tus Jeronimus ter transtulit psalteriuz. Primo scdm septuaginta interpretes quod dicitur psalterium romanũ eo q̃ ecclesia beati petri illo vtitur. Secundo fecit aliam translationez non multum distantem a prima: et tamen magis appropinquantẽ hebraico. a vocatur psalteriuz gallicanum: eo q̃ damasus papa adrogatum Jeronimi illud fecit decantari in ecclesijs gallicanis. Propter quod dicitur in regula fratruz minorum. Clerici faciant diuinum officium scdm ordinem romane ecclesie excepto psalterio. quia fratres vtũtur psalterio gallicano. Tercio transtulit ad preces Sophonij qui frequenter disputabat cum iudeis qui soluz recipiunt illud quod est in hebreo. Et ppa fecit tñslationez immediate acceptã ab hebreo. ppter qd vocat psalteriũ Jero. iuxt hebraicam veritatez. Media autem translatio est cõmunis. & inter latinos.

Sequitur Hugo.

distinguitur autem iste liber per tres quinquagenas scdm status christiane religionis. Primus status est incipientium: qui spreta conuersatione carnali eligunt viuere scdm spiritum. Secundus est proficientium: qui vadunt de virtute in virtutem per boni operis exercitationem. Tercius est peruenientium seu perfectoruz: qui transeunt de actione ad contemplationez. de mundo ad celum per diuine legis meditationem. Hec est triplex dieta de qua dicit Moyses Exodi .v. Deus hebreorum vocauit nos vt eamus viam trium dierum in solitudinem. Primus status est in penitentia: cui applicatur prima quinquagena psalmorum: que terminatur in penitentia per quartum psalmum penitentialem: scilicet Miserere mei deus scdm magnam misericordiam tuam. Secundus status est in iustitia. et huic conuenit secunda quinquagena que terminatur in psalmo rigoris a iustitie videlicet. Misericordiam et iudiciũ cantabo tibi domine. Tercius status est in laude vite eterne: cui competit tercia quinquagena: que finitur in laudem spiritualem. videlicet: omnis spiritus laudet dñm.

Augustinus in fine

tractatus super psalteriũ. Non enim frustra mihi videtur quinquagesimus esse de penitentia. centesimus

de miſericordia et iudicio. cetesimꝰ quinquagesimꝰ de laude dei in sanctis eius. Hoc modo ad eternaz beatamq tendimus vitam: primꝫ peccata nostra damnando: deinde bene viuendo vt post cõdemnataz vitam malaz gestaq bõa meream ur eternam. Scõm propositum enĩ iustitie occultissime bonitatisq sue deus quos predestinauit illos vocauit. et quos vocauit illos et iustificauit. quos autem iustificauit ipsos et glorificauit. Predestinatio nostra non in nobis facta est sed in occulto apud ipsum in eius presentia. Tria vero reliqua in nobis fiunt: scilicet vocatio: iustificatio: et glorificatio. Vocamur predicatõe penitentie. Sic enim cepit dñs euangelizare. Agite penitentiam. appropinquabit enim regnũ celorum. Vocati renunciamus diabolo per penitentiam ne sub iugo eius remaneamꝰ. Justificati sanamur per miſericordiã ne iudicium timeamus. Glorificati transimus in vitam eternam: vbi dominuz sine fine laudamus.

Hugo Sicq in hoc psalmoꝝ libro: omne genus hominum pascitur. et docetur: atq de presentis seculi miſeriis ad eterne felicitatis amenitatez reuocat.

Remigius Notandum vero hãc scripturaz plus ceteris in ecclesiasticis frequentari officijs: quod ideo fit. quia in hoc libro est consummacõ totius theologice pagine. Hic etiã describuntur premia bonoruz: supplicia malorum: fundamenta incipientium: progressus proficientiũ: profectio peruenientium: vita actiuoruz: contemplatiuorum speculatio. Hic etiam docetur quid peccatum auferat: quid penitentia restituat: quid penitens peccati conscius dicat: scilicet. Domine ne in furore tuo arguas me neq; in ira tua corripias me. ac. Et alibi. Miserere mei deus scõm magnam miſericordiaz tuam. Et quid per penitentiam assequamur subiungit. docebo iniquos vias tuas. ac. Per qs ostenditur nulli quantũcunq delinquẽti de venia ac miſericordia dei forte diffidendum assumpta penitendi humilitate. Cum enim audimus dauid homicidam et adulterum per pñam factũ doctorẽ psalmoruũ atq prophetam nulli penitentiaz agenti locuꝫ diffidentie relinquitur sicut a de Pauli conuersiõe: eiusq in apostolatuz promotioue de dei miſericordia plene certificamur. Unde et epistolis eius plus q̃ alioꝝ sicut et prophetia dauid ecclesia in officijs vtitur.

Collector Visvis ne prolixior narratio fastidiuz gñet lectori ad expositionez primi psalmi festi no.

Nicolaus Primi dico: fz q̃ habetur Actuum. xiij°. vbi dicitur sicut scriptum est in psalmo secundo. Filius meus es tu: ego hodie genui te. Quí non posset vere dici secundus: misi iste esset primꝰ Et merito inter psalmos computatur. quia Esdras spiritum prophe

ticulm habuit qui dicit hunc psalmum tanquaz eius prologum in collectione psalmorum fecisse: et huic libro per modum prefatiois et absq; titulo prepositisse.

Collector Nunc vero quoniam adhuc lacte nutriri indigeo inscium profecto me fateor et indignum ad tante profunditatis misteria digneri manda que a summis seruantur doctoribus reseranda perfectis qui solido cibo pascuntur. Idcirco proprie infirmitatis non immemor humili accessu pro alicuius moderatione intellectus tantorum misteriorum mendicus hostium pulso amici qui in fractione panis a discipulis duobus est cognitus: suppliciter deposcens vt panez panis ticium mihi sic frangere dignetur quatinus eiusdem panis sobrio saltez sapore refectus fidelibus adhuc lactentibus quantulam cunq; refectionem exinde salubrem valeam ministrare ad gloriaz et honorem ipsius domini nostri Jesu christi cui est honor et gloria in secula seculorum Amen.

Hugo de sancto victore libro de virtute orandi.

Quoslā vero mouere solet q in orationibus nostris cum deuz siue pro nostra salute: siue pro aliorum salute petere volumus: illos etiaz nō nunquaz psalmos qui petitionis verba non habent vel ad petitionem nostram non pertinent decantare solemus: a de aliis scripturis etiam quas in orationibus frequētamus simlem absurditatem producunt Cū huiusmodi sunt vt vel formam orandi non habent: vel illi quam nos agimus causę non cōcordant. Quid emiz aiunt prodest illa in oratione verba dicere quib⁹ imemimus vel mihil: vel aliud q̄ necesse est a deo postulare. ℣ Non orat: sed subsānat potius et ad iracundiam prouocat deum: qui cum ante conspectum eius postulatur⁹ venerit: subito se ad alia que mihil ad rem pertinere videntur replicanda conuertit. Ecce enim inquiunt deum pro indulgentia peccatoruz nostroruz deprecati volum⁹ quid nobis ad hoc prodest si vel Quare fremuerunt gentes: vel. Attendite populeus: vel alium huius modi psalmum decantamus. ℣ Nōne ridiculum est vt talia cantātes orare nos credamus. ℣ Istud fortasse aliquis dicant et existimēt mihil vtilitatis esse quotiēs talia nostris orationibus admiscemus. Vnde aduertendum quod hoc interest quando oramus hominem a quādo oramus deum. Naz cum homo nostram necessitatem scire non potest: nisi ab alio doctus fuerit. Deus aūt scit añq; petat q̄d nob necesse sit. Homo igitur qui rogat per nos

stram narrationez edocetur vt sci
at quid volumus: et per supplicati
onem nostram pulsatur vt annu
at quod petimus. Sed in illa que
ad deuz fit oratione narratio neces
saria nō est: nisi homo forte ad hoc
narret vt ipse petitōez suā meli⁹ in
telligat vt a p narratōez suā āmo
nitus quid petat consideret: et per
considerationez petitionis sue exci
tatus deuotius oret. Sane quantū
ad deum pertinet sola supplicatio
sufficit. quia vt diximus deus non
habet necesse doceri vt sciat: ꝫ sup
plicandus est vt annuat. sed nul
lo alio modo citius deus ad annuē
dum flectitur ꝙ si precantis animꝰ
toto deuotionis affectu ad ipsuz cō
uertatur. Quecunq ergo sunt ver
ba orātis: absurda non sunt si tā
tūmodo cōpetenter ad hoc profer
ri possint: vt vel orantis affectuz
ad amorem dei excitēt: vel qđ am
plius est si iaz amore eius flagret
excitatū demōstrent. Demonstrēt
autem non vt deuz occulta nostra
quasi nescientem doceant: ꝫ vt nos
dum internum nostruz desiderium
foris loquimur: ex ipsis nostris
verbis amplius ad amorem inflā
memur. Sola igitur cordis deuocō
quantum ad deuz sufficere poterat
nisi ad hoc in voce etiam formaret
oratio vt mentem orantis ad maio
rem deuotionem accendat. Nam si
cut diximus si penitōm inserta nar
ratio est nō deus docetur: sed orās
ammonetur considerare quid pe
tat vt deuotius oret. Nequaq̄ igi
tur vel illa ab orationibus nostris
verba excludere debemus. quia etsi
modum petitionis nostre non ex
plicant: vtilius tamen affectuz ani
mi ad amorem dei et deuotionem
pietatis inflammant. Sed quia di
uersis modis humanus affectus
ad amorem dei prouocatur: libet
nūc ipsos sigillatim modos distin
guere a distinctos per exempla de
monstrare. Sed sciendum prius
ꝙ fere omne hoc genus orandi qđ
quibusdam prorsus ab orationis
vsu excludendum videtur ad capti
onem pertinet. In captione autez
benivolentia auditoris oparatur
quod tribus modis fit. Siue quan
do aliquid de nostra miseria cōme
moramus: vel etiaz quando aliqd
quod ad depressionem aduersari
orum nostrorum spectat in medi
um adducimus. Dicamus igitur
omnes illas scripturas quas quo
rundam opinio ad orationis vsuz
non esse assumēdas existimat. Io
circo vtiliter debere et conuenīter
posse inter vota precum nostraruz
ab orantibus recitari. quia et in
nobis affectum pie deuotionis ex
citant et cor nostrum vel narrādo
laudem dei ad eius amorem prouo
cant: vel ad nostram miseriaz com
memorādo ante conspectuz dei nos
humiliant: vel maliciam aduersa
riorum nostrorum exaggerando a
nobis solicitudinem et fiduciaz co
ram ipso ampliorez prestant. Lau
dem dei in potentia et benignitate
eius cognoscim⁹/ nrām miseriam i
hō ꝙ fragiles a pctōres sum⁹/ mali
ciaz abūsario⁹ nr̄oz⁹ dēpmēdo. qz

ad diripiendum sunt astuti et ad opprimendum impij. Siue igitur laudem dei in tonitate eius a potentia: siue miseriam nostram in infirmitate et culpa nostra: siue malitiam aduersariorum nostrorum in tyrannide eorum et astutia ad exercitationem mentis et augmentū bone deuotionis orātes cōmemoremus: nihil ineptum facimus. et per pium affectum quez ipsa in nobis verba excitant vbicz orātes sumus. Vt emz breuiter cuncta cōplectar quotiens cunqz laudem dei narramus: quecūqz sint verba quantumcunqz prolixa: quid in his omnibus intus cor nostrum dicit nisi vnum hoc loquitur q eum admirans amat: et amando admirat. Similiter quādo de nostra miseria coram eo orantes agimus: quecunqz sint verba quantumcunqz prolixa: quid in his orationib9 cor nostrum dicit nisi hoc vnum q confitemur nos miseri cordiaz eius quere: et in eo omnem fiduciam nostraz collocare. Que deuotio quantum humilitati est proxima: tanto magis deo accepta. Item cuz maliciam aduersariorum nostrorum tam spiritualiuz q corpaliū in orationibus nostris coram deo accusamus: qualiacunqz sint verba quantumcunqz prolixa: quid tamen aliud per hec omnia q̄ iustum iudicium dei ad nostram liberationem exposcimus vt eripiat nos ab his quoruz tyrannide minus opprimimur: a malicia iniuste aduersamur. Et qui a vltionem de inimicis nostris et iudicium eius nostre diuino iudicio libenter relinquimus: quid est q pro hac deuotione a humilitate iuste a deo impetrare non deleamus. Vnusquisqz ergo cum in oratōe vel psalmos vel alias quascunqz scripturas decantat: diligenter consideret cui affectui seruiant: a ad illum affectuz toto nisu cor suum excitet ad quez id quod loquitur ma gs pertinere videt. quia si verborum que loquitur affectum habuerit per affectū ipsum melius verborum virtutem cognoscet et intelligentiam maiorem: deuotionez: affectumqz accendet. Et infra Forte cogitare cepi q̄nta sit felicitas cum deo esse. Intz q̄nta sit miseria in hoc seculo viuere: quanta demum calamitas semper cruciari in inferno. Et ex hac meditatione mea subito amore celestis patrie attractat9 ipō affectu ducente in hec verba inquro. Beat9 vir qui non abijt in consilio impioruū a in via peccatoruz non stetit. Cuius psalmi totaz seriem si sedm intimum compunctionis sensum in q̄rim9: q̄d aliud nisi hec vbicz dicentez inuenim9. Felices q̄ nunq̄ a deo recesserūt: a infelices ac miseri qui se ab illo elongauerunt. Intz cogitaui mecum quanta esset potentia dei. ac deinde admirari cepi vesaniam hominum qui mortales sunt: et tamen voluntati eius obuiare non pertimescunt. Ex hac itaqz admiratione compulsus suz exclamare: et dicere. Quare fremuerunt gentes: a populi meditati sunt inania.

Et est admiratio mixta indignati
oni qua vesanias admiramur: pre
sumptioni indignamur. Item in
angustijs constitutus. Quantum
enim semper in dei misericordia cō
fidebam: cogitare incipio. quia cū
quodammodo me ab eo video dere
lictum ex affectu doloris in hec ver
ba prorumpo. Domine quid mul
tiplicati sunt qui tribulāt me: mul
ti insurgunt aduersum me. Item
ex affectu dilectionis canitur psal
mus. Diligam te domine fortitudo
mea. Ex affectu timoris. Domine ne
in furore tuo arguas me. Hoc au
tem qualiter p singulos psalmos
cognosci possit explanare prolixio
ris operis expetit tractatum.

Aduertendū ē etiā vbi doctores habent noticiam de psalmis: regu
laxiter in principio cuiuslibet psal
mi ponitur nomen prophete faciē
tis psalmum. Vbi autem tacetur:
argumentum est q̄ a doctoribꝰ no
men eius ignoratur. Cuz autem sa
cratissima psalmoruz scriptura ex
ordinatione sancte matris ecclesie
quotidie legitur in oībus horis
canonicis propter eius profundū
a mirabilez sensuz: quo discutiunt
veritates ad vetus a nouum testa
mentum pertinentes spiritusancto
reuelante. expedit vt simpliciores
ecclesie ministri scp̄ture sacre qua
continue a necessario vti habent:
sub breui cōpendio aliqualem ha
beant intellectuz. Et quia in studio
interduz minima prolixitate scriptu
rarum tardantur. aliqui ex paup
tate non habentes vnde libros sum
ptuosos valeant adquirere. Alij
in factis practicis q̄si continue pro
pter bonum regimen reipublice oc
cupati. Ceteri vero in deuotione et
pigricia prepediti Ideo hec scriptu
ra quotidiana ad hāc breuissimaz
formam reducitur: vt breuitate et
habendi facultate ad hanc viden
dam alliciantur. Item aduer
tendum q̄ sicut structione considera
ta interdum coram deo plures pre
ces et orationes fundimus: sic in
terdum prophete hic et precipue
Dauid de eadem materia faciunt
plures psalmos. Item notan
dum q̄ psalmis quibus prophe
te sancti per modum orationis vte
bantur sub priori testamento pro
necessitatibus tunc currentibus:
eisdem in horis a alibi nunc sancta
vtitur ecclesia. quia orando pro ne
cessitatibus christianitatis a eccle
sie presentis possunt xp̄iani se vni
formiter deo conformare Dicamus
ergo. Beatus vir ꝛc.

Beat⁹ vir q̄ nō abiit in cōsilio.

Jero. Psalteriū est quasi magna domus que hz plures cubiculos seu cellas. et vnaq̄q cella hz suā clauiculā. Porta vero huiꝰ magne domꝰ est psalmus: cuiꝰ clauis est spūssanctus. Reliqui vero psal. q̄si singule celle sūt habentes ꝓprias claues suas videlicz titulos p q̄s apiet sensus eoz. a intelligiē in cuiꝰ psōa cātat quilibet ps̄. aut i psona xp̄i: ā in psona ecclesie: ā in psona

Collec. Apleris naꝑ hec. q̄ vo doctoribꝰ diuꝰissimo dē exponiē hic ps̄. Naz Augꝰ. a Caſ. exponūt ip̄m allegorice de d̄no nr̄o vt Bt̄us vir sit xp̄us: qui nō abiit in cōsi. impi.

Augꝰ Sic Adaz q̄ consensit vxori dēcepte a serpente vt dei p̄cepta p̄teriret. Et i via pc̄ōz.

Caſ. Quia vidit quidē in via pec. catoz nascēdo sic pc̄ōres Et nō stetit. qz eū non tenuit illecebra secularis. Et i cathedra pestilentie non sedit. qz noluit regnū terrenuz cui su

Caſ. Vel qz posteris superbia. nō pniciose ꝙ salutaris doctrine exēpla reliq̄t q̄ tot⁹ mūdi vulnera medicabili p̄dicatōe sanauit. Judei vero hūc ps̄. dictuz esse existimāt de Josia: eo qꝺ solꝰ inter ꝓphanos reges nō abiit in cōsilio impioꝝ: ꝙ secutꝰ sit legez dei. Multi etiā vt Terculianꝰ in liº. de spectaculis ac alij asserūt hūc ps̄. posse intelligi de Joseph de arimathia q̄ corpꝰ dn̄i sepeliuit: eo qꝺ nō abierit i cōsilio iudeoꝝ: et i via peccatoꝝ nō stetit: ā in cathedra pharisseoꝝ nō sedit. tñ nos qꝺ illi speciale in illo intēptam gñaliē in viro iusto intēptemur. Juxta igī hūc sensum videlicz

Hugo de scō vimoraleē. cto. Intētio ꝓphe ē vt cōformet nos deo. Hoc aūt fit p virtutes q̄rum finis ē bēatitudo Et iō a bēatitudine incipiēs: ait. Bēatus est: nō illa bēatitudine extrema de q̄ dī in ps̄. cxliij. Bēatī dixerūt ꝓplm cui hec

Caſ. Qui vt puta sūma securitate fuffultꝰ i cōtinuata letitia ā mundanis cōpijs perseue

Nico. Sz hic iuste describitur. tur bēatus bēatitudine celesti: ñ in re ꝙ i spe sic dic̄ ꝓbus ethicoꝝ Queros beatificam q̄ quis nō sint adhuc capaces felicitatis politice. ꝙ qz ad hoc sūt dispositi p odītōez in

Caſ. Vir vocat avidꝰ bone. rib⁹ q̄ nescit tolerādo deficē aut i pspis aliq̄ se elatōe iactare: ꝙ aīo stabili defixꝰ ā celestiū rerū contemplatōe firmatꝰ manet sp impauidꝰ: qui nō abiit.

Jero. Tria hoīm gñalia pc̄ā describit. Aut ei malūz cogitam⁹: ā facim⁹: ā docem⁹ de p̄ºdic

Glo. Qui nō abiit: a deo i regione peccati cogitatōe peccādo p oblectatiōz voluptatis: q̄ quis esset positus: in consilio impiorum ā q̄quis impij hoc molirent quod est

laudabilius: videlicet bene viuere inter impios. **Cassio.** Impius est qui deū peccat p infidelitatē. Justus ergo primo detestabiles denegat cogitationes: ac deinde actus vitiose conversationis excludit: dicēs. Et in via peccatorū nō stetit. Hoc est: non pseuerauit in delicto: ꝫ p pnāz ad meliora cōuersus est. Et in cathedra pestilentie **Glosa** dans alijs nō sedit exemplū peccādi: vel pūe viuēdo: vel puerse docēdo. Cathedra ꝓprie doctoruz ē sicut dñs ait Math. xxiij. Super cathedrā Moysi sederūt scribe a pharisei. **Gregorii.** in eo dicē regule pastoralī. iiij. In cathedra pestilentie sedere est exōne mala discernē a tñ ex delectatione p petrare **Cassi.** In cathedra pestilentie sedit q posteris pnitiose doctrine exempla dereliq̄t. Pestilentie dicamus qui ꝓximū suum deplāt et ledit.

Jero. Videtis ipsi quō beatitudo triplex cōdonat si non cogitemus mala: si in pcō nō pseueramus: si non docemus ea que mala sunt. Dixit tria q facere nō debemus. Osequēter subiūgit duo que facere debemus. Non em̄ sufficit nobis mala fugere: misi cōsequamur **Cassi.** sicut a labi docet bona **Cassi.** declina a malo et fac bonū. Vñ subdit. Sz in lege domini voluntas eius. Lex ergo domī quā Moyses in monte synai accepit est in decē mandatis peccatis in q̄ tota mētis viri iusti intētio cōsistit

Jero. Non dixit in lege dñi est timor: sed voluntas eius. Multi enim timore faciūt: ꝫ mercedem non habet timor: faciētis. Eius voluntas in lege domini est q̄ valet facere quod dominus impauit. Sz dicat aliquis. Ecce ego volo legem dei facere. btūs ergo sum: quia volo. Sed vide quid sequitur. Et in lege eius meditabitur die ac nocte. Non sufficit velle legez dei: sed in lege eius meditari. Meditatio legis est non solum in legendis scripturis: sed in his que scripta sunt faciendis. Dum porrigo elemosinaz legem dei meditor. si ego tantem visito: pedes mei legez dei meditant. Si ea facio que p̄cepta sunt quod alij ore meditantur: ego corpore meditor. Et addidit: die ac nocte.

Cassi. Hec cōplexio cōtinuum tempus ostendit. Si ad literam intendas omnino non conuenit vt die ac nocte iugiter legē dei aliq̄s aut legat: aut p̄dicet.

Jero. Nam ambulandum est bibendum: et comedendum: et dormiendum: ea que ad vitam necessaria sunt operanda.

Cassi. Sed ille pbatur legem dei continue meditatus qui omnia sēm sanctitatez gerēs celesti se puritate in omnibus tractauit: sicut dicit apostolus. Omnia quecunq̄ facitis in verbo aut facto: omnia in gloria dei facite.

Jero. Justus igitur siue manducat: siue bibit: siue dormit: in nomine dominī omnia faciens: meditatur legem eius die ac

nocte. Qui hoc fecerit p̄emiñ qđ mereꝫ sequit et erit tanq̄ lignū qđ plantatū est secꝰ decursus aq̄ Multi simplr̄ iterp̄tant: a dicunt. Quō lignū si plantatū fuerit iuxta aq̄s necesse ē vt vireat a ñ siccat. q̄ hñt radices eiꝰ hūores vñ viuāt Sic q̄cūq̄ legē dei meditat: ipsa legis meditatio viroꝝ ei facit a vitā Hoc illi simplicit mꝫ pretant. Nos āt spūalibꝰ spūalia cōpātes i pri. iij. de sapia legit. Lignū vite ē oīm bus cōphendētibꝰ eā. Et fm apl̄m xp̄us dī virtus a dei sapia. Si aūt sapia lignū vite est: ipsa āt sapia xp̄us est. **Grego** super Ezech. ome. p̄ma. Qui plātatꝰ est secꝰ decursus aq̄. q̄ incarnatꝰ est iuxt lapsus a iuxta peccata a nō in peccatis defluentiū ꝓpl̄oꝝ. Raz aq̄ ꝓpl̄i interp̄tant in Apoc̄al. **Idē Augꝰ ad Jero.** Videꝫ g̃ qm̄ qui bōus vir a sāus ē huic lig̃ a sapie cōpat: hoc est xp̄o filis erit: sic dic apl̄us. Cōfidē nos facit a faciet i celestibꝰ a cregnare huic. a laodicie ecc̄ie in Apoc̄. dicit Qui vicerit dabo ei sedē mecū i thro no meo. Videtis g̃ q̄ cū xp̄o reg̃bi mꝰ i celo de q̄ adhuc sb̄dit. qđ fru ctū suū a ꝓmissionē suā: dabit i tē pore suo. hoc ē **Collect.** Qñ dī in die iudicij. Cat ele ctis suis Mat. xxvi. Venite bñdicti pr̄is mei ꝓcipite regnū. Et ne q̄sq̄ de xp̄i ꝓmissiōe dubitaret ꝯseq̄nt subūgit Aug. Et foliū eiꝰ nō defluet a vbū eiꝰ nō erit irritū q̄ verbū dñi manet in etēnum.

Cassi. a mtuē dñi verba folijs arboris cōpata. q̄ sic illa fructꝰ tegūt: sic ꝓmissiōes suas et ista custodiūt: et oia q̄cūq̄ faciet ꝓspabunt: tā facta q̄ dicta eius. Aliē autē i sensu moali pōt exponi ab illo **Hugo** Qđ lignuz a q̄ loco. beatus vir. dabit fructū suū. nō alienū vt ipocrite a fatue cōgmes. q̄ ambulāt a operant bonū ad testimoniū alienū vt laudent: vel vt bū valeāt tpaliter. ſ iste btūs. ſ. vir: fructū suū dabit voluntarie nō coacte: fm illđ apl̄i. ij ad Coī. ix. Nō ex tristicia a nēcitate Hilarē em̄ datorē diligit deꝰ: i tpe suo. Tempꝰ vniuscuiusq̄ bñfacē di ē pñs vita. Vñ Eccl. ix. Qđcūq̄ pōt facē manꝰ tua instāter opare: q̄ nec opꝰ: nec ratio: nec sc̄ia: nec sapia erit ap̄d inferos q̄ tuppēas. Nūc g̃ i pñti vita ē tēpus bonū faciendi. a i alia vita post istā erit tps mercēdē recipiēdi: fm q̄ dic Apoꝰ. ij. ad Coī. v Oēs nos mānifestari oportet añ tribunal xp̄i vt referat vnusq̄sq̄ ꝓpria corpis p vt gessit: siue bonuz siue malū. Et foliū eiꝰ nō defluet a vbū bū viri nō erit ociosū: ſ erit alijs vtile. Vñ Greg. Ociosū est vbū qđ caret ratiōe iuste nēcitatis: aut intētōe pie vtilitatis. a oia q̄cūq̄ faciet ꝓspa bun **Nico** Quia p oia sua bō tur. ad sempiternā beatitudinē p ducet. Vñ ad Rō. viij. Diligētibꝰ deū oia cooperant in bonuz his q̄ fm ꝓpositū vocati sunt sc̄i.

Collec. Et qm̄ opposita iuxta se posita magis elucē

scūnt. Ideirco post q̄ dixit de bt̄o tū
dine iustiviri: ose q̄nt enarrat infe
licitatē impioꝝ ad finē q̄ p̄cām eo
rū spnaꝝ q̄ꝝ pena cognscit. Vñ dic.

Non sic impij Jero. Jb qs secūdo
p̄j nō sic. Jero. dī: nō sic: hoc
in hebreis volūmib⁹ nō habet: ꝫ nec
in ipsis. lxx. interp̄tib⁹. Naz exēpla
Origenis in cesariēse bibliotheca legēs
tm̄ semel reppe Cassi. Ac si di
ri scriptū. Cassi. cat. Non
erit sic impius vt supius dixit de viro
iusto: ꝫ sunt tā Glo. q̄ credūt
q̄ puluis. Glo. puls fug
gestiōibus non hūites hūore gre
que p̄jcit vent⁹ a superbia q̄ vento
opaꝝ. q̄ petit alta et inflat: a facie
terre a p̄sentia vite eterne.

Cas Homo enim terren⁹ qui in
flat seductorio vento sup
bie de soliditate terre vacuentiū q̄si
puluis abjcit. q̄ sua leuitate ad
firmamētū mādatoꝝ dei se tenē nō
potuit. Jero. Qui nō in cōgrue pul
it. Jero. ueri opaꝝ. q̄ q̄cūq;
illū aura tēptatōis diabolice traxe
rit illuc errore p̄ducit. nihil hz soli
dū: ꝫ qs hz. h°. Nico. Vñ de fo
ab pena hz. Nico. uea culpe
dejcit in foueā gehēne. xp̄s qs sub
dit. Ideo nō resurgūt impij viz in
fideles p̄volatre: in iudicio.

Cas Nā si ab iudiciuz resurgē
est p suis factis quēpiaz
reddē rōez. merito illi dicunt in iu
dicio nō resurgē q̄s iam cognscit di
uina sīa dānasse: sic Jo. iij. dicit
Qui nō credit iā iudicat⁹ est.

Aug⁹ Resurgēt quidē impij:
ꝫ nō vt iudicent. q̄ iā
certissimis pēnis destinati sūt. neq;
p̄cōres a falsi xp̄iani q̄ verb⁹ ofiten
tes deū: factis at negāt. hi at nō re
surgēt i ocūlo iustoꝝ: vt iudicent
ꝫ forte vt iudicent. Item Jero⁹.

Nico Hic ociūs dicit scribi p
e q̄ in hebreo a in trāslati
one Jero. accepta imediate ab he
braica veritate habet in congregatōe
iustoꝝ. Ista at congregatio ē in bt̄i
tudine celesti: sm q̄ dī in p̄s. xlvi.
Pncipes pp̄lorū congregati sūt cū do
abra Hugo. Duplex ordo ho
hā. Hugo. minū futur⁹ est
in iudicio. videlz electōz: a reprobōz
Alij iudicabūt a nō iudicabūtur.
vt apli a aplici viri: q̄ non solū le
galia p̄cepta suauerūt: ꝫ etiā cōsi
lia euāgelica impleuerūt de quib⁹
dns dicit in euāgelio Mat. xix. Vos
q̄ reliq̄stis oia a secuti estis me cuz
sederit filius hois in sede maiestatis
sue sedebitis a vos sup. xij. thronos
iudicātes. xij. trib⁹ isrl. Alij iudica
būtur a saluabunt vt mediocriter
tom̄ q̄ vite maculas lacrimis terserūt
Vel p̄ cedētia delicta eis deleuerūt
quib⁹ iudex veniēs in dextra ofistēti
bus dicet. Esurivi a dedistis mihi mā
ducare: a cetera q̄ ibidē sequunt. Alij
iudicabūtur a dānabunt vt mali
xp̄iani q̄ p̄cā sua nec lacrimis terse
rūt: nec elemosinis redemerūt. Alij
nec iudicabūt nec iudicabūtur sed
dānabūtur: vt incredulia hi in iu
dicio nō resurgūt. q̄ in sua infideli
tate dānati sunt vt dictū ē Jdē glō.
Ratio p̄dictoꝝ reddit cū dicit.

Nico Quoniā nouit dns vi
am p̄cōrum a p̄ocessum

eoꝝ ꝓ viam pñtis vitæ: nouit noti
cia approbatõis. Jdeo sb dicit. Laiter
ipioꝝ ꝓibit. ⁊ qui ter eorũ ꝓ viaz ꝑ
sentis vitæ i morte emiak ad dãna
tionẽ aie filia corpis emiabit in fu
turo iudicio. Et sic oino pibũt pũ
si absq; aliq; spe redeũdi. Jdẽ Jero⁹.
Aug⁹. Cassi. **Collec.** Annuat
a Hugo. ñob om
ipotẽs de⁹ vt bitutẽ mẽz viri iusti
seq̃mur: vt ignovitæ opemur: vt
nõ sim⁹ impij ne opemur puniri
ñ sim⁹ pctõres ne peam⁹ ꝙ p obꝫ
uantiã mãdatoꝝ dei cogscamur a
dño q̃tin⁹ in congregatõe iustoꝝ re
surgẽ valeamus ꝑ christum domi
nuz nostrum. Amen.

Quare fremu
erũt gẽtes. Iste ps. duo
bus modis exponit. s.
ad lrãz: et allegorice. Ad lrãz ãt ex
ponit a iudeis duob⁹ modis. Qui
dã enim dicũt ꝙ iste ps. est ps ꝑ
dictis ps. et exponũt de illis q̃ redie
rũt a captiuitate babilonis. Alij
vo dicũt istũ **Nico** vt hebrei
ps. esse ꝑ se. modernũ
ꝙ Dauid fecit hũc ps. laudãdo de
um de victoria habita de philiste
is q̃ ascẽderũt ad pugnandũ cõtra eum:
qui audierũt eum fuisse iunctũ pu
blice sup totuz ꝓplm isrl: vt habet
ij. Re. v. Quãuis enim ꝑmo fuisset iun
ctus i domo pris sui ꝑ samuelez vt
habet. ij. Re. xvi. hoc tñ fuit secrete.
Et postea sup tribũ iuda solaz: vt
hr. ij. Re. ij. Tñ postea fuit iunct⁹
pblice sup totũ ꝓplm isrl. q̃ a phi
steis audito ascẽderũt vt destruerẽt
regnũ ei⁹. Et sm istũ intellectũ expo
nũt hebrei moderni istũ ps. dicen
tes. Quare fremuerũt gentes ⁊
philistei. qr oes q̃ ñ erãt de gne iu
deorũ vocabant gẽtes siue gẽtiles
Lapli ⁊ diuersarũ ciuitatuz in tra
philistiim exñtiũ meditati sũt ia
ma. Intẽdebãt enim destruere regnũ
dauid: ꝙ frustrati fuerũt ab intẽti
one sua. Hstiterũt reges tre ⁊
q̃nq; philistinoꝝ satrape ⁊ pncipes
q̃ sub eis regebãt ꝓplm. Convenerũt
in vnũ adũsus dñm: a aduer
sus xpm ei⁹ ⁊ dauid q̃ erat vnct⁹
in regẽ ex ordiatõe diuina. Et pz hec
expositio **Cas.** Allegorice ãt ex
ponit ide⁹ ps. de
de xpõ: vt apparet manifeste Act.
iiij. c. vbi dicit ꝙ apli repleti spũsctõ
dixerũt. Dne q̃ fecisti celũ a terraz
mare a oia q̃ in eis sũt q̃ spũsctõ per
os dauid pris nri dixisti. Quare fre
merũt gẽtes. Vñ apparet ꝙ da
uid ẽ auctor huius ps. Jdẽ Apo⁹. ad
Heb ⁊ ꝓlubi qs dicit hoc ps. pro
bat xpm maiorẽ esse angel: dicẽs
Ad quẽ enim angelorũ aliqñ dixit de
us: Filius meus es tu: ego hodie ge
nui te. ꝙ Probatio ãt nõ valet ex sẽ
su mistico: ꝙ tm ex lrãli sm ꝙ dicit
Aug. contra Vincentiũ donatistã. Et iõ
sm Apm. q̃ scivit vtm testamentũ
ꝑ eruditõez Gamalielis. a ꝓfectiz ꝑ
illumiatõez spusctõ: oportet dicẽ ꝙ
ps. iste dicit. **Hugo** Cui talis ꝑ
dexpõ. ponit titul⁹
ps. Dauid. Cuius sensus talis est. ps
iste attribuit **Cas.** Naz sic mit
Dauid ⁊ xpõ. ptes hebre
orũ nomẽ tradẽ maluerunt Dauid

bꝛ

intrp̃tat manu fortis siue dẽfide rabilis: qs nulli p̃t aptiꝰ cõuenire q̃ oipotenti xp̃o q̃ ẽ veracit fortissimus debellãs aereas ptãtes et sũmo desiderio reg̃rendꝰ. Quapropt dauid hic intelligẽdꝰ est dñs xp̃s de cuiꝰ passiõe a regno loquit hic ꝑphe **Collector** Quã expositionẽ otinuant fere oẽs doctores Iero. Augꝰ. Cassio. **Mic** Propha igit pre a Mico. **.** nitẽs in spũ malitiã psecutoꝝ xp̃i ei admiratõe interrogat: dicens.

QVare ⁊ ad quid. Ac si dicꝛet **Augꝰ** ⌊fremuerũt⌋ frustra. **.** more ferarꝝ: sicut faciũt illi q̃ vino vel furore posit posita rõe **Glo** ⌊gẽtes⌋ ⁊ gẽtiles: videlz Pilatꝰ a sui mitites xp̃m crucifigẽtes. ⌊a pplꝰ⌋ ⁊ ũdei ⌊meditati sunt iania⌋. qe credidert famã xp̃i per ipsius mortẽ cessare a regnũ eiꝰ destruẽ: cũ tñ p hoc fuit magis exaltatũ a declaratũ Vñ post resurrectiõẽ suã dic Matth. vlti. Data ẽ mihi oĩs ptãs i cælo a in terra. deiñ describit psecutõ xp̃i a ũdeis facta a gẽtibꝰ magis in spãli cui subdit **H**Stiterũt reges tre ⁊ Herodes q occidit ino cẽtes Et alter Herodes q vocat rex galilee Mat. vi. Et põtius pilatꝰ q tenebat p tũc i ũdea lociz impatoris Vñ Cẽturio sub eo cõstituꝰ võt regulꝰ Jo. iiij. ⌊a pncipes⌋. s. iudeoꝝ a sacerdotũ ⌊cõuenerũt in vnũ⌋ ⁊ in vnã p̃uã voluntatẽ ad tractandũ de morte xp̃i: vt exps se dicũt q̃ttuor euãgelistẽ ⌊adũsus dñm⌋ ⁊ pzem ⌊a adũsus xp̃m eiꝰ⌋ ⁊ filiũ dñm xp̃m i lege pmissuz. qe q̃ otradicit filio: otradicit pri qui misit. **Iero** Quattuor p̃cedentes illũ. **.** vsus sunt ꝑphe ãmirãtis q̃re hũana temeritas aduersus filiũ dei **Cas** Verba Xo q̃ osurrexit. **Cas** .sequũtur sunt dementiũ iuniorum: dicentiũ.

Hugo ⌊Disrũpam⌋ viclã⌋ ⁊ phibitões a precepta ⌊eoꝝ⌋. s. xp̃i a apl̃oꝝ ⌊a pncia mus a nobis iugũ ipsorum⌋.

Cas Ac si dicãt. dem⁹ opaz vt .nos nõ alliget neq imponatur nobis xp̃iana religio.

Hugo Postea ponit duplicem pnã q̃ sequit ex his duobꝰ. Vñ ꝑpha denuo subiungit. ⌊Qui habitat i celis⌋ ⁊ i cãs aiabus: videlz deꝰ p̃ ⌊irridebit eos⌋ qs impletũ est qñ xp̃us pñtibꝰ ciuibꝰ a nescientibꝰ resurrexit ⌊a dñs subsãnabit eos⌋. Hoc etiam impletũ est qñ p rõanos destructi sunt a vẽditi atz in futurũ dispsi.

Cas Irridebit et subsãnabit .eos a his filiis ex nouo fu accipiẽda sunt. ⌊Tunc⌋ qñ venerit ũdicare mundũ ⌊loqtur ad eos in ira sua: et in furore suo cõturbabit⌋ **Mico** Ira a furoꝝ nõ hñt i eos .deo loquz ꝑprie: ꝑ significãt acerbitatẽ vindicte quã facit deꝰ de pseqntibꝰ xp̃m: vt dictuz est. Et sic deꝰ ad modũ iratiꝰ furẽtis se habuit i ipsis vindicãdo.

Cassi Merito ꝑ furoꝝ a ira dr̃ .qñ oĩa pcõtibꝰ obstinatis suis meritis aptare debuit. Se

quiē vox xp̄i: dicētis. Ego aūt cui⁹ disciplinā iudei repulerūt cōstitut⁹ fuz rex ab eo. a deo patre sup syon montē scm̄ ei⁹. a super eccl̄iam quā montē appellat ꝓpter eminentiā honoris a firmitatē fidei Syon hebrea lingua dī speculatio q̄ ꝓpterea aptat eccl̄ie: qm̄ ꝓmissiones dm̄ mentis puidētia ꝺtinētur: sup quā reuera xp̄us ē rex: qm̄ ab ipso regiē atz disponiē. p̄dicans ꝑceptū ei⁹. hoc est doctrinā euāgelij Idē Iero. Hugo deiñ xp̄s declarat suam eternā gn̄atōez quā hz a p̄re: dicēs Dominꝰ. p̄. dixit ad me filius me⁹ es tu. hoc etiā legiē dixisse vōlitr de filio i baptismo Math. iij. a in trāsfiguratōe Mat. xvij. Ego hodie genui te Cas hodie enim a eternaliē. ap̄s deū nichil imitio icipit: nullo fine ꝺcludiē. Nō em̄ est ibi: neq fuit: neq erit. ꝑ sp mānet: sp est. Et quicq̄d dixeris illi est hodie: sic Apo⁹. ad Heb. xiij. ait Jesus xp̄us heri a hodie ai eternū genú te. lūmé de lumie: omp̄s ex oipotēte: de⁹ ver⁹ ꝺ deo vero. de quo ad Heb a scriptōr ait. Sp̄lēdor glie a figura fubē ei⁹. hoc fides catholica: hoc sanitas mētis itelligat: vt vnigēit⁹ filiꝰ a p̄re nec natura nec tpe nec ptāte dꝺeat separari. Idem Aug⁹. Sequitur. Aug⁹ Vox dei pīs ad filiū virginis icarnatū. Postula a me a dabo tibi gētes. vt noi xp̄iano ꝯpulent atz ita a morte redimātur a ꝑsidēatur a deo. Vñ subdit. Im hereditatē tuā. quā postulaueras ab eo tuz salutē: a q̄ tibi fructificēt spiritualia. Iero Ac si dicat: duz iudei nolueūt te recipe oēs gētes tibi venīēt i hereditatē. a possessionem tuā termios terre.

Nico Quia tpe apl̄oꝝ fides xp̄i diuulgata ē p vniuersuz mūdū: sm q̄ p̄dictū fuit in ps. xviij. In oēz terrā exiuit sonus eo Cas Cū em̄ dicit: dabo tibi tū. im possessionez tmios tre: hoc natura hūanitatis xp̄i accepit q8 ipse i sua natuā 8ma sp possedit. Reges eos. Illi em̄ regunt q̄ ad salutis dona puenīūt. im virga fer Nico rea. Per hoc dꝺignatr ptās xp̄i insupabilis a eterna: sm q̄ p̄dictuz fuerat daniel. vij. Aspiciebā in visiōe noctis a ecce i nubib⁹ cœli q̄si filiꝰ hoīs veiebat: a vs̄ ad ātiquū diez pueīt a dedit ei ptātez: honorem: a regnū. Et subdit. Ptās ei⁹ ptās eterna q̄ nō auferet a regnū q8 nō corrūpetur. a tang̃ vas figuli ofrinｇes e Aug⁹ a cōteres i eis hoc os. est i pctōrib⁹ terre nas cupiditates: a veteris hoīs tulēta negocia a quicq̄d de peccatis limo ꝺtrahit. Iero Christus ē figulus. a hō ē vas q8 cōfrīgiē hic i pmā: vel i die iudicij in igne. deiñ ꝓpha hortat oēs ad obedientiā q fuitiū dei: dicēs.

Aug⁹ Et nūc iā vos inouati cōtritis i vob lutris cupiditatib⁹ q̄ ad p̄teritā vitā ptinēt facti estis. reges iā valētes regē quicq̄d i vobis fuile atz bestiale ē. a nō q̄si aerez cedētes: ꝑ castigātes

vestra corpa a futuri subiciētes.

Glo Intelligite ista pdicta etsi p vos non sufficitis erudimi ab alijs q̄ iudicatis terram & tremitatē in vob. Et vt oīb⁹ tolleret elatōez q̄s reges appellat subiūgit ōnter. Timete dñm & timore. s. Vñ Bern. Serui filiali. **Nico** am⁹ in caritate nil la q̄ timorē pellit: labores nō sentit: merita nō intuet: pmiū nō req̄rit: a plus oībus viget. Nullus terror sic solicitat. nulla pmia sic iuitant. nulla iustitia sic erigit. Et ne futurum ei⁹ durissimū aut tristissimuz forte putaret: subiūxit. Exultate ei p cordis deuotōez & eleuatōez in deuz dicit em exultatio q̄si ex saltatio cū tremore. Hoc addit ne dicta exultatio in dissolutōez vertat sic faciūt dissolute in eccīa cantātes: cū tñ oīs cant⁹ ecclesiastic⁹ ad excitandā deuotionē fidelīū ordinet.

Aug⁹ Etiam sic pōt accipi Et nūc reges intelligite & etiā nūc me rege constituto nolite tristes esse reges fre: q̄si vestrū bonuz vob ablatū sit: & intelligite potius: a erudimi vos hīe supiorē iudicē oia clare videntē. Jd em̄ vobis expedit vt sub illo sitis a q̄ a intellectus a eruditio vobis dat. Etiā vobis expedit vt nō timē dñem̄: sed dño oīm fuiatis: & exultetis in bītudie certissima & sincerissima cauti: & circūspicientes ne ab ea p superbiā decidatis. Apprehendite disciplinā & subiicite vos hūiliter disciplinē xp̄i ne Ire qñ irascat dñs & si nō apprehēdatis ei⁹ disciplinā a p oseq̄ns Beatis de via iusta a via veritatis dedi. **Cal.** Vel beatis a celestibus. sti rege xp̄o q̄ est via recte ābulancīū: dux ad vitaz euntiū: iter ad bītudinez festinantiuz: sicut ipse dic in euāgelio. Ego sum via: veritas: & vita. Via pter incarnatōez: p quam homs viuēdi pbet exemplū. veritas pter iudicium. vita pter deitatez. Et q̄ ad deificatōem vie veritatis sequit diuina punitio. Jdo subdit. Cum exarserit in breui ira ei⁹ & cuz decreuerit vindictam inferre q̄ impijs & peccatoribus pparatur. **Jero** In breui ira hoc est in exitu vnius cuiusq̄ hois: vel in die iudicij vt est illud. Cuz em̄ dixerint homines pax & securitas: tūc veniet eis repentinus in. **Glo** Modo deus nō arguit? det cuz castigat vt pī. & in futuro ardebit. q̄m il pacietie ei⁹ ampli⁹ erit. Beati oēs. Et q̄ q̄ confidūt **Nico** Qui modo in afflictiōe positi non frangūtur in pacia seu despatione: & fiducialiter expectāt remunerationē vite future. **Colle.** Modo duxte future. districti in dicis ira differet: & peccatoribus in desideriis aīe sue laudat dñs iustus tribulationes & angustias sustinet: q̄ maloz pena: q̄ iustoz gloria sit non apparet. Hinc est q̄ Job. apl⁹ ait. Carissimi: nūc filij dei sumus & nondū apparuit q̄d erim⁹. Scim⁹ q̄m cum apparuerit similes ei erim⁹: q̄m videbim⁹ eū sicuti est. Tūc pfecto apparebit q̄ fallax huius mūdi

fiducia extiterit: ꝙ transitoria vi
ta: ꝙ breuis gloria: ꝙ praua volu
ptas: ꝙ falsa pspitas: a ꝙ cito trā
sit q̄q̄ hic caꝝ et p̄cioſꝰ fuerit.
Ergo infelices ꝙ in talib⁹ cōfiſi ſūt
ſ̄ beati omnes q̄ cōfidūt in eo q̄ est
benedc̄us in ſecula ſeculoꝝ. Amē.

Domie quid multipli. Titul⁹ huiꝰ
psalmi talis est: psal. Dauid cū fugēt a facie Abſalon fi
lij ſui. **Cab.** Legit. ij. Reg. xv. ꝙ Ab
ſalon dū p̄ꝛ fuū Da
uid crudeliter inſeq̄ret: mule impe
tu pductꝰ in ꝺensā querc̄ rams
eius comā nectētib⁹: in aeris ſubli
mitate ſuſpensus est. Prefigurās
Judā traditorē dn̄m quī inodatꝰ la
queo vitā **Aug⁹** finiuit. Huic hiſtoie
allubit titul⁹ de q̄ tn̄ non agit ps̄. ſed de ſignato
hiſtorie a de paſſiōe a resurrectōe
xp̄i. qđ maxime ptz in eo qđ in eo
dꝝ dicit. Ego dormiui a ſomnuꝝ ce
pi: a exurrexi. Dauid em̄ xp̄s intel
ligit: vt in titulo p̄cedētis ps̄. dictū
est. Et Abſalon filiꝰ Dauid Judas
intelligit quē xp̄us cū alijs apl̄is
filiū in euāgelio vocat: dicens. Nō
possunt filij sponsi ieiunare q̄diu cū
illis est sponsus. A q̄ Juda xp̄s fu
git: qñ illo aſcendēte ad scribas et
pharisēos cū alijs apl̄is in mōtꝝ
seces. **Cab.** Et sic Dauid ſuſpēſo
fit. Abſalon filio ſuo in
pace regnuit: sic a ſuſpēſo Juda xp̄s
in gloria resurrexit. Hoc igī intelli
gēs Esdras pphā. ſ. in facto p̄dicto
ſignificari misteriuꝝ passiōis et re
ſurrectōnis Jesu xp̄i de quib⁹ agit
ps̄. verba p̄dicti tituli posuit de hi
storia. Cuiꝰ tituli sensus est talis.
Psal. iste attribuit Dauid a xp̄o q̄
hic loquit. Ps̄. māt agēs de eo qđ
figūꝝ est: ꝙ fugēt Dauid a facie
Abſalon filij ſui a de passiōe et re
ſurrectōe Jesu xp̄i q̄ in illa hiſtoria
figūta. **Caſſi.** Testāte āt regum
ſunt. hiſtoria psal. iste
q̄nquagesimo actu posterioꝝ ē: qm̄
post culpas adulterij et homicidij
Vrie nosc̄it Dauid psecutio ab Ab
ſalon filio ortigisse. ſ̄ p virtute ſua
hic ps̄. oper̄ti nūo pbat aptatꝰ.
tnē em̄ tercīū locuꝝ opportuerat: q̄
a ſancte trinitatis potēcīā: a tribu
ane ī se resurrectōis misteria cōti
ne. **Collec.** Et q̄ p̄m Auguſ.
bat. iste ps̄. p̄t accipi
vt sit vox xp̄i p se a p ſuis mēbris
cūctis viz fidelib⁹ in q̄cunq̄ angu
stia ostitutis Loquit̄ ꝙ ap̄s ꝓphaꝝ
simul ecclesia a xp̄us caput ei⁹ in
pœllas psecutionū ostituta pue
uersuꝝ orbē terraꝝ: a dicat.

Domie de p̄. quid multipli
cati sunt q̄ tribulāt me.

Caſſi. Secūdi ps̄. hoc q̄si ſile
initiū videt. ſ̄ illa interro
gatio increpātis ē. hic āt āmirat cō
tra se pp̄los excitatos q̄ ad eos co
gnoscit̄ venisse saluādos: sic ī. xxiiij
ps̄. dicturꝰ est. Retribuebāt in ma
la p bonis. multi insurgūt adūsuꝝ
me. In tm̄ multi fuerūt vt etiā de
nūo discipulorū traditor Judas il
lis fuerat cōgregatꝰ. Idē Augꝰ.

Hugo Falsi testes ex iudeis
surrexerūt in xp̄m vt

cuz mortu tradérent: sic ipse in alio psalmo dicit. Insurrexerũt in me testes iniq̃. ¶ Multi dicũt aïe mee non est salus: ipsi in deo eius ¶ vt Matth. xxvij. pncipes iudeoꝝ dixerunt. Alios saluos fecit: seipm nõ pot saluũ facere. Idẽ Aug⁹. a Cas.

Hugo stiã. Multi dicunt aïe mee pot intelligi ꝺ ferventi tẽptatõe demonũ qui p suas noxias suggestiones reddũt hoiez pusillanimẽ a qsi despatũ in fruore tẽptatõis. a dicũt i cogitatiõe nõ est salus: ipsi in deo ei⁹: eo qꝺ nõ pot superare tẽptatiões. sicut in beato Benedicto otigit: q in tm fuit vexatus carnis temptatione ex memoria aspectus cuiusdã mulieris qꝺ delibabat ex eremo redire ad seculum. ¶ Sequit vox hũane nature xpi loqntis ad suam diuinitatẽ: a oñdit tria p q dei⁹ pr̃ adiuuat suuz filiũ incarnatũ. Primuz fuit vnio diuine nature. cum hũana: cuz dic. ¶ Tu aũt dñe ¶ qui es verbũ p̃is oipotẽtis ¶ susceptor me⁹ es ¶ qꝺ me naturã. s. hũanã induisti nascẽdo. Naz hũane nature susceptio ẽ verbi dei incarnatio. Idez Aug⁹. a Cas sio. Ac si dicat vnisti diuinitatẽ humanitati. Secũduz fuit letitia qua xpus hõ letat in deum. vnde subdit ¶ gloria mea ¶. Terciũ fuit otẽplatio q̃ otinue fruebat. vñ dicit. ¶ et exaltans ca Aug⁹ put meũ ¶. am hũanaz q̃ caput aïe nõ absurde appellat: q̃ ita inhesit excellenti supemin entie vbi hoiem suscipiẽtis vt tãta passionis hũilitate nõ deponeret.

Cas. ¶ Voce mea ad dñm dauí ¶ dicẽs: pr̃ darifica filiũ tuũ ¶ a exaudiuit me ¶ sicut pr̃ in euangelio dicit. Et darificaui et iterũ darificabo. Et addidit. ¶ de mõte sãcto suo ¶ v de diuinitatis excellentissima sũmitate: hoc est de iustitia sua: sic alius pss. dic. Justicia tua sicut mõtes dei. Equũ em fuerat vt natura hũanitatis assumpte q̃ in terris singulare pacientie monstrauit exemplu: acipet in celis creaturarũ oim principatuz. ¶ Qui etiã duo versus sunt vox ecclesie in psona suoꝝ fideliũ Aug. ¶ Tu aũt dñe um: dicentis. susceptor meus es ¶ in xpõ q̃ nos in celestib⁹ sedere facit v faciet vna cuz illo. pcedente em capite cetera membra consequũtur. ¶ gloria mea ¶ cui⁹ gratia a misericordia talis fuz ¶ a exaltãs caput meũ ¶ videlz xpm q̃ ascendit in celũ. qꝺ caput mulieris vir: a caput viri xpus est. Vel caput meũ v vniuscuiusqꝫ nostrũ spm̃ vel mẽtem q̃ est caput aïe. Exaltat autez mens cuz iam dici pot. mente fuio legi dei vt cetera hois pcta subdant cũ iam carnis resurrectõe absorbetur mors in victoria ¶ Voce mea ¶ q̃ est intima cordis deuotio ¶ ad dominũ clamaui ¶ Si aliene cogitacões ab affectu oãtis incurrãt nõ dũ dici pt: voce mea ad dñz clamaui. Neqꝫ hoc recte dr̃: nisi cum sola anima nihil carnalitu intentionuz in oratione attrahens. loquit dño vbi solus audit ¶ a exaudiuit me de monte sancto suo ¶ v8 illa iustitia sua q̃ liberant electi eius et pse

cutores eoꝝ pununtur. Sequitur
vox christi. Hugo dicentis. Ego
qui voluntarie fustinui mortem dor
mini & passionem me sponte exposui
a deinde Lsoporatus sum Transla
tio romana habet: a somnus cepi
& mors sub Casii. Nam sopo
secuta est. ratio ista fu
it sacri corpis beata dormitatio Let
exurrexi qe caro mortalitate depo
sita immortalitatē sumpsit a gloria
sempiterna. Sed quare exurrexit
euidenter ostendit: dicens . Lqz do
minus suscepit me . Natura enim
humanitatis p sē et ppria virtute
non potuisset resurgere: misi eaz di
uina oīpotentia suscepisset: sic ipe
dicit. Potestatem habeo ponendi
animaz meā et iterū sumendi eaz.
hugo dicat populꝰ dei etiā il
lud Ego dormiui piger
ad bonū opus. a somnus cepi in de
lectatione peccati. a exurrexi a mor
te peccati. quia dominꝰ suscepit me
de peccatoribus per suam gratiaz.
Sequit vox christi: Non timebo
milia populi Judaici Lcircūdantis
me in passione mea Lexurge dñe
& fac me Augusti. Mos est
exurgē. diuinarū
scripturarū persone dei attribuere
quod in nobis fiunt. Vnde est illud
An experimentum queritis eius
qui in me loquit christus? Non em
ait quo iubente loquor: sed prorsus
ipsam locutionem illi tribuit cuius
munere loquebatur. Lsaluum me
fac deus meus . per gloriam resur
rectionis. Habet enim vnusquisq
tentationes quibus circūuallatus dicere potest: nō timebo milia
populi circūdantis me. Quoniam tu percussisti & peccatores fm mo
rem ppetie. qz ea que vētura pro
phetantur fm tempus futura fiūt:
fm scientiam vero ppetantiuz iaz
pro factis habenda sunt Lomnes ad
uersantes mihi sine causa dentes
peccatorum contriuisti. Hoc scdm
Augustinum sic legitur. Ldentes
& maledica verba Lpeccatoruz vide
licet principum iudeorū dilacera
tium maledictis filiuz dei Lcontriui
sti quasi in irritum et in puluerem
perduxisti. Quoniam tu percussisti
omnes aduersantes mihi sine cau
sa sicut in alio psalmo dicit. Prin
cipes persecuti sunt me gratis. Recte
etiam in p̄destinatione dicit de di
abolo & angelis eius: percussisti om
nes aduersantes mihi sine causa.
quoniam ipsi demones non solum
in totū christi corpus: sed etiam in
singulos quosq; priuatim seuiunt
Ldentes peccatoruz cōtriuisti . Da
bet vnusquisq maledicentes sibi.
habet etiam vitiorum auctores co
nantes eum a christi corpore preci
dere. sed Domini est salus & do
mini est nos saluos facere de mor
te peccā hugo a hoc dicit ppe
tia ad homines.
Deinde conuertit sermonem ad de
um mutando personam: a hoc per
figurā quae vocatur methaplasmꝰ
Vnde subdit. La super populuz tu
um benedictio tua . Ieroni. Populo
credentiuz benedictionem infundit transmt

tens eis spiritum sanctuz · vel in futuro quando dicturus erit · Venite benedicti patris mei percipite regnuz quod vobis paratum est ab origine mundi · Ad quod nos perducat dns noster Jesus xpus q est benedictus in secula seculorum · Amen ·

Cum iuocarem · Huic psalmo preponit titulus talis · in finem psalmus cantici da uid · **Nico.** Ad tractatus psalmi est sonus vel modulatio puemes ex organo · Et canticuz dicit sonus humane vocis · Vnde psalmi cantici dr modulatio organi cum humana voce sequente quo instrumento precedente a voce sequente laudat deus · sicut in plerisq ecclesijs fit tempore hodierno · **Glo.** Sed spualiter loquendo psalmi signat bonam operationem · a canticuz leticiam mentis habitam de eternis: vt dictum est in prologo pnitis compilationis · Per hoc enim quod dicit in finem: signat hic a in consequentibus titulis christus qui est finis desiderium in presenti ad iusticiam et in futuro ad coronam Vnde sensus pdicti tituli talis est · Psalmus iste qui ideirco dr psal · qr monet ad benedicendum est psalmi · cantica docens bonam nostram operationem fieri in mentis leticia habita de eternis dirigens nos in finem · vi christum ad quem tendimus · Qui quidem psalmi · est dauid propria vt aliqui profecti monentis vt vana seculi deserant atq dicentis ·

Cum iuocare deum uote orando

Aug9 Exaudiuit me deus iusticie mee · a quo est iusticia mea Postq pmdicauit hominibus se esse exauditum: demde quasi iam habens deum in corde familiariter ei ex dilectione loquitur: dicens · In tribulatione dilatasti mihi · a ab angustijs tristicie in latitudinem gaudij de duxisti me **Glo** Quod gaudium est de pura sciencia a de spe **Jero** Et licz mihi vite eterne · i tribulatione auxilium tuleris: tn ego misericordia semp indigeo · Vnde subdit · Miserere mei a exaudi orationem meam · contra miserias huius vite vt incepta tua pficiam · **Collect.** Dnm enim iusti hoc proprium vt in omni quod dicit aut agunt non solum suum profectum: sed etiam primorum edificationem querat · Vnde apte subiungitur · Filij hominum · videlicz prauorum parentum · vsquequo · a quousq dulcia eritis · graui corde · a quousq dulcia erit cor vestrum sarcina peccatorum a ponderet iniquitatis grauatum: sicut de Pharaone legitur · Ingrauatus est cor Pharaonis · **Aug9** vt quid diligitis vanitatem · a quid vultis esse beati de terrenis: vt quid temporalium rerum amore detinemini ·

Hugo a queritis mendacium · a temporalia que dicuntur mendacium · quia promittunt securitatem a soluunt timorem promittunt satietatem et soluunt esuriem · quia Eccl · v · dicitur · Auarus non implebitur pecunia · Sicq amatores suos decipiunt ·

Aug⁹ Et scitote quoniam mirificauit ꝙ mirabilez ostendit dñs pater sanctū suū ꝙ filiū suū dñm ihesū xpm resuscitando a ad dexteram suaz collocando ad quē vos qui estis grauī corde de letis cōuerti ab amore mundi. Et p eū dñs exaudiet me clamantez p requie eterna cōsequēda cū damauero ad eū cum cordis deuotione. Ita et vos exaudiet si sic damaueritis et feceritis q̄ sequit. Ira scimini ꝙ nolite peccare. Hoc duobus modis intelligi pōt scilicet Ira scimini ꝙ si primus motus animi surgat ad iram qui iaz p̄ter pēnā peccati non est in nostra ptāte sal tem non ei cōsentiat ratio vt mens que intus regnata est fm deum vt mente seruiamus legi dei si adhuc carne seruim⁹ legi peccati. Aut agite penitentiā ꝙ ira scimini vobisipsis de preteritis peccatis a vlteriꝰ pec care desinite q̄ dicitis. Hec mēp di cite in cordibus vestris a nolite esse populus de quo dictuz est. Labijs me honorant: cor autem eoz longe est a me. In cubilib⁹ vr̄is hoc est in conscientijs vestris compungimini hoc ad dolorem pēni tentie refertur: vt seipsam anima puniens compungat: ne in dei iu dicio damnata torqueat. Idem.

Cassio Sacrificate sacrifi cium iusticie de quo sacrificio dicit in quinquagesimo psalmo. Sacrificium deo spiritus contribulatus cor contritum. Hoc sacrificium fit per penitentiā. Quid enim iustius ꝙ vt suis quisq̄ pec catis pōtius ꝙ alienis irascatur: et seipsum puniens mactet deo. In sacrificio iusticie opera iusta sunt per penitentiam. Recte. Cassiodor⁹ ergo viuite a corda vestra dñimi tati semper munda offerte. Addi dit quoq̄ Sperate in domino cō sequi in futuro salutaria promissa. Sed quia vnusquisq̄ id bonū vult impetrare a deo q̄ diligit: et pau ci sunt qui diligunt bona ad interi orem hominem pertinentia: que so la diligenda sunt. ceteris autez ad necessitatem vtendum est: non ad gaudium perfruendum cum dixis set: sperate in domino subiecit multi dicūt quis ostēdit nobis bona. Que interrogatio e oim stultoꝝ a iu stoꝝ pacem et securitatem vi te secularis desiderantium: siue eti am de ipsa futurā vita que nobis promittitur dubitantiuz vel despe rantium: qui sepe dicunt. Quis no uit si vera sunt: aut quis venit ab inferis vt ista nunciaret.

Hugo Quibus respōderi pos set ꝙ xp̄us agnit⁹ est reuersus ab inferis. a Lazarus in de reuersus: multa de penis inferni retulit. Aug⁹ Magnifice tñ a bre uiter ondit q̄ bona q̄ rendā sūt: eoz interrogatōi tñ dens. Ignatū est sup nos lumē vul tus tui dñe. hō factus ē ad imaginē a similitudinē dei quā peccādo corrūpit

Gl. Est imago creatōis i q̄ crea t⁹ ē hō. s. rō q̄ ē supior vis aie q̄ vult⁹ dei dī. ꝙ sic p vultuz hō ho mini assimilat et homo cognoscit

hominem: ita per rationez similes sumus deo: a deum cognoscimus. Hec autem ratio per peccatum primi hominis deformata est: ac p hoc homo dissimilis factus est deo. Ite ē imago recreationis v gratia dei q vocatur hic lumen per quam reformatur ratio in nobis per peccatuz corrupta. si tamen signetur v imprimatur menti nostre renascēdo: quod fit in

Hugo Quia sicut baptismo.

Hugo moneta est informis donec imago regis ei per cuneū impmat: ita ratio nra deformis ē dōec pgrāz dei illustret.

Glo Lumen & vultus ē grā illustratōnis q imago creata renascēdo si

Aug⁹ Et ad hoc creatur. dō ptinere qs quidam prudenter intelligūt illud qs dominus viso cesaris numo ait. Reddite cesari quod cesaris est: et deo qs dei est. Tanq̄ si diceret. Sic reddit cesari numus: sic deo anima lumine vultus eius illustrata atq̄ signata

Hugo Vel lumen vultus dicitur crux christi que nobis impressa est iterius a exterius. s. in fronte mentis a exterius in fronte corpis in signū regis nostri.

Cassi. Crux enim ē humiliū tuitio inuicta: superborum dirrectio: victoria christi: perditio diaboli: inferno rū destructio: celestium confirmatio: mors infidelium: vita iustorum. Quo loco Johannes cōstantinopolitane ciuitatis antistes quasi multifarias diffinitionū stellas in crucis declamatiōe lampauit: dicens. Crux est christianorū spes: romanorum victoria: mortuorum resurrectio: ceco rum dux: confessorū via: claudorū baculus: pauperū consolatio. a cetera que in hunc modum ab eo diuina inspiratione pfusa sunt. In crucis enim impressione lumē est vultus dei. quia semp in eis nosci radiare qui se aliqua non eligūt prauitate polluere: sicut dicit apostolus. Nolite cōtristare spiritum sanctum dei in quo signati estis in die redem

Hugo Hoc signaptionis. culū nobis impressum est in baptismo quod quotidie nobis debemus imprimere: vt legens euangeliū crucē facit sup libru: facit a in fronte: a in ore: a in pectore. quasi dicat. Hic est liber crucifixi quē non erubesco: quē pdico: quē adoro. Dedisti leticiaz in corde

Cas. Non em istaz letiam meo. ciam quā cachinno vocis exprimimus: s leticiam recte fidei quam dns bone cōscientie prestare consueuit. Tunc enim veraciter letamur quando a recte credimus: a ab autorio domini probabili nos cōuersatione tractam⁹.

Aug⁹ Non g foris q̄renda est leticia: s int⁹ vbi signatum est lumē vult⁹ tui. In iteriori enim hoie habitat xp̄us. Sz hoies tpalia sectātes nihil aliud nouerūt dicere: nisi. quis ondit nob bona. a regnū celoz itra se eē nō vident.

Hugo Gaudet ergo solū ex hoc q

H fructu frumenti: vini et olei sui multiplicati sunt. Hec tria humanis vsibus

necessaria pro omnibus temporalibus diuitijs ponuntur.

Cassi. Necvacat q̄ his tribus .s. frumenti: vini: & olei additū est sui. Est enim & dñi pānis viuus qui de celo descēdit. Est & vinum populi tui de quo dicit. Calix meus inebrians q̄p̄clarus est. Est oleū de quo dicitur. Impinguasti in oleo caput meū. Ergo ista dei nō habēt peccatores: ꝙ sua & terrena vīt corpus viuat & nō anima.

Aug⁹ Multiplicatio em̄ nō spectat ad veritatē signat: sed plectūq; distractiōem mentis. Nam anima temporalibus voluptatib⁹ dedita semp exardescit cupiditate: nec satiari potest. Et multiplici atq; erumnosa cogitatiōe distenta simplex bonū videre non simit: neq; sentire leticiā cordis in q̄ vir exultās: ait.

In pace **Cas.** Cōtra humanos tumultus & felicitates caducas quas mundus estimabat esse pcipuas: pulcerrime pacē cordis obiecit quā habē non possunt q̄ secularib⁹ actibus implicant. pax em̄ ista habet trā quillissimā vitā que cuz sua mente non litigat sicut facit pax peccatorum. ꝙ ista pax cordis in dñi seruicijs pseuerans amena tranquillitate pfruit. de q̄ dicit dñs in euangelio. Pacē meam do vobis: pacē relinquo vobis. Sed ne istā pacem temporalem putares: addidit. in idipm. In idipm ąppe dicit q̄ nulla rerū vicissitudine cōmutat. sed ipsum in se pmanēs incōmutabili permitate obsistit. Scōm catholicon idipsum est vna dictio posita abū bialiter. p eternitate. Dormiam. finez pānis vite signat. Et. i futuro. requiescā. in futura beatitudine q̄niam requies habitur sanctis a gloriosa pausatiōe. a hoc spe firmissima & verissima expectādo. Quoniam tu domine singulariter in spe. fecisti me.

Aug⁹ Singulariter em̄ dicitur propter electos quibus promittit requies eterna que negatur illis qui dicūt quis ostendit nobis bona. qui pacem quesūt in bonis terrenis et in eisdem multiplicari. Perit em̄ hec multiplicitas et singularitas tenetur in sanctis: de quibus dicitur in Act. apostoloruz. Multitudinis credentium erat cor vnum et anima vna. Singulares ergo & simplices & secreti a multitudie ac turba nascentium rerum atq; morientium amatores eternitatis & vnitatis esse debemus si inhererē cupim⁹ vni deo ac domino Jesu christo: cui est honor & gloria in secula seculoruz. Amen.

Verba mea auribus. Titulus huius psal. talis est

Aug⁹ In finem pro ea que hereditatem consequitur psalmus dauid. Intelligitur hic ecclesia que accepit hereditatem: scilicet vitam eternam per dominū nostrum Jesum christū vt possideat ipsum deus & ab ipso possideat.

de⁹ em⁹ dicitur hæreditas nostra qꝫ ipse nos pascit a cõtinet. ß dicimur hæreditas dei tanꝯ pciosa sãguine suo cõpata. ipseꝫ nos colit a regit. Quid autẽ im finẽ signat in pcedẽti ps. dictũ est. Idem Cassio. Orat ergo ecclesia p suis mẽbris di cẽs. **Cassi.** Verba mea ⌊tã cẽs. psalmodiã qꝯ orationes meas priuatas ⌊auribꝰ pcipe dñe⌋ exaudiẽdo ea in effectu **Aug⁹** Per aures dei intelligit pntia maiestatis eius Et qꝫ pax ꝓdest aut nihil oratio vocalis. Ideo subiũgit. Intellige damorem meũ. **Iero** Clamor in scripturis nõ vocis ß cordis est. Vñ dñs Exo. xiiij. dicit ad Moysen. Quid damas ad me. cuꝫ tñ Moyses añ nõ damasset. Qñ gemit⁹ noster a cõscietia dẽ eat tũc cor damat: a istum damorẽ intelligit deus. Vnde dicit Hiere. Non sileat pupilla oculi nostri. Qñ lacrimas ad deum fundimus eo tpe pupilla oculi nostri damat ad deum. ⌊Intende voci orationis mee⌋. **Nico** Replicatio est eiusdez sentẽcie: sicut frequẽter fit in his q̃ pnunciant ex magno affe⁹ au. **Hugo** Nam oro est pi⁹ affect⁹ mentis in deũ tendẽs pletũq; ptũpens in vocẽ ⌊rex me⁹⌋ **Iero** Qui regnas in meus⌋. et nõ regnat i me pctm̃. ꝓterea tu es ⌊deus meus⌋ qe nõ est deus vẽter me⁹: non est aut deus me⁹: nec libido deus me⁹: nec aliq̃ creatura deus me⁹: qm̃ virt⁹ tu es: a cui pio habẽ virtutes. ꝓptea tu es deus me⁹ a virtꝰ mea. **Hugo** Et bene dico. Intẽde voci orois mee. ⌊Quo mã ad te orabo dñe⌋ dirigendo cor meũ ad te a nõ ad vanitates seculi ⌊mane exaudies⌋ v exaudias in optatiuo ⌊vocem meam⌋. **Nico** Hebrei nõ hñt optatiuũ modũ: ß pro eo vtunt futuro indicatiui modi. vnde hic ponit exaudies p exaudias. **Hugo** Quida in xta ltram intelligũt hoc qd hic dicit mane p diluculo: eo qꝫ pcipue tũc est temp⁹ orois. Vnde Aug⁹. ait. Tunc ẽ xpiano si tabi⁹ solis eũ inueniat oci osuz in lecto. **Iero** Sz videte qd dicat mane. nõ dixit tercia hora: nõ dixit sexta hora vl' plena luce: ß mane v exaudio bonoruz actuum: quãdo sol iustitie p suam gratiam venerit in cor meũ expulsis inde peccatoruz tenebris ⌊exaudies vocem meam⌋. qꝫ ꝯdiui in peccatorum tenebris sum: non me exaudi **Aug⁹** Iniq̃tas: maligni tas. mendaciuz: homicidium: dolus: a quicq̃d huius modi est: ipsa nox est. qua transeunte fit mane: vt videatur de⁹. Idem Cassi. **hugo** Postꝫ ostendit odo. qualr fit eius oratio: cõsequẽter ostendit que bona sequãtur ex oratione. Primuz est iuge seruiciũ dei. Secundum est cognitio veritatis. de pmo dic. ⌊Mane⌋ in exordio bonorum operum ⌊astabo⌋ per iuge seruitium cum pposito continuandi bonũ opus. ꝓptũ ⌊tibi⌋ a non vanitatib⁹ seculi:

vel de fide ẽtis corporis nunquã vacãdo a fide ⁊ videbo ⁊ cognoscaz quoniaz nõ deꝰ volẽs iniq̃tatẽ tu es qꝫ pctm̃ mõle contrariat eq̃tati tue.

Cassi. Quid enim aliud deus potest velle: nisi qđ pbat ipse p̃cipe exsicut Ysa. ait. Ego fuz deꝰ qui loquor iustitiaz ⁊ annũcio recta. Sed tu deus nõ vis iniq̃tatem. Idcirco ☩ On hitabit iuxta te malignꝰ ꝙ hoc pctõres signat a regno dei exclusdos. qꝫ nulla conuersione mutati sunt. Naz licet eũ carnaliter tm̃ videant quos reatꝰ muoluit: sicut scriptũ est. videbũt in quez compũxerũt: iuxta ipm̃ tm̃ habitare nequeũt qui gehẽne cruciatione damnãdi sunt: addidit. Lneqꝫ pmanebunt iusti ꝙ bona opa nõ fecerũt Lan̄ oculos tuos ꝙ qm̃ gratia a dono tuo priuati sunt Per hoc ostendit eos in iudicio domini esse venturos. ꝫ ante oculos dn̄i merito pmanere non dicũtur q̃ in tormẽta perpetua mittẽdi sũt.

Jero. Si enim deus ignis est et ignis consumẽs est: quicũqꝫ stipula est: quicũqꝫ lignũ est: fugiat ab igne ne consumat ab igne.

Cas. Nihil est qđ deus non videat: dum vbiqꝫ p̃sens a totus esse noscatur. Sed illi recte corã ipso esse mimme dicunt q̃ ab cuius gratia et dono priuãdi sunt. De quibꝰ subdit. ☩ Odisti ꝙ odiũ dei auersio gratie ipsius intelligit qꝫ odiũ deserit omne illud qđ execẽtur a despicitur. Et ideo dns dicit odire ⁊ desererere. **hugo** Ad argumẽtuz quo dicit per illud Sap. xi. diligis omnia que sunt et nichil odisti eoꝝ que fecisti: nihil. deꝰ nõ naturã odit quã fecit ꝫ vitium qđ nõ fecit. Et sic dicit hic. ☩ Odisti omnes qui operant iniq̃tatẽ.

Cas. Non dixit qui operati sunt qꝫ illi tantũ in iudicio damnabũtur q̃ vsqꝫ ad finẽ vite sue sc crimine nefãdo cõmaculãt. abiecit qꝫ ꝙ pdes oẽs q̃ loquũt mẽdaciũ ꝙ.

hugo Sz obtra pm̃. dic. Omnis hõ mẽdax. Solutio. hic loquit de mẽdacio qđ est pccatũ mortale. Et ibi. Omis hõ mendax: loquit de mẽdacio qđ ẽ pctm̃ veniale.

Collect. Ad cuiꝰ intellectũ nos tandũ qꝫ Augꝰ. in li. de mendacio ponit octo gña mẽdaciorꝝ. Primũ est cũ negat aliquis articulus fidei vt xp̃m nõ esse natũ de virgine: vel simile. Secundũ genus est mendaciũ detractõis: videlicet falsum testimoniũ in causa criminali. Terciuz genus est testimoniuz falsum coraz iudice in causa pecuniaria. videlicet illoruz qui tota die faciunt os suuz dulce mẽdacijs pro lucro. Quartum genus est quod fit sola mentiendi fallendiqꝫ libidine. sicut quando quis sine causa a vtilitate: sed sua stultitia instigante delectatur mẽtiri. Et hoc appellat Augustinꝰ miruz mẽdacium. Quintum genus est mendaciũ adulatõis vt qs placeat alijs. et hoc ẽ turpe mẽdaciũ. Sextũ genꝰ est quod nulli obest a pdest alicui: vt si qs sciẽs pecuniã alicuius iuste tollẽdaz a fure vl̃ p̃done vbi illiꝰ pecunia sit mẽtiat se nescire

Septimus gen⁹ est vt si quis mentiatur: nolens p̄dere hoiem q̄situm ad interficiendū. Octauū genus ē vt si quis volēti cor rūpere virginē mentiatur eaz esse cōiugatā vt sic ab imundi

Hugo Et i glosacia tueat. A magīs autē fit dē mēdatio trimēbris diuisio. q̄ mēdaciū aliud est p̄niciosū aliud est officiosuz: aliud est iocosuz. Sub p̄nicioso cōtinent quinq; gña prime distinctōis que sūt peccata mōrtalia. Sub officioso tria vltima que sunt vēnialia. Jocosuz est q8 fit ioco a non fallit. scit emz ille cui dī causa ioci dici. In hoie autez p̄fecto dicūt quidaz et bene q̄ tam officiosum q̄ iocosum vēniale sit. Quidam autez dicunt sed male q̄ officiosum semp fit mortale i hoīne per

Thomas fectō. i sūma ar ti. iij. argu. v. Circa vero mendacia que sunt in promissis est sciendū q̄ ille qui aliquid p̄mittit: si habeat animuz faciendi q8 p̄mittit non mēti tur: etiā si non faciat: ꝫ infideliter agit. Potest tñ excusari ex duob⁹. Vno modo si p̄mittit illud q8 ē manifeste illicitum: sicut fuit p̄missio Herodis tūc p̄mittendo peccauit: ꝫ mutando huiusmōi p̄missuz bene facit. Alio modo si sint mutate ꝯditiones p̄sonaz a negociorz. Nam ſm Sen. li°. de bñficijs. Ab hoc q̄ hō teneat facē que p̄misit requirit q̄ oia imutata p̄maneāt Sic a Apostol⁹ non ē mentit⁹ nō adimplēs q8 p̄misit cū non iuit corinthyum ij. ad Cor. ij. Et hoc ꝑ impedimēta que supuenerūt. Sequitur. Jr sanguinū et dolosum abominabitur dñs ⁊ exheredabit a regno suo.

Augul. Potest hic recte vi deri repetitū q8 ait supi⁹: odisti dñe omnes q̄ opātur iniquitatē p̄des ⁊c. vt viru sanguinum ad opantem iniquitatez refuras. dolosuz aūt ad mendaciū loqntem. dolosus est qui aliud agit et aliud simulat Vidēs em̄ iust⁹ hos abominatos a dño ⁊ p̄uatos a regno dei ꝯfugiens ad dei miam: ait.

Hugo Ego āt i multitudine mie tue ⁊ in q̄ cōfido saluari ⁊ introibo in domū tuā ⁊ in ecclesiā triūphantē: sicut lapis vivus i edificiū. Vel ad lrām. Introibo i domū tuā ⁊ i eccīaz scāz militantē. Et ibi. Adorabo ad templuz sanctum

Cassi. ⁊ corpus dñi tuum ⁊. nri saluatoris de quo ipse dixit ad iudeos. Destruite tēplum hoc. Quomō adorandus sit ꝯsequenter ostendit: dicens. In timore tuo ⁊. Tunc em̄ fides solida est quando casto amori diuinitatis adhibet

Hugo deide petit formido. petit auxilium dñi cōtra impedimenta vie subdi

Glo Domine deduc me ⁊ cēt. ⁊ fac me p̄fice. deductio em̄ cōuenit p̄fectis. a p hoc declarat se esse in p̄ncipio ad p̄fectōez sed nondū in ipsa p̄fectōne: deduc dico in iustitia tua.

Cassi. Qua se p̄mittēs iustitia tua. do dānantes equissima potentia tue pietatis absol

Aug⁹ La nō in iustitia hominis ⁊ que hoīes

det iustitia. Vbi malū p malo da tur qđ non facit deus qui solem su um oriri facit sup bonos a malos. Deinde subiungit causam quare de beat deduci: videlz. Lpter inimicos me os. **Jeron.** Qui mihi itrare in domū tuā cupieti laqueos po nūt in via. **Glo** Propterea q so te Ldirige in cōspectu tuo ⁊ in cōscientia mea vbi tu solus vides Lviā meā quia itur ad te ne deuiem a doctrina tua exemplis aut verbis pcōz vel he reticorū inimicorum meoz pdictoz q̄ iudicio fi **Jero.** Lquoniā ē credendū. ñ ē in ore eoz veritas ⁊ non hñt xp̄m veritatē in ore suo. quia nec in corde hñt.

Glo Lcor eoz vanū est quia cor eorū fallit de peccato. Putans quidē pctm̄ nō esse pctm̄: a esse pctm̄ quod non est peccatū. Et de pena peccati etiaz fallūtur. qe pmittunt sibi impunitatez. Idem Aug⁹. de quib⁹ adhuc subditur. Lepulcrū patēs est gutt eorū **Cas** Sepulcrū em̄ patēs gut tur est mentientis a adu lato **Aug⁹** Qui mēdacio a blā dis. **Aug⁹** da adulatione tra hunt in se quos ad pctā illectant vt eos tanq̄ escam deuorāt cuz in suaz vitam **Hugo** Sicq Lin uertunt. guis suis dolose agebant ⁊ non solū doluz loquebātur: ꝫ etiam ad effectuz da los suos pducebant. Idē Cassio. Deinde non optando: ꝫ pphetando subdit. Ljudica illos deus ⁊ iudicabis ipsos puniendo. Nam transl latio hebraica hz: odemna eos. Et sic. Lecidant a cogitatiōibus suis ⁊ frustrentur a cogitatione et spe sua qua sperabant a cogitabāt de longa vita a sanitate a diuitijs Lsm multitudinē impietatū eoz ⁊ peccatorum suoꝝ Lexpelle eos ab eterna hereditate. vt q̄ magis peccauerunt longius expellantur: a p fundibus cadant in lacum infer nū. Simile est illud Apoc. xviij. Quantum glorificauit se a in delicijs fuit: tantuz date ei tormentum. Idem Aug⁹. a Cassio. Causa damnationis eorum subditur. Lquoniam irritauerunt te domine.

Jerp Tu domine dulcis es per naturam: ꝫ quicuiq̄ peccatores sunt: naturam dulcedinis uevitio suo vertūt in amaritudinez.

Hugo Postq̄ impioruz debitas retributiones assecuit ostēdit p̄mia bonoz subdit: dicēs. Et letent omnes qui spāt in te domine ⁊. Ex spe enim sequitur leticia spiritualis. Vnde subditur. Lin eternum exultabunt ⁊ sine fine Lin habitabo **Aug⁹** Ipa erit bis in eis ⁊. **Aug⁹** eterna exultatio cum templū dei fiunt iusti.

Cas O magna a ineffabilis largitas donatoris. Quilibet munificus donat illa que possidet. Deus enim qui est ineffabile bonū se largitur in premio. Et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen **Augustin⁹** tuum ⁊ cuz ab eis ad fruendū qđ diligūt a bn̄ in te tāq̄ possidētes habitatē de q̄ tiuil⁹

huius psalmi est: alm et ipsi sint hereditas eius: quod signat ⌊habitabis in eis⌋. a quo bono prohibentur quos scdm multitudinem impietatuz eoz expellet deus ⌊qm tu bndices iusto⌋ magnitudine pmiorū a gaudioz imensitate. Hec est bndictio: videlz gloriari in deo a inhabitari a do. Ista sanctificatio cōcedit sanctis. Sed vt sanctificētur precedit vocatio q nō est meritoruz sz gratie et remuolētie dei. Vñ subdit. ⌊O mine vt scuto bone voluntatis tue coronasti nos⌋. Bona voluntas dei pcedit bonā voluntatē nraz vt pctōres voct ad pmiam.

Greg. in li° moral' super Job .xxxiij. Scuto nos dns coronare phibet. qz pregēs aduuat: a remunerans coronat. **Cassi.** Cōsidere mus qz suauiter ac decore fine ps. pns cōclusus est vno verbo: imbicans bnficia domini que nullis pnt voluminibus explicari. Bona siquidē voluntas creatoris q nos ineffabilib9 muneribus replet. Et dicta est scutū eo qz reuera nos pregit: a pmia decora dedit. Hec est em bona voluntas que nos vocat a attrahit atq nos dignos facit. Nec quicq pficuū valem9 cogitare vel facē: misi hoc accipiam9 a bonitatis auctore: sicut Apo9. dicit Ipse opaf in nobis velle a pficē. Et iterū. Non em possum9 cogitare a nobis quasi ex nobis: sz sufficientia nostra ex deo est. **Iero.** Agam9 igitur gras deo a depcetur illū vt in bona voluntate sua ipse sit scutū nostruz et corona nostra ne vnq recedam9 ab eo.

Collec. Sed eius voluntate vocati mandatis suis oī cum diligentia obediamus: quatinus ad premia que promisit mereamur peruenire gratia ipsi9 domini nostri Jesu christi: qui est honor in secula seculorum. Amen.

O Omine ne in furore. Titulus huius psalmi talis est. In finem ps. dauid pro octaua. **Augusti.** Visum est nōnullis octauā hanc significare diem iudicij a temp9 aduentus domini nostri Jesu quo venturus est ad iudicandum vivos a mortuos: qui aduentus cōputatis annis ab Adam post septē milia annorum creditur futurus vt septez annorum milia tanquaz septez dies transeant. Deinde illud sequens tempus tanquaz dies octauus aduenit. **Cassiodoz9** Alij dicūt istū diem a conditione mundi post annorum sex milia esse venturuz propterea q dominus septimo die ab opere suo legitur in illa rerum conditione quieuisse mille annos per singulos computantes. quia legitur ante conspectum eius mille anni sicut dies vnus. **Augustin9.** Sed quoniam dictum est a domino Non est vestrum scire tempa que pater posuit in sua ptate satis apte ostendit neminem sibi oportere ar

rogare sciencia illius tpis computacõe aliq̃ Cassi. Nimis importunum
uz annoz est illa nobis studiose querere: que nobis vtiliter diuina puidentia noluit reuelare. Qua ꝓter ad sermonẽ tituli dedarandũ nosce fufficiat post huiꝰ seculi finẽ. qđ septem diebus voluitur illũ octauũ diem qui varietatem pñtis vite non habebit: esse venturum.

Hugo Intellectus igitur pre dicti tituli talis ẽ. Iste ps qui est primus pmatium diriges nos in finez vm xpm ad quẽ tendimus. ps dico qui scriptus est a dauid ꝓphęta p octaua vel p octauę octaue. videlicet iudicij extremi

Cassiodo Septẽ em sũt ps pmales: quoruz primus est iste qui est sextus in ordine psalmoz. deinde xxxi. xxxvij. l. ci. cxix. cxlij. qui sub septenario nũero ꝓpelendunt. qz maiores nostri septem mobis peccata nob dimitti dixerunt. Primo per baptismũ. Secundo per passionem martirij. Tercio per elemosinam. Quarto per hoc q remittimus pcã fratribus nostris in nobis peccantibus. Quinto cũ cõuerterit ꝙs peccatorem ab errore vie sue. Sexto per compunctõem seu fletum. Septimo per sacrificium corporis a sanguinis domini: qñ digne offertur. Inueniuntur etiam alij fortas se modi remissionũ. Penitens igitur diem iudicij de qua sophonias ait. Vox dei domini dura a amara velementer pertimescens exorat: ne in illo die ꝙ ꝓphetis facinoribꝰ arguatur dicens.

Domine ne in furore tuo arguas me. Hugo In extremo iudicio vbi tangit furiosus apparebis malis. Neq; in ira tua corripias me.

Augusti dicit apls. Thesaurizas tibi iram in die ire iusti iudicij dei. de qua se nõ vult argui ꝙsquis in hac vita desiderat sanari Gregori ix moral. petit ergo vt ante iudicium a non in iudicio corripiatur. quia ꝙsquis modo p flagella corripitur: a correptionibus emendatur. in mansuetudine corripitur a non in ira. In districto autem illo examine qđ pemites iste ptimescit omnis argutio a correptio furor a ira est. qz vema post correpcõz non est. Idem cassi.

Nico Furor a ira non cadũt in deũ. de quo dictũ est. Tu ãt dñe virtutũ cum tranquillitate iudicas. sed ira a furor significãt acerbitatẽ vindicte quã deus exercet in iudicio in pctores. sicut in secundo psalmo dictũ est. Tunc loqtur ad eos in ira sua a in furore suo conturbabit eos. Idem Augustinꝰ. Penitens igitur acerbitatẽ iudicij dei abhorrens: dei misericordiã implorat dicens. Miserere mei dñe quoniam infirmus sũ. ꝓpter pctm

Cassio Infirmitatis cõfessio celestis medici miseri cordiam mouet a qua facile impetrantur remedia: cum ostendunt tuę vulnera manifesta. O clemen

cia magna creatoris a iudice perci
pimus quod nos rei dicere debea
mus. docemur pietatem petere ne
nos iustitia possit absorbere.

Jeronim⁹ ⌊Sana me ⌋p pe
nitentiam quia
medicus es a ego egrotus sum. ⌊
quoniam conturbata sunt omnia
ossa mea ⌋a oēs virtutes aie mee

Augusti Et ne ossa carnis
intelligeres ad ex
positionem ptinet quod subiungit
Et anima mea turbata est val
de ⁊ tu domine vsquequo.ꝛ ⌋ Quis
non intelligat significari animā lu
ctantem cum morbis suis diu aut
dilatam a medico. vt ei persuade
retur in que mala peccando se pre
cipitauerit Quod enim facile sana
tur ñ multuz caueť. ex difficultate
aūt sanationis diligentior erit ca
stodia recepte sanitatis. Nō ergo
tanq̄ crudelis deus est iman dus ē
cui dicitur ⌊⁊ tu domine vsque q̄⌋
sed tanq̄ bonus persuasor anime
Et vt ipsa illud agnoscat: quanta
pena impijs preparetur qui se no
lunt conuertere ad dominū: si tan
tam difficultatem conuertētes pa
tiuntur sicut alio loco scriptum ē
Si iustus vix saluus erit: pecca
tor a impius vbi parebunt.ꝛ.

Cassio Et timuere quia iustici
am domini sp pemites
iste refugit a consuetudinem eiꝰ
benignitatis exposcit dicens Co
uertere domine ⌋de rigore iustitie
ad dulcorem misericordie. auertit
enim a nobis debitas penas: cum
eas relaxauerit benigna remissio.
⌊a eripe aiam meā. ⌋ab imminenti
supplicio quod debetur erratib⁹.

August Vel intelligendū ē
conuertere domine ⁊
fac me conuerti. a eripe animaz me
am tanq̄ inherentem perplexitati
bus huius seculi: a spinas quas
dam dilacerantium desideriorum i
ipsa conuersione pacientem.

Cas. ⌊Saluū me fac ⌋ñ fm mea
merita. sed ⌊ppter miseri
cordiam tuam ⌋in qua dum fixa
spes ponitur venia facilis ipetraē

Nicolaus ⌊ quoniam non
est in morte ⌋id ē
post mortez. ⌊quis memor sit tui ⌋vi
delicet memoria fructuosa quantū
ad eos q̄ discedūt in pcto mortali.

August intelligit quoq; nūc
esse tempus conuersi
onis a venie quia cum ista vita
transierit nō restat nisi retributio
meritorum Ideo subditur ⌊in infer
no autem quis confitebitur tibi.ꝛ ⌋

Cassi. Subaudiendū ad venā
consequendam: quasi
dicat nullus: eo q̄ in inferno nul
la est redemptio. Confessi autem
sunt in inferno illi impij. de quib⁹
Salomon sapientie quinto dicit.
Quia dicent inter se penitentiam
agentes: a pre angustia spiritus
gementes. ac. Confessus est et il
le diues qui Lazarum videbat in
requie constitutum. sed non est
ad vocem supplicationis auditus
quia in hoc mundo proprijssime
confessio dicitur vbi a venia repe
ritur

Hugo Deinde penitens
iste enumerat

pēñas a cēūmnas pñīe fue dicēs Laborauí satisfaciendo pro pectis meis in gemitu meo id ē in magno dolorē **Cassio.** Geitus ei cordis. dictus est luctus gemmatus quē merito fideles appetunt quoniā lugentes consolatur penitentes mūdat diabolū fugat expōciliat amaritudo dulcis lacrime felices salutaris afflictō de qua re beatus Johannes in duobus libris ita disseruit vt merito apud grecos aurei oris nomē accepit Et tangē pax p fuerit geitus addita dicit Lauabo per singulas noctes a p singula peccata lectum meum si hoc ad lrām velis accipe occurrit ipossibilitas vt tāta sit copia lacrimarū q non solū faciez ꝙ a lectū lauisse diceret Quapropter lectū melius delectationem corporis intelligamus in qua velut in cubili nostro marcenti id est putridavoluptate remittimur qm potest hō lacrimis quis **Augustin⁹** paucis lauarē Hanc enim delectationez lacrimis lauat q sese ab illa conat extrahē Lacrimis meis **Cassio** id est stratum meum lum peccatorum meorum rigabo vt fiam ex peccatore iustus ex lugente letus ex egroto sanus Rigatio vero ad interiora pertinet p quod fletum significat vsq; ab ītima cordis pmeare **Nyco⁹** Turbatus ē a furore id ē a dolore cordis oculus meus quia ex nimia abundantia lacrimarum obscuratur oculus que lacrime p cēdunt examaritudine cordis vnde a in translatione hebraica pro furore habetur amaritudie a hec est expō lit teralis **Collcō** Augustin⁹ vero a cassiodicunt debere intelligi huius pēnitētis oculum cordis sui esse turbatū a furore id est propter iraz dei qua peccatoz suis exigentib⁹ culpis datur in reprobum sensum id est permittitur cadere in cecitatem mētis id est pati tenebras interiores exclusus a dei gratia per quas peruenitur ad tenebras exteriores que ad diem iudicij pertinent vt pēnit⁹ extra deum sit quisquis dum tempus ē corrigi noluerit **Hugo** Et bene dicē turbatus est oculus meus scilicet per debitū timorem et non extinctus per desperationez quia qui hic non turbatur in futuro extinguetur quando mittetur in tenebras exteriores **Jero** Vel turbatus ē oculus meus id est turbata est mens mea et totum cordis mei principale contremuit a furoē tuo o deus per quem supplicia timeo mihi preparata **Glosa** Nec mirum si oculus me⁹ turbatur quia inueteraui id est membrum factus sum veteris hominis p peccatū Jnī oēs inimicos meos **Augustinus** Hoc est interfectores hoīnes qui nolunt ad deum conuerti qui otraria intentionē sūt eis inimici qui se ad deum conuertunt Maz cū alij amant a appetunt istum mundum alij se optant ab isto mundo

liberari. Quis nō videat illos inimicos esse istis? Nam si possunt eos secū ad penas trahunt. a magnū donum est inter eorum verba versari quotidie. a non excedere de itinere preceptorum dei ab his separatus est omnis sanus non locis sed animo. Nam locis corpora continentur. Animi autem locus ē affectio sua **Cassi.** Vel iter inimicos sua dicit inter peccata. Ipsa enim sunt veraciter aduersa que animas in tartarū deducunt.

Augustinus Post laborem a gemitum a imbres creberrimos lacrimarum atq; post tantas difficultates exauditam se anima signans. vide quid adiungit. **Glosa** discedite ame nūc animo. a in futuro loco omnes qui operamini iniquitatem.

Cassio quia volo me a malorum societate diuidere qm exaudiuit dns voce fletus mei **Glosa** videlicet compunctionem cordis mei pro cōmissis. vnde lacrime ponderā vocis habent. **Aug⁹** Vel in pleca dictum est discedite. discedetis in extremo iudicio: cum impij separabuntur a iustis

Hugo Exaudiuit dominus deprecationem meaz de malis amouendis. dominus orationem meam suscepit de bonis acquirendis quibus adipiscendis que duo necessaria sunt. quia egressus vitij virtutum operatur ingressum. **Cassiodo.**

Iste vero penitens in conclusione orationis sue exultat orationem suam fore exauditam. quoniam hec est forma penitentium. vt incipiant a lacrimis a desinant in leticia: quatinus tali exemplo possit agnosci verum esse quod legitur. Qui seminant in lacrimis in exultatione metent. Deinde sancta conscientia penitentis a peccatis suis facta libera a ecclesiasticis regulis obsecundans mox pro inimicis suis vt conuertantur exorat. vt sicut ille accepit veniaz ita inimicos suos carnales ad dei graciam redire contingat. Vnde dicit Erubescant de actibus suis malis. a intelligant ipsos actus damnosos: quos prudem sibi putabant esse proficuos. Et conturbentur vehementer omes inimici mei timore futuri iudicij a scripturaruz predicatione terribili ne illas pēas miserrimi hominuz eadant. quas super peccatores lex diuina pnunciat esse venturas. conuertantur vt non permittantur ire quo tendūt sed cum redeunt ab infernī fouea liberentur. Et ne nos diucius iudicaret forsitan differēdos addit. a erubescant valde velociter ab iniquitatibus suis. O desiderium mētis sancte eximiuz. Quis enim amplius in causa sua petere potuit qp iste qui pro inimicis suis acerrimis postulauit. Talium itaq; deus misereatur qui momenta misericordie non negligūt sicut in euāgelio scriptū ē Beati misericordes qm ipsi misericordiaz conseqūtur

Hugo Vel hoc totuz potest legi de futuro sic erubescant .id est erubescent in futuro maximo rubore .dicentes Hij sunt quos aliquando habuimus in derisum & in similitudinem improperij . Nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam . & finez illorum sine honore . ecce quomodo computati sunt inter filios dei . &c. Que sapientie quinto scribunt Et conturbentur : id est simul turbabuntur in anima & corpore nec leuiter sed vehementer omnes inimici mei secularia desideria sectantes & cum desperare in iudicio ceperint : conuertantur id est conuertentur a leticia sanctorum in quorum malorum confusionem repetit & erubescant .id est erubescent q illis conuersio fit ad confusionem qui hanc noluerunt habere ad salutē Et hec omnia fiant valde velociter quia cito veniet eis repentina calamitas & subitus iteritus Jdē aug⁹.

Cassi Licet in omib⁹ psalmis intelligentie studium adhibere debeamus quoniā inde vite nostre maxima subsidia conqueruntur .tamen psalmos penitencionales estimo magnopere persecutandos . quibus humano generi velut competens medicina prestatur . Inde enim animarum saluberrima lauacra suscipimus In de peccatis mortui reuiuiscamus . Inde lugentes ad eterna gaudia peruenimus . Est enim quoddam iudiciale genus : in quo reus conspectibus iudicis presentatus assistit peccatum suum lacrimis dilu ens & confitendo dissoluens summum genus defensionis afferēs . videlicet q seipsum ipse condemnat . Hic non est accusator extraneus sed ipse peccator impugnator est suus . meretur veniaz . quia se non excusat a culpa nec potest aliter agi sub tali iudice cui peccata nullus prevalet abnegare .

O inestimabilis pietas creatoris rerum pro se sententiam dicere fecit : quando ipse se vehementius accusauit . Dona nobis domine in satisfactione nostra tota nos caritate compungi : qui nobis salutarem supplicandi regulam prestitisti . Qui in trinitate perfecta viuis & regnas deus . Per omnia secula seculorum . amen .

Domine deus meus respi.

Titulus huius psalmi talis est : Psalmus dauid quez cantauit domino pro verbis Chusi filij gemini .

Cassiodorus Quāuis hec causa in secundo libro regum decimo quinto latius inducitur . propter explanationem tamen tituli . breuiter exponenda cognoscitur Cū dauid a filio suo Absalon crudeli bello premeretur amicum suū chusi fecit p dimoscendo osilio ab Absalon ad eius castra migrare . vt quicquid aduersum euz ageretur sibimet secretius indicaret .

Hugo Huic hystorie videt alludere titulus. ꝙ potius agit de signato ꝙm de signante

Cassiodorus Chusi enim patre Augustino docente interpretatur filetium quod reuera fidelis eius exercuit quando illi secretius profutura mandauit. Filius autem Gemini filius dextre interpretatur. Qđ bene ad ipsum refertur: quia salutis eius necessaria prodicone confuit Sic dominus noster in medio iudeorum silentium misit. cum misteria sancte incarnationis assumpsit. perfidis enim in deis tangꝙ filetium fuit. quod fidelibus probat esse predicatum. Hunc ergo psalmum ad similitudinem Chusi: de futuro misterio domini prophęta cantauit. Quia sicut dauid filij sui Absalon a se geniti a educati: in iustam persecutionem pertulit. Ita dominus liberati a se populi atq; nutriti furorem detestabili presumptione sustinuit. Idem Aug⁹

Cassiodorus Scire debem⁹ hunc primum esse psalmum eorum in quibus per actus dauid figmficantur dominj futura misteria. subsequuntur enim huiusmodi: videlicet vicesim⁹ sext⁹. tricesim⁹ tert⁹ quadragesim⁹ quart⁹. in quibus conuenit scema quod dicitur allegoria a uuertio aliud dicens. aliud signi

Hugo Camit ergo ficans anima perfecta in prophecia cui illud secretum notuit pro verbis Chusi. id est pro cognitione eius dei secreti chusi dico filij gemini. id est dextre. Quod secretum dextre deus id est fauens atq; propici⁹ ei operat⁹ e

Cassiodorus Que quidem fidelis anima ex persona sua dominum deprecatur: vt ab omnibus persecutoribus eius virtute liberet di.

Dom Nicolaus Omne per omnium generalem gubernacionem. deus per creacionem meus per fidem et deuotionem in te speraui: confidens de tua

Hugo saluū me tomitate. fac ex omnibus persequentibus me tam visibus a demonibus ꝙm prauis hominibus a libera me. Non enim mihi sufficit: vt te defendente sim saluus: nisi a te liberante sim securus. Deinde de plurali numero ad singularem redit: cum subiungit. Ne quando. id est ne aliquando rapiat dyabolus vt leo circumiens quem decipiat animam meam. quia non curat de corpore Vnde Gregorius Nichil fecisse se estimat si animam non sauciat.

Tuum igitur auxilium domine imploro. dum pro. quia non est qui redimat peccata tollendo. neq; qui saluum faciat

Cassiodor⁹ Cum tu subueniendo cessaueris. Illo enim tempore preualet dyabolus rapere cuz nobis peccatis nostris obstantib⁹ xps distulit subuenire. Augustinus. Et vt manifestum sit iam perfectam animam

hoc etiam dicere cui solius dyabo
li fraudulentissime insidie cauen
de sunt· vide quod sequitur Do
mine deus meus si feci istud hoc
videlicet quod Hugo si ẽ
subditur· imq
tas id est aliquod peccatum mor
tale quod est contrariũ equitati
in manib9 meis & opibus meis
Augustinus si reddidi
retribuenti
bus michi mala id est si non feci
quo decuisti verbo a exemplo·
qui in magna pacientia pertulisti
traditorem Hugo ·Si sicnõ
tuum vixi sicut
decuisti a precepisti· videlicet non
faciendo peccatũ mortale: neq3 red
dendo mala pro malis sed bona p
malis decidam merito tanq3 vi
ctus ab inimicis meis me perse
quentibus imanis. id est fructu
mansuetudinis vacuatus·

Augustinus Inaniter se
iactat q3 cuz
a ipse homo sit cupit se de homine
vindicare. Et cum superare homi
nem palam querit: occulte a dya
bolo superatur· Iurare videtur hic
per execrationem quod est gẽssi
mum iurisiurãdi genus: cum ho
mo dicat. Si illud feci illud paciar
Sed aliud est iuratio in ore iuran
tis· Aliud in significacõe proplie
tantis· hic enim vere dicit quid cõ
tingat hominibus qui reddunt re
tribuentibus mala· Non quod si
bi aut alicui quasi iureiurando im
precetur Persequatur ergo ini
micus id est dyabolus animam

meam· Persequitur enim mala sug
gerendo· Et si deprehenderit compreh
dat· vnde subdit Et comprehendat
eam· per consensũ· Et conculcet
in terra vi
tam meam Cassiodorus
Sic enim de animabus efficit·
quas crudelissimus inimicus vin
cit vt eorum actus faciat terrena
contagione maculari Et gloriaz
meam· que debet esse enim conscien
cia mea de bono opere· in pulue
rem id est in superbiam a iactan
tiam
deducat Augustinus
Gloria enim hec in pulvere; de du
citur· si per superbiam quisq3 con
temnens secreta conscience· vbi
deus solus hominem probat velit
apud hominem gloriari: Unde est
q3 alibi dicit· Deus conteret ossa
placentium Cassio Ecce quo
hominibus mõ pec
cantium ruinam mirabili narrati
one descripsit: dum sibi conditio
nem po
nit· Iheronimus
Quasi dicat: si hec feci hec in cõtin
gant deiñ aduersus dyabolũ a an
gelos eius q3 cũ possessio pctõres a
ipsis hõies sunt depcat d· Exurge
dñe loqtur more hũano ad deũ q3
dormies pdicet in publicũ Ira tua
Aug Quid adhuc iste quẽ p
fectũ dicimus ad ira p
uocat deũ quez sciebat esse mitissi
mũ· sz iste in aduersus hõies hoc p
cat· sz aduersus dyabolũ a ãgelos
eius· cui eñ iustificatur ipius ex im
pio fit iust9 a ex possessioẽ diaboli

migrat ab templū dicit quā pena ē vt cuiq; auferatur possessio in qua dominai desiderat hanc penā dicit ira dei aduersus diabolū vt desinat possidere quos possidet. **Cassiodo.** Qui toties punitur quoties ab eo peccator subiugatus eripitur. a exaltare in finibus inimicorum tuorum. id est in possessione diaboli a finorum quā in peccatorib9 tenet. In ipsis enim exaltatur dominus quando a conuertentibus confessio laudis ei offertur. Exurge domine deus meus in precepto quod mādasti. id ē quia humilitatem precepisti humilis appaē veniens in carne a tu prior imple quod precepisti. vt exemplo tuo vincentes superbiam non possideantur a dyabolo **Hu.** Et cum veneris in carne. synagoga populor. vincorum videste in tanta humilitate constitutum. circundabit te. tanq; vilem ab iectus persequendo te vsq; ad mortem. a ideo propter hanc perfidam synagogam in altum id est in celum ascendendo regredere: vnde venisti dominus iudicat pplos **Augustinus** quia inde venturus ē iudicare viuos a mortuos. Quod iudicium anima perfecta non timens ait. Iudica me domine sm iusticiam meam qua obediui preceptis tuis. a scdm innocenciam meam. qua non reddidi retribuentibus michi mala. Et addit super me. quo additamento demōstrat idipsum q; anima iusta est a innocens hoc non per se habere sed per illustrantem a illuminantem deū: Consumetur. quasi dicat. veniet christus iudicare. Et interim consumetur nequicia peccatorū Trāslatio hebraica habet consumetur id est proficiatur nequicia peccatorum a peruemat ad summā nequiciam vt possit iustum iam venire iudicio. Sz quoniam non solū dictum est apoc. vltimo. Sordidus sordescat adhuc. Sed etiā dictum est Justus iustior fiat annectit a dicit a dirriges iustum. dirigit iustum in ipsa conscientia vbi nullus hominū videt. sed solum ille qui est scrutans corda a renes deus.

Nicolaus A esi dicat Tu deus facies p dicta qui es scrutans corda a renes. id est clare videns cogitacōes a delectationes que per renes designantur eo q; delectationes venereorum que sunt vehementes vigēt in renibus virorū sm quod dicit Gregorius omelia. xxxij. quia vīs luxuria in lumbis sit.

Cassiodor9 Hec pria vtus ē dei et corda nra discutere a aī nostri vigorem potentie sue lucē penetrare Fis em cure a. qr eo q; delcātio est. **Augustinus** libet curis a cogitacōnib9 mitiur vt ad delectationē suaz puemat. Videt igitur curas nras qui scrutatur cor. Videt āt fines curarū a delcātiones qui pscrutatur renes vt cū muenerit non ad concupiscentiā oculor

neq ab concupiscētiā carnis neq ad ambitionem seculi que oīa trā seunt velut vmbra inclinare curas nras sed ad gaudia rerum eterna tum sustolli que nulla mutatione violantur. dirigat iustum solus scrutans corda a renes.

Cassiodor⁹ Nam licz nobis mlto celsiores sunt ptātes celoz nulli tamen creaturaū datum est cogitacōnū nostrarum plenissime secreta cognoscere nec nosipsi nobis sic manifesti esse possumus quēadmodū diuinis conspectibus apparemus cum de homine legatur in psalmo xviij. delicta quis intelligit. Poenitens igitur misericordiam domini consecutus. ne in morbum peccati recidat tuitionem petit dicens. Justum adiutorium meuz a domino; qui salvos facit rectos corde.

Aug⁹ Duo sunt officia medicine vnum q̄ sanat infirmitas. Alterz q̄ sanitas custodiat. Sm primū dixit peccator in superiore psalmo Miserere mei domine quoniam infirmus sum. Scdm alterum dicit hic perfectus. Justum adiutorium meum a domino. Ibi enim infirmus vt liberetur. hic iā sanus ne corrūpatur orat. Si enī medicinam exhibet qua sanemur infirmi: quanto magis eam qua custodiamur sani. Quoniam si cū adhuc peccatores essemus xp̄us pro nobis mortuus est. quātoma gis nunc iustificati saluī erim⁹ ab ira per ipsuz. Justo igitur auxilio salvos facit rectos corde. in quoz cordibus sunt cogitationes bone a mun

Collecto⁹ dem devt de. studeam⁹ conuerti ad deum a esse recti corde commendat nobis deus patienti am suam. a mīnatur de iudicio suo ita dicens. Deus qui decipi non potest omnia videns: a noscens. iui dex scrutans corda a renes.

Augustinus Justus iudex reddes vnicuiq scdm opera sua.

Cassiodorus Fortis q̄ nullus potest resistere voluntati ciius. a pacies vt hodie ad penitentiam expectet. quos perdere pro scelerum suorum quantitate potuisset. Nunq̄d sub ammiratione pronunciandum ē. s.

Nicolaus Irascetur per singulos dies. a nunquid infert vindictam statim cum quis committit contra eum offensaz. quasi dicat non. Sed expectat tempus debitū dans penitentie locum. Sed quia quandoq peccatores hac die patientia abutuntur. a propter hoc grauius puniuntur. Ideo subdit.

Si conuersi fueritis a malis vestris ad deum hoc tēpore quo patientia dei vos ad penitenciam inuitat. gladiuz suum vibrabit. id est manifestam vindictā suā exercet

Aug Vibrabē splendificabē. vibrabit autz Cristus gladium suum cum in secundo aduentu veniens iudicare vivos a mortuos in manifesto splendore claritatis sue iustis suis lumen a troēs

impijs conuulcabit Larcū suum] v sacram scripturam veteris ac noui testamenti quasi quodam nervo duricia veteris flexa a edomita est Lextendit] .q per ipam scripturam pcōrib9 minas exhibuit La pauit illū] qñ p expositōēs explanauit sacram scripturā

Gregoriꝰ in.xix. moraliū L t in eo parauit vasa mortis] v sentēcias pcōribus dānationem cōminantes .ḳa sm eloquij sui sententiaz eos qui nūc corrigi negligunt reprobos damnāt . in quo etiam arcu Lsagittas suas]

Hugo id est auctoritates sacre scripture de dilectione dei a pximi acutas Lardentibus] auditoribus Leffecit] vt p

Ge. Quia ideo q̄ terrore corrigit ac censas verboz sententias emittit

Augustinus Et vt intelligamus v micuicz suppliciū fiei de peccato suo sicvt que fuerunt delectamenta homini peccanti sint instrumenta domino puienti .Jdeo subdit.

Hugo LEcce] q̄si dicat manifestum est q̄ homo parat sibi causam mortis a non deus .q̄ homo . Lpturit iniusticiā a cōcepit dolorez .a pepit iniq̄tatez]

Nicolaus hic est ordo preposterus .q̄ conceptio precedit parturitionem

Hugo Sic ergo ordina . cōcepit dolorem ex suggestione id est appetitū temporaliū: in quo est dolor quia est labor Iac quirendo timor in possidendo . dolor in amittendo . parturit . id est maximo labore mītitur efficere . iusticiam malum machinando cōtra pximū suū . Et tandem peperit iniquitatem id est ad actum perduxit Iniquitas a iniusticia sēm hunc sēsum idem sunt . Peccator enim peccatum quod dolor dicitur . ḳa causat sibi eterne pene dolorem concipit concupiscendo . Deinde partu rit consentiendo Tercio parit opere perpetrando . Congrue vero non dictum est . perpetrauit iniquitatem sed peperit . quia sicut in partu anxius dolor a labor est Ita puerpera laborāt : atq̄ anxie anhelant vt malum quod in corde conceperint ad operationis exitum perducere possint . Contrā tria predicta . scilicet concepit parturit a peperit que ad culpam referuntur subiungit alia tria pertinentia ad penaz . videlicet aperuit effodit a incidit .

Vnde dicit . L acū] infernū concipiendo peccatum . LAperuit .] a parturiendo per consensum . Leffodit] id est ampliauit Leū] a actū perpetrando peccatum L Incidit in foueam] perditionis : a mortis . L quam fecit] . ¶ Et sic sibi ipsi spontanea voluntate est causa damnationis . propter quod L

Conuertetur dolor eius] id ē peccatum quod est cā doloris .vt dem est Li ca

Casti id est in amiput eiꝰ .

mam eius . que est caput corporis: Let in verticem ipsius] v in pōem intellectuālē que est superior vis aie Liniquitas

eius descendet detinens eum ad miseros quia peccatum aggrauans eum non sinit animam eius ad sanctorum requiem volare. **Augustinus** Hoc fit cum in homine peruerso seruit ratio. a libido dominatur

Collector. Et quia hoc peritculi pfectus iste iam euasit gratias agens laudat dominum dicens Confitebor domino confessione laudis pm iustitiam eius

Augustinus Confessio iustitie dei est: q̃ ista loquimur vere dñe iustus es quando a iustos sic protegis vt per tripm eos illumines: a peccatores sic odias vt non tua sed sua malicia puniatur. Et ne intelligamus istã cõfessionem non esse peccatoꝝ: sed potius laudis diuine. Ideo subditur. Et psallã nomini dñi altissimi.

Cassiodorus psallere vero est i operibus mãdata dei peragere: a ymnos voce etiam a corde cantare qs propheta pmittit se facturꝫ qd hoc reuera domino cognoscebat acceptum. Magnifica nobis huius psalmi si studiose consideremus patuerunt sacramenta. Prima parte fructuosam penitentiam docet que perfectos probatur efficere christianos. Patientia enim est religiosi viri laborum ac dolorum omnium spe futurorum bonorum a amore domini grata tolerancia Secunda parte salutem rectis corde ipse dominus pollicetur. Tercia terrenis impijs in illo iudicio damnẽtur errantes. O pietas reuera optimi creatoris: quis non vis derelinquere: quos nosti ad tuum iudicium conuenire. Et immense pietatis archanodum confitentibus parcis tibi reos ipse subducis. id est subtrahis. Quis enim iustificaret eua deret nisi pmissa pietas subueniret

Collector Precamur ergo te domine vt a laqueo mortis nos eripere digneris atq; ad tue beatitudinis gloriam perducere vbi cum sanctis omnibus te laudare valeamus. Qui est benedictus in secula seculorum Amen.

Domine dominus noster q̃ admirabile nomen tuum in vniuersa terra.

Titulus hꝰ psalmi talis ẽ In finẽ ps dd p torcularibꝰ.

Augustinus Nihil de torcularibꝰ in huius ps textu cuius iste titulus ẽ dicere videtur. **Hugo** Torcularia possumꝰ accipe eccãs. quaꝝ cõstitutio signata est p torcularia qꝫ sicut in torculari fiũt duo .s. vinũ a acinũ a folliculus vue ps se a ad vltimũ vinũ reponit in cellario regis a acinũ extra pjcitur. ita in eccia boni a malis operimini sterioꝝ mõ sepant ñ loco sz affectu. a purgantur boni tribulacõe maloꝝ qs tñ in fine mundi dñs sepabit tanq̃ vinũ a folliculis vel granum a paleis: quia ponet ipsos bonos in cellaria eterne glorie a malũ tanq̃ folliculi manes. et vir

tatibus vacui proficientur foras in ignem inextinguibilem. Idem augustinus. Hec autem dicta sunt ad intellectum tituli predicti cuius sensus talis est. Psalmus iste factus est a dauid: dirigens nos in finem. id est in christuz quem finis significat scriptus est pro torcularibus. & pro constitutione ecclesie edificate super christum: de cuius exaltatione agit mistice xpi?eta in hoc psalmo sm ei? duas naturas.

Nico. Ad litteram uero exponitur idem psalmus de victoria christi obtenta per suā passionem. Nam sicut vinum in torcularib? exprimitur sic sanguis christi expressus fuit in spinee corone impositione in flagellatione in pedum & manuū confixione. in lateris transfixione: per que ipse dominus Ihesus christus habuit plenam victoriam. glorie coronā. & super omnem creaturam exaltationem: Etiam cum pueri ad Christi laudem clamarent in templo. Osanna filio dauid vt legitur Mathei vicesimo primo. Et principes sacerdotuz indignati dicerent christo. Audis quid isti dicunt. quasi dicerent. Non debetes sustinere talem falsum applausuz Ihesus respondit eis. nunquid legistis quia ex ore infantium & lactentium perfeciste laudem tuam. id est vos qui legistis scripturas debetis intelligere q̄ hoc scriptum est de me. Et apostolus ad hebreos. ij. Magnā ptem huiꝰ ps inducit dictā de xpo ad ītām. Et sm hunc sensū xpi?eta

primo confitetur in spiritu p̄tātē

Dñe deitatis in xpo dicens. dñs nr̄ q̄ admirabile est nomē tuum in vniuersa terra. **Augustinus** Quero vnde sit admirabile nomē eius in vniuersa terra. Respondetur. Quoniaz eleuata est magnificentia tua super celos. Vt sit iste sensus. Domine qui es dominus noster q̄ te admirantur omnes qui incolunt terram quoniam tua magnificentia. **Glosa** & filiꝰ tuus per quē magna operatus es: eleuatus est super celos **Nicolaus** id est super omnem creaturam celestem: & etiam angelicam. **Ieronimus** Quia p nobis homo factus es q̄ mortuꝰ q̄ surrexisti. in gentibus est diuulgatum ex ore infantiū & lactentium. id est simplicium hominuz perfecisti laudem **Nicolaus** diuinitas autez christi fuit confessa ab angelis confessione laudis ab hora natiuitatis eius. prout habetur Luce. ij. vbi dicitur. Et subito facta est cum angelo multitudo milicie celestis exercitus laudantium deum. Sed laus ista fuit facta quando pueri in templo damabant confitentes diuinitatem dicentes. Osanna. id est obsecro salua in excelsis. Si autem eā celestem nemo dat nisi deꝰ sm q̄ in alio psalmo dicit. grām & gloriaz dabit dominꝰ. pueri āt isti non erāt hōmies ītāti q̄ ex scia

legis ⁊ prophetaꝝ possent agnoscere diuinitatem christi ⁊ sic confiteri. ꝓpter quod ista laus videtur processisse a spiritu sancto linguas eorum mouente sicut locutio asine balaam non fuit ab ea nisi passiue tantum. sed effectiue fuit ab angelo linguam eius mouente Et sic laus ista videtur perfectior fuisse: q̄ꝑ angelorum quantum ad hoc q̄ ista laus efficiebatur a spiritu sancto qui precellit omnes angelos infinitum. Ista enim laus facta e ad confusionem iudeorum. Vnde subditur ꝓpter inimicos tuos confutandos. quia principes iudeorum audientes pueros in aduentu christi predictam laudem cantantes confusi fuerunt. vt destruas inimicum. s. populum iudayc̄ ⁊ vltorem. qa sub titulo vltionis murie legis mosayce eum persequebantur: imponentes sibi transgressionem legis in violatione sabbati.

Hugo Deinde ex p̄missis ꝓpheta preuidens inspiritu edificationem ecclesie subiungit. quoniam cū destruxeris inimicum ⁊ vltorem tunc videbo intellectu fidei ce-**Cass** ⁊ sacras scripturas q̄ celi los tuos. merito dicuntur eo q̄ continēt domin̄ saluatorem. Que quidē scripture: sunt opera digitorum tuorum quia scripte sunt ex inspiratione spiritus sancti: cuius septem dona sunt. cum sit ⁊nus spiritus: sicut plures sunt digiti in una manu. Et similiter vi-**Hugo** ⁊ v debo lunam mundum

salem ecclesiam que a christo tanq̄ a sole illuminatur ⁊ tanq̄ luna crescit ⁊ minuitur in personis ꝓm tempora tribulationis ⁊ pacis ⁊ similiter videbo stellas id est doctores ⁊ homines sanctos: qui illuminati a sole christo ipsā ecclesiā sancte vite exemplo ⁊ verbo catholice doctrine multipliciter decorauerunt que omnia tu fundasti. id est in tua fide firmasti. Sic quia iste versiculus non historice vt dicit beatus gregorius sed mistice e exponendus. deinde agit de liberatione generis humani. Et primo ostendit miseriam hominis liberati dicens. Quid est homo. ⁊.

Cassiodo? Cū despectu p̄nūciandū est. id est fragilis et caducus. adsequax qui in veteri peccato permixtus socia prauitate conclusus e. ⁊ addit q̄ memores eius.

Jeronimus Quale meritū status hominis vt memor eius factus pro ei? redemptione suscipias carnem

Glosa aut filius hominis ⁊ xp̄s filius v̄ gis. qm̄ tu per eū visitas eū. s. hominē. mittendo ip̄m filium tuū in carne ad redimendum hominem

Cassi. Nam visitare dicim? qñ medic? ad infirmos ingreditur qđ in aduētu dn̄ reuera cōstat im-**Nico** In q̄ aduētu mipletum nuisti eum paulo min? ab angel? ⁊ citra ag̃elos infirmitatem qr angeli n̄ sūt hoc mō passibiles. s. passione corpali sicut

christus fuit Gloria a honoē coronasti eum quia p meritū fue passionis resurrexit a ascendit in celū a coronatus corporis incorruptibili claritate super angelos sedz ad dexteram dei patris Et constituisti eum supee opera manum tuarum propter quod dominus post resurrectionē suaz dixit Mat. vltimo data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Ideo omnia subiecisti sub pedibus eius quia etiam angeli supremi sunt hominī christo subiecti. Oues a boues vmulsas insuper a pecora campi. Istud iuxta literam additur ad remouendum illorum errorem qui dixerunt q diuina prouidentia nō se extendit ad ista inferiora sed tantum ad superiora In quorum psona dicit Job xxij. Circa cardines celi perambulat nec nostra considerat. Sz cassi. dicit q hec verba de bonis allegorice dicta accipere ne post rationales creaturas incompetēter pecoā vel iumenta posuisse videatur

Cassiodorus oues electum populum significat christianum de quo in euāgelio dominus petro dicit. Pasce oues meas. boues predicatores a pastores figt qui humana pectora mandatis celestibus exarantes virtutum messem germinare fecerūt. Nec vacat qō dicit insuper quia non solum illi sancti subiecti sunt christo sed etiam peccatores. Sepe de conuersis talib9 maiore gloria triumphat dominꝰ Christus. Pecora enim sunt dum in campotum libertate id est in mūdi istius voluptate pascunt Volucres celi id est superbi qui verbo iactantie ponunt in celum os suum. Quorum caput dixit ysa. xiij. Ascēdam in celum a similis ero altissimo

Augustinus et pisces maris a curiosos a auaros qui perambulant semitas maris id est inquiēt i profundo huius seculi tempalia que tāq semite in mari cito vanescūta intereunt Et dicit q pambulant ostendens p hoc pertinacissimum studium inania a preterfluētia requirentium. Hec autem tria genera vitiorum id est voluptas carnis a superbia a curiositas omnia peccata condudunt que michi uidentur a Johāne apostolo enumerata cum dicit. Nolite diligere mūdum quoniam omnia que in mundo sunt concupiscentia carnis est a concupiscentia oculorum et ambicio seculi. Vi omnes predicti tam boni quam mali christo dicuntur subiecti quia nunc bonos cuz malis mixtos in ecclesijs videmus

Nicolaus In fine autem psalmi resumit primum versum dicens Domine dominus noster q̄ admirabile ē nomen tuum in vniuersa terra hoc in cantilenis solet fieri q̄ in fine reiteratur principium **Cassio** De duabus naturis christi domini secūdus psalmus a iste locuti sunt q̄uis a alij seq̄ntur xxix. lxxi. cvij. cix. a cxxxviij vt obscurum huius seculi

grabientes quasi pluribꝰ lampadibus incensus ī hereticas cautes id est duricias. Cautes est petra durissima quam minime valeaꝰ incidere. Quapropter tanti beneficij cognoscamus auctorem. vnus est dominus christus genitus ex patre sine tempore, natus ex maia in tempore. prius mundū creauit ex nichilo postea ab īgenti liberauit exicio. **Exicium** mors tormentum clades vel calamitas Quale em̄ rogo genꝰ ē pietatis vt ille rex angelorꝫ tactus caritate mia: dignatus est ad nos miseros morti addictos venire: vt mors cum auctore suo dyabolo. vincere tur. qui mundum suis vinculis tenebat captiuū. ⁊ Vnde beatus Ambrosius ymnū natalis domini eloquentie sue pulcerrimo flore compleuit vt pius sacerdos taz dignū munꝰ offeret. Ait em̄ iter cetera precedens de thalamo suo pudoris aula regia. gemine gygas substancie alacris vt currat viam aī. q̄ super humanū ingeniū sanctis vir exoluit **Collector** o q̄ admirabile est nomen domini qui infantes erudit. astutos destruit. peccatoribus misereatur. sanctos visitat. angelos possidet bominēs continet. omnem creaturaz sibi subijcit. Ipsum qui est principium a finis laudemus in principio a fine. vocem in domini laudē extollentes Ipsuz amemus vt patrem vt creatorem vt redemptorē nostrum. atq; vt dominuz timeamus mirabilem in consilijs super filios hominū. qui est benedictꝰ in secula seculorum Amen

Psalmus ix.

Confitebor tibi domine in toto corde meo.

Titulus huius psalmi talis est In finem pro occultis filij ps 68.

Nicolaus. Ad cuius intellectuz sciendū q̄ duplex est iudicium ſm duplicē domini aduentum quorum p̄mus fuit occultus: eo q̄ diuinitas latuit sub carne mortali. Secūdus etiā est occultus. quia nescimus diem neq; horam. quando veniet dominus de hoc duplici aduentu domini necnon de duplici iudicio dauid spiritu prophecie tractat in hoc psalmo. Primum em̄ horum iudiciorum est iudicium discretionis quo discernuntur fideles ab infidelibus. a hoc cepit potissime a predicatione christi et apostolorum quo iusto dei iudicio licet nobis occulto aliqui conuersi sūt ad fidem. a alij in infidelitate manserunt indurati cuius ratio nobis occulta est. **Hieronimus.** Et eodem iudicio videmus adhuc bonos a sanctos tribulari a nescimus an hoc sit pro eorum probatione a emendacōne: vt ad melius

crescat eorum gloria. Videmus alios tribulari: quorum pena h̄ incipit. a in futuro cum ipis permanet. Videmus alios nec tribulari: nec iniuriam pati sed sanos corpe leticia corporali a omnibus bonis abundare. Isti tales periculosi sūt quia credimus q̄ deus eos non visitat quia non sunt digni visitari. vt postmodū sine fine puniantur

Nicolaus Nam cum apostolus dixisset ad rom̄. ix. ca. Cuius vult miseret deus. a quem vult indurat. Et postea. xi. ca. dicit Vide ergo bonitatē a seueritatem dei. in eos q̄dē q̄ nō credunt seueritatem. in te autem bonitatem dei si permanseris. Postea subdit O altitudo diuiciarum sapientie a scientie dei q̄ incomprehensibilia sunt iudicia eius. a inuestigabiles vie eius. Et in p̄s. xxxv. ꝓpheta dicit. Judicia tua abyssus multa. Aliud est iudiciū dei: quod dicitur iudicium discussionis. qđ erit in fine mundi Idem aug⁹. Et licet iudicium futurum sit valde darum. quia tunc manifestabuntur etiā occulta cordiū. tamen hoc mō ē nobis valde occultum. sm q̄ dicit saluator Mathei vicesimo quarto de die autem illa a hora nemo scit neq̄ angeli in celo nisi pater solus Vtrunq̄ autem iudicium datum est ipsi christo. sm q̄ dicit Johānis quinto. Pater omne iudicium dedit filio. Et de isto duplici iudicio sibi dato dauid hoc i spiritu prouidens fecit hunc psalmū. Vnde sensus predicti tituli talis est. Iste psalmus factus est a dauid ꝓphēta pro occultis filij videlicet pro duplici iudicio predicto nobis occulto dato christo filio dei: dirigens nos in finem. id est ad considerationem finis mundi: a eterne beatitudinis que tunc habitur iustis tā q̄ vltimus finis. Et sic psalm⁹ iste est de iudiciaria potestate christi. sicut precedens est de sua passione a exaltatione sm sensum litteralem Non enim omnis expositio psalmorum de christo est mistica. Plura enim et expressius prophetauit dauid de christo q̄ alij prophete. ꝓpter quod dicitur eximius ꝓphetarum sicut dictum est in prologo presentis collationis. **Jeronimus** Iste psalmus totus in persona ecclesie per prophetam de antichristo cantatur. dicit ergo ꝓphēta

Confitebor tibi dñe ¶ confessione laudis ¶ in toto corde meo ¶ id est in intellectu a affectu

Cassiodorus In toto corde cōfitetur dominum qui nullis cogitationibus mundanis fluctuat. qđ perfectorum esse non dubium est qui a originalis peccati vicia a suggestiones peruersas malorum spirituum domino prestante vicerunt. ¶ narrabo omnia mirabilia tua. ¶ Quis ergo potest omnia mirabilia diuina narrare. que quotidie in celo a in terra virtus eius operatur. ¶ Sed loquitur hic per figuram que dicit

fiñodo chen que fignificat partem dicere omnia vt de multis aliqua narrare videamur. **Hieronimus** Narrabo ergo mirabilia tua omnia Non illa tantū q mortui reſuſcitā tur ceci illuminantur ſed etiā q p te anime perdite: ſaluti inſperate reddūtur. Idem Auguſt. a Nico laus. Letabor corde. a exultabo corpore exteriꝰ. dicitur enim ex ultatio quaſi extra ſaltatio. a addit in te. **Auguſtinus** Non iam in iſto ſeculo non in voluptate corporis. nec in palati a lingue ſaporibus nec in ſuauitate odoꝝ neq; in iocunditate ſonoꝝ tranſeuntium: nec in formis corporiſ varie a pulcre coloratis. neq; in vanitate laudis humane nec in cōfugio a pleno mortura. neq; in diuiciis a poſſeſſioib9 h9 ſeculi ſupfluis ſ ſolūi te **Hugo** In quo eſt vera a permanens letitia Vnde ad philipp̄. iiij. Gaudete in domino ſemper. pſallam cum grāarum actōe nomini tuo. id eſt ad honorē noīs tui Altiſſimi aduerbialiter pmit **Nicolaus** Deinde exp̄mit materiaz ſui cā tus a fue letitie propter iudicium diſcretionis. de quo dicit. In cō uertendo. id eſt dum conuertiſti inimicum meum dyabolum retrorſū fugando ipſum de homine a tempore predicationis chriſti a apoſtolorum per iudicium diſcretōis de quo dicitur Johannis. xi. Nūc iudiciuz eſt mundi. nunc p̄nceps mūdi ei̇ciet̄ foras. quia mūdꝰ per paſſionem chriſti: liberatus ē a poteſtate dyaboli a fuoruz Vnde ſubditur. infirmabuntur quia poteſtas dēmonū fuit per chriſtum debilitata ne poſſent tantum hominibus nocere quantum ante Ideo ſubditur. a peribunt a facie tua. Reputabant enim ſe in hoc quod ammodo perire q arcebātur a nocumento hominuz. Vnde dicebāt chriſto Mathei octauo. Quid nobis a tibi Ihesu Nazarene veniſti ante tempus perdere nos Quoniam feciſti. id **Hugo** Sic eniz eſt facies. continuatur textus Manifeſtum eſt q fugaſti inimicum meum retrorſum quoniam feciſti iudicium meum. id eſt quoniam pro me iudicatus es iniuſte coram pylato. a cauſaz meam. quia p peccatis meis mortuus es qui debebam mori. ſedi ſti ſuper thronum qui iudicas iuſtici **Nicolaus** Per thronum. Per thronum deſignatur iudiciaria poteſtas chriſti quantum ad iudiciū diſcretiois quo fideles credentes: ab obſtinatis infidelibus ſunt ſeparati. Ideo ſubditur. Increpaſti gentes per p̄dicacōnem apoſtolorum de ydolatria cui erant debite a periit impi9 id eſt dyabolus. qui habitabat in ydolis. quia gentes predicacōem apoſtolorum recipientes cōfregerunt ydola in quibus demones colebantur. nomē eoruz deleſti. quia qui prius vocabantur pagani modo vocantur xp̄ani Et etiā nomina

ydolox periẽũt de terra · sicut prẽ dictũ fuerat zacharie · xiii · In illa die dicit dñs · perdaz noia ydolorũ de terra. a non memorabuntur vl tra In eternũ a ím sẽcm seculi

Augustinus Sẽcm est hoc pñs tẽp9 mutabile sed seculũ seculi est illud qđ imcõmuta bili eternitate consistit a ẽ idem qđ eter num

Nicolaus Inimici gemiũ cas9 e st · defecerunt framee im finem · p frameã que dr gladius ex vtraq pte scindens · intelligũtur dyaboli decẽptiones quibus quasi imuta bi liter sauciabat genus humanũ cui9 potestas a decẽptiones defece runt ⁊ diminute sunt per chr̃istũ a apostolos qñ ciuitates eox ⁊ de monũ destruxisti · Ciuitates demo nũ sunt prauí homines : qs possi dent sicut rex ciuitatem · atq im illis exercent suas malicias.

Augustinus Ibi nanq seruiũt ocu li ad curiositatẽ · aures ad lasciuiã manus ad rapinas vel ad quod libet aliud peccatũ · a mẽbra cetera im hunc modum diabolico princi patui ⁊ peruersis consilijs a factis huí9 autem ciuitatis quasi plebs sunt omnes delicate affectiones a turbulenti motus animi · qtidia nas seditiones in homine agitan tes · has ciuitates ⁊ peccatores de struxisti expellendo dyabolu z eos diuino seruitio subiugando.

Nicolaus Periit mẽoria eox quia post cõuersio nem non dicuntur peccatores vel ydolatre · quales fuerunt prius · a hoc cum somnu ⁊ per somnum pre dicationis apostolorum a domin9 in eternum permanet · quia regnũ dñi nostri ihesu christi i eternuz sta bile ẽ · a fine finte Parauit im iudi cio ipse chr̃istus thronũ suũ ⁊ po testatem suã iudiciariã · a ipe iudi cabit orbem terre ⁊ habitatores or bis im equitate reddendo digna p meritis · et populos im iustitia · Re petitio eiusdem sermonis est

Jeronim9 Eqtas a iustitia p eode accipiũt

Augustinus iudicabit mqp testio mũ phibente consciia a cogitatiõm bus accusantib9 seu defendẽtibus

Et fcus est domin9 refugiũ paupi

Nic. populo videlicet catholico q fuit valde pauper im pn cipio christiane fidei adiutor i opor tunitatibus ⁊ im necessitatib9 · qñ homo est im tribulatione.

Cassiodor Ille est paup dei q terrẽa cu piditate vacuatus celesti desiderat largitate dilatare cui domin9 adest in tribulacõe tẽptationũ adiutor.

Nico. Et quia fc adiutor es sperẽti te q nouerũt te per veram fidẽ qñ non derelinqsti absq consolatione querentes te domine mori

Cassiodor9 bus a fide. Nã illi soli nosciit te dñe q audiũt vocẽ tuã a mãdatis tuis supplicit obediũt Et io p tãtis beneficijs hor tatur pphã fideles ad laudem dei dicens.

Nico.

Lpsallite dño Lgrãs agendo Lq̃ habitat ī syon Lv in ciuitate celesti b expressa p syon: que speculatio interpretatur. in qua facie ad faciez videtur deus quia licet vbicq̃ sit deus per essentiam potentiam a presentiam tamẽ in celo specialiter habitat per apertam visionem Lānũciate Lv predicate inter gentes studia eius Lv legem euangelicã quã studiose docuit verbo a facto

Hugo Sed posset quis dicẽ. quo annunciabimus verbum domini inter incredulos. cum quotidie interficiantur q̃ predicant. quibus respondetur. Noli timere eos qui corpus occidũt LQm Lipse dñs ẽ Lreq̃rens sãguinem eoz Lv requiret per debitam vindictam sanguinez eoz qui occidũtur de manu tirannorum. Et insuper. Lrecordatus est.

Cassiodorus Hoc mirabiliter advtũ q̃ positũ est vt et psecutores vindicta terreret a mãtires promissio benigna reficẽt Lnõ ẽ oblit9 Lad cõq̃rẽdũ infirmitatẽ dicit roborãdã q̃ ꝑ longanimitatẽ futi iudicij retribuciones dm aliqñ estimãt obliuisci Ldãorẽ Loionẽ pauperũ viustoz miserẽ mei dñe Ista ẽ oro eictoriũ paupm ip

Nico9 vide hũilitatẽ meaz de inimicis meis v afflictionem mã illatam a

Hu. Qui exaltas me tirãnis. v lõge me facis de portis mortis videlicet a peccatis mortalibus per que itur ad mortẽ vt annũciem omnes laudationes tuas v predicationes tuas. predicando videlicz opera tua laudabilia. in portis filie syon v in sancta ecclesia militante que est filia eccẽ triumphantis. ꝑter quod p tanto beneficio exultabo ī salutari tuo id est in domino ihesu christo

Nicolaus Infixe sũt gentes in interitu: quẽ fecerunt quia multi tiranni in gentilitate obstinati in persecutione martiriũ subito mortui sũt: a in infernum demersi. sicut egeas in persecutione beati andree a demone suffocatus expirauit. a sic pluresalij vt patet in legendis scoꝝ ũ

hugo In laqo isto v i fraudulento consilio. quẽ absconderunt sub quodaz ptextu iusticie compreh̃ensus est pes eorum id est malus affectus eorum quia plures tirranni laqueuz mortis parantes christianis: preoccupati sunt morte. sicut aman suspensus est in patibulo quod parauerat mardochẽo. a hec fiũt occulto dei iudicio Vnde subditur Cognoscetur dominus iudicia faciens

Cassiodor9 in die iudicij qñ peccatoribus dabitur eterna cruciatione torqueri. In operibus manuum suarum compreh̃ensus est peccator

Theronimus Vnusq̃sq peccatoꝝ ipse sibi portat in conscientia et funes a vincula a tormenta a vnde iustineat mala

Calli Per qualitates igitur operum suoruz dicit pcõres eẽ

torquen dos **Nic.** deinde subiungit de iudicio discussionis qđ erit in fine mundi vnde dicit. ¶ conuertantur ꝙ conuertēt. ¶ peccatores in infernū ¶ qñ eis dicetur. Ite maledicti in ignē eternum ¶ oēs gentes q̄ obliuiscuntur deū. ¶ ꝙ q̄ in fine vite moriuntur sine remedio pmē. Et quia sicut mali punientur. ita a bonis premiabūtur. Vnde subdit. ¶ q̄m non in finez. ¶ hoc est in finali iudicio ¶ obliuio erit pauperis ¶ Videtur em̄ dns pauperz obliuisci in pnīs non liberans eos de malis pnīs vite. cū tñ hoc possit. Sed tunc recordabit qñ eorum pacia remunerabitur Jō subditur. ¶ Pacia paupez non peribit in finem ¶ Gregorius omel. xxxv. euangē. q̄i perisse pacia pauperuz cernitur ei mł pro illa in hac vita humilibus recōpensatur: sed pacientia paupez in finem nō perbit. quia tunc eius gloria percipiē: cū simul oīa ista laboriosa trānant

Nicolaus Quia sicut p sententiam finalis iudicij imiusti ibūt in supplicium eternū. ita iusti in vitā eternā vt habetur matb. xxv.

Cassiodorus Cū vero de fine seculi pphēta b tractaret: aduentū antixpi cordis illuminatioē puidit. a periculi magnitudine territus magna voce pclamat dicens. ¶ Exurge dne ¶ ad iudicium per ptātem indiciariā ¶ nō cōfortetur ¶ ꝙ nō preualeat ¶ homo ¶ antixps Jpe ē homo pessi? quem hūana non pt sustinere conditō: in quo tanta erit vrtutia vt sola domini virtus eius possit superare ne quiciam Et gentes que cū eo scelera magna facture sunt etiam petit celerrimo aduentu iudicari. dicēs

hugo ¶ iudicentur gentes in cō spectu tuo ¶ qr te nō latebit eoz imq̄tas ¶ Constitue dne ¶ ꝙ constitui permittes ꝓpter peccata eorum. ¶ legislatorem ¶ ꝙ antixpm qui allaturus est pessimā legem a iussurus multa contra dn̄i pcepta ¶ super eos ¶ id est in ruinaz eoꝝ: qui ei adhe rebunt

Jeronim⁹. ¶ sciant gentes ¶ qui damnate fuerit ¶ qm̄ homines sūt ¶ a qr stulte fecerunt ponentes in hoie possimo spez suam a non in deo: qui solus pōt salua re

Nicolaus Et quia tāta p secutio fidelium futura est tempore antichristi. vt videatur dominꝰ eccīam deseruisse. si posset fieri: p pheta admirans subiungit. ¶ Ut quid dne recessisti lōge ¶ ꝙ recedes tempore antichristi. Videtur emz deus quodammodo recedere a cristifidelibꝰ quando non liberat eos cum possit a tantis persecutioibꝰ ¶ despicis in opportunitatibus: in tribulatione. ¶ Illos em̄ videtur deus despicere tanqꝑ rem nullius precij. quos non liberat in tempore oportuno: quod est tempus tribulationis. ¶ dum superbit impius ¶ id est antichristus. a loquitur per modum presentis de futuro propter certitudinem pphecie. ¶ m cōdit paup ¶ ꝙ pꝰ xpianꝰ antixpō

molebiens cruciatur omni gene cruciatus: qui per mendiu desigē in sacra scriptura. Et aliquos ad ira incendet. Lcōprelendūtur ⌋ vcōprelendentur. vnde trāslatio hebraica ita habet. capiant. s. anti xps a satellites eius. qui scōm dā doctoz antiquoz in monte oliueti fulminabitur. a magna ps abhe rentium sibi. de quo dicit apl'us. ij. ad thes. ij. Tunc reuelabitur iniquus quē dominus interficiet spiritu oris sui. Lin consilijs quib9 cogitāt⌋. quia sicut cogitabant cruciare cristianos sic a deo cruciabūtur. Causaz magni erroris antichristi subdit dicens L Quoniam laudatur peccator ⌋antichristus Lin desideriis a⌋ Hugo desiderio antichristi erit vt credatur esse deus. La iniquus benedicitur ⌋vt deus.

Cassiodor9 Hic antixps adulantiu a fallentiu catervis eousq; p̄ducet. vt se non solu regem terre si etiaz rerum omniu prædicet deu sicut Apostolus dicit ita vt in templo dei sedeat a extollat se supra omē id quod colitur a quod dicitur deu. Et sic puocabit deu ad iracundiaz id est ad vindictam malicie sue. Vnde sequit Nicolaus Peccauit dominu peccator ⌋ipse videlicet antichristus qui dicitur peccator in deu. a iniquus in proximu Lscōm multitudinem ire sue ⌋vire divine cōtra se prouocate Lnon queret⌋ penitentiam sed morietur in obstinacōne

Hec est magna ira dei vt desit peccatori correctio: a assit adulatio. Tunc enim assimilatur antichristo de quo dicitur. Non est deus in conspectu eius ⌋videlicet alicuius reputationis apud se.

Cass. quia de ipso negligēter dauiticl pphēta testatur: dicens. Et extollet se aduersus oēz deum. a ab deū deoz loqē supbia.

Nicolaus Iniquinate sūt vie illius in oī tempore. ⌋vcogitationes a opera illius occupabuntur in peccatoꝝ pollucōne omni tempore vite sue.

Hugo Auferuntur iudicia tua ⌋quibus in presenti iudicas occulte a in futuro dabis manifeste La facie eius ⌋va mente a memoria eius a sic non timebit iudicia dei sup se ventura: p̄ mimia elatione. a obstinatioē

Cassiodor9 Sic iudicia dei a corde peccatoris auferuntur qñ videt tardius venire quod celeriter meruerat sustinē Lomniu inimicorum suorum dñabitur ⌋potentia a seductione signorum populos sibi subiiciens

Augusti. dicitur enim omnes reges superaturus vt solus super omnes regnz Et quia per nepharias artes ad illud inane culmen dominationez q̄ peruenit addit. LDixit enim in corde suo. id est cogitauit presumptuosa securitate.

Hugo Non dicit ore quia ⁊ba eius erant dulcia ad alliciendū hōmes

cogitabat ergo in se dicens ⌊ non mouebor ⌋ ⁊ non deiciar ab hac dignitate mea ⌊ a gnatione mea ⌋ ⌊ a gnatione ⌋

Augusti ⁊ fama mea a nomine meo de hac generatione in generationem posteriorum non transiet nisi malis artibus adipiscar tam excelsum principatum de quo posteri tacere non possunt

Nic. Et hoc faciam ⌊ sine malo ⌋ ⁊ sine vlla iniuria ⌊ Quis maledictione os plenum est ⌋ blasphemando christum cui se dei filium esse mentietur ⌊ a amaritudine ⌋ ⁊ amara comminatione.

Casti quam penam mortis indicit a ad supplicium vult peruenire quem tanquam deum contemptui se ⌊ a dolo ⌋ rint adorare

Nico quia verbis blandis a seductoriis multos decipiet ⌊ sub lingua ⌋ ⁊ in corde ⌊ eius labor a dolor ⌋ quod cogitabit qui scis inferet laborem a dolorem.

gre. xv. a. xxxiij. mor. Peruersi quique malum nisi lingua si sub lingua habent in sermonibus dulcia pretendunt a in cogitationibus peruersa

Augusti Tacite ei moliunt

Augusti ista secum cogitaturus sed hominibus alia locuturus vt bonus a iustus a dei filius videatur ⌊ Sedet in insidiis ⌋ more latronum ⌊ cum diuitibus ⌋ quibus diuitibus emisi eis quos huius seculi munerib⁹ cumulabit Et ideo in insidiis cum his sedere dictus est. quam falsa felicitate ipse ad decipiendos homines ostentabit. q prava voluntate bene tales esse cupiunt. a bona eterna non quesierunt: in laqueos eius incidunt Et quia miraculorum fraude multos illaqueabit Ideo subiunctum est ⌊ in occultis ⌋ q⁸ puto dictum esse quia non facile intelligitur tunc quid appetendum quid vel fugiendum sit. Et hec omnia faciet: ⌊ vt interficiat innocentem ⌋ populum videlicet christianum sibi inobedientem. Interficere innocentem est ex innocenti a religioso facere no

Cal. Cuius que animam propter eum

Cal. tua morte damnare.

Nicola⁹ ⌊ Oculi eius in pauperem. ⌋ ⁊ in proximum fidelem ⌊ respiciunt ⌋ considerans quam citius ipsum totaliter possit destruere. ⌊ insidiatur in abscondito qui leo in spelunca sua.

Gre. xxxij. mor. Recte de leo a insidians dicitur antichristus Insidians per miraculorum speciem signis per fortitudinem secularem. vt enim eos qui aperte sunt iniqui protrahat secularem potentiam ostendit. Et vt etiam iustos fallat signis sanctitatem simulat. Illis enim suadet magnitudinis elationem. Istos decipit per ostentationem sanctitatis.

Casiodo Due enim persecutiones proprii christiani precesserunt. prima fuit violenta cum a paganis christiani proscriptionibus tormentis a cedibus ad idolorum sacrificia cogebantur. Altera fraudulenta: que nunc per hereticos a falsos agitur christianos. Nouissima superest. que per antichristum dicitur esse ventura. qua nichil periculosius. quoniam erit violenta minis

ex potestate regni secularis ⁊ decep
tiosa miraculis. sicut dñs in euã
gelio dicit. Seducat si fieri potest
etiam electos. Idē aug⁹. In sidi
atur vt rapiat pauperē. Itera cō
sidiaꝝ mimetatē callidi psecuto
ris oñdit Et insidiatur rapere pau
perem ⁊ decipere populū xp̄i dū
⁊ vsq; dū lat⁹ Augusti ⁊ quib⁹
trahat eū. pōt cru
ciatibus affligendo ad se adducit.

Nicolaus Et q̄s tormento
flectē nō potuit
verbis dolosis ad se trahere stude
bit Vnde subditur In laqo suo
hoc est in dolo suo hūiliabit eū.
videlicet po Augusti Quia cū
pulū christi signa ⁊
miracula facere cœperit quanto mi
rabiliora videbūtur hōibus tāto
illi sancti qui tunc erunt contēnen
tur ⁊ quasi pro michilo habebunt

Ieronimus Et tunc inclinabit se ad
humilitatē vt videatur quasi mitis
⁊ sanctus. ⁊ cū se michil incliaue
rit tūc casurus est. Vnde subdit

Nico ⁊ cadet a domino suo
cū dñatus fuerit paupe
rum. s. xp̄ianoꝝ: suo tēpore abie
ctorum ⁊ spoliatorū. ⁊ causa deie
ctionis eius subditur Dixit enim
in corde suo ⁊ cogitauit hoc q̄d sb
ditur obliuius est deus non hīs
noticiā fc̄orum nostroꝝ auertit
faciem suam ne videat in finem.

Iero Ac si dicat mea sunt oīa
⁊ p̄ diu seculū fuerit ⁊ in
obliuione tradidit illa deus ⁊ nū
q̄ amplius vsurus est illis. sed
mea sunt quia ego sum deus

Augusti Hec est inclinatio
miserrimi casus dū
humanus animus in suis inqui
tatibus prosperatur. ⁊ parci sibi
putat cum exacerbatur: ⁊ obserua
tur ad vltimam vindictam.

Nicolaus Deinde describit
antixp̄i finalis
electio que fiet virtute diuina ab
precibus sc̄orum. q̄d prenūdēs dauid
orando subiungit. Exurge dñe
q̄ videris quasi dormire cū pmittis
eum tanta mala facere in sanctos
tuos ⁊ exaltetur ⁊ mōstret manus tua
⁊ ptās tua ad eū pcutiē
dū ne obliuiscaris paupes dicit
do eos diutius in persecutione anti
christi ⁊

Hugo Vides āt ecc̄a
suoꝝ se liberandaꝝ
exultat. ⁊ antichristo suo psecutori
insultat dicit Propter q̄d irritauit i
pius deū. qui diceret. quid profuit
ei tāta mala facere suis blasphemi
is dñm puocare ad eius pdic̄oēs

Nico Dixit enim in corde suo si
requiret facta mea ad
puniendum ea tanq̄ non curans
vel ignorans Videas tu deus cui
oculis oīa nuda sūt ⁊ aperta qui
tu labores ⁊ dolores quos infligit
sanctis tuis antixp̄s ⁊ ofideras di
ligenter ad puniendū. vt ⁊ quo
tradas eos. s. antixp̄m ⁊ suos mi
nistros in manus tuas ⁊ in ptā
tem iusti Augusti In medium
cle tue. deductis im
pijs ⁊ coinctis redit adiutor: vt sic
illi digna factis recipiunt: ita isti
promissa premia consequantur.

Vnde **Nico** Tibi derelictus ē
sb̄dit. paup ⁊ populus
cristianus vt eum ptegas a defē
das Lorphano ⁊ eidē populo cri
stiano qui anticristi tēpore videbi
tur quasi sine patre ptegēte a ma
tre compatiente Lu es adiutor ⁊
accipiens eū sub ptectione tua L
Ostere brachiū ⁊ ad michilū te
digē ptātem L peccatoris a mali
gni ⁊ anticristi qui .ij. ad thes .ij.
dicitur homo peccati a filius pdi
tionis. Lqueretur pātm illius ⁊ quia
nequicia illius a te diligēter discu
tietur. an sit amplius vtilis ad pur
gationem electorum L a non mue
niet ⁊ ad hoc vltra vtilis eo q̄ suf
ficienter erunt purgati. a sic anti
cristus occidetur. a cū suis deijcie
tur in ignem infernī. sicut pī proij
cit virgam in ignem post debitaz
filij correctōnem. Et quia interfō
anticristo apparebit manifeste po
testas a dominiū christi Jō subdi
tur **D**ns regnabit in eternū a in
seculū seculi ⁊ sine fine. q̄ vt dici
tur danielis. vij. Ptās eius ptās
eterna a regnū eius non corrūpet
Lperibitis gentes ⁊ videlicet tu an
ticriste a qui tibi adhęserunt Lde
terra illius ⁊ quia regnabit in eter
num. Et quia peribunt ad peticōz
sanctorū. Ideo subditur **D**esideri
um pauperum exaudiuit dns. ⁊ fa
ciendo finem de psecutione anticri
sti. Lpreparacōz ⁊ affectū Lcordis
eorum: ⁊ quo desiderabant literati
a mal̄ pītib⁹ Laudiuit auris tua ⁊

Jeroni clemencia tua per
quā fidelib⁹ largiris
vitam quā desiderāt hīe eternam.

Nicol Deinde dauid finaliter
cōcludit peticōz ecclesie
dicēs L udicare pupillo a hūili ⁊
scilicet pro populo catholico q̄ erit
in extremo **Augusti** Aliud
iudicio iudicare pupillū a iudicare pupillo
Judicat enim pupillum qui eum
condemnat. Et iudicat pupillo: q̄
pro illo sententiam profert.

Hugo Lvt non apponat ⁊ non presumat Lvltra
magnificare se homo ⁊ quicunq̄
se erigere contra deum Lsuper ter
ram ⁊ sicut fecit antichristus

Cal Completa est psalmogra
phi denūciata pmissio ⁊ re
serata sunt filij occulta miracula.
O ingentes a admirabiles cause
que q̄uis exposite videant adhuc
tamen sine dubitatione secrete sūt
dū ignorant q̄n veniant a adhuc
obstruse esse monstrantur. Sic a
secrete est q̄d dicitur a querentib⁹
non tacentur Quapter dño suppli
cemus effusius vt nobis emenda
tionem salubertimā offerre dignet
quia sine excusatione peccat cui re
tribuō meritoz p̄ dicit eē venturā

Jeronim⁹ Ipe q̄ dns est
ab antixpi ope
ribus nos custodire dignetur ille
sos. vt ab illo pupilli facti: piem
xp̄m dn̄m cognoscentes ipsum se
quamur fide. ipsum timeam⁹ cor
de. ipsum glorificemus opere. cui
cum eterno patre a spiritu sancto
est honor a gloria in secula secu
lorum. Amen.

In dño con

Titulus hȳ ps talis ē. In finez ps 68 (Hugo In precedenti psalmo egit de psecutione bonorum tempore antixpi futura. hic agit de persecutione bonorum que est a membris antixpi. de quibus prima iob .i. dicitur. Nunc antichristi multi sunt.

Cassiodorus Qui aūt in titulo poīm̄t. In finem: semp ad dñm cultū est referendū. quod q̄q̄ indicat glorioſam passionem. modo triūphalem resurrectionem. Nūc aūt sanctā fidem declarat in qua hereti ci digladiantur. & dimicant contra fidelissimos xpianos. **Hu.** pphēta igit̄ in persōa cuiuslibet fidelis loquitur hereticis: qui mītūtur catholicos in fuā conuertere prauitatē dicens.

In dño confido] qui est spes salutis mee [quomō] o vos hereticī [dicitis] & fuadetis [aie mee] & michi [transmigra in montez] & ad nos qui sumus magni litterati Et debes transire quia es [sicut passer] & pennatus virtutib⁹. ē Idē glosa. Moraliter hoc debet dicē vir iustus cū temptatur precipue de vana gloria vel ambitiōe In dño confido] in quem fixi spem meam [quō dicitis anime mee] non dicat michi quia dyabolus non multum curat. q̄ homo exaltetur exterius sed hoc precipue cupit: vt interius vane glorie consentiat. [transmigra in montem] superbie vel ambitionis [sicut passer] Ecce quid dicunt suggestiones praue. merito debes transire ad altiorem statum quia es pennatus virtutibus & ornatus bonis operibus Compatur vir iustus passeri pter multa. qa modicus est vt passer per humilitatem Leuis p temporalīū abiectionem. cautus per suam solicitam custodiam. & habitat in petra per iugem meditationem dñice passionis. Deinde pphēta conuertēs sermonem ad catholicos exponit q̄ te dixerit. In dño confido quasi dicat. Ideo dixi hoc [Quia ecce peccatores] & hereticī [intendunt arcū] & sacram scripturā ad voluntatez suam exponendam supsternūt. [parauerunt sagittas suas] & parata hñt verba venenosa & argumentationes sophisticas [in pharetra] & in corde suo. & hoc [vt sagittent in obscuro] id est in suis ambiguis & obscuris sententijs. [rectos corde] id est in simplici sensu dēgentes. Idem glosa ex Jeronimo

Collector Gregorius vero xxxi. libro moralium hūc versiculū ita exponit Quid pharet re nomine nisi prauorum machinatio designatur. Iniqui enim cum dolos quos bonis excogitant secretis machinationibus occultant quasi in pharetra sagittas parant. Et in hac presentis vite caligine velut in obscuro rectos corde feriunt. quia maculosa eorum iacula & sentiri per vulnus possunt & tamen vemencia deprehendi nō pnt. Deinde ab hereticis ouertit

sermonē ad dñz d. ⌊qm̄ ⌋ac si dicat

glosa per arcū ⁊ p sacram scri
ptura hæretici parāt dece
ptiones simplicib⁹ qđ tñ nō ex vi
tio scri **Cassio** sed đ nequissima
ptura. voluntate sua⌊
qm̄ que p̄fecisti ⌋⁊ scripturas q̄s p
fē edidisti ad salutē ⌊destruerēt.⌋

glosa ⁊ peruerterunt male ex
ponēdo ⌊ius⁹ āt⌋ ſ. xp̄s
⌊quid fecit.ꝛ⌋ quasi dicat. si hæreti
ci offendunt nonne xp̄s pacez dat
nobis.ꝛ dat vtiq; pacē quā vos he
retici nephandā dissensionē viola
tis. qui dixit. Pacem meam do vo
bis. pacem meam relinquo vobis.

August xp̄us quid nobis fe
cit qui traditorez su
um tanta pacia pertulit vt ei p̄mā
eucharistiam confectā manib⁹ su
is ⁊ ore suo cōmendataz sicut cete
ris apostol⁹ traderet.ꝛ Quid nobis
fecit christus qui eundē traditorē
suū quem diabolū nominauit añ
traditionem sui dñi. nec oculis do
minicis fidem potuit exhibere cum
ceteris apostolis ad predicandu
regnū m celorum misit.ꝛ vt demon
straret dona dei peruenire ad eos.
qui eum in fide accipiunt: etiā si ta
lis sit p quē accipiūt qđ iudas fuit

Cassi. exprobratis his q̄ falsa
sentiunt de religione ve
rissima consequenter p̄pheta dicit
iudicia domini esse venturā vt hu
mana peruersitas saltē cōsiderata
domini districtione se corrigat Vñ
dicit. ⌊Dñs in templo sancto suo⌋
⁊ in vnoquoq; religioso. Sic ait
apostolus. Si quis templū viola
uerit disperdet illum deus. Templū
enī dei sanctum est quod estis vos
vt sciat hæreticus a dō se posse disp
gi a quo noscuntur corda recte cre
dentium possideri⌊ dñs in celo⌋ ⁊ i
sanctis hōibus ⌊sedes eius⌋ quia
sanctos viros p̄tia maiestatis fue
diuinitas inhidere dignatur.

Jero. ⌊Oculi eius in paupertē
respiciunt ⌋ oculi christi
id est aspectus diuinitatis.

glosa viz misericordia ei⁹ ad
pl'm xp̄ianū respicit. ⌊
palpebre ei⁹ interrogāt filios hōim

Cassiodo p̄pha loqtur. Bat
legorice đ deo q̄i
habeat palpebras q̄ cū dauditur
nichil videtur. dicit enī dñm non
solū respicere quando intendit ocu
lis sed etiaz tunc requirere ⁊ consi
derare filios hōim: cū eos negligere
quasi dormiens estimatur

Jero Palpebre sunt diuinitatis
subtilitas ⁊ iudicia dei oc
culta in quibus nos interrogat ⁊
cognoscat quid habe tynusquisq;

Nico p hoc scrutatur act⁹ a co
gitationes filioruz hōim. q̄
ideireo dicūtur palpebre dei. quia
ipsa iudicia eius q̄nq; nobis dan
duntur. a q̄nq; nobis aperiūtur tā
q̄ palpebre **Jeroni** Videmus
oculoz vnaz gen
tem flagellari a scimus pro qua cā
flagellatur. Hec manifesta iudi
cia sunt. Videmus alteram flagel
lari a nescimus pro qua causa. a
hec iudicia dei sunt occulta tanq̄
nobis causa. Et per hec superius
cōprehensa. ⌊Dñs interrogat ius

tum a **hugo** ꝟ ꝓbat a diſcer
impiũ mit conſcias eoꝝ
de quibus noſcatur ſolus deus fe
re iudicium. Et ſic interrogando in
uenit ꝙ ⌊qui diligit iniquitatem⌋
ꝟ ꝓctm. Nam peccatũ iniquitas ẽ.
vt dicitur **Remigius** Ille
Job. iij. dili
git iniquitatez: qui ex deſiderio pec
cat. qui et ſi ſemper viueret: ſemp
fuis deſideriis peccando vti vellet
Et hic ⌊odit animam ſuam⌋

Caſſio Se em perſequitur q̃
ſequitur diabolũ. ꝑ ũ
illas ſemitas cõmeaẽ mauult que
ad penaꝝ loca fugienda ꝓducunt

hugo Quid ãt dilectoribus iniqui
tatũ ſit futuꝝ oſtendit d. ⌊Pluet⌋ .ſ. dñs ꝟ pluere
faciet ⌊ſuper peccatores laqueos⌋
vt illaqẽtur. ita ꝙ non poſſunt
mereri. vnde ꝓuerb. v. Imitatores
fue capient impiũ. a fumibus pec
catorum ſuorum conſtringitur

Nicol Etiam iuxta litteram
peccatores moriũtur
ſubito a ex impulſo q̃ capti laqo

Gloſa ⌊Ignis⌋ ꝟ cupiditas.
ſulphur ⌊ꝟ feror ma
loꝝ operum⌋ a ſpũs ꝓcellaꝝ. ⌋ ꝓ
hoc penã eternã iudicij indicat. a
verbera

pctoꝝ **Jeronim⁹** Hoc to
tũ ſm
hiſtoriaz factũ fuit qñ dominꝰ plu
it ſulphur a ignem ſup zodomaz
vt ait apl̃us iudas. in exemplum
ignis eternã factũ fuit. Addidit q̃.
⌊pars calicis eoꝝ:⌋ quare dixit p
tem eorum. quia vnuſquiſq; ꝓ p
tr ſua quaſi de calice iuſtam vindi
ctam recipiet prout geſſit miſeri
as ſuas vt ait ꝓpheta. Reddet deus
vnicuiq; iuxta opera ſua. Et ideo tã
q̃ raõnem reddens quare id fiat
ſubiũcit. ⌊Quã iuſtus dominus⌋ ꝓ
naturam. ⌊a iuſticias⌋ dilexit ⌋ quia
vnunquẽq; ſcdm opus eius ꝓpri
um iudicat ⌊equitatez vidit vultꝰ
eius⌋ vt ſanctis premia: pctoribꝰ
penam **Caſſi** Qbene verſus
tribuat. as a peruerſita
tes hereticorum a malignoꝝ: nec
non retributões ipoꝝ ꝙs iſte mi
rabili breuitate cõplexus eſt. vt
quorum futuras pẽas agnoſcimꝰ
ab eorum prauitate arceamur

Jeroni Qua ꝓpter dño ſuppli
cemꝰ q̃tinꝰ nos voca
tione ſua dignetur efficere dignos.
a non ſm pctã nrã nobis ſupplicia
inferat. ſed ſm magnam miam ſu
am veniam largiatur quia ipſi eſt
cũ eterno patre a ſpũ ſancto honor
a gloria in ſecula ſeculoꝝ Amen

SAluũ me fac

Titulus hꝰ ps talꝰ eſt
In finẽ ps dd pro octa
ua. Senſus eius talis eſt. ps iſte at
tribuitur dauid a fideli tendenti in
finez ꝟ in xpm. a in eodem ps ora
ti ꝓ octaua ꝟ ꝓ die iudicij. de quo
in vi. ps. ſupra
dictum eſt. **Gloſa** Vi
dẽs
em vir ſais multiplicatã vanitatẽ
ſeculi q̃ ſubito timẽs exclamat ꝓ
magnitudine periculi a ait

SAluum me fac domine: ⌋
qui potes ſolus ſaluare.

Lqm̃ defecit sanctus ⌋quantuz ad paucitatem. Causam huius defectus subiungit qm̃ diminute sunt veritates a filijs hominũ **Augustinus** Veritas una est q̃ illustrãtur a illuminantur anime scẽ Sz qm̃ multe sunt anime: ideo in ipsis multe veritates dici pñt. sicut ab vna facie mlte in speculo appẽt ymagines. **Hugo** Triplex em̃ ẽ veritas. iustitie q̃ deficit p auaritiam. a veritas vite que deficit p luxuriaz a quodlibet peccatũ mortale. a veritas doctrine que deficit per superbiam a vanam gloriam Quo hee veritates diminute sunt oñdit consequenter dicẽs. Quana locuti sunt ⌋de terreis Lvnusquisq; ⌋ad decipiendum Lproximũ suum ⌋cui tenetur fi delitatem **Augustinus** proximũ oẽz hoiez oportet intelligi quia nemo est cũ quo sit operandũ maluz Labia dolosa ⌋ supple habent ꝙ bilingues sunt. quia Lin corde a corde locuti sunt ⌋habentes aliud in cogitatione q̃ loquantur ore. **Cassiodo** Quociens volumus dolosos exprimere duplicia eoruz corda declaramus Sic a bilingues dicimus qui in vna sententia mime perseuerãt **hu** deinde subiungit non optã do sed ꝓphetando qđ futurũ est dicens. Disperdat dñs ⌋ꝙ disperdet. Lvniuersa labia dolosa a linguã magniloqm ⌋ꝙ superbiaz. maxime illorum: qui dixerunt arrogantes Linguaz nrãm magnificabim⁹ ⌋ꝙ opera dicta a nosipos iactanter laudando Labia nostra à nobis sunt ⌋. q̃si dicerent a nobis metipsis habemus a scienciam a dominũ Lquis ergo noster dom⁹ est. c ⌋quasi dicant nullus. **Cassi** Hoc superbi habent ꝑ pruũ q dominũ super se despiciunt. a in prosperis rebus nimiam loquacitatez turgentes gloriam suam exaltare presumũt. a ponunt in ꝓpria potestate quod se a deo non intelligunt accepisse. **hugo** Magnificare etiam qui dem student suam linguam qui verba subtilia loqui conantur. vt videantur sapientes q̃ vt dicit Jeronimus obducto supercilio grandia verba cruciantes interpretes mulierculas: de sacris litteris philosophantur. Dei de ꝓphetavoce dei patris ꝓmittit xp̃i incarnationem dicens. Lꝓpter miseriam inopum a gemitũ pauperuz. **Jeronimus** q̃ erãt miseri nisi cuncti gñaliter hoies in pcõ nati ac ꝓhoc in inferno progeniti. Et qui pauperes gementes nisi antiqui pres in claustris inferni detenti ꝓpter peccatũ primi parẽtis. c ꝓpter hos liberandos Lnũc ⌋in tẽpore gracie Lexurgam dicit dñs ⌋ videlicet deus pater. hoc est mittaz filiũ meũ q̃ eos redimat a illos q̃ miseria sunt in mundo a eos qui in inferno cõmorantur. qđ ita factuz est. Quonã in salutari me o ⌋ꝙ in filio meo incarnato. dixit in salutari. a non dixit. quid ponam. subaudiatur salutẽ gentiuz. et adhuc

quíd poñam contra gemítuz. eleti
am. contra paupertatem diuici
as ſpūales ⌊fiduciale ⌋ potēciale
Caſſi quia poteſtas patris fi
liij fiducia eſt. ſicut filij fi
ducia ptās eſt patris. ⌊agā i eo⌋
Gloſa quia michil ei reſiſtet
qui etiam docebit nō
q̄ ſcribe. ⁊ phariſei. ſed tanq̄ ptā
tem habens. ⁊ addens legi: ⁊ mu
tans quedam p̄ uoluntate ſua: vt
auctor legis. ⁊ poſt verba p̄ſis pre
dicta ꝓpheta in perſona ſua cōmē
dat verba predicacōnis criſti: oñ
dens eorum ſinceritatem. ⁊ vtilita
tem. quaſi dicat. pater mittet filiū
⌊et eloquia dn̄i ⌋ ⁊ xp̄i ſunt ⌊elo
quia casta **Caſſi** que nullū mendaci
um corrūpat nulla
macula falſitatis inficiat. vel ſimu
lationis culpa corrumpat.

Auguſtinus Multi predi
cant veritatem ſed non caſte quia vendūt illā
precio cōmoditatum huiꝰ ſeculi
hu Deinde commēdat eloquia
dn̄i. a dulcedine ſonitus
dicens. ⌊argentum ⌋ domini eloquia
dn̄i eſt ⌊igne examinatum. ⌋ quia
dn̄i eloquia per tribulationuz
ignem probata ſunt. Eloquiuz ve
ro diuinū. ideo comparatū ē ar
gento. quia ſicut inter omnia me
talla nil eſt quod dulcius timiat ar
gento. ita inter omnia eloquia ſer
mo diuinus ſonat humane men
ti. Et illud argentum eſt ⌊pbatum
terre ⌋ ⁊ a terra. .ſ. mi terremitatis
habens. Et ponitur gemitiuus pro
ablatiuo more greco. Et ē ⌊purga
tum ſeptuplum ⌋ ⁊ perfecte Septe
narius enī nūerus pfectōnem. ⁊ v
niuerſitatem ſignificat. Vel ē pur
gatum ſeptuplum ⁊ per ſeptem do
na ſpiritus ſancti. viz p timorē dei.
p pietatem. p ſciam. p fortitudinē
p conſiliū p intellectum. per ſapiē
tiam. per que diuinū eloquiū ſplē
det. dum verbi dei predicatōes his
donis re**Caſſi** fulgent Sicut enim ſupe
rius dixit. diſperdat dominus vniuerſa labia dolo
ſa. Ita conuerſaturum dominū p
mittit omnes qui eloquiꝫ eiuꝰ pu
ra mente credidērit Vnde ſubdit
hugo Tu domine ⌊cuiuꝰ elo
quia ſūt casta. ⌊ſeruab
nos ⌋ p tua eloq̄a a malo ⌊⁊ cuſto
dies nos ⌋ in bono ⌊a gn̄acōe hac⌋
Caſ id eſt a pcōtib⁹ huiꝰ mū
di. addit q̄ ⌊i eternū ⌋ quia
hic nos in tribulacōib⁹ conſolat
ibi in eterna ſecuritate conſtituet.
hic adiuuat. ibi glorificat. ⁊ coro
nat. Ita nos piiſſimus creator ꝟ
conſeruat ne pereamuſ. ⁊ ibi beati
ficat vt nullatenus miſeri eſſe poſ
ſimus. Quid enim tam bonis q̄p
malis fiat. in concluſione huiꝰ ps
ſub breuiſſima ſententia oſtendit
dicens In circuitu impij ambulāt
Auguſtinus ⁊ in tempo
raliū rerum
cupiditate. q̄ ſeptē diez repeticioē
tanq̄ in rota voluūtur. ⁊ ideo nō p
ueniunt in octauum. id eſt in illū
eternū quod habitur in octaua. de
qua iſte p̄s intitulatus eſt de hoc
circuitu dicit ſalomon in puer. vē
tilator impioꝝ ē rex ſapiēs. ⁊ in

mittit illis rotā maloꝝ ⁊ ambitiꝫ temporaliū q̄ tanq̄ rota volunt

Hugo Sicut enim ille q̄ ambulat in circuitu spē q̄ in principio motus sui a semp habet ad ambulandū. Sic ipi habent sp circa quod negocient. de quibus dicit ꝓpheta in alio ꝑsal. deus meus pone illos vt rotā. Sequitur scd̄m altitudinem tuam

Glosa ⁊ in virtutibus p q̄s facis eos ascēdē ad te altū contemplandū. multiplicasti filios hominū. hoc ideo adiunxit. quia est multiplicatio in tēpalibus que auertit ab vnitate dei. ꝫ iusti mltiplicantur ꝑm altitudinē q̄ vadunt de virtute in virtutem

Jeronimus Vel mltiplicasti filios hominū: iuxta abundantiam mie tue. q̄ multiplicatur ecclā. hoc ē de pietate a mia ipsius: cui in retributione ipi? future beatitudis ꝓmissa tua ꝓcipientes. conformes effecti fuerint corporis glorie tue: cui cū eterno patre a spū sancto ē honor a gloria in secula seculoꝝ. Amē

Usqquo dñe Titulus huius ps talis est In finē ps dauid: q̄ patet ex

Hugo In hoc ps prēdās. oñdit mistice desideriū moderno patrum desiderantium scd̄m aduentū xpi.

Glosa Quanto enī desiderio antiqui ꝓres desiderauerunt primū xpi aduentū tanto moderni cupiūt secundū iuxta illd

Cupio dissolui a esse cū xpo ex ꝑsona igitur fidelium secundū aduentū xpi optantiū vt cū deo beate viuant. ꝓpheta sic ait.

Usqueq̄ dñe obliuiscēris me. et nō vsq̄ in finem ⁊ vsq̄ in diem iudicij. vel vsq̄ ad mortē Usqquo auertis faciē tuā a me ⁊ faciez glorie tue quā sancti in gloria celesti speculantur. More nostro loq̄tur scriptura cum dicit deum obliuisci a auertere faciem. hoc autem non iuxta rei ꝓprietatē ꝫ p creaturaꝝ similitudinē dī. In deū q̄ppe obliuio non cadit nec aliqua ꝓmutatio. Quā diu ponaz consilia in aia mea. Consilio non ē op? nisi in aduersis. Et est sensus q̄ diu ponam cōsilia in aia mea ⁊ q̄ diu ego in aduersis. a quā diu ponam dolorem in corde meo ꝑ peccatis meis a ꝑ incolatu ꝑnis miserie ꝑ diem.

Cass. ⁊ ꝑ singulos dies vt absolute cōtinuatio temporis possit intelligi Usq̄q̄ exaltabitur inimicus meus sup̄ me

Augustinus Inimicus ē diabol? vel ꝓsuetudo carnalis. **hugo** vt ait hec tollantur a me respice oculo mie miseriā meā a ex audi me deus me? me hūiliter deprecantē Illūia ⁊ intellectū oculos meos **Ric.** a aff ēm. ne vnquā. dicetero obdormiā in morte mōl. ex ꝑ plōgādo pnāz vsq̄ ad mortē **Hu** dormit in morte q̄ frequentem terlabit a resurgit. obdormit ait **Cassi.** Oculos obstinatus. autem

cordis hic debemus aduertere qui in mortem dormiūt: quando fidei lumine sepulto carnali delectatione dauduntur · ipse est somnus de quo letatur inimicus · vnde subditur · ⌊ne quando.⌋

Jeronim⁹ hoc est in futuro iudicio ⌊dicat inimicus preualui⌋ temptando ⌊aduersus eum⌋

Hugo Inimicus diabolus primo inuadit hominem temptando in suggestione · lucratur eum in delectatione · paulatim in consensu · indurat in actu · precipitat in consuetudine · a preualz in morte quādo s. homo obdormit in peccato mortali · ⌊Qui tribulāt me⌋ s. demones qui me vexant temptationibus ⌊exultabunt si mot⁹ fuero⌋ a veritate fidei pretendo consensum suggestioni Sicut enī gaudium est in celis super vno peccatore penitenciā agente · ita gaudiū est demonibus super vna anima mortale pctm̄ perpetrante · Sed nō mouebor q̄a ⌊ego in misericordia tua speraui⌋ Nam vt dicitur treni. iij · Via dn̄i est q̄ si fuimus obstupti.

Nicolaus ⌊exultabit cor meū⌋ leticia interiori · ⌊in salutari tuo⌋ a in christo qui venit saluare mundum · ⌊cantabo domino⌋ in leticia exteriori ipm laudādo ⌊qui bona tribuit mihi · ⌋

Augustinus hoc spiritu alia nō ad humanū diez pertinentia ⌊a psallam nomini domini altissimi cum deuota grā tuactione⌋ **Jheroni** Merito dne ihe su xpe noi tuo psallitur · q̄ das pietatem a iustis victoriam prestas a pctores ad te cōuertētes iuitas tibi gloria est cum eterno patre a spū sancto in scla seculoz · Amen

Dixit insipiēs Titulus talis ē Jn finē ps dauid · Jn hoc ps p pheta oñdit q xp̄s q̄ tam desideratus erat a iudeis antq̄ veniret contemptus ē ab eis q̄n venit Et iō primo propheta increpat insipientiam a duriciam iudeoz · q̄ viso xp̄o ipsū esse deū minime credidērunt.

Glosa est āt sensus tituli p̄s iste dirigens nos in finem a in cristū est dauid pphēte · Intendit enī ostutare iudeos christi contēptores cuius populi duriciā pphēta increpans ait.

Dixit insipiēs ⌋ **Hugo** populus iudeoruz translatio hebrayca habet · dixit stultus ⌊in corde suo⌋ non credēdo · ⌊non est deus⌋ a hic hō nō est de⁹

Jeronimus Vnus ex eis non solū pro deo non habuit · sed nec pphētam credidit cū dixit · hic si esset propheta sciret q a qualis ē mulier q̄ tangit eū quia peccatrix est · Et alter si filius dei ē descendat nūc de cruce

hugo ⌊Corrupti sūt⌋ cecitate infidelitatis ⌊et abominabiles⌋ id est reprobi ⌊facti sūt⌋ aps deuz in studijs suis a pter dolosas machinatōes suas q̄b⁹ studebāt quō ihe quē locū · gre gorij · xv · mo

raliū exponit de reprobis ob amorem visibilium de deo peruersa sentientibus dicens. Dixit insipiēs in corde suo non est deus. Carnales viri iussa spiritualia contēnentes. deum quia corporaliter nō vident quandoq; ad hoc peruenīunt vt etiam non esse suspicentur. per omne enim quod faciunt ad finez oculorum tendunt. a quia in deuz oculos corporis tenere non possūt ei obsequia prebere despiciunt vel si ceperint fatigātur. **Augustinus** Et hij corrupti sunt a abhominabiles. id est odibiles facti sunt deo in studijs suis. id est in affectionib9 suis amando seculum a non deum Ipse sunt affectiones que corrumpunt animam a sic excecant vt possit etiam dicere imprudens in corde suo. non est deus: non est q̄ faciat bonū non est vsq; ad vnū. **Cassiodorus** Quid ergo dicem9 de patriarchis. Nōne bonū fecit Noe cuz dñi preceptis obediens in archā saluand9 intrauit. c. Nonne bonū fecit Abraham cū filiū suū obediens diuinis iussionibus obtulit in olandum. c Nonne bonum fecit Job qui dura passione percussus in omnib9 gratias domino cantauit. c Quid dicam de ꝓphetis a apostolis qui mandatis domini famulantes seipos gloriosis moribus obtulerūt. c. Fiūt a hobie domino largiente iustorū operatione: que bona sunt. **Hugo** Sed sciendum q̄ li vnuz ponitur exclusiue a significat xp̄m. vt sit sensus a ñ est vsq; ad vnū. v. p̄ter vnū. s. xp̄m **Augustinus** Et ille ē melior intellēs vt nemo intelligatur fecisse bonitatem p̄ter xp̄m q̄ nō p̄t q̄sq; hō facere bonitatē ñ ipse mōstrauerit **Cassiodorus** Reuera solus est christus sine quo bonū aliq8 vel incipere vel implere imbecillitas hūana nō p̄ualet. a nisi vsq; ad ipsū fuerit ei9 miseratione peruentum. Ipe est finis q̄ in titulo h9 p̄s est, premiss9 **Hugo** Et q̄ non est qui faciat bonum hoc cō seqñter probat dicēs. Dñs de celo. v. de hūana natura quam assumpsit. **Glosa** ꝓspexit intendēs super filios hōm. v. iudeos. **Cassiodorus** quos honoratius appellat filios hominum propter vnius dei cultū cōparatione gentilium ad hoc prospexit vt videat. id est videri faciat: si est intelligens xp̄m esse deum qui intelligi debuisset esse deus. quia multis miracul' aduentum sue diuinitatis ostēdit aut requirens deum: mandata eius seruando. Ille enī req̄rit deū qui ab eius voluntate non discrepat a hoc non mouemur Quia Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt. Omnes iudei dicuntur declinasse: cum tamē ex eis ñ minima turba crediderit Sz a parte totum intelligendū ē. vt intelligant oēs. v. multi de omnibus. Tanti enim impij fuerunt. vt pene oēs p̄sibi esse

ac periſſe putarent. Iſti ergo declinauerunt a gracia dei a ſunt facti inutiles ſibi. hoc a de amatoribus ſeculi pt legi. **Nico** omnes declinauerūt a recto die iuſticie. ſimul inutiles facti ſūt dicitur autē res inutilis que nō valet ad finem intentum ſicut medicina que non valet ad ſanitatē homo autem ordinatur ad felicitatem eternaz poſſidendā ad quā iſti ſunt inepti qz nō eſt q̄ faciat bonum. ſ. meritorium licet faciat aliqñ aliquid bonum de genere. In eſt vſqz ad **Colle.** qui nec ſolū vnum. eſt qui operatur bonum meritorium ad ſalutē. de illis qui ſunt conſtituti in peccato mortali & extra caritatem viz extra deum tanq̄ cōtrarius deo per voluntatē peccandi. vnde dicit papa in decretis de pnīa diſtinctione. iij. Nihil prodeſt hominī ieiunare & orare ac alia religionis opera exercere niſi mens ei⁹ ab iniquitate reuocetur. **Raymū.** Et licz botena opa non proſint meritorie ad ſalutez. valent tamē ad aliquid viz ad extremi iudicij ſuppliciū tolerabiliꝰ ſubeundum. ad obtinendum tpalem pſperitatem. qz nullum bonū manet irremuneratuz vel hic. vel in futuro Et ad hoc vt citi⁹ illuſtretur grā dei cor peccatoris ad pnīaz

Glo. Qualiter aūt illi qui dedinauerūt inutiles fācti ſunt. aliis & ſibi. cōſequenter oſtēdit Et pmo qualiter facti ſūt aliis inutiles dicens. Sepulcrum patēs ē guttur eorum. **Auguſti** Autoritas ſignificatur inhiantis gule. aut allegorice dictum eſt quia illos occidunt in fetidis ſermonibꝰ et quaſi deuorant eos quibus ſuorum morum puerſitatē pſuadēt.

Caſſio. Nam ſicut ſepulcruz cum patet fetidos exhalat odores. Ita iſtorum guttur. ſermones peſtiferos. linguis ſuis doloſe agebant. adulando.

Auguſti Comes eſt voracibus adulacio et omnibus malis. venenū aſpidum ſub labijs eorum. venenum dicit dolum aſpidum qz nolunt audire precepta legis ſic aſpides nolunt audire verba incantantis quod in alio pō euidentius dicitur. Quorum os maledictione et amaritudine ple **Caſſi.** Venenum enim nū eſt. dictū eſt ab eo qz per venas ſerpat ſic & vota malignorum occulta cogitatione graſſantur. Graſſari eſt crudeliter agere latrocinari impiguare. veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem. & expedita prompti ſūt pro conſuetudine malefaciendi ꝺ quib⁹ dicitur pueꝺ pedes eorū ad malum currūt vt effundant ſāguinem. Deinde oſtendit qualiter predicti inutiles ſibi fuerunt dicēs. Contricio. & dolor. Et infelicitas. id eſt miſeria. in vijs eorum. id eſt in operibus

Auguſti. Omnes enim malorum hominum vie plene ſunt laboribus et miſeria.

Glo Et recte via impio cũ cõtricio et infelicitas dicitur. contricio quia terit et teritꝫ cũ aliis nocẽta sibi Infelicitas quia ad infernum ducit Idem. cassiod. a quibus viis non reuertent ma li. quia Lviã Hugo v pẽitẽtiaz que ducit ad pacem Lnon cognouerũt dicitur autem pẽitentia recte via pacis quia p pẽitentiam a nõ aliter venit homo ad pacem dei

Glo Vel sp̃aliter potest accipi de iudeis qõ dictum est quoniam dolose agebant contra chri Cassi. quoruz os mastum. ledictione plenum erat. quando pro bonis ãmonicõmibus blasphemabant dominum et de eius morte tractabant.

Glo Et ideo contricio et infelicitas in viis eorum quia pro suis operibus cõtriti sunt peccatum a vespasianum Vnde et infelices sunt quia vbiqꝫ dispersi sunt Vel contricio est modo in viis eorum quia christus lapis angularis cadens sup eos contrit eos per exacerbationem. a infelicitas erit eis in inferno cum anima a corpe dãpnabuntur. quia viam pacis id christum non cognouerũt qui venit eos reconciliari dõ Idẽ cassio. Precedentibus tribus subiuncta est sententia que pulcre cuncta cõcluderet Vnde dicit non ẽ timor dei ante oculos eorum hoc est deum non timent. Nico Scriptum ẽ enim. proverbio. xv. Per timorez domini declinat a malo omnis homo Et ideo subtracto huius timoris retinaculo ruerunt homines ad malum sine freno de inde ponit penas predictorum sub interrogatione dicẽs L Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatez Lac si dicat none timent de suis malis in futuro puniri qui nunc operantur sub libertate malitiam. immo tunc cognoscent q̃a sicut dicit gregorius oculos quos culpa claudit pena aperit.

Hugo Lqui deuorant plebẽ meam Lseducendo aspoliando aut Augusti. de occidendo. uorant autem populum qui sua commoda ex illo capiunt non referentes ministerium suum ad gloriaz dei et ad eorum salutem quibus presunt. Et addit Lsic esca panis Lv q̃tidie. Cibus em̃ panis q̃tidianus Glo sic a illi q̃tidiana ra est. pina simplices xp̃ianos absorbẽt sic dom̃ p ysa. iij. ait Vos depasti estis vineã paupis. rapina paupis i domo vrã qr atteritis pplm meum a facies paupis comeditis Cur hoc faciũt. qr L nõ nõ inuocauerũt. Augul. hũc inuocat qui ea desiderat q̃ illi displicent Et qr vere nõ inuocauerũt deũ Jõ Lille trepidauerũt timore vbi nõ erat timor Lvi dãpno rex tpaliũ Timuerũt ei iudei pdẽ regnũ trenũ dicẽtes Si relinqm̃ eũ sic omis credẽt in eũ a venient rõmi et tollant nrm locum a gentẽ. Timuerunt regnum terrenũ amittere qd nõ erat timor

et regnū celoꝝ ā miserīt qꝫ timere debuerant Et hoc de omnib⁹ cōmo dis tpalibus ē intelligendū quoꝝ amissionē cū timent homines ad eēna nō veniunt **Grego** Vij°libro .moraliū Sunt pleriqꝫ pcōꝝ suoꝝ cōsciī a ea q̄ possident īdigentib⁹largiri desiderant ſ tamē ne datis rebus egeant ipsi formīdāt cūqꝫ carnis subsidia reseruādo trepidi prepa rant ab alimētis mie aīam necāt Et cum pati īopiaꝫ in eēa metu unt eternaꝫ abundantiā supne ēfectiōis amittūt **Glosa** Ostensa sen tentia damnationis illoꝝ q̄ deuorant plebē dn̄ ꝑpha specialiter loquit̄ adue sus iudeos dicēs .ovos iudei scitote q̄m dn̄s in generatione iusta est **Augul** .ꝙ nō est in eis q̄ di ligunt seculū. Inius tum ē em̄ relinquē sclꝝ obitorē et diligere sclm Cōsiliū īopis cō fudisti .ꝙ otempsisti humilem ad uentum dei filij qm̄ in eo nō vidisti pompā **Hugo** Et hꝰ secutis seculi .qm̄ dom̄ⁱ spes eius est .ꝙ qđ dicebat in solo do sperandū esse Vñ ipsi dicebāt Mat. xxvi. Cōfidit ī dño libēt nē eum si vult. **Glosa** Postremo iu .deoꝝ uersio ponit̄ q̄ fiet cum plenitudo gentiū intrauerit vnde sequit quis dabit ex sion .ꝙ de iudeis ꝓcedens salutā re israhel .ꝙ saluabit ꝓplm israheli ticum ū supple ille quem vos iudei humilem spreuistis **Augꝰ** .Ipse enim ventilatus est ad iudicium vīnoꝝ et moꝝ **Calb** Et tunc cū cōuer tuerit dominus ie sus christus captiuitatem plebis sue .ꝙ cum damnauerit diabolum qui dei plebē impia crudelitate p sequitur a captiuaē festinat exul tabit iacob et letabitur israhel in nouissimis temporibus saluari **Augul** Repetitō est sicut solet fieri .Nā ideꝝ puto esse letabitur israhel quod est exultabit **Calb** Ipse est iacob q̄ israhel sed hic iacob illic israhel hic supplan tatoꝝ viciorum et illic videns deum facie ad faciem quando erit deus omnia in omnibus qui hic relictis secularibus mente dominum con tuetur quod nobis tribuē digne tur vt actu iacob effecti supplātā tis vicijs et veri israhelite ipsum mēte videre . corde retinere mereā mur cui cum eterno patre et spiri tusancto est honor a gloria in secu la seculorum Amen.

Omine quis

habitat Titulus tal est ps̄. 68 ptz autoꝝ ps̄ Glosa. Iste ps̄. proprie est instructorius mo rum et presumptionis repressio. In quo agitur de vnitate presētis eccē a de futura q̄ete Prophēta ei preuidens in spiritu corpalem in habitationem maloꝝ cū homīs in sancta ecclesia et retūdens presūp tionez maloꝝ q̄ se gloriant̄ esse de eccā q̄rit q̄s in pñti eccā digne do

militet et in futura sit beatitudine
quietus Vñ dicit. dñe qs habitabit
digne in tabernaculo tuo vel in pñ
ti ecclā vbi extra diabolū dimica?.

Augusti Quia si taberna
culuz aliqñ p ha
bitatione ecclie pomit tñ ppe ē belli
atq militantium vñ a cōtaberna
les milites dicunt tanq simul ha
bentes tabernacula Hic autez sen
sus abiunat ex eo qd trāslatio he
braica habet dñe quis pegrina
bit in tentorio tuo. ad tēpus enim
dimicam? cū diabolo a tūc opus
habem? tabernaculo quo nos refi
ciamus. aut qs requiesc̄et in mō
te scō **Glosa** vel in eterna be
tuo atitudie vbi ē
visio pacis et supereminēcia cari
tatis vbi nullus in agone credit.
sed in eterna pace requiesc̄et.

Hugo pheta doctus a dño
fue questiom tñdet
que tñsio cōtinet. x. effectus virtu
tū in exemplū decalogi quatū vij.
prime pertinent ad pfectos a tres
vltie ad imperfectos p quas homo
digne habitat in eccīa militante
a tandem p easdem requiesc̄et in
eccā triumphante Prim? em effe
ctus dictaz virtutuz talis ē. Qui
ingredit viz. eccīam sine macula
mōlis peccati qa sine minutis eē
nō possum?. Vñ leuitici. xxi. preci
pit q nullus hñs maculam acce
dat ad ministerium dūinum.

Jero Sed dicere aliqs potrāt
Nō habeo maculam nō
feci malum Nō em nobis sufficit
malū nō facere ñ fecerim? bonū vñ
sequit sēm opus virtutis a opa
tur iustica vel bona opa: custodie
do mandata dei Seqtur effectus ter
tie virtutis **Mico** Qui loquit ve
ritatem prout
existit in corde suo. a hoc facit que
dam virtus q a pho. iiij. ethicoruz
vocatur veritas p quā homo se ta
lem in factis a in verbis ostendit
exterius qualis est interius. Seq
tur effectus virtutis quartus qui
non egit dolum in lingua sua. ali
um verbis decipiendo. Quintus ē
Nec fec̄ primo suo malū in facto
Jero Quidam proximum pu
tant fratrem esse aut vi
cinū aut cognatum Proxim? no
ster omnis homo christianus est
de q dñs dicit. dilige proximuz tu
um sicut teipsum. Sextus effectus
est a opprobrium non accepit ad
uersus proximos suos.

Jero vel opprobrium detractio
nis de fratrib? non acce
ptauit Tūc non accipis opprobri
um de proximis dictum si pri? nō
credis antequ probas illd ee verū

Hugo Ac si dicat non vult
audire verba detracti
onis quia sēm Jeronimum si de
est audito? de est et detractor Seq
tur effectus septim? Is mihilum
deductus est in cōspectu eius ma
lignus vel non est acceptus in con
spectu hoīs viri nec alicuius repu
tatio **Jero** Nam in ecclesia qui
nis. cuncq malus est in
conspectu sā pro mihilo reputat.

Mico Quia sm veritatē non ē
aliquo honore dignus

eo ꝙ honor referendus est alicui i testimoniū siue virtutis vt habet quarto ethicorum Et quia timor est comes virtutum ideo adiungi tur timentes autem dominum puro corde & vere virtuosos glificat eos manifeste & publice honorando Reuerencia enim delata alicui in testimoniuz siue virtutis etiam in secreto vel coraz paucis dicitur honor Si autē hoc fiat publice vel coram multis dicit gloria quasi quedam dilata. g mutata in c a data ritate dicta. **Augusti** Sic illa vitiosa opera virtutum ptinent ad pfectos. Ita ea que nunc dicturus est ptinent ad incipientes & imperfectos Sequitur ergo. viij. virtus.

Nicol Qui iurat primo suo et non decipit & qui facit iuramentum bonū et tenet implendo illud. In trāslacōne hebraica habetur sic iurat vt se affligat p ieiunia & vigilias: carnē castigando. & non mutat. s. iuramentū seruando. tamen ibi ponit iuramētū pro voto qvtzqz est obligatoriū

Hugo Et hec virtus ē imperfectoruz quia dominus precepit pfectis ommino nō iurare. Virtus. ix. est qui pecuniā suam non dedit ad vsuram.

Cassi Duobus modis in sctipturis sanctis pecunia probatur intelligi. Vna est ista metallica que ad vsuram ommino dari prohibetur. quoniaz vicium cupiditatis est exigere velle quod te nescias cōmodasse. Altera vo ē ḡm ad vsurā dare euangelio docē te suademus & predicationes sanctissimas & instituta diuina. ait ei Sciebas me hominem durum et austerum nonne oportuerat te cōmittere pecuniam meam numulariis & ego veniens exegissez vtiqz quod meum est cum vsura.

Jero Multi nolunt illam donare si exinde precium nō recipiūnt Tamē licet victum et vestitum de ista predicatione accipere sicut paulus dicit. Qui euangelium predicant de euangelio viuere debent Et dominus ait. Dignus est operarius cibo suo. sed qui plus requirere voluerit in vsura reputatur. Hec virtus etiaz imperfectoruz est quia et si non peccat ꝺs eo ꝙ ḡntū debit tātū recipit tamen perfectio non est quia dictuz est ſſtrāge esurienti panē tuuz Et beatius est magis dare ꝙ accipere. vsqueq ad ista peruenit minor est a perfectione. Sequitur decima virtus et munera super innocentes non accepit. **Hugo** id est causam innocentis non deprimit vel retardauit pro munere alicuius. Quod etiam imperfectorum est quia debemus etiam si possumus innocentes liberare & promouere. **Cas** Expositis. x. virtutibus propheta cōcludit dicens Qui facit hec ſſ. Nō dixit qui cātat hec vt nos ad actualem virtutez constringeret ne secreta tanti misteriī intenti sol cantibus imitemur a deo non diuidet in

eternum qs solis sanctis prestat

Iero Que si quis irreprehensibi liter in moribus custodierit non solum in cōmotione eterni iudicis securus erit. Vez etiaz ipsum montem possidere merebitur in christo iesu domino nostro cui cum patre a spiritusancto est honor a gloria in secula seculoruz Amen.

Q Onfua me domine. Huic pō prepo nitur talis titulus Titu li inscriptio ipsi dauid. **Glo** Hic titulus .de euāgelio. nō de veteri lege sumit. In euangelio enī legitur q crucifixo domino pylatus talem titulū cruci affixit Jesus nazarenus rex iudeoruz quē cum multi iudeorum vellent delere dicentes. noli scribere rex iudeoruz sed scribe quia dixit rex sū iudeoz Respondit pylatus Quod scripsi: scripsi. **Hugo** Que verbi gemi nacio regni xpi confirmationem notauit. Quod intelligens esdras p spiritū sanctū huic pō titulum apposuit predictū ostendens esse agendum in eo dez pō de regno christi p illam inscri ptionem. **Iero** Tres enim fuit signati. tituli q scribun tur. Vnus exequialis sup tumu los mortuorum alius preconialis vt in portis ciuitatis vl domorum ad laudem fundatorum. Tertius triumphalis i victoria regis. Hic ergo titulus victorie regis est. h° est. christi: qui rex est a post victo riam eius a post victum dyabolū redempto genē humano scriptus fuit hebraice grece et latine.

Glosa Vt ostēderetur rex esse omniuz vere iu deorum a vere confitenciuz ipsiuz Sensus ergo predicti tituli talis ē Inscripcō tituli id est victoria a regnum quod inscriptio tituli cruci affixa notauit attribuit vel conuenit dauid id est christo dauid emiz manu fortis interpretatur et xps sua fortitudine diabolū vicit.

Casti Est autem hic pō secū dus eorum qui passionem domini breuiter tangunt a resurrectionem. **Nico** Quem beatus .petrus ad intelligendum scripturas diuinitus illustratus dicit intelligendum esse de christo actuum sedo. vbi magnam partem eiusdem pō de christo exponit in cōfirmationem sue resurrectionis dicens. Prouidebā dominum ac̄. Vsqz in finem pō.

Casti christus ergo ex humanitate susceptа verba fac ad pēm obseruari se petēs a d.

Q onserua me dñe. **Nico** Per talez modū loquebatur christus homo do patri Mathei vicesimo sexto. Transeat a me calix iste quoniaz speraui in te licet in christo non fuerit spes prout est virtus theorica eo q ab instanti conceptionis fruebatur fruicione beata. tamen in christo fuit spes glorie corporis añ resurrectionē ēm a deo expectabat. dixi domio patri deus meus es tu. Sic

loquebatur patri in sua passione
Helyhelylamazabatani quod est
interpretatum deus meus deus me⁹
vt quid dereliquisti me quoniam
bonorum meorum nō eges. deus
enim pater nullo bono creato eget
Et ideo non eget bono ipsius xpi
vt homi-

hugo Postq̄ oauit
nis. christus ostē
dit que bona cōtulit ei deus pater
mutans psonas loquendo a sedā
in tertiaz ad signandū in christo
duas naturas vnde dicit Sanctis
qui sunt in terra eius. v. apostolis
alijs q̄ fidelibus qui in terra vi
uentium spem suaz posuerūt mira
ficauit. v. miras fecit et ostendit de
us pater omnes voluntates meas
vt omnes voluntates christi refe rū
tur ad duo. a. ad voluntatem mori
endi a resurgendi quia ipse voluit
mori ppter delicta nostra. a. resurge
re ppter iustificationes nostras sic
dicit apostolus

Augusti. ad rō. iiij.
Dis ergo sanctis miras fecit oēs
voluntates meas in eis. v. pfectu eo
rū quo senserūt q̄ eis pfuerit hu
manitas diuinitatis me et mo
rer a diuinitas humanitatis vt re
surge

Nico. rem. Vel deus pī oēs
sti in sanctis apostolis a apostoli
cis viris mirabiles fecit illustran
do eos scientia ad predicandum vo
luntates suas. a. confirmando mi
raculis predicationes eoruz Et q̄
per predicationem apostolorum
conuerse sunt gentes ad fidē que
prius erant ydolatrie debite. Job
subditur Multiplicate sūt infirmi
tates eōrum. v. infirmitates ydola
trie gentilium. quod patz ex trās
latione Jeronimi. iuxta hebreum
vbi dicitur multiplicabuntur ido
la eorum postea acceleraueruūt q̄
dimissis ydolis ad fidez christi ve
lociter cucurrerunt: in deis ēmanē
tibus in infidelitate p maiori par
te. Non congregabo cōuenticula
id est delubra. Delubrum dicitur
templum ydolorum vbi conueni
ebant ad colendum ydola de san
guinibus quia fiebat sacrificium
ydolis de sanguinibus animaliuz
et aliquando de sanguinibus ho
minum. Talia conuenticula chri
stus per apostolos non congrega
uit sed magis dissipauit nec me
mor ero noīm eorū per labia mea.

Augusti. Sz spūali pmuta
tione obliuiscent
gentiles quid fuerint nec a me ia
peccatores vel inimici sed iusti et
fratres mei a filij dei vocabuntur
per pacem

Cassi. meam. Quia postq̄
sacris fonti
bus sunt renati pristinis eoz no
minibus deletis appellati sūt chri
stiani filij dei a amici sponsi id est
xpi Populi ita auersus derelictis
mūdi vanitatib⁹ sequent dicit

Nico. Dominus pars here
ditatis mee quia con
uersi ad fidem elegerunt dominū
ihesum christuz pro parte sua he
reditaria a calicis mei id est passi
onis mee que per calicem in scrip
tura designat. vñ saluator de sua
passione dicit Mat. xxvij. Si non

potest hic calix transire nisi biba
ilum ac̃. Multi autem gẽtiles an
te conuersionẽ xp̃m persequẽtes
postea conuersi amore xp̃i ad pas
sionem se ꝓmpte alacriter obtu
lerũt a hoc ꝓpter spem hereditatis
eterne cõsequende. Ideo subditur
tu es q̃ restitues hereditatem me
am mi. **Cas** hereditas aũt xp̃i
chi. est p̃destinata mẽ
titudo scõꝝ vnde em̃ dicit̃ in ps̃. ij.
postula a me et dabo tibi gentes in
hereditatem. **Nico** Funes ce
ciderũt mi
hi in predaris ꝙ in aplis qui pre
ceteris fuerunt a spiritu sancto illu
minati ipsi p sortes missi fuerũt
ad p̃dicandũ Que sortes aplorꝝ
p funes intelliguntur vnde in libro
iosue sortes ꝑ tribuũ nominatur
frequẽter ibi funiculi a funes. Et
loquit̃ hic scriptura in psona xp̃i
trãseundo de mẽbris ad caput etc
nim hereditas mea predara ẽ in
ecclia fidelium que vocatur here
ditas xp̃i sicut scribitur Jhere. v.
ca°. Qui fecit omnia ipse est a istra
hel sceptrum hereditatis eius. dñs
exercituum no
men eius. **Hugo** Sup
dictũ
em̃ ꝛsiculum confitentur clerici
quando accipiunt benedictionẽ co
rone dicentes. dominus pars he
ditas mee et ca
licis mei. **Aug⁹** Tale ẽ
ac si di
cerẽt. Eligãt alij sibi ptes frenas
et tẽpales quibus fruant̃. porcio
mea eternus dominꝰ est Ut bibãt
alij mortiferas voluptates porcio
calicis mei dominus est tu es qui
restitues hereditatem meã mihi.

Jero Restituet deus pater he
reditatem christi quan
do electos suos. corpus videlicet
sancte ecclesie ab illaꝝ integritatẽ
attraxerit vt post resurrectionẽ ac
ceptis corporibus suis incorrupti
et immortales viuant quia illam
immortalitatẽ in adam pdiderũt.
Funes ceciderũt mihi in predaris
Jero ꝙ funes quibus limitat̃
et diuidit̃ hereditas te
rena intelliguntur sortes diuine ele
ctionis ac si dicat partes hereditā
tis mee cõtigerunt michi sorte id
est gracia diuine electionis in pre
daris id est in celestibꝰ vbi nihil
est nisi predarum scilicet immorta
litas impassibilitas a fruicio dini
tatis. etenim bene contigit michi
quia huiusmodi hereditas mea ce
lestis predara est mihi id est pre
omnibus alijs bonis preciosa da
ra et predilecta. Deinde christus
agit gracias deo patri pro bonis
sibi a suis collatis dicens **Bene**
dicam do
minum. **Nico** agendo graci
as deo patri si
cut habetur iohannis. xi. Pater
gracias ago tibi quoniaꝝ audisti
me qui tribuit michi intellectum
quia ab instanti creationis anĩa
christi fuit impleta scientijs infu
sis vsqꝫ ad noctem id est vsqꝫ ad
mortem que in scriptura nocte voca
tur increpuerunt id est increpaue
runt me ire mei id est iudei de cõ
sanguinitate mea nati. christus
enim secũm carnem natus fuit de
iudeis. parentela autem designat

per tenes eo q ibi viget virtus ge
nerativa in sexu virili. **Cassiodor⁹**
Ac si diceret sup̃ mala que michi
fecit omnis cognacio in deo uz in
super et de tribu iude ex qua traxi
origimem me increpasse noscũtur
dicentes Johan. **Nico** demo
nis. viñ. mum
habes et Matth. xi. Ecce homo vo
rax potator vim ac publicanorũ
amicus et in passione dicebant.
Vach qui destruis templũ dei ac̃.
Hugo Vt sic. increpuerũt
me tenes mei. id est
inferior natura mea vsq ad mortẽ
id est vsq ad passibilitatem car
nis. Timebat em̃ caro passionẽ
ego autem in illa passione.
Augustinus Prouide
bam do
minum in conspectu meo semper
quia veniens in ea que transeunt
non abstuli oculum ab eo qui sẽ
per ma **Nicolaus** Anima
net. em̃ christi
sti ab instanti creacionis obtinue
habuit dignitatem diuine visionis
quoniam a dextris est mñe com
moue **Augustin⁹** id est fa
ar. ciet mi
chi vt stabiliter in eo permaneam.
Nicolaus humanitas ei
christi est orga
num deitati coniunctum. Et ideo n
potest moueri ab ali quid nisi fm
voluntatem deitatis propter q8 i
christo non potuit esse aliqs mo
tus inordinatus insurgens ex di
ctis inuitis in deorum vel ex q̃bus
q8 causis aliis. Deinde describitur
christi resurrectio gloriosa cũ sub
ditur Propter hoc id est propter
resurrectionem meaz que infra po
nitur que erat causa leticie christi,
vnde subditur letatum est cor me
um quia certitudo boni expectati ẽ
causa delectamẽti. et exultauit lin
gua **Aug.** Ac si dicat ppt q8 a
mea in cogitacionib⁹ me
is iocunditas. a in vobis exultacõ.
Cassio. Ipsa enim est perfe
cta leticia que et hi
lari corde concipitur a alacri fmo
ne profer **Nicolaus** in sup
tur. et ca
ro mea requiesc̃et in spe scilz resur
rectionis future Quoniam nõ de
relinques animam meam in infer
no. vel in limbo sanctorum pñm vbi
anima christi fuit p. xxxix. horas
tm̃ scz ab hora nona ferie sexte. in
qua fuit sepata a corpore vsq ad
diluculum diei dominice quando
fuit corpori revnita Jõ subditur.
nec dabis sanctum tuum vel corp⁹
meum impollutum. videre corrup
tionem vel incinerationez vel putre
factionẽ. fuit tamen ibi corrupcõ
accipiendo p mortẽ q8 corp⁹ xp̃i fu
it vere mortuũ p sepacõez aie No
tas mi fecisti vias vite accelerando
tps resurre **Aug.** vel notas fe
ctõis mee. cisti per me
hũilitatis vias vt ad vitã redirẽt
homines vñ p superbiã ceciderãt. In q̃
bus q8 ego **Hugo** adimple
sti mi me leti
cia cũ vultu tuo cũ ad dexterã tuã
sessurus ascẽderem delectacões erũt

mihi in dextera tua & in consessu tuo et hoc vsq; in finem & perfecta eterna

Nico. que dignitas huius sessionis xpi homins erit sempiterne duracois

Colle. hunc versiculum expo nūt. Jeronim⁹ et aug. vt sit vox christi pro se a suis fidelibus i q̄bus. quia ipse ē Adimplebis. ait. me & meos in futura letitia cum vultu tuo vt nil vltra querant aliquid cum facie ad faciem te vide

Glosa. Et interim firmant. unt eis delectationes & consolacōes in itinere huius vite in dextera tua i. i fauore & ppiciatione tua que delectationes p ducunt eos vsq; in finem & vs ad consūmationem eterne beatitudinis

Casti. Confideremus hunc ps quato nos munere salutis informet. In passionib⁹ confidenciā. i spe eterna gloriā pollicetur vt do cēdo que futura sunt prospera. pricia nō timeam⁹ aduersa Scola celestis. erudicio vitalis. auditoriū veritatis. disciplina certissime singularitatis. q̄ discipulos occupat sensibus fructuosis non inanium lenocionatione verboꝝ.

Jero. Vnde nos deprecamur. vt a delectationib⁹ quibus sancti pciuntur nequaq̄ diiudicati si nō meremur nostri gloria non excludamur a vera per christum dominum nostrum cui cum eterno p̄re & spū. s. ē honor et gloria in secula seculoꝝ Amē

Exaudi domine iusticiam Titulus huius psalmi talis est. oratio dauid

Calc. Cum multi ps in textu suo habeant orationes mouere videtur cur hic talem prepositum inscripcōnē. Sed q̄uis alii cum rebus diuersis breuiter mixtas obtineant orationes. iste tamē pene tō sui cōtexione supplicatio ē

Glo. Et est p̄mus eoꝝ q̄ noīe oratiōis intitulant. Sūt & alii quatuor videlz. lxxxv⁹. s. In dna domine. et. lxxxix⁹. s. Dne refugium & ci⁹. viz. Domine exaudi. Atq̄. cxli. s. voce mea Ps em̄ ps est oratio christi capitis adūcta sibi ecclesia que corpus christi est.

Hugo Orauit autē christus non pro sua sed pro nostra vtilitate vt nos ad orationem mutaret sicut fleuit lazarum vt nos caritatem proximi doceret habere. quia omnis christi actio ē nostra instructio Sensus tituli talis est hic ps est oratio dauid id est christi signati p dauid q̄ manu fortis est et desiderabilis vt supra dictum est.

Casti. Tripharia oratō ab hūanitate christi in hoc ps exprimit. Prima est vt secm iusticiam suā petit sibi debere restitui. Secda ē vt a iudeoꝝ infidelis eius pultas liberetur. In tercia resurrectionem velocissimam deprecatur: ne diucius insultare liceat puerso populo iudeorum. Et ne aliquid de illius maiestate turba fidelium habēt ambiguuz profitetur se in eterna beatitudine esse mansurum.

Iero Vox ergo christi in passione vel ecclesie in tribulatione erat dicens.

Exaudi deus iusticiam meaz qua tibi vsqz ad mortem obediēs fui in tēde dēptione meaz q̄ē de mal tollendis. **Auribꝫ** demencie tue p̄cipe orationē meā que est de bonis adipiscendis. oracōnem dico factam non in labijs dolosis sz simplicibus. Quia sicut dicit ysa. liij. dolus non fuit in ore eius Oratio illorum est dolosa qui dicunt. domine domine et non faciunt voluntatem. **Nico** Loquitur de patris. deo p modum humanum quia in deo non sunt lineamenta corporis vnde subdit specificationē sue peticionis dicēs

Cassi De vultu tuo vel aspectu tuo scm illa que in me respicis atqz cognoscis.

Hugo Judicium meū quo iudicatus sum a pylato prodeat vel exeat in publicum ad noticiam omnium gentium et oculi tui o domine videant equitatem retribuendo mihi gloriam resurrectōnis. hec est enim equitas vt sicut in passione humillimꝰ fa ctus sum omnium ita in resurrectione et ascensione exaltatus sum super omnes. vnde ad philip. ij. apostolus dicit propter quod et deus exaltauit illum. et ostendit p hoc meruit cum subiungit.

Glo Probasti cor meum a visitasti nocte vel ipsum cor meum visitatione tribulacōnis p batum est que tribulatio non solum nox dicitur sed etiam ignis. Nox quia perturbat. ignis quia exurit. vnde subdit igne tribulationis me examinasti hoc dicit ad similitudinē fornacis que metallum purgat a non est inuenta in me iniquitas. vnde ysa. vij. Iniquitatez non

Cassi Sic ergo et tribulacōnibus ignis examinatus est dominus christꝰ in sua passione Ibi mirande pacientie documēta monstrauit. sed nō est in illo inuēta iniquitas q̄m ad ustionem illa de

Glo Et hoc nō dicit coqueret. cogitanter viz. nō est inuenta in me iniquitas. vt nō loquitur os meū opa hoīm.

Augꝰ vel vt aliqd prędat de ore meo q̄ per qd pertinet ad gloriam

Hugo Opa hominum loquunt iactatores q̄ non deū sed seipsos in suis opibꝰ laudāt p̄ verba labioz tuoz adimplēda vel vt implerent scripture de redēptione gnis humani p me oplenda q̄s p ora ppharum locutus es ego custodiui vias duas. s. pauptatis hūane mōlitatis atqz passiōis. Doce etiā q̄libet fidel per verba labi dicere debet. **Iero** rum tuoz ego custodiui vias duras. Ac si dicat timens futura supplicia que legis trāsgressoribꝰ cōminat̄ es duris me laboribꝰ exercui a sibi eci corpus aie ptāti Sz quō B dicit duras cū in euanº dicit. Jugū meum suaue et onus meū leue. Suaue vel enim tibꝰ a durū et nolētibꝰ. q̄ nis dum

esse videat ab sanctos xpi corpalē
cōditionē tñ suaue ē ipis qui hñt
spē remuneracōis vite eterne. Cor
rige gressus meos ℣ act⁹ vel sēsus
meos ⁊ i semitis tuis ⁊ ℣ in māda
tis tuis. pficere est ad finē pducē.

Cass. Inchoamus enim duz ℣ in hoc mundo probabi
li conuersatione degimus sed vbi
ad finem venerit religiosa constā
tia ibi pficimur ibi tota integrita
te cōplemur sicut ait euangelium.
Qui pseuerauerit vsq; in finem hic
saluus

Hugo Vt nō moue
erit. atur vestigia
mea fupple a semitis ℣ a mādatis
tuis quia vt dicat dominus luc. ix.
Nemo mittens manum suam ad
aratrum et aspiciens retro aptus
est regno dei. vel est vox christi di
centis. pfice gressus meos in semi
tis tuis qua

Augul. custodi
si dicat. uias duras vtiq; ad pficiēdos gressus
meos i semitis tuis ℣ vt pficeret ca
ritas. ecce in angustis vijs qb⁹ ve
nitur ad requiem. vt nō moueantur vestigia mea ℣ signa itineris
mei que tanq; vestigia sacramen
tis et scripturis apostolicis impsa
sunt vt illa mtueantur a obser
uent omnes qui me sequi volunt.

Hugo Deinde petit xpus
a iudeis psequētibus
liberari vnde dicit ego damaui id
est valida intentione preces ad te
direxi quoniaz exaudisti me sicut
ad hebreos. iiij. dicit apostol⁹. In
oibus exaudit⁹ est pro sua re
uerencia. Sed videtur q deberet di
cere econuerso Exaudisti me quo
niaz damaui. Quod soluit grego
rius dicens. Neminem exaudit de
us nisi qui nvt precetur inspirat
Est ergo sensus Ego damaui qm
dedisti mihi confidentiam impetran
di. Et ideo Inclina aurem tuā. s. mi
sericordie mihi infirmo infirmita
te pene exaudi verba mea que se
quūtur Mirifica mias tuas Mise
ricordie dei fuerunt q per passio
nem filij sui voluit sibi reconciliari
mundum Quas ipe deus pater mi
rabiles fecit qñ p filium suum in
carnatum a passum qui resurrexit
a mortuis a ascendit ad celos red
mit mundum a etiam multa mā
cula fecit. hec enim macula admi
rantes iudei videntes excecati sūt
et gentes laudantes crediderunt
Vnde a de beato augustio dicitur
Nec saciabitur illis diebus dulce
dine mirabili considerare altitudi
nē diuini consilij sup salute gnis
humani qui saluos facis sperātes
in

Cassi. ℣ in eterna vita con
te. stitues Nam frequē
ter illi magis in hoc mūdo trucida
ti sunt qui ei⁹ nomini crediderunt

Hugo Et quia iudei vt prędi
dum est minuerūt mi
rabilibus que xps faciebat. ideo
ipe petit ab eorum insidijs libera
ri dicēs Q. resistētib⁹ ⁊ iudeis dex
tre tue ℣ mihi qui sum dextra tua
p qm facta sunt oia custodi me ℣
humilitatem meam vt pupillam
oculi que tenerime custoditur.

Cas. pupilla ē media ps ocli
q̄ tur et tēbre dijudicant

a discernūtur. huic oui mēk ꝓpa
ta ē humanitas xpi cui datuz est
in suo iudicio iustos a pctōribus
segregā. **Glo** Quia eos qui fi
de humanita
tis habent in sorte bonoz: alios in
consorcio maloz ānumerat. Quo
modo autē me custodies subūgi
tur cum dicit ubumbra alarū
tuarum pro
tege me. **Casti** Miserico
dia q̄ppe a
caritas ale sunt patris quib⁹ se p
tegi congruenter expostulat a fa
cie ꝙ a truculēta fera pñtia ipio
tum ꝙ dēmonum qui me afflixerūt
qñ excecatuz ꝑplm iudeoꝝ in necē
meam ardore precipiti cōpulerūt
a opus est vt ptegas. qz **I** mmi
ci mei ꝙ iudei aiam ꝙ vitam meaz
circūdederūt qñ cū gladijs a fusti
bus cum insanoz turba me cape
re venerūt. adipem suū oduserūt.
Conclusunt adipem qui mltavo
racitate pinguescit. Sic iudei scele
rum mimetate sagīnati capto xpō
sua pingui letitia coopti sunt.
Augusti Et postq̄ cupidi
tas eoz de scelere
saciata est os eoz locutū est sup
bia dicendo aue rex iudeoz. Vach
qui destruis templum dei ac.
Nico Et bene hic dixit tm ore
et nō etiam corde locuti
sunt qz scelerator mos est illa fre
quēter defendere sermone que no
scunt conscia teste damnare. Oro
ijcientes me ꝙ extra ciuitatem me
ejicientes ad crucifigendū. Nunc
pñs tpus posuit pro futuro quod
apud ꝓphetas cognoscit visitatū.

Glo Circūdederunt me in cru
ce non obsequio ꝫ fa
vore quasi ad spectaculū cōuenientes
et hoc ideo qz oculos suos statue
runt declinare in terrā qui ane amit
terent locū a gentē occidere xpm.
Aug⁹ Intentionē cordis sui
sta tuerunt declinare in
ista terrena putantes magnū ma
lum pati cum qui occidebatur et
se nullum qui occidebant. **Hugo** Circū
dederunt
me iudei a discipulo tradente. a p
side pilato iudice. a a deo disponē
te. sicut leo ꝙ dyabol⁹ paratus ad
predā. **Casti** Principes iudeoꝝ
iuste compati sunt
leoni dyabolo quo autore fremu
erunt a multo peiores effecti sunt
dyabolus siquidez dominum tem
ptauit quem cruci istoꝝ insania
crudelis affixit. Et reliquus popu
lus iudeorum effectus est sicut ca
tulus leōis ꝙ filius dyaboli assen
tiens principibus sacerdotum cui
dictū ē vos ex patre dyabolo estis
Iste populus similiter fremebat
contra xpm habitans ꝙ pmanēs
Augusti Et cogitās in ab
ditis ꝙ de insidijs
quibus circūuenīret a perderet iu
stum. Exurge ad vindictā contra
iudeos. domine quem dormire ar
bitrantur a iniquitates hominuz
non curare. preuenī eoz. videlicet
populum iudaicum. vt ante excē
centur malicia sua et vindicta pre
ueniat priusq̄ pficiant peccata.
Glosa A simili currentis
dicit Currit ꝑplus vt

crucifigat Curritt deus pater vt iu dicet sed deus preuenit execando Neo enī prius in aliuz q̄ in se pec cat quia quisq; peccando: se ledti prius q̄ aliū. petit ergo vt factum eorū vindicta execationis preue niat. Et ita supplanta eum. a simi li luctantis & subuerte eum et fac vt locūa gentem p dat p quibus retinendis me crudeliter occidit.

Augusti Eripe aiam meam resuscitando me a morte que michi ab impio popu lo irrogata est. frameaz tuam & animā meā que framea tua ē tā q̄ ferrea q̄m manus tua & virtus eterna tua assumpsit vt p ipsam delellet regna iniquitatis & dya bolica diuidat iustos ab ipīs. Hāc ergo erue ab inimicis manus tue hoc est virtutis tue viz. ab inimi cis meis qui sum virtus tua.

Jero Framea ergo dei patris aia christi est de qua fac iustam vindictā

Casti Nam p ipsaz diabolum vicit p ipāz mundu a superstitione sor dida mūdauit. p ipsaz delellata ē captiuitas que humani generis solo lē possi debat

Nico Post q̄ xps orauit p sua liberatione subdit de aduersarioz retribucōne dicēs dñe a pau cis viz. fidelib⁹ credentib⁹ de terra diuide eos p diuersa loca disp gen do in captiuitatē. In vita eorum

Augusti id est de terra q̄m inhitant. s. a cita te ierusalem dispūē eos p orbem terraz in ista vita q̄m solam vitā sua putāt quia eternā desperant.

Nico Hoc factū est p tytum et vespasianū. Nā pau lo añ destructionem ciuitatis ihe rusalem quidā iudei ad fidem con uersi premoniti sunt a spūsancto vt ciuitatem exirent & in regnum agrippe tenderent ne cū impiis iu deis perirent Causaz huius disp si onis cōsequēter ponit. d. de ab scō bitis & de peccatis q̄ tanq̄ tuis

Aug tenebre absconditur a lumine veritatis tue adimple tus est venter eoruz & adimpleta est memoria eorū in tūm vt obliui scāt deum. saturati sunt filiis & de opib⁹ malis. p filios ei⁹ opa intel ligim⁹. Et sic dō opa hñt bonos fi lios Ita malos filios mala opera Trāslatio romana hēt saturati sūt poena & immūdicia sua calcan tes margaritam & sermonē dei.

Casti O iniquitas execrāda audiebat sensus eoz mandata dei a illi saturabant sor dib⁹ pdōz a dimiserūt reliquias suas. s. reliquias pdōz a maledi ctionis puulis & posteris suis.

Augusti Clamātes pdm hoc sup nos a sup filios nros Ego āt q̄ non apparui eis qui corde sordido a tenebroso lucem sapie videre nō pūt in iusti cia tua apparebo deuicta morte con spectui tuo

Casti In aspectu pris apparere se dici iustitia q̄m ei⁹ voluntatē ipleuerat q̄ñ mundū ab interitu mortis sā guis sui effusi

hugo sacialor one saluauit saluā

generis humani de qua dixi in eum
ce Sicio ac si dicat duz illi saturati
sunt iudicia sua vt me cognoscerēt.

Jeronimus Ego sacia
.tor in sanctis et electis tuis q̄ per me credi
derunt quia meum est q̄d illis pre
stitisti. Nam in illis sum ipse in me
tecum Cum apparuerit gl'ia tua

Cas Christ⁹ saturari se testa
.tur de humani generis
credulitate suscepta q̄ numerus
sanctorum beata adunatione supple
dus est. patris autem gloria ma
nifestatur in iudicio domini salua
toris cum vnusquisq; recipiet pro
actibus suis mercedē sicut ipse do
minus apostolis suis dicit In illa
die cognoscetis quia ego in patre
a pater in me est Sic ergo patris
et filij a spiritussancti vna natura
vna ptās vna gloria declaratur.

Jeronimus Nos igitur
.domine ihe
su christe a te redempti qui nobis
exemplum ad orandum ad ope
randum et ad patiendum tradi
disti tantaz potēciam pietatemq;
cernentes supplices exoramus vt ex
aminati diuino igne non simus hu
manorum opum detractores sed im
cessabiles et fixi gloriam tuā ubi
que extollamus in ope. pferamus
in fide: laudemus in voce qz tu es bñ
dictus in secula seculoz Amen.

Psalmus. xviij

Diligaz te do
mine Titulus huius

psalmi talis est. In finem pue
ro domini dauid qui locutus est do
mino verba cantici huius in die q̄
eripuit eum dominus de manu im
micorum eius a de manu saul.

Glo legitur vt regū qz rex im
.quus saul persecutus ē
dauid mitem a mansuetum q̄ mor
tuo dō liberatus ē et i pace regnauit
Pro hac liberatione dauid canta
uit domino lr̄aliter hunc psalmū
pro graciarum actione sed quia ti
tulus habet in finē a cantico remo
uemur ab hystoria. Finis nanq;
christus est. Canticum vero exul
tatio de extremis. Melius ergo acci
pitur de toto christo. s. de se et cor
pore eius quod est ecclesia q̄m to
tam dominus liberauit in die resur
rectionis de manu inimicorum id
est indemonum. et de ma
nu saul vt mortis Per saul enim in
telligitur mors Sensus ergo pre
dicti tituli talis est. Verba canti
ci huius agentis de leticia resurre
ctionis christi a constitutionis ec
clesie et tendentis in finem id ē in
christum conuenunt dauid id ē
christo scilicet puero domini. de q̄
ysai. dicit Puer natus est nobis
Que verba locutus est christus p
se et suis fidelibus domino id est
ad honorem dei patris. in die qua
eripuit eum vt liberauit christum
hominem cum suis fidelibus de ma
nu inimicorum eius id est de pote
state iudeorum quantum ad chri
stum. et de potestate demonum q̄n
tum ad eius membra. a de manu
saul id ē mortis Saul enim petiō

interpretatur q̃ populus nõ voluntate dei hunc sibi regem petijt. Similiter deus mortem non fecit sed impij eam sibi manibus a pedibus acquisierunt. Jdẽ Jeronim⁹ aug⁹ et cassio

Augusti. dī ergo dñus. ℟ xp̃s a ecclesia a tot⁹ xp̃s caput a corp⁹

Cassi. Diligam te dñe. diligit dñm q̃ mandatis eius deuotus obtemperat sicut ait in euangelio. Qui audit verba mea a facit ea hic est q̃ diligit me Non dicit diligo. sed diligam in futuro vt notet pseuerantiam. quatinus nunq̃ defecisse videatur. Causam huius dilectõis subdit

Nico fortitudo mea dicẽs. p q̃m fortis fuz. contra insultus inimicoz dñm⁹ firmamentum meuz dans mihi firmitatem pacie in tolerancia aduersarioz et refugium meum in magnitudine imminenciũ periculoruz et liberator meus de morte interni. deiñ mutãs psonã ait

Augus Deus meus adiutor meus qui mihi adiutorium vocationis tue prius pstitisti. Et xp̃e hoc spẽdo i eũ

Nico de pmio vite eternę. Protector meus contra insurgẽtes hostes. Et cornu salutis mee repellens a circuitus inimicos meos

Glosa a fusce p fortes.

Hugo mor me⁹ quia tu fuscepisti me p gratiaz. Et ideo laudans non meam gloriam sed deum inuocabo

Cassiod. hoc est

dominũ laz deuotione cordis a sic per eius adiutoriũ ab inimicis meis taz spiritualibus q̃ carnalibus saluus ero quod bene sequitur post inuocatõnem sm illud iohelis iij. Omnis qui inuocauerit nomen domini saluus erit de inde in psona iustoz qui fuerunt ante aduentuz xp̃i p̃phęta agit de dabib⁹ humani generis. d. Circũdederunt continua trãm. posset aliquis dicere. Tu dicis te esse saluandũ quare hoc dicis. Quid mali tibi est. Recte circũdederunt me dolores mortis a diabolo qui ante aduentum christi possidebant genus humanũ Vel dolores mortis dic penalitates carnis vt fames sitis calor frigus a huiusmodi torrentes iniquitatis id ẽ fluxus peccatorum rapide abundantes

Jero. cõturbauerũt me q̃ p peccatuz conturbatur anima sic q̃ nesciat quid eligendum aut fugiendũ sit

Jero. Dolores infernι circũdederũt me a miuidie detrahenciũ que mortez infernalem opant a pducunt ad infernũ pti

Idem au

Hugo gusti. occupauerunt me laq̃i mortis a reatus originalis peccati prius ligauit me q̃m ex p̃pria virtute peccarẽ Est multiplex mors quatum quelibet habet laq̃os suos Sed quemadmoduz ab his fuerit liberatus sbito exponit dicẽs In tribulatiõe mea inuocauí dñm

Cassiod. vnum singulare remedium inter mala

predicta. s. inuocare dominū in ebu
lationibus suis qñ constat totis
viribꝰ peti q8 tpe nūtatis optat.
Quē dñz inuocauit osequenť oñt
d. et ad deum meum clamaui pro
liberatione a predictis malis t
ipse dominꝰ exaudiuit de templo
sancto suo Casti. Hoc ē ex
cem meam. audiuit
de corde meo in quo habitat voce
me Nico. fua gracia mihi dā
am do liberationem et
clamor meus qui ex corde procedit
in ospectu eius introiuit in aures
eius. loquitur de deo more huma
no quo clamor petentis introiē in
aures postulantis dz: qñ eius ora
tio exaudiē. deinde oñdit que fa
cta sunt tpe incarnacois dñice. d.
Commota est et cōtremuit tca.
Colle. In primo aduentu do
mini terra ꝙ peccatoēs
terremi cōmoti sūt corde ad pnaz
p predicacōnem xpiā contremue
sūt exterius p peccatis suis flētes
Jer. quando de infidelitate ad fi
dem venerunt a de terremis
credentibus fcm est celū. fundamē
ta montiuz ꝙ spes a prefūptiones
supboz. s. diuicie honores ceteraq
humana q̄bus illi detenti velut fū
damētis ostātibus inmituntť. hec
oia cōturbata sunt ꝙ omota sūt.
Glosa Vt iam spes mūdi
non habeat funda
mentum in cordibus hoim Et red
dit cām quare omota sunt. d. qm
iratus est eis. s. dñs xpc humana
pcā que dño p
bātur exosa. Augꝰ Hsce
dit su
mus id ē lacrimosa de peccato pe
niten. Jero. Que conficitur ex
tiuz. cōpunctōe cordis
et lacrimarum fonte sicut fumus
causatur ex igne ꝙ aqua. Et addit
in ira hoc est pre timore ire eius p
qm minať deus impijs eterna sup
plicia Casti. a postea ignis ꝙ ca
ritas dei: virtutū p
gressibus crescens. a facie eius id
est a noticia eius. exarsit qm ipi
illuminatione caritas concedit t
eis qui peccata derelinquūt carbo
nes succensi sunt Carbones vo suc
censos peccatores dicit qui velut
carbones mortui ab igne bom desi
derij frigidi in mundi istius cecita
te tenebrantur. sed iteruz pemten
tia inflāmāte ruiuiscūt ab eo ꝙ ve
niente domino Quo autē venit cō
sequēter subdit. d. Inclinauit celos
Jero. Celi ꝙ āgeli inclinati sūt
quando gabriel ad ma
riam venit a statim descendit chri
stus in carne formā serui accipiēs.
Casti. Et caligo id est dyabo
lus qui mētes hominū
inubilat duz veritatis splendoz
non pmittit videre quos possidet.
et hic dyabolus est sub pedibus
eius quia dominū saluatoris pote
state calcatur Et ipse qui descēdit
ascendit sup cherubin Cherubin in
terpretatur plenitudo sciētie. ascē
dit ergo super cherubin id est su
pra qp noster intellectus possit cō
prehendere quādo videntibus apo
stolis ad celorum regna conscen
dit. Que enim creatura preualeat
tanti secreti attingere archanum

f ꝙ

q̄ carnem terrenaz in eternā cē
tum gloria collocauit. Et fecit eaz
creaturis omnibus adūabilem q̄
terrenas ptulit passiones Sequi
tur et vo
lauit.

Gre. xvii. libro mo
raliū Quia lon
ge in altuz ab intellectu nostro se
rapuit volauit sup pennas vētorū
quia scientiam transcendit aiarū
vento quippe animas figurari p
velocitate sue conditionis non in
cōuenienter

Nico. Nam cogi
tationes ei⁹
velocissime sūt etiam anima inui
sibilis est a inuisibilit mouet cor
pus sicut ventus. a insufflata dici
tur corpori non q̄ deus habeat os
sed ipsam insufflauit corpi hoc est
dedit vel

Cass. Vel hec repeti
imnisit.

Cassio. volauit su
per pennas ventorum celeritatem
nimiam ondit. velocius vento fa
ma eius p mundi spacia cucurrit
quando ipso in cunabulis iacente
magis eum stelle claritas nuncia
uit. Quid em̄ dici potest velocius
qui mox vt natus est in alia mun
di pte conspectus est a posuit tene
bras. mīsterium incarnationis
sue quod nobis est tenebrosum a
et obscurum latibulum suuz seip
sū dicit. secretum maiestatis sue
vt qui in natura deitatis sue videri
non poterat sub incarnationis ve
lamine humanis conspectibus re
demptor pissimus appareret. vel
posuit tenebras latibulum suum

Augusti . obscuritatez sa
cramentorum su
orum a occultam spem in corde fide
liū vbi ipse latet nō deserens eos
vnde subdit in circuitu eius taber
naculū eius. circuierūt ab ipsū sūt
in circuitu eius. a ipse est in medio
eorum in quibus tanq̄ in taberna
culo. in dimicantes a militantes
contra vicia habitat hoc tempore
Nam tabernaculum militancium
esse dicitur. tenebrosa aqua. scri
ptura obscura est. in nubibus. in
applētis a predicatoribus vbi dei

Cas. quia q̄uis se aliquis pu
tat dicta eorum intellige
re. ad ipsam sicuti est virtutem do
ctorum in totuz vix potest peruenī
re sicut dicit apostolus. videmus
nunc per speculum et in enigma
te tunc facie

Cassiodor⁹ ad faciem.
Prefulgore. vna dictio est.

Hugo a prelucide vl' prefulgide. in conspectu. id
est in cognicione eius. s. christi.
nubes. id est apostoli p̄dicatores
verbi dei. transierunt. mundum.

Grego. xxix. moraliū Quia
predicatores sācti
vniuersa mundi spacia miraculo
rum daritate percurrunt qui etiaz
grando a carbones ignis vocati
sunt quia et per correptionem fe
riunt a per flammam caritatis ac
cendunt. Ipsa quoq; libera sācto
rum increpatio natura grandinis
conuenienter exprimitur. Grādo
enim veniens pauit liquata San
cti autem viri corda audientium
terrētes feriūt a blandientes rigāt

Augusti. Et intonuit ō ce
lo dominus. q̄ de

ore iustorum tã ꝑ de celestibus do
minus euangelizauit. a altissim⁹
dedit vocem suam. vt in profundo
humanarum rerum audiremus ce
lestia. grando et carbones ignis.
hoc supra expositum est. Et misit
sagittas suas. v. euangelistas pen
nis virtutum recto itinere transuo
lantes. non suis viribus sed eius
a quo missi sunt et dissipauit eos
scz eos ad quos missi sunt.

Cassio fideles recipiendo a
impios abiiciendo
sicut dicit apostolus Aliis sumus
odor vite in vitam. aliis odor mor
tis in
Iero Sancti predicatores
mortẽ
. sunt odor vite his
qui audiunt et non faciunt.

Cassi. Fulgura multiplica
uit. v. mirabilia mul
ta facit que sic corda videntium p
mouerunt quẽadmodum crebra
solent fulgura visa terrere. Et con
turbauit eos. s. p predicta mira
cula. Et apparuerunt fontes aq
rũ. v. veritates predicantiũ. que
fontes. v. doctrinas eterne vite san
ctitatis suo ore fundebãt. Et reue
lata sũt fundamẽta orbis terre. v.
manifesti sunt ꝑphete q nõ intel
ligebant. supra quos credens cor
bis. v. ecclã fundatur. que dicitur
orbis qz ꝺ toto orbe colligitur. xpõ
em̃ veniente patuit quod obscuri
tas diuini eloquij tegebat.

Glosa Hinc est qz in die pa
scheues illa detegunt
qi tpe pcedẽti qdrigesime tecta fu
erẽt. Quo ordine hec fca sint osequẽ
ter ondit ꝑphta cõuertens sermo
nem suum ad dum dicẽs. Hb in
crepacõne tua domine. facta pec
catoribus p verba ꝑphetarum. ab
inspiratione spiritus ire tue. omi
nãtis a dicentis. Nisi pẽitentiam
egeritis omes morte morienñ. In
crepationem vero a inspirationez
accipit christi predicationez qz p
predicationem increpabat pecca
tores a inspirabat vt timerẽt ira
futuraz. deinde sequit vox ecclesie
dicentis ad de
Cassi. Qui sit
um patrem.
. summo.
vtiqz pater dominum saluatorem
de celo. Et accepit me. in sponsam
. Et assumpsit me de aqs multis.
v. de multitudine ꝑ hoc. vel hoc di
cit de fontibus sacris quãdo eccle
sia catholica multitudinez filiorũ
baptismatis regeneracõne cõqui
rit. Eripuit me de inimicis meis
fortissimis. v. a ꝑsecutoribus qui
crudeliter xpianum populum tor
mentis affligebant. a ab his qui
oderunt me. s. malis hoibus vel he
reticis. quoma ofortati sunt super
me quasi vincere possint. Tũc em̃
ecclesia crescere meruit quando eã
bata desup ptãte inimicꝰ afflixit.

Augusti. Reuenerunt
me in die afflictio
nis mee. v. priores mihi nocuerẽ
in tempore quo mortale a laborio
sum corpus gero. Et factus est do
minꝰ protector meus. Et quia car
nales patiebar angustias. Et
eduxit me in latitudinem. spiritu
alem
Cassi. In eccã catholica
fidei. Hũc eẽ amorẽ fidei
tuũ nullꝰ ignorat vt ẽnto plus per

sectionibus cõstringitur tanto plus fidei augmẽto dilatetur.

Glo. Eduxit ergo me i latitudinem spũalem cõtra angustias carnis vt me dilatarẽt p caritatẽ merito a numero.

Cassio Lsaluuz me fecit Lqñ me p̃duxit ad fidem Lquoniam voluit me Lantep̃ ego illum nollem qñ me elegit q̃ gẽtis vocat vniuersos sicut ipse dicit in euan°. Non vos me elegistis. sed ego elegi vos. **Glo** Let Lpostp̃ dedit mihi gratis fidez a caritatem Let tribuet mihi dñs Lhic in p̃senti Lsc̃m iustitiã meam L v sc̃m iustitiam bone voluntatis qui prior tribuit miam antep̃ haberem bonã voluntatem hoc est q̃ p̃ suam miam dedit mihi bene vel le Let sc̃m puritatem manuũ mearum L v facto rum meorum. **Hugo** Lretribuet mihi Ldando p̃seuerantiã Et merito retribuet mihi LQuia custodiui vias vie dñi fui domini. **Cassio** .dilectõ dei a p̃xim Lnec ipie gessi Liussa domini transgrediẽdo La deo meo L recedendo LQuoniam omnia iudicia eius in conspectu meo L **Augusti** id ẽ timeo L premia iusto y a penas impio y a flagella corrigendo y a temptationes probando y. p̃seuerantes m otem placõne cõsidero Let iustitias eius nõ repulia me LQuod faciũt deficientes carnis fragilitate supati et reuertuntur L **Hugo** Let ecce i maculatus ait eo L q cũ immaculato non potero esse maculatus. qñ qui adheret dño vnus spũs est La obfuato me ab imq̃tate mea L v cauebo a recidiuo peccati.

Cassio Sbtiliter bñ vita describitur qui quãdo se ad alip̃ gratiã domini peruenisse cognoscit Cauet ne iterum imq̃tatis antiq̃ maculis inuoletur.

Augusti LEt Lsi pmansero immaculatus Lretribuet mihi dominus sc̃m iustitiam meam Lnon solum p̃pter latitudinem fidei q̃ p̃ dilectionẽ operatur sed etiam p̃pter longitudinem perseuerancie retribuet mihi Let sc̃m puritatem manuũ L v operationum mearu Lin cõspectu oculorũ eius Lnon quo homines videt qñ q̃ videnẽ tpalia sunt. q̃ ãt ãt nõ videnẽ eterna sũt. quo pinet altitudo spi **Colle** hec q̃ premissa scõp. sũt dicit eccã ad excitandũ nos a ad p̃uocandũ ad fidẽ rectã. spẽ certã. operationẽ bonã et retributionẽ eternã Sequit

Hugo Voxp̃hete ad xp̃m LQuz scõ scis eris L tu xp̃e in trip̃m scis es natuã Sed cũ scõ scis es effectiue. scitatez eiꝰ augmẽtando. Vñ ip̃e ait Joh xv. Sine me nihil potestis facẽ. Cum scõ igit̃ v cũ dño saluatore ipõ p̃stãte sci esse possuꝰ Let Letiã tu xp̃e Lcũ viro in **Nico** qui malum nocente L alijs nõ facit Linnocẽs eris Lmalũ ei ñ inferẽdo misi forsitan malũ tpalis pene ad purgationẽ culpe p̃terite vel ad

exercitium fue pacientie qs cedit
eito tuz ad bonū vite eternē ⁊ cū
electo ⁊ad vitā eternaz p p̄destina
tionē ⁊electus eris ⁊ qz elegit te om
nibo terremis ⁊ omissis. **Hugo** ⁊et cum
puerso puertetis ⁊ ad moduz pūtentis
te habebis qz fines ipm pūti. Vñ
amos. iij. Si erit malū in cītate qs
dñs nō fecerit · qsi dicat ñ erit qs
nō pmittat dñs fieri. Vel sic. Cuz
puerso puertetis ⁊ videris eis per
uersus ⁊ **Iero** Cum enim dñs eligit
⁊paupes ⁊ reprobat
potētes ⁊ nobiles hoc videt puer
sum esse apd pūsos Quocīes dz
facit instāv mdictā · rep̄hendūt illi
a dicūt. Nō ē recta via dñi Jēe augꝰ.
Hugo vel p̄t legi de quolz ·
Cū scō scis eris qz ex
cōuictu sepe amores formant ⁊ cū
pūso puertetis · qz ⁊ ad chōz. xv.
dicit cortūpūt bonos mores collo
quia p̄ua. Et vere cuz scō scis eris
⁊ Quomā tu pp̄m humilē ⁊ quem
tu sanctificastia qui te elegit vt di
ctum ē ⁊ saluū **Calli** cuz in die
faciem ⁊ ⁊iudicij ad
dexterā tuaz collocabit ⁊ a oculos
superboz ⁊ ⁊ puersoz ⁊ hūiliabis ⁊
cū ad simistrā positi in ecnā cruci a
tionē mittēdi fūt. Decenter ē positū
est oculos superboz hūiliabis qz tā
tum arrogātes in tartari pfundi
tate descendūt. qntū se alciora ptin
gere putauerūt Quomā tu illūi
nas lucernā meam dñe ⁊ **Iero** Quid est lu
cerna nisi in
tellectꝰ aie. Sic oculi corpis si de lu
cerna exteriore nō hñt lumē in te
nebris non vident. Ita in intellectu
aie nisi illuminet a xpō non vid t
in tenebris huius vite sic in euan
gelio dic Erat lux vera que illumi
nat omnem hominem venientem
in hunc mundum ⁊ deus meus il
lumina tenebras meas ⁊ hoc ē ig
norantiam cordis mei **Glosa** Vt illūi
na nos q
tenebrosi sumus a merito precor
vt me illumines ⁊ Quomā in te ⁊
ap tea non a me ⁊ erupiat ⁊ a tem
ptacōne dyaboli demde psonam
mutat ex gaudio dicens ⁊ et in gō
meo ⁊ hoc ē in virtute dei mei ⁊ trās
grediar mu **Augꝰ** Quē inter
rum ⁊ ⁊homines
et celestem iherusalem peccata de
struxe **gre** xxvi. moralium. Mu
runt. ⁊rus quippe est omne
illud quod itineri nostro obiicit
ne ad eum qui diligitur transeat
sed murum transgredimur cum
pre amore superne patrie que in
hoc mūdo fuerit abiecta calcam
Iero hunc murū edificamus
⁊peccata pctis augendo.
glosa ⁊ Deus meus ⁊ dicit in
secunda persona. Dem
de ad sui commendationem pp̄he
ta mutat personam dicens ⁊ impol
lutaviam **Augusti** Nō venit
eius ⁊i homines
nisi mundauerint viam fidei qua
veniat ad eos. Hinc est qz in preci
puis solennitatibus templa ma
nufacta mūdantur ⁊ ornantur vt
magnus sacerdos cum processio
ne iret Ita tu adorna th alamū
mētis operibus virtutū vt ecnus

sácerdos cum plenitudíne gratia rum ad te introeat teq; paulatim de virtute in virtutem procedere fa ciat. Seq̃tur ¶ Eloquia dñi igne ¶ tribulationis ¶ examinata ¶ vnde ps̃ bene patiẽtes eũt vt ānũciẽt.

Cas. Addita quoq; est geneã lis promissio vt animos releuaret humanos dicẽs ¶ protector est omnium sperantiũ in se ¶

Nico. dum tamen spes ista proueniat ex gracia q meritis Aliter enim nõ esset spes sed presũpcõ. dixi deꝰ meus q bñ

Augusti. ¶ Quoniaz quis deus preter dominum ¶ christuz cui seruímus ¶ aut quis deus preter deum nostrum ¶ quem post bonam seruitutem tan q̃ hereditatem patam nos eius filij possidebim⁹ ¶ Hoc etiam cõtra paganorum dementiã dicitur. eo q̃ sibi deos multifaria vanitate fin xerunt ¶ deus q̃ precinxit ¶ v armauit ¶ me virtute ¶ vt fortis sim ne diffluentis simus cupiditatis impediat opera q gressus meos.

Cassio. ¶ Et posuit immacu tam viam meaz ¶ vt nulla seculi ambitione moueret ¶ Qui perfecit pedes meos tanq̃ cerui ¶

Augusti v qui perfectum ¶ cit amorem meum ad trãscendenda spinosa q vmbrosa implicamẽta huius seculi

Jero. Sicut cerui cuz alta mõcium cõscendunt calcãt pedibus spinas q trãfiliũt situas ita sancti calcant peccata et trãsiliunt impedimenta seculi et sic in superna se subleuant. vnde sequitur ¶ Et super excelsa statuens me ¶ v spem meã in celestibus collocauit ¶ Qui docet manus meas ad pliũ

Augusti. v q̃ docet me operari ad supandos inimicos q nos inducere celestia regna conantur. Deinde mutat psonam more prophetarum dicẽs ¶ Et posuisti vt arcum ereum brachia mea ¶ hoc est posuisti infatigabile intentionem bonorum operũ meorum ¶ Et dedisti mihi protectionez salutis

Glo. v protexisti me tue ¶ ad salutem q̃ fortitudo mea paruz posset nisi protectio tua in adesset ¶ a dextera tua ¶

Augusti id est fauor gracie tue suscepit me in cura

Colle Et quia eos dẽ q̃s sua. protegit et curat aliquando vtiliter flagellat recte subiunctum est ¶ Et disciplina tua correxit me in finem ¶

Augusti. Correctio tua me deuiare nõ finet me direxit vt quicquid ago in eũ finem referam quo coheretur tibi ¶ a disciplina tua ipa me docebit ¶ que ipsa tua correctio me docet ve mire ad

Jero Necesse est dum te. fumus hic nos sb disciplina esse vñ paulus Omnis inquit disciplina in presẽti ñ videtur esse gaudij sed meroris sed postea in futurũ reddit fructum plurimum. dilatasti gressus meos sbtus

Augusti Quoniam lame tã fecisti caitatem meam hilariter opantẽ eiã

dñis qui subtus me sūt. s. de mortalibus rebus et membris

Hugo Vt carnales affect⁹ et appetitus sint sibi diti michi Decautem dilatacō fit principaliter per tria plangitionē elemosinarum p delectationes spirituales quas dominus immittit in tribulationibus. et per pēnitentiam Let non sunt infirmata vestigia mea id est opa mea que sūt tanq̄ vestigia id est signa bonarū affectionum. hoc nō possunt dicere illi qui statim fessi sunt de pnia vel de religione q̄m assumpserūt.

Iero. vero docet quomodo vestigia bone voluntatis sū infirmentur dicens Semp aliqd boni facito vt te diabolus inueniat occupatum Enumeratis omnib⁹ que necessaria sunt pugnaturo p pheta in persona viri iusti promtit se fortiter pugnaturum dicens Persequar inimicos meos id est affectus meos carnales Let cōprehendam illos vt consumant priusq̄ ab eis comprehendar vel progrediantur in actum a non cōuertar. ab hac intentione Let donec deficiant mortificati Et consequēter ostendit quomodo deficiant dicens Confringam illos ꝑmos motus carnales minutatim confrendo a per pēnitentiam mortificādo Let nec potuerunt stare sed Let cadēt subtus pedes meos quia prepono illis amorem quibus iuit in eternitatem Et hoc totum ē ex eo q Let precinxisti id est armasti me virtute ad bellū virtute viz humilitatis contra superbiam. viriute castitatis contra luxuriam a sic de alijs quia homo predicta nō posset facere per gratiaz sibi datā nisi de⁹ cooperetur illi gracie scdz illud ad roma. ix. Nō est volentis neq̄ currentis sed dei miserentis. Ideo subdit Let supplantasti tu ñ ego Let insurgentes in me id ē contra me Let subtus me vt fluctia de fidelia carnis non dominarentur michi. Idem augusti. de hoc de propheta loquitur in persona christi de iudeis dicēs Et inimicos meos id est iudeos Let dedisti mihi dorsum vt conuersi p te sequerētur me vt patet in paulo qui de persecutore factus est discipulus a de miltis alijs Let odientes me

Augusti. q̄ in odio perdu

Hugo Let dispderauerunt

Augusti. dispdi disti tu vniuersum orbem in qua dispersione Let clamauerunt nec erat qui saluos faceret eos nec ad quem libet seb Let ad dominum clamauerunt Let nec exaudiuit eos id est ñ iudicauit eos dignos exaudicione. non recedentes a malicia sua.

Iero. Impij iudei ac hetici damabunt in futuro iudicio ad dominū nec erit qui saluos faciet eos quia quando clamauit deus ad illos per prophetas et p reliqs scripturas audire noluerūt.

Augusti. Et comminuam eos in pulverem. Aribi enim sunt non recipiētes ymbrez misericordie deivt elatiatq̄ inflati superbia Et ne putent

se q̃uis detrectos quieſcẽ abdidit ante faciem venti vt omni ſpe deſtituti rapiãtur a ſolidítate a ſtabilitate terre vt lutum platearũ deleto eos vt videlicet luxuriãtes et lubricos ambulantes p latas perditionis vias. Sequitur vox chriſti ad patrẽ Eripies me de contradictõibus populi Qui dixerunt. Si dimittimus eum ſic totus mundus poſt illum ibit.

Caſſi. Cõſtitues me in caput genciu. Quod et factum eſt quoniam repulſis perfidis iudeis ad gencium fidem tranſlatus eſt. Et hoc q8 dicit in caput ſignu notat fidei chriſtiane quia in fronte genciũ crucis vexilla habuerunt ra

Augu. Populi dare. tus gentium quem non cognoui. et quem corporali preſẽcia nõ viſitaui ſed audiuit michi q̃a licet oculis me nõ vidit. tamen in auditu auris obediuit michi quia credidẽrũt in me p predicatores meos q̃s ẽ misit.

Cas. Laus iſta gencium: magna exprobratio ẽ iudeorum de quib9 ſubditur Filii alieni id eſt filii diaboli quibus ipẽ in euangelio dicit Johãnis viii. Vos ex patre diabolo eſtis mẽtiti ſunt michi quãdo dicebant. Magiſter ſcimus quia a deo venis et in veritate viaz dei doces. Mẽtiri enim eſt contra mentem loqui et illã lingua promere quod vnũ quenq̃ conſtat in animo non habere filii alieni inueterati ſũt in peccato iniquitatis fue a claudica

nerunt a ſemitis ſuis. Claudicaẽ q̃ppe dicim9 eos q̃ vno pede ſũt debiles. quod iudeis accidiſſe manifeſtum eſt qui veteris teſtamenti carnaliter tenentes noui teſtamẽti gratia; reſpuerũt. Nec illud vacat q̃ addit ſuis: qui deſerentes intellectum legis non ẽcipientes p miſſum dominum ſaluatorem ſuas traditiones de lauandis manibus a calicibus ſecuti ſunt.

Auguſti. Calumniabantur enim dominũ de manibus non lotis. quia tales erant ſemite quas ipſi fecerant a conſuetudine triuerant: aberrando ab itineribus preceptorum domini dei Sequitur vox eccleſie narrantis beneficia dñi in ſe gratias agentis et

Jero. Dixit dñs dicentis. quem in ſepulcro ſb ſignaculo poſicõe dauserit

Nico. Vel viuit dominus. q̃ eſt vita per eſſenciam et omnia viuunt in eo ſc̃m q̃ dicitur Johannis. Quod factum ẽ in ipſo ſcilicet omnis creatura. in ipſo vita erat a benedictus deus meus. ore fidelium ſit laudatus.

Caſſio. Intelligitur enim p prie benedictus eo q̃ ipſe omnia propicius benedicat. ſicuta viuit dominꝰ quia ipſe omnia viuificat et exaltẽ id eſt in toto orbe credatur. non exaltat in ſe cum ſit magnitudinis infinite ſed in creaturis ipſum credentibus et laudantib9. a addit deus ſaluti9 mee.

Auguſti. hoc frena

ostuetudine de deo salutis mee sen
ciam vt terrenam ipsam salutem
sed in excelso de ipso speretem

Cassi. Deus q̄ das vindictas
michi in isto mundo p̄
comialiter vindicatur ecclesia quā
do blasphemi et infideles qui ante
cō tumaces extiterūt fiant illi pro
ficua deuotio **Jer.** debit etiaz
ne subiecti. **Jer.** de ecclesie
potestatem ligandi soluendi a bi
sciplinam faciēdi. Vnde sequitur
La sb̄dis populos sb̄ me liberator
meus de inimicis meis iracūdis

Hugo vtrannis qui fuerūt
in primitiua ecclesia
Vel a demonibus qui irascuntur
qui a fragilibus hominibus superā
rantur. et per hoc maior est trium
phus hominis vincentis Et ab
insurgentibus in me hoc est a p
secutoribus qui insurgunt contra
me Exaltabis me qd vt dicit gre
gorius vbi maius periculum est in
prelio. ibi maior gloria i triūpho

Jer. Lavivo inq̄ eripies me
hoc est a diabolo de quo
dictuz est. Inimicus homo hoc fec̄

Cas. Propterea vt spē illas
causas predictas Confi
tebor tibi in nationibus domine
vlaudabo te p populos xp̄ianos
quoz vtiq; lingua ecclesie vox est
Et nomini tuo psalmū dicam vt la
tius innotescas tuis opibus me
is. Psalmus sicut dictum ē opus
actuale sigt. Vnde opa fideliuz do
dicunt gcias offerendas q̄ plus
diuinitas nosc̄atur exaudire q̄ vo
ces. Sequitur vox xp̄he ad p̄rem

Magnificans salutes regis ei⁹

Augusti. hic est deus patre
q̄ magnificat me
vt admirabiles faciat salutes q̄s
cius filius dat credentibus.

Jero. Qui animas attrahit p
predicationem vt fit la
tus credentium qui credūt in salu
tem regis ipsius christi Et ipē de
us pater est Faciens vt facit mi
sericordiam xp̄o suo dauid vel deo
nostro q̄ est dauid vel manu fortis:
quia vicit mundum cum quo de
us pater fecit misericordiā quādo
post triduum fecit ipm a mortuis
resurgere La semini ei⁹ vel xp̄ianis
credentib⁹ quos p euangelium ge
nuit Et iaz fecit miam Vsq; in secu
lū vel in eternum sine fine Jpē fo
rtissimus a liberator nos ab hoc mū
do dignet eruere a in fine stabiliē
p euangeliū suū. cui cū eterno p̄cla
spūsancto ē gloria a imp̄iū p imōr
tia secula seculorum. Amen

Qeli enarrāt gloriā Titulus huius
ps̄ talē In finē p ps̄ dd.

Nico. Btūs paulus aplūs in
lege a pphis p eruditō
nem humanā a diuinam eodē⁹ alle
gat ītām huiⁱ ps̄ dicta de publi
catione euāgelij p aplos a discipu
los christi ad rō. x. conducens sic
Ergo fides per auditum. auditus
autem p verbum christi. Sed q̄d
dico Nunquid non audierunt q̄
si dicat. sic. quod probat per ītām
huius ps̄ dicens. Et quidē In om
nem terram exiuit sonus eorum

et in fines orbis terre verba eorum Et in fine ps dicitur. Adiutor meus et redemptor meus quod absolute de christo intelligitur per quem facta est generalis redemptio totius mundi. Glosa agit ergo iste ps de primo aduentu christi per quem tirannus diabolus cadit et homo a peccato et a morte absoluitur. Cuius tituli sensus talis est ps iste attribuit dauid respicienti in finem id est in christum vel in finem vel in tempus plenitudinis quod fuit tempus incarnationis christi. de quo loquitur apostolus ad galat. iiij At vbi venit plenitudo temporis misit deus filium suum. per hec igit primo describit euangelij publicationem. d. Qui Nico. sic dicti quia fulgent excellenter illuminati a deo eleuati Tali modo loquendi vsus est ysaias Audite celi et auribus percipe terra. Non enim alloquebatur corpa celestia aut terras que elementum est quod non habent sensum vel intellectum sed sub noie celorum alloquebatur maiores et sub nomine terre minores. Et sic in posito apostoli nominant Celi Enarrant gloriam dei quam christus habuit in miraculis et gloria siue resurrectionis et ascensionis. Hec narrauerunt apostoli vbi supra siue predicationis Opa manuum eius vel facta virtutum domini viz natiuitatem passionem mortem Hac Annunciat firmamentum Per firmamentum in quo fulgent stelle fixe intelligitur ecclesia quantum ad doctores sanctos vnde dicitur danielis xij. Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti qui ad iusticiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates Dies diei eructat verbum Per diem intelligit nouum testamentum ab apostolis et euangelistis descriptum Dies Et nouum testamentum Eructat et annunciat Diei et populo xpiano Verbum incarnatum et xpm Et nox et vetus testamentum Nocti et populo iudeorum qui ambulat in tenebris Indicat sciam de christi incarnatione sicut patet ysa. ix. Paruulus natus est nobis et filius datus est nobis et vocabitur nomen eius admirabilis: deus consiliarius fortis. in quo ostenditur humanitas christi et eius diuina. Calli. Vel dies diei eructas. dat verbum. qui dominus loquebatur apostolis Ipsa enim diuina claritate irradians apostolos: cordibus purissimis verba celestis luminis intimabat Eructabat enim verbum cum de intimis penetrabilibus sermones in sanctorum noticiam producebat. Nox autem nocti indicat scientiam qui iudas christum iudeis prodibit aut tradibit occidendum dicens. Quem osculatus fuero ipse est tenete eum Iudicare enim putet ad prodicionem. Idem Ieronimus Nico. Non sunt loquele neque sermones quorum non audiantur voces eorum. quia apostoli predicabant linguis oium gentium euangelium

christi. vt hētur actu. ij. In omēm terram exiuit sonus eorum. et in fines orbis terre verba eorum. i. predicationes eor quia viuente beato petro apostolo fides xpi predicata est vsq; in franciam que est in vltimo climate versus occidentē. vna zenois fundata ē ecclesia in nomine beati petri viui q; ipso viuente cōsecrata est. Cum igit apostoli alij q; xpi discipuli exierunt de iherusalem ad publicandū euāgeliū p orbē scōm q; habet actu. i. Eritis mihi testes in iherusalem et in omni iudea et samaria usq; ad vltimum terre. Iherusalem āt sita est in medio climate. Et ideo sicut euangeliū publicatū est viuente petro vsq; ad vltimum climax fuit occidentē. Ita intelligendū est de suis alias ptes mundi de inde ab apostolis transit ad psonam dñi ondens quā dei gloriā isti celi enarrauerunt. s. dispensationē incarnationis suę dicit. In sole posuit tabernaculū suum. i. in beata virginem que nominat sol pter plenitudinem gratie.

Iheronimus Christus dicitur sol iusticie et maria interpretatur stella maris. Illuminauit sol stellam id est mariam vt esset sicut sol. Idō posuit tabernaculum suū in sole qn corpus assumpsit de vtero suo.

Hugo pē q8 in psona bē virgis dicit ecclesiastici xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. et ipse tanq; sponsus.

Jeronimus Verbum patris est sponsus sic dictus a sponsione quia totiens promissus ē p̄phas Et caro humana sponsa ē cui q̄ erat procedens de thalamo suo. hoc est de vtero virginis. Exultauit. q̄a nō mutus sed hylaris venit. vt gigas. i. sicut fortissimus qui alligauit fortem. i. diabolum et vasa eius q; nos fum diripuit. Ad curendam viam presentis vite

Cassio Quia nō stetit in via peccatorū sed tanq; debellatur diabolū cucurrit. Quomodo hoc. s. q; christus homo natus est. a creuit. docuit passus ē. resurrexit. ascēdit ad celos. sedet ad dexteram dei patris

Colle Et nos eius exemplo non debemus in hoc mundo querere quietem sed currere sicut pegrini trāseuntes viaz huius vite vt ad illā quietem possimus peruenire vbi christus sedet ad dexteram dei patris. Vis audiē quantum currit.

Nicolaus A summo celo egressio eius ad susceptionem humanitatis in qua visitauit nos oriēs ex alto. Et occursus eius vsq; ad summum eius. in sua benedicta ascensione in qua ascendit sedens ad dexterā dei patris

Cassiodo Vel a summo celo id est a patre egressio eius natiuitas filij signatur nō temporalis sed eterna patri que est ante omne principium. Occursus eius vsq; ad summum eius quia post assumptōez carnis intraq; natura xp̄s pmanēs ad sedē pacne ma

ieſtatis eſt tegreſſus. Nam cum venit a ſummo in nullo minor patre fuit. cum rediit ad ſummum deus homo equalis patri in diuinitatis ſubſtantia ſicut venerat ſeuerat cui michil humana detraxit humilitas. Idem Ieronimus et auguſtinus [nec eſt qui ſe abſcondit a calore eius] **Caſſi.** a ſpiritu ſancto quem poſt aſcenſionem ſuam in ſpē ignis miſit in mundū apoſtolis a quo nemo abſcondit. **Hugo** quia ſic accipitur. cenſi fuerit vt nemini perent vñ & ipſo ſpiritu ſancto dicitur iohānis. xvi. Cū venerit ille ſpiritus veritatis arguet mundum de peccato quod fecit de iuſticia q̄m non fecit. et de iudicio quod non timuit. **Caſſio.** Ipſe enim calore ē a quo nemo poſſit abſcondi qui diuinitatis ſue potentia vniuſcuiuſq; corda cognoſcit. **Nico.** deinde deſeri nolit. bitur euāgelij publicati condicio cui dicitur [ex domini] Euangelica q̄ ipſe dominus predicauit in monte b. Matth. v. bti pauperes aē. et hec dicitur [immaculata] quia ſuos obſeruatores cuſtodit immaculatos a peccato vñ dñs dicit apīs Joh. xv. Jam vos mundi eſtis ꝓpter ſermonē quē locutus ſum vobis a addit [cōuertēs **Caſſi.** In ſua dianimas] ſtrictōne corrigens a ad xpi grām mittēs. **Nico.** [teſtimoniū dñi] id eſt euāgeliū [fidele] quia adimplet q̄ promittit inducens ſuos obſeruatores ad vitam btām [ſapienciam preſtans puulis] a apīs aliis q̄ chriſti diſcipulis q̄ erāt ſimplices a hūiles ſcm q̄ dicit ſatuator Matth. xi°. Confitebor tibi pater domine celi a terre quia abſcondiſti hec a ſapientibus et prudentibus a reuelaſti ea puul'. **Caſſi.** [Iuſticie domini rē] quia ſicut chriſtus docuit ſic fecit Nam illorum iuſticia recta non eſt quibus aliud eſt in ore. aliud eſt in ope [letificantes corda] ſpe **Auguſti.** premiſ. vt qui miārē tur iuſticias domini corde gaudeant in eis qui libere cum dilectione eas facerēt. ñ ſeruili cū timore **Nico** [preceptuz domini] id eſt nouum teſtamētū [lucidum] q̄ dare a luce de traditū eſt euangeliū in q̄ veritas reuelata ē [illuminās oculos] viz. interioris hois a cordis Oculi cordis ſūt intētio a lux fidei. Euangeliū enī docet intētionē cordis eſſe ſimplicē a fidē nō eē fictā in oibus opibus q̄ ſeruus dei opat [timor domini] **Hugo** Eſt enī timor naturalis qui timet paſſionem corpis quo xps cepit in paſſione pauē a tedere vt habet Marci. xiiij Eſt et timor humanus q̄ q̄s eligit peccare ne ledat in corpe Eſt a mūdanus: iſte eligit peccaē ne ledatur in paſſiōe. Et ē timor ſeruil' q̄ timet pena gehēne a non amat iuſticia. Eſt a timor initialis b amat p̄cipaliter iuſticiā a ſcdario timet pena. iſte opat bonū ptī amore iuſticie

et partim timore gehenne. Est a timor filialis quo quis cauet offendere deum. ne pdat cuz. mixta em cum pauore dilectio: timor domini est de quo ß habetur. timor domini sanctus pmanes in seculu seculi.

Glo quia fructus eius pcipitur in eterna beatitudine Iudicia domini vera] quia sue dominus minatur siue pollicetur neme fallit Iustificata isemet ipsa] quia non egent alterius autoritate ꝑ ipsius domini vt firma habeꝛ

Auguſti Vel quia ꝙſ anteꝫ. ꝑ nō ꝑt eripere supplicium quod dat impijs et premium quod dat pijs Desiderabilia] Cas ostupenda profunditas Quis autē sufficiens distinguere aut predicare potuisset opa dm̄ nisi spūsancto ꝓbarentur edita. Desiderabilia sunt iudicia dei. v mandata nouꝫ veteris testamenti Sup aurꝫ] **Hugo** v sup omnes diuicias seculares Et lapidem preciosum multum] v sup mundanos honores.

Cas Sed qm̄ inuenire potrāt cōtinentes qui noxiam cupiditatē laudabili pcitate calcarent addit etiaz sapores precipua suauitate iocundos dicens Et dulciora] deuotis mētibus Sup mel et fa

Hugo v super omnem dulcedinez tpalis voluptatis que tñ nequissimis mentibus amara sunt ꝙa oculis egris odiosa lux est que puris ē amabilis. Ergo diuicijs honoribus et delicijs terrenis preferunt iudicia diuina et mādata qui custodia eoꝝ ad gloriaz pducit eternam Et tem] quia vere sūt dulcia Seruus **Nico** v bonus christianus et deuotus maxime in statu pfectōnis positus qui non solū tenet ad precepta sed etiam ad cōsilia euāgelica Custodit] id ē custodiet Ea] ope adim **Caſſi** plendo. nō ad tempus sed vs ad vltimum vite spacium in tali deuotione versetur Post obedientiam sequuntur premia Vnde sūdicitur In custodiendis illis retributio multa] tanta em̄ diuine demētie dona sunt ꝙ nequeūt comprehendi. Sic em̄ apostolus ait Qs nec oculꝰ vidit nec auris audiuit nec in coꝛ hominis ascendit que ꝑ parauit deus diligentibus se. De inde propheta petit se a vicijs purgari vt digne possit dominum laudare dicens Delicta quis intelligit] Multa em̄ sunt peccata que intelligimus que videlicet secreta voluntate peccamus. cum rez proximi concupiscimus. cum ceteris prestanciores effici volumus. cuz cibos appetimus dulciores. et his similia de quibus monemur a salomone Non eas post concupiscētias tuas. aliqua sunt tamē que omnimode ignoramus quoꝝ nec origines possumus nec surrepciones agnoscere. Vnde subaudiendum est delicta videlicz omnia ꝙs intelligit. **Iheronimus**.

quasi dicat nullus nisi scrutator cordium deus quia potens est ea dimittere Vnde consequenter erat dicendum. Aug⁹ Lab occultis meis ⌊a. ⌊a cupiditatib⁹ ⌊i me latentib⁹ Hugo vl'a peccatis obscuris ⌊a ignoratis ⌊mūda me dñe ⌊vñ dicit augusti. Pius dñs pie pœnitentib⁹ aut peccata dimittit ⌊ā oblita ab memoriam reducit ⌊a ab alienis ⌊q̄ suggestione dyaboli vel bois fiunt ⌊que dicuntur aliena q̄ p̄mo sunt illi⁹ qui suggerit. scdo efficiunt illi⁹ q̄ suggestioni consentit. Idez cassio. Et ab his peccatis q̄ suggestione cōmittunt ⌊p̄ce tuo ⌊tu cui pprium est semp misereri a p̄cere. Cassi. Cum enim dicit seruo tuo iam se oñdit legi dñice ex magna pte famulari. Deinde oñt modū liberationis a mūdationis q̄m petit. ⌊si p̄tm̄ mortale nō dñetur ei vnde subdit Aug⁹ ⌊si mei nō fuerint dñati ⌊hoc est si mei nō fuerint dñata occulta mea et aliena pec Hugo ⌊tūc immaculata. lat⁹ ero ⌊a maculis criminalib⁹ quia sicut dicit augusti. Temptatio cui non consentitur non est peccatum ꝫ materia exercende virtutis ⌊et emundabor a delicto ma Augusti. ⌊uo ximo ⌊ alio ⌊si superbie. Nullū enim est maius delictum q̄ apostatare a deo p peccatum quod est initium superbie hominis q̄ initium oīs peccati est superbia. Nico. vl'si peccata mea ⌊talia non fuerint mihi dñata tunc emundabor a delicto maximo ⌊ in morte iuenar mundus a quolibet peccato mortali quod licet non sit maximum ex genere tamē est maximum ex temporis conditione eo quod tūc non est remediabile quia p⁹ mortem non restat amplius tempus permituendi. Hugo ⌊et erūt vt mis. placeāt eloquia ⌊quasi dicat si immaculatus et mūdatus ita fuero tunc eloq̄a ⌊oris mei ⌊erunt talia vt tibi placeant a tunc ero dignus tanta sacramenta referre a te laudare sicut ille est indignus cui dicitur. Quare tu enarras iusticias meas

Augustinus. ⌊a meditatio cordis mei ⌊erit non ad iactanciaz placere hominibus ⌊sed in conspectu tuo semp ⌊qui conscientiam puram inspicis Iero. ⌊Domine adiutor meus ⌊in tribulatione a necessitatibus ⌊a redemptor me⁹ ⌊precio sanguinis tui Cassiodor⁹. Q̄ mirabili ordine totum ps̄ gloriosissimus propheta cantauit laudauit deum. predicatores Ipse q̄ aduentum incarnationis sanctissime edocuit. magnalia eius varia diffinitionū qualitate omnibus. reuersus q̄ in memoriam fragilitatis sue a delictis se petijt debere mundari. vt tantorum sacramentorum relator dignus existeret q̄ docuit scripturas domini purissima conscientia Collector. ⌊Tu narrari. ⌊am

igitur clementiã domine humiliẽ exoramꝰ vt a delictis taꝫ occultis ꝙm alienis nos mundare digneris quatinꝰ cordis nostri meditatio semp in conspectu tuo placeat nosq; tuo adiutorio in tuis proficientes valeamus ad eterne beatitudinis premia puenire p te domine ihesu christe rẽemptor mundi qui es benedictus in secula seculorum Amen.

Exaudiat te dominus Titulus talis est. In fine ps dauid huius tituli verba nota sunt expsis. Glo hic agit ppha de xpo quasi de sacerdote immolaturo et rege pugnaturo vbi in figuã optãtis canit pphꝫ que ventura sunt christo tpe afflictionis eius quod fuit vsq; ad passionem et tpe gaudij quod fuit pꝰ resurrectionem. Hugo Intencõne les ad cõpaciendum christo patienti et cõgaudendum resurgenti. pphꝫ igit optans christi vocem tanq; sacerdo Cassio Precatis exaudiri. tur scẽ ecclesie pspera euenire. q illi p ad uentum dñi certissime nouerat esse ventura. Hugo Exaudiat te. o xpe deus pater. in die tribulationis .v. in tpe passionis. Tota ei christi vita tribulatio fuit. Vnde apostolus ad hebreos .v. de xpo dicit. Qui in diebꝰ carnis sue .v. mõlitatis sue preces supplicacõnes ẽq ad eum qui posset illum salui facere a morte cum clamore valido et lacrimis offerẽs exauditus ẽ pro sua reuerencia .v. sicut sua deuocio meruit plixius omnibus orando. Ecce quod hic pphꝫ optabat et predicebat faciendum apostolus testatur factuꝫ. Et bene dicit in die tribulationis qz in passione xpi vere fuit dies credentibus quoniã tunc luxit dies iusticie sup terram quando dominus mortem subiit in cruce pro peccatis nostris et o christe. protegat te nomen dei Jacob. exaudiat te deus pater vt te rẽsurgere faciat protegat te immortalitate. nomen dei iacob .v. qui es deus minoris populi videlicet gentilis conuersi ad fidem q electi sunt vt iacob. reprobatis iudeis vt esau. Cassio optat ergo populꝰ gratiam bene dictionis sue ꝙm iacob in prefiguratione precepit nouo populo christiano concedendam. a iudeis quidem reprobatis ablatam quos subsequens populus gentilis deuotamentis religione supauit vt gratie munere primus donante domino redderetur. mittat tibi auxiliuꝫ de sanc Augusti. facienꝫ tibi cto sãctificatuꝫ corpus ec Hugo Quod est desiam. tuuꝫ auxilium o christe qui ideo passus es vt tu eam sanctificares sicut dicit apostolus ad ephꝫ .v. christus dilexit ecclesiam et tradidit semet ipsum pro ea vt eam sanctificaret

hoc factum est quãdo ápostolis et credentibus missus ẽ spiritus sanctus sicut actu. ñ. legitur. a de sion tueat̃ te Syõ speculatio intrp̃tat̃

Glosa. de syon ergo tuet̃ deus christum cum ecclesiam que est corpus eius de alta diuinitatis speculacione tutã facit Memor sit oĩs sacrificij tui.

Augusti. Hoc ẽ memores nos faciat deus omnium ínuraz a cõtumeliaruz quas pro nobis pertulisti.

Hugo a dicit omnis: qz plura fuit eius sacrificia que ptulit pro nobis p totaz vitã suam ab ínfancia vsqz ad mortez. Vnde cum tpe passionis eius cãtet ecclesia dicens. Pange lingua glorioſi prelium certaminis a sup crucis tropheum dic triumphum nobilez qualiter redemptor orbis immolatus vicerit. Postmodum sequẽs versus ínchoat enumerare sacrificia christi ab ínfancia dicẽs. Vagit ínfans ínter arta positus p sepia ac̃. et holocaustuz qđ dr oblacio tota incẽsa. tuum: qđ obtulisti deo patri pro peccatis nostris

Jero. Totus in anima a corpore ascendẽs in crucẽ. pinguefiat. i. acceptabile fit deo. Et ẽ sensus ne pacialis quẽqz pereat cũ pro oñibus mortuus sis Tribuat tibi scdm cor tuũ: optat vt christus siue pro humanitate carnis siue pro corpe suo hoc est ecclesia exaudiat. et omne cõsilium tuũ confir **Augustinus.** id ẽ met.

pleat non solum qz animam põ fuisti pro ámicis tuis vt mortificatum granum in cruce copiosius resurgeret sed etiaz qz cecitas ex parte israhel facta est vt plenitudo gencium intraret et sic omnis israhel saluus fieret.

Jero. Sequitur vox ecclesie Letabimur in salutari tuo. i. in te saluato a morte vel in salute p te facta gentibus. et in nomine dei nostri magnificabimur.

Cassi. id est magni dicemur videlicz christiam a xp̃o Magnificari enim est magnum fieri quippe cuz ex vocabulo celestis regis nomẽ est impositũ seruiẽti.

Augusti. Impleat dominus peticiões tuas nõ solum illas quas in fra habuisti

Jero. dicendo clarifica me pater apud temetipsũ claritate quã habui priusqz mundus fieret. Et alibi. Pater serua eos in noie tuo quos dedisti michi.

Aug. Sed etiã impleat oñes peticões tuas quib9 in celo interpellas p nobis nũc cognoui. qm̃ saluũ fecit dñs xp̃m suum. nũc mõ p pphetiã demõstratuz ẽ. qm̃ resuscitauit dñs iesus filiũ suum exaudiet illum de celo seõ suo non de terra tantũ vbi se petijt clarificari verum etiam de celo vbi iã ad dexteram dei patris sedet interpellans pro nobis In potentatibus salus dextre eius quasi dicat.

Hugo Vere exaudiuit eum petẽtem p nobis qđ patet qz potẽtes sum9 auxilio eiꝰ

Augustin⁹ potentatus nrī sunt salus dexte re eius id est fauoris eius cum eē de tribulatione dat auxiliu⁹ vt q̄n do infirmamur. tūc potētes sum⁹

Cassio. nō dicitur hic salus potentat⁹ nostri q̄ nam illa salus nec morbis afficit nec doloribus sauciat sīc sal⁹ hoīs

Aug⁹ que nō dextre sed sinistre eius est hic enīz extolluntur in magnam superbiaz q̄ cunq; precantes temporaliter sal ui facti sunt de quibus subditur

Hi in curribus .id est in uolubili fluxione temporalium bonoꝝ trahuntur. a hi in inequis . hoc est superbis preferuntur honorib⁹ atq; in his exultant. nos autem . spem figentes in eternis neq; gloriam nostram querentes. in nomīe domini dei nostri inuocabimus.

Cas quia nomen domini ad premia perducit eterna. deinde ostendit quomodo sit vana salus hominum dicens.

Iero Si obligati sūt. uicio rum suorum fumbus. a ceciderunt. nam homines hūanis honoribus presumentes laqati praui desiderij: fuis in mortis foueam corruerunt

Hugo nos autem. qui tortuosi fuimus in peccatis. surreximus. per gratiaz dei ab infidelitate ad fidē. a uicijs ad virtutes. a erecti fumus. p veram humilitatez ad diuina premia fubleuati. Sequitur vox prophete ad prēz. Domine saluum fac regem.

Hugo id est christus domi nus resurgat a mortuis ascendat in celos. interpellet pro nobis. ne diucius vacillet nostra oratio. sed ipso aduocato p̄ fumamus orare qui nos patri docuit supplicare ne nos mortalis laqueus possit astringere. deinde hoc sequitur. a exaudi nos in die qua inuocauerim⁹ te. Iero In hebreo ita scriptū est. domine saluum fac regez qui exaudiet nos in quacunq; die inuocauerim⁹ Cas docuit nos propheta Sanctissimus quali deamus christo domino pietate seruire Optat ille bona que nouerat esse ventura. quia bene credentium mos est illa orare que desideramus euenire. Quappe affligamur in eius passione. gaudeamus in eius resurrectione Sic enim ipsius possumus dici si eius dispensationib⁹ meeamur aptari qui cum eterno patre a spiritu sancto ē benedict⁹ in secula seculoꝝ Amē

Psalmus xx

Domīe in virtute tua Virtutibus talis ē In finem Psalmus dauid. psalmus iste attribuitur dauid consideratione suam dirigēti in finem id est in christum qui est finis a cōpletio legis quoniaz non venit legē soluere s̄ adimplere

Nicolaus psalm⁹ iste exponendus est ad litterā de magnificentia regni

christi que cõsistit in eius exaltatione a aduersariorum suorum depressione. Dauid igitur in spiritu sancto preuidens christi homis regnũ ad qđ fuit exaltatus in humanitate virtute dei patris scđm qđ dic̃ apls act. ij. Dextrã dei exaltat⁹

Cab primo enumerat qđ ingẽtia qđ q̃ gloriosa collata sint christo domino scđm carnem dicens

Omine dñe deus pater in vtute tua id est in oipotentia tue maiestatis in qua filius regnat sicut ipse dicit. Omnia patris mea sunt a omnia mea patris sunt Letabitur rex scilicet christus de q̃ in alio psalmo dicitur. Deus iudicium tuum regi da **Nicola** christus enim in qn tũ homo letabatur de virtute dñi na in qua faciebat miracula a mẽtes simplicium illustrabat sapientia secũdũ qđ dicitur luce. x. In ipsa hora exultauit in spiritu sancto a dixit. Confiteor tibi pater dñe celi a terre quia abscondisti hec a sapientibus a prudentibus a reuelasti ea parvulis a super salutarẽ tuum id est christum per quem dispositi saluare mundum exultabit vehe ment **Cab** Vt quanta sit copia in beneficio tanta sit a gaudij magnitudo

Nico Deficerius corbis ei⁹ tribuisti ei de fui corporis glorificacõne a mũdi redẽptione atq; de credentium vocatione

Cassi. Vnde ipse dixit. Desiderio desideraui hoc pascha manducare vobiscum ante q̃ patiar vt pciosus sãguis ei⁹ mundum redimeret. ne diabol⁹ adhuc eum in qua presumptione vastaret a voluntate labiorum eius infraudasti eum vel tũtas vero labiorum fuit quãdo spiritib⁹ impabat immundis. languores diuersos sermonis sui sanabat impio. pdicationesq; suas deuotis mentibus inseruit **Nico** Vñ ipse dic̃ iob. xi. Dñe grãs ago tibi qm̃ audisti me. Deide in carnacõis ei⁹ potẽtiã mirabili fulgore describit **Hugo** Qm̃ ac si dicẽs. Letabitur christ⁹ rex letabit qm̃ pueristi eũ in bñdcõm b⁹ p immũitatẽ pcti q̃ sacrat⁹ ẽ qm̃ absq; omi pcto cõceptus ẽ de spũ sãcto vñ sicut dic̃ aug⁹ Fel pre catorum nostrorũ non nocuit ei. a addit dulcedinis quia totũ fuit ex gratia. Idem Jeronimus

Nico Vel preueristi eũ in benedictionib⁹ dulcedis a in domis spũs sãcti a carismatib⁹ quibus anima christi fuit repleta ab istanti creacõis sue sic pũcta

Cassi. Posuisti in capite ei⁹ hoc est in pncipio sermonis eius corona q̃ cõuenit xñi. apostolorũ tanq̃ corona ambiebat christum docentem. Et addit de lapide preciosо **Collect.** Apostoli enim a fideles de qb⁹ tanq̃ de viuis lapidib⁹ edificata ẽ eccã dicũt vn⁹ lapis qa ipsis erat corvnũ a anima vna

Cas Vitã petijt a te viz ẽfusionem corpis sui a sanguis

ti ei longitudinem dierum vsq; in seculum & in seculum seculi. id est dedisti ei perennitter viuere **Nycolaus** scdm quod dicit apls ad romanos vi. Xps resurgens ex mortuis iam non moritur: mors illi vltra non dominabitur magna e gloria ei⁹ in xpi in salutari tuo

augustinus hoc est in salute qua cuz resuscitasti gl'am & magnu decorē imposuisti super eu id est addes ei: cu in celo collocaberis eu ad dexteram tuā. **Ieronimus** Magnu est hominem assumptu esse ad dexteraz dei patris. deinde ascendit adhuc gradatim ad illam gloriā declarandā quā xps dominus scdm carnez a patre clarificatus accepit. vn subdit

Ieronimus qm dabis eu in bndictōez in seculu seculi: quia oms creatura benedicit eu. Vel christus rex letabitur qm dabis eu in bndictione & in seculu seculi vt ipse sit in eterna benedictione bndcis & bn dicens. qz per eu oes bndicentur. sicut promisit deus Abrahe genesis xxij. In semine tuo hoc est in xpo benedicentur omnes gentes

Ieronimus Letificabis eu in gaudio cu adunata fuerit illa multitudo sanctoz & nuerus restitutus ei. Et p adqsitis p qb⁹ passus e gaudebit cu vultu tuo id est in presentia tua

Augusti scdm hoiem que le uauit ad te. vt sit in gaudio cum vultu tuo **Nycolaus** qz quato humanitas xpi pre ceteris creaturis ppinqor & coniunctior e deitati tanto dari⁹ videt ea & ea fruit delectabili⁹ deifica reddit eam qre tantu mun⁹ accepit dicēs qm rex xps in supbiens de regali dignitate ih̄u sperat in dño qz xps ante passiōz spauit obtinē a deo pre gl'am resurrectionis corporis sui & in mia altissimi speranz in nō mouebit. qz humanitas xpi a vno misericorditer assumpta nunq̄ fuit ab eo separata nec separabit qz etiā in illo triduo dnice dormitionis corpus exāis in sepulcro fuit vnitu verbo & fit⁹ aia q erat in limbo descripta magnificētia regni christi in ei⁹ exaltatiōe h̄ nter describitur eiusdez magnificētia in aduersatiom pnitōe Vn ppha q aīs loqbatur ad pīem nūc inuenit fmonem ad xpm dicens Inueniat manus tua Aliqn manus dei respicit malū pene qd a do infligitur iuste Vn ad hēb. x. dr. Horrendu e incidē in manus dei viuentis. & tunc p simstrā intelligit minor punitio & per dexterā q fortius punit gnior punitio Et fm hoc dicitur inueniatur o rex xpe cu ad iudiciu veneris manus tua & vltrix ptās tua puniēs pctā ojibus inimicis tuis qntu ad tōem pnā dextera tua gnius puniens ex spāli cā inueniat omēs q te oderūt qil **hugo** sentiēt te perdicat. vindictam: qui te bene sentire noluerunt per fidem operantem. deinde ordo in

dicit pulcerrima ratione describit. cum subiungit. Omnes eos vt dicit beatus Gregorius xv. li. moral. Sciendum vero q omnes reprobi qui hic in anima simul a corpore peccauerunt illic pariter in anima a corpore cruciant. Cliban⁹ nanq; in naribus eius ardet. Os vero q ab igne deuorantur ab exteriori parte incipit concremari vt ergo sacra eloquia ardere exterius a interius reprobos demonstrarent eos ab igne deuorari et sic dicit beatus pontifex vt peccatores ignem cruciantur in corpore a per dolorem ardeant in mente hoc est in conscientia impietatis sue. in tempore vultus tui. hoc est in tempore iudicii. dominus in ira sua ibi ē in vindicta sua conturbabit eos proferēs contra eos sententiam damnationis a deuorabit eos ignis scilicet gehenne non consumendo: sed eternaliter Collcō. Ueu q̄se affligendo uera orbatio vbi nulla erit consolatio q̄ tremenda ira que tunc est sine misericordia. Dies illa dies ire a omnium miseriarum in qua peccatores eterno igni gehēne Cassio. Qui tradentur. sic assumit vt seruet sic seruat vt cruciet dabitur q miseris vita mortalis a pena seruatrix Fructus eorum de terra pdes id est fructum eterne beatitudinis quem in terra viuentium habere debuerant. quia nō obedierunt mandatis eius iuste pdiderunt a semen eorum id est opa peccantium que hic peruerse viuendo seminauerunt segregabis a filiis hominum id ē a sanctis quos in hereditatem eternam tue misericordie largitate Nicola⁹ dem missurus es. de pmittur causa finalis punitionis reprobor̄ que est impenitentia finalis que notatur cum dicitur Quoniam declinauerunt in te id est contra te mala id est peccata que fiūt contra deum. Et bene dicit declinauerunt. q sicut declinatio in grammatica est de casu in casum sic declinatio a iustitia: est cadendo de peccato in peccatum Quia secundum quod dicit. Gregorius. peccatum quod per penitentiam non dimittit. mox suo pondere ad aliud trahit a tandem ad profundum contēptus a obstinationis deducit. secundum q̄ dicit. pueri hebreorum. xviii. Impij cum in pfundum peccatorum venerit cōtemnit. cogitauerunt consilia q̄ non potuerunt stabilire quia repentine tolluntur de facultate tempali in qua cogitabāt pmanere Quoniam pones eos dorsum a facie tua eos deficiendo in posterum secundum q̄ dr. Ma. xxv. discedite a me maledicti in ignem eternum. in reliquis tuis id est in demonibus qui a te totaliter sunt reiecti tanq; irreuersibiles ad bonum. preparabis vultum eorum id est presentiam damnatorum mittendo eos ad societatem demonum vnde cū dixisset. Mat. xxv. Ite maledicti in ignem eternum protinus subiunxit qui paratus est diabolo et angelis eius In fine concludit ppheta dicens erat

tate domine in virtute tua. **Jeronim⁹** id est demonstra tuam potestatem maiestatem vt qui prius vemisti in humilitate in mundū mō veni ad iudicium in maiestate

Cassio cantabimus ore a psallemus opere & tutes tuas id est mirabilia opera tua. Hec etenim duo fiūt que a nobis oīmodo exiguntur vt laudes domini fideliter cantemus et opere nostro ipsius mandata faciamus

Nicola⁹ vel cum dominus monstrauerit vitutem suam in iudicio tūc cantabimus et psallem⁹ virtutes eius.

Nicola⁹ Quia electi otinue in patria cātabūt laudes diuinas secunduz qđ dicitur i. lxxxiij. psalmo beati qui habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te qui est benedictus i secula seculoz Amē

Deus de⁹ me

us re. Titulus talis est In finez p̄s dauid pro assumptione vel susceptione matutina. Cuius ista est Psalm⁹ iste dirigens nos in finem id est in christum de cuius passione agit est dauid id est xp̄i qui est manu fortis aereas debellās potestates qui ideo dictus est dauid quia factus est nobis ex semine dauid secundum carnem Et est p̄s pro susceptione matutina id est p resurrectione cristi que valde mane facta fuit cuz adhuc tenebre essent

Cassio Susceptio enim fuit qñ dominus xp̄s mortale corpus veteris hois conditione deposita in magnā gloriam darificat⁹ assumpsit. Et cum in hoc psalmo xp̄m multa de sua passione cōstat esse locuturum videamus cur eius titulus solam resurrectionez cōmemorare voluerit. Sepe figūrē p id quod sequitur illud qđ p̄cessit vt cū dicim⁹ mane factum itelligamus vtiq; p̄cessisse noctem. Et hoc p figurā sinodoche cū p id quod sequitur possumus intelligere qđ precedit vnde cum dicit christum resurrexisse. eum passum a mortuum mbi cat fuisse **Nicolaus.**

Quod autem p̄s iste est de christi passione a resurrectione ad hāc scriptus patet per hoc q̄ christus pendens in cruce protulit principium huius psalmi tanq̄ dicturz de persona propria dicens heli heli lamazabathani quod est interp̄tatum deus meus deus meus quare dereliquisti me. Sic enim icipit iste psal. m hebreo et in translatōne Jeronimi iuxta hebreum. Qz autem in translatione communi interponitur Respice in me. non ē in hebreo neq; in translatione Jeronimi predicta sed fuit additum a. lxx. interpretibus. a sic patet q̄ secundum sententiam saluatoris principium huius psalmi et per consequens totus psalmus ad litteram de christo est itelligendus Et Mat. xxvij. dicitur illud qđ subditur infra in hoc psalmo diuiserunt

runt sibi vestimenta mea qđ ip̄le tum fuit de christo. Et paul⁹ apo stolus qui scuit legem p exercitium studij a postea plen⁹ p instru ctōnem spūs sci allegauit litteram huius p̄s de christo dictam ad hebreos .ij. dicens de credentibus in christo. Non confundetur frēs eos vocare viz christus dicens in psal. Nunciabo nomen tuum fratribus meis in medio ecclesie laudabunt te Igitur sequendo cristi iobis Mat. a pauli sentētiā a determinatione ecclesie p̄s iste exponēdus est ad litteram vt dictum est de cristi passione a qua fuit diuinit⁹ libatus sua gl̄osa resurrectione

Cassio Nā cuz mlti psalmoruz breuit de dn̄ passione meminerint. Nemo tam tā tā p̄prietate eā descripsit sicut iste vt non tam p̄phecia q̄m historia esse videatur vnde dn̄s christ⁹ oia preuidens atq; disp̄ensans cui futura cuncta presentia sunt quasi iam vicina passione p̄motus clamat dicens

Deus deus meus **Nico.** ratiōe hūanitatis a te create **Cas.** Repetitio ista affectū necārie orationis ostendit deus. grecus sermo est qui latine int̄pretatur timor p q̄re vt arbitror maiores nostri 8m a timore appellandū eē voluerunt Vñ quidā ait gētiliuz poetaz Prim⁹ in orbe deū fecit timor

Hugo. Respice in me vide afflictionem meam loquitur enim quasi pendēs in cruce. Et dicit Jeronim⁹ qđ dn̄s in passione cecinit hūc psalmuz a sequētes vsq; ad illum versum In manus tuas domine cōmēdo spiritū meū

Nicola⁹ q̄re me dereliq̄sti in manibus iudeorum me psequentium a traditum eoꝝ voluntati. longe a salute mea scilicet corpali quia non fuit preseruatus a

Cassio. morte Nā passus ē ipassibilis p passibilē quā suscepit hūanitatem a immortalis mortuus est a qui nunq̄ moritur resurrexit vnde a btūs Ambrosi⁹ ait. Idem patiebatur a non patiebatur moriebatur a non moriebatur sepeliebat a non sepeliebatur. resurrexit a ñ resurrexit sic a hominem dicimus hodie pati mori a sepeliri cū tñ aia illius nullo fine claudatur. Deide ostendit causam quare derelictus est scilicet quia peccatum generis humani exigebat vt pro nobis peccatoribus pateretur Vnde subdit verba delictorum meorum. hoc supp̄ exigebant

Nico. delicta populi sua dicit Tum propter membrorum capitis affinitatem. Tuz quia facit ea quodammodo sua sustinendo pro eis penaz mortis deus meus clamabo p diē q̄ circa horā nonā diei clamauit xp̄s in cruce. Heli he lyac Mat. xxij. a non exaudies q̄ cristus non fuit exauditus in ista oratione quia non procedebat ex voluntate deliberatiua sed ex ratiōne afflictionum a motuum sensitiue p̄tis ad ostendendum in cristo

veritatem humane nature et no
de videlicet precedente christo da
mauit similiter ad patrez pro sua
liberatione dicens. Pater mi si pos
sibile est transeat a me calix iste.
Et hoc q non sum exauditus non
ad insipientiā m supple reputabis
imo in hoc apparuit maxima eius
sapientia et quantuz ad diuinita
tem a quantum ad humanitatem
quia ille modus liberationis hu
mane fuit conuenientissimus vt vi
delicet homo sic penam solueret q
debebat. a deo redimeret qui poterat

Cassio Audiat querulū ge
nus humanū. qui pe
ticiones suas desiderat sine dilacō
ne compleri petit sicut dictum est
humanitas verbi que merebatur
exaudiri. qm tamen ideo non con
stat auditam vt eius sacro sāgui
ne probrosa mundi crimina laua
rentur. Clamauit paulus vt ab co
carnis stimulus tolleretur nec ta
men auditur a domino

Aug⁹ Sed nō ad insi
pientiam sed ad sapientiaz vt ho
mo intelligat deuz esse medicum.
a tribulationem medicamentum
esse ad salutez non ad penā. Sub
medico positus veteris secaris da
mas. non audit medicus ad uolū
tatem sed ad

Grego. xxvi. sanitatem
lium. labor pugne protrahit vt
crescat corona victorie. Suos er
go dominus cum velociter non ex
audit quos repellere creditur: tra
hit. Medicus quippe animarum ē
et peccatorum in homis contagia
secat abscidit virus putredinis fer
ro tribulationis a quo voces egri
audire dissimulat: eo egritudinis
finem pro

Cassio. Duo enim
curat. sunt gene
ra petitionum quando petim⁹ ho
nores diuicias vindictā inimicoz
a cetera hmōi: insipiēter petim⁹
quia mundana desideramus. Cū
autem postulamus vt a periculis
liberemur vt vita nobis conceda
tur eterna. non stulte petimus sed
conuenienter oramus. Qui autez
in sancto habitas deus pater qui
es laus israhel id est videntium et
intelligentu

Aug⁹ In illis ha
um te tas quos
sanctificasti quos facis intelligere
quia ad utilitatem quosdam non
exaudis. a ad damnationē z quos
dam exaudis. Ad utilitatez non ē
exauditus paulus. aad damnacō
nem est exauditus diabolus qui
petijt Job ad temptandum. et de
mones qui petierunt se posse intra
re porcos. In te sperauerunt
patres nostri: sperauerunt et li
berasti eos. Ad te clamauerunt
a salui facti sunt. Et nouim⁹ a legi
mus qm multos patres nostros
sperantes in se quos eruit deus
Eruit populum israhel de terra egi
pti. Eruit tres pueros de camino
ignis. Eruit danielem de lacu leo
num. Eruit susannam de falso cri
mine. Nunquid defecit ad filiuz su
um vt in cruce pendentem non ex
audiret. Sed cum hec tanta suppli
cantibus prestiterit tam filio pro
prio non pepcit sed p nobis om

nibus tradidit ut impleren
tur scripture et salus mundi pas
sione ipsius proueniret. christ9
qui suos apostolos vocat in euan
gelio fratres ipse antiquos pro
phetas a fideles

Jeronim9

vocat patres
In te speraverunt et non sunt con
fusi. quia q3 promisisti adimple
sti hoc est terrā promissionis a lō
ga vitam eis
dedisti.

Nicolaus

Ego autē sum vermis id est vilis
a abominabilis in conspectu iude
orum. Unde expuerunt in faciem
eius et collaphis eum ceciderūt ut
habetur. Mathei. xxvij. a non ho
mo videlicet reputatus quia non
habebat speciem neq3 decorem.
Unde. psa. liij. Reputauimus eū
quasi virum leprosum. Maximus
in sermone eiusdem. Cur toti9 cre
ature dominus vermiculo se volue
rit comparari. possumus quidē
humilitati assignare que sancto
rum virtus est maxima sicut san
ctus moyses ante deum se animal
irrationale profitetur. dauid puli
cem se esse commemorat. Ut christ
us se compa
rat verm

Jeronim9

Quia vermis in ligno nascitur nō
habet patrem nisi matrem. Et cri
stus ex maria est natus sine con
cubitu non habet patrez in terris
nisi matrez. Opprobrium hominuz

Cassiodorus

fuit chri
stus quā
do in numeris sputis sacerdotes
a phariſei conspuebant a a lapis
sacrilegis verberabant eum. a ab
iectio plebis fuit. quādo p3 latus
debit turbis potestatem quem vel
lent sibi dimitti. Illi barrabā sibi
eligentes: christum dominū potiꝰ
us abiecerunt. Omnes videntes
me. Omnes de malis tantum susci
piendum est qui deriserunt me di
centes. Aue rex iudeorum locuti
sunt labiis a non animo. Nam q3
per iracundiam et non per ratio
nem probares dictum adiecit et
mouerunt caput. me sicut falsum
propte

Nicolaus

blas
tam phe
mādo a vocādo. Quid āt dixerunt
sacerdotes cum blasphemando
consequenter ostendit dicens
Speravit in domino eripiat eu3
saluum faciat eum. Hec verba re
citat etiam euangelista. Math.
vicesimo septimo dicens. Princi
pes sacerdotum cum scribis illud
dicebant. Alios saluos fecit se
ipsum non potest saluum facere
Et subditur confidit in deum libe
ret eu3 si vult Et propheta ait quo
niam vult
eum

Jeronimus

id est pater voluit talem filiu3 ha
bere sine peccato per quem peccā
ta mundi
tolleret

Cassiodorus

O celestis integritas. Nonne vide
mus hic euangelium magis recē
sere q̄m psalmum quando tan
ta veritate completa sunt ut non
futura sed transacta videant. Me
rito ne quid aut excusabile perfi
dis aut fidelibus relinqueret am

bigu um **Nicolaus** Seq̃tur vox hu manitatis christi qui tanq̃ verus homo recurrit ad diuinum auxili um dicens Quoniaz tu es qui ex traxisti me de ventre. videlicet vir ginali quia supra naturam nasci me fecisti de virgine **Cassiodor⁹** Et congrue ab originalis peccati vicio dicit se extractum. vnde hu manitas tenebat obnoxia spes mea ab vberibus matris mee Cri stus homo ab initio vite sue spem suam se dicit posuisse in domino vt declaret perfectam humanitatez quã assumẽs monstrare dign⁹ sẽ **Jeronimus** Qui non est dignatus sugere vbera matris id ẽ vbera ma trie In te proiect⁹ sum ex vtero **Augustinus** vt m̃ sol⁹ esses spes **Cassiodorus** Qs autẽ iectum in domino ostendit ab hu mana miqtate se fuisse discretum Ex ẽ tre matris mee de⁹ me⁹ es tu **Nicola⁹** A te deuz meũ cog noui quia anima christi ab instanti concepc̃ois fu it repleta virtutibus a sciẽcijs ne discesseris a me subtrahendo auxi lium tuum Cuius causa subditur Quoniam tribulacio proxima est id est acerbitas maxima mee passionis a non est qui adiuuet eripiendo me de manibus iudeorũ **Jeronimus** neq; angel⁹ neq; homo nisi tu pa ter **Cassio** Qa si de⁹ nõ adiu uet nullus est qui eripiat pdictã tem. Cõsideremus ergo si deus aliquando ab ipso diuidi qui nul lius nisi ipsius tantũ miseracõne possum⁹ saluari. Oratione decur sa quaz cristus in passionib⁹ suis semper premittit sicut eum fecisse tempore traditionis euangelista ibi dicta testãtur. Cõsequenter p al legoricas cõpationes archanum crucifixionis sue reuelat ponens futura tãq̃ preterita vt durissima corda iudeoruz quasi peracta' veri tate cõuinceret Quia circũdederũt me vituli multi et populi iudeoz q̃ erãt tanq̃ vituli lasciuientes a inconti nẽtes qui gressus suos nullo mo deramine distinguunt sed vagi ac petuli ad iniqua consilia quibus dam saltibus efferũt Thauri pin gues obsederunt me. p quos pri cipes iudeorum designat qui fero ces erant ad occidendum cristuz a in diuicijs impinguati Vt circũ dederunt potest trahi ad eos qui illum cum gladijs a fustibus am bierunt. Obsederunt autem ad il los qui sepulchrum eius custodi erunt ne a discipulis occulte rape ret Aperuerunt sup me os suum Clamantes. Crucifige. Crucifige eum sicut leo rapiens a rugiens **Nicolaus** Desiderantes me deuoare ex crudelitatis magnitudine Sicut aq̃ effusus fit. aq̃ ei perfect⁹ fit ditur de vase q̃ alij liq̃res q̃a de alijs li q̃rib⁹ effusis remanz sapora odor

per hoc intelligitur q̄ iudei ita intẽ debant anichilare christum vt de ipso nulla memoria ẽmaneret

Idem Jeromi mus

Hugo. Vel si cut aq̄ effusus sum id est sanguis meus abundanter sicut aqua effusus ẽ Mortem autem dominī secuta est mors spiritualis apostolorum Vnde addit a dispsa sūt oīa ossa mea

Jero. id est apostoli quia sicut caro ab ossibus oritur vl roboratur ita et corpus christi id est apostoli firmantur a christo.

Nicolaꝰ Vl aliter magis iuxta literam dispsa sunt omnia ossa mea id est a iuncturis dissoluta Tali modo dicitur danielis x. domie in visione tua dissoluta sūt compages mee a nichil remansit in me virium Factum est cor meū sicut cera liquescens in medio ventris mei. Sicut cera a calore ignis resoluit sic cor humanum inquantum est sensitiue ptis organum horrore terribil pene imminentis. Hec autē ad exprimendam magnitudinem doloris christi sensibilis dicta sunt de christo Fuit tanḡ testa virtus mea. quia humor existens in corpore christi fuit quasi exhaustus per effusionem sui sāguinis in flagellatione: coronacōne: manuū a pedum confixione et lateris apcōne In cuius aptione post sanguinem exiuit aqua. vt habetur. Job xix. ad ostendendum q̄ corpus remansit arefactum tanḡ testa exiccata. Et ossa mea cōturbata sunt. quia deficiente sanguine deficit virtus ossium. a lingua mea adhesit faucibus meis pre defectu humoris a ī putuerē mortis deduxisti me id est ad mortē per quaz corpora rediguntur in putrerem. tamen corpus cristi a putueris putredine fuit preseruatum per fue resurrectionis acceleratione m vt dictuz est supra psalmo. xv. Nec mirum si hec passus fuz que p̄dixi Quoniam circundederūt me canes multi id est iudei non se habentes ad me sicut homines sed sicut canes contra me latrantes in presentia pylati. consilium malignantium obsedit me scōm q̄ dicitur. Mat. xxvij. Mane autem facto consiliuz inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi aduersus Jhesum vt eum morti traderent et vinctum adduxerūt et pontio pylato presidi tradiderunt Foderunt manus meas a pedes meos clauis in cruce perforando. Et licet hoc fecerunt milites pylati q̄ erāt gentiles: ascribitur tamen iudeis ad quorum importunam petitionem hoc factum fuit. dinumerauerunt omnia ossa mea quia ita extenderunt me in cruce q̄ ipsa dinumerari potuerunt

Cassiodor. Vt qd caro suppducta celauerat: minima extensione corporis appareret

Nicolaus Ad cuius intellectū sciēdū q̄ quīdā aliq̄s cruci affigebat p̄us membra corpis a manu i manū sm latitudinem: a a scapul vsq; ad pedes

secundum longitudinez capieba
tur vt in ligno crucis fierent fora
mia pq dauí posset facilí? trãsiẽa
sic factum fuit de xpo qñ aũt vna
manus fuit affixa humores cucur
rerũt aq locũ illum quí naturaliẽ
currunt ad locũ lesum a sic nerui fu
erunt retracti versus illam ptem.
Ideo ad hoc q alia manus reduce
retur ad locũ foramis in ligno fa
cti oportuit eum trahi violenter
cum cordis. Idem intelligenduz ẽ
de pedibus ppter lesionem factaz
in ptibus superioribus.ppt quod
ex tali violenta extensione corpis
apparebant ossium iũcture quia
christus fuit nudus crucifixus et
sic poterant ossa eius dinumerari
IPsi vero ossiderauerũta isperẽt
me estimantes me hominẽ puũ
eo q videbant me talia passuz di
uiserunt sibi vestimenta mea sm
q dicit.Johis.xix Accepit vesti
menta eius a fecerunt quatuor p
tes vnicuiq militi vnam ptem et
super vestem meam miserunt sor
tem scilicet super tunicam inconsu
tilem vt dicitur ibidez. Et quia nõ
erat conuenienter diuisibilis mise
runt sortem quis eam hẽret totaz

Cassio Ad sciendum vero cur
dominꝰ qui dixit po
testatez habeo ponendi aiaz me
am a potestatem habeo sumendi
eam potius crucis a non alterius
supplicii elegit sibi mortem.Consi
derandum est q crucis positio tal
est vt ps eius superior celos petat i
ferior terras non deserat.fixa infer
norum inna contingat Et velut q
busdam brachijs extensis latitu
do eius totius mundi ptes appetat
Jacens vero quatuor cardines mũ
di designat.Sic in quo posita cun
cta videtur esse complexa vt chri
stum in celo xpm in terra. christũ
p eundem ordem christum quoq
ad inferna figuram crucis esse co
gnoscas. Qz si fuisset ferro trũca
tus aut ignibus fuisset suffocatꝰ
aut lapidibus fuisz oppressus ã
fluctibꝰ dimersus aut alia qua li
bet morte preuentus quo signo ro
go dyabolus pelleretur.quo vexil
lo frons christianorum tuta man
sisset qua figuã corporis a anime
firmaretur infirmitas.Nulla mors
tante maiestati melius conuenire
potuit misi hec que nobis perfecte
salutis indicia dereliquit.Corpus
namq christi filij dei cruci clauis
affixum lancea peforatum fructuz
nobis intulit sine fine mansurum
Post narrationem passionis sue
dominus iesus celerrimam depre
catur sui corporis resurrectionem
vt pfidorum mala crudelitas sup
ueniente tali gloria destruat.Vn
de dicit Tu autem domine ne elon
gaueris auxilium tuum a me Au
xilium dicit suam resurrectionem
que facta est tertia die **Nico.** Ac si dicat
domie pa
ter protinus resuscita me ad defen
sionem meam conspice Que autẽ
sit ista defensio consequenter ex
ponit dicens Erue a framea de?
animam meam id est a morte vi
olenta que gladio solet inferri qꝫ
factum est qz non p violentiã sed

ꝑ tria sua voluntate anima eius se
pabatur a corpe secundum qđ dix
erat. Johañ. xv Ego ponam am
mam meam a nemo tollet eam a
me sed ego ponaz eam a me ipso
id est pro voluntate mea. a de ma
nu ca **Jero.** id est de potestate
nis iferni qui devorat
animas more caninovmicā meaz
id est animā meam q̄ idcirco dici
tur vmica qz ipsa sola immunis ē
a pcō̄a alie anime mundātur ab
ipsa Hoc etiam dixit in psalmo. x
v. ſō derelinq̄s aiaz meā i iferno
Nicola⁹ Salua me de ore
leonis id est ꝑ li
udaici quem vocat leonem ꝓter
crudelitatem a fortitudinem mali
cie fue a cornibus vnicornīū hu
militatem **Glosa** vnicornis
meam ē animal
sup bissimum qđ dicit moi ex īdg
natione si preter voluntatem suaz
teneatur a vnū cornu hab; Postu
lat ergo eripi humilitatē suam a
presumptione a superbia mlti uz q̄
ipsum putabant custodire intra
sepul **Colle.** crum Postq̄ dominus
christ⁹ narrauit
que passus est consequenter sub
iungit fructuz passionis sue dicēs
Narrabo nomen tuum fribus tuis
Nic. id est apostolis alijs qz
christi discipulis quibus
manifestauit resurrectionem suaz
factam & tute dei patris secm qđ
exponit apostolus ad hebreos. ij
Non cōfundit eos vocare fratres
dicens Narrabo nomē tuuz fratri
bus meis vt dictum est subtitulo
huius ps i medio ecclesie lauda
bo te id est in medio cōgregatiōis
fidelium faciam te laudari p apo
stolos alios qz credentes Hoc fa
ctum est in die pentecostes sicut
dicitur actuum. ij Loquebāturva
rijs liguis apostoli magnalia dei
deinde cōuertit christus sermonez
ad suos fideles hortās eos ad lau
dem dei dicens Qui timetis dom
num timore filia **Cassio** Qui
li vel imciali. lau
dē generat. amorē ebuit. ardorez
caritatis iflammat Timor erit hu
manus non laudem pturit sed vi
tupationem quia eccle. xv. Non ē
spetiosa laus i ore peccatoris Qui
ergo reuerentiā habetis noi eius
laudate eum cordea ore quia eum
nō meretur p̄dicare nisi q̄ cognos
citur a timere Qui autē sūt illi qui
eum timent explanat dicens vm
uersum semē ide est vmi
iacob **Nico.** uersi imi
tatores fidei a operum eius q̄ estis
supplantatores viciorum. gl̄ifica
te eum coram omnibus absq̄ to
re honorātes eum Timeat eum
omne semē isr̄l non carnalis sed
spiritual scm qp distinguit apls
ad rō. ij. Isr̄l scm carnem a isr̄l
fm spiri **Hugo.** Semen isr̄l
tum sunt oēs
renati p baptisma q̄ deū cōtēplāt
p verā fidē. Quaē āt sic laudari d;
a gl̄ificari ꝺseq̄nt oīt dicēs qui n
spreuit. negligendo neq̄ despexit
refutādo dēpcatōez pauperis a mea
Nic. Qui i pauptate nat⁹ sū ꝺū
satus nudus crucifixus

et mortuus atq; i alieno sepulcro
sepul Collcõ Translacio ro
tus mana habet.
sic. Neq; despexit preces paupeꝝ
Cassio Quod solent facẽ isti
us mundi honoẽ glo
riantes viz spernere paupes. despi
cere supplicantes. causamq; de ha
bitus qualitate mentiri vt si sit ve
stibus nitidus verax putetur. Si
amictu sordidus mendacissimus
habeatur Sz apud ꝺm longe diu
sum est qui de vestibus nõ iudicat
qm̃ opulentiam non honorat sed
preces fideliuz pauperum exaudit
q adiuuat Egenus illi preciosus ẽ
q cui fuerit sanctitate ditissimus
Jero. ec auertit faciem suam a
me. sed resuscitauit me a
mortuis. q cum clamarem ad euz
exaudi Hugo Vñ ad hebre
uit me os. v. dicit apo
stol. In oib⁹ exaudit⁹ ẽ p sua re
uerẽ Cassiodz Sed quid
tia ẽ de quo
se dic exaudituz. et q̃ vt mors nrã
eius exitio fimꝛet vt originale pec
catum veteris hois redimẽt precio
sissime pas Hugo Deinde cõ
fionis uertit ser
monẽ ad patrẽ oñdens q ecclã ita
laudat eũ sic hortabat xps vñ dic
Apud te laus mea i eccl̃a magna
Nicolaꝫ q xp̃s noie p̃us
laudatur in eccl̃a p
orbẽ terraꝝ diffusa. vota mea id ẽ
corpꝰ q sãguinẽ meũ voluntarie a
me oblata in cruce reddã. quer
do substantiã pans q vim̃ in corpꝰ
meũ q sanguinẽ in sacramento eu
charistie i ospectu timẽtiũ eũ q fi
delium coram qb⁹ cõficit hoc sacram̃tum
Jpe est ei sacdos sum⁹ q hãc osecrã
tionem efficit vtute diuinitatis. sa
cdos ãt ecclãstic⁹ nõ ẽ nisi minister p
ferẽs verba osecrãcõis i noie ei et
paupes q vẽhuiles q saturabunt
Cassio q ꝺceptis fremisẽgnũ
.ꝺi esurierũt. Saturari ei
nõ potrãt nisi q⁹ talꝭ esuries possi
debat a lauda Nico q̃a cuz di
būt dñm. uimꝰ lau
dib⁹ q grãtũ actõe delẽt accipe hoc
sacramẽ Jero. q reꝯrit eũ p fi
tum de q opa cognos
scẽtes q ipe ẽ pais vin⁹ q de celo de
scẽdit viuẽt corda eoz i selm selꝰ q
aie eoꝝ eternaliter viuẽt q hoc sacrmẽ
tuz viuificat spualiter q eternaliter. Vñ
dns ꝺt Joh. vi. Si q⁹ mãducaueit
ex hoc pane vi Cassio Illud va
uet in eternũ citer vi
uẽ dicim⁹ qꝺ in diuinitatis grã per
seuerat Remi Nicola⁹ vox
scentur ẽ p
phete ꝺd p̃uidentis ofessionez gentiũ ad
fidẽ xp̃i añ finẽ mũꝺi sic p̃dem fuit
daniel. vij. Ois ppls tbz q lingue
fuient ei Vnde dic Remimscentur
Hugo p fidẽ quã p̃dicabãt
apl̃i q a falsi fuerãt p idolatraz. vmũ
si fines terre q reuertentur fimb⁹
fre collã ẽ eccl̃a catholica et adorã
bunt in conspectu eius vniuerse fa
milie gen Cassi. Nequis puta
tium ret dubium q
mõ ees ab vmũs gentib⁹ adorand⁹
me posuit i ospectu ei⁹ vbi null⁹ ad
orat nisi q de sincera fide p̃sumpserit

Conſpectus enim illius non eſt mi
ſi ſupra fidelissimos abtōs. Quo
niam omnium Ieo Regnum di
eſt regnum abolicidit
a regnum christi aduenit Nicolay
Et ipſe christus q̄ eſt idem cum pa
tre ratione deitatis dñabit gētiu;
Hugo ſupra dixit de mandu
catione ſpirituali eu
charistie ibi edēt pauperes ac̄ hic
conſequenter agit de manducatōe
ſacramenti que omnis eſt bonis
a malis vnde dicit manducauerūt
corpus christi in ſacramento a ad
orauerūt exterius genua flectēdo
omēs pin Caſſio. id ē diui
gues terre tes q̄ ha
bent in diuiciis preſumptionem.
Et hi diuites qui ſunt terpidi rp̄ia
mi. in conſpectu eius cadent omnes
qui deſcendunt in terrā id eſt in ter
renas concupiſas carnis fragilita
te deſcendunt a ommibus apparere
nō poſſunt ſ̄ dei cōſpectui noti fūt
Augustinus Solus em̄
deus videt
quō cadūt vniuerſi q̄ celeſtē ouer
ſacōnē deſerētes i erā eligūt beati
apparē boib⁹ nō videntib⁹ ruinā eorū
Hugo Ita erit mal' dicit cri
ſtus ſ̄ de me a de me
is qui digne ſumunt corpus meū
erit hoc q̄ ſubdit a anīa mea il
livi Ieronimus id eſt de
uet patri q̄a
mors nō vltra nī dñabit a ſem meū
ſ. filij ecce Hugo amore iu
ſtitie non
timoē pene Hoc erat em̄ p̄ p̄dicati
onem apoſtolorum Vnde ſubdit.
Annūciabit dño geñatio vētura.
Nico. a generatio ꝑ xp̄i chriſti
ami q̄ regenerat in chri
ſto ex aqua a ſpūſancto que tem
pore dauid adhuc erat ventura:
a p orbem diuulgāda. et annūcia
bunt celi v apoſtoli a diſcipuli do
mini qui celi dicūtur in. xviij. p̄s.
iuſticiam eius v mandata xp̄i et
euangeliū ipſius populo videlicz
chriſtiano: qui naſcēt per fidem ex
aqua a ſpūſancto quem fecit dñs
ſ. chriſtus liberum a peccatis.
Caſſi. Creauit enim quando il
lū de ventre matris edu
xit. Sed tunc cum a peccatis liberū
fecit qñ chriſtiam ſmū p aquam re
generatōnis inſtituit. O dura cor
da iudeorum. o inſensate mentes
infideliū. Nōne hic ſol⁹ p̄s. ad paſ
ſionē dñi credēdā ſufficē debuiſſet
quā ſic euidēt de ſe veritas ipſa p̄
dicauit. Et ne alīq excuſatio duri
ſimis cordē relinqueret ſequunt in
alios de hac re pſal. euidēti a mā
feſtiſſima ꝓphatōe ſcripti. ſ. xxxiij.
liij. lxvij. et. cviij. vt nulli debēt eē
ambiguū q̄ tātis p̄ nomib⁹ cog̃ſci
tur fuiſſe di Collecto. Nos
uulgatū. igī q̄
p miam dei a fidē filij eius xp̄i Jeſu pi
culū infidelitatis euaſim⁹ vt ex mē
dig̃s p nr̄o modulo gr̄a tuā actōnes
referre pmpti excitemur Jugiter nr̄e
mēorie omēdādū ē q̄l' r p nob dñs
Jeſus paup factus ē a dolēs a diſcipu
lo traditus i manibus inimicorum
ſuorum ligatus: conſputus: cru
ciſus: percuſſus: ſaturatus opprobri

is falso accusatus. flagellis cesus. spinis coronat⁹ morti adiudicat⁹ dauis cō fossus. suspensus patibulo crucis. felle potatus. a tandem p̄ peccatis nostris i cruce mortu⁹ a lancea latus eius perforatum ē Vnde in nostre redemptionis sacramentum sanguis et aqua pfluxit Nec desinat semper animo nostro vulnera eius in cruce pendentis inspicientes. iugem memoriam de eius passione cum suspirio a cordibus doloē habeamus. quatinus sic ei compatiualeamus vt ipsi post hanc vitaz copulari mereamur in regno

Nico Moraliter autez possumus de quolibz fideli qui est membrum christi qui in afflictione mentis siue corporis positus petit a dō liberari. a quibus cum adiutorio dei resurgit saltē spiritualiter. et si non corporaliter quia deus p̄mittit aliquando fideles suos in afflictionibus corporaliter mori vt p̄ meritum patientie perueniāt ad maius premium celestis glorie. ad quod nos perducat qui est benedictus in secula seculorum Amen

Psal. xxij

Dominus regit me

Titul⁹ hȳ psal. Psalmus 68. q̄ pz ex p̄missis

Hu Supra egit de passione christi a de fructibus eius. hic ādhuc prosequitur fructum eius qui ē liberatio a captiuitate babiloica. sia pcō a hec fcā ē p passionez dn̄i p̄ q̄m data ē nobis lib̄tas redeūdi ad supnā ihr̄l̄z ad q̄m trāsitimur p. x. dietas siue grās q̄s in hoc psalmo describit prophēta.

Cassio. Loquitur em̄ p̄r totum psalmus fidelissimus christianus. primi hominis vetustate depositā. regeneratus ex aq̄ et spiritu sancto. grās agēs atq̄ dicens

Dom̄i nus] **Hugo** cristus] regit me] redeuntē de captiuitate pctī vt dux viatorez ne deuiet. vt lux in tēbris ambulantem ne cadat. vt pastor gregem ne a lupis pereat

Jeron. [a nihil mihi deerit] Quē deum habet a quo adiuuet nihil hom̄i deest ei vt ait ap̄ba. Nihil deest timēti b⁹ deū

Hug Et hȳ. p̄bat p̄ inductōem illoz. x. q̄ sunt necāria viatori Prima grā ē ogmicō sacre scripture ibi me collocauit

Cassi. Sicut enim pecudū corpibus pinguedinem p̄stat ager depastus. ita a sermone diuin⁹ animā nouit fideliē sagina re meditat⁹. de his pascuis satuātus eructauit ille qui dixit deo Oz̄ dulcia faucib⁹ meis eloq̄a tua super mel a fauū oi

Hug Secūda meo a his filia grā est baptismi regn̄atio q̄ē ianua fidei de q̄ sb̄dit [Vp aquā ēfectōis] sup lauacruz baptismi

Cas. q̄ aia sterilē aridita te pcī ad bonos fructus ferēdos dn̄i mineris irrigat.

Hugo Et bñ dē

aqua refectionis quia baptismus reficit a reformat in homine similitudinem dei qm deformauit dyabolus p pcm a sup hanc aqm ¶ educaut me ¶ sicut puerum fidei nutrimento. Quasi dicat recepto sacmento baptismi quasi fundamento paulatim alia sacramenta recepi q nutriunt aiam ad recipiendum solidum cibum id est doctrinam pfectionis. Tercia gratia e omnimoda conuersio ad deum vt michil preter eum quod erat homo de quo addit. ¶ animam meam conuertit ¶ ad seyt mundanis rebus non inhiet vel intendat q minus ad eum currere libe possit

Casii que post baptismum de peccatrice facta e iusta de fetulenta mundissima que dudum sub dyabolo fuerat captiua ꝫ tunc est salubris ista conuersio si non iterum incentius viciis in peccata relabatur

Hugo Alia. ¶ qrta gratia qm facit dominus viro iusto est q ducit eum p compendium consiliorum vnde subditur ❡ Deduxit me sup semitas iusticie ¶ id est per consilia p q deducit homo vt rectius a citius perueniat ad patriam

Casii Semite enim iusticie. sunt duo precepta caritatis. in quibus lex a sermo pphetalis concluditur. videlicet diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo a ex tota aia tua. a proximum tuum sicut teipsum. addit ¶ propter nomen suum ¶ Vt nemo diceret meritis suis collatum q3 a diuina gratia probatur esse concessum. Sequitur quinta gratia que est securitas per quam viator iste ducitur per viam huius mundi vnde subditur ❡ Am etsi ambulauero in medio vmbre mortis

Hugo peccata vel peccatores dicuntur vmbra mortis quia per ipsa peruenitur ad veram mortem inferni vnde ysa. ix. dicitur Habitantibus in regione vmbre mortis lux orta e eis Sic ergo continua litteram: pericula vite non possunt mihi nocere quia dominus deducit me Nam si ambulauero inter peccatores quoscunq ¶ non timebo mala ¶ culpe ad qm trahere me volunt. nec mala pene qm mihi infligant ¶ quoniam tu mecum es ¶

Aug⁹ Nunc habitas in corde meo per fidem vt post vmbram mortis etiam ego sim tecum

Cassio Siue vmbra mortis absolute dyabolus est qui obscure nobis laqueos ponit. vt nos per nebulas ipsius decepti in eterne mortis precipicia corruamus non timebo eius prauas temptationes a fraudes quia tu deus meus presentie tue me tuitione defendis. sicut scriptum est in proplecia. non te deseram. nec te derelinquam Sequitur vi. gratia que e pacientia a gaudium in tribulatione Vñ dicit ❡ Virga tua a baculus tuus ipsa me consolata sunt

Jeroo Per virgam intelligit ebulatio a disciplina pris. p baculum sustentatio in pñti a solacio futura accipit

Cassi. Istis ꝫ duabus rebus fidelis se asserit consolatum. Vna est discretio siue casti

gatio que conuertit vicioso[s] Alte
ra est gubernatō que sustinet fide
lissimos christianos. Ipsa ponit
in plurali numero p istis duob⁹
que virga a baculus signant Sed
videamus quemadmodu vtraq;
nos consolari potuerunt cū res om
nino diuerse sint. baculum quip
pe non est dubium consolari qui
ad opem ferendam humane imbe
cillitati semper assumitur. de vir
ga quid dicimus que peccata affli
gita nostra vicia iudiciaria seueri
tate castigat. Consolatur plane a
ipsa fideles quando eos ad viam
dominj adhibita emendatione p
ducit. Nam recte consolari dicim⁹
omne illud quod iuuat et si ad tē
pus nos p districtione contristat
sicut dicit apostolus ad hebreos.
Omnis disciplina ad presēs non
gaudij videtur sed tristicie. impo
sterum autē multū fructuz affert

Hugo Consolantur autem nos flagella dn̄i pro
pter tria. Primo q̄a signa sūt pa
terne dilectionis sicut ipse dicit a
pocali. iij. Ego quos amo arguo a
castigo. Secundo quia penas eter
nas in tempales cōmutant. Vñ

Gre. ait sancti penas tempa
les lucrum reputant q̄ p has se eternas euadē non igno
rant Tertio quia eterna gaudia
donant Vnde sapientie. iij. dicitur
In paucis vexati in multis bene
disponen
tur **Ieo.** Erudierūt ergo
me consolando me afflixerunt
mortificādo **Hugo** Septi
ma gr̄
tia est refectio eucharistie de qua
subdit Q Araisti i conspectu meo
men
sā **Cassio.** id ē predestina
sti altare sāctuz
quod cūcta videt ecclesia quod ve
neratur populus christianus. Ecce
vero mensa est beata conuiuacio
corporis a sanguinis xp̄i. epulatō
felix. saturitas fidei. esca celestis.

Hu. Hanc mensaz pauit xp̄s
a nō alius sicut prouerb̄
ix. dicitur. Sapientia id est crist⁹
edificauit sibi domum ib est sāctā
ecclesiam a excidit columnas vij.
id est. vij. sacramenta que sunt in
ecclesia. immolauit victimas se ip
sum offerens in ara crucis. miscuit
vinum a posuit mensāz quādo cor
pus a sanguinem suum in altaris
sacramento fidelibus dedit mādu
candum. misit ancillas suas id est
predicatores vt vocarent ad arcez
id est ad sacramentuz corporis cri
sti quod ē munimen contra inimi
cos. Vñ subiungit. aduersus eos
scilicet demones. qui tribulāt me
diuersis tempta
quoniaz
tionibus **Cas.** hoc sacrē
mentum sumitur ad remissionez
peccatorū a vitā eternā possidēdā

Hugo Octaua gratia est le
ticia spiritualis de q̄
subdit Mpīguasti in oleo caput
meū & letificasti mentem meā leti
cia spiritu
ali **Ieo.** Mens enī caput
vocatur quia sic
a capite reguntur membra Ita co
gitationes mente re
gūtur vel disponūtur **Hugo**
Ratio quare oleum dicitur spūale

h4

leticia est quia illuminat ẽficit fu
pnatata facit ne homo luctans cõ
tra dyabolũ possit ab eo capi. De
quo oleo dicit in alio psalmo. vn
xit te deus oleo leticie pre consortĩ
bus tuis. Sequitur. ix. gratia cuz
subiungitur. a calix meꝰ inebriãs

Cassiodor hoc ẽ munꝰ
sanguis dñi
qui sic inebriat vt mentem sanat
dans obliuionem vanarũ delecta
tionum. Hec inquit vinolentia so
brios reddit. Hec plenitudo a ma
lis euacuat Et qui illo poculo non
fuerit repletus. eterna reddit ege
state ieiunus. addit q̃ ꝑ predarꝰ
est. vtq; cum talia conferat vt ad
celorum regna pducat de quo po
culo in euãgelio dicitur Qui bibit
ex aq̃ q̃m ego do nõ sitiet vnq̃ ꝙ fi
et in eo fõs aque salientis in vitã eternã

Hugo Sequitur. x. gratia vi
delicet. perseuerantia
de q̃ subdit Et misericordia tua
subsequetur me. ideo misericordia
que precedit me conferendo grati
am. subsequetur me ne cadam a
gratia sed in bono perseueret om
nibus diebꝰ vite mee. Propt̃ qđ
orat ecclesia. Tua nos domie gra
tia semper preueniat a sequatur
ac operibus iugiter prestet esse i
ten

Cassi. Nam si soluz seque
retur nemo donata
pci peret. si tantum precederet nul
lus posset collata seruare Grauio
res sunt enim insidie quas a tergo
dyabolus parat. a nisi do mihi mi
sericordia subsequatur facillime
fragilitas humana decipitur

Collect deinde fidelis cristi
anꝰ declarat ad quẽ
finem predicta beneficia sibi fiũt cõ
cessa dicens **Iero** Et vt in habi
tem in domo dñi
hoc est in vita eterna vbi sine fine
habitabunt sancti. in longitudine
dierum. eternaliter sine fine.

Cassi. Mente reponamus q̃d
celestis ista fistula. x.
virtutum gratiis a beneficijs com
pacta decinerit. q̃m dulce melos
aie salutari delectatiõe cãtauerit.

Collect Dominus itaq; nos
regit vt ad vite pascua
nos ducere possit aqua baptisma
tis nos abluit. Sic q; animas no
stras a vicijs et dyaboli potestate
ad se conuertit. Deinde super sem
tas iustitie nos exaltata inter ad
uersa corroborat. post hec discipli
na nos castigat a in tribulationi
bus castigatione nos sustentat.
Deinde pabulo sui corporis men
tem nostrã satiat. gaudio spiritu
ali ipsam impleta suo proprio sã
guine nos inebriat ad vltimum
perseuerantiam vsq; in finem no
bis tributa nob post finẽ huiꝰ vi
te in celesti domo perenniter et fe
liciter nos cum suis sanctis habi
tare facit. Hi sunt decem gradꝰ be
neficiorum predictoruz per quos
dominus electos suos. de profun
do tempestatis et miseriarum hu
ius mundi ad patriam eterne feli
citatis transmittit Ad quam nos
perducere dignetur ipse qui est be
nedictus in secula seculoruz Amẽ

Omini ẽ terra ꝛ ple. Huic psalmo
præponitur talis titul⁹
Psalmus dauid prima sabbati.

Glosa Judei propter dignitatem sabbati appellant omnes alios dies septimane videlicet prima sabbati id est prima dies post sabbatum. secunda sabbati ꝛtia sabbati ꝛ sic de alijs Gentiles vero appellãt dies nominibus planetarum dicentes dies solis. dies lune ꝛ sic de alijs. cristiani vero omnes dies appellant feri as eo ꝙ semper ab opere peccati ẽ ferian

Cassio dum Prima sabbatinam quia prima est post sabbatũ in quo die dominus resurrexit ꝛ isti seculo cognoscit sbuemisse

Glosa est ergo sensus prohibiti tituli Psalmus iste cantatur a dauid de gloria resurrectionis cristi ꝛ hominis reformatione que resurrectio facta est prima sabbati id est in matutino prime sabbati q̃ nunc dominica dies dicitur ob reuerentiam et excellentiam resurrectionis eius

Collector Sicut enim preco post victoriam belli clamat totam inimicorum terram esse victoris. Sic propheta dauid preuidens in spũ dominacõem cristi in omnes gentes post resurrectionẽ eius esse venturã clamat vniuersum orbem terrarũ eẽ cristi

Cassio vt sicut se null⁹ ab eius imperio ꝓbaret ex ceptũ Ita nec ab eius fide crederet alienum vñ ꝓpha genus humanũ alloquens ait

Omini est terra id ẽ ecclesia que nutrit et continet populũ cristianũ. a domino specialiter pura mente famulat. ꝛ plenitudo eius .id ẽ multitudo sãcta q̃ repletur eccã Ne hãc terrã ꝛ eccãm putares ex sola regione collectã consequenter subdit. orbis terrarum .ꝛ vniuersalis eccã que totus mundi ambitu continetur. et vniuersi qui habitant in eo .ꝛ non q̃ conuemunt et recedunt ꝛ q̃ firamentis stabilitate pdurãt. Habitaẽ enim manere dicim⁹. Ille sol⁹ eccãm habitat qui vsq; ad obitum suum in fide rectissima perseuerat Sicut ꝛ alius psalm⁹ dicit vt ihabitẽ in domo dñi omnibus diebus vite mee Et bene eccã debet esse sua

Hugo Quia ipse sup maria .ꝛ amaritudies passionis siue sup amaritudies tribulationũ ꝛ vicioꝝ huius seculi fluctus .fundauit .ꝛ corroborauit. eam .in fide vt ancora fidei procellas cuiuslibet periculi ñ pauescat. et super flumina preparauie eam

Jero ꝛ sup cupiditates huius mundi cõstituit eam vt ipsa superior esset mundata sine macula ꝛ

Aug⁹ Flumia i ma ruga re fluunt. et cupidi homines labuntur in seculũ. quos etiam supat ecclesia que deuictis p dei gratiã cupiditatib⁹ secularibus. ad recipiendam immortalitatis claritatem pata est.

Nicolaꝰ Ad ītām intelligū tur predicti duoꝝ sus hoc modo. dñi est terra & plenitudo eius. per pleitudinē intelligūtur animalia. & frena ascentia. ob fratum & vniuersi qui habitant in eo p hoc tollitur error manichei. q̄ dixit ista inferiora corruptibilia nō esse a deo bono ꝫ malo qui posuit duo principia vnū videlicet bonū & alterū mali. quoniaz ipse sup maria fundauit eam. Nō est p hoc intelligendum q̄ mare simpliciter inferius terra sit cū terra sit infimuz elementum et grauissimum sed solummō fm aliquas ptes terre scilz ripas maris que supeminēt aḡs ap talem modum loquendi dicitē q̄ normannia est sup mare occeanuz & ianuensis ciuitas sup mare mediterraneū. Et similiē de fluminibus q̄ parisius est sup secanā & aurelianis sup ligerim. & sic de alijs Ab hoc enim terre sunt situate sup maria vt deseruiant vtilitati hoīm viz nauigationibꝰ & piscacōibus

Cassio Postq̄ dixit breuiē vniuersa dñi esse que condidit Nunc ītrrogationi respōdens qualiꝫ esse debeant qui se ipsius desiderant nūcupari. p̄mittit ergo ītrrogacōnes vt apta respōsio subsequat

Hiero Qvis proritate potitur dicēs ascendit in montem domini

Hugo Iste mōs est sācta ecclesia de qua christus in sco psalmo. Ego autem constitutus sum rex ab eo sup sion montem sanctum eius. Quis ergo digne ascendet in ecclesiā vt sit de eccā nō solū nūo ꝫ eē merito. & q̄ multi sunt de eccā numero tantū q̄ a si ascendunt non stāt sed cadūt. Iero subiūgit. aut quis stabit. post ascensum perseueranter: p fidē & bonam opationē. in loco sancto eiꝰ id est in ecclesia

Col Ieronimus vocaug⁹ a cassi. dicit montem dñi esse altā iusticiaz vt est illud Vade & vende omnia q̄ habes & da paupibus & hēbis thesaurum in celis. aut quis stabit in loco sācto eius

Iero id est sup hāc altissimaz iusticiā eius ac si dicat q̄ mlti ascēdūt & non perseuerant. deinde p̄misse interrogationi respondet dicens.

Innocens manibus cuiꝰ opacō

Cas. nemini nēm lesit sed quantum potest adiuuare contendit & ne putares hoc sufficere addidit. & mundo corde. id est qui mundus est in cogitatione. qui nō accepit in vano animam suam In vano enim accipit animam suam qui putat desideranda que sūt trāsitoria vt caduca veluti terrena. Ille vero in vano non accipit animaz suam qui se nouit ad diuinitatis intelligentiam procreatum. ad legē domini custodiendam. ad cogitationes eterne vite. & q̄ quid q̄ pōt sup erna gratia promereri. nec iuāuit in dolo proximo suo. In dolo iurat quisq; qui aliē facturus ē q̄m promittit veraciter Juraē in vetri testamento prohibitum quidem non est. scriptum est enim. Juāuit dominus & non pēnitebit eum. Le

gimus enim prophetas sanctos iurasse Et quare dicit in euangelio Non iurabis neq; p celum neq; p terraz ac nisi ea humano generi de infirmitate mentis frequenter nascitur causa periurij. Et ideo in nouo testamento vtilius dicit esse omnino non iurandū. primo premisit pias obseruationes. Et osequē tr subdit pre mia dicens **Iero** Hic accipiet benedictionem a domino. illam videlicz in futuro de qua habetur. Mathe. xxi. venite benedicti patris mei percipite regnum. Et bene dicit a dño **Cassio.** quia ipse benedicit Ipse absoluit qui in eo mutabilitē damnare potuisset Et vt illa benedictio non per meritа sed per indulgentiam domini venisse videatur. Hocirco subiungit a misericordia a deo saluatori suo Saluatoris noster est christus dominus a quo a beatitudo tribuitur a peccata laxantur Nec moueat quod prius dixit hic accipiet benedictionem a domino. Et postea subiunxit: et misericordiam a deo saluatori suo: dum in ordine rerum primo parcat peccatis nostris. a postea benedictionis ipsius munera subsequantur Hoc enim frequenter in nuemis ē variatum: vt primo misericordia ponatur vt ē illud dei misereatur nostri a benedicat nobis Iterumq; conuertit illuminet: vultum suum super nos a misereatur nostri. Que figura dicitur anastrophe id est peruersio quando ponimus ordine co uerso sententiam quia singulariter superius dixerat: quis ascendet in montem domini. Nunc generatio mi cristiane hoc cognoscitur applicare cui subiungit Hec est generatio Que sacri baptismatis fōte renascitur a fidem suam pia operatione commendat vnde sequitur querentium eum dominum videlicet saluatorem Idi sunt qui se non ambiūt ꝓponi sed suo ordine suo q; fine contenti sunt vt vl minimā ptem in christi regno mereantur accipere. Sed quia sunt alij nimio fidei calore feruentes qui operū bonitate nonnullis preponi se velint addidit querentium faciez dei iacob hoc in illis faciat quod in iacob fecisse declaratur. qui posterius natus. primatum fratris semoris **Iero** Sequitur vox angelorum qui cui christo ad infernum descendente atq; tartareos ministros. dicunt a ostendūt sese principem illorū ligatu ducere Et tollite id est erigite vos principes tenebrarū portas vestras: videlicet inferni et eleuamini sursum de inferno vos porte eternales id ē anime sanctorum que eternales dicuntur quia semper sine fine regnature sūt aꝑ deum a introibit rex glorie scilz dominus christus immense dignitatis retinens regnum. Idi quoq; attonita stupore mentis percussi dixerunt Quis ē iste rex gl'e. acsi dicant nos regem habemus diabolum iste rex glorie quis est. Respondent angeli christum ꝓ

dentes ad infernum. ipse est Dominus fortis a potens ¶ qui mortem vicit Dominus potens in prelio ¶ contra diabolum principem vim quem alligauit a nunc venit euertere domum vestram a diripere vasa eius id est confringere infernalia claustra a educere captiuā captiuitatem quia spoliato tartaro reduxit secū multitudinē captiuorum

Glosa demde angeli precedentes christum in ascensione acclamabant aliis eorum principibus vt viam venienti domino aperiant ei q occurrāt vnde dicunt Tollite id est reserate venienti domino Vos principes celi portas vestras id ē aditus celestes Et eleuamini id est aperiamini vos porte eternales videlicet ianue

Iero Et introibit rex glorie ¶ qui non solum post resurrectionem immensam possidet dignitatem. verum etiam et illam q̄m equalem cum patre habuit priusq̄ mundus fieret

Glosa Ipse autem virtutes āgelice nouo misterio christi carne induti stupefacte quesiuit cur admiratione Quis ē iste rex glorie ¶ quibus respondent alie

Iero Dñs virtutum ¶ qui super nouem virtutes celorum sedet. merito virtutum dominus dicitur quia pro nobis homo factus est morti traditus. infernalibus tenebris est addictus. Quod demē ter fuscepit pacienter toleauit. fortiter vicit. mirabiliter consummauit Quicq virtute propria calcans inferos cum triumpho rediens ad superos cum gloria ascendit ad celos. sedet nunc ad dextram dei patris omnipotentis. interpellās iugiter nostris pro delictis Ipse est rex glo ¶

Cassi. Sūt quidē dñorie donāte a āgeli glorioli potestates throni dñationes a alie potentissime creature q̄ nullus est rex glorie nisi qui eos condidit et continet summitatem. Totus hic psalmus ad moralem pertinet disciplinā Commonet ei vt vanitatib⁹ derelictis. vero a pio domino seruiatur fideliter. Quid em̄ beatius q̄ illum sequi qui humanum genus inflictam mortem iussit euadē. Sz presta dñe vt qui portas misericordie tue lauacro sācte regenerationis intrauim⁹ nullis indē peccatis impellentibus exeamus. Per dominum nostrum Iesum christum. qui est benedictus in secula seculorum Amen.

Ad te domine leuaui Titulus in fine Psalmus dauid:

Glosa Iste psalmus ē consolatio fidelium otra aduersa seculi siue oratio ecclesie Sensus autem tituli talis est psalmus iste dirigens nos in finem id est christum: attribuitur dauid id est ecclesie que hic loquitur in persona penitentis p flagella correcti

Nicolaus Petit enim i deuo huius vite directionem. d.

Ad te domine leuaui animam meam ¶ ꝗa oratio ē ascensus mentis ī deum. seu eleuacio secūdum damas. **Cas** Ergo de terre na conuersatione a carnalibus desideriis dicit leua esse animam suam ad contemplationem rerum celestiu ꝗa facile humana despicit qui diuina conspexerit. **Nico** ¶ deus meus in te confido ¶ id ē in tua bonitate a nō i mea eqtate **Augusti⁹** Ex eo ꝙ in me cōfidebam p ductū suū vsq; ad istam ifirmitatē carnis **Hugo** ¶ non erubescam ¶ peccatorum meorum cōfessionem. Neq; irrideant me inimici mei ¶ videlicet. demones. Vñ Gregorius ait. Nisi contra eos vigilemus patimur irrisores quos ad peccatu habemus psuasores. **Nico** ¶ Etenim vniuersi qui sustinent te ¶ id est qui sustinent temptationes a persecucōnes propter te ¶ non confundent ¶ eternaliter in futuro. licet aliquando in presenti tempaliter cōfundātur. Consequenter ostendit ꝗ sunt digni eternaliter confundi dicens **Con** fundant oēs inimici agētes ¶ videlicet ydolatre et innocentium persecutores ¶ supuacue ¶ id est inutiliter a infructuose. inno multu damno se **Jero** Hoc dicit ppter tādo ꝑ nō optādo **Nicolaus** Consequenter formar peticionem suam. dicens. Vias tuas domine demōstra mihi ¶ ducendo me per viam rectam iusticie interim uia huius vite que null⁹ absq; tuo auxilio ꝓt sufficiēter euitare. **Jero** vias dicit mādata legis ¶ et semitas tuas edoce me ¶ id est artā a angustam viam ꝗ ducit **Coll** ad vitā nunciat: seipsum abnegare. et cetera talia **Nicola⁹** Semita stricta a recta ē via coi Et propter hoc petit non solum dirigi in iusticia communi necessaria ad salutem sed tu hoc in iusticia excedenti que tendit ad pfectionē Idem cas a augustin⁹ Dirige me. ¶ ad vitā ¶ in veritate tua ¶ sā per meipsum non noui nisi mendacium ¶ a doce me ¶ scientiam **Nicolaus** que non potest haberi hūana inuestigatione ¶ quia tu es deus saluator meus ¶ ad salutem dirigi ñ possum nisi per tuam illuminacionem Domo enim diuinitus cordia tua ad finem excedentem cogniconem naturalem scōm ꝙ dicit. ysa lxiiij. Oculus non vidit nec auris audiuit a in cor hominis non ascēdit que preparasti diligentibus te Ad finem autem incognitum totaliter nullus potest se dirigere a ideo oz hoiem edoceri a deo: ad consecutionem salutis eterne ¶ a te ¶ id est propter te ¶ sustinui tota die ¶ omni videlicet tempore vite mee. **Cassio** Due sunt res que efficiunt bonos cristianos. prima vt deum nostrum saluatorem esse credam⁹. Secda vt sb

totius vite pacia retributionem ipsius expectare deteamus

Nicola Postq̃ petijt diuinam directionem inter deuia huius vite. hic cõsequenter petit offendiculi remotionem quod ī vita recta potest impedire hoc est peccatum prepediens a rectitudine vite. Ad hanc autez remotionem impetrandam allegat primo misericordiam diuinam dicẽs. ⁊ Ne inimicetur misserationum tuarum domine a misericordiaruz tuarum ⁊ Mia proprie loquendo est actus interior miserantis. miseracõ vo effectꝰ exterior. Et vtũq; sibi postulat populus cristianꝰ largiri scilicet actuz misericordie diuine qui est idẽ quod ipse deꝰ a effectum eius qui recipitur in eo cuiꝰ miseretur. ⁊ dez cassi. ⁊ que a seculo fuit ⁊ id est a principio mundi Nũq; ei sine illis fuisti qui etiam peccatez voiem vamitati quidẽ sed in spe sb iectiz tot tantis q̃ creature tue cõsolationibus ñ **Nic** Delicta deseruisti. iuuentutis mee ⁊ id est peccata ex passiõe cõmissa quia passiones carnales dominantur tempore iuuentutis

Cassi. delictum quidaz voluit leuius esse peccatum. dictum q̃ ab eo qꝺ viam linquat equitatis : non tamen in summa criminum prauitate versetur delictum est enim tauidius cibum fumere. cachino mõpetẽter resolui ociosis verbis opam daẽ et cetera huiusmodi. q̃ grauissima ⁊ mortalia non videntur esse peccata. ꝫ tñ cõstãt esse prohibita. Iuuentutez vo non tantũ floridã etatez posuit sed precipitationis audaciam. Nam multi iuuenes morum gravitate maturi sunt Econuerso quidam senes leuitatis crimine maculantur. Et ignorantias meas ⁊ id est peccata ex ignorantia cõmissa quia multa facimus que mala eẽ nescimus ⁊ ne memineris ⁊ ad me puniendum in futuro iudicio tuo ea reser **Nico** Sed potius ⁊ uãdo ecũdum misericordiam tuam memento mei tu ⁊ remittendo mihi culpam a dando gratiam ⁊ propter bonitatem tuaz dñe ⁊ a non propter meritum meũ

Hugo Sicut dicitur in glosa differentia est inter misericordiam dei a bonitatez eius quia misericordia est q̃ fit miseris bonitas ẽ q̃ impẽdit oiꝰ cõit. ⁊

O Vlcis a rectꝰ dñs ⁊ misericors dimittẽdo pcã ⁊ iustꝰ ⁊ adignavltimo iudicio merita requirẽdo. ⁊ez augꝰ ⁊ pter hoc ⁊ ãa dñs ẽ misericors a iu **Nico** ⁊ legez dabit stus delinquentibo in via ⁊ vite presentis que lex est vt si vere peniteant misericordiaz consequantur. finautem eternaliter puniantur tanq̃ sua misericordia abutentes ⁊ **O** Jriget mansuetos ⁊ id est in animo placidos ⁊ in iudicio ⁊ in preceptis iudicialibꝰ seruandis per que homo bene se habet ad proximum. **Jero.** ⁊ docebit mites vias suas ⁊ vt videlicet deum ex toto corde diligãt ⁊ Cassiodorꝰ

Inter mansuetos a mites videtur
ee distantia. Mansueti dicunt qsi
manu consueti. hoc est tolerantes
minutias non reddentes malum p
malo. Mites sunt q nulla furoris
accensione turbantur sed leuitate
ai iugit pseuerat hos docebit vias
suas de qb9 subdit ¶ Niue ze vie
domi **Nico** v opa eius q sunt
di in cogitatione ipsius ⌊mia a ve
ritas ⌋ v iustitia qe licet in aliqb9
ei9 opib9 magis appareat mia ei9
vt in pmiatione scoꝝ tn est ibi ee
iustitia inqntu deus ordinauit q
p talib9 opibus reddet pmiuz
eternum ppt qd dicit apl'us. ij. ad
chorin. x bonu certamee certaui cur
sum consummaui. fidez seruaui. io re
posita e mi corona iustitie qm red
det mihi dominus in illo die iustus
iudex Et similiter licet i aliqb9 opi
bus plus appareat iustitia: vt in
damnatione malorum tn ibi est mi
sericordia inquatu punit citra co
dignu quia tanta est offensa qua
tus ille qui offendit. Et ideo in q
libet peccato mortali incurritur de
rigor e iustitie pena infinita. Et hec
vie manifeste sunt ⌊requirentib9 ⌋
id est custodientibus ⌊testamen
tum eius ⌋id est legez a deo data
⌊et testimonia eius ⌋id e monita
prophetarum a apostolorum ipsi
us. quod apparet per experientiaz
diuinorum beneficiorum qp vniu
sevie domini sunt misericordia et
veritas a hoc bene consonat littere
Jeronimi iuxta hebreu que sic ha
bet Omnes semite domi miseri cor
dia et veritas his qui custodiunt
pactum eius a iustificationes ei9
deinde concludit populus fidelis
peticionem suaz de remissione pec
catorum dicens ⌊Propter nomen
tuum domine ⌋id e propter declara
cionem bonita **Callo** Vel q
tis tue dictus
est Jesus quod lingua nostra in e
pretatur saluator ⌊ppiciaberis. pec
cato meo ⌋ipsum remittendo
Nico ⌊multum est enim ⌋id
est excedens facultatez
vtutis mee ad satisfaciendum qa
de nullo peccato pot ho satisfacere
nisi ex dei dono. Nullus enim op9 e
satisfactorium absqz diuina gra fem
Cal deinde ostendit qs sit eat
. aut quali qs munere gra
tulet cum **Nico** ⌊Quis est
dicit q ho timet do
minum ⌋sic patre fiore filiali⌊ Lege
statuit ei ⌋scilicet legem diuina a
legem nature ⌊in via qua elegit ⌋
Hugo qz homo eligit viam
qm vult siue viaz vite
vel viam mortis sicut dicitur. ecc.
xv Ante hoiem vita a mors bonum
a malum qd placuerit ei dabit illi
Nicolaus id est i protesta
te eius est ad bo
num tendere et a malo declinare ⌋
Jero Simile huic p moysen ad
ppl'm ptestat dns dices
Ecce hodie statui ante oculos tuos
ignem a aqm. bonum a malum vitam a
mortem. elige vitaz a vives ⌊Ani
ma eius in bonis demorabit ⌋ h°
est i pmijs futuris si elegerit vitam
⌊a semen eius ⌋id est opus qd B

sancte viuendo seminauit ⌊hereditabit terram⌋ id est possidebit vitā ppetuā tanq̄ hēditatē suā. ⌊Firmamētū⌋ Casli est dominus timentibus eum ⌊timor humanus diffidentiaz ebuit diuinus āt spei firmamēta ꝯcidit Hugo quia ipse timor domī stabilit a firmat cor i domino. Vnde dicit gregorius. Anchora mentis pondus timoris. timor dominī fiducia fortitudinis ⌊a testamentum ipsius⌋ scilicet dei promissione ⌊vt manifestetur illis⌋ timentibus deum: in presenti per fidem. a in futuro per spēm. Et quia tot a tanta expectat populus fidelis a domino iō subiungit. ⌊Oculi mei⌋ interiores scilicet intellectus a affectus Intellectus p cognitiōez a affectus p desiderium ⌊semp ad dīm⌋ respiciūt. Ipse ⌊qui ipē euellet de laqo⌋ diaboli ⌊pedes meos⌋ a sensus meos a quo prius per voluptates seculi Hugo facile capiebar enim cuadit laqueos in terris qui semp habet oculos in celis. ⌊Respice⌋ Mic tu domine ⌊i me⌋ pietatis affectu ⌊a miserere mei⌋ in effectu ⌊quia Hugo id est nō vincis.⌋ p plura distractus sed in vnitate pmanēs nec diuisus ad multa querēda q vnaz petij a dño ⌊a paup' sū ego⌋ Casslio. a mūdi illecebris segregat? nullaq̄ seculi ābitiōe refect? ⌊Tribulatiōes cordis mei multiplicate sun. t.⌋ Glosa id est tot sūt calamita

tes mundi q̄ earum anxietas peruenit ad Hugo Tribulatur cor iustus in tuis in cordē pter mala aliorum. ex prolongatione etiam exilij. et ex dilatione patrie celestis ⌊de necessitatibus meis Gre. xx. libro moraliū. Natura humana condita est sed ad infirmitatem vicio proprie voluntatis lapsa in calamitatez cecidit q̄ pressa innumeris necessitatib? nil in hac vita nisi vnde affligeret inuenit. Crebro enim seductōis occasione inuenta dum necessitati debita reddimus voluptatis vitio deseruimus: et infirmitatis velamine ante discretionis oculos excusatio nostra se palliat ac qua si sub patrocinio explende vtilitatis occultat. Vnde sancti viri in oē quod agunt studiosissima intentione discernūt. ne quid plus ab eis nature sue infirmitas: q̄ sibi debet exigat. ne sub necessitatis nomine in eis vicium voluptatis excrescat. At contra reprobi gaudent in his corruptionis sue necessitatib? q̄ minimum eas ad vsum voluptatis torquent Cum enim reficiendis ei to corporibus nature seruiunt per delectationem gule in voluptatis ingluuiem descendunt. Cum tegē dis membris vestimenta quesūt non solum que tegant. sed etiam que extollant. a per colorem oculos seducant. et etiam contra torporem frigoris non solū que munīt ꝫ etiā que p mollitiē delēnt a tactum mulceāt expetūt Necessi

tatis enim causam in vsum voluptatis vertere quid ē aliud q̄m misere infirmitatis siue squalorem vitiorum sacia ē de quibus necessitatibus vir iustus postulat liberari atq; subdit **Hugo** Vide id ē propicius respice humilitatem meam id ē contritione a laborem meū a laborē corporis in satisfactione **Augustin⁹** Ex his sacrificijs placatus dimitte y̆ uniuersa delicta mea id ē omnia peccata mea que per infirmitatem vel huius vite caligmem admitto Sequitur vox ecclesie

Cassi. Respice inimicos meos pro ipsis oratv t rear a conuertantur quia quos ille respicit sine dilatione cōuertit sicut in euangelio petrum dominꝰ respexit vt fleret Et quia multorū perditio sine maximo dolore non potest sustineri subiungit quoniam multiplicati sūt. **augu** non solum foris ꝟ ecclesie intus in ipsa ecclesie communione nō desunt inimici a falsi fratres et odio iniquo oderunt me quia oderunt me diligenter se a hoc est odium non equum Vsto di animam meam ne dedimet ad imitationem eorum et eue me a perplexitate qua michi miscentur ñ confundar si forte insurgunt aduersum me quoniaz speraui in te quia nullus speravit in domino a confusus est **Cas** Inocētes qui nullis mundanis conuersationibus polluun tur a recti q̄ simo munē a pctōy sunt laqueis absoluti adhesit michi **Aug⁹** id est nō tantū presentia corporali sicut mali miscentur mihi sed i consensione cordis in ipsa innocentia a rectitudine vite michi adherent Et non defecit vt imitarer **Cassio** q̄ fusti malos nui te propter te passus sum frequenter in hoc mundo angustias **Augustin⁹** Expectans ventilationem vltime messis tue id est iudicium extremū in quo malos segregabis a bonis Libera dꝰ isr a pl'm tuū que ꝑpasti advisionē tuā ex oibꝰ tribulacōnibꝰ suis corpalibꝰ a spiritualibus non tantū quas foris ꝟ etiam quas in tus tolerat

Cas. Audiamꝰ quē admodum adhuc in angustijs huiꝰ mūdi posita in hoc psalmo adliberatorē clamet ecclesia a de finamus tribulacōes nras ipacienter ferre cum ipaz in rē cōstat p nob grauissimas āgustias **Col** Studeamꝰ sustinere itaq; karissimi ānas nostras ad deum leuare fiducia nrāz in ipō ponē huiꝰ a alta eiꝰ mandata discē vt m̄ amur in vitate dirigi a sapiaz ipaz que deꝰ ē in mente intueri ac p eius misericordiā a delictis iuuentutis et ignorācie exuamur vt māsueti a mites fī vias mie a vitatis sectem̄. atq; emēdati p ꝓpiciatorē deū a q̄ti diano pcō tumeamꝰ eū Siccq; in via quā xp̄s ostituit possideāꝰ legē grē eius p quaz in bonis demoremur

a hereditate pfruamur eterna In terim habentes deum protectorez ad quem mites oculos dirigam⁹ donec eleuemur de laqueo huius mundi a per suam miserico:diam a cunctis tribulationibus liberati contemplari mereamur cum gaudio in sua maiestate dominum nostrum Ihesum christum cui cum patrea sancto spiritu est honor a gloria in secula seculoꝝ Amen

Iudica me do

Titulus psalm⁹ dauid

Glosa Per dñ intelligit hic christus qui est mediato: inter deum a hominem sed vir pfectus qui petit in futuro separa a malis loco:a quibus in presentivita seiungitur merito Intentione monz vitare cōsortia impiorum a iugi iustis que ex quidu moes formāt Vñ dic

Iudica me domine **Hugo** iudicio discretionis a diuide me a malis.

Cassio piculosa quidem iudicij videtur esse petitio sed sequestratio malorum que fit in examie domini. cognoscitur a bono merito competenter optat Quapropter non hic detestabilis arrogantia meritorum si iusta petitio fidelis seruientis vt sequestretur a pessimis vt non cum ipsis habeat portionem petit Postulat ergo vir iustus dei iudicia quia certus erat de eius misericordia.

Hugo Causam vero sue petitionis subiungit dicēs quoniam ego in innocentia mea ingressus sum: viam iustitie.

Augusti⁹ id est qm̄ p⁹ misericordiam qm̄ tu mihi dedisti innocentie mee habeo aliquod meritum cuius viaz custodiui: Et propter hoc in domino sperās: a non infirmabor

Hugo corpore videlicet cōstitutus inter peccatōes perseuerabo in bono opere

Collector Translatio hebraica habet. Iudica me deus quia ego in simplicitate mea ambulauia in deo confidens non deficiam

Roba me domine a tempta me:

Cassio Cur iste vir sanct⁹ petit se deberе temptari cum in dominica oratione sit positum. Ne nos inducas in temptationem. Sed sciendum q̄ due sunt tēptationes vna domini qua bonos temptat vt eos competenter erudiat. Altera diaboli que semper ducit ad mortem de qua precamur liberari ne in eius partes inducamur. Bene ergo vir sanct⁹ petit dicens Proba me a tempta me

Gregori⁹ vsi timoratium ac si aperte dicat prius vitespicie. a tunc vt ferre valeam temptari p

Cas Hoc enim non p̄mittere sumptiue dicit si emēdacōis grā fieri postulat sed qm̄ ille pscrutatur a temptat. facit nos intelligere pet⁹ nostrū a adfraiz penitētie puenire. Alio q̄n si nlla nos i hac sec⁹ adūsitate admoneat rlinq̄m⁹ sb neglectu ea p q̄b

satisfacē
dētem⁹ **Nicol** Et q̄ ad pfcā; innocētia; rēq̄
titur mundicia cordis a corporis
Ideo subditur. vre renes meos. p̄
seruando me a peccatis carnalib⁹
a cor meum. preseruādo me a pec
catis spiritualibus. Deinde osten
dit cur temptationum picula non
timebat. Quoniā misericordia
tua. ante oculos meos est ipsam
fugiter me **Augustinus**
bitando
qua me ad talem vitam perduxisti
a compla **Cassi.** Complacere
cui
autem est cū
sanctis domini eternam gratia; p̄
merer im veritate tua id est in te
qui es veritas. Deinde enumerat q̄
domino largiente pegit vñ se pla
cuisse testatus **Jero** On sedi
est dicens
lio vanitatis: id est non sum con
uictus his qui de terrenis cogitāt
sempera lo **Cassio** Fieri em̄
quntur
potest vt
homo sanctus casu aliquo veniat
ad consilium iniquorum vbi vel i
congrua vel vana referuntur. q̄ cū
talia cognouerit neq̄ cū eis sedet
neq̄ delectatione aliqua commo
ratur sed p̄uū studiu; aut dissua
det aut deserit. Quapropter cu; se
prius negasset sedisse cum malis
modo pfitetur se non introisse cu;
pessimis dicens. a cū iniqua gerē
tibus non introibo Ante enim tra
ctatum ipsorum vitauit a postmo
dum facta deseruit. Introitur ad
scelus cū aliquid audacter incipit
Hunc introitum vir sāct⁹ a sua cō
scientia profitetur alienu; Odiui
ecclesiam id est congregationem
a societatem malignantiu; odi
um significat diuisionem: sicut in
amore collegium. a cum impiis
non sedebo Superius dixit se in va
nitatis consilio nō sedisse. mō p̄
fitetur se cum impiis non sedere.
Vam sunt qui caducis inquisicō
nibus occupantur a in superflua
narratione tempus consumunt.
Impij autē hereticī sunt qui q̄sti
onib⁹ perfidis scripturas diuinas
deprauare contendunt. Hos ergo
vtroq̄ iure monet esse fugiēdos
quia illi superfluitates diligunt.
Isti tela peruersitatis imfigunt

Lauabo inter innocentes man⁹
meas potest talia loq̄ qui caput
suum sequitur christum qui terre
na despicita celestia concupiscat si
cut apostolus ait. Nostra conuer
satio in celis est Spiritualiter ma
nus lauat inter innocentes quis
quis actus suos lacrimabili satis
factione diluerit a facta prop̄a stu
dio bone conuersationis emēdat
Nicolaus Per man⁹ au
tem vite significantur opera eo q̄ manus est or
ganum organoru; vt dicat in inj.
de anima Per hoc vir sanctus petit
sanctitatem vite que requiritur
in cultu dei. ideo subditur. a circun
dabo altare tu **Collect** vbi a
um domine
p̄sbi
tero immolatur hostia corporis chri
ist. Et vox laudis a populo christi
auditur atq̄ mira **Cassi.** Que
bilia si narrant in

sanctarum celebratione missatuz
tra ta camit Aug⁹ Alti ei al
ecclesia. tare h° vi
sibile tāgūt idigna tolerat de⁹ pa
ti inuriā ad tempus sua sacramē
ta. sed est altare quod non ample
ctitur nisi ille qui lauat manus in
ter innocentes fact⁹ est a ipē innocēs

Collecto2 De quo legitur i
missa Jube hec p
ferri per manus sancti angeli tui.
in sublime altare tuum in conspe
ctu diuine maiestatis tue. Hoc al
tare cir Augustin⁹ Vbi
cūda offers
wota de mino vbi pces fundis vbi
conscientia tua pura est vbi dicis
deo qui fis a si aliquid est in te qđ
displiceat deo curat ille cui confite
ris Hoc faciam Et audiam vo
cem laudis Audire vocem laudis
est itelligere intus videlicet q̄cq̄d
in te mali est de peccatis tuuz est.
a q̄cq̄d bonī iustificatoib⁹ di ē
a enarrem vniuersa mirabilia tua

Jero. id ē q̄cquid boni agam⁹
a deo reputetur esse. et
quicquid mali fecimus a nobis.
sic laus dei perfecta est. laus homi
nis imperfecta. Hugo Mūda
Aliter. bo ope
ra mea penitendo a confitendo a cir
cūdato altare tuum id est mentē
meam a conscientiam meaz circū
spiciam a discutiam in qua tanq̄
in altari offertur deo sacrificiū spi
ritus contribulati Et Hoc faciam
Vt audiam vocem laudis id est
vt intelligam audiendo sacraz scri
pturam in qua laudatur deus ad
quod debet precedere mūdicia dis
cussio a preparatio mentis quia sic
dicitur sapientie v In malivolaz
animam non intrabit sapientia
dei. Et intellecta sacra scriptuā enar
rem vniuersa mirabilia tua. q̄ p
nobis passus es a resurrexistia q̄
iustificas impium: resuscitando
animam a morte que in sacra scri
ptuā cōtinentur Domine dilexi
decorem domus tue id est ecclē tue

Cassio decorem dicitur a ñ
pulcritudinem pari
etum aut ministeriorum preciosis
simos apparatus sed ipsorū actu
um beatissimam qualitatem qui
bus gaudet ecclesia. videlicet in
psalmorum iubilacōne. i precum
sanctitate. in christiani ppli humil
lima deuotiōe a locum habitacō
nis glorie tue dicendo enim ha
bitationis locuz humani pectoris
significauit archanum. Est ergo
mens sanctorum locus habitacō
nis in quibus deus habitare cog
noscitur Sicut dic apls. Templuz
dei sanctum est quod estis vos. Et
mirabiliter subiūxit glorie tue q̄
vbicunq̄ habitat: gloria est. Glo
riosum enim efficit quicquid iha
bitare dignat. Et ab hospitis me
ritis crescit hospicij magnitudo de
inde vir sanctus iuste rogat ne cū
impijs anima eius pereat in futu
ro iudicio cū quibus hic commu
nem non habuit actionē. vñ dicit

Hugo Ne p̄das id est ne
perdi permittas cum
impijs deus id est cum infideli
bus qui oderunt animam meam

que dilexit decorem domus tue

Cassiod. Merito em̃ ab eis se seq̃strari petijt a quibus ihc se diuisit et cuz viris sanguinum vitam meam. Sanguinum enim viri sunt christiam̃ q̃ carnaliter viuunt a nulla iussa celestia concupiscunt. de quib⁹ subdit exponendo sint q̃les dicēs In quorum manibus. hoc est in operibus eorum. iniquitates sunt

Hugo id est qui operantur peccata quia peccatū est iniquitas. dextera eoruz repleta est muneribus

Ieronimus est munus a lingua videlicz fauor humanus Et est munus a manu a rebus videlicet terrenis Et ē munus ab obsequio videlicet seruicium debite impensum

Cassi. Et cōsidera q̃ hic accipientes iudices vniuersaliter execrantur. Nam et qui iusticiam vendit muneribus dexterā replet Et qui nocentes absoluit dexterā suam munerum acceptione replet. Isti tales de dextera per q̃m vita eterna intelligitur faciunt sibi finis

Augustinus quia quod eis ad obtinendam salutem eternam datum est. hoc ad accipiēda huius seculi munera conuertentes existimantes questū id est rei alicuius adquisitionem eē pietatez

Cassiodorus et licet illo fallaciter gaudeant dexteraz suam muneribus fuisse repletā tamē

Hugo Ego āt in innocētia mea p studiū sancte vite. ingressus sū viā veritatis a iusticie. rōgime me p p̃cium sanguinis tui.

Augustin a miserere mei. sic q̃ in periculis huius vite misericordia tua ñ me deserat

Cassiodor⁹ Pes meus stetit id est stabit. in directo. id est in via mandatorū tuorum que recta sūt a rectos faciunt obedientes. in ecclesijs hoc est in congregationib⁹ fidelium. benedicam te domine.

Augustinus benedicere dominum in ecclesijs fratres est sic viuere vt per mores cuiusq̃ benedicatur deus Nam qui benedicit domino lingua. et factis maledicit non in ecclesijs benedicat domino

Cas. Considerate nostis quales nobis formaz vite religiosus iste tradiderit. Dicit enim ideo se hic visitasse pessimos ne in iudicio domini cum malis possit esse sociatus ammonens vt iniquorum consortia fugientes. fidelib⁹ christi spirituali nos semper caritate iungamus quia ex diuturna hominum conuersatione morum semper trahimus qualitatez. Hoc enim a vi⁹ psalmus ammonet cū dicit discedite a me omnes qui operamini iniquitatē. Hoc a in xvij⁹. psalmo dicitur qui ait Cum sancto sanctus eris. et cum peruerso peruerteris. Qua ꝓpt studiosissime q̃ram⁹ gl̃osū munus aptūz q̃ collegium quod nos virtute erudiat. a

desiderio diuine caritatis accendat ne in retributione malorum merito iungamur pessimis qui colle gium hic habere noluimus cum malig

Collector Compomis namus itaq; vitam nostraz in sancta conuersatione quatenus religiosis adornatis moribus ex opib⁹ nostris bonis glorificetur a benedicet pissimus dns noster Jhus christus cui est honor et gloria in secula seculorum Amen

Dominus illuminatio mea

Titulus talis est In finem ps dauid priusq; liniretur

Glosa Titulus iste est sumptus de historia libri regū vbi legit dauid ter fuisse iunctuz

Nicola⁹ Primo a samuele in regem in domo patris sui. in signuz q; esset rex futurus sicut legitur primi regum. xvi. Secundo fuit iunctus in hebron in regez mortuo saule vt habetur. ij. regum. ij. Tertio iunctus est super totum israhel vt habetur. ij. regū v.

Jero. Sed de istis tribus iunctionibus me dia ad istum pertinz psalmum

Hugo Naz sicut dauid post primam et secundaz iunctionem multas tribulationes a persecuciones passus est a saule rege a etiam a filio suo. sic cristianus post vnctionem acceptam in baptismo in signum q; est futurus rex in regno celorum. Et post secundam q̄m accipit in confirmacōne multas patitur temptationes tribulacōnes a persecutiones a dyabolo mundo a carne a a suis inimicis quousq; ad tertiam peruenias vnctionem que datur in extrema vnctione iaz morituruz. vel migraturus ad celeste regnū vbi in tranquillitate pacis regnabit securus Ostendit ergo in hoc psalmo q̄n taa qualia oportet hominez pati vt vitam consequatur eternam. Vnde tituli predicti talis est sensus Iste psalmus dirigens nos in finē consummationis futuē attribuit dauid id est cuilibet penitenti. qui psalmus ait de his que patiē āteqū liniretur tertio id est antequaz iungatur christianus vnctione perfecta que erit cum percipiet regnum eternum de quo in fine huius psalmi concludit dicens . Credo videre bona domini in terra viuentiuz. Loquitur ergo de se vir iustus tanq; de militante dicens se dominum timere a nullum alterum formidare

Dominus illuminatio mea. illuminans a docens me dans q; mihi notitiam sui

Jeronim⁹ Sicut oculi corporis illuminantur vnde dictuz est. Qui illuminat omnem hominez venientez in hunc mundū

Cassio. a sal⁹ mea. in quo vto cuncta concludit a corporis valitudinē a aie sospita

tem ⌊quez⌋ ergo ⌊timebo.⁊⌋ ac si di
cat nullum homine formidabo. qe
ecc̄. xxviij. dicitur. Qui timet dñm
michil trepidabit. a non pauebit
qm̄ ipse est spes eius ⌊dominus⁊ de
fensor vi⌋ **Augus** qp ipse re
te mee⌋ pelz oēs
impetus a insidias hostis mei ⌊a
quo⌋ ergo ⌊trepidabo.⁊⌋

Cass ꝟ a nullo. Tales quippe i
trrogacōes p abnegacō
nibus accipiendas non dubiū ē.

Hu ⌊Q⌋um appropiant⌋ id ē
⌊accedunt⌋ sup me⌋ ꝟ con
tra me ⌊nocentes vt edant carnes
meas⌋ pseqñdo tūc a ⌊nō timebo⌋

August quia finitis carnib⁹
spūs ero a spiritalis
dein̄ pbat q nullū timē debuit d.

Jero ⌊Q⌋ui tribulant me inimi
ci mei⌋ demones vel psecu
tores ⌊ipsi ⁊firmati sūt a ceciderūt⌋

Cassi ⌊Nam⌋ psecutores qui for
midari poterāt subruerēt
Quis ergo timor erit quando pti⁹
illi cadūt qui impugnare videbā
tur. ⁊ non enim illi qui passionib⁹
premūtur sed illi magis corruunt
qui innocentū sanguinem deuora
re se

Aug⁹ ptegitur impe
rator scutatis a
non timet. protegitur mortalis a
mortalibus a securus est. ptegit̄
mortalis sub imortali a timebit a
trepidabit. ⁊ Nequaq̄ Quanta aūt
fiducia debebat eē in eo q̄ ista dicat
audite ⌊Si⌋ ⁊fistāt aduersū me ca
stra⌋ ⁊

Jero ꝟ fortitudo demonuz
vel persecutor ⌊nō ti
mebit cor meum⌋. ⌊A⌋ugustin⁹

quia inimicus non auferet spiritua
lia nisi tu dimiseris. a q̄squis au
fert temporalia te donāte potesta
tem auferet. Permittetur autem
ad penam nostram aut ad proba
tionem. ⌊Si⌋ exurgat aduersū me
prelium⌋ ꝟ persecutio huius seculi

Jero. aut pugne domioz. ⌊in
hoc ego sperabo⌋

Hu quia ideo permittit me do
minus pseq̄ a tēptari. vt
me adiuuet a meritū adquirā resi
sten⌋ **August** Vel in hoc ego
do. sperabo ꝟ in hac
petic̄one quam cogito figam spez
meam. de qua subditur ⌊U⌋nam
petij a domino⌋ Que est illa vna. ⁊⌊
vt inhabitem in domo domini om̄i
bus diebus vite mee⌋ Hoc est in
vita eterna vbi semper maebim⁹
Quid autem est quod desideras in
illa domo. ⁊⌊vt videam inquit volū
tatem **Hugo** id est videre fa
domini ciem domini in
ea legam voluntatem eius. Trās
latio hebrayca habet vt videam
pulcritudinem domini

Augustin⁹ Vt semper cō
templer eam.
a nulla molestia contingat con
templantem. nulla suggestio a
uertat. Nulla potencia alicuius
auferat. Nullum inimicum paci
at in contemplando. a perfruar de
licijs secur⁹ ipse videlz dño meo ⌊
a visitem templum eius⌋.

Hugo id est illam celestem
domum. de qua dicat
in alio psalmo dñs reuelauit dē
sa. a in templo eius omnes dicēt

gloriam. Et loquitur hic ipleta á timíli amícorum qui se mútuo cem vi sitant. vt mútuo congaudeant. Sic in illo templo videbimus felici tatem sanctorum. vt inde congau deamus eis. Vt autem illuc perue niam vnde michi pmitto. Quo niam abscondit me i tabernaculo suo ¶ vm fide humanitatis sue.

Jheronimus Tabernaculum diuinitatis humanitas christi est. de quo dicit in alio ps. In sole po suit tabernaculū suū ¶ die malo ¶

Augusti. Hoc est tempore temptationum q̄ bus humana vita subiacet.

Jeronim⁹ non q̄ dies mali sint. sed in nostris operibus mali dicuntur. sic dicit apostolus. quia dies mali sūt

Hugo ¶ protexit me ¶ a metu a periculo ¶ in abscondito tabernaculi sui ¶ v in fide diuinitatis sue abscondite sub tabernaculo car

Col. mis Absconditur in humanitate christi contra vitiorum insidias: quando humilitatem incarnationis eius a patientiam passionis eius imitamur a protegimur in secreto diuinitatis eius contra procellas temptationum. quando a terrenis desideriis a curis superfluis elongati gustamus per contemplationis desiderium q̄ suauis est dominus. Vnde apostolus ad colosen. tercio Videns discipulos contemptis terrenis omnibus in secreto diuinitatis absconditos ait. Mortui estis a vita vestra abscondita est cū christo in deo. Vnde subditur.

Hugo ¶ In petra ¶. id est in christo ¶ exaltauit me ¶ quia in ipso a per ipsum ascendo de virtute in virtutem. Et hec exaltatio fuit secundum mentem. Vnde subdit ¶ a nunc ¶ in presenti vita ¶ exaltauit caput meum ¶. id est mentem meam ¶ super inimicos meos ¶ tales cogitationes q̄ appetitus a motus carnales

Jeronim⁹ qui me sepe humiliabant. ne celestia contemplarer.

Cassiodor⁹ Supra quos mens nostra dei tenebrosa erigitur qñ dei beneficio pura seruatur. de cursis beneficijs que de futuro a in presenti se cognouerat accepisse. nunc gaudium suum mirabili narratione describit dicens ¶

Circuiui ¶ persecutando omia opera tua in anima mea: que omnia clamāt vt te laudem.

August Circueat animus tuus per vniuersam creaturam. vndique clamabit creatura. deus me fecit. Vides celum terram. diuersitates germinū a multitudinem animalium. michil relinquas in celo: in terra in mari. omnia resonent laudem conditoris. Insuper considera in orbem credentium in christum a in eo q̄ pro nobis temporaliter deus nascendo a mortem patiendo humiliatus est gaudens. ¶ Immolaui in tabernaculo eius ¶ hoc est in scā eccā ¶ hostiā voluntarie confessionis ¶ id est in stabilis laudis ¶ cantabo a psalmum dicam domino ¶

Cassio Cantare est sola vo
ce laudes canē. Psal
mum dicere est gloriaz dñi bonis
operibus predicare. Cantare eñ
psalmum dicere est hostia voci
ferationis vel iubilationis. sicut
translatio Romana habet.

Hugo Sequitur oratio iu
sti viri cum dicitur.
Exaudi domine vocem meam
qua damauí ad te ⌊deuote orando
vt ihabitem in domo tua celesti. ⌊
miserere mei et exaudi me. ⌋

Cassiodo Ideoz rogat vt
exaudiatur nec
desiderio suo adhuc satisfaciat: ni
si hoc frequenti supplicatōne roga
uerit. scilicet quia diuinarum rerū
nulla sacietas est. sed quanto plꝰ
gustatur dominus: tanto suauius
appetitur. sicut in alio psalmo di
cit. Gustate et videte quoniam su
auis est dominus. ⌊Cui dixit cor
meum. ⌋Cor desiderium tacitum p
dit. quod plus audit diuinitas ꝙ
populorum tonantissimas voces.
sicut moysi dicitur. Quid clamas
ad me. cum locutus aliqd ñ legat

Hugo Exquisiuit te facies
mea ⌊id est extra ōni
a alia quesiuit te mens: seu volun
tas mea. ⌊faciem tuam domine re
quiram ⌋id est presentiam tuam.

August Vt gratis te dili
gam. quoniam p
tiosius aliquid non inuenio

Gregorius Quia enim ani
ma ad deum ap
petendum et habendum facta est:
quicquid deo minus est ei non suf
ficit Ideo huc illucꝙ agitatur: et
ab vnaquaꝙ re fastidio replente
remouetur. Vnde August in libro
confessionum ait. Inquietum est cor no
strum donec requiescat in te

Cassiodo. Faciem eñ; do
mini requirit ꝙ
se sancta conuersatione tractaue
rit. quales sunt illi: de quibus di
ctum est. Beati mundo corde. quo
niam ipsi deum videbunt.

Hugo Quanto enim desi
derat magis aliquis
deum videre. tanto magis timet
eum amittere. Ideo petit non sepa
rari a deo dicens. ⌊Ne auertas fa
ciem tuam a me ⌋. michi graciam
tuam in presenti. et presentiam tu
am in futuro non denegando. ⌊ne
declines in ira a seruo tuo ⌋

Cassiodorus Illis eñ;
dominus
creditur iratus: qui in iudicio suo
infelici segregatione damnandi
sunt. Rogat ergo ne tunc declinet
ab ipso dominus. quando sanctis
vultum sue maiestatis indulget.
Homo carnalis deum timet: ne
peccatis suis exigentibus aut sub
stanciam perdat: aut filios amit
tat. aut copia auri et argenti mi
nuatur. Sanctus autem vir hoc
tantum metuit. ne a vultu domini
reddatur alienus. Augustinus
⌊Adiutor meus esto. ⌋ad con
sequendam illam vitam quam a
te petit: habitare videlicet in domo
tua: et faciem tuam contemplari.

Jeronim⁹ ⌊Ne derelinquas me⌋ neq; hic neq; in futuro·⌊neq; despicias me de⌋ us salutaꝝ Augusti. domi⌊nis meus⌋ ne de⁹ ne contemnas q; mortalis eternum audet inquirere⌊Quⁱ pater me⁹⌋

Nicolaus adam⌊a matre mea⌋ eua⌊dereliquerunt me⌋ expositum miseri is presentis vite· quia per eorum transgressionem deriuatur ad oēs homines peccatum originale·propter quod habent promitatem ad malum a difficultatem ad bonum ⌊dominus autem assumpsit me⌋ quia recurrentibus ad eum nō denegat suum auxilium contra promitatem ad malum a difficultatem ad bonum·Ideo subditur·⌊Legē pone michi domine in via tua·⌋ Lex dicitur a ligando ac si aperte dicat·Ita me liga lege naturali a diuina vt non declinem neq; a dextris neq; a sinistris a via legis mandatorum tuorum·⌊a dirige me in semita recta⌋·per semitam que artior a rectior est q; via intelligitur via perfectionis a contemplationis: quam vir sanctus desiderat ducē Et addit·⌊ppē inimicos meos⌋·id est propter demones a appetitus carnales: qui insidiantur bonis operibus meis·⌊Ne tradideris me in animas tribulantium me⌋·id est in voluntatem malignorum spirituum michi adū santiuz·vt aliquando cōsentiā eis ⌊Quoniam insurrexerunt in me testes iniqui⌋·Demones enim de iustorum innocencia requisiti falsum respondent·a contra eos allegāt sicut sathan interrogatus de innocentia sācī Job falsum respondit·a cōtra eum falsum allegauit dicens· Nunquid frustra Job timet deum· a mentita est iniquitas sibi·quia sathan mendax est a pater eius qui est inuentor mendacij vt dicitur Johannis octauo·

collector Et quoniam iustus ex fide viuit vir sanctus inter huius seculi mala constitutus orationem suam in fide aspe conducit Hugo ⌊Credo videre⌋ id est me victurum ⌊bona domini⌋ electis repromissa ⌊in terra viuentium⌋·id est in vita eterna·

Aug O bona domini dulcia immortalia: incomparabilia sempiterna· a incommutabilia a quando vos videbo Eruet me dominus a terra morientium: qui propter me non dignatus ē suscipere terram morientium· et mori inter manus morientium Talia suspirans iste fidelis laborans dixit·periclitans dixit inter magnaz turbam temptationum constitutus· a de misericordia domini confisus Audiamus a nos vocem domini desuper exhortantis a consolantis nos Audiuit enim gemitus nostros·vidit suspiria nostra Intuitus est desiderium nostrum: a vnam peticōnem nostram·per christum aduocatum libenter accepit· a donec peragamus istam peregrinationem·quia dilatatus

est non ablaturus quod promisit dixitq; nobis Expecta dominū qui verax est in promissis

Nico viriliter age de bono in melius proficiendo et confortetur cor tuum.

Cassiodo Ne quasi lapsus murmures: et te dio fatigante desperes. sed confidenti animo

Nico fustine dominū patienter tolerando disciplinę ipsius flagellum. quia ipse vulnerat a medetur. percutit a manus eius sanabunt Job

Collector quinto Rarissimi inter multiplices a seuientes temporalis vite angustias constituti: quid deliberare debeamus et orare vir sanctus in prefato psalmo nobis patefecit. Nos igitur exemplo istius sancti viri dominum deum nostrum in omnibus a super omnia formidare debemus. quia ipse inter huius seculi aduersa vnicum nostrū est refugium: ecclesiam christi oī cum deuotione frequentare. et in habitare desideremus a appetam⁹ Gracias domino deo nostro de ōnibus beneficijs suis frequenter agamus. et assidua supplicatione humiliter deprecemur dementiaz eius. quatinus ipso nos confortā te pericula temptationum: et procellas secularium fluctuum viriliter et secure sustinere a transire valeamus quoadusq; ad bona domini in terra viuentium percipiēdos vocare dignabitur ipse dominus noster Ihesus Christus. qui est benedictus in secula seculorum Amen

Psalmus xxvij.

Ad te domine clamabo. Titulus huius ps: psalmus ipsi dauid.

Cassiodo Cum autem dicitur ipsi: nullū alterum intelligi posse declaratur. nisi ipsum mediatorem Cristum dominum qui per hunc totū psalmum loquitur ad patrez in passionis sue conflictu constitutus. Dixit enim dauid signare manu fortis. Vnde tale nomen congrue debuit hic poni vbi passionis dominicę gloriosa certamina referūt

Augustinus Que dominus ibus videtur in hoc psalmo optare inimicis. non maliuolentie votū est sed denunciatio pene eorum.

Cassiodorus Notandū est igitur hunc psalmum esse tercium horū qui passionem et resurrectionem dominicaz sub breuitate ꝯmēorāt

Glosa. Intentione monet eos aduersa tolerare: qui volunt cum christo regnare. christus itaq; secm̄ ꝙ homo preponens se exemplum iustis humiliter orando ad patrem

Ait.

Ad te domine clamabo deus meus

Nicolaus id ē ex magno affectu

i. inj.

corbis oratio ne sileas a me.

Jeronimus. hoc est ne me derelinquas neq; taceas a me repetitio est eiusdem sentencie ad maiorem expressionem affectus. Vel assimilatur descendentibus in lacum id est in miseriam huius seculi. que profunditati lacus comparatur.

Cassiodo. Precatur ergo humanitas christi ne ab ea separetur eternitas vbi

Jeronim9 quia si diuinitas ab ea recessisset similis nobis in miseria fuisset

Cassiodorus. Pulcerrima quoq; verborum est facta diuersitas. Clamat homo ne sileat deus. quia nostro silencio ille tacet a nobis negligentibus in memoria eius non habemur. Econtra si domino prestante respicimus respicit. si clamamus exaudit. si diligimus a amamur. Exaudi domine vocem deprecationis mee dum oro ad te.

in passione mea. relictis enim discipulis recessit a orauit dicens. Pater si fieri potest: transeat a me calix iste.

Jeronim9 Orauit etiam christus in cruce pro toto mundo. pro iudeis a p

Hugo. Vnde apostolus ad hebreos quinto. In diebus carnis sue preces supplicationes q ad eum qui posset illum saluum facere a morte cum clamore valido a lacrimis offerens exauditus e. pro sua reuerencia. Dñe exaltasti animam meas extendens eas in cruce. Ad templum sanctum tuum.

Cassiodor. hoc est ad templum tuum quod oratores homines facere consueuerunt Nam desiderium postulanciu est. vt ubiq; deum non ambigat: de celo sibi auxilium venire confidant. Vnde et in dominica oratione dicimus. Pater noster qui es in celis. Ne simul trahas me cum peccatoribus. quia moriturum se nouerat merito petebat ne inferis tradita eius anima cum peccatoribus miseretur. Et cum operatibus iniquitatem ne perdas me. sicut aliquam cum ipsis habeam porcionem. de quibus peccatoribus subdit cui his. Qui loquitur pacem cum proximo suo. Iudeos commemorat: quos proximum suum vocat. quia ei carnis origine iungebantur. In quorum labiis erat pax cum dicebant Magister scimus quia verax es a q a deo venisti. a viam dei in veritate doces

Jeronimus. Malicia autem in cordibus eorum cum dicebant interrogantes eum. Licet nobis tributum dare cesari an non. Ne a illis secundum opera eorum. puniendo eos in die iudicii secm merita eorum. vt quia te non intelligunt per beneficia: intelligant per cruciatus. Et secm nequiciam admuentionum ipsorum.

Hugo id est secm nequiciam ab eis studiose inuentam dicentes eum seductorem domo

miaculi et multa alia que ei falsē im
posuerāt. Secm opa manuū ea
rū tribue illis ꝟ repetitio est eiusdē
ad maiorem expressionē maligni
tatis eorū Reddere re
tribucōi eorū ipīs ꝟ **Auguſt**
qꝫ p veritate quam audiebant vo
luerūt fallaciam retribuē. fallacia
eorū ipsos fallat. Quū ñ intellexe
runt opera ꝟ **Hugo** .i. inuisibilia
dñi ꝟ .i. verbum
caro factū est. et ꝟ quod maius mi
rum est. in opera manuū eius ꝟ .i.
visibilia: que faciebat miraculo
se mortuos suscitando: a sanando
egros ipm non intellexerunt

Caſſiodo Opera siquidē ꝟ
dñi fuerunt
vt docēret populum viam veritā
tis q archāna fidei sancte incarna
tionis. reconciliaret hominē deo: q
tinus vbi non poterat viciata na
tura conscendere dñice visitacō
nis munere perueniret. Et ne filio
dei vera docenti mens obstinata ñ
crederet. hoc quoq miraculorum
ingentium virtute firmauit vt qđ
intelligerent iudei non posse cōem
hominem facere: hoc euidenter a
gnoscerent potenciam diuinitatis
implere. sed illi dementes duz tan
tūmodo hominem credūt: filiū dei
ipsū dici indigmissimē ptulerunt

Hugo Propter quod. destruet
eos ꝟ p romanos im p
senti vel in futuro eternaliter. et ñ
edificabis eos ꝟ post ḡ eos destru
etis per romanos. id est non ite
rum reduces eos. sicut reducti fue
rūt de babilonia. Vade de ipsis in

alio psalmo dicitur. Tanḡ vas
figuli confringes eos. Vas enim
figuli postḡ fractum est nunḡ re
integra
tur **Caſſiodorus.**
Sciens christus complenda esse
omnia que petebat gracias agēs
patri ait. Benedictus dominus
deus pater quoniam exaudisti vo
cem deprecacōnis mee ꝟ supra dē
Jeronimus Dñs adiu
tor meus. ꝟ
in passione. et protector meus ꝟ in
morte. et in ipso sperauit cor meū ꝟ
videlicet humanitas mea in diui
nitate. a adiutus sū ꝟ vt resurgerē
Hu. Et efloruit caro mea. ꝟ
per immortalitatis claritā
tem in resurrectione que prius aru
erat et defloruerat: vilitate pata in passione. a ex voluntate
mea confitebor illi ꝟ id est patri
Auguſt. quia per resurrecti
onem meam nō ti
moris necessitate. sed libera volun
tate confitebuntur illi qui credunt
in me in quibus. quia ego sū ego
confitebor **Dominus** fortitudo
plebis sue ꝟ id est populi christiani
dimicantis cum diabolo. in hui9
vite difficultatibus. et protector
saluationū christi sui ꝟ id est eorū
qui per christū saluati sunt vt eos
sic saluatos p fortitudinē bellicaz
immortalitate pacis ad vltimū p
tegat **Caſſio** deinde oāt hu
manitas xpi p
populo christiano d. Saluū fac
populū tuū dñe ꝟ quē per mortem
meā redemiſti et benedic ꝟ illa benedi

ctione qua electi in iudicio benedicentur. videlicet. Venite benedicti patris mei [hereditati tue]

Hugo quā per corporis et sanguinis mei misterium in ecclesia congregaui de qua dictum est in psalmo secundo dabo tibi gentes in hereditatem tuam.

Cassiodo. [et vt caritatem] suaz quā precepit euidentius approbaret. Iteruz petit [Et rege eos] ne carnalia concupiscant. neqz vias prauas eligant deuiando a via iustitie [Et extolle illos vsqz in eternū] vt mirabilem scripturarū a in opere sancto intentione laudabili proficiāt quatinus a terrenis vitijs purgati ad eterna premia pducāt electi

Nicolaus Moraliter iste ps potest exponi de quolibet fideli posito in afflictione corporali vel mentali: qui deuote se petit diuinitus liberari a tandez sentiens se a domino exaudituz studet ei deuote gratiarum actiones referre.

Cassiodor. audistis kaissimi qua pietate iste psalmus conclusus est. Rogat pro nobis qui oratur ab angelis Judex omniuz creaturarum aduocatus noster est. Et vt a morte potuissemus eripi ipse magis elegit occidi. Orauit ante tradicionem suam de crucifixione propria a de resurrectione locutus est Postremo pro fidelibus exorauit vt qui ei meruerunt credere: eterna benedictione deberent gaudere.

Jeronimus Tu ergo domine rege et eleua nos ab huius mundi miserijs quia populus tuus sumus quatinus in hac vita que tibi fuit placita facientes: ab hac mortalitate in immortalitatem te comitante extollamur id est in celestib⁹ eleuemur regnaturi cum sanctis tuis: qui es benedictus in secula seculorum. Amen.

Psalmus. xxviij.

Afferte domino filij dei. Titulus huius ps talis est. ps dauid in consummatione tabernaculi

Jeronimus. Quū archa dñi & captiuitate philistinoz reducta est. pro qua multa mala habuerunt dimissa est in silo: a dauid edificauit ei tabernaculū in q̄ hortatus est ppl̄m vt offerrent sacrificia & sicut lēgitur in pa lip. xvi. dū aptissime figuraz xp̄i tenet a archa figurā ecc̄e. sic dū reduxit archā de captiuitate sic a christus reduxit archā hoc est scāz ecclesiam de captiuitate & de ptāte diaboli qui mundū p pcm̄ originale a diabolo captiuū suo ppio sanguine re

Cas. demit. Tabernaculi ei noie ih̄o mūdo posita declaratur ecc̄a q̄ contra carnalia vitia bella gerens merito expeditionale hītaculi nomē accepit. Consummatio āt tabernaculi perfectionē figit ecc̄e catholice q̄ iā per totū orbē probatur esse constructa. cū igit dū cognosceret totius mundi terminos

ad fidem catholicā p aplos spūs
sancti munere pducendos alloqt
vniuersitatē: vt sacrificia ei deuo
ta mente psoluant. dicens

Afferte dño ⌋. supple vosmeti
ipsos ⁊ corda vrā sancta pu
ritate lucencia qs supra oē sacrifi
ciū pbatur dño acceptū ⌊filij dei⌋
qui per regeneracōis grām facti
estis filij eius vt ait Joh. in euan
gelio. dedit eis ptātē filios dei fi
eri hijs q̄ credunt in nomine eius Se
quitur ⌊afferte dño filios arietuz⌋
Arietes aplī accipiendi sūt: q̄ tan
q̄ duces gregū in caulas dñi per
duxerūt populum christianum ⌊
filios arietum⌋ dicit fideles: quos
apostoli recta pdicacōe genuerūt.

Iero. Apostoli arietes dicun
tur. qr sicut arietes duo
cornua hūt ita apostoli duo testa
menta pre
dicauerūt. **Hugo.** Prelati re
filij dei qr hereditatē ⁊ eccām quaz
suo sanguine adquisiuit possidēt.
⁊ vicem dei tenent in terris. Sicut
btūs paulus act. xx. dicit. Attēdi
te vobis et vniuerso gregi in quo
vos spūsancto posuit epos regere
eccām dei quā adqsiuit sanguine
suo. Etiam dicti sunt arietes pter
duo testamenta que scire debent

Augu. Afferte domio glo
riam ⁊ honorē ⌋. vt
noretur verbo et exemplo. ⌊Affer
te dño gloriaz nomini eius⌋

Iero. Gloriose per vos nomē
eius ⁊ xps verbū dei pa
tris in cunctis mnotescat ⌊adorate
dñm in atrio scō eius⌋ ⁊ in eccā: i
in conscia vbi vnusquisq ipsū ado
rare debz. **Cassio.** Ipsa enī conscia
est aula regalis et
habitatio spiritussancti. sicut apo
stolus ait Templū dei estis vos ⁊
spūssanctus habitabit in vobis.
Deinde pphēta de constitucōe eccie
sub dit vnde **Hugo.** Vox do
mini. ⌋id
est pdicatio xpi ⌊sup aqs⌋ ⁊ sup in
dos q̄ erant in fluxu ⁊ cōz aq enī
pphos signt. vt dī apoc. xvij. Quo
ad predicacōem xpi facta sit oīter ostē
dit d. ⌊deus maiestatis intonuit⌋
⁊ filius dei q̄ est rex gle ⁊ nube car
nis terribiliter predicauit.

Cal. Cum die iudicij a gehenne
penas inestimabili terro
re predixit. vt non tam loq̄ p mto
nare vi **Hugo.** Et non solū in
deretur deis ß a gentibus pdicatio xpi timorez incussit
Vñ addit ⌊dñs sup aqs multas⌋
⁊ sup gentiles q̄ dicitur aq multe.
tū qr de facili conuersi sunt ad dñm.
sicut aq de facili fluit. tū qr multi de
ipsis cōuersi sūt respcū iudeorū cō
uersoz sicut dicit apls. ad ro. xi.
Cecitas ex pte contingit in isrl. do
nec plenitudo gētiū intraret. Seqt

Iero. Vox dñi in virtute ⌋vi
delicet miraculoz: qñ di
xit Lazare. **Cal.** Merito vox do
Veni foras mini in virtu
te cē dicitur cui nullis obstaculis
obuiat **Aug.** ⌊Vox dñi in
magnificencia⌋
qm magna opatur in sīs a pios
⌊Vox domini confringentis cedros⌋

iero. Cedri dicuntur oēs sublimes et excelsi: vel superbi confringet illos aut hic per penitenciam. aut in die iudicij in vindicta. Confringentis ergo cedros & humiliatis superbos Repetit q̄ [La confringet dominus cedros libani]

Cas. In libano autem tales inuenimuntur vt oēs altitudines arborum superare videantur. ergo mundi isti⁹ nobiles ac reges qui reliquos homines tanq̄ humilia frutecta despiciunt virtus diuina confringit: quando pauperes & humiles elegit. Isti enim virtutes superantur. Illi inter diuicias suas aut cogitacōnibus gemūt aut turpi ambitione soluūtur. Ponūtur etiam cedri in bonam partem: sicut in alio p̄s dicit. Cedri libani quas plantauit dominus et cōminuet eos tanq̄ vitulum libani [Sicut confringit vitulus de cornibus virgulta tenera. Ita christus cōtriuit iudeos: qui p̄ suam superbiam singularē erigē iusticiaz conabantur qui [Let dilect⁹] filius p̄ris est secūduz deitatem et propter incarnationē factus est [tanquā filius vnicorniū] & iudeoruz qui vnicornes appellati sunt p̄ vna lege quam habuerūt per quā in superbia se exq̄ tollunt.

Augusti. [Vox domini confringentis] & diuidentis [flammam ignis] & viracundiam persecutorū suoruz adeo furentem vt alij dicerent. Nūquid forte ipse est christus? & Alij q̄z dicerent non est sed seducit populum. christus itaq̄ p̄cidit hunc insanum tūmultum eoz vt alios in caritatem suam traheret. alios in malicia eorum relinqueret. Jdē Jeronimus. vel quotidie in vnoquoq̄ nostro flāmam libidinis vel cōfessionem & graciam sancti spūs interdibit & per oracōnem sacerdotis facit.

Hugo. [Vox dñi cōminuentis cedros libani] id est cōmouentis populum gentilem ad fidez. que erat desertū tanq̄ sine lege et prophetis ad q̄s etiam nullus predicator verbi dei missus fuerat. [Et cōmouebit dñs desertum cades] Cades sanctuz legis interpretatur. dixit ergo dñs.

August. Celebrari faciat in gentib⁹ conuersis sanctū verbum scripturarum suarum quod a iudeis non intelligentibus desertebatur.

Ieronim⁹. [Vox domini preparātis cecos] & predicatores scos viros q̄ venena diaboli et spinas p̄cōrum transeūt: & ad alciora fugiūt & ad theoricam vitaz

Collector. Vñ verū. ait in libro de cōtemptu mundi an fructuosa via mundi: & inambulabilis. & facilius est peruenire ad portū celestē spretis oib⁹ q̄ ad

Jeronimus. [La reptis. velabit condensa] quia obscura diuinarum scripturarum siue misteriorum celestium per spiritum sanctum patefecit eis. [La in templo ei⁹] hoc est in sancta ecclesia. [Omnes dicent gloriam]

Augustinus

hoc est in ecclesia eius vnusquisq; in spem eternam regeneratus laudat deum pro suo quisq; dono qs a spiritu sancto accepit. Domin? habitare facit.

Cas. id est aquas baptismi signatas per diluuiu quia purgant animas a sordibus peccatorum sicut per diluuiu purgatus est.

Hugo Vel dominus sanctos suos in ecclesia quasi in archa noe constitutos inhabitare faciet per diluuium huius seculi illesos extra quam nemo saluatur. et deinde sedebit dominus rex in ecclesijs. vel in sanctis suis in eternum. Dominus virtutem dimicandi contra huius mundi turbines et procellas habit populo suo xpiano. dns benedicet populo suo in pace. vel ipse hic a in futuro. quando dicturus erit. Venite benedicti patris mei.

Collector Ipm quoq; dnm nostr? qui dixit pacem meam do vobis supplices deprecemur vt nos qui sumus populus eius benedicere et adiuuare dignet. donetq; nobis huius seculi diluuiu fide recta: ac deuotissima conuersatione sancta sic pertransire illesos quatinus ad terram celestis patrie peruenire valeamus securi: eius gracia qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Psalmus xxix.

Exaltabo te do

mine Titulus talis est. psalmus cantici in dedicatione dom? dauid

Iero Psalmus cantici laus est cum opere. dedicatio domus dauid est resurrectio corporis saluatoris qui de progenie dauid traxit origmem. verbum patris edificauit sibi domum: quando assumpsit humanitatem carnis. a eam tunc dedicauit quando ipsam a mortuis resurgere fecit. a modo vsq; in finem seculi edificatur domus dauid. id est Christi. hoc est ecclesia. sed in resurrectione dedicabitur id est innouabitur quando immortalitatem acceptura est

Hugo Vnde sensus dicti titulus talis est. Psalmus iste est cantici id est leticie in dedicatione vel pro dedicatione domus dauid vel christi vel ecclesie que iam precessit in capite in resurrectione sua. a in futuro in membris. quia necesse est quo precessit humilitas capitis vel christi. sequatur humilitas membrorum id est fidelium. de vtraq; enim dedicatione hic agitur a loquitur totus christus. Quedam tamen verba huius psalmi conueniunt xpo capiti et quedam membris. quedam vero vtriq;. Xpus ergo pro sua resurrectione gratias agens patri dixit.

Exaltabo te dne. pre me. vos ad te trahendo a alijs te manifestando. Vnde in alio ps dicitur. Narrabo nomen tuum fratribus meis. Huius causam subiungit.

Iero Quem suscepisti me. ab exteris tuis. nec delectasti in

micos meos super me ⌊vt meo locundarentur merito Quomodo dicit. nec delectasti inimicos meos super me. dñe iudei xpm despuerūt flagellauerunt a crucifixerunt. ⁊ nō fūt delectati quia non potuerunt christum extinguere sicut voluerunt. sed hoc de demonibus est intelligendum. quia delectari ceperunt quando estimauerūt eum cum latronibus ad infernum deducendū sicut in montem permisit se ab eodem duci. sed non fuerunt delectati demones quia tunc a principez et subiectos suos ligauit.

Hugo De inde subdit de sua resurrectione dicens. ⌊ omine deus meus clamaui ad te ⌋in passione cum clamore valido a lacrimis offerens exauditus est pro sua reuerencia. sicut dicit Apostolus ad Hebreos quinto. Vnde subdit ⌊a sanasti me ⌋ab omni corruptione a infirmitate carnis. dando michi corpus immortale. ⌊ omine deduxisti ab infermo animam meaz ⌋

Jeronimus cum aliis animabus sanctorum ⌊saluasti me a descendentibus in lacum ⌋infernivbi anime peccatorum sunt. ne sicut illi preceps caderem in mortem. hoc tam immensuz miraculum propheta cernens exultat. a alios hortatur ad laudem dei dicens. ⌊ psallite domino sancti eius. et confitemini memorie sanctitatis eius ⌋videlicet ꝙ dominus memoratus nostri sanctificauit nos vocando ab agnitionē no

minis sui et ideo memores sitis beneficij eius qualiter nos de peccato redimere venit ⌊Quoniam ira in indignacōne eius ⌋quasi dicat.

Hugo Ideo psallite a confitemini deo patri ⌊in ira ⌋ id est infelicio pene quaz ego fuistinui in passione fuit ⌊in indignatione eius ⌋. qua indignabat peccatum primorum parentum. Vnde Ysaie. liij. ait ꝓpter scelus ꝓpli mei percussi eum. ⌊et vita ⌋gloriequam dedisti michi resuscitans me a mortuis est ⌊in voluntate eius. ⌋ id est in beneplacito eius Est ergo sensus. Ideo confitemini illi. quia a si me passioni exposuit tamē postea glorie me resuscitauit. Vnde duo subiungit: que istis duobus respondent dicens. ⌊ ad vesperum ⌋ passio is mee ⌊demorabitur fletꝰ ⌋ in apostolis. vnde in ymno cantat Tristes erant apostoli de nece sui domini ⌊a ad matutinū leticia ⌋qz dñs resurrexit mane. Vñ Job. xpo Gauisi sūt discipuli viso domino. deinde ostendit quomō fue resurrectois dedicacōz meruit d. ⌊ ego āt dixi in abundancia mea ⌋ supple ego existens in abundācia virtutū

Cassiodorus Vel abūdancia christi hominis fuit. ꝙ verbum caro factum est: et habitabit in nobis. Quid enim illa gracia copiosius que haberi meruit plenitudine diuinitatis. sicut dicit apostolus In quo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter a veraciter vtaliter atqz perfecte. In illa abun

dancia mee dixi. ⌊non movebor⌋ a deo ⌊in eternū⌋. iure dicebat in eē num se moueri non posse. cui sua maiestas ꝓfidēcie dona pstabat

Hu ⌊Domine in voluntate tua⌋ ⌊.s. ꝑm beneplacitū tuū ⌊pstitisti decori meo⌋ ⁊ humanitati mee ⌊virtutē⌋ ⌊.s. miracula faciēdi.

Cassi Ista imaculata a sole ritudo copulata verbo virtutem accepit. qua miracula magna faciebat. sicut in euāgelio ipē testatur dicens. Sicut pater habet vitā in semetipso. sic dedit filio habere vitam in se

Hugo metipso deinde oīa dit meritū fue passe. ⌊Huertisti sacē tuaz a me⌋ ⁊ visus es auertere pūtiam deitatis tue. ⌊a me⌋ qñdo me passi oī exposuisti ⌊a fcūs sū ꝺebat⌋

Cas ⌊nā cū auerterat faciē suaz ⌋ .diuinitas . consequēs erat vt carnis turbaret infirmitas. Vñ ipē dixit in cruce. Deus meus quare dereliquisti me. ⌊Ho te domine clamabo a ad deū meum deprecabor⌋ ⁊ modo dicat domine. modo deum vna sententia est. Nam hoc est ad dominū clamare qđ deuz fuisse deprecatum.

Hu ⌊Que utilitas in sanguine meo. ⌋ id est in effusione sanguinis mei ⌊dum descendo⌋ ⁊ si descenderem ⌊in corruptionez.e⌋ ⁊ si corpus meuz in cineraretur a corrumperetur quasi dicat nulla esset utilitas

Augusti. Et si non statim resurrexero a corruptum fuerit corpꝰ meuz ⌊Quid confitebitur tibi⌋ confessioē laudis ⌊pulvis⌋ ⁊ turba impiorꝫ

Jheronim⁹ Que adhuc oī vēto deducit velut pulvis movetur

Augusti. Quam mea resurrectione iustificabo ⌊aut annūciabit⌋ ad cēteros fidē salutem ⌊veritatem tuam.e⌋

Cas. Illam videlicet quā pt⁹ resurrectōnem discipulis dixit Ite predicate euangeliū omni creature. Qui crediderit a baptisatus fuerit salvus erit. Qui āt nō crediderit condēnabit.

Hugo Deinde oīdit xps quō dedicacōem dom⁹ ⁊ corpis sui accepit ꝺ. ⌊Hubiuit dīs. ⌋ oro em meam exaudiendo ⌊a miserius est mei⌋ oēs miserias a me removendo ⌊a factus est adiutor meus⌋ me a mortuis resuscitando. Quod manifestius expomit cum subiungit dicens

Jero. ⌊Quertisti planctū me ⌋ .um⌋ quo dixi ⌊Tristis est anima mea vsqꝫ ad mortē⌋ in gaudiū michi⌋ cū resurgens dico. Ite nūciate fratribus meis vt eant in galileam. ibi me videbunt.

cassiodo. ⌊Consolabisti sac ⌋ .cum meum.⌋ id ē corpus meum in passione atqꝫ in cruce mo

August ⌊a circūdederiendo⌋ disti me letitia⌋ immortalitatis glorie ⌊Ut cantet tibi⌋ ⁊ vt gloria re gloia mea⌋

Hu. surrectōis mee fit causa quaē tibi cantetur ab ecclesia te super hoc laudante⌋ a non compūgar⌋ ⁊ vt vltra nō sencaz

dolorem alicuius passionis.

Cas. quia semel pro mundi salute compunctus id ē crucifixus est nulli se vltrius subiacere memorat passioni. sicut dicit apostolus. Christus resurgens ex mortuis iam non moritur. mors illi vltra non dominabitur. Domine deus meus confitebor tibi in eternū.

Aug⁹ quia michi est michi ex me sed omnia ex te qui es deus omnia in omnibus.

Iero Omnia enī q̄ in hoc psalmo humiliter de xp̄o dicuntur: ad assumptionem corpis magis referenda sūt q̄p ad potentiam diuinitatis

Nicola⁹ moralitez potest expoñi psalmus iste de quocūq; fideli qui ex reuelatione diuina siue probabili coniectura: cognoscat se a peccatis suis sanatum p̄ter quod gracias agit collaudando dei bonitatē a cognoscēdo fragilitatē suā

Collector Cōiecturā hmōi beatus bernard⁹ in sermone de verbis apostoli. Obsecro vos prim⁹ omniū. docet nos ita dicens. Si iam surgis desiderio supernorū si grabatum corp⁹ tuum a terrenis eleuas voluptatib⁹ vt non feratur anima cuz concupiscentijs eius sed magis ipa: vt dignū est regat corpus suū: a ferat quo non vult. si dum de ambulas q̄ retro sunt obliuiscens. a ad ea q̄ ante sunt te extendris desiderio a p posito p̄ficiendi: curatū te esse nō dubi

Cassi Paruus q̄dē ps sed tres celestis doctrine vbertate repletus est, habēs in verbis gratiam breuitatis a in sensibus extensas omino latitudines. hic enim sancte resurrectionis gracia dicitur. hic passio dominī gloriosa memoratur vt nulla tribulatio passionis terreat: quos resurrectionis spes magna letificat

Iero Et nos quoq; supplices deprecemur: vt conuertat dominus in gaudium planctum nostrum. remissa mole facinorum atq; nos misterio resurrectionis sue letificatos attollere dignet in celum. pro quibus dignatus est descendere ad infernum cui cum patre a spiritu sancto est honor a gloria in secula seculorum. Amen

Psalm⁹. xxx.

In te domine speraui. Titulus huius psalmi talis est In finem psalmus ipsi dauid extasis.

Augustinus duob⁹ modis dicim⁹ finē vel q8 fit vt non quod erat. vel q8 fit vt perfectum fit quod inchoatum est. Ergo in finem. id est in christum in quo est perfectio mea dirigitur iste ps. Extasis que abdita est titulo est excessus non ille q̄ fit ex reuelatione: in quo fuerunt omnes sancti quibus archana dei mundū istū excedentia reuelata sunt. Sed ista extasis de qua in titulo fit mētio est pauor popu

li dei de persecutione omniū genci
um. a defectu per orbem fidei Sed
prior loquitur christus. deinde re
demptus ipsius sanguine popu
lus gracias agens. ad extremum
populus domini perturbatus lo
quitur quod ad extasim pertinet.
propheta etiam persona his inter
ponitur Loquitur ergo xps ab prez
in persona assumpti hominis. di.
In te domine speraui non con
fundar in eternum.

Cas Orat christus patrem ex
natura humanitatis assū
pte. a nec de sua spe deiectus huma
ne insultacōis opprobria indeor
paciatur. a addit. Lin eternum.
vbi eis contemplatio fixa a incom
mutabilis permanebit.

Iero In iusticia tua sicut p
misisti. dicit enim. augs.
p hec iusticia est solucō promissi
onis huius. s. Non dabis sanctū
tuum videre corrupcōnem. Vñ sb
dit. Libera me de fouea mortis.

Cassi. Merito implorauit
iusticiam domini. qui
se nouerat per iniquitatem passu
tum. O vere miranda a diuina cō
mutatio. accepit necem. reddidit
salutem. pertulit iniurias. tribuit
honores. dolorem sumpsit. contu
lit sospitatem. a sobus: a summe
pius qui dulcia prestitit: cuz ama
ra fusce

Hu Inclina ad me
humilem: a infir
mum Laurem tuam: me exaudiē
do. Laccelera vt eruas me. a mor
te citu resuscitando post tres dies.

Cassio dorus. Esto michi
in deum protectorem. id est pro
tege me ab huius seculi inportu
nis infidijs: virtute diuina.

Hu dando michi scutum pati
entie. a esto etiam michi
Lin domum refugij. id est tangp do
mus refugij. ad quam vulnerat9
a lapsus

Cas domus refugij
fugiam. e gloriosa resur
rectio postp incorruptibili maie
state perfruitur Lvt salvum me fa
cias a pec

aug9 Quoniā fir
catoribus mamentum
meum. id est fortitudo mea ad tol
erandos peccatores. a refugium
meū. ad euadendū eos Ltu es. in

Hu Let ppter nomen tuū. ma
nifestandum a darifican
dum per meaz predicationem. de
duces me. id est dux eis michi.
a enutries me. paulatim augēdo
corpus meum. quod est eccia. si
cut dicitur Act. secundo. dominus
augebat qui salui fierēt quotidie
in ipsum Educes me. per resurre
ctionem. de laqueo quem. ipsi in
dei. ab sconderunt michi. in passi
one a in morte. in qua volebāt me
illaqueare a detinere. Lquoniaz tu
es protector meus. a ideo nulla po
test michi malicia a aduersitas p
ualere Et quia tu es protector me9

Iderco Iero In manus tuas cō
mendo spm meū.
Hoc est in ptātem tuam cōmendo
aiam meaz

Cassio Cōmendat pri
mestimabilem
thesaurum. animam videlicet illaz
q voluntatis ipsi9 pura intencōe
faciebat

Jeromimus. Hoc

exemplum accepit ecclesia a christo. hoc et sanctus stephanus fecit. hoc a sancti orant quando exeunt a corpore: vt fideli creatori cõmendant animas suas in bñfactis hoc in cruce positus dñs dixit: cum in patris manibus spm cõmendauerat. cito ipm cuz ipo resuscitante sumpturus. Dicat nũc populus redemptus in sanguine agni [redemisti me domine deus veritatis] a bene dicit deus veritatis qz non mentitur. sicut promisit per seruos suos prophetas redimere ita venit a redemit nos sanguine suo. Vnde a paulus dicit Empti estis precio magno. a tñ cũ sis deus veritatis

Cass. [Odisti] [ones] [obseruãtes vanitatem] [v istius seculi desideria transitoria amãtes] [superuacue] id est inutiliter.

Iero Nunquid deus odiat quẽ qp. Absit hoc sentiri. sed q istam vitam presentem amant tã tũmodo. a celestia contemnũt: sperantes manere in beatitudine seculi seducente. odit illos deus non q odium in deũ cadat. sed odire deus dicitur qui sic faciunt. id est repudiare quia repudiat a reprobat illos qui obseruant vanitates

Aug Speras in pecunia obseruas vanitatem. speras in honore. a sublimitate aliqua potestatis humane aut i aliq potente amico: obseruas vanitatem quia aut moriens hic ea dimittis aut cum adhuc viuis omnia pereunt. a in spe tua deficis. vnde ecclesia hoc considerans ait

Cass. Ego aũt in domino speraui [vbi michil vanuz michil fu peruacuum est sed totum firum atq integre perseuerat.

Hugo [Exultabo] corpore [a letabor] spũ: [in misericordia tua]. per quam tua morte saluasti me. Cãm vero huius leticie oñter subiungit dicens.

Iero [Quoniam respexisti humilitatem meã] v me propter humilitatem meã. [saluasti de necessitatibus animam meaz]

Iero necessitates corporis mle sunt. videlicet manducare bibere dormire vel aliud quod necessarium est faciendum. sed a mme necessarium omnino vnum est videlicet vita eterna. Saluasti ergo de necessitatibus ppetue mortis animam meam quia dedisti ei vitam eternam qs est fua necitas

Cassio Vel de necessitatibus hoc est de pctõrum laqueis a perplexitatibus quas diabolus ingerit cogitacõibus nostris. [Nec conclusisti me in manibus inimici.]

Iero Illi concludun tur in manib inimici qui perseuerant in peccatis suis. sed ego dicit ecclesia non cudubar. qz non volo perseuerare in malis

Hu [Statuisti] id est firmasti [i loco spacioso] v in latitudine caritatis. q consistit in dilectione dei a prim [pedes meos] v affectões meas: vt currerem facilitter. a sine offendiculo i via mãdatoz tuoz digã

El Miserere mei dñe qm tribulo: [

Jeronimus Illoꝝ vox lꝛe tur a qualibet tribulacõe tribulor dicit non iã mortem metuens sed insectacõnem timens vicõrum.

Cassiodo Lconturbatus est im ira oculꝰ meus ⌋ꝙ intellectus qui per oculũ designat.

Jeronimꝰ Laia mea ⌋q̃ te dili gebam. Let venter meus ⌋ꝙ mẽo ria mea qua tui recordabor. Ecce ecclia conturbatur de vitijs ꝙ pecca tis tam de suis q̃ de aliẽis.

August Quis est qui nõ ira scitur vitẽs fratres insidiantes fratribus fidẽ non ser uantes: homines seculo verbis ꝙ non factis renunciantes. sed orã dum est vt ira non reuertatur in odium ne de festuca trabes fiat. ne oculus turbatus per iram extin guatur per odiũ. qm̃ qui odit fra trem suũ sicut dicit Johãnes in te nebris est. Ecce dñe miserere mei. Lq̃m defecit in dolore vita mea⌋

Jero Ideo in dolore quia eccla los nec eos segregare a sanctis vs q̃ in finem. Lꝙ anni mei ⌋ꝙ tempo ra vite me Lin gemitꝰ ⌋ q̃ dũ ẽ hic in presenti vita habet gemitũ ꝙ fletuꝫ vnuſ quiſq; homo L⌋infir mata est in paupertate virtꝰ mea⌋ ꝙ infirmata est eccã inter homies malos inter quos habitat hic in pñti vita quia plures sunt peccato res ꝙ pauci sãcti sunt. Lꝙ ossa mea ⌋ꝙ virtutes mee L⌋conturbata sũt⌋ vt ait paulus. Scimus quia oms creatura ingemiscit non solũ illa: sed ꝙ nos gemimus intra nos

August Vel ossa intelligũ tur fortes eccle ꝙ p lati qui etiam si non ꝯturbant p secucõnib⁹ alioꝝ suoꝝ cõturbant tamen in iniquitatibus fratrũ L⌋u per oẽs inimicos meos factꝰ sum opprobriũ vicinis meis valde.⌋

Hugo Ac si dicat eccã Maio ra opprobria faciunt michi amici mei ꝙ mali xp̃iani: p uerse viuendo. q̃ inimici mei taz gẽ tiles q̃ iudei L⌋ꝙ ⌋pter hoc factus sum Ltimor notis meis⌋ qz p malũ exẽplũ domesticorũ meoꝝ timẽt illi venire ad fidem: qui aliquã no ticiã p famam hũ ecunt de me. Vñ apost. ad ro. ij. ait. Qui in lege glo riaris p p̃uaricationẽ legis deum inho noras. nomẽ ei dei p vos bla sphematur **August** Deus inter gentes inqtvi uũt in sacrijs meis mali q̃ illi q̃ nũq̃ acc esse **Hugo** Lqui videbant runt me⌋foras. Lfu gerũt a me⌋ ꝙ iã credere incipie bant recesserũt a fide ⌋pter malum exemplũ domẽsticoꝝ meoꝝ. Et ideo Lobliuioi batus sũ tanq̃ mortuus a corde⌋ qz iã de me ñ curãt nec de fide mea. Aut magis ꝓprie dicẽ dns de delicijs. qui videbant me in sa cra scriptura foras fugerũt a me: ad desideria tẽporaliũ rerũ. obliui oni batus sũ a corde eoꝝ tanq̃ mo rtuus qz licet verbis me laudẽt ñ tñ me diligũt. cor de ⌋ **Jero** Vel ẽ vox xp̃i in passi one dicẽtis apl̃is q̃ me relicto oẽs

fugerunt a me a obliti sūt me cor
de tanq̄ si fuerim iam defunctus ⁊
Et factus sum tanq̄ vas pditū ⁊ sic
habuerūt iudei xp̄m quasi vas p
ditū a hoiēz mortuū in suo pcto. ⁊
quoniam audiui vituperacōz mul
torum cōmorantium in circuitu ⁊

Cassiodo figūt perfidos iu
deos qui legem
dei circūhabitant p carnalem itel
ligentiam a non inhabitant per spi
ritualem. Sic per hec locucionia ver
ba iudaici populi tenebrosa faci
nora subtiliter indicant ⁊ In eo ⁊

Hugo videlicet consilio ⁊ dū
quemirent simul ⁊ in v
nā prauā voluntatē ⁊ aduersū me ⁊
Et quid fecerunt in hoc consilio. ⁊
acciperē animam meam consiliati
sunt ⁊ vt me morti traderent. sicut
dicitur matth xxvi. Cōgregati sūt
pncipes sacerdotū a seniores pp̄li
in atriū pncipis sacerdotū a cōsiliū
fecerūt vt ihm dolo tenerent a occi
derent. Sequitur vox xp̄i a parte
humanitatis assumpte ad prem

Jero Ego aūt in te speraui do
mine dixi deus meus ⁊ q̄
sortes tue ⁊
tā vite q̄ mor
tis mee sunt in tua dispone. Tran
slatio hebrayca habet in manib⁹
tuis tem

Cal Non em̄ quēad
modū inimici sui
putabant eoz persecucōe vitam
suam finiendam esse cōmemorat.
si in pt̄āte dn̄i ponit tempa vite sue
Ipō ei creāte existim⁹. ipō dispone
te vegetam⁹. eodē ec iubēte finim⁹

Gregor xij moz. Nulla ei
que in hoc mūdo
hominibus fiunt absq̄ omnipo
tentis dei iudicio vel occulto consi
lio fiunt. Nam cuncta deus secutu
ra prospiciens: decreuit ante secu
la qualiter disponantur p secula.
Statutuz quidem homini est quan
ta hunc sequatur prosperitas vel
quanta fuerit aduersitas

Hugo Eripe me de manibus
inimicoz meoz
⁊ hoc est iudeorum. ⁊ a persequē
tibus me ⁊ in membris meis: tam
a iudeis hereticis q̄p a falsfribus.

Jero Illustra faciem tuam
super seruū tuū salūuz me
fac dñe in mia tua dñe vt ñ confū
dar ⁊ illuminatio respectus tui
gracie misericordie tue sup me re
fulgeāt vt nō confundar. si saluer
ab his pse

Cal nec offendais
cuiquā ib⁹.

Cal q̄ audis a dño
dici seruū tuum. Dia siquidem talia
verba hūanitati sūt specialiter ap
plicanda. sicut a in alio loco dicit
Ego seruus tuus a filius ancille
tue Rogat q̄ ne p̄termissus cōfun
datur si quo se credit audiri addit
q̄. ⁊ quoniam inuocaui te ⁊ dñm vl
deum siquidem fideliter inuocādo
mereri

August Inuocas deū
qui in te vocas
deū. Hoc est illū inuocare. illū in te
vocare quodāmodo eū in domum
cordis tui inuitare. Non audere. au
tem tantū patremfamilias inuita
re nisi nosses ei habitaculū ppa
rare. si ei tibi dicat dn̄s Ecce inuocasti

me veni ab te. quomodo intrabo. e tantas sordes conscientie tue fusti nebo. si seruū meū in domū tuā in uitares nonne prius eam munda re curares. Si inuocas deū vt det tibi lucrum cerne lucrum inuocas. non deum. gratis ergo deū inuoca deinde prædicit damnationē inimi corum non libidine vindicte sed re ctitudine iustitie Vnde dicit [Erubescant ipsi a deducant in infernū.]

Jeronim⁹ Qui non credūt resurrectionem erubescant tunc quando illos scōs quos in despectionem habuerūt vidēbunt coronatos: a se condēnatos [muta fiant labia dolosa Que loquuntur aduersus iustū.] [in superbia] cordis [a in abusione] oris quo abutebantur crucifixum

Hugo. irridentes Sed quomodo erit muta cum dominus dicat. ysa. lxv Ecce serui mei laudabunt pre exultatione cordis: a vos clamabitis pre dolore cordis. a pre contritione spiritus vlulantis. ergo non erūt muti. Solutio labia ipsorum impiorum erunt muta a verbo exultacōnis sed non a verbo blasphemie a indignacōnis contra ipōs

Cassiodo deinde enūerat diuersis modis quanta beneficia dominus timentibus se largiatur commonens vt omnes sancti diligant dominum. quoniam ipsū esse constat a nrm iudicem. a in futuro beneficōrum omniū largitorem. Vnde primo dicit. [Quam magna multitudo dulcedinis tue domine.] Multitudo dulcedinis est quia multis pmiis dominī suauitas indicat. Dulcis quippe est: cum sustinet inimicos. dulcis est cui corrigit. dulcis est cum parcit. dulcis est cum credentibus eterna premia promittit sed intellige q eis tantum dulcis est: qui de ipsius sapore gustauerunt Ceterum ad eos dulcedo nō potest peruenire qui gustum eius minime contingere meruerunt Sequitur [quam dulcedinem] [abscōditi timentibus te] non quia sanctis ideo abscondita est vt eam minime consequerentur. sed quia in futuro iudicō promittitur manifesta que hic sentitur abscondita

August Etiam domine eos quos emēdas flagellis mltum amas. sed ne dissoluta securitate negligentius agāt abscondis ab eis dulcedinē amoris tui. quibus vtile est te timere. [Perfecisti eis qui sperant in te.] Ac si dicat. perfecturus es hāc dulcedinem sperantibus in te [in conspectu filiorum hominū] non illorum qui viuunt scōm adam sed filium hominis christum dūm

Cassiod erit in illa resurrectio ē generali qū suis sanctis premia pmissa restituet a facit agnoscere vniuersas gentes suos certissime fuisse sermoēs Postea venit ad enūeracōes bñficioz que sanctis suis copiosa misseratione largit Vnde dicit [Abscondes eos in abscondito faciei tue] [Nicolaus] a corā facie tua que hoīb⁹

huius mundi est abscondita.

Cassiodo. Hoc erit quando iam in eterna tatitudine collocabuntur. a qm pulcre regalem conspectum esse dicit in abscondito. Reuera quia contē placonem eius qua fruentur impij non videbūt. a addit La conturbatione hominū. id est a persecutione peccatorum. Nam cum illic peruentum fuerit supra dei famulos scelerator conturbationes locum vltrius non habebunt. quoniam illi mittuntur in eternam penam. iusti vero vocantur ad requiem sempiternam Sed ne tantus futuri premij promissio fragilia corda conturbaret consequēter subiungit. Protreges eos in tabernaculo tuo. hoc est in eccā catholica militātes. quem isto mundo certamina fustinet: quando illese anime iustorum sub qualibet corporis afflictione seruantur La contradictiōe. linguarum dicentium quis nouit hec. aut quis rediit ex inferis.

Hugo. De tribus ergo a otra dicentes patienter feramus exemplo cristi. qui vt dicit beatus Bernardus in factis habuit obseruatores a in verbis contradictores

Benedictus dominus.

Jeronimus. Nunquid illi opus est nostra benedictio. non. sed vt nos benedictionez ab ipso mereamur accipere benedicamus ei. Lquoniam mirificauit misericordiam suaz mecum in ciuitate munita. id est in ciuitate iherusalem. sita in medio mundi quia ibi est natus: ibi passus: ibi resurrexit a inde ascendit ad celos vt ait propheta. Operatus est salutem in medio terre. Ego autem dixi in excessu mentis mee. populus fidelis quando recordatur de paradiso quomodo immortalis poterat esse. a cogitat qualiter ibidem esse poterat a memint qualis est. et qualiter deus per angelum ad adam loquebatur. a quo oculo interioribus deum videbat. Qui in qm ista cogitat tunc in excessu mentis est a proiectus suz a facie oculoz tuoz. Adam qui transgressus fuit mandatū dei tunc proiectus e a facie dei a nos. a omnis posteritas post eū. Ideo quia humiliter cognouit vbi poteram esse a cognosco vbi modo sum. Lexaudisti voce orationis mee dum clamarem ad te. coz

August. Multi silentes ore clamauerunt corde. Multi ore stentes: corde auerso michil impetrare potuerunt. Si ergo clamas: clama intus vbi audit deus Collatis beneficijs hortatur sanctos ad dei dilectionē dicens. Diligite dominū oēs sancti eius. q non diligitis mun

Hugo. Quid autē sit dū dei docet apls ad eph. v. dicens Estote imitatores dei sicut filij karissimi a ambulate in dilectione: sicut a cristus dilexit nos. a tradidit semetipsum pro nobis. Lquoniam veritatem requiret dominꝰ. s. vite a doctrine a iusticie vestre

nec relinquet malū ipunitū. vnde addit Et retribuet abundanter pe nas infligendo pro quolibet pec cato mortali facientibus supbiā quia in quolibet peccato mortali ē superbia a contemptus dei.

Cassio. Vnde ℞ supbiam nō accipe sed potius p cūctis vicijs. qm̄ ex supbia nascitur quicq̄d mo rum prauitate peccatur. Deinde se quitur exhortatio bonoz ne se a re cto ꝓposito carnis imbecillitate sī ducant. vnde dicit. Viriliter agi te a in bonis operibus ostātissimē perdurate ne femínea mollicie defi ciatis qui corda vestra dño ostan ter offertis Vnde dicit a confortetur cor vrm hoc ät preceptū viris femínisq̄ concessuz cōe est. virilitē em̄ ois sexus agit: qui nescit mol lissimis facilitatibus immutari

Nicolaus. Et in fine odu dit oēs dicēs Loēs qui speratis in dño spe debi ta que est certa expectatio future beatitudinis ex gratia a meritis p uenies

Cassio. pacta est ia magnis ps sa lubris a decora contrario. vbi a in firmitas humanitatis exprimit. a beneficia diuina monstrantur. vt vnusquisq̄ considerans fragili tatem suam non superbiat a respi ciens miam diuinā ñ expauescat

Collect. Verba igit fratres kmī que in hoc psal mo audistis: in corde vestro descri bite in vobis transformate in his deū laudate. a si psalmista orat: o

rate. si gemit gemite. a si timz time te. speculū em̄ peregrinantiū est in hac vita in quo ꝓpha hortat oēs diligere deū. pseuerare constanter in bono ꝓposito a sperare in dño quē supplices depcemur vt nostris ifū det mentibus suam se diligendi. detq̄ nobis fortitudinem contra hostiū insidias a tēptationes viri liter decertandi. quatinus calcatis contēptisq̄ secularibus spem nrāz in ipō figentes valeamus ad vltā dulcedinē peruenire quā in celesti patria suis electis prepauit: a ab scondit dñs nr ihs xps cui est ho nor a gl'a in secula seculoz Amen.

Psalmus .xxxi.

Beati quorum Titulus talis est. Intelle ctus dauid. Cassios. Cum generaliter omēs psal. dicti sint ad intellectuz: vt eos sensus noster agnosceret: ne viuendi re gulas ignoraret. Merito querēdū videtur cur in hoc titulo posuerit intellectus dauid. Primo memit dauid ꝓpter dñm xpm qui ad ipz respicit quicq̄d penitens iste dictu rus est. deide intellectus ideo sequi tur. quia nisi misericordia dñi suf fragante peccata nostra intelle xe rimus ad penitentie studium pe uenire non possumus. In alio quippe psalmo dictum est. Deli cta quis intelligit. Hoc enim quod dicit intellectus. vt cuz nos intelligere diuinitas prestiterit

pcta nostra pro eis diluendis studiosissime supplicemus. Non ei pro illo errore quis supplicat quē prorsus **August.** Primo ignorat intelligas te peccatorem esse. post si operis bonū facere ne tribuas viribus tuis verbis te iustificans sed diuine gracie vt non sit dolus in corde.

Cassiodo. Licet enim sint et alij penitentiuz psal. tamen pter subtilitatem distantie diuersa titulorum significatiōe vocati sunt. primus enim qui sexto loco psalmorum ponit continet p titulo. In finē in hymnis p octaua dñi quā ille totus ad futuri iudicij pertinet notem. Iste vero tali titulo merito prenotatus est: qui se deteriorati tardius intellexit quia peccata que cōfestim prodi debuerāt dño. se diutius tacuisse confessus ē

Glosa pleta ergo in psoā penitētis inuocatū bonū p indulgentiam dei esse ondit di.

Nicol Beati. v immortales laudabiles a glorioso Nicolao. Et si nondū in re tm̄ in spe **Jeronimus** Fā sūt tales ab illo qui iustificat impium. vnde dicitur Quorum remisse sunt iniquitates a domino per baptismū et martiriū vel per confessionem.

Nicolaus Hec remissio culpe non fit nisi p graciam que est quedaz arra glorie future in qua oēs sunt beati a quorum tecta sunt peccata. s. ipsi deo: non qz possit ei aliquid celari vel tegi. sed quia nō respicit talia ad vlterius punienda saltē pēa ecclesiastica

Gregorius in comento super ezechielem omeliij. pctā vero tegimus cū bona facta malis actibus superponimus. Nam qñ abdicamus mala q fecimus quasi tegimē ei rei superducimus. quā erubescimus videri. Quāuis em̄ sancti viri in hac vita adhuc sint: hñt tamen qđ ante dei oculos tegere debeant. qz oīno est impossibile vt aut in opere: aut in cogitatione nunqz delinquant.

Hugo. Octā igitur remissa z confōem tegunturper tom operis executionem ficqz diabolus non possit ea amplius legere in cirographo suo. nec accusare in die iudicij puniēda. vñ subditur. Beatus vir cui non imputauit dñs pctm̄. ad cēnalem puniēdū

Jero qđ tegit non videt quod non videtur non imputatur. quod non imputatur ñ punietur. nec est in spiritu eius dolus.

Nicolaus qz vere penitet mēte sicut exterius ore.

Hugo. dolus em̄ erit in spū eius si qđ dolet a confitetur emendare vtiliter non velit quod mnuit dominus otra ipocritas a dolosos dicens matth. vij. Ex fructibus eorum cognoscetis eos. Demde ostendit impedimentum remissionis peccatorum. dicens Quomā tacui. v quia non fum tibi confessus peccatū meum aut ipsum abscondendo aut ipsuz defendēdo. Inueteraueūt ossa mea

Nicola ꝙ virtutes seu vires anime mee. defecerũt ex pctõrum contradictione que p ossa designãtur. in quibus ꝙsistit robur corporis. sicut in virtutib⁹ ꝙ vitib⁹ aie robur mẽtis seqtur.

Augusti. Lnõ damauꝛ to tacuisse dicat. cur hic se damasse ꝓfitetur. Sed tacuit confessionez. damauit presumptionem. tacuit peccata sua. damauit merita sua. Ltota die Listius vite perseuerãdo in defensione peccatorum suorum.

Jeronimus Tales si alibent p vanitatẽ demonstrant: vt phariseus ille impius faciebat q̃ dicebat. Deus gracias tibi ago qꝛ non sũ sic cteri hõim raptores. ꝛc.

Cassiodo Memento eni huius psalmi contra hoc exectabile humani generis viciu ꝓbatur opposita. ne quis domino putet absconditũ. quod in conscãcie fue penetrabili recondit occultũ.

Hugo. Postea ostendit q̃ modo ꝙ perque ad mũ est flagellum dei. Vnde dicit. Lnõ die ac nocte Lꝙassidue Lgrauata est sup me manus tua Lquia me ad confessionem humiliaẽ nolui. man⁹ potẽtie tue me castigãdo humiliauit **Cassiodo.** Et meritis finit peccatori man⁹ domini q̃ a castigationis ponderẽ non recessit. Aliter enim feliciter humiliatis non esset nisi eum manus diuinitatis castigaret. Vnde iste sic humiliatus consequenter subiungit. **Hugo.** Lcõuersus in ertũ .na mea Lꝙ ad cognoscendũ ertũnam meam ꝙ miseriam meã. **Jeroni.** Ldum cõfigitur .spina Lꝙ dũ cõpũgit me conscientia peccati. per spinam enim figꝛtur stimulus cõscie peccatricis Trãslatio romana habet. dum defrin gitur spina. **Hugo.** Sed m **Hugo.** h° spina figꝛt superbiam. quia sicut dum spina dorsi que totũ corpus erigit confringitur homo fit confractus sic cõfracta superbia homo mutatur ad humilitatem. Idem.

Cassio Dum enim hꝛe spina .confringitur hõ ad deum cõuertitur. Ex quo sequitur cõfessio. de qua subiungit. Ldelictũ meũ Lid est peccatum omissionis Lcognitum tibi feci Lper veram cõfessionem Let iniusticiam meam Lid est cõmissionis peccatum Lnon abscondi Lsed confessus sum ꝙ patefeci tibi. **Cassio** delictum vero .quidã leue putauerunt eẽ peccatum quasi negligentius derelictum. Iniusticiã autem immane aliqd cõmissuz. Sz hpuritas ꝙfitentis oñditur. vt nec illud passus sit celare qd̃ crederetur forte **Jeronim⁹** Et q̃ veniale .domine scio te cito remittere delicta: cũ tibi fuerint integre reserata nõ Lixi

Mi. ꝙfirmẽ in corde ꝓposui ope impleui Lconfitebor aduer

sum me. **Augu.** non aduersus deum: sicut illi qui dicunt. dñs hoc voluit. neq; aduersus fatū. sicut illi qui dicūt fatū meū est vel stelle me sic fecēt. Cōfitebor ergo ⌊mīam iusticiam meaz domino⌋ me solum accusando.

Nicolaus. ⌊Et tu remisisti⌋ quantuz ad culpā a nō q̄ntum ad penam.

Grego. quia procul dubio aut homo in se aut deus cum homine vindicans puīt dauid post confessionē audire meruit a nathan. dominus trāstulit peccatum tuum. a tamen multis cruciatibus afflictus est postea. Et licz nos vnda baptismatis a culpa primi hominis abluimur. tn̄ pena reatus videlicet carnalē mori nobis manet. **Collector.** Addit⁹ ⌊ipietatem peccati mei⌋ cum agimus malum vel loquimur vel cogitamus peccatum est. Cum autē idipsū deo abscondere volumus iam non solum peccatū est sed impietas pcti.

Cassiodorus Impietas peccati fuit quia tacere decreuerat a hoc illi occultare. cui omnia anteqū fiant sūt notissima. Hic magna pietas deitatis ostenditur. vt ab solam promissionem deuotionis subito pcta relaxauerit. quando sic iudicat pium votum quēadmodum operatōnis effectum. dixit em̄ in corde suo dñō non tacere que gesserat. a tanq̄ illi cuncta prodiderit: ita illi remissa sunt que voluit confiteri.

Augustin⁹ cōfessio mea ad os nondū venit. a tu remisisti. Magister sententiarum libro quarto. Igitur si ante confessionem per cordis cōtritionem deus per seipsum sine ministerio sacerdotis debituz omnino relaxat. a animaz a contagio peccati interius purgat. Quid ergo dimittit aut quid operat sacerdos. Hoc sane dicere a sentire possumus q̄ solus deus peccata dimittit aut retinet a tamen ecclesie contulit potestatem ligandi atq; soluendi. Aliter ipse soluit a ligat aliter ecclesia. Ipse enim per se tantum dimittit peccatum. Nam leprosū prius sanitati per se restituit. deinde ad sacerdotes misit quorum iudicio ostenderetur mūdatus. ita etiam lazarum obtulit discipulis solnendum. quia etsi aliquis apud deum sit solutus: non tamen in facie ecclesie solutus habetur. nisi per iudicium sacerdotis. In soluendis igitur culpis aut retinēdis ita operatur sacerdos euangelicū a iudicat. sicut olim legalis sacerdos in illis qui contaminati erant lepra que peccatum figurat.

Jeronimus super math. xvij. pro suo enim officio cum peccatorum varietates audiuerit discernit quis ligandus aut soluendus sit.

Augustin⁹ Ligant quoq; sacerdotes dum satisfactionez penitentie confitentibus imponunt. Soluūt quoq; cum de ea aliquid relaxant. vel

per eam purgatos ad sacramentorum cōmunionem admittunt. Ex decretis de pēnitencia distic. v in fine. Et quāuis peccatum in corde contritione a deo dimittitur. tamē apostoli Jacobi institucō nobis sequenda est. vt confiteamur alterutrum peccata nostra. extra de pēnitencia a remissione. Capl'o omnis. Vnde leo papa tercius in consilio generali statuit dicens. Omnis fidelis vtriusq; sexus postq̄ ad annos discretionis peruenerit omnia sua peccata solus semel in anno fideliter confiteatur proprio sacerdoti. a mundam sibi penitenciam propriis viribus studeat ad im

Nicolaus plere Oro hac. ī remissione. videlicet peccatorum. Lorabit ad te omnis sanctus. a cui pa perpetrata per te emundatus

Cassiodor Et merito q̄ .niam qui in tiombus debet esse permixtus. Ad diditq̄. Lin tempore opportuno. videlicet in mundi vita conuerti fas est a tēpus remissionis culpe.

Hugo Vnde apostolus. ij. .ad corint. v. ait. Ecce nunc temp9 acceptabile. s. conuertendi a peccatis a penitenciam faciendi: quam consequenter cōmendat eo q̄ eius oppositum. scilicet dissolutio a peccatum deo displicz vnde dicit Uerūtamen. Licet nūc sit tempus opportunum impetrandi veniam peccatorum. illi tamen qui viuunt. Lin diluuio aquarum multarum. a in multitudine peccatorum. Lad eum. ā ad deum. Lnō approximabunt. :quia non per delicias sed per tribulationes corporales venitur ad deum. Deinde conuertit se penitens ad deum orans a dicens. Tu es refugium meum a tribulatione. temptationis. Lq̄ circumdedit me. Cum enim homo ad penitentiam redit. tunc insurgit dyabolus contra eum sicut pharao contra filios israhel egredientes de egipto. a tunc multiplicat exercitus dyaboli contra eum.

Cassiodo Propter quod .non ad solitudines muias ñ ad munita castrorū non ad hominis auxilia uolauit sed ad deum qui circūeuntes spiritales inimicos poterat dissipare.

Hugo Et quia refugientes .ad deum per penitenciam: non solum securitatem aut tutelam in eo habent. sed etiā gaudium. Ideo subiungit. L Exultatio mea. tu es per spem a consolationem. non enim penitentes tantum affliguntur onere penitencie. sed etiam reficiuntur spe eterne retributionis. dolent enim gaudendo a gaudent dolendo. gaudeo in spe gemo adhuc in re. Et id circo Libera me a circumdantibus me.]

Nicola9 tam a dēmonib9 .q̄ prauis hominibus: querentibus me impellere ad rea

Cassiodor a vindium .cis sta carnalibus q̄ spūalibus :q̄ nos perdere p̄cipiti velocitate festinat

Finita est conclusio penitentis in timore presentiū a spe futuroꝝ. ve nite oratores qui negocia huma na artificiosa fragilitate tractatis Videte reū lacrimis se diluentem audite peccatorem confessionibus absolutum. Intelligite sententiā principis dei non salutem hominis petere vel inuadere sed potiꝰ pec cata damnare. Ista sunt tribuna lia que nullus redimet. Ista ē sen tencia que michil sub ambiguita te decernit. Nunc videamus quid dominus respondeat penitenti. In tellectum tibi dabo. videsne ꝙa pec catores non habent intellectuꝫ: ni si quando eis conuersis dominus propiciatus indulget. Intelligere est bene agere a ad mandata dei vo ta conuertere. Ipse enim est intelle ctus quem tituli huiꝰ ps. veritas i dicauit: quem penitentibus pote stas domini clementer infundit

Hugo. dat enim dominus i ntellectum ad cognoscendum agenda. videlicet per in spiracōnem. per predicationem a per tribulacōnem. a instruaz te. quia quasi nescientem doceo te q̄ sunt vitanda. In via hac. s. pen tencie. qua gradieris.

Cassio Ante enim iste peni tens domino culpas tacuerat consilio destitutus. nunc autem instruitur quādo contra se pronūciare domino prestante cō monetur. O penitencie inestimabi lis medicina. que non solum a pec catis absoluit. sed etiam sanctoꝝ premia beata concedit. Nicolaꝰ

firmabo super te oculos meos. sicut super rem quam volo cum di ligencia custodire sic te pregam.

Cassiodo. Et in te dirigaz tumē intelligē cie mee. sam qui recte sapiens ē a mandata domini sincera mente perfecerit iuste dei oculos super se habere perhibetur. Deinde generaliter humanū genus cōmonet: ne brutalibus subdatur erroribꝰ. d.

Nicolaus Nolite fieri si cut equꝰ a mulus. ꝙ se quentes appetitum carna lium. viuentes vita brutali. quibꝰ non est intellectus. hoc est ñ hñt racōem vel intellectū vnde appeti tum sensitiuū refrenare possent

August. Per equū vero iu rios a superbos sigt per mulū autem pigros.

Iero. Qui ergo non dei volūta te sed ꝓprio motu se regē re volūt a effrenes in luxuriam dei dūt hos ꝓpheta coercet verbis ter ribilibus dicēs. In chamo a freno maxillas eorum constringe. qui non approximant ad te. **Nicola** veos q̄ tibi no lūt obedire. sicut equꝰ indomitus a superbus ac mulus piger eos affli ge penis a laboribus. ita ꝙ pena dantes eis intellectuꝫ obediant tibi ad nutum. **Gregorius.**

viceſimo moralium. Sepe enim qui iubentis verba non audiunt. ferientis verberibus ammonen tur. vt ad bona desideria saltem pene trahant. quos premia non

mutant. Si vero etiam flagella despiciunt restat nimiū: qꝫ tanto illic grauioris vindicte supplicia sentiant qꝫto ꝫ maioris ꝓuidentie ꝯtiam calcant. Vnde subditur

Nicolaꝰ Multa flagella ꝓcatoris ⌊& mꝫ pene obstinatis pctōribus īferno sunt resecuate ſm illud deut. xxxij. vbi enumeratis multis flagellis dicit. Nonne hec condita sūt apud me & signata in thesauris meis. mea est vltio & ego retribuam eis in

Epō Collector de quibus flagell': seu pēnis btūs bernardus in sermoē ꝫ incipit. Regio australis ita loqꝫtur dicens gehennales angustie non hūt meritum non recipiūt in tristicū nesciūt remediū singulis ex ossibus singulis ex membris que arma fuerunt iniquitatis sua debetur pena pro qualitate & quātitate commissi cum ceperit inexpiabilis & inexpurgabilis caro gehenne estibus penetrari ac more feruentium metallorum ad coquē dum inextinguibili ardore tota hominis substancia infundi ⌊Spetantem autem in domino⌋

Nico spe debita que est certa ꝫ expectatio future beati tudinis ex gracia & meritis prouenies ⌊misericordia circundabit⌋

Cassiodorus vt nō sit locus reli ctus vnde possit ad eum diaboli hostilitas ammodo intrare.

Nico Nā in futura beatitudine ex dei misericordia

et quandoqꝫ habebit materiā letitie. s. supra se videndo diuinam maiestatē. infra se videndo infernorum tormenta que euasit ex dei gracia at qꝫ circa se sanctorum & angelorum gratam societatē Et ideo in fine ps excitat iustos ad laudem dei dicēs.

Letami in dño ⌊gaudio interiori

Cassi. quoniam qui in se gaudet fallaci ꝓsumptione decipitur qui vero in domino letatur. perpetua delectatione perfruitur. vñ subdit ⌊Et exultate iusti.⌋

Nicolaꝰ gaudio exteriori: quia exultatō dicitur quasi extra saltatio: inquātum gaudiū mentis ꝓtrupit exterius vocibus diuine laudis. ⌊& gloriamini⌋ ſm qꝫ dicit apls. ij. ad corinthꝫ Gloria nrā hec ē testimoniū consciencie nostre Hec est em recta gloriatio. quando conscientia non mordet personam de graui peccato. Et hoc modo gloriari debent ⌊omnes recti corde.⌋

Ieronimus Recti corde dicuntur quibꝰ omnia iudicia dei placent. et se accusant de peccatis & deū siue in ꝓsperis siue in aduersis sp laudant

Cassiodorꝰ Considerem ꝫ mus kmi quid pēnitens iste meruerit vt dominus illi manifesta voce rīderet Intellectuz tibi dabo. ille qui paulo ante prostratus. ille qui peccatoꝝ mole fuerat compressus inter iustos annūeratur: & inter reōs corde recipitur vt quanto prius satisfaciendo fuerat humiliatꝰ tāto

post veniam videatur excelsius. Quapter iam ipse beatus est qui hic sentencia pissimi iudicis nosci tur absolutus. Nos igitur mente deuota legam⁹ hunc pmale ps. cordis cōpunctōe pecata nra plā gamus vt pia precatio ad mdul gencie vota nos pducat. Quis em̄ ps maiore auiditate meditandus est misi i quo voce tanti uidicis pec cata soluta sunt. Hoc em̄ iste pre cipuū continet singulare inter alios pmales psal. q pemitentes i cō dusione huiꝰ ps instmctu diume opunctōmis exultant. hic vero mi sericordiam a leticiam ipē dns p mittit cū magno desideio supplicat

Jeronim⁹ Quapter supplices dnm deprecemur vt obtectis per veniam pctis nostris nec iputatis vltra delictis mereamur scōrū exultationis ppetue esse participes. per xpm dnm nostrum Amen.

Psalmus. xxxij.

Exultate iusti i Titulus in finem ps dd. Dic titulus ex superioribus notus est. xps em̄ est finis noster ad quē tendim⁹ **Cassiodo.** In hoc psal. hortatur pphēta p opacōes quasdam ad psalmodiā ppl'm vl'ecclām fidelē. enūerat q potēcia a facta creatoris. **Glo.** de operib⁹ creationis a recreationis vt timeatur potēcia q̄ creat: a ametur mia q̄ recreat.

Cassiodo. Cōmonet & p pheta vt in dño deleant tota ala critate mētis gaudere q̄ creaturas suas mirabili potencia dinoscit̄ continere. vñ dicit

Jeroni. Exultate] Alij exultant in ebus hꝰ seculi. alij i certo. alij i theatro.

Augusti. Et finito seculo finitus exultatio iustorum. Sed vos o] iusti exultate i dnō] quia permanente dnō permanebit iustorum exultatio

Cas. Sic a apostolus nob gaudendū iessanter affirmat d. Gaudete i dño sp. iterū dico gaudete. Nā illa repetitō illud figit. vta Bi afflictōib⁹ gaudeam⁹ a illo regno pace perpetua letemur. addidit q] rectos decet collaudatio]

Augusti. Recti sūt q̄ dirigunt cor suū fm voluntatē dei. Quāuis āt corde mortali priuata tū aliq̄s velint q̄s sue mentis l'cause vel negocio pūti nueniat vbi intellexerint a cogn̄erint aliud deū velle p̄ponūt voluntatē dei voluntati sue. hos decet collaudatio viz tal. de q̄ subditur Confitemini dno] confessiōe Jero. lm̄ cithara] citharā laudis hebreū hz cauatū. Hu. cordeq̄ eiꝰ sūt de mortuis aialibꝰ a reddit sonū ab inferiori pte. sic homo per carnis mortificationē de inferiori pte. id est de sensualitate reddit sonum dulcem in auribus dnīi.

Jero. Itē cithara habet septē chordas per quas sex opera mie intelliguntur. Vos igitur fide

les qui recti estis confitemini do
mino in cithara ⁊ in carne vitijs
⁊ concupiscencijs mortificata pes
crucem dominicam. et etiam confi
temini domino in operibus miseri
cordie q̄ fūt opera scōz. ho facim⁹

Cas dum esurientem pascim⁹
. dum nudum vestimus. hū
egrotum visitamus. ⁊ cetera que
diuinitatis a more peraguntur

Jeronimus Et de illis cor
dis alie suaui
sancti alij in prosperitate. alij in ad
uersitate laudant deum. Sequit ⁊
Lim psalterio decem cordarum.

Hugo Psalterium a superio
ri reddit sonum hijs
decem cordas per quas decem mā
data intelligūtur. que de superuis
uenunt. In hoc psalterio decez cor
darum ⁊ decem verbez legis. psal
lite ei

Augusti. Tāge psal
gem quā dominus deus tuus non
tate ei canticū nouū. non lingua:
sed vita exuendo veterem hominē
⁊ induendo nouū ⁊ bñ dicit nouū

Jeronimus qz nouꝰ hō ci
stus dominꝰ
it nobis ⁊ nouā ecclīaz p bapm.

Hugo. Vnde dicitur in glo
lex noua sa. Nouus rex noua
gaudia

Nicola. Si enim a
mor carna
lis ⁊ lasciuus semper facit inuen
re cantilenas: ⁊ nouos cantandi
modos multomagis amor diuinꝰ
semper facit inuenire nouos mo
dos deuotionis. bene psallite ei in
uociferatione.

Jero. per uociferacōez
quondam sacer
dotum Jherycho mundi figurā con
tinens corruit nūc p nostram ora
tionem eius concupiscentie clidā
tur. Ille bene psallit q̄ implet in o
pere quod

Hugo. Vnde be
atus Ber
nardus super cantica assignat ad
bene psallendum septez esse opor
tuna ita dicens Immolantes itaq
hostiam laudis et reddentes vo
ta nostra de die in diem curemus om̄
vigilancia iungere sensuz vsui: af
fectum sensui. exultationem affe
ctui. grauitatem exultationi. hu
militatem grauitati. libertatez hu
militati. quo interdum liberis pur
gatementis passibus procedam⁹
⁊ excedamus per inusitatas quas
dam affectiones spirituales vnde
⁊ in translatione hebrayca sic ha
betur. bene psallite in iubilatione.

Jeronimus. Jubilus di
citur leticia
cordis meffabilis que nec verbis
nec sillabis nec litteris nec in voce
potest erumpere aut comprehende
re quantum homo debeat deū lau
dare. ⁊ merito laudandus est deꝰ

Cassiodorus Quia re
ctum est
verbum domini. Rectos enim fa
cit homines ⁊ dirigit. Per legem si
quidem diuinam corrigimur. per
ipsam a prauitate nostra separa
mur. ⁊ tunc regulariter viuimus
qñ eius iussionib⁹ obedim⁹. La oia

operā eius in fide ⌊ vīm fidelitatē

Augus Fidelis homo ē cre
dens promittenti dō
Fidelis deus est exhibens quod p
misit hominī. Teneamus ergo fi
delissimū debitorem quia tenem⁹
misericordissimū promissorem

Nicolaus Fidelitas autē
dei consistit in
sua iustitia et misericordia. Jō sb
ditur. ⌊ Diligit miam a iudiciū. ⌋

Augusti. Mie ei tem⁹ mo
do est. dñs em̄ con
siderat imaginem fragilitatem no
strā errorem nostrū a cecitatē
nostrā. a vocat auersos. donat
peccata cōuersis. patiens est sup
peccatores donec cōuertantur. qñ
cunq cōuersi fuerint preterita ob
liuiscitur. futura promittit. hortā
tur pigros consolatur afflictos. do
cet studiosos. adiuuat diimicātes
nemīem deserit laborantem a ex
clamantem ad se. donat ipse vnde
placetur. Sequitur. a iudiciū. ac
diligit quod venturum est.

Jeroni Quo inter impios iu
stos q discernet.

Nico. Et quia misericordia su
perexaltat iudiciuz. vt
habetur iacobi ij. Ideo seq̄tur ⌊ mi
sericordia dominī plena est terra ⌋

Cassio. Ista vniq terra que
miseros continet vbi
dyaboli oppugnatione laboram⁹.
vbi a mandatis celestibus carnis
infirmitate subtrahimur

Hugo Et bene plena est ter
ra quia vbiq terraz
predicata est a a domino concessa
est remissio peccatoz. Et non solū
miseretur peccatorum. sed etiam
bonos confirmat in bono a cōser
uat. Vnde addit. ⌊ Verbo dominī
celi firma
ti sunt ⌋ **Cassiodorus**
Quāuis ad condicōem rerum crea
turarum hoc pertinere videatur. ta
men a spiritaliter decenter accipi
tur. ⌊ Verbo dñī ⌋ hoc est a filio
dei ⌊ celi firmati sunt ⌋ vt apli a san
cti oēs qui orbem terraruz predica
tione salutari compleuerunt ⌊ et spi
ritu oris eius omnis virtus eoz ⌋
Vtiq qñ a spū scō eorum doctrina
veniebat. virtus em̄ a ad mira
cula pertinet que faciebāt: a ab le
gem dñī quā gentibus p̄dicabāt.
Trinitas in hoc versiculo manife
stissime declaratur. Dicendo em̄ ver
bo filium declarat. adiungendo dñī
patrem dicit. spiritu oris eius vti
q spm̄ sanctum vult intelligere. q
vt in tribus personis manifestaz
intelligeres vnitatem dicit oris ei⁹
a non eoz ad litteram eius.

Nico. Ex infinita dei potesta
te in corporibus cele
stib⁹ inducitur homo ad laudan
dum deum qui verbo suo firmauit
celos. a spiritu oris eius ipos va
rijs stellis: in quibus sunt varie
virtutes a influencie: ornauit Vn
de in translatione Jeronimi iuxta
hebreum habetur omnis ornatus
eorum **Augustinus.**
Sane fratres quomō hij celi sint
super inuicem vel quō sint. vel qbz
modis dist̄mcti qb⁹ incolis ipleti

fluctibus tribulationuz cautē. ⌊ponit in thesauris⌋ sapientie a scientie siue ⌊abissos⌋

Jeronimus ⁊ profundū scripturaruz Nam ꝙntū velit p seruos suos nob demonstrare tantū per nos intelligere potuimus. ipam profunditatem scripturarum nequaꝫ possu? Sequi

Nicola. ex predictis tur: vtilis mon tio cum ſubditur⌊ imeat domi num oīs terra⌋ ⁊ habitantes in terra ⌊ab eo autem cōmoueantur ⌋commotione timoris ⌊omnes in habitan

Augustī si fera se tes orbem⌋ uit. si ser pens insidiatur. si homo te odiat. si diabolus te impugnet: semper deuz time.

nicola. Rationem vero huius timoris subdit dicēs⌊ Quoniam ipse dixit a facta sunt: ipse mandauit et ere ata sunt.⌋ Sicut enim simplici vo luntate omnia creauit ex nichilo: ita potest illa in nichilum redige re. Et ideo debet eum creatura ratio nalis timere. et hoc timore filiali

Augustin⁹ Quid formi daturus es aliquid de terra. aliquid de mari. aliquid de celo. ⁊ Malicia hominuz cupiditatem nocendi potest habe re. propriam potestatem autem si ille non dat: nō habet. quia iuxta apostolum Non est potestas nisi a deo. Ideo subiungit. ⌊Dominus dissipat consilia gentium.⌋

Nicolaus hoc apparet ad ꝛām ex eo qđ

sint. qūa dispone regantur. quo modo ibi vnus ymnus mirificēs concinens ab omnibus predicet deum. Multum est ad nos iuenire tamen satagamus peruenire Ibi ē enim patria nostra quā longa fo? tassis peregrinatione oblitī sum? Ergo de illis celis michi difficile ē disputare. sed tamen non impossi bile est nobis intelligere. Certe q me in hijs rebus intellectu preue nit fruatur quo precessit a oret p me vt sequar a ego. Sequitur ⌊ congregans sicut in vtre⌋ vter ē fistula ⌊aquas⌋

Hugo. qe dau maris⌋. mare litoribus Vnde Job. xxxviij dicitur. Circundedi mare terminis meis a posui vectem a hostiū a di xi vsqꝫ hic venies a non procedes amplius a hic confringes tumen tes flu

Nicola. ⌊ponens in ꝯ tuos bissos⌋ id est inferiores aqs ma ris que sunt hominibus occulte. si cut illa que ponuntur in thesauris Qz aūt aqua maris nominetur a bissus vel abissi patet geñ. p̄mo vbi dicitur a tenebre erant super faciem abissi. a spūs dei ferebat super aquas. Idem enim significa tur nomine abissi et aquarum.

Cassiodorus. Quod si ter velis agnoscere. Vter est ec desia. quia sicut vter fusceptas aquas complectitur. ita eccia abu nationem populi credentis inclu dit Aque vero maris populū sig̃fi cāt xp̄istianum qui in mundi salo

habetur in gen. xi. in filijs noe qui habuerūt consiliū inter se edificā di turrim cui⁹ cacumen pungeret ad celū. sed dns reprobauit consiliū eorum; ita confundens loquelam eorū vt non intelligeret vir proximū suū. a sic destiterūt ab opere inchoato. ⌊reprobat ātē cogitacōes pp̄lorum. ⌋hoc apparuit in egipciis cogitantibus capere filios ysrl̄ inter desertum a mare rubrū. ꝙ dominus eos sūmersit et ysrahel liberauit vt habetur exodi. xiiii. ⌊a reprobat cōsilia principū⌋ sicut p̄z in libro Josue quia multi reges cōuenerūt admuicē vt interficerēt Josue a filios ysrahel a fuerunt debellati et occisi.

Jeronimus.

vel reprobat cogitacōes pp̄lorū inde ors a cōsiliū p̄ncipū eorū. videlicet anne cayphe a ceterorū. quia non potuerunt facere contra ihesum: nisi quantum a deo fuit prefinitum: quos omnes cum suis consilijs dominus resurgendo destruxit.

Cassiodorus.

⌊Consiliū autē dñi⌋ v archanum incarnationis christi ⌊manet in eternū⌋ quia triumphalis mors dñi diabolicum penitus extinxit exitium. ⌊exitiū⌋ mors dabat tormentū. ⌊cogitacōes cordis eius in gnacōe in gnacōe⌋

Hugo

v in sempiternū. quia quod disposuit dominus mutari non potest ab hominibus. Vnde act. v. dicit gamaliel Si ex hominibus consilium hoc: aut opus dissoluetur. ac.

Augustinus.

ante ⌊illum⌋ di constitutionem vidit nos. fecit nos. emundauit nos. misit nos. redemit nos.

Cassiodo

Quod totū ad p̄destinacōz eius pertinet in qua cuncta reposita sūt que vel fuerunt vel sequentibus seculis futura succedunt.

Nicolaus

Cōsequenter describitur diuine laudationis seu cultus premiū cū subditur. ⌊Beata gens cuius e dominus deus eius⌋ Circa quod sciendū ꝙ p̄t̄ out dicit boetius in de consolatione libro tercō. Beatitudo est status ōmū bonoz cōgregatione perfectus qui in re habebit in patria in fruicōne dei. cuius bonitas est infinita. Ad hanc beatitudinem peruenitur per veruz dei cultum. et hoc est ꝙ dicitur. Beata gens cuius est dominus deus ei⁹ per veram fidem a debitum cultuz ⌊populus quem elegit.⌋ electione p̄destinationis. que ifallibiliter consequitur effectum. Ideo subditur. ⌊in hereditatem sibi⌋ quia predestinati immobiliter adherebūt deo in patria celesti. ita ꝙ erunt hereditas dei. Et deus erit hereditas ipsorum. quia illos quos sic predestinauit ab eterno vocat temporaliter ad fidem suam. et iustificat per graciam finalem. et sic consequenter eos magnificat per gloriam scōm ꝙ dicit apostolus. ad romanos octauo. quos predestinauit: hos a vocauit. et quos vocauit hos iustificauit. et quos iusti

ficauit hos et magnificauit. et sic qui prius fuerunt. beati in spe: facti sunt beati in re. Deinde ostendit huius premiationis principiū: dicēs. De celo. Circa quod sciendum q̄ opera meritoria non sunt p̄ma causa propter quam premiantur aliqui in vita beata: secūm q̄d dicta t apostolus ad Romañ. ix. de Jacob a Esau: dicens. Cum nondum nati fuissent aut aliq̄d bonī a mali egissent dictum est. Maior seruiet minori: sicut scriptuz est. Jacob dilexi: Esau odio habui. Nec etiā meritorum p̄uisio futurorum: imo p̄paratio gratie in tempore procedit ex eterna predestinatione vt predictum est. Et hoc est quod hic dicitur. De celo respexit dominus. Accipitur enim hic celum summe trinitatis quod est idem q̄d deus. quia ab eterno vidit omnia in se ipso. Ideo subditur. Lvidit.

Augustinus oculo misericordie Lomines filios hoim. **Cassiodo.** Vidit eniz: gratiam signat miseren tis. **Nicolaus** Licet eniz omnes videt eq̄ les i naturalibus: tamen ex eis aliquos elegit ex speciali gra ad participationem beatitudinis superna turalis: ad quaz non potest homo attingere ex naturalib9. Et p̄parato habitaculo suo respexit.

Augustinus vel de apostolis: vel de predicatoribus veritatis: vel de angelis quos ad nos misit. Lsuper omnes filios hominum.

Nicolaus q̄s quos sic elegit ex sua mera voluntate et gratia: hos disposuit iustificare in tpe p gram finalez aliis dimissis. Ideo subditur. Lqui finxit singillatim. p per vnūquenq̄ separatim vel singulariter. Lcorda eorum. p animas hominum. quia eas quas creauit eiusdem nature in specie: fecit distinctas indiuiduali ter. Et p̄pter hoc dicit singillatiz Licet enim anime sint eiusdem specici: tamen variantur in operationibus coniūcte corporibus. quia aliquę dirigunt ad bonum verum: et aliquę ad bonum apparens: et hoc est terrenum. Et secūm hoc diuersificatur status bonorum et malorūm. Et hec omnia sunt db dariss̄ime nota. Ideo subditur. Lqui intelligit omnia opera eo **Cassio.** taz cogitationes rum. dicta q̄ facta quibus bonuz malū q̄ semper opez **Jeroni.** amur. Ipse circumspiciens de die in diem actus hom **Nicolaus.** deinde q̄ diuinū. na prouidētia est principium salutis hominum tam in spiritualibus q̄ in corpalibus ostendit per exemplum de reprobatis: dicens. Non saluatur rex per multam virtutem. Lsui exercitus: nisi cum hoc habeat diuinaz protectionem. Hoc apparet Numeri. xxi. de Seon rege amorreorum: qui cū fortissimo exercitu egressus est obuiam filijs israel: sed statiz cecidit in prelio. Let gigas non saluabit in multitudine virtutis sue.

Hoc apparet ibi. Et de Og rege basan qui solus remanserat de stirpe gigantum: vt habetur Deutro. iij a tamen statim corruit coram filijs israhel. Similiter de Golia gigante quez dauid adhuc adolescens ictu lapidis inter

Casti. Aliax frcit. [H]equus ad salutem ⌊quia ille dum campos appetit: dum pedes pre properta festinatione permiscet salutem sessoris sui non valet custodire: a qui sub modestia non grabiatur ruinosis casibus semper exponitur. Falsus enim dictus est equus eo q solet fallere in se presumentes.

Nicola. ⌊In abundantia autem virtutis fue nō saluabitur⌋. Hoc apparet in Pharaone a exercitu eius cum curribꝰ a equitibꝰ in mari fumersis. Ista autem dicta sunt ad ostendendum q si non potuerunt saluari corpaliter et tempaliter virtute humana: multo minus potuerunt consequi salutem spiritualem a eternā absq dei gratia speciali. Ergo in sua virtute nullus saluatur. quia a dō est salus: quaz soli iusti consequūtur. Ideo subiungit. [E]Ce

Ieroni. ocauit dominum ⌊ vaspectus diuinitatis ⌊super timentes eum⌋ timore sancto.

Nicola. vt nos diligēter cū stodiat: sicut homo figit oculos super rem quā vult cū diligentia custodire. Etsi eos aliquando permittit tribulari temporaliter. Hoc tamen est ad bonū ipōrum vt per pacientie meritum habeant maiꝰ premium. Ideo subditur. ⌊a⌋ etiaz respicit ⌊in eis qui sperant super misericordia eius⌋.

Augusti. et nō de fortitudine: non de virtute neq ꝺ meritis suis ſ ꝺ misericordia eius. [E]t eruat a morte ⌊ culpe. ⌊animas eorum⌋ dando eis vitaz eternā i futuro ⌊a alat eos i fame⌋

Casiodo. In fame autem eos alit quādo in hoc mundo vbi bonarum rerum indigētia est: verbo spiritali nutrire non desinit quos redemit.

Nicolaus Hoi saturabuntur pāe celesti post hanc vitam damnatis esurientibus. secm qꝺ dicitur Isa. lxv Hec dicit dominus deus. Ecce serui mei comedent a vos esurietis. Et interim hac vita durante pacientes sumus in aduersis. Ideo subditur. ⌊[A]nima nostra sustinet dominum⌋ v patienter expectat eius beneplacitum ⌊quoniaz adiutor⌋ ad bonum ⌊et protector noster est⌋. contra

Cal. Sz intelligamꝰ qlis maliz. ista virtus est quā seruare totiens cōmonemur. Patientia est siquidez que gloriosos martires facit: que fidei nostre bōa custodit: que omnia vincat aduersa: non colluctando sed sustinendo: non murmurādo sed grās agēdo Et hec: deceptricem luxuriam comprimit: iram feruidaz vincat: vastatricem humani generis inuidiam tollit: mānsuetos efficit: benignisq competenter arridet: purgatosq homines ad illa premia futura

compomit per ipsam christo mili
tamus: p ipsam diabolū vincim⁹:
p ipsam beati ad celoꝝ regna pue
nimus. Et considera q̄ post omnia
p̄cepta pacientiam ponit vt virili
ter cuncta toleremus qui de tam ma
gni premij largitione confidim⁹.

Nico ⌊Quia in eo letabit cor
nostrum⌋ quasi diceret.
Si tribulemur exterius: tamen cō
solamur ab eo interius. Et q̄a ista
consolatio p̄cedit ex spe retributio
nis future. Ideo subdit. ⌊a in nomi
ne sancto eius⌋ vt in nomine Jesu chri
sti saluatoris **Glo** ⌊spauim⁹⌋
nostri. nos venturos
ad deum in futuro. Et ne fraudemur
a spe nostra ⌊Fiat misericordia
tua dñe sup nos⌋ vt p miam tuam
impleat in nobis. s. vt in futuro le
temur. quo merito. ⌊ecce⌋ quemad
modum speramus in te⌋.

Nico Et hoc spe debita que ē
certa expectatio future
beatitudinis ex gra et meritis pro
venit. **Iero** Vñ ex isto viu debet
cogitare vnusquisq; ante q̄ legat vt fideliter dicat: quē
admodū speramus in te ne alibi
vacet mens **Cassio** Q̄ melli
fua. flue voces
audite sunt: q̄ salubriter nob psal
terium celeste cantauit. Tales siqui
dem mandatorum corde sonuerūt
vt si eas interius auribus recipia
mus: nos in eis diuitie lire cura
tione a demonum infestatione pur
gabimur. Fietq; nob salutis illa
mundatio vt fugatis immundis spi
ritibus: mente abluta domino fui
amus. Valent enim beati musicaꝝ
suam q̄ anime fidelis intrat audi
tum: cuius non deficit sonus: cui⁹
non lassatur intellectus. Relinquite ergo vos spectaculorū amatores mor
tiferas voluptates: q̄ desideria pra
ue voluntatis instigant. Et ad hec
magis gaudia: ad hec misteria cō
uenite. vbi cythara a psalterium
virtutes excitant que nos instruūt
ad vitam eternam: ad quam nos
p ducat Jesus christus dominus
noster qui est benedict⁹ in secula
seculorum. Amen.

psal. xxxiij.

Glo Titulus iste tractus est de
hystoria libri regum primi Reguꝝ
xxi. vbi scriptuꝝ est q̄ cum fugeret
dauid Saulem psecutorem suum:
contulit se ad regem Achis in geth.

Nico qui erat bimom⁹: qui
vocabatur Abimelech
nomine regni. et Achis nomine per
sone. sicut imperatores romani vo
cabantur cesares nomine imperij:
et tamen habebant proprium no
men personale. scilicet Julius Au
gustus Tiberius: a sic de aliis. Qui
cum dauid esset ibi: cognitus fuit
a philisteis. Vnde dixerunt. Nun
quid iste est dauid rex terre. Quasi
dicerent. bonum esset eū interficere

ne veniat ad regnum a malescat contra nos. Propter quod duxerunt eum ad Achis: hoc est ad Abimelech vt moreretur. Dauid autē in tali periculo constitutus simulauit se insanum: secm illud poeticū Stulticiam simulare loco a tempore prudentia summa est.

Glosa Mutauit enim vultū suum coram ipsis a tympanizabat ad portam ciuitatis a frebat se manibus suis. a salliue decurrebant super barbā eius. Quod cum vidisset rex Achis: ait seruis suis. Vt quid mihi istum arreptitium a demoniacum et insanientem adduxistis. Numq̄ intraturus est domū meam. Et sic Dauid de periculo mortis liberatus abiit.

Nicola. Vnde iuxta trām p gratiarū actōne dō hūc psal. cō **Iero.** et cātauit. q̄ potuit. tot⁹ circa pietatem: totus circa inspectionem diuinam: totus circa compescendas sanctorum tribulationes cōmemoratur. Dauid qui Goliam vicit figuram christi tenet qui diabolum vicit. Abimelech interpretat regnū patris. Dauid venit ad regem Abimelech. a christus venit in regnū patris sui: hoc est ad regnum iudeorum. Mutauit vultum suum coram Abimelech: hoc est coram regno patris sui. Vnde sanctus Paulus dixit. Qui cum in forma dei esset et formam serui accepit in similitudinem hominis factus: et habitu inuentus vt homo humiliauit seipsum factus obediens patri vsq̄ ad mortem. Tympanizabat ad portas ciuitatis. Tympanum de corio extenditur super lignum. a dominus extendit manus suas in cruce ad portam ciuitatis: hoc est in imitio fidei nostre. Contra eternā vitam dampnum cor habuimus. a christus in cruce per fidem passionis apiebat corda mortalium. a frebat se manibus suis quādo corpus suum accipiens in manibus tradidit discipulis suis: dicens. Hoc est corpus meū. Et saliue currebant super barbam eius. **Iero** Per saliuaz infirmitas carnis intelligitur quam dignatus est suscipere. Que fuit illa barba. & fortitudo diuinitatis. Abiit christus a iudeis ad gētes postq̄ ab ipsis est dimissus. Vnde dictū est: vos indignos vos iudicatis vite eterne. nos ecce imbimus ad gentes. **Augusti.** Sic habz titulus psalmi. **Cassiodo** Orophe ta enim te nedicere se dominum cōpromittit: amonens manuetos vt cum ipso in eius laudib⁹ pseuerent: dicēs.

Nicola. Benedicam dominum_ benedicendo ei & suis beneficijs_ in omni tempore_ tam prosperitatis q̄ aduersitatis. Omnes benedicit a laudant dominum in tempore prosperitatis. etiam mali: secm illud Zacharie. xi. Benedictus dominus quoniam diuites facti sumus. Et illud in psal. Confitebitur tibi cum bene feceris ei. Sed maledicunt tempore aduersitatis. Vnde vnus Job dicit

bat ei posito in aduersitate Job. ñ Benedic deuz et morere: id est male dic: vt ibi expositum est.

Jeronimus Docet ergo nos nec in aduersis fiducialiter nec in secundis: id est in temporalibus extolli: ñ tam prospera q̃ aduersa equanimiter ferre. ⁊ semper laus in ore meo ⁊.

Cassiodorus Quanuis debitum atq; proficuum sit vt creatura semper suum laudat auctorem: tamen propter humanitatis diuersos actus pene impossibile nobis videtur psalmodie laudes domino ingiter personare. sed in ore hominis iusti semper laus dei est quando talia vel cogitat vel loquitur vt nulla redargutione culpetur. Quicqd enim ex pacientia: ex caritate: ex simplicitate: ceterisq; virtutibus vel loquimur vel mente gestamus iure diuinis laudibus applicatur. ⁊ In domino laudabitur anima mea. Pulcerrime vno verbo dilectio famulantis expressa est. Non enim in se vel in diuitijs: sed in domino animam suam dicit esse laudan-

Nicolaus daz. ac si dicat. De laudibus hominuz non curo qui frequenter laudant quod est vituperabile e conuerso. sed laudari a deo deside ro cuius laus est vera. Laudat autem deus hominem quando per aliquem effectum vel signum prebet ei virtutis testimoniuz. Et hoc modo loquitur apostolus. ij. ad Corinc. x°. Qui gloriatur: in domino gloriet̃r. Non enim qui commendat se ipsum ille probatus est: sed quez deus commendat. Laudiant mansueti ⁊ letentur ⁊.

Cassiodorus Non dicat lege docti: non ieiunantes: non psallentes: sed mansueti letẽtur qui caritate precipua habere rerum omnium temperantiaz consueue-

Hugo runt. quia omnium bene dicunt tempore aduersitatis sicut prosperitatis qui recte mansueti id est manu assueti dicũtur: vt ꝺ dñi mãu bona et mala suscipiant. hi ergo letentur me habere sibi socium.

Cassiodorus Et q̃ spiritualis gratia non vult sola facere quod multis proficit ad salutez. ideo ad laudem dei vocat secum alios: dicens. ⁊ Magnificate domino mecum ⁊.

Hugo laudando et predicãdo eum esse magnũ.

Augustinus Si amatis deum tapite omnes ad amorez dei qui vobis iunguntur et qui sunt in domo vestra: hortando: portando: rogando: disputando: rationem reddendo ex nostra mãsuetudine et lenitate.

Hugo ⁊ exaltemus nomẽ eius ⁊ per potestatez et eius bonitatem.

Collector. ⁊ in ipsum ⁊ id est concorditer. Translatio romana habet: exaltemus nomen eius in mucez: id est in vnuz. Et hebraica translatio habet: exaltem⁹ nomen eius pariter.

Cassiodo. Quod signat compositos choros: quando alternatim sibi succedit. Hugo. Supra dixit. Magnificate dominum mecum. Hic consequenter ostendit quomodo ipsum dominum magnificat: dicens. Exquisiui dominum. id est ex toto corde quesiui. et exaudiuit me. sicut subinfertur. et ex omnibus tribulationibus meis eripuit me. id est eripiet in futuro: cum hoc mortale corpus induerit incorruptionem. Augustin. Cum fueris illuminatus: cum speraueris hic habere bonam conscientiam restant tribulationes. quia restat aliquid infirmum donec absorbeatur mors in victoria: et mortale hoc induat immortale: necesse est vt in hoc seculo flagelleris: et vt aliquas temptationes suggestiones patiaris. Hugo. Deinde hortatur nos propheta ad communionem noui sacrificii: id est veri agni manducationem per passionis eius fidem et imitationem: dicens. Accedite ad eum. fide et opere. et illuminamini. ab eo. quia ipse est lux vera. Nicola. Et ideo sicut accedens ad lucem corporalem corporaliter illuminatur: sic accedens ad deum per bonum mentis affectum spiritualiter illustratur. Cassiodo. Accedite non dicitur ebriosis: non adulteris: non superbis. sed sobriis: castis: atque humilibus christianis: qui illuminari de sacra communione merentur. Studendum est enim vt qui ad deum accedit ita se humili satisfactione moderetur vt illuminari potius quam cecari posse videatur. Augustin. Sed dicat aliquis. Tantis malis tantisque peccatis onustus sum: tanta scelera clamant de conscientia mea: quomodo audeo accedere ad deum? Quomodo? Si humiliaueris te per penitentiam. et facies vestre non confundentur.

Nicola. Vt non patiemini remissam in orationibus vestris. Illius enim facies confunditur cuius petitio repellitur. Cassiodo. Iste pauper spiritualis pauperem designat: qui non tantum mundanis opibus: sed vitiorum vtilitate vacuatur: qui accedens ad dominum. et clamauit. dando deuotionem. et dominus exaudiuit eum. quomodo exaudiuit eum: sequitur. et ex omnibus tribulationibus suis saluauit eum. quod accidere solet iustis quando in sancta conuersatione morientes animas reddunt: et sic de seculi istius dure confusa. ad securitatem perpetuam transferuntur. Et ne crederetur dominus fideles suos posse negligere presenti eos exemplo consolatur. Ideo subiungit. Immittet. se inquit occulte angelus domini in circuitu timentium eum. videlicet dominum. et eripiet eos. Hieronim. Vallabunt ego pu-

sibio angelico qui de cordis purita
te timuerũt deũm. **Cassio.** Propter
ea enim inso
lentiam humane fragilitatis non
palam facit: sed occultis immissioni
bus operatur vt te nesciente p sa
lute tua quod expedire possit acci
pias. Angelus autez minister est
voluntatis diuine. Quapropter si
vis te angelum fieri fac quod preci
pit vt liberes periclitantez: subueni
as anxio: eripias innocentem: et
cetera que iubet diuina auctoritas
Tunc enim spiritu angeli sumus
quando ministri superne voluntā
tis efficimur. Deide redit ad domi
nicam sanctissimam cõmunionem: di
cens. Gustate. Hoc non pertinet ad palatum: sed ad animę sua
uissimum sensum qui diuina con
templatione saginat. Naz vt ipm
gustuz intelligeres: sequitur. Gusta
te. oculo fidei: vt cuz tale corpus
accipimus vitę nobis concedi gra
tiam confidamus. Et vt ipsaz com
municationem non ad corpus diui
nitatis traheres: subdit. Quoniã su
auis est dominus. **Nicola.** Et quia
ex hac diuine dulcedinis auget spez be
atitudinis future. ideo subdit. Beā
tus vir qui sperat in eo. et non in
incerto diuitiarum: neq; in homine
moriturꝰ. **Augusti.** Hoc qd opꝰ
mi. Quisquis non sperat in domino
miser est. **Hugo.** Et ne spes in prę
sumptionem tu
meat. ideo subdit. Timete dominum omnes sancti eius.

Ieroni. qui firmi statis ñi p
missis eius timete ne
accepta securitate decipiamini.

Cassiodo Sed quid vtilita
tis timor ei? ha
beat consequenter ostendit: dicēs
Quoniaz non est inopia spiritu
alium bonorum timentibus euz.
O breuis sentencia. O immensa
promissio. Possunt aliquo egere
quibus diuitie: quibus salus cor
poris: quibus regna tribuũtur. so
lus ipse nihil indiget qui omnium
timore ditat. **Nicola.** Ex hoc
ei enim qui
sentit in se dei gratiam sufficit ei de
us pro omni bono. imo alia bona
ei despiunt et vilescunt: nisi quan
tuz necessitas exigit. Econuerso est
de cupidis huius mundi: quibus
omnia deficiũt. Propter quod sub
ditur. Iuuites eguerunt. Sedm
sensũ quẽ dicit **Ieroni** in epistola
la ad Pau
linum. Antiquum dictum est: aua
ro deest tam quod habet qꝑ quod
non habet. ideo subditur. Et esuri
erunt. quia non audent frui bonis
habitis sed ea relinquũt alijs. In
quirentes autem dominum. fide et
deuotõe non minuentur omni bo
no. quia abundant in bonis spiri
tualibus. Temporalia vero bona
quantũcunq; modica eis sufficiũt:
imo pro diuitijs computãtur. Vn
de dicit apostol9 ad Thimoth.
vi. Habentes alimenta et quibus
tegamur his contenti simus. Et
Ieronimus in epla ad
Paulinum.

Victus a vestitus diuitie sunt xpi anorum. Aliter. **Jeroni.** Multi sunt mūdi locupletes a regent gloria dei de quib9 fuit a diues ille ante cuius ianuaz Lazarus decumbebat qui fitiēs in tormentis quia non fecerat miseri cordiam: non meruit accipere gut tam. Inquirens autem Lazar9 nō purpuras: ꝫ celestia regna meruit in sinu Abrahe tomis omnibus a dimple ri. **Nicola.** deinde hor tat fideles ad bonum vite actiue que cōsistit in vitatione peccati: et in operatione tomi ab proximū. Et quia timor domini facit vitare peccatum. ideo subūngit. ℣ Emite filij ℟ per desiderium disciplīne Laudite me: timorem domini docebo vos ℟ qui est initium sapientie iustorum.

Jeroni. Sancti filij dei dicimē Juxta quod dictū est in euangelio. Quotquot autem receperunt eum: dedit eis potestatem filios dei fieri. **Nicola.** ℣ Vis ē hō qui vult vitam ℟ scilicet eternaz in qua nullus moritur Let diligit dies videre bonos ℟ in beatitudie celesti vbi dies non intertūpentur noctibus: faciat supple quod sequitur. ℣ Rohibe linguam tuam a malo ℟ blasphemie a contempus dei: ac fimilium Let labia tua ne loquantur dolum ℟ scilicet deceptionis: detractionis: a falsitatis contra proximuz. ℣ Fuerte a malo ℟ vitando peccatum opis ℟ a fac bonum ℟ Iste sunt due partes iusticie.

Jeroni. Mala omia a diabolo instimctu procedūt sicut bona a dei gratia. Relinque ergo que instigat diabolus: a opera re que precipit christus.

Cassiodo. Quia ab ose quē dam vitam esse nam non sufficit tantum a malis actibus abstinere: misi nos pietas compellat et bona peragere. Nam primus virtutis gradus est alienа non querere. Est iterum superi or egentibus propria non negare In illo culpam refugimus: in illo palmaz pietatis acquirimus. Scriens autem propheta in hoc agone seculi cum corpore pacem fidelissimos non habere: a cum suis vitijs hic illis continuum esse certamen pulcerrime subūnxit. ℣ Inquire pacem ℟ que est summum bonum in hac vita. **Hugo** Vel pacem interius in conscientia quere: quia exterius non est misi bellum et contemptio. Vnde Johan. xvi°. In mundo pressuram habebitis: in me autem pacem. Let persequere eam ℟ id est perseueranter sequere vt cōprehendas eam. **Nicola?** Qs fit per bona opera homo ad pacē eternam pertingit. deinde agit de fructu bonorum operum et malorum. et primo narrat premiuz iustorū dicens. ℣ Oculi domini super iustos ℟ tangꝫ super specialē dilcōs. **Cassiodo** In quo continuam dūmitatis gratiam ostendit vt aspectus im

mobilis super eos esse videatur. Subiungit q exaudicionis velocissimam celeritatem: dicens. Let aures eius in preces eorum.

Jeroni Quicquid cogitant sancti de bono: exaudit illos. quia deus videt et audit nos: propterea nos faciamus voluntatem eius. **Cassiodo** Exposita iustorum gratia: nunc conuertitur ad penas malorum: dicens. Vultus autem domini. **Nicola.** scilicet ire dominí. et turbationis super facientes mala ad puniendum eos. Ideo subditur. vt perdat de terra viuentiu memoriam eorum. **Cassiodo.** quia si est iniquoru inter iustos commemoratio. Nam qui de memoria domini exeunt ad eterna supplicia sine dubitatione perueniunt.

Nicola Et aliquando etiam perdit memoria eorum de terra presentis vite q est morientiu. quia post eorum vitam non remanet fama: sed infamia de eis. Vnde Proverb. x°. dicitur de eis. Memoria iusti cum laudibus a nomen impioru putrescet.

Jeronim Que de autibus oculis et de vultu dicuntur non ad corporationez deitatis: sed maiestatis potentiaz referenda sunt. Iterum consequenter redit ad iustos: subdens.

Nicola. Clamauerũt iusti deuote orando. a dominus exaudiuit eos pmouendo eos in tribs. et ex omnib tribulationibus eorum liberauit eos protegendo eos a malis spiritualibus. **Augusti.** dicat aliqs bus. ego clamaui et non me exaudit: aut ego non sum iustus: aut non facio que mihi iubet: aut forte ille me non videt. Noli timere: tantum fac quod iubet. a si te nõ exaudit corporaliter: exaudit tamen spiritu. **Nicola.** Sepe aliter. emm etiam liberat dominus iustos a tribulationibus corporalibus: sicut liberauit danielem de lacu leonu et tres pueros de camino ignis vt cõfiderent carnales. Per fratre tñ libat eos qñ ducit eos ad requiez a malis presentis vite: sicut facit oñes martires. **Jeroni.** Vxta est dores. minus videlicet auxilio a nõ loco. q deus nõ est localis. his q tribulato sunt corde.

Nico. q semp paratus est aut eos adiuuare liberãdo: vel virtutẽ patientie tribuẽdo ad maius meritum ipsorum.

Jero. La humiles spiritu salvabit vt eis celestia regna largiatur. Multe tribulationes iustoru. **Cassio** q eos diabolus validius insequitur: a hoies p iudiã ipos frequenter affligũt. Q aliqñ dñs pmittit vt p pacie meritũ veniãt ad maiu premiũ. Ideo **Nic.** La a oib his liberauit eos dominus quia translati ad requiem liberabunt ab omnibus presentis vite penalitatibus. Vsq dit dñs

omia of
sa eo-ū. **Cassiodo** ossa si delium
dixit esse pacientiam: mansuetu di
nem: cetrasq; virtutes que perire
in sanctis nequeūt: que a domino
custode seruant. Vñ subdit. ⌊vnū
ex hís non conteretur⌋. ⁋ Hoc ad li
teram non potest affirmari cū mul
torum martirum ossa ofracta sint.
sed de virtutibus vt dictum est.

Ni. q̄s dñs custodit ulesas sina
liki electis suis. ⌊Mors pec
catoz pessima⌋ ⁋ mors peccatoz
decedentium in mortali peccato a q̄
non est possibilis reuersio quom
am i gehēna fine fine torquebunt

Augusti. Attendite fratres
quomodo dominꝰ
respicit mala cogitantes et dicen
tes. Ille quidem male mortuus est
cum iustus esset a bestijs consum
ptus est. non erat ille iustus ideo
male perijt. Naz nō periret si iustꝰ
esset. ergo ille iustus est qui in do
mo sua in lecto suo moritur. Audi
dum: mors peccatoz pessima. Que
tibi videtur bona pessima est. quia
licet vides foris iacentem in lecto:
nūquid vides raptū ad gehennā. ⁋

Cassio. Mortez ergo peccato
rum dicit illam que
ab homine non potest intueri. Naz
si ad istam mortem respicias que
nostris oculis patet frequenter in
uenies diuites peccatores pompo
sis apparatibus decenter efferri q̄s
sic familia plangit vt pios fuisse
humanis auribus mentiat. Quid
de preciosis referamus odoribus
quibus et post mortem eorum mē
bra corpora condiūtur: quod tan
to studio: tanto apparatu peragit
vt in funeribus ipoz superstitum
vita re-
creet. **Augusti.** Quali emz
mortuus est paup Lazarus docet euā
gelium qui viderat corpus eius ia
cere ante ianuam diuitis a non est
qui sepeliret. q̄si forte diceret. Sic
moriatur inimicus meus: a ullum
qui me persequitur sic videam. Exe
cratur corpus: stupor: patent vul
nera: a ille in sinu Abrahe req̄escit

Cassiodo Quāta emz pom
pa vt credimus
purpuratus ille diues ad sepulcz
perductus est qui g uttaz aque fri
gide a Lazaro paupe postulauit.

Augustinꝰ Discite g quid
sit mors pecca
torum pessima: a nolite interroga
re quantis pompositatibus sepelia
tur cadauer: sequitur. ⌊a qui ode
runt iustum delinquent⌋.

Nicolaus Quia obiū fra
ternum est oc
casio multoꝝ malorum: sicut eō
trario amoz primi est causa bono
rum. quia qui diligit proximuz le
gem impleuit: vt habetur ad Ro
manos. xiij. ⌊Redimet dominus
animas seruorum suoꝝ⌋ hoc fuit
impletum in christo dño qui nos
redemit pretioso sanguine suo ⌊et
nō derelinquet⌋ finaliter ⌊omnes
qui sperant in eo⌋ spe formata cari
tate que prouenit ex gratia et me
ritis. a hoc intelligenduz est de pre
destina
tis. **Augustinꝰ** Iste eē
modꝰ

humane iusticie vt vita mortalis quantumlibet proficiat que sine delicto esse non potest. in hoc non delinquat dum sperat in eum in quo est remissio peccatorum.

Cassiodo. Peracta sunt psalmi huius sacrosancta misteria vbi sic missarum ordo completus est vt eum conscriptum putes temporibus christianis. Dicetenim hymnorum ordo decentius est. hic ad communionem deuotus populus iubetur accedere. hic etiam genus humanum et iustorum tonis imitatur et malorum vltione terretur.

Collector Dic fideles quicq ad laudandum omni tempore dominum imitanter quem supplices exoremus vt ipse nos faciat sic prospera mundi despicere: nullaq eius aduersa formidare quatinus ad gaudia sempiterna mereamur peruenire per christum dominum nostrum: qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Psal. xxxiij.

IUdica domine nocentes me. Titulus est talis: psal. ipsi dauid.

Cassiodo. dauid sicut sepe dictum est duas signationes complectitur: videlicet manu fortis a desiderabilis. quod vtriq domino saluatori certum est conuenire. Manu fortis est quia mortis nostre captiuitatem cū impio auctore diabolo prostrauit

Ieronimus Tetigitq locutum et fugerexit inuenis filius viduę qui a fecit omnia. desiderabilis est. quia in tantum desiderant sancti videre christum vt etiaz corpora sua pro ipso tradant in martirii. Est enim psalmus iste inuocans deum contra inimicos in tribulationib⁹ huius se cuili. **Glosa** In quo christus loquitur nunc in persona sua: nūc in persona corporis id est fidelium suorum.

Nicola. Et primo christus loquens secm suaz humanitatem petit a patre seu tota trinitate auxilium protectionis: et dicit.

Vdica domine] iudicio condemnationis Inocentes me]. **Cassi.** a diabolum cuz ministris a sequacib⁹ suis p quos puenit iudaice voluntatis iniquitas. Ipsos petit deleri damnari qs virtute pscientie sue nouit ad penitudinis remedia nō venire. Lexpugna impugnātes me]. Merito spiritus immūdi impugnatores dicūtur. quia licet sanctos vincere neq ant: contendere tamen cū eis improba voluntate non desinunt. Apprehende arma a scutum et exurge in adiutori um mihi]. **Nico.** Loquitur deum more humano quo aliquis volens auxiliuz prestare alicui mumit se armis ad inuadendum: a scuto ad defendū

Ieroni. Arma domini protectio diuinitatis est.

Augustin⁹ Scitiū; est di uinitatis de q̄ in alio psalmo dicit. Domie vt scito bone voluntatis tue coronasti nos

Jeronim⁹ Magnum spectaculum est videre deum armatum pro te. Quid fortius: quid pulcrius q̄ christum armatum stare pro suis sanctis.

Glosa ⌊Effunde frameā⌋ id est multiplica vindictam ⌊et conclude⌋ id est confusionem fac ⌊aduersus eos⌋ ne euadentur nocendo ⌊qui persequūtur me⌋ videlicet visibles et inuisibiles hostes.

Collector Hunc vero sicutū trāslatio hebraica sic habet: euagina gladium a preoccupa ex aduerso persequentes me.

Augustinus Et quia inuisibiles hostes suggerit humano cordi: nisi quia deus non est nobis adiutor: vt requirentes alia adiutoria: inueniamur inuenibi a ab ipsis inimicis capiamur Contra quos dicit hic ⌊dic anime mee⌋ per reuelationem interiorem. ⌊salus tua ego sum⌋ vt neminem preter te requirā i adiutoriū i istis tēporalib⁹ angustijs Per angelum subuenit deus et per hominem: sed eternam vitam non dat nisi de se.

Cassiodor⁹ Deinde postulat correctionem hominum inimicorum: dicens Confundantur id est facta sua erubescant ⌊a conuertantur⌋ id est emendati colant quem persequēdum esse putauerunt ⌊querentes animam meam⌋ id est vitam meam perdere a non imitari. Vertantur retrorsum ⌊a malis suis vt corrigantur. Nam et christus Petro qui salutē eius humanius vindicabat: dixit Redi retro me sathanas. Non vt periret: sed vt domini voluntatem felici emendatione sequeretur. Addiditq; ⌊et confundātur⌋ id est erubescāt de suis prauis actibus ⌊cogitantes mihi mala⌋ tam iudei heretici q̄ gentiles: qui preter religionem catholicam aliter alīq; praua intentiōe festinat.

Hugo Deinde christus vel propheta imprecatur non optando: sed prophetando hominibus pertinacibus mala que sequūtur. Vnde dicit Augustin⁹. Fiant tanquaz puluis ante faciem venti ⌊Ventus temptatio est. puluis iniquitas.

Glosa Ex dictis Augustini: ac si dicat. Facile cedāt omni temptationi. ⌊Et angelus domini⌋ malus a diabolus sit ⌊coartans eos⌋ id est affligens cum ipsa suggestione: etsi aliquando per rationem resistant. Fiat via illorum ⌊id est vita eorum ⌊tenebre⌋ id est ignorantia vt non videant nocua adhuc vitandum ⌊a lubricu; ⌋id est luxuria: vt his vitijs tanquaz quibusdam vijs in baratrum mortis descendant ⌊a angelus domini⌋ malus sit etiaz ⌊persequens eos⌋ vt quia in lubrico fuit: diaboli impulsu semper ad vitia cadāt. Et si q̄s queat: quomerito sint eis tāta mala: inuenet cōsequēter: dicēs. ⌊Nomiā gtis⌋ a

est specialiter vox christi de iudeis quoniaz gratis hoc est qbus non nocui ⌊absconderunt ⌋scilicet iudei ⌊mihi interitum laquei fui⌋.

Hugo ⁊ insidias faciebant mi vt me ad mortem traherent. Et bene dicit laquei fui.

Jeroni qz per hoc ipsi semet ipsos laqueauerunt in mortem ⌊sui⌋.

Hugo ⁊ muti peruaque⌋. liter et sine causa ⌊exprobrauerũt⌋ ⁊ opprobriose et contumeliose accusauerunt ⌊animam meam⌋ ⁊ vitam meã corpalez vt me morti traderẽt

Glo Etiat illi ⌋populo iudaico ⌊laqueus⌋ captiui tatis ⌊quez ignorat⌋ futurũ esse.

Jero Exidium illud minatur quod temporibus Vespasiani sup hunc ppl'm aduenit.

Glosa ⌊et captio quam abscondit⌋ videlicet mi hi ⌊apprehendat eum⌋ ⁊ similiter capiat a Tito et Vespasiano ex improuiso sicut me ceperunt. ⌊a in laqueum⌋ mortis ⌊cadat⌋ dictus populus ⌊in ipsum⌋. ⌊laqueũ. videlicet vt eodem modo interficiantur sicut me interfecerũt.

Aug⁹ Nõne hoc iudeis mi nocere volẽtibus mi quid ⌊Anima mea exultabit in dño⌋ viz in eo a quo audierit: salus tua ego sum: tangi nõ querens extrinsecus alias diuitias: nec circumfluere voluptatibus tomisq terrenis. sed ipsum amans gratis ⌊a delecta bit sup salutari suo⌋ ⁊ in xpõ filio p quẽ saluati sum⁹. ⌊Omnia ossa mea di

Cas Ossa hec sensũ nec cent⌋. vocẽ habẽ manifestũ ẽ: ꝙ p ipsa fortitudo animi a cõstãtia mẽtis debẽt intelligi q merito ossib⁹ opanꝺq sic̃ ossa corpus otinẽt ita a hec scãs roborãt voluntates dicunt & ⌊dñe quis similis tibi⌋. ⌊Quis negatiuũ est: quasi dicat nullus. quia multuz dissimilis est creatura creatori. Illa seruit: iste dñatur. ⌊Ripiens inopez de manu fortiorum eius⌋ ⁊ spirituuz imundorum ⌊egenuz a pauperem a diripientibus eum⌋ hoc est a demonibus. In isto versu exponit qđ sup̃ dixit: quis similis tibi. Nam cum diabolus manu ⁊ potestate sua teneret pene totum genus humanũ de illa potestate obnoxium ⁊ obligatum vel reum: constat incarnationeverbi fuisse liberatuz. Hec tria scilicet egenum: inopez: a pauperem vnum sunt collecta: vt ipsa conditionem generis humani pressaz calamitatibus indicarent. Inops enim dicitur quia mortalis effluis est. Egenus quia in laboribus a fluxibus panez quesiuit. Pauper quoniaz de illa sapientia a puritate dilectus solam tenuez a vmbratilem raciunculam possidebat. Naz quis dicat eos vere sapuisse q auctoris sui probantur scientiam nõ habe

Hugo Demde ostendit re. prophetam in persona christi q maligne iudei egerẽt aduersus christũ: dicens. ⌊Surgentes testes iniqui⌋. de quib⁹ dicitur Matth. xxvi. Cũ multi falsi testes inq accessissent ꝛc. ⌊Q igrabã

interroga bant me. **Cas.** Ignorabat ei dominus blasphemare qđ ei p̃ncep̃s sacerdotuz sassis vestib⁹ imputabat qñ dixit Videbitis filiũ hoīs sedentez ad dextrã p̃is. Et sb̃secut⁹ est p̃ncep̃s iudeorum: dicens. Blasphemauit: quid adhuc egem⁹ testib⁹? Ignorabat ergo dñs mẽtiri et blasphemare de quo fuit interrogatus.

Jero Retribuebãt mihi mala p̃ bonis. qz exhibentez me vitam condemnauerũt morti: a similiter retribuebant. Sterilitatem anime mee. & mihi qui fecunditatem bonoz celestiũ p̃mittenti vite penuriam & morte intulerunt.

Hugo Ego autẽ cuz mihi molesti eẽnt. Iudei: clamantes. crucifige crucifige eũ. induebar cilicio. Vmliabam in ieunio animam meam.

Cas. Secõm historiaz nusq̃ legis dñm fuisse vsum cilicio: nec ipsum tempe passionis ieiunasse. Ciliciũ fit ex setis: q ẽ asperum tegumentuz penitentiũ. Ergo domin⁹ q̃ carnez peccati assumpsit ciliciũ se induisse memorat. Quia dum iudei p cõtumelias & insidias ei essent molesti: ille diuinitatez fuam carnis velamie tenebrosis mẽtibus occultabat. qz non merebantur agnoscẽ quez tali ipietate tractabant. Et humiliauit se dñs i ieunio quoniã de iduratis iudeis nõ inueniebat quos in epulas spũales assumeret. Jeiunauit ergo dominus. qz se ei incredula turba sb̃traxerat. Sequitur. & oratio mea. qz p̃ crucifixoribus meis orauit dicens. Pater ignosce illis: qz ne sciunt qđ faciũt. Im sinu meo conuertetur. qz dñ eam detestabiles iudei minime fuscipe mererẽtur in sinu eius & in secreto pectoris vnde fuerat egressa: remeabat. Si enĩ in peccatoribus fuisset opata: nõ conuersa vtiq̃ diceretur: sed effusa.

Quasi primũ q̃si fratrez nostr̃ sic complacebã. Dic p ablatiuis accusatiui casus fũt positi p figurã que dicitur anthitesis: quando casus p casu ponitur. Dicit g: quasi de proximo & quasi de fratre nõ sic complacebã & de eoz affirmatae gaudebaz q̃ me hostiliter insequebantur. Et etiam cõplacebat illis deo patri quãdo p̃ro ipsis patri in cruce positus supplicabat. Ipsa est emz pfecta retributio si p odio gratia & beneficiũ p lesione p̃stet.

Hugo quasi lugens & ostatus. de peccatis eorum. sic humiliabar. compatiendo eis. Lugebat christus vt dicit Luc. xix. Videns ciuitatem hierusalem fleuit super eam. Sed domino flente illi letabãtur. Vnde subdit. Et aduersum me letati sunt. iudei: quando Judas p̃misit me traditurum Matẽ. xxvi. et cõuenerunt ad tractandũ de morte mea Matb. xxvi.

Cassiodo Cũ christ⁹ dñs pie contristaretur iudei impij libertate letabantur. Sed diuersa erit ista retributio. christus gaudebit de tristicia sua: et iudei erũt de pria exultatione cruciandi.

Hugo congregata sunt fu per me flagella ⁊ · q̄ christus fuit flagellatus ꝛet igno rauí ⁊id est ad modum ignorātis me habuí. Ieronim⁹ Vl'igno rauí pec catum: id est conscientiam pecca torum non habuí quare dꝛebam sic flagellarí et crucifigí.

Cassiodo⁹ ꝛO Ssipati sunt ⁊ quādo ín passione dōmíní sol obscuátus est: terra contremuít: vꝛuz templi scissum est Et cum hec tanta fuerīt ostenſa míracula ꝛnec cōpūcti ⁊id est non sunt cōuersi vt agerent pe nítentiam ꝛtemptauerūt me ⁊quā do dixerunt dic nobís sí tu es chri stus. ꝛsubsannauerunt me subsā nacione ⁊dicentes. Alios saluos fe cit seipsum non potest saluuz facꝛe ꝛfrenduerunt super me dētibus suis ⁊ex crudelitatis magnitudíne clamantes crucifigatur Hoc totū ad magnam humanī generis edi ficationem refertur: ne membra sí bi exístímentonerosuz pati: quod caput suum fustímuísse cognscunt.

Hugo Postea petit christ⁹ se liberari ab eís ín re surrectiōe: dicens. ꝛDOmine quā do respicies me ⁊ab ipsis liberādo ꝛrestitue animaz meam ⁊ corpoꝛí ín resurrectione ꝛa malignitate eo rum ⁊liberataz ꝛet eruc a leonib⁹ ⁊ id est a iudeis qui dicuntur leones propter fortitudínem malicie sue. ꝛvnicam meam ⁊id est animaz me am: vel carnem meam: que sola cō cepta fuit sine peccato Deinde chri stus pꝛecepto nunhete resurrectio nis profitetur se in toto orbe domí no confiteri: dicens. ꝛCOnfitebor tibi dōmine ⁊ confessione laudis ꝛín ecclesia magna ⁊. quía ín toto mundo diffusa et ex oī gēte collcā.

Ieronim⁹ ꝛín populo gra uí ⁊id est ín fidꝛ lí populo christiano firmitꝛ pꝛe cepta custodienti qui non est leuis ad peccan Cassiodo. ꝛlau dum. dabo tꝛ ⁊. quía a leuib⁹ et fidꝛ vacuis vti q̄ blasphꝛ

Hugo Postea pe tit christ⁹ vt intentio et votum iudꝛorum ími micorum suorum frustretur: dicēs ꝛNOn supergaudeant mihi ⁊ no men meū dꝛlendo. Gauísi sunt q̄p pꝛe ín morte dōmíní. Sed supergaui si essent si nō resurrexisset. ꝛquí ad uersantur mihi ímque ⁊ id est pse quūtur me ínuste. ꝛq̄ odꝛunt me gratís ⁊quía non merui: nec eís no cui ꝛet annuūt oculis ⁊id est nuti bus a fígmís alios ímútant ad me temptandū a pseqendū. Deinde p̄dicit iudꝛoꝝ nephāda dolositas cū subdit. ꝛQVoniā mihi quidꝛz pacifice loquebant ⁊ dicētes Mat. xxij. Magíster scimus quia verax es. ꝛet ⁊tūl ín iracūdía terre loquētes dolos cogitabāt ⁊ q8. sic dꝛlet legi vere pacifice loquebantur. a tamē sic loquētes: cogitabāt dolos quō me caperent ín sermone et hoc: in iracundia terre: id est pro terremis habita: scilicz ne amitterent locū et gētez vt dī Johā. vi. Trāslatio cō ana hȳ: et sup iraz dolose cogita

bant. ET dilatauerũt super me os suum ¶ quãdo clamabant. crucifige: crucifige. **Cassiodo.** O scelestũ & prauum facinus negabat iudex fieri quod populus clamabat impleri. ¶ dixerunt euge euge viderũt oculi nostri ¶. **Ieroni.** Ac si dicãt. Bene vidimus quod expectauimus a quod videre volebamus: vt videlz cuz latrombus in cruce penderes: illevirtutes quas faciebas nihil erant. Euge in hoc loco est interiectio deridentis. **Cassiodo.** Et quãuis narrata. **Collector** In trãslatione hebraica habet: vach vach vidit oculus noster. Enumeratis peccatis inimicorum petit retribui tam sibi pro pacientia q̃ illis pro nequitia. Vnde **Ieroni.** Vidisti dicit. dñe ¶ pater. s. illusiones eorum. Ac si dicat Vidisti illos ad iudicandum: te in testimonium aduoco. **Cassiodo.** Ne fileas ¶ & non differas dare sententiam quod vtiq; tacendo nõ potest fieri: sed loquendo. ¶ domine ne discedas a me ¶ & ab humanitate mea que subiacet passioni: sed potius. ¶ Surge in adiutoriuz meum: et intende iudicio meo ¶ quod pertuli a iudeis. videlicet iudicium fine iure: tormenta fine scelere: mortem fine peccato. Bene autez dixit meo: quod reuera pertulerat ¶ deus meus et dominus meus ¶. respice in causam meam ¶ a non in penaz meam. Pena enim sceleratis videbatur esse consimilis. Causa vero talis cuz nullo poterat esse communis. Sed que est ista causa que a deo petebatur intendi & sez vt quidare venerat salutez humano generi ab insanis et perfidis pharisei occidi. **Augustiñ.** ¶ Vdica me secũdm iustitiam tuaz domine deus meus ¶. & secundm causam meaz a nõ secundm penã. **Ieroni.** Let nõ supergaudeãt mihi ¶ & nõ patefiat vltra os prauũ eoruz ab me tuo rantes. **Collect.** Vnde in translatione hebraica sic habetur: a nõ insultent mihi sicut iam fecerunt. **Hugo** ¶ Oportet dicãt in cordibus suis euge euge animemo stre ¶ gaudetes de morte mea: a memoriales fiant sicut prius fecerant ¶ nec dicant ¶ cõminando ¶ deuora ab imo eũ ¶ & non iactent se quod extinxerunt nomen suũ: si potius. ¶ Erubescãt ¶ de peccatis suis. **Aug⁹** Qui erubescat deus suos pro estimatione dãnat ¶ a reuereant simul ¶ & omnes timeant penas.

Ieroni. ¶ qui gratulant malis ¶ & nõ soluz qui faciunt: sed etiam qui consentiunt facientibus. **Cassio.** ¶ Induant pudore ¶ qui quadã veste lugubri contra auda

ciam quam habuerunt fulgentes. Et similiter iduatur reuerentia contra impudentiaz falsitatis. Reuerentia est timor cum amore permixtus. qd illis cōuenit qui voluntate sincerissima confessionis munera cōsequuntur. Et addit **Hugo** qui manducant super me detrahendo vel iactando auz dicit: euge euge. Post ꝑ de persecutoribus sufficienter dictuz est: venit ad partem fidelium optans eos summa beatitudinis exultatione compleri. Vnde dicit. Exultet in corpe a letentur in spiritu qui volūt iusticiam meam imitari q fuit in me: de q Matt. v. dicitur. Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiā. a dicatur semp magnificetur dominus in nobis.

Glo vsq in finez seculi magnificetur sicut iam magnificatus est in cōuersiōe q tūdā.

Hugo Vi autē dicunt semp est magnificatus dns qui volunt pacem serui eius a pacem peccatoris quam christus p pace carnis liquit dicens Joh. xiiij. Pacem relinquo vobis: pacē meam do vobis. Sed. Et lingua mea meditabitur iusticiā tuā.

Glo Meditatio est cordis non lingue: ꝑ ita vox christi consonat cordi vt qd est cor dis dē ori.

Cas. Lingua xpi meditata est iusticiaz qñ nouū testamentū populis ꝑdicauit.

Hugo Et vir iustus dicit. lingua mea meditabit iusticiam tuaz a loquetur de iustitia tua quam cor prius fuit meditatum. Sequit. Lota die laudem tuam.

Cassio Sz qz hūana imitati ipossibile videtur deū cōtinua voce laudare ad intellectū nos bonoz actum transferam⁹. qz sp deū laudat q in omni voluntate sua diuina iussa confitetur.

Augusti Quando cantat: lingua tua laudat deum. a quotiens tu cessasti ab hymno cantando: dicis vt proficiatis noli inebriari et laudasti deum. dicis vt dormias noli surgere ad malum faciendum a laudasti deum. negocium agis noli fraudem agere a laudasti deum. quicqd egeris bene age: a laudasti deum.

Cassiodo. Consideremus christum dominum quanta nobis dispensatione loqui dignatus est in hoc psalmo qui secundus est eorum qui passionem et resurrectionem eius latius intimare noscitur. Fecit enim ab oratione principium. deinde passionis et resurrectionis sue ventura narrauit. postremo finit in spe a exultatione. Quapropter exemplo domini gaudeamus in dadibus: exultemus in periculis: quatinus valeamus cōregnare ipo dño nro Jesu christo qui cum patre a spiritu sancto viuit a regnat in secula seculoz Amē.

Psalmus. xxxv.

DIxit iniustus
titulꝰ talis ē in fine
huo dñi
mi dauid. Hug
Ex glosa in hoc psalmo oñdit om
nia bona esse non a nobis: sed a dō
Mala autem a nobis. Et agit ꝓ hie
cōtra errorem dicentiuz mala esse
ex stellatione: ex fato: ex vitio na
ture. bona autem ex homine a libe
ro arbitrio. Vnde sensus tituli tal
est. Psalmus tendens in finem at
tribuitur dauid ꝙ iusto seruo dñi
de deo recte Cassio. In pmis
sentienti. em est sci
enduz ꝙ duo sunt genera peccan
tium. Vnum quod credens legi p
infirmitatez non valet que sūt ius
sa cōplere: de quibus dic Salomō
Corpus enim quod corrumpitur
aggrauat aiam a deprimit terre
na inhabitatio sensuz multa cogi
tantez. Aliud vero est audax des
peratum blasphemiuz quod sibi p
ponit libera voluntate delinquere:
contemnens omnia sibiq; remur
murans: putat deum non curare
mortalia. Quapropter dixit iste ta
lis apud se rem sceleratam quam
publice non ausus est profiteri. Et
ideo deliberando a cogitando dicat.
DIxit in iustus ⌊ videlicet gen⁹
iniquorum ⌊ vt delinquat ⌋ li
bere peccando ⌊ in semetipso ⌋ hoc co
gitauit. quia metum iudicis abisci
endū esse decreuit. Vnde subdit.
⌊ non est timor dei ante oculos eius ⌋
Hugo quia si esset timor dei
ante oculos mentis
eius non peccaret. Vnde Eccī. dici
tur. Timor domini expellit pecca
tum. Et Prouerb. xv. Per timorez
domini declinat omnis homo a ma
lo. Nec potest hoc genus peruer
rantiam excusari. ⌊ Quoniam do
lose egit in conspectu eius ⌋ ꝙ in corde
suo vbi solus deus videt.
Glo. ⌊ vt iueniatur iniquitas
eius ⌋ ab ipso ⌊ ad odiū ⌋
ꝙ iniquitas sua hatenda est o
dio apud Collector Nunc
deum. Nunc fiat
hum translatio hebraica habz sic
Quia dolose egit aduersus eum in
oculis suis vt inueniret iniquitatez
eius ad odi Cassio. Is ꝙ dola
endum. se egit co
spectu dei vt suam iniquitatem et
odiū dei refugeret inuenire: credens
per ignorantiam preceptī se posse
defendi. ⌊ Verba oris eius iniqui
tas et dolus ⌋ que numerari nō po
terant duobus sunt sermonibꝰ ex
plicata. Iniquitas pertinet ad bla
sphemiam. dolus ad proximuz re
cipienduz ⌊ noluit intelligere vt be
ne ageret ⌋ quia contemnens dicta
salutaria: veritatem studuit omni
no ignorare. Hoc etiam ad demen
tissimuz populum iudaicum cōpe
tenter aptatur: ad quem dominus
veneat a ille sanari de testabili ob
stinatione contempsit. Naz impru
dentie plerunq; vema datur. volū
tario vero maleficio vltio instatq;
succedit. ⌊ Iniquitatem medita
tus est in cubili suo ⌋ id est tortuo
longa cordis medi Aug. titoi
tatione tractauit.

vie non bone_id est perseueranter pecca uit. **Cassiodo.** Et ad cumulum peccatorum consequenter intulit. Lmaliciam autē non odiuit_. Hic maliciam vult intelligi eundo cum crimine matrem: vno verbo odiens qđ latius videbat effusum.

Augusti. Sunt homines qui contra vitia: qualis est iste qui a malicia trahitur. quia non pugnant contra eaz quam amant. Sunt etiam q̄ pugnare incipiūt: sed cuz q̄sitenere ceperint iusticiaz fiunt superbi de se presumētes: a hi vincitur vt ostendat illis deꝰ quia ipse vincit: a illi per ipsum. Quis ergo est qui pugnat a non vincitur. nisi ille qui presumit de deo qui iussit vt pugnet et vincat hostem adiutꝰ.

Cassiodo. Dnumeratis hominum pessimorum: cogitationibꝰ ter ad laudem dominī transitum facit: dicens. Domine in celo misericordia tua_. Quāuis et in terra a mari a vbicq̄ sit misericordia eiꝰ: hic tamen dicit specialiter in celo vel in celestibus creaturis: videlicet angelis qui non ceciderunt: et sanctis hominibus in quibus copiosius dona manauerūt. La veritas tua vsq̄ ad nubes_. **Ieroni.** Veritas christus. Nubes sancti predicatores. Vnde dicitur. Mandabo nubibus meis desuper vt non pluant imbrem super eam. Quia sicut nubes pluuiaz portant: ita irrigant animas que steriles fuerant ariditate peccati. Cognitio igitur veritatis tue venit ad predicatores **Cassiodo.** p̄ quos te humano generi ipsam veritatem cognoscim⁹ prestitisse. ¶ Vstitia tua sicut mōtes dei_. Beatos apostolos dicit montes: qui iusticie eius tanquam domini capaces deuotis sensibus extiterunt. Quos merito montibus comparauit. quia sicut montes in ortu solis prius illuminantur a sole et postea valles: sic apostoli primo sunt a christo nato illuminati lumine fue veritatis quod humilibus populis sancta predicatione infuderunt. Liudicia tua abyssus multa_. Abyssus est profunditas aquarum quam nec metiri: nec intrinsecus ex toto videre preualeamus. Sic diuina iudicia nec mente complecti possum⁹: nec ratione aliqua diffinire p̄ualemus: sicut apostolus dicit. Q̄m cō prelxen sibilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles vie eius.

Ieroni. Judicia em̄ dei nobis sunt occulta: ignorātes quare vnū reprobat alium assumit: sic dixit. Jacob dilexi: Esau odio habui. Expōit adhuc quare iudicia eius abyssus dixerit cum subiungit. Homines a in mēta_ a rōnales a irrationales p̄sonas.

Cassio. Lsaluas dñe_ quo mia; peccatoribus imentoruz se inordinata voluntate tractantibꝰ beneficia tue pietatis indulges. hoc autē q̄ mens: q̄ ratio comprehendat: videlicet supplicati

onem pœnitentiuz ad premia tran
sire iustoꝝ. ¶ Quemadmoduz mul
tiplicasti miserioꝛdiaz tuaz deꝰ ¶ s
Quemadmodum aduerbium est
admirantis ꝙ ꝑ sublimiter: ꝑ potẽ
ter miseriꝯdias largitate mirabi
li contulisti vt a peccatores ad pre
mia venire faceres: et iustos spera
re dona promissa sancires. Vides
ergo dominũ iudicia ꝓfundis abys
sis apertissime comparata.

Collectoz dicit Aug̃. abys
sus ꝓfunditatẽ pec
catoruz signare: quo quisquis per
uenit contemnendo deum: videliez
cum venerit in profundum malo
rum. Et secm hunc sensuz exponit
versum precedentem. videlicet ¶ Ho
mines a iumenta saluabis domie
ne ꝙ homies qui salutẽ iumẽtoꝝ: hoc ẽ
qui non eternam sed temporalem
felicitatem querunt a desiderãt sal
uabis coꝛporaliter tantum cum iu
mentis: quemadmoduz multipli
casti miseriꝯdiam tuam deus vt
non solum talibus hominibus: ſ
etiam iumentis temporaliter ꝓui
deres. Hoc autem de carnalibus ho
minibus dictum est qui presentia
bona sectantur cuz iumentis. Con
sequenter dicit de illis qui futura
bona sperãt cuz angel'. Vñ subdit.

Jeroni. Filij autem homi
num ¶ rationabiliter et
iuste viuentium: qui ad imagineꝫ
dei mente perfecti sunt ¶ sub tegmie
alarum tuaruz ¶ hoc est sub crucis
tue defensione ¶ sperabũt ¶ mumri.

Cassiodo. Vel ale dominũ
sũt precepta no
bis a veteris testamenti in quoꝝm
protectione omnis iustus sperare
cognoscitur dum eis obedire mon
stratur. Idem Jeronimus a hi filij
¶ Inebriabũtur ab vbertate do
mus tue ¶ v intellectu dogmatum
ecclesiasticoꝝ: vel a pinguedine
gratie spiritus sancti. **Cassio.** Et est
fmo
iste tractus ad partem bonoruz ho
minũ de consuetudine vitiosa qui
vino mimio gurgitati mentis op
pressione torpescunt. Sic et istace
lestis ebrietas memoriam abscin
dit secularium rerum: et carnalia
ita facit a mente discedere tanquaz
vini crapula que humanos actus
a nostris sensibus alienat.

Gregori. Omelia. x. super
Ezechielẽ. Bibit
enim ꝙ sacra scriptura a nõ inebri
atur qui ad cognoscendum deiver
bum deuoꝛ nõ est. sed ea que sunt
huius seculi adipisci desiderat. Si
enim inebriatus esset: mentez pro
culdubio mutasset vt iam terrena
non quereret: iam vana a trãsito
ria que amauerat iaz nõ amaret.

Jeroni. Et torrente volupta
tis tue potabis eos ¶
v spiritu sancto qui dicitur spiritꝰ
torrens: quia irrigat omnem ani
maz spiritualibus fluentis vt fru
ctum exhibeat sanctitatis. Vel po
test iste versiculus de futuro expoi.

Nicolaꝰ Inebriabũtur
ab ubertate
domus tue v saturabũtur
absq; tamen fastidio: ab vbertate
domus tue v celestis glorie: secm il
lud quod dictũ est in psalmo. xvi.

Satiabor cū apparuerit gl'ia tua.

Hug. ¶ a torrente voluptatis tue potabis eos ¶ ꝙ affluentia diuine suauitatis.

Cassiodor. ¶ Quoniam apud te domine est fons vite ¶ christo dño hoc dicit apud quem est initium omniū bonum et origo virtutum.

Ieroni. ¶ Qui p̄stas baptismū per quod abluis sanctoribus vitam largitis eternaz. Vel fons vite doctrina dei est que anime vita est. ¶ et in lumine tuo videbimus lumen ¶ Lumen patris christus est: qui illuminat omnē hominē venientez in hunc mūdū.

Cassiodo. In christo enim videbimus lumen patris et spiritussancti. quia per ipsius predicationem factum est vt tota nobis trinitas manifesta cōstaret: ¶ Extende ¶ id est ostende ¶ misericordiam tuā scientibus te ¶ qui videlicet sanctā trinitatem corde firmissimo cōfitentur his rogat pretendi misericordiam vt in isto seculo sub domini pietate degant: et in futuro iudicio premia digna recipiant. Hoc enim signat. ¶ iusticiam tuam his qui recto sunt corde ¶ qui i futuro iudicio iustissime ad dexteraz collocabuntur: quoniam recta mente prestante domino viuere meruerunt.

Augusti. Illi sunt recti corde qui sequūtur in hac vita voluntatē dei. Voluntas dei est vt sis aliquando sanus: aliquādo vt egrotes. Siquādo sanus es dicis. dulcis voluntas dei est. et quando egrotas amara est voluntas dei: non recto corde es. Quare? quia non vis voluntatem tuam dirigere ad voluntatem dei: sed dei voluntatem vis curuare ad tuam. illa recta est: tu curuus es. Rectus eris corde si dominuz semper benedicis a laudas.

Cassiodo. ¶ Non veniat mihi pes ¶ id est affectus ¶ superbie ¶ ne erectus in superbiaz a iusto tramite recedam ¶ a manus peccatoris ¶ id est mala sua dentis operatio ¶ nō moueat me ¶ a fidei firmitate.

Nicolaꝰ Vel manus peccatoris ꝙ potestas demonis in peccatis obstinati: non moueat me a statu gratie.

Cassiodo. ¶ Ibi ¶ enim in affectu superbie et praua suasione nequitie ¶ cecidерunt omnes qui operātur iniquitatem ¶ Nam quāuis alij ex crudelitate: alij ex libidine: alij ex cupiditate: alij ex iuuidia diaboli plabātur omnes tamen in superbie vitio cadunt. quia domini iussa cōtemnūt Nam sicut obediens dicit qui multis iussionibꝰ obsecundat. sic multifarie domini precepta cōtemnēs superbus verissime nuncupatur. Initium enim omnis peccati superbia. de istis sequit. ¶ expulsi sūt ¶ id est expellentur quando audient Ite in ignem eternum. ¶ nec potuerunt stare ¶ quādo non illis licebit domini iussa differre. sed illic statim precipitantur ab angelis vbi eis pata est flāma penali. ¶ Repe

tere libet supiora huiꝰ psalmi quo ordine prolata sint. In hoc enim psalmo recitatur quanta famulis suis gratia diuina pstiterit: a vsq ad pleniſſimaz satietatē felicitatē peruenerunt. O laudabilez mimis ebrietatem. o votis ommibus expetenda vinolentia a vnde mo destia nascitur a plena mentis mtegritaꝰ obtinetur. Non hinc tubatio: non confusio: non mentis alienatio: non caligo tenebrosa succedit. sed tanto anima saniorꝛ redditꝫ quanto illa ebrietate completur. Bibamus ergo hunc potum auidi nequaquaz labijs carnalibus: ꝫ purissimo cordis affectu: de quo non leticia tpalis sumitꝫ: ꝫ eterne vite gaudia conquirūtur. Oremꝰ ergo dominum vt nobis nomiꝰ sui timorem mfinuet: miseriordiā de celo solito largiatur: superbiaz ommibus bonis inimicaz a nobis auferat: atq omnem dolum auertat: noscq sacrosancti nomiꝰ sui cognitione illuminatos: regno suo dignos efficiat: qui cum patre et spiritusancto est benedictus in secula seculorum. Amen.

Psalmus. xxxvi.

NOli emula

Titulus ps. ipsi dd.

Cassio. de vtius tituli non est quod nouiter dolere debeamꝰ. sed intentionez psalmi magno pere debemꝰ aperire. Totus enim ad mores pertinet corregendos. Instruit quippe ecclesia que nunc introducitur ad loquendum preceptis salutaribus genus humanum ne mortiferis erroribꝰ miscreatur: malos pena deterrens: bona fidelibus compromittēs: quod doctrine genus omnino efficacissimuz est vt et superbi humiliētur: et humiles digna consolatio consequatur. Hugo In pmis itaq; cōmonet ecclesia: in cuius persona loquitur propheta ne de prosperitate malorum indignetur aliquis: neq imitetur eos. vnde dicit.

NOli emulari ⌊. Emulor pqttuor signatis pomitꝫ in sacra scriptura. Vnde versus // Emulor inflatur: amat: muidet: ac imitatur. In hoc loco pomitꝫ pro imitari Vnde dic. ⌊Noli emulari in malignātibꝰ⌋.

Nicolaꝰ id est imitari malignātes si suis operibus ⌊neq zelaueris⌋ id est amaueris ⌊facientes iniquitatem⌋.

Jeroni. qui per iniquas fraudes diuitias congregant a honores inquirunt.

Nicola. Tales non sunt imitandi nec amandi inquantuz mali: licet natura sit ex caritate diligenda qꝫdiu sunt in presenti vita in qua possunt ad bonuz reuerti: malicia tamen eorum semper est odienda. Sic loquitur saluator Luc. xiiij°. Si quis venit ad me a non odit patrem suuz a matrez suam ac. Subdit autē predicto

ratio nez. **Hugo** ⸗ Quoniã tanꝙ fenuz ⸗ quod hodie floret a cras in clibanuz mittitur ⸗ velociter arescit ⸗ ꝑ dicti malignantes licet modo floreant ⸗ et quemadmodum olera herbarum cito decident. ⸗ **Jeroni.** Recte hec carnalis glorie mundana potentia feno et vilibus oleribus iuxta Ysa. comparatur. Omnis inquit caro fenuz et omnis gloria eius sicut flos feni. Aruit fenuz a flos eius decidit Huic sententie addidit Jacobus in canonica sua. iiij. Ita a diues in itineribꝰ **Casiodo.** Post malignantes studiose censuit euitandos nunc quid facere debeam? ostendit: dicens. **Nicola.** ⸗ Spera in domiõ ⸗ figẽdo appetitum in summo ⸗ et fac bonitatem ⸗ id est opera bona.

Casiodo. quia fides sine operibus mortua est ⸗ et inhabita terram ⸗ hoc est in fide sancte ecclesie perseuera.

Jeroni. Vel inhabita corpori tuũ: tu dominare carni: non caro tibi. **Casio.** ⸗ a pascetis eius ⸗ ⸗ in christi domini cõtemplatione: quod manifestius declarat cum subiungit: dicens. ⸗ Delectare in domino ⸗. delectatio a corporalis dicit a spiritualis. illa nutrit vitia: ista virtutes. Delectare cuz dicit in domino suauẽ tibi vult esse eius recordationem vt ames quem times: vt desideres quez veris: vt ambias quereꝛe quez pauersas. Sequitur. ⸗ a dabit tibi petitiones cordis tui ⸗. Respice quia cordis dixit non carnis: quod ad sapientiam solet referri.

Jeronim⁹ Cor enim semper sapientiã petit.

Casiodo. Cordis enim petitio est fides: caritas: intellectus dei: et opera actuum bonorum. **Nicola.** Justi enim non petũt a deo simpliciter: misi bona gratie a virtutes: que semper dantur petentibus quando petunt pro se et perseuerantꝛ quod faciunt iusti. de aliis autem bonis inferioribus non faciunt petitiones: misi sub cõditione: scilicet si expediant honori diuino a saluti sue vel aliox. Hoc etiaz mõ deꝰ exaudit eos. ⸗ Revela domino viam tuam ⸗. **Casi.** Velut quidam est declinare a peccatorum. vnde via et vita nostra tenebrosi amictus cicatricione vestita est. Hanc reuelamus quando delicta nostra promptissime confitemur. **Jeroni.** Tu ergo quod habes in corde videlicet actiones tuas patefacere debes deo in sermone p confessionez tuam ⸗ et ⸗ sic ⸗ spera in eo ⸗ quia ipse possit remittere delinquenti peccata sua. ⸗ a ipse faciet ⸗ videlicet hoc qđ sequit. ⸗ Et educet quasi lumen iusticiaz tuaz. ⸗

Casi. Educere enim est aliquid de tenebris trahere: hoc est de seculi istius caligine. Caligo est obscuritas ad illaz futuri iudi

cij perducere dānatem: vbi omia palam fiunt: nec vltrius tenebrosis latibulis occultuntur ⁊ absondūtur. Quapropter iustitia nra quam dnāte domino nunc habemus in fide tunc humanis cōspectibus apparebit in specie: ⁊ tanquā lumen profertur cum spes nostra christus ostēditur: sicut dicit apostolus. Cum christus apparuerit tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. L⁊ iudicium tuum tanq̄ meridi

Augustiñ Judicas em. tu magis sequi christum promittentez tibi quod non vides: q̄ impiuz reprehendentem te credidisse quod nondum vides. ⁊ Quid credidisti. ⁊ Quid tibi christus promisit. ⁊ quia imortalis eris: et dabit tibi vitam eternam. Adhuc in abscondito est iudicium tuuz: ⁊ reprehenditur ⁊ irridetur ab infidelibus. sed cum venerit dies iudicij ⁊ venerit christus ⁊ congregauerit omnes gentes iudicandas tunc educet tanquā meridiē ⁊ in dariſſimaz lucem iudicium tuum.

Jeronim⁹ quo ea q̄ bōa sunt elegisti. Tunc fulgebunt tanquaz sol in regno patris eorum: et erit clara omnia que nunc absconditasūt. Lsubditus esto domino prece ptis eius humiliter obediendo Let ora cum pro delictis presentibus et antiquis. Si dicat aliquis.

Augustin. Subditus sum a puero deuz. sed quid tibi videtur. vicinus ille nequam a male agens a florens: furta eius adulteria eius: rapinas eius ego noui. in omnibus elatus: superbus: per iniquitatez exaltatus: nō me dignatur agnoscere. i his quo modo durabo. ⁊ morbus ille est. Bi te contra quod sequitur. L

Jeronim⁹ Noli emulari in eo qui prosperatur in via sua. id ē ne sis imitator ei nec decreat te ipij breuis felicitas

Cassiodo. L⁊ in homine facinorosa iniustitias. cuius actus turpis est: et fetulenta nego

Augusti. Ille prosperatur in via sua: et tu laboras in via dei Via impioruz transitoria felicitas qua via finita: finitur et felicitas. Quare. ⁊ quia illa via lata est. finis eius in profundum infernī perducit. via tua angusta est: et pauci ingrediuntur regnum celorum per eam.

Jeronim⁹ Desine ab ira. L⁊ dereliquere furorem. L⁊ pis.

Cassiodo. Desine ille dicit qui adhuc in sano animi timore remurmurat: qui inflāmatus ira et furore blasphema verba profundit vt sibi felicitatem seculi negataz conqueratur quā habere pessimos contuetur.

Augusti. Si felicitatem huius seculi tibi promisit christus: murmura aduersus christum quando vides infidelem felicem. Quid tibi promisit felicitatis. ⁊ Quid: nisi in resurrectione mortuoruz. ⁊ Nonne ab ipso audis: nō est seruus maior domino suo. ⁊ Ille

pro te dolores: opprobria: flagella: crucem: mortez fustinuit quod tibi peccatori debebat. Ergo tene dilectum occultum mentis ne turbet pie ta. ¶ Noli emulari ¶ id est imitari neq; iniquos impiorum.

Ieronimus ¶ Vt malignetur ¶ efficia ris ipse nequam. ¶ Quoniaz qui maliguantur ¶. Translatio roma na habet. quoniam qui nequiter agūt ¶ exterminabūtur ¶ de terra viuenti. **Cassiod.** O homo quid desideras quos perire prospectas. Exterminari est extra terminos p ici: id est ab illa dei ciuitate priua ri. Ne solus metus imbecilla hominum corda turbaret: subiungit etiam spem bonorum: dicens. ¶ Sustinentes autem ¶ id est patienter expectantes ¶ dominum: ipsi hereditabunt terram ¶ videlicet qui despiciunt impiorum felicitatez. Ipsi ciuitate futura domini potiētur quātis iustis viris diuina pietas pollicetur. Et ne hanc sustinentiam longissimam estimares protinus adiunxit. ¶ Et adhuc pusillus ¶ Pusillum vero dicit tempus quod restat vsq; ad diem iudicij: qs comparatione preteritoruz dierum paruissimum est. **Augusti.** Recole ab Adam vsq; ad hodiernum diez. percurre scripturas. heri pene Adā de paradiso lapsus est. tot secula euoluta sunt. Vbi sunt preterita tēpora. Sic pauca que restant vtiq; transibunt. Si toto illo tempore ui

uentes ex quo Adam de paradiso dimissus est vsq; in hodiernum diez certe videres vitam tuam non fuisse longam que sic cito auolasset. Vnusquisq; autem vita hominis quanta est. Certe sicut dicit apostolus: quasi vapor fumi ad modicum parens. Adde quātoslibet annos. huc longissimam senectutem quid est. Nonne aura matutina. Etsi hoc pusillum tempus quod est futurum tibi videatur longum esse. tuus tamen vltimus dies longe ab esse non potest. Qualis enim exieris de presenti vita: talis redderis vite futu re. **Cassiodo** O infirme pusillum. ¶ et non erit peccator. ¶ **Augusti.** non quia ipse qui peccauit non erit: sed peccare iā desinit. ¶ et queres locum eius ¶ id est vsum eius ¶ et nō inuenies ¶. Deus vtitur hic peccatore ad probandum iustum: quomodo vsus est diabolo ad probandum Iob: et Juda ad tradendum christum. Peccator ergo non habebit locum id est vsum flagellandi iustos. cuz transierit tempus presentis vite: id est tempus probationis iusto **Nicola** ¶ O Anrum. fueri autem ¶ qui expectant patienter beneplacitum domini. ¶ hereditabūt terram ¶ viuentium: celestem videlicet hierusalem. ¶ et delectabuntur in multitudi **Cas** ¶ qua habitatores celestis ciuitatis non mercibus degunt: sed diuina delectatione pascuntur

Non ibi quisq; laborat vt viuat: sed totus quietus accipit quod beatus animus concupiscit. ibi oculus cordis esuries beata sagmatur vbi anima solo visu reficitur. quando quicquid pertinet ad eius desiderium dominici vultus contemplatione prestatur. Vt enim ostenderet ipsam delectationem nulla contrarietate dissolui addidit. In multitudine pacis. Pax enim futuri seculi est: vbi nihil aduersum: nihil contrariuz potest esse: sed vno modo ceptum gaudiū suauissime perseuerat. **Augusti.** Delectet hic ipi⁹ ille in multitudine auri et argenti mancipiorum obbarum ⁊ caticum violentie latissimorum a luxuriosoruz cōuiuiorum. hec est potentia cui inuides. iste flos est qui te delectat. Nū quid meliores sunt diuitie a deliciie tue aurum tuum pax: predia tua pax: vita tua pax: deus tuus pax. quicquid desideras pax tibi erit. quia deus tuus totuz tibi erit. Māducabis eum ne esurias a sitias. illuminaberis ab eo ne sis cecus. totum habebis eum a te totum habebit. quia tu a ille vnum eritis cum quo a in quo nullas molestias patia. **Cassiodo.** Superi⁹ diris. creat fideles non debere impios emulari: nunc consequēter dicit peccatores super iustos per inuidiam torqueri a ex hoc contra eos malignari. Vnde dicit Jeronimus. Qs seruabit peccatoz iustum. vt inuento loco noceat ei. quia per opera sanctorum peccatores cruciantur et torquentur in ista vita presenti. Vnde dicunt Sapien. ij°. Circūuenīamus iustum: quoniā contrarius est operibus nostris. Arguet me et increpabit super ea delictis legis. Increpabit super eaz dentibus suis. hoc est dentibus malicie a nequitie quibus mittitur eū deuorare: dolens de bono virtutis sue. per motum corporis ostendit motum animi. Dominus autez autem irridebit eum. ⁊ irrisione digno ostendet in futuro iudicio. quoniaz prospicit q; veniet dies eius. hoc est dominus scit quādo veniat perditio eius ⁊ b es vltōis ire dei. **Cassiodo** Firmissime credam⁹ ea: quoniam nobis a veritate promissa sunt. Sic fiat vt peccatoz irrisus absedat qui se fugitiua felicitate piactabat. Gladiuz euaginauerunt peccatores. euaginauerunt significat nubauerūt: vt qđ ante erat in cogitatione tanq; in vagina mentis recōditū: postea eductū reuelatis cogitationibus appareret i aperta persecutione. **Glosa** Et si sic nō proficiunt intendunt arcum suum. id est insidiantur in dolo. Postea reddit singula singulis. quasi diceret: arcum intenderunt. vt decipiant pauperem. qui sibi non sufficit. et inopem. qui nec opem habet ab alio. **Cassiodo.** Decipiuntur diis et morti similis errоz infudit: addidit. vt trucident rectos corde. hoc de martiribus potest intelligi q; recti fūt corde: q; carne trucidant.

Hugo ¶ Gladius eorum ¶ id est persecutio temporalis vel spiritualis qua alijs conantur nocere ¶ intret in corda ipsorum ¶ id est in animas eorum ad damnationem: vbi temporaliter simili persecutione moriantur.

Nicolaꝰ Frequenter enim contingit diuino iudicio vt mors quam prepararunt alijs veniat sup eos: sic Aman fuit suspensus in patibulo qđ preparauerat Mardochęo vnde .vij.

Cassiodo. ¶ arcus eorum ¶ id ē occulta malicia ipsorum quę contra innocentes preparabat ¶ confringatur ¶ id est frustrē vt mihil noceat iusto. Et respice quomodo ipsa verba quę in facinoribus posuit: eadem in vindicta geminauit propter illam scilicet euangelij sententiam In qua mēsura mēsi fueritis: remetietur vob.

Nicolaꝰ ¶ Melius est modicum cum iusto ¶ qz quam tumcunqz modicum habeat de bonis temporalibꝰ: habet tamen sibi sufficientiam eo qz appetitus eius tendit ad bona spiritualia in quibus quietatur anima eius. ¶ super diuitias peccatorum multas ¶ in quibus non habent sufficientiam: sed magis indigentiam. quia eis abutuntur per prodigalitatem siue per auaritiam a virtute dęmantes. Si primo modo abutuntur: scilicet per prodigalitatem statim diuitijs euanuerunt: et sic ad tenendum statum suum anxiant diuitias indebite acquirendo. Si secundo modo: scilicet per auaritiam eis abutuntur: tunc incurrunt indigentiam: tum quia non audent vti suis diuitijs: tum quia crescente concupiscentia videtur eis qz semper plus eis deficiat. quia si habent centum florenos anxiant habendum mille a deinde decemmilia a tamen postea totum perdunt in morte: aliquando etiam ante mortem. quia ab eis per predones vel latrones auferuntur. Ideo subditur ¶ Quoniam brachia peccatorum contrerentur ¶ id est diuitiarum potentia in quibus confidebant.

Cassiodo. Et non dixit frangantur qz vno ictu poterat prouenire. Sed dicit contrerentur: id est assidua tritura minuent quod grauius est qz subita clade consumi. **Nicolaꝰ** ¶ confirmat ad iustos dominus ¶ quia a bono viro tutus non mouentur in prosperis vel in aduersis. ¶ Quid dominus ¶ notitia approbationis ¶ dies immaculatorum ¶ id est opera a conuersationem bonorum. Multi videntur immaculati exterius qui sunt valde maculati interius in conscientia qđ dominus solus nouit. Quid autem immaculatis sit futurum consequenter ostendit: dicens. Et hereditas eorum in eternum erit ¶ hoc est in vita eterna. ¶ Non confundentur in tempore malo ¶ hoc est in die iudicij: quando vniuersorum actus discutientur: imo tunc honorabuntur. quia tunc eis dicet Venite benedicti patris mei percipite regnum qđ vobis paratum est ab origine

mundi: sed impij tunc cõfundentur quibus per oppositum dicitur. Ite maledicti in ignem eternũ. Et in diebus famis saturabũtur. qe tũc impij damnati esurient per carentiam omnis boni: a iusti saturabuntur per adeptionem summi boni. Ideo dicitur Ysaie. lxv°. Serui mei comedent et vos esurietis.

Ieroni. quia peccatores peribũt in illa fame perpetua qui non custodiunt mandata dei. Inimici vero domini qui sunt amici huius mundi mox vt honorificati fuerint in potestate terrena a exaltati in vana gloria presentis vite. **Nicolaꝰ** que non est nisi momentum respectu future. Erunt inq de ficientes quemadmodũ fumus deficient. quia quãto plus fumus in aera eleuat tanto plꝰ euanescit.

Hugo Sic impij quãto plus fuerint exaltati i presenti vita: tanto profundius mergũtur in inferno. Mutuabitur peccator et non soluet. Mutuatur peccator quando verba dei audit.

Cassiodo. a non illud fuis operibus representat. Hoc enim est non soluere: iussa diuinitatis non implere. Mutuatur enim quando dei beneficia diuersa suscipit: a nullam gratiarum restituit actionem: sed tanquã nihil acceperit semper ingratus est.

Ieroni. Iustus autem miseretur a retribuet qe accepto verbo dei spiritualibus spiritualia suministrat. Et non solum se: ꝫ et alios beatificat.

Cassio. Hoc etiam ꝓbatur: misereatur et retribuet ad eleemosinas pertinet largiendas: vbi prius misericordia pcedit: et post humanitas benigna subsequitur. Postꝙ ostendit iustum a impijs habere opera contraria: consequẽter declarat eorum premia esse diuersa: dicens. Qui benedicentes ei. i. qui ei in omnibus gratias referunt et eius mandata custodiunt hereditabunt terram. viuentium quam in premium accipient possidendam. Maledicentes autẽ ei. qui sunt peccatores: blasphemi: dei legibus inobedientes dispertibunt. eterna perditõne. nõ quia ipsi non erunt quos penalis flamma torqbit: ꝫ qm a iustoꝝ beatitudine promissa disperibunt.

Augustí. Nec mirum. quia male viuendo a sibi cõmissa iniuste retinendo male dixerũt domino: a ob hoc iuste fuit maledicti.

Collectoꝝ Translatio romana habet hunc versiculum clarius hoc modo. quia q benedicti fuerint ab eo hereditabunt terram. a qui maledicti interibunt. Et hoc est qꝛ dicitur Matth. xxv. Venite benedicti patris mei percipite regnum et discedite a me maledicti in ignem eternum. Et vt quisq sciat quo ire debeat ne simul pereat: sequit

Nicolaꝰ Qui egressus domini. i. iusti dirigetur in vita presenti vt non declinet a rectitudine iustitie.

Idco subdit̃. ⌊a viaz eius volet⌋ id est approbabit eam ordinãs ad meritũ vite eterne. ⌊Vm ceciderit⌋ p̃ peccatũ vel male. **Jeronimus** propter infirmitatem carnis. quia septies cadit iustus a resurgit ⌊nõ colliditur⌋. **Nicola.** quia per hoc decidet. Idco subditur. ⌊quia dominus supponit manum suã⌋. Quis autem manus suppositio est diuine gratie conseruatio: quã quisq; habens potest vitare omne peccatum mortale. sed ipsa priuatus non potest. quia sicut dicit **Gregorí.** super elem. Peccatum quod mox per penitentiam non diluitur suo pondere ad aliud trahit. Sz quia iusti pro destinati aliquando cadunt p peccatuz mortale: sicut patet de dauid. Idco potest hoc etiam exponi de casu mortalis peccati cum dicitur. cũ ceciderit per peccatum mortale non collidetur: id est irrecuperabiliter non frangetur. quia dominus supponit manuz suam per penitentiaz eũ reducendo ad gratiã. Qs̃ p̃bat cum subiungit: dicens. ⌊Vnior fui etenim senuí⌋. Ex hoc apparet qs̃ dauid fecit hunc psalmuz in senectute sua ⌊a non vidi iustum derelictum⌋ videlicet a deo. Et intelligitur de iusto p̃destinato. qui si aliquando derelinquatur a deo propter peccatuz suum: tamen finaliter recipitur ad gr̃e statum. **Cassiodorꝰ.** qui etiam intelligit̃ non derelictus in tomis spiritualibꝰ finaliter si etiam tormentis aliquando affligatur quoniaz post tormenta sequũtur p̃mia eterna dominio qui se corpaliter in cruce damauit derelictum te stante. Beatus ait qui persecutionez patiũtur propter iusticiaz: quoniam ipsorum est regnum celorum. Seq̃tur. ⌊nec semen eius querens panem⌋. Quod si ad litteram accipias non potuit cõstare. Legimꝰ enim famis causa Abrahaz Ysaac et Jacob mutasse prouintias. vnde dubium non est eos eguisse pane quos propter penuriam loca exteras constat appetisse regiões. **Augustí.** Sed panis est verbum dei qs̃ semen ⁊ opera iusti non mendicat. quia verbum dei nunquam ab ore eius discedit. **Cassi.** Et qz iustꝰ nõ egedit. **Glosa.** Idcirco. ⌊Tota die⌋ vsque in tempore vite sue. ⌊misereturꝫ cõmodat⌋ quia prius misericordia mouet animũ ad elemosinam: ⁊ sic aperit manuz. Ipsa enim perfecta elemosina prius a se ichoat: ⁊ sic ad alterius iuua aminã venire festinat. **Glosa** Vl misereturꝫ cõmodat. monendo errantem. ⁊ cõmodat docendo nesciens. **Jeronimus** Omni enim tẽpore misereturꝫ illi a deo qui alijs ministrat doctrinam dei quaz cõmodat non ad lucra mundana: sed ad celestia conquirenda. **Cassiodorus** Cõmodat plãe iustꝰ. Vñ oino diues est de doctrina: & pietate: & iusticia: de

patientia ceteriscq bonis quibus fruitur mens sanctissima. O diuitie inestimabiles que in tota vita copiam suam effluentissime largiuntur. Merito enim non deficit dare qui a christo semper consuevit accipere. Sequitur. ⁊a semen illius in benedictione erit ⁊. Si semen velis filios intelligere: multi sancti genuerunt filios luxuriosos et impios Sed semen dicit opera que ab homine superno bono in bona vsatione seminant

Jeronim⁹ Opa ergo quegessit vel doctrina quam docuit a domino bene

Glosa quia cuz dicētur. exultatione vemet portans manipulos suos. Et ideo tu quicunq es. ⁊ Dedina a malo ⁊id est a peccato.

Cassiodo. Et quia non sufficit christiano a malis abstinere nisi etiaz bonuz faciant. Ideo subdit. ⁊et fac bonū ⁊ hoc est imple mandata que deus precepit. Nam dominus in iudicio suo iustos non vocat ad premium quia pauperib⁹ nihil abstulerūt: sed ideo coronat quia nudos vestierunt: visitauerunt infirmos: esurientes sitientes pascere elegerūt verum hec precepta quid sequitur ⁊et inhabita in seculum seculi. ⁊

Nicola⁹ id est per hec inhabitabis in eterna beatitudine: secm illud Matth. xix°. Si vis ad vitam ingredi serua mandata dei. Et quia vita beata a solo deo datur. ideo subditur pro q causa. ⁊ Quia dominus amat iudicium ⁊id est opera iusticie que percipiunt in mandatis decalogi. Et non derelinquet sanctos suos ⁊id est predestinatos qui ab eo finaliter recipiūtur. Ideo subditur. ⁊in eternū conseruabunt ⁊i vita beata.

Cassiodo. Intē de promissionez. quia nō dicit iustos in temporalibus rebus nequaquaz deserendos. Dic enim visualiter conseruari nequeūt qui in tribulationibus et supplicijs laborantur: sed eos in eternum conseruandos esse pronūciat qui eterna concupierunt.

Nicola⁹ Et quasi iusti pro operibus iusticie premiabuntur: ita impij p operib⁹ iniusticie punientur. Ideo subditur. ⁊ Iniusti puniētur ⁊eterna pena gehenne.

Collector Vnde beatus Bernard⁹ ait. Cum considero Job iacentē in sterquilinio Johannem esurientez in heremo Paulum ocambitentem gladio Petrum pendentem in patibulo: tunc cogito qualiter deus puniet in futuro quos reprobat si sic in presenti castigat quos amat. Et semen ⁊ opus impiorum peribit ⁊

Cassiodorus dicturi enim in iudicio illud Sapiē. v. Quid nobis profuit superbia nostra: aut quid diuitiarum iactantia cōtulit nobis. Transierunt omnia illa tanquam vmbra. Vides perire quicquid hominem perdit: et sola consistere q i regno dī faciūt permanē Sicenij dīna misatio assiduē ire

pat minando penas gehenne ita frequenter munera pollicetur vt erigat. vtraq; enim efficacissima sunt instrumenta doctrine vt malos vindicta: bonos premia promissa subsequantur. Vnde subditur. ⟦ Iusti autem hereditabunt ⟧ id est in eternum possidebunt ⟦ terram ⟧ venturi ⟦ et inhabitabunt in seculum seculi ⟧ vel finem. **Nicola.** Vbi enim in veteri testamento seculum duplicatur sicut hic intelligitur perpetuitas ex parte finis. ⟦ super eam ⟧. **Hugo** Super notat dominium: sicut Matth. xxv°. dominus dicit. Super multa te constituam. **Cassiodo** Idcirco dictum est in ea. quia spiritali corpori non erit necesse tra gui calcare vestigio: sicut dicit Apostolus. Deinde nos q̄ viuimus q̄ residui sumus simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam christo in aera: et sic semper cum domino erimus. ⟦ Os iusti meditabitur sapientiam ⟧ os cogitationem debemus accipere. **Nicolaus** Sapientia dicitur quasi sapida scientia: que proprie est circa cognitionem diuinorum. Et lingua eius loquetur iudicium ⟧. **Glosa** quod debuit precipit tenere vel fugere. **Aug⁹** Et ne forte putes istum de illis esse de quibus dicitur Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me.

Nicola. Idcirco subdit. ⟦ Lex dei eius in corde ipsius ⟧ videlicet per iugem meditationem. Et quid illi prodest. sequit ⟦ et non supplantabuntur gressus eius ⟧. qui non amouebitur a via iustitie per demonis vel hominis suggestionem Sicut enim meditatio iusti est circa legem dei vt eam custodiat: ita meditatio impij est vt malum conceptum perficiat. Ideo subdit. ⟦ Considerat peccator iustum ⟧ qualiter et quomodo possit decipere eum. ⟦ et querit mortificare eum ⟧. quia non solum querit ei nocere in bonis exterioribus: sed etiam in persona propria. nec solum querit priuare eum vita corporali: sed etiam spirituali: querens eum auertere a statu iustitie. Sed quia frequenter deus eripit iustum de manu iniqui: ideo subdit. **Augustin⁹** ⟦ Dominus autem non derelinquet eum in manibus eius ⟧ id est in potestate eius secundum animam vt ei consentiat. vt enim ait Job. Terra tradita est in manus impij: id est caro tradita est in manus persequentis. Non enim ibi dimisit iustum suum deus. quia de carne capta eduxit animam inuictam. dimitteret iustum suum deus in manibus impij si illum fecisset consentire impio. Cum ergo venturum fuerit ad illud iudicium vbi oportet omnes exhiberi ante tribunal christi: et stare vt illic recipiat vnusquisq; que per corpus gessit: siue bonum siue malum: tunc ⟦ nec damnabit eum ⟧ videlicet iustum. **Hugo** ⟦ cum iudicabitur illi ⟧ id est cum sententia

habitūē pro eo. **Augusti.** Licēt ad tempus videatur damnari ab homine.

Nicola Post ꝙ autē ꝓsperitatem in quoꝝ esse cōtemnendam et iustorum aduersitatē appetendā oñdit: hic osequē ponit suam monitionem: videlicet ꝙ homo cōmittat se fideliter diuine dispositioni. nec a rectitudine iustitie moueatur ex maloꝝ transitoria prosperitate: dicens. ⁊ Expecta dominuꝫ ⁊ dispositionem eius patienter. ⁊ custodi viam eius ⁊ obseruando mandata eiꝰ ⁊ et exaltabit te ⁊ de valle presentis miserie ⁊ vt hereditate capias terram ⁊ s. viuen

Augusti. de qua dicit tuꝫ. **Augusti.** Venite filii audite me timorem domini docebo vos. Quis est homo qui vult vitam diligit videre dies bonos. Et quid de illis qui nos angustiauerūt inter quos gemimus: quoꝝ scandala toleramus: ꝓ quibus seuientibus oramus frustra. Quid de illis erit: sequitur. ⁊ Quoniam peribunt peccatores ⁊ tui eris ad dexteram: illi autem ad sinistram. Duplici ratione iustorum gaudia cumulantur. Primuꝫ cum senserint in quantis sint iocunditatibus collocandi. Deinde cum viderint peccatores in penis exultabūt se amplius ab eterno supplicio liberatos. **Hugo** Ostensa sanctorū dignitate eternam esse: hic ostendit dignitatem malorum fantasticam esse a transitoriaꝝ. Vnde dicit ⁊ Odi impium superexaltatuꝫ ⁊ super alios honoribus ⁊ et eleuatuꝫ ⁊ superbia ⁊ sicut cedros libani ⁊ hoc est in maxima dignitate temporali. Libanus vero candidatio montis interpretatur. ⁊ Et ⁊ ipsi intrant candore et gloria huius seculi ⁊ transiui et ecce non erat ⁊. **Nicola.** quia talis gloria et potestas est ita breuis q8 ē quidam transitus: sc8m ꝙ dicit Sapiē. ij. Vmbre enim a transitus ē tempus nostrum. **Cassio.** Duobus modis mundus iste trāsitur. siue cū deserit meliore cōuersatōe siue cū mortis fine relinquit.

Augusti. Ergo transiui ad spiritualia: intrauit ad sanctuariū dei vt intenderē in nouissima eorum a ecce non erat. ⁊ Quesiui eum a nō est inuentus locus eius ⁊ **Ieroni** Sicut enim cedrus libani ⁊ super excelsos montes apparet exaltata a impulsu ventorum sepe dilabitur. ita et impius q̄ relicto deo in diuitijs mundi confidit quantūlibet floreat: quantumlibet extollatur et eleuetur nō inuenietur cum ab hoc mundo migrauerit. **Nicola** quia in profundo infernī est absconditus. ⁊ Vidi impium ⁊ vsto in nocentiam ⁊ nulli nocumentum inferendo ⁊ et vide equitatem ⁊ iuste cum proximo agendo. ⁊ quoniam sunt reliquie hominī pacifico ⁊.

Cassiodo vt post hanc vitam eterne beatitudinis premia consequantur.

Ieronim⁹ Quis hic pacifice vixerit vt filius dei vocet huius reliquie hoc est corpus mōrale refuat ad gl'iaꝝ resurrectōis

iuxta illud apostoli Oportet mortale hoc induere immortalitatem.

Nicola ⁊ Iniusti autez dispribunt ⁊ per eternam damnationem ⁊ simul reliqe impiorum intribunt ⁊

Hugo quia bona tẽporalia que hic reliquerunt nõ proficient eis sicut in alio psalmo dicit. Ne timueris cum diues factus fuerit homo et cũ multiplicata fuerit gloria domꝰ eius. quoniam cum interierit nõ sumet omnia neq; descendet cum eo gloria domus eius. **Cassiodo** Siuevt q̃ reliquie signant memoriam bonorum quam iustus vir in hoc mundo post obitum derelinquit. dum de actuum suorum probitate laudatur. Quod vtiq; martiribus contigit qui pro testimonio veritatis felices animas reddiderunt. hoc meriti impij nullatenus possunt qui nullum vestigium bigum sue memorie derelinquunt quoniam supueniente interitu eorum laus a fragilis vita dissolui. **Jeronimꝰ** ⁊ Alius autem iustorum a domino ⁊ per quem et presentem vitam capiunt et adipisci prestolantur eternam ⁊ et protectore eorum in tẽporte tribulacõnis ⁊ **Cassiodorꝰ** Tempus quippe tribulacõnis duplex est sed longe dissimile. Nam et hic tribulationes temporales sunt quas tamen dominus a fidelibus suis ex toto non amouet q̃ mordent potius q̃m deuorant. Illa vero tribulacio que in die iudicij impijs veniet mala quia eterna. tristis quia cruciat. vehemens qz districta est. In hoc tempore tribulationis protector est dominus qz ex ipsa eripit et adiuuabit eos dominus ⁊ quoniam in colluctacõne temptationum fatigantur ⁊ et liberabit **Nicola** si ceciderit eos ⁊ in manus inimici per peccatu; ⁊ et eruet eos ⁊ per veram penitentiam ⁊ a peccatoribus ⁊ id est a demonibus in peccato obstinatis et perseuerantibꝫ ⁊ et saluabit eos quia speraueruñt in eo ⁊ spe debita que prouenit ex meritis et gracia diuina.

Augustinus Episcopꝰ est in ecclesia catholica sarcinam suaz portat rationem reddituꝰ est deo. in bonis cuz noui. si malus est ipse nouit. Si bonus est nec sic spes mea est. hec autem omnia didici in ecclesia catholica vt spes mea non sit in homine. Idem in tractatu super eundem psalmum. Nouissimus dies karissimi terribiliter venturus auditur eis. qui secul esse bene viuendo nolunt et male viuere volunt. Hunc enim vtiliter scimus venturum. et vtiliter ignoramus quando venturus sit. paratuz cor habeamus bene viuendo et non soluz non timeamus venturum illum diem sed amemus. dies quippe ille sicut in fidelibus laborem auget sic a fidelibus laborem finit Quid autem vtz duoz eẽ velis aliqꝫ veiat. aut

fidelis aut infidelis. nūc ē in ptāte tua. cuz autē venerit tunc non erit Elige ergo cum tempus est quia deus quod misericorditer occultat misericorditer differt Justum aūt est apud deuz vt mō impiatur misericordiā. a m futuro exerceat iudicium Si reuera ꝑturbat hominem xp̄ianum qz vides malevi uentes felices rerū istarum copia circūfluere. sanos esse. supbis dignitatibus eminere. incolumē habere domū. gaudia. suoz obseq̄a dientum. excellentissimas potencias. nihil triste interpellare vitā ipsoz mores nequissimos vides facultates copiosissimas respicis. et dicit cor tuum nullū esse ōnuz iudiciū. oia casib9 fieri a fortuitis motibus

Collect. Bibe ergo ventilare potionem huius p̄s p os cordis tui a cognoscēs qm̄ post breuem huius vite prosperitatē pctores ad temp9 florentes. eternis deputabunt tormentis. a iusti post breuē tribulacōez ad gaudia puement sempiterna Simulq3 in cōclusione huius p̄s attende quanta faciat p te tuo impator Ipse ē tua salus tua pcessō tua liberatio. vt te hic regat et custodiat ac deinde ad vitam eternā pducat q̄ ē bn̄dictus in.s.s. Amē.

Psalm9 .xxxvj.

DOmine ne

Titulus talis est p̄s dauid i rememorati one sabbati

Cassiodorus. dicendo in rememoracione hoc nobis titulus iste pronunciat vt quia peccatū proprius fugere nequimus. semper ipsum in memoria habeamus. non ad faciendū sed vt ab eius frequencia saltem nos tpemus.

Collector. Cassiodorus exponit hūc psalmum loquēs in persona Job qui vt ait fuit superator vite mortalis et carnis sue debellator ac ingeniarum supplicioꝝ triūphator.

Glosa Verum quia iste psalmus est terra us in ordine penitencialium congrue de quolibet peccatore potest exponi. Vnde sensus tituli talis ē psalmus iste est dauid id est penitentis habitus in rememoracōne sabbati Sabbatuz est requies et mitatis quam debere formidat peccati conscius. a habere considerat grauiter afflictus Iste nanq3 penitēs in malis penis positus timēs. et inde fugiens. sabbati eternitate dotatur. Vnde ne huius sabbati beatitudine priuetur dominū misericordiam implorat dicens.

DOmine ne in furore tuo arguas me. **Augustinus.** Vt non sim inter illos a sinistris quibus dicturus es. Esuriui et non dedistis michi manducare Ite in ignem eternum. neq3 in ira tua corripias me. vt in hac vita me purges et talem me reddas qui iam purgatorius ignis nō opus

fit Grauior erit ille ignis q̃m quic
quid potest pati homo i hac vita
Sequitur causa probabilis vt in
illo iudicio iam non deberet puni
ri qui malis presentibus vehemen
ter afflictus est Vñ subdit Quo
niam sagitte tue infixe sunt mihi
Glo. Sagitte sũt vindicte dei
.s. dolores a penalitates
anime et
Hugo vt pote tristi
corporis
cia esuries fri
gus sitis et cetera humani corpis
infir
Glo. Ex augustino. qe
ma.
tur a infiguntur ita vindicte dei in
tense fuerunt in adam p cõmina
tionẽ sicut legit̃ genes. ij. In qua
cunq; die comederis ex eo: morte mo
rieris Et quia comedit infixe sunt
ei et nobis in ipso: p penam a cul
pam et nõ ad horam nã cõfirma
sti sup me manũ tuã vindictã
tuam vt ineẽt michi sagitte tue
vsq; in finẽ pñtis vite ꝓpter quod
Non est sanitas in carne mea
qua porro mortale corp9 tot tem
ptationibus et corporalibus mi
seriis subditum et hoc a facie ire
tue ab instãcia vindicte in adã
exercate non est pax ossibus me
is vinteriorib⁹ viribus anime
a facie a memoria peccatorũ
meorum Dñt et hi duo versus ex
pmi in psona penitentis deploran
tis non inflictam miseriã vt dictũ
est sed assumptam penitentiaz co
rã deo memorãtis a dicẽtis Quo
niam sagitte tue infixe sunt m
Jero Verba sacre scripture ac
doctrine tue infixa sũt cor

mi meo que vt iaculũ trãsierũt hera
uerunt cor meum vt agerem pẽ
tenciã et confirmasti sup me ma
num tuam vt tanq̃ bonus magi
ster verberibus castigacõnis affli
ctum redderes emendatum Non
est sanitas in carne mea a facie ire
tue Vidi faciem ire tue hoc est in
tellexi p scriptuas sanctas quãta
minaberis peccatorib⁹ a extabui
& cõputrui vel totus defeci petens
ne ipsa ira sup me descenderet nõ
est pax ossibus meis a facie vã
memoria peccatorũ meorũ Nul
lam quietem indulsi vel ossibus
vel membris meis donec ea pẽi
tendo purgarem Nec mirum si nõ
est mihi pax Quoniam iniqui
tates mee supergresse sunt caput
me
Cassi. Caput enim nostrũ
um ratio est supra q̃m
inter bona nobis collata celsius mi
hil habemus. Ipsa enim duce. do
mino pstante dirigimur. ipa nos
ad bonos actus proficuos perdu
cit. quam si iniquitas oppresserit
illa protinus victa succumbit.
Jero Iniquitates ergo mee i
ualuerunt michi prout
sequitur a sicut onus graue gra
uate sunt super me. Sicut pondus
graue sic peccata mea super me.
Hugo deinde conqueritur
penitẽs iste de pecca
ti diuturnitate quo impeditur ne
sursum ad celestia appetenda con
surgẽ possit vñ dicit Putruerũt
et corrupte sunt cicatrices mee.
Grego libro Job. viij. q̃d
enim sũt cicatrices

misi vulnerum sanationes. ꝙ quoniam qui peccatum corrigit et plangit: cicatricem vulneri superducit. Sed cum mens decepta hoc unde ia penituit ab delectationem sui ruoret: cicatrix penitencie que superducta fuerat ab putredinem vulneris redit. Et hoc fit La facie insipiencie mee **Hugo** v propter insipiencia meam .s. quia non sentiebam amaritudinem peccati Miser factus sum

Iero. id est miseriis afflictus La curuatus sum v humiliatus sum ad penitentiam vsq in finem v vsq dum confitendo merear indulgentiam obtinere Lota die contristatus ingrediebar im dignum me iudicans vt non oculos ad celum leuare auderem sed pectiens pectus meum aiebaz. deus propicius esto mihi peccatori. Causam huius miserie et tristicie subdit di **Nico.** Quoniam lumbi mei im quibus luxuria dicitur regnare secundum Gregorium. Ome. xxxij. sup euangelio **Hugo** Implete sunt illusionibus v delectationibus carnalibus que recte illusiones dicuntur propter duas causas. quia post factum vellet homo non peccasse Vnde dixit quidam phs Non emo tanti penitere. hoc dixit. quia quedam mulier magnum precium petebat ab eo vt consentiret ei. Secundo quia p momentanea delectatione peccator eterno incidio obligatur. Talis enim non potest penis illudi Vnde

Gre. Momentaneum est quod delectat: eternum vero quod cruciat Si enim vnusquisq consideret a titillantez intelligat corporis voluptatem dicere potest

Nico. Non est sanitas in carne mea quia exinanitio carnis precedit luxuria.

Iero. Vñ dicere potest cum apostolo. Miser ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Et illud neq enim quod volo facio. sed hoc quod nolo Afflictus sum castigando corpus La humiliatus sum minis pro penitencia La ugiebam im confessione facta La gemitu id est a contritione cordis mei Gemitus corporis est propter res terrenas vel propter mortem gemere. gemitus cordis est propter peccata sua vel aliorum.

Nico. Domine ante te omne desiderium meum m ga. te non latet aliquod secretum Et gemitus meus a te non est absconditus

Ieroni. Quicqd deliq: quia mala confessionem tibi cum gemitu reseruaui. sciens quia tibi non occultantur occulta. **Augul.** Videtur autem aliquando homo videre seruus dei nunqd desiderium illud mortuum est in corde. Si autem mest desiderium. mest a gemitus. Non semper venit ab auribus hominum sed nunquid recedit ab auribus dei. Cor meum conturbatum est **Hugo** quia sicut dicit Gregorius Justum est vt in se semper

do falsa testimonia contra me Let dolos tota die id est continua p̃ na cogita
Jero Meditabãt tione. .adducendo falsos testes. vel cum interrogarent cum si deberent censum daẽ cesari. aut si mulier deprehensa in adulterio lapidaretur Ego autẽ tã q̃ surdus non audiebam et sicut mutus non aperiens os suum semper que exprobrabant fustuli et ingẽ filui. Vocat pilat⁹ manifestat cũ dicit Michi non loq̃ris. nũ et ysaias. liij. de ipso propter tauit dicens. Quasi agnus coram tondente se obmutescet a non aperiet os suum Et factus sũ sic homo non audiens Nam cum me cõspuerent. arundine verberarẽt. illuderẽt q̃ genu flexo. mihil respondi Et quasi homo non habens in ore suo rẽbarguciones. Sic tacui accusatus quasi non habẽs quid pro me respondere deberẽ. Christ⁹ in omnibus exemplum debit vt homo flagella et correptiones patienter portare debeat. Idcoq̃ tan q̃ mutus tacui Quoniam in te domine speraui: tu exaudies me domine deus meus vt me rẽfuscites
Hugo Quia dixi id est petii a te ne quãdo supergaudeant michi id est valde gaudeant inimici mei iudei p me de
Jeroni Et pro quia uicto .dum admonẽtur pedes mei id est apostoli adh̃ fidelitatem qui nomen meum portare debuerant per orbem terrarũ Commoueri possunt pedes mei a

merores inueniat. qui relicto vero gaudio. i se gaudia querebat de reliquit me virtus mea que consistit in bonis gratuitis. quam habui ante peccatum Let lumen oculorum meorum videlicet gracia dei similiter me derelinquit.
Jero Let ipse quidem non est mecũ .quia post posito veritatis lumie in tenebras deciderat peccato
Colle tum residuum vero psalmus et augustinus de capite christo domino nostro passo a crucifixo. licet quedam conueniant corpori. Vñ vox ẽ christi in passione constituti Amici mei et proximi mei videlicet iudei et iudas.
Jero Quos amicos vocat propter abraham et proximos eos q̃ ab eorum generatione assumpsit carnem Laduersum me approp̃inquauerunt
Hugo cũ gladiis et fustibus vt habetur Matth. xxvij Let steterunt accusantes me et qui iuxta me erant scilicet apostoli qui comitabantur me Longe stetẽrũt
Jero de quibus ait euangelista Cum autem apprehendissent eum stabant omnes noti e
Hugo La vim facie tus alongebant qui querebant animam meam scilicet iudei qui me violenter captum duxerunt ad principem sacerdotum Et qui inquirebant mala michi scrutantes quomõ in me causam mortis inuenire possent Locuti sunt vanitates fingẽ

stabilitate fida et inimica insultabē in me. si ihc crucis morte humiliatus non resurrexero. Inme magna locuti sunt. dicentes Si filius dei es descende de cruce. et etiam tu exaudies. Quoniam ego in flagella paratus sum. preparo ad sustinendam crucem. lanceam vel actum vt per hanc mortē meo sanguine redimam populum pereuntez. quia christus ad hoc venit vt sustineret passionem. Vel potest esse vox pnitentis parati. ad penitentiam atq; dicentis Ideo exaudies me **Nicola.** Quoniam domine ego in flagella paratus sum. id est ꝓmptus animo ad sustinendum flagella que michi voluerís inferre. et dolor meus in conspectu meo semper. quia scio me penam pro peccatis meis **Glosa.** Impius meruisse. se defendit in peccatis et iustus contra se iracundiatur. **Bernhardus** Totus debet esse in discipulis discipulis christi. vt humilietur ad timorem. exhibiatur ad scientiam. exercreatur ad penitenciam. coronetur ad gloriam quia quanto homo promptior ē ad flagella toleranda. tanto deus promptior est ad miserendum. Item exaudies **Hugo.** Quoniam me. Quoniam iniquitatem meam annunciabo. per confessionem. et cogitabo pro peccato meo. delendo et sanando.

Augustin⁹ Hoc est enim curam gerere pro delicto semper miti. semper intendere semper studiose et sedulo agere vt sanes peccatum. Ecce de die in diem plangis peccatum tuum. sed forte lacrime currunt a manu cessant. fiat elemosine. redimantur peccata. gaudeant indigentes de bono tuo. vt et tu gaudeas de dato dei. Eget ille a te. eges tu ad deum. Tu non contemnas egentem tui. et deus te non contempnet egentem sui hoc est curam gerere et cogitare pro peccato meo. Inimici autem mei viuunt. Bene ē eis. gaudent in seculi felicitate vbi ego lacrimo a rugio a gemitu cordis mei. Vel ē vox christi de iudeis dicētis.

Jeronim⁹ Inimici autem mei viuunt. videlicet iudei. quia non sunt statim vltione diuina puniti. et confirmati sunt super me. ad opprimendum me. **Augustin⁹** Et multiplicati sunt qui oderunt me inique. quia bona sibi facere volentem oderunt. Qui retribuunt mala pro bonis.

Jeronim⁹ Dulcedinē eius nevite afferentem acto ac felle me potauerunt. detrahebant michi. dicentes. Alios saluos fecit. seipsum non potest saluum facere. quoniam secūdam bonitatem. vt implens voluntatē patris pro vita populi susciperet mortem. Ne derelinquas me domine deus meus: ne discesseris a me. cum profunda inferni penetrauero. Intende in adiutorium meū. dñe de⁹ salutis mee. magister tu es domine iesu qui intendit te patri

Fere

m a

suscitans te a mortuis ⁊ercia die ⁊ collocans ad suam dexteram in celestibus super omnes principatum et potestatem dās tibi nomē quod est super omne nomen.

Augustin⁹ Dicamus a nos in illum et per illum qui interpellat pro nobis ne derelinquas me domine deus meus. ⌊ **Cassiodo.** Quia or est bone conscientie metus extra te post-remā ⌊ ne discesseris a me ⌋

Nico Quia sine te nō possum ⁊ ⌊ nitende in adiutorium meū ⌋ continue prestando michi auxilium ⌊ domine deus salutis mee ⌋ a quo et in quo consistit salus.

Augusti In ipo accepturi pitrem az vt contemplantes gloriam dei ⁊ eius faciem videntes eū laudemus in eternum sine defectu sine aliqua pena iniquitatis ⁊ sine aliqua peruersitate peccati laudātes deum et iam non suspirantes. intrantes illi cui vsq; in finem suspiramus et in spe letati sumus. In illa enim ciuitate erimus vbi bonum nostrum deus est. lumen nostrum deus est. pauis deus est. vita deus est qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Psal. xxxviij.

DIxi custodiam vias meas vt nō deliquam in

Titulus talis est In finem p ydithun canticum ipsi dauid.

Nico Ad considerandum intellectū huius tituli primo sciēdū est q sic dicitur ⁊ paralipo. xxv° dauid instituit cantores ducentos. lxxxviij. qui per vices canerēt diuinas laudes a ministris fecit tres principales cantores. s. asaph eman et ydithun. Fecit etiam dauid psalmos ab istis cātoribus decantandos scdm q habetur p̄mi paralipo. xvi. a v. esdre. iij

Glo Quorum cantorum nomina esdras frequēter posuit in titulis Tum pro honore ministerij Tum propter nōminum interpretationes p quas sub iectorum psalmorum intellectus panduntur sicut a huius psalmi capitur intellectus per hoc nomen ydithun quod interpretatur trā silientes. videlicet q mhiāt tremis

Hugo Iste ergo ydithun promittit se transire omnia mundana. quia in mundo

non est nisi labor et afflictio spiritus. vnde sensus tituli talis est Canticum id est tractatus iste qui idcirco dicitur canticum quia in eo agitur de eterna beatitudine ad quam perducit nos in finem vsque finis nomen iesum xpm. attribuitur dauid auctori. Canticum dico factus pro ydithun id est pro trāsiliente mundum per contemptum per carnis castigationem. per rationem. et per contemplationem.

Glo. docet enim nos psalmus a dilectione seculi ad legem dei. et inde ad eternitatem transilire.

Jeronimus docet etiam vt thesauri semus in seculo ea que ad profectum animarum pertinent Insuper docet vt refrenās homo os suum obseruet ne per fatuitatem verborum incidat in peccatum quia scit propheta etiam de verbis otiosis rationem esse reddendam.

Cassiodor Et quia consuetudo est humanitatis vt cum aliquis se laudabili conuersatione tractauerit calumnian cium insidijs protinus appetatur. Iste ergo ydithun qui de probabili opinione pessimorum contraxit inuidiam. secum deliberans melius esse silencium tenere q̄ aliquid inter emulos loqui In primis ait.

Hugo Dixi custodiam id est firmiter in corde disposui custodiē vias meas videlicet locutiones et opera mea.

Cassiodor⁹ nō. die a criminibus me abstineam quia iam sanctus erat sed a superfluis verbis vnde subdit vt non delinquam in lingua mea

Hugo In lingua multis modis delinquitur videlicet adulando. mentiendo. otiosa loquendo. murmurando cōtra dei ordinationem vel proximi promotionē. detrahendo iurando inoportune loquendo

Cassiodo. difficile quippe est linguam in lubrico fauciū constitutam veritatis rigide tenere mensuram. cui si incaute frena laxentur. frequēter contra se loquitur. Facilius enim culpa refugitur tacendo q̄ loquendo. Ideo subdit

Jeronimus Posui custodiā oris meo. beatus enim hominem oris custodia facit cum non profert mania sed que deo sunt digna.

Hugo Vnde prouerbiorum xxi. Qui custodit os suum et linguam suam: custodit animam suā ab angustijs. Et non dixit q̄ hoc fecit quādo magis necessarium fuit.

Cassiodor⁹ Cōsistebat peccator aduersum me. id est insidiebatur mihi querens audire vnde calumniam possit efficere. Qua liter autem oris suo custodiam posuit insinuat cum subiungit.

Jeronim⁹ Obmutui. ne cum obiurgantibus me constrepere vel cō

tenderem Let humiliatus sum et si lui a bonis vt intelligas putum fuisse silencium non dolosum qa salubrem commemorationem re cipe non poterāt qui cōtēctionum sentinam pquirebant Nam dns in euāgelio dicit Ne miseritis mar garitas vrās añ porcos Let dolor meus renouatus est Hugo. Nouus erat dolor p contēptu et obstinacōe ma lorū ꝙ renouatus ē pro damno bo noꝝ qui amiserūt pastu verbi dei Concaluit cor meū intra me id ē ab omni pte fuc̄ensū ex grīna di lectione s. dei Cassi. Intra me et proximi. s. in interiore homine vbi ratio tacite loquit̄a a dño dignanter Hugo. Et licet exaudiē. calorē istum nō possum pandere vt ex bo no thesauro cordis pferā bona ex hortatorū sermōis Et Intī Li meditatione mea hoc ē in silio vel in de liberacōe cordis Exarsit ignis affectū caritatis a dilcōe cordis seruabo intus quaz nō possuz pro ducere foris ad effectum Et in hoc ardore ca Aug. Loquutus fuz nō audi tori quē nolo erudiē ꝙ exaudito ri do a q̄ volo erudiri Li lingua mea Cas. hoc ē in illa puritate mē tis q̄ solebaz ipsi dño cō fiteri a aduentum eius studio pie dilcōnis expectare vt q̄d locutus es Notū fac mihi dñe finē meū et nu merū dierū meoꝝ quis est. e Iero. Non finē istius vite q̄rit sibi notū fieri ꝙ illum in quo euacuatis ptātibus ac festi nata morte xpō iungat q̄ est finis le gis Ipse enim noster est finis ad quem pueniſſe vita eterna est. qz nosse illuz est vita eterna vt dī Jo. xvii. Neqz istorū dierū numerum vult scire ꝙ illoz de q̄bus dicit do mino. Apud patrem meū māsiones multe sunt. Aug. In illa viz ihrlz ciuitate speciosa dñi mei vbi non erit mors neqz de fectus neqz dies trāsiens sed pma nens qui nec hesterno pcedit nec crastino impellit Lvt sciaz quid de sit mi Iero hoc ē tunc facies in telligē oia bona vt cuz hac nota habuero sciā q̄d ad huc in seculo degente desit ad pal mam bñ cudimis ꝙsequendā Per fectus enim erat paulus qui dice bat Bonum certamen certaui cur sum cō summaui nūc autem deest mihi corona iusticie quam domi nus retribuet mihi Potest a iste versus ad litteram exponi.

Hugo Notuz fac mihi do mine finem meum id est mortem meam corporalem videlicet exitum vite vt eum in me moriam habeam quod necessari um est propter multa qz timorez incutit et facit contemni diuicias et gloriaz mundi. atqz cautela est contra omne peccatum vnde eccle. vii. In omnibus operibus tuis me morare nouissima tua et in eter num non peccabis Econtrario di citur trenorum v Sordes eius in pedib9 eius nec recordata est finis sui Sed quia non contingit finem

consequí míſi per me dium ideo pe
tit ſibi notū fieri ſubdens Et nu
merum dierum meorum ſupple no
tum michi fac nō vt vacem volup
tatibus ſed vt ſciā q̄d temporis
et meriti deſit mihi vt ſaltē in tē
pore reſiduo diligencius emendē
vitam meam. Sicut viator qui vi
det diem tendere ad occaſum ac
huc ſibi grādem viam reſtare ad
locū quo tendit feſtinācius et ar
dencius currit. Vnde monet nos
apoſtolus prima ad chorī ix. Sic
currite vt comprehēdatis. Demde
oſtendit viz ſanctus ſe exaudituz
in hoc q̄ dominus oſtendit ei defe
ctus ſuos quos patitur in preſen
ti vita propter quos tranſilire nō
poteſt ad vitam vbi nullus eſt de
fectus. et in primo allegat breui
tatē vite dicens Ecce menſuabi
les poſuiſti dies meos Trāſlatō
hebraica habet Ecce breues poſui
ſti dies meos quia res breuis eſt
de facili menſurabilis. De hac bre
uitate dic Job. xiiij. Homo natus
de muliere breui viuens tempore.
et idem. xiiij. Breues dies hominis
ſunt. numerus menſuz eius ap
te ē et ſubſtancia mea que adā
peccante dampnata eſt tanq̄ mi
hilum ante te quia teſtante apo
ſtolo. Qui putat ſe aliquid eſſe cū
michil ſit ipſe ſe ſeducit.

Caſſiodo. Cui michil ali
quid diuinitas
contulerit ſi proprio ope non ha
bet quod preſumat. Iſte igit ſan
ctus vir conſiderans ſubſtantiam
hominis michil eſſe conſequentz
ſubiungit Ceruntamē quomā
in hac mortalitate verſamur vbi
mentem noſtram fragilitas pul
ſat humana nec eſt adhuc vnuz
illud eternum quod nos in ſua fa
cilitate firmitate conſiſtere vi uer
ſa vanitas omnis homo viuens

Jeronimus. ſi peccator
eſt et in di
uiciis fluxerit vanitati ſubſiſtit. Si
iuſtus et deſiderat diſſolui et cum
chriſto eſſe. vana eſt michi omi
nus vita preſens. et ſicut vita ho
minis eſt modice duracionis. ita
et parue cogitationis. Ideo ſubdit

Hugo. Ceruntamē in ima
gine pertranſit ho
mo id eſt ad modum ymaginis
que videtur in ſpeculo a ſtatim di
ſparet et tranſit eundo ad mortez
ſed pertranſit id eſt perfecte tran
ſit morien do nec ſolum hoc patit
ſed a fruſtra conturbatur

Nicola. Id eſt vana ſolicitu
dine anxiatur. Cuius
cauſa ſubditur Thezauriſat auz
magna ſolicitudine et ignorat cui
congrega
bit ea

Caſſiodo. Dine
pba
tur ſtultavanitas quoniam cupit
peritura ſeruare quorum poſſeſſio
mortua eſt.

Jeroni. Plerique mul
ta congregāt
que aut deſideria filiorum euertit
aut fiſcus occupat aut diripiunt
alieni. beatus autē ille eſt qui ibi
thezauriſat vbi fures non effo di
unt nec furantur vbi audire mere
atur. Odū feciſtis vni ex mini
mis meis: mihi feciſtis Et mutere

quia licet multa sint similia in q̄ ibus hominum mutabilitas accusetur auaricia tamen electa ē cui hec potius imputetur Scriptū est enim. Radix omnium malorū ē cupiditas. **Hugo** Defectiuis miseriis et defectibus que sunt cause transiliendi ad deum ostendit se transitire ad deum spe et desiderio Vñ dicit Et nūc exquo tot sunt in mundo miserie et defectus Que ē expectacō mea. nonne dominus. quasi dicat. sic **Cassiodorꝰ** Nam vicio litor egregius necesse erat vt illū tempus expectare debuisset quando eum eterna premia coronarent Q substātia mea apud te est substantiam vero suam hic non illā a deo de qua superius dixit. Et substantia mea tanq̄ nichilum ante te Sed hic substantiam in bonam partem debemus accipere. **Nicolaus** que accipitur is que non pereunt diuicie enim iustorum ēseruantur apud dominū secm illud ysai. lxiiij. Oculus non vidit nec auris audiuit que preparasti deus diligentibus te Et qe ex confidencia diuina insurgit homo ad deprecandum ipsum. ideo subdit deprecando. **Jeronimus** Ab omnib⁹ iniquitatibus meis eripe me preteritis presentib⁹ et futuris. **Cassiodorꝰ** Quis iste sanctus probabili se deuocio ne tractaret tamē rogat vt ab omnibus iniquitatibus suis dominī miseratione liberetur vt agnoscamus neminem hic esse securum q̄uis beneficia diuina perceperit Opprobrium insipienti dedisti me Stultorum consuetudo talis est vt illos magis irrideant quos moribus bonis studere cognoscunt Sanctus ergo vir opprobriū erat stultis quē eis dissimilem respuebāt. vnde seneca Nondum felix es nisi tota turba te deriserit. Deinde redit ad superiora que dixerat asserens se non respondisse inimicis suis dicēs Obmutui et non aperui os meum **Jeroni.** Cum me conuiciis et iracundijs et diuersis improperijs lacesserent id est irritarent michil ad ea que michi inferebant **Hugo** Quoniam tu fecisti vt in aduersis permissione tua michi illatis non murmurarem. **Cassiodo.** Ipse vtiq̄ fecit qui pacientie dona concessit Amoue a me plagas tuas Plage sunt correctiones quib⁹ pro nostris peccatis iustissime verbere ramur. **Augustinus** Ac si dicat. Tantum cede vt proficiam non vt deficiam. **Hugo** Et necesse habet vt ipsas a me amoueas quia fortitudine manus tue id est a grauī correpcōe potencie tue Ego defeci quantū in me est In incertis passionibus tā verbum q̄ verberū Ppter iniquitates corripuisti hominem

Augusti. hic pietas domini euidenter ostēdit qui non diligit increpationes nisi vt homines corrigantur Iniq̄tas quippe mortaliū more putredinis sine fine vagaretur si eam medicinalis increpacio nō desecaret. Increpatur enim omnis homo propter iniquitatem quez perdere nō vult diuina maiestas. Flagellat autem omnem filium quem recipit Et tabescē fecisti sicut aranēam animam eius ⌋ Tabescit anima ib est deficit vita carnalis cum caro luxurijs et concupiscencijs refrena **Cassiod.** Aranea vetur. ro corp⁹ h a bet tenue. in terra nō habitat sed per loca alciora telas quasdam tenuissima viscerum egestione cōtexit. Huic ergo exigūo corpusculo rede conuersi et afflicti anima comparatur qui longis mortificationibus vigilijs q̄ fatigatus terrena deserens. operacōnes virtutū subtilissimas diuino timore tabefactus efficit Post hec reuertitur ad illud fue propositionis inicium qui licet homo increpetur licet tabefiat tamen fragilitate humanitatis diuersarum rerum varietate confunditur. ⌊ Verū vnde dicit **Hugo.** tamē vane conturbatur omnis homo ⌋ quia preter hoc q̄ in solicitudine temporali est vanitas: est etiam conturbacio quia est labor in acq̄rendo. timor in possidendo et dolor in amittendo. Ponitur enim hic omnis pro maiori parte. ⌋

Cassiodo. q̄a ab hac conturbacōne ille solus excipitur qui ad diuinaz cōtemplationem pura mente transfertur Deinde ydithun iste humiliter exorat emitti sibi peccata priusq̄ vitā finiat dicens Exaudi orationem meam domine et deprecationem meam ⌋ Oracio est oris racio quam promi allegamus vota nostra pandentes. Deprecatio vero est frequens et assidua supplicacio que ab imo pectoris profertur archano Lauribus percipe lacrimas **Ieroni.** Pro eo q̄ meas ⌋ noz et desiderium habeo dissoluī a ab te transire. lacrimas meas direxi q̄ violente fūt semper in precibus a ab clemenciam medicinalem animuz miserantis adducāt ⌊ ne file as a me ⌋ **Cassiodo.** ib ē fac vt ego audiam te occultacordis inspiracōne dicentem illud quod euangeliuz testatur. Remissa fūt tibi peccata. fine illud quod ī alio loco psalm⁹ dicit. Dic anime mee salus tua ego sum. Vel ne fileas in futuro michi dicere. Venite benedicti patris mei percipite regnū quod vobis paratum est ab origine mundi ⌊ quoniaz aduena ego sum ⌋ Omnes enim nos peccatum fecit a diuina ciuitate extraneos et nepharia tenuit regione seculi captiuos. Sz quoniaz misericordia eius nos suscipit. mole sum⁹ quoniā illuc aduenimus ib est babilonia ad ihrlm ipō attrahēte

transponimur. q abdit apud te vt non in dyaboli sed in dominici tutate incolam cuz fuisse sentires subiunxit qz et peregrinus Omnis enim homo qui recipitur in beatitudinem peregrinus dicitur qz incipit esse vbi non erat. dicitur enī peregrinus quasi pergens longius. Et vt geneālem hanc de ommibus sāctis cognoscetes fuisse sētenciam dicit sicut oēs pīes mei

Iero qui dum erant in corpore peregrinabantur a domino

Cas Advltimum vir sāctus sibi petit dimitti vt certo puemiat ad futuā indicia. d.

Hugo Demitte mihi peccata mea et refrige ab estu culpe priusqz abeā de vita presenti p mortem et amplius

Cassi vtqz in hoc mundo vbi peccatorū sacinoribus subuenit qz post mortem non fit peccatoruz remissio vel si desinas ante mortem subuenire amplius nō ero quia male ero. et male esse non est esse. quia non est esse in eternis afflictionibus permanere. Esse enim proprie est beati. Merito ergo non se dicebat esse si se habere cuz electis non intelligeret porcōez. Ecce viciorū tinsilitoz egregius quanta nos beatissime institutionis salubritate cōmonuit inter blasphemos q iniquos habere lingue continentiam. Noxia docet nos vitare ac gustissima tixe certamina prudenti moderatione cōprimere. Silencium est quippe probabile quod minime nos pdu cit ad culpam. quod sapientes p dit. quod grauissimos facit quod consiliuz nutrit quod ipsum quoqz grauissimū ostendit esse seruonem. Quapter hauriamus teme dij huius salubertimam potionē vt qui sanctos tam proficue tacuisse cognoscim9. imo deratam lingue insolēciam non foueamus.

Colle. Rogemus etiaz humiliter pium dominuz nostrum vt in pñti vita remittat nobis omnia delicta nostra quatin9 huius seculi pegrinatione p mortē carnis absolutos dignetur nos facere ciues sanctorum et domesticos dei patris cui est honor et gloria in secula seculoz Amen.

Psalmus. xxxix.

Expectans expectaui dominum. In huic psalmo preponitur talis titulus In finē psalmus dauid.

Cassio. Sepe dixi mus pertinem et dauid christum signari cui iste titulus aptandus est.

Nicola. Deo vt innuit apostolus ad hebreos decimo. vbi inducit litteram huius psalmi dictum esse de persona christi. Ad exponendū ergo hūc psalmum de christo. Sciendum ē qz inter septem regulas legis quarum prima est de domino q eius corpore qd ē eccā seu fideliū cōgregacio qppt onerionē capitis ad coz

pus a ecōuerso sacra scriptura frequenter transit sub vno conte xu de vno ad aliud loquens qua si de vna psona. sicut dic̄ ysaias lxi. Induit me dominus vestimen to salutis a indumento iusticie cir cūdedit me quasi sponsum decora tum corona et quasi sponsaz orna tam monilibus suis Quod em̄ di cit quasi sponsum decoratum coro na referendū est ad xp̄m Et quod subditur a quasi sponsam ac̄. refer tur ad corpus eius misticum qđ est eccā ſm q̄ dicit aug⁹. iij. de do ctrina xp̄iana Hoc eciā patet da rius in nouo testamento Actu. ix. vbi dicitur. Saule saule quid me psequeris me v corpus meuz mi sticum v ecclesiā vel congregacio⁹ fidelium. Saulus em̄ nō pseq̄bat christum in psona ꝓpria sed eius fideles. Quod ār statim subditur Ego sum iesus nazarenus. ad pso nā dominī referur. Alia est regu la de corpe dominī xro a p̄mixto quia in corpore dominī misticō cō tinentur simul boni cum malis vs̄ in die iudicij sed tunc segregabū tur sicut pastor segregat oues ab edis. Et racōe huius cōmixtionis aliquādo vituparantur boni cuz ma lis sicut ysa v dicit Cognouit bos possessorem suum et asin⁹ presepe dominī sui. Israhel autem me non cognouit et populus meus non i tellexit. Aliquando autem ecōuer so mali commendantur cuz bonis sicut osee. xi. dicitur. Quer israhel et dilexi eum. His visis primo cir ca misteriū incarnationis christi ponitur gracīarum actio ex parte corporis mistici quod est ecclesia que ex totius mūdi partibus cāt congreganda expectans cristi ad uentum et dicens ⌊

Expectans expectaui dn̄m ⌋ qr sācti pres de corpe xpi mi stico exn̄res per fidē cū magno de sio expectauerunt christi aduē tuz. vnde dicebant ysa. lxiij. vtinā dirumperes celos atq; descenderes.

Cassio Superflua nō est tā decora repetico Expe ctare si quidem possumus a ingra ti. Expectantes autem expectamus quando mites aliquid cum mag no desiderio sustinemus ⌊et inten dit mihi ⌋ id est oratioi fidelium de aduentu christi.

Nico Et exau diuit pre ces meas ⌋ in mundo viuendo ⌊et eduxit me de lacu miserie ⌋

Augusti id est de profundo imq̄tatis que ho mines miseros facit ⌊ et de luto fe cis ⌋ id est de carnalibus concupi scen cijs

Cassiodo Nam sicut futuz fecis fetidū atq; g̃ue est ita a bonis deli cta limosa sunt q̄ et fetoribus horre scūt et g̃uitate demergunt Postq̄ vo dn̄s eduxit me custodiuit mea recidiuo Vnde subditur.

Nico Et statuit ⌋ v stabili uit ⌊ supra petram ⌋ id est christum sedm q̄ dicit apostо lus v ad chor. x. petra autem erat christus ⌊ pedes meos ⌋ id est affe ctus quibus anima cogitando et desiderando graditur. Pedes nr̄os

sup̄ petrā statuit cui in ꝓi dñi iussionibus ambulamus Let direxit gressus meos id est actus meos in vitam eternam per legem euangelicam que docet contemnere terrena et amare celestia ac per hoc introducit ad beatitudinez quod lex vetus facere non poterat scdm qd dicitur ad hebreos. vij. Nihil ad perfectum adduxit lex.

Jeronim⁹ Et immisit in os meum cānticum nouum quia christus nouus homo venit in mundum. nouam legem dedit mundo

Glosa. Nouus ergo populus christianus nouam legem cantat de incarnacione dñi et resurrectōne Let carmē id est laudez Ꝺō nostro vt iam non sonos turpes et theatrales concinā. sed in diuinis hymnis per armoniā noui testamenti delectet

Notandus est ordo

Gregorius.

In commentario dicit super ezechielem omelia. viij. prius enim de luto prauitatis educitur vt eius pedes per fidem in petra solidentur et postꝙ boni operis pedes a greffus iam in petra fixerit tunc predicationis canticum accipit vt hymnum domino dicere et vocibus et operibus possit.

Jeronimus Videbunt multi christum annunciatum venisse Let timebunt intelligentes per christi predicationez se peccatores Let ecclesiā christiam Let speābūt in domino vt eis pristina remittantur peccata.

Hugo. Et quia beatus est qui sic conuertitur. Ideo subdit Beatus vir cuius est nomen domini Nicolaus. Jhesu christi Let spes eius quia scdm qd dicitur actu. iiij. Nō est aliud nomē sb celo in quo oporteat nos saluos fieri. **Cassiodorus** Nomē eim dñi inter cetera saluator eternus est. Et ille spem suam ponit in eius nomine qui se non suis meritis ꝙ ab eo p grām credit esse saluandum Let Ideo ait q Let nō respexit in vanitates Let hoc est fiduciā nō posuit in rebus que sunt vanitates a mentē a sancta religione fallaci illusione conuertūt Let insanias falsas

Jeronim⁹ Insanie autem false sunt ire rixe. dissensiones. et reliqua quibus homines insaniunt vt peccent que a postolus opa carnis esse dicit.

Cassiodorus. Vel insanie false ad illos aptari possunt qui spectaculorum fallacium delectatione capiun

Nicolaus Cōsequitur. quen sequenter ostenditur magnitudo misterij incarnacionis christi cū dicitur Multa fecisti tu domine deus meus mirabilia tua mundū creando a gubernando. sed magnius fuit mirabile satis ipsuz recreando p tuā bñdictā incarnacōem

et passionem. Ideo sequitur Et cogitationibus tuis quibus abeet no dispositisti misterium incarnationis tue non est qui similis sit tibi quasi dicat hoc mirabile excedit omnia mirabilia tua. Translatio hebraica habet Et cogitationes tue pro nobis quia fuit causa nostre salutis.

Cassiodorus. Adnuntiant sancta mater ecclesia. Nunc audiamus dominum salvatorem dicentem Annunciavi prophetas meventurum in carne Et locutus sum Personaliter hoc fecit cum inter nos conversatus evangelizavit Addibitque multiplicati sunt super numerum quia scilicet super calculum beatorum multiplicata est turba peccantium. Designat enim tantum illos in libro viventium scriptos qui illi in hierusalem superne predestinati esse noscuntur Unde bene dicit christi predicatione multiplicatos super numerum.

Gregorius. xxvo moalium Quia multis ecclesiam intrantibus hi ad fidem spontaneus veniunt qui a numero regni celestis excludunter Dicit enim fidelibus per confessionem christiani nomini admixti sunt & propter vitam reprobam illic numerari in sorte fidelium non merentur

Nicolaus. Deinde dicit misterii incarnationis ratio et hoc in persona christi quia propheta transit de corpore ad caput per modum supra dictum. Unde dicit Sacrificium Circa quod est sciendum quod una causa huius incarnationis fuit ad supplendum legis imperfectionem quia ipsum christum incarnatum propter quod ipse dicit Matth. v. Non veni solvere legem sed implere. In lege autem erant aliqua precepta cerimonialia de sacrificiis et oblationibus offerendis. Hec autem sacrificia erant imperfecta quia non poterant auferre peccata ideo illa imperfecta sublata fuit per unum sacrificium perfectum scilicet per corpus christi in cruce oblatum quod hic credit omnibus sacrificiis veteris legis Et hoc est quod dicit apostolus ad hebreos decimo. Impossibile est enim sanguine taurorum et hircorum auferre peccata. Ideo ingrediens mundum scilicet dei filius per suam incarnationem dicit hostiam et oblationem noluisti. corpus autem aptasti michi id est corpus passibile aptum immolationi. Et hoc est quod dicitur hic verba sint mutata qua christus et apostoli non semper allegaverunt scripturas veteris testamenti de verbo ad verbum. Dicit ergo in persona christi hominis loquentis deo patri vel toti trinitati. Sacrificium quod fiebat de animalibus et de auribus Et oblationem quae fiebat de pane simula oleo et similibus Noluisti quia talia non erat deo accepta de se sicut est corpus christi quod quotidie offertur mutari sed tm ex fide offerentium Aures autem perfecisti michi apostoli ad

hebreos et translacio romana dicit Corpus autem aptasti mihi vt dictum est tñ est eadem sententia quia cum dicitur aures autem perfeciſti mihi id est aures perfectas ad obe

Hugo Quia sic

diendum. verbum aptatur auti sic christus fuit obediēs patri vsq; ad mortem crucis Et subdit adhuc ostendens quod sacrificium veteris legis noluit cū dicē Holocaustum

Nico .dam genus sacrificij quod totum incendebat in altari ad honorez dei a pro peccato id ē hostiam pro peccatis vna pars incendebatur a alia erat sacerdotum non postulasti quia talia non fuerunt de se ac ceptavt dictum est tūc dixi ego christ9 Ecce venio ad offerendū acceptissimum sacrificium deo id est corpus meum in ara crucis.

Cassio Huius aduentus te

.stimoniuz trahit de scriptura dicendo ad patrem In capite libri huius psalmoz scriptuz est de me in primo psalmo vt facerem voluntatem tuam Deum siderauit enim eius facere voluntatem qui non abiit in consilio impiorum et in via peccatorum non steterat i cathedē pestilēcie ñ sedit

Nico Propter quod ipse di

.cit Joh. vi. Propt hoc descendi de celo non vt faciaz voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me patris. Et quia voluntas deliberatiua christi hominis semper erat diuine voluntati conformis

deo subditur deus meus volui In quo virtutem penitencie docuit vt diceret preteritum quod constabat esse venturum et legē tuam supple habui in medio cordis mei Manebat enim lex diuina in medio cordis ipsius dum in lege domini fuit voluntas ipsius et in lege eius meditabitur die ac nocte Idem augustinus et collēctor Hunc verficulum Jeronim9 sic exponit In capite libri scriptum ē de me Caput libri veteris testamenti tale sumit exordium. In principio fecit deus celum et terram id est in christo domino hoc misterium cernens iohannes sic euangelium inchoauit. In principio erat verbum et verbum erat apud deum. Nam ipse interrogantibus iudeis quis esset respondit Principium Caput ergo libri itelligē principium quod est christus ihesus qui in hoc libro capite nunciatus est vt facerem voluntatem tuam deus meus volui Non est voluntas carnis sed patris vt pro vita omnium moriar et legem tuā in medio cordis mei quaz non veni solvere sed ad

Nico Annūcia

implere. .ui per apostolos meos iustitiam tuam .i legem euangelicam que docet perfectam iusticiam .s. penitentiam q̄ iustificatur homo vnde Math. x. dicitur penitentiā agite: appropinquabit enim regnum celorum in ecclesia magna p totū orbē diffusa.

Jeroni. Gras tibi ago salua

tor mūdi q̄ magnā

fecisti ecclesiam tuam a q̃ tuor mũ di partibus euangelica predicati one vocatam. tua passione collcãz tua q̃ resurrectione mundatam.

Nicola. ⁊ Ecce labia mea .non prohibebo ⁊ a promulgacõne veritatis euange lice per me et alios doctores eccie.

Glosa. ⁊ domine tu fecisti ⁊ .predestinasti futurꝫ q̃ sic facerez nec fui piger ad pre dicatio nem. **Jeronim⁹** ⁊ q̃a ⁊ u .sticiam tuam ⁊ id est mandata tua ⁊ nõ ab scondi im cor de meo ⁊ **Nicola.** q̃ christ us eã manifestaũt verbis et exemplis ⁊ veritatem tuam ⁊ qua implesti p missum de christo patribus factũ ⁊ et salutare tuum ⁊ id est memet ipsum a te missum pro salute ho minum ⁊ dixi ⁊ Omnia ista christ⁹ docuit manifestevt patet ex decur su euangelij ⁊ Non abscondi mise ricordiam tuam ⁊ quã per me mũ do voluisti facere ⁊ et veritatẽ tuã ⁊ quia misericordia a veritas semp se cõcomitantur in operibus dei ⁊ a confitio **Hugo** id est prop multo ⁊ .ter timorem consilij multi id est congregacio nis magne. nõ dimisi quin predi carẽ misericordiam tuam a docerẽ homines venire ad te p vias tuas

Quia vniuersevie domini misseri cordia et ve ri tas **Augustin⁹**.

Vis audire misericordiã domini. recede a peccatis. perdonat peccata Vis audire veritatem domini tene iusticiam et coronabitur iusticia Modo enim misericordia predica tur postea veritas exhibetur cum congregabuntur ante eum omnes gentes a bonos vocabit ad regnũ et malos in ignem eternum mit tet Qui misericordiam dei contem pnisti. veritatem senties Si autem non contẽpnisti. veritate gaudeb.

Nicola. deinde describitur .ipsius christi deuo ta depcacio pro statu corporis sui mistici et primo quantũ ad amo nem mali. Vnde dicit ⁊ u au tez domine ⁊ deus pater ⁊ ne longe facias miseraciones tuas a me ⁊ id est a corpore meo mistico. vide licet a fidelibus meis pro quibus legitur christus frequenter orasse in euange lio. **Jeronimus.** ⁊ misericordia tua. ⁊ qua dimittun tur peccata ⁊ et veritas tua ⁊ p quaz red dis vnicuiq̃ quod fecit

Nicolaus. ⁊ semper fuisse .pcũt me ⁊ ora tionem meam semper exaudiẽdo et causam fue deprecationis sub dit dicens ⁊ Quoniã circũdederũt me mala ⁊ scilicet pene ⁊ quorũ nõ est numerus ⁊ apud homines. Ma te enim penalitates fuerunt infli cte christifidelibus in principio ecclesie vt patet in apostol⁹ a mar tiri⁹ **Hugo** ⁊ o prehẽderũt me ⁊ iniquitates mee ⁊ id est meorum quia propter pecca ta ipsorum cõprehensus fuit a pu nitus Quod ihe remias pdixit te norũ .iiij. dicens christus domin⁹

captus est pro peccatis nostris q̃ psalmista ait Que nō rapui tunc exolue

Cassiodor⁹ Let bam. .non potui vt viderem ⌊quia circundan tibus me iniquitatibus meis nō potui facere vt te viderem.

Hugo ⌊Multiplicate sūt⌋ .scilicet iniquitates in membris et pene in me ⌊super capillos capitis mei⌋ quasi dicat Infinite

Augustiñ Quis fuerunt. numerat capillos capitis mei. mlto ma gis peccata que excedūt numerū capillorum minuta videntur sed multa sunt Nec cauisti magna iā non facis adulteriū homicidiū furtum non blasphemas non dicis falsum testimonium q̃ videne arena minutorum peccatorum primais. ⌊Et⌋ ppter peccata mea ⌊Cor meum dereliquit me⌋ id est non est ꝑoneū ad cognoscēdū se

Cassiodo Cor vero nos de relinquit quando peccatis egrum profutura nō appet.

Ieronim⁹ Quando tit. .homo peccat cor suum non habet. Vnde dauid dixit. ii. reguz. vij. Inuenit seruus tuus cor suum vt oraret te. Ergo antea quando peccauit nō habuit illud.

Hugo Ostēsis misericordiis petit christus fideles suos liberari dicens ⌊Complaceat tibi domine⌋ .me cum: qui cupio liberari tibi placere ⌊vt eruas me⌋

Nicola id est cor .pus meum misticū a malis prędictis.

Glosa. Et nota q̃ dicit cōplaceat non diffidēs de potētia dei si assit voluntas.

Augustiñ. Tanq̃ si dicēret sivis potes me eruere sicut in euangelio dicitur. Si vis potes me mūdare ⌊domine ad adiuuandum me respice.⌋

Cassi. vt intelligamus respectum ipsius nostrum eē presidium sicut est illud euāgelij Respexit petrum et fleuit amare. Aliter enim liberari non possumus nisi nos diuinitas ꝑpiciata respiciat. Demde dominus saluator optat confusionem q̃ emendacōem impijs: q̃ leticiam deuotis petit p uenire

Hugo ⌊Confundant⌋ dicens .se peccasse cōfusione bona de qua dicitur eccle. iiij. Est confusio adducens gratiā q̃ gloriam ⌊Et reuereantur⌋ id est timeant penam quam meruerūt.

Cassiodo ⌊simul⌋ .sicut persecuti sunt ista et predestinati conuersionis munere liberentur ⌊qui q̃rūt animam meam⌋ ad mortē ⌊vt auferant eam⌋ me occidendo ⌊Auertantur retrorsum⌋ a voluntatibus suis prauis nec in malo opere perseuerent qui si confusionem pacientur: euadunt. si mūdi leticia perfruantur intereunt ⌊q̃ reuereant⌋ id est timeant deum q̃ penas peccatoribus patas ⌊qui cogitant mihi mala⌋ inde cū figt improbas voluntates quorum cogitationes non erāt male bōno sed actoribus

fuis. Erant. id est portent qua
si pondus immensum. confestim
confusionem suam. id est prauã
cogitationem. Confestim dicit vt
cum peccare cœperint ne longius
progrediendo periculosius ingra
uetur malum eorum. qui dicunt
mihi. adulatoie. euge euge. hic
falsos arguit adulatores q̃ plus
mirantur adulando decipere q̃ pos
sũt vituperationibus sauciare Eu
ge quidem verbum precomiale est
sed cum recto animo non profer
tur ab derisione ẽ trahit in ferendã

Jeronim⁹ duos hostes habet ecclesia
scilicet adulationis a blasphema
cio **Cassio** Sicut enim immi
mis .cos suos confun
di petijt qui cum falsis laudatoribus
irridebãt Ita deuotos optat
veraciter gaudere qui spem suam
nosciuntur in domini maiestate po
suisse. Vnde **Nicola** Sicut
dicit .tent et
letẽtur super te. deum patrem vel
totam trinitatem de bono quod da
turus es eis. omnes querẽtes te.
per fidem et operationem. a dicãt
semper magnificetur dominus. de
tomis **Cas** Hec est enim pro
fuis. .fessio que in exnuz
gaudẽtes efficit christianos qua
sententia pascebatur. Job. q̃dãt
afflictione corporis grauiter sauci
atus dicendo. dominus dedit. do
minus abstulit sicut domino pla
cuit ita factum est sit nomen domi
ni benedictum Sed ne hãc exulta
cionem quibuscunq̃ cedens con
cedendam addidit. qui diligũt la
tare tu **Nicola** .me videlicet
um. stum quem misisti p salute hoim
Cassiodor Me diligunt
qui me spiri
tali dilectione perquirunt et mã
datis meis suauiter obsequuntur
Postq̃ letitie munieribus dixerat
esse cõplendos qui deitatem verbi
diligere voluissent ne sibi quispi
am meritorum gloriam vendica
ret dominus christus ex forma hu
manitatis assumpte loquit dicẽs
Ego autem mendicus sum. que
rens ab alijs elemosinas et necef
saria quib⁹ humanitas eget sub
uenire. et pauper. Sed ne istam
paupertatem vilem abiectãq̃ ũ
dicares addidit. dominus solici
tus est mei. **Hugo** .iiij. dicit An
geli accesserunt et ministrabant
ei. cui dicit pat. hic est filius me
us dilectus in quo mihi oplacui.
Cassiodorus O paup
tatez the
zauris omnibus ditiorem. Paup
enim de nostro. diues de suo est
qui ideo indigenciam humanita
tis assumpsit vt abundancie sue
nos faceret eẽ participes Postre
mo de adiutorio et de protectione
securus celeritatem necessariam
petit dicens. Adiutor meus a p
tector meus es tu ne tardaueris.
vt iam quia mors vitari nõ debu
it saltẽ resurrectiõ festina succedat

Nicolaus .oratio fidelis Vel potest ea

cuiusq; dicentis ⌊Adiutor meus⌋ promouendo me ad bonum ⌊exp tector meus⌋ p̄seruando me a ma lis ⌊tu es deus meus ne tarde as⌋ mihi in predictis assistere.

Cassiod. Magnifica et sua uissima uerba sen sus nostros medullitus itraue rūt quando ipsum audiuimus docen tem quem adoramus auctorem. Nā licet uniuersos psalmos ma gno honore ueneremur. nescio q̄d tamen dulcius accipitur cum ali quid de sancta incarnatione p̄fer tur. Omnis enim fidelis gratissime suscipit per quam noscitur esse li beratus Et respice q̄ ordine huius psalmi contextio disponatur Pri mum loquitur ecclesia quasi rudes docens. quasi trepidos confortās quasi incompositos preparans ut sequēcia uerba domini saluatoris libēti animo salubriter populus preparatus audiret. **Collec.** Ait enim. Expectās expectaui dominum meum. Inten disti mihi. multa beneficia largi endo. sollicitus es mei. in hac uita necessaria subministrās et noxia resecans. dando consolaris ut per maneam. au ferendo corripis ne peream. factus es adiutor meus in bonis. et protector in aduersis. so lus tuus mihi restat aduentus. q̄ deum te nō uideo. te non possideo. mendicus sum et pauper nihil ex tra te mihi sufficit qui es expecta cio et salus mea deus meus ne tar daueris qui es benedictus in se cula seculorum. Amen.

Psalm⁹ .xl.

Beatus qui

Hugo Secūm Iero.

Huic ps̄ preponitur talis titulus. In finem intellectus filijs chore Sepe in titulis psalmo rum fit mentio de filijs chore quia licet chore propter ambitionez fu am perierit ut legitur numeri .xvi. tamen quidam de suis filijs mali ciam illius non sunt imitati a a da uid in ministerium domus domi mi sunt assumpti. Ponuntur enim in titulis psalmorum maxime pro pter nominis interpretationem Chore enim caluaria interpretat in quo loco crucifixus est dominꝰ et filij chores peculiariter imitatores dicuntur passionis domini Vnde is est sensus tituli predicti Intelle ctus huius psalmi tendens in finē videlicet in christum attribuitur filijs chore id est imitatoribꝰ pas sionis christi monens nos ut chri stum dominum egenum a paupe rem credamus esse uerum deum.

Nicola. Dauid enim q̄ plu ra misteria christi sciuit q̄ alij prophete preuidens in spiritu christi passionem et resur rectōnem fecit hunc psalmum. Et quia christi passio incipit a pau pertate sua quaz cepit pati ab ho ra natiuitatis. quoniam in paup tate fuit natꝰ ut pote & matre pau pere. in paupere loco. a pauperibꝰ

pannis inuolutus. Et similiter in paupertate fuit mortuus vtpote suis vestibus spoliatus a i alieno sepulcro positus de quo paupere dicit propheta.

Beatus id est felix qui intelligit id est intus legit ita q̄ sb paupertate quam gessit in forma nostre humilitatis credit p fidem caritate formatam diuicias sue diuinitatis quas dabant intelligere opa diuine virtutis q̄ faciebat

Jeronim⁹ Beatus ergo qui intelligit id est vt credat eum verum deum et verum hominem esse.

Hugo et quia christus etiam pauper a egen⁹ est in suis membris sicut dicturus est in iudicio. Math. xxv. Nudus fui et cooperuistis me. Esurii a dedistis michi cibum etc. Idcirco congrue predicatur Beatus q̄ intelligit super egenū et paupere p elemosine largicionem.

Cassio quia sicut aqua extinguit ignem ita ipsa legitur extinguere peccatum. Sed aduerte q̄ dicit intelligit vt etiaz non petentibus talibus offeratur Nā qui petenti tribuit bonū opus efficit: qui vero tacentem intelligit beatitudinem sine aliqua dubitatione conquirit. Sed licet multi patres de elemosina humani generis reconciliatrice plura conscripserint. oritur tamen inter eos de hoc articulo nonnulla dissensio. Legitur enim. Omni petenti te tribue. Scriptuz est etiam Desuper elemosina in manu tua donec inuenias iustum cui eam tradas. Sed si omnes iustos querimus impatam constringimus largitatem Verum hec ea in sola pia voluntate consistit qa non est nostrum prius mores discutere et sic indigencie subuenire. sufficit nobis vt nos dare aliquid mal' artibus nesciamus. nec opiniones hominum optando elatione elemosinam largiamur. sed operemur solo affectu subueniendi q̄s nos supra omnia precipit diuinitas itueri. Qui sic dederit a si iustis non det. iuste tamen omnibus erogabit. Sed maior opera danda e vt sanctis viris in aliqua indigencia subuenire debeamus propter christum dominum nostruz qui de pauperibus suis in iudicio proprio dicturus est Quodcunqz uni ex minimis istis feciste mihi fecisti. Quid enim dici potest sublimius quid ve gloriosius. quando aut ipsi pretermissi in ignez dirigent. aut remuneati ad dexteram nos collocabunt. Qui ergo

Hugo intelligit super christum egenum per fidem sue diuinitatis vt dictuz est aut per cōpassionem ad proximū Liberabit eum dominus. hoc est in die iudicii que est dies ire dies tribulationis a angustie. dies calamitatis a miserie vt dicitur sophonie primo.

Jeronimus In qua iuste os meredulos non intelligentes damnabit xps

Nicola

Talemq; fidelem et misericordem vt dictum est li. vbi habit dominus de poest ate immici. Dominꝰ cõseruet eũ. Cassiod. Petitio ista p missio est. Lo seruet. dixit. id est ne ter mala seculi perire non faciat ꝙ ad eternam retributionem illesũ sancta conuersatione pducat. Let viuificet eum. Viui proprie illi dicuntur qui se a christiana fide nõ diuidunt. Nam de illis qui in errore versantur dictum est. Sine mortuos vt sepeliant mortuos suos. Ergo viuificet eum id est faciat illũ inter electos in sua viuere porcõe. Nicola. Et beatũ faciat eũ in terra. viuentiuz in qua est beatitudo vera. Let in tradat eum in animam. id est ad voluntatem et desiderium. inimicoꝝ eius. videlicet demonum.

Jeronimꝰ qui credulitati nostre semper inimici existũt. Et ne beatum istũ putares in hoc mundo incõcussaz requiem possidere consequenter subiungit. Dominꝰ opez ferat illi super lectum doloris eius. hoc e ad iutorium prestet illi in infirmitate sua.

Nicola. Cuz iacuerit super lectum affli ctus dolore capitis vel membri.

Cassiodorus. Lectus bis datus est ad quietẽ in quo se hominum fessa membra ẽfoueãt sic et ille qui matrimonium coniuit. vxoremq; sibi copulat. filios procreat qui amicitias parat quasi in quodaz lecto delectationis gratia conquiescat. Sed et hec frequenter seruis suis amara et doloribꝰ plena dominus facit ne spez suam ponentes in temporalibus rebus futura bona non appetant. Addiditq;.

Hugo. Mutãs modũ loquẽdi de tertia psona ad scam. vnde dicit. Lvniuersuz stratum eius. id ẽ vniuersam carnis requiem. Lversasti. id est conuertisti. Lin infirmitate eius. Gregoriꝰ xxiij. moralium. Ac si apte diceret. Omne quod sibi hic parauit ad requiem. hoc mutasti ei occulto iudicio ad perturbationẽ. Quod pio quidem consilio agit vt in hoc peregrinationis tempore electorum vita pertutetur. Cassiodo. Quatietur. In usq; diuersis calamitatibus afflicti et ne beatitudinis requiem cõsequãtur sicut factum est in Job cui huius seculi bona in infirmitatem cõuersa sunt. Sed inde felicior existit quia se illi prosperitas mundana subtraxit. Quocirca talibus rebꝰ rogat opem ferre dominuz. ne humana fragilitas duris laboribus pressa supetur. Et quia istas correctiones agnoscere debet homo propter peccata sua se pati. cõuertat se et dicat quod sequitur.

Hugo. Ego dixi domine. miserere mei. qz confitebor me miserum propter peccatum quod est morbus animaruz. Lsana animam meam. indulgendo michi peccata mea.

Ieronimus Lquia peccaui tibi Lego me accuso pro peccatis meis.

Cassiodo Hactenus prophēta de beatorum afflictione locutus est nunc consequenter dominus saluator de sua passione dicturus est vt ei famuli dei diuersis casib⁹ affligūtur non se adeo credant esse derelictos quando christum dominum talia pertulisse cognoscunt

Nicolaus Linimici mei dixerunt mala mihi Lquia iudei dixerūt ei frequēter vituperia sicut patet Johānis viij. Nōne bene dicimus nos quia samaritanus es a dēmonium habes. Lquando morietur et perībit nomen eius. Ifrequenter enim tractauerūt de christi morte vt sic piret memoria nominis eius Let si ingrediebatur Hic mutatur similiter modus loquendi de pluāli ad singularem quia scptura frequenter loquendo de pluribus in plāli transit ad loquendum de illis quasi de vno. eo q fūt conūcti ad aliquod vnum. maxime in scripturis prophetarum. a sic dicitur Et si ingrediebatur videlicet quilibet de inimicis meis Lvt videret me docentem et conuersantez si posset me reprehensibilem inuenire Lvana loquebatur Lquia falsa ad meam diffamacionem Lcor eius congregauit iniquitatem sibi Lquia frequenter iudei posuerūt insidias christo vt eum caperent in sermone vel in aliquo reprehensibili facto vl de iuda hoc intelligitur qui tractando cogitationibus de morte christi congregauit iniquitatem

Hugo Sibi. Qui cōgregauit iniquitatem intus in corde de tradicōne domini Egrediebatur foras ad principes sacerdotum vt prodicionem in corde conceptam perageret Let loquebatur in ipsius Hoc est iniquitatem quam conceperat in cor de effudit in locucōne sicut dicitur Mat. xxvi. Qui abiit ad principes sacerdotum et ait illis. Quid vultis michi dare vt ego vobis eū tradam. Et ne mors christi soli inde imputetur vide quid sequitur.

Nicola⁹ Huersum me fuisurrabant Inimici latenter de tradendo Lōnes inimici mei Lscilicet scribe a pharisei Laduersum me cogitabant mala mihi Lscilicet mihi inferendo mortem contemptibilem et dolorosā.

Cassiodorus Verbū im quum constituerunt aduersum me Lib⁹ decreuerunt atq; sententialiter locuti sunt pylato. Si hūc dimittis non es amicus cesaris.

Nicolaus Vel constituerunt verbum iniquum quando ordinauerūt crucifixum mortuum in sepulcro custodiri ne discipuli eum tollerent et dicerent eum surrexisse vt habetur

Matth·xxvij·Nunq̃d qui dormit id est qui iacet mortuus in sepulcro non adijciet vt resurgat. q̃si dicat. **Hugo.** Sic me mḗficere festinabant quasi post mortē resurgere nō haberē. **Cassiodorus.** imo adiecit vt protinus resurgat sicut in euā gḗlio dicit. Potestatem habeo ponendi animam meam et potestatem habeo iterum sumendi eam. Etenim homo pacis mee in quo sperauí. **Nicol⁹** Quasi dicat cristus. Nō est mirum si iudei qui erant inimici mei talia dicebant cōtra me. qz etiam discipulus meus michi familiaris contra me conspirauit cū eis scilicet iudas scarioth. et hoc ē qđ dicitur. Etenim homo pacis mee. s. meus habitans pacifice in quo sperauí. id est in quo oñdi qz confiderem in eo scilicet in hoc qz portabat et custodiebat illa q̃ ex deuocione offerebantur pro necessitatibus christi et discipulorum ad dandum pauperibus vt habetur. Johannis·xiij·et·vij· et. qui edebat panes meos. dicit panes in plurali quia iudas cum alijs discipulis in cena dominj duplicem panem manducauit scilicet corporalem et sacramentalem qui corpus christi cum alijs sumpsit magnificauit super me supplantationem. tradendo me iudeis ad hoc qz essem totaliter dejectus a sup

plantatus per mortem. sed nō habuit intentū suum quia christus p hoc magis habuit exaltationem tercia die resurgendo. Tunc enim dixit. Data est michi omnis potestas in celo et in terra. Exposita passione christi consequenter agitur de eius resurrectione cum dicitur in persona christi hominis ad patrē. Tu autem domine. pater. miserere mei. vt non dimittas diu animam meam in inferno et corpus meum in sepulcro. et resuscita me. animam meam corpori reuniendo quod factum fuit tercia die quando resurrexit in corpe glorioso. et retribuam eis. Illud fuit impletum quando populus iudaicus fuit occisus et captiuatus per romanos propter peccatum quod commiserat in christum sicut predixerat christus luce·xix. Videns ihesus ciuitatem sanctam ihrusalem fleuit super eam dicens quia si cognouisses et tu scilicet mala ventura tibi similiter. In hoc cognouí quoniam voluisti me. id ē dilexi. **Cassi** vel voluisti sibi audisti. glorificare vel exaltare me. qm̃ nō gaudebit inimicus meus super me. scilicet populus iudaicus. Ad hoc enim voluerunt iudei occidere christum vt nomen eius penitus de terra delerent. Et illa que disponebant nullatenus impleuerūt. videt em̃ nomē eius vbiq; celebrimū ee vt merito gaudē nō possint quibus taz contraria pro

uenerunt⌊Me autem propter in
nocenciam su
scepisti⌋ **Nicolaus.**
Licet christus non meruerit glori
am anime sue quam habuit ab
instanti conceptionis tamen me
ruit gloriam corporis et suam ex
altacone. n. a quantum ad hoc di
cit⌊me autem propter innocenci
am⌋id est propter meritum ino
centis vite⌊suscepisti⌋corpus glo
riosum michi conferendo et in eo
dem ad te assumendo secm q dici
tur Math. vltimo. Et dominus q
dem ihesus post ꝙ locutus est eis
assumptus est **Cassiodo**
in celum.
Vere sancta innocencia vere sim
plicitas. vere humilitas beata vt
tot mala passus nulla se cōtencō
ne defenderet placato animo ibat
ad crucem. tranquilla mente mori
turus. omnia verba que predicta
sunt per prophetas integra verita
te compleuit. doluit casibus perse
quentium. et in cruce positus pro
inimicis suis clementissimus exora
uit quoniam hoc et a fidelibus fa
ciendum decreuerat. et merito de
dit preceptū qui premisit exēplū.
Hugo Et quia suscepcō cor
poris christi in celū
est stabilis ideo sequitur. Et con
firmasti me in conspectu tuo⌊scili
cet gloria impassibilitatis a immor
talitatis⌊in eternum⌋id est in eter
na beatitudine vbi sedet ad dextе
ram dei. Sequitur vox proplete gra
cias agentis de christi resurrectō
ne⌊Benedictus dominꝰ deus isra
hel⌋id est christianorum videlicet
deum peruersam fidem⌊a seculo⌋a
ab inicio mundi⌊et in seculum⌋
futurum id est in eternum sit ter
dictus⌊fiat fiat⌋Geminacio inu
it certitu **Nicola.** in hebreo
dinem. autē ha
betur Amē amen. quod importat
veritatis confirmacionem.
Ieronimꝰ Quod Aquila
. vere siue fideli
ter transtulit. Et sciendum primū
librum psalterii hic esse finitum.
Secm vero esse a. xli. psalmo vsq
ad. lxxiij. Tercium a. lxxij. vsq ad.
lxxxviij. Quartum ab. lxxxix vsq
ad. Cv. Quintū a Cvi. vsq ad finē.
Cassiodo Licz enim pro
istius verbi no
uitate videlicz⌊fiat fiat⌋quod est
hic et in. lxxi. siue in. lxxxviij. vel.
Cv. positum putauerunt aliqui ex
positores in quinq libros psalte
rium esse diuidendum. eis tamen
in hoc non est cōsenciēdum⁄. quo
niam in actibus apostolorum⁄ in pri
legitur esse liber psalmorum⁄ In pri
cipio huius psalmi beatus dauid
per elemosinas sanctas moralem
nos docuit disciplinam. secundo
per passionem suam dominus na
turales semitas indicauit. Tercio
resurrectionis miraculo inspectiua
nos claritate compleuit vt celestis
philosophie veritas tribus partibus nar
rata constaret. Vnde huius psal
mi suscepto beneficio magna exul
tatione dicendum est⌊benedicat
dñs deꝰ israel a seculo⁄ vsq in seculū si
at fiat⌋Cui in emitate pfcā ē bonor

et gloria in secula seculoꝝ. Amē.

Psalmus. xli.

QVemadmo

Titulus huius pſ talis est. In finem intellectus filiis chore hic titulus in precedenti psalmo est expositus sicut ibi dictum est.

Cassiodorus Chorē hebraice. dicit̄ caltre merito dicuntur qui tanq̄ gloriosissimum tropheum celestis regis ꝓ signaculū crucis susceperunt. Et ideo psalmus hic omni conuenit christiano qui amore dominī flamma dominice dilectionis accenditur sine qua totum abiectuz est quicq̄d in humanis putatur eximium. sed in illis nominibus scilicet chore illud meminisse debem⁹ quod Jeronimus ait Omne psalterium sagaci mente perstrans nusq̄ inuenio ꝙ filii chore aliquid triste cantauerint Semper enim in psalmis eorum leta sunt et iocunda. secularibus q̄ contemptis celestia et eterna desiderātē cōgruentes interpretationi nomis sui fuisse filius ergo chore id ē quilibz christianus fidelis prima confessione psalmi huius omne desiderium mentis sue ad dominum asse

QVem admodū]. Trāslatio rōnabet [hic cervus desiderat ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te deus] **Hugo** [Notandū ꝙ in glosa dicitur ꝙ cervus semo granatus extrahit naribus vel flatu suo serpētem a cauernis. **Cassiodorus** quem cum vorauerit veneno estuante permotus ad fontes aquaꝝ quanta potest velocitate festinat. Amat em̄ aqua dulci plurimaq̄ saciari Huius decora comparacō nostrum desiderium ardentri mstigat vt quando venena ātiqui serpentis haurimus. ac ceno formicationis aliorumq̄ viciorum estuamus. ad fontē diuine misericordie illico festinemus quatinus quod peccati aduersitate contrahitur. dulcissimi haustus puritate vincatur Recte vacat ꝙ ad fōtes aquarum dixit et nō ad aquas. Fons enim aquaruz christus dominus est vnde omnia fluunt quecūq̄ reficiunt. Fluēta enim plerūq̄ siccari possunt. fons autem aquaꝝ semper irriguus est Vnde merito dictū est ad liquoreꝫ sacre originis festinandum vbi desiderium nostrum nunq̄ possit habere iciunium.

Hugo [Sitiuit anīa mea] id est fuime desiderauit [ad] videndum [deum fontē viuum] a quo omnia bō fluunt.

Jeronimus [Quando veniaz] id est quando erit illud tempus resolutionis corpis mei qñ cū pondere pnunciandus ē et vt videatur ḡuis esse dilacio [et apparebo ante faciem dominī] id est ante conspectū

suimitatis eius et tunc videbim⁹ eum sicuti est. **Cassio.** His igitur rebus edoc̃ti aduertimus animam habere sitim suam cuz desiderio celesti. Nec sitis in hoc seculo beatis pectoribꝰ semp exestuat nec aliquo fine cõtenta requiescat ꝙa ei in futura beatitudie datur inuenire quod appetit sicut dominus in euangelio dicit Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiã quomã ipsi saturabunt. **Augusti.** Interim dum mediocr dum curro dum in via sum. anteq̃ veniaz. anteq̃ appaream. Fuerunt michi lacrime mee panes die ac nocte. diem intelligite pro huius seculi prosperitate. noctẽ vero pro huius seculi aduersitate. Siue inquit in prosperis rebus siue in aduersis huius seculi ego lacrimas fundo ob desiderium dei mei. **Jeronimꝰ.** Sed quomodo potest de lacrimis panis fieri. Potest enim: quia sicut corpꝰ saciatur de pane ita anima de lacrimis. quia exinde sperat remissionẽ peccatoz suoz habere. Fletus enim ille animarũ. est corroboracio sensuum. absolucio peccatorum. effectõ mencium. a lauachrum cui parum. **Gregorius** Quinto moralium. Luctu siquidez suo anima pascitur cum ad superna gaudia flendo subleuatur a imis siquidez doloris sui gemitum tolerat sed eo refectionis pabulũ capit quo visi amoris p lacrimas emanat. **Hugo.** Et quia has lacrimas malorũ opprobria frequenter excitant. Jo subdit. Dum dicitur mihi quotidie vbi est deus tuus. **Cassiod.** Hoc enim dicebatur assidue christianis tempore persecutionis martirum. Non est quod nos vincz sustinere quevolumꝰ que iubemur. Quis in ista afflictione nõ fieret se habere conscientiam et pro uocarum subiacere conuiciis quãdo vltra omnes dolores est illum insultantem cernere quez cognoscis conscientie prauitate sordere. Ita Jeronimus et augustinus. **Hugo.** Vel dum dicitur mihi a reprobis vbi est deus tuus quasi dicant quaz meredem expectas. Decauit enim illos malicia eorum a sacramenta dei non cognouerunt sicut dicitur sapien. ij. Postea probat quod ista opprobria excitauerũt in eo lacrimas et deuocionem dicẽs. Hec. recordatus sum a effudi in me animam meam. quia extra me non muemi misi asperitatez et punctiones exprobrancium. **Cassiodo.** Anima vero in se fũditur quotiens instinctu compunctionis in semetipsam reuertitur. animaz vero suam in se quodammõ fundit qui pleno desiderio concitatus deo se sincera supplicatione prostrauerit. **Nicolaus.** Hoc modo dicebat anna. primo regum. que flendo orabat dicens. Vinum ac omne quod me

briari potest non bibi sed effudi
animã meã in cõspectu tuo dñe.

Cassiodorus. Et cur
effuderit animam suã; subiungit
dicens ⌊quoniam transibo⌋

Hugo Quasi dicat illi p op
probria sua me im
pellebant sed p̃ gustacio celestis
dulcedis me attrahebat ad effun
dendas lacrimas quoniam tran
sibo de periculis mundi ⌊in locum
tabernaculi⌋ hoc est in ecclesiaz p̃
sentem que est locus in quo chri
stus cum fidelibus suis habitat.
Et addit ⌊admirabilis⌋ quia tab
naculum hoc in quo christo mili
tamus a seruimus dicitur admi
rabile tum propter sacramento
rum efficaciam. tum propter mi
rabilem ordinem eorum que fiũt
in ecclesia Nec ibi subsistam absq̃
gemitu et fletu sed transibo ⌊usq̃
ad domuz dei⌋ de qua dominus di
cit Jo. xiiij. In domo patris mei
mansiones multe sunt. Ad hanc
domum transit im presenti vir iu
stus in spe et in futuro in re. Et quo
modo ad hãc eterne beatitudinis
domum transit osequenter osten
dit dicens ⌊In voce exultacõis⌋
videlicet diuine laudis de dei bene
ficiis ⌊et cõfessionis⌋ de propriis
peccatis. In quibus duobus con
sistit ⌊sonus epulantis.⌋ quia im
presenti epulatur anima cum dei
beneficijs reficitur. a de peccatis cõ
tritis homo confitetur.

Cassiodorus. Exul ta
tio ad
psalmodiam respicit. confessio ad
peccata exploranda. Quid enim
dulcius quidve salubrius q̃ deũ
laudare et se semp arguẽ.

Hugo Et qa pstrepit mun
dus. ratio increpat
confortat turbatam animam sen
sualem que de presentibus maiꝰ
tristatur dicẽs ⌊Quare tristis es
anima mea⌋ que tot bona per to
leranciam presenciaz molestiarũ
habebis ⌊a quare cõturbas me⌋
afflictõne tua. Sequitur aduersũ
hoc remedium ⌊spera in deo⌋ fir
mẽ ab eo expectando liberacõem

Cassiodo. quia spes eius
omnia commu
tat in melius et ad eternum gau
dium perducit quos huius seculi
tristicia inflicta oduserit sicut scri
ptuz est. Beati qui lugent quoni
am ipsi consolabuntur. Sequitur
cã quare in domino speraẽ debeat
cum subditur ⌊quoniam adhuc⌋
id est in presenti ⌊cõfitebor illi⌋ id
est de peccatis meis pñam agaz
vt deuocioni tue impedimentum
non faciam Cui autem confitetur
subiungit illi videlicet qui est ⌊sa
lutare vultus mei⌋ a quo scilicet ẽ
salus mea ⌊et⌋ qui ẽ ⌊deus meus⌋
qui me redemit. Salus enim vultus
nostri dominus est qui in forma
serui qua sumus absq̃ peccatore
mee dignatus est sicut Jeremias
propheta dicit. Spiritus vultus
nostri christus dominus. comp re
hensus est. sub cuius velamẽ tu vi
uimus in
ter gẽtes **Nicola.** Postea
o stẽdit

vñ anima hanc tristiciaz habeat
vnde addit Ad meipsuz anima
supple conuersa. Trãslacio roma
na habet La meipso anima turba
ta est id est a seipso habet cõtur
bationem ob recordationem pec
catorum priorum. Vnde gregori
us Justum est vt in se semper do
lores inuemat qui ad ficto vero gau
dio in sevana gaudia querebat.

Cass. Reuea quia nisi hoc faz
mis vicia facerent in trã
quillitate sua mentis puritas per
manet Sed filius iste crucis quẽ
prefatus est titulus: ostendit ẽme
dium quo possit vnusquisq; ani
me sue cõturbationes euadere di
cens Propterea id est propter
conturbationes istas quibus ani
ma mea velemẽter affligitur Me
mor ero tui domine quasi diceret
Ad te summa felicitate festino vbi
peruenisse remedium est et carna
lium malorum competens proba
tur exclusio. Dicit etiã vnde memor
erit scilicet De terra iordanis a ter
monijm a monte modico Jorda
nis pro baptismo accipit. hermo
nijm paruus mõs iuxta iordanẽ
ẽ positus a interptat anathema.

Augustiñ. In baptismo
fit remissio pec
catorum et nemo currit ad remis
sionem peccatorum nisi qui displi
cet sibi confitendo se peccatorem.
Nemo confitetur se peccatorem ni
si humiliando seipsum deo. Si ine
pretationem nominum queras.
Jordanis est descẽsio eorum. descẽ
de ergo vt leueris a noli extolli vt
non illi quom
daris. **Cassiodo.** az non
in altitudine superbie deq; queritẽ.
sed memoria eius in humilitatibu
et modicis inuenitur. **Jeronimus**
Igitur iste qui erat peccator qui si
cut cerui desiderabat fontes aqua
rum. memor fuit dei in humilitate
penitencie: a baptismi absolutio
ne. Abluit enim veterna delicta. ana
thematizauit peccata sua et nõ se
extollit magnum sed efficit puu
lum pemi
tendo. **Augustinus**
Anathematiza ergo tripsũ. displi
cendo tibi. displicebis enim deo si
placueris tibi. quia non in se exal
tatur qui in domino gloriatur Se
quitur Abyssus abyssuz inuocat
in voce catharactarum tuarum

Jeronim⁹. Abyssus abys
sum inuocat cũ
vel vetus testamentum nouũ an
nunciat vel nouum vetus in testi
monium vocat quia se vtraq; mu
tua attestacione confirmant. Nã
vetus nouum annunciat cum mo
yses dicit Propheta vobis suscĩ
tabit deus a fratribus vestris. Et
nouum vetus in testimonium vo
cat cuz dicit paulus. Bibebant de
sequenti eos petra. petra autẽ erat
christus. propter profunditatez
eñ intelligencie dicitur abyssus

Cassiodo. Profunda sunt
enim testamẽ
ta domini q̃m sinu sapiẽcie ipsiꝰ
altaz veritate cõsistũt In voce catha
ractaz tuaz Sigẽi voce pharaonis et

apostoloꝝ qui aduentum dñi annunciant. quoniam sicut aqua rum multitudo p catharactas id ē aqueductus euomitur ita a de ore ipsoꝝ dñi flueta mañauerūt.

Hugo Vel abyssus abyssum inuocat id est vnum peccatum trahit ad se alia ad peccatum sicut superbia auaritiam. gula luxuriam. ira homicidium. et hoc in voce hoc est in tentimonio catharactarum tuarum id est predicatorum tuorū vnde.

Gregorius ait sup eze chiel. iiij. Peccatum quod non deletur p penitentiaz mox suo pondere trahit ad aliud.

Augusti alium inuocat. lectum accepite Abyssus dicitur iudiciū Vnde in alio psalmo dicitur. Iudicia tua abyssus multa Abyssus abyssum inuocat Nam sub hac carne mortali laboriosa peccatrice: molestijs et scandalis plena: cupiscē cijs obnoxia damnacō quedam ē de iudicio tuo. quia tu dixisti peccatori. morte morieris. et in fudore vultꝰ tui vescēris pane tuo. Abyssus hec prima iudicij tui. Sz si malefecerint homines abyssus abyssum inuocat quia de pena in penā traseūta de tenebris ad tenebras de ardore cupiditatis ad flammas gehennarum a hoc in voce catharactarum tuarū. quia tu minatis et dicis post istos labores restat ē alteram damnationem Ergo quia contremisco cum ab me perturbata ē anima mea: a iudicijs tuis timui vehementer

Glo O ia exaltata tua ⁊ futura mala q̄ minaris et fluctꝰ tui ⁊ dolores quos iam sentio in me super me transierunt id est me modo premunt.

Augustinꝰ Sed quo crebriora sunt mala. eo dulcior erit misericordia q̄ In die mandauit dominus misericordiam suam a nocte canticum eiꝰ ⁊ Per diem figūtur prosperitas seculi: per noctem vero eius abūsitate.

Nicola. Est ergo sensus q̄ sicut deus in tempore prosperitatis in quo ostēdit misericordiam suam ita in tempore aduersitatis in quo ostēdit iusticiam suam debet laudari id est cāticum laudis eius non debet dimitti sc̄m q̄ dictū est supra psalmo xxxiij. Benedicā dominum in omni tempore tam prosperitatis q̄m aduersitatis. Idꝫ subdit Apud me oratio ⁊ a non extra me et hec directa est deꝫ vite mee ⁊ id est qui est conseruatoꝛ vite mee.

Cassiodor Ac si diceret Intra me est sacrificium quod offerā deo meo vtiq; oratio pure mentis

Jeronimus. vt ei mereaꝛ liber ab hoc seculo quando q̄ cōiungi vnde sb dit dicam deo meo susceptoꝛ meꝰ es ⁊ quia licet in tribulationibus exercear semper tamen peto a te protegi ac defēdi Quare obliuisceris mei ⁊ cur tam diu differs vt me non inducas in ullum supernitabernaculi tui loaim.

Cas. Senserat enī vir sanctus quāta illis q̄etis dulcedo futura sit a mūdi istius itinera confragosa vehementer horrebat ⌊Quare contristatus mœdo⌋ per viaz huius vite ⌊dū affligit me inimicus.⌋ vtiq; cōtristamur q̄n flagella in hoc mundo suscipim⁹ quādo inimici fraudulentis scilicet dyaboli insidijs temptamur. quādo carnis vicia multo ac repugnante animo sustinemus.

Glo. ⌊Cum cōfringuntur⌋ Quasi diceret Ita affligit inimicus. dum pro quia confringūtur ⌊ossa mea exprobrauerūt in q̄ tribulāt me inimici mei⌋

Jeronimus. Vox est ecclesie dicentis. Exprobrauerunt mihi inimici mei qui tribulant me. quia cōfringuntur ossa id est virtutes mee per illas tribulacōnes quas sustinet sancta ⌊Quz⌋ etiam ⌊dicitur mihi per singulos dies vbi est deus tuus⌋ Cum ego tibi per penitentiaz et afflictionem corporis animeq; desiderarem placere. inimici mei q̄si in cassum hec facere me dicebāt ⌊vbi est deus tuus⌋ nescientes illa occulta que preparauit deus diligētibus se. Positis causis tristicie iterum consolat animam suaz sicut prius ⌊quare tristis es aīa mea et quare cōturbas me.⌋ Respondit quia insidiator meus adhuc contra me vigilat adhuc michi laqueos tendit dum desiderium meū prolongatur ⌊Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi salutare vultus mei et deus meus⌋ In ipso sit spes nostra semp attenta Ipse omnes fluctus mitigat. ipse nos in temptationibus conseruet Ipse situm nostram sua cōm placōne faciet. nos vultu sui salutaris viuificet.

Cassiodo. Filius iste cum psalmi insigne volens ostendere desiderium suum exquisito se compauit exemplo vt singulariter crederetur qui cognoscebatur tam ingentivoto dominum concupiscere. Sed quoniam humano vsui no proposito malis semp moribus obuiatur dum mens inqua quē per blandimenta decipere non potest. subdolis increpationibus molitur euertere crebris insultationibus commotum se ab continuas lacrimas ducit Et ne tristicia seculi eius animos occuparet aut in desperacōnis discrimina perueniret ad animam suam consolatoria dicta facit vt per conturbationem huius seculi fidelibus inimicam a se depelleret ne eam desperacōis debia possiderent. Scriptuz est q̄ppe Tristicia enim que secm deum est penitenciam in salutem stabilem operatur: seculi autem tristicia mortem operatur. Quapropter merito a se illā conatus est expellere vnde sibi perpetuum exitium id est mortem nouerat imminere Et ideo hodie hunc psalmum boni desiderij suasorez atq; institutorē baptizandis congruētem tātat ecclesia quatin⁹ a tristicia huius mūdi alie

nati ad dominum tota cordis pu
ritate festinent Præsta bone rex vt
quoniam non est vnus modus mi
serico:die tue a peccatoruz fece pu
rifices.qui cum patre et spiritu sā
cto in trinitate perfecta viuis a reg
nas Per oia secula seculoruz Amē

Psalmus xlij.

Iudica me de
us a dis. Titulus huiꝰ
psalmi talis est Psal.
da
uid Cassio. Quauis alij tituli
multa:alij pau
ciora contineāt omis tn ad supne
desideracois munerā pducūt vt ipsa
varietas nec fastidiū faciat nec q̄
sūt necessaria cōmonere desistat.
Psalmus ergo sicut sepe dictuz ē
significat melos id est dulcez mo
dulationem celestium verborum
quod desursum nobis resonare sē
titur.dauid autem fortissimum ac
desiderabilem indicat nobis xp̄m
ad quem ex persona fidelissim cri
stiani psalmus iste dirigitur duz
mens et intentio eius ad ipsuz de
sideranter ap
tatur. Ieronimꝰ.
Nam licet hic psalmus in aliqb9
versiculis dominicam passionē si
gnet.tamē vocem habet anime fi
delis licez huius mundi id est cri
stum desidē
rantis Augustinu.
Fidelis igitur cristianus gemens
inter homines malos.dolosos et
seductores ira turbulentos insidi
is venenatos circūspiciens sē cum
illis esse in hoc mundo.pariter q̄
hic conuersari a dona dei cuz mal
habere communia a non causam
commu
nem Cassiodorus.
deprecatur dominum i capite hu
ius psalmi vt in aduentu nouissio
quo iudicaturus est mundu;ab
infidelium cōsorcio sequestretur
quando agnos ponet ad dextera;
edos vero constituet ad sinistram
vnde subito erūpit in hanc vocem
dicens

Iudica me deus Non enim
petit peccata sua discuti
Glosa quod periculosum
est quia astra non
sunt munda in conspectu eius et
in angelis reperit prauitatem si
causam sue retributionis postulat
ab impijs separari.vnde subdit
a discerne causam meam
Cassiodorus id est di
iude me
ab impijs a in populi tui electiōe
me constitue.Addidit de gentq̄ n̄
sancta hoc est segrega me de per
uersis et maleviventibus ab ho
mine iniquo q̄ aperte ledit a do
loso qui occulte ledit eripe me
bonum quidem desiderium.sed ad
huc non habet tempus Hoc enim
quod modo a sācto isto queritur
in futuro iudicio a fidelibus inue
nitur.sed talia hic desiderant q̄ pa
cifici esse nosciuntur vt videlicz ab
impietatis cupiant moribus diui
di ne possint aliqua communiōe
viciari Consequenter causam sue

petitionis subdit dicens ⁊ Quia tu es deus fortitudo mea ⁊

Jeronim. Scio me infirmum a fragilem nec sencio me habere aliquam fortitudinem in qua euadam misi tu saluaueris ⁊ quare ⁊ ergo ⁊ me reputasti ⁊ exponendo me tantis mundi tribulationibus ⁊ a quare tristis incedo dum affligit me inimicus ⁊

Augustinus Tristis ambulo inimicus diabolus affligit me q̃ tidianis temptationibus immittens vel quod male amemus vel quod male timeamus.

Cassiodorus Sciebat enim vir sanctissimus vlterius se contristari non posse si ad eternam futuri seculi requiem peruenirent Mos enim desiderantium est ab illa se putare depulsos ad quam vere velociter non finuntur. Nam cum ille dies iudicacionis aduenerit talia minime fustinebunt q̃ nam inimicus cum suis sequacibus damnabitur Quapropter vir sanctus expectabat desiderantissima tempora in quibus sibi beatitudinem nouerat conferendam q̃ sibi contingere poterat p aduentū eius ad iudiciū quia videns eius misericordiam nō timet iudiciū sed nō ibit in iudiciū districte cū suo tuo Consequenter reddit cām tristicie submouende vt pater mittat filium ad iudicandum qui est lux et veritas vnde dicit ⁊ Mitte lucem tuam a veritatem tuam ⁊ videlicet ad iudicandum. Christus de se dicit. Ego sum lux mundi. Et alibi. Ego sum via veritas a vita. Dicet cum venerit videlicet christus dominus a sanctis eius omis merore confusionis abscedit quando eterne beatitudinis gloriam cōsequūtur

Jeronimus. ⁊ Ipsa ⁊ lux a veritas ⁊ me deduxerunt ⁊ ab errore peccati ⁊ a adduxerunt in montem sanctum tuum ⁊ hoc est in ecclesiam tuam ⁊ a in tabernacula tua ⁊ id est in illā celestem ierusalem de qua alius psalmus dicit Quā dilecta tabernacula tua dominе virtutum:

Et introibo ad altare dei ⁊ vbi de monte sancto eius id est de ecclesia non iam vitulos a arietes sed me ipsum exhibeam hostiam viuentem a placentem ⁊ ad dumq̃ letificat iuuentutem meam ⁊ cum expurgato fermento vetri in nouum hominem tanq̃ iuuenilem me consolatur

Augustinus Est enim quoddam altare subtile inuisibile quo non accedit iniustus ad illud altare accedit solus qui ad istud visibile securus accedit. Ille inuenet vitam suam qui in isto discernit causam suam

Glosa Notandum quod ad altare missam celebraturus sacerdos ascendens ait Introibo ad altare dei. a reliqua. Desiderio enim et amore fupiorisa inuisibilis altaris hoc visibile adire cū modestia debet etna non eadem petituras vt christi celestitudines

humilis sequatur. Quid sit istud altare exponit dicens ⌊ad deum⌋ .s. introibo ⌊qui letificat iuuentutem meam⌋ Incedo enim modo in uetustate tunc astabo gaudens in nouitate. Et iterum ⌊Confitebor tibi in cithara deus deus meus⌋

Aug⁹ Cithara ab inferiori reddit sonum Cum enim aliquid patimur tribulationum temptationum uel scandalorum in hac terra et hoc ab inferiori quia mortales sumus: confitemur do in cythara id est laudamus deum in pena

Hugo Et sicut cythara extentia debet extendere omnia membra bonis gubernaculo preceptorum dei.

Iero Sed quia sensualitas bonis mis de pena contristat ideo confortat eam dicens ⌊quare tristis es anima mea et quare conturbas me⌋

Iero quia desidero videre in quo spem meam posui

Collect. Hoc est quod sequitur est in precedenti psalmo bis expositum

Cassio. Vehementissime nos persuades tristitiam seculi fugiendam quoniam bonis rebus semper aduersa est. et tristitiam quam ad penitentiam contristamur appetendam. quia sicut illa mittit ad mortem sic ista dirigit ad salutem

Aug⁹ ⌊Spera⌋ ergo ⌊in deum quoniam adhuc confitebor illi⌋ quod confiteberis .s. ⌊tu es salutare vultus mei⌋ ⌊tu sanabis me⌋

Iero qui es aspectus animae meae ⌊a deo meo⌋ quem nos laudantes expectamus ut mereamur eius lucem illuminari. via dirigi. veritate corrigi. vita locupletari quoniam ipse est vita salus nostra Ihesus christus dominus noster qui est benedictus in secula seculorum Amen

Psalm⁹ .xliij.

Deus auribus nostris Titulus huius Psalmi talis est. ¶ In finem filijs chore ad intellectum. In duobus preteritis psalmis quid figmificent filij chore sufficienter edictum est. Nunc autem ad intellectum nouo quidem ordine sed non otiose videt adiectum

Glosa Vnde sciendum est quod in testamento veteri deus contulit abundanter antiquis patribus bona temporalia tanquam rudibus ad seruiendum allicien dis a paucos ex eis affligi permisit In nouo autem testamento econtra paucis fidelibus florem mundi alium rerum appetit a multis subtrahit. quos etiam affligi permittit. castigans eos tanquam filios vt sint filij chore id est passionis et discant alia bona esse querenda quae non sunt communia malis id est spiritualia et eterna que figurantur per illa temporalia que populo antiquo rudi sunt collata. Inde est quod prophecie de veteri testamento que leguntur in ecclesia summissa voce terminantur. Et epistole de nouo testamento voce eleuata

Iero Vel ita finiuntur

Iero .in ille

.p.ij

dus est vt intelligamus de psperitate presenti peccatorum a de tribulatione presenti sanctorum

Glosa Intentio enim ē hortari ad contemptum terrenorū et ad desideriū supnorū Propheta ergo in psona martirū recolit bona que deus antiquis patribus fecit dicens

Deus auribꝰ nostris audiuimꝰ ¶ **Jero.** id est per spiritualem sensum cognouimus. Juxta illud dominī qui habet aures audiēdi audiat ⌊patres nostri ⌊apostoli et pphete quorum predicatione renati sumus ad vitam ⌊annunciauerunt nobis ⌊per scripta eorum id quod subditur. videlicet ⌊Opus quod operatus es in diebus eorū ⌊videlicet mosi et iosue ⌊et in diebus anti **Cassi.** quando israelitis ⌋ quis ⌋ celitium populum illesum p maris rubri fluenta traduxit. a hostium suorum sine labore proprio fecit esse victores ⌊Manus tua ⌊id est potestas tua diuina ⌊gētes dispdidit ⌋ que habitabant in tra repromissiōis ⌊a plantasti eos ⌋ videlicet filios israhel in terra eorum quia exeuntibus amorreis vel etheis de propīs terris hebrei in eorum sedibus leguntur esse **Nicola** ⌊affli plantati xisti populos ⌋ quia aliqui eorum fuerunt in prelijs trucidati vt posset cananeia iebuzei ⌊a expulisti eos ⌋ quia aliqui eorū recesserunt pretimore ante ingressum filiorum israhel sed quia victorie iste fuerit facte virtute diuina magis qm humana iō subdit ⌊Nec enim in gladio suo possederunt terram ⌊repromissionis ⌊a brachium eorum ⌊id est fortitudo ipsorum ⌊non saluauit eos ⌋ ne ab inimicis superarent.

Hugo ⌊Sed dextera tua ⌋ et prosperitas quaz eis dedisti quia fiebat eis bene ⌊a brachium tuum ⌋ et fortitudo a potestas **Cas.** ⌊a illuminacio tua vultus tui ⌊id est consilium sapiens de tua voluntate procedens quod dominus prelijs antibus confert quando victoriaz dare digna **Hugo** Et hoc non tur fecisti ipsis meritis sed ex tua benignitate. Ideo subditur ⌊quia placuisti in eis **Cass** id est placuit tibi ⌋ deus vt hec illis faceres. Translatio romana habet placuit tibi **Cassio.** quando in illis de toto mundo sola gens electa est de qua saluator dominus aduenieret

Augustin. Sic egisti cum eis vt alijs placeres in illis vt qui eos attenderet diceret. vere deus cum eis est.

Hugo Cū ergo placuit tibi domine tot beneficia prestare populo tuo antique. Cur nunc populum tuum christianum sic permittis affligi. ⌊Quo ⌊quia hec fecisti illis ⌊ipse ⌋ q tute a nunc idem es immutabilis manens bis tempora sint mutata **Jero.** ⌊rex meus ⌋ qui in me

regnas ⁊ non peccatum. Et deus meus. O christe a quo sum acq̃situs. Qui mandas salutes. Videlicet tres: Interiorez que est anime et exteriorem que est corporis. et eternam que habitur fidelibus in anima ⁊ corpore has salutes. mãdas. id est prestas. Iacob. id est populo christiano qui similis fuit Iacob videlicet qui fugerit deliciis carnis sicut iacob fugit fratrẽ suum carnalem. qui etiã supplantat vicia sicut iacob imaluit ad ãgelũ. Consequenter ostendit ꝙ sicut dominus prestitit antiqs patribus victoriam de gentibus ita ipse dabit suis fidelibus palmam de dyabolo suis q̃ ministris in iudicio extremo Vnde vox fidelium dic̃. In te inimicos nostros vẽtilabimus cornu. In te o christe q̃ es cornu nostrum id est fortitudo nostra ventilabimus id est iudicabimus inimicos nostros. videlicz dyabolũ suos q̃ ministros sepando eos a bonis q̃si aream suã vẽtilabro

Cas disceptacõnis id est iudicationis saluatoꝛ noster excutiens. paleas se questratur a frugibus. ⁊ in nomine tuo spernemus insurgentes in nos. videlicet spiritus malignos ⁊ reprobos quos iusti in iudicio futuro spnẽdos esse iudicabunt. Bene dico in te. Non enim in arcu meo speraboa gladius meus, non saluabit me. fide a humilitate consueta dicit multitudo sanctoꝛum in armis terrenis se non speraturam eẽ q̃ iam attribuit deo saluationem suam dicens. Saluasti enim nos de affligentibus nos ⁊ odientes nos confudisti.

Aug Omnia ista tã q̃ preterita dicunt cum futura sint. Ideoq; a futuꝛa tã certa sunt. tanq̃ preterita sint.

Cassio Liberandos ergo se dicunt fideles in secũdo aduentu domini. a persecutione spirituum pessimorum qui eos h multiplicibus insidijs affligere nõ desistunt. Confundentur etiaz q̃ beatos oderunt quando illi eterna damnatione damnãtur. Iusti autem celorum regna recipiunt.

In deo laudabimur tota die. In futuro se profitẽtur esse predicandos sed sine arrogantia designant gloriam suam qui se in deo testantur esse laudandos. Tota die: ppetuum tempus ostendit quod non habet noctem quod in illa eternitate proueniet vbi inge preconiuz cognoscatur esse beatoꝛum. Sed ne crederes ociosos futuros qui se in deo dixerant esse laudandos p fitentur se quoq; preconia iugit psonare cum

Hugo La in nomine tuo subditur id est ad honorem nominis tui. cõfitebimur tibi. cõfessione laudis pro tuis beneficijs. in seculuz. sempiternũ sicut in alio psalmo scriptum est Beati qui habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te

Cassi Ipsa est enim beatitudo iustoꝛum dominum laudare perpetue. sacietas q̃ nunq̃ voluit habere fastidiuz. fames que de ab

stimentia matre non nascitur. auī
bitas que de ieiunio non creatur
Post illam futuri seculi menarra
bilē retributionem enumerat ma
la que hic sustiment sancti dicens
TVnc autem repulisti nos ⌊nē
in hoc seculo nobis sub tribula cō
ne gemētibus. distulisti a nobis
requiem celestis patrie q̄m sācīs
proueniē non dubium est quia n̄
hic sed in futuro illis perfecta tra
titudo promit⁹ ⌊a cōfu
titur. Aug⁹ .disti nos
⌊nō in cōscientia nostra sed in fa
cie hominum. Cas Illam dicit glo
riosam confusio
nem q̄m martires subeunt cum i
uriis affliguntur. fustibus verbe
rantur. a velut crimimbus obno
xij mōrti tra
duntur Augustin⁹
VBi est ergo ille deus noster rex
noster qui mandas salutes iacob
nunq̄d mutatus ē. sed hec ad in
tellectum filiis ebree sunt. aliquid
enim intelligere debem⁹ quaē nos
omnia ista in medio tempore pa
tiuoluit que omnia nunc repulisti
a confudisti nos ⌊a nō egredieis
deus in virtutibus nostris⌋
Cassio Egrediebaris in vir
.tutibus hebreorum
quando sine labore prostrati sunt
qui se contra electum populuz eri
gere tempta
uerunt Augustin⁹
NOs procedimus ad inimicos no
stros a tu nobiscum non procedis.
preualent illi a nos iualidi sum⁹
vnde subditur⌋ AVertisti nos re
trorsuz post inimicos nostros⌋ vt
quasi illi sint ante. a nos retro. il
li victores nos victi deputemur⌊
et qui oderunt nos diripiebant si
bi.⌋ diripiebant nos sibi in preda
alios trahentes in carcerem alios
occidentes vnde sub dic⁹ Dedisti
nos tanq̄ oues escarum⌋
Cassiodorus Cū dicit
dedisti. si
gnificant omnia diuina potestate
distribui Esca ouium ponitur pro
simplicitate martirum qui a perse
cutoribus suis occidi sine cōcertaci
onibus acquiescunt. Sequitur⌊a
in gentibus dispersisti nos⌋ quoni
am tyrannis traditi libertatez no
stram cum patrimoniis perdide
runt q̄s variis temporib⁹ de ip̄sis eri
stiamis diuina dispensatione per
fectum est vt p temporalia mala.
eternam beatitudinis gloriam cō
sequantur⌊ VEndidisti populuz
tuum sine p̄cio⌋ hoc non debemus
accipere sub increpatione dictum.
sed misticavt solet allusione id ē
concordantia prolatum Tunc au
tem sine precio quasi vendidit de
us quando alienigenis affligēduz
tradidit populum christianum.
Et quasi nullus ex tyrannis sang
uinem sanctorum fundentibus cō
uertebatur ad salutem⌊ a non fu
it multitudo in commutationib⁹
eorum⌋ hominum qui commutāt
tradite rei pariā consequuntur.
hic autem d̄o nulla multitudo pre
cij in tante rei compensatione pro
uenit. quia pauci persecutores cō
uersi sunt ad fidem. pro qua mul

ti sancti sunt occisi Quomodo em̃ deo poterant esse grati prophanis superstitionibus involuti. ⁊ Quo fu isti nos opprobriū vicinis nostris ⌋ Enumerat quanta fuerant affli ctione percussi vt inter eruinnas multiplices deuotionis qualitas augeretur. Grauis enim est affli ctio q̃m patimur a vicinis quia ñ transitorie dicitur quod circunstā tibus ingiter im

Hugo Op putatur probrium aūt diuidit in duo scilicet i subsannationez a derisu vñ seq̃t ⌊subsannationez⌋ que fit cuz na so contracto et indignatione⌊ et deri fu⌋ **Cassiodorus** Vox fus est confusa vox leticie. insul tationem suam immoderata hila ritate denuncians q̃m martires do mini diuersis passionibus tradi ti fuisse me

Jeronimus bant Quoniam sepe persecutores dice bant irridendo veniat dominus ve ster et eruat vos de manibus no stris Hoc perfidi persecutores dicebant ⌊ his qui mirabili no stro fuit⌋ **Cassiodor⁹** id est qui se qua qua versum semper ambulāt nec nobiscum recto dogmate gra diuntur ⁊ Quo fuisti nos in simili tudinem gen

Jeronim⁹ tibus⌋ In tuam vtiq; similitudinem vt si cut te mundus odio habuit pri⁹ ita a nos deinceps oderet. vel in similitudine gentiū **Aug⁹**

Vt gentes de nobis fumant formam maledicendi quoniaz male dicentes homines similitudinem dant deo quem detestantur dice tes Sic moriaris. sic pumaris a ceu crucifigaris quēadmodum ille. a po fuisti etiam nos in ⌊cōmotionem capitis in po pulis⌋ **Cassiodor.** Commocio capitis in populis in imicorum et martiribus contigit que facta est in passione domini saluatoris sicut legitur locuti sunt labijs a mouerunt caput ,.

Jeronimus Sed et si q̃s nunc in te o christe voluerit pie viuere. proti nus iniqui blasphemant cum ir risione vel capitis cōmotione

Hugo Postq̃ dixit illa q̃ ⌊martires⌋ passi sunt ab extra consequenter ostendit que patiuntur ab intra dicens ⌊ Quota die verecundia mea contra me est⌋ **Cassiodorus**

Solet verecundia ad momentum venire a breui tempore sedata dis cedere. Ista vero grauissima fuit. tota die ingiter permanebat. quā verecundiam describit cum sub iungit ⌊et cōfusio faciei mee co peruit me⌋ Per hoc enim non so lum permutationem vultus sed etiam totius corporis indicauit horrorem Erat enim ante oculos populi sancti vehemens confusio quando illis ingiter sibi insultare cernebat quos impios eē cognouerat. Consequenter ostendit vn

p lin⁹.

dcvenit ille rubor sanguineus qui nudam faciem coloris sui tegmine vestiebat dicens ¶ Hoc est exprobrantis ¶ id est manifeste blasphemantis a conclamantis ¶ a obloquentis ¶ id est occulte vel in absentia detrahentis ¶ a facie inimici ¶ dum illum video qui me capitaliter odit ¶ et persequentis ¶ cupientis me crudeliter trucidare ¶ Hec omnia ¶ mala ¶ venerunt super nos ¶ quasi fraterrubilis et quasi fluuius turbulētus ¶ nec oblitisumus te ¶ positi inter taz multiplices earūnas dum magis iniquorum persecutione cōmoniti postulamus a te iugiter auxilium ¶ a inique non egimus in testamento tuo ¶ id est in lege cuius precepta seruamus. Hoc est q dixerunt et obliti non sumus te. Nam qui illum mente retinent eius testamentum nesciunt obliuisci ¶ Et non recessit retro cor nostrum ¶ Retro redit cor eorum qui de domini bonitate desperant a putant illum rogatum nō succurrere qui etiam non petentibus cognoscitur subuenire quod isti minime fecerunt qui spez in domino habere probati sunt ¶ et declinasti semitas nostras a via tua

Augustinus Semite ei nre erant in prosperitatibus temporalium Tulistis semitas nostras a via tua a ostendisti nobis q̄ arta et angustia via est que ducit ad vitam tanq̄ si diceret nobis. In tribulatione positi estis multa pati mini. multa que amabatis in hoc seculo amisistis quia non dimisi vos in semitas latas q̄ ducunt ad mortem sed propterea vos viam angustam in qua pauci ambulant q̄a pauci sunt qui tolerant tribulationes temptationes. non deficientes vsq̄ in finem ¶ Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis ¶ id est in hoc mundo qui dicitur locus afflictionis quia nō est in eo mansiuanitas a afflictio spiritus vt dicitur ecclesiastici primo ¶ a operuit ¶ id est vndiq̄ operuit nos vmbra mortis

Augustinus Hec est enim mortalitas vmbra mortis est. a vera mors ē damnacio cum diabolo

Jeronimus Bene igitur vmbra mortis a non ipsa mors opprimit sanctos in hoc seculo quia martires et reliqui sancti a si affliguntur a morti destinantur. viuunt tamen cum deo. a hec mors vmbra est a non veritas mortis vt dictum est

Hugo Et in his supradictis dicens ¶ Si obliti sumus nomē dei nostri ¶ quod ē Jhesus saluator nr

Nicolaus eius recordaco nem debitis tē

potibus omittendo ⌊et sic expandimus manus nostras ad deum alienum⌋ peccatiz ydolatrie committendo

Hugo Vel exponendo nos peccatis a faciendo ipsum deum nostrum qui a vt dicit

Augustinus

Vnusquisq; quod colit a venerat hoc sibi deus est ⌊Q⌋Onne deus requiret ista ⌊quasi dicat imo vere requiret vbi excessimus a via dei ⌊Ipse nouit abscondita cordis⌋ quia sapientie sexto dicitur. Interrogabit opera nostra et scrutabitur cogitationes Tu ergo domine qui solus archana cordium cognoscis ⌊Q⌋Voniam propter te⌋ id est amore tui ⌊mortificamur tota die⌋ Hoc perfecti christiani faciunt qui districtis obseruacionibus affligun

Cassiodor.

Per longas passiones presentis vite quod notatur cum dicitur tota die vt non momentaneam mortem sed per vniuersum vite tempus pertractum nobis fidelium declaret exitium id est damnum vel mortem de hac

Hugo mortificatione dicit richar. Scimus quia in dei oculis maioris meriti est sepe mortificari q̄ mori Nam mors martiris tanto erit pretiosior quanto ante mortem pena productior ⌊estimati sumus sicut oues occisionis⌋

Cassiodo.

Quis nec cornu nec dente contendit: sed manibus latronis patientur acquiescit nulla se reluctatione defendit. Sic famuli christi velut oues estimati sunt mori quoniam sine contentione aliqua videbantur occidi. Enumerata multitudine passionum filii choē tanto desiderio auxilium quesierunt vt etiā dominum obdormuisse cōmemorent dicentes

Nicolaus

⌊E⌋xurge ⌊loquitur de deo more humano quia ille qui oppresso vult facere auxilium surgit ad adiuuandum ipsum ⌊quare obdormis domine.⌋ deus enim ad modum dormientis se dicitur habere quando permittit malos dominari a iustos tribulari. Vnde quando talia videntur communiter deus dicitur dormire ⌊exurge⌋ repetitur hoc verbum ad exprimēdum liberationis desiderium ⌊a ne repellas⌋ preces nostras ⌊in finem⌋ id est finaliter

Cassiodorus

vbi consistit muneris tui vniuersa perfectio vbi sunt premia beatorum vbi martiribus corone preparentur. Imitatores itaq; christi malis presentibus ingrauati more beato ad flebili supplicatione persistunt dicentes ⌊Q⌋Vare faciem

tuam auertis ⌊orationem nostrã
non exaudiendo.

Jeronimus dñuertit em̃ dominus fa
cẽ suam ideẽ respectũ miseri cordie
sue ad tẽpus vt probet eos̃ suos

Cassiodorus ⌊Obliuis
ceris in
opie nostre ⌋qui consueueras sub
uenire. venisti enim ditissimus vt
nostre indigentie subuenires ⌊et
tribulationis nostre ⌋cuius de
mens inspector semper es.

Jeronimus Patimur in
opiam pro
nihilo habentes huius mundi di
uicias regnum celeste desideã?
Tribulamur enim cum elonga
tur desiderium nostrum.

Cassiodorus Post mo
tam exau
dicionis pie mentes non ad des
perationis audaciam sed ad conti
nue orationis salutaria vota se cõ
uertunt dicentes ⌊Quoniam ⌋
quasi dicat nõ debes obliuisci no
stri ⌊quoniã humiliata est in pul
uere anima nostra ⌊id est vita no
stra humiliatur in puluere quia
cinere super se sparso animas su
as peccatorũ recordatione discru
ciant id est valde puniuntur ⌊con
glutinatus est ⌋id est immediate
coniunctus est vel adherens ⌊in
terra ventr noster ⌋Quod vtiq; fa
cere solent qui longa oratione p
strati toto corpore iacent in ter
ra. adherere enim terre significat
in orationibus diucius immorari
per quas efficaciter peccata vincũ
tur. Magna enim contra diabolũ
arma sunt in suis viribus fiduciã
non habere sed deum rogare qui
aduersarium possit opprimere

Hugo Contra prefatas mi
serias a tribulacões
filij chore magno desiderio cordis
remedium a auxilium tertio expo
stulãt dicẽtes ⌊Exurge domine
adiuua nos ⌋tantis malis oppres
sos ⌊a redime nos ⌋a predictis pe
riculis non propter meritum nostr
sed ⌊propter nomen tuum ⌋imq
saluamur. Ideo enim saluator dici
tur quia per gloriam sue pietatis
saluat infirmos. vnde bernardus

A natura propria habet q̃ sit
saluator: innatum est ei hoc nomẽ

Cassiodorus Ecce filio
rum chore
nobis salutaria dicta fuisse cunctis
ne nobis ecclesiasticis doctoribus
no reuelante iam patuit patres
enim nostros ab initiis fuis per
miracula visibiliter liberatos esse
cognoscimus. Nunc autem fideles
per passiones corporum a tristici
as animarum ad eternam requi
em peruenire didicimus vt tempo
re suo vtrunq; factus humano ge
neri cognosceretur esse proficuus

Collector nequaquam igi
tur nos vmbra
hec fugitiua seducat. largissimas
profecto mercedem pro contemp
ta temporali voluptate capiemus
Si enim virtute continentie et pa
cientie hic formam illicite volu
ptatis. tempestatem q̃ presentis
tribulacõis superare studuerimus. p

fecto ibi gehenne incendia effugiemus. vnum illud a te ac solum requirit deus vt aduersus hyaboli veras inimicias pro amore suo a tua salute suscipias. aderit enim tibi pugnanti. Ipse qz iam omne bellum conficiet a tibi victoria immerito ascribetur si tamen perseueraueris vsqz in finem. Studeamus ergo nobis reconciliari ipsius dementia a orationum frequentia exoremus vt sic in hac pegrinacione seculi nos adiuuare dignetur quatinus ab hostibus mentis et corporis liberati peruenire valeamus ad ipsum qui est benedictus in secula seculorum Amen

Psalmus xliiii

Eructauit cor meum Titulus huius psalmi talis est. In finem titulus dauid pro his qui commutabuntur filijs chore ad intellectum cantico pro dilecto

Augustinus Agitur in hoc psalmo de sanctis nupcijs sponsi a sponse id est christi a ecclesie regis a plebis saluatoris a saluando

Cassi. Vnde et hoc carmen epythalamium dicitur id est laus seu carmen thalami quia laus sponsi a sponse hic cantatur

Glosa Copulatum nupciarum fecit spiritus sanctus in thalamo hoc est in vtero beate virginis quando verbum caro factum est a humana natura erat diuine nature coniuncta. Nunc vo sponsa id est ecclesia coniuncta est sponso id est christo in caritate. Et post huius vite miserias coniungetur ei in sancta immortalitate. Sensus predicti tituli talis est. hic titulus dauid est canticum id est exultatio mentis habita de celestibus tendens in finez id est in eternam beatitudinem. Canticum hanc dico pro his qui commutabuntur id est pro sanctis qui transformabuntur de hac mortalitate ad immortalitatem videlicet filijs chore q̄ sunt imitatores christi a pro dilecto videlicet sponso christo de quo deus pater testatus est. hic est filius meus dilectus. quibus videlicet filijs chore supradictis scribitur hoc canticum ad intellectum id est vt intelligant misterium incarnationis christi atq eius dispensationis ei ecclesie a suis fidelibus

Colle. Precorum itaqz sponsi christi secundum suam ineffabilem generationem q̄m habet a deitate vox patris nobis insinuat dicens.

Eructauit cor meum]

Jeronim. Non de corporea coniunctione sed de secreta essentia diuina protulit equale sibi. Verbum bonum]

Augustinus id est filium qui vere et singulariter per se est bonus sic ipe ait Meo bono non solo deo] dico ego opa mea regi] Dicet dei fine inicio

a fine fine est Quare dico opa xp̃i
in ipso verbo opa omnia dei sunt.
quicquid enim factur⁹ erat de⁹ in
creatura . iam in verbo erat. sicut in
euangelio dicit . Qđ factū ē in ipō
vita erat Jero. Lingua mea
calam⁹ scribe ⌋ Sic em̃ que scribun
tur non sunt leuia neq; facilia sed
utilia sic a dei eloquium tanq̃ scri
batur ita per Aug⁹ Nō defue
ficiunt: runt: qui
omnia etiam superiora verba ex
persona prophete accipi mallent
Cas vnde celestibus epul' p
pheta sagimat⁹ a future
gratulatiōis qualitate complet⁹
precomia dominī sponsi se eructatu
rum pnũciat dicens. Eructauit
Ric. Sicut enim venter explem
tudine cibi corpalis emit
tit eructationem: sic cor prophete
ex plenitudine gratie spiritualis
emittit hunc sermonem dicens
Eructauit cor meum verbuz bonũ
quia est mysterium xristi a eccle
sie expressuũ dico ego opa mea
regi id est ad laudem regis ẽguz
Jesu xp̃i. Lingua mea calam⁹
id est penna scribe id est notarij
velociter scribẽtis ⌋ Ac si dicat p
linguam meam loquitur spirit⁹
sanctus velociter qui in docendo ñ
indiget interuallo temporis
Hugo Spiritus em̃ sanct⁹
non paulatim cū mo
ra gratiam suam infundit sicut ac
quiritur scientia per longum stu
dium sed subito a cito. Vnde act.
.ij. factus est repente de celo sonus
tanq̃ aduenientis spūs vehemētis

Ibidi Glosa Nescit tarda
cit molimina spūs
sci grā Nico . Deide describit xpi
magnificentiam quantum ad hu
manitatem. Et quoniā speciosus
optime sedet i principe sedm q̃ di
citur Species p̃ filijs hominum
perio quantum ad hoc dicitur de
sponso ecclesie xp̃o Speciosus
forma pre filijs hominum ⌋ tu es o
christe. Translatio hebraica ha
bet sic. decore pulcrior es filijs ho
minum. Fuit em̃ speciosus pre
alijs id est plus q̃ alij ex pte cor
poris ḳa corpus eius fuit forma
tum virtute spiritus sancti in u
ius opere nō potest esse error nec
defectus Similiter ex pte anime fu
it speciosior alijs quia ab instanti
creationis sue repleta fuit omnibo
gratijs virtutib⁹ a scientijs sedm
q̃ dicitur Jo. iij. q̃ datus est ei spi
ritus sanctus non ad mensuram.

Cas Queri potest cur hic sup
genus hominum speciosissimus describatur cum ipsaya
legitur. Vidimus eum non habẽ
tem speciem neq; decorem. sed iō
dicitur speciosus non quia forma
eius decore lactei coloris eluxit a
flauo crine emicuit aut ifigmenta
ra preeminuit sed veraciter huma
no genere pulcrior fuit quia pecca
ta non habuit. Illud autem speciō
sum dicimus quod gracia mūdis
sime purita
tis dinatur Augustinus
Quamuis pater speciem corporis
eius dicat esse laudabilem sed ex
ẽplū ysa . suppositū ad passionis

eius retulit tempus quãdo a col laphis cẽfus ẽ a sputis compluit? a spinis corona

Nic Et ḡa in tus est aĉ

Hug decet optime eloquẽcie claritatẽ recte subiungit ⌊diffusa est grã in labijs tuis⌋ id est verba tua gratiosa. Vnde Jo. vij. Nunq̃ sic locutus est hõ sicut hic homo loquitur a huc. iiij. Mirabantur omnes in verbis que procedebant de ore eius. Ac si dicẽt.

Jero Cum languoẽs verbo curas. cum mare quiescere facis cũ lazar̃ mortuũ vocas a vermia que loqueris grã labiorũ tuorum p̃ficiuntur ⌊propterea bene dixit te deus in eternum⌋

Nic. Ista bene gloríe corporalis i sua resurrectõe collacio a ad celũ assumpcio quã si habuit christ? a principio sed ex virtute meritoꝝ

Jero. Nam cum christus semp in patre fuerit benedict? in assumpta carne benedicitur cuius q̃ resurrexit immortalis a in eternũ regnaturus. Et quia i principe requiritur p̃bitas. subiungit p̃pheta dicẽs ⌊Accinge⌋

Hugo a p̃t esse ẽ patiui modi. Ac si dicat tu christe qui talis es vt dictum est ⌊accinge re gladio tuo⌋

Nic hoc est accipe verbum tuum de q̃ apls dicit ad ephe. vi. Et gladium spũs quod est verbum dei ⌊super femur tuũ⌋

Casti. Femur vo figm̃ficat incarnacionem dñi.

Hugo ḡa femur saluatoris humane propagims est seminarium

Casti. sicut in genesi legitur. Non deficiet princeps de inda nec dux de femoribus eius In cuius etiam incarnacõnis misterio abraham fecit iurare famulum suum quando ei tacto femore iurisiurandi religione constrictus est vt legitur genesis. xxiiij.

Hugo Similiter ioseph iacob patri suo: manu apposita femori iurauit vt haberur genesis. xlvij. quasi dicerent iuro per deum qui de progenie tua nascetur. Addit quoq; ⌊potẽtissime⌋

Jero. Ac si dicat p̃pheta tu cri ste induere carnem accingere verbo predicationis. pugna contra dyabolum a potentissimi me libera genus humanũ de ifernio.

Cassiodo. ⌊Specie tua ⌋ q̃ntũ ad hũanitatem tuam ⌊a pulcritudine tua ⌋ quantum ad diuinitatem tuam ⌊intende⌋ o rex vt hominem penitentem de celo miseratus aspicias ⌊prospere⌋ tanq̃ humano generi liberationis beneficia prestaturus ⌊procede⌋ velut sponsus de thalamo virginali

Nicolaus per viam hõm̃is vite ⌊a regna⌋ morte triumphata Propter quod in sua resurrectiõe dicit apostolus. Matth. vltimo. Data est mihi omnis potestas in celo a in terra. Et quia hanc gloriam corporis q̃m per resurrectionem habuit ex precedenti merito

accepit Ideo subiungit Propter veritatem scilicet vite a doctrine a mansuetudiez quia molestias et iniurias sine mentis perturbatione sustinuit a iustitia abunda tem qm fecit in sua passione offerendo spiritum deo patri pro offensa generis humani sic fecit reconciliationem per viam iustitie et deduxit te mirabiliter dextera tua Per dextram que est pars fortior a nobilior intelligit diuinitas christi cui organum coniunctum erat humanitati

Hugo diuinitas ergo tua o criste deduxit te de sinu patris in vterum virginis inde ad presepium ac deinde ad crucem de cruce ad sepulcrum deinde ad celum Et hoc mirabiliter quia omnis illa deductio plena fuit miraculis. vel deduxit te de populo ad pplm per apostolos mirabiliter in predicatione verborum et virtute signorum vñ sibi dicit Sagitte tue acute

Cassio id est verba tua hominum cordibus salutarie infigentia que ideo vulnerant vt sanent. Ideo petunt vt libent io prosternat vt erigat. Corpatur autem verbum dei sagitte. Sagitta enim est lignum ferro armatum. sic verbum dei ex ligno crucis egrediens fortitudinem habet penetrandi acutum est verbum dei quia vsq ad intrinseca cordis penetrat. Et sic sagitte delonge diriguntur. ita verba domini saluatoris directa sunt

Nicola Per predicationes apostolorum in longinquas nationes. sic domin⁹ p re cepit. Marci vltimo dicens Euntes docete omnes gentes. Et illa verba tanq̃ sagitte de eo ceciderunt in corda inimicorum regis christi ita penetrantes corda infidelium et gentilium q̃ multi conuersi sunt ad fidem per vniuersum orbem a sic fit de inimicis amici Ideo subditur populi sub te id est sub obedientia tua christe cadent te humiliter adorando. Consequenter describitur magnificentia christi regis quantum ad diuinitatem. tamen cum hoc adiungitur de humanitate q̃ ille due nature fuit inseparabiliter coniuncte in vno supposito Commendat ergo christum primo a iudicio cui dicit Sedes tua deus

Cassi hec enim sedes dei ad iudicium pertinet futurum in quo omnia veraciter eternus moderator examinat atq̃ disiudicat in seculum seculi quia quicquid constituerit nulla potestatum poris successione dissolui

Hugo Confirmat etiam eum ab equitate correctionis dicens virga directionis quod sic est legendum virga id est gubernacio regni tui quod ecclesia. est virga directionis id est equa correctio

Cassio quia iustos regit et dirigit. impios percutit. ac continuo veraciter suppli

Collect q̃ nulla pra cantes uitate curantur sed est iustissima a inflexibilis disciplina hec virga regni honoris insigne sceptrum decebat antiquitas designans in ea

virtutum regem dominum saluatorem. Postea commendat cristū ab amore iusticie a odio iniquitatis dicens ¶ Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem ¶ **Nicolaus**

Hoc autem dicitur de christo homine ratione humanitatis sue ¶ propterea ¶ id est propter illud quod sequitur ¶ unxit te deus deus tuus ¶ christus enim in humana natura unctus fuit ¶ oleo letitie ¶ id est plenitudine gratie ab insta ti creationis anime sue ¶ pre consortibus tuis ¶ id est omnibus in tellectualibus creaturis propter quod dicitur. Johannis tertio quod datus est ei spiritus non ad mensu ram **Cassiodorus.**

Vel oleum letitie quo unctus est christus pre omnibus hominibus est peccati maculam non habere unde se conscientia semper exhilarat quando nulla recordationis asperitate mordetur Repetitio autem ista q dicit. deus deus tuus tuum dicit **Collector** In translatione habetur sic propterea unxit te deus deus tuus oleo exultationis pre participibus tuis. secundum quam litteram apostolus allegat primo ad hebreos hunc versiculum de christo. **Jeronimus**

quia unctus fuit oleo exultationis id est gloria resurrectionis ascensionis et dominationis. sequitur laus sponsi christi ab ornatu nuptiali cum dicit ¶ mirra ¶ ad litteram exponitur sic **Nicolaus**

Per istas species aromaticas possunt intelligi aromata que sancte mulieres emerunt ad ungendum corpus domini qa de talibus speciebus erant confecta. Et quia corpus dominicum erat quasi vestimentum deitatis scom q scribitur ad philippenses secundo habitu inuentus ut homo Ideo subditur ¶ a vestimentis tuis ¶ Et dicitur in plurali propter diuersas partes corporis ¶ a domibus eburneis ¶ Domus eburnee sunt pixides facte de ebore vel de alabastro quod simili est ebori in quibus dla aromata erant posita sicut in domibus suis ¶ ex quibus delectauerunt te ¶ id est placuerūt tibi quia deuotio illarum mulierum fuit accepta christo licet non unxerunt corpus eius quia nō inuenerunt eum in sepulcro. Jam enim resurrexerat teste angelo ¶ filie regum ¶ Inter enim dlas mulieres fuerunt maria iacobi a salome que fuerūt sorores beate virginis marie ex parte matris de qua certum est q descendit de stirpe dauid a aliorum regum dauid descendentium per diuersas generationes Et idem verisimile est de suis sororibus et de btā maria magdalena a Martha a aliis sanctis dominabus de ierusalem a finibus eius ideo dicuntur B filie regū ¶ in honorē tuo ¶ Illā eiunctionē facē volebāt ad cristi

honorez. Mistice sic exponitur Mirra mortem significat quaz pro hominum salute christus fusurpit. Cuttaxylo est species que pellit tumores a duricias cuãt que pulcre incarnacioni domini comparatur quia duriciem et elacionem cordis humani sancta predicatione dissolvit. Casia que a medicis fistula dicitur que crescit in locis aquosis que redemptionem gentis humani per aquaz baptismatis indicat

Jeronimus.

Hec autez virtutum a gratiarum aromata defluxerunt sponse sancte scilicet ecclesie Lawestimentis eius Id est ab assumpta carne q̃ velut vestimento diuinitas se circudedit

Casiodorus

Et pulcritudo spõse venit. a dombus eburneis id ẽ a cordib⁹ castis quoniaz elephas cuius ossa eburnea dicunt nimie castitatis asseritur q̃ inter quadrupedia a sensu plurimo valet a temperanter in scetur femine sue a cõiuge secunda non vtitur. Hoc pudicis femmis decenter aptatum ẽ quia ille in dombus eburneis manfisse nosc̃untur que per castitatem christi domini precepta secute sunt. Hanc translationem p bauerunt dilectissimi patres Augustinus a Jeronimus ex quibus dombus delectauerunt te

Jeronimus

honorando nomen maiestatis tue a laudando misericordiam tuam filie regum.

Casiodorus

id est anime fidelium que bene a sancte regunt corpora sua. in honore tuo. id est ad honorem nominis tui. non sibi quod bene agunt sed tue laudi attribuentes. Postq̃ sponsi christi pulcritudo laudata est a virtꝰ eius asserta. potestas q̃ eius narrata est a nupciali gaudio odores suauissimi sub misticis interpretaciombus nosc̃untur adhibiti. Cõsequenter hic ostenditur vnde ipsius regine veniat mirabilis pulcritudo cum dicitur

Nicolaus

Stetit regina Lvidelicet sancta ecclesia sponsa christi La dextris tuis Lhoc est in potioribus tomis sponsi. Stat modo regens fideles a seruiens christo in tomis gratie Stabit pꝰ hãc vitã regnans a dextris christi in tomis glorie cui dicetur Venite benedicti patris mei nec astitit nuda sed Lin vestitu deaurato Per hoc intelligitur decor sapientie que refulget in ecclesia. vestita est ergo doctrina sapiẽtie Lcircundata varietate Iscilicet carismatum a virtutum.

Casiodrꝰ Vl'circũdata varietate linguarum multarum dissimilitudine fidei laudantium quia omnis gens secõm suam patriam in ecclesia psallit auctori. Sponsi laudẽ cantat nunc sponse precoia totidem modis si longe submissis atq̃ humiliter efferuntur. Stanz ergo nunc ecclesia constituta ad dextrã viz in tomis gracie ipsius prosperita

alloquitur di
cens

Nicolaus Audi lege euangelicam filia
quia a christo renata a vide im
telligendo. a mdma aurem tuaz
ad obediendum voluntati dei et
obliuiscere populum tuum vide
licet idorum a gentilium

Ieronimus Vel obliuis
cere vicia et
peccata a domum patris tui id
est dyaz

Hugo Vel domum
boli patris tui id
est consortium et cohabitationē
peccatorum qui sunt dom⁹ patris
tui dyaboli cuius filia fuisti ante
q̄ facta esses filia christi p fidem
Et si hoc feceris decora eris coram
sponso tuo et concupiscet rex
scilicet christus decorem tuum
id est te decoram. Hic versicul⁹ po
test aptari cuilibet anime fideli. O
filia audi horas ecclesiasticas au
di sermones audi precepta superi
orum. Audi p̄ces paupis. audi dei
inspirationes. audi sacram lectio
nem. Vide libros. vide crucem i ec
clesia in memoria crucifixi. vide ex
empla sanctorum. vide cōscientiā
tuam. vide iudicium futurum. Et i
dima autem tuam vt obedias dui
ne voluntati. a obliuiscere populū
tuum contemnendo prauorum cō
sortia. a domum patris tui id est
mundum a concupiscet rex christ⁹
decorem tu
um

Ieronim⁹ Nig
eras
in domo patris tui. sed nunc ascen
dis post baptismum vicijs ablu
ta vel gratia fidei cādida a quoniā
ipse ē dominus deus tuus. a quo
redempta

Hugo et ti tra
es orabunt eū
omnes populi de quib⁹ collecta
es. probatio. q̄a et filie tyri
id est gen
tes

Nico. Nam tyrus
fuit ciuitas
gentilium a ideo per filias tyri intel
liguntur ciuitates gentilium con
uersi ad fidem per predicationem
apostolorum qui adorabunt eū
in muneribus se ipsos in obsequ
um christi offerentes. vultuz tu
um dēprecabuntur omnes diuites
plebis. Videmus enim implerum
q̄ principes mundi a potentes ho
norant christum a ecclesiam suā
humiliter se ei subjiciendo.

Ieronimus Hoc etiā tres
reges fecerūt
qui non tantum verbis sed etiam
muneribus adorauerunt christū

Cassiodor. Propha mu
tans monez
de secunda persona ad tertiam ad
huc in ecclesie precomio perseverat
dicens. Omnis gloria eius fi
lie regis Gloria est siquidem ec
clesie quando filie principum siue
historum conuertuntur ad domi
num a secreta se cupiunt de uocōe
cordis offerre abintus i secreto
conscientie vbi interior homo tacti
ta cogitatiōe reuoluit quod ad di
uina misteria pertinere cognoscit.

Nico. Vel omnis gloria eccē
cōsistit in ornatu interi
ori catis matum a virtutum a non
in magno apparatu exteriori. Jdō
subditur in fimbrijs aureis id

in sapientie doctrinis Circumamicta varietatibus Diuersoruz videlicet statuum qui sunt in ecclesia dei. vel in varietatibus gratiarum a virtutum que sunt in personis statuum prædictorum

Hu. Sequit laus spōse a comitatu eius subditur Adducentur regi Christo per predicationem apostolorum a aliorum sanctorū Virgines omnes homines integritatem mentis a corporis seruātes

Jeroni9 Post eam Id est per vnam ecclesiam apostolica institutionē fundataz multi conuertuntur ad christum Trāslacio hebraica habet virgines sequuntur eam

Nicolaus quia multe nobiles puelle spreto maritali thoro virginitatem suaz consecrauerūt christo quod cedit ad honorem ecclesie de qua hic loquitur per similitudinē regie quā sequuntur domicelle ad honorem eius nec solę virgines adducūt christo in si de

Cassiodor. sed a proxime eius id est vidue caste que gradu inferiori iunguntur q a si non sunt virgines tamen tāp proxime virginitati quia caste cōsequentes fructum sexagesimuz. Afferentur tibi Io christe Et vide in ipsis nominibus non minimam esse distantiaz. virgines dixit adduci quia corporis integritate robuste sunt. Viduas vero dicit afferri quia plerunq; fracte diuersis solicitudinibus corporis imbecillitate fatigantur

Hugo Quō autem adducentur subiungit dicens Offerentur in leticia Corporis a expultatione corporis Adducentur in templum regis Aliter

Nicolaus quia ad seruiendum regi christo non placerent ei sed magis displicerent. quod patet de virginibus que consecrabantur ad seruiendum deę veste Sequitur laus spōse a fecunditate prolis. a conuertit psalmista verbū suum ad regem etiam dicens Pro patribus tuis id est loco patrum tuoru tū secūm naturam humanam qui fuerunt patriarche ęges sanctia propter ex quibus descendit christus secūm carnem nate sunt tibi filij id est apostoli et lxxij. discipuli qui prius archis a prophetis fuerā ostenderunt. Constitues eos principes super omnem terram in spiritualibus q̄a constituti sūt episcopi p diuersas partes orbis. Et quia ita ordinata et ecclesia et confirmata Ideo Memorero nominis tui domine id est fame a glorie tue memoriam agam In generatione a generationem Translatio romana habet mēores erunt quia per doctrinā quam seminauerunt apostoli sancti et episcopi et q̄m in scripto dimiserūt a reduxerunt a reducent ad memoriam facta christi regis. generacōnibus sibi succedentibus vsq; ad finem mundi. Ideo subditur

Pro Propterea populi credentes per eorum doctrinaz confitebuntur

qui cum patre a spiritu sancto vi uis a regnas deus per omma secu la seculorum Amen.

Psalmus.xlv.

DEus noster refugiū Titul⁹ i finē fi liis chorē pro archamis

Psal Cassiodo. In finem mus notuz est quemadmodum ad dominum cri stum possit referri. Ipse est finis noster qui nos perficit a non con sumit. filios autem chore figmifica re diximus imitatores passionis christi. ex quorū persona psalm⁹ iste cantatur. pro archamis vo ab uentum domini figmificat saluato ris quem diuimtatis siue miabili secreto pro humani generis redē ptione dispo fuit Jeronimus Hic enim psalmus docet nos spez nostram in illum debere ponē qui solus potest nos de tribulationib⁹ libera ē. Filii ergo chorē qui fide les debent intelligi christiani. In pri cipio psalmi non se timere profitē tur perturbationes seculi dicētes

DEus noster]perveram fidem a confessio nem Cassiod. [refugium] quoniam nos de ani me periculo liberat [a virtus] quo niam stabiliter mentes nostras ab iniquo seculi errore custodit.

August. Sunt quedam ēfu giavbi non est viz

tibi [confessione laudis [in eternū [in fine fine [et in seculum seculi] hoc est in vita presentia in futura quia ista laus. non solum est i p senti sed erit potior in futuro sm q dicitur infra psalmo. lxxxiij. Bea ti qui habitant in domo tua domi ne in secula seculorū laudabūt te

Cassiodor. Ecce epytha lamium glo tiosum psalmo gphi iocunda ex ultatione completum est. Ecce spōsi laus sponse q ammabili va rietate celebrata est. spiritualis co pule coniugium in virginitatib⁹ perseuerans. amor castus caritas eterna. vinculuz quod nullo fine dissoluitur. O beata sponsa que nō societate carnali sed inuiolabili vi culo caritatis coniuncta est tante maiestati cristo dilecto eterni pa tris filio. cuius virtus vltra omīs virtutes est. pulcritudo sup omīs decores. potentia inenarrabilis. pietas singularis In his itaq nu ptijs tympana prophetarum sā cta exultatione concamant. apo stolorum organa dulcissima soci etate respondent. martirum cytha re nō cordis carnalibus sed virtu tibus canūt. B scōz chor⁹ spiritua libus fistulis gratissimum pmul cet auditum. hic talis musica ge ritur per quam humana leticia sa lubriter vincatur. Dasti sumus O bone rex cōuiuio nuptiali. delicias celestes haurimus. presta nobis ihesu criste sponse mirabil vt qui hic spe letati sumus in futuro etiā perfectissimo gaudio repleamur

quo quisq; cuz fugerit magis ifir
matur ꝙ confirmatur. verbi gra
tia. Cum fugis ad aliquez in segu
lo magnum vt facias tibi potẽtez
amicum. refugium videtur. Tanta
tamen huius seculi merita sunt a
ita potentium time celebrefiant q̃
tidiane vt cum ad tale refugiuz p
ueneris. plus ibi timere incipias.
antea tantum cause tue timebas.
tunc cum ad talem confugeris de
illo etiam timebis. Multi enim ca
dentibus illis. quesiti sunt quos
nemo quereret si non ad tales con
fugissent. tale non est refugiũ no
strũ quod sic ifirmatur sed deus
qui est virtus ⌊a adiutor in tribu
lationibus ⌋ i quibus ad dominũ
refugiendum est siue sit tribulatõ
in re familiari siue in salute corpo
ris siue de periculo carorum. siue
de aliqua re ad huius vite susten
tacionem necessaria. Omnino aliũ
refugium non debet esse christiano
ꝙ saluatorem eius. veruntamen ka
rissimi inter omnes tribulationes
animę humane nulla ẽ maior tri
bulatio ꝙ conscientia delictorum
Nam si in conscientia hominis vul
nus peccati non sit. vbicunq; ali
bi passus fuerit tribulationes. il
lic confugiet. a ibi inueniet deuz
Si autem ibi requies non est p
pter abundantiam iniquitatum.
confugiat ad deum. quoniam adiu
tor factus est dominus. dimittẽ
do peccata Et ne tribulacões leues
putares addidit ⌊ que inuenerunt
nos nimis ⌋ Alia est tribulatio quã
tu inuenis considerans peccatum
tuum sine alicuius ammonicõne.
a dictis tribulationẽ a dolorem in
ue
mi **Glosa** Alia est quando
quis alterius per
suasione peniteat peccatum suum co
gnoscens. Et vtrobiq; rogandus
est deus qui est adiutor in tribula
tionibus. Sequitur vox fidelium i
primitiua ecclesia existentium q̃
dicunt ⌊ Propterea ⌋ quia deus
adiutor noster est ⌊ nõ timebimus
dum turbabi id est
tur terra ⌋ **Hugo** gene
ratio iudeorum qui terrena sapiũt
⌊ a transferent montes ⌋ a apti ra
dios doctrine veri sol' xpi primo fus
cipientes ⌊ in cor maris ⌋ a ad gẽ
tilitatem in latam amaritudine q;
peccatorum idolatrie dimersam.
Hoc factum est quando apostoli
relictis incredulis iudeis. ad predi
candum gentibus transierunt si
cut paulus a barnabas dixerunt
ad iudeos actu. xiij. quoniam pu
blicastis verbum dei a indignos vos
iudicastis eterne vite. Ecce conuer
timur ad gentes. **Glosa** Conuerunt
apostoli ⌊ a turbate sunt aque ⌋ id
est populi ad penitentiam sono p
dicationis ⌊ eoz ⌋ videlicet apl'oz

Jeronimus ⌊ conturbati
⌋ id est excelsiones seculi potestates
a principes gentium ⌊ in fortitudi
ne eius ⌋ id est predicatione fortitu
dinis spiritus **Hugo** Mo
sancti rali
ter autem possunt exponi duo pre
dicti versus hoc modo ⌊ propterea ⌋
quia deus est fortitudo a refugium

nostrum ⌊non timebimus ⌋ im̄ p
senti molestiam temptationum⌊
dum turbabitur terra⌋id est ter
rem amatores seculi qui m̄ die iu
dicij turbabuntur cum viderint
iustos stare glorioſos quos hic
spreuerunt⁊ persecuti sunt vt igno
miniosos vnde de ipsis dicitur sa
pientie v. videbunt⁊ turbabunt̄
timore horribili. modo vero non
turbantur sed m̄ pace requiescunt
Vnde dicitur de ipsis Job xxi.
domus eorum secure sunt et pa
rate sed dominus expectat temp⁹
quo separabuntur iusti ab iniustis
⌊a transferentur montes ⌋id ē su
perbi et elati huius seculi⌊ im cor
matis⌋id est m̄ profundum etre
ne amaritudinis. de quo tum sup
horū delicijs subdit dicēs⌊ Omnu
erunt⁊ turbate sunt aque eorum
⌋id est delicie eorum terrene que
habent in superficie claritatem et
m̄ fundo feces. Claritas est presēs
delectatio. fex est eterna damna
cio. propter delectationez dicit. so
nuerunt. aque dare descendentes
de fonte sonant⁊ sitim prouocant
Propter feces damnationis dicit
turbate sunt aque sed stulti ama
tores mūdi non resipiscunt nec at
tendere volunt nisi claritatem tem
poralium deliciarum sed m̄cessan
ter eis vtuntur non attendentes q̄
oportebit eos postmodum feces
bibere m̄ supplicijs eternis ezech.
xxiij. Potabis vsq̄ ad feces de qui
bus peccatoribus adhuc subdit
⌊Conturbati sunt montes ⌋hoc ē
homines quantumcunq̄ alti⁊ po
tentes⌊ m̄ fortitudine eius⌋id est
dei qui fortissimus est vt dic̄ Job
ix. quasi dicat imo dominus qui
totum fluxum calicem bibit et omis
sancti eius cum ipso. primo feces
id est persecutiones⁊ tribulatio
nes i hoc mundo biberunt qui mo
do m̄ eterna vita gaudium bibūt
Vos ergo amatores mundi qui
hic bibitis delectationem et gau
dium dominus faciet ex fua forti
tudine vos postea bibere feces ve
stratum deliciarum id est eternā
tribulati
onem

Cassiodorus

Superius terrores habitos dixit
quos de predicatione noua apo
stolorum mundus accepit. Nunc
beneficia que collata sunt ecclesie
de aduentu dominī saluatoris ebi
tiuntur vnde dicit⌊ Fluminis im
petus⌋

Jeronimus

Post
euer
sos cultus gentilium ablucio bap
tismi vel irrigatio seu inundatio
spiritus sancti⌊letificat ciuitatem
dei⌋id est ecclesiaz que est congre
gatio fideli
um.

Hugo

Et specali
ter exponi
tur hoc de missione spiritus sancti
in die pentecostes Fluminis im
petus. quia spiritus sanctus venit
subito vnde actuū secundo Factus
est repente de celo sonus ac̄. ⌊sāc̄i
ficauit tabernaculum suum⌋id est
firmauit ecclesiam suam militan
tē in qua per fidem habitat⌊altissi
mus⌋id est christus⌊ Deus⌋ma
net⌊ m̄ medio eius⌋quia ipse dic̄
Mathe. decimooctauo Vbi duo vel

tres congregati fuerint in nomine meo . ibi sum in medio eorum et ideo non commouebitur ecclesia in tribulationibus quia fundata est supra firmam petram id est christum . a porte inferi non prevalebunt aduersus eam . Adiuuabit eam deus in seculi aduersitate laborantem mane id est in principio conuersionis a bone operationis a hoc habitaculo id est per illuminationem spiritus sancti . Sequitur de conuersione gentium per quam ecclesie est impleta . Vnde dicit

Conturbate sunt gentes salubri conturbatione a apostolorum predicatione a miraculorum operatione a mdmata sunt regna id est reges a populi gentium mdmati a humiliati sunt ad adorandum christum sub iugo fidei dedit vocem suam id est predicationem suam per ora apostolorum

Jeronimus

a commota est terra id est gentilitas mota a conuersa est ad fidem christi

Dominus virtutum a angelorum nobiscum quia per assumptionem carnis pticeps factus est nobis . Deus iacob id est humoris populi videlicet christiani per iacob significati ex eo qui vicia supplantare non cessat . Nam iacob supplantans interpretatur

Cassiodorus

Demde mutat pro

pheta populos vide magnalia domini saluatoris que facta sunt tempore incarnationis sue dicens

Hugo

Venite passibus fidei a videte id est intelligite opera domini que tempore sue incarnationis fecit de quibus subditur que posuit prodigia super terram id est mirabilia et massuete.

Cassiodorus

Quando virgo concepit . Stella magis apparuit . angelorum chorus natiuitatem domini sui predicauit pacem qui orbe vniuerso edidit . Vnde subditur auferens bella vsq ad finem terre

Jeronim

Nam omnia bella in aduentu domini quieuisse multorum narrat historia.

Cassiodorus

Quod non humanis viribus sed christi domini corporali presentia probatur effectum **Arcum** conteret a confringet arma a scuta comburet igni

Hugo

Ac si dicat tanta pax erit in aduentu christi qui vsus istorum non magis erit in terra veluti si essent contrita confracta a combusta.

Gregorius

xxxvi . moraliu sed magis intelligendum est dominum auferre spiritualia bella ab ecclesia vbi deus conterit aram cum occulta insidiantium machinamenta dissoluit . Arma confringit cum ea que contra se erecta fuerant patrocinia humana cominuit . Sa

ta igni combuit quando peccan
cium mentes obstinata se duricia
defendentes ad patientie a confes
sionis ardorez spiritus sancti calo
re succen
dit **Cassiod** Exue nos
tione tex
armis diabolicis quibus non de
fendimur ⁊ grauamur a illo nos
spiritali gladio precinge qui no
bis salutem confrata munimen.
Hugo Ipse enim auferet a vo
bis diabolica bella: et
comminuit vicia non vt otiosi si
tis sed vt ei intendatis Vnde ipse
in persona sua consequenter loqui
tur dicens [V]Acate deo a non se
culo [a videte]
intelligendo **Jeronim**
[quoniam ego sum deus] qui vos
redimam a dimittam peccata vrā
Gregorius v. moraliū
Vacant de
qui terrenarum actionum strepi
tus prodiuino amore intermittun
do postponunt ne dum ima inquie
nenter occupant. cor funditus a
summis cadat. Sciunt enim san
cti quia diuini ⁊ nequaq̄ mens ad super
na attollitur. si curarum tumultib⁹
continue occupatur Qui deo vaca
re negligit suo sibi iudicio lumen
eius visionis abscondit. Qui ergo
temporalibus rebus occupantur
tunc bene exteriora disponunt qn
do solicite ad interiora refugiunt.
cum nequaq̄ perturbationum fo
ras strepitus diligunt. sed apud
semetipsos intus in tranquillita
tis sinu requiescunt. praue enim mē
tes temporalium rerum tumultus
intra semetipsas versare non ces
sant etiam cum vacant a ocio
se iunt. In cogitatione enim seruāt
depicta que amant Et quis nil ex
terius faciant. apud semetipsos
tamen sub pondere inquiete quie
tis elaborant. quibus si earundez
rerum amministracio pretrait se
metipsos funditus deserunt et fu
gitiua hec temporalia per intenti
onis cursum continuis cogitacio
num passibus sequūtur. pie autē
mentes hec cum desunt non que
runt. a grauiter cum assunt ferūt
quia exteriorum curas a se exire
pertimes
cunt **Jeronimus**
Vacate ergo vt me cognoscatis
a nō im aliud perturbemur [exalta
bor in gentibus] **Augustinus**
quando conuertentur ad fidem [
et] post⁊ plenitudo gentium intra
uerit [exaltabor in terra] id est in
iudea vt omnes dicāt quod sequi
tur [D]Dominus virtutum nobiscū
susceptor noster deus iacob]
Cassiodorus deus aūt
iacob ido
frequenter apponitur vt christiani
populi victoria declaretur qui licz
sit tempore posterior. primum ta
men populum scilicet iudaicum fi
deli deuotione transcendit
Hugo Illorum precipue chri
stiano rum susceptor
est dominus qui hic luctantur cō
tra temptationes ⁊ vicia supplan
tant. quibus post pugnam presē
tis vite profecto dicet illud quod

dictum est iacob genes. xxi. Non vocaberis vltra iacob sed israhel erit nomen tuum id est amplius non eritis in lucta sed in victoria coronati de celo videbitis deum facie ad faciem in vita eterna. ad quam nos perducat ipse cuius gracia victores sumus dominus noster ihesus christus qui est honor et gloria in secula seculorum Amen.

Psalm⁹ .xlvi.

OMnes gentes plaudite

Titulus. In finem p filijs chore Et patet ex quinq; titulis psalmorū immediate predictis. **Hugo** Gentes deorum. quas in precedenti psalmo vocauit ad fidē iam conuersas in hoc psalmo in persona apostolorum inuitat ad laudem christi dicens.

OMnes gētes ⌊que recepistis beneficium gracie dei.

Jeronimus ⌊plaudite⌋ id est laudate deum non solum voce sed ⌊manibus⌋ id est bonis operibus.

Cassiodorus Plaudunt manibus qui elemosinas faciūt. qui egrotis miserico⟨r⟩diter seruiūt et mādatum dei adimplent. Et ne solis talibus gaudijs lxrem⁹ addit ⌊Jubilate deo⌋

Jeronim⁹ In ipso corde et omnium membrorum officio exultate. Jubilus est ineffabile gaudium quod nec tacere potest. nec litteris potest homo comprehendere quantum deum debeat laudare ⌊in voce exultacionis⌋

Cassiodorus significacius psalmo dicam que deo pro nominis sui maiestate persoluitur perfectissime commonens vt ad laudem dei sic manus peragat. quatinus gloriam eius humana lingua non taceat. decet enim vt precepta domini sui lingua canat. manus operetur. Consequēter subdit causas subiungendi laudandi dicens ⌊Quoniam dominus excelsus⌋

Nicolaus quia transcendit omnem intellectum creatum et prosequens omnem laudem sibi oblatam secundū quod dicit ecclesiastici quadragesimo tercio Benedicentes dominum. exaltate eum quantum potestis. maior est enim omni laude ⌊et ibi⌋

Cassiodorus quia ipse iudicaturus est mundum ⌊rex magnus super omnem terram⌋ sicut ipse post resurrectionem suam dicit data est mihi omnis potestas in celo et in terra **Hugo** ⌊Subiecit populos nobis⌋ vox apostolorū ē quibus subiecti sunt in ecclesia populi ⌊et gentes⌋ conuersas ad fidem ⌊sub pedibus nostris⌋ id est sub nostra dominatione et regimine. Modus est loquendi sicut vulgo dicimus. Iste tenet cū

sub pede id est dominatur ei Et hō quidē non indiscrete facit sed

Legit nobis in hereditatem su am ¶ id est sua dispositione discre ta commisit nobis ecclesiam ex gē tibus congregatam habentem ꝛ speciem iacob quem dilexit ¶ quia sicut iacob dedit edulium lentis p primogenitura esau vt habetur geneseos vicesimo quinto ita fidelis populus christianus largitur ter rena vt bona celestia conquirat.

Sequitur vox apostolorum ad gē tes conversas dicēs ¶ Ascendit de us ¶ scilicet christus ad celum ¶ in iubilo ¶ hoc est in ammirabili ex ultatione

Jeronimus quam habuerunt dicentes. Tollite por tas principes vestras Jam redit victor ex prelijs ¶ a dominus in vo ce tube ¶ in qua duo angeli tanq̄ tu ba illo ascendente apostolis dixe runt. Viri galylei quid ammira mini hic Jhesus qui assumptus est a vobis. sic veniet quemadmo dum vidistis eum euntem in celum vt mundus infirmus crederet q̄ talibus preconijs personaret.

Hugo quia ergo dominus ascendit vt nobis lo cum prepararet sicut iubilauerūt apostoli a angeli. sic et prophēta aut vox apostolorum monet nos ad laudandum creatorem ac redē ptorem nostrum dicens ¶ Psal lite deo nostro ¶ domino ihesu chri sto vestris operibus ipsum laudā do ¶ psallite regi nostro psallite

Jeremimus Qui oppresso mortis dominatu. carnem suā quā iacuit in sepulcro eduxit ad celum Et bene dico psallite ¶ Quoniam ipse christus est ¶ rex omnis ter re deus ¶ non solum in iudea sed in omni terra fidei lumine declarat⁹ ē

Augustinus ¶ p psallite sapienter ¶ id est intelligenter vt non quera mus sonum auris sed lumē cordis

Cassiodorus. Nemo enim quicq̄ sapienter facit quod non intelligit. Venerunt filij chore ad futuri seculi felicitatem perpetuam vbi iam dicunt dominum regnatu rum vnde sub

Jeronimus dit Regnabit deus ¶ id est christ⁹ ¶ super gentes ¶ quas in hereditā tem accepit a patre sicut in alio psal mo dicit. Dabo tibi gentes in here ditatem tu am

Cassiodor⁹ Nam q̄uis a nunc regnet tu ne ta men proprie regnare dicitur quan do in suis fidelibus euidencius ha bitare mōstratur super ¶ omnes gentes ¶ ihrusalem celestem signi ficat que ex omnibus nacionib⁹ adunatur ¶ deus sedet super sedem sanctam suam ¶ ad dexteram patris regnans per secula seculorum. Et ituere q̄ ipa sedē scā dic ne intelli gēs aliqua insensata a racōne ca rētia ꝛ virtutes a thronos quib⁹ ille gl'osus regnator insidet ꝛ Hoc hoc eē de scis itelligi. Nā si q̄s ha beat bñficiū tone cōuersacōnis. a ipe sit sine dubio cella ꝛga al'q̄s si

altius intendas totum cõtra p fidos dicitur vt audita xpi ptãte succumbant qui humilitatem eis putant esse contemnendam

Principes populorum_id est q primi erant de gentibus venerunt ad fidem de quibꝰ ille centurio erat cuius fides commendatur in euãgelio_ cõgregati sunt cũ deo abraham_id est simul crediderunt in christum qui est deus abraham

Hugo. Ecce impletum ẽ qꝺ dominus dicit. Mat iij. Potens est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe

Cassiodorus quia expulsis infidelibus iudeis qui carne tantum a non operibus erant filij. pleniꝰ dinem gencium intromisit ad illã promissionis beatitudinem possidendam quã promiserat abrahe a semini eius. Filij autem ipsius per sanctam fidem facti sunt qui carnis semine non fuerunt. Vel principes populorum id est apostoli congregati sunt cuꝫ deo abraham id est cum christo ad iudicãdum orbem terrarum. Sic enim a dominus in euangelio ait. Cuꝫ sederit filius hominis in sede maiestatis sue sedebitis a vos super sedes duodecim iudicantes duodeciꝫ tribus israel_quoniaꝫ_ ipsi apostoli dicuntur_dij_per gratiam

Hugo. Fortes terre_id est fortes in fide_vel eme ter eleuati sunt_signis a virtutibꝰ vel iudei qui dicuntur dij. Juxta illud. Ego dixi dij estis.

Jeronimus Eleuati sunt in superbia a relictis celestibus terrena concupierunt. quibꝰ dicitur sicut homines moriemini. Isti a deo abrahe vel apostolis eis sunt iudicandi Nos vero oremus dominum vt deposito omni timore superbie ita nobis coniungamur in hoc seculo. vt in iudicio a sinistra pte divisionis nõ inueniat in nobis quod damnet in pena sed quod pietate multiplici proueheat ad coronaz qui est benedictus in secula seculoruz Amẽ

Psalmus xlvij.

Magnus dominus et

laudabilis nimis in ciuitate dei nostri in monte sa. Tuus

Cassiodorus Psalmus canticus istis chore in secunda sabbati Sabbatum est quod populus iudeorum observare videbatur.

Hugo. prima sabbati. hoc est prima die post sabbatuz dominus resurrexit. Vnde Psalmo vicesimo tertio preponitur talis titulus Psalmus David prima sabbati quia in eo agitur de domini resurrectione

Jeronimus Secunda sabbati eius ecclesia catholica fundata est in fide quando dixit

dominus. Et super hanc petram edificabo ecclesiam meam

Hugo q̃a p⁹ resurrectionem suam quasi secunda die fundauit ecclesiam suam per apostolorum predicationem que dicitur fundamentum fidei vnde sequitur talis est psalmus iste q̃ est cantici laudis diuine in quo describit cãtilena laudãdi deũ. cãtatur filijs ebrẽ a veris christianis imitatoribꝰ christi. pro his q̃ facta fuit In secũda sabbati videlicet p filia cione ecclesie Materia vero huius psalmi est laus dei pro constitutõne a fundatione ecclesie que est ciuitas summi regis. propheta ergo commendans ciuitatem hanc primo laudat eaz a dignitate condi toris dicens.

Cassiodorus.

Magnus dominus q̃a potenter opa facit et laudabilis q̃a pulcre a mire omnia fecit nimis id est sine termino a fine in ciuitate dei nostri id est in sancta ecclesia in qua fideles quasi ciues vnitatez in fide a caritate. Et ne dubitares vbi esset predicta ecclesia constituta intulit in monte sancto eius Mons christus dominus est q̃ fundamentum a culmen est ecclesie sue Iste mons sanctus est. de q̃ daniel propheta ait. Creuit lapis et factus est mons ita vt impleret vniuersam faciem terre. Et ne credetes predictum montem locale. ostendit eum amplissimum dicens Fundatur in fide catholica per christum a apostolos ex

ultatione vniuerse terre

Hugo id est ad exultationẽ credentium in orbe terrarum quia sicut dicitur actuum xiij. Audientes gentes gauise sũt a glorificabant verbum domini. Et crediderunt quotquot erant p̃ordinati ad vitam eternam. Ex q̃ bus autez fundata est ecclesia cõsequenter ostendit cuz subiungit mons syon id est populus iudaicus latera aquilonis id est populus gentilis quem diabolus tenebat per idolatriam captiuum quod ysa. quoq testatur qui dixit esse diabolum denunciat dicens. Sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis. hi sunt ciuitas regis magni quia ex his duobꝰ populis collecta est ciuitas que ẽ ecclesia vniuersalis. Idem Jeronimus et Augustinus. Et sicut in vna ciuitate sũt multe domus sic in vniuersali ecclesia multe particulares ecclesie in quibus a fide libe laudatur deus Vnde subdit

Deus in domibus eius videlicet ciuitatis id ẽ in particularibus ecclesijs cognoscetur cognitione fidei cum suscipiet eam quasi dicat hanc cognitionez habebit a gratia dei suscipientis eam in cura vt medicus. Quomodo autem latera aquilonis concurrunt ad ecclesiaz consequenter ostendit dicens.

Quoniã ecce reges terre videlicet tyranni sapientes terrenj quorum regnum erat in cultu idolorũ congregati sunt a conuenerunt in vnum id est in vnam prauam

voluntatem vt fideles affligerent
& destruerent. vel congregati sunt
cum fidelib9
in fide **Ieronimus**
& conuenerunt in vnum id est in
vnitate ecclesie credentes in vnuz
lapidē sum⁹ angularē in fūdamen
to fundatum ¶ Qui quoq; reges
conuersi videntes gloriam et po
tentiam redēptoris & virtutes apo
stolorz sic in opib9 miraculoꝝ
ammirati sunt de tātis ac talib9
miraculis conturbati sunt pro
peccatis suis commoti sunt de in
fidelitate ab9
fidem **Hugo** tremor futuri iu
dicij apprehendit eos ad agendā
penitentiam Ubi fuerunt dolo
res de peccatis vt parturientis
quia sicut mulier parturiens filiū
parit. sic & dolor penitentis af
fert fructum salutis in spiritu ve
hemen
ti **Ieronimus** Cum
corpa
cercere abstinentia ceperint cō
tores humiliādo naues tharsis
id est superbiam & potentiam gē
tium qa tharsis in principio a na
uigatione negociatorum superba
ac precellens facta est. Ideo hic
compantur huic nauigio qui in
huius seculi fluctibus circumferū
tur oi vento luxurie atq; vanitatis
Nicolaus Juxta litteraz
tres reges con
gregati sunt & conuenerunt adora
re dominum christum. Et videntes
stellam admirati sunt de quorum
aduentu herodes & iudei conturba
ti sunt & commoti sūt sicut dicitur
Math. secundo Audiens rex hero
des turbatus est & omnis ierosoli
ma cum illo. tremor apprehendit
eos. eo q herodes timuit perdere re
gnum suum quia ex hoc mentius
torquebatur. Et cum illuius esset
a magis ac faceret occidere infan
tes tunc ibi fuerūt dolores matrū
vt parturientis. de occisione filio
rum suorum. Et herodes comperto
q tres reges redissent in patriam
suam p naues tharsis. fecit ipas
naues in spiritu vehementi id
est in magna ira confringi et cō
buri. Nam in translatione hebra
ica sic habetur In spiritu vredimis
Et dicitur aduro vris vrere id est
in spiritu combustionis vt habet
in scolastica hystoria Et ibidem
dicitur q tunc fuit adimpleta p
phecia ista. Idem Cassiodorus de
cursis omnibus que facta fuerūt
in natiuitate domini saluatoris se
quitur digna conclusio ita fuisse
visum sicut antea fuerat prophe
tatum. Vnde dicit Dixit audiui
mus ia propheties sic vidimus
adimpletum in aduentu christi
in ciuitate domini virtutum hoc
est in sancta ecclesia militāte qua cri
stus dominus angelorum possidet
et tuetur **Cassiodorus**
in ciuitate dei nostri Repetitur vt
ecclesiam catholicam solam intel
ligeres ne sibi hoc nomen hereticō
cum conuenticula vendicarent. Et
ne istam ciuitatem dei temporalez
intelligeres addit deus fundauit
eā in eter
num **Hugo** qui dicat eccā
non transfer

tur sicut synagoga que enim est militans ecclesia eadem erit triū phans Vel anagogice potest esse vox eorū qui cum moriuntur ad celum transeunt. Dicunt enim. sic audiuimus per fidem. quia sicut dicit ad romanos. x. Fides ē ex auditu. sic vidimus per remuneracōnem. in ciuitate domini virtutum. id est in illo regno celesti.

Collect. Vnde legitur de duobus monachis magne deuotionis sibi mutuō pollicentibus vt quis eorum primus obiret. alteri superstiti nunciaret de gaudijs illius ēgrī celestis quibus anime fideles fruuntur Vnde spiritus primi decedentis rediens alteri aiebat. Sicut audiui sic vidi in ciuitate domini virtutum in ciuitate dei nostri. Sequitur de aduentu domini saluatoris gratias agēdo ei qui pro nobis venit incarnal

Cassi. Vnde fideles christiani dicunt. Suscepimus ¶ O deus misericordiam tuam ¶ id est dominum christum qui pereunti mundo misertus est. aptum nomen vt misericordia vocaretur qui a saluator vere dicitur ¶ in medio templi tui ¶ hoc impletum fuit quando eristus fuit a sanctissima matre sua in synagoga illa iudeorum presentatus sed illo populo iudeorum incredente. vocate gentes misericordie munera percepere. In medio templi dictum est vt non credentium improbitas grauius arguatur qui contempserunt sequi quē

m medio eorū cō stat eē cōspēm

Nicolau ¶ Cōm nomen tuū ¶ id est cōm magnitudinem nominis tui que est infinita ¶ sita laus tua in fines ter re ¶

Cassiodorus Ac si dicat Sicut in toto orbe terrarum reuerētia tui nominis dilatatur. Ita et in ecclesia que per totum mundum distenditur deuotio tibi laudis offertur ¶ iustitia plena est dextera tua ¶ Per dexterā significat locum vbi iusti sunt collocandi. Plena est dextera eius iustitia qui in illā pcm recipiuntur qui ipsius munere iusti esse meruerunt. Idem augustinus et Jeronimus ¶ Exē mons syon ¶ id est ecclesia catholica que in speculatione populi nō scitur constituta. Nam syon speculatio interpretatur ¶ et exultent filie iu de ¶

Augustinus Omnis filij cōfessionis filij iudee sunt. qa iudas confessio interpretatur. Causam subiungit dicens ¶ propter iudicia tua dom ne ¶

Jeronimus Hoc est propter iudicia tua occulta quia reprobati sunt iudei et electi sunt gentes

Hu. In fide Vnde apostolus ad romanos vndecimo ait. O altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei qp occulta sunt iudicia tua et inuestigabiles vie tue ¶ Circūdate sion ¶ id est defendite ecclesiam in ceelsitate vestra ¶ et complectimini eam ¶ in caritate ¶ narrate ¶ hoc est

predicate [in turribus eius] laudem a gloriam christi Turres sūt principes ecclesie quia sicut turris fortis est a vndiq; speculatur sic a sancti fortes speculatores debent esse in genere humano

Cassiodor. vt a religioso sermone cessare nō debeant quo sanctis ordinibus obsecundant

Ieronim⁹ [Omite corda vestra in virtute] [ne se eius] parce mihi a caritate quā debuit qz ecclē prelati non solum predicant sed hoc etiam opere habent implere [a distribuite domos eius] id est O vos doctores ecclesiarum distribuite gradus ordinacōnum canonice a sancte. non premijs corrupti. non personarum acceptione p adulationē di lapsi

Cassiodo. distribuit autem gradus ecclesie quia officia eius distincta ordinatione dispposuit. Sunt enim in illa lectores subdyacom dyacom presbiteri episcopi. Et q̄ vis vna sit ecclesia. officia tamē continet honorum varietate distincta. cui addi tur [vt enarretis] predicando magnalia dei [in progenie altera]

Ieronimus id est non solum his qui credunt sed his qui crediturī sunt Et quid in quit enarremus.

Cassiodorus Quomā hic] videli cet christus dominus qui carnalibus oculis dignatus est apparē. Hic: est pronomen articulare

Hugo [est dominus deꝰ noster] qui nos creauit a redemit. Iteratio hec nominis ē nota confirmationis

Nicolaus Et dicit noster. q̄a ipse debit se nobis non solum in presenti p gratiam sed etiam in futuro per gloriam Ideo sequitur [in eternum a in seculum se]

Cal. ergo deum immortalem sempiternum sine fine potentissimum christum dominum asserunt predicandum. qui in se credentes sub ter protegit ac defendit vnde subditur [ipse reget nos in secula] Regit vtiq; nos ne cadamus.

Ieronimus Ipse enim subtuos fus gressus nostros direxit in se qui est via pacis a pax nostre salutis

Cassiodorus Quā ta tibi O bone rex cura est hominuꝫ q̄ bus tam multiplicem medicinaꝫ dignaris ingerere visionum. Non vis semel dicere qz humanitatem non pateris ignorare. vndiq; admones. vndiq; doces a fidem nostram introductas personas damare facis vt locus ignorantie funditus videatur abscisi. Merito sanctus tuus Job dicit. Quid faciam tibi O custos hominum. Tu prestas quod nos mereri posse nescimus

Collector dirigamꝰ igitur rectissimi animum ad illam supnā dni virtutū ciuitatē vbi inumerabiliū scōrum exercitus tāto letior exul

tat quanto hic durius existit affli
ctus Laboremus illic peruenire vt
quod hic audiuim9 ibi aliquā do
mereamur videre quomodo illa ce
lestis ciuitas continua fruitur leti
cia vbi hymnidici angelorum cho
ri a societas supernorum ciuium
vicissim de se omnes gratulātur.
ad illam ciuitatis dei iocunditatē
auida deuotiōe properem9 ad con
templandum desiderabilem domī
nostrū aspectum vt eum quē pre
sentis pegrinationis regē ac ducē
habemus. etiam post huius vite
terminum principem habeamus
ac leticie largitorem. Qui cum pa
tre a spiritu sancto viuit a regnat
in secula seculorum Amen

Psalmus. xlviii.

AVdite hec o
mnes gentes Titulus
In finē filijs chore ps
Cass. Tituli hui9 ver
ba ficit sepe dēm est cuncta trahūt
ad dominum saluatorem. Ipse ei
in fine signatur. a per filios chore
intelligitur. a per psalmū fine du
bio denunciatur vt sub titulis pre
dictorum psalmorū sufficienter
est dictum vt merito ipsius vocem
venturam esse senciamus cui9 tot
indicijs lāpabilis sermo pmittit

Augustinus Omnia di
uina eloqa
salubria sunt bene intelligentib9.
piculosa vo hijs qui ea volunt ad
sui cordis peruersitatē torquere.
potius q̄ suum cor ad eorum recti
tudinem corrigere. Hec est enim in
hominibus magna et vsitata per
uersitas quia cum debeant viuere
scd̄m voluntatem dei. deum volunt
viuere scd̄m voluntatem suam. Et
cū ipsi nolunt corrigi. illum volūt
deprauari. rectum non arbitran
tes quod ille vult. sed quod ipsi
volunt. Solemus autē audire ho
mines murmurantes aduersus de
um: q̄ malis bene sit in hac vita. a
bonis male sit. quasi deus peruer
sus sit et nesciat q̄d agat aut ōmi
no auertit oculos suos a rebus hu
manis Murmurant ergo homines
qui propterea deum volunt colere
vt hic illis bene sit. quando viderit
eos qui deum non colunt pollē at
q̄ florere felicitate terrena. se aūt
deum colentes laborare in angustia
in necessitatibus. in eum na cete
ris q̄ difficultatibus mortalitatis
humane Contra istam vocem et
contra has blasphemias murmu
rantium cantat sermo diuinus

Jeronimus Vel spiritus
sanctus in p
sona predicatorū hunc psalmū
eo q̄ doceat mundi diuicias cū va
nis honoribus spernendas cauen
das q̄ etiam serpentis astucias q̄
hominibus predictis cogitacōes
immittit insanas. In primis itaq̄
omnem orbem ad audiendum dei
verbum instanter commonet di
cens

AVdite hec omnes gentes ⌋
Vos omnes qui gentiliter
id est bestialiter viuitis Lau rib9 ⌋

cordis quibus deus audit ⌊ pcipit ⌋ id est intelligit ⌊ qui habitatis orbem ⌋

Cassiodo. p hoc q dicit qui habitatis orbem : accipimus christianos a iustos qui nouũt orbem terrarum sic esse habitandum vt in eius scelleratis nõ implicẽt erroribus ⌊ Quicq terrigene ⌋ id est peccatores qui vicia terrena sectantur ⌊ a filij hominum ⌋ vos homĩa racõnales q̃ sequimini filiuz hominis ⌊ simul in vnum diues et pauper ⌋ diues pertinet ad terrigenã qui innumerosis peccatis probat opulentus ¶ Pauper respicit ad filios hominum qui ambitu huius seculi pauperes sunt vt futuras diuicias plenissime consequantur sicut in euangelio dicit. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum.

August. Quid pertinet. ista uoluit significare nisi quia eloqa q̃ dicturus est auditurus erant non solum peccatores a impij sed etiam iusti permixto modo audiũt omnes ꝗ cũ ventum fuerit ad reddendam rationem separabuntur qui sine causa audierunt. ab illis qui auribus percepũt. omnes ergo simul in vnũ audiant docentez ne segregati ab inuicem audiant iudicantez. Et q̃d est quod nunc audituri sunt.

Cassiodor. ⌊ Os meum loquetur sapientiam ⌋ que pertinet ad misteria diuina declaranda q̃ absconditur insipientibus huius seculi a reuelata est paruulis ⌊ et meditatio cordis mei prudentiaz ⌋ que pertinet ad mores probabiles instruendos. Sic omnis sermo diuinus duabus his virtutibus plenissimus iudicatur

August. Dixit enim meditatio cordis mei ne forte intelligeres eum sibi loqui qui in labiis habet sapientiam Multi enim in labijs habent a in corde non habent de quibus scriptura dicit. Populus iste labijs me honorat cor autem eorum longe est a me

Hugo Sapientia enim proprie est in corde a ore. prudentia vero in opere. Vnde moraliter pretenduntur illi qui cogitant et loquuntur mlta bona a nil faciũt opando

Cassiodorus Post q̃ virtutẽ eloquentie fuerit rabilis predicator duobus dixit in figmbus contineri nunc quem admodũ precepta sua possint ab humano genere suscipi autem inclinaturum se esse promisit vt cognoscret si p̃dicationez eius populus deuotus impleret Vnde dicit ⌊ Inclinabo in parabolam aurem meam ⌋ Parabola est sermo exponens similitudines rerum videlicet cum per vmeaz intelligatur ecclesia quasi capli

Nicolaus cabo dicat intellectum meum ad intelligẽdum verba legis a prophetarũ que frequenter sunt parabolica et tunc potero lucide tradẽ ea alijs. Ideo subdit

Hu tur ⌊ aperiam ⌋ a lucide trãdã ⌊ i psalterio ⌋ a

operatione a psalū dictum quod est tangere. ꝓpositionem meā. vel hūd quod in corde ꝓpono. Et ē sensus. factis oñdam que dico. Deinde incipit narrare que promisit se dicturum. Et primo de pena malorū que a timore incipit dicit. in persona generalis hominis. Quur timebo in die mala. hoc est in die iudicij Sed nonne dominus in nocte venit. et. scom illud matth. xxv. Media autem nocte clamor factus est. Ecce sponsus venit. sed iudicij dies dicitur dies ꝓpter manifestationem operum: que nuda a aperta sunt oculis dei. vt dicitur. v. ad cor. v. Facta questione respondet in pso na malorum dicens. Ideo timēdū est mihi. quia. iniquitas calcanei mei circundabit me. Calcaneus est extrema pars hominis a notat finem vite eius. & mortem in qua iniquitas. & pena pro iniquitate circūdat hominem. Hunc enim iniqtas calcanei circūdat. qui extrema vite sue claudit sine sceleratō. quod reprobis contingere solet. de qb⁹ subditur. Qui confidūt in virtute sua.

Nicola. Circa quod sciēdū est q iniquitas circundat impium ꝓpter quam in iudicio condemnabitur. Ex duobus principaliter oritur. s. ex presentis prosperitatis inordinato appetitu. & ex future felicitatis contemptu. Circa primū dicitur. qui confidūt. vel fiduciam a fidem ponunt in virtute sua. vel in potestate temporali in se. a in amicis suis. La in multitudine diuiciarum suarum gloriant. tangē in fumino bono: a per consequens in abissum peccatorū labūtur. tangē circundati calcaneo iniqui

Cassiodo. Necesse ē tatis .ei vt tales timeant finem. qui a de re munda na misereri nolunt a pcōrum suorum pena. conscia triste formidāt

Hugo. quos ostendit eē de .ceptos dicens. Frater non

Nicolaus qꝫ nullus redimit. ab illa sentencia extreme damnationis videlicet. Ite maledicti in ignē eternum poterit redimi prece vel pcio fratris vel amicorum suorum. scom q dicitur puer. vi. Zelus a furor viri non parcet in die vindicte. nec adquiescet cuiusqꝫ precibus: nec recipiet pro redemptione plurima. Sequitur. redimet homo. c. h° legitur interrogatiue quasi dicat. Ipse peccator poterit ne seipsum redimere. quasi dicat nō. quia in inferno nulla est redemptio. Ideo sequitur. L nō dabit deo placationē suam. id est sacrificium vel oblationem suam pro peccatis suis. vnde sibi placetur deus. Et preciū redemptionis anime sue. similiter non poterit dare quia erit extra statum merendi. propter quod sequitur. Et laborabit in eternuz. in tormentis perpetuis positus. a viuet adhuc in finē. vt semper sentiet penaz que a morientibus sentitur. propter quod dicitur apoc. xx. In diebus illis querent homines mortem: et non inuenient eam. a desiderabūt

mori a fugiet mors ab eis Et hoc modo ex pont Ieronimus. passuz istū Nō videbit Ad intelligenciā cuius sciendum est.

Ieronimus qꝫ si amatoꝝ mundi viderit hominem sapientem in deo de hoc mundo migrare dicit Quid huic iciunia: quid castitas: quid elemosine profuerant. nōne ipse moriuus Nicolaus. Quia igitur mundani homines vident iustos a iniustos sapientes a stultos similimodo mori reputant: qꝫ non sit alia vita post mortem in qua iusti premientur a stulti puniantur. a hec est occasio currendi ad vicia sine freno. Vnde in persona talium dicitur sapientie secundo Ex nichilo nati sumus. a post hec erimus tanqꝫ si non fuerimus. Et postea subditur Venite ergo a fruamur bonis que sunt a subditur. Nullū pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra. Et per consequēs tales ponunt finem suum vltimū in vita sua. nec post mortem qđ aliud nisi qꝫ remaneāt in hominuz memoria. sed per talia deueniunt ad penam inferni Igitur secōm istā sentenciā dicitur sic nō videbit Hugo id est non credet aut nō intelliget interitū gehēne qui est eternꝰ iuxta illud Gregorius. Qui cor in presentib figit: que sequūtur supplicia non attendit. Vnde in cantico deutro nomij dicitur. Vtinam saperent a intelligerent: ac nouissima prouiderent. Peruersus ergo non preuidet futuruz damnationis interitū Cui videbit sapientes morientes temporaliter. vnde sapientie. vij. Vnus introitus est omnibus ad vitam a similis exitus: supple hm carnem sed multum dissimilis hm spiritum. quia iustus transit ad gloriam iniustus ad penam Vnde subditur. Cfimul insipiens.

Ieronimus Qui dei noticiam habere cōtemnit de quo apostolus ait Qis ignorans ignorabitur a stultus peribunt. Stultus vero est qui in diuiciis a non in deo sperat Et relinquent alienis diuicias suas.

Augustinꝰ Ego discutio sensum istuz quia indimo in parabolam aurem meam. a video non frustra sic loqui scripturam. Video enim multos iniquos mori: quibus succedentes sunt filij iniquorum. filij sūt filij alieni. Omnes enim iniquorū siue filij siue parentes siue vicini in hoc alieni sunt. quia illis de suis diuiciis subuenire non possunt Qui autqꝫ in tribulatione tibi subuenire non possunt. alieni a te facti sunt. Fratres enim ullius diuitis sepulti in inferno successores diuiciarum suarum alieni fuerunt. qa in flammis ei ardenti subuenire nō poterant. Ait enim. habeo quinqꝫ fratres, vnum fratrem michi nō feci qui iacebat ad ianuam meaz Et tamen si malo aliquo prodesse vide-

tiz. Vnde sequitur. Let sepulcra eorum domus illoruz] sunt in quibus habitant corpora eorum Lin eternum] .s. huius seculi. vsqz ad resurrectionem Vel ideo dicuntur hic esse

Ieronim⁹ eorum tua habitatio. quia non resurgūt vt habeant vitam eternam. sed vt damnentur in pena

Nicola⁹ Tabernacula . eorum in progenie a progenie] Faciunt enim magnas a sumptuosas tūbas que possunt permanere in multis generationibus ad conseruandaz eorum memoriam a famam Vnde adhuc subditur Lvocau erunt nomina sua] id est dederunt causam vt fama remaneret nominum eorum. Lin terris suis]. quia magis curant de fama: a in vita: a post vitam in terra propria qꝫ aliena. Simile legitur secundi regum decimo octauo de Absalon. Vnde dicitur Dorro Absalon erexerat sibi cum adhuc viueret titulum. id est statuam que est in valle regis. dixerat enim. Non habeo filium. et hoc monumentum nominis mei Et vocatur manus Absalon: vsqz ad hanc diem. Huius causa erroris subditur cum dicitur Homo cum in honore esset] id est homo nis consistit in hoc. qꝫ factus est ad imaginem dei. Capax ipsius per cognitionem a amorem. et sic ordinatur ad beatitudinem eternā quam homo carnalis Lnon intellexit] se esse ad imaginem dei formatum. Et ideo Lcomparatus est iumentis insipientibus]. eo qꝫ eligat vitam voluptuosam que vocatur vita bestialis. primo ethicoꝝ Let similis factus est illis]. quia subtracto honore imaginis dei pdicte non differt homo a brutis Vnde a in talium carnalium persona dicat ecclesiastes ter cō. Vnus est interitus hominis qui et iumentorum. et equa vtriusqz conditio. sicut moritur homo sic a illa moriuntur. nec habet aliquid homo iumento amplius

Hugo . Assimilatur enim homo equo per luxuriam. porco per gulositatem. Leoni per inconsideratam audaciam. Vulpi per dolositatem. Vrso per crudelitatem. et sic de singulis.

Nicolaus. Hec via illorum] id est progressus talis in vita presenti Lscandalum ipsis] quia facit eos ruere de peccato in peccatum vt dictum est La postea in ore suo complacebunt.] quia iactant se de tali vita: tanqꝫ assecuti felicitatem huius seculi. Nam laudatur peccator in desideriis anime sue a iniquus benedicitur. Sed quia non vident nec considerant penam sibi paratam post mortem. Ideo subditur. Sicut oues] scilicet ducte ad occisionem a hoc ignorantes sic isti Lin inferno positi sunt]. id ēponentur post mortem. Lmors depascet eos]. scilicet mors gehenne que semper corrodit miseros sicut animalia herbas. vel sicut vere

mies corrodunt cadauera in sepulcro · sic pena gehenne corrodet eos: vt viuentes semper moriantur. a moriendo semper viuant in penis Deinde ostendit quis finis erit iustorum dicens · Et dominabuntur eorum · ⁊ id est malorum · Iusti in matutino ⁊ · hoc est post dormitionem corporum in resurrectione mortuorum: quando iudex veniens ad iudicium sua claritate illustrabit omnia que prius erat in nocte · quia tunc dare discernentur pij ab impijs · Et isti videlicet pij in beatitudine dominabuntur Ideo subditur · Et auxilium eorum ⁊ quod habebant ab amicis carnalibus in vita presenti · Veterascet in inferno ⁊ quia totaliter cessabit. La gloria eorum ⁊ · que tunc eis vertitur in magnam confusionem et penam · iuxta illud apocalipsis de cimooctauo · Quantum glorificauit se et in deliciis fuit · tantum date illi tormentum a luctum · Sed quia iusti a talibus erunt liberi Jo subditur · Verumtamen deus redimet animam meam de manu inferi ⁊ · id est de potestate dyaboli · Qui acceperit me · ⁊ de hac mortali vita ad gloriam in eterna beatitudine · iuxta illud · Johannis decimo septimo · Iterum veniam a accipiam vos ad meipsum · vt vbi ego sum a vos sitis

Augustinus.

Si visurus es hominem malum a florentem: a dicturus es in anima tua · Deus ego cognoui facta huius hominis · que scelera fecit iste homo et ecce floret · Vere dominatur a extollitur · caput illi non dolet · michil in domo eius diminutum est · Et timebis · a forte dicet cor tuum · Ne miserum puto · sine causa credidi · deus non respicit res humanas · Exaltat ergo deus nos dicens Ne timueris ⁊ quasi miser a punitus omnibus bonis temporalibus ⁊ cum dives factus fuerit homo · ⁊ viuens carnaliter a mundane · ⁊ cum multiplicata fuerit gloria domus eius ⁊ in diuicijs a in cognatis a in prole et amicis ·

Cassiodo.

Vt quid dicit gloria domus eius · c · vt non solum ipse veruz etiam omnes qui ad ipsuz pertinent magna pompa florere videantur

Nicolaus.

Sed quare istimet non deberant timere causam subiungit dicens. Quoniam cum interierit non sumet omnia · ⁊ minus enim dicit: et plus significat · scilicet q̄ michil sumet neq̄ Vt sit nec tollet ·

Hugo.

gationum uersalis · a non vniuersalitas negata · Nec descendet cuz eo gloria eius ⁊ id est prosperitas vite presentis

Cassiodorus

descendere mortuos peccatores dicit quasi in profundissimam foueam sed sine gloria seculari · sine turba satellitum · sine presumptione gazarum · quoniam nec valet aliud secum portare nisi vnde possit ardere · q̄ desormem in alia patria respicies quū hic mundissimuz preciosa veste

mirabatis. Et merito non descen
det cum eo gloria eius.

Hugo. ¶Quia anima ¶sen
sualis ¶eius. ¶.s. di
cta ipsius benedicetur ¶& cōmenda
bitur ab adulatoribus: qui assi
milantur ta **Cassiodo.** Et iter
litates & epulas pastoribus suis
bene optare consueuerunt.

Jeronim⁹ Benedicitur er
go a stultis pp
ter potenciam. pter victus & po
tus affluenciam: qui sepe profe
runt non de bene viuente sed de be
ne pascente sentenciam laudis

Augustin⁹ Tu dicis qz
manducauit
& bibit quia fecit quod voluit: q̄
niam splendide est epulatus Ideo
secum fecit bene. Ego dico secū ma
le fecit. Etenim diues ille quando
quotidie epulabatur splendide:
bene sibi facere putabatur. Cum
autem cepit ardere apud inferos
tunc inuentum est male quod pu
tabatur bene. Quod enim mandu
cauerat apud superbos hoc digere
bat apud inferos. iniquitatem di
co quam ore cordis manducabat
ergo in vita benedicetur et in mor
te torque
bitur **Nicolaus** ¶Confi
tebi
tur tibi ¶o domine pater te cōmen
dans & laudans. ¶cum benefece
ris ei ¶id est cum operatus fueris
secum ad eius lucrum temporale:
vel honorem: vel
aliud simile **Cassiod.**
qui si aliquid contrarium patitur
blasphemare & murmurare non de
finit. ¶Nos autem pio corde omni
tempore collaudemus dominū qui
salutem nostram semper in ad
uersis & in prosperis operatur

Nicolaus. & ¶Introi
bit vsqz in p
genies patrum suorum ¶descendēs
cum eis ad infernum sicut fuit imi
tator paternorum scelerum.

Jeronimus. Magis enī
in diuiciis
ꝑ in deo speravit: sicut omnes pa
tres eius. Ideo de eo dicitur Ejicite
eum in tenebras exteriores. ibi
erit fletus & stridor dentium.

Cassiodorus. Patres
eni ipsi⁹
appellauit non tantum ex semine
carnis quantum ꝑ morum imita
tione secuti sunt. sicut in euāgelio
dicat incredulis. Vos ex patre di
abolo estis Addidit ¶Et vsqz in eter
num non videbit lumen ¶.quia si
cut peccata tenebrosa sunt. ita pec
catoribus lumen sapiencie aufer
tur. Et bene dixit. in eternum non
videbit **Nicola⁹** Nam B
lumen. non ha
bet lumē gracie neqz in futuro ha
bebit lumē glorie. **Augustinus**
quia et hic cum esset in tenebris
erat gaudens in falsis bonis & nō
amans vera bona. & ideo hinc ad
tartarum ibit. & a tenebris som
norum excipient eum tenebre tor
mentorum quare hoc subiecit ¶Homo
cui in honore esset non intellexit ¶

Cassiodo. Nam quāuis peccator in honore sit dum viuit. tamen qa portat dei imaginem. id ē habet ratiōz scōm quam deberet suo creatori obedire. recte dicitur dignitatem suam non intelligere dum talia facit que ab ipso creatore videntur ōmino diserepare ꝓpter quod ⌊compa ratus est iumentis insipientibus a similis factus est illis⌋ Postq̄ enim omnia que fuerunt dicenda premonuit pulcerrimū psalmum repetita versus paritate concludit vt se peccator a malo proposito remoueret cum notatam deformitatem suam ista tacita increpatione cognosceret Legendus est igitur sepe psalmus iste a in thesauratio memorie reponendus quando ipē in principio ammonet: vt cordis auribus audiatur. Ipse enim testatur eius meritum: qui cum ab vniuersis mundi partibus monuit studiose audiendū totumq̄ continet quicquid ad inspectiuam quicquid ad moralem pertinz disciplinam sicut supra pollicitus ē. dicens. Os meum loquetur sapiētiam a meditatio cordis mei prudenciam **Collecto**z Digit̄ frēs karissimi mores nostros componere. temporalia cuncta despicere. honorem transeuntem contemnere. a eternam gloriam amare. Ad hoc enim dominus debit nobis intellectum vt mandatis eius obediamus. precepit enim vt amemus celestia a contemnamus terrena vnde dicit. Nolite diligere ea que in mundo sunt. ne cum ipso mūdo a concupiscenciis eius pereatis. **Jeronimus.** Deprecemur quoq̄ deum vt ipse nobis tribuat intellectum quatinus dum ea que videntur cōtemnimus ad illa que non videntur bona videlicz celestia peruenire meream̄ prestante domino nostro ihesu xp̄o cui est honor a gloria in secula seculoz Amen

Psalmus. xlix.

Deus deorum Titulus. psal. Asaph

Cassiodorus. Asaph fuit filius barathiel qui in paralipo. legitur electus inter quatuor cantorum magistros. vt instrumentis musicis psalmos domino pertis sonaret. hic pro sui nominis interpretatione in hoc titulo meruit adhiberi. Asaph enim interpretatur congregatio: que nunc est latine congregatio: que nunc est in populis christianis. Et loquit in hoc psalmo de primo a secundo aduentu domini christi. psalmus enim iste discernit iustos ab iniustis. celestes a terrenis. sanctos a peccatoribus protestatur. in quo propheta non se locutum sed ipm dominū pronunciat dicens.

Deus deorum dominus loc̄ Nicola? Ad cuius intellectum sciendum q̄ in plurali dis aliq̄n in scriptura di

cuntur ꝓphete a sancti homines qꝫ prealijs sunt ptices dcitatis. et hoc modo dicitur infra. lxxxi. psal. Ego dixi dij estis a filij excelsi oēs Et sm qꝫ exponit saluator. Joh. xi ca. di. Illos dixit deos ad quos sermo dei factus est. Scdm hoc igit dicitur.

Deus deorum dominus] vult qui est verus deus a domin9 deorum a sanctorum ꝓphetarum: a apostolorum dominus cristus Licet enī sit dominus ōium genetaliter per creationem. tamen sanctorum hominū dominus est speciales inquantuz obediunt ei sicut fidelis seruus domino suo locut9 ē .s. in humanitate assumpta Vnde ipse dixit iohannis octauo. principium qui a loquor vobis. L a vocauit terram Ab ortu solis vsqꝫ ad occasum] eius. hic secundum hebraicam veritatem est finis primi versus huius psalmi. a est sensus qꝫ vocauit habitantes in terra ab ortu solis vsqꝫ ad occasum: ad legem euangelicam per se a p Apostolos quos misit in mundū scdm qꝫ dicit in psal. xviij. In oēz terram exiuit sonus eorum: a in fines orbis terre verba eorum Lex syon species decoris eius].

Cassiodo. de hac enim venientes speciem decoris eius id ē humanitatem christi dei: que erat speciosa sine peccato annunciauerūt in toto orbe terrarum. Vt dictū fuerat. ysaye secundo de syon exibit lex. a verbum domini de ihrusalē.

Nicolaus. quia doctrina legis euangelice in de derivata est ad alias ptes L Deus manifeste veniet] hic agit de secundo aduentu christi quando veniet ad iudicium. qui erit valde manifestus scdm qꝫ dicit saluator Matth. xxiiij. Sicut fulgur exit ab oriente a paret in occidentem ita erit aduentus filij hominis. vnde dicit. Deus manifeste veniet qꝫ christus deus in humana natura apparebit in iudicio: in qua fuit iudicatus coram pylato. sicut scriptum est in apocal. Et videbit eum omnis oculus. L Deus noster] in quem nos christiani credimus. L veniet] dico L manifeste a non silebit]

Augustin9 Ipse silet modo. quia patitur quotidie peccatores mala facientes. et eum non audientes. Silet adhuc a iudicio. oculus est in celo. a adhuc interpellat pro nobis patrem. pacies est super peccatores: non exercēs iram. ipsos ad penitenciam expectat. Vnde ipse. ysa. xlij. ait Tacui semper. silui. patiens fui quasi parturiens loquor Ipse enim veniēs ad iudicium loquitur quasi parturiens in maxima asperitate a ira: peccatoribus dicens. Matth. xxv Ite maledicti in ignem eternum. Quomodo autem aduentus eius erit manifestus ostendit cum subiungit L Ignis in conspectu eius ardescet

Hugo Precedet enī .eū ignis materialis qui comburet superficiē ter-

a aera ḡuantum ascenderūt pecca
ta hominū a fumus idolatrie

Jeronimus. Ignis hic
ligitur habere virtutē. Illuminat
em a exurit. gaudeant iusti qz illu
minabūtur ab eo. timeāt peccato
res quia exurendi sunt ab eo.

Hugo Hic ignis purgabit
quicqd purgandum
inuenerit in hominis inuoluet autez
malos vt exuret sicut in alio psal
mo dicit. Ignis ante ipsum p̄cedet
a inflāmabit in circuitu inimicos
eius. Et in circuitu eius tēpestas va
lida

Cassiodor. Hec tē
pestas
que non ventis agitur nec pcell
seuientibus excitatur Judicacio
domini indicatur qm̄ a improuisa
veniet a disceptationem suam mi
nima dubitate raptabit. et erit vali
da quia omne genus hominū pro
suis meritis momentanea celerita
te discernet. sicut dicit apostolus
In momento in ictu oculi in nouissima
tuba

Jeronim⁹ Et sepabit
paleam a
granis malos a bonis a qs ignis
exurit: tempestas inuoluit.

August. Excruciat vnusquis
q̄z cor suum a vide
at quid ibi fidei teneat. Si credim⁹
futurum iudicium fratres. bene vi
uamus. tempus misericordie nūc
est. tempus iudicij tunc erit. ad
quod iudicium dominus veniens
Euocabit celum desursum

Glosa. Quod sic legitur. do
minus veniens de
sursū a patre aduocabit celum
Jeronim⁹ a apostolos a
omnes sanctos
qui despectis terrenis q̄ sursū sunt
sapiunt a terrā a terrenos pcō
res **Hugo** aduocabit dico
hos discernere
a vt per suaz sentenciā discernat
a diuidat ppm suum .s. bonos a
malis **Jeronimus.** videli
cet vt
celestes ponantur ad dexteram. a
hij .s. peccatores ad sinistram col
locentur. quibus dicturus est in iu
dicio. Ite maledicti in ignem eter
nū. a ad scōs Ite in vitam eternaz.

Cassiodorus Et vide qi
primo aduc
tu suo dñi discreto vocauerat oēs
vt admoniti in hoc mūdo corrige
rent debuissent. sicut in euangelio di
cit. Et exierunt in exitus v arum.
a vocauerunt quos inuenerūt bo
nos a malos. In fine autem mūdi
aduocat omnes vt iustos iam di
scernat ab impijs: ne vltrius fic
hic confusis habitatiomib⁹ misce
antur. Deinde ecclesia xpi verba sa
cit ad angelos qui ministerio suo
in fine seculi sanctos de vniuerso
mundo congregabunt. quibus di
cit. Congregate o vos angeli.
dñi .s. christo. sanctos eius qs
cunqz fideles qui videlicet sancti
ordinant a
Jeronimus predicant a i
plent testamentuz eius .s. nouū
sup vetus. hoc sup sacrificia .s. pe
cudū **Cassiodo.** Ordinat
testame

tum eius qui fecerūt ea que i testamenti serie cognouerunt vt hospitem susciperet. elemosinam dare caritati studere. hoc enī supra sacrificiū pecudū dominō ostat acceptū

Jeroni. In hijs enim miserationibus deus super omnibus sacrificijs delectatur

Hugo. Et annūciabūt celi iusticiam eius qua discernet bonos a malis. reddens vnicuiq; prm q; meruit. quoniaz deus iudex ē Si enim purus homo iudex esset: posset falli vel corrumpi aut vinci a sic impediretur iusticia. Sed deus nec superari poterit. Et quia supra dixit pheta. Deus deorum dominus locutus est. Consequēter declarat quid locutus est dicēs. Audi populus meus quē elegi cui legem dedi a quo carnem assumpsi. a sic loquat israel

Nicolaus. xps enim in propria persoā predicauit filijs israel. Et si aliquā alijs predicauit vt samaritanis. tamen hoc fuit ita raro q; qui nihil reputatur respectiue. propter quod Mat. xv. Nō sum missus nisi ad oues que perierūt domus israel. a te us tuus ego sum. Repetitio ista mentem solidat: ne semel dicta levia viderentur. Deus sum p omnipotenciam. tuus vero per graciam deitatem autem testificatus ē verbis. Joh. x. Ego a pater vnum sumus. factis sepe testificatus est se deum esse. faciēdo miracula p ipsum propria potate q8 ē solius deitatis

Hugo Sed q; iudei dicere possent quia deus nr es. Ideo offerre tibi deprecem sacrificia ad quod respondet Non in sacrificijs tuis. s. veteris testamenti.

Nicolaus Laguam te. tanq; reprehensibile; si omittantur hoc a tempore passionis mee. q; vsq; tūc offerēda erāt ex obediencia dei. Holocausta autem tua in cōspectu meo sē semp Negatio que ponitur in principio huius versus. s. non: etiaz in ista clausula intelligitur. a est sensus. holocausta tua nō sunt in ospectu meo semper. a de cetero non sūt mihi accepta. Et hoc mō loq̄t scriptura in ps. precedenti. vbi dicitur. Nō dabit deo placationem suā. a preciū redemptionis aie sue. sub intelligitur. similiter non dabit Non accipiam de domo tua vitulos. q̄si dicat sicut sacrificia veteris legis non sunt amplius michi accepta ratione obediencie. Ita nec ratione indigencie. q mī oia aialia mea sūt.

Cassio. Glosus doctor a p fectissimus institutor iudaicū p̄p̄m volens a reb9 carnalib9 amouē a ad spūalia sacrā pducē. pecudū sacrificia iā nō dicit exprēn da **hu.** Et quia iuxta litterā cetera plana sunt vsq; ad illū versiculū Immola deo sacrificium laudis. iuxta sensum moralem p̄t intelligi quod predictuz ē hoc modo. Audi aure cordis a obedi mihi tu q̄ es populus meus

qũem pretioso sanguine redemi. Tu mḡ audi vt scias quid a te velim. ⌊a loquar y strat⌋ ℣ tibi qui debes me videre in contemplatiõe ⌊a testificabor⌋ in conscientia tua ⌊tibi⌋ quia ⌊deus tuus ego sum.⌋ Deus omniũ sum per potenciam: qua omnes creaui. a deus tuus ego sum per graciam. Vnde Apostolus. ad rom. viij. Ipse spiritꝰ reddit testimoniũ spiritui nostro. qꝺ sumus filij dei. ⌊non in sacrificiis tuis arguam te⌋

Jeronimus. quia corde contrito delector. Vnde ps. Sacrificium deo spiritus cõtribulatus. ⌊Holocausta autem tua⌋ ℣ obediencia tua a orationes tue in quibus te totum offers tanꝯ suauitatis

Hugo. ⌊in odorem⌋ incensi meo sũt sp ⌊℣ michi placent⌋ ⌊si accipiam de domo tua vitulos. neq; de gregibus tuis hircos⌋. Per vitulos intelliguntur obedientes propter vitulorꝫ insolenciã. Per hircos: q̃ habent exterius asperitatem i pelle signantur ipocrite. Quasi ergo dicat de congregatione a de cõuentibus vestris non sunt michi accepti obedientes ipocrite. ⌊Quoniam mee sunt omnes fere siluarũ⌋ ℣ omnes fideles qui in istius seculi nemoribus versantur. ⌊iumenta in montibus⌋ ℣ pastores qui portant onera subditorum in prelatiis ⌊a boues⌋ ℣ omnes penitentes qui arant terram cõporis sui per penitenciam. Vel boues doctores sunt: qui triturant sacram scripturam. ⌊Cognoui omnia volatilia celi⌋ ℣ omnes contemplatiuos. q̃rum conuersatio est in celis vt dicitur ad philipp. iij. ⌊et pulcritudo agri mecum est.⌋ Per pulcritudinem agri significatur honesta vita laicorum qui sunt colendi vt agri diligencia a predicatione prelatorum a doctorum. Vnde in canticis viij. Egrediamur in agrum. cõmoremur in villis. Egrediamur ad predicandum. a cõmoremur ad confessiones audiendum.

⌊Si esuriero non dicam tibi⌋.

Jeronimus. Esurire dicũ tur ruptibilibus. sed vt faciat q̃s voluntatẽ eius Ipe enim scit q̃ sunt ei⁹. quorꝫ vnã cõuersacionẽ ipe esurit ⌊meus est ei orbis terre⌋ ℣ sancta ecclã p orbẽ terrarꝫ diffusa ⌊a plenitudo eius⌋ ⌊oes eius incole asseritur noi meo qꝺ xpiani dicũtur sed qꝺ non omnes elegit subiungitur

Hugo. ⌊Quãq; manducabo carnes taurorꝫ ⌋ ℣ nũquid delectabor in macerato de supbo ⌊aut sanguinem hircorꝫ potabo⌋. ⁊ Per hircũ ipocrita signatur. Sanguis hirci frangit adamantẽ a lingua ipocrite vix ostantẽ perturbat a frangit. Otenciones igit a simulationes ipocritaꝝ dns repellebat q̃b⁹ nec pascit nec delectatur.

Cassi. Postq̃ dns exposuit. oñter declarat q̃ ipse poscit. Nicola⁹ vñ amato sacrificio veteris legis qꝺ fiebat de pecoribus. hortat nos ad sacrificiũ noue legis qꝺ tradidit nobis

de suo xpō corpore faciēdū sēm
p dicitur lu. xxij. Cum dixisset.
Hoc est corpus meum quod pro
vob tradēt statim subdidit Hoc fa
cite i meā cōmēoracōz. vñ dic. Im
mola deo sacrificiū laudis ¶ sacri
ficiū eukaristie qđ immolatur cū
laudibus
diuinis. **Cas** Ille pfecto di
gne offert hoc
sacrificium qui a terrenis viciis ē
segregatus a moritur seculo vt si
at hostia acceptabilis christo

Jeronim9 Hoc est sacrifi
cium a cœptabi
le hoc est holocaustum pingue vt
laudet te deus ab homine quez cre
auit quem redemit cui a regnu cœ
leste promittit. La redde altissimo
vota
tua ¶ **Nicolaus.** que pro
misisti i
baptismo renunciando diabolo a
omnibus eius operibus. a hō qn
tum ad omnes catholicos. Et que
promisisti in susceptione sacri ordi
nis. vel in professione religionis.
a hoc quantum ad clericos a reli
giosos. Vel que promisisti in ordi
ne matrimonij a hoc quantum ad
coniugatos. Tu ergo cuiuscunqz
status existis si non reddis quod
vouisti digne nō accipis hō sacra
mentū

Casiodo. Postq̄
sacrificō placaretur. nunc oblacō
nis ipsius premiū postulatur dicēs
Et invoca me ¶ Hoc precepit:
ne quis spem haberet in terreno so
lacio vbi caduca sunt vniuersa a
plus infirma solacia. a addit Lin
die tribulationis.

Nicola
us. id est temptationis. a
Leruam te ¶ sicut dicit Apostolus.
prima ad corinth. decimo. ¶ Fidelis
deus qui non patietur vos tempta
ri vltra id quod potestis. sed faci
et cum temptatione auxiliū vt pos
sitis sustinere La honorificab me ¶
id est magnum auxiliatorem me
pronuncies a sic eris michi causa
honoris. dando alijs exemplum:
vt me ho
norent. **Casiodorus**
Et quia superius dixerat dominus
Immola deo sacrificium laudis.
nunc prauos a laude sua excludit.
ne lingua eorum presumat deo
laudes canere. quibus turpis con
scientia poterat obuiare. vñ dicit
Peccatori autem dixit deus qre
tu enarras iusticias
Hugo meas: ¶ que sunt de p
mijs bonorum. a de penis malo
rum.

Casiodorus. Hoc est
de illis
peccatoribus intelligendum. qui
corde indurati sunt. a a scelerum su
orum prauitate non desinunt. Ce
terum conuersis a penitentibus
laudes non interdicit diuina demē
cia. ¶ Sequitur. Let assumis ¶ indi
gna presumptione. Lte testamentū
meum. ¶ tam nouum qp vetus Lp
os tuum ¶ f Hoc interdicit peccā
tori ne per os sceleratum atz blas
phemum sancta a veneranda ver
ba posse progredi videantur In
cipit enumeratio eorum quibus
dei verbum interdictū esse cogno
scitur ¶ Vnde dicit. L u vero odi
sti disciplinam ¶ Obijt disciplinam

qui ab correctiones iustas iniqua
presumptione remurmurat.

Jeronimus. ⌊a proieci
sti sermones
meos retrorsū⌋: quia que predica
bas in ecclesia non custodiebas i
vita. **Nicolaus.** Deinde
magis i
particulari exprimit vicia pcōrū
dicens. ⌊Si videbas furem curre
bas cum eo⌋: videlicet in furto ei⁹
participando. vel exemplo illius
aliud furtum committendo. aut se
quendo concupiscenciam oculorū
tuorum. ⌊a cum adulteris portio
nem tuam ponebas⌋ quando ei ꝑ
in adulteris laudibus vel in consē
taneis voluptatibus es adiunct⁹.

Cassiodo. Quia si quis dā
do peccatas aut
consiliando: aut laudando ammi
cula prebet adultero. quibus vo
ta sua perficiat. habere ibi finē
dubio dinoscitur porcōnem. Nam
si sui facultas suppetit. a malo il
reuocat exercentem. Ipse quoq; p
ticeps probatur erroris. quia debe
mus hanc consciēciam caritati vt
neq; nos neq; alios perire patia
mur. Hec littera ita debet accipi:
vt in his peccatis prehabitis oia
crimina vetuisse videatur.

Jeroni. Quibus cū tu pecca
tor commiscueras
portionem tuam quam cum deo
angelis habere debueras pones
illam in **Cassiodo.** postq;
inferno. de fur
to atq; adulterio arguit peccato
res. nunc etiam de consciencie pra
uitate a lingue dolositate accusā
tur cum dicit ⌊Os tuum⌋ id est co
gitatio cordis tui ⌊abundauit ma
licia⌋. Tunc enim malicia cordis
abundat quādo in istius seculi dele
ctationibus mens humana pro
greditur. a per diuersa genera pec
catorum iniqua voluntate grassa
tur ⌊a lingua tua concinnabat do
los⌋. id est componebat.

Jeronimus. Hoc multis
modis intel
ligi debet. nam qui falsum laudat
dolum facit. a qui cōsilia maligna
prestiterit: in eadē iniquitate ver
satur. Et qui male agendo bene lo
quitur: in hac prauitate deducitur
Et quicq; postremo veru aut sim
plex non fuerit dolosis moribus
applicatur. Aptissime ait positum
est ⌊concinnabat⌋ qe decipiencium
mos ē sic falsa cōponere. vt in ali
quo lepore verboꝝ audientiū auri
bus blandiantur. sicut in .liii. ps
est dictū. Molliti sunt sermones eis⁹
super oleum. a ipsi sunt iacula.

Hugo. Consequēter redargu
it pcōrem qe ipsum
fratri falsū crimē dicēs. ⌊Sedens⌋
cū studio nocendi ⌊aduersus fra
trem tuū lo
quebaris⌋ **Nico.** falsa ipsum
accusando i
iudicio vel calumniose ipsum ob
iurgando ⌊a aduersus filium matris
tue⌋ a aduersus proximū tuum.

Cassi. qui est filius matris tue
viz ecclesie catholice. q
tibi p regnacōis ptū fremē caritate
iunctus est ⌊ponebas scandalū⌋
pbendo ei occasionē ruine ex ꝑbis

tuis malis ⁊ Jeronimus. a factis. ⌊Hec fecisti ⁊ tacui.⌋ ⌊quia examinanda ea futuro iudicio reseruau

Nicola⁹ deus enim mala ⁊ nostra non statiz punit sed frequenter differt secm ordinem sapientie sue. Et ideo vide tur malis ꝙ nō deleat alias punite. Ideo subditur. ⌊Existimasti⌋ ⁊ o tu ⌊impie⌋ que ꝙ ero tibi similis⌋ ⁊ ꝙ non displiceant michi peccata tua. eo ꝙ non statim punio ipsa. sed expecto tempus debitum Ideo subditur ⌊arguam te⌋ ⌊saltē in mor te.⌋

Jeronim⁹ Vel in iudicio futuro: ⁊ cum in sinistra parte sedis mee futeris collocatus ⌊a statuam⌋ ⌊tunc peccata tua⌋ ⌊contra faciem tuam⌋

Hugo. quia peccata tua te accusabūt ꝓ remorsione conscientie: quasi quedam ꝓ sone stantes contra te.

Casiodo. Per hanc autem sententiam: ficti iudicij cognoscimus qualitatez quia omnis peccator ante se videbit stare quod se putabat obliui omis beneficio ꝓtulisse. horror immensus formido inestimabilis illa. hominēs videre per quos se nouerunt ad eterna supplicia peruenire Vnde Jere. ij. ait. Arguet te malicia tua.

Hugo ꝓter quod ꝓ phēta monet penitentes vel peccatores vt cōuertantur dicens ⌊Intelligite⌋ ⌊id est mente reuolute⌋ ⌊hec⌋ ⌊videlicz ficta dicta quib dñs reprobet a ꝗb

te quirat ⌊ꝗ obliuiscimi deum.⌋

Casiodo. ⁊ qui contemnis iniqua ꝓhibitione precepta ipsius. ⌊ne quando⌋ ⁊ ne aliquando ⌊rapiat⌋ ⌊id est rapi vos permittat⌋

Nicola⁹ de ꝓpria ⁊ vita ad mortem vel ad iudicium ⌊a nō sit qui eripiat⌋ ⌊quia in inferno nulla est redemptio⌋

Casiodo. qñ do minus ad vindictam trahit. non est qui liberare possit Ad idem quippe cū a ipse auctor criminū eterna cruciatione damnetur. Sacrificium laudis honorificabit me. ⌊non quale scelerati canunt. sed quale pura mens consuevit offerre Ꝓmem sacrificium laudis honorat dominū. quod puritate fidei: a actionū probitate fuerit immolatum.

Jeronimus. de omni bono qđ sancti faciunt deus honoratur. Vnde dicit sanctus paulus. quodcūq facitis in verbo aut in opere. omnia in gloriam dei facite. vt secm euangeliū videant opera vestra bona a glorificent patrem vrm qui in celis est

August. Ab hoc sacrificio excludūtur ꝙ male viuūt: a bene dicunt. quia qui male viuendo offendunt deum nō laudant. Sequitur. ⌊Et illic iter⌋

Jeronimus. Christi iter per opera sācto⁹ ē. ⌊in ꝙ o ñdā illi salutare dei⌋

Hugo. ⁊ manifestabo me ipsum illi: qui precepto dei patris saluauit mundum.

Cassiodo h° est i sacrificio laudis est iter hoc est beatissima psalmodia que ducit ad dominū christum Glosa Seita que ducit ad cœli terreq; creatorem. Verum istud iter non pedibus sed sanctis mentibus ābulatur. Quod si puro corde gradiamur nos ducit ad christum fitq; nobis illa scala Jacob. que ascendentes perducebat ad cœlos

Augustin⁹ In principio huius p̄s quantum nobis valeat sermo si ad correctionem vite nostre: a ad sperāda premia eius q; penas metuendas vnus quisq; in se meiat. a consc ienciam suam ante oculos eius sine dolo ponat. nec sibi blandiatur in tanto periculo. quoniaz ipse dom̄n⁹ deus noster nulli blādiatur. a si consolatur nos promittendo bona sua a confirmando spez nostram. male viuentibus tamen a contemnentibus verbum suuz omm̄no non parcit. Interroget se vnusquisq; dum tempus est a vbi sit videat. a aut perseueret in bono aut mutetur a malo. Sic enim dicit in hoc psalmo. non quicunq; homo: aut non quicunq; angelus sed deus deoz dñs locutus ē.

Collector In quo psal. horribili premonitione nostris inuitatur mentibus illa extremi iudicij dies metuenda de qua sophonias ꝓpheta primo dicit. dies illa dies ire. dies tribulationis a angustie. dies calamitatis a miserie. dies tenebrarum a caliginis. dies nebule a turbis. dies tube a clangoris. In qua vniuersorum actus durissima examinabuntur discussione. Quapter preueniamus faciem nostri iudicis. in compunctione cordis fletu lacrimarum: priusq; ab hac vita rapiamur ad iudiciū. dum adhuc nobis tempora restant penitudis quatinus ab hac terrestri domo nostra educti. placatum inuenia mus dominum: ac redemptorem nostrum ihesum. cui cum patre et spiritu sancto est honor a gloria in secula seculorum Amen.

Psalmus .l.

Miserere mei deus secundū magnam misericordiam tuam. Titulus. Psalmus Dauid: cum venit ad eum nathan propheta: quando intrauit ad bethsabee.

Nicolaus. Sciendum q; hoc non fuit immediate post adulterium quod commisit dauid cum bethsabee. sed quando post mortem vrie dauid accepit ipsam in vxorem. tūc venit Nathan ad arguendum dauid de peccato adulterij: vt habetur secundi regum duodecimo

Crisostomus. Superemine psalmum. Nathan igitur ꝓpheta venies arguere dauid de pcō suo nō dixit. o imq. o imūde. o adulter

o homicida. sed sententiam qua
sanaret vulnus peccati ad temp⁹
abscondit sub vmbra parabole
dicens. Duo mquit viri erant in ci
uitate vna. vn⁹ diues a alt paup
diues habebat centu oues. pau
per solam ouiculam. Diues paupe
ri vicino abstulit solam suaz oui
culam. Iudicante igitur dauid. q
diues qui hoc fecerat dignus essz
morte respondit Nathan. sic tu feci
sti. qui cum multas vxores a cõci
binas haberes. vnam quam ha
bebat vrias rapuisti. Dauid ergo
velocius rediens ad conscienciaz
dixit Peccaui domino. Statimqz p
pheta adiecit. Dominus transtu
lit peccatum tuum. Non morieris
Hec dico vt audiant peccatores.
a qui in multis delictis sunt non
desperent. medicinam domini tan
tum feliciter petant. Attendãt
q benignitas a indulgencia clemen
tissimi dei sine mora secuta est pt⁹
confessionem fidelissimi famuli ei⁹
Vnde alter propheta. Dic tu prior
iniquitates tuas vt iustificeris

Cassiodorus. latronis
quidem nos
imitat repentina confessio. Petri
lacrimas subito gaudemus fuisse
respectas Blanditur nobis momẽ
tanea humilitas publicani. Dauid
autem dum sua peccata prolixius
mittitur detergere. debit exemplum
vnde se generalitas possit absolue
re. Crisostomus. Considerate
ergo diligentius siue iusti siue pec
catores. vtricz emz parti vtilis est
iste psalmus. peccatori autem ne
semetipsum despiciat aut propter
magnitudinẽ peccatoz suoz 8 dei
clemencia desperet. Justo autez ne
in prosperitate aut aliqua pacis se
curitate consistens per negligenci
am aut desidiam obtorpescat. qs
enim de se possit confidere: quando
prophetam audiuerit i tantis pec
catis lapsum. de quo ipse deus ta
le protulerat testimoniũ. Inuem
dauid filium yesse virum secm cor
meum. Iste inquam vir qui testi
as superauit: qui Goliam interfe
cit leonem suffocauit. qui vrsum
constrangulauit. vt habetur pri
mi Reg. xvij. Qui in regali culmine
vitam monachi imitabatur. dice
batqz. Non margaritis ornabo le
ctum meum. sed lacrimis per sin
gulas noctes lauabo stratum meũ
In die procurabat palacium. et
nocte deo vacabat. vt si forte i die
aliquid contraxisset peccati. p no
ctes lacrimis expiaret. et tanqz in
portu quietus degens familiaris
colloqueretur deo. Iste autem ta
lis ac tantus vir: spiritussancti
graciam habens in iuuenili etate
senior qui vsqz ad ethera celi per
uenit. vt desuper mereretur lau
dari post victoriam bellorum. pt⁹
sobrietatem post castitatem. post
modestiam: cum obtinuisset re
gnum gentesqz subiugasset. a pax
vniuersa teneret. tunc negligenti
or a segnior factus est. vt addiscat
quantum bonum sit tribulatio: q
tanqz virtutum ommũ mater est
Interea dũ hec securitas esset: cõti
git vt deambulans in meridie in

solario domus regie curioso oculo
videret mulierem ex adverso se la
uantem a concupisceret eam. Erat
mulier pulcra valde. sed pulcritu
do non est in culpa. quia pulcritu
do est dei donum. Sed quid est spe
ciosa mulier. sepulcrum dealbatū
nisi fuerit sobria casta a pudica.
pulcritudo est fine hijs virtutibus
patens precipicium. venenum insi
pientibus compositum. decus ei
marcescit corporis infirmitate. a
pulcritudo egritudine tabescit. Ani
me autem pulcritudo immortalis
est a eterna. Videns itaq; dauid
mulierem militis speciosam sagit
ta libidinis tactus est corde per fe
nestras oculorum. Audiant curi
osi qui pulcritudines considerant
alienas in spectaculis theatralib⁹
a ad excusandas excusationes in
peccatis dicunt Spectamus quidē
sed mihil nocemur. Dauid tantus
ac talis lesus est a tu. te putas nō
posse ledi. Ille lesus est qui tantaz
habebat spiritus graciam. a tibi
quomodo potero credere sine vul
nere euasisse. ca ille quidem non
vidit meretricem nisi de solario do
mus sue. Tu autem in theatro vbi
a locus condemnat animam sapiē
tem. Ibi enim non solum vides
tes infaustas. sed etiā audis spur
ciloquia et ex ipso incessu meretri
cis habituq; mollitis vbi audi
tu et cantu diabolico leduntur
aures. a undiq; percutitur mens
tua. a cum tante sint corruptele
tantaq; precipicia quomō possuz
tibi credere q̄ a talibus bestijs vul
neratus non sis. c. Nunquid lapi
deus es aut ferreus es. a non arde
bis. epone lucernam in fenum si po
tes dicere. quoniam non exuritur
fenum. c. quod autem fenum est
hoc est no
stra natura

Augusti. Atten
dat ergo infirmitas carnis a recor
danda sunt verba apostoli dicen
tis. Non regnet peccatum in vo
mortali corpore. Non dixit non sit.
sed non regnet. Inest peccatum ei
delectaris. reguat si consenseris.
sed respondes. fortiter me teneo.
nunquid tu fortior q̄ dauid. c.

Cassiodo. O peccata in ne
bus letissimis
plus cauenda. dauid in saltis p
secutione numerosas virtutes ex
ercuit qui positus in regni securitā
te deliquit. quo facto docemur feli
citatem mundi istius non oporte
re perquiri. quando magis in adi
uersitate proficitur a in prosperitati
bus plerunq; peccatur. dauid ita
q; exemplar peccatoris vel penite
tium non excusans peccatum suū
sed ipsum publice confitens mise
ricordiaz domini humiliter implo
rat dicens

Miserere mei deus ⌊

Hugo. quia miser factus
sum per peccatum
quia vt habetur in proverb. pecca
Miseros facit homines peccatu
et quia magna est miseria mea.
miserere mei. ⌊ secm magnam mi
sericordi
am tuā ⌋

Jeronim⁹ est mi

misericordia dei hic presenti hoc est quia homo cum non esset: ex nichilo creauit illum deus vt esset. a regit ac gubernat. Maior misericordia est quando ipsum hominem quem creauit a recreauit a in futuro remunerat. **Cassiodorus**

Quis enarrare sufficiat quāta dei sit misericordia vt mundi creatorē de celo descenderit a terreno corpore induerit conditorē. eum qui in eternitate patri manet equalis. mortalitate coequauerit a nobis. formam serui domino mundi imposuit vt ipse panis esuriret. a fons vite sitiret. virtus infirmaretur. omnipotens vita moreretur. Que demum maior misericordia q̄ propter nos creati creatorem. seruire dominatorem. vendi redemptorem. humilia ri exaltatorem. occidi viuificatorē. Hec erat illa magna misericordia domini quā sanctus vir explicare non poterat sed facile se per eam credebat absolui per quam humanus genus iam tunc cognoscebat post se liberal. Sequit[ur] Et secundum multitudinem miserationum tuarum.

Glosa deus misericors est ex natura. et misericordia ex effectu.

Nicola Implorando misericordiam ostendit sue culpe multiplicitatem dicens

Iero Confugio ad miseracones tuas a grauibus vulneribus contritionis remissionis infundas vnctionem subdit. dele iniquitatem meam.

Peccatur ergo in omnibus delictis suis pietatis multitudinem vt illa mereretur euadere que diuersis temporibus se memineit perpetrasse Prudentissime autem delicti nullum volebat remanere vestigium quia ille solus in libro vite conscribitur cuius omnia peccata delent Christus. super eundem psalmum. Sed diabolus penitentis fiduciam in tanta miseracionum dei multitudine fixam obscurare nitens. huiusmodi suggestionibus eum pulsat dicens. Omnem iuuentutem tuam omnem vitam tuam polluisti. ante eras in theatro cum amicis. in chorea cum sodalibus. in lupanari cum meretricibus. deinde rapuisti. auaricie studuisti. periurasti blasphemasti. Quid tibi iam spes salutis est. periisti. fruere ergo iam vel presentis vite voluptatibus. ducito cor tuum in leticia. Hec diaboli verba sunt. ista inimici consilia. Sed mea verba sunt contraria. si lapsus es poteris surgere. periisti poteris saluari. fornicatus es si poteris te continere. ad spectacula properabas. sed poteris reuocare pedem. vbique a via tracque parte liberum habes arbitrium. tantum vel parua in te pia esse conuersio tua. paululum penitere. redi ad conscientiam tuam. et funde lacrimas. considera temetipsum. propone ante oculos tuos iudicij diem. a paradisi delicias q̄ preparantur sanctis. Peccasti penitere et confitere dum adhuc viuis et in ipso lectulo positus etiam si dici potest exanimans. penitere

etiam de hoc mundo exiens? vt de hac compede libereris. non impe ditur temporis angustia misericor dia domini. Quomodo inquit et qualiter. mille criminibus obnoxi us non possum in nouissimo die pe nitere. Potes et valde carissime. In extitu tuo deum cogita. testamē tum relinque pauperibus. tu illic vadis. opera tua maneant. No lo mihi dicas Vnde nosse potero si qualemcumq; veniam habeo vbi misericordia dei imploratur. Que stio non exputatur. Misericordia dei mestimabilis sine fine est que comprehendi non potest superās omnem sensum. Quid enim est pec catum ad dominī misericordiam. Tela aranee que vento flante nul lo comparet. Hec dico non vt ne gligētiores vos faciā. Rmi. vt ad fidem vos salutaris expectationis adducam Sequitur Amplius

Hugo id est multum Translatio enim romana hz vsquequaq; id est a pena et culpa Laua me ab iniquitate mea quaz commisi in proximum et a peccato meo munda me quod i meipo contraxi per voluptatem carnis mee

Ieronimus. Acsi dicat Tu potes mihi plus remittere qm ego te intelligam rogare. Consequenter penitens inducit persuasionem ad impetrandaz dictam remissionem dicens Quoniam iniquitatem meam ego cognosco.

Cassiodorus. Illi probantur cognoscere peccāta sua qui ea vindicturpropria execratione damnare Perfecta enim penitentia est futura cauere. et preterita lugere.

Hugo Et quia ex cognitione iniquitatis mee punior. Idcirco peccatum meum contra me est semper in conscientia remordente.

Cassiodorus. Juste ergo petebat absolui quia hic formam illam vitus est sibi fecisse futuri iudicij. Vide ergo quasi iam in futuro iudicio constitutus delictorum suorum aspectus terribilimos per timescit

Chrisostom9 Si ergo tu memoris peccati tui deus non erit memor. Vnde ipse ait Ego sum inquit dominus qui deleo iniquitates tuas. Tu vero memor esto earum. Vt quid ego memor sum. et vt gratior inquit sit misericordia mea. vt sentias et cognoscas quid tibi concesserim Sancti enim virtutes suas non meminerunt: sed peccatorum suorum memoriam in publicum reuocabant. Tuam ergo bonum si quod operatis abscōde et peccatum tuum confitere quia peccare nō erubuisti: nec erubescas confiteri. habeto codicez cō scientiam tuam. et scribe peccata quotidiana. Et quia per diem re occupat iniunctum tibi negociū: confabulacio amicorum: domestiorum necessitas filiorum cura: et vxoris solicitudo et malicie timor et mille cause circundederunt te Ideo circo cum in lectulum tuum vne

tis vt sopori membra concedas a
nemo tibi molestus est. nemo te
pulsat: antequam veniat tibi somn⁹
Aperi cordicem conscientiam tuam
remittere peccata tua. Si quid in
verbo in facto in cogitatione pecca
sti. Hoc enim dicit in quarto psal
mo. Que dicitis in cordib⁹ vestris
et in cubilibus vestris compungi
mini. dicito anime tue in corde tuo
Vbi et quomodo o anima expen
dimus diem. Quid bonj fecimus
aut quid mali operati sumus. Si
quid bonj fecisti: gratias age deo.
Si vero quid mali: de cetero non fa
cias. et remittere peccatorum tu
orum. effunde lacrimas et poteris
in lectulo tuo ea delere. Propone ti
bi timorem gehenne. iudiciuz ter
ribile facito tibimetipsi. et prepa
ra ad confessionem cogitatum tu
um vt nō in futuro die peccata tua
recordentur. Si sic contra te peca
tum tuum est semper: certe venia
consequetur

Nicolaus Tibi so
li peccaui scilicet tanq̄ iudici a pu
nire potenti. Peccauerat enim con
tra Vriam occasione adulterij et
homicidij: tamen quia erat rex nō
habebat iudicem superiorem qui
posset eum punire nisi deum Vnde
beatus Isidorus in libro de summo
bono ait. Facta sub diuorum iudi
cantur a nobis. nostra autem de⁹
cat

Hugo Et malum] com
missum in proxi
mum] coram te feci.] id est te pre
sente a vidente qui vbiq̄ es et om
nia nosti.

Cassiodorus. Argu
it igitur dementiam suam qui nō
expauit tanto iudice presente pec
ca

hugo Et quoniam coram te
peccaui: oro vt mun
des me] vt iustificeris] id est vt iu
stus et verax inueniaris [in sermo
nibus tuis] quibus promisisti ve
niam peccatoribus penitentibus
dicens Ezechielis. xviij. Quacunq̄
hora ingemuerit peccator omniuz
iniquitatum eius non recordabor
amplius] vincas] id est superes
omnes alios in iustitia] cum iudi
caris] id est cum mihi a aliis in iu
dicio compararis Vnde Job. xxv.
Nunquid iustificari potest homo
comparatus deo. Vel penitens cō
fitetur christo hominj peccatuz su
um dicens] Tibi soli peccaui] qui
solus sine peccato es Idcirco tu so
lus vere potes arguere a punire
pecca

Glos Ille est iustus
reprehensor qui
non habet in se quod reprehenda
tur] et malum coram te feci] quez
nullum latet

Jeronimus se cretum
] vt iustificeris in sermonibus tu
is] Justificatus es domine Jesu in
sermonibus cuz ductus pro popu
li peccatis ad mortē non est inuen
tus dolus in ore tuo] et vincas cuz
iudicaris] vi iusti iudicatus cuz in
te nihil dignum morte princeps te
nebrarum inuenit Vicit christus
diabolum. vicit et mortem. Vnde
Osee xiij. dicit Ero mors tua o mors

Consequenter penitens allegat
peccatum suum remissibile ex hu
mana fragilitate dicens. [C]ce

em in iniquitatib⁹ conceptus sum

Nicolaus. quia homo ab Adam per carnalem generationem in vnione animae ad corpus contrahit originale peccatum quod est ab peccata actualia medicinatiuum ratione fomitis remanentis. etiam in illis qui mundati sunt ab originali peccato inquantum est culpa. Thomas in compendio Nam culpa originalis peccati in baptismo quantum ad reatum damnationis purgata adhuc remanet fomes a prohibitas peccandi quantum ad fomitem concupiscentie cum qua nos oportet quotidie viuimus pugnare.

Collector. Vnde Apostolus ad Romanos vij ait. Scio quia non habitat in me hoc est in carne mea. bonum. Et infra. Video aliam legem id est naturam pronam ad peccatum. in membris meis repugnantem legi rationis mee.

Gregorius. xi. moraliu. Hinc est quod homo plerunque temptatur nolens: et immunda quedam in mente patitur quis ex iudicio rationis reluctetur. quia conceptus de immundicia ad munditiam tendit. hoc conatur vincere quod est. Quisquis autem occulte temptationis motus atque immunditiam cogitationis euicerit: nequaquam sibi ad suam munditiam tribuat. quia de immundo conceptus semine: mundum nullus facere potest nisi qui mundus per seipsum solus est.

Hugo Et licet non sit nisi vnum originale peccatum. tamen dicit in iniquitatibus concepti sum. vel propter pluralitatem sequele scilicet miserie vel pene. Vel propter pluralitatem nominum originalis peccati. habet enim xv. nomina vt colligi potest ex glosa ad Romanos quarto et quinto capitulo. Et in peccatis meis concepit me mater mea. id est in concupiscentijs libidinis. que peccatum esset. nisi per bonum coniugij excusare tur.

Augustinus. Nemo nascitur nisi tralens penam mortis a meritum pene id est peccatum originale ex adam. dicit a in alio loco propheta. Nemo mundus in conspectu tuo: nec infans vnius diei super terram. Nonigitur in iniquitate concipiunt homines et in peccatis a matribus alantur quia peccatum est misceri coniugibus. sed quia illud quod fit: vitio fit de carne penali. Pena enim carnis mors est. Vnde Apostolus ait. Corpus quidem mortuum est propter peccatum. Opus hoc castum in coniuge non habet culpam. sed origo peccati trahit secum debitam penam. Erat enim dominus mortalis sed non de peccato suscepit penam nostram. sed soluit culpam nostram. Merito ergo in Adam omnes moriuntur. in christo autem omnes viuificabuntur.

Cassiodor. Sicut enim in predicto vetitum commune delictum approbauit. quia nemo a peccatis redderetur exper

quenter cum fiducia petit gratie restitutionem. Et primo petit gratiam iustificantem dicens ¶ Aspergges me domine ¶ id est aspergas. Hebrei non habent optatiuū modum sed pro eo vtuntur futuro indicatiui ¶ ysopo et mundabor ¶ Loquitur de mundatione spirituali p modum emundacōnis corporalis quia emūdatio leprosi a contaminati ex tactu morticinij fiebat cuz ysopo vt habetur in leuitico. Et in hoc confitetur dauid se incurrisse lepram a mortem spiritualem ¶ Lauabis me ¶ & laues me aqua gratie tue e. de qua dicitur Ezechielis xxxvi. Effundam super vos aquaz mundam et mūdabimini ab omnibus inquinamentis vestris ¶ Et super niuem dealbabor ¶ quia dealbatio spiritualis maior ē corporali et melior quanto spiritualia corporalibus preferunt **Hug** Aliter. Ysopo est herba parui ssima petrinis locis radicit9 adherens. tumorē pulmonis sanās vnde figit humilitatez que in christo petra radicatur. a tumorez superbie sanat. dicit g ¶ Aspergges me domine ysopo ¶ id est pēnitētia humili ¶ et mundabor ¶ a peccatis per contritionem. ¶ lauabis me ¶ in fonte lacrimarum per confessionē ¶ Et super niuem dealbabor ¶ per satisfactionem. Et bene dicit super niuem dealbabor. quia candor iustificate anime omnem superat candorem visibilis creature ¶ Auditui meo dabis gau **Jeron** Cum aletiam ¶ iacens

s. ihū.

tus Sic iterum per suam confessionez sibi supplicat subuenīri quoniam in confitendo peccatum veritatem asserit **hugo** ¶ Cce enim veritatem dilexisti ¶ id est in confitente. seipsum accusante. quia si ipē accusat: tu excusas. ignoscis confitenti seipsum tamen pu **Gallio** Non enim deus penis nostris sed confessionē querit erroris sicut scriptū est Nolo mortem peccatoris sed magis vt conuertatur et viuat ¶ Incerta a occulta sapiētie tue manifestasti mihi **August** Que incerta a q videlicet deus ignoscit talibus magnis peccatoribus: nihil taz incertum tamq occultum Ad hoc incertum nimiuite penitentiam egerunt Postq enim Jonas propheta sententiauerat dicēs Adhuc quadraginta dies a nimiue subuertē. Ipi nimiuite predicauerunt ieiunium a vestitu sunt saccis atq penitentiaz agentes dixerunt. Quis sat si conuertatur a ignoscat deus et reuertat a furore ire sue a nō peribim9. Incertum erat cuz dicitur. quis nouit. de incerto penitentiam egerūt certam misericordiam meruerunt Hoc incertum a occultum patefecerat deus seruo tuo dauid quia cuz ipē Nathan prophete ipsuz arguenti respondisset Peccaui. statim audiuit a pheta id est a spiritu dei q erat in pheta. dimissum est tibi peccatum tuum **Nicola** Vnde dauid conse

in infirmitate peccati audire meru
ero. homo: dimissa sunt tibi pecca
ta tua Calli. Gaudium pinet
leticia ad absolucoem.
ad ppetua premia possiden
da. Hoc est autem audire gaudiu
a leticiaz quod promittit absolu
tis Venite benedicti patris mei p
cipite regnum quod vobis paratu
e ab origine mundi. Et audita hac
voce exultabut ossa humliata
id est virtutes que fuerant prius
peccatis humiliate Vt exultabut
ossa hu Nico id est tanta erit
miliata exultatio in me
te mea qz redundabit ad corpus
meum in terra humiliatum. qz ex
pectentia dauid iacuit in terra vt
haberet. ij. Regu. xij. Auerte faciem
tuam a peccatis meis vt non in spi
cias amplius ea ad puniendum.
Let omnes iniquitates meas dele
sicut delent Calli. quia ome
scripture peccatum
nostrum quasi quibusdam tabulis
scribitur cum in diuina noticia con
tinet Salutari autem compendio
quicquid accusari poterat remitti si
bi subvnave Et quia
nia postulabat Nico. hoc no
potest fieri sine gratia iustificante
Ideo repetit petitionem suam iam
positam de iustificatione p gratia
dicens. Cor mundum crea in me
deus. Et dicit crea qz gratia iustifi
cans a deo in a Petit natu
nima creatur Hu. ralium restí
tutionez qz p pccm vulneratus fu
it in naturalibus. a spoliatz in gra
tuitis vnde consequenter petit restí
tutionem gra Nicol. Let spi
tuitz rectz re
ctum id est recte rendentem in deu
Limnoua in visceribus meis Hoc e
in corde meo quod fit p gratie resti
tutio Aug9 quando se homo
nem. .pro num facit ad
terrenas concupiscetias: inanua
tur cor quodammodo. cum autem
erigit ad supna: rectu fit cor eiz vt
bonus fit de rectificatio
illi deus Hu. ne spiritus dicit
Aug Spiritus rectus est q fit
vt anima in veritate qem
da deuiare atq errare non possit.
vnde in ymno spiritussancti dicitur
Ductore sic te preuio vitemus ome
noxium Et proji cias me a facie
tua Calli. Projicitur a facie q
curari otemmit. Sci
ebat enim ab illi us facie sanitate
mentis a lumen sapientie vemie.
a credebat se inimico tradi si avul
tu domini indicaret expelli La spi
ritum san id est spiri
ctum tuum. Hu. tuz propte
tie vel donuz spiri tussancti quo pe
catum meum cognosco: confitor a
peniteo Ne auferas a me per hoc
petit pseuerantiam: a presentiaz
spiritussancti continuam. Redde
mihi Aug. Leticiam salutá
peniteti tis tui vtiqz eti
sti tui quam peccando amseram.
Hebraica littera habz. leticiaz Je
su tui. Quis emz sine illo sanari po
tuit. quia et anteqm de Maria na
sceretur in principio erat verbum
Et ita sanctis patribz dispensatio
suscepte carnis futura credebatur

ficut a nobis facta creditur. tempo
ra variata sunt: Hug Let spiri
non fides. tu princi
pali id est gratia spiritussancti L
confirma me vt de cetero in pecca
tum non cadam. Et cum ignoueris
mihi peccata atq; gratia tua fuero
confirmatus: non ero exinde ingra
tus. quia Doc Docebo iniquos vias
tuas Nico quasi dicat. si mihi
as penitenti gratiaz tu
am restitueris: homines iniqui ex
penitentia mea edocti penitebūt et
sequentur vias tuas id est man
data tua. Let impij ad te conuertē
tur per pe Ieroni vt deman
nitentiam tes a vijs
prauis agentes penitentiam mise
ricordiaz consequantur sicut ego
a te misericordiam consecutus fū.
Iniquitas exercetur contra proxi
mum aug Impietas dicitur a
postata ab deo videli
cet vnuz deum non colluisse: a quē
colebat dimisisse. Acsi dicat. Ita
pleñus es adipe misericordie vt a te
conuertis non solum quibuslibet
peccatoribus sed etiam impijs nō
sit despe hugo Et qa pessima
randum seruitus est sb
di peccatis. et precipue peccatis car
nalibus que magis notabilia fuit
in predicatione Ideo precatur di
cens Hug Libera me de sanguinibus
id est de peccatis carnalibus
aug9 Ad ipsa peccata respici
ens Apostolus que exemplis ait Caro et sanguis regnum dei
unt de corruptione carnis et sanguis
non possidebunt. Attendens ergo
multas iniquitates suas et eas re
tribuens corruptioni carnis et san
guinis Libera inquit me de sangui
nib9. Omnes nouimus latine non
dici sanguines nec sanguina. tam
quia greci9 ponunt in plurali nume
ro. eo q hoc inuenit in prima lin
gua hebraica. Ideo maluit potius
interpres minus latine aliquid di
cere Call q in veritate posita dis
re crepare. Nam si diceret
a sanguine: vnuz forsitan peccatū
videretur ostendere. sed cum plura
lem numerum ponit: multa esse si
ne dubio confitetur. Deus deus sa
lutis mee figit dominum saluato
rem per quem pie credentibus da
tur salus Addidit etiam et exulta
bit id est cum exultatione lauda
bit lingua mea iusticiam tuam
id est si me liberaueris de peccatis
meis tunc lingua mea iuste lauda
bit te propter illud quod in preterito
psalmo dictum est. Peccatori au
tez dixit deus. quare tu enarras iu
sticias meas. Absolutus enim re
cte potuit loqui vnde peccatorez di
uina lex suspendit. Illud preterea
videtur afferre nonnullis aliquaz
quonem. Quare post absolutionez
delicti dixerit. Laudabo iustitiam
tuam: et non magis quod aptum
erat posuit pietatem vel misericor
diam tuam. Sed si causam profū
da ratione consideres iustitie diui
ne fuit vt audiret se clamantē. par
ceret supplicanti. susciperet confite
tem Hugo Misericordie emz
dei est q dominus
primo infundit gratiam penite

tie. Justicie autem est q̄ parcit iā pēnitenti eo q̄ promisit. a hanc dicit se velle exultādo laudare. Do mine labia mea aperies. ⁊ ap̄ias dando mihi gratiam. **Nicolaus** De brei enim non habent optatiuum modum. sed pro eo vtuntur futuro īdicatiui vt dictum est supra. et os meum. quod clausum erat p peccatum. an**hugo** nunciabit. laudem tuam. q̄ curatus sum. qua peccans non derelictus sum. qua vt securus esse z munda**Nicolaus** tus sum. Petit tus sum. ergo restitutionem gratie quia illi soli qui sunt i gratia possunt debite coram deo os aperire ad ipsuz laudādum. quia nō est speciosa laus in ore peccatoris. **Hu.** Idcirco em ecclesiasti. xv. laudes tibi offeraz. quia non vis amodo sacrificiuz p̄caudū. vnde subdit. Quoniam si voluisses sacrificium. p̄caudum. dedissem. id est obtulissem sicut eo tempore p expiatione peccati dabatur. Sed ego videns i spiritu tempus in quo ista cessabūt: scio q̄ nō vis amodo ex illo tempore sacrificium p̄caudum. vnde subditur. vtiq̄ holocaustis non delectaberis. Alia littera habet holocaustū non tibi placet. quia si peccat homo non ideo est hostis pumendus sed homo. Et quia remissio peccati acquiritur ex contritione sufficienti. Ideo subditur. Sacrificiū. acceptum deo. est. spiritus contribulatus. id est cum corpore tribulatus ⁊ vexatus per pēnitentiā. vt spiritus dolore: et corpus labore affligatur. **Cassio** Ex hoc enim sacrificio nō sanguis egreditur: sed lacrimaruz fluenta decurrunt. Sequitur etiam huius sentētie īdubitata promissio cum dicitur. Cor contritum ⁊ humiliatum deus non despicies. Contritum dicit pēnitentie laboribus vehementer afflictum. Humiliatum vero scilicet vt quod ante fuerat elatione superbum fieret pia confessione deuotum. **Jeronimus** Multi enim habent cor contritum sed non habent humiliatuz. quia plangunt quod fecerūt. et postea ad ipsum reuerti desiderant quod antea fecerunt: et de preteritis non tunt pe**Cassiodorus.** mitte Perquirenduz sane videtur q̄ frequenter in diuinis scripturis pro intelligentia cor ponatur. dicit em in euangelio de corde exeunt cogitationes male. Et Petrus apostolus symon ait. Cor enim tuum nō est rectum coram deo. Ysaias q̄ testatur. Induratum est cor populi huius. Et in quarto psalmo. Vsq̄ quo graui corde. Hic quoq̄ superius dixit. Cor mundum crea in me deus. vt cunctis indubitanter appareat ibi esse cogitationum nostrarum fontem vnde bonum manauit. Contumq̄ remire tractatum est. Consequenter supplicat vt quoniaz synagoga posita sb lege peccauit: p gratiam christi succedēs symon hoc

est ecclesia catholica firmetur. Si
cens **Nicola.** Benigne fac domine in bona
voluntate tua. id est secm dulcore
misericordie tue. syon. **Hugo.** id est ec
clesia catholice que deum speculatur per fi
dem et spem. Nam syon speculacō
interpretatur. Vt edificentur mu
ri ierusalem. id est sacramenta ec
clesie **Ieroni.** que sunt muniti
ones fidei quam in
ecclesia positi in te collocamus.
Glosa. Et cum tu domine mi
sericors construxeris
ecclesiam. tunc acceptabis sacrifi
cium iu **Ieroni.** id est confes
sticie. sionez ex ore
peccatoris. Oblacōnes. id est lau
dationes. et holocausta. quia fide
les se totos
offerent. **Hugo.** Illi se to
tos deo in holocaustum qui abne
gantes semetipsos christum nu
dum nudi se
quuntur **Cassiodor.**
Oblationes igitur et holocausta ia
ad fideles pertinent christianos q
erant post aduentum domini cre
diti signes immolāda corda ho
minum viuentium: non membra
pecudum mortuarum. Illa redige
bantur potius in fauillis: ista tem
poraliter animas tribulationib9
eruendo ad amena paradisi gau
dia eterna perducunt. Sequitur
Vnc. quando ecclesia catholi
ca fuerit domini passione constru
cta. **Ieronimus.** Impo
nent si
per altare tuum. quod est fides. q
quicquid offers: per fidem offer
re debes. vitulos. laudis vel cogi
tationis. Vnde Osee vltimo. Red
demus vitulos labiorum nostrorum.
Augusti. Vel vitulos id est
innocentiaz nouel
vi
te **Cassiod.** Illos enim vitu
los demus ad
uertere qui animas suas in hostiā
suauitatis sacris altaribus obtule
runt. **Hugo.** Ad litteram
enim muri Ihe
rusalem pluries edificati sunt atq
destructi. Vnde sciendum q primo edificati fuerunt per Salomo
nem qui clausit Ierusalem triplici
muro vt habetur tercij Reguz ter
tio Vos at destruxit Joas vt habe
tur. ij. pali. xxv. Secundo edificati
sunt per Oziam vt habet. iiij. Re.
xv. et postea destructi p Nabuzar
dan. sicut habetur in fine Re. Ter
cio reedificati sunt per Neemiam
a destructi sunt postea ab Anthi
ocho rege syrie sic habet. i. macha
beorum primo Quarto Judas ma
chabeus reedificauit eos vt habet
primi mach. tertio. Quinto reedifi
cauerūt eos reges Judee alienigene
quos postea Adrianus equestris
penitus
destruxit **Cassiodorus**
Dulcissimis mimis emanauit psal
mus iste de amaro compunctōnis
fonte descendens. Sed quid lacri
marum israheliticaz populū tunc
profudisse credamus: vbi tanta
afflictione plangebat princeps.
Quis enim illo flente non fleret.

Quis illo dolente non gemeret. eqñ
do proiecto dyademate rex cinere
gestabat in capite: canus cinere
non etate. Noluit enim se videri fo
rinsecus ornatum: qui se intus no
uerat esse fedissimum Hinc est q
dum in hoc libro septē psalmi pe
nitentium esse dicuntur: ecclesia
rum vsu receptum est: vt quotiēs
peccatorum venia petitur: per istū
magis domino supplicetur. Nec im
merito quoniam in nullo psalmo
rum qui penitentibus maxime ne
cessarius est tanta virtutis humili
tas inuenitur vt rex potens et i p
phetali culmine constitutus tanq̄
extremus hominum sua festinaue
rat peccata deflere. ¶ Deinde quia
post absolutionis promissionem
tanta se constrinxit necessitate la
crimarum quasi ei minime fuisset
ignotum. Non enim hic vt in cete
ris penitentialibus psalmis aliq̄d
difficile dicitur quale est illud q̄d
in sexto psalmo dicitur. Lauabo p
singulas noctes &c. Nec illud q̄d
in xxxi. psalmo dicitur Grauata est
super me manus tua: conuersus
sum in erumna mea dum configit̄
spina. Non illud quod in xxxvij.
psalmo ait Computruerunt & cor
rupte sunt cycatrices mee a facie i
fipientie mee. Nec illud q̄d in cen
tesimo primo psalmo dicitur. quia
cinerem tanq̄m panem manduca
bam et poculum meum cū fletu
miscebam. Non illud quod in cen
tesimo quinquagesimo nono psalmo dicit̄
De profundis clamaui ad te domi
ne. Sed dauid rex a prophēta cor
reptus et peccati sui agnitione per
territus: petit a clementissimo iu
dice vt per misericordiam ipsius
ablutus sordibus omniū peccā
torum ēdatur omnino mundissi
mus. Quoniam vero prophēta di
uid preuidebat seq̄ntes populos
per istum psalmum copiosissime
penitentie remedia petituros me
rito sancta mater ecclā elegit hūc
psalmum frequenti meditatione
a fidelibus in orationibus suis ite
rari. ¶ Huius autem psalmi nume
rus non vacat a misterio. pertinet
enim ad annum iubileum qui apd
hebreos contractus veteres obliga
tiones q̄ soluebat. quem in leuiti
co dominus annum remissionis v
niuersos habitatores terre vocā
precepit. Sic et psalmus iste calcu
lo quinquageno constitutus si cor
rogaphum nostre obligationis
euacuat. et nos a debitis peccatoq̄
tanq̄ remissio nis annus prestāte
domino reddit

Jeronim⁹

purissimos

Nos igitur domine Jesu christe fa
muli tui supplices deprecamur vt
pietatis consilio magnis facino
rib⁹ nostris immensam misericor
diam largiaris. atq̄ per contritio
nem cordis humiliati mactando vi
cia: iugulando delicta: dignum ti
bi acceptabile de nob⁹ prepares
holocaustum. Qui cum patre & spi
ritu sancto vnus et regnas deus p
omnia secula seculorum Amen

Psalmus.lí

Quid gloriaris ī malícia qui po

Titulus In finez. Intellect9 dauid cū venít doech ydume9 a annunciauít Sauli a dixit ei. venít dauid ī domū abimelech

Nico de hac annū tiacōne habetur a Re. xxíj. q cū saul turbat9 deliberaret q dauid eu adiuuisset manu ei9 cōtra ipm9 dauid. Iste doech dixit Sauli q viderat dñi in domo abimelech sacerdotis. a q dederat ei panes a gladiū golie. adiungēs falsū sicut modus est detractoū. s. q Abimelech obtulisset p dñi deū. propter q saul iratus iussit sacdotes vxores a paruulos eoz mēfici a ciuitatē eoz destrui Cuius iussionis doech cui9 fuit satellitib9 fuit executor vt ibidem legit

Iero Per saul mors intelligit. p dñi vita. Quid ē q saul psequit dñi. nisi q ab initio seculi sp mors psequit vitam nram. q q ista pnia amant: psequunt sanctā ecclesiā a illos q celestia diligunt.

Aug. Agit enim in .h°. psalmo de duobus generib9 hominū. vnum laborantiū: alterū mē quos laborat vnū de tra: aliud de celo cogitantium Genus vo bonoz aut pfecta: alloquit genus maloz dicēns.

Quid gloriaris in malicia

Quasi dicat. hec ē pessima gloria quia propria est eorum qui peccant ex certa malicia. de quibus dicitur. pueri boiorum. a Letantur cum malefecerint et exultant in rebus pessimis Lqui potens es in iquitate. Lid est ad quid gloriaris q potes oppīmere innocentem a proximum Primo igitur arguit ipsuz de mala voluntate. secūdo de mala potestate. tertio de obstinatione in malū. cū subiungit

Aug. Tota die Lid est toto tempore sine lassitudine: sine intermissione: sine pausatione Lin iusticiam cogitauit lin gua tua

Hug Lingue non est cogitare: sed cordis. vñ in coniunctione istorum scilicet cogitauit lingua nota tur q p̄ cito cogitat. tam cito loq̄tur sicut dicitur ecclesiā. xxi. In ore fauiorum eoz illorum. Translatio hebraica habz Insidias cogitauit lingua. et hanc lingue cogitationem perduxit ad actum. quia Sicut nouacula acuta feciste dolum Ecce quid faciunt sanctis mali.

Jeronimus Nouacula persecutores intelliguntur. Sicut ergo nouacula quasi insensibiliter tollit capillum Sic persecutores dolose auferunt sanctis bona temporalia superflua Per capillū enim superfluitas divitiarū intelligit

Aug9 Illi enim qui adhereret coepto. sic habet ista terrena tanq̄

capillos quia contemnunt omnia presentia bona. insuper a ista vita

Hugo Et quia persecutores bonorum exultant in rebus pessimis Ideo subiungit. O Dilexisti malitiam non deserit malum qui ipsum diligit. Et sup benignitate Ecce peccatorem spiritum sanctum Vnde apostolus ad galath. v. Fructus autem spiritus benignitas in iniquitatem videlicet inique loqui indiscrete et dolose magis q̄ loqui equitatem.

Cassiodo Plerunq; homines qui peccata faciunt ipi per decorem compositę locutionis: se abscondunt: nolunt in se deprehendi que norunt generaliter ab omnibus damnari. O Dilexisti omnia verba precipitationis.

hugo Verba p̄cipitationis dicit verba adulationis Vnde Ysai. ix. Erunt qui beatificant populum istum et qui beatificant precipitati Idem. Verba p̄cipitationis sunt verba detractionis. vnde trāslatio hebraica habet Dilexisti oia verba ad deuorandum. Detractores dicunt suis verbis fraudulenter deuorare bonos vnde in alio ps dicit Qui deuorant plebem meam sicut escam panis. et hoc facit Lingua dolosa

Aug⁹ Ministra fallacie est lingua dolosa. aliud corde cogitantium: aliud ore pnuntiantium. sed in his subuertio. O Propterea deus destruet te in finem et si modo videris stare et florere tanq̄ fenum in agro destruet te deus: qui dicet Ite maledicti in ignem eternum. Et quis fixeris in amore mundi radicem

hugo Tamen de corde tuo euellet te de felicitate temporali in qua confidebas et emigrabit te id est emigrare faciet te de tabernaculo tuo id est ab hac vita animam a corpore auferendo et radicem tuam id est malam voluntatem tuam ex qua processit malicia tua euellet de terra viuentium

Cassi. Plena ingens forma dolosa damnatio de societate sanctorum euellit in perpetuis ignibus manципari

Nico. Deinde ponit vltionis consequentia. quia iusti videntes punitionem iniquorum ex hoc firmantur magis in bono et contemnunt psperitatem malorum. vñ dicit O Videbunt iusti. Intelligendo nunc damnationem malorum et timebunt et magis offendere deum q̄ ante et super eum ridebunt contemnentes eius psperitatem.

Augus Intelligamus duo ista tempora satis vtiliter timendi et ridendi. Q̄diu enim sumus in hoc seculo nondum est ridendum ne postea ploremus Justi aut qui viuunt modo ex fide intelligunt q̄ damnandi sunt mali. preterea timent et sibi. Quid enim futurum sit cras nesciunt. Quia ergo nunc ad malorum imitationem labi possunt. hinc habent formidinem. Quando autem ridebunt. Cum venerit dies noster id est manifestatio christi ad iudicium tunc iusti ridebunt super eam

nationē mā
lorum. **Gregorius**
vi·moralium Illic non habent cō
passionem quia damnatis tunc p
desse non **Augustinus.**
possunt.
Tu corrige reatum a gaudebis ad
iudicem. Hodie enim hortatur te
ne iudicet te. cum autem venerit iu
dicij tempus: correctōnis locus nō
erit: sed tm damnationis. Erit ibi
penitentia sed infructuosa q̄a sera.
tūc ⌊dicent ⌋iusti⌊ ecce hō qui non
posuit deum adiutorem suum ⌋per
bona merita⌊ Hō sperauit i mul
titudine diuicia **Cassiodo**
rum suarum⌋
diuicias hic: vniuersas pompas
seculi accipere debemus in quibus
iste seculi amator spem et fiduciaz
posuit a ideo dam **Jeronim**
natus est
Sed nunquid tantum malum sit
diuicias habere. tantū vt de iusto
habeantur a deo gratias referatur
qui eas dedit. ℟ Non. Sed malum
est spem in diuicijs ponere cum in
alio psalmo dicit. Diuicie si afflu
ant nolite cor apponere. ℣ Diuici
as licet habere ad necessitatem: a
non licet possidere ex amore. Nam
Abraham et reliqui bni diuicias
habuerunt: ⁊ spem in eis nō ha
buerunt. Sequitur ⌊et preualuit⌋
Nicolaus ad tempus ⌊in
quia prosperitas eius transiuit ve
lut vm **Augusti** Quid enim
qui putat plus habere nummum

q̄ deum. Ergo hoc genere malorum
damnato: q̄d dicis de te o corpus
christi. ⌊℣ Ego autem sicut oliua
fructifera in **Nicola** Per oli
domo dei⌋ uam fru
ctiferam hic intelligitur oleum q̄d
de fructu oliue exprimitur. quo lu
cerne in domo dei replebātur sicut
legitur leuitici. xxiij. Est igitur sen
sus Ego autem sicut oliua fructife
ra id est sicut fructus oliue est fo
mentum luminis in domo dei. Sic
innocentia mea lucebit coraz deo.
nec extinguet per malorum nequi
tiam⌊sperauí⌋ nō in diuicijs sicut
genus malorum. sed⌊in miserico
dia dei.⌋ **Jeronimus** Quia
hec nō est humane fragilitatis facultas
vt per se quis saluus fiat sed per
misericordiam ⌊dei in eternum a i
seculum **Nicolaus** id est
seculi.⌋ non tm
sperauí in misericordia dei in vita
presenti sed in vita futura. ℟ On
fitebor tibi in seculum⌋id est lauda
bo te⌊ quia feci sti⌋ mihi miseri
diam in presenti⌊ et expectabo no
men tuum⌋in futura retributione
iustorum. Nomen eius est Jesus
id est sal **Cassiodorus**
uator.
Nomen eius expectat qui se in iu
dicio domini saluatoris per mise
ricordiam eius credit esse saluandū
⌊quoniam **Hugo** id est bul
bonum est⌋ cra fua⌊
ue in conspectu ⌋id est in iudicio
a estimatione⌊ sanctorū tuorum⌋q̄
⌊. gustant suauitatē dulcedinis eius

sicut gustauerat beatus Bernhardus qui dicebat. Jesus est melos in aure. mel in ore. et in cubilibus in cor

de **Nicolaus** Hoc tamen nomen in cō spectu malorum non est bonum q̄ frequēter verbis et factis blasphemant **Collector**. Hoc nomen audire possunt a boni a mali. non autez gustare nisi sancti Et quanto quis sanctior ē tanto dulcius a suauius sapit nomen domini in corde eius Tanto etiam patientius et desiderabilius ipsum expectat vt tandez videre mereatur quod amat. Nos igitur carissimi consideratā iniquorum perditionez et bonorum sālua tionez oremus supplici mentis deuotione dominum deum nostrum vt ab omni dolo libez ab omni iniquitate mūdati: mereamur plantari sicut oliua fructifera in ciuitate celesti vbi in trinitate perfecta laudatur deus in secula seculorum Amen.

Psalmꝰ lij

Dixit insipiens in corde suo nō est deus Titulus. In finez pro amalech intellectus dauid. Antiochus rex grecie in tantam insaniaz deuenit q̄ negauit verum deum et captiuauit populum israel a cepit ciuitatē ierusalem a posuit ydola i templo vt haberetur a machabeorum a de qua captiuitate fuit populus israel liberatus per machabeos sed et dauid hūc psalmum ostra hūc fatuum regem ad laudem dei: indirectionez a confirmationem populi

Hugo Hic tangit hystoriam que habetur primi regum vicesimo q̄nto capitulo Vbi dicitur q̄ absēte dauid amalechite irruentes in sycelech parte uam ciuitatem: quam dederat ei Achis rex geth expugnauerunt eam et vxores et filios a animalia dauid captiuantes fuerūt ciuitatem Quod cum dauid reuertens de exercitu achis cognouisset persecutus est amalechitas quos percussit a omnia sua liberauit a reduxit. Hic autem psalmus agit nō de historia ista sed de figuris eius nominis amalech.

Jeronimus Quod interpretatur dolens siue parturiens. et significat ecclesiam corpus christi que dolet pro peccatis suis et aliorum. et parturit filios per verbum predicationis. sicut Apostolus dicit Per euangelium ego vos genui

Cassiodor. Licet enim psalmus iste magna ex parte similitudinis versuum tertio decimo psalmo cōuenire noscatur Intellectus ipsorum q̄m maxime permutatus est: diuersitate titulorum. Nam cum ille habeat p̄ titulo p̄s dauid Iste obtinet in fine p̄ amalech intellēs dauid vt. s. di

ctum est. ita non mutatis verbis aliud ille. aliud iste pnunciat esse venturum Ille enim contra iudeos promitur. Iste contra omnes peccatores insurgere generalē iudicatur. Ille de incarnatione domini. iste de aduentu iudicij in fine ps dictus est. Ecclesia igitur multorum refrigescente caritate dolens populis iniquitatibus conquiescat. ne in diuina disceptatione id est iudicatione vel arguēone dispearet. vnus malorum merepans ait

Dixit insipiens cogitādo in corde suo vbi est deus. ꝯ subaudit nō est deus

Augustinus

Qui putat deo placere facta mala non eum putat deum. Si enim deus est: iustus est. Si iustus est: displicet ei iniusticia. displicez iniquitas Cum dicis in corde tuo fauet iniquitatibus meis deus. nihil aliud dicis ꝙ non est deus

Cassiodorus

Et vt hunc insipientem per multiplices errores potuisses auertere pluralem illū numerum decenter adiunxit dicens

Ieronimus.

Corrupti sunt de lege bone nature et abominabiles id est odibiles facti sūt in iniquitatibus suis.

Nicolaus. Non est bonum scilicet meritorium. quod fieri non potest sine fide operante bonum per dilectionem. licet aliqn do faceret aliquod bonum de genere non est vsq ad vnum.

Cassiodorus

Hoc est enim quod ecclia dolebat vt in tāta multitudine peccatorum non sit qui bonum posset operari quod de illis tantum debz accipi qui extra religionez catholice fidei positi in obstinatione detestabili perdurant. de quibus infertius est dictum. Qui deuorant plebem meam et reliqua Dominus de celo prospexit id ē de vnoquoq predicatore suo quos tanq celū in fide

Ieronimus. Prospicet. cit deus per suos sanctos super filios hominum

Cassiodorus.

Vt errantes non perderet: sed penitentes pia confessione saluaret. Ad hunc finem prospexit vt videat id est vt videri faciat vt mere dulis et peruersis excusatio tolleretur

Nicolaus. Si est intelligens per veram cognitionem Aut requirens deum per veram et bonā operationem Quales autem minēti fuerint subditur. Omnes declinauerunt a rectitudine iusticie. simul inutiles facti sunt id est inepti ad consecutionem vite bone. Sicut medicina dicit inutilisque est inepta ad consecucōnem sanitatis.

Ieronimus. non est q faciat bonum non est vsq ad vnuz Nullus enim existis impletur voluntatem patris celestis.

Nicolaus Vnde ly vnū .ponitur indu siue vt sit sensus q̄ nec vnus talis reperitur in eis. **Cassiodorus** Nam si aliquem bonum voluisset intelligi non diceret vsq̄ ad vnum sed preter vnuz. hoc de illis dicit q̄ corde durato in sceleratq̄ permanse re pro **Nico** posito Consequenter po nitur pena dekmia tio cum dicit Q onne cognoscent omnes qui operantur iniq̄tatem ¶ **Cassiod** Scilicet qui fide les dominā laniaē contendunt. qui contra mandata diuiduas opprimūt. pupillos ex poliant. de quibus subdit ¶ Qui de uorāt plebez meā vt cibū panis. ¶ **Nico** vita delectant in spoliati one a occisione innocētū acsi comederēt **Cassi** Vel ita in vtonū cibum fū hñt pseq̄ innocentes sicut panis est cibus quotidiana comestōne desiderat? Nec vacat q̄ dicit plebem meam: vt ostenderet omnia superiora se dixisse de **Nicola** Qui vtiq̄ pessimis sciēt dei iu sticiam per pene infligende experi enti **hugo** am Tunc enim scienti pena: quod nunc ig norant in culpa quia oculos quos culpa claudit **Nicol** Vnde i pena aperit. persōa talium dicitur Sapientie quinto Lassati sumus in via iniquitatis a perditionis. ambulauimus vias difficiles. viam domini ignorauimus. Quid nobis profuit superbia nostra. aut quid diuicie cum iactā tia contulit nobis. e transierūt oia illa tanq̄ vmbra. Et subditur ibi dem Talia dixerunt in inferno hij qui peccauerūt. de quibus pecca toribus adhuc subdit ¶ Eum nō inuocauer unt ¶ **Augusti.** Hoc ꝙ q̄ inuocauerit quod vult ad se venire Nam ai dicis. deus da mihi diuicias: non vis vt ipse deus veniat ad te. Ergo isti qui diuicie veniant ad te. propter secularia commoda: qui propter terrena bona: qui propē pñtē vitam a terrenam felicitatē inuocant deum: aut seruiunt deo: non inuocant deuz. Propter quod de illis sequitur ¶ Illic trepidauerūt timore vbi non erat timor ¶ .s. iuste **Cassiodo.** Peccatores mū di istius in isto seculo timent ne adepta felicitate fraudētur. ne diuicijs inuentis mi nus perfruātur. ne adquisitis pri uentur honoribus. Hic enim viui formidant amittere que se tamen norunt humana conditione relin quere. Illa enim non cogitant pre que verissimo timore torquendi sunt quando illis erit fletus a stri dor dentium. Et vere scient pecca tores q̄ malum non erit impunitum. ¶ Quoniam deus dissipauit ossa eorum. ¶ Versus dissipabit ossa eorum. iste non est de cis i tredecimo psal mo. sed nouiter hic ad confirman dum iudicij tempus appositus eis in futura disceptatione ipso rum dissipat ossa id est obstinati ones durissimas quorum nouit

atrocitate indurauisse proteruiam. Addidit quoq; ⌊qui hominib⁹ placent⌋ quod sceleratoruz specialiter esse displicere dinoscitur. Justus vir sibi semper displicet dum carnis sue vitia celesti cõsideratione castigat. Mali vero amant vnde pereant: desiderant vnde damnentur.

Hugo Sed nonne bonum est hominibus placere secm illud Ecclesiasti. viij°. Jfruere magnatis sine querela Vñ Exod. ij°. et Danielis. ij°. legitur q⁹ Moyses et Daniel fuerunt amici regũ. Item dicit apostolus. ꝑma ad Corinth. x. Ego per omnia hominib⁹ placeo. Solutio. Bonum est placere hominibus ad illiciendos eos ad bonum. et secm hoc intelligunt auctoritates predicte. Malum autez est placere eis pro mani gloria. a sic intelligitur quod hic dicitur: qui hominibus placent id est placere appetunt propter inanem gloriam. Secunda pena malorum exprimitur cum subditur. ⌊confusi sunt⌋ id est confundentur a erubescent: quando eis dicetur. Jte maledicti in ignem eternum ⌊quoniam deus spreuit eos⌋. quia deum spreuerunt. Spreuit autem deus eos quos nõ corripit: sed simit eos currere per campos licencie. Vnde supra dixit. Auferãtur iudicia tua a facie eius. Sequitur.

Cassiodor⁹ ⌊Quis dabit⌋ supple nisi tu domine. Vox ecclesie credentis est: non dubitantis ⌊ex syon⌋ illa celesti ⌊salutare israhel⌋ id est salutẽ populo fideli per fidem verã deum videnti ⌊cum conuerterit dominus captiuitatez plebis sue: exultabit Jacob et letabit⌋ israhel⌋. Versus iste futuram cõmemorat felicitatem: quando fideles domini plenissima libertate gaudebunt. Et respice q⁹ in resurrectione generali frequenter Jacob patriarcha israhel nominatur: propter illud. Jacob dilexi: Esau autem odio habui. Congrue siquidem dilectus in tanta temporis commemoratione ponitur vbi sine fine gaudetur. Intulit et letabitur israhel. Interpretati diximus israhel videns deum. quod ecclesie sine dubitatione concedit: quando sicut illi promissum est in eterna patria collocabitur.

Collector Nos igitur fres carissimi ꝑ dum nobis superest vita merendi: abiiciamus opera tenebrarum: despiciamus mundum cum delectationibus suis quatinus in hoc merendo sancte conuersationi talem dei adiuuãte gratia possimus ducere vitam in hoc mortali corpore: vt post hãc vitam presentem ante conspectũ eterni iudicis. consequamur eius misericordiam et eterne vite saluationem: ad quam nos perducere dignetur ipse pissimus dominus noster Jesus christus cui est honor et gloria in secula seculoz. Amẽ.

Psalm⁹ .liij.

Deus in nò
mine tuo saluum me
fac. Titulus In finē
in carminibus intellectus dauid
cū venissent ziphei et nunciassent
Saul. Nonne dauid absconditus
est apud nos. **Hugo** Iste titulus
sumit de hy
storia que est p̄mi Regum. xxiij°.
et. xxvi°. Non quia psalmus iste
agat de hystoria illa: ꝫ quia agit
de misterio illius hystorie. Sicut
enim dauid fugiens a facie Saul
qui eum persequebatur: latuit in
terziphæos: et illi prodiderunt eū
Sauli ad interficiendum. Sic a to
mi in hoc mundo latet inter malos
qui florent: et ab eis fatigantur.
Est ergo sensus huius tituli. In
hoc psalmo ostenditur intellect9
dauid prophete vel cuiuslibet fide
lis. Intellectus dico habitus pro
eo qđ factum est cum venissent zi
phei et nunciassent Sauli. Ziphei
interpretantur florentes. Per hoc
enim intelligitur q̄ peccatores flo
rentes in hoc mūdo: nunciant Sau
li id est morti vel dyabolo tones la
tere inter malos. quem intellectu
habent qui mentis acie intendūt
in finem id est in eorum nouissima
videlicet. ad quez finem inqui flo
rentes sunt venturi. Et ideo intelli
gentes eorum falsam felicitatē ter
minandam: semper sunt in carmi
nibus id est in laudibus.

Augustinus Quibus laudibus. Do
minus debit dominꝰ abstulit: sic
domino placuit ita factum est. sit
nomen domini benedictum. Si pſal
mum intelligere volumus: inueni
amus in genere humano hic da
uid absconditum et latentem: et
inueniamus ei aduersarios floren
tes. Attende dauid latentem. Mor
tui enim estis dicit apostolus mem
bris christi: et vita vestra abscondita est cum christo in deo. Isti ergo latentes quādo erūt florentes. Cum christus inquit apparuerit vita vestra: tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. Et tunc isti ziphei arescent. **Jeronim9** Sicut scent. herba quasi hodie viridis videtur esse vespere autem hyemps: sic peccatores q̄ sperant in diuitijs et gloriantē in vanitatib9 seculi videntur nūc florere: et in die iudicij arescent atq; igni reseruantur. Isti deputantur ad penam: et sancti ad regnum.

Augustinus Ista duo genera hominum distinguere debetis: et eorum alterum eligere. Quid enim nosse tibi prodest si eligere pigeres. Equidem nunc eligendi facultas adiacet. veniet tempus quādo tibi potestas derit eligendi: cum iam deus sententiaz non differt iudicandi. Sed multi filij lucis infirmi cū viderint felicitate florere malos: dicāt apud seipsos. Quid mihi prodest innocentia. Quid mihi prodest q̄ deo seruio: q̄ mandata eius custodio: q̄ nemini iniuriam facio. Ecce hec omnia facio: et florent illi: et ego laboro. Sed intellige q̄

ant: dicens.

Deus in nomine ℔. quod est Jesus ℣. saluato: ℔ saluū me fac ℔ quasi dicat. saluā me in tua passione. ℔ et in virtute tua ℔ ℣ in misericordia tua. Cum enim virtus dei per se ponitur: intelligit misericordia. quia proprium dei est misereri et parcere. ℔ iudica me ℔ iudicio discretionis ℣ separa me a impijs: hoc est a malis. ℔ et o tu ℔ Deus ℔ qui es verax in promissis ℔ exaudi orationem meam ℔ mentalem per quam precor in nomine tuo saluari. ℔ auribꝰ ℔ clementie ℔ percipe verba oris mei ℔ ℣ orationem meam vocalem. Justus orat intus in corde propter se: et orat exterius voce ad excitationem deuotionis: tam pro se ꝙ ꝓ ꝓximis suis. Postea subiungit causas quare ita ardenter petit saluari et exaudiri. Prima est ꝙ habet hostes crudeles. Vñ dicit. ℔ Quoniam alieni ℔ non natura: sed vita et moribus: vt sunt mali et falsi fratres ℔ insurrexerunt aduersum me ℔ id est contra me: ad persequendum et diffamandum me. ℔ et fortes ℔ i malo: videlicet persecutores et demones. ℔ quesierunt animam meam ℔ ad decipiendum ℣ perdendum me. Causa quare ab hoc mouentur subiungit: dicens. ℔ et non ꝓposuerunt deum ante conspectum suum

Augustin⁹ quia ante conspectum suum non est nisi seculum. Quomodo emuletur nummus super nummum. quomodo augeantur greges: quomodo impleātur apothece: quomō

t ij

licet nunc floreant in seculo: arescāt tamen in iudicio: ℣ post ariditatem ignem mittetur. Ignoras quia deus tuus ad te veniens: tibi promisit ꝙ per multas tribulationes oportet te intrare regnum dei: sicut hoc in seipso ostendit. Si flos aglorie zipheorum: amatorum vidētz mundi appetendus essz ipse dominus tuus nonne in hoc seculo floruisset. ℣ Maluit enim inter zipheos latere: ℣ dicere pontio Pilato interroganti de regno eius. Regnū meum non est de hoc mundo. Ergo hic latebat: ℣ omnes bonī latent hic. quia bonum eorum intus in corde eorum est: vbi fides: vbi caritas ℣ spes ac cetere virtutes absconduntur. et bonorum bonorum merces latet. sed apparebit cum venerit filiꝰ hominis separare oues ab edis: bonos a malis. Tunc zipherei ad sinistram stantes sero penitebunt se in delicijs huius seculi floruisse. Si tibi aliqua secte sublimitas cōpetat: obserua in occulto virtutes tuas: ℣ foras de sublimitate noli extolli. Naz si ex illa vel de seculi prosperitate elatus fueris cades in flores zipheorum.

Augusti. Attende ꝙ hoc ester regina deprecans pro liberatione populi sui cepit orare ℣ in ulla oratione confessa est nulla omnia insignia regalia sic sibi esse velut pannum menstruate. Et si hoc mulier iudea potuit: non poterit ecclesia christiana. ℔ Ipsa igitur ecclesia ℣ populus fidelis precatur ne eum inimici fortissimi grauare preualeant: dicens.

Deus in nomine ℔ quod est Jesus ℣ saluator ℔ saluū me fac ℔ quasi dicat saluā me in tua passione. ℔ et in virtute tua ℔ ℣ in misericordia tua. Cum enim virtus dei per se ponitur: intelligit misericordia. quia proprium dei est misereri et parcere. ℔ iudica me ℔ iudicio discretionis ℣ separa me a impijs: hoc est a malis. ℔ et o tu ℔ Deus ℔ qui es verax in promissis ℔ exaudi orationem meam ℔ mentalem per quam precor in nomine tuo saluari. ℔ auribꝰ ℔ clementie ℔ percipe verba oris mei ℔ ℣ orationem meam vocalem. Justus orat intus in corde propter se: et orat exterius voce ad excitationem deuotionis: tam pro se ꝙ ꝓ ꝓximis suis. Postea subiungit causas quare ita ardenter petit saluari et exaudiri. Prima est ꝙ habet hostes crudeles. Vñ dicit. ℔ Quoniam alieni ℔ non natura: sed vita et moribus: vt sunt mali et falsi fratres ℔ insurrexerunt aduersum me ℔ id est contra me: ad persequendum et diffamandum me. ℔ et fortes ℔ i malo: videlicet persecutores et demones. ℔ quesierunt animam meam ℔ ad decipiendum ℣ perdendum me. Causa quare ab hoc moueantur subiungit: dicens. ℔ et non ꝓposuerunt deum ante conspectum suum

Augustin⁹ quia ante conspectum suum non est nisi seculum. Quomodo emuletur nummus super nummum. quomodo augeantur greges: quomodo impleātur apothece: quomō

dicatur anime: habes multa bona iocundare: epulare: satiare.

Cassiodo. Perditi autem ideo non proponunt deum ante oculos suos. quia ignorare illum credunt que mente scelerata concipiunt. hec est pia oratio qua desiderabat audiri: ne illi permitterent suas voluntates efficere quos constabat deus ante oculos non habere. ¶ Cce enim deus adiuuat

Augustiñ. Omnes me. eni; sancti adiuuantur a deo: sed intus vbi nemo videt Quomodo enim magna pena est impiorum conscientia: sic magnum gaudium piorum ipsa conscientia. Naz gloria nostra hec est ait apostolus: testimoniuz conscientie nostre. Quomodo te adiuuat. ¶ Let dñs susceptor ẽ aie mee.

Cassiodo. quia non solum in laboribus adiuuat: sed etiaz a peccatis omnib9 miseratus absoluit. Et intuere q dicit: anime mee. vt si corpus periculis exponatur: anime tamẽ sanus illesa seruet. ¶ Auerte mala inimicis

Nicola. id est auer te a me mala ab inimicis meis contra me cogitata: et conuerte super eorum capita: secm quod dicitur Proverb. xi. capi. In insidijs suis capientur iniqui. Vnde et translatio hebraica habet. redde malum insidiatoribus meis. ¶ Let in veritate tua ¶ qua reddes vnicuiq iuxta opera sua. ¶ Dispersi illos.

Augustt. Isti floruerunt felicitate seculi: perierunt virtute dei: florent ad tempus: pereunt in eternum: florent falsis bonis: pereunt veris bonis.

Jeroni. Dispersi ergo illos in die iudicij: in tua iusticia vindica: diabolum videlicet a membra eius. Et vt deprecatio sit magis exaudibilis: promissionem deo facit: dicens. ¶ Voluntarie ¶.

Hugo id est non coacte. q vt ait Augustinus: non placent deo coacta seruicia. ¶ sacrificabo tibi ¶ sacrificium boni operis videlicet sacrificium iusticie.

Cassiodo. Sacrificare autem voluntarie domino est puritatem bone voluntatis offerre: et propter hoc tantum illum colere: timere: vel amare: q deus est: q creator: q rerum omnium pius probatur esse dispositor.

Augustin9 Ipsum autem gratis diligere: quia melius ab eo non inuenis quod det: q seipsum det.

Cassiodo. Sacrificant etiam qui inter angustias passionum iugiter gratias agunt: sicut sanctus Job fecisse memoratur. Sequitur. Let confitebor nomini tuo domine quoniam bonum est ¶.

Nicola. confessione laudis bonitatem quam mihi exhibuisti: a hoc bonum est.

Cassiodo. Nam illum vel laudare me stimabile bonum est. quia liberat ab omni malo Vñ subdit. Qo

quibuslibet periculis tranquillo a confidenti animo supplicemus: quo niam nouit ille nos ab omnibus tribulationibus eripere: si tamen hoc nobis intelligit expedire. Nos enim quid oremus sicut oportet ne scimus: quos et ignorantie tene brose circundant: et noxia peccata confu dunt. **Collecto** Ergo carissimi ad ipm in cuius nomine credimus salua ri ai fiducia accedentes: humiliter deprecemur quatinꝰ eius adiuto rio a tribulationibus mundanis eripiamur. et quem mente sequi mur in terris: ipsum in celestibus videre mereamur q̄ est benedictus in secula seculorum. Amen.

Psalmꝰ .liiij.

Exaudi deꝰ orationem meam. Titulus. In finem psal mus in carminibus intellectus dauid. **Hugo** Per dauid intelligitur hic ecclesia que est congregatio fidelium: que hic clamat ad deum propter miserias quas patitur ab hostibus: tam visibilibus q̄ inuisibilibus. Sed quia p istas miserias exercetur et proficit in virtute et gratia. Ideo reddit gratias deo de ipsis miseriis vt patet in titulo. Cuius iste sensus hic ostenditur. Intellectus dauid id est ecclesie intelligentis miserias a tribula

tio-

niam ex omni tribulatione eripui sti me]. ex omni videlicet periculo anime: quod vtiq; in hoc mundo accidere non potest: nisi eis qui in dilectione domini persistunt.

Nicolaꝰ La super inimicos meos despexit oculus meus]id est pro nihilo computauit eorum insidias contra me: confidens de tua bonitate: non de meis meritis vel virtute: illos ipsos despexit oculus meus.

Augustinꝰ Florem illorum transiui: altitudinem cordis ad te leuaui: et peruenit mens ad te vidi quia omnis caro fenum: et gloria hominis tanquam flos feni. Hoc agite fratres cum amicis vestris. erigite corda vestra. discite gratis diligere deum. discite presens contemnere seculum. discite voluntarie sacrificare hostiam laudis: vt transeuntes vanam gloriam huius seculi respiciatis ad quem finez amatores seculi venturi fiat.

Cassiodoꝰ Supplicatio ista prophetica est sancte deprecationis: deuota simplicitas: vltimum vite nostre tradidit exemplum: vt quando a ziphæis id est a mundi istius florentibus ingrauamur: non ad contentiones leuissimas incitemur: sed voluntarie domino sacrificantes eius beneficio ab omni tribulatione liberemur. Contendamus illi ve rissime confiteri vt iam grauati a nostris peccatis mereamur absolui. Magna prorsus forma petitionis expressa est: vt imminentibus

tiones in quibus est. Plangit enim inter mala seculi. quia mundi non est locus gaudij sed meroris. hoc tamen intelligit ecclesia in carminibus sibi est in laudibus. sicut Job qui in tribulationibus benedixit dominum: si tamen acies mentis dirigitur in finem. in christum.

Cassiodo. ad quē constat quicquid fideliter ac recte agimus sine dubitatione referendum.

Hugo Intendit enim hic psalmus monere nos vt mala psentia attendant: et inter ea plāgant videntes istam regionem nō esse locum gaudendi: sed gemēdi.

Collector Qui quidem psalmus in persona christi de eius passione et resurrectione a Jeronimo et Cassiodoro exponitur. Sed ab Augustino magis in persona ecclesie vel fidelis tribulati videt expositus. Secm quē modum hic psalmus est vox ecclesie vel tribulati fidelis orantis atq; dicentis.

Hugo Exaudi deus orationem meam] de obtinendis bonis Let ne despexeris deprecationem meam] de malis amouendis.

Cassiodo. Potest enim exaudiri prius a postea despici: quod euenit eis qui mundi istius bona desiderantes accipiunt que precantur: et tamen postea despiciuntur. quia nequaq; eterna premia que fierunt. Petrus cantor parisiens. Et quia sepe repetenda est oratio: addit. Intende mihi] videlicet oranti. Let exaudi me] dando quod postulo. Causam vero hue orationis ostendit: dicens. Contristatus sum in exercitatione mea].

Hugo Est enim exercitatio corporis: vt in peregrinatione et ieiunio. Est et alia interior: que est pietatis et misericordie. De his duabus dicit apostolus ad Thimotheū. iº. Exercete ipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum vtilis est. Tercia exercitatio est in tribulationibus de qua hic loquit. Oportet enim nos hic contristari: si vertimus in futuro ad leticiam transire. Omnes enim motus a contrario in contrarium sunt. Eligat igitur hic vnusquisq; quod voluerit: leticiam vel tristiciaz. quia hinc ad illum contrarium transiturus est. Vnde Johan. xvº. Mundus autez gaudebit: vos autem contristabimini. sed tristicia vestra vertetur in gaudium. Et Luc. viº. Ve vobis qui nunc ridetis: qz flebitis.

Collector Nec solum contristatus: sed Let conturbatus sum] corpore et anima. Lavoce inimici] Jobloquentis mihi a contradicentis. Let a tribulatione peccatoris] affligentis me.

Augustinus Ne putetis gratis esse malos in hoc mundo: et nihil bonum de illis agere deum. omnis malus aut ideo viuit vt corrigatur: aut ideo viuit vt per illum bonus exercetur ad tolerantiam. Vtinaz et

gó qui nos modó exercent cõnũer
tantur et nobiscum exerceantur.
tamen q̃ diu ita sunt vt exerceant
non eos oderimus. quia in eo q̃
quis eorum malus est vtrum vsq̃
in finem perseueraturus sit: igno
ramus. Et plerunq̃ tibi videris o
disse inimicũ: fratrem odisti a ne
scis. diabolus et angeli eius in scri
pturis sanctis manifestati sunt no
bis q̃ ad ignem eternum destina
ti sunt: ipsorum tantum desperãda
est correctio: contra quos habem⁹
occultam luctã. Ecce enim breuiter
audite et intelligite si bonus es in
micum non habebis: misi malum.
Porro tibi ea bonitatis regula pre
fixa est: vt imiteris bonitatem pa
tris tui: qui solem suum oriri facit
super bonos et malos: hoc est vt
vincas in bono malum benefacien
do inimicis vel orando p ipsis.

Hugo Nec mirum si contri
status sum. Quo
niam ipsi inimici dederunt
id est intorserunt in me per detra
ctionem et oblocutionem iniqui
tates que tamen eorum erant et
non mei. quia false me inculpaue
runt. et in ira hoc est in malo suo
et non meo merito molesti erant
mihi. hoc est seuiebant in me fine
ratione.

Augustin⁹ Duos in
micos cõ
stitue tibi ante oculos. vnum aper
tum. alterum occultum. Apertum
hominem. occultũ diabolum. Vnum
vide: alterum intellige. vnum dili
ge: alterum caue. Inimicus quem
vides in te vult humiliare: vnde
vincitur. Verbi gratia. Si in diui
tijs tuis vincitur: pauperez te vult
facere. si honore tuo vincitur: abie
ctum te vult facere. Ea ergo que at
tendit in te vult deijcere vel aufer
re quib⁹ vincit. Et ille occultus tui
inimicus illud tibi vult tollere vn
de vincitur: hoc est dilectionem in
mici. Si diligitur aperte seuiens:
victus est occulte seuiens. Et quia
inimici mei seuiendo molesti sunt
mi

Hugo Quor meũ cõturba
tũ ẽ intra me. hoc est
quod alibi dicitur. Turbatus est
pre ira oculus meus. Ac si dicat.
Oculus rationis mee turbatus est
propter molestias quas mihi in
ferunt. Nec tamẽ est hec turbatio
extra me quasi vsq̃ ad vindictam
vt vellem reddere malum pro ma
lo. Et quia sic commotus sum cõ
tra malos. formidando mortis cecidit
super me. id est timeo mortẽ fra
trem obium quod est mors am
me: sicut p̃ma Joh. iij°. Qui odit
fratrem suum homicida est. Qui
mor animę et tremor mortis ve
nerunt super me. id est circumde
runt. Et contexerunt me tenebre.
id est tenebrosi peccatores. Vnde
apostolus ad Ephe. quinto. Fuistis
aliquando tenebre. Et constí
tutus inter has conturbationes
dixi. id est deliberando optaui.
Qs dabit mihi pẽnas. e. virtutũ.

Jeronimus Ecclesia du
as pennas
habet: videlicet duo precepta cari

tatis .dilectionez dei scilicet:et pro
ximi. **Hugo** Et addit. ⌊sicut
columbe⌋ id est
mihi in hac conturbatione gemē
ti sicut columba que gemitum ha
bet pro cantu. Columba amat so
cias suas a gemit tamen inter eas
Columba a molestijs querit auo
lationem:sed non amittit dilectio
nem. Sic iste vir sanctus molesti
is malorū perturbatus fugam
querit dicēs. ⌊et volabo⌋ extra per
turbationem malorum: et extra
tumultus secularium negociorum
⌊et requiescam.⌋ in tranquillita
te mentis gustando q̄ suauis est
domi
nꝰ. **Augustinꝰ** Surgit
plerun
q̄ in animo serui dei desiderium so
litudinis non ob aliud nisi propē
turbaz tribulationū atq̄ propter
mores peruersos malorum. Et di
cit. Quis dabit mihi pennas vt e
uolem.⁊ Conuitia hominum ferre
non possum. perturbant me. stri
dent super me dentibus. accendunt
in iracundiam. interficiūt ani
mam meaz. prodesse illis non pos
sum verbis meis et colloquione.
Vtinam requiescam alicubi sepa
ratus ab eis corpore:sed non amo
re.⁊ forsitan prodero eis orando ne
proximi dilectio in me conturbet.
Dicunt ista homines:sed plerunq̄
ligantur ita officio vel cura vt vo
lare nō possint. Si sic ligane dicāt
cum apostolo. Optabam dissolui
et esse cum christo: a hoc optimū
manere autem in carne necessari
um propter vos. Columba delica
ta religata affectu:non cupiditate
volare non poterat propter impe
dum officium non propter parui
meritum:tamen desiderium in cor
de necesse est vt sit. Non autem de
sunt persecutiones. quia vere est
illud. Omnes qui volunt pie viue
re in christo Jesu persecutionez pa
tiuntur. In omni congregatione
multitudinis necesse est vt inuenī
antur mali. Attende consolatorez
regem nostrum christum creatu
esse inter nos. Attende quia duo
decim suis misit vnum quez pa
teretur. Deus enim qui nouit exer
cendos nos misset nobis: a nō per
seueraturos: aut certe ita simula
tos vt nec ichoauerint in quo per
seuerare deberent. nouit enim ne
cessarium esse nobis vt feramus
malos:et proficiat q̄ tom sumus
diligamus inimicos. corripiamꝰ.
castigemus. excommunicemus.
vt cum dilectione a nobis etiaz se
paremus. Itaq̄ ne amittam dile
ctionis vitaz:quis dabit mihi pen
nas sicut columbe: et volabo: et re
quiescam.⁊ Quo iturus es.⁊ Quo lo
laturus.⁊ aut vbi regeturus.⁊ Et
ce elongaui. ⌊me fugiens et man
si in solitudine⌋. In qua solitudi
ne forte fugies.⁊ In solitudine hoc
est in conscientia: quo nullus ho
minum intrat. vbi nemo tecum est
vbi tu et deus es. Et si solus es in
conscientia:non tamen solus es in
caritate. Dilectio proximi te contur
bat, cum quo eam infirmatur: in

firmatis · cum quo cum patitur: compatris. Sicq; etsi intus conso latis in conscientia: foris ecus cō turbaris · naz tribulationes nō te relinquent. Ruapropter fidelis nō spiritu vindicte: sed zelo iustitie de tans in priuati inimici corde: a con siderans fortitudinem persecutorū clamat ad deum: dicens · Exaudi o deus pater pro populo tuo oratio nem · quia deus aliquorum oratio nem audit et annuit · a quorundā audit et auditas despicit: vt illorū qui temporalia petunt ad voluptā tem: secm illud Ipse pluit illis mā na ad māducandū. Et post pauca addit. Esce erāt adhuc in ore eoz et ira dei ascēdit sup eos · Et ideo orādū ē ne despiciat oroez nraz Ecc · xxxv · Nō despiciat dñs loqlā pupilli cū effuderit qre lā gemit?. Colle. Gregori us in libro decimo moralium hunc versiculuz sic exponit. Fugiēs se elongat qui a turba desideriorum temporaliuz in alta dei se contemplatione sub leuat. Manet vero in solitudine qui perseuerat in remota mentis mē te est a secreto cordis desideriorum terrenorum tumultus expellere: a vna intentiōe eterne patrie iamo rem intime quietis anhelare. Om nes enim qui vel illicita appetunt vel in hoc mundo videri aliquid volūt densis cogitationuz tumulti bus in corde comprimuntur. Ali us nanq; iuri se luxurie subdit at q; ante mentis oculos scēmata id est figuras turpium perpetratio num fingit. Et cum effectus operis non tribuitur: hoc crebrius agitur intentione cogitationis: et animꝰ ocatus occasionez nequissime ex pletionis rimatur. Mens itaq; hec quasi quendam populum patitur qui insolenti id est fatuo cogitatio num tumultu vastatur. Alius ire se dominio strauit · et quid in corde nisi iurgia etiam que desunt pera git. Dic sepe presentes inuidet · ab sentibus contradicit · intra semet ipsum contumelias profert et re capiet · Receptis autem durius re spondet · et cum qui obuiet nullꝰ assit magnis clamoribus rixas in corde componit. Alius iuri se aua ricie trabidit et fastidies propria aliena concupiscit. Die plerūq; cō cupita adipisci non valens. Diem quidem in ocio: noctem vero in co gitatione versando · torpet ab vti li opere · quia fatigat illicita cogi tatione · Alius tyrannidi superbie se subiecit. Honorum sublimium in fulas appetit · exaltari successibus exquirit · totumq; quod esse deside rat sibi apud semetipsuz in cogita tionibus depingit. At contra san cti viri q̄ nihil huiꝰ mūdi appetūt nullis procul dubio in corde tumul tibus premuntur · Omnes quippe mordmatos desideriorum motus a cubili cordis manu sancte conside rationis eiiciunt. Et q̄ transitoria cuncta despiciūt ex his nascentes cogitationum insolentias non pa

tiũtur. solam nãq; ẽternam patri am appetunt. Et quia nulla huius mundi diligũt: magna mẽtis trã quillitate perfruuntur.

Hugo Cur autez ecclesia vel vir iustus manfit in solitudine consequenter exponit: dicens. ⁊ Expectabam eum qui saluum me fecit a pusillanimitate spiritus ⁊. hoc est ab inordinato amore ne caderem in desperationẽ. ⁊ a tempestate ⁊ seditionis malorũ Quoruz delectionem consequenter orat: dicens. ⁊ Recipita domie ⁊ cogitationes fraudulosas eoruz. ⁊ a diuide linguas eoruz ⁊ id est discordare facias eos qui in me conspirant et concordes sunt ad nocendum mi hi.

Gregorii xxx°. moralium. Sicut permciosum est si vmitas desit bonis: ita et permciosius est si non desit malis. Reproborum quippe vmitas bonoruz vitam tanto duriius impetit quanto se ei per collectionem duriius opponit. Hanc vmitatẽ reproborum permciosam sibi Paulus conspexerat cum in medio saduceorum a phariseorum depretensus dicebat. de spe a resurrectione mortuorum ego iudicor. Qua mimirum voce percussam contra se vicissim audientium turbam persoluit. Cuz in duas partes tumultuantium multitudo diuidit: Paulo via ereptionis aperitur. quia quem turba persequentiuz vmita constrinxerat: diuisa laxabat. Si malorum vmitas noxia non fuisset nequaquam diuina prouidentia gigantium turrim post diluuium construentium in tanta diuersitate dissipasset.

Hugo Diligam igitur malorum exopto. ⁊ quoniam vidi iniquitatem ⁊ in actu ⁊ et contradictionem ⁊ in verbis ⁊ in ciuitate ⁊ hoc est in mundo qui est ciuitas diaboli. cuius ciues sunt omnes iniqui et contentiosi. Petrus cantor parisi. In ciuitate dei caritas parit consensionem. quia ⁊ Deficiet non ⁊ id est assidue fine intermissione ⁊ circundabit eam super muros eius iniquitas ⁊. Muri ciuitatis diaboli sunt obstimati super qs existit iniquitas: id est nequam inuidia que circundat ciuitatez. Vnde Augustinus ait. Sciendum quod cum per omne vitium antiqui hostis virus humano cordi infundat malo inuidie tota viscera concutit serpens. Hac enim Cayn armatus contra Abel fratrem suum: filij Jacob contra Joseph: iudei contra christum: babilonij contra daniel. Vide est vermis qui Jone edem ram consumit: dum prosperitati aliorum inuidendo detrahit ⁊ et labori in medio eius ⁊ persequendo bonos. ⁊ et iniusticia ⁊ que est causa huius laboris. ⁊ Et non defecit de platris ei9 vsura et dolus ⁊ Ad litteram enim in platris huius seculi vbi venduntur venalia: committitur vsura et dol9: q; aut mercatores putant habere precium rei siue: et tunc vendunt cum dolo aut

factuñt etẽ ẽtiam emptoribus fu
is: a tũc plus vendũt rõne termini
solutõis longioris qđ est vsura.

Augustin⁹ Est et alia vsu
ra peior quan
do non dimittis quod tibi debetur.
et turbat oculus in illo versu ora
tionis. Dimitte nobis debita nr̃a.
Verbum contumeliosum audisti
vis exigere damnationis supplici
um: iniuriarum pugno percussus
es: interfectionez q̃ris vsura mala.

Hugo Postq̃ egit de malis
que patitur ecclesia
vel vir iustus ab apertis inimicis
consequẽter agit de malis que pa
titur a falsis fratribus que oñdit
esse intolerabilia multis modis: di
cens. Quoniam si inimicus me
us ꝓbrius peccator maledixis
set mihi manifeste fuisset sustinuissem
vtiq; sed illud non possum ita fa
cere qđ amicus maledicat mihi
Vnde Mich. vij°. Inimici hominis
domestici eius. Si is qui odie
rat me supra me magna locutus
fuisset id est per superbiam mihi
insultasset cõminando Abscondis
sem me forsitan ab eo. fugiendo
presentiam eius. Sed ab his qui
videntur me amare a tamen insidi
antur mihi non possuz me abscon
dere. Vnde dicit beatus Bernard⁹
Nunc in ecclesia impleta est illa p
phetia: ecce in pace amaritudo mea
amarissima. Amara prius in nec
martirum. amarior post in confli
ctu hereticorum. amarissima nunc
in moribus domesticorum: quos
nec fugare: nec fugere valemus.

Qui vero a quo dolos patior in
abscondito homo mecum vnus
vnanimis p simulationẽ. quia
videbatur ab alijs quasi bonus
cũ tamen esset malus Dux me⁹.

Augustin⁹ quia forte ali
quãdo precesi
sti me: et salubre aliquid monui
sti me Et notus meus.

Hugo per fidem et professi
onem Qui simul
conuersans mecum dulces capie
bas cibos eukaristie et doctrine.
In domo dei id est in ecclesia Am
bulauimus cum consensu co:po
ralis conuersationis. Tu inq̃ ta
lis persecutus es me verbis contu
mosis: et prauis moribus. Falsi
enim fratres intrant sanctaz eccle
siam qui cuz simulatevniunt: quã
to familiariores sunt tanto grauio
res electos premunt: quos tamen
exemplo suo dominus fustinere do
cet: qui Judam suum cõmensalez
et trabitorem tolerauit et dissimu
lauit. Sed ipsi falsi fratres penas
eternas non euadent. et qui tales
sunt audiant mortis sententiam.
qua dicitur. Veniat id est veni
et mors gehenne super illos.
quando eos damnatio eterna ope
riet. Et descendant id est descen
dent in infernum viuentes.

Cassiodorus Hoc vti
q; fieri nõ
potest vt et moriatur aliquis a vi
uus descendat ad inferos: sed hoc
magis spualiter accipiendum est.

Aug⁹ Quid est ergo viuentes. e
scientes quia pereunt:

et tamen pereuntes terrenarum de
uocatõe cupiditatum absorbent.

Hugo Dicitur autẽ cupidi
tas seu cor cupidi in
fernus. quia non potest impleri.
Vnde Prouerbi. xxvij. Scriptum
est. Infernus et perditio nunquaz
implen **Gregorius** xviij.
tur. moraliuz. Ad maioris igitur culpe cumu
lum hostes suos sancta ecclesia per
hibet scire quod sequi debeant: et
sequi nolle quod sciunt. mortui in
infernum descenderent si mala ne
sciendo perpetrarent. quia mortui
qui non sentiunt pro nescientibꝫ.
uiuentes ergo qui sentiunt pro sci
entibus poni solent. Cum ergo sci
unt mala et tamen faciunt: ad in
quitatis infernuz ac voragmem vi
uentes miseri descendunt.

Hugo Quare. ⁊ Quoniaz
nequicie sunt i habi
ta aulis ⁊ id est in secreto cordis ⁊ eo
rum ⁊. et similiter. ⁊ in medio eoz ⁊
hoc est in **Ieronimus** Etenim
aperto. tã ope
re ꝙ cogitatõe nequicia plena fuit.

Hugo Ecclesia enim vel vir
iustus inter tantas
tribulationes estuans subiungit:
dicens. ⁊ Ego autem ⁊ per me
metipsuz et non sicut canonici qui
per vicarios cantant ⁊ ad dominuz
da manu ⁊ inter predictas tribula
tiones constitutus. ⁊ et dominus
saluabit me ⁊ a peccato et ab infer
no. Et propter hoc ne de ingratitu
dine me possim arguiQ Vespere et ma
ne et meridie ⁊. Vespere id est in se
nectute. mane id est in puericia.
meridie id est in iuuentute. quasi
dicat. Omni tempore vite mee ⁊ nar
rabo et annunciabo ⁊ diuina benefi
cia mihi collata.

Nicolaus Vel vespere et ma
ne a meridie: vide
licet tribus vicibus per diem nar
rabo: id est orationes et laudes di
cam domino. sicut de Daniele legi
tur Daniel. vi°. qꝙ tribus parti
bus in die adorabat deum contra
hierusa **Hugo** ⁊ et exaudi
lem. am ⁊ id est orationez meam de qua
subditur. ⁊ Redimet in pace ani
mam meam ⁊. In pace anima redi
mitur quãdo de vitijs ad virtutes
siue de hoc mundo ad celestem pa
triam per dei gratiam et misericor
diam transfertur. Christus in pri
mo aduentu redemit eaz a culpa.
in secundo aduentu redimet eam
a pena. et sic secura erit. ⁊ ab his ⁊
videlicet falsis christiãis et fratri
bus. ⁊ qui appropinquant mihi ⁊.
corpore et non vita vel moribus.
⁊ quoniam inter multos erant me
cum ⁊. Pauci electi: multi vero vo
cati sunt. Inter multos illos voca
tos et non electos erant mecum
conuersantes corporaliter in eccle
sia. Translatio romana habet: in
multis erant **Ieronimus**
mecum.
hoc est: in sacramentis cõmunica
bant mecum a in fide ficta: sed non
in paucis: hoc est in fide firma a ca
rita **Hugo** ⁊ Audiet de
te. us ⁊ me videlicet

in hoc ꝙ [Et humiliabit illos] [scili
cet pueros christianos predictos
humiliatione abiectionis et con
fusionis christi dominus [qui ē]
deus eternus omnia potens. [ante
secula] [quia in principio erat ver
bum. Translatio hebraica habet:
qui est iudex ab initio. Demde ostē
dit causam quare damnabuntur
cum subiungit. [N]On est enim il
lis cōmutatio [de peccato ad pe
nitentiam: sed sunt incorrigibiles et
indurati in malis suis: et sic nō me
rentur veni]am. **Augusti.** quia
mutantur in melius: sed in peius.
nec cum hic sunt: nec in resurrectō
ne. Omnes enim resurgemus: sed
non omnes immutabimur. Quare:
quia non est illis cōmutatio.

Nicola⁹ [Et non timuerunt
deum]. sed magis
contempserunt: sicut dicitur de ob
stinato Proverb. xviij. Impius
cum in profundum malorū venerit
contem[nit. **Cassiodo.** Nam q
um a sua nequicia cōmutatur di
udicij pauore a amoris studio ele
git dominicis iussionibus obedire
[extendit manum suam] in retribu
endo]. Manus hic virtutem a vin
dictam signat: que tunc erit quan
do illa discretio bonorum malorum
ꝙ pervenerit in illo futuro iudicio
vbi pena retribuetur pro peccato.
Et quia [N]ontaminauerūt testa
mentum eius]. hoc est quia māda
ta domini prauis actibus pollue
runt [diuisi sunt] id est diuidentur
mali a bonis tanquam palee arsu
re segregantur a gramis: hoc fiet
[ab ira] hoc est a vindicta [vultus
eius]. quia dominus vultus super fa
cientes mala vt perdat de terra sci
licet viuentium memoriam eorū.
Sed non sic diuidentur bona a deo.
Vnde addit. [Et appropinquauit]
ad bonos [cor illius] id est volun
tas dei. Cognitio autem voluntatis
dei appropinquat ad hominem per
expositionem sacre scripture. Vnde
sequitur. [O]ditī sunt sermōes
eius] per expo**Augustiñ.**
sitionem. quia quedam in scripturis vidēbā
tur dura cum obscura essent: que
tamen exposita emollita sunt. [Si
per ole**Nicola⁹** quia sicut
um]. oleum fo
uet carnem: ita illa obscura exposi
ta fouent animam. [a ipsi] sermo
nes [sunt iacula]. quia percutiunt
cor audientium. Vnde apostolus
ad Hebre. x°. Viuus est sermo dei
dei et efficax: a penetrabilior omni
gladio ancipiti. Et si conturbaris
aliquo euentu [A]cta super domi
num curam
tuam. Vnde **Augustin⁹.**
Proijce te in deum. non est tam cru
delis vt se subtrahat et te cadere
permittat. cōmitte te sibi cum fidu
cia in omnibus causis tuis: et ipse
te enutriet in doctrina intelligē da
in aduersis tolerandis te docendo:
te confortando: et vias tuas diri
gendo. [Et non dabit] id est non
permittet dari. [in eternū] vel sic:
ad horā permittat [fluctuationē] a

cōmotionem et conturbationem. ⌊iusto⌋. Licet enim iustus in hoc seculo ad tempus patiatur fluctuationem temptationum et aduersitatum: tamen post hanc vitam cessabunt fluctuationes maris: videlicet huius seculi: quoniaz deus portum quietis preparauit iustis in eternuz. Quid faciet tunc malis sequitur. ⌊Qui vero deus deduces eos⌋ ℣ iniustos. ⌊in puteum interitus⌋ id est in infernum.

Cassiodo de quo alio loco legitur. Non aperiat super me puteus os suuz. Fouea obscura et mortalis: mensura terribilis: vbi nec spacium vllum cōceditur: nec ipsa inspiramēta prestantur. sed obscuritas tenebrosa circumdans impios amem lumimis tollit aspectum. Ex putri siquidem similitudine gehenne tormenta nos amonet formidare. O pietas maudita iudicantis. totuz hominiz predicitur vt culpa plectibilis euitetur. ⌊Viri sanguinū⌋ hoc non de iustis iudicibus intelligendum est qui disciplineq necessitate constricti innocēter humanū fundunt sanguinem quo quietos reddant populos maxime cum legamus iusta bella viris sanctis a domino fuisse cessa. Quapropter addidit. Let dolosi⌋ vt illum tantū intelligeres homicidij reuz qui per insidias et iniquissimum doluz alienum querit exitium ℣ mortem. Tales itaq⌊ non dimidiabunt dies suos⌋ quia cum sibi longam vitam promittunt: exitum celerime mortis inueniunt.

Nicola⁹ Moris tatiuz cōmuniter acceleratur secm dictū saluatoris Math. xxvi. Omnes qui acceperint gladiū: gladio peribūt.

Collector Hoc Gregorius v. libro Job more taliter exponit: diceus. dies dimidiare est tempus vite male i voluptatibus ducum ad penitentie lamenta diuidere atq hoc ad bonuz vsum partiendo reparare. Sed imqui dies suos nequaquaz dimidiant. quia peruersam mentem nec in extremo tempore mutant. Quocontra Paulus bene ammonet: dicens. Redimentes tempus: quoniam dies mali sunt. Tempus quippe redimimus quando ante actam vitam quam lasciuiendo perdidimus: flendo reparamus.

Hugo Vnde apostolus ad Roma. vi. ait. Siate exhibuistis membra vestra seruire immundicie ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra seruire iusticie in sanctificationem. Viens enim ecclesia aut vir iustus pessimum malorum finem: psalmū cōdudit: dicens. **Jeronim⁹** Lego audiui: tem spera bo in te domine⌋ vt pleni inueniantur dies mei in operibus iustitie. Alij. **Glosa** non incipiunt dies bonos: ij in suis malis continue perseuerāt. Alij dimidiant dies suos faciendo bonum per residuum tempus vite. Alij implent dies bonos. Qui nō incipiūt dies bonos: moriūtur.

in egipto. quia vsq; in finez vite in tenebris vitiorum conuersantur. Qui dimidiant dies suos morientur in deserto. quia de confessione peccati exeuntes errata per penitenti am emendant. Qui vero implent dies suos perseuerando in opere iustitie vsq; in finem vite: terram promissionis consequuntur.

Collector qui istum librum collegit ex dictis sanctorum dicit. Et quia hic psalmus secm Cassiodorum tercius est eorum qui de passione a resurrectione domini Jesu latius fuit locuti: mistice potest exponi etiam de christo: qui secm formam seruilem assumpsit ad deum patrem: dicens.

Hugo Exaudi deus patter orationem meam: qua oro a te secm quod homo Let ne despexeris deprecationem meam: intende mihi et exaudi me. Replicatio eorundem verborum notat: instantiam orationis perfecte a conscientia sanctitatis emisse.

Jeronimus Qua ratione intellige o homo. quia nisi pura conscientia deprecetis a deo: prorsus non exaudietis.

Hugo Causam siue orationis subiungit: dicens. Contristatus sum in humana infirmitate. in exercitatione mea id est in passione. a conturbatus sum a voce inimici. videlicet iudei maledicentis mihi. Let a tribulatione peccatoris. scilicet eiusdem populi persequentis me. Hoc autem non meo merito fuisti mihi: sed meo malo. Quoniam declinauerunt in me iniquitates. id est inpoterunt mihi mala: dicentes ipsi contra me falsum testimonium. a ira. qua contra me repleti fuerunt. molesti erant mihi. damantes. Crucifige: crucifige eum. Et propter hoc. cor meum conturbatum est intra me. secm hominem. Let formido mortis cecidit super me. Vnde dixit Tristis est anima mea vsq; ad mortem. Vnde timor. anime Let tremor. corporis. venerunt super me. **Cassiodo** Exitus nostri mortis certissima pietate describit. Mortem enim prius timemus: deinde contremiscimus quia separatio ista corporis animeq; sine conturbatione maxima non potest euenire. Let conterterunt. id est circumdederunt me tenebre. scilicet mortis. quia frequenter illa conspicimus animo de quibus nos ventura solet conturbare formido. Vel conterterunt id est circumdederunt me tenebre id est perfidi tenebrosi iudei.

Hugo Let. videns rebellionem eorum. dixi. quis dabit mihi pennas. scilicet potentie secm quod homo sum: nisi tu pater. volabo. a iudeis infidelibus Let requiescam. in gentibus credentibus. Et bene addit. sicut columbe. quia sicut columba non mutans vbi pes eius requieuerat redijt ad archam. Sic christus non mutans locum in iudeis perfidis volauit per predicationem apo

stolerum ad gentes. Vnde addit. Lecce elongaui fugiens ⌋ a iudeis resurgendo ⌊et manfi in solitudine ⌋ id est gentilitate multa et idocta. quia ydolis seruiebat. q ⌊expectabam ⌋ positus in agonia passionis ⌊eius ⌋ videlicet deum patrem. ⌊qui saluum me fecit a pusillanimitate spiritus ⌋ ne in passione malis crederem ⌊a tempestate ⌋ seditionū quas iudei impetuose cōtra me mouebant. ⌊precipita domine ⌋ super eos iudeos ⌊et diuide linguas eorum ⌋ quas super me acuerunt. Et hoc totum fecit iudeis per Tytum et Vespasianum. quia dispersi sūt in diuersas nationes. Causaz subiungit. ⌊quoniam vidi iniquitatem ⌋ in corde eorum qui me oderūt. et contradictionē in ciuitate ⌋.

Jeronim⁹ quia non credebant in me: dicentes. Nonne hic est Joseph filius fabri. ⁊a alia multa ⌊die ac nocte ⌋ id est assiduo.

Hugo ⌊circunda bit eaz ⌋ videlicet ciuitatem hierusalez vniuersaliter q̄tuz ad oēs eius habitatores: sed p̄cipue ⌊super muros eius ⌋ id est super principes sacerdotum. iniquitas qua me oderunt. ⌊et labor ⌋ quo conati sunt me occidere ⌊in medio eius et iniusticia ⌋ quia non merueram mortem quam mihi procurauerant.

Jeronimus. Taliter circundata et repleta est eorum ciuitas scilicet hierosolima vt supra paruos et magnos redūdaret iniquitas. Vnde dixerūt. Sāguis eius sup nos ⁊ sup filios nros.

Hugo ⌊a non defecit de plateis eius usura et dolus ⌋ quia Judas retulit eis triginta argenteos: nihilominus tamē tenuerunt Jesum. Et similiter dolus fuit i oculo Jude traditoris. Et hec nota facta sūt sicut illa que fiunt in plateis. Sequitur querimonia de Juda traditore a quo itolerabilius se asserit doluz traditionis q̄ ab extraneo: dicens. ⌊Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi fust muissem vtiq ⌋ quasi dicat magis tolerabile esset. ⌊a si is ⌋ videlicet iudeus ⌊qui oderat me super me magna locutus fuisset: abscondissem me forsitan ab eo ⌋.

Jeronim⁹ Legimus in euāgelijs q̄ christus abscondit se a iudeis: a Juda autez non abscondit: sed cum etiaz ōsē vnuo sancto asciuit id est adiunxit. sicut sequitur. ⌊tu vero homo vnanimis ⌋. quia cum alijs apostolis mihi coniunctus eras ⌊dux meus ⌋ ad predicandum cuz ceteris missus ducem bene dicimus itineris precursorem.

Cassiodor⁹ ⌊et notus ⌋ q̄ tu p̄sciui p̄ditore ⌊qui ⌋ etiā ⌊simul mecuz dulces capiebas cibos ⌋ comedendo mecuz exparabili ⌊in domo dei ⌋ id est in templo.

Jeronim⁹ ⌊ambulauimus cum consensu ⌋ Sepe enim cuz ipso domino in templo Salomonis cum predicatōnis consensu ⌊et ⌋ vt abijt.

Cassiodor⁹ vt

nobis absolūta verbo cū possit sta
re contexio isti a superiori verbi iun
genda est Cur me tradebas. Grā
dis sit enim culpa cui beneficia repu
tantur eximia. Postq̄ de Juda lo
cutus est: consequenter per senten
tiam cōminus pene cōuertitur ad
eos: di
cens. **Hugo** Veniat
mors sup
illos id est captiuitas que facta
est per Tytum et Vespasianum.
Et descendant in infernum id est
in acerbam penam ipsius captiui
tatis viuentes quod factum est
de iudeis. Judas etiam ad litteram
mortuus est a descendit viuens ad
infernum. quia desperans se suspen
dit. Et hoc meruerunt. Quoniam
nequicie in tabernaculis eorum id
est in domibus vbi cōuenticula et
consilia facientes: querebant quo
modo Jesum tenerent a occiderēt.
Et postea in medio eorum id est
in aperto: quando consilia sua alijs
aperuerunt. Cum vero premissa
mihi fecerant Judas et iudei. Ego
autem ad deum clamaui. Vnde
Matth. xxvij°. dicitur. Jesus voce
magna clamauit: dicens. Heli he
li ac. Et dominus saluabit me.
Et resuscitans me a mortuis. Vespe
re et mane a meridie narrabo a an
nunciabo: et exaudiet vocem me
am. Sic conūngitur littera.

Cassiodo Narrato ve
spere predi
cando in cena traditionem meam.
Et annūciabo ad mane respondē
do quādo dicente Pilato. tu es rex
iudeorum. tunc annūciauit: dicēs

In hoc natus sum: et cetera que ibi
dicuntur. Hoc autem quod sequit
et exaudiuit vocem meam: ad me
ridiem pertinet: quādo dixit in cru
ce. Consūmatum est. Quia sicut pre
dixerat ita factum est. O mira bre
uitas. In hoc vno versiculo tam ma
gnus actus ille narratus est vt q̄
m illa latitudine cognoscitur expo
situm: in hac breuitate probaretur
esse colle
ctum. **Hugo** Et vere ex
audiet vo
cem meam. a Redimet in pace ani
mam meam beneficio resurrectio
nis Ab his hoc est a iudeis. Qui
appropinquant mihi vt me capi
ant in sermone. a hoc faciebant in
dolo Quoniam inter multos qui
me sequebantur Erant mecum.
infidiantes mihi Exaudiet deus
pater me liberando. Et humilia
bit illos tollens eorum locum et
gentem per romanos. Qui deus
pater Est ante secula id est ab e
terno. Quare hoc? Non enim est il
lis cōmutatio vt scilicet cōmutēt
sermonem nequam quem firmaue
runt sibi de me occidendo: nec post
factum mutabant voluntatem suā
prauam penitendo. quia post resur
rectionē christi etiam persecuti sūt
nomen christi confitentes. Causā
subiungit. Et non timuerunt de
um. Et propterea Extendit ma
num suam ad percutiendum eos.
In retribuendo pena pro culpa
cōtaminauerunt testamentū eius

Jeronimus quia non in
tellexerunt
dominum Jesum sanctorum xpi de

tatuz p̄cōmio rep̄romissuz quem conspuentes polluerunt. Et idēo.

Hugo ⌊diuisi sunt⌋ per totū mundū dispersi⌊ab ira⌋ id est per vindictaz·⌊vultus⌋ id ē voluntatis⌊eius⌋⌊a appropin quauit cor illius⌋ ad gētes reprobatus iudē is. **Cassiodo.** Cur autē illa faciat que dicta sunt subsequēter exponit: dicens. ⌊Mollīti sunt sermones eius super oleum⌋. Judas molliuit sermones suos cum dixit·Aue rabi·Et iudei similiē quā do dicebant·Magister scim9 quia a deo venisti·et viam dei in veritate docēs. In mundo enim quid leuius oleo: sed ad exaggerationez id est ad aggrauationem mirabiliam super oleum perfidorum sermones dicit esse mollitos: ne tanto sceleri par potuisset aliquid inueniri·Et ipsi sunt iacula⌋cum dicunt. Reus est mortis. Vos sermones enim probant illi effecisse q̄si iacula. Post q̄ de pfidis iudeis celestis iustitia locuta est salubertimum consiliuz nostris infirmitatib9 dedit: dicēs. ⌊Jacta super dominum curā tuaz⌋ quod superius vsq; in finem sufficienter expositum est. Audiuim9 vificatorem creaturārum animaz suam posuisse pro salute mortaliuz. audiuimus impassibilem deum in carne suscepisse passionez pro pectoribus. audiuimus patri eterne nuz mortis subisse supplicū. O inestimabile precium quod redemit genus humanum: olocaustuz qđ nobis prestitit eternas flammas euadere. Inheritus qui tulit mortis Finis qui dedit bonuz sine fine mā surum. Vnde papa Leo pulcre locutus est: dicens. Quāuis multo rum martiruz in conspectu domini preciosa mors fuerit: nullius tamē insontis id est innocētis ociosa fuit redemptio peccatorum. Acceperunt enim iusti: non dederunt coronas. Inter filios autem hominuz vnus solus existit christus qui vere erat agnus imaculatus: in quo omnes crucifixi: omnes mortui: omnes sepulti: omnes etiaz sunt suscitati. Presta pissime deus vt qui assumpta carne pro nobis digna tus es mortem pati: regni tui cōsortia nobis largiaris. Amen.

Psalm9. lv.

Miserere mei deus quoniam conculcauit me homo.

Titulus. In finez pro populo qui a sanctis longe factus est in tituli inscriptione ipsi dauid cum tenerent eum allophili in geth.

Hugo Prima pars tituli scripta est de euangelio Johānis. xix. vbi legitur q̄ crucifixo domino Pilatus superposuit hunc titulum. Jesus nazarenus rex iudeorum. **Cassiodo.** De quo titulo ge ante fuerat prophetatum. Sed corrumpas tituli inscriptionē: sed ponatio Pilato in laicus populus

imminebat vt contra vaticinia pro phetaruz huius tituli emẽdaretur inscriptio: nolens suum regem di ci quem isamis mẽtib9 respuebat

Hugo altera ps predicti ti tuli videlz cuz tenerẽt euz allophili in geth sumpta ẽ de ℣ regum. xxi. vbi dicitur q dauid fugiẽs saulis persecutionez. venit ad achis regem geth: sed non est

Cassi. tus hec omnia mistice sũt exponẽda a Geth signat torcular ℣ pressuram quã omnis fidelis patitur xpian9: ß tũc fructum reddit vberrimũ cum tribulationũ fuerit mole depressus. Et ideo in tituli inscriptione loqui rationabiliter aptatur ecclesia in persona cuiuslibet fidelis tribulati q allophiloruz ℣ aliem genarũ pseudoribus ingrauati tanq̃m nectareos liquores merita sanctoz copiosa vbertate p

Hugo fundũt vñ sensus s tituli talis ẽ. ps. iste tendẽs in finẽ ℣ in xp̃m qui est finis a cõsummatio ad quẽ tendimus. ps. dico script9 pro populo ℣ contra ppl'm. s. iudeoruz a pseudoxp: qui populus longe factus est a sanctis: nõ loco sed mente. et h° in tituli inscriptõe. quia cuz sancti cõfitrẽatur xp̃m regem iudeoz. sicut titul9 dixit. populus iste contradicit verbis vt iudei. et factis vt mali xp̃iani. qui ps. loquit de hoc qs factum est dauid cum tenerent eũ allophili in geth. q fic dauid saulis persecutõe p̃mebat. sic et ecclesia xp̃i premitur persecutione malorum. Intendit enim ps. nos admonere vt cum patientia sustinemus mala

Cassi. Virgo igit huius vite. mũ ecclesia que fideles populos parit. nec a virginitate discedit celestem sponsum pijs lacrimis rogat ne se patiatur ab inimicis opprimi que adhuc in mundi istius cognoscitur calamitate versari: dicens. L

Miserere mei deus quoniaz conculcauit

Jero. homo hic me homo. ⁊ vnus p multis dicitur: hoc ẽ in vnitate malicie mul

Nicola to modo loqn torũ de quo dicitur Exo. viij. Venit musca gñissima ℣ multitudo muscarũ. Non solum ecclesia cõculcatur ℣ premitur a malis hominib9 verũ etiaz a dyabolo

Cassi. qui in euangelio dicit homo. Vnde. Math. xiij Inimicus homo hoc fecit qui ac. Ltota die impugnans Ltẽptationibus Ltribulauit me. describit q in hoc mundo sancta patit ecclesia quia sine aliqua intermissiõe dyaboli cognoscitur certamia sustinere: sicut dicit apostolus. Non est nobis colluctatio aduersus carnẽ a sanguinem: sed aduersus principes a potestates tenebraruz Harum bellum graue quia occultum. pugna difficil': quia cum fortiore dimicat. Aduersarius enim noster nec labore deficit: nec victus aliqñ discedit: sed tantũ atrocior redit q̃ntum eum per diuinam graciam debellari posse

Hugo deiñ contigerit. queritur generaliter ecclesia ꝺ suis inimicis

tam carnalibus q̄ spiritualibus! dicens. ¶ Conculcauerunt me inimici mei ¶ tam homines q̄ demones. Grauissimum quidem genus iniurie est vsq; ad peduz contumeliam peruenire. Sed inde procedit q8 sanctis altaribus offeratur. Vinum enim non profluit: nisi pedibus vua tundatur. sic in membris suis ecclesia ab inimicis conculcatur a premitur: vt sanctorum in de merita gloriosa nascantur Repetit quoq; ¶ tota die ¶ vt reuera intelligas in hoc seculo nullum tempus omnino a talibus temptationib9 a pressuris alienum. Et necesse est vt miserearis ¶ quoniam multi bellantes aduersum me ¶.

Cassiodorus Omniuz reprobozum caput est diabolus: qui modo per se: modo per membra sua conculcat et impugnat corpus christi id est ecclesiam sicut prius temptauit. Per membra sua iudaica impugnat caput: videlicet christū dominum nostrum. Sed inter aduersa fortis quid subiungat: audiam9. ¶ In altitudine diei timebo ¶.

Augustin9 Hoc est a superbia temporali timebo. apte humiles sunt q̄ conculcantur. alti sunt qui conculcant Sed noli timere altitudinem cōculcantium quia temporalis est: non eterna. Cum venerit ille dies iudicij tunc lamentabunt se omnes tribus terre. Illis tunc penitendi locus nullus remanebit. quia eo tē pore quo fructuosa posset esse penitentia corz obduxerūt aduersus monentem dominum.

Hugo Cauam quare timere non debeat potentiaz humanam cōsequenter subiungit: dicens. ¶ Ego vero in te speraui ¶. Id est de tua protectione.

Cassiodorus ¶ In deo laudabo sermones meos ¶. In deo laudat sermones suos qui omne quod bene loquitur non sibi sed diuinis cognoscitur muneribus applicare.

Augustin9 Meos sermones dico quia ipsos accepi: ipse voluit meos esse qui dedit. Nostra ei

Cassiodorus que nobis data sunt recte dicimus, si tamen ea de cōcessa nobis domini munere sentiamus. ¶ In deo speraui non timebo quid faciat mihi caro ¶ id est carnalis homo. Sentencia ista nisi salubriter queratur superioribus videt esse otraria. Nā ecclesia se conculcataz dicerat a inimpugnatam ab homine: et iminentia pericula metuens misericordiam domini imploret. hic iteruz asserit se hominez non timere. verum q̄ verum est. quoniam prius aut calamitates huius seculi aspicerat formidauit. nunc timorem cum futura contemnit: abiecit. Quid enim poterat ab homine pati qui spem suam posuerat in illa retributione iudicij. Seuiat licet carnificum rabidus: preparentur in cēdia camino rum: omnia tormentoruz genera despiciat ecclesia in membris suis.

que expectat dñm munera saluato
ris. Demde cõqueritur ecclesia pre
dicationis sue verba a perfidis et
peruersis christianis despici: dicẽs
Tota die verba mea execrabañ
tur. id est despiciebant et maledi
cebant. Hoc ad hereticos a malos
christianos pertinet: qui dum do
mini verba audiunt salutaria di
cta contemnunt. aduertũz me om
nes cogitationes eorum in malũ
ad inferendum mihi malum.

Glosa Cum enim verba re
centis non est imunis ab iniuria.

Hugo Quomodo eorum co
gitationes sunt in ma
lum consequenter declarat: dicẽs.
Nonne habitabunt. mecum cõuer
sando in ecclesia. et abscondent.
malum quod cogitant vt efficaci
us possint consummare.

Cassiodoꝛ Isti ergo sub
falsi fratres publicani videntur in
habitare ecclesiam et conuentus
sequi populoruz: sed virus sue per
uersitatis abscondunt. De quibꝰ
adhuc subditur. Ipsi calcaneum
meuz obseruabunt. Mos iste by
abolicus est eoruz qui ministri eiꝰ
esse nosciuntur vt calcaneum: id est
vltima nostra insidiosa calliditate
respiciãt.

Hugo vt quomõ ac
cusare possint
vel blasphemare: inuenãt. Vnde
Augustinꝰ conqueritꝰ: dicens. Ver
boruz aucupes sillabaruz dimume
ratores: nodosas cõtumias mihi
proponentes vt me capere possint
in uerbo.

Augustin⁹ Omnes
ergo fi
cto animo inhabitantes: a dolum
abscondentes nolite timere: pater
ipsorum Judas cuz domino tuo fu
it: a ille quidem nouerat eum. Ele
git tamen eum cum alijs apostolis: sed ad aliud electi sunt vnde
cim ad opus probationis. electus
est Judas ad opus temptationis
vt posset tibi exemplum dare qs
deuites malos: quos caueas falsos
fratres et fictos: nisi vt dicat tibi.
Ecce ego mecum habui vnũ quem
toleraui. Perferre volui quod sci
ebam: vt tibi nescienti preberez so
lacium. quod mihi fecit hoc faciet
et tibi: videlicet vt multum possit
vt seuiat. Accusaturus est et mul
ta falsa crimina dicturus: vt preua
leant falsitates. In me certe preua
luerũt: si cetuz mihi nõ abstulerũt

Hugo Enumeratis malis q̃
puersi homines a fal
si fratres inferunt homis: subiũgit
causam scilicet inuidiam quare in
ferunt: dicens. Sicut. pro quia
fust inuerunt. id est expectauerũt
ad perdendum. animam meam.
id est vitam meam. Nam transla
tio habraica habet: expectantes
animam meam. vel fust inuerunt:
vt graue pondus animam meam
dolentes q̃ non possunt me extin
guere: sicut impij Sapien. iij°. dixe
runt. Grauis est nobis etiam ad
videndum. dissimilis est operibus
nostris. et q̃uis tales sint: reddit ta
men ecclesia bonũ pro malo: oras
pro eis: dicens. pro nihilo. id est

gratis sine merito eorum ⌊saluos facies il⌋los⌋. **Cassiodor.** quia nullius meritum exigit vt possit ꝑ prio labore saluari. Quid meruit latro vt sic paradisum velociter intraret? Quid publicanus qui repente de templo absolutus exiuit? Ipse debit confessionis subitum votū quidonauit et premium. Constat ergo peccatores pro nihilo saluos fieri quando certum est conuersationem gratuita largitate cōcedi.

Hugo Quo autez modo hoc fiet cōsequenter subiungit: dicens. ⌊In ira⌋ non puniendo eternaliter: sed in illa ira qua filium quem recipis flagellas ad correctionem: sic ⌊populos⌋ peccatores ⌊confringes⌋ ne sint superbi deceptores vel insidiosi quales fuerūt **Cassiodorus** Nam cuz deus corda eorum tribulationibus fatigauerit: et diuersarum angustiarum numerositate compleuerit ab iniquitate reuocati: compellantur domino confiteri. a hoc per ira eius videtur fieri: cum ille placido atq; inmutabilis salutis nostre causas noscatur operari ita facies illis. Et ego ad eruditionem eorum et vtilitatem meam et gloriam tuam o⌊D⌋eus vitam meam annūciauí tibi⌋ per confessionem. sicut fecit paulus: dicens. Prius fui blasphemus a persecutor. Hoc enim est gloriam deo dare vt publice denunciemus quales nos dignatus fuerit sustinere a ab conuersionē abducere qui inferebamur peccatis exigentibus interire. Vitam ergo suam annunciat deo qui propria peccata confitetur. non vt eam deo notam faciat qui nullatenus potest aliquid ignorare: sed vt se magis condemnans mereatur absolui: sicut propheta dicit. Dic primum peccata tua vt iustificeris.

Hugo Post confessionem seq̄t satisfactio que deum placat. Vnde subiungit. ⌊posuisti lacrimas meas in conspectu tuo⌋ id est acceptas habuisti eas exaudiendo. ⌊Sicut et in promissione tua⌋ hoc est: sicut promisisti ita fecisti. Vnde Ezechiel. viij°. Si impius egerit penitentiam ab omnibus iniquitatibus suis: omnium iniquitatum eius non recordabor. Tunc videlicet quando confringes populos: et pones lacrimas meas in conspectu tuo: acceptam tibi esse penitentiam meam ostendens. ⌊Confundantur inimici mei⌋ humiliati propter flagellum tuum et exemplum meum. Addidit ⌊retrorsum⌋ vt retrorsum sequantur et amplius non vadāt post concupiscentiam carnis.

Cassiodorus ⌊Sequitur⌋ In qua cunq; die⌋ signat diuersi temporis satisfactiones. Alter enim tota pene vita domino supplicat. alter immediate conuertitur. alius in fine vite saluatur. In quacunq; ergo die ⌊inuocauero te⌋ hoc: dis duobus tonē⌊ecce cognoui⌋ per experientiam miseriarum die tue⌊quoniam deus meus es⌋.

qui mihi subuenis ac recipis pe
tentem: sicut promisisti Ezechieli
xviij°. dicens. In quacunq; hora
ingemuerit peccator: omnium in
quitatum eius non recordabor am
plius.

Cassiodorus O mira gnaz
mirabilemq; dominj pietatem: vt
in quacunq; die inuocatus fuerit
semper miseratus indulgeat.

Hugo ¶ In deo laudabo
verbum: in domino
laudabo sermonem ⌋ semper grati
as agendo eis de suis beneficijs ¶ in
deo sperabo non timebo quid faciat
mihi homo ⌋. hoc supra expositum
est. deinde ecclesia quasi iam li
berata de malis huius seculi: lau
daturam se dominum profitetur:
dicēs. ¶ In me sūt deus vota tua ⌋
videlicet ¶ laudationes que reddaz
tibi ⌋ Ac si dicat. Non timebo quid
faciat mihi homo carnalis vel dy
abolus exterius. quia etsi mihi au
ferat omnia bona temporalia: nō
tamen vota laudis diuine que in
me sunt potest auferre.

Augustinus Postq; dy
abolus abstulit Job omnem substantiam a
filios: remanserunt in illo vota lau
dis que ex archa sancti pectoris sui
protulit: cuz dixit. Dominus dedit
domin⁹ abstulit: sicut domino pla
cuit ita factuz est: sit nomen domi
ni benedictuz. O diuitie interiores
quo fur nō accedit. laudez a te que
rit deus. confessionez tuam querit
Ipse dedit fidem: spem: et caritatē.
hoc placturus hoc sacrificatur⁹ es.

Cassiodorus Aut dicit in
se esse vota
laudationis dona dei contributa
que in illa perpetuitate reddenda
sunt quando iam sancti in defessis
vocib⁹ persoluent laudis obsequi
um. Ita enim sunt qui si deum dili
gimus: habemus semper in trinse
cus que a nobis omnino non rece
dunt: sed in illa perpetuitate reddi
mus. Nam de futuro nos et hunc
versum debere intelligere sequētia
demonstrant que huic mundo ne
queunt vllaten⁹ cōuenire. ¶ Quo
niam eripuisti animam meam de
morte ⌋ perpetua ¶ oculos meos a
lacri **Ieronim⁹** quia iam
mis ⌋ tunc non
est necesse peccata deflere. ¶ pedes
meos ⌋ id est affectus et sensus me
os ¶ a lapsu ⌋ ne vltra labērentur in
pecca **Cassiodorus** hec tria
ta. in futuro
seculo prestabuntur quando iam
nec anima peccando morietur: nec
oculi sua mala deflebūt: nec pedes
labentur. Nam hic sanctis non au
fert lacrimas cum ipse dicat. Bea
ti qui lugent. Nec pedes iustorum
in hoc seculo a lapsu rebdūtur ali
eni. quia dum in hac mūdo ambu
lant semper in lapsu sunt: sed diui
na misericordia continentur: sicut
legitur. Septies in die cadit iust⁹
et resurgit. ¶ Dimissa mihi fiet ¶ vt
placeā corā deo in lumine viuētiū.

Nicolaus hoc est in lumi
ne gratie: qua
viuitur cum deo in presenti vita.
et lumine glorie et immortalitatis

in futura beatitudine vbi sancti fulgebunt sicut sol.

Augustinus Ergo fratres ad hoc omnia hec valeant vobis vt gratis deum diligamus: in illo semper speremus: nec hominez nec diabolum timeamus. nec ille facit aliquid nisi quatum permittitur. permitti ab illuz potest nisi qđ nobis prodest. toleremus malos. simus boni: quia et nos fuimus mali. Pro omnib9 quos patimur oremus: vt a deo nunqm recedamus. patrimonium nostrum ipse sit. salus nostra et spes nostra ipe sit. Ipse hic consolator: ibi remunerator: vbiq viuificator. a dator vite illius de qua dictum est. Ego sum via: veritas: et vita. Vt a hic in lumine fidei: et ibi in lumine spei tanqm in lumine viuentium in cõspectu domini placeamus. Vnde nos deprecamur vt compssis bellis corporeis: superatis seculi temptamentis mereamur in christo lumie complacere domino nostro Jesu christo qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Psalm9 .lvi.

O Jserere mei de9 miserere mei: quoniam in te confidit anima mea. Titulus. In finem ne disperdas vel corrumpas dauid in tituli inscriptione auz fugeret a facie Saul in spelunca.

Hugo Hic tangitur historia que habetur primi Regum. xxiij°. videlicet qđ dauid fugiebat a facie Saul: et latuit in spelunca. Sed non legitur dauid titulus exposisse. propter quod de dauid ad litteram non legitur titulus iste: sed mistice de christo qui per dauid intelligitur. Ergo sensus tituli talis est. Psalm9 iste dirigens nos in finez id est in christum ad quem tendimus vemus hortatur ne tu iudee disperdas vel corrumpas dauid id est christuz in tituli inscriptõne: negando ipm esse regez quod tituli inscriptio cõfirmat. Addidit: cum fugeret a facie Saul in spelunca.

Cassiodorus Actus iste et dauid et domino multum videtur esse consimilis. Nam sicut dauid Saulem fugiens in spelunca se abscondit. ita a domini saluatoris deitas intemptum sui corporis iudeis perfidis fuisse probatur abscondita. sic singula que de dauid a christo pronuntiata sunt facta: illi sunt sub hac allusione id est concordantia communia. Nam sicut dauid truculentum id est ferocem Saulez: sic christus nequissimos iudeos persequebat. Oportet igit meminisse psalmum hunc quintum esse eorum qui passionem et resurrectionem dominicam sub breuitate cõmemorat.

Glo. ℣ Hugo Intētio psalmi est monere vt nullus titulo crucis contradicat. sed christum esse regem suum quilibet confiteatur et venerabo a facto. Christus ergo domin⁹ in persona assumpti hominis ex eo q̄ futuram meruit passionem clamat ad patrem: dicens. ⌊

MIserere mei deus ⌋ patre. ⌊miserere mei⌋.

Jeronimus Gemiata postulatione misericordie confidentiam suam quā in patre habuit ostendit vt facilius audiatur. Vnde subdit. ⌊quoniam in te confidit anima mea⌋.

Cassiodorus Misericordiam petit filius dei qui misereatur omnib⁹ sed oratio ista forma fidelium est: vt qui talia propter salutem nr̄am pertulit: predicationibus quoq̄ suis nos pius doctor instrueret.

Augustinus Ad hoc eni orauit vt nos doceret orare. ad hoc passus est vt nos doceret pati. ad hoc resurrexit vt nos doceret sperare resurrectionem. ⌊ **E**t in vmbra alarum tuarum sperabo donec transeat iniqui

Cassiodor⁹ Parabolice loquitur hic. quod fit quoties res sibi genere dissimiles comparantur.

Jeronimus. Christus itaq̄ secm formam serui dicit se sperare in vmbra: hoc est in diuinitatis protectione: donec in sultatio et iniquitas inde eorum persecutorum transierit.

Hugo hoc est cum corpus eius occiderint et ad uenerit resurrectio.

Augustinus hoc ē et vox nostra: et in vmbra alarum tuarum sperabo donec trāseat iniquitas: id est tu protege me vt ab estu iniquitatis nō arescaz et vmbraculū p̄buerīs mi.

Jeronimus Donec dyabolus transeat cū suis satellitibus et membris

Augustinus Transis tu a cece transierunt temptationes tue: et vadis in aliam vitam in qua ierunt sancti: si sanctus fueris. Nunquid quia tu transisti hinc: p̄terea iam transiit iniquitas? cabsit. nascantur alii iniqui sicut moriuntur alii iniqui. sic et alii iusti erunt et alii nascuntur vsq̄ in finem seculi. nec iniquitas deerit premēs: nec iustitia patiēs ⌊ **C**lamabo ad deū altissimū⌋

Cassiodorus Clamat christ⁹ ab humanitate susceptā a quo sue creature opem non desinunt postulare. Et nos clamemus ad deum ad quem non voce valida: sed puritate conscientie peruenitur. Addiditq̄. ⌊ad deum qui bene fecit mihi⌋. **Jeronimus** Qui fecit me ex nihilo ad suam imaginem: dedit mihi bona presentis vite. et postea in futuro mihi vitam eternam promisit. Sequit vox christi loquentis.

Cal. ⟦Mſit de celo⟧ nõn angeli vel aliquaz creaturam: ſed auxilium ſuperne potentie. ⟦et liberauit me⟧ reſuſcitando et exaltando me hoiem ad celoruz regna ⟦dedit in opprobriũ⟧ oculcãtes me.

Hugo id eſt iudeos quos p vniuerſum orbem vẽ bitos diſperdidit vt et ipſi conculcarent.

Auguſtin⁹ Videtur. quẽad modum dati ſunt in opprobrium diſperſi ſunt per omẽs gentes. nuſq; habentes ſtabilitatẽ: nuſq; certam ſedem. Propterea autem adhuc iudei ſunt vt libros noſtros portent ad ſuam confuſionem. librarij noſtri facti ſunt: quomodo ſolent ſerui poſt dominos codices ferre vt illi portando deficiant: chriſtiani legendo proficiant. Sequit.

Jeronim⁹ ⟦Mſit deus miſericordiam ſuam et veritatem ſuam⟧. Miſericordia et veritas chriſtus eſt.

Caſſiodor⁹ Miſericordia emz eſt quia humano generi in ſuſcepta carne compatitur. Veritas autem eſt: quoniam vnicuiq; ſua facta retribuet. ⟦et eripuit animam meam de medio catulorum leonuz⟧. Crucifixo corpore animam ſuam dicit eſſe ereptam: de qua nos maxime precipit eſſe ſolicitos. Totum enim toto redditur quãdo illa ſaluatur. Reſurgit enim corpus ad ſpiritualem gloriaz ſi anima non fuerit obſtimationis vulnere ſauciata. Catuli enim leonũ pleriq; ſignãt indoctos quam leones id eſt principes a ſacerdotes feraci voluntate genuerũt et in necem domini concitauerunt. Addidit **Hugo** ⟦dormiui⟧ quoq; videlicz in morte quaſi cito excitandus. ſed ⟦conturbatus⟧ ſcõm carnez in paſſione. Vel cõturbatus non ratione turbantibus ſua opinione. de quibus ſubdicit. ⟦Hij hominum⟧ id eſt iudei quos prius vocauit catulos leonum ⟦dentes eorum⟧ ſunt ⟦arma⟧ quibus me impugnabãt ineuntes conſilia contra me. ⟦a ſagittẽ⟧ quibus me iam crucifixum ſagittabãt: dicentes. Re⁹ eſt mortis. ⟦a lingua eorum gladius acutus.⟧ quando damabant. Crucifige: crucifige eum. Vnde Salomon ait. Mors a vita in manib⁹ linguе.

Auguſtin⁹ Videns itaq; propheta in ſpiritu dominum humiliatum: confuſſum: expalmatum manibus: ſputis illuſum: ſpinis coronatum: ligno ſuſpenſum: illos ſeuientes: illum tolerantem: illos exultantes: illum quaſi victum. et poſt illam eius humiliationem: et illoruz furorem reſurrexiſſe eum. et illa omnia que fecerant iudei ſeuientes facta eſſe mania. a eleuatus gaudio tanq; videret fieri exclamat: dicens. ⟦Exaltare⟧ aſcendendo ⟦ſuper celos deus⟧. **Caſſiodorus.** vt qui pendes in cruce cognoſcaris ſemper in tua maieſtate regnare.

[a] super omnez terrã gloria tua[]. Hoc vtrunq; completum est. Exal tatus enim supra cælos est quan do sedet ad dexteram patris. Glori ficatus est super omnem terram quando totum mundum catholi ca replet ecclesia. In qua laudes domino iugiter concinũntur: sicut ysaias propheta dicit. Vñuo ego dicit dominus: et implebitur glo ria mea vniuersa terra.

Hugo Postea iterum redit ad ostendendum ne quiciam iudeorum persequentiuz et per hanc mordinationem scilicz q̃ primo de exaltatione et post de temptatõne agit: ostendit q̃ non est ordo querendus in prophetis. dicit ergo. [] Aqueũ[]id est frau dulentas obiectiones[] parauerũt pedibus meis[]hoc est verbis a do ctrinis meis: quibus quasi quibus dam pedibus intrabat Jesus ad corda audientium. Parabant eñ insidiatores iudei christo laqueuz quando mulierem deprehensam in adulterio ei adduxerunt. Et quando querebant. [a]licet dari censum cesa ri an non. [a]mcuruauerũt[]id est incurvare voluerunt[a]nimam me am[]conantes me deprimere aut trahere ad consensum malicie sue. [] Oderunt ante faciem meam[] id est me sciente[] foueam[]id est sententiam mortis. In eius enim facie dixerunt. Reus est mortis. [a]et[]ipsi[]ciderunt in eam[].

Cassiodorus Omnis eñ iusta vox suos damnat auctores anteqũ alte ri noceat: se prius ipsa cõdemnat Quod similiter Salomon Eccles. x. dicit. Qui fodit foueã incidet in eã

Jeronimus Judei autem inciderũt in mortis sententiam: cum post resur rectionem et ascensionem domini mimicis scilicet Tito a Vespasia no traditi sunt: capti: interfecti q̃ atq; dispersi.

Augustinus Nolite putare fratres ipsis solis hoc accidisse. Omnis qui parat fo ueam ipsi est fraudem: oppressionẽ: aut criminatõnem aliquam fratri suo: necesse est vt in eam incidat. Fouea in qua cadit ipsius est con scientia. Putas eum in fouea; nõ cecidisse qui lucez christi perdidit a cecitate percussus est. Si non ca deret in fouea; videret. Ante se vi dens omnes malefactores perdidis se via; implicatos facinore: sed ia; te tradidit forte in manꝰ latronis aut in manus alicuius iniusti. Et tu in pressura es. ille letatur: ille ex ultat. noli decipi visibilibus. noli habere oculos paganos: sed christianos oculos habe. Vides illum qui exultat: ipsa exultatio est fo uea ipsius. illuc quisq; cum cecide rit: oculos perdit.

Hugo Postq̃ dixit ma lorum debitas penas pollicet̃ chri stus se gratias acturum: dicens. [] Aratum cor meum deus[]. Ac si dicat. Illi foderunt mihi foueam mortis: sed cor meum paratuz est ad tolerantiaz. Vnde dicit Matth. xxvi. Spiritus quidẽ promptꝰ est:

caro autez infirma. Et replicat eandem sententiam ad ostendendum magnum desiderium cordis: dicēs ⌊paratum cor meum⌋.

Cassiodor. ad gratias agendum. Unde subdit ⌊cantabo⌋ voce ad gratias agendo. ⌊psalmum dicam⌋. Psalmus dicere est dominum digna actione laudare. Deinde christus loquitur humanitati sue: dicens. ⌊Exurge gloria mea⌋ id est caro mea in qua gloriosa gessi opera: a que est causa gl'ie resurrectiōis mee ⌊exurge psalterium a cythara⌋ id est tu caro mea que fuisti psalterium: sonum reddēs a superiori diuina miracula operando. Et cythara sonū reddens ab inferiori humana tormenta patiendo. Et determinat horaz resurrectōis sue: dicens. ⌊exurgam diluculo⌋ Unde Ozee. vi. Ante lucanum egressus sū de inferno.

Cassiodorus Diluculū est inter tenebras noctis et diei claritatem quo tempore eum resurrexisse euāgelij lectio sancta testatur

Hugo Postea ostendit duplicem fructum resurrectiōis sue. Primus est laus vniuersalis in verbo. Unde dicit. ⌊Confitebor tibi in populis domine⌋ id est confitebor tibi faciam a populis conuersis per meam et meoz prēdicationem. Secundus fructus est laus vniuersalis in opere. Unde dicit. ⌊et psalmum dicam tibi in gentibus⌋ id est faciam q gentes bona opera faciant ad laudē tuā.

Nicolaus Vel ad hāc vox plete dauid est preuidentis in spiritu q laudes diuine ab eo composite: videlicet psalmorum: cantande erant in futuro in diuersis populis et gētibz sic adimpletū videmz Ide Cassi.

Collector Causam confessionis huius laudis subiungit: dicens. ⌊Quoniam magnificata ē vsq ad celos misericordia tua⌋ **Hug.** Misericordia est hūanitas christi: q in ascensiōe magnificata est vsq ad celos: secm illud. Eleuata est magnificentia tua super celos. ⌊et veritas tua⌋ id est ego q sum veritas. ⌊vsq ad nubes⌋ secm illud Actu. pmo. Et nubes suscepit eum ab oculis eorum.

Augustin. In celum enim angeli laudant dominum: videntes ipsam speciem veritatis sine vlla caligine visiōis diligunt: laudant: non fatigātur. Ibi veritas. hic autez in nostra miseria vtiq misericordia. Misero enim prelēda est misericordia. Non enim opus est misericordia sursum vbi nullus miser est. Hoc propterea dixi. quia videtur congruentius dici potuisse: magnificata est vsq ad celos veritas tua a vsq ad nubes. misericordia tua. Sed nubes intelligimus p̄dicatores veritatis: hoies portantes istā carnē caliginosā p quos dz coruscat miracula a tonat p̄ceptis. de quib9 dominus dicit p ysaiam. Mandabo nubibus meis ne pluant super eam. videlicet su

prauã meam malam: hoc est plebẽz iudaicam. ymbrem id est mandato apostolis meis vt deserant iudeos et nõ illis euãgelizent. [Hoc altare super celos deus].

Jeronimꝰ Propheta hoc dicit de gloriosa christi ascensione. [Et super omnẽ terram gloria tua] cui effuderis donum spiritussancti sup oẽz terraz.

Cassiodorus Hunc verum dixit fidem nostraz tali confirmãs promissione. quia super omnes creaturas eius nomen sit gloria regnatura. Quis virtutez psalmi huius quis benuolentiam digne potest effari. Orat christus vt nos doceat: resurgit vt nos erigat: laudes patri dicit vt nos instruat. Merito vita nostra: merces: et redemptio. Merito apud patrem noster legitimus aduocatus. Amemus demens tem defensorem ne patiamur seuerum iudicem. vltra enim omnem constat amentiam cum toto corde nõ expetere qui nos ad eterna gaudia tam crebris ammonitionibus cognoscitur inuitare.

Collectꝰ Ipsius igitur clementiam humiliter deprecemur vt in cunctis pressuris ac tribulationibus nobis auxilietur: quatinus securi valeamus peruenire ad eius regnum qui est benedictus in secula seculoz. Amen.

Psalmꝰ .lvij.

Si vere vti que iusticiam loquimini recte iudicate filij hominuz. Titulus. In finem ne disperdas Dauid in tituli inscriptione. Hic titulus in precedenti psalmo est expositus.

Cassiodorꝰ Commonetur enim pocius Pilatꝰ ne disperdat id est corrumpat scripturaz tituli que regez dominũ declarabat. quia reddi nõ poterat incassum quod diuina nouerat inscriptum. Qd adeo frequenter repetitur vt excusatio ptradicentibꝰ iudeis auferat.

Hugo. Moraliter autez propheta loquitur ptra malos iudices a prelatos. et intendit omnes monere ne quis christi regno verbo aut vitioso facto contradicat: sed ad eum se conuertat.

Cassiodorus Christus ergo dns iudeorum exprobrat nequitiaz: dicens.

[Si vere vtique iusticiam loquimini recte iudicate filij hoim].

Hugo O vos indei qui estis [filij hominuz] rationabilium: id est propheta rum fm carnem. [Si vere vtique iusticiaz loquimini] quod vtique facitis: dicentes. Magister scimꝰ quia verax es [recte iudicate] credendo me esse verax. **Jeronimus** Non recte iudicabãt qñ petierũt Barrabã filiũ mortis: a interfecerũt xpm filiũ vite.

Aug Ommibus enī tangp̄ mtē tione: hoc ē i uocatiōe generis humani veritas clamat. Si vere vtiq; iusticiam loquimini recte iudicate filij hominum. Non sit iusticia labiorum: sed et factorum. In vita vestra inuemātur labia vestra. In factis vestris cognoscantur labia vestra. Loqui veritatē nihil est si cor a lingua dissentiat. Si enī aliter agis q̄p loqueris bona loqueris et mala iudicas.

Jeronimus recte iudicate hoc est quod tibi non vis fieri ne alteri facias.

Augustinus Hoc quidē mādatoris nostri in ipsis cordibus nostris veritas scripsit anteqū lex daretur. Nō

Hugo q̄ ad recte tandum iudicandū multa nostris iudicibus et prelatis sunt necessaria. Primo vt q̄s precipiunt ipsi faciant. Secundo vt ordinem iuris non ptermittāt hoc est vt sm statuta et autentica iura iudicent. Tercio vt veritatem cause plene inuestigent. Quarto vt personā nō accipiant: sicut dns in Deutro. ait per Moysen. Pauperem audietis sicut diuitem. Quinto vt non cedant fauori vel damori multorum. Vnde Exo8. xxiij. Ne sequaris turbam ad faciendū malum. nec in iudicio plurimoruz acquiescas sententie vt a vero deuies Sexto vt a rectitudine iudicij non decident propter timorem. Vnde Ecclesiastī. vij°. Noli querere fieri iudex: nisi valeas virtute irrumpere iniquitates: ne forte extimescas faciem potentis. Septimo vt non plus debito compatiantur. Exo8. xxiij°. Pauperis non misereberis in iudicio. Octauo vt munera nō accipiant. quoniam sicut dicitur Exo8. xxiij°. Munera subuertunt verba iustorum. Nono vt nullas preces in pīudicium aduersetis admittant. Possent aliqui dicere. Ad quid mones nos: nonne recte iudicamus. Et respondet. Noli Causam subiungit. Letemz in cor de iniquitates operamini.

Nicolaus Etemz p quia iniqtates quas cogitastis in cordibus: adimpletis operibus. a hoc Lin terra id est terrenis inherentes.

Hugo Multi ei ñ recte iudicant. quia i corde iniquitates operantur. In corde enīz homis est conflictus a quasi consistorium: inter castitatem et luxuriam: sobrietatē et crapulam: paupertatem et ambitionem: laborem et ocium: et sic de alijs. Conscientia accusat voluntatē. sed sepe datur iniqua sententia pro vitio contra virtutem: videlicet quando virtutis expellitur et vitiuz eligitur. Et ex hoc sequitur quod subiungitur. Liniusticias manus vestre concinnant. Concinnare in hoc loco idē est quod congregare vel miscere. q̄si dicat. opera vestra que per manus designantur congregant sibi iniusticias quando peccata peccatis accumulant. Hlienati sunt peccatores a vulua.

Augustin⁹ quia deus p̄co gnouit hoies p̄cōres etiā in vteris matruz.

Ieronim⁹ sicut quondam de Esau: qui pri usq̄ gigneretur: ab hereditate dei est repulsus Lerrauerūt ab vtero⌋ id est p̄sciti sunt a deo erraturi.

Augustinus Vel. Lalie nati sūt pec catores a vulua⌋ hoc est a fide in qua conceptī sunt. eoipso quo ac cepisti nomen christi sacramento quodam natus es in viscēribus matris Lerrauerunt ab vtero⌋. In vtero quippe ecclesie veritas mānet Et qui errant a veritate Llocuti sūt falsa⌋. Tales sunt omnes qui a sanctis traditoribus ecclesie errauerūt

Hugo Iudei etiaz qui hic di cunt peccatores. Lali enati sunt a vulua⌋. quia a progenitoribus suis facti sunt alieni per morum dissimilitudinem Lerrauerunt ab vtero⌋ nescientes sequi vestigia paterna: videlz patriarcha rum Llocuti sūt falsa⌋ cōtra xpm̄ q̄ est veritas. vñ

Furor ē illis sm similitudinez serpentis⌋ Furor iu deoz p filitudinē minus aptissimā dicitur. Error eoz versus ē in furorem nō humanū: s serpentinum venenosum. Erat enim venenum iudie in furore illorum.

Nicolaus Serpentes em effundunt venenum. ex ira et furore

Collector Audi cui⁹ serpē tis furor in illis erat Lsicut aspidis surde et obturā tis aures suas. Ne nō exaudiet vocem incantantiū a venefici⌋. viz incantatoris Lincantantis sapiēter⌋

Hugo In hac similitudine tangit naturam aspi dis. Aspis enim est serpens qui fortem vim habet medicaminis.

Augustinus Hec amā do tene bras suas: occultat se in cauernis et recusans audire illas voces in cantantis quibus se cogi sentit ab exitum: allidit vnam aurem con tra terraz: et de cauda sua obturat alteram: atq̄ ita voces illas quan tum potest euitans non exit ad in cantatio

Hugo Sic iudei ob nem. turauerunt aures suas contra christi predica tionem. Nam cum Stephanus di ceret. Ecce video celos apertos et filium hominis stantem a dextris dei continuerūt aures suas: vt ha betur Actuū. vij°. Hec similitudo etiam conuenit peccatoribus.

Nicolaus Obstinati a tre nis desiderijs inhiantes nolunt audire xpi pre dicationē qua reuocentur a suo er rore: hoc est a profunditate vitio rum suorum. Deinde describitur que sint mala passuri qui contem pserūt vt aspides diuina predica tione saluari. Vnde dicit.

Hugo Deus conteret dēn tes eorum⌋ id est ver ba dolosa Lin ore ipsorum⌋. quia verbis suis capiet eos.

Cassiodorus Contriuit deceptōes

iudeorum quando eis respondit. Reddite cesari q̄ sunt cesaris: a deo que sunt dei. ⌊molas⌋ id est maxillas ⌊leonum⌋ id est minas ferociū iudeoruz ⌊confringet dominꝰ⌋ Aspides erant quando ei insidiose dixerunt. Licet dari tributuz cesari an nō. ⌊Leones fuerūt qñ cruēto ore clamauerunt. Crucifige: crucifige eum. Molas horuz confregit dominus in sua resurrectione.

Hugo Sic confringentur a conterentur in futuro detractores qui hic alios mordent et deuorare nituntꝰ insidiose vel apte verbis detractoris et insidiosis de quibus dicitur Apocal. xv°. qꝫ manducauerunt linguas suas pre dolore. Consequenter ponit penaz perfidoz iudeorum cum dicit. Ad nihilum deuenient tanquaz aqua decurrens⌋. Judei enim tanquā aq̄ decurrens contra christū impetuose seuiebāt. sed sicut aqua cito trā sit a deficit: sic ipsi iudei cito per Titum et Vespasianum ad nihilum redacti sunt.

Augustinꝰ Totuz etiam hoc seculum ad tempus tanquam aqua decurrens perstrepit et querit quem trahat Omnes impij et superbi sonātes non vos terreant.

Hugo quoniam sicut aqua decurrens intrat mare et perdit nomen. sic isti venētes in amaritudinem infernī: nomen quod sibi fecerūt in terra amittēt. Hinc est qꝫ diues ille sepultus i infemo non nominatur: vt habetur Luce. xvi. Contra quos dominus

⌊minabit animam suum⌋ id est comminatoez iudicij ⌊donec infirmet⌋

Cassiodoꝛ a suis prauitatibus ad confessionis salutem meliorata se mente conuertant.

Collect. Ut in tui nomine confirmentur in corpore et in luerint infirmentur in corpore eternaz obstinatione sua morientes puniantur. Unde subditur. ⌊Sicut cera que fluit auferentur⌋ sicut in alio psalmo dicitur.

Hugo Sicut fluit cera a facie ignis: sic pereant peccatores a facie dei. hoc erit in extremo iudicio: quando domino venīte ad iudicium ignis ante ipsum precedet inflammabit in circuitu inimicos eius. Et merito: vt qui in hoc mundo igne superbie: luxurie et alioꝝ vitioꝝ arserunt: nec conuerti sunt post hanc vitam igne infernali torqueantur. Unde sequitur. Super cecidit ignis ⌊id est super eos cecidit. Let non viderunt solez⌋.

Gregoꝛius ix. libro moraliū. Ignis super impios cadit: sed sol igne candente non cernitur. quia quos gehenne flamma deuorat: a visione veri luminis cecat vt et foras eos dolor combustionis cruciet: et intus pena cecitatis obscuret quatinus qui auctori suo corpore et corde deliquerūt: simul corpore a corde puniātur. vt vtrobiq; penas sentiant: qui hic duz viuerent prauis suis delectationibus in vtroq; seruiebant. Cum vero luxuria semel mentem inuaserit: nullum bonum

cogitare ꝓmittit neq; vereri deum neq; timere diabolum qui peccatores absorbet. Vñ sequitur ⁊ Qui usq; intelligent spme vestre rannũ

Hugo Spme sunt peccata que conscientiaz corrodunta pungunt. Per ramnum que est genus rubi quod in prio suo cremento est quasi mollis herba sed in fine producit ramusculos acutissimos. intelligitur diabolus q̃ primo mollis est suggerendo delectacões peccati a fine producit aculeos acutissimos scilicet penas inferni. Hoc autem non intelligunt peccatores donec veniant ad tormentum. Et ideo ꝓmittunt se absorberi ab eo per peccatuz Et hoc est prius q̃ intelligent spme vestre ramnuz id est anteqũ peccatores intelligant diabolum seu penas inferni ⁊ sicut viuentes sic ira absorbet eos ⁊

Nico idest eo tempore quo sperabit de duracione vite eorum deus auferet eos subito de presenti vita

Cassio Nam q̃ dictum est absorbet eos. eorũ subito significauit interitum. quia quanta domino in fustmendo patientia fuit. tanta erit pcussio in celeritate iudicij. Et quia vnde puniuntur mali inde ad iusticiaz ꝓficiunt boni ideo

Nico ⁊ lætabit̃ tur iustus cum viderit vindictaz ⁊ id est impiorum punicionem. Non enim letabitur motus zelo vindicte proprie sed zelo diuine iustitie ⁊ manꝰ suas lauabit ⁊ id est opera sua magis iustificabit secm illud apoc. xxii. Justus iustificetur adhuc ⁊ in sanguine peccatoris ⁊ id est in punicione eius que est occasio meliorationis vite sue secm illud pverb. xxi. Multato pestilente idest punito peccatore sapientior erit parvulus idest

Gre viij. moraliũ iustus Sicq; fit vt quia iniquus viuens multos ad culpam traxerat delectacione peccati. quos quidam moriens a culpa revocet terrore tormenti quia dum eius pena conspicitur conspicientis vita emendatur. Aliter de futuro

Jero ⁊ letabitur iustus cum viderit vindictam ⁊ impiorũ quia quando illi damnãtur in penis. iusti letificantur in premiis ⁊ manus suas lauabit ⁊ in sanguine peccatoris

Cas Impio enim peccatore commonetur innocens cautius se diligẽtius q; tractare ⁊ et discet homo ⁊

Nicolaus Vnusquisq; rationabiliter loquens ⁊ si ⁊ pro quia vtiq; fructꝰ ẽ iusto ⁊

Hugo quia deus dat ei pro meritis suis vt hic proficiat in fide spe et caritate ⁊ vtiq; ẽ deus iudicans eos ⁊ hoc est peccatores ⁊ in terra ⁊

Nico quia dat sententiam p eis non solum in futuro sed etiam frequenter in

Cassio presenti vult enim intelligi q; nec homini hoc seculo a veneficio fuit seq̃strati licet mũdanis oneribꝰ premantur. nec mali omnino hic a pena fuit liberi q̃uis florere videantur

Aug. Interrogēt se qui aliq̄d amāt. & ab illud puem re non possunt videant si nō cruciantur desiderio. Et cum puenerit ad illud quod licite desiderāt. attē dant si non cruciantur timore. videant hic penas suas anteqū veniat illa resurrectio cum in carne resurgentes non immutabuntur. Omēs enim resurgem⁹ sed non omnes immutabimur. habebunt quippe corrupcōnez carnis in qua doleāt non in qua moriātur. habēt mali a in hoc seculo aliā penaz. Ecce dives ille adhuc induitur purpura a bisso. & adhuc epulatur q̄tidie splendide nondum produxit spiaſ ramn⁹. nōduz dixit. crucior in hac flamma sed iam est mētis cecitas iam oculus mentis extinctus est Jimqui enim qui habent oculum mentis extinctum non discernunt quid interesit inter refrigerii casti tatis & flammam libidinis. inde securitatem spei & timorem facinoris propter hoc inquit apostolus. Deus trabidit illos in concupiscentiam cordis in immundiciam vt faciāt que non conuenit. Non ei pua pena ē habere tenebras mētis ex teriores vbi erit fletⁱ⁹ & stridor dentiū

Cassio Ecce verus sol qui te nebras nostras cali gmesq̄ discutiens quid in veritate sentire debeamus ostendit Jaz ne mo sit dubius nemo remurmuret In isto enim mundo deuz occultē res humanas examinare cognoſ cimus q8 in illo seculo facere ma nifestus comprobatur.

Jero Et nos si in preceptis dei aures non obduramus si sanctorum monita cum innocen tia exequamur. si nostrorū spiritis facinorum non affligamur. si ma nus ab omni sanguine immunes cum innocentibus abluamus di gnis sanctorū premijs honorabit nos ihs crist⁹ dns nr qui ē honor & gl'a in secula seculorum Amen

Psalmus. lviii

Hugo Iste titulus triplex est de euāgelio viz de titulo quē pi latus apposuit cruci dominice. de q̄ sub titulo duorū precedētiū psalmorū ē dem⁹. Et prim⁹ sumpt⁹ ē de 1. regū. xix. vbi legit q̄ saul voluit penitē lancea dd̄ psallentē coram eo & declinauit dd̄ ictū a quit ad domū suā & tūc saul misit satellites suos nocte illa ad domuz dd̄ vt custodirēt eū & interficeret mane. Dd̄ cum annūciasset michol ipsi dauid deposuit eum per fene stram & sic abijt & saluatus est. de hac em̄ saluatione fecit dd̄ istum psalmū ad litteram

Glo Qui tū exposi mē allegoice de signato huius historie. dauid xpm signat. dom⁹ ei⁹ sepl'cū xpi sa ul regnū indeoruz q̄ misertus custo dire sepulchrum sed non videre co

nemine quod dicitur scilicet interfi
cerent eum. Iazvtiqz interfectus
erat christus quando miserunt cu
stodire sepulcrū ꝙ q̄rebāt inficē
eum non corporaliē sed spūaliter
n famam q nomē eius extinguere
ne crederet in eu. Vnde titulus p̄
dictus sic exponitur psalm⁹ iste tē
dens in finem id est in christum
ad quem venire desideramus qui
psalmus ait ·Ne tu pplate vel iu
dee cōtēpas dauid in tituli inscri
pcōne dicendo xp̄m non esse regē
cui⁹ regni firmitatz titul⁹ christi
crucī affixus manifestat.

Hugo Quod tamen facē vo
luerit pfidi iudei quā
do misit saul q cōsiliū iudeoruz q cu
stodiuit q custodire fecit domum
eius q sepulcrum christi vt interfi
cerent eu id ēt vt extinguerent no
men q famam eius sicut suprad
ctum est. Intencio psalmiste est
vt nemo contradicat christo qui
tanḡ in passione positus orat libe
rari ab inimicis iudeis dicens

Eripe me de inimicis meis] iu
deis imuidentibus m occul
te O Pater qui es [deus meus] in
quantum ego sum homo [q ab in
surgentibus] iudeis p maledicta q
blasphemias [in me] id ē contra
me [libera me **eripe** me de opanti
bus iniquitatem] videlicet a iude
is collaphisantibus q flagellanti
bus q flagellantibus me [q de vi
tis sanguinum] id est a crucifixo
ribus meis [salua me]

Augusti.

Erant iudei viri sanguinum qui iu
stū ; quo nullaz culpā inuenerūt
morti damnauerūt. Clamātes cru
cifige crucifige eum. Erāt enīz viri
sāguinū quib⁹ cū obijceret crimē
sanguinis xp̄i respondērūt xp̄m an
tes posteris suis. Sanguis ei⁹ sup
nos q super filios nostros

Cassio.

Merito enim viri sā
guinum dicti sunt
quoniam supra se iniuste mortis
onera susceperunt. Petit ergo ab
eis pro humana infirmitate liberā
ri ꝙ tam totū voluntarie sustinebat

Aug

Factum est hoc in carne
christi. fitq in nobis. Ne
qz enim cessant inimici nostri dya
bol⁹ q angeli eius q mundus insur
gere q̄tidie contra nos q illud vel
le infirmitatis fragilitatis nostre ac
nos decipiōnib⁹ fugg̃estionibus
tēptationib⁹ q̄busc̄uqz alijs laqs
irretire cū in terra adhuc viuim⁹.
Sz vox nostra vigilet ad deū q da
met in membris christi dicens

Hug

Eripe me ꝺ inimicis
meis deus me⁹] id
est a dyabolo q mundo retinente.
Quoniam sicut dicitur Jacobi. v.
Qui voluerit esse amic⁹ huius mū
di inimicus dei constituitur vnde
augustinus O seculum neqz q tu
os beate sic soles amicos vt ipsos
facias dei inimicos. Eripe me a di
abolo instigante. a luxuria lubri
cante a gula inebriante. q a quo
cunqz vicio me temptante [q ab in
surgentibus] illis inimicis [me]
id est contra me [libera me] Mun
dus insurgit contra iustos specie
rerum visibilium representando q

qñq̄ eos p̄seq̄ndo a diabolꝰ ꝺ̄inue
male fuggerē̄do · luxuria oblectacō
mibꝰ alliciendo · gula necessitatem
p̄tendē̄do · auaricia casus fortuitos
ante oculos ponendo · ira iniuriaz
illatā ad memoriā reducē̄do · a sic
de alijs vicijs diuersimode īsurgē
tibus cōtra nos in cogitationibꝰ
nostris · Et quia facile trahitur hō
ad hec vicia p̄ exemplum · Ideo po
stea irene petit Eripe me de opan
tibus iniquitatem ne ab eis in fi
ciar a imducar ad peccatū Et de vi
ris sanguinum salua me Viri sā
guinum sunt detractores q̄ deuo
rant plebē dominī opprobrijs et
verbis dolosis · Deinde prosequen
do expositōnē scōm sensū allegori
cū de xp̄o in̄ceptū · Et quid vox chri
sti ovantis se eripi de p̄secutōne
iudeorū atq; ꝯsequent̄ dicētis · Ne
asse est vt me eripias Quia ec
ce ceperūt in sibioso Eam meaz
Ꝑ vitā meā carnalē vel meipsum

Nico A parte principali q̄ ē
anima designans totuz

Hugo Nec solū iuidioso hꝰ
egressū ſ̄ ipetuose vñ
subditur Irruerunt cum impetu
in me fortes

Cassiodoru. videlicet ꝺ̄ yaboli a ministri eius ·
Ipsi enim in cor Iudee ascenderunt
vt saluatorē morti traderetur Ipsi
populum pessimis instigationibꝰ
incitauerunt vt liberatorez humā
ni generis p̄fida voluntate dānarēt

Augustinus Fortes Ꝑ iudei de iu
stitia sua p̄sumentes irruerunt in
me vt me traderēt morti tanq̄ pec
catorem et iniquū · a tñ peccatum
in me non inuenerunt · vñ subdit

Cassiodorus Neq; in
iquitas
mea id est malivolentia mea ne
q; peccatum meum in opere

Hugo Fuit causa q̄ iudei sic
irruerunt in me quia
Domine sine iniquitate qua lebi
tur proximus id est pure et inno
center Eucurri via hui ꝰ mundi
Ꝑ direxi id est ad rectū finē opa
mea p
duxi **Cas.** hoc ei erat dirigi
diret sicut psalmo · xviii dicit · Ex
ultauit vt gygas ad currendam
viam a summo cēlo egressio eius
a occursus eiꝰ vsq; ad sūmū eius

Jeronim. Cucurrit enim a
direxit quia de ce
lo venit in vterum · de vtero venit in
p̄sepe · de p̄sepe in crucē de cruce in se
pulcrum · de sepulcro ad inferos
de inferis victor remeauit ad celos

Hugo Et quia sine iniquita
tua peccatis eucurri
viam presentis vite Idcirco O de
us pater Exurge in occursuz me
um ut suscipias me resurgentez
a ascēden
tem **Jeronimus.**
Quem occursum vsq; ad visitatio
nem gentium extendi postulat di
cens Eavide id est facvideri a gen
tibus cursum meum vt exeāt me
equales; tibi **Hugo** Et tu domi
ne potes
hoc facere quia tu es deus virtutū
id est angelorum · Et qui putaꝰ

solum esse Deus israel id est deus omnis gentis Intende nunc ad visitandas omnes gentes In tuis in cordibus eorum per gratiam a exteriius per predicationem apl'orum

Cassio. Ut tibi credencium copia crescat ex gentibus q sterilitatem fidei i populo iudaico conspexisti Et respice q omnes gentes: dicat quoniam de vniuersis nacionibus erant domino iuuante in xpm crediturii sic in .ij. psal. dictum e. Et dabo tibi gentes in hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terre. Valde ei tremendum est q subdit Non miseraris oib' qui operant iniquitatem

Augusti' b° duob' modis intelligi pot si ue q omino nulla peccata relinquat deus impunita. Iniquitas ois siue parua magna a re sit: puniat necesse est aut ab ipo boie penitente aut ab ipso deo vindicante. Nam et que petrus peccasse: punit seipm Ergo frēs pusillanimes nostra peccata si querimur misericordia dei. Sed iam videamus aliū modum quo hec sntia possit intelligi. Est a quedam iniquitas qua q operatur non pt fieri vt eius deus misereatur. Queritur forte quenam sit illa. Ipsa est defensio peccatorum. Sed quo ea defendut si deus voluisset non id fecisset. Fatum meum erat vt hoc facerem Peccatum tuum defendis vt deum accusas. porro talem iniquitatem operantium non miseretur deus

Nicolaus. Vt in miserea tis ommibus qui ex certa malicia et obstinata operantur iniquitatem de qua dicit Job. in canonica sua Est peccatum ad mortem non pro eo dico vt quis

Hugo Deinde conuersionem gentium quam supra peticat christus hic affirmat dicens Conuertentur gentes ad fidem hoc ad vesperam id est in sexta etate scilicet in vespere mundi. quo christus natus est a passus vnde apostol' v. ad ebr. v. Scripta sunt ad correctionem nostram in quos seculorum fines deuenerunt a famem Vbi dei patientur vt canes qui semp sunt famelici a circuibunt ciuitatem id est ecclesiam vel mundum vbiq euangelizando atq laudando de

Cassi. Esta iste vt sicut' um prophecia de conuersione iudeorum significans in fine mundi ex eis innumeros domino esse credituros ac tunc famem patientur vt canes quia sicut nūc crudelissima obstinacione b uati sunt Ita a tunc fidei auiditissima de fidelia patientur. Qui merito canibus comparantur quoniam anti christum illam immanissimam bestiam fidei catholice sucensi religiosis latratibus insequentur. et circuibunt ciuitatem id est ecclesiam fidem sanctis predicacionibus defendendum

Hugo Ecce ipsi conuersi ad fidem loquentur manifeste predicando in ore suo loquentes audacter non adulando sed peccata redarguendo vnde subditur a gladius in labiis eorum id est sermo dei

vimus a effi cax

Cassiodor. qui dicitur gladius bis acutus ex vtroq; testamẽto feriens ad salutem felices animas suauluneratione pducens de quo dicit apostolus. Et gladius spiritus quod est verbum dei Addidit q; quoniã quis audiuit. quasi dicat nullus vel quasi omnino rarissimꝰ audiuit predicationes eorum Et tu domine deridebis eos id ẽ dignos derisione ostendes qui predicationes rectas audiẽ noluerunt. deri sui enim erunt quando manes et fatui ab eterni regni promissione pellentur vñ proverb. Ego quoq; in interitu vestro ridebo. Hoc erit quando impijs dicetur Ite male dicti in ignem eternum. et ad christum deduces omnes gentes. in gentilitate a pfidia pmanẽtes Ponit enim hic pro parte totum. dicendo enim omnes gentes: tantum illos significat. qui obstinatione crudeli in sua nequicia perseuerant

Hugo Et quia inruerũt in me fortes: viz iudeiut supra dictum est. licet possis eos pdere tñ patiẽt fuisti meo eorum persecutiones q. Fortitudinem meam. potentiam meam ad te. O deus pater custodiam. in dispositionem tuam differam vindictam Et merito. quia. tu es deus susceptor meus. per resurrectionem. et deus meus. suppẽ Et hic est methaplasmꝰ qa mutat personam. misericordia eius scilicet patris. preueniet me. in plenitudine donorum a gratia qua vnxit me pre ptici pibus meis

Cassiodorus O vere pietas stupẽda creatoris vel saluatoris omnium nostri ihesu christi de se nos dicat que in nobis intelligere a custodire debeamus

Hugo Vnusquisq; ei fidelis exemplo christi dicere debet deo. fortitudinem meam. que confitetur in operibus virtuosis

Iero. ad te ea stodiam

quia semper in ipsis tibi referro laudes nec meis viribus quicquid bonum aserit sed totum tribuit

Hugo quia tu es susceptor meus. qui per fidem me suscepisti in seruum a adoptasti in filium a hoc non meis meritis exigentibus sed ex pura misericordia tua facis. Vnde subditur. deus meus misericordia eius preueniet me. infundendo mi gratiam a dando voluntatem bonum faciendi

Cas. Ipse ei donat vt bona velimus ipse perficiat vt ad eius premia peruenire possimꝰ.

Hugo. Vnde quidam ait. sus Quicquid habes meriti puentrix gratia donat. Nil deus in nobis pret sua dona coronat. Sequitur vox christi de iudeis persecutoribus suis O ostendit michi. quid agendum esset. super inimicos meos. iudices vitæ licet q orandum esset pro eis qs a christus fecit dicens. ne accidas eos. domine O deus pater corporaliter nec spiritualiter. nequi

Delictū oris eorum ⌊videlicz iu
deorū supp̄ fuit p⌊sermonem labi
orum ipsorum ⌋xp̄m coram pyla
to negando a morte ipsius nequā
postu
lando **Hugo** Hoc ig̃p delictuz
a hunc sm̃onē
depone a irritum ostende.

Augusti resuscitando xp̄m
quē pdere voluēit
⌊a cōprehendantur i supbia sua⌋

Cassi Captos enim constat
.in supbia sua quā do vi
derunt postea resurgentem quem
prius facientē mīacula respuerūt

Jero Vel cōprehendantur in
supbia sua a humiles fiāt

Hugo ⌊Et⌋ post ḡp confu
si fuerīt de pctis suis
viz⌊ de execracōne⌋ q̄ xp̄m execra
bāt. a maledicebāt dicētes. de
mōniz habes ⌊Et mendacio⌋ q̄
corpus eius fuā tum mentiti sunt
tunc ⌊annunciabuntur⌋ id est re
darguentur iudei ab apostolis⌊
in consummacōne⌋ id est vt consū
mantur hoc est vt pfecti fiant. de
qua annuncia cōne a conuersione
iudeorum habetur actu. ij. vbi pe
trus dixit iudeis. Viri israhelite au
dite verba hec. Jhesum nazarenu
virū a pbatum a deo in vobis vir
tutibus a sigīs que fecit p illū
deus in medio nostri sicut vos sci
tis. hunc diffinito consilio a pre sci
entia dei traditum per manus im
quorum affligentes interemistis
Et infra sequitur His auditis com
puncti sunt corde a dixerunt ad pe
trum et ad reliquos apostolos .
Quid faciemus viri fratres

obliuiscantur populi ⌋videlicz eri
stiam⌊ mei ⌋id est mee passionis
quia iudei qui adhuc dispsi vsuq̄
m diuersis mundi ptibus sunt q̃i
signum a memoriale passionis cri
sti. Petrus cantat. Nota ad litterā
argumentum q̄ iudei non sunt
interficiendi . Translacio emm ro
mana habz ne quando obliuiscā
tur legis tue

Cassiodorus

Obliuiscitur legem q̄ eius precep
ta nō complet q̄ uis animo verba
ipsius tenere videatur. Precatur
ergo ne gens iudaoz peat fūdit?
sed magis erasse se gloriosa satis
factione cognoscat. de q̃b? adhuc
subd?

Hugo ⌊Dispge illos⌋ per
dil⌊ in virtute tua⌋ hoc impletum
est a tito a vespasiano q̃b? prestitit
deus vt hoc facē potuissent ⌊a depo
ne eos⌋ de potentia a de terra sancta
in q̄ posuisti eos. Vel dpone eos
a malicia vt fortiores surgant cuz
eos cadere feceris sicut paulus de
quo cantat ecclā pstratus est seuis
simus pse autor a est erectus fidelis
simus predicator. hec oparis ⌊L
protector meus domine⌋

Cassio Judei ergo sedz legē
suo more vbiq̄ viuē
tes dispsi sunt siue vt ad conuersi
oēs studia prouocarentur: seu si
cut quidam volunt vt inter cōten
tiones hereticoꝝ ab inimicis suis
veteris legis patum testimoniuz
haberet ecclesia duz illud idubitā
ter creditur quod aduersario suf
fragante firmatur

Nicola?

Aug⁹ In peccato ergo suo cō
prehensi sunt quia chri
stus occiderunt a de ipsa magnitu
dine peccati plus humiliati sunt a
maiore humilitate erigi meruerūt
propter quod annunciabuntur i
cōsummatione id est magis per
ficientur. Sed quomodo fit cōsum
matio ista consequenter declarat
cum subdit ⌊ Cassio duob⁹
in ira ⌋ modis
dicitur ira dei siue quando vindicat
ad salutem vt est illud. Flagellat
enim filium quem recipit. siue qñ
mittit in ignem eternum eos q̄ ad
finistram erunt. Die autem dixit.
In ira hoc est in vindicta ad salu
tem que non est ira cōdēpnis q̄
erit in futuro iudicio sed ⌊ consum
mationis ⌋ ab correctionem que ē
in presenti. a hec ira. magna mise
ricordia est Gre Magna mi
Vnde seri cordia ē
in presenti miseri cordiaz nō dseq̄
Cassio consummacōnē vero
dam dicit quā vnus
quisq; patitur quando memor pec
catorum suorum iternā se castiga
cione discutiat. Hugo ⌊ Et ⌋ si in
dei p hāc
irā consummacōis conuersi ⌊ non
erunt ⌋ tales quales āte fuerūt viz
peccatores a superbi. Vnde puerb.
xiij. Verte impios a nō erūt ⌊ Et
⌋ ipsi in dei effecti christiani ⌊ sciēt
quia deus ⌋ scilicz xp̄s quē occide
runt ⌊ dominabitur iacob ⌋ id ē q̄
ipē ver⁹ rex iudeorū ē ⌊ a finiuz terre
⌋ a gētiū de q̄bus tā iudeorū q̄ gen
tiū cōuersione Cassiodor⁹

adhuc subditur ⌊ Conuertentur
ad vesperam ⌋ hoc est i pncipio sex
te etatis q̄n dñs saluator mundi
salutaris aduenit ⌊ a fame patiente
vt canes a circuibūt ciuitatē ⌋ de q̄z
numero erat paul⁹ quez circumisse
fius testatur q̄ p vniuersas gētes
velut sacra diuina cōuenerūt
Hugo ⌊ Ipsi dispgentur ⌋
p mundum ⌊ ad mā
ducandū ⌋ a vt alios p suā pdica
tionez ic̄rpent eos ad scē eccē fi
dē pducētes ⌊ si vero non fuerint sa
turati ⌋ Cassio Saturātur do
ctores qñ pdi
cacōnes suas viderint ppos defice
rāt assumē ⌊ a murmurabūt ⌋ tan
q̄ ieiūni cū ⌊ ba sua fructificare nō
cognouerūt i mētib⁹ pfidorū hoc
g̃ vbi dñs distributores murmu
rare posse dicit si nō fuerit pp̄oꝝ
saturati ere Augusti⁹ de
dulitate
murmuatione sup⁹ dixit quomiā
quis audi ⌋ Hugo Post q̄ de
uit iudeorū cō
uersione locut⁹ ē p mittit eccīa se
laudaturā deuz dicēs ⌊ Go aūt
cātabo ⌋ a laudādo predicabo ⌊ for
titudinem tuam ⌋ qua iustificas im
piū hec ē ei magna fortitudo Vñ
dicit Gre q̄ maio⁹ miraculū est
suscitare aiaz ip̄petuū
victuraz q̄ cor p⁹ iterū moriturū
Et ⌊ Aug⁹ Ait mai⁹ ē ip̄ius iu
stificare q̄ celuz a trā creare ⌊ a ex
ultabo ⌋ a exultando laudabo ⌊ ma
ne ⌋ hoc est in Augustin⁹
die iudicij

Trāsactis tēptacōmib⁹ cū nox hu
ius scli trāsierit qñ iā insidias dia
bolice angelox ei⁹ñ exp auescim⁹

Hugo qñ lux eterna sācto
rux corpib⁹ orieť tūc
cū gaudio laudabo mīam tuā q̄
in sc̄ox te muneā cōmib⁹ reluceſcz
Cāzvo huí⁹ exultacōis sb̄ūgit dí
cēs Quia fēs es susceptor me⁹
a me oū fidelīū ad te oūtentiū a
refugiū meū ī die h⁹ ē ī tpe tbu
lacōis

Cassi o q̄ gtū refugiū
mee qs tbulacōnis tē
pore donať Ois em̄ caro suspecta ē
q̄sq audiat. Veīte bñdcī patris
mei pcipite regnū q̄ tē eknū ē fugi
ux efficať qñ ad istā wcē desidrātiſ
simā pue

Hug. Hdūtor⁹ ma
ueit us ī psalīs
tubi psallā cor dca ore cōfitendo
tuam bomitatē Et vt notet eccā af
fectū suū erga mīam dei explicat
q̄ Deus susceptor me⁹ es quo
mām a tribulatione presenti fide
les ī requiē eternam suscipis

Gregorius In expositio
ne euāgeīj l
omelia xix. Insuper considerans
pba seu ecclesia q̄ benign⁹ deus
mala nostra aspicit a portat. cul
pas nostras tolerat: a tamē nos
per pēnitentiam ad premia reser
uat. noluit deum misericordem di
cere sed hunc ipsam misericordiā
vocauit dicens Deus meus mise
ricordia mea Vnde retro cōsiderare fuit
a nobis ante oculos nostros ma
la que fecimus: a pensandum est
ex quanta dei benignitate tolera
mur. Pensemus que sunt eius vis
cera pietatis vl non solū culpas
indulgeat sed celeste regnum pēni
tentibus etiam post culpas pmit
tit. atq̄ ex omnibus medullis cor
dis dicamus singuli. dicam⁹ oēs
deus meus misericordia mea

Augustinus O dulce
nomē sb̄ quo nemīm desperandum est. om
nes consolans omnes ad conuer
sio nem inuitans

Cassiodor. Mirabilis a amplectenda sententia nam cū multa dixiſſz ad postre
mum vno verbo omīa complexus ē
deus inquit me⁹ misericordia mea
quia quicquid sum de tua misericordia est. didicimus domine cri
ste q̄ multa carne pertuleris. Et
q̄ p persecutoribus tuis oāueris
o vere iudicem pium sub quo nul
li confitentiū est desperandum. O
pax benignitas a potestas Nam q̄
pro inimicis oras. quis tuorum
possit formidare q̄ pereat dona fa
cere que precipis. dona mplere q̄
expe

Collect. Quatin⁹ tuo
dit adiutorio
munitia misericordia adiuti mea
mur in ecclesia sācta laudes tuas
immaculatis sensibus exultare a
post huius vite exilium ad tue be
atitudinis gloriam peruenire qui
es benedict⁹ i secula seculorū Amē

Psalmus lix

Deus repp̄ulisti nos Titulus huius
Psalmi talis ē In finē

pro his qui cõmutabuntur in titu
li inscripcõne dauid in doctrinam
cum succendit mesopotamiam sy
rie a syriaz sobala conuertit ioab
a percussit edom in valle salinaz
duodecim milia

Hugo

Titulus iste tãgit
duas historias vnam que est .ij.
regum .xi. & paralip .xix. de amõ filio
naas rege amonitarum qui dehõ
nestauit nũcios dauid prescinden
do vestes eorũ a pedibus vsq; ad
nates a radendo barbas eorum .a
videns q̃ iniuriam fecisset dauid
regi timuit sibi .a conduxit exerci
tũ de mesopotamia a syria ac aliis
locis .contra quem misit dauid io
ab principẽ milicie cũ exercitu a de
uicit eos. Tangit a aliam histo
riam que est .ij. regum .viij. vbi
dicitur q̃ dauid percussit adadeser
regem sobal que est pars syrie a
facta est syria tributaria dauid a
cũ reuerteret & capta syria percussit
de eodem .xii. milia in valle salina
rum sed quia in nulla historia le
gitur q̃ dauid conuertit ioab nec
in predictis vastationibus incen
dia aliqua

Glosa

superficie
fecerit historie
relicta sicut in pleriscq; aliis titulis
fit .ad spiritualez dirigimur intel
ligentiã que ex interpretationib9
nominum su

Cassi.

In primo
mitur enim posi
tum ẽ In finem pro his q̃ cõmuta
buntur Cõmutantur autem .in fi
nem qui veteris hois errore depo
sito: domino saluatori pura mẽtis
intencõne famulantur. de quib9
dicit. Fuistis aliquãdo tenebre: nũc
autem lux in domino. Que admodũ
vero possint commutari exponit
cum subdit in tituli inscripcione.
Tituli inscripcõ appositi cruci do
minice ihesum cristum significat.
Sic ergo mutentur vt deserentes
diabolum .a xpm suum regem eẽ
cognoscant atq; viuãt non sibi sẽ
dauid & christo .a hoc in doctrinaz
videlicet christianaz q̃a non sufficit
cuiq; illum regem suum dicere
nisi eius quis studeat precep̃tis
obedire Sequitur cũ succendit me
sopotamiam syrie Nec tetem9 ad
ducere bella ista figuraliter posita
propter victorias domini saluato
ris quas in toto mundo de paga
nis agit p fidis vt reuera destru
cti ab errore veteri mereantur per
gratiam noui hominis immutari

Nicolaus

Ad litteraz ei
dauid fecit hẽ
psalmum lamentans destructio
nem terre israhel antep̃ veniretad
regnum .a deprecans deuote domi
num pro eius reformacione. Mo
raliter autem per dauid qui prio
fuit pastor ouium significatur to
tus prelatus qui peccata popu
lius plorat .a pro eius reformacõ
ne orat deum dicens

Deus repulisti nos ⌊a te prop
ter peccata nostra ⌊et de
struxisti nos ⌊id est vicia a nobis
⌊iratus es ⌊nos flagellando .a ca
stigando ⌊et misertus es nobis ⌊q̃
dignaris nos ℞ castigare ne pu
nias in futuro

Jeronim9

Repellit nos ac

destruit cum peccamus: misereatur
ac edificat cum ad eum per pe
nitentiam re
uertimur **Hugo** ō
moui
sti terrā ¶id est corda nostra terre
na timore cōcussisti per mīnas fu
turi iudicij
tui **Glosa** ¶a cōtur
¶per pēnitentiam cōscientia eorū
accusante sicut ergo īcepisti p
fice hoc est¶ **Hugo** gr̄e tue
sana¶ medicīa
¶cōtriciones eī¶ ¶ vulnera pecca
torum de quibus conscientia cōte
ritur¶quia commota est¶

Jeronimus a malicijs ad
pēnitentiam
vt fructum exhibeat sanctitatis.
Quid autez dominus peccatorib⁹
conuersis exhibeat consequenter
subiungit **Mico** ¶ō tē disti
dicens ¶i sacra scri
ptura¶populo tuo duca¶videlicet
pēnam peccatis debitam

Hugo Et q̄ expedit oēs q̄
in christo pie volūt
viuere per multas tribulationes
intrare regnum dei actuū .xiiij.

Cassio Non enim iubet ocio
¶vacare suos famulos
sed vt duris laboribus exercitati
ad palmam misericordie ei⁹ me
antur adduci. Sic enim a paul⁹ di
cit. Nemo coronatur nisi qui legi
time certaueit Addidit q̄¶potasti
nos vino compunctionis¶

Hugo ¶ amaritudinibus
In hoc q̄ dicitur vino
notatur dulcedo: in hoc q̄ dicit
cōpūctōis notat amaritudo. Et iū
gū̄ q̄ dom⁹ fil⁹ nō dat hic vnū
fine altero. Vñ in alio psalmo dr̄
Scdm multitudinē dolorū meorū in
corde meo consolationes tue letifica
uerūt aiam meā. Et hoc vt ait bea
tus gregorius. mirabili dispēsatione
fit dum extrinsecus affligit intrinsecus erigit
Edisti metuentib⁹ te significa
tionez¶ ¶ significasti eis p has tē
porales tribulationes¶vt fugiant
a facie **Gre.** xix. moralium
arcus¶ Quid hoc loco
p arcū nisi dies extremi iudicij de
signatur. In arcu ei q̄nto longius cor
da trahit tanto districtior ex eo ex
it sagitta Sic nimirū extremi iudi
cij dies q̄nto longius differt vt ve
nit: tanto cū venerit de illo districti
or sēntia prodit. Idcirco fidelibus
datur signū vt fugiāt a facie arcus id
ē a sententia vltī iudicij Ac si dicat.
Hoc tēpus mite est. illud tempus iudi
cij erit: per ista ergo huius tpis fla
gella figuras: quo pacificus es
tunc qñ non parcēs iudicas q̄ sic di
stricte mō pcutis qñ parcis: ¶ id
circo nūc diuersis dabib⁹ ¶ morbis
vel picuit pcutimur vt hic correcti
pationes tūc mueritis valeamus

Hugo Hec oia facis dñe
deus¶ Et liberentur
dilecti tui¶a futuris diaboli īpūti
q̄ ab oī pena q̄ miseria in futuro¶
saluum me fac¶vt iucundar in¶de
terra
tua¶ **Aug⁹** ho ē: fiī tpe isto
tribulacōnes aliq̄s
patiar trāsacta nocte oīm tribula
cōnum ad dexteram tuā me oues
mee **Cassio** In q̄ pte stanti
ri sūt q̄ p pena

felicitate gaudebūt. Sequit⁊ ex audi me. Nicolaꝰ deprecātem vitam eternā pro meā popu lo meo Augꝰ Intelligat ca ritas vestra omnem fidelem habē tem in corde verbum dei cum timore. timentem iudicium futurum. viuentem probabiliter ne de illo blasphemetur nomen sanctum domini eiꝰ multa deprecari secōm secuti vtpote in languoribꝰ sanitatem. in tribulationibꝰ pacē. a non exaudiri. ad vitā autem eternā semp exaudiri. Cuius enim sanitatem non petat cum egrotat. et tamen forte adhuc egrotare illi vtile est. Pōt fieri vt si hic nō exaudiaris ad voluntatē. vt exaudiaris ad vtilitatem. Atvero cum illud petis vt det tibi vitam eternam. vt det tibi ad dexteram filij sui stare cum venerit iudicare terram. securus esto accipies. si ñ modo accipis. Non ei iā venit tempus vt accipias. exaudiris et ignoras. In radice res est nondum in fructu. Hugo Cōtemplatiuus bat qꝫ deꝰ salutem facienda exaudiet cum subdit. Deꝰ ⁊ p a⁊ locutꝰ ē in sancto suo ⁊ hoc ē in filio suo qui est sanctus sanctorum vt legitur daniel ix. Locutus est enim illud iohan. xvi. Si quid petieritis patrem in nomine meo Nic. Et qꝫ assistēt fiet vobis populo xpiano sicut Mathe. vltimo dicit. Ecce ego vobiscum sum vsqꝫ ad consummationē seculi et ex hoc ⁊ letatur ⁊ mente consolatus. vox ē pastoris ecce ⁊ duarū sichimā ⁊ Sichima humerus interpretatur per quem onus impositum episcopis significatur quod bene diuidit qñ officium predicādi a confessiones audienti diuersis personis pdoneis cōmittit qꝫ sic iuxta cōsiliū iethro. xviij. Exo. Onē partito in alios leuius portat⁊ et quallē taberna culorū ⁊ humilitatem a statū ecclesia ⁊ metitur ⁊ mensurabo quod sit qñ secōm indigentiam diuersorū locorū de tribus adiutoribus suis dicit. Deus ē galaad ⁊ Galaad interpretat acervus testimonij a significat legem litteratum in quo coacervata sunt testimonia veteris a noui testamenti ⁊ me⁹ est manasses ⁊ q interpretatur oblitus a significat religiosum qui oblitus omnia patris sui: vacat otē placōms studio ⁊ effraim fortitudo capitis mei ⁊ Per effraim que frugifer interpretatur significat exercitatum in vita contemplatiua et actiua qui est fortitudo scilicet christi quoniam inferiora eius membra sustentat verbo doctrine a exemplo bone vite Et omnes isti sunt necessarij ad adiuuandum presulem in officijs predicandi a confessiones audiendi Iuda rex meus ⁊ id ē subiectus a significat rectorez ecclesie sū pontifice qui ipsum iuuat in ecclesie regimine a sic pōt dicere ⁊ moab olla spei mee. ⁊ Per moab qui interpretat ex prē: pctōres significatur quibꝰ dicit Joh. viij. vos ex patre diabolo estis. et de ipso potest episcopus sperare qꝫ per bonos

adiutores suos cōuertēt ad bonū
q sic obedient sibi sic olla defecuit
ad opus domini fuit. Idumeā
extendam calciamentū meū. Per
idumeā que sāguinea intelligit
raptores q homicidie signt q aliqñ
p bonū epm q ei⁹ coadiutores ad
bonū reducuntur. q sic ad eos cal
ciamentum ei⁹ extendit cū p la
bore predicationis ad dñm reducunt
ppt qđ cōcludit. m aliemigene sb
diti sunt. q gentes per fidem obe
dient ec
desie **Iero.** Vel est vox eri
sti dicentis. in
idumeaz. q in mundum. extēdā
calciamentum meū. id est exem
pla humanita **Gre.** quia duz
tis mee per car
nem gentibus innotuit qsi calcia
ta ad nos diuinitas venit.

Ie. Vnde per predicationem
. euāgelij q exemplorum
humanitatis mee. m aliemigene.
q gentes. subditi sunt. credendo

Mic. deinde ostendit q pre
dicta bona deo sunt attri
buēda cum **Hugo** Quis
dicitur
ducet me. id est nomen meum. i
ciuitatē munitā. id est ad popu
lum pacis vallatū. qs deducet me
vsq; i idumeā. c. q ad gentem in
fidelem q pecca **Mic.** vt conū
tricem
tantum q
regnē in eis. Et respondet. Omne
tu deus. qsi dicat nullus ali⁹ hoc
facere potest nisi tu dominus pac
qui repulisti nos. propter pec
cata nostra Peccata nāq; subdito
rum debent episcopi q eorum adiu
tores reputare sua p cōpassionem
. q non egredieris de⁹ m virtutib⁹
nris c. Hoc sub interrogatiōe legē
duz est qua
si dicat **Iero.** firmi sum⁹
Et idcirco Da nobis auxiliū de
tribulatio
ne. **Hugo** id est vt ip
sa tribula
cio quā hic patimur nobis sit au
xilium sempiternum i futuro. qđ
fit quando ipsa tribulatio pacien
ter tolerat **Gre.** Adiutrix vir
Vnde tutum tribu
latio est Et iterum Tunc meli⁹ libe
rat cū pacientiā dat Nec quo salu
tē ab homīe. q vana sal⁹ hoīs. sine
te sic dicit apls. Jo. xv. Sine me
nihil potestis facē. Vanus ē ergo
expectare salutem ab homine q
iuxta alium psalmum Homo va
nitati simil factus est qñ ipē est
quasi fantasma quia mō apparet
magnum quod q cito post non in
uenit. Vnde iacobi. iiij. dicit Que
est vita nostra. et statim respon
det Vapor est ad modicū parens

Jeronimus Audiant hec
qui spes suas
in potentijs hominum vel in terre
narum diuiciarum splendoribus
ponūt q vana
ē sal⁹ hoīs **Col.** Et q neq;
q plantat
est aliquid neq; qui rigat Idcir
co. Ne deo faciemus virtutem. a
peccatorum conuersione quia ip
se dat incrementum. q ipse ad ni
hilū deducz tribulātes nos. q spi
rit⁹ malignos quorum labores
annihilātur quādo peccatōes ad
bonuz graeti reuocantur Ab alio

autem versu supdicto dño locutus est in sancto suo vsqz in finē. Omnes vo ficuli istius psalmi cōtinent i secūda ptem ps. Cvij. vbi adiam qz hic inuenis expositionez glose pmquocem

Nico. In expositione historiali istius psalmi Potest a iste psalmus moraliter exponi de quolibet vere penitente qui confidens regnum anime sue per peccatum preteritū destructum plangit. a pro restitutione ipsius ad statum virtutis a grē deprecat Ad hoc āt adiuuat p quatuor. q qtuor nomina in hoc psalmo exps significāt Primus est pura cōfessio q p iudam designat qz iudas confessio itrpretatur Scōs est a recidiuo preseruacō q p manasse z intelligitur eo qz itrpr̄tatur oblīuio Tal emz fit se habet ad preterita peccata qsi oblitus sit ipsa iterum ppetrare. Tertius est tom operis multiplicacio que designatur per effraim qui itrpr̄tatur crescens aut fertilitas. Quartus est pprie conscientie testificacio scōz illud apostoli. ij. ad cho. a. Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre a figuratur per galaad qui itrpretatur acervus testimonii. Talis autem penitens subijcit sibi concupiscentiaz carnis per moab designatam. qa moab itrpretatur ex patre Et hec concupiscentia carnis trahitur ex carnali generatione. Itez subijcit sibi concupiscenciam oculorum q figuratur per pdumeā que terrena itrpretatur. Item subijcit sibi superbiaz vite que per philistheam designatur eo qp ore cōtendēs itrpretatur. Superbi emim verbis despicabilibus nituntur contra alios contendere. Vnde translatio gallicana habet alienigenes sibi facti sunt. hebraica habz philistea vel palestina sociata est. Et quia omnia bona que talis penitēs habet emanant a deo Ideo sibi est tota victoria attribuenda

Jeronimus In ipso ēvitus nostra. in ipso omnis gloria. a ipe ad nihil redigetur tam vicia que nos tribulant. qp inimicos qui nos impugnant. a ab spe eternitatis conantur reuocare. Propt qd ipsū iugi gratiaruz actione laudemus a glorificem9 qui ē benedctus in secula seculorum Amen

Psalmus. lx.

Exaudi deus deprecationem itrn.

Nicola9 Ad litteraz. dauid fecit istum psalmum pro sua euasione de manu saule exercitus ei9 q cingebāt dom a viros eius in modum corone ne possent euadē vt habet. a tgū

Glosa Allegorice vo ps iste ē vox ecclesie laborātis i ēra qi vocat vnū9 hoīs. vidz xp̄m ei9 talis est In finē i hymnis psalm9 dd

Cassi. xps ē ad iustificiam oi credēti

Hugo psalm9

enim iste dirigēs nos in finē ⁊ in cti
stū habit⁹ in hymnis hoc ē in lau
dib⁹. attri Aug⁹ ⁊ christo q̄
buit dauid vēit ex seie
dauid vt ēsset hō mē hoies Let
equales angelis faceret hoies

Glosa Intencō psalmiste ē
exhortari omnes ad
christi laudē Eccā igitur aut po
pulus fidelis laborans in hac vita
clamat ad dominum dicēs

Exaudi deus deprecationem
meam intende oracōi mee
Hu Exaudire dicit auribus .ite
dere autē oculis. vox audi
tur aure. op⁹ autē intendit a vide
tur oculo Hec aūt duo necessaria
sunt ei qui vult a dño exaudiri viz
vt nō tm̄ oret voce ꝫ etiā ope. Non
ei cessat oraē q̄ non cessat būfacē
Et ideo post q̄ dixit Exaudi ec sub
iūxit intende q̄si dicat audi vocem
q̄ aspice ad opa. Hec aut oratio
nō est vni⁹ hois sed toti⁹ ecclesie.

Cassio Vñ congregacō ista
iustorū de ꝑssa mal
ligni vniūsis gētib⁹. ingemiscēs
clamat ad dominum dicēs

Iero Finib⁹ terre .i. est a
quatuor mūdi ptibus ex
quibus collecta est ecclesia. ad te
clama Nico in tpe āgustie vñ
subdit. Duc anxi
etur cor meū .me pressuras avi
cia huius Aug⁹ Vita nīa in
seculi hac pegrina
cōe nō ꝑt esse sine tēptacōe q̄a p
fect⁹ noster p tēptacōem nrām fit
nec q̄s q̄ ꝑt cōronari in q̄ vicerit.
nec ꝑt vicere misi certauerit. nec ꝑt
certare misi inimicū et temptacōnes
habuerit Et licet anxietū nō vi
cor Iero Lin petra .hoc est in te
qe ipso qui es petra sta
bilis Vnde apl's ait. Petra aut̄
erat xp̄s In te ergo per fidem.

Hug Lexaltasti me .videlicet
super inimicos meos dā
do mihi victoriā de eis a me super

Ebur Cassiodor⁹.
isti me .
id est duces in illam futuram re q̄
em quā beatis tuis pollicēris Cau
sas subdit quare ipsa eccā deduci
tur ad p̄mium dicēs Lqe fact⁹ es
sps mea .ivi Aug. Nō ei pdit
ta presenti nos de⁹ ꝑ
q̄s filiū suū misit tēptari crucifigi
mori a resurgē. Hēm⁹ em̄ duas
vitas. vnā in q̄ sum⁹ Alterā quā spe
ramus In qua sumus nota ē no
bis: quam speramus ignota ē nob
Tolera in qua es. a habebis qua
nondū habes. Quomō toleras .
vt non vincaris a temptatore. la
boribus suis temptacōib⁹ passio
nibus morte sua demonstrauit ti
bi vitam in qua es. resurrectione
sua: vitam in qua eris. Nos enim
nō noueram⁹ in nasci hoiez a mori
resurgē hoiez a viuē in eternū noue
ram⁹ Suscepit q̄d noueās a demō
strauit quod nō noueras Jdō er
go factus es spes nostra in tribu
lationib⁹ a tēptationibus Et q̄d
speras Iero. Certe quō tu resur
rexisti imortalis a nos credim⁹ re
surgere Ipse etiā fact⁹ est m̄ L tur
ris fortitudis .⁊ defensio mea .La fa
cie .⁊ a ꝓsencia Linimici .⁊ dyaboli

vel nequicia ꝙ eius vt nos ab eiꝰ
infidijs muniat a defendat.

Aug. Sed si ab inimici infidijs
vis esse tutus te recordare
christum a intra turrim. quidq
pateris cogita quia prior passus
est Et cogita quo fine passus est.
vt moreꝛa resurgeret. Talez a tu
in finem spera qualis in illo pfe
cit a itrasti turrim non consentiẽ
do inimico. de illo turri iacularе te
la quibus feriatur quibus vincа
tur. Que sunt illa tela. verba dei fi
des tua opa tua age in hac turri ad
non cessent manus. opera tua bo
na gladij sunt interficientes inimi
cũ. In hac igitur turri munitus

Nicola Inhabitabo in taber
naculo tuo in secula
id est in celo empireo.

Jeronim⁹ In illo vtiq vbi
sine fine manſu
ri deum ingitur contemplabimur

Aug⁹ Vel est vox ecclesie q
vsq in finem seculi in
tabernaculo domini in hac vita se
dicit militare vt semper natos col
ligat ad

Glosa a ne tẽptacõ
regnum inimici me im
pugnet protegar contra estus
viciorum Inuelamento alaruz tu
arum id est in munimine misericor
die a potentie tue que alis com
pantur quia neconeranta omnẽ
auertunt

Hugo. Et vere pte
lesionem gar a te
Vouaz tu deus exaudisti ora
tionem meaz vt non solum in pre
senti ista vita me protegas atq
custodias sed vta futura bona lar
giaris vnde sequit Dedisti id est
dabis Hereditatez patrie celestis
timentibus nomen tuũ domine
timore filiali. Vnde eccle. xl. Tior
dñi pabitus benedictõis Postea
ont quid in illa hereditate celesti
habebit dicens Dies super dies
regis ad

Cassio. Eternitatem
ñicies figmficat do
mini saluatoris. q vere rex noster
dicit qñ ab ipo regimur a ei⁹ vir
tute saluamur

Aug O deus pat debi
sti xpo regi nro
non solum istos dies in isto tempo
re cui fine sed dies super dies istos
sine fine. Tu ergo adijcies dies
eternos sup tempoales Regis no
stri christi vt non solũ dieb⁹ istis
trãseuntib⁹ regnet xps i eccia sua
sed regnet cũ illo scis in dieb⁹ illis
q nõ habũt finẽ. Et adijcies filiter
sup. Anos ei⁹ vsq in die gñacõis
a gñacio
nis

Nico Repetitio est
ad maiorẽ declaracõez eternitatis a
celestis bñficiis

Aug Ait ei vsq in
tudis die gñacõis
hꝰ vite que est mortal a gñacõis
q regnabim⁹ resurgẽdo a p mane
bim⁹ met

Hugo Imprimis
nũ cũ deo dñi eternitas
habẽ dies vel anos Dz loqtur moẽ
hũano ficibi a ãi tui in deficient
Dotat diez vel anoz eternitatẽ bre
uit expoit. d Germanz apma
nebit sedz vsũ nrm loqndi pphe. fi
delis Dieternũ a sine fine ioſpe
ctu dei videns deum facie ad faci
em sicut dicit. ysaye. xxxiij. Regẽ
in decorẽ suo videbunt a nulla tras

tuō mē⌊miserico⁊diā a veritatē eiꝰ quis requiret.e⌋ quasi dicat nullꝰ quia ibi non erit miseia nec miser a ideo nullus requiret ibi miam. nec veritatem requiret de gaudiis promis

Cassio. Cum in eternū sis gna celoꝝ pmissa sicut ipē dñs nus apl̄is suis dicit Nunc quidē tristiciā hētis. rursū ait videbo vos. gaudebit cor vestrū a gaudiū vrm nemo tollꝫ a vobis In illa die ñ ro gabitis quicq̄. Sic fit vt nemo sāctoꝝ miam a veritatē rēgrat cū illius cōtemplacōnis imensitm abi li munē perfruā

Augustiꝰ Et quomō nobis deꝰ exhibuit mi sericordiā suaꝫ. dimittēdo pecata nostra. a veritatem suā. exhibēdo promissa sua. sic a nos faciamꝰ B miam circa infirmos. circa egen tes. circa inimicos nostros. a veri tatem non peccando non abiiciēdo peccatū sup peccatum. Sicq; pote rimꝰ ad regna pmissa puenire

Jero. In quorum plenitudie gaudiorum ecclesia spē ponens sub

Hugo cum d iecit⌊ Je⌋ litere di tati celesti introductꝰ ero⌊psalmū dicā nomīn tuo⌋ id ē laudabo no men tuū⌊in seculū seculi⌋ hoc est i eternum Vnde in alio psalmo dic Beati q̄ habitant in domo tua do mine in secula seculoꝝ laudabūt te Sic inq̄ faciam illud in futuro⌊vt ⌋in presentī⌊reddam vota mea⌋ baptismi et religionis que promisi deo custodiē⌊de die in diem⌋

Cassio. Reddamus ergo vo ta nostra in isto tā sitorio die vt i illa plēnitate lau des domini eodē; prestante decan tare mereamur Orat in hoc psal. eccā a populꝰ fidelis a finib⁹ terre quia factus est dominꝰ spes eius Postea que se auditum hymnidi ca exultatione gratulat qñ in cō spectu dñi augiter apparebit

Jero. Psallet semp domino laudes. cum corrupcio huius. nodi induerit incorrupcōē; a mortale hoc induta immortalita te refulserit Quod a nobis presta re dignetur vt conformes facti glo rie sue. erepti a corruptione mor tis secunde psallere mereamur in spiritualium oblacione votorum nomini eius qui est benedictus in secula seculorum Amen.

Psalmus.lxi

Onne deo

Subiecta Titulus Jn finē ydithun psalmus dꝰ

Nicolaꝰ Ad litterā dauid fecē hūc psalmuꝫ cum de terra moab rediit in iude am magis volens esse in terra di uini cultus cum suo periculo corpo rali q̄ in terra ydolatrie dedita cū virorum suorum piculo spūali.

Collectoꝫ Juxta vero spiri tualem intellectū psalmus iste exponitur de viro iu sto qui contemptis temporalibus ad celestia aspiat qꝫ bñ inuit hꝰ

nomē ydithun de quo in xxxvi. psalmo dictum ē. **Cassio.** Est eni eius īterpretatio trāsiliens eos | q amatores huius seculi quos miles xpi cōtempta mundi uoluptate transcēdit

Hugo Est ergo sensus tituli psalmus iste ē dauid ppbe habitus p ydithun id ē p transilientē. In finē id est in christum dominū q est finis ad quez tendim⁹. Intentio patet qm monet suo exemplo vt cōtemptis tēporalibus ad eterna aspiremus.

Cassio. Per totū hunc psalmū p vniuersali pte sācte ecclie vn⁹ introductē fideliū q vt diximus secularium uicio cū trāsilitoribus cū orbe terrarū plenū seuis viderit erroribus alios psecutores alios hereticos alios vanis desideriis implicari. in p̄mo mēbro psal. aiaz suam deo pfitetur esse subiectam. arguens eos qui solo nomine se dici desiderant xpianos. dic ergo

Nonne | O vos mundi amatores a loquitur in expatiue | deo subiecta | eius mandatis obediendo | erit | p seuerant quia erit infinitum tēpus significat q8 nullo fine claudendum est | aia mea | pars hominis pro toto ponitur

Aug⁹ Ac si iste transilitor inuidis tanq̄ minatibus ei ruinā qui eū trāsiluisse doluerūt īdecto dicat. Quātumcūq̄ ascēdā a transiliam. sub deo ero. non cōtra deum superbiendo. Secur⁹ ergo trāscendo cetera quando ille me sb se tenet qui est super omnia

Cassio Subdit⁹ est vtiq̄ domino q̄semp humiliet atq̄ strenue illud agit q8 ad ei⁹ mandata cognouerit ptinere. Sequitur causa iustissima quare deo patri subiecta sit anima. vnde dicit aut | ab ipso enim | deo patre | salutare meum | id est christus q̄ credentibus salutaris existit.

Hugo Nam a ipse | xps deus meus | q̄a me creauit | a salutaris meus | q̄a me redemit. a gubernat | susceptor meus | trāslatio romana habet adiutor meus. **Cassi** qui misi michi in mūdi istius cōcertationibus constituto solus adiutoriū p̄stituit in mundi vicia trāscendere. **Hugo** a ideo | non potuissem. uerbo amplius | a bone opationis p̄ po | sito **Iero** Iste transiliēs non vult acquiescere in iquis q̄ tenues hominuz ac vicio sas mentes in noua facinora iam nati compellūt quos adhuc ieiunans dicit **Hugo** | Quousq̄ | O vos iniqui | irruitis | in me | diabolo tēptando per sequendo | in homiem | r ōnē ēuentez a rōnabiliter viuētez. Cur nō suo creatori dñi⁹ horror futuri iudicii | interficitis uniuersi vos | a animas vras p pcm̄ in eo q̄ vos minami in p dicio nē | t q̄ parietem inclinatum a trāq̄ boi ad casū disposito | a macerie | Macies ē paries de sectis lapidibus absq̄ cemēto factus | depulse | q̄que p no impulsu dissoluitur Ac si dicat vos putatis me

Hugo A nore huius libenter
pacior ad hoc. Quia
ipse est deus meus p creationem
a saluatore me? quia me creauit
adiutor meus ad bene operandum
a ideo non emigrabo ad exercitum dyaboli quia ¶ Ideo saluatore
me **Nico** a tota salus mea
um **Nico** a gloria mea quia
scm apl'm. Qui gloriatur in dño
glorietur deus auxilij mei id est
dator auxilij mei in vita presenti
a spes mea in deo est de vita eterna adipiscenda Spes enim est certa expectacio future beatitudinis
ex gratia a meritis p̄uenies. Et
ideo ad hanc spem inducit fideles
populum dicens Sperate in eo
omnis congregacio populi scilz
fidelis. Infideles enim nō habent
vnde vitam beatam sperare valeāt
Aug? Sperate i eo. Inimicami
mi ydithun transilite i
inimicos vestros resistentes itinere vio
Glosa a effundite coram
illo corda vestra p
confessionem. Nolite retinere in cor
de vestro vi
Cassio. tus peccati Effundite
āte dñm
cor suum qui peccata sua vberrimis
lacrimis confitetur Vnde i. xl psalmo dicit. Hec recordatus fui a effudi in me animā meam confitendo a deuote **Nico** Deus adiuorando
tor noster in
eternum finem cuius adiutorio nl'
tum opus est meritorium Verum p
tamen hoc non attendunt vani
filij hominum dicuntur homines
vani qui non ordinant tempora sua

vij.

cito pueretre quasi paries idimatum a macrie mueretrata sed tale
me non mueretis qm̄ ego sum dō
habens ymaginem dei in natura
lib?. viuens scm rationem a ideo
sum quasi paries erectus ad sup
naq habens similitudinē eius in
gratuitis. Et ideo sum ligat? ame
to caritatis p̄terea in vanum labo
ratis me p̄dere Veruntamen ip
si peccatores propter reprehensio
nem meam non dimittūt malicia
suam sed precium meum id est oē
bonū op?. meū q̄ emo vitaz eternā
Cogitauerunt imfidiose repelle
re et auferre a mea idcirco caucur
ri in filij sicut in alio psalmo dictū
est. Sitiuit aia mea ad deum fontē
viuz. Sed illi quasi ficti adulato
res voluerunt cursum meum retar
dare et impedire p hoc q̄ ore suo
benedicebāt adulando a vanita
tem michi suggerendo
Nico Et corde suo maledice
bant malum i hoc co
gitādo. Sed q̄uis hec mihi faciāt
Veruptamen deo subiecta esto
aīa mea non vacillare nolimo
ueri aduersitatib? aut blandicijs
iniquoꝝ a sancte conuersacōnis p
posito quoniam ab ipo pacia mea
Augu. Fornax in qua fit iu
mundus. palea qua ignis accendi
tur sunt iniqui. aurum quod pur
gandum est sunt iusti. ignis quo
purgantur est tribulacō aurifex
de? est. Quid vult facio ergo auri
fex deus vbi me ponit aurifex: tole
re quā ab ipso pacientia mea

ad finem debitum cuiusmodi sunt auari spem suam ponentes in diuitijs magis q̄ in adiutorio dei. Filios hominū dicit imitatores carnaliter viuentium. Mendaces filij hominum Cassio. Siue in stateris. Hoc tangit qui ponderibus iniquis emendum accipiunt simplicitatem siue q̄ homines sibi placentes iusti atq; pacifici videri volunt cum sint decepti mutabilitate fallaces. Vñ subdit Hugo. Vt decipiat ipsi homines falsis ponderibus aut sub falsitate eloquencie. De vanitate. Vt occultent vanitatem suam que est sine fructu iusticie. In ipsum. id est in eo q̄ mentiuntur se habere equas stateram. Talis ergo dehortatur id est dissuadz dicēs. Nolite sperare in iniquitate. id est in diuitijs que dicuntur iniquitas q̄ faciunt homines iniquos aut quia male acquiruntur. aut quia male tinentur aut quia male expenduntur. Vñ apls ad thimoth. Precipe diuitibus huius seculi nō sperare in incerto diuitiarum sed in deo viuo q̄ prestet nobis omnia abunde ad fruendū. Et. Si nō tetis diuicias

Nico. Rapias nolite concupiscere. Auferendo aliena per violenciā diuicie si af. no. cor ap. Ponendo in eis spem finem vltimū quia ita deducūt ad gehennē interitum. Nā beatus cuius est dominus deus spes eius a non respexit in vanitates et insanias falsas

Cassio.

nō damnat largas diuitias q̄b dispensatio modificata prestatur. Inde enim egentibus subuenitur inde reficiuntur egroti. inde pauperum nubitas operitur. Inde plures ad celorum regna puenīt. Econtra q̄ diuicias cor suum apponit. autem non vult expendere in bonos vsus sed patrimonia cupit semper augere. a dum ibi spes tota repo nit fames earū rerum semp augen

Hugo. Dein de reddit causā predictorū. videlicet q̄ aliena non sunt rapienda a q̄ diuicie non sunt diligende quia deo eo q̄ iustus est punit malos. Et quia misericors est premiabit bonos. Vnde dicit. Semel. id est immutabiliter quia firma est eius sententia. Locutus est deus. per prophetas. per filium a per apl̄os. Et in ista stabili locutione. Duo hec audiui. que sequuntur. quia potestas dei est. ad pumendum. a tibi domine misericordia. ad pmiandum plus q̄ merita requirant. Hec duo manifesta erunt in re. Qa tu reddes vnicuiq; tam bonis q̄ malis. iuxta opera sua.

Nico. Sicut iustus iuste qui non permittit aliquod malum impunitum. sic non aliqs bonum irremuneratum. Vñ di

Hugo. cit duo hec quia omnia que scribuntur in sacris paginis de deo ad eius misericordiam a iusticiam reducūtur. Juxta illud psal. vniuerse vie domini misericordia a veritas requirentibus testamentū eius a testimonia

eius ⌊quasi dicat. Si perquiras p totum vetus a nouum testamen tum quicqmō muenies ad miseri cordiam vel veritatem ptinebit

Cap. Respiciam⁹ in hoc psal mo sentēciarū lumina quasi quasdam relucere candelas lāpat fides. chorruscat veritas quā debet christianus populus in tuei ne mundi istius tenebris obcęca tus. recte fidei tramitez non sequa tur. absędat error tenebrosus pre catorum. dolositas iniquorum cō quescat. vanitas hominuz secula rium deseratur. a fallacia mūdi cō temnatur. Non in ingenio. non in seculi dignitatibus presumat sed in vera sapiētia spes ponatur que omnis erroris viā docet fugere

Collect

Et prius qz tempus recipiendi pre mia aduenīat pro meritis. studea mus trāsilire de vicijs ad virtutes de mundo hoc ad deum. qui nos a iudicio mortis eripiat. nosqz sibi quasi alūnos proprios subdat. cō formesqz suo corpori factos eterne felicitati misericorditer associet. q̄ tecum cum suis fidelibus sine fine feliciter gaudere valeamus ipso prestante cui est honor a gloria in secula seculorum Amen

Psalmus lxii

DEus deus me us ad te de luce vigilo.

Nico. Ad litteram dauid fecit hunc psalmum quādo fugiens a persecutione saulis habitabat in desertis iudee sterilibus a asperis propter quod deus faciens cum temptacione proficientum consola batur eum illum naciombus suis cuius psalmi titulus est. psalm⁹ dauid cū esset in deserto ydumee.

Hugo In precedēti psalmo egit de transiliēte ea dūca a transitoria huius mundi sed quia nō potest homo subito oīa huius mundi temptamenta tran silire eo q̄ incolatus eius prolōga tur. Idcirco agit de viatore quē in deserto huius mundi oportet multas tribulationes sustinē an teq̄ ad patriam possit peruenire. Est ergo sensus predicti tituli tal⁹ psalm⁹ iste est dauid id est cuius libet fidelis agens de hoc quod sus stinet cum esset id est dum moratur in deserto ydumee id est in hoc mū do derelicto a deo a in terrenis glo riante. ydumea vero terrena inter pretatur. Intentio psalmiste ē nos monere vt recte conuersemur i me dio nationis prauē a peruerse Ec clesia igitur seu quilibet fidelis cum desiderio festinare ad deum conten dens quomodo se habeat in deser to huius mundi exclamat dicens

Deus ⌊ Glosa omnium p creationem qui es ⌊ deus me us ⌋ per cultum a desiderium sāc⁹ per hanc geminationez exprim t affectum pie deprecationis ⌊ ad te de luce ⌋ id est diluculo aut p puri tatem conscientie que lux dicitur sicut mala conscientia tenebre di

cit iuxta illud apostoli Fuistis aliquādo tenebre nūc āt lux in dño

August L vigilo ⌋ est somnus animę mee somnus corporis Somnum corporis omnes debemus habere quia corpus nostrum fragile non potest diu sustinere animam vigilantem atentam in actionibus. Ideo deus donauit somnum corpori quo reparentur membra corporis vt possit vigilantem animam sustinē Illud autem cauere debemus ne ipsa anima nostra dormiat. Malus est somnus anime hoc est obliuisci deum suum. bonus est somnus corporis quo reparatur valitudo corporis. Somnus autem anime est obliuisci deum suum de quo sono dicit apostolus Surge qui dormis et exurge a mortuis et tu illuminabit christus. huius autem vigilācie causām ostendit cū subiungit

Aug. L Sitiuit anima mea ⌋ Alius desiderat aurum et argentum. alius desiderat possessiones et familias

Cassiodor. Sed anima fidelis sitit deum quādo mādata eius et vtutes sanctas quas sacra scriptura commendat ardenter concupiscit et quando desiderat ipsum videre a quo bonorū omnium fluenta constat emanare Ipsa enim anima culta rebus celestibus. desertum estimat mundū quia semp estuat. semper sitit donec ad fontem illum misericordie diuine pueire meretur. Addidit quoq; L q̄ multipliciter ⌋ a istud hic ponitur pro multiplici defectu Sitiuit etiam L tibi caro mea ⌋

Iero. quia plus sustinet caro q̄ anima Nam q̄uis anima per cogitationem crucietur in corpore. corpus tamē sustinens asperis tribulationes. tormenta vigilias ac egestatem et egrotationem fame siti et nuditate vult liberari id est deponere mortalitatem Vnde et apostol⁹. Miserias corporales deplangēs exclamat ad romanos xij. d. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius

Aug⁹ Quā multipliciter caro laborat tam multipliciter sitit. Et vbi

Hugo L In terra deserta ⌋ hoc est in mundo isto qui sterilis est non faciens fructum bonorum operum L inuia ⌋ non habēs viam veritatis quoniam fallit promittens vitam inducit mortem L a ima quosa ⌋ fame veritate gratie a humore lacrimarum L sic ⌋ enim in tali sterilitate penuria spirituali L in sancto ⌋ videlicet desiderio vel per sanctum desiderium L apparui tibi ⌋ id est me presentaui L vt viderem virtutem tuam ⌋ id est misericordiam tuam; ut periret in presenti vita quia iustificas ipsum L a gloriam tuam ⌋ in futuro vbi sedes ad dexteram tuam patris L Quoniam melior est misericordia tua super vitas ⌋

Augustin⁹ Multe sunt vite hūane alius eligit sibi vitam negociandi. alius vitam rusticandi. alius vitam militandi. alius

alius hanc alius illam. Sed deus vnam vitam pmittit que est eterna a illam non dat nobis propter meritа nostra sed propter misericordiam suam

Cas. Misericordiā dicit dñm̄ p̄emia q̄ sanctis suis larga pietate pmittit i vita eterna que longe potior est avita p̄sēti. Ista vita inumerabiles erumnas possidet. Illam tranquillitas eterna comitat. q̄ vita eterna tanto distat a mūdi hui⁹ cē quāntū tormēta pñt ab eterna regē discrepare Dicē p martyz eā fuē morte hui⁹ seculi libenter affectant quia nōrt pro isto iteritu tempali perpetue se esse victores sicut dicit apostol⁹ Non sunt condigne passiones huius temporis ad gloriam futuraz que revelabitur in nobis. Post tanta beneficia misericordie vir iustus vel ecclesia deuote laudis obsequium pollicetur dicens

Nico. Labia mea laudabūt te. Hic cuz gratiarum actione pro consolationibus tuis mihi exhibitis Benedicam te in vita mea

Aug. Quid ē vt misericordie tue tribuam vitam meam in qua te laudo non meis meritis.

Cassio. Benedicē ei vnus quisq̄ in vita sua perfecte deuz quādo homis operib⁹ in hac luce vsatur

Hugo. Et quia bene viuere tenuio sit pura ab iam gloria. Jō subdit. q̄ in nomine tuo. id est ad honorem nominis tui. leuabo manus meas. Per manus opera intelliguntur Manus leuat qui bene operatur amore celestiuz bonorum. Vnde apostolus ad thi. Volo viros orare in omni loco leuantes puras manus sine ira et disceptatione id est cōtentiōne Sz quia in laude dei necessaria est deuotio. Jdeo consequenter petit eaz dicens Sicut adipe a pinguedine repleat anima mea. Adipes sunt viscerum crassa velamina Per adipem qui est in intestinis significat deuotio mentis interior q̄ debz deo offerri. Vnde leuitici. iij. Omnis ei adeps dñm̄ erit. Per pinguedinem que est in carne figuratur exterior hilaritas in opere que etiam domino offerri debz sicut dicit apostolus ad chor. ix. Hilarem datorem diligit deus. Sicut enim antiquitus adeps a pinguedo placebant deo. Ita spiritualiter in nris sacrificijs spiritualibus deuotio mentis a hilaritas operis placet ei. a ideo petit iste animam suam his repleri. Et quia anima sit rpleta eructat laudem dei. Jdo subiungit

Nico. Et labijs exultacōnis laudabit os meum. scilicet nomen sanctum tuuz quia de tantis beneficijs non ero tibi ingratus. Je memor fui tui sup stratum meum i matutinis meditabor in te. Aliqui textus habent si memor i dest q̄a memor fui tui super stratum meum. hoc est de nocte. etiam in matutinis hoc est de mane meditabor. Ac si dicat. cogitaui de tua bonitate atq̄ de tuis beneficijs nō solū de die sed etiā de nocte

Cassiod Vel p̄ stratum in q̄ quiescamus intelligitur prosperitas a quies. Si ergo memor fui tui te laudādo in p̄speritate a quiete. quanto magis in matu- tinis **Glosa** t̄m in luce gratie tuis michi illucente Lquia fuisti adiutor meus ⌋ in periculis huius seculi ⌊est⌋ ⌊idcirco Lin velamento alarū tuarū exultabo⌋

Nico que sūt protectio a malis. a directio in bonis Ladhesit anima mea post te⌋ vt te sequatur frequenti dilectione Et iō Lme suscepit dextera tua⌋ a gratia vel p̄piciatio tua in sua p̄tectione.

Aug⁹ Quis enim p̄tinens ad cristuz non variis tem ptationibus agitatur a quotidie agit cum illo dyabolus a angeli eius vt peruertatur qualibet suggestione vel cupiditate aut p̄missione lucri vel terrore damni vel promissione vite. vel terrore mortis vl alicuius potentis inimicissimi. aut alicuius potentis amicissimi. omnibus modis instat dyabol⁹ quem admodum nos peccare faciat sed non timeamus quia sub protectō ne dñi nostri ihesu xp̄i sumus

Nico ap̄ter q8 Lipsi vero⌋ demones Linvanum quesierunt⌋ p̄dere Lanimam meā⌋ sed non impune quia exigēte sua malicia⌊ itroibūt in inferiora terre⌋ vel in carcere infernali qui est locus debitus eis Ltradent⌊ in man⁹ gladij⌋

Jero Hoc est in perpetuitatez tormētorum ⌊Hugo Lpartes vulpium erunt⌋

Nico quia sociabuntur cum hominibus fraudulentis cum quibus damnabuntur. Juxta illud. Mat. xxv. Ite maledicti in ignem eternum qui paratus est dyabolo a angelis eius

Collect Predictuz verificatū. **Aug⁹** a Cassiodorus exponunt vt sit vox christi dicētis de iudeis Lipsi vero invanum quesierunt⌋ extinguere Lanimā meaz⌋

Cassi. quādo falsis criminibus sanguinez meum effudere decreuerunt sed non potuerūt implere quod voluerunt. quia cristus tertia die resurrexit **Augusti⁹** Et quia christum occiderunt ne p̄derent locum a gentem ibest terra eorum Idcirco introibūt inferiora terre⌋ Que sunt inferiora terre. terrene cogitationes. Omnis enim qui contra salutē suaz cupit terrena est sub terra. qui terram sibi p̄posuit a se subtus terram fecit⌊ tradentur in manus gladij⌋

Cassio. Tradita est in man⁹ gladii gens iudea ān do eam principes romanorum Titus a vespasianus cede icendi iocis vastauerunt⌊ partes vulpiū erunt⌋ Hoc factuz est quando in illa Jerosolimitana vastatione cadauera iudeorum remanserunt sup terram ad escam vulpiū feraruq reliquarum Et merito Vt qui in sibi dolarum maliciam transierunt feraruz fierent esca subdolarum q̄ les sunt vulpes que fraudibus aliorum querunt ⌊Hugo enume

rans pēnis malorum consequenē
ostendit premia iustorum dicens
Ieo [R]ex vere videlicet xp̄s
qui est rex regum letabi
tur in deo patre post resurrectio
nem a quia cum ipso erunt eius
membra. Ideo subditur a lauda
buntur omnes qui iurant in eo
Nico p christiani qui i bap
tismo seruire deo promit
tunt a fideliter adimplent
Cassiodor Cū sancti dei
dant ipsi sunt sine dubitatiōe lau
dabiles quia non possunt preco
nia eius digne narrare nisi qui ad
palmā indulgentie meruerunt p
uenire Reddit causam leticie vnde
a rex letetur in deo a laudetur om
nes qui ei promissionis fide deuo
cōēz fideliter impleuerunt dicens
Hu obstructū ē id ē obstrue
tur Os loquentiuz iniqua
Hoc adimplebitur in extremo iu
dicio Os enim detractorum a blas
phemator̄ populi fidelis obstru
etur qui hic iniquis locutionib9
delectantur. Vnde a regum. ij. Im
pij in tenebris conticescent a psal
mus. Omnis iniquitas oppilabit
os su
Aug9 Igitur karissimi
um gratias agamus
domino nostro qui nos in deserto
huius seculi non deseit dando no
bis q3 carnis anime necessariuz
est Et quando nos aliquibus ne
cessitatibus erudit vult vt ampli
us illum diligam9 ne forte aliquā
do illuz obliuiscamur Subtrahit
nobis aliquando que necessaria
sunta attrahit nos vt sciamus q3
pater a dominus est a non solum
blandiens sed flagellans
Collector Gaudeamus ita
q3 de huc vigila
re ad ipsū atq3 in hoc arido deserto
sitire fontem vite sic in sancto de
serio cor nostrum laudet deum. et
benedicant eum labia nostra vita
nostra opa nostra Sit pinguedo
deuotionis in corde hilaritas in ac
tione ac memores simus dei vespe
a mane. sit gaudiuz nostrum in ip
so. adiuuet illi toto mentis deside
rio anima nostra. Caueamus ex
empla malorum qui pereunt. qua
tinus imbulgētie gratia dei munere
pcepto possim9 in celesti regno gau
dere cuz christo qui est benedict9
in secula seculorum Amen.

Psalmus.lxiii.

Exaudi deus
Nicola. Ad litte
raz psal
mū istū dicit dd fecisse loquēs in
psona danielis quez ipē dd p̄uidi
mittēdū i lacū leonū a ide diuinit9
liberāduz. Allegorice vero p dani
elez qui dicitur vir desideriorum fi
guratur christus de quo dicit ag
gei. ij. Veniet desideratus cūctis
gentibus. ipse vero per inuidiam
fuit morti traditus sicut daniel
pre inuidia fuit missus in lacum
leonum Et in agonia imminentis
passionis positus orauit ad pr̄em
de cui9 passiōe a oratōe exponit ur

psens psalm⁹ Cuius titulus talis est. In finem psal. dauid

Cassio. Cuius tituli verba sicut sepe dictum est absolute referunt ad xpm q̄ locuturus est p totū hunc psalmum. qui sextus esse cognoscitur horum q̄ passionem a resurrectionem eius breui relatione contingunt

Hugo Intentio ne enim hortatur nos vt in tribulatōne mb⁹ spem habeamus in christo q̄ passus est pro nobis

Cassio. Rex igit caput nostrum dñs christ⁹ a pte humanitatis assumpte postulat vt eius exaudiatur oratō a ppli iudaici timore liberetur docens quō nos in tribulatione cōstituti orare debeamus. Ait ergo.

Exaudi deus patet oratione meam cum deprecor. a timore inimici eripe animaz meā. Trāslatio romana habet. Exaudi deus orationem meā cum tribulor. Nō postulat vt mimme pro oīm salute moriatur sed vt a timore ppli p sequentis anima erepta sancte dispēsatōis fine cōpleat passionem.

Nico Orauit enim patrez dicens. Trāseat a me calix iste. Et exauditus fuit in sua resurrectōne in qua corpus habuit impassibile a immortale. Vnde consequēter subdit. Qui protexisti me a conuentu hoc est a consilio iniquorum malignantium id est machinationum contra me malū a hoc ecce opē cōplentiuz Vñ subdit. a multitudine operantiū iniquitatez p tectus est plane a cōuentu malignantium quia dum illi cum crebrent cōmunit mori resurrectionis eius gloria probantur esse cōfusi

Collect Sequitur quō iudei opati sunt iniquitatē in xpo cum subditur. qui exacuerunt vt gladiuz linguas suas.

Cassio. Clamantes Crucifige eum In uicem quippe rei facti sunt scelestis plata sententia. nec interest q̄ occidendus sit innocentē aliōs occidendus esse pronunciat Sequitur.

Hugo Intenderūt arcū i fidias occlte sagittare in obscuro rectos corde. Hoc dicit quia cū qn eū a iuda discipulo emerūt xxx. argēteis a hō appellat rem a ma

Cass vt fieret traditor qui rā eius videbatur fuisse discipul⁹. O res amara a oi fellitere cōuiuā ad pdicōnē discipulū ad necē cōseruatorem premio subito fuisse corruptum.

Hugo Ad hoc intenderūt arcū vt sagittēt a vt inficiāt. i occlt⁹ a latenter scōm eorū opinionē. i maculatū a crimine sine macula peccati. Subito a

Aug. insidiose qui nō puse sagittabūt eū

Nicol Sagittis linguarum bene dicit subito quia paulo ante eū honorauerūt dicendo Benedict⁹ q̄ venit in nomie dñi rex isr. a non timebunt. scilicet neq; tantum scelus perpetrare

Aug Oportuit le hominem q̄ mortuos suscitabat

[fiemaue runt sibi] **Cassi.** obstinacõe durissima [sermonez neq;] quando dixerunt Reus est mortis. Sue quando p fessi sunt. Sanguis eius sup nos a sup filios nostros **Hugo** Intantuz enim obstinati fuerunt q; nec ipse iudex pylat9 potuit eos dissuadere mortem cristi vnde lauit aqua manus dicens. Innocens ego sum a sanguine iusti huius Nec tantuz obstinatos sed astutos in malicia eos fuisse ostendit dicens [Q]Narraue runt vt [id est qualiter] absconderent laqueos] **Nico** id est insidias quia inter se tractauerunt quomodo illum dolo tenerent a occiderent. Mat. xxvi. [dixerunt quis videbit eos.]

Hugo quia putauerunt q; deus non videret eos a etiam q; homines non perpenderent

Cassio christuz tantummõ hominem putantes ideo maligmitatem suam nõ erubebant agnosci. Hic describitur cõsuetudo peccantium. Omnis enim q; dolum parat. hominem se fallere putat vt possit ad suas nequicias peruenire **Augusti9** O cor humanũ q;re tibi dixisti Quis videt me cum ille videat qui te fecit **Hugo** Consequenter ostendit iudeos ex magna deliberatione illud scelus perpetrasse. b. [C]rutati sunt] [iudei] [imq;tates] **Glosa** scilicet quomõ accusarent iustum per falsos testes vel quomodo eum occiderent: et per multas vias eius mortẽ q;rentes

Aug dicebant enim non tradatur per nos sed p diuinum iudicium suum. non occidatur a nobis sed a iudice totuz nos faciam9 a nil fecisse videamur. Simulata equitas non est equitas sed duplex iniquitas quia a iniquitas ẽ a simulacõ Quanto acutius sibi excogitare videbantur tanto magis deficiebant quia a luce veritatis et equitatis in profunda consiliorum malignorum demergebantur a iõ [decreuerunt scrutantes scrutinio]

Hugo id est licet diligenter scrutarentur tamen fraudati sunt ab intentione sua.

Nico Querebant enim extinguere ipsius nomẽ qõ magis fuit dilatatum per suam passionem propter quod centurio videns signa in eius passione cõ dixit Mathe. xxvij. Vere filius dei erat iste Et multa de assistentibus percutientes pectora reuertebantur vt hic tetigit. Matth. xxiij. Quod autez iudei a sua intentione defecerunt patenter ostenditur cum subiungit [H]Credet homo [scilicet christus de q; in alio psal. dictuz est. Dõ natus ẽ in ea] [ad cor altũ] [et ad consilium profundum a secretũ vt dicit

Aug9 Nã voluntarie accedes ad passineom per fecit pfundũ dei secretũ qõ dispo fuerat filiũ suũ pati pro redẽptõe mũdi

Hugo Accedet & hõ crist9 ad passionẽ a tñ non extinguet nomẽ ei9 Vñ sequitur [

exaltabitur ſm resurrectione quia humiliatus fuit homo in passione

Cassio. Exaltatur autez deus non quantum ad se ipsum sed quantum ab eo apd quē maior cognitio de deo habetur. In hoc enim q xps creditus est deus a multis gentibus magnificatus est a exaltatus.

Hugo Consequenter irridet p phēta iudeos de duobus. Primo de eo q facto non potuerunt nocē efficaciter cristo Vnde dicit Agitte puulorum facte sunt plage eorum hoc est plage eorum qs christo intulerunt facte sunt fictē festuce id est manes Solent enim puuli facere arcū a trahere festucas huc illo iudendi tanq sagittas. Idē

Cassi. Secdo irridet eos ppha ex hoc q nec verbo potuerunt ei nocere. Vnde dicit a confirmate sunt contra eos lingue eorum quia viderunt eum postea resurgentem de sepulchro quem prius de cruce posse descendere nō credebant Vñ ecclesia in derisione eorum cantat. Dicant nūc iudei quō milites custodientes sepulchrum pdiderunt regem. Et postea sequitur. Aut sepultum reddant. aut resurgentem adorent nobiscum

Cassio. Conturbati sūt ad penitentiā oēs q videbāt eos vq intelligebāt iudeos reos a cōfusos eo q de fuerūt videntes xpm resurrexisse. Et hi conturbati ad penitentiā dixerunt ad ap̄los Quid faciem9 viri fratres. de qb9 tria milia credentiuz baptizati sūt

et habetur actuū. ij a[ltimuit] omis homo Omnis homo hic intelligendus est non ulcumuersalis sed q in iudicium futurum considerata dominū potest ate formidat. Nam vt intelligas hoc tantum de fidelib9 dicit vide quod sequitur Omnium clauerunt opera dei scilicet gloriam resurrectionis. agnitionem in fractione panis. ascensionem in cē. variis linguis locutos fuisse eis. varijs linguis locutos fuisse discipulos. et cetera que per apostolos suos post resurrectionez suam dominus saluator ostendit. Ista enim annunciauerunt predicando diuersis gentibus a facta eius intellexerunt vtiq intellexerunt diuina esse quia talia impleri non potuit humana fragilitas

Nico Letabitur iustus in domino per christum redemptus a sperabit in eo id est per ipsum ad gloriam venire et laudabuntur omnes recti corde

Cassiodorus Recti corde sūt qui per rectas semitas dominī gradiuntur in obseruancia mandatoz dei Tales enim reddūtur semper laudabiles quia a dominum laudant a ab ipsa veritate laudantur Quid enim laudabilius q ab ipso iudice in conspectu omnium angelorum gloriosea de fidēnter audire Venite benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi

Aug. Ea q fecēs semp dixim9 q in hac vita pacūtur nō ea tbuūt

Dec karissimi audientes corrigamus vitam nostram non xpleim⁹ in peccatores qui prosperantur in hac vita sed magis timeam⁹ deum no qui nobis prestare dignet vt sagittis iniquorum liberi ab arcu falsitatis erepti mereamur ab eo protegi q̄ sanctis omnibus prospere salutis gloriam tribuit immortalitatis ad quem nos perducere dignetur qui est benedictus in secula seculorum Amen.

Psalm⁹ .lxxij

QEdecet ỹn⁹ deus in syona tibi.

Mico Iste psal. iuxta litterā ē grāru actio iudeorū p reditu captiuitatis babilonice quez predixit Jeremias a pro tēpli reedificatione quā dauid ꝓuidit in spiritu. Et de hoc fecit hunc psalmum Cuius titulus talis ē **C**assio In fine psalmi dauid canticū Jēmie et ezechielis de populo trāsmigcionis cum incipet pficisci Mirocies dictū ē q̄d significet In finē psalmi dauid. restat vt sequēcia dicere debeamus. Cum populꝰ hebreorū ex ciuitate iherusalē ꝓpē suam inobedientiam captiuus in babiloniam a caldeorū gente ducētur Jeremias a ezechiel ꝓphete dixerunt eos post .lxx. annos in suam patriam esse redituros eū sanctq̄ ab hostibus iherusalem meliore statu reparaturos

insipientie sed cōsilio dei ad medicinā. non presumūt de iusticia sua vt putent se minuste pati quod patiuntur. aut ideo esse deum iniustuz quia non plura patitur ipē qui plus peccat. Tu enim qui pateris noli zelari in peccatores quia nō patiuntur non infirmantur non tribulantur in hoc mundo. Nouit deus quid tibi donz. a quid tibi subtrahat Quod tibi donat ad consolationem valeat non ad correctionē. a quod tibi subtrahit ad toleranciam valeat nō ad blasphemiam. Si autem blasphemas et displicet tibi deus a tu tibi places peruerso corde a dist orto es. Si laudabuntur omnes recti corde profecto damnabuntur peruerso corde duo tibi preposita sunt elige cum tempus est Si recto corde fueris ad dextram eris a laudaberis. Quomodo? Venite benedicti patris mei percipite regnum. Si autem peruerso corde fueris si prouidentiam dei irriseris si dixeris in animo tuo. Vē nō curat deus res humanas? Si curaret nunquid ille latro ille vsurarius ille tyrannus tantum habet. a ego innocens indigerez? Peruerso corde factus es venet iudicium extremum apparebūt omnia propē que ista faciat deus. Et tu q̄ noluisti in hac vita dirigere cor tuum ad rectitudinez dei a te ad dextram prepare. vbi laudabuntur omnes recti corde. eris ad finistrā vbi tunc audies. Ite maledicti in ignem eternum qui patus est diabolo a angelis eius. Collector

Hugo Et quia iste populus magnum gaudium habuit cum incepet proficisci id est reuerti de babilonia in ierusalem Ideo hic psalmus dicitur canticum

Augusti⁹ Sed quoniam sicut dicit apostolus hec in figura contingebant illis. scripta autem sunt propter nos debemus enim noscere captiuitatem nram

Cassio. que babilonia id est confusio dicitur qui peccatis facientibus in diabolo potestate tra

Augu. debemus ducimur enim noscere reditum nostrum de babilonia in ierusalem hoc est de culpa ad gratiam de vicijs ad virtutes. duas istas ciuitates faciunt duo amores. Inimicum facit amor dei. babiloniam facit amor seculi Interroget ergo se quisq; quid amet et inueniet unde sit ciuis. Et si ille se inuenerit ciuem babilonie extirpet cupiditatem. plantet caritatem Si autem se inuenerit ciuem ierusalem tollet captiuitatem speret libertatem

Cassio. Unde hic psalmus exponitur moraliter de populo fideli qui peccata seculi deseruit et reuertitur ad dominum saluatorem

Hugo propheta igitur in persona populi christiani peregrinantis in mundo a reuertentis per penitentiam ad deum in laudem saluatoris prorupit dicens

Et decet ymnus deus in syon] Ac si dicat Reditus est de babilonia id est de confusione peccatis mundi vt in syon id est ecclesia militante reddatur laus deo debita Ab his ergo qui exierunt de peccato ad gratiam decet laus deum quia non est speciosa laus in ore peccatoris sicut dicitur ecclesiastici xv. Et vere te decet ymnus qui tu es dignus iustus bonus qui munit ecclesia quando cantatur Vere dignum et iustum est equum et salutare. Et etiam post psalmos Gloria patri et filio et spiritui sancto et tibi reddetur votum in ierusalem] In baptismo renunciaui sathane et tradidi deo corpus et animam meam per votum fidelitatis. Nunc votum persoluet de peregrinatione in illum id est in eternam tranquillitatem me cum hoc corpus mortale induerit immortalitatem et incorruptionem. Et vt hoc implere possim exaudi deus orationem meam] vt quod tibi promisi in baptismo persoluere possim in resurrectione mortuo per quia] ad te omnis caro] id est omnis homo

Cassio. A parte totum significans per figuram synodochen] veni et] in iudicio finali. Sic enim de illo iudicio dicit apostolus Omnes enim stabimus ante tribunal christi vt recipiat vnusquisq; propria corporis prout gessit siue bonum siue malum.

Hugo Verba iniquorum] scilicet demonis suggerentis et persuadentis ac excusatis se] preualuerunt super nos] id est fuerunt causa quare exulauerimus de parabiso dei. et in hoc exilio positi Unde necesse habemus

exiuerã ad patriã rediue. Sed sicut
dicit hõ est spũs vadẽs q non redi
eus ꝙ per se potest ĩ peccatuz ire
sed per se non potest de peccato re
diue. Jdeo ostendit q ex dei miseri
cordia pdit reditus iste non ex
nostra iusticia vnde dicit [a impi
etatibus nostris tu ppicialeris]

Hugo Vsq; ĩ finem nos sic
fuissem⁹ ĩ errore nisi
tu ppicius fuisses nostri qui nos sã
guine proprio mercatus es etiam
post bap **Mico** [mpietatib⁹
tismum nostris tu ppi
cialeris [dans nobis locum pẽi
tẽtie de **Hugo** Et quia deus
peccatis omnes ad re
gnum vocat ꝫ nõ omnes pueiunt
Jdeo subiungit [Beatus quez ele
gisti] per gratiam tuã de mundo [
q assumpsisti] ĩ futuro i sorte sã
ctorum tuorũ. Nõ ei pdesse electio
nisi sequeretur assumpcio. Judas
emz fuit electꝰ sed nõ fuit assump
tus ꝑm illud. Jo. vi. Nõne vos. xij.
elegi vnus ex vobis dyabolus ẽ
Talis autẽ electꝰ q assumptus [ĩ
habitabit ĩ atriis tuis] ꝙ ĩ cele
sti ihrlẽ qm appellat atria ppter
plenitudinem. Jbi est enim plenitudo omniũ bonoruz. Vñ seq; [Re
plebimur ĩ bonis domꝰ tue] Vnde
i alio psal. dicit. Saciabor cum ap
paruerit glo **Cassio.** de qui
ria tua bus bo
nis dicit apls q oculus non vidit
nec auris audiuit nec ĩ cor homi
nis ascendit que prepauit deus
his qui diligunt eum Sed qa fas
est pro parte loqui audita. domꝰ
eiꝰ bona fuit. tricenarioꝝ sexagenarioꝝ
q centenarioꝝ fructus que ibi scis suis
fidelibus dns pollicet [semẽ ẽ tem
plum] **Hugo** Celestis gle i q
tuũ] hitat sã [mãbi
le i eqtate] ꝙ i eqlitate pticipacõis
gaudii. Vñ ꝙ ad clo. xv. sup illã
Stella differt a stella i claritate dic

Glosa cit sãctꝰ i impari da
ritate p gaudiũ. Jn
cãtat ecclã Aie sãcto q fuit coeqles
Et vt ad tante bitudis pmia veni
re valea **Mico.** [Eraudi nos
mus. deus salutaris
nr] ꝙ saluatoꝛ noster fine cuiꝰ au
xilio nihil bo
ni possum⁹ **Hugo** Ac si di
cat O criste nos ex tẽplũ tuũ celeste adhuc
pegrinãtes audivt introducaꝰ nos
nõ nostris meritis ꝫ tua mia quia
te fecit nostra salua troẽ q etuã es
[spes oim fi **Cassi.** ꝙ oim q
uium terre] habitãt
ĩ tra [a i mari lõge] hoc ẽ q bitant
ĩ insulis maris vel ĩ mari lõge hoc
est ĩ toto mũdo. Mari qppe rectẽ cõ
patur hic mundꝰ qꝛ falsitatibus
amarꝰ est. fluctibꝰ diabolicis qui
a vicioꝝ temptacõmibꝰ cõmouet
Oim ergo spes es qm cunctis fide
libꝰ eterna premia cõpromittis

Hugo Jn hoc q tu es [Pre
parans] hoc est ordi
nãs [mõtes] ꝙ apl̃os ad pdicãdũ
i oẽz tram a i fines orbis terrarum
qui montes dicunt propter emi
nentiam virtutum. Et quia ptmi
suscæperunt radios solis id est
doctrinam christi orti ĩ hoc mun
do quos prepastis [ĩ virtute tua]

Cassi. qp̄ eos fecisti miracula magna vt ī magnitudiē vbi mere dulos conterrent a fidōrū ām̄a cōe corda durissima mollirent. Sz quēadmodū hoc p̄ pauerit consequēter exponit dicēs. Lacrāt̄ potētia. Lq̄ indutus maiestate sua. humanitas enim dñi verbi potestate precincta est vt qđ hō nō ḡuit virtus diuina prestaret. Deinde post p̄ per allegoriam montium dixit apl̄os esse prepatos nūc exponit quiđ per eos dominus fuit operatus dicens. Lqui conturbas profundum maris. corda impiorum dicuntur profundum maris profundius mersa in mari hȳ scīi

Hugo Horum corda dicit conturbata id ē ad penitentiam mota per predicationem a miracula apostolorum per quos etiam conturbas. Lsonum fluctuum eius. id est ipetuosas principum mundi huius contradictiones quorum aliqui conuertebantur ad fidem de quibus subditur

Verbabuntur gentes. Lad penitentiam. La timebunt. Lde cōmuni populo multi. Lqui habitāt terminos. Lid est vbicunq̄ terrarum a hoc. La signis tuis. Lquia visis signis miraculorum ad fidē fuit conversi

Nicolaus Et quia aliqui exeunt de peccatis in matutinis hoc est in tempore iuuentutis et aliqui in vespere senectutis ideo subditur. Lexitus. Lid ē conuersio quorum dam de peccatis erit. Lmatutini. Ltempore hoc est iuuentutis. La. Laliquorum. Lvespere. Lsenectutis a horum exitus. Ldelectabis. Lid est delectabiles facies angelis quibus est gaudium de uno peccatore penitentiam agente. quā to magis de multis conuersis delectan

Augustin⁹ Vel matutinum significat prosperitatem. a vesperam significat tribulationem seculi.

Cassiodor⁹ Exitus matutini est quādo aliquis ex mundi istius felicitate ad dominum conuertitur saluatorem. Qđ autem dixit a vespere delectabis significat tempus quādo grauia patientes in obscuritate tribulationum ad dominum vertunt creatorem qui merentes eorum conuertit in gaudium. Itaq̄ in exitu vtroq̄ delectabitur dominus quandoq̄ deuotos p abūdātiam suę largitatis acq̄rit

Hugo Cōsequēter ostendit causa cōuersionis gētiū. d. O tu xp̄e. Lvisitasti. Lp legatos apl̄os tuos. Lterrā. La ecclām de gētib⁹ collectā. Et inebriasti eā. Lp doctrinā apl̄orū. Lmultiplicasti locupletasti eā. La multiplicit. locupletasti eā.

Jero. diuersarū opib⁹ grātiarum. Itaq̄ Lumen dei. Lips cōuersus. Lrepletū est aquis a domus spūs sādi p baptismi abluciō nē

Hugo Et hec dona dicit aque qđ mūdāt a fecūdāt aias hoim Sz adhuc magis locupletasti cōuersos ad fidē q̄. Lparasti cibum ullo. Lid est corpus tuū debisti eis in cibum. Lquoniam ita est preparatio eius.

Annus benignitatis dñi inchoat
primo eius aduentu a durat vsq;
in finez seculi ¶ Et in hoc anno ca
pi tui ℣ iusti q̄ suscipiunt semen
verbi dei a pluuiā gracie spūalis
ℓplebunt ℣ veritate ¶ bonoz opm
¶ Languescent speciosa deserti ¶

Cassiodo. ℣ gentiles qui
a deo dicebant
deserti qm̄ ab eos null⁹ pphēta mis
sus fuerat q̄ pingues magno mu
nere diuinitatis effecti sunt qñ ab
eos apl̄oz predicacō scā puenit.
et grā dñi p fidē speciosi facti sunt.
quos pridē mere dulitatis matri
es horrenda turpabat ¶ et colles ¶
℣ mūes qz ipi sūt post apl̄os cel
siores ¶ exultacōe accā gent̄ ¶ qz pre
stante dño pueniunt ad eternum
gaudiū p tolerāciā passionum.

Jeroni. ¶ Laudati sunt ¶ id ē
℣ mduent̄ immortali
tate perpetua ¶ arietes ouium ¶

Cassio. ℣ apostoli a reliqui
sancti qui doctrine ℣
to ac bone vite exemplo duces exti
terunt pl̄o xp̄iano ¶ et valles ¶

Jeroni. ℣ sancti minoris me
riti qui licet coronā
nō accipiāt tñ ¶ abundāt frumēto ¶
℣ fructibus eterne vite abunt̄ ¶ da
mabūt ¶ in gaudio ¶ etem̄ hymnū
dicēt ¶ oēs pmisciue ℣ ex vtroq; se
xu electi p diuersoz meri torū do
mis perpetuas dño canūt laudes

Cassi. Intelligam⁹ pl̄m illū
tratū q̄ venit ad dñm
xp̄m q̄i suauitate letatus ē. et scia
mus ineffabile eē bñficiū qđ tan
ta legitur exultacōne celebratum.

3℣

lio eius ¶ ℣ non ab alio p̄ ab ipō
domino paratur ℞ cibus · a ce pp̄a
carne sua. O magna dignitas po
puli conuersi q̄ non indignū totū
habet sed ipsum dñm q̄ non vi. z
vel in sulsum prepat suis fidelibus
cibum. sed pciosum corpus ānū
sicut ipē dicit Joh. vi. Panis quē
ego dabo caro mea a p mūdi vita
Et vt eccā multiplicetur tu deus q̄
es ¶ Riuos eius ¶ ℣ apostolos et
predicatores ecclesie ¶ inebrians ¶
dns spiritus sancti Alia transla
cio habet Riuos eius iebria quia
apostoli et predicatores ecclesie p
mittue bñ dicunt riui qz doctrina
fidei manans a fonte xp̄o decurrit
p ipsos tanq̄ per riuos ad corda
aliorum p quos o deus ¶ multipli
ca gemmia ¶ ℣ germina ¶ eius ¶ ℣
ecclesie vt p doctrinā eoru crescāt
fideles in fide et ex credentibus alii
credant Sed ad hoc p germen fa
ciat fructum necesse habet irriga
tiv unde addit ¶ in stillicidijs eius ¶
℣ in simplici doctrina ecē ¶ letabi
tur germinans ¶ ℣ inebriās et no
uus in fide qui nutrit lactea doctri
na ℣ exemplis sanctoz tanq̄ gut
tis doctrinaz a merito letabit q̄a
tu Benedices corone ¶ ℣ multitu
dini credenciu tibi vt corona in sig
num victorie

Jeronim⁹. circūstanti.

quia sanctos premijs a temetipō
eorum agminibus coronabis.

Hugo hec ait corona sancto
rum dicitur eē ¶ ami
benignitatis tue ¶ qz in
ano gre redemisti nos

Glo.

hymnū q̄ eius quem primo xp̄i
psalmi p̄misérat q̄nta grā diuer
sitatis ornauit laudē incarnacōis
eius mirabili breuitate describēs.
Et q̄d mundo p̄stiterit fidelis ins
tructor edocuit. Ad postremū i resur
rectione ventura vniūsos sanctos
eius p̄mica dicit exultacōne in eo
gaudere. Sic a p̄ncia mirabili bre
uitate narrauit a ad spez maximā
cōcitandā futuā nobis p̄mia p̄mi
sit. Tribue rex celestis vt a nos ere
pti ab aridítate peccati dono mie
tue copiosi⁹ ditati scōy ūgamur
gau. Iero. Et si nō meremur ho
dijs. noz aī p̄mijs vl̄ coro
nis saltē venīā cōsecuti pena carea
mus futuri. Casſi. Per te iesu
iudicij. christe sal
uator mundi qui es benedictus in
secula seculorum. Amen.

Ipsalm⁹ lxv.

Iubilate deo om

Titulus In finez canticū p̄s resur
rectio. Aug⁹ nis. qm̄ gens iudea
spē resurrectiōis
mortuoy hās se solaz ad beatam
vitam putabat resurrecturam.
Casſi. eo p̄ int̄ ceteras nacio
nes q̄ adhuc idolis ser
uiebant solā legez deiveri habere
videba. Aug⁹ Secm quaz vi
tur. uendo et h̄ ha
beret bona carnalia a in resurrectio
ne mortuoꝝ talia sperabat de q̄li
bet h̄ gaudebat viz de xpi gacōne
filio. Casſi. Ecca gētes p̄hecie
rum. spū preuidēs esse
ere dituras huiꝰ psalmi canticum
profudit asserens spē illam resur
rectionis nō solū fideles ex iudeis ꝫ
vniuersitate de cunctis gentibus
habitu. Hugo. per qd a nos
tam. hortamur in
hoc ps̄ vt de resurrectōe xp̄i gaude
amus a in eā spem nre resurrectio
nis pona
mus. Cas. cta⁊ psuasionē
iudeoy q̄ se dicebāt solos ad bea
tam p̄ omniū vitā p̄tinere. Sed
mater eccia spe gnalis resurrectō
nis leta vniūsos ad canticū et ad
psalmū inuitans ait. Hugo. Iu
bilate deo oīs terra. i omnes habi
tantes in terra vel in ecclesia. Aug. in verni
te gaudioy si nō potestis verboy.
Non em̄ verbis iubilat ꝫ sol⁹ gau
dentiū sonus reddit q̄ p̄turientis
cordis in voce leticiaq̄ p̄pter ea
que verbis explicari nō possit.
Cas. Naz iubilacio dicitur ex
ultacō cordis que nec ta
ceri nec pre magnitudie sui p̄t̄ ex
plicari. Sequitur. psalmuz dicite
nomini. Hugo. quod est ite
eius. ti estis. Ille cōuenient psallit qui
q̄d ore laudat. h⁹ implet ope. ba
te gloriā laudi eius. vt sicut ei vo
cibus iubilatis ita in eū bonis ac
tibus glorieminī vt videntes bona
bus glorieminī vt videntes bonis
bona opa vestra glorificent patrem
vestrum qui in celis est sicut est il
lud. Non nobis domine. non nob
sed nomini tuo da gloriam. vbicq
dicet omni studio manē gloriaz

fugien
dam. **Cassi** Ne fragilitas humana lau
dibus suis agitat erigi q̄ magis de
beat iusta interpretatiõe culpari.

Hugo Ad tẽam eccia iubi
lat in alla a hymnis
psalmum dicit in psalmodia. dat
gloriã cũ post psalmũ mdmando
dicit Gloria patri. Dicite do a
ad honorẽ dei Quare dicendũ ẽ deo
cũ ipse oia sciat. Solutio qr cõfes
sio laudis eius vtilis est nobis. q̄p
terribilia a metuẽda. sunt opera
tua do

Jero q̄ potestis adorare ẽ
mine. et nõ potestis cõp
hendere. Quõ q̄ vident q̄i electi: fũt
reprobati. Et de pcõtib⁹ q̄ videtur
q̄i reprobati. et electi fũt: vel de po
pulo iudaico electo a postea ẽ pro
bato. et de gentibus p̃mutus odẽ
natis et po

Collect Et qa oc
stea electis
culta fũt
iudicia dei time illũ in terribilib⁹
opibus suis a noli superbire ne tibi
nõ parcat q̄ ramos naturales vi
dẽos abscidit a reprobauit q̄r
abscisio demonstrat. cũ subditur
Im multitudine tue mentiẽ
tur tibi imi

Cassi Multitudo
mici tui. virtutis xp̃i
erat qr ipse curabat hoies diuersa
infirmitate laborantes. Sed i hac
virtute mẽtiebant inimici ei⁹ qñ
dicebãt hec signa in belzebub ea
cit. mentiti sunt etiã qñ xp̃s dixit
videbitis filiũ hominis venientẽ
in nubib⁹ celi. Et illi dixerũt Bla
sphemauit. Quid adhuc egemus
testibus. Ad postremũ. mẽtiti sunt
in multitudine mendacii eius qñ p⁹
resurrectiõis gloriã data premia
custodib⁹ dixerũt Dicite qr vobis
dormientib⁹ venerũt discipuli ei⁹
noctu furati
sunt eum.

Hugo Menda
unt eti
am pctores dño qr licet sciãt ip̃m
virtuosum a fortẽ ad iudicandu
et puniendum pctã. tñ nõ cessant
peccare q8 ẽ mẽtiri deo. qñ. p̃mise
rũt in baptismo se nõ peccaturos
qñ renũcia uerũt sathane a omni
bus pom

Cassi Postq̄ dixit
pis eius. inimicos dei
fuisse mẽtitos. sequent ãmonet
gñalitas vt vere citer adoret dñm
xp̃m cũ dr. Dis tra adoret te. de⁹

Hugo vero corde tanq̄ suũ
creatorẽ. et psallat
tibi. tãq̄ suo redẽptori. psalmũ
bonope acõis. dicat noi tuo. id ẽ
ad honorẽ nois tui. Deinde ad ope
ra dei cõsiderãda inuitat nos dicẽs
Venite. passib⁹ fidei. et videte
a lũie cordis intelligit. opa dei
val

Jeroni metuenda quo
de. mõ vnus reprobatur a alter eligitur. Reprobantur iudei. et eligũtur gentes. duo etiam in lecto vno. vnus assumetur et alter relinquetur.

Gregorij Omelia sexta
super euangeli
um Vnde nos valde sollicitari esse de
bemus vt in omni quod agimus.
omnipotentis super nos consilia
domini timeamus occulta. ne duz
mens nostra exterius fusa: a sua
semetipsa voluptate non reuocat intus cõ
tra eaz iudex terribiliter aduersa
disponat quod intuens propheta

subiungit. Terribilis in cõsilijs super filios hominũ. videt nanq; quia alius misericordiã vocatur. alius iustitia exigente repellitur. Et q̃a alia parcendo. alia dominus irascendo disponit: expauit. ppha q; penetrare non potuit. Et quem in q̃busdam suis sententijs inflexibilẽ vidit. terribilem in cõsilijs esse omnium.

Hiero. Terribile est dum uit. de una massa omnes fuerunt creati. et alij eliguntur. alij autem reprobantur.

Hugo a nõ solum dominus est terribilis. sed etiã amabilis. vnde subditur. Qui conuertit mare in aridã. .i. amatores huius mundi qui in hoc seculo quasi in mari magno submerguntur. cõuertit in aridã. q̃a iam exepti de periculo fiunt iustici. q; desidẽt seruire deo. et ipsi conuertũtur in flumine. .i. in hac mortalitate. pterã fibunt pedes. .i. facilius a fine periculo. flumẽ dicitur mortalitas huius vite qe in ipsa alij veniunt alij fuerunt. Juxta illud eccle. Generatio preterit generatio aduenit. hanc mortalitatẽ conuersi ad dominum secure transeunt qñ cursum vite sue in pseuerancia boni operis finiunt. Et notabiliter dicit pedem singulari. Sunt nanq; duo pedes quibus transitur flumẽ scilicet. Inecessitas. a voluptas. Mali ptranseunt hunc mundũ duob? pedibus qui accipiunt bona tẽporalia ad necessitatem. a ad voluptatem. bonj vero vno pede transeunt qui a de rebus transitorijs tantum ad necessitatem sumunt. et nichil de voluptate. Et cum transierimus periculum huius seculi pueniemus ad portum felicitatis eterne. Libi letabimur in ipo. Jd ẽ in xpo Qui dominat in virtute sua. ipsa non ad tempus sed in eternũ. sicut dicit damelis vij. Potestas eius potestas eterna. Hanc potestatem concomitantur duo. misericordia et veritas. scdm quod dicitur. puerbio. xx. Misericordia et veritas custodiunt regem. de misericordia autem dicit. Oculi eius super gentes respiciunt. quia reprobatis in deis elegit per suam misericordiam gentilem populũ ipsos ad fidem vocando. de veritate vel iustitia ipsius dicit cum subiungit. qui exasperant. deum sicut iudei qui dixerunt. Non habemus regem nisi cesarem. Vel sicut iniqui qui exasperant id est ad irã prouocant deum semper peccando. non erubescunt. sed potius de primũ. in semetipsis. quando iustus cõmittit nationes suas implebit. deinde hortatur gẽtes redemptas ad laudem dei dicens. Benedicite gẽtes deum nostrum.

Nico. Ipsum laudã do. Let auditã facite vocem laudis eius. alios ad laudem consimilem inuitando ac ius causam subiungit. Qui posuit animam meam in vitam. ipsã reuocando p graciam suã de mortem peccati ad seipsum qui est via veritas a vita. Johannis. xiiij. Et nõ solum ad suum seruicium vocauit me sed etiam in ipso pseueranciã

michi dedit vnde subiungit Let nō
dedit in cōmocionem pedes meos
id est firmauit affectus voluntatis
mee in proposito bone conuersaci
onis. Sed posset aliquis dicere tu
dicis te non esse commotū. Et q̄d
mirū quia non fuisti impulsus. c
Ad hoc respondet q̄ imo Quoni
am probasti nos deus id est pro
bari nos permisisti per diuersas tē
ptationes Igne id est acerbitate
tribulationis Nos examinasti
vt purgaēs in nobis maculas vi
ciorum sicut examinatur argen
tum Translacio hebraica habet
sicut conflatur argentum quia sicut
argentum purgatur per ignem a
sordibus sic anima per penitentie
tribulationem a sordibus concu
piscentie terrene mundatur In
duxisti nos in laqueum non dece
ptionis sed probationis. nō cul
pe sed penalitatis sicut est infirmi
tas paupertas et mortalitas Po
suisti tribulacōnes in dorso nro
quia nos per superbiam erectos.
castigacionibus ad humilitatem
curuasti Imposuisti id est impōi
permisisti Homines id est prela
tos et principes Sup capita nra

Augustin⁹ Toleramus quos nobis
patimur superiores aliquando qs
nouim⁹ peiores. bonū est enim vt
consideremus nos peccatores esse
et toleremus impositos super ca
pita nostra vt et ipsi confiteamur
quia digna patimur. Quid enim
iniquius quod facit qui in
stus est. Bernhardus in. vij. ser

monem de aduentu. Quos si tam
manifeste indigne inmouerit alicu
ius prelativitavt michil omnino
dissimulacionis vel excusacionis
admittat. Pter eum tamē a quo
est omnis potestas. ipsum quem
modo talem nouim⁹. excelsū repu
tare debemus. non presentibus p
sone meritis. sed ordinacōni diui
ne: et dignitati ipsius officij deferēs

Aug⁹ Seuire videtur deus cū
ista facit. Ne metuas
quia pater est. nunq̄ sic seuit vt
perdat Quando malevius. si pa
citi plus irascitur. omnino iste tri
bulaciones flagella sunt corrigen
tis. ne sit sentencia pumentis.

Hugo Adhuc ostendit q̄
deus est laudandus
quia dat victoriam in temptacōe
vnde dicitur Transiuimus p ig
nem et aquam id est per aduersi
tatem tribulacionis et per felicita
tem prosperi
tatis. **Augustin**
Quando res sunt angūste que infe
licitates dicuntur in hoc mundo:
quasi ignis est qui vrit. quando
res sunt prospere et abundancia
seculi circumfluit. quasi aqua est
que corrumpit Vide ne te ignis tri
bulacionis exuratvt crepes p im
pacienciam. neq̄ aqua corrūpat
submergens te per prosperitatez.
Firmus esto aduersus ignem. co
qui te oportet tanq̄ vas fictū. mit
teris in caminum vt firmetur qd
formatum est. Nam vas si solida
tum in igne non fuerit tanq̄ lutū
in aquam solūetur. Cum autez te

ignis tribulationis crepare non fecerit aqua psperitatis non fueris submersus. ß enatueris p disciplinā. transis ad requiem Vnde sequitur [Hugo] id est educ reduxisti [Hugo] ces [nos] de temptacione aduersitatis et psperitatis [in refrigerium]

[Iero] hoc est in eternā beatitu. dinē vbi est requies eterna. Vl in hijs tribus versiculis pdictis martirū oñdit victorias qs in diuersis passionibus meruerūt qm̄ p laqueos. p crucē. p verbera. a p ignes. estus. aquas. a alia diuersa supplicia ad vnū eos dicit refrigeriuz a xp̄m dñm puenisse.

[Col] de membra christi loquentia in numero singulari oñdunt q̄d de ipsis fiet tribulacōib9 transactis. Vnde in psona ecclesie dicunt [Introibo] in domum tuaz [Cas] vim illam celestem. ilxerusalem [in holocaustis] holocaustuz em̄ dicit totum incensum. Et q̄ se superius examinatum igne dixerat sicut argentum. iustū se holocaustum h9 est purgatam a delictis aīmā suam oblatu [Aug] Vl introibo tum dicit. in domū tuā in holocaustis. q̄ ignis tuus diuinus cōsumit totum corpus meuz sic vt non remanebit aliq̄d mortale in carne mea neq̄ aliq̄d culpabile in spū meo ita vt michil mei remaneat mihi a totum sit tibi hoc ātē erit in resurrectione iustorū quando hoc corruptibile induerit incorruptionem et hoc mortale corpus induerit immortalitatē et tūc [Ut data tibi vo] [Cassio] id ē laudes tuas ta mea] sub perpetuitate decantem et cum angelis potestatib9 thronis a dominacionib9 ymnū tue mie semp dicam. Hec em̄ sunt vota fidelium hec desideria simplicium xp̄ianoz vt in illa societate recipiantur qui se fidei a op̄m sanctitate deo iunxerūt [q] vota [distinxerit labia nra

[Augusti] que est distinctio vt te accuses. illū laudes. te intelligas creaturā. illū creatorē. te tenebras. illū illuminatorem. Vel ad trām p̄t iste versiculus sic expo [Hugo] reddaz tibi vota mea sc̄m illud mi. Vouete et reddite deo vr̄o. que distinxerunt a distincte a discrete p miserūt labia mea. Translatio ebraica habet que p miserūt labia mea Jepte enim indistincte a indiscrete vouit et ideo nō debuit reddere de quo habet in dicū xi. Vñ dic.

[Augustin9] qui stultus fuit in vouendo et impius in reddendo [et locutum est os meum in tribulacōne mea] a i p̄ntivita in qua tribulor p̄missi dicens [Holocausta medullata offerā t] holocaustuz hz totuz incensum. Et medulla que e p̄inguedo in osse sigt deuotionez et amorē cordis. dicit ergo ecclā. holocausta [Glo] a meipsum medullata. mea corpe cū medulla a cū deuotione amoris [offerā tibi an

Hugo. Ille aũt clamat sub lingua cum gaudio quẽ non remordet conscientia. Deinde dicit michi odiũz peccati vn de dicit. Iniquitatem si aspexi in corde meo non exaudiet dñs. Si ponitur hic pro non quasi dicat. Sciebam q̃ peccatores non exaudiet dominus sicut dicitur. Jo. ix. Et ideo vt exaudirer peccata non aspexi vel multum odiui. Quod em̃ multum quis odit: hoc nõ potest aspicere. Iniquitatẽ in corde aspicit qui in delectationẽ consentit. Vn de Matth. v. Qui viderit mulierem ad concupiscendam eam. iam mechatus est eam in corde suo. Et q̃ non aspexi iniquitatem vt dictum est. Propterea exaudiuit me deus in bonis obtinendis. a mentis vocũ deprecationis mee. in malis amouendis. Vnde pro hijs oibus gracias agens dicit. Bene dictus deus qui non amouit orationẽ meã a miseicordiã suã a me.

Cassiodo. Duo ista sunt annexa quando deus deprecationem non amouet misericordiam suam sine dubitatione con Jeroni. Paz sempcedit. pie aures eius iustorum precibus patent

Augustiñ. Sed multi laguescunt in oratione in nouitate fue conuersionis feruentes sint postea quasi negligentes securi fiunt. pigrescit animus. intercumpitur oratio. Et cum tu dormis vigilat hostis. excoquit temptationes. Propterea p̃cipit

incenso. cum oratione. arietũ. id est apostolorum qui sũt duces gregis Augusti. Maxime arietes orant pro gregi bus. Hugo. Offeraz tibi similiter. boues. prædicatores qui terrena corda vomere prædicationis scindũt et ad fugẽ bonoz opm ferendaz aptas reddũt. Et addit cum. hircis. id est cum peccatoribus penitentibus q̃ p hircos signẽt ppẽ feditatẽ pcti.

Cassio. Sed p hoc cum boues offert ecclesia qñ cõuersi christo dño confitentur.

Hugo. Et si quis querat cur mño. Respondet. Ex ore. p fidez laudite. p obediencia. Fides em̃ aut̃ obediencie apit. a narrabo vobis mp. omnes q̃ timetis deum. qñ timentibus deum predicãdũ est verbum eius. quanta. viz bñficia. fecit aie mee. Primo dedit michi graciam orandi. Vñ dicit. Et ipsum ore meo. et non alie no sicut faciunt illi qui p alium p curãt dicere horas suas. damaui. Clamor em̃ exprimit deuocõem cordis vñ versus. Non vox sed votũ damat in aure dei. Ergo ore suo damat qui domino pure a deuote supplicat. Deinde dedit michi leticiam spualez q̃ ex ore prodit. Vñ sequit. Et exultauit sub lingua mea. Cassi. Sub lingua dicit in cõscientia q̃ cor nostruz sub lingua nostra est vbi tacita cogitacione laudamus dominum cũ mentis exultatione.

dominus q̄ oportet sēmp orare a nunq̄ de ficere. **Cassi.** Sancta mē ec clesia i hoc pſ salutariter gentes allocuta est vt generaliter in dñm laudib⁹ occupē tur quatin⁹ supnū desiderium: mū di nobis tollat affectū docuit nos etiā qm̄ de diuersis dadib⁹ q̄s hic populus sustinet xp̄ianus dei mi seratione liberat ad illam felicē patriam ipso largiente puemat Promissio singularis. sponsio desi derabilis. vt hic ipso protegente valeat custodiri. et ibi eode largi ente in eterno p̄mio collocai. Hoc si fixo animo semp intendim⁹. nū q̄ ipsius mundi picula formida mus sed cum letitia summa canta bimus q̄ in huius pſ fine scri ptum ē. bñdictus dñs q̄ nō amo uit orōem meā a mīam suaz a me

Aug. Cuz videris nō a se amo esto q̄ nō ē a te amota mīa ipsi⁹.

Jero. Nos g̃ supplices dñm de precemur vt aperiat au res suas ad p̄ces nr̄as a ipse nos data pdōz remissione de p̄tib⁹ eruṕmis eripiat. sibiq̄ holocaustū purū effectos. mactatis vicijs ag nimibus sōz uugat. cui cuz p̄re q̄ spū sō ē honor a gl̄ia in.s.s. Amē.

Psalm⁹ lxvi.

Deus misereatur Titulus. In finē in ymnis pſ cantici dauid.

Hugo In precedenti pſ iuitat nos xp̄hēta ad ubilandū p̄spere resurrectōnis gloriam. sed quia nec iubilare nec peruenire ad gloriam resurrectionis possumus sine miseri cordia diuina. ido hanc petit in hoc psalmo Cuius tituli sensus talis est.

Cas. pſ cātici sic dictus q̄a sola humane vocis modulatōne canebaṫ mittens nos in finem id est in christum.

Hugo. conuenit dñs a cuilibz fideli penitenti in ymnis a in laudibus exhibendis dō. Intēcio psalmiste est hortari nos ad laudem dei. Oppheta igitur in psona fidelium primo petit dei misericordiam a benedictionez vt ab eius puemiat noticiam dicens.

Deus misereatur. Pec

Nico. cata tur nostri. nobis remittendo. et benedicat nobis multiplicando nos in bonis spiritua

Jero. libus. Benedictō ergo que succedit misericordie talis est vt mortificata dominatōne carnali spiritum faciat trium

Glo. Benedicit creatori creatu phare. creatorem a merito Et benedicit creatura creatori cum corde voce et ope laudā do a oē bonū q̄s habet ei a seruitēdo

Aug⁹ Multis enim modis se optant homines bene dici a deo Alij vult benedici vt habeat plenam domum necessariis rebus temporalibus Alius vt obtineat salutē corpis sine tale Alius vt sanitatem corpis consequatur cum egrotat. Alius desiderans fili

es vult benedi ꝛ vt habeat posteri
tatẽ. et similia wota hoim. Nec dat
deus tam malis ꝙ bonis mdũiter
in hoc mundo a quãdoq; plus ma
lis ꝙ bois. Quid g̃ dat precipue
bonis a iustis nisi hoc q; pheta cõ
sequenter petit dicens ¶Illuminet
vultum suum vultũ
sup nos¶ Hugo. appel
lat ymaginem dei nobis impssaz
rationem scdm quã factus ẽ ho
mo ad ymaginem dei quã petit il
luminari. Ac
si dicat. Augustin9
Sum in tenebris pctõz sed rabio
sapie tue expelle tenebras meas
vt fulgeat in me ymago tua Vel
ad liam illuiet vultũ tuũ sup nos.
Iero Vt nõ illũ tril
mus in peccatis nostris
sed gaudentẽ in vtutib9. nõ illum
senciam9 iudicẽ sed pẽm¶ a mise
reatur nostri¶ Cas
cio qm̃ a mia
dñi pficere incipim9 a in tõ spe ip
so largiente
saluamur. Col
Et hoc ẽ quod
cẽs. Tua nos dñe sẽp gra preueni
ata sequat ac bonis opibus iugi
ter prestet esse intentos. Ad hũc
em̃ finem petim9 illuminari¶ Ut
cognoscam9 in terra viam tuam¶
y quam secuti9 eundum ẽ ad te.
Aug9 In qua terra¶ in omi
bus gentib9¶ Et quaz
viã¶ salutare tuũ¶ ꝙ xp̃m ihesuz
Iero Vbi em̃ nos habem9 in
latinis salutare in hebreo
ihesus di
citur. Hugo Post ꝙ fi
dez pphis p
uenire exoravit pphaz hortat oẽs
ad confessionẽ a ab laudẽ dei dicens
¶Confiteant tibi ppli deo confitean
tur tibi ppli oẽs¶ confessione pcõz
se pmo accusãtes a postea confessio
ne laudiste Aug. Quid times
laudantes. confiteri o hõ
o dẽpnabis tacit9 q̃ posses liberari
confessus. Te reprehende. te emẽda. il
lũ lauda a glifica vt a ipse veniẽs
muemiat te pumitoiẽ tuũ a exhibe
at se tibi salua Hugo a quia
torem tuũ. ista cõ
fessio nõ ad supplicium ducit ꝫ ad
gaudiũ ideo subiungit¶ Letent et
exultẽt gẽtes¶ Letent̃ in aia et ex
ultẽt in corpe¶ qm̃ iudicas¶ a iudi
cabis¶ ppl̃os in eq̃tate¶ reddendo mi
cuiq; scdm Casti. Querendum
opa sua nob est q̃re
moneat gẽtes letari a exultare cũ
ip se pphaz dicat dñm iudicaturũ.
Metuere magis pt rea cõscia q̃ le
tari cũ audit veracẽ dñm iudicaturz
Sz illos monet letari q̃ iam confessi
pcã formidare nequnt iudicia su
ua. Illis em̃ nõ iudex ꝫ aduocat9
ẽ xp̃s. q̃ se pphaz confessione dãpnaue
runt. Gaudeant g̃ gentes q̃ faciem
iudicis in confessione puenire meru
erũt¶ Et¶ tales¶ gẽtes in terra diri
gis¶ vt recte viuendo nequeãt erro
re byaboli
co subduci. Ieronimus.
Vel dirigit eas in via vite data re
missione peccatorum.
Hugo. Deinde repetit ver
sum iam supradi
ctum ad maiorem exhortationez
confessionis dicens¶ Confiteant

tibi populi deus. ¶ sua peccata ¶ cõfi
tãtur tibi populi omnes ¶ laudã
do tuam diuinitatem ¶ terra dedit
fructum suum ¶ Terra est sãcta ec
clesia que in suis fidelibus post cõ
fessionem facit fructum fruz pẽ
tencie et satisfactionis. Sed qz ne
mo fructum bonũ operis facere põt
sine benedictione a gracia dei. Jcõ
subiungit ¶ Benedicat nos deus
deus noster benedicat nos deus ¶
Nec triplex benedictio tãgitur nu
meri. vi. vbi dicitur. Sic benedice
tis filijs israhel et dicetis eis. Isra
hel benedicat vos dominus a custo
diat vos Ecce benedictõ patris. oñ
dat dominus faciem suam vobis.
Ecce benedictio filij. Sequẽ. Et det
vobis pacem. Ecce benedictio spi
ritus sancti. Et vt hec trinitas con
fiteatur vnus esse deus cõtinuo vnũ
deum metuendum esse pronũciat
dicens ¶ Et metuant eum omnes fi
nes terre ¶ tan omniuz
qz iudicem. Nico ad pumi
endum poten Cassiodoz
tissimum.

Intueamur quẽ admodum timor
dei inter magna postuletur mune
ra quando post benedictionem pe
titam. eius metus concedi terre fi
nibus exoratur. Est enim timor in
ter prima dei munera qm̃ qui illũ
timere nouit a amaẽ non desinũt
Sicut a salomon dicit Jnicium sa
pientie timor domini. Sz timor iste
non ex humana trepidacõne con
tingit sz diuina inspiracõe pstaẽ.

Nicolaus Iste psalmus
est etiam pro

phetia de christi incarnacione quã
antiqui summe desiderauerũt Vn
de pphẽta in psona antiquorum pa
trum xpi aduentũ precaẽ dicens.
Deus misereaẽ nũ ¶ mittendo
nob̃ saluatorem ¶ et bñdicat
nob ¶ ostendendo suã grãz ¶ illumin
vultũ suum sup nos ¶ clarificãdo mi
raculis filiũ suũ q̃ dicit vultus pius
qz eius ymago sic ad coloss. dicit
In q̃ habemus redẽpcõem a remissi
onẽ pcõz q̃ est ymago dei invisi
bilis. hũc clarificauit pr̃ miraculis
añ mortẽ et p resurrectionẽ p̃ mor
tem ¶ et ¶ Ipse ¶ misereatur nũ ¶ liberã
rãdo nos a gehẽna p sanguinem
filij sui. Deinde ouertit sermonem
suũ ad xp̃z dicẽs ¶ vt cognoscam̃
in terra viã tuã ¶ via xpi cognita fuit
inẽ hoies cõuersãdo docẽdo a mira
cula faciẽdo ¶ in oibus gẽtib̃ salu
tare tuũ ¶ qz salus p xp̃m fcã noti
ficata ẽ oibus gentib̃ p predicati
onẽ apl̃oz sedz qs dr̃ in ps. xviij.
In oem terrã exiuit sonus eoz ¶ cõfi
teant tibi ppli deus ¶ cõfitẽdo tuã di
uinitatẽ ¶ cõfiteant tibi ppli oes ¶
impendẽdo tibi latrie cultus di
seruitutẽ ¶ letent a exultẽt gẽtes ¶
de fua vocõe ad fidẽ xpi. ¶ qm̃ iudi
cas pl̃os in eqtate ¶ se disponẽtes
p opa iusta. vocãdo ad fidẽ sine p
sona acceptõe Vñ petrus videns
vocacõez cornelij iusti dixit actu.
x. In veritate cõperi qm̃ non ẽ piso
natũ acceptor deus sz in omi gẽte
qui timet deũ a opat iusticiã acce
ptus est illi Ideo subditur ¶ a gen
tes in terra dirigis ¶ in via salutis
etue ¶ confiteant tibi ppli deus cõfite

ãnate tibi pꝑ pulꝰ oĩes ¶Hoc qꝫ sequit terra dedit fructũ suum

Jero Sãcta maria de tra nrã. de luto nostro de nostro limo protulit filiũ suũ.

Hugo Et totum corpus sui one seminis natũ sed tm ex carne virginis formatum ope spũs sã cti. Hanc terram beatissimam vir ginem mariã toto cordis affectu diligere a honorare debemus que nobis dedit fructuz de quo refecti sumus de quo pascimur a viuim? De qua terra. Jeremie. xlv. dicitur Apiat tra a germinet saluatorẽ.

Rico Et qꝫ vocandi ad fidem mine trinitatis scdm qꝫ habetur. Matth. vltimo vbi dicit. Euntes do cete oĩes gentes baptizantes eos in nomine patris a filij a spũs sã. Jo subditur benedicat nos de? pater deus noster filiꝰ bñdicat nos deus spũs sanct?. Dicit em̃ be nedicat in singulari ad notanduz vnitatem essencie in deitate Et dic deus ter ad notandum trinitatez in psonis sicut ysa. vi. trinitas p clamãcia. a vnitas eẽncie p hꝰ qꝫ subditur ibidẽ. dominꝰ deus exerci tuum et metuant eum oĩes fines terre nõ tm more seruili sed filiali q̃ est cum **Caf** Qꝫ latissimo sẽ caltate. dei cãpos sẽ bre uitate suauissima pꝫ iste cõplexꝰ est. Supplicauit em̃ dño xpõ vt ad uẽtu suo benedicere nos larga pie tate dignet quatinus salus mun di gentibꝰ expectata innotescat eis fructũ mie ipsius largiẽ propiciꝰ Sic ꝫ et breuitate nobis dulcissi mus. a pheție siue dignitate pdi cas qñ illud añ tot secula predixit qꝫ iam salubriẽ mũdus agnouit Pña rex eternevt fiẽ in humilitate carnis teveniſſe cognouimꝰ ita te venturum iudicem clementez sen tiamus q̃ es benedictꝰ m. ss. Amẽ

Psalmꝰ lxvij.

Exurgat de Titulus In finẽ pꝫ cantici dauid. Sẽsus talis est pꝫ iste diri gens nos in finez a in xpm dictus est pꝫ cantici. **Cassi.** Quia sola hũa nebis modu latione canebatur. est ꝫ pheție.

Glosa. qui agit hic de ex altatione christi suorumqꝫ fidẽliuz atqꝫ de aduersa rioꝝ ruina. **Nicolaus.** Scien ter qꝫ apostolus paulus ad ephẽsi os decimo exponit scripturam hu ius psalmi de missione spiritus sã cti post ascensionem christi dicẽs. Vnicuiqꝫ vestrum data est grãcia scdm mensuram donationis chri sti propter quod dicit Ascendens in altum captiuam duxit captiui tatem dedit dona hominibus. Vn de ad litteram psalmꝰ iste est pro phetia de futuris beneficijs p chri stum exhibendis. Propheta igit optans christi resurrectionez ait **Exurgat** deꝰ a resurgat xpc a

mortuis Let dissipẽtur inimici ei⁹ ꝙ iudei qui in vindictã mortis xpi p tytum ⁊ vespasianum partiz fuerũt trucidati. ptiz captiuati. ⁊ partim per orbem dispersi.

Augustiñ Et fugiant animo non corpore. non latendo ꝫ timẽdo. a facie ei⁹

Cassiodo. cuius vbicꝙ cõstat esse presenciam. Et addit qui oderunt eum vt eos signaret q̃ in sua pinacia psistere nũt.

Augusti. Sicut deficit fumus defecerunt. Extulerunt se ãt

Augusti. iudei igmibus odioꝝ aduersus dominũ. Clamãtes crucifige crucifige. eum captũ illuserunt. pendentem irriserũt. et vnde victores tumuerũt mox victi euanuerũt dispersi p vniuersã terram sicut fluit cera a facie igmis sic pereant peccatores a facie dei

Hoc potest intelligi vt futuruz iudicium cõminetur peccatoribꝰ qꝝ cuz in hoc seculo sicut fumus se extollendo ⁊ superbiendo defecerunt. veniet in iudicio extrema damnacio vt ab eius facie peant quãdo eis dicetur. Ite in ignem eternum

Cassi. et intuere qꝝ h peccatores in substancia sua ñ dicit posse perire qui ppetuo igne torquẽdi sunt. Sed dicit eos a facie dei perituros. qui nunꝯ ad gẽciam atqꝫ beneficia ipsius venturi fuit. Postꝯ dicta est pena peccatorum nunc iustorũ remuneracõ ventura narratur cum subditur.

Et iusti epulentur in eterno cõuiuio ⁊ exultent in conspectu dei videndo ipsum facie ad faciem ⁊ delectentur in leticia. Hic exp̃nẽ duplex stola. Corporis et anime quam sancti expectant in regno coelorum. Nam epulacio ⁊ exultacio ad corpus ptinent. delectacio a leticia ad animam Vnde puerbio. vltimo domestici eius vestiti sunt duplicibus Postꝯ pheta narrauit penas impiorum ⁊ premia iustorum hortatur populos ad laudem dei. dicens Cantate dño psalmum dicite nomini

Augustiñ. eius Cantat deo q̃ viuit deo. psallat nomini eius qui bene operatur ad gloriam eius Et ita cantando ita psallendo ihũ ẽ fic viuendo fic operando liter facite ei

Cassi. Ih est corda vestra purificata prepate q̃ dignetur sanctꝰ his intrare sine p̃dicacionibꝰ. his autem dictos imbuite sicut ysa. pheta dicẽs Parate viã dñi rectas facite semitas eiꝰ ꝫ cui fiat istud ibi edicitur.

Augꝰ Qui ascẽdit super occasum. ⁊ xps q̃ resurgẽdo a mortuis vicit corpis casum.

Cassiodoꝛ. Vt captiuaz captiuitatem quos diabolus peccatis alligantibus tenebat obnoxios ih est reos vel debitores Et ne quis ambigeret quis ascendit super occasum. cõsequenter subdit dominus nomẽ illi vt nemo dubitaret deum esse saluatorem omnium quem nephandi iudei velut communem hominem trucidandum esse putauerunt. Sequitur

exultate in conspectu eius ⁊ in cō
scientia vestra vbi deus solus vidz
et ingiter puritate mentis delecta
tur id est letatur seu placet Et im
pij qui vos in conspectu hoim tur
bāt ipsi turbabunt a facie eius
viz patris orphanorum a iudicis
viduarum ⁊ a facie xpi iudican
tis. Ni tis qui ē pr orphano
rum a iudex Jero Illi q nūc tu
viduaeū tores et iudi
ces dicuntur. et hac occasiōe dei
pūt ⁊ fallūt res iopū ofūdent cuz
respicere cepit altissimus.

Cas Turbati em a mimū for
midātes a facie dei tales
expellent. qū audient. Ite in ignē
eternū qui patus ē dyabolo a āge
lis eius. Addi Jeroni. Deo?
ditquo q sancto suo ⁊ in aia fideli a hunc
locū prepat sibi p gratiam suam

Augustinus. deus qui in
habitare facit videlicet hoīes
vnīmos moris ⁊ vnum sentientes
in domo ⁊ in eccia militante.

Col Vnde translatio romana
habet. Qui habitare facit
vnanimes in Cas In domo il
domo. lius illi ha
bitant qui se mutua caritate con
sociant. Simus g vnius moris vt
ipse deus habitare dignetur etiā
in nobis. Aug Qui āt gracia sua
fibi edificet hunc
locum et non meritis eoz pdē
tibus at q ex quib? eū edificat vi
de quid sequitur. Qui educit vin
ctos ⁊ qui ligati sunt a dyabolo
in peccatis ne ambulent in via pec
ptoꝝ vos educ dns in fortitudie

Ni. Quia sicut dicit aug? sup
Joh. Magis est iustificare
impium q celū a terrā creare. et
ideo iustificare impium est opus
magne fortitudinis Sz adhuc ma
ioris fortitudinis videt q alios nō
solū predicto mō ligatus sed etiā
qui iam in peccatis suis obstinati
sunt conuertant de quib? subdit
similit eos educit de peccatis q
exasperant Glo. psequēdo bonos
⁊ resistendo iusti
cie. defendentes peccata sua.

Casti. Dij p facto fūt q habi
tant i sepulcris ⁊ q in
fetida a carnali actōe sepulti sunt
Vtroscz tam vinctos q sepultos
peccatis. gracia xpi educit in for
titudine. cū illi soluti. illi resuscita
ti sunt. Et ex vtroq genere fiūt ido
nei quibus constituitur locus san
ctus Col Quod āt mō spūaliter
ei?. adimpletū est prius
figuraliter ostendebatur Vnde se
quitur Deus cum egrederet is in
conspectu populi tui Hugo Dic ad
trām tā
git historiā egressionis domini de
egipto ante filios israhel a alioz
beneficioꝝ que ostendit eis Vñ
dicit deus cum egrederet is in cō
spectu populi exeuntis de egipto
precedens eum per diem in colum
na nubis. et per noctem in colum
na ignis vt legitur exo. xiij. cuz
pertranfieris in desertū ducens
eos videlicet ad montem synai.
Terra mota est quia mons

synai videbatur tremere. etenim
celi distillauerunt a facie dei sinai
a facie dei israhel. descendentes i mō
tē synai q nubes densissima opuit
mōtē exo. xix. Et q nubē stillabāt
pluuia Vñ subdit. Pluuiā. id ē
mānā. voluntariā. q ad voluntā
tē eoy sapiebat. segregabis de
us. q nō fecit talē omni nationi
hereditati tue. de qua dī. psal.
xix. Hereditas mea israhel.

Col. Et si tanta būficia ppl'o iu
daico cōtulisti multo ma
gis ppl'o tuo xpiano quē pprio sā
guine adquisisti. Vñ hec lra missi
ce exponit. **Hugo** O deus. I
hoc modo. Pl'i dum
egredēris. vel egrediebaris de si
nu patris p tuam sanctā incarna
tionē apparens. in cōspectu popu
li tui. vt te visibilē in carne oñdēs
Et postea. cū ptransieris in deser
to. ad gentes conuertendas p pdicatō
nem apl'oy. lra mota ē. et trena
corda gentiliū cōmota sunt ad pe
nitentiā. Quō hoc sequit. Etenī. p
q. celi. et apl'i. distillauerūt plu
uiā. doctrine quā accepant. a fa
cie. et a pñcia xpi. dei synai. sic di
cti qm̄ legē dedit in mōte synai. a
facie dei israhel. et videntis deū p fi
dem qđ ptinet ad nouū testamen
Quasi ergo dicat xps ē deus vtriusz
testamenti. et ipsi apostoli doctri
naz vtriusq; testamēti ab ipso ha
buerūt a gentibus predicauerūt
Cōsequenter oñdit qđ distillauerūt
illi celi cui subdit dicens. Pluuia ar
a doctrina a grām. voluntariā. et
gratis a te datā. segregabis. et a
iudeis separatam dabis. Hereditati
tue. et recē tue quam pprio sangui
ne adq̄sisti. Et infirmata ē. et ifir
mitatē suā p doctrinā predicatōis
agno **Nico.** Vel infirmata ē
ut. qr post ascensio
nem xpi ecclesia in ierusalem col
lecta multas psecutiones sustinu
it vt habetur actū. viij. a. ix. Tuve
ro pfecisti eā. qr deus tantam̄ tu
tem contulit credentib9 qr ex illis
psecutionibus aucta a cōfirmata
fuit fides catholica. Hiatia tua.
et fideles tui qui sunt oues pascue
tue. habitabūt in ea. et in ipsa sā
cta ecclesia. parasti. Gr̄eciam tu
az. in dulcedine tua. et in dulci mi
sericordia tua. pauperi deus. id ē
populo catholico qui fuit pauper
et abiectus in primitiua ecclesia
Dominus dabit verbum euan
gelizantibus. i dē predicantibus
et tute multa. fidei et miraculoy
Cassio. Versus istius ordo
talis est dominus da
bit virtutes multas euangelizan
tibus verbum hoc fuit impletum
in apostolis Vnde actuz. iiij. dici
tur Virtute magna reddebāt apo
stoli testimonium resurrectionis
ihesu christi Hoc verbum predica
tionis in virtute miraculorum de
dit deus pa **Hugo** B. exō
ter. tutum.
id est miraculorum vel angeloruz
dilecti dilecti. id est christi dilā
a do patre. et dilecti ab hoibo sās

Nicolaus Trāslacio hē
braica habet
reges exercituū fugabunt qr p

uan
tes. **Cassi.** Cõmouet ergo fi
deles dicens ⌊si dormiatis inẽ medios cleros ⌋ ℣ inter
duo testamẽta hoc ẽ aiam vrãz in
scripturis diuinis vltima dormitio
one ℣ vsq; in finẽ vite reponatis.

Nico. Hoc ẽ qñ plus amanẽ
bona eterna q̃ nouũ te
stamentũ pmittit q̃ bona tpalia
que pmittit vetus testamentum.

Glo. Si ergo vsq; in finẽ vite
pseueratis quiescẽdo in
cõtemptu trenoza desiderio bono
rum celestiũ ⌊pẽne colũbe⌋ ℣ virtu
ose opationes ecc̃e p quas fideles
ipsius ad celestia subleuantur

Nico. ⌊sunt⌋ ⌊argentate⌋ q̃n
pñs vita ducit ẽ purita
te conscientie. **Cassi.** vel ecclesia di
cit. cui colũba de
argentata q̃ innocentiam habet
columbe et diuinus eloquijs argẽ
teo cãdore tsplendet vñ in alio pñs
dicitur eloquia dñi argentum
⌊et posteriora dorsi eius⌋

Jero. Per posteriora q̃ scripu
re estimantur eo q̃ pedes
operãt bone cõscie fructus oñdit

Hugo. videlicet pseuerãciã
laboris a penitencie
ipsius ecc̃ie q̃ post hanc vitã que
somnus dicitur ⌊in pallore auri⌋

Ni. ℣ in pfecta caritate inmuta
tur q̃ habet in statu pñie.

Cal. q̃ post q̃ fidelis de hoc mũ
do discesserint sup auxi eis
gratã retribuet. **Ni.** Deide oñdit p q̃m
ministerium deus
predicta agit cũ subiũgit. dormi
tis ⌋ ℣ dormiat ⌊celestis⌋ agri

predicacõem apłoz a alioz xp̃i
discipuloz non solũ vulgares ho
mines sed multi reges p̃ncipes a po
tentes fuerũt federati cuz xp̃o p su
scepcõem fidei. Et hoc ẽ qđ dicit ⌊et
virtutum⌋ ℣ reges potẽtes et
accipit ⌊singulare p plurali sicut
exo. viij. dr. Venit musca grauissi
ma ℣ multitudo muscarũ. reges in
q̃ ⌊dilã dilã⌋ ℣ facti sũt dilecti ipi?
xp̃i qui ẽ dilectus patris sicut dicit.
Mat. vij. Hic ẽ filius me? dilectus
Et sic p̃mũ dicã ẽ ntã casus Et sedm
dilã gen̄. **Hugo.** ⌊Et⌋ ipe xp̃s
casus. ⌊spei dom?⌋ ℣ pulcritudinis eccl̃e
dispositi ⌊diuitie⌋ ⌊spolia⌋ ℣ homines
quos eripuit ab ydolatria a spolia
uit regnuz diaboli. Hec aũt spolia
diuisit q̃n sicut dicit apłs ad ephe.
iij. quosdã dedit apłos. quosdaz
aũt dedit pphetas. q̃sdã aũt euange
listas. alios doctores et pastores
ad consummacõez in opus ministe
rij in edificacõez corpis xp̃i ℣ eccl̃e

Nico. Deinde alloquit fideles
natus d. ⌊Si⌋ dormiatis ⌋ Ad cu
ius intellectum est sciendum.

Cassi. q̃ hic dormire non sigt
obliuionẽ sed dormien
tes dicit. in p̃ceptis dñi quiescẽtes

Hugo. Cleros qđ inẽpreta
tur sors sunt duo te
stamẽta q̃ sunt sortes q̃bus diui
ditur nob terra repromissionis. s.
celestis hereditas si sedm ea vixerit
mus. Colũba dicit eccl̃a ppter sui
innocentiã a simplicitatẽ. pẽne ei?
sunt ℣ cuncte eam ad celestia sublẽ

cola xp̃s ⁊ reges ⁊ rectores videlz
apl̃os vel eccl̃os ⁊ sup eā ⁊ viz qđ fu
it factum qñ xp̃s decreuit mittere
apl̃os ad vniuersas ptes orb̃ ad
regendā a ordinandam eccl̃am Ad
cuius regimē a ordinationē apl̃i
instituerūt p diuersas ptes epos
et sacerdotes vt patet ex eorū ge
stis. Ideo sub dit ⁊ mons dealbabū
tur ⁊ sup mueza ē modus loquē
di hebraicus vt supra in ps̃. l. vbi
dicit a sup niuē dealbabor ⁊ in sel
mon ⁊ Selmon est p̃ium nomen
cuiusdā montis vt habet iudicū.
ix. Vel ē nomē appellatiuū a fig̃t
obscuritatē a sic accipit hic ab he
breis a ē sensus huius l̃re q̃ infi
deles q̃ prius fuerūt in selmō ⁊ in
obscuritate infidelitatis. postea p
predicationē doctor rector eccl̃e
cōuersi ad fidē baptizabant et su
p niuē dealbabunt. qe maior ē de
albatio mētis q̃ corpis q̃nto spū
alia carnalib⁹ prefert et q̃a sic
augmētata fuit eccl̃a. Ideo subdi
tur ⁊ mons dei mōs pinguis ⁊ Eccl̃a
dei dicit mons pinguis p̃t abun
dantiam gratie dine in primitiua
ecclesia fidelibus collate. q̃ ecclesia
etiā dicitur ⁊ Mons coagulatus ⁊
⁊ congregatus ex lacteis ⁊ simpli
cibus ac illitteratis a humilib⁹ viris
quales fuerunt apl̃i qui lactea ⁊
simplici doctrina cristi sunt nutriti
⁊ mons pinguis ⁊ grā doctrine ⁊ vt
quid suspicamini mōtes coagula
tos ⁊ ⁊ p̃heta quertit sermonē ad
infideles ydola colentes i delubris
et famis. d. vt quid suspicamini ⁊
cur falso creditis ⁊ montes coagu
latos ⁊ ⁊ loca salutis eē ex̃ eccl̃am
viz ydola a templa vrā. ⁊ Que qui
dem eccl̃a est ⁊ Mons in quo bene
placitū ē deo habitare in eo ⁊ Vñ
ipse dixit Ego volo biscā fum omn̄ib⁹
diebus vsq; ad cōsummacōem seculi ⁊ etenim dñs habitabit ⁊ in suis fi
delib⁹ vsq; ⁊ in finē ⁊ seculi vt dictū
est. Et hi sancti fideles quos xp̃s
inhabitat sūt ⁊ Virtus dei ⁊ por
tantes cū verbo p̃dicacōis in oēm
terrā a est ⁊ de ē militib⁹ militer ⁊
ex hoibus qui de ē precepta dei
logi adimplent tanq̃ ex actiuis a
etiā ex illis qui ducunt vitam con
templationis que est vita p̃fecta
signata p numer⁹ millenarū qui
est numer⁹ p̃fectus Et hi sunt ⁊ mi
lia letanci
um ⁊

Augustinus

Quo nomine signauit ingentem
multitudinem sanctorum atq; fi
lium qui portando deum fiūt quo
dāmodo curreus dei. Et hi dicuntur
letari de profectu suo a aliorum.
Spe enim sunt gaudentes donec p
ducant in finem quem nunc exp̃e
ctāt p patientiā Quare letanciūe
q; ⁊ dñs in eis ⁊ p grām Et quare in
eis. ⁊ quia implent mādata ei⁹ Vnde
sequitur ⁊ in sinai in sācto ⁊ Synai
mandatum impretat Vnde q; sem
dñi mādatum obseruāt. dñs ē in
eis. qui in monte scō synai manda
tum dedit.

Cassi.

datis eius s̄ solet
ipsi⁹ p̃ncia
cōtueri.

Collect.

Oratio
tiplicata ecclesia per dominum
saluatorem. prophēta conuertit

multiplicata ecclā p dñm sua luatorem ꝓphēta cōuertit sermonē ad ipsum de eius ascensione dicens. Ascendisti Nico. ⁊ in celum in altum] ⁊ empit̄ū ⌊cepisti⌋ priusq̄ ascenderes ⌊captiuitatem⌋ ⁊ illos qui in limbo detinebantur captiui eos tecū ad celestia deducendo ⌊accepisti⌋ quātuz ad humanitatē ⌊dona⌋ spūs sācti a dō patre seu tota trinitate distribuendo illa ⌊in hoibo⌋ ⁊ in apostolis a aliis discipulis in die pēthecostes ꝙa missō desup spiritu sancto alij sermonē sapiē. alij sermonem scie. alij grām virtutum. alij grāz curationū. alijs gña linguarum. alij interpretationem sermonum tribuit. Nec est p hoc intelligendum q̄ xp̄s homo in sua ascensione acc̄epit spm̄ sem̄ cum ab instanti conc̄eptōis fuerit plenus gracie et veritatis vt habet Jo ⁊ Sed p tanto dicit xp̄us suscepisse dona spūs sancti in ascensione sua quia ad declaratōem sue perfecte glorificationis ad dexterā patris datus fuit spūs sanctus in signo visibili apostolis ꝓpter qđ dicitur Jo. vij. Nondum erat spūs sanct⁹ datus q̄ nō dū ihs erat glificat⁹

Hugo ⁊ Vt intransitiue p̄t dona in hominib⁹ ⁊ hoies iuxta illud psalmi Postula a me a dabo tibi gentes. Col. Dane ībām habz darius translatō romana hoc mō. ascendens in altū captiuā duxit captiuitatem. Augustin. Quia vicit mortē que captiuos tenebat illos in q̄bus ignabat. vl ipsos homines appellauit captiuitatē qui captiui sub diabolo tenebātur. dedit dona hominibus vt supra dictū est. Nico Et q̄ spūs sanctus nō solū datus fuit in signo visibili apostolis q̄ erant iudei sed etiam gentibus vt patet actuū. x. de cornelio et amicis eius. Ideo dicitur. Et tem̄ nō credētes ⌊dedit supple ⌊in habitare dñm deum⌋ et sic factum est vt gentiles nō credentes in vnum deum. conuersi ad fidem inhabitent dñm deum. et inhabitent ab eo. p grām spūs sancti deus habitat in hominib⁹. et hoies in deo fm q̄ dicit. Jo. x. Qui manz in caritate in deo manet a deus in eo. Et ꝓpter ista sit Benedict⁹ dominꝰ die cotidie ⌋ ⁊ p singulos dies laudet Casti. Qui dedit dona fidelib⁹ Nico. na hoibus. Ipse etiā ⌊pspeū iter⌋ ⁊ pspeuz cursum vite vemendi ad se.

Hugo ⌊faciet nobis⌋ q̄ ipe est ⌊deus salutariuz nrōz⌋ ⁊ salutationū nrāz qm̄ salnos nos Casti. Et que admofecit. duz morte sua nos saluos effecerit. ondit cū dicit ⌊dꝰ nr̄ē⌋ ⌊ihs xp̄s q̄ p nobis mori dignat⁹ e. qui ascēdit in altū a fecit illa que dicta sunt a ⌊dꝰ⌋ ihūs ptātem ⌊saluos faciendi⌋ nos.

Col. Sz ne occurreret cogitatō mirur mirimur. si p eius grām saluī facti sum⁹ cotinuo subtunxit ⌊et dm̄ dm̄ exitus mortis⌋

Augustin. tanq̃ dicẽt q̃s indignaris humana cõdicio te habere exitũ mortis a dñi tui exitus nõ aliusq̃ mortis fuit. pocius ergo cõsolare q̃ indigneris. pacẽter ḡ ipsaz mortẽ feram? illius exẽplo qui licet peccato nullo esset debitor mortis. a dñs eẽt a quo nemo animã tollẽt sed etiã a semetipso ipse ponẽt ipsius fuit exi **Hugo.** t pomẽ tuis mortis. bis dominꝰ pter dupliceꝫ eius ptãtez q̃m habuit viz ponendi animã suã voluntarie mortẽ do. et iterum sumendi eã potencialiter a morte resurgendo. Sz dicat aliq̃s. Si p xpõ mortuus ẽ. ergo neminez dãpnabit. Cõtra qs subiungit. d ⁊ vertũ dei cõfringit capita inimicorum suo **Nico.** Ac si dicat q̃uis de tũ ⁊ us velit omꝰ saluos fieri tñ vult capita suorũ inimicorum puniri scõm ordinez iusticie cuiusmodi fuerũt sacerdotes a principes iu **Augusti.** Qui deorum. dixerunt dño. Alios saluos fecit seipz nõ potest saluũ facere a nõ solum capita iudeoꝝ sed etiaz oim extollenciũ se aduersus doctrinã eius. Et simliter cõfringet vertice capilli pambulanciuz in delicijs suis et sũmitatẽ extollẽcie eoꝝ q̃ pnaz negligentes. pdurãt in peccatis. **Hugo.** Iste versus pt etiaz exponi contra mulieres a hoies qui nutriũt comas ad pctũ deus confringet capita inimicoꝝ suoꝝ ⁊ illi em̃ seu ille mulieres deũ suo capite peccãt q̃ ornatu crimiñ puocant se a alios ad libidinẽ. Vñ tales sunt inimici dei etiã taliũ cõfringet capita a vertex capilli ⁊ vertice capilloꝝ Vñ Je. ix. Visitabo sup omnes q̃ attonsi sunt in comis pambulanciuz ⁊ vicos a plateas in delicijs suis libidine a superbia Vñ ysa. iij. Pro eo q̃ eleuate sunt filie syon a dñs nudabit crinẽ ipsoꝝ. Et licet dñs cõfringet capita inimicoꝝ ñ tñ oẽs dãpnabit q̃ sunt inimici ꝫ q̃dam conuertit ad pnaz q **Dixit dñs** ⁊ ab eterno disposuit ex basã ꝺ tam ⁊ de turpitudine vicioꝝ a de cõfusione huiꝰ seculi cõuertã. Basan em̃ turpitudo siue cõfusio inter pretat. nec solũ pctõres conuertam ꝫ etiã obstinatos a infideles. Vñ subdit conuertã illos etiã q̃ amer si sunt in pfundũ maris hoc ẽ in pfundũ vicioꝝ huiꝰ seculi qs pre maẽ figẽ qvicioꝝ fluctibꝰ iq̃etiẽ **Aug.** Et ita eos dñs tit ⁊ vt ipsi qs conuertis licet in pfundũ maris onẽ imq̃tatis dẽ ssi fuerint. tm̃ in grã tua pficiãt vt fiant pes tuꝰ portãtes te p mũdũ vt do dicacõis et pro noie tuo ducẽtes martiriũ vsq̃ ad sãguinẽ. certẽt etiam qs canes vocat tãq̃ p suo dño latrãtes. vñ subdit lingua canũ tuoꝝ ⁊ pdicatoꝝ tuoꝝ sumit ex imim **Col.** Quia sic dicat dñs cis **Greg.** xx. libro moralium Lingua canũ ecce ex iimicis

prodíst qñ dñs ꝛc gentib⁹ ꝙuersis predicato⁹ **Hugo** Et nō fuit res fecit. ex eorum meritis ꝫ pura grā dei vnde addit [ab ip so] **Cassi.** Vtiq; dominus amara mutat ī dulcedinē. tristiciā vertit ī gaudi um a egritudines detestabiles in salu⁹ **Hugo** Isti āt pedes et tem. canes dñi aīati fiunt ad martiriū qz dñi passionē precessisse ꝯgnoscūt vt ꝯsequenē dicit [Ideruntper fidem [in gressus tuos de⁹]qliter ingressus es hūc mundū in mag̃ pauptate et qliter humiliatus occisus exal tatus es ī celum a glificatus. hoꝝ ingressus viderūt credēdo atq; eoꝝ dem put potuerūt imitando secuti sunt. Et vt dñm saluatorē euidenē ostēderet adiecit [ingressus dei mei regis mei]de q̄ rege scriptū est in titulo crucis. Jhs nazarenꝰ rex iu deoꝝ [q̄ est **Cassi.** Corpe tuo in sancto] in quo erat plenitudo diuinitatis quā phibi vi dere nō poterāt. ad hos ingressus insinuādos [reuenerunt princi pes]ꝙ pmittiū pdicatores apli q̄ bus sup eccām datus ē pncipat⁹ annūciantes nouū testamentuz [iunctī psallentib⁹]ꝙ deum per omnia sō opa laudantib⁹ [in me dio iuuēcularꝝ]ꝙ eccīaꝝ pmittua tum q̄ tunc pascebant lacte mira culoꝝ. ipsaꝝ dico eccīaꝝ [tympa nistriaꝝ]ꝙ agenciū pmam in car nis mortificacōne Timpanū fit de votio mortui aīalis extento sup li gnum. hoc ē corp⁹ nr̄m in memo ria crucis xp̄i vl'm pna mortifica tum. Totum qd predictū est ab il lo loco deus ꝛfringet capita inimi coꝝ suoꝝ exponit ad tram hꝰ mō **Nico** [Verūtamen de⁹ con fringet capita inimico rum suoꝝ]ꝙ sacerdotes a pncipes iudeoꝝ vt sup dictū est [vertice ca pilli pambulanciū ī delictis suis]ꝙ ciuitate ihrusalez q̄ erat caput regni iudee. Vñ dī Vertex capilli ꝙ capillosa qꝫ pē muros a turres eā circūdātes videbat ī expugna bilis sic vertex capillosus videtur fortis a tñ fuit destructa a imēsa a romanis xp̄i pcta iudeoꝝ ꝙ eaz in habitanciū. Modus āt destructō nis eius subdit cū dī [dixit dñs ex basan]Ad cuiꝰ intellectū sciendū q̄ iudea in q̄ metropolis eāt ihru salem ē sita ex vna pte sup iorda nē fluuiū iux̄ quā ē terra basā vtz ex libro numeri. Et ex alio latē su p mare mediterraneū Vespasian⁹ āt missus a nerone ꝛtra iudeā ag gregauit sibi exercitū ex vtroq; latē .s. p̄ tram basan a p mare. Et hoc est qd dī. dixit dñs qa ex ōma di spōne facta ē destructio iudee in vlcionē mortis xp̄i sic predixerat ipē saluator. Lu. xix. ex basan [cō uertā in pfundū maris]ꝙ cū tam exercitū ꝛtra iudeā ex pte ēte basan et ex pte maris [vt intinguat̄ pes tuꝰ in sāguine lingua canū tuoꝝ ex inimicis ab ipō]qz in destructi one ihrl'm tanta fuit occisio iudeoꝝ qꝫ pes ābulanciū tingebat in sanguine et canes scōm suum appetitū poterāt ab ipso sāguine

saciari ¶ A principio em̃ bellivꝫ aꝺ finē fuerūt decies centū mīa iudeoꝝ occisi vt dicit ioseph⁹ in libro de iudaico bello. ¶ Causa āt tante occisionis subdit cū dicit ⌊videruntꝝ ingressus tuos deꝰ⌋ Judei em̃ videbant pcessum p terraꝝ eoꝝ p̄dictā do miraculaꝝ facīedo. Et ideo magis sunt puniēdi tangꝫ excusacōez fuisse sceleris nō hītes ꝓpt qꝺ saluatorꝝ Jo. xv. dicit. Si opa nō fecissem in eis que nemo aliꝰ fecit pcm̃ non hrēnt. nūc āt viderūt ⁊ oderūt me et pīem meū. et ibidē p̄mittit. Si nō venissem ⁊ locut⁹ eis nō fuissez pcm̃ nō hrēnt. nūc āt excusacōez nō hūt de pcō suo ⌊ingressus dei mei regis mei⌋ In hoc psalmista cōfitet deitatē xp̄i ⁊ eius humanitatē in q̄ descendit aꝺ aꝺ aliis regibus ⌊q̄ ē in scō⌋ ꝛ in celo empireo sās ⁊ angelis ⁊ spiritibꝰ a ꝓphatis. Deinde ponit xp̄iane laudacio que pcessit nō ex zelo vindicte sed ꝺme iustitie cū dicit ⌊p̄uenerūt⌋. Circa qꝺ sciendū q̄ anḡ venirent aꝺ destruendā ihrl'm a terraꝝ. in circuitū xp̄iam ibidē existētes monitu angeli transierūt in regnum agrippe qꝺ erat cōfederatuz romanis, put hītur in eccliastica historia ⁊ hoc ē qꝺ dī ⌊p̄uenerūt principes⌋ ꝛ aplī ⁊ alij p̄ncipales inter xp̄ianos q̄ sic dictuz est p̄euenerūt destructionē ecce. in de recedēdo ⁊ aꝺ regnuz agrippe trāseundo vbi cuz aliis fidelibꝰ ministrabāt ꝺmis laudibꝰ. Ideo subdit ⌊ducti psallentibus in medio iuuenculaꝝ tympanistriaꝝ⌋ ꝛ virginū deuotarū ⁊ a p̄ncipio eccē aliq̄ virgines fuerūt deo cōsecrate sicut b̄ta virgo maria ⁊ plures alie v̄gines a mulieres q̄ hic noiant tympanistrie q̄ cū apl'is ministrabāt ꝺmis laudibus. Et hoc mō b̄tus Aug⁹. virginem mariā noiat tympanistriaz in sermone de natiuitate ipsi⁹ dicēs. Audite igit̄ q̄ deus admodū tympanistria nrā cātauerit. Ait em̃. Magnificat aia mea dn̄z. ꝓpt hoc omnia bona o⁷ Hugo ⌊Nec deisis fidēles. nedicite deo ⌊creatori q̄ vos frēquentē laudaētis ⌊dño⌋ q̄ nos de male dictōne redemit. vos in q̄ benedicite domino. Glo. ⌊Qui potati estis de fontibꝰ ista⌋ hel ⌊⁊ de doctrina apl'oꝝ vt ad eorum imitationē predicetis quos de populo israhel elegit vt eos faceret fontes Nico. ⌊A quibus tangꝫ a fōtibus originata ē deuocio laudis in ecclesiis ⌊Ubi memini me adolescentulus⌋ In ecclesiis ē paulus qui fuit de tribu beniamin sic ipse dicit ad romanos xi. ⌊Qui tunc fuit adolescentulus q̄ fuit conuersus ad fidem. Vnde dicitur actuum. vij. Et vestes deposuerunt secus pedes adolescentis qui vocabatur saulus. Vel dicit adolescentulus quia inter apostolos fuit nouissimus ad fidez vocatus. vnde ipse dixit prima ad cor. xv. Ego sum minimus apostoloꝝ qui factus est ⌊in mentis excessu⌋ quia fuit raptus vsq̄ ad tertium celū vt habetur. ij. ad cor. xij. ⌊Principes iuda duces

eorum ¶ Abrām dñs noster ihs
christus fuit de tribu iuda scdm
carnem vt habetur ad rō. v. Apli
ergo fūt p̄ncipes iuda. v. regis xp̄i
et ipsi sunt duces xp̄i ex conuer
tum ad fidē ¶ principes zabulon a
principes neptalim ¶ Trib⁹ zabu
lon a tribus neptalim acceperunt
sortes suas pro magna pte in ga
lilea vt habet in libro Josue de q̄
fuerunt ptes apostoli a discipu
li christi vñ vocabātur galilei vt
dicit actu. v. a. n. Et ideo de tribu za
bulon a tribu neptalim fuerunt
ibi ali
qui. Cap Et hij omnes bene
. principes appella
ti sunt q̄ eos honore ac primatu
dignissimos fidelium turba seq̄bat

Psal. Nico Banda ¶ verbum est
. psalmiste loquētis in
persona p̄mittue eccē. Et est sensus
¶ māda deus virtuti tue ¶ potesta
ti angelice que tua mandata exe
quitur. s. vt protegat nos a defen
dat quod tunc factum fuit. q̄ sic
dictum est eccā fidelium de mini
sterio angeli transiuit agrippe regnū
tanq̄ ad locum securum. Et a tūc
petrus fuit eductus de carcere per
angelum vt habetur actu. xij. ¶ Cō
firma hoc deus quod operatus es i
nobis ¶ nos dicendo. et resurrecti
onem tuam manifestando a spū
sanctum nobis mittendo ¶ Item
templo tuo ¶ Translatio romana hēt
A templo sancto tuo ¶ qd est in hie
rusalem ¶ quia in illo templo xp̄s
frequenter docuit et in monte sp̄o
in quo erat cēplū. sup apostolos
alios q̄ discipulos sp̄m scm misit

scm q̄ dicit Jeronimus in epla ad pau
linum de ommib⁹ sacre scripture li
bris ¶ tibi offerent reges munera ¶
Per hoc ei q̄ christus apostolos
alios q̄ discipulos sic cōfirmauit
q̄ cōstanter fidem predicauerunt
p orbem multi reges cōuersi dede
runt multa a magna munera ad
edificationem eccārum et sustēta
tionem pauperum xp̄ianor. amo
re xp̄i sicut patz ex gestis aposto
lorum aliorumq̄ christi discipulo
rum. Deinde inuehitur psalmista
contra gentiles tyrannos inē q̄s
maiores fuerunt impatores roma
ni et eor. prefecti qui conati sunt
fidem catholicam destruere vt pa
tet de nerone domiciano decio dio
cleciano valeriano a multis alijs
Et quantū ad hoc dicit ¶ Increpa
feras ¶ Vocat em̄ p̄ncipes roma
nos feras p̄pter suam feritatē q̄a
dabant feris martires deuotādos
put habet in multis martirū ge
stis. Et vocat hos p̄ncipes feras
¶ audimus ¶ quia vēto vane glorie
mouebant. Et sicut arūdo ad quā
libet partem vento flante se flectit
Sic isti p̄ncipes ad quēlibet erro
rem ydolatrie de facili cōuertebā
tur. scdm q̄ dicit leo papa in ser
mone sanctor. petri et pauli de cō
q̄ magnam credebat se fecisse reli
gionem cuz nullius gentis respu
isset falsitatem. Et bene dicit. increpa feras. q̄ psalmista preuidit cō
stantinum impatorē post multaz
stragē xp̄ianorum a delubro pu
riendum et a principibus apl̄o
rum viz petro a paulo increpādū

et sic ad fidem conuertendum vt habetur in gestis sancti siluestri. Et predicti principes romam qui vocati sunt fere pter suam crudelitatem sunt etiã congregacio tauroꝝ ¶ Hoc est cõpantur tauris domesticis quod notat̃ p hoc quod subditur in vaccis populoꝝ ¶ q̃a tauri indomiti non sunt sic cõgregati cum vaccis hoim. Et tacõ huius cõpationis est qz non solũ conabantur subuertere xpianos p tormẽta tanq̃ fere sed etiã p blandimenta tanq̃ tauri domestica p mittendo eis honores diuicias a similia dum tñ vellent ꝛcedere a fide xpiana vt patet in mltis martiriũ gestis ¶ Ideo subdit vt excudãt ¶ a veritate a cõfessione fidei eos q̃ probati sunt argento ¶ vt magis p bati sunt in fide q̃ argentũ in fornace ¶ Dissipa gẽtes que bella volũt ¶ Iste gentes sunt romam q̃ p bella totum orbem sibi subiugauerũt vemẽt legati ex egipto ¶ Hoc cõuenienter potest exponi de philone qui cum suis socijs de alexandria egipti fuit missus legatus ad impatorem claudiũ. Et tunc otraxit familiaritatem cum petro apl̃o rome existentia reuertẽs alexandriam eccãm sancti marci cõgregatam honorauit a in libris suis magnifice cõmendauit put scribitur in libro illustriuꝝ virorum Lethiopia preueniet manus eius deo ¶ Ethiopia em̃ e iuxta egiptũ a citius fuit cõuersa ad xpm q̃ egipt9 p beatum matheũ apl̃m qui veniens ad istam puinciam baptizauit regem et filiũ eius que a matre fuscitauerat. a filiã eius cuphigeniam virginem xpo dsecrauit. a eã ducentis virginib9 prefecta pl̃m regis p maiorem pte baptizauit. vt habetur in predicto libro illustrium virorum. Et hoc q9 dicit ethiopia preueniet. s. egiptũ manus eius ¶ vis dare deo ¶ p cõfederacionem fidei ad ipsum. **Col.** Isti duo versus predicti mistice pñt exponi hoc mõdo Increpa feras arundinis ¶. **Cassio.** a superbos homines et **Hugo.** Qui vacuia feroces. ¶ steriles sũt ab omni opere bono a flectũtur ad vicia ad modum arundinis. Ea congregacio tauroꝝ ¶ ẽ increpãda. vide **Cassi.** hereticos indomiticet. ti qui erecta cervice seducunt animas innocentes et venena pfidie sue in felici pssione expendunt Lin vaccis populorum ¶ vacce populorum sũt mulieres a innocentes psone q̃ dudi voluntate leuissime pfidie dedolitas vero istius increpationis subditur vt excudant eos ¶ a veritate fidei qui probati sunt argẽto ¶ a quos caritas spiritual decoctis sordibus vitiorum velut argentũ mũdissimũ ad anime puritatẽ vsq̃ pduxit dissipa gentes ¶ hereticos predictos que bella volũt ¶ qui otenciombus nõ ad profectũ anime tendunt sed vt puersis persuasiombus captuent animas innocentes hos ãt hereticos dissipa

per tuos predicatores de quibus
ſbditur ⌊ venīēt legati ex egipto ⌋
Aug ⁊ ex omni pte mūdi cō
uertentur homines ad fi
dem ꝓ egiptus ſigt mundū a par
te totū. Et hij conuerſi ꝓ chriſto
legacione funguntur. ſſon ergo
ſolus de iſrahelitis vnde apoſtoli
fuit electi ſed de ceteris gentibus
etiam futuros predicatores xpīa
ne pacis hoc mō miſtice ꝓphetatū
eſt. ſequitur ⌊ ethiopia preueīet
manus
Gre. xviij. libro moā
eius ⌋
lium ſupple da
re ⌊ deo ⌋ in xpm credendo ⁊ priuſq̄
iudea crēdat ſe ſaluandaz. offert
omnipotenti domino gentilitas mi
gra pcs
Aug ⁊ Vt ethiopia
tis. que ꝓpe trine
bras viciorum ſigt peccatores pre
uenīet manus eius ⁊ vindictam
eius a hoc conuerſione ad eum.
Hugo cupiens ꝓ penitenti
am reconciliari deo.
Auguſti vt ſibi peccata di
mittantur ne pec
catores ꝓmanendo puniātur. ſſs
etiam in alio pſalmo dicit. preue
niamus faciem eius in confeſſione.
ſicut ꝓ manus vindictam. ita pec
catum faciem reuelacionis pñciam ſigt.
que futura eſt in iudicio. qz ergo
ꝓ egiptum atq; ethiopiam toti⁹
orbis gentes ſignauit otinuo ſub
iunxit ⌊ regna terre ⌋ ⁊ homines
de omni nacōne terre ⌊ cātate deo ⌋
ipſum deuote laudando ⌊ pſallite
dño ⌋ hene opando ad honorē ei⁹.
Nico Et oſtēdit quis ſit iſte
deus a dominus cui ſub
iunxit ⌊ pſallite deo qui aſcēdit ſu
ꝓ celum celi ⌋ ⁊ ad extremitatē ce li
empirei quod ē excelſius inter ce
los ⌊ ad orientez ⌋ hoc dicit qz xps
aſcendit in celum de monte oliueti
vt habet. actu ⁊ Qui mons eſt in
orientali parte iuxta iheruſalem i
qua opletum fuit miſterium re dē
ptionis hu
Hugo q quom
mane. am ipſe
chriſtus venturus eſt iudicare vi
uos a mortuos recte ſubiunctum
eſt ⌊ ⁊ ce ⌋ quaſi dicat certuz eſt
et ꝓpe qz ipſe ⌊ dabit voci ſue voce
virtutis ⌋ quia
Gre. dabit il
vt dicit. livirtutē
ſuſcitandi corpa qm ad vocē eius
reſurgēt mortui. Et ideo ⌊ date glo
riaz deo ⌋ ſeruiendo ei ad ipſi⁹ lau
dem et gloriam ⌊ ſup iſrahel ⌋ ⁊ po
pulum xpianum qui deū videt per
fidez ⌊ magnificentia eius ⌋ ⁊ largi
tas ei⁹ apparebit qz remunerabit
ipſum ſupra cōdignum ⌊ a virtus
eius ⌋ apparebit ⌊ in nubibus ⌋ ma
terialibus in quibus deſcēdet ad
iudicium. Vnde matth. xxiij. Vide
bunt filium hominis venientez in
nubibus celi virtute magna. vel
virt⁹ eius in nubib⁹ ⁊ in apoſtol'
et apoſtolicis viris qui aſſeſſores
xpi erūt ad iudicandū orbē terraz.
Aug ⁊ Nō enim ſolus veniet ad
iudiciū ſ cū ſemoribus po
puli q̄bus promiſit qz ſedebūt ſup
ſedes. xxiij. iudicaturi q etiā āgelos
iudicabūt. Deinde ne aliud nubes
intelligerent ſecut⁹ adiūxit ⌊ ſi
rabilis de⁹ in
ſanctis ſuis ⌋
Nico qz p eos
fec mira

bitia. cecos illuminando. leprosos
mundando. mortuos suscitando. de
us israhel. & populi xpiani viden
tis deum p fidem & spem in presenti
tempore. Ilero. Et nō alius. da
ipse. bit virtutē. pa
cientie. & fortitudinē. ad tolerandas
tēptationes diaboli et passiones
mundanas in pnti. et in futuro ha
bit vitā. Hugo. Impassibili
tatem. tatis. & forti
tudinē immortalitatis. et hoc non
omnib⁹ ꝫ. plebi fue. & ppō xpiā
no qui eius mādatis obsecundat
& odedit vsq; in finē huius vite et
p tātis bñficijs fit benedictus de⁹
Cassio. Qui omni ore semp
debet benedici vt sic
nunq; a beneficijs cessat. ita et bñ
dicōes semp accipiat a q̄ ei fideliter
cū gratiarū actione offert bñdicat
dñm. sic fit vt breuis ista laudacō
totius vite tpe sub assiduitate sol
uatur. Cucurrit copiosus ps̄. in gē
tium more fluuioy. qui q̄nto plꝰ
terras occupāt tanto āpliꝰ agros
fecūdant. fluuius q̄ non ore ꝫ ma
gis auribꝰ hauriat. fluuius q̄ po
tet mētr nō corpe. puros sensus i
ebrians. et peccatis ebrios ad so
brietatē mētis adducēs. Oremus
ergo dñz cuiꝰ ciuitatē huiꝰ fluuij
impetus Ilero. Quatinus nos a
letificat. mortē in vitam.
a corruptōe in incorruptōem demu
tare dignet. vt sanctis eiꝰ ptic̄pes
facti sempiternis in eū gratulacōm
bꝰ exultemꝰ xp̄o; laudaturi i. s. s. A.

Psalmꝰ lxviij.

Saluum me
fac de⁹ quo
Titulus In finem p
hijs q̄ ōmutabunt. Cōsequus tale
Nico. ps̄ iste factꝰ a dō xpha
q̄ in spū preuidit passi
onē xp̄i futurā dirigit nos in finē
in christum. Casti. Qui in hoc ps̄
stum. suaz narratu
rus ē passionē. ita vt eiꝰ vba a euā
gelica testatur auctoritas a deo
apls sumere dignatur exemplū.
Nico. Saluator em̄ Joh. xv.
dicat de seipso vt ipsa
tur sermo q̄ in lege corr scriptꝰ e.
Qm̄ odio habuerunt me gratis. Et
sic hoc qđ dī in hoc ps̄. Multiplica
ti sunt sup capillos capitis mei q̄
oderūt me gratis. dicit adimpleti ad
literam de seipō. Similit apls paulꝰ
ad rō. xi. allegat qđ habet in hoc
ps̄. Fiat mēsa eoy coram ipsis in la
queū ad literaz dictū est de iudeis ex
cecatis eo q̄ psecuti sunt xp̄m. et
item. Jo. ij. scribit q̄ cuz xp̄s facto
flagello de fumicatis eiecisset eme
tes & vendentes de templo. recordati
sūt discipuli eiꝰ. q̄ scriptū ē de eo
in hoc ps̄. Zelus domus tue come
dit me. Aug. dicit deꝰ ps̄ q̄
Vñ et loquit xp̄s oi
no dubitare non permittimur. Hic
em̄ sunt expssa vba q̄ in eiꝰ passio
ne opleta sūt. Dederūt in escā meā
fel & in siti mea potauerūt me aceto
Cassio. Est em̄ iste ps̄ eoruz
q̄ lacidꝰ de xp̄i passione
agūt quā passionē xp̄s sustinuit

pro hijs q̄ ꝯmutabunt. Ista ꝯmutacio sigt ꝑ los xp̄ianos qui veteris l̄eis p̄uitate deposita noue regnacōis sunt munere ꝯmutati. Pro hijs āt q̄ dictū est intelligendū est q̄ reuera passio dn̄i p̄ cunctis fidelibus facta monstratur.

Hugo ·tur de culpa origina lis peccati ad grām. de morte ad vitam. de mundo ad cēlum.

Cassi ·sione adūcta sibi voce fidelīū in forma serui petit a p̄re liberari a pēnis dicens.

Nicola SAluum me fac de⁹ pater. a pēnis imminētib⁹ Cām sue petitionis subiūgit dicēs Lq̄m intrauerūt aque vs̄ ad animā meā Per aq̄s intelligunt p̄secutōes seu p̄sequentes secm q̄d dicit ysa. viij. Adducet dn̄s sup eos aq̄s fortes & multas regē assirioꝝ Et ido hec lra p̄t intelligi de xp̄o capite q̄ p̄secutiones iudeoꝝ intrauerūt vsq̄ ad animam eius & vs̄ ad sepacōem anime a corꝑ

Hugo Vel p̄t esse vox xp̄iani secm sensū moralez q̄ postulat salual q̄m aque tēptationū intrauerūt & pueneruūt p delectationez vs̄ ad animā & vsq̄ ad consensū ej⁹.

Hugo ·mo profundi Lim mundo turpi & tenaci nā mūdus limo fuit p luxuriā. & tenax p auaricīā. & sic est vox xp̄iani pēnitētis.

Nico ·profundi Hoc etiam p̄t intelligi de xp̄o capite & one fis sepulture q̄ positus fuit in terram Let nō est substātia & vtus subsistendi natural in corpe mee mortuo sepulto Moraliter Let nō ē sba vicia em̄ ex nrāwo lūtate habem⁹ que nō sūt sba q̄ p̄t̄m nichil est Sequit vox christi.

Nicolaus. QUem in altitudinem maris id est in profundum p̄secucōis que nomine aquaꝝ designat vt supra dictum est. quelibet āt cōgregacō aquaꝝ mare vocat in hebreo Let tempestas dimersit me & acerbitas passionis ex q̄ obiit in cruce.

Hugo Multi etiā veniunt in altitudinem maris hoc est in aliquā dignitatem seculi a tempestas causarū & curarum que mouetur vento inanis glorie submer

Nico gīt eos. LLAborauī predicando et ēdarguēdo iudeis peccata sua Lda mans im cruce quando emisit spiritū vt habetur Matb. xxvij. Lrauce facte sunt fauces mee Rauce do enim causatur ex deficacōne humorum in fauctibus et arteriis & venis p quas exit & intrat aer. a pulmone. christus autē passione multos humores emisit de suo corpore vt pote in sanguine et sudore in flagellacione in corone spinee impōsicione. in manuum & pedum transfixione Defecerūt oculi mei Lcorporales quoniam in morte extincti fuerunt Ldum spero in deum meū q̄ certitudinaliter expectabat gloriā sui corpis in resurrectōe

que facta est diuina virtute. Dem de christus homo plangit aduersantium multiplicacõem dicens. ¶ Multiplicati sunt inimici mei inde¦super capillos capitis mei¦ Modus est loquendi ad designãdum magnã aduersariorũ multitudinẽ¦qui oderũt me gratis¦idẽ fine causa ei econtrario deberent eũ diligere ppter bona que fecerat eis veritatẽ docendo. samitatẽ donãdo. et sic de alijs. ppẽ qs dixit eis Jo. x. Multa bõ opa ostendi vobis a pre meo ppter quod opus vultis me interficere. Isti autẽ odientes xpm fuerũt multiplicati qz pharisei primo cõceperunt cõtra eũ odiũ. scõ scribe tertio sacerdotes et vltimo populus a sacerdotib9 receptus p ptẽr qs petiuit literacõem barrabe et christi crucifixionẽ vt haberẽ Mar. Aug. Accipiãt mẽbra voci. xvi. cez hãc discãt odio gratis haberi. quõ fiet vt oderit me mũdus gratis. ¶ Si michi cuicz noceas a sic odio habearis.

Nico ¶ Confortati sũt q pse cuti sũt me inimici mei iuste¦qz herodes a pilatus pstiterũt eis fauorẽ. Herodes enim illusit eũ a spreuit. Luc. xxiij. Et pylatus in fauorez iudeorũ debit animam suam cõtra xpm¦que non rapui tunc exoluebam¦ Hugo Ac si diceat Alij rapuita furtũ fecita ego pro eo fui spensus. Nico. Sic xps dicẽ se penã exoluisse p peccatis humani gnis q nõ cõtraxerat. ¶ Deus tu scis insipiciam meã¦ Hoc nõ intelligitur de pso na xpi in q nulla fuit insipiencia si oimoda sapia sicut passionẽ membroz suoz dicit suã vt haberẽ act. ix. Saule saule q̃d me psequeris et zacharie. ij. Qui tangit vos tangit pupillã oculi mei. Et hoc ppter connexionẽ capitis ad mẽbra. Sic insipiẽciã membroz suoz. a delicta dicit eẽ sua qz p ipsis penaz portauit et satisfecit. Sicut bõ satisfaciens p delicto alteri9 facit q̃d ipse illud delictũ eẽ suũ sicut a cõmitte dicẽ. Onus mulieris vel cameli qz illud onus dicit suũ solum ad portãdũ et nõ quantũ ad passionẽ a domino. et bene dicit¦et delicta mea a te nõ sunt abscondita¦qz delicta eoz qui ea abscondere nolentes ea delere et cõfiteri illa non facit christus sua pro eis satisfaciendo sed solum delicta eorum qui vere contriti confitentur. Sequitur.

Hugo ¶ Non erubescanti¦me¦ scilicet mortẽ et non resurgente¦qui expectant te domine¦ venturum ad inferos et postea resurrecturum.

Hugo ¶ Loquitur pro sãctis patribus in limbo salutem christi expectantibus cũ magno desiderio. Et iõ misi ad eos descendisse christus esset eis cõsolatio et maxime prophetis ibidem existentib9 qui talia dixerunt ventura. Nec erat sic christus quasi nescius futurorum sed vt ostenderet in se veritatez humane nature in qua minor est patre. Cassiodor.

Adhibit ꝙ Domine virtutum] In quo ostendit impossibile mihil eē omnipotencie ipsius · Nam quib⁹ tūbus impat non est quod nō pro sua voluntate p̄ficiat ·

Hugo Consequenter orat pro ap̄ostol' ceteris ꝙ fidelib⁹ dicens Lnē confundā tur sup me] moriēte quod quidē esset si non resurgerem qui queēr te homis operibus o Deus israhel] id est populi christiani videētis te p̄fidem ac

Jero Non euacuet si dicat. spes creden cū de mea passione sed cognoscāt ḡa voluntatem tuaz facere ueni fiant · Sequitur Lquoniam propter te ·

Nico O deus pater id est ꝑp tre voluntatem tuam · fustinui opprobriuz quia iudei vo cabant me demoniacum Johā · vin. Et etiam cum tenerent eū vin ctum plures dicebant contra euz falsum testimonium Math̄ · xxvi · Et operuit confusio faciem meam quia velantes faciem eius pcute bant eum dicentes · propheta zano bis christe quis est qui te pcussit reputantes eū falsum propheta z Luce · xxij ·

Augul Nihil magnū est quod dici tur Lfustinui opprobriū] sed quod dicitur · propter te fustinui · Si em fustines quia peccasti propter te fustines non propter deum · Que enim gloria vobis est ait petrus si peccantes punimini et suffertis · Si enim fustines quia mandatuz dei seruasti hec propter deuz susti nes et merces tua manet in celo

num quia propter deum sustinui sti opprobrium Ideo enim ille pri or fustinuit vt nos fustinere dis cemus Porro si ille qui omnino nō peccauerat dictus est peccator · dictus est iniquus dictus est beelse bub · dictus ē isanus · tu seruo de dignaris audire pro meritis tuis quod dominus audiuit nullis me ritis suis Ille venit vt tibi preberet patiente exemplum · Sequitur ·

Nicola Extraneus factus sū fratribus meis id est iudeis quos vocat fratres eo ꝙ iudeus erat · et pegrinus filijs ma tris mee & eisdem iudeis qui sunt filijs synagoge quam matrem suā vocat · a est eiusdem sentētie repe titio ad maiorem expressionez ·

Hugo Deinde ostendit q̄re hec fustinebat videlz ꝑter eccām dei cōstruēdā vñ dic zelus dom⁹ tue & amor de eccia cō struenda · cōmedit me & me totuz sibi vēdicauit · quē zelū oñdit xp̄s maxime qñ de domo deiecit negoci atores · Jo · ij · dicit · Nolite facē do mū p̄ris mei domū negociacōnis

Nico a opprobria exprobrā cūtibi · Miracula em xp̄i attribuebāt iudei & tutibus de monis · Mat · ix · dicentes · B non eijcit demonia n̄ in beelsebub p̄n cipe demoniox · que tū fiebant vir tute totiꝰ trinitatis a sic exprobra bant patri · ceci dereliq̄t sup me · quia ꝑter huiusmodi miracula et pre cipue ꝑter miraculū resuscitacōis lazari apud multos diuulgatum iudei quesierunt occasionē mortis

christi dicentes. Johannis. xv. Quid facimus quia hic homo multa signa facit. Hoc est quod dicitur. Cecidērūt sup me ad me obruendum in mortē. **Hugo** Sz īmō hoc pius dñs mansuetudinem suā cōmendat dicens. et operui in ieiunio animaz meā. vitaz meā. xps ei ieiunauit xl. diebus xl. noctibus Mat. iiij. Vl operui. vhumiliaui in ieiunio hoc est in macie a tristicia naturali aiam meā. vitam meā. factum est in opprobriū mihi. Quanto enī erat humilior tanto apud reprobos despectior apparebat. **Cas** Vel christus dicit se ieiunasse qz hominū fidē quā valde eſurie bat nō poterat mouere. ob hoc dixit. operui animā meā. vt qsi pallio tristicie circūdedi. a factuz ē in opprobriū michi. Semp boni malis opprobria sunt qz eoz scelerib nō acquiescunt duz illis studiose detrahūt quib nulla societate iūguntur. Testant enim ista opprobria alape flagella a sputa q dñs saluator ab īsana plebe ppessus est in maxia humilitate. et posui vestimentum meum cilicium.

Nico Doctores nostri cōmitte diunt qp cilicium hic intelligitur fletus xpi in suscitatōne lazari eo qp antiquitus flentes mortuū induebant cilicio. Sed mihi videtur qp cōuenienter p cilicium pōt intelligi asperitas vestitus xpi Cū enī reprobaueit molliciem vestium. Mat. xi. dicēs. Ecce q̄ mollibus vestiunt in domib regū sunt satis apparet qd asperis vestibus utebat. qz ipse cepit facere a docē actu. vt Jo. xix. dicit qp eius tunica erat inconsutilis desup ottexta p totum. Et hoc mō fiunt vestes cilicine a aspere. a facte suz illis impacine a aspere. a facte suz illis impacine a aspere. a facte suz illis impac

vinum. Et loco vini posuerunt aceturn vt habetur infra. Aliter etiaz potest exponi qp de crucifixione xpi tangit de re insolita notabiliter facta fuerunt cantilene derisorie in faciorez sacerdotum q̄ morte eius p curaverunt tangit de falso pphetavolente regnare et nō potēte quevix cantilene cantabant p tabernas. Et ideo dī In me psallebāt qui bē. Sed inter tot scandala q̄ ob pbria inter tantas tribulacōes q̄ psecucōnes quid tu agebas mitissime ihesu.

Hugo Ego vero oro ez meā tigo vel direxi. Luc. xxiij. d. patig noscere it. Illi dirigebāt ille orabat

Aug Qñ enī maledicēis q̄ ad iactant opprobria q̄ quō corrigas eum a quo iactant nō inuenis. nec tibi restat n̄ orare. Cōsequent oñ dit xps qp exaudiri debet ei⁹ oracō eo qp tps reconciliacōis ē. vñ dicit. tempus bene placiti de⁹. De q̄ tpe apls memorat dicēs. Ecce nunc tps acceptabile ecce nunc dies salutis

Cassio Qñ incarnacōnis fue bñficō pdita tem mundum repauit. tps q̄ et mitatez ablata salutē. sed hoc tps quo mō pueneit dicent exponit dicens. in multitudine mie tue. Naz si multitudines mie non fuissent nequaq̄ redimi potam⁹ obnoxii vel debitores. Nō enīz pua mia fuit q̄ tam ingencia pcā supauit exaudi me in veritate salutis tue.

Nico q̄ promissio ē in veritate.

Ierō Orat ergo xps vt post eius morte resurrectōis veritas approbet vñ adhuc sūbdit

Nicola Eripe me de luto vt non infigar. Super rius autem dixit christus se infixum in limo eo qp mortuus fuit q̄ sepultus in sepulcro intra terrā. hic autem petit vt non infigatur id est qp nō diu remaneat in sepulcro et hoc fiat p sue resurrectōnis acceleracōnem. Libera me ab his qui oderunt me q̄ a iudeis a quoz potestate fuit. liberat⁹ totaliter in sua resurrectione. et de profundis aquarum q̄ psecutionuz vt supra dictū est ad quarum profundum homo deducit qñ occidit et in hoc petit fieri resurrectionez vt prius patia tñ verbavt solet fieri in talib⁹ orationibus. Et ideo adhuc subditur Non me demergat tempestas aq̄ Supra dixit q̄ tempestas demersit me eo qp mortuus fuit in cruce q̄ ergo hic dicitur nō me demergat tempestas aque Sensus est. me p mortem dimersuz non diu teneat in morte. neq̄ absorbeat me profundum id est corpus meum intra sepulcrum non putrefiat seu corrūpatur nec a vermibus corrosum absorbeatur. neq̄ vrgeat sup me puteus os suum. In hebreo habetur non obturet super me puteus os suū. Et dicitur hic puteus limbus infernī ad quez descendit anima christi ad extrahendum inde pīes ibi detentos sm illud zacharie. ix. Tu quoq̄ i sanguine testamēti tui eduxisti vinctos de lacu i q̄

non erat aqua. Sic igit petit xps
vel potius ds in psona xpi q aia
ipsius cito de inferno redeat ad cor
pus a q resurrectio cōpleatur ita
q corpus nullam corruptionem
seu putrefactionem patiat quod
et factum fuit sicut supra dictum
est ps. xv. Potest iste versiculꝰ cē
xpa oratio fidelis dicentis.

Nico. Et nō demergat me tem
pestas aque nec tēptacio
nis p consensum. neq absorbe
at me profundū p pctōz exercitiū
ne cadam in despacōem vel obsti
naciam. de qua dicit puerb. xviij.
peccatoꝛ cū in profundum malorum
venerit ctempnit. neq vrgeat
ne me stringat vel claudat super
me puteus inferni os suum.

Cassio. In quo puteo vere i
cidunt pctōres quā
do se a viciosa voluptate nō abstra
hunt: vrgetq sup eos os suum cō
dudi cū vsq ad temp⁹ mortis sue
in pessima voluntate psistunt.

Aug. Qui fatet se peccasse pu
teus non claudit sup eū
os suum q extra puteū praue cō
fuetudinis exit p confessionē. Qui
vero dicit. Quid male feci factus ē
defensoꝛ peccati sui a i am puteus
claudit sup eum os suum qm amis
sa confessione non erit locus mie.
Si vis vt deus sit tuus liberatoꝛ tu
esto peccatorum tuorum accusatoꝛ. Se
quit vox xpi. exaudi me domine.

Nicola. Hic osequenter a d
ducitur ratio exau
dicionis sue a accipit ex pte pprie
tatis diuine cuius pprietas ē mia
et benignitas **Cas.** exaudi me
vñ dicit. deus. quoni
am benigna est mia tua. semp ad
benefaciendū a exaudiendū pata
qñ pie petitur a ei deuote supplica
tur. Hāc vero benignitatē exponit
cum subungit Lsc̄m mltitudinē
miserationū tuarum respice in me.
Ad ipsam semp redit quā debili
bus et miseris scit patronam cui
omnia pcta cedunt q̄uis numero
sissima cōprobentur. Et intuere q
vbi pietas postulat semper hō re
spici dī. nā si pcta soluz respiciat
nos sine dubitacōe cōdempnāt.

Nico. Et ne auertas faci
em tuam a puero tuo.
xps dicit puer tanq̄ seruꝰ valde
obediens. sicut mos ē sacre scrip
ture. Vñ actu. iiij. Cōuenerunt in
ciuitate ista adūsus scm̄ puerum
ihm quē vnxisti herodes pylatus
ac̄. Supplicat ergo patri ne auer
tat faciem suam a se. orationem su
am repellēdo. a loquitur de deo ad
modum hominis qui auertit faci
em suam quando non vult exau
diri dpcacōez petētis Cām q̄re pe
tit exaudiri subungit dicēs L qm
tribulor et ideo instanter peto ex
audiri L velociter exaudi me.

Iero. Vt cito efumam spiritū
dauid L Intende anime mee
vite mee corpati Let
Nico. libera eam reſuscitan
do a morte L propter inimicos me
os . et propter iudeos L eripe me. qꝫ
duplicat exponit vno mō de iude
is obstinatis vt p resurrectionez

chȳsti confundantur Alio modo
de conuertendis vt audita chȳsti
resurrectione conuertantur sicut
legitur Actuum .ij. q̄ predicante
petro chȳsti resurrectionem mul
ti conuersi sunt ad fidem Et subdi
tur ibidē. a apposite sunt ī illa die
aīme circiē tria mīlia C V sās
īm̄periū meū mihi illatū ī ver
bis īiuriosis vt patet per p̄dicta
La cōfusionem meā q̄ captus sū
ad modum latronis La reuerenci
am meā a verecundiā meā nam
ireuerens dicitur inuerecundus.
Propter qs ī translacōe hebrai
ca dicit a ignominiā meā. L in spu
tis et ī collaphis a iudeis mihi il
latis L N conspectu tuo sunt oēs
qui tribulant me tu vidēs malici
am eorū q̄ p voluntate tua potes eos
punire L ī periū expectauit cor me
um a miseriaz q̄ post collaphos
et sputa ei a iudeis illata fuit a mi
litibus p̄sidis illusus a crudeliter
occisus Et sustinuit L solus L qui
siē L ī mecum L cōtristarē a nō ī
ueni Hoc vidēt falsum q̄ apostо
li ī morte xp̄i simul cōtristati sūt
secm qs dixerat eis. Jo. xvi. Amē
dico vobis plorabitis et flebitis
vos. Dicendū ē q̄ loquitur ꝟ sez
cōem vsum q̄ nullꝰ dicit adē vbi
pauci sunt opatiue. sic dicit nullꝰ
est ī ecclā vel ī foro. q̄ pauci sūt
ibi secm q̄ deberent vel ofueuerūt
esse. ita ī morte xp̄i pauci fuerūt
cōtristati. cū tñ omnes debuissent
ei cōpati qui videbant cōpati īsen
sibilia q̄ ī morte xp̄i sol obscura
tus est. a tra mota est a petre scis

selet q̄ consolaret a non īuenī
quasi Jero. Nullus de tāta mꝰ
dicat. ti tu dme iniquoꝝ
aut cōpassus est doloribus meis
aut existit con Nico. ecia q̄ de
solatoꝝ. trꝰ q̄ de
buit me cōsolari ī p̄ncia mea fez
me negauit Et dederunt ī escā
meā fel sicut dicitur Mat. xxvij.
Et dederunt ei vinum bibere cū fel
le mixtum. Et quia fel erat de natu
ra sua magis comestibile q̄ potа
bile. Jō nominat ipsum fel ī hꝰ
loco escā Let ī siti mea potauerūt me
me aceto vt habet. Joh. xix. Cuz
ergo accepisset acetum dixit. Cō
summatū Aug9 fel a acetuz
est. adhuc offe
rūt xp̄ō qui male viuendo scanda
lū īferūt ecclē. Minus enim pecca
uerunt iudei crucifigentes xp̄m ī
terra ambulantem q̄ q̄ ipsum cō
temnunt ī celo regnātem Et q̄
iudei malam escam dederunt ī esca
puniti sunt. Vnde sequitur.

Nico. L Fiat mensa eorum
coram ipsis ī laque
um Quando emz ierusalem fuit
obsessa a romanis iudei illic cōue
nerant ad celebrandum conuiu
um paschale quod non poterat
fieri extra ierusalem et sic fuerūt
illaqueati quia a romanis fuerūt
in illa obsidione circumdusi sicut
aues ī laqueo Let ī tribucōes
.s. penarum debitaz propter mor
tem chȳsti quia passi sunt fame ez
i illa obsidione ī tm q̄ mulieres co
medērt pueros suos a ex osequēti
passi sūt mortis pestilēciā vt dicat

ioseph9 i libro de iudaico bello Let
in scandalum Letiaz tunc facti sūt
quia ciuitate capta vendebantur
octogīta milia iudeoz. viz trigī
ta p uno denario. exceptis illis q̄ fa
me a gladio pierunt Obscurен
tur oculi eoꝝ ne videant Let qui iudei
qui nō fuerūt mortui sunt p totū
orbem dispersi a ī fua infidelitate ex
cecati Let dorsum eoz semp incur
ua Let vt romanis seruiāt semp.

Jero . super Ira nemo ferre po
tuit. Hos duos vsiculos allegat
apostolus ad rō. xi. de excecatōne
iudeoz. fiat mensa eorum

Hugo Sacra scriptura mē
sa dicitur vbi mēres
fidelium reficiuntur. Vnde ps Pa
rasti ī cōspectu meo mensā. Hec
mensa dicitur iudeoz quia lex da
ta fuit eis a hec facta est eis Lm la
queum Lp erroneam intelligenci
am Let in retribucionem Illos in
multas contrarietates implicādo
Let in scandalum Lvel in causā qua
re scandalizantur Lobscurent ocu
li Lcordis Leoz ne videant Lveritа
tem vel ne intelligant diuinitatem sb
humanitate latentem Let dorsum
eoz Lvel affectōnem eoz que debet
hoiem erigere sicut spūa dorsi Lsē
p in curua Lad terrena **Cassio** . hoc illis
minio delictorū pōdere pgrauati cer
uicē sua ī terrā cernui videmati in
curuant. Sā dorsum dictum est q̄si
descendens deorsum Et hoc q8 dicit
semp. figit impios qui nulla satis
factione conuersi sūt. Deinde imp
catur eis captiuitatem factaz a ro
manis **Nico** . effunde super
dicens eos iram tuaz Lvel effectuz ire tue Let furoz ire tue Lvel
rigoz iusticie tue L cōprehendat
eos. Iq8 factum ē in destructiōe eo
ruz p romanos facta Hat habi
tacō eoz deserta Lq̄ rōm destruxe
runt ciuitates eoz a loca Let in ta
bernaculis eoz nō sit q̄ ihabitet L
q̄ totalit fuerūt expulsi de iudea.
et ihrusalem funditus euersa ēa
fcā q̄i a ceruo lapidū. Et hec cōple
ta fuerūt sub tito a vespasiano im
peratoribus romanoz. Et huius pu
nicōis cā subdit Lqm quez tu pcul
fisti Ls. xp̄m psecuti sunt occidēdo
eū. dicit em apostolus ad rōvis.
de deo patre q̄ p̄prio filio suo non
pepcit sed p nobis ommb9 tradi
dit illū a sic eū pcussit q̄ percussio
nibus iudeoz ipse fuit. Hoc
tñ fuit ex maxima caritate sedm
q̄ dicit. Jo. iij. Sic deus dilexit mū
dum vt filiū suum vnigenitū daret
sed in deil psecuti sunt Leum ex iui
dia et inq̄tate p̄pter quod punīti
fuerūt Let sup dolorem vulnerum
meoꝝ addiderūt Lq̄ non solum
psecuti sunt xp̄m ad mortem in p
pria psona sed etiam in membris
eius. Stephanum lapidando. iacо
bum occidendo. alios incarcerādo
et flagellando vt patet in actibus
apostoloꝝ. Et q̄ ipsi opposuerūt
dolorem sup dolorem etiā Hp
pone inquitatem sup inquitatez
eoꝝ Lvel p mitte vt ruant de inq̄
tate ad inquitatem. Ipsi enim fu
per peccatoruz commissionem ap

posuerint obstinationem. Ideo sb
dic vt non intrent in iusticiam tu
am reuertendo de culpa ad gram
Call. ne participes fiant chri
sto in illo regno iusticie
vbi remunerat sanctos su
os Deleant de libro viuentiu pre
eterna da
mnatione Aug⁹ Fratres non
sic accipe de
bem⁹ q̄ quenq̄ de⁹ scribit in libro
vite vt deleat illum. s libri noie p
destinatio dei accipit. q̄ sic hic q̄d
in libro scriptu est: fixum manet. sic
incommutabile est q̄cq̄d a deo pre
destinat. Quo g̃ dicit. deleant si hij
q̄ scripti sunt deleri non p̄nt. Sz hoc
dem ē fm spem illoz q̄ ipsi se scri
ptos pu
tabant Call. Ibi ei q̄d scribit
dele nō p̄t q̄ to
tū in p̄destinatione solidatum ē a
nlls euent⁹ mutare potuit q̄d illa
prudentia supna decreuit. Sequit
Dā cū iustis nō scribant Idē ipe
locutionis mod⁹ ē vt scribē dicat de
um q̄d est in illa iudicatione factu
rus sicut in euangelio dicit Luc. ix
Gaudete q̄ noia vra scripta sunt in
celis. Hoc em accidere negat eis q̄
nō sunt: sicut titul⁹ ait: pijs satisfa
ciomib⁹ commutati Postq̄m iu
dex is q̄ fuerāt em iura ypocrita p̄di
catione cōpetent optauit. Sequit
vox cristi de sua
incarnatione. d. Mi. Ego sum
paup na
tus: paup uersat⁹: paup mortu
us: in cruce nudus. a in alieno se
pulcro posit⁹ Dā dolens q̄ dolor i
cristi passione fuit maxim⁹ Dsalus
tua de⁹ suscepit me Dresuscitādo me
a morte. Dem de scā eccā gras agit

.d. Laudabo nomē dei cū cātico
Dā cū ymnidica exultatione lauda
bo nomē dn̄i corde a ore Det magni
ficabo eū in laude Nō ē intelligēdū
q̄ ex hūana laude aliq̄d deo accre
scat: s ipsis laudātib⁹ Det place
bit deo Dsupple sacrificiū laudis di
ui
ne. Call. Dsup vitulū nouellum
cornua producētem a un
gulas. Dn veteri em lege mos fuit
vt p peccatis offerent vitulus no
uellus v vitul⁹ vnius anni. Quasi
ergo dicat. multo acceptior ē laus
puro corde fusa deo q̄ pōt pecudū
placere ma
ctatio Nico. Det hoc ē q̄d
predixit sal
uator Jo. iiij. Venit hora a nunc ē
qñ veri adoratores adorabūt pa
trē in spū a veritate Dīdeāt pau
peres Dv cristiani q̄ in p̄mittua ec
clesia fuerunt
paupes. Cal. Det letent Dq̄ iam nō in
solis facultatib⁹ vt olim oblatio
posita est sed in mētis affectu a de
uotione vbi et paup potest esse di
tissimus Dquerite deū Din fide a cari
tate Dav̄uet anima vra Dvita am
me deus est Illud ypreviuere dici
mus quod in beatitudinis iocundi
tate consistit. Et secure querite eū
Dquoniā exaudiuit paupes dns Dq̄
Dauperes sunt christiani q̄ mūdi
istius diuicias a voluptates despici
unt. a eligunt indigentiā humana
rū rerū vt spiritualib⁹ epulis fac
ciant Da vinctos suos non despexit Dq̄
v omnes qui eius legibus a man
datis vinciunt. Ipsos em liberat
a laqueis carnalibus quos suis re
gulis cōnexos agnouerit Nicol

Vel vinctos ꝛ sanctos patres i lim
bo detentos nō despexit: ipsos secū
educendo. Propter ḡ p̄missa bñfi
cia q̄ deꝰ fecit humano gñi. Laudet illū celi ꝛ terra. ꝛ cuncte celestes
ꝛ hoīes īhabitantes. Mare ꝛ oīa
reptilia i eis. nō q̄ talia irrationa
bilia laudēt deū ꝓprie: ſ̄ q̄ sunt ho
mīnib⁹ materia laudis diuine qui
eū laudant ex ſuis creaturis. Qua
re laudent. ꝛ q̄ deꝰ saluā faciet ſy
on. Hoc exponit dupl̄r. Vno mō
de eccl̄ia militante q̄ p ſyon intelli
git q̄s interp̄ Cass. qm̄ in sola
tate speculatio eccā respici
tur deꝰ in quē corda fidelīū dirigun
tur. ꝛ edificabunt ciuitates iude.
ꝛ christi q̄ fu Mi. Quia alij a
it de ibu iuda. postoli alij
q̄ discipl̄i de monte ſyon missi fūt
ad p̄dicandū per orbē vniuersum
vbi p eos ordinate fūt eccē q̄ dicun
tur ciuitates. eo q̄ ciuitas ē ciuiū
vnitas. Ibi ā tunc habitabāt fideles in
fide ꝛ caritate. ꝛ inhabitabūt ibi
fideles Cass. Vbi ostant mē
christi. tis puritate ver
sanct̄ et hereditate acquirent eaz
q̄ decedentib⁹ p̄mis alij q̄si
Mi. hereditarie succedunt eis.
Cass Vel in hereditate acq̄rent
eaz q̄ ad ihīm illā eter
nam dñi miseratione pueniunt.
Mi Et semen seruoz ei⁹. id ē
imitatores fidei apl̄oz ꝛ dis
cipulorz christi. possidebit eaz. vi
delicet eccāz p orbē terrarz diffusā.
et q̄ diligūt nomē ei⁹. exīstes in
caritate habitabūt in ea. nume
ro ꝛ merito q̄ sola caritas diuidit
inter filios regnia p̄dictionis. Alio
mō exponit de eccā triumphāte q̄
syon appellatur Vñ ad hēb. xi. Ac
cessistis ad syon montē ꝛ ciuitatē
dei viuentis ihīm celestē. Hāc āt
syon celestē deꝰ saluā facit q̄n p ho
mines illuc ascendentes angelorz tu
mam reparauit. ꝛ edificabunt ci
uitates iude. ꝛ christi. Et possunt di
ci hec ciuitates diuersorz angelorū
ordines q̄ tunc Jero quādo ani
edificantur. me sancto
rum in templū sanctū tanq̄ viuila
pides deferuntur. et inhabitabūt
ibi videlz sancti et hēdita
illuc assumpti. nico te acq̄ret
eam Hugo vt habeant illaz
beatitudinez regni celestis in perpe
tua possessione. ꝛ semen seruorz
eius. Nycol. ꝛ fideles discipu
lorz christi imitatores. possidebūt
eam. eterna liter absq̄ amissione.
Hugo Et qui diligunt nomē
eius ꝛ habentes fidez
per dilectionem operantē. habita
bunt nico. In qua est perfecta
in ea caritas. vnaq̄ letā
tium. ꝛ vnus Audiuimus
ardor cordiū. cas. psalmū qui de
passione dominica tractat quartuz:
dispensatione celesti mirabile. vbi
quanta est in diuinitate potestas:
tanta in humanitate cōstat humi
litas. Assumpsit sanctū verbuz na
turaz nostre infirmitatis sicut ipse
tus prefatus ait. pro his qui com
mutabuntur vt per mortē habitā mortē
suam: liberaret nos a mortē iustissi
ma Aug⁹ Libro de catechizan
dis rudib⁹ Quis fa

ātūs est pro nobis cuius sunt oīa per quem oīa creata sūt. ne q̄squā erectēs i eū de terrenis diuicijs audeat superbire. Esuriuit & sitiuit vt nos satiaret. vīctus est qui oīm̄ suos de infirmitatū vīculis absoluit. passus qui nostros cruciatus finiuit. mortuus est qui nos a morte infernī redemit. Resurrexit vt p confessionem discamus a vicijs resurgē postea non casuri. **Cass.** Reuera reuera misericors qui damnatam naturam humanam beatificauit: collocādo eam a dexteris in celesti b9 p̄dita ēstituit. obnoxia liberauit miseias nr̄as a nobis fecit alienas et p̄stitit hominem per fiā mortem viuere: quem creatum immortalem dyabolus fecerat interire

Iero Ipsum intima cordis de uotione dep̄cemur qua tin9 nos seruulos suos q̄s ēdemit p fellis amaritudinez. per aceti asperitatez. per crucis supplicia. per clauorū vulnera per mortis contumeliam. per gloiam resurrectōis: sic custodire dignet in sec'lo vt faciat participes sūs suis in r̄gno ad q̄s nos perducat qui est benedictus in secula seculorum Amen

Psalmus .lxix

DEus in adiutorium meū Titulus In finez p̄s fecit eum dominus **Hugo** Posita in p̄cedenti psal. exitū passione petit ecclesia vel vir iustus adiuuari. & ordie cōgruo quia a christi passiōe est nobis omne adiutorium vnde p̄dicti tituli sensus talis est. P̄s iste dirigens nos in finem & in christum attribuit dauid & homī iusto qui hic loquitur agēs in rememoratione id est de memoria non vtiq̄ peccatorum suorum sed q̄ saluum fecit eum dominus per suam sanctissimam passionē **Nico.** Dicit p̄s vt mihi videtur est p̄phecia de futuro Preuidit enim dauid in spiritu sācto q̄ p̄ncipium huius psal. recordanduz esset in ecclesia in principio omnium horarum canonicarum vel iuxta principium ad postulādum dei auxiliuz contra temptationes. **Glo** quia cuz orate debemus tunc maxime dyabol9 nos tempta **Hugo** Supra regulam tenuit beati Augustini Scies enim vtilitatē orandi. & nob̄ inuidens grām impetrandi. immittit orantibus cogitatiōnū tumultus vt mentem ab oratione diuidat: et fructum orationis tollat Intentiō psalmiste est monere vt non in nobis gloriātes cōfidamus sed in deo gloriemur. & confidamus in eius auxilio **Cassio.** Populo itaq̄ fidelis dominum deprecatur vt a persequentium periculis liberetur & irrisiones eorum irritas faciat quatinus conuersi peccata sua salutariter erubescant. Vnde dicit

DEus in adiutorium meum intende Id est propicius respi

ce adiutōriū. Et ne longius ptra
here adiutorij beneficium otinuo
adiecit dñe ad adiuuandū me fe
stina sic dicit festina q̄ miserico
dia diuina tardaret. q̄ p morā ad
uentus ei⁹ fierent grauiora tormē
ta. Deinde exemplo xp̄i orat emen
dationē suor⁹ Hug Onfun
inimicor⁹ d. dauit fione q̄ adducit grām a gl̄az Eccl'
iiij. vt de facti sui p̄uersitate turbē
tur Cass. Let uereant vt time
ant te iudicē q̄ q̄unt
aiam meā subaudi ad p̄endū eā
Auertant retrorsū a praua cogi
tatōne iussa sua sequētes a erube
scant de malis suis qui uolunt mi
hi mala hāc retributionē suscipi
ant ne in sua iniq̄tate p̄sistant Re
uertant stati erubescentes q̄ dicūt
mihi euge euge prioris sensus ex
cussio est vt a suo ꝓposito erubescē
tes velocius reuertant q̄ falsis lau
datōib⁹ cognoscant fideles inere
pare Euge enim sermo laudātis ē
ꝙ hic sb̄ proma vel sb̄ irrisione dictū
aduerti debet. qm̄ ab inimicis vide
tur esse p̄batū. dicat em̄ stati auer
tant Aug. qr plus persequit̄ in
tur gua adulatoris q̄ ma
nus inflectoris Cū vo fuerit auer
si q̄d exultent a letent in te
fiet. Mi. de tua uoluntate a nō in
hȳ seculi Iero loēs q̄ querūt te
uanitate vel q̄ p lacrimas
p me te q̄ misericors es req̄runt a
dicant sp ma
gnificet dñs Cass. deus q̄ i se
tot⁹ singu
laris a me effabilis est: nō hz mere
mentū. ꝙ tū magnificādo ip̄m: nos
in de p̄ficim⁹. a cū laudes deo sācta
mēte p̄soluim⁹ nrā ꝓfcia sp auge
tur Glo. Et nota q̄ dicit semp
magnificet q̄ nunq̄m
debent cessare
a laude eius Aug. Si pecōr es
tu: vt te uocet. Cōfiteris: magnifi
cet vt ignoscat. Jaz iuste uiuis: ma
gnificetur vt regat. p̄seueras: q̄
in finez: magnificetur vt glorificet
te. hoc dicant Iero. Lq̄ diligunt
q̄ querūt te salutare tuū
dominū Jesū christū q̄ e oim vita
a sac Aug. Tu ergo quid. Le
tus. go vero egen⁹ a pau
per sū Auxiliū quero sp infirmita
tē meam ꝓfitear. donata sunt mihi
pecā. iam cepi sequi p̄cepta dei. ad
huc tamen egen⁹ a paup sum q̄ui
deo aliā legē in mēbris meis repu
gnantē legi mentis mee. Etiam ad
huc esurio a sitio iusticiā. Sequit̄
Cass. de⁹ adiuua me in tribu
latione mūdana vbi pu
gno contra vicia. vbi a dyabolū lo
stem patior vt tue miserationis au
xilio. hominū infidias libere euadē
possim. a ad salutē quaz desidero p
uenire. quoniam Adiutor meus
in necessitatibus meis a libera
tor meus ab hac secli cladē tues.
qui precantem vocas: penitentiā in
dulges: a perseuerantem coronas
domine ne Colle. Sed sicut i
moreris principio
huius psalmi dictū est: domine ad
adiuuandum me festina. ne tepta
tio me superet a deficiā auxilio tuo
destitutus Cassio Tot⁹ hic psal
mꝰ celestis phi

losophie luce resplendet. cuius primus versus in principio horarum in sancta ecclesia contra temptationem diaboli decantando frequentatur: eo q̄ quotiens nos incipimus orare tunc magis tendit nos tēpta re: quatinus a nobis auferat fructū orationis. Est em̄ hic psalmus more ꝑbitate formatus: petens in afflictionib⁹ remediū: a mimo voluptatis saluberrimaz cōfusionez: vt erubescentes mala sua deserāt qui p̄uis actibus famulant. Demde bonorum leticiam et eterna gaudia promittit. et q̄d est in afflictiōe sūma p̄fectiuz celerime dñm venire deprecat qui huius mundi p̄grauantes angustias aduēt⁹ sui visitatiōe sūmoueat

Collect. Rogem⁹ ergo dominuz Jesuz christum aduocatum nostrū quatinus nob⁹ subuenire non tardet: et auxiliuz i tempore tribulationis misericorditer largiatur: vt cum sanctis eius exultantes eū magnificare atq; extollere valeamus in gloria celesti: ad quaz nos ipse p̄ducere dignet qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Psalm⁹ .lxx.

IN te dñe speraui nō confundar in eternum. in iusticia tua libera me et eripe me. Inclina ad me aurem tuam et saluum me fac. Esto mihi in deum protectorem et in locum munitum ut saluum me facias. quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu. Deus meus eripe me de manu peccatoris. et de manu contra legem agentis et iniqui. quoniam tu es patientia mea dñe. dñe spes mea a iuuentute mea. In te confirmatus sum ex utero de uentre matris mee tu es protector meus. In te cantatio mea semper. tanquam prodigium factus sum multis. et tu adiutor fortis. Repleatur os meum laude ut cantem gloriam tuam. tota die magnificentiam tuam. Ne proicias me in tempore senectutis. cum defecerit uirtus mea ne derelinquas me. Quia dixerunt inimici mei mihi. et qui custodiebant animam meam consilium fecerunt in unum. dicentes. Deus dereliquit eum persequimini et comprehendite eum quia non est qui liberet. Deus ne elongaueris a me. deus meus in auxilium meum respice. confundantur et deficiant detrahentes animę mee. operiantur confusione et pudore qui querunt mala mihi. Ego autem semper sustinebo et adiciam super omnem laudem tuam. Os meum annunciabit iusticiam tuam tota die salutare tuum. quoniam non cognoui litteraturam. introibo in potentatus dñi. dñe memorabor iusticie tue solius. Deus docuisti me a iuuentute mea. et usque nunc pronunciabo mirabilia tua. Et usque in senectam et senium deus ne derelinquas me. donec annunciem brachium tuum generationi omni que uentura est. potentiam tuam et iusticiam tuam deus usque in altissima quę fecisti magnalia. deus quis similis tibi. Quantas ostendisti mihi tribulationes multas et malas. et conuersus uiuificasti me. et de abyssis terre iterum reduxisti me. Multiplicasti magnificentiam tuam. et conuersus consolatus es me. Nam et confitebor tibi in uasis psalmi ueritatem tuam deus. psallam tibi in cithara sanctus israhel. Exultabunt labia mea cum cantauero tibi. et anima mea quam redemisti. Sed et lingua mea tota die meditabitur iusticiam tuam. cum confusi et reuerriti fuerint qui querunt mala mihi.

Hugo Hic titul⁹ tangit hystoriaz que scribitur Jere. xxxv°. q̄ Jonabab filijs suis p̄cepit vt vinū nō biberēt: neq; in domib⁹ residerent: sz in tabernaculis habitarent. Precepti aut̄ patris filij tenuerūt. a hos filios multoties ꝓponit dñs in exemplum filijs israhel qui nolebāt seruare māda ta dñi: vt intelligerent se ꝓpterea fieri captiuos. quia deo obedientes non fuerunt. Propheta enim agit in hoc psal. non de hac hystoria: sz de signatis p ipsā. s. de illis q̄ obediunt spontanee dei voluntati p̄mis captiuis. & de illis qui prius erant captiui q̄ deo obedirent. Vnde sensus tituli talis est. Iste psal. fact⁹ a dauid ꝓpheta est filioz Jonadab & filioz obediētie. Nam Jonadab spontaneum interp̄tatur. & qui de voluntarie seruiūt. Et addit. a prioz captiuoz. & illoz qui p̄mi captiui dicuntur ꝓpter inobedientiam primi parentis. **Cassio.** Commonemur ergo in hoc titulo vt deuotionez habeamus filioz Jonadab non cōtumaciam iudeoz qui captiui esse meruerunt. Psalmus em̄ totus ad hoiem p̄tinet fidelem qui mūdi spem renuens: in dño pura deuotione ofitius est. grāz diuinitatis tota nob⁹ intentione cōmendans p quā peccatorū nostroz nexib⁹ possum⁹ absolui.

Hugo Intentio psalmiste est monere nos ne de nobis ipsis p̄sumamus: sed totaz spez nostram in dei nūi gratiam ponamus. Vir ergo obediens deo petit primo ab omnibus malis liberari vt congruētius possit deum laudare: dicens.

IN te domine speraui nō in homine neq;

in diuicijs ⌊speraui⌋ a ideo cõfido
q⁹ ⌊non confun⌋ Call. scz in illa
dar in eternũ ⌋ iudicij re
tributione vbi damnatis dicet ⌋te
maledicti in ignẽ eternũ. Hec ẽ in
felix ofusio q̃ nullo fine terminat.
Hic em̃ in pũti vita felicit ofundi
mur qñ a peccati intẽtione reuoca
mur. a erubescam⁹ de pcãs de qb⁹
prius gau Hugo ⌊i iustitia
debam⁹. tua⌋ a te
mihi data qm̃ a me michil habeo
misi pcm̃ Justicia dei est forũ pẽi
tentiale vel ipsa pnia in q̃ fit iusti
cia de pcãs. q̃ iustitia dei ẽ qz ipsã
dat. et mea ẽ q̃a ipam ex dei dono
accepi. Acsi dicat dñe da m̃ grãm
facie di iustitiaz p pniam de pecca
tis meis. a sic in dono tuo. a in tua
iustitia ⌊libera me⌋ de peccatis me
is ⌊et eripe me⌋ a ptãte diaboli ne
cũ eo patiar eterne damnacõis cõ
fusionẽ ⌊Inclina ad me aurem tu
am⌋ Mi. acceptando precẽ meã
Loquit de deo ad mo
dum hois q̃ inclinat aurez qñ vult
audire de preca Call. Misi enim
tionẽ petentis diuina gra
ad hominem liberandũ se inclinauе
rit ad illã misericordiam suis meri
tis nõ pt puenire quã cupit. Cum
dicit inclina ad me: ostendit se humi
lem a iacere tanq̃ infirm⁹ indigẽs
medico. Vñ a addit ⌊a salua me⌋
ab egritudie pecorũ qua premor.
Hoc ẽ q⁹ alibi dicit. Ab occultis
meis munda me dñe ⌊Esto mihi
in deũ protectorẽ⌋ vt non ad me ia
cula inimici pueniant. ego em̃ me
protegere nõ possum ⌊a in locuz mu
nitũ⌋ vt in te non tm̃ pteat⁹ sz a mu
nitus sim ⌊vt saluũ me facias⌋ vt
non ero saluus nisi in te. Ego si mihi
aliũ locuz elegero saluus eẽ nõ po
tero. Si vis euadere iratum fuge ad
placa Call. tum Qñ em̃ cuz christo
tum fuimus: nullas dia
boli insidias formidam⁹ ⌊Quoniã
firmamen Hu. tu es In temptatiõe
tũ meũ⌋ in ebulatiõe que cir
refugiũ meũ⌋ cũdedit me
⌊Les tu.⌋ Aug. Qm̃ gra tua
o christe fir
mũ me facit a immobilem adusus
oẽs tentatio Coll. Nec soluz pe
nes inimici tit iste fidelis
liberari ab occultis temptacõibus
tam diaboli q̃z carnis: sz etiã mani
festis Vñ subdit ⌊Deus me⌋ eripe
me de manu ⌋ a de ptãte ⌊pecoris⌋
Call. Quez pecorem in duab⁹
ptibus expomit dicẽs ⌊a
de manu ⌋tra legem agentis ⌋id ẽ
transgredientis ẽgulas mandato
rũ tu Hug. ⌊a inq̃⌋ pse
orũ tis me. Eripe g̃ me
ne vivel insidijs Aug. q̃ non ẽ
ducar pcoris in me vt
patiens sim: sz i tẽ q̃ donas patien
tiam deinde sequit quare hoc dico
⌊Quoniã tu es pacia mea⌋ a pre
stas m̃ paciam Call. Pacia
in hac adusitate emi; ẽ ho
nestatis ad vtilitatis cã: rerũ ardua
rũ ac difficilium voluntaria a diutisi
ma perpessio Et q̃z pacia pbacõnẽ:
pbatio ãt spem operat Idcirco sb
iungit ⌊dñe spes m ea a iuuentute
mea⌋ qsi dicat Ab illo tpe etatis
mee q̃ cepi otra diaboli pugnare

uersucias ſperaui a te dño auxiliari
[In te confirmatus ſuz]. Petr⁹
cantor. Circa hoc notandū ſicut eſt
pgreſſus naturalis: ſic a ſpūalis
Primo em̄ concipit puer i matre.
Secundo naſcit pcedēs de uentre i
lucē. Deinde aliter a aliter creſcit
vt poſſit uenire ad menſaz. Ita pri
mo quaſi in uētre concipimur qñ
cathezizamur. Deinde pcedimus
de uentre in lucē qñ in baptiſmo re
generamur. Poſtea creſcendo ali
mur qñ p alia ſacramenta confir
mamur: vt poſſimus uenire ad mē
ſaz altaris de qua recipit corp⁹ xp̄i
dicit ergo. [In te cōfirmatus ſum
ex utero] ex quo fui in articul' fidei
inſtructus in catheziſmo [de uētre
matris mee] a ex quo fui renatus
in baptiſmo. Et in his omnib⁹ [tu
es protector
meus]. **Caſſi.** ne q̄ cre: ne
q̄ prauo cū inſolentie me in pecca
tis faciāt inferire. Et ſicut deus ſem
per ſua nobis preſtat bñficia: ita a
pſalmodia noſtra debet eſſe conti
nua. Vnde
Hugo [In te cā
tatio mea
ſemp]. q̄ hic tibi p liberatiōe lau
de cantam⁹: a in futuro ſeculo gra
tias p eterna remuneratōne pagi
mus. Vnde ps̄. Cantabo dño q̄ bo
na tribuit mihi. Et q̄ in te a nō in
mūdanis eſt mihi gaudiū. Idcir
co. [tanq̄ pdigiū factus ſum mul
tis]. Pro digiū in hoc ſeculo ſit fide
lis qñ alia ſectat q̄ poteſt amare
peccato⁹ multitudo. Que erāt illi di
uitias: iſte pauptatem. que erāt il
li epulatiōes: iſte ieiunia. que erāt
demq illi gaudia: iſte triſticia.

Aug⁹ Sed unde me pdigiuz
putāt. q̄ credo q̄ nō
video. Illi in his q̄ uidēt exultāt ui
delicet i potu: in luxuria: i ſoztatiōi
bus: in auaricia: i diuitijs: in rapi
nis: i ſecularib⁹ dignitatibus. Am
bulo autē ego uia diſſimilez: con
temnēs ea q̄ p̄ſentia ſunt. a timēs
etiam pſpa ſeculi. nec alibi ſum ſe
curus: niſi i p̄miſſis dei. Et idcirco
[tanq̄ pdigiū] monſtrū fact⁹ ſum
multis qui inſultant mihi. [ſ tu]
domine **Nicola** [adiutor for
es]. tis] mihi tri
buens pacientiaz in aduerſis. De
inde petit iſte fidelis vt p his oīi
bus dignas grās reddere poſſit:
dicens. [Repleat os meū laude]
videlicet di **Glo.** ſā ſi de⁹
uina. os non re
plet: nō ardet deſideriuz. Sequitur
cauſa cur repleri deſideraūit os ſu
um laudibus xp̄i cui ſubditur. [vt
cantem gloriam tuam. Ji pſalmis
et ym **Augul.** [tota die] ſine
nis. intermiſſione
taz i pſpis q̄ ſolatiis: q̄ in aduer
ſis q̄ correctis [magnitudinē tuā]
q̄ feciſti me añq̄ eſſez. ſalutē dedi
ſti in cui eſſem. cui peccaſſez ignoui
ſti. cui cōuerſus eſſez adiuuiſti. cuz
perſeueraſſem coronaſti.

Caſſio Sz q̄ magnitudinez
eius p̄dicabo q̄ ma
gna p̄ſtitit vt aurez ſuā ad hūilez
mdmaret: vt pregēt pcitantē: cō
ſeq̄nter ſupplicat ne tpe ſenectutiſ
ſue pīſciaī a dño qñ feſſa virtus
corpis pl⁹ indiget adiuuari dicēs.

Aug. ¶ Ne proiicias me i tpe senectutis ⌊Quid ē tpus senectutis ⌊cū defecerit virt⁹ mea ne derelin Call. Hanc senectu quas me⌋ ctz nō solū eta tem finitā q̄ in morte ē detem⁹ acci pere ꝫ eē qñ tribulationib⁹ crebris robur aie ⁊ senescit. Hoc ei figit cū defecerit ⁊tus mea ⁊ qñ pacie infir mitas molli scit et deficit: nec susti neri pt viribus suis onus tbulati onis impositū. Reddit cā cur ad sb uemendū pietas dñi deberat puo rari cū sb dicit ¶ Quia dixerūt inimici mei mi Hug. non dicat q̄d di bi⌋ peruēt vt intelli gas omne malū q̄d possūt dicē. Dy abolus em dicit: bona sūt honores Mundus mihi dicit: bone sūt diui cie. Caro dicit: bone sunt delicie. A mātores mundi dicunt: Stultus ē ⁊temnere bona q̄vidēt. Dixerunt ꝫ exprobrantes a me disconfortā tes Non est bonum q̄d facis. non ē salus ipsi in deo eius ⌊a q̄ custodie bant aiam meā⌋ studio decipiēdi ⌊sibi fecerūt inimicū⌋ vt me perde rent ¶ Iacentes deus derelinq̄t eū⌋ Call. Q⁹ vir ille fidelissimus si uc in afflictionib⁹ posit⁹ siue in seculi etate constitut⁹ metue bat sibi inimicoꝝ suoꝝ dicentiū deus derelinq̄t eū. Hostes em carna les mundana amātes cuz viderent hoiem crebra calamitate fatigatū crediderūt ipm a deo desertū. q̄ eū truculentie ⁊ cruciatui fue traditū esse senserūt: q̄ diuinā putāt grāz in solis corporeis viribus ⁊stituta Item dixerūt ⌊ysequimini⌋ eum. q̄ fugere non poterat ⌊a comprehen dite eum q̄ nō est q̄ eripiat⌋ eum de mentes prorsus hoies. estimabāt q̄ deus deserat premiis qs expoit inuriis. a non magis coronaē ne lit ques pbari debere permittit. Sic deliberat q̄ ad oculuz iudicat. Sed vir fidelis in tbulatione ⁊stitutus ad orationē recurrēs econtra dic

Mi. ¶ Domine ne elongeris a me⌋ sb tralendo mihi auxi liū defensi Call. Petit enim ne omis tue gra ei⁹ ab ipo discedat: a grauioribus exponat in fidiis. Addidit q̄⌊deus me⁹ i adiu toriū meū respice⌋ q̄ se nouerat af fligendū orat vt p adiutoriuz dñi ei digna pacia tribuat. Nā quez il le adiuuat: malorū ⁊tritione nō de ficit. ꝫ tunc spe potius erigit q̄n do tbulationū fasce pregrauat. Post q̄ iste fidelis orauit p se; orat etiā p inimicis Glo ¶ Confundā tur⌋ ⁊tra hoc suis dicens q̄ presumūt de viribus suis vt pe cata sua cognoscant⌋ a deficiant⌋ a sua peruersa intentione⌋ detrahē tes aie nico. wolentes famā me mee⌋ am demigrare vt p hoc videantur psequi me inuste

Call. Admonet em tales pati entie ⁊tute fupari q̄s tm pcipit fustimē vt ipsi magis in suis oblocutionib⁹ Hu. ⁊fusione⌋ operiant deficere videant⌋ ⁊fessione⌋ a pudore⌋ cora sacdote i ⁊fessione⌋ a pudore⌋ vt sp pudeant se peccasse⌋ q̄ q̄runt mala m⌋ insidiando aut detrahēdo ⁊bis dolosis Quicq̄d em dicāta fa ciant m malis ego aūt sp spabo⌋

p te liberari. Et adñciã sup oẽz lau dẽ tuaz. Augusti. pfectiõẽ fa ctus es laudez dei. Si iam pfecta ẽ laus eius: tu q̃d adiecturus es. Laudatus ẽ deus i oĩbus bonis fa ctis suis: i omni creatura sua: i omĩ institutione rez oĩm: in gubnatio ne a regimine seculoz: in ordine tẽ posĩ: in eminentia cœli: in frẽdita te terraz: in circũfusione maris. a ceteris oĩbus mirabilib9 suis. Non dũ erat laudat9 in eo q̃ suscitauit carnẽ humanã in vitam eternam. Cass. Nam cũ dixero verbũ pa tris fecisse cœlũ a terrã et oĩa q̃ in eis sũt: pfecta dñm deuoti one laudaui. Si cũ adiunxẽo incar natũ eẽ p salutẽ cãctoruz adieci cu multum lau Aug. Sed tu peccõr dib9 plenis es aliq̃d sup Hug. Nunq̃d oẽm laudẽ dei. Nunq̃d ampliãdo laudẽ dei pp ter miserico r diam qua peccõres non damnat Si ad pñam adducẽs saluat. Vñ ad huc Sb dic. Os meũ annunciabit iusticiã Aug. Adñciẽdo sup oẽm tuam laudẽ hoc q̃ iust9 sũ Si iustus sũ: iusticia tua ẽ in me nõ mea. Tu em̃ iustificas impiu z pspexis q̃ aduersis laudabo dñm chriſtũ sa Cass. A quo salus lutare dei. mundi gl'osa incarnatione puenit. Sequit. qm̃ non cognouĩ Nico. scia z in flan uisaturã facita pfumere de viris9 suis dicẽs cũ apl'o ad co. ij. Nõ iudicaui me aliq̃d scire inr vos misi tm̃ Jesũ chri stũ a hunc crucifixũ. Et ideo q̃ nõ cognoui p̃sumẽ de me Si de dei gra qua saluat peccatores. iõ. Introibo in potentias hoc ẽ virtutes domini eas cognoscendo a docendo. Dñe meditabor iusticie tue solius. Aug. O solius prorsus. ibi me am iusticiam nõ cogito. iusticia tua sola me liberat. mea so la non sũt: nisi peccã. non gloior de viris9 meis quia quicq̃d boni hẽo a te habeo. quia me gratis salua sti Coll. Trãslatio romana hz. quia non cognoui ne gociationes. introibo in potentias domini Aug. dicat mihi negoci ni Aug. ator. Ecce ego affe ro ex longinquo meces ad ea lo ca in quibus non sunt vt inde viuã tanq̃ mercede laboris mei peto vt carius vendam q̃ emero. Nã septũ ẽ dign9 ẽ mercenari9 mercede sua Sed agit Sb de mẽdacio a p'urio q̃ fiũt i negociacõibus. Pro vicio meo: nõ ne gociationis. q̃ si mentior: ego mẽ tior: nõ negociũ. Posset ei dicẽ: tã to em̃ Si tãto vẽdã. Si placet: eme. Nõ ei ista veritatẽ audiẽs emptor repelleretur: Si nũc potiꝰ oẽs accur rerent. quia plus fidem q̃ mercedẽ diligerẽt Hoc ergo inquit me mo net: ne mentiar: ne periurem: non vt abiciam negociũ vñ me transi go a acquiro victum Legimus Cass. enim ivitas pat. paphũ ciũ illũ sanctissimũ viz p̃ ue lationẽ negociatori opatũ. a inue nim9 hodie i ecclã dei tractãtes q̃dz mercimonia: summa fide pollentes Actus em̃ pessimus: non res bones

ta dampnaꝫ. sicut a dñiſtē legim⁹
nō introire in regnū celor cū tñ.
Job. abrahā ysaac patriarche
facultatib⁹ q̄ fuerunt affluentes.
Negociatores ḡ illi abhoiabiles
estimanꝫ. q̄ iuſticiaz dñi mimme
cōsiderantes p īmoderatū pecume
ambitū polluunꝫ. mercēs suas pl⁹
p̄uriſs vendendo q̄ p̄ciſs. Tales
dñs eiecit de templo dicēs Nolite
facere domū p̄is mei domū nego
ciacōis et spelunca latronū. Seq̄
tur ⌊introibo in potētias dñi⌋ Po
tēcias estimāt hoies p negociaci
ones acq̄rere: a īm hoc mūdo fieri
p̄minētes Iste btūs neglecto tali
p̄posito introire se dicit in potenti
as dñi. ad regna celestia. vbi re
uera puenisse certa felicitas ē. In
troibo āt dixit. vt oñderet ihc̄m
sup nā dausā pfidis: aptaz āt fide
libus. Et q̄d ibi factuꝰ sit. sūb se
quenꝫ enarrat dicēs ⌊dñe memo
rabor iuſticie tue solius⌋ Illo. s. tē
pore cū agnos seq̄str̄t ab hedis a
pl̄os momentanea eq̄tate diſcer
nit. īpios q̄ gehennā a fideles i re
quiē mittit sempiternā. Tūc vero
memor ero iuſticie solius dñi.

Nico. Deus docuisti me ⌊i
mittens ñ īnstinctus
ad hoc⌋ **Cassi** Vel docuisti me
num. libros dños ⌊a iu
uentute mea⌋ exq̄ cepi ad tuā gra
tiā puenire. Et ne tm hāc sciaz īn
primordiis crederes acq̄sitā dicit.
q̄ btūs mentibus solet accidē ⌊a
vsq̄ nūc⌋ vt p spacia tpm ei⁹ do
ctrina cre uisse. **Hugo.** Et q̄
videret. a te
edocꝫ sū ſnō absq̄ dam talentū tu
um ⌊Sed pnunciabo⌋ alīs ⌊mā bi
lia tua⌋ **Cassio** Vtq̄ mira bi
cētur īmdoctus vt a pctōre fieret
iustiſſimus **Hu.** Vl pnūciabo mira
bilia tua⌋ q̄ voluī
sti nasci a patia contēpnētes te ex
pectas a teuocas ad pnāz. fiē me
tio gratis p grāz tuā teuocatī
Cass. Nec ḡ se p̄dicatu rē p
nūciat q̄ īm ipō fecerat di
una demētia ⌊et vsq̄ i senectaz
a semi um **hu.** Ad litteraz vsq̄ ad
quas mortē⌋ deus nederelin
me⌋ **Aug⁹** quia misi ad vlti
. mū mecū fueris
non erit aliquid meriti mei. a id
circo precor vt grā tua semp ple
ueret me cū. quia vero vox ista vm
us cuiusdaz magni hominis est
hoc est ipsius vanitatis vox est te
desie que tempe apostolorū erat
inuenis fortis in virtutea pacies
in tribulatione. Jam quia caritas
refrigescat virtus deficit quasi in
senectutem vertere cepit

Cassiodo Senium autem
tempus illis oc
caduum intelligendum puto quā
do a seuus ille tyrannus antichri
stus aduenierit. a ecclesie virtus a
deo diminuta erit vt seducantur
etiam si fieri possit electi

Collecto2. Postulat ergo
ecclāyt fiat in
iuuentute p oipotētis dei grāz regi
tur: sicvsq̄ in finem p eādez gratiaz
gub **hguo** ig̃it donec ānūcīs
ner

brachiū tuuz ⁊ dñm ſaluatorem
filiū tuuz de q̄ ypſa. xliij. dr. brachi
um dñi cui reuela tū. ⁊ Gñacōi oi
q̄ ſcriptura eſt ⁊ vſq; in finē ſeculi.

Caſſio Vt ⁊ligio xp̄iana to
tū? mūdi deuocōe di
latet ⁊ ⁊ donec ānūciē potētia tua

Hugo q̄ potes de iduratis
im pctō facere filios
ḡie a hoc ē mag̃ potētia q̄ vt ait

Aug Magis eſt iuſtificare im
pū q̄ creare celū ⁊ tra
et iuſticiā tuā de? Qua reddis vm
cuiq; iuxta opa ſua.

Glo Et ne putes
q̄ ſolus hō e
get grā etiā oñdit p̄uenisse grāz
vſq; altiſſima q̄ feciſti magnalia
⁊ vſq; ad ipſos ordines celeſtes.

Aug viz āgelos ſedes dñacō
nes p̄ncipat? ptātes q̄s
tu longe mirabili? q̄ cetera opera
creaſti. hec ipſa mag̃lia ⁊ ordines
celeſtes ⁊ dñt q̄ fuit q̄ iuſte viuūt
q̄ beate viuunt.

Caſ Poſt q̄ grāz crea
tor is atq; iuſticiā
⁊ vſq; in altiſſima dixit ce p̄greſſaz
ſequent cū admiracōe ſubiūgit
deus q̄s filis tibi q̄ſi dicat nullus
qui ex opib? ſuis cognoſcē ſingu
laris magnitudo. ſi quidē facti potē
ciam teſtat? auctoris.

Hugo Sz cōtra
ſedo fecit deus hoiez ad ymaginē
et ſiliſtudinē ſuā Soluicio In natu
ra q̄ potencia nullus filis eſt deo.

Aug Nō in inferno neq; in
tra nec in celo nec ipis
celeſtibus nec ſuper celeſtib? indi
get de? vt aut melior ſit aut potē
tior aut beatior q̄ ipſe eſt ſūmum
a q̄ eſt omne bonū

hu Deinde dicit ecclia
in tribulacōe mib?
poſita Quātas oñdiſti mi tribula
cōes q̄ innumerabiles vt me ſalua
res. multas numeroſitatem malas
malo penam cōuerſus a flagellacō
ne ad me oculis tue mīe viuificā
ſti me p̄ internā tuam cōſolacōē;
a de abyſſis terre ⁊ de negocijs ſeli
vel de p̄funditate pctī item q̄ mul
tocies cōtrui in pctm̄ reduxiſti me
p̄ pñaz vl̄ p̄plexitatem ⁊ titubie loquēs
p̄teritū ponēs p̄ futuro. d. reduxiſti
me ⁊ re

Caſſio Iterum dictū
duces eſt vt medici
na eius frequentior iudicetur

huno Et mihi ſic reducto mi
tiplicaſti magnificētiā
tuam conferendo mihi vtutes q̄s
qui habent magna operantur
Tranſlatio romana habet. multi
plicaſti iuſticiam quoniaz per di
uerſas cauſas afflictionum mihi
ſubuenire dignatus es et conuer
ſus ad me penitentē conſolat? es
me alloquio ſacre ſcripture

Caſſ Hoc vbuz q̄ paterñum
fit de tempus aduertē vt
famulos ſuos q̄uis p̄miſſa diſtri
ctione caſtiget tñ triſtes pmanē
nō patit dum ſcripturaru diuina
rum eos ſcō alloq̄o cōſolat. Con
ſolatio enim ſcripturarum animos
cōpomit afflictione; releuat a men
tem ſanat diuerſis languoribus
anxietatibus ſauciata Cuz dñs fi
delib? ſuis p̄ conſolacōnes pias p̄
mia eterna p̄miserit oſe q̄nt eccā ei
tatem ei? ſe pſallere confitetur di
cēs ⁊ Aza ego confitebor tibi ⁊ oſeſ

sione laudis [in vasis psal.]
Aug⁹ vi psalterio q8 ē vas psal. **Hugo** vl in psois ecclesiasticis q fūt vasa psal morū Quib ād ostēdē ecclā subiungit dicēs [veritatem tuam deus]
Cassi. da sunt [psallam tibi in cythara] **Aug⁹** p cytharā q ē instrumētuz cōcauū. a ab inferiori reddit sonū. intelligit caro. psallā ergo in mortificatōe carnis tibi q es [saluator israel]
Hugo ā sāctificatoz xpiano rū cōtemplātiuz te p fidē opantem exultabunt labia mea cum cātauero tibi [et letus a hilaris ero i laudādo te. i psalmodia. a in oratione mea et nō tātū ore laudabo te. ſ. [a anīa mea] laudabit. Iurta illud apli. et ad dīoī. xiū. psallā spū. psallam a mēte. a addit [quā redemisti] p̄cio sanguinis tui Aliter mistice [exultabunt labia mea] Interior aviz itellectus a affect⁹ [cui cātauero tibi] i ecclīa de q̄b⁹ labijs dicit psal. alio loco diffusa est gratia in labijs tuis.
Cassi Nā vel hoc spūaliter itelligēs adiecit [a anima mea] quā redemisti. Ipa g̃ gaudz in labijs mteriq̄b⁹ tacite clamat ad dīum Nec solum confitebor in anima mea ſ. et a lingua mea tota die] et assidue [meditabit iustitiā tuā] **Nico.** et ex meditatōne cordis ostendit iustitiā tuā [cui confusa reuerti fuerit q̄ q̄runt] **Hugo** viz dēmōes mala m̄]

dūm cui hō mal pit facere p̄ias. Et reuerenē et timēē. cui fortiē pseueāt et fugat tēptatōes eoz. Vel ana gogi **Col.** que ē mistica locutō ce. de sup̄ms p̄t idē verificatiuis expomi. vt viz. **Cassi.** [Lmguā suaz meditaturā ee iustitiā dei et corpis sui am. q tūc plenissime laudes dm meditabit qn regnuz ei⁹ in illa re surrectōe mortuoz pcepit [cui ostenderit fuerit q q̄ fūt mala m̄] Et vtiq; plenissime tunc fiet. qn a dextris iusti et a sinistris ipi fuerint collocati Tūc g̃ secure exultatiōis tps ē sās. qn iā locū dnacōis ipi nō habebūt. a letabunt iusti cū maloz oim emin⁹ aduenerit. a lō dūs sine fine ocesseit in q̄ xpiani noz pmanet indefecta petitio.
Col Cū totus hic ps̄ grāz dm q̄ gr̃is dat suma intentōne cōmēdet. humiliē de p̄cemur cui vt gr̃ā ipsi⁹ sic nos sp p̄uemat a seq tur. q̄tun⁹ ea sp meditemur in corde atq; cōpleam⁹ in ope. q bnpla cita sue fūt volūtati Cui ē honor et gloria in secula seculoz. Amē.

Psalm⁹ lxxi.

Deus iudicii Titulus in salomone **Ni.** dicit hebrei mo dernā aliq̄ expositores nr̄i. q dd fecit hūc psalmū orās p filio suo salomōe vt regnū ds manu sua prosperaretur i iusti

tia a veritate. a ideo intitulatur a salomone tanq̃ ab eo p quo fiebat oratio. **Iero** Sed hoc pnit⁹ stare non põt vt iste psal. intelligatur de salomone filio dd. q̃ Salomon nõ dñabatur vsq̃ ad tẽmios orbis terrarũ sicut iste ps̃ de filio regis de quo loquitur immu it **Coll** Vñ sc̃m Iero. Augus. et Cassio d. iste ps̃ est plena de christo rege q̃ est verus salomon & pacificus: **Cass** q̃ ipse hominem diaboli versuta decepturz ad creatoris sui vocat obsequiũ. ipse est enim mediator dei a hominũ. hodieq̃ interpellat p nobis **Aug** Per quez ex inimicis accepta remissione pcõrũ: reconciliamur deo. Vñ Apl's ait. Cuz inimici essemus reconciliati sumus deo p mortem filij **Glo** Psalmus igitur eius. iste dirigitur in salomonẽ & in christũ q̃ ẽ vere pacifi **Cassio** p vt ipius vba testantur cuz dicit Pacem meã do vobis pacẽ meam relinq̃ vobis **Aug** Non pacem quam nouit a querit hic mundus. s illam pacẽ de q̃ dicitur apud pheta dabo eis solacium verum: pacẽ sup pacẽ. cũ. s. pacis reconciliationis addit pax immortalitatis. **Mi** Prophẽta g̃ denuncians xpi ptãtẽ iudiciaria: dirigit sermonẽ suũ ad deũ patrẽ. d. Deus ⌊pater ⌊iudiciũ tuuz regi da ⌋ Hoc factũ legimus in euangelio Johis vbi ait. Pater omne iudiciũ dedit filio ⌊a iusticiaz tuã⌋ & ptãtis predicte execucõnẽ ⌊filio regis⌋ & cristo q̃ scdz veritatẽ ẽ filij regis eterni pis Et scdm humanitatẽ filius dd regis vt habet Mat. v. Et scdm vtranq̃ naturaz data ẽ ei ptãs iudiciaria. Licet enim eadem sit ptãs pis a filij in diuis: tñ illã hz filius a pre sicut a sbam. filiter scdm humanitatez data ẽ christo ptãs qz in extremo iudicio apparebit i forma humana in q̃ fuit iudicatus cora pylato. Apparuit tñ coram pylato in natura passibili. s in iudicio apparebit in natura gloriosa ⌊ **I** Vdicare ppl'm tuũ⌋ Hoc cõtinuatur ab eo qd predicit. Da iusticiam tuã filio regis Judicare .i. ad iudicandũ actu. ppl'm tuuz .s. christianũ q̃ est ppl's pis acq̃situs sanguine filij tui ⌊in iusticia⌋ reddendo ei scdm merita ⌊a paupes tuos⌋ **cassio** Pauperes dei sũt q̃ mũdana superbia delicata humilitati se p oia tradiderũt Nazi paup superbiat: nõ ẽ dei pauper: asi locuples hũilitatẽ diligat: nõ ẽ seculi diues. Judicare g̃ veros tuos pauperes ⌊i⌋ **Iero** vt p⁹ presentes iudicio. ⌋ eumnas consolationẽ capiãt sempiternã. Jux illud Mat. v. Bti pau. spi. q. ipsorũ ẽ regnum ce. **Coll** Nec solũ da filio regis xpo iudiciũ s facillimuz p pdicatores tuos diuulgari p totũ mũdũ. Vñ sequit ⌊Suscipiãt mõtes pacẽ ppl'o⌋ **cas** p mõtes apl'i a apl'ici viri intelliguntur q̃ ad superna firmiter eleuati: celesti grẽ primanter. de q̃b⁹ ysa. lij. Quam pulcri sup montes pedes annũciantis et

predicatis pacem Isti & tales pacem & xpc suscipiat fideli populo predicandum Et colles iusticiam Colles dicit ceteros btos gradu inferiores et apostolos sequetes q eciam suscipiant iusticiam & christi mandata Nico deinde subdit predicare & pheta ad ostendendu q pheticia sua esset actu imaduetu dni adimplenda. d. Iudicabit iudicio discretionis pauperes pli videlz Iero Vt pro phetas & apos. Nico eo pauperes facti celestib9 regnis locupletent Et saluos faciet filios pauperu & imitatores apl'or q p eor predicatione christo crediderunt Arguet humiliabit calumniatorem. Cast Calumniator ē q innocentiam alienam in reatū mittē exquisita machinatione perducere. qđ diabolo ogeuevidē aptatū qui humanum genus suis fraudibus tot seculis probat impetere Innuere enim hunc spiritualem tyrannum humiliabit dominus quādo illo cum perfidis damnato fideles se viderint regnare cum christo Aug Vel dyabolus dict9 est calumniator. quia per calumnias iudeorum occidit cristum in quem nullum peccatum potuit inuenire. Hunc calumniatorem diabolū xps humiliauit qñ p suam resurrectionē ei abstulit rgnū mortis cui9 ille ptātem gerebat ita vt ex vno loie quez decepat omes p mortē trahēt ad damnationē Et dyabolo sic hūiliato xps permanebit cū sole & cū pce cui9 ipe ē splē dor qa victo dyabolo p resurrectio nē sedet ad dexteram pris vbi iā nō morit amors illi vltra nō dnabit Et hoc Lañ lunā tanq̄ pmogenitus a mortuis pcedēs eccās q mortaliū decessione a successione tanq̄ luna deficit. a crescit in generatione rationē Nico Consequenter oñdit de isto iudice dño nro quō venit in hūc mundum Ascendit sicut pluuia i vellus qz sicut pluuia cadens in vellus nullū facit strepitū. sic christ9 sua uirtute imperceptibiliter descendit in virginem per suam incarnationem ita q latuit etiā mundi principem scz Cast demonem Sed consideremus tante rei qual' similitudo sit posita. Vellera lane sic aquam recipiunt vt nulla diuisione rumpañ. et ita rū ficredunt aquaz receptā vt in suis interstitiis per Nico Sic cristus fuit conceptus a natus absq corruptione virginis Et sicut stillicidia stillantia super terrā que cū quadā suauitate cadūt in eā. vel qe cū abundātia grāaz venit. Hec aūt oia dicunt ad oñendū benignitatē et humilitatem christi in suo pmo aduentu.

Iero Oriet in diebus eius iam capiet nascet nutrietur cū opabit Ni. Liusticia .i. fides catholica q continet perfectam iusticiam Et abundantia pacis. Hoc exponūt aliqui vt Jeronimus de pace temporali q fuit per orbem vniuersū tpe nativitatis xpi. pter qđ Augustus cesar

Nō quis dicat calumniator

tunc iussit populum per totũz orbẽ numerari vt habeẽt Lu.ij. Sed hoc non bene occordat litterę sequenti qua dicitur Donec auferatur luna Qꝛ cito post natiuitatẽ dñi insurrexerunt bella in iudea: iudeis ad mui cem pugnantibus. a itez otra romanos rebellantib⁹ sm qꝛ dicit Josephus li. de iudaico bello. Et ideo melius exponẽ sic hoc de pace quaz angeli damauerũt in christi natiuitate dicentes Gla in excelsis deo et in terra pax hominib⁹ bone voluntatis. Et hec pax consistit in tranqlli tate ordinis q permanet in iustis omni tpe vsqꝫ in finem

Aug. Donec auferatur luna Per lunaz figꝝta est ecclia qꝛ p mortalitatẽ carnis mutatur donec auferatur ꝙ mortalitas ab ecclia qꝛ fiat immortalis per gl'am resurrectionis cum christo regnatura. Et non tm christi regnũ erit pacatũ: sꝫ etiã latinũ magnũ. Vnde sequitur

nico Et dominabit a mari .i. per totam vsqꝫ ad mare tam: mari circuidatam. licet occeanus sit vnum mare tm sm sui partes diuisas varie noiatur. vtpote mare orientale a pte occidentis Et dicit a mari videlz orientali vsqꝫ ad mare videlz occidentale dominabit christ⁹. qꝛm oibus istis tris aliq̃ terre pertinet ad christi p predicationẽ apl'orum qꝛm oẽm tram ciuit sonus eorũ.

Cass. a flumine Iordanis vsqꝫ ad ultimos orbis terrarũ Salubertima regula sacri baptismatis e

Jero. Totũ hũc mũ manauit dum sua passione acquisitũ atqꝫ subiectũ christo dño ꝓpha

nic. Coram illo procident ethiopes q iuxta tram ad pdicationẽ Matthei apostoli ad christũ conuersi sunt sicut s. psalmo lxv. dictum e Ethiopia preueniet manus eius deo a inimici illius terram lingent .i. ethiopes qui pus erant inimica eius p idolatriã inclinauerunt se ad ipm adorandũ deuote acsi terraz prece uotione a humilitate vellent lingẽ

Aug. Vel per ethiopes a parte totum omnes gentes a peccato

Cass. quo mã sicut illi res figit terrestri more corio vestiuntur: ita anime delinquẽtiũ sceleꝝ obscuritate tenebrantur Et hi ante illũ procidunt qui se pmittẽtie humilitate

nico Et adorabunt plenduz fuit dictum Ysaie. xl. Venient ad te qui detrahebant tibi a adorabunt vestigia pedum tuorum Vnde subditur Reges tharsis a insule munera offerent reges arabum et saba dona

Hugo adducent Hoc impletũ e m die epiphanie domini qua de his egionib⁹ fuerũt tres magi q dño munera obtulerunt.

Glos Cum quib⁹ venerũt insule extremis terre.

Hugo Vnde iste psalmus in die predicto cantat. a iste versus frequent repetit illa die. Sequitur Et adorabunt eum oes reges: omnes gentes seruient ei. Petrus cantor Hoc videmus impletum vt totum accipiat p partem qꝛ multi de oib⁹

regibus a gentibus mundi sūt do
mino per si
dem sbiecti **Calli.** Deinde reddit causaz ḡre do
mino christo ab vniuersis gētib⁹
seruiaē. d. ⌊Quia liberabit paupe
rem⌋ .v. ꝑ ⁊m christianuz ⌊a potēte
⌋ .v. a diabolo. de cuius ptāte dicit
Job penul. Non est ptās sup ṫraz
que ei valet **Hu.** liberauit dico
parari. ⌊paupem cui
non erat adiutor⌋ Et hoc nullus
ali⁹ ꝙ dñs xp̄s fecit. q nec hō nec
angel⁹ nec lex nec libez arbitriuz
poterat hoiem p̄dituz liberare. mīsit
tm̄ leo de tribu Juda ⁊ christus vt
dicit apo. v. ⌊Qui
opi⌋ **Calli.** Arcet pauperia ⁊m
In quo generaliter
oēs hoines peccato
res oūt. nam ille parcit qui ⁊m aliq
reatu detinet. Sed ne putaret vl
q ad hoc tm̄ dñm parcē vt solu
a tormētis debitis paupes libera
ret. Addidit ⌊et aias pauperuz sal
uas faciet⌋ vt quibus dimittit pec
cata: eis a premia futura cōferat.
Ipsi em̄ saluī fiunt q regnū dei pos
sidebunt. Quomō āt parcit peccō
ribus ꝙsequent sb̄iungit dicēs ⌊ex
vsuris a imq̄tate redimet aias eo
rum⌋ In peccato ouersantib⁹ vsu
ra crescit malorū. nā q in tpali cō
uersatione delinquūt. in eterna ca
lamitate ṫ **Hugo** ait Gregori⁹
recipiūt Momentane
um est q⁸ delectat: eternuz q⁸ cru
ciat **Call.** Absistis g̃ vsuris vel
ab illa obligatione
peccati liberant fideles aīe qñ per
pñtiaz reddunt diuinis muneribꝰ
absolute. Sequit ⌊a honorabile
nomen eoz⌋ ⁊ nomen christiano
rum. q⁸ ysaias increpās iudeos p̄
cinuisse dñm scit. d. Inficiet vos
dñs deus. a seruos suos vocabit no
mine alio. vtiq̄ christianos. Addit
etiam. ⌊Coram illo⌋. qm̄ ante ipsuz
a ṁ ipsius regno **Mic.** Sequun
victuri sunt omēda
tio christi regis ⌊et viuet⌋ post re
surrectionē. q mors illi vltra non
dñabit ⌊et dabitur ei de auro ara
bie **aug⁹** Per auz sapiam ṁ
telligim⁹. q ita excel
lit ṁē oēs doctrias vt auz ṁē me
talla. Per arabiā ṁtelligim⁹ gen
tes **hugo** de auro arabie h⁹ ē
de sapia gentiū da
bit dño mun⁹ cū sapiētes de gēti
bus crederēt ṁ eū fidē augustinus a
dyonisius q ad fidē ouersi christo
domino suā sapiam attribuebant
Call. Siue magorum munera
videlicet aurum thus et
mirram per auru arabie quod est
purissimū a summo splendē pre
cioſū fortasse figūt. que munera au
ro arabie merito comparant. q̄ni
tate cordis oblata sunt ⌊a ado
rabunt de ipō semp⌋. Hoc ad hu
manitatez ipsius cōstat referri qñ
ore ꝓprio quēadmodu ore ē ṁsti
tuit dominice orationis beneficiū.
quo vtitur sem ⌊tota die
per ecclesia. **Mico** ⌋id ē assi
due q̄ntū pōt fieri bono mō ⌊bñdi
cent ei⌋ de suis bñficijs tēptiando.
Et ipe xp̄s ⌊rit firma mētū i tra
ra⌋ **Aug.** qe ipe nat⁹ ṁ tra fir
mabit oia q scripta
sūt de eo ⌊m sūmis montiū⌋ hoc ē

in libris prophetarū. vnde ipse in terra venit vt ea cuncta firmaret & in se mōstraret implei. Oportebat enim in ēt impleri oia q̄ scpta sunt in lege & pphetis & psalmis de me. ⌊Super extollet fup libanū fluctus eiꝰ⌋

aug⁹ Per libanū solemꝰ accipe hꝰ seculi dignitatem quoniā libanꝰ ē mons excelsas arbores hñs a interpretat̄ cādidatus

Iero. Sup oēs ei altitudines ē gr̄a baptismi p quaz pcā tollunt̄ ⌊& florebunt de cīitate⌋ & de celesti ierl̄m ⌊sic fenū terre⌋ q̄a sancti p baptismum renati florebunt de celesti ihrl̄m: bono oīū operuz ornamento splendidi sicut fenum terre nō illiꝰ t̄re maledictioni sūbdite sed illius fupcelestis melle & lacte manātis. Translatio romana hz fructꝰ.

Ri. Vnde de sacramēto eucarī sup libanuz fructꝰ eiꝰ. q̄a fructꝰ hꝰ sacramenti extollit hoīez ad altitudinē celi. Vñ Jo. vi. Sicꝫ mādu cauerit ex hoc p aneviuet in eternū. ⌊& florebūt de cīitate⌋ & de eccā i qua vnitate fidei & caritate xp̄iani. Ciuitas enim ē ciuiū vnitas. sic fenū terre ⌊Sic enim fenuz subito multiplicat: sic christiani p orbez in pauco tpe fuerūt multiplicati. Cōsequenter describit magnitudo regni christi q̄ntum ad fame diffusionez. cū dicit⌋ Et nomen eiꝰ bñdictū & solenni memoria diuulgatū ⌊in seculā⌋ vel in gr̄atiomibꝰ sibi succedētibus ⌊aīn solem p manet nomen eius⌋

Augus. Per solem tpa sig̃ta sunt. Ergo in eternum p manet nomē eiꝰ. Eternū āt ancedit tpa: nec claudit in

nico. Nomen g̃ cristi ab tpe eterno est fm eius diuinitatē qz in principio erat verbū ⌊et bñdicentur in ipō omnes tribus terre⌋ Hoc Abrahe dictuz est gene. xxij. In semine tuo & in christo bñdicent oēs trib⁹ t̄re qz in oībus p tibus mundi bñdicunt fideles in noīe christi ⌊omnes gentes magnificabūt eū⌋ & laudabūt tā qz saluatorem a dñm suū. Vltimo ponit grāy actio p bñficijs p dās cū dicit ⌊Benedict⁹ dñs deꝰ israel⌋ & pli christiani videtis ipm p fidem ⌊q̄ facit mirabilia solus⌋

Cass. Nam licz a angeli a multi iusti miracula faciūt: non tamen soli sī domino iuuante pficiunt

hug ⌊et benedictū nomē maiestatis eiꝰ⌋ in q̄ indicabit ⌊

nico qz angeli a homines sā eternaliter laudabūt eū fm qz habet ps lxxxviij. Bti q̄ hitant in domo tua domine i secula seculoz laudabūt te⌋ ⌊et replebit maiestate eius oīs terra⌋ Qd fuit impletū i missione spūssancti. qz tunc spūs dñi repleuit orbē terray. Hoc eē aliter exponit de miracul̄ factis p orbem terray ad p̄ces scoy que miracula fūt maiestatis diuine declaratiua. Adiecit q̄

Cass optatis est dicere ⌊fiat fiat⌋ fiat sed minimum desiderātis est ipm repetere qm̄ abuentꝰ dñi oio debuit desiderare optari

nico In hebreo āt habetur Amen amē qd

sigt fidēliter. a duplicatur ad signū dum hȳ ꝑplē Coll. Nos vo do tie certitudinē minū nūm Jesū cristuz q̄ mūsibilis deitate: sactus ē in humanitate visibilis: hu mīliter dep̄recemur vt cordis nr̄i te nebras sue b̄īdictionis grā illūa re digneť. q̄tinus intelligē ingiter eq̄ recordari possim⁹ digna grār̄ū actione euz p redemptione nr̄ā cor pūs assumpsisse terrenuz. subisse mortē: penetrasse īferos: rediisse victorem ad celos vbi ad dexterā dei p̄īs sedens interpellat p nobis ad uocatū noster Jesus christus qui est benedictus in secula. Amen

Psalmus lxxij

Quam bonus

Titulus hȳ ps talis defece runt laudes dauid filij Jesse psal mus a Hug. Laudes filij iesse saph fūt laudes quas faciebat vetus ꝑplus in deorū p bo nis tpalib⁹. ꝙ illa defecerūt a iudeis q̄ amiserūt locū a gentem a p cōse quens ille laudes defecerunt. Sic a mō amatores secli a laude dei defe cerūt quotiens aduersa seculi pa tiunť Sequit Ni. Sedz vo Aug ps asaph ist. ps mtitu lať ab Asaph: nō tanq̄ ab auctō re ꝙ tanq̄ a cantore. q̄ fm cum da uid fecit oēs psalmos ꝙ aliquos fecit decantandos p asaph qui erat vnus de principalib⁹ cantoribus. Sedm vo Jero. a doctores hebreos q̄bus in hoc videť magis assentiē dum. Asaph non solū fuit cantor sed etiā habuit spūm ꝑplētie a fe cit hūc psalmū ad oīndendū bonitatē diume puidentie. q̄ attingit a fine vsq̄ ad finē fortiter a disponit oīa suauiter Sap. viij. Licz frequēter hōibus mūdanis videať cōtra rium eo q̄ vident frequēter malos tpaliter ꝓsperari: a iustos multipli citer tri Hug. Intentio ē mo bulari. nere nos vt non tpalia ꝙ eterna amplectamur a p illis deuz Cast. Recordaťigit laudem⁹ asaph quomā amatoribus hȳ seculi prosperantib⁹ in bonis tpalib⁹ mūd issetť a vsq̄ ad mimā tristiciam inde puenit q̄ dns p cōres in hoc seculo floreē patrer a iustos plerunq̄ egere. in telligēsq̄ q̄ deus reseruat solis iu is fidelibus bō eterna castigat a cō demnat seip sum: dominumq̄ bonita tem confitetur dicens.

Quā bonus] Myco. a vat de bonus Lisrael deus] q̄ licz sit deus oīm p creationē: dī tamen deus israel a christianoz videntiū ip̄m p̄ueram fidē. Nā israel vidēs deum interpretatur. Et licet sit dō oīm. tñ veritas eius non sentiť ab imīqs. sic nec claritas solis delecta bilis est oculis infirmis. ꝙ solū se titur a gustatur bonitas eius Lab his qui recto Cast. id est q̄ ope sunt corde] ra eius stu dio pietatis intelligunt Myco. de inde loquitur propheta i p̄sona populi infirmi qui videns pro speritatem malorum incipit dubi tare de bonitate diume prouidentie Vnde multi talium dicunt deū no

mire quasi non habeat curã de humanis actibus. sicut dixit Tullius q plures alij in quorũ persona dicit Job. xxj. Circa cardines cæli peram bulat nec nra cõsiderat. dicit ergo ppheta in persona infirmorũ. Mei aũt pene moti sunt pedes ꝙ fere cecidi a rectitudine sentiendi de bonitate diuine

hugo Pedes hij sunt intellectus q affectus. Intellectus gradiẽ per cogitationem. q affectus per desideriũ. pene effusi sunt. ex viam veritatis

Cass Gressus mei. qñ sb ingrati animo videbant impios tãta accedi bo. Subiungit cãm erroris sui dicens. Quomã zelaui super iniquos ꝙ inuidi eis. Causaz sb iungit. pacem peccatorũ videns

aug Vidi illos habere pacẽ q diuicijs florere q̃ nõ seruiebant deo ego vero q̃ cultor dei eram his omnibus calamitatibus

Cass O incongruũ zelũ inuidere perituris q eos putare felices quos eterna certum est damnatione percelli ꝙ

Gre uidi. mox Nam peccator q honoratur in via: in peruentione damnabit. q qi p amena prata ad carcerez puenit q̃ p vite pñtis prospera ad meritũ tendit.

Cass Et reuera pax ista peccatorũ q̃ videt nostros elucubrationes videnti: multisq; diuitijs populis q in mundo non esse q̃s timeant putant hãc pacẽ. q pax ista cũ scientia sp litigat: rixat intrinsecus. q cũ hoste em non habeat: secum ipsa

hug Consequenter autẽ decertat Mi. explicat magis in particulari eorũ felicitatẽ dicens. Quia non est respectus morti eorũ ꝙ non videnti cito mori sed diu viuere a diutius q̃ iusti. Vñ ecc. xxj. Justus perit in iustitia sua: q impius multo viuit tpe in malitia sua.

Cal q cum eis ad pmittendum dat spaciũ vite: illi magis scelera probant augẽdo. q firmamẽtum in plaga eorũ ꝙ

nico duratio in plaga eorũ q̃si sit firmata. quia si infirmentur ãvulnerentur cito curanti. habentes in promptu remedia curationũ ppter abundantiã diuicia rũ suarũ. In labore hoĩm non sũt ꝙ sed in delicijs q solacijs viuunt.

Cass Homines hic sanctos viros intelligamus q̃ q labores in hoc seculo sustinent q diuersay afflictionũ flagella patiunt vt correcti ad dñm redire mereanti. Istis peccatoribus obstinatis nõ puenit vnde subdit. q cũ hoĩbus non flagellabuntur ꝙ

hug videlicz in pñti ad correctionẽ: sed in futuro cũ demonib9 ad damnationẽ. Bñs Bernard9 hũc vsum sic exponit In labore ac. Hoc ad nullos poti9 putauerit arbitror q̃ ad nostri tpis clericos referendũ. Valẽt em singula hoĩm officia aliq̃s laboris q aliq̃s q̃s delectat. Sz adũte prudẽtia istorũ q̃ nouo imẽ hec artificio discurrentes solũ q̃s delectat eligũt q amplectunti. q̃s molestuzẽ: fugiunt q declinant. Cuz militib9 q̃dem hñt fastus superbie: amplam fami

liam: phaleras équoꝝ actipitres aleas a huiusmodi frequẽtant. A mũlieribus aũt dependẽtes a collo murium pelles: thalamos ornatos balnea mollicie mutuant. Cauẽt tñ ommino loricæ pondꝰ in somnes castroꝝ noctes: in certa bellorꝝ disciplina. muliebrem verecundiam ac disciplinam a si quid laboris se quis illeviđ habere oĩno declinãt Cum ꝙ resurgere cœperint hoies in ordine suo. vbi putas gñatio ista collocabiť. Si diuertere voluerint ad mlites: effugabũt eos eo ꝙ secum minime labores a pericula tolerarũt. Sic agricole sic vinitores a singuli ordines hoim a suis eos sibi ter arcebũt finibus vtpote qui in labore hoim non fuerunt Restat ꝙ vt quos ois ordo expellit patiẽter accusat: illũ loꝝ sortiantť vbi nullꝰ ordo ꝙ sempiternus horroꝝ inhabitat. Sint em necesse est in labore demonum q̃ in labore hoim nõ fuerũt Et ꝙ fuerũt si

nico ¶ deo tenuit ne flagellis eos superbia ꝙ tpalis prosperitas frequenter ẽ occasio su

Cass Considera qm̃ pbiendi. hic vsus a sb sequentes malorꝝ scelera mores ꝙ describũt. Te

nico ꝙ talis sup nuit. dicit bia non ad horam p modũ passionis transeũtis ꝙ p modũ habitꝰ permanentis operti sũt ⁊ vndiq; ad peccandũ intenti sũt: sic vestimentum operit hoiem circumquaq; Et hoc in q̃tate peccãdo contra proximũ a impietate sua peccando contra deũ. q̃a sic pietas eiꝰ figit dei cultũ; sic impietas eius contra ipsũ oppositũ Consequenter declarat vnde talis malicia processit dicẽs ¶ Rodit q̃i ex adipe im̃tas eorꝝ ⁊ ex diuitiarũ pinguedine q̃ prestãt fomentum oĩbus vicijs. q̃a peccãre oredunt oĩa vt dĩ ecclꝰ. ¶ transierũt in affectũ cordis ⁊ habituati sunt in suis malis a sic afficiunť in ipsis. seũ illũd puerb. ij. Letanť cũ male fecerint: a exultant in rebus pessimis ¶ Cogitauerunt intellectũ suum a industriam applicando ad malitiam ¶ a locuti sunt neq̃tiam pietes suis satellitibꝰ exequi ipsã ad iustorꝝ afflictionẽ sicut pz in tyrannis tam in nouo ꝙ in veteri testamento ¶ im̃tatẽ in excelso loquenti sũt blasphemias dicendo de deo Et determinat quo contra deũ locuti sunt dicentes. **Glo.** ex Cassiodoro ¶ os fuerunt in celum os suum id est superbiam ore quunť contra deũ que blasphemant dicentes deũ vel nescire vel non pumire mala sua ¶ a lingua eorꝝ transiuit in

Cass. quia vltra mensuram terra humanitatis lo quunť a cuꝝ sint ipsi debilitate fragiles: tenẽ immortales se estimãt digni

Aug. Talis peccator nõ sectates cogitat subito mori posse cũ loquiť. ꝙ si ꝙ victurus minať. nescit q̃ liuase cooptus fiet. nescit qđ scriptuꝝ ẽ alio loco de talibus. Exibit spũs eiꝰ a reuertetur in terrã suã: in illa die peribũt oẽs cogitatio

Iero. Sequitur vox dolentes eorꝝ mim de suis fidelibus dicens ¶ Hugo ¶ deo

Aug qꝛ a mẽ non recedunt fla
gella dei. a bñ fuio a fla
gellor. ille nõ seruit a q̃escit ℣y.
Frequenter em̃ accidit qꝛ iusti p
totam vitã suã vel p magnã partẽ
sunt in afflictione ⌊a castigatio
mea i matutinis⌋ v velociter casti
gor. Quando em̃ electi cadunt ī pec
catũ deus nõ differt punire vsq; in
finez ꝙ punit in pñti a cito decurſu
omum. ⁊ Hanc sententiam vis pfer
re qꝛ fine cã iusti viuũt. a qꝛ perdit
hõ iustus seruitutẽ suã qꝛ deus ma
gis fauet malis ã qꝛ neminem cu
rat. Hec vis dicere. Hec vis narrare

Cass Pessima reputatio ꝙ vi
ana correctio sicut egro
tis fieri solet q̃ tũc a diutino proli
xo languore liberant q̃n in egritu
dinis fine eos copiosior febriũ flã
ma fuc

Coll. Sic et iste enarra
tis causis erronee
cogitacõnis sue ad veritatem redu
cit.

Aug Scripturis dicẽtib⁹ vt
sp teneviuat dicẽtib⁹
qꝛ. de⁹ curat res humanas a discer
nit inter pium a impiũ. sicqꝛ reuo
catus secũ de

nico ⌊Si dicebã
liberans ait. narrabo sic⌋
v si tenebo istã opinionẽ appetẽdo
cũ pecoribus psperitatez tp alem⌊
ecce nationẽ filioꝝ tuoruꝫ ⌋ iusto
rũ qui filij dei sunt p gram⌊ rep ro
bauí⌋ qꝛ ipsi detẽpserunt frena a
patiẽter sustinuerũt aduersa pro
pter premiũ vite eterne. sic patz de
sanctis pphetis Vñ Isaias fuit ser
ratus. Jeremias lapidat⁹. a dam
el in lacũ leonũ piect⁹. ppter qs di
cit Judith. viij. Oes q̃ placuerũt

qꝛa tanta mala cognouit ex pspe
ritate a pace malorũ venire⌊ cõuer
tetur⌋ ad me⌊ pphs meus⌋ vt cõue
niant mecũ ⌊hic⌋ v in eadẽ sẽten
tia. sc. in detemptu mundi. Et nõ pro
pter malum vitandũz conuertent ꝙ
etiam ppter bonũ eternevite adipi
scendũ. vnde addit⌊ a dies plen in
uenientur in eis⌋ videntes em̃ ma
loꝝ perditionẽ iusti q̃ prius in pec
catores zelati fuerunt cernẽtes pa
cem eorũ conuertuntur ad deũ vt ple
nitudinem diez capiant eterno q
demde exponit manifeste errorem
a quo fideles conuertendi fũt dicens
⌊et dixerunt⌋ prius q̃ conuertrent
⌊quomõ scit deus⌋

Cass Dubitauerũ t
em scisse dñm
tot mala sceleratissimos commisse q̃
bus videbant oia mundi federa p
spera puenire. nescientes penas eos
grauiores incurrere q̃ taz diu expe
ctati in sua pbati obstinatione mã
sisse Sequitur⌊ et si ẽ scientia in ex
cel⌋

hugo q̃i dicat Nunquid
ipse q̃ est excelsus
curat de terremis ℣ Augus. Sz vn
de tibi videtur deũ non scire posse ea
non esse sciam in altissimo. Rñdet
⌊Ecce ipsi peccatores a abundã
tes in se
culo⌋

nico v mali hꝰ seculi⌊
obtinuerũt diuici
as⌋ quib⁹ dignum nõ erãt ℣ Aug⁹.
⌊et dixi⌋ seruio deo a ista non ha
beo a illi nõ seruiũt a his abũdãt.

Mi ⌊Ergo sine cã⌋ v frustra⌊ iu
stificaui cor meum⌋ cauendo
a peccõ cordis⌊ et laui inter innocẽ
tes manus meas⌋ cauendo peccã
opis⌊ et fui flagellatꝰ tota die⌋

deo per multas tribulationes trāsi
erunt fideles. Et act. iij. Per mltas
tribulationes oportz nos transire
ad regnum celorum. Hug Consequenter
ostendit istā solu
tionem a veritatis cognitionē non a
se inuentam ſ Mi Et existima
bam vt cognos
cerem ꝛ vt possem scire veritatez
de p̄dictis p̄ inuestigationē racionis
sed ꝛ hoc ē la Aug Vere magnꝰ
borz aīi me. ꝛ labor ē cognos
cere quō deꝰ curet res humanas.
vt bene sit malis. a laborent boni.
Hoc autem scire labor est ante te ſ
ante deum Nico. qz ad cognitionē
labor nō ē. hꝰ rei nō p̄mittur p̄ mās ratiōnem humanā. ſ ex re
uelatione diuina p̄pter quod id nō
cognoscā Q Donec intrem in sanctu
arium dei ꝛ ad intellectū sacre scrip
ture diuinitus reuelate. quaz vocat
sanctuariū eo qꝺ deꝰ in illa loquit
sic in sanctuario diuinitus vnsa da
bantur ꝛ a intelligā in nouissimis
eorū ꝛ Cass. qm̄ in futuro iudicio
felicitas humana dā
nabitur q̄ hic ad tps florere mon
stratur C Pycot. In illo em̄ san
ctuario. hoc est in sacra scp̄tuā in
telliguntur punitiones et premia
vite eterne. iuxta illud Matb xxv.
Ibunt hi in supplicium eternū. iusti
aūt in vitā eternā. Cōsequenter p̄bā
memorat vltiones p̄cōribus in
fligendas dicēs Q Verūtamē ꝛ licet
ad tps mundana felicitate potian
tur: tū ꝛ p̄pter dolos ꝛ q̄bus defrau
dauerūt a afflixerūt innocētes a iu
stos ꝛ posuisti eis ꝛ finem fue p̄ re
ritatis t̄poralis: eos ſ̄ traḣendo de
p̄ñi vita. Hoc dicit cōtra illud qꝺ
s. fuit inductū ad oppositū de lon
ga vita malorū qz nō est respectus
morti eorū. Nā a aliqñ tingit con
tratium ex diuina ordinacōne a hoc
ad terrorē alioz maloz a ꝺsolacō
nem bonoz. vnde ſ̄ dicitur ꝛ eiecisti
eos dū alleuarentur ꝛ a duz adhuc
essent in augmento siue prosperita
tis tpalis. de q̄bus poeta ait Tol
luntur in altum vt lapsu grauiores
ruant. de quoz subita p̄rditione
adhuc admi Hug. Q Vo
rando ſ̄ungit. modo sa
cti sunt in desolationē. ꝛ qz in mor
te nullos eos iuuat a priuant omi
felicitate tpali tanq̄ desolati ꝛ subi
to defecerūt ꝛ de p̄ñi vita ꝛ perierūt ꝛ
in gehenne pena ꝛ p̄pter iniq̄tatē su
am ꝛ qz mortui sūt sine finali pnia.
Q Stut sommū surgentiū ꝛ est fe
licitas Hiero. Sic q̄s dormiens
eorum videt se in somno
habere thesauros magnos auri a
gentiq̄ a surgens mox oia perdit.
ita hi diuicias suas perdunt pꝰ
hꝰ seculi vitaz in q̄ velut in somno
versa Cass. Ecce illa mirāda fe
licitas impiorū p
uenit ad sommū ꝛ dñe in ciuitate tua
ꝛ celesti ꝛ imaginē ipōz ad mḣluz
redi Hiero. Q̄ pulsantib⁹ his
ges ꝛ ianuā regni dicēs
discedite a me operarij iniq̄tatis:
qz nō nouiuos. C Cassio. Impij
ergo in illa celesti ciuitate non pote
runt diuinis apparere cōspectibus
Quoniaz sic in isto seculo imaginē
dominī in se polluerunt: ita in illa

debitur. qa in gelenne sequestrationem mittendi sunt. **Aug.** Itaq; fres mei de hoc loco. in nole christi a timoe ei⁹ exhortor vos. vt q̄cunq; istas videlz diuicias a dn̄ationes terrenas non habetis: nō eas cupiatis a qui habetis. nō in eas p̄sumatis Nō dico damnamini q̄a eas habetis: sed damnamini si de talibus p̄sumatis. a inflamini: si p̄ter talia magn̄ vobis videamini. si p̄ter talia paupes nō cognoscatis Qui ait diues est: hoc modo sit quo p̄cipit Apls. Precipe māt diuitib⁹ huiꝰ mūdi nō sup̄bere sape: neq; sperare in incerto diuiciaꝝ suaꝝ: ꝫ in deo viuo qui prestat oia abūdanter ad fruendū. Exhorrescant oēs fratres nostri diuites abūdantes pecunia auro a argento. familia a honorib⁹ exhorrescant qđ mō dictuꝫ est. domine in ciuitate tua imaginez illorum ad nihilum rediges. Postq̄ ꝑhetauit impios a regno domini submouendos. sequent describit p̄miationē bonoꝝ in presenti vita quantū ad bona gratie: a in futuro q̄ntū ad bona glorie Dic ḡ psalmista in per **nico** Quia inflamatum ē cor meum per duram dei dilectionez que dilectio consumit carnalem voluptatem Et renes mei cōmutati sunt per carnalis concupiscentie repressionez. que viget in renibus q̄ntuz ad masculos vt dicit Greg. omelx xxij. Et ego q̄ dilexi deum ex toto corde a expressi impetū luxurie Ideo ad nihilum redactus fuꝝ mea re putatione Et nesciui mei ignorantem a inutilem reputaui. Quanto enī hō plus deo p caritatem cōiungit a a carnali libidine detrahit: tanto minus se reputat p humilitatem. magis cognoscit suam insufficientiam a ignorantiam. Ideo sb̄dit Et iumentum factꝰ sū apud te videlz in scie tue coparatione q̄ magis excedit cogn̄cōnem humanā q̄ hūana brutalez Ea ego semper tecum. qz quādo homo considerat suam ignorantiam a paruitatem a se cōmittit tōliter dispositiōi dīne a ipse eū recipit sm q̄ dicitur in ps̄. liij. Jacta sup dominū curā tuam: a ipse te enutriet. Quia tenuisti manum dex **Hugo** ter gratem meā tuaꝝ operantē. me dirigendo ad bō opera q̄bus mereatur vita eterna que p dexteram figūr Et in voluntate tua id est sm voluntatem tuam De duxisti me de virtute in virtutem per gratiam tuam cooperantez siue proficientem Et cuꝝ gloria suscepisti me id est suscipies in regno tuo p gratiam perficientē siue consummātem **Aug** Cogita mestimabilitōmitate dei. cepit iste Asaph cogitare felicitatē ipaz celestem. a arguere se quia pecuis fuit a terrena desiderauit dicens Quid enim mihi est in celo: a a te quid voluī super terram.e Jn terra voluī ate quod habēt impij. mali a scelerati. pecuniam. aurum. argentum. gēmas familias. hoc habent multe femine a multi viri turpes. Quid ḡ mihi restat in celo.e

uasi Nec in celo nec in terra
dicat Nicolaus est alia creatura que
mihi sufficiat p beatitudine mea q̄
obsistit obiectiue in solo deo: q̄ ē bo
nitas infinita Hieron. Et idcirco
neq; in celo neq; in terra aliū p̄ter
q̄m te deū meū habere quero.. Et q̄a
tale premiū mi Nicolaus. caro mea
a cor meū Im obsideratiōe bonitatis
tue q̄ non p̄t apprehendi sm q̄d dic
Apls a ab eo. ij. Q̄ oculus nō vi
dit. nec auris audiuit nec in cor ho
minis ascendit que preparauit de
us his q̄ diligūt illū Ideo subditur
deus cordis mei a aie mee creator
a beatificator Ideo subditur a pars
mea de⁹ ad implens desiderium me
um Cassio. Idcirco pars hois de⁹
est. qui se maiesta
ti ipsius a credulitate associat a pro
babili actione emendat. Et addit
In eternū qm sp se deo adherere p
misit. Q̄d reuera perfectorū ē nunq̄
ab illo velle discedē sine quo cōtin
git sem Augu. Voles in secu
lo errare lo eligūt par
tes alij militiaz. alij negociationē
alij agriculturam. Istas ptes sibi
faciat de rebus humanis Clamet
pp̄s dei Pars mea deus in eternū
Quare ād hanc partē eligit conse
quenter oūt dicens Quia ecce
Nicolaus Claruz est q̄ elongant se
a te p peccm mortale pe
ribunt perditione gehenne perdi
disti a perdes Omnes q̄ fornican
tur abs Cassio. fornicamur a do
mino q̄n adulte
rinis cogitationib⁹ ab eius amore
deuiamus Petrus cantor. Oēs
enim q̄ per corpalez fornicationē
vel p spūalem a p ydolatriā vel p
amorem rerū tpaliū se elongant a
deo: incurrunt perditionis penam
Propter quod Nicolaus. Mihi adherere do
nū est p fidē a bonam actionem
Cassio. Nam is diuinitati adhe
ret q̄ se illi vera fide atq;
operū probitate cōiungit. Sicut ei
impios dixit elongatos: ita se deo
adherere p fidē vt illis cōtraria fa
ciendo. disparem vicissitudinez re
muneratio Nicolaus. Et bonum etiā
nis inueniat Nicolaus. Mihi est Do
nere in deo deo spem meaz Iper er
tam beatitudinis future expectationē
q̄ Cassio. Nihil p̄t esse beatus
q̄m illi oia omittere qui
nouit suis cultoribus q̄ cruce p futura
p̄sta Augu. Q̄d erit negociū tu
re. a Augu. um. ponens in deo
spem tuam. vt annuncies omnes
predicationes tuas Nyco. a
illa que debēt annunciari fidelib⁹
ad gl'am tuam a eor utilitatē. Nō
q̄m dicit oēs Hugo. q̄ septez sūt
p̄dicationes genera p̄di
candi q̄ notantur in hoc vsu. Vñ
versus Sacra fides virtus vicium
laus premia pene. Per sacra intel
liguntur septez sacra p̄dicanda. p
fides duodecim articuli fidei xp̄iane.
Per virtus notant virtutes: q̄bus po
pul⁹ fidelis imbuēd⁹ est. I. spes ca
ritas. humilitas. castitas aīe. Per vi
cium intelliguntur peccā mortalia vi
tanda. a vocanda q̄ mortalia sint. a
venialia. Per laus: xp̄i a sanctorum ex
empla p̄dicāda a filiter premiavi

te eterne atq; pene gehēne. a hoc
in portis filie syon ⁊ in ecclesiis q̄
sūt porte cūtatis **Cass.** Comple
ir̄l'm celestis ta ē his
admonitionib⁹ institutio christia
nam ne cogitatiōib⁹ prauis delin
quat Presta dñe vt nos nō tali
bus inuidē facias q̄s tua veritate
odemnas sed execremur a vitem⁹
q̄s horres. a amem⁹ quos diligis.
Hiero In quoz nos cōsortio nō
sed veme largitor admitte tecū reg
naturos in etna būtudine. q̄ es be
nedictus in secula s. Amen

Psalmus lxxiij.

Ut quid deus rep
Titulus. Intellectus A
saph **Glo.** Asaph
hebraice dī. grece synagoga. lati
ne vero dicit congregatio **Cassio.**
que nunc ē eccl'a Ista futuras da
des cūtatis ir̄l'z miseranda lamē
tatione deplorat. Cuius cūtatis sb
uersio facta. post q̄ dñs crucifix⁹
est longe prescribit vt durissimus
anim⁹ iudeoꝝ saltem ipsi⁹ ciuita
tis sue calamita **Hugo** In
tib⁹ terreretur hoc
enim ps̄s est intellect⁹ Asaph a po
puli fidel q̄ intelligit q̄ figure trās
ierunt. a q̄ veritas venit. a q̄ eter
na q̄renda sūt. a nō tp̄alia. a lxc ē
intētio psalmiste. Primo igitur de
scribit euersionē ir̄l'm. Vñ asaph
in psona p̄phē iudeoꝝ cām hui⁹ euer
sionis querens ait.

Ut quid deus repulisti ⁊ ny
col. ir̄l'm. s. tibi familiarē
a ele **Cass** Vt quasi alienu⁹ a
dum tua defensione feci
sti ⁊ in finem ⁊ hic intrūtū a captiui
tatem sīgt quā ir̄l'm tpibus Ve
spasiani atq; Tyti a romanis prin
cipibus legit̄ prulisse ⁊ iratus ē fu
ror tu **nico.** Per hoc non intelli
us gitur ī deo aliquis
motus passionis. ⁊ rigor vltionis
fue ⁊ super oues pascue tue ⁊ sup
populum israel quez pauisti man
na quadragīnta annis in deserto.
vsquequo introduxisti eum in ter
ram melle a lacte mānātem. vt ha
betur Josue. v. ⁊ memor esto cōgre
gationis tue ⁊ quia dominus congre
gauit filios israel in ramesse quan
do debuerunt egredi de egypto vt
habetur exo. xij. ⁊ quaz possedisti
ab initio ⁊ legis date per Moysen.
quia per legem susceptam popu
lus israel obligauit se deo ad serui
endum sibi spe **Cass.** Prestita
ciali seruitute. enim do
na numerantur vt ad beneficia cō
sueta animus iudicis inuitet
Quapropter rogat vt sua potius
in eis beneficia: q̄ eoruz considera
re velit errata. Sequitur ⁊ Vbera
stiv virgā hereditatis tue. ⁊ id est po
pulum iudeoꝝ qui fuit hereditas
domini q̄b⁹ū ei puro animo seruie
bat. Vbane hereditatem appellat
virgam propter moysen famulū
eius cui iussum est per virgaz ma
gnalia facere. vt diuina virtute ro
borati de terra egypti egrederētur
intre **Hugo** Vbane hereditā
pidi. tem apertius de
clarat cū subdit ⁊ mons syon ⁊ videli

cet ciuitas ibetusalem ⁊ in quo habitasti ⁊ corpora liter ⁊ cum eo ⁊ **Cass** Ibi habitasse declarat christi domini presentiã corporalem vt hec loca non sineret in currere teterrimã vastitatem iquibus humanis oculis apparere dignat⁹ est. ℙ Post q̃ rogauit p iudeis vt sit ipsis ꝓpicius · cõsequenter optat gentib⁹ remediũ correctiõis di cẽs **nico** ℙ Lua manũ tuaz ⁊ virtutez ptãtis tue q̃a in deo nõ habent locũ lineamẽta corporis ℂ Aug⁹ ⁊ in supbias eoz ⁊ videliz romanoz a q̃b⁹ euersa est ihr̃m · **Cass** emm in ipis ℓleuata est · potẽtia dñi q̃ndo supbiam eoz in humilitatẽ cõmutauit pducens eos ⁊ in finem ⁊ vad dominũ saluatorẽ. ℙ Deuahuit reuera petitio ꝓbe qñ in romana vrbe ampli⁹ religiois christiane cultus effloruit. q̃ pre ceteris ẽris supstitiones gentũ sibi antevendi cauit. Seqũtur ⁊ quãta malignat⁹ est inimicus ⁊ videliz roman⁹ exercitus ⁊ in sancto.s ⁊ videliz mõte vel templo ciuitatis ihr̃m q̃ malignat⁹ est in locis sanctis ei⁹ q̃ndo sacẽdotes totaq̃ misteria templi in p̃dã ablata sunt. cũctaq̃ gens hebreoꝝ aut gladio sbiacuit aut captiuitate sbiuga **Coll** ta seruiuit quoz interfectoꝝ gladio aut fame numez refert scolastica hystoria lib. ij. capi. v. a vi. fuisse vndecies centena milia · et venditorum in seruitutem milia nonagita **Hug.** ℙ Et gloiati sũt ⁊ dicti romam tanq̃z fr̃cissent ꝑpria virtute · cũ tamẽ p tuã p̃dinationẽ factũ sit ⁊ q̃ te oderũt ⁊ adorantes tũc ydola a q̃bus facta est hec subuersio ⁊ in medio solẽnitatis tue ⁊ paschalis · q̃ quadragesimo secundo anno post passionẽ domini die qua ipsi iudei christũ crucifixerunt cũ essent congregati oẽs in ciuitate ihr̃m ad diẽ solennem a Tyto a vespasiano impatoribus roman⁹ ob sessa ẽ ciuitas a captiua occisi sunt · ierusalẽq̃ destructa ẽ sic̃ dicit b tus Jero · super illud Jeremie · xx · Cõgrega illos sicut gregẽ ad victi **Aug⁹** mam ℙ Qui ergo prius in dñi cultu congregati seuierũt: postea eodẽ tempore congregati perierunt. Quõ autẽ gloriati sunt cõsequenter subiungit dicens ℙ Posuerũt signa sua ⁊ Impatores romam sup portas et turres ciuitatis videliz vexilla sua aquilas suas · draconẽs suos statuas suas in **nico.** templo. ⁊ nõ cognouerunt ⁊ romani hoc facientes q̃ propter peccata populi israel deus dabat ipis tam victoriam · sed attribuebant sue potesta **Cass** ti · quod ℙ Diuina fuerat dispensatione permissum. Sequitur cum dolore repetitum ⁊ signa ⁊ videlicet posuerunt ⁊ si cut in exitu · **nico** ℙ scilicet belli victoria ⁊ super summum · ⁊ scilicet super turres a portas ierusalem sicut in signum victorie solent pomi vexilla **Hugo** ℙ Deinde Asaph narrat malicia romanoz vt deum ꝓuocet ad eoz

vñ dictam dicens ¶ Quasi silua lignorum securibus exciderunt ianuas eius ¶ Mi ianuas ciuitatis Jerusalem ita irruere fecerunt exciderunt destruxerunt sicut ligna de siluis hoc fecerunt ¶ in id ipm ¶ Aug. conspiraverunt in unū consentientes ¶ Collector ¶ In securi ¶ qua trabes excidūtur ¶ ascia ¶ dolabra et opponitur ab arbore scindo qui arbores scindens ¶ de ¶ Cassi ut ciuitatem iecerunt eā ¶ Cassi illa ostendebat fundit⁹ vastatā p hec instrumēta fabrilia et magnas res simul et parui ssimas dicit eē dirutas. Quicūq; em aut securis excidere à ascia pse qui potuit manus truculenta et cruentas dicit. nec solum sufficit tanta calamitas i destructōne ciuitatis ß ad postremuz solēne tēpluz igne devoratū est vnde sb dit nico ¶ Necdum igm sanctuarium tuū ¶ templuz tuo cultui dedicatū vt habet .iij. Re. vlti. Et addit in hebra. pfanctuariū tuū quod est i celo destruere nō potuerūt ¶ polluerunt tabernaculū nois tui et in quo inuocabant nomen tuū. hugo Inhoc polluerunt illud p immūdi sunt ingressi illud. Jm legē em polluturz dicebatur qs a polluto tangebatur. Et etiam in hoc polluerūt pfuerūt in eo idolum abominationis sic Adrianus iouem olimpiū. a pompeius dicit fecisse de templo stabulū equorū ¶ Dixerunt in corde suo .i. omnes habuerunt ydolū. non tm aliqua romanoz sed tota ¶ cognatio eoruz

simul ¶ Et quid determinauerūt hoc videlicet qd sequitur ¶ quiescē faciamus omnes dies festos dei a terra videlicet iudea. Hoc quod dicit dei addit propheta de suo. quia illi romani deum non estimabant cui⁹ sanctuarium ita tractabāt. acsi dicerent Ita dispergamus omnia p nunqm amplius iudei possint cōuenire aut festa facere i terra Ostē sa euersione ciuitatis iherusalem consequēter narrat que beneficia sunt adhuc ipsis iudeis subtracta dicens ¶ Signa nostra non vidimus. nico. videlicet talia q̄lia data fūt patribus nostris in exitu de egypto quādo deus defendit eos contra omnes hostes eorū. Talem defensionem nō videmus modo nobis a deo p̄stari ¶ Nam non est propheta. qui annunciet nobis dei voluntatem quid facere debeam⁹: vel qui promittat nobis de hac captiuitate liberationem sicut antiquitus fiebat patribus nostris. a ideo debemus eum relinquere sicut reliquit nos Ideo subditur ¶ et nos nō cognoscet amplius. ¶ vt defēdat nos ab inimicis nostris sicut olim faciebat patres nōs Hugo demde Asaph quasi eger medicum querēs mouet questionem dicens ¶ Usquequo. o deus ¶ improperabit inimicus. videlicet gentil⁹ populo iudeorum. Acsi dicat Q̄ diu erit populus iudaicus in opprobriū cūctis gentibus. Et stati q̄i instituit subiugit eam pariet a finē illius opprobrij du. ¶ Rpitat ad

nersarius ⌋.⸫ iudeus⌊nomen tuum⌋blasphemādo te q̄ vocaris Jesus christus.⸫et q̄diu irritabit te non credens in te tam diu erit in opprobriū alijs nacionibus.⸫et vsq̄quo erit hoc.⸫Rñdet dicens vsq̄⌊in finē⌋

Call In finez hic figit mūdi vesperam qñ gēs iudeoz p maxima par**nico** ⌊Ut quid te creditura ē auertis manū tuam a dexteram tuā⌋ supple extrahere⌊de medio sinu tuo in finē⌋ vtam diu non defendis nos.⸫et loq̄tur de deo ad modum hois q̄ q̄diu differt percutere dicit manū suam in sinu **collec** Sed hunc vsicu tenere.⸫ tū aliter Aug⁹ a Cassio.⸫exponūt hoc mō ⸫Glosa Per manū dexterā intelligitur populꝰ dei⁹.⸫ **Call** Precepit enim dñs Moysi sicut legit ex odi.iij.vt dexteram suā in sinū mitteret.qđ fecit.⸫a exinde plata.cōspecta est leprosa Jussitq̄ illi vt iterū manū in sinum mitteret.qđ fecit⸫ statim curata ē.⸫Per hoc signs.q̄a pl̄s iudeoz exiens a dño christo immundus fieret.ad eū vero conuersus reciperet pristinā sospitatem.⸫Quod factuz ideo commemoratur vt iudeoz populū in finē predicēt in antiquā rebire sospitatez.⸫Sz ne intellectus ille asaph in tituli ẽuelatione diutius moraretur.ad laudes dominī saluatoris festinus accedit vt omnia possibilia dicat illi qui ingentia cognoscitur in celo⸫ in tra operati.⸫et q̄ de eius erat incarnacōne dicturus ne q̄s eum dominū crederet tp̄alem.ante ostitutionē mundi regē euz iam fuisse ⸫statur.

Hugo ⌊Deus autē⌋ dicens dñs christꝰ ē ⌊rex noster⌋homo factus qui est ⌊añ secula⌋q̄ in p̄ncipio erat verbum.hic⌊salutē⌋humani generis ⌊opatus est in medio terre⌋ in ierusa**lem.nico** q̄ est in medio climate terre habitabilis.

Hugo Deinde conuertēs sermonem ad saluatorē dicit modus salu⸫ationis.⌊Tu⌋o criste⌊o⸫firmasti in virtute tua⌋ vel in potentia tua vel in fide tui nois⌊mare⌋ vel gentes flexibiles ad pcēm.terrā iudee circumquaq̄ cingētes.⸫et quia prius peccatis erant oppressi a diabolo subiugati⌊tu cōtribulasti capita draconū⌋ vel cōtriuisti dñationes superbas demonum⌊i aquis⌋.⸫.i.baptismi.⸫Ecce modus salutis iuxta illud Marci vltimo Qui crediderit⸫ a baptisatus fue**rit:saluus erit aug.** Illi ei dracones hñt principem suum et ipse primus ē magnus draco.⸫et de illo quid fecit qui operatus est salutem in medio terre audi⌊tu confregisti capita draco⌋

Hugo id est potestates a fugge⸫stis principis demonum vt penitus in hil posset in homine baptisato a credente.⸫Sed homo tal magis potest in ipsum.quia⌊credisti eum⌋ scilz diabolum⌊escā populis ethiopū⌋.i.gētib⁹ a peccatib⁹ prius nigris p pcēm ⸫ postea dealbatis in fonte bapmi.⸫et quo accepērūt isti escā draconē istū.⸫Corp⁹ diaboli ostat ex hominibus perfidis et peruersis.

Et hoc corpus fideles comedunt quando perfidos & inquos ad conuersionem & penitentiam trahunt & corpori christi cuius ipsi membra sūt illos incorporāt Et hoc principue faciunt p̄dicatores sū. Vñ actu. x. dictū ē Petro de gētibus

Aug. Macta & manduca & occide q8 sunt & fac q8 es. Sic diabol⁹ assumitur amissis mēbris suis Vel ita Dedisti eis escam populi ethiopi qꝫ sicut esca mordē & comedentes: ita credentes ipsis diabolum mordent reprehendēdo culpando & accu

Cass. Siue cōuersi iā fidesando les escā possunt habere diaboli qñ per ipsius tēptationes pficiunt. Ipso em̄ psequēte mādata fiūt: ipso affligente patientie munere coronantur. Adhuc ostendit quō salutē operatus est in medio terre

Hug. Tu dirupisti cui subiungit fontes & torrentes & tu i publicā misisti apl̄os & apl̄icos viros: de quibus mānaē fecisti aquā euangelice doctrine

Aug. vt sua irrigatiōe conuerterent infideles. et sic Tu siccasti fluui

Cass. Ethan hebrai ca os ethan lingua interpretatur fortis. robustus. q8 sepe diximus. diabolū figē

aug. Excecauit ergo dās p predicationem apl̄oꝝ diabolicas doctrinas gentiliū. culturā demonū. artes magicas aruspicū et mathematicoꝝ

hug Excecauit etiā philosophias gentiuꝫ sicut patet in Augustino. dyomisio & paulo. Vñ ipse paulus ait ad chorinthios. Nos predicamus christū crucifixū iudeis quidem scandalū: gentibus autē stulticiā. Et ibidē. s. scriptum ē. Perdam inquit sapientiam sapientū: & prudentiā prudentiū reprobabo

Au. Aresecat itaqꝫ ois vana doctrina & mundentur mentes euangelio

Mi. Tuus est dies veritatis

Ma. & tua est nox qui tibi obediunt oia tanqꝫ creatori. Tu fabricatus es aurorā & solem qui intelligitur creatio corporū celestiū Tu fecisti omnes terminos terre per quod intelligit creatio inferiorū corporū Est tatez & ver tu plasmasti ea Quasi dicat. Tu es factor ommium temporuꝫ. Hec ad litteram

Cass. Sed aptius videtur si spiritualit exquirantur. Collector Translatio rōna sic habet Tuus est dies et tua est nox & tu fecisti solez & lunā

Cassio diem ergo & solē possumus viros iustos quibus semper sapientie lumē irradiat. Noctem vero & lunam intelligimus terrenos homies atqꝫ stultos qui peccatis facientibus obscurant. Sapientes itaqꝫ & stultos siue peccatores dicit esse suos. q̄niam mutatisqꝫ ipse deꝰ miracula magna facit vt & illum munere sue pietatis illuminet: & istum peccatis emendatū regni sui faciat esse participem. Preterea non incongrue terminos terre dicimꝰ omnes apostolos et ꝓphetas. Nam sicut ēmi magroꝝ fines distinguunt: ita & p̄dicatores christi vere fidei iura cu

stodi unt Iero Hoc em̃ qđ dicit Le statem a ver tu plas masti ea Sc̃m allegoriaz ver di cimus cuz iusti in hoc seculo bonis opibus florent. Statem vero cũ fructũ laboris glo. Et qz hec oia fuit pcipiunt feciſti Me mor esto hȳ non dicit cui?. Sz tñs latio romana addit creature tue hugo quod a de poplo iu daico pōt intelligi p quo asaph totiēs orauit Et vt me lius impetret qđ petit pro ipsis cõ fitetur quod male omiserunt dicēs Inimic? videliz popul? iudeorũ improperauit dño .s. samaritan? es. demoniũ habes. de qb? inimi cis dñs dicit. Luce. xix. Inimicos meos illos q noluerunt me regna re super se adducite huc a interfici te ante me Et popul? insipiens m citauit vexacerbauit nomen tu um qa puocauit eum ad iracundi am mltis blasphemijs ac iniurijs qñ eum conspuerunt a collaphiza uerũt dicentes Prophetiza nobis chri Aug Sed qa quidaz ex il lis qui christũ erãt occisuri postea ad penitentiã a ofes sionẽ de tanto pcõ fuerant reditu ri. de quibus ad predicacõnẽ beati Petri circiter tria mlia ouersi sũt vt habet act. ij. Pro illis osequen ter orat nico De tradas v dicens. tradi pmittas be stijs animas ofitentes tibi ofessi one fidei Cass. Bestias em̃ po a laudis fuit diabolũ cuz ministris suis quoruz capita sic fu peri? dixit otriuit super aquas ba ptis mi Iero O dyabole a mini stri dyaboli q non vultis corpa devorare ꝫ aias Tũc enim aia devoratur ore testie cum consuentiam vel consensum plet dia bolice voluntati. Sequitur a aias pauperũ tuoz christianoz otem ptoz mundi ne obliuiscaris in fi nem etsi ad horaz subdunt tribu lationib? nõ pereant: sed probati manifesti fiant nico Consequenter pe tit adimpletionẽ promissorũ dicens Respice in te stamẽtum tuũ id est i sacram scri pturam vt persoluas regnũ celoz quod in ea promisisti pauperib? tu is a non diui nico quia ibi tibus seculi repleti sunt domibus iniquitatũ vel iniquitati bus in quibus perseuerant tanq̃ habitantes in domibus qui obs curati sũt terre va terremis defice ris que obscurant lumen ratiõis hugo Et ponit gemituũ p ab latino more grecorũ vi delicet terre pro terra Cassio Pulcre diffinitum est quis sit cor pus infidelium a iniquoz. hoc est domus iniquitatũ. quia cuncta vi cia velut quodam hospicio recipi unt qui malis polluuntur. Adhuc orat pro pauperibus humilibus dicens Ne auertatur a tua mise ricordia humilis factus ofusus Iero id est ne obliuiscat ate q in tribulationib? multis ac improperijs atteritur a confun ditur pauper a mops laudabũt nomen tuũ cui promissa tua percepe rint Aug. Qui sunt isti pau

pres & humiles spiritu. & trementes verba dei: nō de meritis suis presumentes. qui qñ faciunt aliquid bonū deū laudāt. qñ faciunt aliqđ mali se accusant. Confitentes ḡ & peccā sua nō de tpalibus elati. & sideranres eterna promissa laudabūt te.

Coll. Et sicut pro ofitentib⁹ postulauit veniā: ita nūc p perseuerantib⁹ in pecō deum excitat ad vindictā Vñ nō tam orando ꝙ plꝛetando subiungit

Iero. Exurge de saz tuā pro his improperiis q̄ vel tu sustinuisti pro nobis. vel etiam tunc sustinet ecclā

Aug. Nec paganus vel hereticus. sed aliqñ frater ipse catholicus torquet os suū qñ dei p missa predicant. qñ futura resurrectio prenunciatur. & adhuc ipse q̄s tinctus aqua salutis eterne portans sacramentuz christi forsitan dicit. & quis hic surrexit. & non audiui p̄iem meū de sepulcro loquentē exquo euz sepeliui. Nam ꝙs redit ab inferis. & quid faciaz talib⁹. Ostendā ꝙ non vident Nō possum. Non em̄ ꝓpter illos de⁹ visibilis debet fieri. videant qđ pñt. corde credant qđ videre nō possunt

Ne pueris cordibus

Hug. Mentor esto improperiorū tuoz. eorū q̄ absipiente ꝙ plo dicta sunt tota die

Adhuc dicitur Vana p̄dicant christiani. Adhuc dicit. manis ē resurrectio mortuorū. adhuc insultatur christo. nec deerunt tota die. hoc ē vsq̄ in finē se

Glo. Moruz es

ssdans eo ronā.

Iero. vt i inimicos hostib⁹ penam?

Iero. cio ofundant. Vnde & adhuc subdit Ne obliuiscaris voces inimicoz tuoz

Hug. qui se non corrigūt superbia eoz qui te odēt ascendit semp qꝛ peccata peccatis accumulant

Iero. Sic em̄z et dominus in apocalipsi dicit Impius impie agat: & iniquus amplius faciat iniquitatē. Nos quoq̄ supplices deprecamur te domine vt ereptos nos a spiritus iniquitatuz. a superbie ruinoso vicio. post mūdi cōtemptum attolle dignetis in celū. Qui es benedict⁹ in secula. Amen

Psalmus lxxiiii

Titulus

Hugo In finē ne corrumpas psalmus cantici Asaph. Psalmus iste qui dicitur cantici quia in eo agit de remuneratione eterna est asaph id est fidelis congregationis populi christiani admonens ne tu qui es fidelis cristianus corrumpas videlicet spem q̄ habet in dei promissione de eternis vt peruenias in finem eterne consummationis. In precedenti psalmo egit ꝓpheta de salute baptismi data per gratiam in primo aduentu xpi. In isto aūt ps̄ de salute danda per gr̄am in secdo aduentu dñi Vñ monet nos sic in titulo tangit: ne corrumpamus gr̄am baptismi in

Confitebimur tibi

nobis per peccatum. sed de domini promissione quā sobiet in illa eterna beatitudine firmi

aug⁹ Est enim ter speremus promissio dei rata certa fixa a meo concussa fidelis a omni dubitacōne carens que consolat afflictos. Tota enim vita hois super terrā sic scriptū est: tēptatio est. Nec q̄si sperā eligenda ē: vel q̄i abusa deuitanda ꝙ vtraq; cauenda. illa ne corrumpat. ista ne frangat vt vnicuiq; hoīm in q̄cūq; statu rez in hac vita obsatus fuerit nō sit refugiū n̄ deus. nec vllum gaudiū n̄ in promissis ei⁹.

nico Ad litterā vo iste ps ē grārū actō ppli iudaici reūsi de captūitate babilōis Moral'r āt pt exponi de ppl'o veraciter penitēte. iā de captiuitate pcī reuerso q̄ cū grārū actione dominum alloquit dicens

Confitebimur tibi de⁹ de p̄ teritis peccatis Lcōfitebimur] confessione laudis pro beneficō nostre iustificacōis La inuocabimus nomen tuum] p aliis beneficiis obtinen

hugo Intuis vocabim⁹ dis eū in oscia p cōfessionem mūdata Si luxuriosus deū inuocat: ad doacā illū vocat. si auarus illū inuocat: ad foueā plenam spinis illū vocat. Cū enim dom⁹ sit mūdissim⁹ a pulcrim⁹ non dignat intrare in domū turpē a immūdam

Cass si enim dign⁹ est vt ipius munere prius corda nra confessione purgem⁹ atq; ad auxiliū suscipiendū nomen domini inuocare debea⁹ Sequit Narrabim⁹ mirabilia tua] Hugo

q̄ fecisti nobis. q̄a maiꝰ est iustificare impiū q̄ celū a terram creare sic dic Aug⁹ Et sō dic diuina visio cū dī Lcū accepero tps] iudicabi. s. im sedo aduentu tuo Lego iusticias iudi

nico iustos iudicio appro bacōnis a impios iudicio reprobationis

hu Christ⁹ ei impri mo suo aduentu accepit tps miserendi: In sedo vo aduentu erit tps iudicandi qs ad huc posuit in

Cass dilatione. vt opuncta corda mortalium ante tempus iudicij i hoc mundo studiosius precarentur ab solui nequientes in futura illa disceptatione inopinatā iudicis sententiam sustinerent. In primo crasti aduentu] iique facta est terra

Glo. quia homies in terrenis cōfidentes a stabilitate virtutis a iusticie i diuersas desiderie concupiscentias vicio cum. pecunt concupiscentias vicio rum. deinde exponit quaz terram dixit.

hugo Let omnes qui habitant in ea] videlicet qui terrena diligunt: a ad celestia non aspi

Cas. rant Sed quemadmodum saluatori in carnatione subuenerit terre liquefacte subsequitur Lego confirma ui columnas eius] id ē apostolos. per quorum predicacōnem alij fulcientantur a hij confirmati fuerunt resurrectōne: qui in omnī passione nutauerāt. Per hos āt] dixi imqs

nicola Qui faciunt cōtra precepta negatiua] Nolite inique agē] contra primū] a deinquētib⁹] q̄ faciūt contra p̄cepta affir

matiua ⁊ nolite exaltare cornu ⁊ supbire contra deum gloriantes de vestra malicia.

Hugo Aut defendentes peccata vestra.

Cassiodo. Cornu suum velle erigere qui peccatum primum p alios mitiur excusare. Quapropter tales ad veniam redire non possunt. quia confessionis remedia p̄ diderunt. Hoc idem repetit vt formidinez vltionis magne ostendat. qz semp grauius vindicatur qđ iterata iussione p̄cipitur. Vnde dicit. Nolite extollere in altum cornu vestrum. Ille in altum erigit cornu qui contra deum concepta iniquitate remurmurat. ⁊ nolite loqui ⁊ nec corde nec lingua aduersus deū iniquitatē. Adhuc in excusationis vitio pseueranz loquitur contra deum iniquitatez: qñ aliquis sic estimat se cōstitutū vt peccata non possit deuitare: dicēs nō culpa sua: sed necessitate stellarum ad aliqđ se peccatum puenisse vt hoc magis imputet ꝺcitori qđ p̄pria voluntate peccauit.

Augusti. Et iam loquit contra deum iniquitatez qui dicit. Vere non iudicat deus de rebus humanis: nō curat quid agatur in terris. Ecce multi iniqui redundāt felicitatibus: ⁊ innocentes premuntur laboribus.

Collector Neq; hoc modo neq; illo modo detis loqui aduersus deum iniquitatez. ⁊ Quia neq; ab oriente neq; ab occidente neq; a desertis montib⁹ exit refugiū peccatoribus vt dei iudicium possint effugere ⁊ quē de⁹ iudex est ⁊ qui vbiq; p̄sens est p essentiā: potentiam: et p̄sentiā. sicut dicit in ps. cxxxviij. Si ascendero in celum tu illic es. si descendero ad infernū ades. Et vt eius potentiaz cognoscerez: subiungit.

Hugo Nunc humiliat ⁊ deijciendo superbum ⁊ hūc exaltat sublimando humiles. ⁊ Calix ⁊ mēsura iuste et tributōis est ⁊ in manu ⁊ in ptāte ⁊ domini ⁊ christi: i cuius potestate est dare cui libet qđ voluerit. Dic calix dñi triplex continet poculū. videlicet vini meri ⁊ puri: qđ signat retributionem iocūditatis eterne: vbi misceē aliquid tristicie. Et hūc p̄pinat domin⁹ sanctis suis in patria: sicut in alio psal. dicit. Inebriabūtur ab vbertate domus tue. Deinde calix dñi est ⁊ plen⁹ mixto ⁊. Hoc mixtuz p̄pinat dñs sāctis suis: qui sunt in via ai purgatorio. qz gaudiū qđ hūt de felici expectatiōe btūdinis eterne non est meritū. qz sm qđ dicitur pū. xiij. Spes q̄ differt affligit aiaz. Quō autē mixtū est i via subiūgit: dicēs Et idinauit ex hoc in hoc ⁊. Cū aliquis hz duo vasa vbi est vinū diuersaz speciez: si vult facere mixtiones idinat a effundit de vno vase in aliud. Sic dñs facit qñ homi in tribulatōe posito cōsolationē infundit ꝺ ꝺsideratōe retributionis eēne. Tempat g amari tudines p̄ntis tribulatōis p dulcedines future felicitatis. qz inq̄t Gregorius. consideratio p̄sentis minuit vim

flagelli. Illi vero qui volunt hic bibere iocūditatē peccati a nō mixtū tribulationis: tandē bibēt fecēs calicis dñi. Vñ subdit. ⌊Vēūtamē⌋. Licet dñs ꝓmanuerit de suo calice in superiori loco hoc est in celo sāctis suis poculū vini meri & ꝑfectū gaudiū: et fidelibꝫ in purgatorio: a in loco medio hoc est in terra existentibus poculū mixtuꝫ vt dictū est. tñ ⌊fex eius non est exinanita⌋ & euacuata. Fex calicis dñi pena ē infernī q̄ nunq̄ euacuabit. q̄ perpetua est. Dāc⌊bibēt omnes peccatores terre⌋ & i inferno dānati. Ex q̄ enim sāctis in patria datur mex: a sāctis in via dat mixtū: nihil restat malꝫ bibendū de calice dñi: nisi fecēs ecine dānationis. Conseq̄nter Asaph agit grās de sua liberatōe a maloꝝ punitione: dicens.

Nico. ⌊Ego autē annūciabo in seculū⌋. s. dei virtutē a laudez: in seculū & in vita pñti. ⌊cantabo⌋ in letitia cordis laudes ⌊deo Jacob⌋. s. populi xp̄iani qui vitia supplātat deinde subdit ꝓpheta in psona christi iudicis dicentis. ⌊Et cornua peccatoꝝ cōfringā⌋ & dignitates superborum confringam.

Collecto2 In illa quippe extrema iudicatiōe eis ptās: omnis superbia impioꝝ humiliabunt: a confracta dissipient q̄ hic magnis sublimitatibꝫ erigunt ⌊a exaltabunt cornua iusti⌋.

Hugo Hoc vtrūq̄ fiet in iudicio: vbi superbia superboꝝ humiliabit: a humilitas atq̄ patientia humiliuꝫ quibꝫ se cōtra inimicoꝝ insidias defendere exaltabūtur.

Cassio. quā in ecclesia pulchritudine permanebūt. O humilitas christi mie decorāda q̄ hic cernetis celsitudo. Q̄ maius p̄ciū hinc potuit dare eius tuū q̄ vt ille ea hic assumpserit de quo cuncti beati fine fine gaudebūt. ℣ Audiuim⁹ verba dñi nō de altitudine celi: ꝙ de sancta scriptura psalterij: cui tanto libēti⁹ parebamus q̄nto nos cōmunē monuisse dignat⁹ est. cui beneficia dñi salutaris si intelligātur: iugiter ānitrāda sunt. Linguā ipsi⁹ quotidie gestamus in manib⁹. voluntas dñica ptinobis litteris cōplexa diuinis a corpalez ꝑstat aspectū: vt intus cordis oculus salutariter instruat. Nunq̄ tacet si eius in scripturis suis ꝙsulere festinem⁹. sp ad salutaria tuisa parat⁹ est. nec absens aliq̄n reddit si eū puris mentib⁹ appetamus. Quapropter abiiciamus vt psal. monet superbiā que sceleratos diuidit a xp̄o. amem⁹ humilitatez q̄ scōs illi celesti caritate coniungit: q̄i nus in futuro exaltari meamur ab ipso dño nostro Jesu xp̄o: cui ē honor et gl̄ia in secula seculoꝝ. Amē.

Psalm⁹. lxxv.

Notus in iu

Nico. Psalmus istū facit ℣ Asaph: pugnās in spiritu liberatione: mirabilem populi a sennacherib persecutione: vt habetur. iiij. Regū. xix°. Cui⁹ psalmi

talis est titulus. In finem in laudibus psalmus Asaph canticuz ad assirios.

Cassiodo. Omnia verba huius tituli ex precedentibus expositionibus debet esse notissima. Restat ergo quod nouum intulit: videlz ad assirios explanare. Assirii dirigentes iter pretant quia iam fidei regulis docti rectis semitis ambulare contendunt. Hos alloquitur Asaph: laudes domini mirabili varietate decantans. Ait enim ꝛc.

Notus in iudea deus. Potest hic versus nonnullam facere questionem cur dictum sit in iudea deum notum: vbi magis xpm dnm constat esse crucifixum.

Collector. Fuit tempus quo gens iudea sola deuz agnosceret atq adoraret: et cetere gentes adorantes ydola deum veli penitus ignorarent. Cz qm illa gens iudeoz vetu deu saluatorem suum negauit a cognitione dei eranno ceci dit.

Cassio. Ipsi enim in dm runt. Nos regem non habem? misi cesarez. Vn ergo iudei veraciter dici possunt q se a christo nato de tribu iuda a iude genere extraneos reddiderunt. Propter qd quid figit iuda debem? inquire vt nobis possit sentetie veritas relucere. Juda quippe confessio interpatat. Vnde in dea vera xpi constat esse ecclesiaz que confitetur illu regem qui p virginez Mariam venit de tribu iuda. Bene ergo deus in iudea a in ecclesia notus esse dr a q fideliter confitetur

Lin israhel magnu nome ei?. Israhel vir videns deu interpatat. In uno quoq eni fideli magnu est nome dm qui eu puro corde confitet regem regu a dnum dnantiu. Et fact? est in pace locus eius.

Augusti. Prius confite et sic in ipso fit locus dei. Quidiu enim non confiteris peccata tua: quodammodo rixaris cu deo. qui tibi placet vita tua mala que ei displi.

Cassio. Ille pfecto placet. cem pbat hic cuz dño: qui aduersuz mandata ei? ostraria voluntate non litigat: qui sequitur iussa dnantis: a ad omne preceptu dmuz suu flectit arbitriu. Pax enim vera est concordia hic cuz moribus pbis: a litigare cu vitiis. Et licet de? non sit localis qui vbiq est totus: tm localiter ie esse dr qb? xpicius adesse dignatur. Sequitur. Let habitatio eius in syon. Syon speculatio interpatatur p qua de? fideliu corda pspicit. Ipse pfecto fit syon qui eu meruerit sincera mente conspi.

Jero. In quiq ergo aia cere. notitia septure auz est atq doctrina: ibi habitat de?. Sequitur.

Hugo. Bi a illa pace confregit potetias demonu videlz larcum a delectatione subitam q ex improuiso ferit scutum a malam voluntatem consentiendi peccato que est scutu contra deuz. sic bona voluntas est scutuz contra diabolu. Gladiu a actum peccandi quo se quisq interimit. Et telum a consuetudine peccandi qua deus continue impu

gna tur. **Cassio.** Hec omnia no .tum est ostracta atq; imminuta discede vbi venire cer tum est pacis auctore. Nec solum hoc feci sti dñe: sed etiam es L lumines L corda gentiū a peccatoꝝ o L tu L christe a non alius. et hoc facis L mirabiliter L .v. p miracula et predicationem platam L a mon tibꝰ eternis L .v. ab apostolis a pre dicatoribus **Aug⁹** Qui tanꝯ sanctis. .montes ex ceperūt primo doctrinā tuā quos eternos feci sti: a vitaz eternā per il los ceteris pmisisti. quibus p̄dicā tibus L turbati sunt omnes insipiē tes cor de L. **Cassi.** qm̄ de p̄dicatio mibꝰ sanctis vñ illuminati sūt iusti: inde insipien tes. turbati sunt: a recedentes a ve ro lumie secuti sūt mūdi desideria tenebro **Aug⁹** Sed quid eis sa. .ex hoc ipso contigit. Sequitur. Dormierūt somnum suuz L viri diuitiaꝝ. Ama uerūt presētia a quieuerūt in ipis presentibus. et sic illis facta sūt il la presentia delitiosa.

Cassio. Et bene dicit suuz vt .eos a beatoꝝ quiete discerneret. Nam iste somnus fal laxatq; deceptor est: vt mō se gau deant diuitias acquisisse: modo no bilissimo cōiugio copulatos: mo do darissimis honoribus fuisse cō nectos. Sed vide qualis eos cōfu sio subsequat. L a mihil inuenerūt omes viri diuitiaꝝ in manib⁹ suis L. **Aug⁹** Dormiunt p delectatio .nez cupiditatibus su is. transit somnus iste. transit vita ista. a mihil inuenīūt in manibus suis. qz mihil potuerūt in mānu xpi.

Cassio. Et intende quēadmo .dum auaros deligat atq; desimit. Dicit enim viri diuita ruz. s. qui pecuniis suis captiua mē te deseruī **Grego.** xvii⁹. mo ralīū. Di unt. p fecto pauptatem euigilantes in resurrectione inuenīūt. quia mihil secum ad illud extremuz iudicium ferunt. Vnde ingemiscentes testan te sapientia dicturi sunt. Quid no bis p fuit superbia. aut diuitiaꝝ iactantia quid cōtulit nobis. Trā sierūt omnia illa tanqz umbra Vi lia ergo a fugitiua fuisse que tenu erunt iam amissa cognoscit. que qz diu aderant: stultis eoꝝ cordib magna a mansura videbātur. de quorum duricia adhuc subdit.

Cassio. H Bī increpatione tua L .v. ad predicatio nem: a monitis sanctis o xpe qui es L deus Jacob L .v. populi xpiani qui est supplantator vitiorum nō curauerunt. quia L dormitauerūt L .v. excecati sunt et obdurati.

Augul. Nam duricia cordis .obduratio est.

Cassiodo Sed qui sint isti qui dormitauerē consequēter expomit: dicens. L qui ascenderunt equos L. **Aug⁹** q̄ se iactant in superbia in diuitiis: honoribus: a potestati bus suis. Nam in equis sedere pec catum non est: sed erucicz potesta tis contra deum erigere.

Cassi. Talis fuit ille Pharao qui ascendēs cursus atz equos increpationes dñi estimata mente cōtempsit: a dormitando p uenit ad eternū somnū: vbi nulla requies inuenitur. **Hugo.** Nequaq̄ vo dormiret ad increpationē dei qui bene ad uertēret qđ subditur. ⁋ Vbi quo modo increpas miseri cor ditte peccatores ⁋ terribilis ⁋ iudicio futurus ⁋ es ⁋ iudex ⁋ et ⁋ tūc ⁋ quis resistet tibi. ⁋ quasi dicat. Nullus. cū infirmita sit tua virtus. ⁋ et tūc ⁋ cū veneris iudicare vivos a mortuos apparebit ira tua ⁋. **Hugo.** super ēpros bos. qz sic dicit in alio ps̄. dñs in ira sua conturbabit eos a deuorabit eos ignis Quō aūt apparebit consequnt ostēdit: dicens. ⁋ Celo auditū fecisti iudiciū ⁋ v auditi facies aduentuz tuū ad iudiciuz: quādo sonante tuba angelica dices Surgite mortui venite ad iudiciuz. ⁋ terra ⁋ v vnus quisq̄ pctōr ⁋ tremuit ⁋ v tremet nihil habēs meriti. ⁋ a q̄euit ⁋ v quiescet ab omni ope. qz tunc non poterunt operari neq̄ mereri.

Cassio. Vel tremet ad voces iudicis dicentis. Ite in ignez eternū. Et quiescet cū in pena damnatiōe recipiet. Et q̄es ista sine requie est. qz et si req̄escāt a malis opibus: non tū in supplicio quiescūt qui in eterna flamma cruciandi sunt. ⁋ Cum exurgeret in iudicio deus ⁋ v cū exurget christus venturus ad iudiciū: q̄ hic qui etus omnia p tulit quādo cora Pilato minister iudicatus est. Vnde tūc latio hebraica sic hz. Cum surrexerit ad iudicandū deus. Et ne iudicium illud ad solaz damnatiōez maloz crederes esse faciendū: addidit ⁋ vt saluos faceret omnes māsuetos ter ⁋. **Augusti.** Qui fremēres equos non ascenderūt: sed in humilitate sua peccata confessi sunt.

Cassio. hi salui fiūt cuz in domo dñi prema promissa recipiūt. Causam saluatiōis eorum subiungit: dicens. ⁋ Nonam cogitatio hominis confitebitur tibi. Cogitatio enim nostra primuz confitet deo: qñ p̄terita peccata humili satisfactōe damnauerit. Et qz fragilitas hūana semp debet lugere qđ peccat: addit ⁋ a reliquie cogitationis diem festū agēt tibi ⁋.

Aug⁹. Reliquie cogitationis ē vt non exēdat a memoria ille qui sanauerit. Et quid tibi dimisit. Duplicem recordationes solemnia dño celebrabunt cum gratiarum actione

Collector. In Paulo cognoscimus hāc cogitationez cōfitentē: a reliquias cogitationis cum dicit. Qui prius fui blasphemus: et persecutor.

Augul. Vt amplius blasphemus nō esset fuit prima cogitatio confitēs. vt autē commemoraret qđ illi dimissuz est: reliquie cogitatōis erant. Per ipas reliquias cogitationis solennia celebrabat. **Collector.** Consequēter post q̄

d. in.

ostendit qualiter ꝑ̄ superbiam et mundi delectationem damnent reprobi. a quomodo per humilitatem a bonam cōfessionem salutem mansueti: iuuātat populū ad dei laudem: di-

Nico. [C]Uete et reddite dño deo ꝟ̄o vota q̄ fecistis: siue in baptismo: siue in ordine: siue i quouis licito modo: illa psoluite. q̄ displicet deo infidelis ꝓmissio: vt dī Eccl̄ē. v.

Hugo Vouete est cōsiliū. reddite est p̄ceptuz. si voluistis reddite. [O]mnes q̄ in circuitu eius affertis munera]. Ipse enim in medio suoꝝ fidelium se esse promi-

Cassio. In circuitu q̄ps fit. peres agit: cui munera fidelibuz sacratissimis altaribus offe-

Hugo [C]rri tūtur. Cui bili] dño qui terribilis apparebit peccatoribus in iu-

Iero. [a ei qui aufert dicio. spiritū ꝓncipū] et audaciā superboz: aut aiam ipsoruz princip̄ū [terribilis apud oēs reges terre].

Cassio. Vtiq̄ q̄ cor-pus suum regere ac moderare domini munere meruerunt.

Iero. Nos ergo p̄emur deū vt reges terre simus: vt imperemꝰ carni nostre: iuxta illud apostoli. Non regnet peccatuz in mortali corpe nostro. Imperet anima nostra: seruiat corpꝰ a statim veniet xp̄s et habitabit in nobis. Ipse enim dicit in euangelio. Veniā inquit et stabo ante ostiū a pulsabo. a si quis mihi aperuerit introibo ad illū et cenabo cū eo Quotidie stat ante ostiuz pectoris nostri xp̄us. Intrare desiderat. Aperiamus ei. ingredi in nobis: a hospes noster est a cōuiua: cui e honor et gloria in secula seculoruz Amen.

Psalmꝰ .lxxvi.

Uoce mea ad

Titulus In finez ꝓ ydithū. Psalmus Asaph.

Hugo Cuius sensus talis est Psalmus iste attribuitur Asaph a fideli ppl̄o. Nā Asaph cōgregatio interp̄tat: qui ppl̄us fidelis est. Ydithuz a trāsiliēs. qm̄ cōtemptis terrenis mente a volumtate transilit cōtemnēdo ista transitoria: vt pueniat in finez videlicet eternā bītudinē que est finis presentiuz miseri-

Augꝰ Quisquis atum. ego xp̄ianus qui huiꝰ psalmi cōsiliū sentire imitari a tenere vult: omnia desideria carnalia transiliat: seculiq̄ huius pompā a illecebrā calcet. nihil q̄ sibi aliud in hoc mūdo ꝓponat: nisi vt pueniat ad finez xp̄m q̄ est ꝓmiū nostri laboris. Et hec est mētio huiꝰ

Glo. psalmi. Asaph & omnia transiliēs et solum deum querens: ait.

Uoce mea ad dñm clamaui].

Iero. Clamare eo tempore est necessariū qui longe est ille qui clamat. Et q̄ propter peccata mea longe fuz a te: da mihi vt exaudias. Qui multū desiderat: multum clamat.

Cassi. Clamat ad dñm qui eũ talia petit: q̃lia se datu rum fidelibus pollicet. Naz qui eũ p̃ rebus transitorijs rogat: nõ ad dñm clamare cognoscit q̃ quis ipsũ petere vide **Aug⁹** Quisquis p atur. alia re q̃ p ipso dño clamat: ad dñm nondum est transliẽs: sicut iste qui i oratione sua pseuerans: subiũgit.

Cassi. ⌊Voce mea ad dominũ⌋ subaudiẽ. puem. Sed quid petit non designat. Et merito q̃ non est illi necessariũ dicere q̃d pñtet q̃ solus nouit largiri q8 expedit. Quapropter vere sapiẽtes sũt q̃ se ptãti diuinitatis: ordinatõiq̃ cõmittũt: ip̃m solũ expetũt: et oia ꝑ ipa ꝺsequũtur. Sequitur.

Hugo ⌊Intendit mihi⌋ ex audiendo oratoem meã q̃ pe est dñs oibus iuocãtib⁹ eum in veritate. Postea oñdit tempus oratõis sue: **Aug⁹** ⌊In die dicens. tribulatio nis mee⌋ vi hac pñti vita hũana q̃ est tẽptatio sup terram. ⌊Deum exaui⌋. **Cassio** Solent munda nis desideriis occupati i tribulatõib⁹ optare vt ab illa possint necessitate quam iusti nent liberari. vt si egrotus est: sanitatẽ querat. si pegrin⁹: patriam. si paup expẽsas. Iste vt breui petitione oia ꝑ futura ꝺducere: nihil ꝺ suis angustijs worferat⁹ est. nec impatiẽter q̃ fustinebat: ingessit. Sed tanq̃ quiet⁹ et maloꝝ suoꝝ nescius: i die tribulatiõis sue toto desiderio oratẽplationẽ dñi pquirebat

Et quo exquisiui ⌊manib⁹ meis⌋ ꝺ opibus bonis q̃ dñinis noscitur cõuenire mãdatis. ⌊Et⌋ q̃n exquisi sti ⌊nocte⌋ vim hac vita q̃ q̃ quis ha cem hie videat: tamẽ obscuritate fuscata est. **Collector** Et vbi exquisisti. ⌊contra eũ⌋ sic translatõ romana hz: coram eo vim abscõso. sicut ipe dicit. Nolite facere iusticiã viaz coram hoib⁹. Illo enim pẽsente fit q̃n hũan⁹ non affectat aspect⁹ vt vanis laudib⁹ itumescat. Sequitur. ⌊Et nõ fuz decept⁹⌋ qz secut⁹ fuz dominũ quẽ querebaz. Et ideo. ⌊Et nuit consolari anima mea⌋.

Grego xviij. moraL. Plerũq̃ hums seculi diuites tedio affecti solent bona tẽpalit̃r accepta cõspicere: a tristiciaz dedmare. Cuz em̃ merore quodaz tangi se sentiũt: equos aspiciunt: auri a argẽti vascula cõtẽplantur predia circueũt. Cũq̃ p hec tpalia oculos lilẽter trahũt: oborituz anime merorem vincũt. Vñ eis sic in euãgelio veritas dicit. Ve vobis diuites: qui habetis hic cõsolationez viam. Sz scũs qui hoc luget q̃ ab eternis gaudijs excidit: cõsolationẽ de tempalib⁹ non admittit.

Cassio Neq̃ si vigilijs fatigatur: remissam vagationem q̃rit. Si ieiunijs vt corpus suũ cõgrua hilaritate reficiat. Nec querit. qz ista sola ꝺsolatio est: videlicet imtẽtionẽ suã semp ponẽ in dño. Vnde subiungit ipse. ⌊Dixi⌋ mee fui deo. **Iero** cõsiderando eius . manfuetudinem

a pietatem. Let delectatus sum in ipsius miseri-cordia Let inde exercitatus sum. Nico. ī diuinis laudibus. Let defecit spūs meus. q aliqñ hoies deuoti ex feruenti deuotiõe rapiunt a sensib9: a sic deficit spūs q̃ tū ad vsū actuales exteriores sensuū. Nici pauerūt vigilias oculi mei vel quasi gilauí antq̃ esset tẽpus surgẽdi ad matutinū: a ab dicendõ laudes diuinas de nocte sm modū o fuetū Sic em faciūt deuotione feruentes q surgūt añ alios ad orandū. Sequit. turbat9 fuit recordatõe peccatoꝝ: tã meoꝝ q̃ alioꝝ. a nõ fuit locus tuus. Casii. Tacuit g: qñ pñs da nocte nõ habebat solatiu hūam colloquiū quo tpe ipse hō recogitans animi sui secreta perquirit. Iero. Monach9 enim qui nõ vigilat: hūc versiculū nõ potest dicere.

Hugo Et si quis quereꝫ: q̃d faciebas qñ vigilias anticipãs surrexeras. Respondet. Cogitaui dies antiquos.

Casio. Cepi cogitare ab infantio mũdi qñ hoiez fecit de9 vsq̃ ad annũ meũ vel ab Adã vsq̃ ad tempus meum.

Casio. Et videꝫ q̃ dies antequi sunt et labili varietate fugitiui: non hos deficeraui. ß ãnos eternos in mẽte habui q̃ in dieb9 antiqs mors dñat. in ãis eternis regnat vita eterna. Isti momẽto pereũt. ß futuri plẽm longinquitate consistũt Cogitabat g vir sãct9 aut lateres dies tanto tpe deficeret a q̃rat hūmanitas: a illos eternos qui soli nobis sunt specialiter appetẽdi negligam9 a cõtemnam9. nec credam9 esse duz eos in p̃senti nõ valem9 aspicere. Et meditat9 fui nocte cũ corde meo in oratiõe secreta.

Iero. Nõ cogitabã de iracundia nõ de inimico meo ß tota cogitatio mea de deo erat. Let exercitabar. Nico. pscrutando conscientie mee secreta. La scopebã spm meũ exergẽs im̃ pecata saltẽ venialia: sine quib9 non ptransitur presens vita.

Hugo Et dixi. Lnunqd iehuz p̃ficiet deus scz hoiem: et si p̃ficiat ad tẽpus vt corrigat. q̃si dicat. Non. Interroga tio em facta p nunqd: suppomit fore quẽter negatiuã. facta ãt p nonne suppomit affirmatiuã. Illos autez p̃cipue nõ p̃ficit dñs q̃ faciũt ea q̃ p̃missa sunt in versu p̃cedẽti: quiui delicet exercitant pscrutando conscientie sue secreta: a de deo meditantur Laut non apponet.

Casii. Istud non: gantis: ß affirmãtis est. q̃si dicãt. nequaq̃ nemo addit vt medicus medicinã ad mortuz. Vñ subdit Lvt cõplacitior. vel hebraicus magis placatus. Lfit adhuc

Casii. hebrũ adhuc: expectantis est: a non dolentis. Ut in finem totaliter Lmisericordi

Nico. am suã abscidet Ja nobis generatõe in generatõez Lin generatõibus sibi succedentibus.

Ut obliuiscet miserieri deus nobis: aut tñ eius pietas sit misericordia parce. Laut continebit in ira sua misericordias suas.

Hugo Sicut fons dī continere aquaz qñ nō emittit ex se riuulos: ꝫ sic nō ptinet dñs misericordiā suā. qz etiā irat⁹ misereꝛ. quoniam aut cōrigit: aut minus punit.

Nico. Tales qrelas et similes solent facere hoies etiā bni in afflictōe positi: ꝫ p rationē sentiēt cōtrariū: sic ꝑps ꝑm sensualitatē dicebat. Trā seat a me calix iste. Et ꝑm rationem dicebat. Verūtamen nō sicut ego volo: ꝫ sicut tu. Et dixi hec videlicet qrulose ex infirmitate hūana. Vnde trāslatio hebraica habz Et dixi imbecillitas mea hec est vita lis qrulatio quā premisi pcedit ex imbecillitate humana: ꝫ ꝑm iudicium ratio.

Hugo Nūc cepi itelligere qz mutatus sum de ignorante in sciēte: a ꝫ peccatore in iustū. Hec est mutatio dextre excelsi et muneris dīuini: a non mei meriti. Vñ apl⁹ ad Phil. ij. ait. Deꝰ est em̄ q operatur in nobis et velle et pficere ꝓ bona voluntate. Et ideo dī ad titū. iij°. Non ex opib⁹ iusticie q fecim⁹ nos ꝫ ꝑm suā mīaz saluos nos fecit. Et ne vir scūs de hoc dei bñficio mgratus putet: subiūgit. Memor fui opm dñi qz huiꝰ mutatōis in me facte nō obliuiscar. Et nō solum de mea salute letabor: ꝫ bñficioz alienis factoꝝ recordabor. Lqz memor ero ab initio mirabiliuz tuoz.

Cal. vtiq; q hūano generi piꝰ miseratoꝛ mdulsit: videlz qz Adam fecit ad imaginē et silitudinē suā. deinꝺ qz oblatōez Abel iusti suscepit qz in archa Noe et diluuio eccīaz et baptismū ꝓfigurauit Postremo qz ipse ad liberandū hominē venire dignat⁹ est. Et meditaboꝛ in oīb⁹ opib⁹ tuis et in scripturis diuinis: vbi nullum tedīū: nulla satietas. ꝫ q̄ntū q̄s plꝰ hauserit: tāto ampliꝰ dulcia sentiat. Sensus si est intellectus notū ꝓ̄rit: Sz qz fidelib⁹ nō sufficit tm̄ legere scꝑturā: misi etiā assit fructꝰ bonoꝝ operū. Ideo sb̄dit. Et adiuentionibus tuis

Hugo in ꝓceptis tuis. q̄ iuenisti ad vtilitatē hoim: vt p ea hoies te inuenirēt et exercerent et solicita deuotōe versaꝛ. de quib⁹ adiuentōibus dī ysa. xij. Notas facite in ꝓplis adiuentōes eiꝰ. deinꝺ scis vir in laudē dei pūpens: subiūgit. Deus pī. In scō et in xpō est via tua qz ipe dicit Jo. xiiij. Nemo venit ad pīez misi p me. Et qz in xpō fuit a est diuinitas. Ideo subiūxit. Lquis deꝰ magnus et tute Lsic deꝰ noster, Lqua si dicat. Nullus.

Nicola quia nullꝰ aliꝰ ꝓ̄ter ipm pōt facere opa virtutū totiꝰ nature excellentia. Ideo sb̄dit Ltu es deꝰ q facis mirabilia.

hug. Sanās corpa et lāguoribus et animas a peccatis.

Jeroni Quotidie facit mirabilia. qa iste heri latro: hodie cristianꝰ. heri formicatoꝛ: hodie cōtinēs: qđ est soliꝰ dei operi.

Cas. Notam fecisti ⌊o deus ℣ pater· ⌊in populis ⌋ toti⁹ orbis ⌊ virtutez tuam ⌋ qñ in hunc mundū misisti filium tuū dominū christum. Qui sicut apostolus ℣ ad Corinthū ℣ dicit· dei virt⁹ est ℞ dei sapiētia ⌊redemisti in brachio tuo ⌋

Hugo ℣ in filio tuo p quez oparis ⌊filios iacob ⌋ ℣ electos de iudeis· ⌊et ⌋ filios ⌋ Joseph ⌋ ℣ electos de gentibus que designant̄ p̄r Joseph qui interpretatur augmentuz ex quibus gentibus christi ecclesia semp auget̄ ⌊ Idcirco te aque deus ⌋· De his aquis dicitur Apocal·xvij· Aque quas vidisti populi sunt ℞ gentes Ratio est· quia transeūt de hoc mūdo sicut aque· quoniam generatio ptērit ℞ generatio aduenit· ⌊ Idcirco ⌋ ergo ⌊te aque ⌋ ℣ vtrez populus predict⁹ per fidem: ℞ quidā corpali visu ⌊et timuerūt ⌋ omnipotentem visis miraculis ⌊ turbate sunt abissi ⌋ ℣ conscientie eorūz cōmote sunt ad penitentiā· Cor hominis abissus dicitur Jere·xvij· Profundum est cor hominis et inscrutabile. ⌊ Multitudo somt⁹ aquaz ⌋ ℣ predictorum populorū somtus fuit multiplex i confessionib⁹ peccatorū: in gemitibus: ymnis: laudibus: psalmodia: orationibus. Nec mirum· quia ⌊ vocem dederunt nubes ⌋ ℣ apostoli predicantes· de quibus ysa.ait. Qui sunt hi qui vt nubes volant· ⌊ Et enim sagitte tue ⌋ ℣ verba scripture ⌊transeūt ⌋ ab ore predicatorum ad corda audientium quibus audientes i cor dibus tanq̄ sagittis pungunt̄ ad penitentiam· ⌊ vox tonitrui tui ⌋ ℣ vox predicationis apostolorum terribilis et aperta facta est· ⌊in rota ⌋ ℣ in circuitu orbis terraz· quia in omnem terram exiuit sonus eorum· Et quia predicationem confirmabant miracula recte subiungit ⌊ Luxerūt coruscationes tue orbi terre ⌋ quia virtutes ℞ miracula quas p apostolos· et apostolicos viros fecisti vbicq̄ resplenduerunt et note sunt ex q̄bus ⌊ commota est ⌋ ad penitentiā ℞ fidez· ⌊ Et cōtremuit terra ℣ terrem hoies visis p̄dictis miraculis tremefacti ad fidez ouersi sunt· Et quia fides sine bonis operibus mortua est· Ideo subdit.

Nico ⌊ In mari ⌋ ℣ gentilitas de peccatis amara predicata est ⌊ via tua ⌋ videlz obstatio mādatoz tuoz· ⌊ Et semite tue ⌋ ℣ ofilia euāgelica q̄b⁹ secure transit̄ p mare huius seculi· ⌊ In aqs multis ⌋·

Hug. ℣ in multis pl̄is diuersaz gentiū· qz sic dī ad Rō·xi· Cecitas ex pte contigit in israel donec plenitudo gētiū intraret· de q̄ cecitate subiūgit hic· ⌊ Et vestigia tua nō cognoscent̄ ⌋ ℣ pīcia tua non erit accepta a iudeis excecatis. Vñ Jo ℣ In ꝑpa venit ℞ sui eū nō recep. Et ad ondendū ingtitudinē ipsorū subiūgit. **Nic.** Deduxisti sicut oues ꝑm tuū ⌋ p deserti ad modū ouiuz ⌊ in manu/ Moysi ℞ Aaron ⌋ q̄z Moyses erat dux populi: ℞ Aaron frater eius sacerdos fuit mus offerens hostias ℞ sacrificans pro salute populi israhel.

Augustinus Hoc illi populo fecisti et te expulit a se. Tu aũt cepisti esse in gentibus: a salue facte sunt etiã reliquie populi gẽtilis: a remãsit foris ingrata iudeoꝝ multitudo.

Cassio Oydithun vere hũa nay rerũ transilitor egregie: qui psalmũ hũc mirabili institutione cantasti in tribulationibus exercitatꝰ negasti te humanis desideriis nullo mõ cõsolatuꝝ. Deinde liberatio tua ad pfectaz nos scitur puenisse sententiaz. Tercio sentis te iam feliciter mutatũ. nec tamẽ in psps animũ relaxas. Sz cum te semp intẽtuz ad magnalia dñi pfiteris: augmento quodã sapiẽtie ingiter pfecisse cognoscẽris Quarto miracula xpi sub magna exultatione cõcelebras. a cui diuersa pueris: institutionẽ xpiano populo q̃ saluet ostendis. Presta domine vt solita nos iubeas pietate purgari: q̃tinꝰ qui sumꝰ tibi actuũ q̃litate dissimiles: demẽtia tua nos faciat esse cõsortes. qui cum patre a spiritusãcto viuis a regnas in secula seculoꝝ. Amen.

Psalmꝰ .lxxviij.

ATtẽdite populus meus legem meam inclinate aurem vestram in verba oris mei aperiam in parabolis

Titulus. Intellectꝰ Asaph.

Iero Iste titulꝰ auz dicit. intellectus Asaph ad intelligẽtiaz nos puocat. Quia ergo intellectus est simplex: et in psalmo narratꝰ historia: necessitate cõpellimur omne qꝺ in eo scriptũ est sm intelligẽtiam intelligere.

Augꝰ Quis audeat velut manifestas legẽdo pterire parabolas: a ꝓpositõnes q̃ noibꝰ suis indicant altius se perscrutari oportere. Parabola ẽppe alicuius rei similitudinẽ p se gerit. ꝓpositiones autem ꝓblemata vel questiones dicuntur Quis nõ his auditis vigilantiã mentis intendat vt ad eaz fructum intelligẽdo pueniat.

Glosa Narrantur enim in hoc psalmo bñficia que deus cõtulit populo iudaico. Sed quia hec omnia in figura contingebãt **Augꝰ** posterioꝝ populis videli cet christianus ãmonetur in hoc psalmo ne spiritualibus bñficijs dei sit ingratus: eiusq̃ in se puocet iracundiã: cuiꝰ obediens a fidelibus debet suscipere gratiaz. Hec est enim psalmi huiꝰ intentio: hec vtilitas: hic vberrimus fructus.

Nicolaꝰ Sicut igitur sm sensum litteralem psalmꝰ iste loquitur de regno Dauid a populo iudeoruz: sic sm intellectum Asaph misticum loquitur de regno christi veri Dauid et populo christiano quez christus alloquitur: dicens ⌊.

ATtendite ⌊ id est diligẽter intelligite ⌊populus meus ⌊ christiane quem meo sanguine acquisiui ⌊legem meam ⌊euangelicam. ⌊mdñator ⌊Humiliter ⌊autem vrãz ⌊ tã corporis q̃p cordis ⌊in verba oris mei ⌊ vt in verba euãgelij q̃ oze ꝓpõ dicauit. ⌊ APeriam in parabolis

os meū ⁊ sicut patet in textu euā
gelij q̄ christꝰ cōmuniter parabo
lice docebat. **Hugo** ⁊ loquar ꝓpo
sitiōes ⁊ enigmata a obscuritate q̄ in figura
contigerunt in eis. **Nico.** ⁊ ab imitō
te: cuiꝰ p̄cepta moralia christus in
euangelio replicauit: cōsilia euā
gelica superaddendo.

Jeronimꝰ Nunc versiculuꝫ recitat euangeli
sta Matheus .xiiij°. de christo im
pletum: dicens Hec omnia inquit
facta sunt vt impleretur illud qđ
scriptum est. Aperiam in parabolꝫ
os meum et loquar ꝓpositiōes ab
initio. Videtis ergo q̄ euāgelista
Matheus hoc intellexit in persona
christi. Sequitur Asaph ꝓphete
narratio: in qua declaratur multi
plex bonitas christi: et per oppositum magnitudo mali populi chri
stiani cum dicitur. ⁊ Quāta audi
uimus ⁊ in veteri testamento ⁊ co
gnouimus ea ⁊ in nouo testamen
to. Modus autem cognitionis subiungitur cum dicitur. ⁊ patres no
stri ⁊ videlicet apostoli et euangeli
ste. ⁊ narrauerunt nobis ⁊. Unde
Marc. vlti. dicitur. Euntes in mū
dum vniuersum: predicate euāge
lium omni creature: a illa ⁊ Non
sunt occultata a filijs eorum ⁊ id ē
ab imitatoribus spiritualibus fi
lijs apostolorum. ⁊ in generatōne
altera ⁊ a in **Augusti.** Hoc ē
deis. i generatione nostra in qua nobis dona
ta ē regeneratio. Et ipi apli eoꝝq̄

Nicolaꝰ sequacēs annūcia uerūt nobis. ⁊ nar
rantes laudes domini ⁊ id est Jesu
christi facta narrare: laudasse est.

Hugo ⁊ a virtutes eius ⁊ vide
licet humilitatem: caritatem: et humilitatem: pau
pertatem: caritatem: et humilitatem:
⁊ et mirabilia ⁊ id est miracula ⁊ q̄
fecit in hierusalem et iudea. ⁊ et
suscitauit ⁊ id est in lucem perduxit
per apostolorum predicationem.
⁊ testimonium ⁊ resurrectōnis eius
⁊ in Jacob ⁊ id est in popnlum chri
stianum qui luctatur contra vitia
⁊ et legem ⁊ euangelicam que con
stituitur in caritate et dilectione.
⁊ posuit in israel ⁊ id est in sancta
ecclesia: que deum per fidem specu
latur. ⁊ Quanta ⁊ id est valde ma
gna a digna. ⁊ mādauit ⁊ id est pre
cepit ⁊ patribꝰ nostris ⁊ apostolis
alijsq̄ discipulis. ⁊ nota facere ea ⁊
id est vt nota faciant ea. ⁊ filijs su
is ⁊ quos per euangelium in chri
sto genituri: a adducturi erant ad
fidē christianam. Que sunt illa ma
gna: nisi illa que Johannes dicit
xv. Hoc mando vobis vt diligatis
inuicem: et diligite inimicos vros.
Et hec voluit nota fieri ⁊ vt cogno
scat generatio altera ⁊ vsq̄ in finē
mundi futura. de qua generatiōe
subditur. ⁊ Filij qui nascentur
in baptismo ex aqua et spiritusan
cto. ⁊ a exurgent ⁊ ad amorem cele
stium ⁊ enarrabunt filijs suis ⁊ suc
cessoribus christianis.

Nic. ⁊ et pēnāt i deo spēm suā ⁊
⁊ nō obliuiscantur opm dei ⁊.

Hug viz creatōis: recreatōis: iudicij extrēi. ⁊ manda ta ei⁹ exq̄rant ⁊ impleant: vt fides per dilectionē operetur. Cassio Ipsa em̄ est dei summi vera re cordatio: si mandata eius deuotis mentibus impleamus. Ne fiant sicut patres eorū carnales: vtpo te iudei. generatio praua verita te respuendo et deū exasperās crucifigendo saluatorem.

Hugo Generatio que nō direxit cor suum ad sequendum christum. et non est creditus cum deo spirit⁹ eius.

Cassiodo Tūsiatio hebra icā habet. et nō credit do spiritus eius. q̄ errabāt in fide ⁊ moribus. Illius spiritus cum deo est creditus: qui ex fide p dilectionem operantes adhęret deo Sequitur. Filij effrem. sunt in dei aut mali christiani: qui intē tentes et mittentes arcum tanq̄ promittentes se mandata dei custo dire tempore prosperitatis: sicut il le qui intendit arcum ⁊ parāt sagit tas ad mittendum promittit se pu gnaturum. Tales nanq̄ non sicut promiserunt: fecerunt: sed conuer si fuerint in die belli hoc est in tempo re aduersitatis. Quomodo autem cōuersi sunt consequēter ostendit: dicens. Non custodierunt testa mentum dei moribus et vita credi nantes a lege sibi data. ⁊ i lege ei⁹ noluerunt ambulare transgredi entes mandata eius. Et obliti sunt videlicet iudei beneficiorum eius: et mirabilium eius que ostē dit eis quomodo videlicet eduxit eos de egipto. de quibus mirabi libus ⁊ beneficijs dei consequēter subdit: dicens Coram patrib⁹ eorum fecit mirabilia in terra egi pti. Et assignat locum: dicens in campo taneos ⁊ in plamicie illi⁹ ciuita

Nicola⁹ Tāmś enim tis. ciuitaś regia est egipti. p̄pter quod tenebantur ibi consilia: ſm q̄ dicitur ysa. xix Stulti principes taneos: sapiētes consiliarij Pharaonis dederunt cō silium insipiens. deinde enumeat beneficia dei facta populo iudaico in exitu de egipto: dicens. Scidit mare id est diuisit et perdu xit eos q̄ sicco pede fecit eos trāsire

Hugo ⁊ statuit aquas q̄si i vtre quia detinebā tur virtute diuina a dextris ⁊ sinistris itineris ad modū duoꝝ mu roꝝ ne effluerent sup filios israel trāseuntes. et deduxit eos in nube diei ⁊ de die. quia more grecoruꝫ genituꝫ ponitur pro ablatiuo. ⁊ tota nocte in illuminatione ignis.

Nicola⁹ quia columna nu bis p̄tegebat eos ab ardore solis de die: sic et colum na ignis ostendebat eis viam in te nebris noctis in q̄ transierunt ma re rubrum. et alijs etiam tempori bus quādo exercitus de nocte mo debat. Scidit petraz i deser mo de qua effluxit aqua tanq̄m ipsa fuisset rupta: vt habetur Exo. xvi°. et adaquauit eos id est abundanter potauit. velut in

abisso multa ¶. In exitu hebreorū de egipto erant sexcenta milia absq; mulieribus et paruulis et pecoribus. a ideo oportuit q̄ esset aqua maxima vñ possent adaq̄ri. ¶ Et eduxit aquā de petra a deduxit tanq̄ flumina aquas ¶. Et q̄uis tanta beneficia eis p̄stiterit: tñ fuerūt ingrati. Vnde subditur. ¶ Et apposuerūt adhuc ¶ peccare ei ¶ peccato infidelitatis. Vnde subdit. ¶ in ira excitauerunt excelsum ¶ a deus ¶ in inaquoso ¶ hoc est in deserto vbi erat defectus aque. ¶ Et temptauerunt deum in cordibus suis ¶ a ex premeditatione et ex certa malicia. Temptare aūt est accipere experimentuz de aliquo Isti autem experiri voluerunt in signo sensibili: an deus haberet curam de eis prouidendo eis de victualibus. Ideo subditur. ¶ vt peterēt escas animabus suis ¶ a ad sustentationem vite sue. tamen ipsi debebant hoc firmiter credere et tenere ex signis precedentibus. Legūtur autez hoc bis petiuisse. Semel ante datonem legis: vt habetur Exo. xvi. vbi dixerūt Moysi. Cur induxisti nos in desertuz istud: vt occideretis omnem multitudinem istam fame. Et alias post legē datam: vt habetur Numeri. xi. dicentes. Quis dabit nobis ad vescēdū carnes ꝛc. Et q̄ntum ad istud secūdum subditur. ¶ Et male locuti sunt de deo ¶. Et modus loquendi subditur cum dicitur. ¶ dixerunt. nunquid poterit deus parare mensam in deserto ¶ a refectionez splē

didam carnuz. quia erant attēdi
ati de esu manne: dicentes Numeri
xi°. Anima nostra aruida est. Nihil
respiciunt oculi nostri misi manna
a q̄ deus deberet hoc facere argue
bant per signum datoms aque de
petra: dicentes. ¶ Quoniam percussit petram ¶ a fecit percuti per Moysen ¶ et fluxerunt aque ¶. Hoc dicit de prima eductone aque ante datonem legis: que tangitur Exo. xvi.
vt dictum est. ¶ a torrentes inundauerunt ¶. quia aque in magna abundantia exierūt: vt dictū est. ¶ Numquid et panez poterit dare ¶. Exmodo loquendi apparet q̄ non loquebantur assertiue vt fideles: sed magis dubitatiue: a deum temptātes. Sciendum etiam q̄ hoc non intelligitur de datione manne que precessit eductionem aque de petra imediate predictam. quia manna fuit prius datum: vt habetur Exo. xvi Et prima eductio aque de petra ipsa subditur Exo. xvij. Sed q̄ petitionem panis hic intelligitur petitio cibi delicati carnium: que ponit Nume. xi. Ideo subditur. ¶ aut parare mensam populo suo ¶ a refectionem splendidam et delicatam. In hebreo et translatione Jeronimi habetur ¶ aut preparare carnez populo suo ¶. Consequēter describit domini mansuetudo. quia non statim punuit eorum ingratitudinem sed primo impleuit petitionem eorum: a distulit penam tempore debito inferendaz Vñ dicit. ¶ Ideo audiuit dñs ¶ eoz petitionē. nō propter eoz meritū: sed ad sue poten

qui est vent⁹ occidētalis: lateralis tñ versus meridiē· qm in regiōe apposita castris hebreoꝝ q̄ erat versus ventū illū eāt magna multitudo coturnicuꝝ: q̄s ventus ille transportauit vltra mare rubꝝ ad locū vbi erāt castra hebreoꝝ: vt habetur Nume· xi· vbi dī. Vent⁹ autem egrediēs a dño arreptas trās mare detulit coturnices: q dimisit i castra. Ideo subdit. ¶ Et pluit super eos sicut puluerez ⁊ valde abundanter carnes non mortuas: sed viuas. Ideo subdit. Et ꝓ id est. sicut arenā maris volatilia pēnata. Et dicit sicut arenaz maris ꝓpt abundantiaz· qm inde habuerūt satis ad comedendū vsq ad mensē Numeri· xi. ¶ Et ceciderūt in medio castroꝝ eoꝝ: circa tabnacula eoꝝ ita q poterāt eos capere sine alq̄ difficultate. ¶ Et manducauerūt q saturati sunt nimis. quia multi tantū comederūt q vertebātur in nausiā: sm q dī Numeri· xi°. donec exeat p nares vestras q vertatur in nausiaz. q defidriū eoꝝ attulit eis ⁊ abundantiam carnium sicut desiderauerāt. ¶ Non sūt fraudati a desiderio suo. quia consecuti sunt effectum inde ad malū ipsorum vt statim subditur. Consequenter describitur executio diuine ordinationis q̄ntum ad eorū punitionem q̄z dicitur. ¶ Adhuc esce eorum erant in ore ipsorum. quia non totuz adhuc comedebāt Et ꝓbabile ē q ipsi vel plures eoruz adu comedebāt q̄n dei punitio venit sup eos Ideo subdit. q ira dei ascen

tie declarationē. q distulit infert pēnā eis debitaz. q ignis accensus est in Jacob ⁊ furor dei q frequenter in scriptura per ignem designatur: accensus est contra populum descendentē de Jacob. Ideo subditur. Et ira dei. et est exposicio precedentis verbi. Et pro id est. Dei ira ascendit in israhel ad puniendum ipsum: vt videtur in fra. Et causa huius ire subdit cum dicitur. ¶ Quia non crediderunt in deo nec speraverunt in salutari eius. Ex miraculis enim p̄cedētib⁹ debebant credere firmiter: et sperare q de⁹ nō deficeret eis in necessariis. ¶ Et mādauit nubib⁹ desup. q manna datū eis ꝓ pane generabatur sursum in aere vbi est locus nubium. q ianuas celi scaeris aperuit. q̄ntum inde manna descendere fecit. Ideo subdit. ¶ Et pluit illi manna ad manducandū. descendebat em̄ quz vere celi: vt habet Psi xi. Nos aūt q pluuia differūt solū sm multitudinē quz paucitatē materie. Ideo dī hic manna descendere p modum pluuie Et panem celi dedit eis ⁊ formatum in celo aereo. ¶ Dane angelorum manducauit homo. q manna formabat et descendebat misterio angelico. Et cibaria misit eis in abūdantia. q quilibet colligebat q̄ntū edere potrat Exotitionis carnū quz dī. ¶ Transtulit austrū de celo: q induxit in virtute sua affricū. Auster est ventus meridionalis: quē tūc deus cessare fecit a flatu suo q fecit flare affricū

bit sup eos ⁊ ad pumiendu eos
potestatiue. Ideo subdit. Et oc
cidit pingues eoꝝ ⁊ diuites reple
tos diuitijs ⁊ electos israhel ⁊
fortes a nobiles ⁊ impediuit ⁊ quasi
diceret. Sine acceptione psonaru
pumuit magnos a puos morte re
pentina. pter qđ vocatus fuit lo
cus iste sepulchra cōcupiscētie. qe
ibi sepelierūt pplū qui desidera
uerat carnes Nū. xi. in fine. ¶ In
oibus his ⁊ nō obstātib9 predi
ctis dei bificijs a punitōibus ⁊ pec
caueūt adhuc ⁊ ex mmia igratitu
dine ⁊ a non crediderūt in mirabili
bus eius ⁊. pter qđ ⁊ defecerūt i va
nitate dies eorum ⁊. Hugo qe omnes
mortui sūt
pter Caleph a Josue quotqt egres
si sunt de egipto a vigmti annis a
supra. Et bñ dicit i vanitate. qe di
es eoꝝ vani fuerūt: eo qe frustrati
sunt ab hoc qđ qrebant et expecta
bant: videl; ab igressu terre pmissi
onis ad quā venissent nisi eoꝝ ma
licia hoc impedisset. Et ānі eoru
cum festi Nico. qe mors mul
natōe ⁊. torū fuit acce
lerata: sicut in rebellione chore. Nū
xvi. Et p serpētes igneos Nū. xxi
et i peccato plxgoꝝ p q occisi sunt
vigintiquatuor milia hoim. Nume
ri. xxv. ¶ Vm occideret eos ⁊ cū
alij videntes occasionem ⁊ qrebant
cū ⁊ qe timebāt. ⁊ a reuertebātur ⁊
alioꝝ castigatione docti. ⁊ a diluculo ⁊ sollicite ⁊ veniebāt ad eum ⁊
misericordiā petētes. Et reme
morati sūt qe dei adiutor est eoꝝ ⁊
pugnās p eis cōtra exercitū Phya
raonis. Vñ dixerunt. Fugiamus
israhelem: dñs pugnat p eis contra
nos Exo. xiiij. ⁊ a deꝰ excelsus redem
ptor eoru est ⁊ de captiuitate. Sed
ista uersio ad deū qntum ad mul
tos non erat ex amore iustitie: sed
timore pene. Ideo subdit. Et dile
xerūt eū in ore suo ⁊ qe i exterioribꝰ
verbis pretenderūt signa diuine dile
ctōis ⁊ a lingua sua mentiti sūt ei ⁊
qe nō sic habebāt i mente sicut pre
tendebāt in ore. Ideo sequit. Cor
aūt eoꝝ nō erat rectū cū eo ⁊ p̄terā
dilectionē. ⁊ nec fideles habiti sunt
in testamēto eiꝰ ⁊ i pceptis legis
q dī testamētū p dilectōe ⁊. ¶ Ipse
autē est misericors ⁊ qe eiꝰ pius est
misereri a parcere. ⁊ et pitius fiet
peccatis eoꝝ ⁊ punies eos extra cō
dignū. ⁊ a nō dispdidit eos ⁊ totali
ter delendo sicut meruerunt. Et
abundauit vt auerteret iraz suā ⁊
id est effectum vindicte sue quem
auertit pro parte. Ideo sequitur.
⁊ et non accendit omnem iram su
am ⁊ id est vindictam: sed solum
partem. Cuius causa subditur ex
parte fragilitatis humane cum di
citur. Et recordatus est ⁊ id est
ad modum recordantis se habuit
quia obliuio in deū non cadit. ⁊ qe
caro sunt ⁊ fragiles a prone ad ca
sum propter fomitez ex carne pce
dentem. pter quod etiam peccati
hominis remediabile est: non aūt
angeli. quia carnem et ossa nō ha
bent. ⁊ spiritus vadens ⁊ tendens
ad mortem per separationez a cor
pore. non quia spiritus hominis mo
riatur qui est incorruptibilis: sed

quia homo compositus ex corpore
a spiritu moritur. ⁊ a non redies⁊
quia spiritꝰ separatus a corpore ad
ipsum non redit virtute nature. ⁊
Quotiens exacerbauerunt ⁊ etiã
sua peccata multipliciter reiteran
tes. quasi diceret. Multotiens Vñ
dixit dñs Numeri. xiiij. Temptaue
runt me iam p decem vices. Et tñ il
lud dixit anno secũdo egressionis
de egipto. A cuius egressu vsq; ad
ingressu terre promissiõis fluxerunt
anni quadraginta. Ex quo pt; q; i
tesiduo tempe trigintaocto anno
rum multis vicibus offenderũt cui
nec omnes offensiões sunt scripte
Ideo subditur. ⁊ a cõuersi sunt ⁊ ad
mala pterita ⁊ temptauerunt deũ
a sanctum israhel ⁊. q. d. p id est: deum
sanctificãtem israhel ⁊ exacerbauerũt ⁊ q̃
de sua natura dulcissimꝰ ẽ. ¶ Non
sunt recordati manus eius ⁊ p tã
tis diuine ⁊ die qua redemit eos de
manu tribulantis ⁊ pharaonis
quem submersit in mari rubro cũ
suo exercitu pro liberatione popu
li sui. ¶ Sicut posuit in egipto sig
na sua ⁊ prodigia cã plagas qbꝰ percussit egi
ptum. ⁊ a prodigia sua in campo ta
neos ⁊ Istud supra expositum est.
Et cõuertit in sanguinez flumia
eorũ ⁊ vt habet Exo. xij ⁊ ¶ Misit in
eos cynomiã ⁊ id est muscam cani
nam vel canuz. Ista fuit plaga q̃r
ta egipti: de qua dicitur Exo. viij.
Immittam in te ⁊ in seruos tuos ⁊
in populũ tuũ ⁊ in domos tuas om
ne genus muscarũ. Et sic iterum illas
fuerũt camine que hic singulariter
exprimunt: eo q; fuerunt alijs gra
uiores ⁊ a tanaz ⁊ dispersit eos ⁊
Plaga ranarũ fuit secũda: de qua
habet Exo. viij. in principio. Et po
nitur hic singulare pro plurali: ra
nam ⁊ ranas. ⁊ idem dicendum est
de cynomia. ⁊ ¶ Et dedit erugini ⁊
⁊ vento vrenti q̃ corrũpit segetes
de isto erugine non fit mentio in
Exo. q; solũmodo ponũtur ibi pla
ge notabiles cum quibus fuerunt
alie que non sunt ibi scripte: sicut
dicitur hic de erugine ⁊ in sequẽti
versu de pruina ⁊ a labores eorum ⁊
fructus p laborem eorũ productos
⁊ locuste ⁊ ⁊ locustis Ista plaga fu
it octaua: de qua habetur Exo. x.
¶ Et occidit in grandine vineas
eorum: ⁊ moros eorũ in pruina ⁊. In
translatione Jeronimi habetur In
frigore folia morum corrumpentes.
¶ Et tradidit grandini iumenta
eorũ ⁊ q̃ animalia tunc in campis
existentia ex magnitudie grandi
nis fuerunt interfecta: vt ibidem di
citur. ⁊ a possessionez eorũ igni ⁊.
q̃ grando ⁊ ignis mixta pariter fe
rebant: vt ibidem dicit. ¶ Misit in
eos iram indignatõnis sue ⁊ id est
effectũ ire sue ⁊ indignationes per
plagas dictas ⁊ seq̃ntes. ⁊ Immissio
nes p angelos malos ⁊ hoc dicitur
ad ostendendum q̃ angeli mali fu
erunt executores diuine iusticie in
persecutionibꝰ egiptiꝰ ¶ Iam fecit
semitte ire sue ⁊. quia puniendo egi
ptios decimabat ab hebreis. ⁊ a nõ
pepcit a morte aiarũ eorum ⁊ Indif
ferenter patiens magnos siẽ pa
uos. ⁊ a iumenta eorũ in morte con
clusit. Ista fuit quinta plaga qua

percussit animalia in campis: vt habetur Exo. ix. in principio. ¶ Et percussit omne primogenitū in terra egipti ⁊ Ista fuit decima plaga: de qua habet Exo. xij. in medio capli ⁊ primitias omnis laboris eoz in tabernaculis Cham ⁊ in tabnaculis egiptioz descendētiū a Cam. qz Mesraim fuit filius Chaz: vt habetur Gen. x. Ab isto aūt Mesraim dicta est egiptus. qz ibi dñatus fuit. Vñ in toto veteri testamento vbi in translatōne nostra ponitur egiptus: in hebreo habet Mesraiz ¶ Et abstulit de egipto sic oues ppl'm suū ⁊ ppl'm israhel diligēter custodiendo: sicut pastor custodit oues. ⁊ produxit eos tanq̄ gregez in deserto ⁊ vbi pauit eos pane celesti vt dictum est. ¶ Et deduxit eos in spe ⁊ promissionis ad terrā promissam ⁊ non timuerūt. Licet em timuerūt sup mare: videntes exercitū egiptioz appropinquātes eis: tñ Moysē eos assecurāte secuti sūt eum p mare: ita q timor ille nō fuit tant9 q impediret eos a sequela Moysi. Consequenter ostendit hominis dia ingratitudo ppli post ingressum terre promissionis. Circa quod ponit9 dī. ¶ Et induxit eos in montem sanctificatiōnis sue ⁊ in hierusalez q̄ est metropolis iudee: i qua edificatū fuit templū in monte moria ij. paralipp'. iij. ⁊ montē quez acquisiuit magis virtute diuina q̄ humana ⁊ eiecit a facie eoz gētes ⁊ chananeos et alios ibi habitantes: vt diffuse habetur in li°. Iosue. ⁊ sorte diuisit eis terram in funiculo distributōis. de q̄ diuisione habetur Iosue. xiij. vsq; ad. xvij. inclusiue. ¶ Et habitare fecit in tabernaculis eoz tribuū israh ⁊ in domibus et villis a gentilibus edificatis. Postea describit ppli malignitas exercendo pctā antiq̄ patrū suoz cuz dī. ¶ Et tēptauerūt et tulerūt ⁊ de diuina diffidētes ⁊ exacerbauerūt deū excelsum ⁊ nō custodierunt ⁊ legis p̄cepta. ¶ Et auerterūt se ⁊ scienter recedentes a diuina fuerūt ⁊ non fuauerūt patres suoz ⁊ legē quā prepigerāt obseruare: dicentes Exo. xxiiij. Omnia q̄ locutus est dñs faciem9: et erimus obedientes. ⁊ quēadmodū p̄res eorum ⁊ q̄ adtenuerūt vitulū: et multipliciter offenderūt deū in deserto ⁊ conuersi sunt i arcū prauū ⁊ pmptitudinez ad male agendū: sicut cus cuz impetu emittit sagittam. ⁊ ira cōcitauerūt eū in collibus suis ⁊ Vide tangit morez ydolatrax q̄ in collibus a locis excelsis sacrificabāt. Vñ subdit. ⁊ in sculptilibus suis ad emulationē ⁊ ad vindictā ⁊ puocauerūt ⁊ etiā describitur pene acerbitas cuz dicit. ⁊ Vidit deus ⁊ predictā populi nequitiam ⁊ spreuit ⁊ eum ppter suam malitiam. ⁊ ad mhilū redegit valde israhel ⁊ tradens eum post manus Iosue dure seruituti aliorum populoruz: eo q̄ declinauerat ad ydolatriam: vt patet ex decursu libri Iudic. a pmi Reg̃. ¶ Et repulit tabernaculū syloe ⁊ q̄ capta ē archa

dñm̃ que fuerat ĩ sylo: vt habe
tur. i. Reg̃. iiij°. Et ciuitas sylo fuit
destru
cta. Hugo [tabernaculuz
fiuz vbi habi
tauit ĩ hoīb9]. qz nō placuerūt
ei sacrificia eoz que faciebāt ei ĩ
sylo. a ꝓpter huiusmodi sacrificia
dictus est ibi ĩtrr hoīes habitare
Vñ sicut merito hominuz habita
uit ibi: sic demerito eoruz reliq̃t lo
cuz. quia sicut dicit. ij. Machab. v
Non ꝓpter locū gentē: sꝫ ꝓpter gētez
locum elegit dominus.

Cass. Metuendū est nobis ne
deus offensus corꝑis no
stri tabernacula deserat q̃ spūssan
ctus cum dei munera bñ tractam9
habitat: sicut dicit Apo9. Tem
plū dei sāctū ē qs estis vos. Deq̃.

Mico [Et tradidit ĩ capti
uitatē virtutē] a fortes
eoz. a pulchritudiem eoz ĩ man9
ĩmici]. a archā testamenti q̃ eāt
gloria populi israhel quā ceperūt
philistei. ꝓpter qs vxor Finees di
xit. i. Reg̃. iiij°. Trāslata est gloria
de israhel. qz capta est archa dñi.
[Et cōdusit ĩ gladio]. s. philiste
os [populū suū a hereditatē suā]
s. terram israhel [spreuit]. Jn tātū
enim erant spreti seruitute philisti
norū q̃ faber ferrarius non iueniē
batur ĩ israhel ne hebrei facerēt si
bi gladiū aut lanceā. i. Reg̃. viij.
[Vuenes eoz comedit ignis]
accensus p philisteos. [a virgines
eoz non sunt lamentate]. qz quili
bet q̃rebat locuz fugiendi: dimittē
tes occisos ĩsepultos a illamēta
tos. [Sacerdotes eoz ĩ gladio ce
dicerūt]. s. ophni a phinees. i. Re.
iiij°. [a vidue eoz non plorabant
eadē ratione sicut dictū est de virgi
nib9. Consequenter ꝑmittit diuīa so
latio cum dicit. [Et excitat9 est
tanq̃ dormiēs dñs]. Q̃z diu enim
dimisit ꝑplm affligi videbat quasi
dormiēs [a tāq̃ potēs]. Sic dz scribi
quia ĩ hebreo et trāslatione Jero
nimi habetur: tanq̃ fortis. [crapu
latus a vino]. Ille enim q̃ est fortis
robore qñ est sopit9 a vino non ꝑt
uti sua fortitudie. Et sic videbatur
multis de ꝑplo israhel de ipso deo q̃
diu fuerāt ĩ tali afflictione. ꝫ tunc
visus fuit eis q̃si excitat9 qñ cepit
eos iuuare a aduersarios ꝑcutere
Jdeo subdit. [Et percussit inimi
cos suos ĩ posteriora]. qz percussit
philisteos ĩ secretiori parte natiū
. i. Reg̃. v. Et cōputrescebāt ꝑmanē
tes extales a vie alui purgādi eo
rum: vt ibidem habet. [obprobri
um sempiternuz dedit illis. qz coa
cti fuerūt remittere archaz ad ter
ram vt eoz plaga turpis a vituꝑ
rabilis ab oīb9 cognoscerēt. quia
cum archa remisserūt anos aureos
recognoscentes plagam suā vilem
qz hoc factuz redactū est ĩ scriptu
ra que vsq̃ hodie vbiq̃ diuulgat.
Postq̃ excitauit attentionē iudeo
rū ꝑ bñficia multipliciter ipsis
collata a christo ĩq̃ntum de9: sm
illud ad Heb. xiij. Jesus christus
heri a hodie: ipse est ĩ secula. Cōse
quēter ponitur itenta conclusio mi
stice de regno christi per regnū da
uid figurato: videlicet q̃ regnū de
beatur a christo. Vñ dicit. [Et

reppulit tabernaculum Joseph ⁊.

Hugo ⁊ tulit uz veteris legis quē p Joseph qui sā ctior fuit ceteris designare voluit: ad significandū q̄ dñs neminez legalibus adhērentē acceptat: sed reprobat q̄ntūcunq̄ sāctus videat. ⁊ tribū effrem nō elegit ⁊ populum iudaicū terrenis fructib⁹ imbiantem. Nam effrem frugifer interpretat. Sed elegit tribuz iuda ⁊ p̄m christianū gemitum in fide a christo: qui de tribu iuda descendit ſm carnem.

Cassio. Illā tribū criminem. stiāo rū elegit que a ꝓfessione fuit humilis: a cōuersatione laudabilis. Et similiter elegit ⁊ montē syon ⁊ ecclesiaz catholicā fidē deum cōtemplantem: a vita eminentem.

Hugo ⁊ quez dilexit ⁊ vñ ad Eph. v. Christus dilexit ecclesiam: a seip̄m tradidit p illa vt eaz sāctificaret. Et edificauit ⁊ p sacramentorū p̄ceptionē sāctificiuz suū ⁊ populū catholicū ⁊ sicut vnicornis ⁊ q̄ sicut hec animal habet vnū cornu in fronte: sic spes fidelis populi erecta est ad vnū quid. de quo dī in alio ps̄. Vnā petij a dño hanc requirā. vt inhabitē in domo dñi omnibus diebus vite mee. Et hūc populū edificauit ⁊ terra ⁊ in ecclesia p̄nti ⁊ quā fundauit in seculā ⁊ q̄ ecclesia semp durabit. nō in militia: ſ in triūpho de q̄ in alio ps̄. legitur. Deus fundauit eaz in eternū. Et ad hanc ecclesiā fundandaz ⁊ Elegit ⁊ deus pater ⁊ dauid ⁊ dominez christū: de quo in euangelio ceci dixerūt. Fili dauid miserere nobis. Hunc dicit ⁊ seruum suum ⁊ q̄ ad redimendū genus humanum accepit formaz serui de progenie dauid. ⁊ sustulit cum ꝺ gregibus ouiū: et de ⁊ eo loco vbi seq̄batur ⁊ post fetantes ⁊ post oues fetas ⁊ accepit eum ⁊. Trāslatio hebraica habet sic. ⁊ tulit eū de gregibus ouiū: et sequētem fetas adduxit eaz ⁊.

Cassio. Per istaz similitudinem dauid filij ꝑ esse sicut a in alijs locis dñi saluatoris nobis sacramenta pandūtur. Nam dauid sublat⁹ ab ouibus puerit ad regnuz: dñs noster fundatus ab officio pastoris: sedet ad dexterā dei patris: qui est rex regum a dñs dñantiuz. Nec vacat q̄ dixit oues ei⁹ fuisse fetas dñi emiz grex spiritali gratia fecundos filios nosci habere copiosos sicut in canticis canit. de ecclesia legitur. dentes tui sicut grex detonsarū ascendēs de lauacro que omnes geminos creant: a sterilis non est in eis.

Hugo huius enim gregis pastorem videz dñm saluatorem deus pater imisit ⁊ scere ⁊ vt pasceret ⁊ Jacob seruuz suuz ⁊ populum christianū in militia huius vite luctantē cōtra mundum: carnem: a diabolū: quez suo corpore a sanguine pascit in p̄sentivita ⁊ et israel hereditatē suā.

Cassi. ⁊ futuram fidelium congregatiōnem que domini contemplatiōe pascenda est: quā ipse meternū possidebit. Et pauit eos in innocentia cordis sui ⁊ q̄

ipse est agnus sine macula. a hoc docuit fideles quod ipse egit. Illa enim puritas: illa sanctitas: illa de celo veniens maiestas hoc probata est docuisse q̄d gessit. hoc gessit sine dubitatione q̄d docuit. Dauit enim preceptor egregius quos docere dignatus est: sicut ipse testat. Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo dei. Sequitur. [a in tellectibus manuū suarū]. Intellectus manuum actualem signat sanctitatem: ad quaz fideles suos provt ipse tribuit gloriosa imitatione perduxit. Sed nec istud dauid temporali regi potest vllatenus conuenire: ymo potius cum ad dominum christum referātur cuncta sibi decenti parilitate consentiūt. In nonullis psalmis solem⁹ exq̄rere quid nos āmonet celestis auctoritas: hic tale fecit initiuz vt expositio magis ꝑ principium psalmi esse videatur. Dixit enim in parabolis sententiosis esse locuturum vt vnusquisq̄ velociter cognosceret faciem psalmi cum forma ipsius expressa fuerit dictionis. Vnde ꝑ suis delictis expulsos hebreos: et intromissos asserit xp̄ianos. Amemus ergo plenitatem eius in quo dum eius hystoria refertur: noui testamenti gratia declaratur. Naz sicut in dauid actibus declarantur domini futura misteria: ita et p miracula que iudeis cōcessa sunt xp̄iano populo sacramēta pandunt.

Iero. Omnia igitur ad cristuz dñm referenda sunt: qui paterno consilio ad redemptionez nostraz electus est de grege mortaliū carnez sumēs: pascēsq̄ populū vitioz supplantatorem aut mente deū videntē: qui nūc ecclesiam suā mandatis suis inhērentez in domita te cordis sui pascere: ac celesti hierusalem cōmutare dignetur. Ipsi gloria et honor cuz patre eterno et spiritusancto in secula seculoz. A.

Psalm⁹ lxxviij.

Deus venerūt gētes. Titulus. Psalmus Asaph.

Hugo In p̄cedenti psal. egit ꝓphēta de ingratitudine populi iudaici et illorum repulsione. hic autem preuidēs eoruz repulsionem deplorat eam: a deplorando p̄dicit ipsaz. Et est iste psalmus secūdus in quibus agitur de lamentatione. Sunt enī tres tales psal. q̄ter repulsi fuerūt iudei. Primo p caldeos siue babilonios. Secundo p Anthiochuz: de quo agit in presenti psalmo. Tertio p romanos: de quo agit ps. Deus repulisti nos. Intentio psalmiste est monere nos vt homis primoz cōgaudeamus: a malis eorum condolea mus. Asaph enim qui figuram tenet fideliū populoz: in prima parte dimumerat q̄nta populus iudeorum a ciuitas hierl'm ptulerit temporibus Anthiochi regis. Vñ predicens futura quasi transacta more ꝓphetico ait. Expositio hr̄alis huiꝰ

psalm.

Deus venerunt gentes ... videli cet rex Anthiochus cum suis qui erant gentiles.

Nico ... in hereditatem tuam ... in iudeam: que dei he reditas dicebatur: eo q eam filij israhel debit. Et q in ea fides a cul tus dei viguit. Ideo subdit. ... polluerunt templū sanctū tuum ...

Casti ... q posuerunt in eum ne phanda simulacra: vt vbi colebatur verus deus ibi imū dus adoraret spiritꝰ. Sic de Anthi ocho in Machab. li°. legitur. Jussit edificare aras a tēpla a ydola: vt imolarent carnes suillas ꝛc. Seq̄ tur dolenda nimis et iniuriosa cō paratio. ... posuerunt hierusalem in pomorum custodiam ... Pomo ruz custodia dicitur tuguriū quod sibi cultores ortorū de frondib⁹ cō ponūt ad custodiendos fructus et ad vitandum solis ardorez. q̄s vi delicet tuguriū pomis collectis tan q̄ inutile derelinquūt. Sic a gētes hierosolimā vastauerūt: illaz tem pli pulchritudinem singulare; fie cō temptibile; putauerūt tanq̄ ca sellulaz pomoꝝ q̄ vilis atq̄ despcā estate transacta deseritur. Unde a ysa. pmo dī. Relinquet filia syon velut umbraculū in vinea: a sicut tuguriū in cucumerario. Postq̄ de diuinū templi iniuria cōquest⁹ est venit ad hoim neces vt eas post sa crilegij culpas homicidij reatus ar gueret: dicens: ... Posuerunt mor tua seruoꝝ tuoꝝ ... corpa occisa nō sepeliebant: sed reliquerūt ea. ... escis volatilibus celi: a carnes sā ctorum tuoꝝ ... derelinquerunt ... bestijs ter re ... Unde adhuc subdit. ... effuderūt sanguinem ipsorum ... videlicet sā ctorum ita habundanter ... tanq̄m aquā ... Et non solū in ciuitate: sed etiam ... in circuitu ... a circa muros ... hierusalem: a non erat qui sepeli ret ... pre multitudine interfectorum. ... Facti sumus opprobrium vici nis nostris ...

Nico ... a philisteis circuitu iudee habi tantibus: qui faciebāt a iudeis iu as derisiones. ... subsānatio ... a mo dus derisionis dictus a rugatione nasi. Et irrisio his qui in circuitu nostro sunt ...

Cass. Gloriam illā hie ... rosolimoruz toto orbe mirabilem vsq̄ ad irrisionem dicit venisse vicinorum: vt quāta prius nobilitate resplenduit: tāta post abhominatiōe sordesceret: sicut a Jeremias i lamentatōmibus ait Quomodo sedet sola ciuitas: q̄ abū dauit populis. facta est vt vidua: q̄ multiplicata erat in nationibus

Hugo ... Usq̄quo domine ira sceris ... fustimendo po pulum affligi pro peccatis suis in fine ... a perseuerabit ne ista vasta tio. ... accendetur velut ignis zelus tuus ... a indignatio tua: ita q̄ non mitigetur neq̄ extinguatur.

nico. Consequenter implorat diuinam iusticiam cōtra hostes: dicens. ... effunde iram tu am ... a vindictam ... in gentes ... a su pra gentes ... que te nō nouerunt ... quia non habebant fidem vni⁹ dei ydola colentes ... a in regna ... q̄ntuz

ab maiores q̄ talia fieri crudelit̄ im
perabant. Lque nomen tuū nō in
uocaue
Call. runt: vt sicut nos illi cō
tūt. primunt: ita tuis
virtutibus obruantur.

Nico Et bene dēbes exurgere
ad vīndictā super eos.
LQuia comederunt Jacob ⁊ po
pulum descendentē de Jacob quem
dicuntur comedisse: eo q̄ bona diri
puerūt a populū in magna parte
occiderūt a captiuauerūt. sicut ty
rannus dī comedere subditos suos

Call. Pro gēte que peccauerat
gr̄issimi p̄iarchæ nomē
obiectū est: vt recordatio sanctissi
mi viri ppli delicta mitigaret. Seq̄
tur. La locū eius desolauerūt. de
solationem deplorat pulchērrime
ciuitatis a templi ei⁹: qñ impia do
minatiōe gētiliū: habitatiōe ciuū
suorum nudata est.

Hugo sicut ⁊ Machabeo ⁊
dī. Fugerūt habita
tores hierl'm: a facta est hītatio
extreoꝝ. a retiq̄. Petita vīndicta ꝺ
īmīcis: implorat asaph dei mise
ricordiā erga ciues: dicens. LNe
memineris īniq̄tatū nrāꝝ ātiq̄ꝝ.

Aug⁹ Non ait p̄teritatū que
possent etiaz esse recen
tiores: ꝑ antiquaꝝ. hoc est a paren
tibus vetustiorum. Lcito anticipent
nos misericordie tue.

Call. Qui timet iudiciū dō mī
anticipari se eius miseri
cordiam recte dēsiderat. q̄ nisi idul
gētia p̄uenerit pc̄ōrem: in iudicio
nō absoluit errantē. Addit q̄ cau
sam dicte petit ōis. Lq̄ pauperes fa
cti sumus nimis ⁊. a ideo anticipēt
nos misericordie tue. Et vt Aug⁹.
ait: nostra pauptas ⁊ infirmitas
eo miserante adiuuet ad ei⁹ precē
pta facienda: ne ad iudiciū ei⁹ veni
amus damnandi.

Call. Et notabiliter dic nimis
ne quis se putaret ꝺ p̄bi
tate actuū suoꝝ dēbere p̄sumere cuz
se tot meritis nimis pauperem
esse cognosceret. LAdiuua nos ⁊
Qui em̄ adiuuatur etiam p seip̄m
aliquid agit. **Hugo** deus operatur
nobiscum. q̄
⁊ ab Corin. iij. dī. Dei sum⁹ adiuto
res. Ad lrām vero dicit Asaph in
p̄sona populi nimiuz afflicti. Lcito
anticipent nos misericordie tue.

Nico ne ex nimia tristicia ab
sorbeamur p impacien
tiam seu dēsp̄ationem. Lquia pau
peres facti sumus nimis ⁊ spolia
ti a afflicti. LAdiuua nos deus salu
taris noster q̄ saluasti nos de egi
pto a in piculis p̄teritis. q̄ sine te
nihil possumus. LEt propter glo
riam nominis tui dñe libera nos
q̄si dicat. Tu noueris deus noster
a nos populus. a ideo nostra liba
tio p̄tinet ad gl'am nomīs tui. Let
p̄picius esto peccatis nostris sine
quibus in hac vita non sumus.
p̄pter nomē tuū ⁊ p̄pter tuā bonī
tatē: non p̄pter nostra merituū.

Call. Ideo enim salutaris ⁊ sal
uator dī. q̄ in se sp̄antes
saluat: a īminentes pc̄ōz penas cō
uertit in p̄mia. Reddit causaz cur
petierit plebē dñi dēbere liberari: di
cēs. LQñ dicant in gentib⁹.

Nico. ⁊ inter gẽtiles ⌊ vbi est deus eoꝝ ⌋. q̃si diceret. Nulli⁹ momenti a virtutis est ex q̃ non saluauit populũ suum.

Cassi. Dicẽdo em̃: vbi est: putatur a pfidis aut pñs non esse: aut non posse defendere. Sequit. ⌊ a innotescat ⌋ .s. vindicta tua ⌊ in nationibus ⌋ perfidis.

Nico. ita q̃ apud omnes nationes manifesta fit ⌊ coram oculis nostris ⌋. ⌊ Vltio sãgui nis seruoꝝ tuoꝝ q̃ effusus est: introeat in ospectu tuo gemitus opediti tui ⌋ vt a vinculis absoluantur.

Collect. Translatio romana sic h; ⌊ Vindica sanguinẽ fuoꝝ tuoꝝ q̃ effusus est ⌋.

Iero. Judiciũ hic inuocat q̃ sanguis martiriũ exquirat a dño: qui in Apoc. ait. Quousq̃ite modicũ donec impleat numer⁹ consiliorum vniuoꝝ. ⌊ Ostret in ospectu tuo gemit⁹ opediti tui ⌋ qui te p longas lacrimas requirẽtes absolui: a te cum esse desiderãt. Sequit. ⌊ dm magnitudinẽ brachij tui ⌋.

Nico. ⁊ fortitudinis tue q̃ per brachiũ designatur ⌊ possi de filios mortificatoꝝ ⌋ vel morti puintoꝝ. fm tñslatoẽz rõnã ⁊ occisoꝝ.

Cass. Orat ne filios eoꝝ dñs a sua possessione pijciat: q̃ p ofessiõe ei⁹ morte puniti sunt et mortificati. Innumera em̃ tũc ibi turba martiꝝ fuit: quorum posteros desiderat sub domini custodia manere ne aliquo errore vitient.

Nico. ⌊ Et redde vicinis nostris ⌋ .s. philistheis ⁊ alis nationib⁹ circuitu habitãtibus septuplũ ⌋ ⁊ vindicã pfectã in pñti: ne in futuro puniatur. ⌊ in sinu eoꝝ ⌋ ⁊ in secreto pectoris vbi recogitant se peccasse. Et redde sit⁹ ipsis ⌊ improperiũ ipsorũ q̃s exprobrauerũt tibi dñe.

Jeronim⁹. Tibi em̃ exprobrant qui martires tuos in quib⁹ hitas affligũt.

Cassi. Qui & fuerint increduli fiãt deuoti. a ipsi qui fecerũt iniurias dicant laudes. Tũc em̃ dñs gloriose vindicatus agnoscatur: q̃n maledicoꝝ ore laudat.

Hugo. Postea Asaph in exultatione cõfidit lamẽtationẽ suã dicẽs. ⌊ Nos aũt pplus tuus ⌋ quẽ tibi peculiarem elegisti sicut dicitur deutro. viij°. a. xxvi°. ⌊ a oues pascue tue ⌋.

Nico. q̃ manna celi nos pauisti. ⌊ cõfitebimur tibi ⌋. ofessione laudis ⌊ in seculũ: a ⌋ non semel: ꝫ futuris tpib⁹ ⌊ in gñatõe a gñationem ⌋ id est in generationibus succedentibus.

Cal. Vel de futuro seculo istud accipi pt: in gñatõe a gñatione cẽ ⁊ in futuro seculo. ⌊ annũciabimus laudẽ tuã ⌋. illam beatissimam psalmodiam quam chorus sanctorum sine cessatione dicturus est.

Nicola⁹. Moraliter pt exponi pñs. iste vt sit oño ecclesie coñ infideles sacrilegas destruentes vel ecclesie deplorãtis stragẽ filiorũ suorũ q̃ quotidie fit p pctm̃. ꝓpter q̃s in pncipio huius psalmi hãc denastatoẽz lamẽ

tatiē. a dēm hūiliter a deuote pto restauratōe dēpcat. ai fine i spe exaudit̄ois grāt̄ū: laudes se ꝓmittit dño red̄ Cas Cōmōemur ita diturā. q caritatis studio ecīe dei bonis letari: a itex calamitatib⁹ ei⁹ vehemēter affligi. Legiē em̄ Felices ꝙ gaudēt i pace tua. a felices oēs ꝙ otristabūtur i oībus flagellis tuis. Quapropter ouenit vt qs vincul̄ fidelīū puenerit ad nros doloes ꝓximitatis studio tūs feram⁹: sic Apo⁹. dicit. Si q̄d patiē vnū mēbr̄: opatiūtur oia mēbra. a si gl̄ificat vnū mēbr̄: ogaudent oia mēbra. Hinc ei caritas illa pcel sa oq̄iē. hinc p̄dicata vnitas iuemtur. hic a illa celestis affectio gigmtur: ꝙ locupletat ecīa dñi nr̄i Jesu xp̄i: cui est honor a gl̄a in secula seculorum. Amen.

Psalm⁹ lxxix.

Qui reg. isrā
hel mtē. Titul⁹. In finē ꝓ his ꝙ cōmutabūtur testimoniū Asaph ꝓ assyriis. Aug⁹ Cāt̄at hic ps̄. de aduentu dñi saluatoris nostri Jesu xp̄i: a de vinea a de ecīa ei⁹. hugo Vn̄ sēsus dicti tituli talis est. Psalm⁹ iste dirigēs nos i finē a i xp̄m q̄ est finis legis. est testimoniū Asaph a fidelis ꝓp̄i testātis cristi i carnatōem. ꝓ his a ad vtilitatē eorū. q̄ omutabūtur ⁊ infidelitate ad fidē: de pcō ab pmāz. Et cāt̄at etiā passyriis a ꝓ his q̄ dirigūt se ad cristū. Maz assyrij mēpretātur dirigētes. Intēdit enim monē nos vt m melio⁹ omutemur: a ad cristuz dirigamur. Premittit enim ꝓmo oīo ps̄. dicēs.

Cas Quis oia in dei ptāte sint ꝓsita: illos tñ dirigē dicit q̄ se tractat̄ celesti ouersatōe noue rūt Jō enim subiūctū ē isrl̄. qi ipos xp̄iti⁹ regit q̄ eū puro corde respiciunt. Nā isrl̄ vir vidēs deū mēpretatur. Lintēde. Ac si dicēt. Sup̄ nos lumē tue pietatis infūde vt q̄ ꝓ nos sumus tenebrosi: aspectus tui redda mur claritate ospicui. Sequitur.

hugo Lqui deducis ꝓ doctrinā apl̄oꝝ Lvelut ouē in simplicitate cor: dis Joseph. q̄ augmentū imēpretatur.

Cas Fidelez xp̄m debem⁹ adūtere q̄ sic i caulas dñi deducitur: qsi oues ad pascua ogregentur. Et nō ꝓpria verba finguł data fuisse ꝓphis. Regitur q̄ isrl̄ est. deducit q̄ Joseph est. Addit. Lqui sedes sup cherubim māifestat̄ Cherubim plenitudo scīe mēpretatur.

Glo a caritas in q̄ christū dominū sedē māifestū est

Cassi. Sed qm̄ adhuc i secreto sue maiestatis erat: rogat vt bñficio sācte icarnatōis appareat: q̄tin⁹ fideles suos firmissima credulitate confirmet. Cui autem christuz spirituali virtute mānifestari deprecatur: demonstrat cum dicit. Leoram effraym: beniamin: et manasse. Effraym fructificatio interpretat̄. beniamin filio

dextere: manasses vero oblitus.

Aug⁹ Appare ergo coram fructificatione: coram filio dextere: a coram oblito.

Collect. Illi enim ꝑ donei fū videre te qui fructus dignos pēnitētie faciunt. a hi qui in sancto ope fortes sunt. a hi qui ꝓpter amorem spūalem semetipos obliuiscūtur. Sequit. Excita domine potentiam tuaz et vēn vt saluos facias nos. **Glo.** Repetit aper tius qđ orauerat. Ordo talis est. Lvēn tuipse in carne ad saluandum genus hūmanū. La excita. ꝟ ostende potentiam tuam ĩm resurrectiōe. quia vīfus es infirmus i passione.

Nico. Et cum veneris Deus virtutū cōuerte nos a culpa ad gratiā: a a luctu ad letitiam. La ostende faciem tuā.

Hugo ꝟ filiū tuū ꝑ quem cognoscēris. Let si hoc facis salui erimus ꝑ fidē q̄ saluātur credētes. Omine dē virtutum hūana ꝟ angelica ꝟ quouscq̄ irascēris. id est i tatus appareb sup oratione serui tui.

Cas. vt nōnulla iam ꝓuenire facias que ꝑ ꝓphetas tuos ꝓmisisse cognoscēris. Et mtuere pietatem ac deside rīū supplicātis tuū sibi dñm credebat: qm̄ hūano generi subuenire tardabat. Et quouscq̄ etiam Qbabis nos pane lacrimarū. Panis enim lacrimaz vita est plena doloribus. sed tamen ĩ ea dm̄ miseratōe cibamur qñ dabibus erūmscq̄ non extīguimur: ſ potius erudimur. Sequit. La potū dabis nobis i lacrimis ĩ mensura. Quid est mensura. Jn distributo modo: sicut dicit aplus. Fidelis dē qui non patiet vos tentari sup id qđ potestis ferre.

Augusti. Ipsa enim est mēsura ꝑ vtilitatē tuis vt erudiaris: non opprimaris.

Hugo Vel potū dabis nobis i lacrimis i mensura: vt quātitas pene respondeat quātitati culpe. Sequitur.

Aug⁹ Posuisti nos i cōtradictionez vicinis nr̄is: a inimici nr̄i subsānauerūt nos. Lqz gētiles ꝛ tradicebāt aplis qui p̄dicabāt mortuū resurrexisse xp̄m. Et subsānando eos dixerūt. Quis est iste nouus demoniox nūciator. Qui sunt isti colentes mortuū: adorātes crucifixū. Cōtradicebāt: ſ ꝛtradictor vicebat. qz sig̃ seq̄bant a ex cōtradictore fidē efficiebāt. Deinde repetit vērū supiꝰ dictū. Omine deus virtutū cōuerte nos: a oñde faciē tuā a salui erimus. **Cas.** Petit pñtiam xp̄i aduenire. Ipa est enim ꝑ quaz salui facti sumus. Ipsa ꝑ quaz laqos mortis euasimus. Ipsa demq̄ q̄ a idignis a ꝓfitētibus celo tū regna largit. **Ni.** Cōsequenter describit xp̄i aduētū: q̄ ꝓphetio noie dī synagoga q̄ ec ecclia noiat. qz vna ē ecclia veteris ac noui testamēti: q̄ frequēter ea dī. de q̄ Greg. ome. vij. sup euāgelio ita dicit. Quis vo pīssa miliaꝝ sil̄itudiez recti⁹ tenet ꝑ cōditorē nr̄ū q̄ regit nos qs obibit a elcōs

filios sic in mundo possidet: qsi subiectos dns in domo: qui habet vineam suam. s. ecclesiā que ab Abel iusto vsq; ad vltimuz electū qui in fine mundi nascituras est: qt sanctos protulit quasi tot palmites misit. de hac ergo ecclesia dic. ¶ Vineam ⁊ populum israhel dei cultorem. iuxta illud ysa. v°. Vinea dñi exercituū domus israhel est. ¶ Egipto transtulisti ⁊ educendo populū illuz mirabiliter in signis a potestis ¶ eiecisti gentes ⁊ de terra promissionis. videlz amorreū: et hetheuz: iebuseum: pherezq; alias. ¶ a plantasti eaz ⁊ dando populo israhel in terra promissionis qetez Josue. xi. ¶ Vt iuneris fuisti in cōspectu eius ⁊ i columna ignis p noctem Exo. xiij. ¶ a plantasti radices eiꝰ ⁊ ꝓfectoz patres videlicet Josue a similes: qui in cultu dei a fide erāt radicati. ¶ a implesti terraz ⁊ p multiplicatōez plis.

Hugo ¶ Operuit montes ⁊ ꝓpter umbras eiꝰ ⁊ cerimonialia a figure. qz in umbra a obscuritate locuti sunt ¶ a arbusta eiꝰ ⁊ ei⁹ excrementa ¶ cedros dei ⁊ Moysen et Aaron qui alijs fuerunt dulciores hos eripuit hec vinea crescendo. ¶ Qui extendit palmites suos ⁊ filios. ¶ vsq; ad mare ⁊ s. mediterraneū. ¶ a vsq; ad flumē ⁊ s. eufratē ¶ propagies ⁊ germinationes eius ¶ qz subiugauerunt sibi moabitas a āmonitas. Sed licet ita esset dilatata: tamen propter peccata sua male tractata fuit ab inimicis. Vnde queritur.

Nico. ¶ Tq̄ desti turristi ma ceriam eius ⁊ lapideā dauſuram vineaz subtrahendo angeloruz custodiam: eo qꝺ populus erat ad ydolatriam cōuersus Vel per macériaz intelligitur dauſura hierl'm quā destruxerūt caldei.

Cassio. ¶ a vindemiant eaz ⁊ diripiunt a conculcant eam ¶ omnes qui pertransiūt viam ⁊ Gentes sigt que in circuitu eius habitabant. ¶ Extermínauit eam ⁊ extra terminos a patriam suam vbiq; dispersit gentes iudeorum. ¶ aper ⁊ Vespasianus veniens. ¶ de silua ⁊ gentiū: peccatis ydolatrie opaca. Aper enim dicitur eo qꝺ in locis asperis cōmoretur. ¶ a singularis fer⁹ ⁊ videlicet Titus filius eius ¶ depastꝰ est eā ⁊ qꝺ reliqas belli tāta depꝓlatiōe ⁊ destructōe otriuit vt gētez a ciuitatē qsi herbaz pabula tribili depastione ostu

Nico. ¶ Q8 autē de eccia meret. añ aduētuz xpi ⁊ de sinagoga iudeoz dictū est: hꝰ de eccia catholica pt expōi hoc mō. ¶ Vineaz 8 egipto trāstulisti ⁊ eccīaz tuā de infidelitate gētiū ad fidē Jdo subdit ¶ eiecisti gentes ⁊ de infidelitate sua. ¶ a plātasti eaz ⁊ p apl'oz p̄dicatōem. ¶ Duxiti iuenis fuisti ⁊ scilicz apostolis. quia Math. vltō. dicit. Illi autez pfecti predicauerunt vbiq; dño cooperante a sermonem confirmante sequentibus signis. ¶ Operuit mōtes vmbra eius ⁊ cōuertendo mundi principes ¶ a arbusta eius ⁊ populū vulgarez. Insuper ¶ a cedros

dei ⁊ maximos sapientes videlz dionisiū Augustinū ⁊ alios plures

Iero. Extendit palmites suos. Nos sumꝰ palmites qui ex vinea illa fronduimus. Lusq; ad mare ⁊ vsq; ad baptismū quia mare in Apocal. baptismum figit. La usq; ad flumen pagines eius: vt qui in ea renascerētur baptismo: abluerentur.

Nicola Sed quoniaz ex crescentibus multi decidauerunt a fide et moribus. Ideo subditur. Quid destruxisti ⁊ destrui permisisti Lmaceriem eiꝰ ⁊ dauſūraz virtutū La vindemiāt eam omnes qui pertrgrediūtur viam ⁊ spiritus maligni qui disiurunt ad destruendū ecclesie fructꝰ querentes quem deuorent. Exterminauit eaz aper de silua ⁊ porcus siluestris: qui est animal immundum. pter quod signat demonez temptantem de luxuria. La singlaris ferus depastꝰ est eam ⁊ demō temptans de superbia: que etiā bonis operibus insidiatur vt pereāt Iste versiculus potest ad litteram legi de ecclesijs a monasterijs.

Hugo Quia enim demones qui temptando pter diuntur viam cogitationū nostrarum: vindemiant animas subditorum pter defectuz prelatoꝝ: qui in spirituali officio nō custodiūt gregem sibi cōmissum. Idcirco Exterminauit ⁊ extra terminos possessionū posuit ecclesiam vel mōasterium. Laper de silua ⁊ principes seculares. Quomō hoc fit subiungit dicēs. La singularis ferus ⁊ tyrannus p se a suos ministros qui singulares sunt per superbiam et crudelitatem. Lepastus est eam expendens et rapiens bona eiꝰ. Et bene dicit exterminauit. quia reuera monasterium vel ecclesia nō est domina reddituū suoruz: sed tantū procuratrix vel dispensatrix p principibus: militibus: a ministris dominoꝝ qui eiꝰ bona expendūt.

Nico. Consequēter describit status ecclesie p fectus p aduētū xpi. quā p fectionē petit Asaph deuote: dicens. Deus virtutū cōuertere ⁊ p condescensionem tue misericordie. Lrespice de celo a visitatione de ⁊ oculo tue clementie.

Cass. quibus fluctibus laboret humanitas: quosq; peccatis ad inferna rapiat. La visita.

Nico. in propria psona. Lvineaz istā ⁊ qs factū est in ea bñdicta incarnatōe q̄ visitauit nos oriēs ex alto: sicut dī Luc. ⁊

Hugo La p fice eā quā plantauit ⁊ vicolauit. Lde ptera tua ⁊ p piciatio tua.

Nico. Statꝰ enim veteris testamēti fuit imp fais: sm qd dicitur Matth. v. Non veni solue re legez: sed adimplere. Cerimonialia vero que tantū figuralia erāt adimpleuit in sua incarnatione et passione. cuiꝰ erant figure. a sacramēta efficatioza instituit videlz baptismi a immolatōis corpis a sāguinis sui q̄ offerūt grāz: a introducunt ad glaz qs nō poterāt facē immolatio agni paschal: eaq; sacrificia

ueteris legis. ꝓpter quod dicit̃ fuit egena et infirma: sicut apostolus ait ad Gal. iiij. Let hec pfectio facta est lup filiuz hois ℞ lup xp̃m qui in euangelio uocatur filius hominis ℞ virginis Alij sunt filij hominũ. s. viri a mulieris lque dñm christũ confirmasti tibi lapud homines: dicens Matth. iij. Hic est filius meus dilc̃us. Vel habet. filiũ homis O fili dei Lcõfirmasti tibi l℞ imobilit̃ assumpsisti. qz hũanitatem quã semel assumpsit nunq̃m dimisit: vt damasce. dicit. Vnde a in triduo mortis christi anima existens in ymbo a corp̃ in sepulchro fuerunt cõiuncta verbo.

Hugo Et vt ita pficias ecc̃az Lmesa igni l℞ peccata ꝓuenientia ex cupiditate seu amore accendente. La fuffossa lid ẽ peccata ꝓuenientia ex timore p̃ue humiliante. Nam omnia pcta̍ vel ex amore: vel ex timore ꝛmittunt.

Cassi Hec ei peccata lab ictu bunt lquãdo pctoribus dicturꝰ es Ite in ignez eternũ qui paratꝰ est diabolo a angelis eius. Adhuc pstit Asaph a deo patre aduentũ cristi: dicens. Hat manus tua sup virũ dextere tue l℞ vt mittẽ digneris filiũ tuũ ad redemptõez mũdi.

Hugo qui est dextera tua ℞ coequalis tibi i diuinitate. Et q̃s sit iste vir declarat cũ subiũgit. Let lp id est lsup filiũ hominis l. s. gloriose virginis Marie lquẽ confirmasti tibi l. sicut sup expositũ est. ℣ Lcũ hꝰ feceris lnõ discedim9 l℞ non discedim9 a te. eũ tes post pdicta vel ceremõialia Lvi uificabis nos l℞ inuocabim9 lcũ grãz actione. Et qz a nobis nõ est vt tibi adhereamꝰ Ideo. ℣ Omine deꝰ virtutũ lq̃ solus potes de incredulitatis morte liberare Lconuerte nos l.

Nico ad te pfecte diligendum La ostende nobis faciez tuam lp aptaz visionẽ La salui erimus l. qz in data visione a pfecta fruitione dei consistit ecna salus.

Cas. Que suauitas: que sit vtilitas verificati huiꝰ hymni datur intelligi: qm̃ in hoc psalmo triplici eum repetitione memorauit vt quasi prati floriferi plamciez tẽsam per ordines certos iocunditas rosei coloris ornaret. In ista fiq̃dez breuitate regulam totius religiõis exponit. Primum est enim vt nos dominus cõuertat. Deinde vt ostendat faciem suam. Terciũ vt saluos faciat. Non enim antq̃m cõuertat ostendit faciem suam. nec saluat nisi nos prius lumine fue pietatis inspexerit. Quapropter uerius iste mente credendus est. quia p ipsum sub breuitate petimus quic̃q̃ nobis expedire monstratur.

Jeronimus Tibi ergo domine deꝰ pat̃ omnipotens supplices deprecamur quatinus ipsum dominũ nostrum Jesum christum qui est imago tua qui est facies tua: qui est illuminatio vultus tui in quo manes: et etiã qui manet in te nobis ostendere

dignetis: q purificatis mentib⁹ nostris dignetur illabi: seq̃ nob mũ di saluatorez ostẽdere: nosq̃ inspiratione sancta saluare. Ipsi gla a imp̃iũ tecũ a cum scõspũ a nunc a in secula seculorũ. Amen.

Psalm⁹ lxxx.

Exultate deo adiutore nostro. Titulus. In finem pro torcularibus: quinta sabbati: psalmus ipsi Asaph.

Nico. Ad iram Asaph fecit hũc psalmũ ad decantandũ p leuitas in principio mẽsis septẽbris in festo scenopegie: qđ dicitur a scenos quod est vmbra vel vmbraculũ: a phagin comedere: qđ alio nomĩe dicitur festũ tubaz. Illo tempe completa sunt vindemie in terra promissionis a ideo de vino tunc expresso in torcularibus fiebant libamenta sacrificioz in templo. Vnde qđ ad iraz psalmus iste intitulat pro torcularibus: quem leuite cantabant in dicto festo scenopegie vel tubaruz: pro gratiarũ actione de fructibus anni collecte: qz collectio tũc erat completa.

Aug⁹. Sed qz de actualibus torcularibus mihil in psalmo dicit: cõstat spualia eẽ torcularia que hic memorant̃tur.

Hugo. Agitur em̃ in hoc psalmo de spiritualibus torcularibus a de tribulationibus a pressuris ecclesie in quib⁹ oleuz ab amũrcã sciũgit.

Cass. quãdo deo puras mẽtes dedarat: a fetulentas cõscientias euidẽter assignat.

Hugo. Est ergo sensus titulitalis. Psalm⁹ iste dirigens nos in finem v in christuz dominuz. cantatur ipsi Asaph v fidelibus christianis per Asaph intellectis. a est pro torcularibus v pro tribulationibus in quib⁹ bonj separantur a malis. siue de quita sabbati v pro quinta die septima ne in qua facti sunt ex aqua pisces a aues. sed aues euolauerunt a pisces remanserunt in aquis. Ecce separatio. Sic deus ex baptismo electos christianos. sed quidam eoruz accepta baptismi gratia remanẽt in fluctibus huius seculi: videlicet homines curiosi: amatores seculi. Alij adiuti pennis virtutum leuantur in aera: quorum conuersatio est in celis. Intentio psal. est monere vt contemptis infimis ad celestia eleuemur. Vos ergo Asaph v congregatio. dñi v quicq̃ fidelis.

Nico. Exultate mentis deuotione deo ad iutori nostro in omnibus periculis a negocijs: qui in alio psal. dicit. Cum ipso sum in tribulatione eripiam eum. Lubilate cum mesabili mentis leticia. deo Jacob v christianorum qui supplantant vitia. Nam Jacob supplantator interpretatur. Licet em̃z sit deo omnium p creationẽ: tñ ẽ deus xpianoz p cultũ spãlez.

hu. Sumite psalmũ deuotoez in oiombs

a deo accipite quã a vobis non habetis ⌊a date tympanũ ⌋ & carnis mortificationez et castitatẽ offerte deo. Et dicit date. qz deus voluntariũ a non coactũ amat seruitiuz.

Cass Nam sicut tympanũ vi
. delicet coriũ sup lignũ tẽ sum solet resonare pcussuz: sic a hõ minũ corpus dũ p dño tribulatiõi bꝰ quatit: ad supna mandata dul cius tẽpatur. Hoc ergo cõmonet vt accipiẽtes diuina verba dño de leamus offerre terrena. qđ facimꝰ dũ elemosinas largimur: aut ieiuniis corpus affligimus: cum vitia se culi cum suo etiã auctore despicimꝰ Addidit. ⌊psalteriũ iocundũ cũ cythara ⌋. Ammonet enim a lxx duo iocundissime copulari vt verba dei q̃ in psalterio otinent: et cythara q̃ hũanos actꝰ signare cognoscit in vnã societatẽ debeãt convenire.

Aug vt pdicatõi verbi dei corporalibꝰ rñdeamꝰ opibus

Nico ⌊Vcinate in neome
. nia tuba ⌋ & cantate in noui lunio tubã. Juxta lrãm in oibus nouilunijs faciebãt iudei festũ ppẽ beneficiũ diuine gubnatiõis: eo q̃ in nouilunio cõmunitꝰ apparet mutatio tpis. Et qz festum tubaꝝ cõcurrebat cũ nouilunio. iõ additur. ⌊in insigni die sollennitatis vestre.

Jero Illi g̃ canebant tu
. ba in pascha: pẽtes te ecclesia: licet oĩ tpe deo cane de beamꝰ. p̃cipue tñ in resurrectõe: in remissione: in dominꝰ inouatõe. hoc ẽ quotiẽs resurgimꝰ in xpõ cũ remissionẽ pctoꝝ accipimꝰ: a domus pectoris nostri a cõscientia nostra innouata fuerit post ruinam.

Nico ⌊Via p̃cepti in isto
. est ⌋ & in ppho xpião: vt de tali bñficio reddant gratie deo ⌊a iudiciũ. s. approbatiõis cõuenit deo Jacob ⌋ & xpõ qui est deus christianoꝝ: qui approbat talem gratitudiez hoĩs. ⌊Testimonium in Joseph posuit illud ⌋. per Joseph qui crescẽs in xp̃tate augmentuz in homis opibꝰ signat: hoc ẽ quod dam testimoniũ diuine gratie crescẽtis in mente. ⌊cuz exiret de terra egipti ⌋ & de tenebris ignorantie p illumiationẽ diuine gratie ⌊linguam quã nõ nouerat audiuit ⌋. qz tunc diuinas cõsolationes pcepit. ⌊Diuertit ab oneribꝰ dorsum eiꝰ ⌋. qz talis absoluitur a iugo mũdi: carnis: a dyaboli. ⌊manus eius in cophino seruierunt.

Cassio Quãuis ad hist oriã
. istud dicavidrat: qñ in egipto iudeoruz populus diuersis necessitatibꝰ seruiebat. modo vt lateres faciebat: modo vt terrã cophinis exhiberet: tamen istud christianorum partibus diligentius applicamꝰ: a quoz dorso auertit deus onera peccatoꝝ quando se felici humilitate pstrnũt: sic ipe ait. Venite ad me oĩes qui laboratis a onerati estis: a ego reficiã vos. Cophinos autem dicimus per quos sordium purgamenta proiicimꝰ vt loci puritas eluceat Manus igitur suas in eis tenent qui peccatorum immundicijs occu

pantur. Sz de hac seruitute liberamus a dño qñ scelerũ nostrorũ sordibus expiamur. **Jero** Prophete a psalmi ideo obscuri sunt: qm subito cuz nescis persona mutat. de mq vsq huc locutus est pphta. Nam subito iducitur psona dei loquẽtis ad populum cum dicitur. ⁊ In tribulatione inuocasti me ⁊ liberaui te. Quicũq in tribulatiõe es: securus esto. Inuoca me a exaudieris. Vñ subdit. ⁊ exaudiui te in abscondito tempestatis.

Grego. xxvi. moral. In abscondito ergo tẽpestatis hoc est in forti impugnatione demonis audit. q clamor depcantis est hec ipsa fluctuatio tribulationis ⁊ pbaui te apud aquaz cõtradictionis ⁊. **Hugo** Secm ram demonis ⁊. Moyse a Aaron dicit q in aqua cõtradictiõis offenderũt deũ: vt legitur Numeri xx. Et ido non sunt ingressi terram pmissionis. Nobis autẽ dicit de⁹. ⁊ probaui te apud aquam contradictionis ⁊. **Grego** vt supra probatur iusti de fideriũ: qñ aliq ei adúsitate resistit

nico Non solũ em demões persecutores seipsos iustos hoies molestãt: ꝫ etiã p malos hoies vt eos ab incepto bono retrahãt. a hoc vocatur aq tradictiõis: vbi iust⁹ probatur qñ p hoc a bono nõ impeditur: ꝫ magis p cõstantiã in hoc firmatur. Et talibus dicit deus.

Cas. ⁊ Vdi pple me⁹ ⁊ q nescis cũ malis aliqua mortalitate cõfundi.

Hug. ⁊ a contestabor te ⁊ vitestem tuã ⁊ loquar ⁊ israhel ⁊ id est populo christiane deum videns per fidem.

nico ⁊ Si me audieris ⁊ in mãdatis meis perseuerãdo ⁊ non erit in te de⁹ recẽs: neq adorabis deũ alienũ ⁊. de⁹ recẽs a alienꝰ dr ita natura q male amat. sic pecuniã ẽ deus auari. ubãda est de⁹ luxuriosi. venter de⁹ gulosi. **Jero** Irat⁹ sum. ira in de⁹ est. Quotcũq vitia habem⁹ seu pctã: tot recẽtes habem⁹ deos. Vnusquisq em qs magis cupit a venerat: hoc illi est deus ego emim **Hugo** suus dñs deus tuus ⁊ a nõ alius. Et ido soluz me debes diligẽre: adorare ⁊ q eduxi te ⁊ p grãm baptismi de terra egipti ⁊ vt teneb̃ris pec⁹ **Jero** Et si vis accipere cati. ad hoc ipse suus dñs deum tuum a saluatorem.

nico ⁊ dilata os tuũ ⁊ vt desideratum tuũ ad bonũ ⁊ a implebo illud gratia mea ⁊ q solus deus appetituz hois potest satiare. Et q ecclesia militans est sic sagena continens bonos a malos xpianos. Postq dixit de bonis cõsequenter sb dit de ma **Hu.** Et ñ audiuit tis: dicẽs. pplus me⁹ voce; meã ⁊ Populũ suũ dic malos xpiano nos q ab eo creati sunt: a eius pcioso sanguine empti. de quibus adhuc dicit. ⁊ a israhel ⁊. q detret me videre per fidẽ ⁊ non intrẽdit mihi.

Jeroni. Ego aũt sto añ ostiũ a pulso. a volo vt apertias et ingrediar: et nõ vis aperire.

Et ⌊id circo⌋ dimisi eos ⌊secundum⌋ desideria cordis eorum ⌊quia propter suam malitiam subtraxi ab eis gratiaz meaz⌋ et sic desideria carnalia sequuntur ⌊ibunt in aduentionibus suis⌋ ⌊id est in peccatis enormibus ab ipsis inuetis de malo in malum⌋ quedo

Hiero. Infelix est qui a deo non corripitur Si quis peccans non punitur: iste miser est

Calli. Putat enim peccator genus esse beneficii si suis voluntatib⁹ permittatur explere. cum dicat apostol⁹. Tradidit illos deus in concupiscentiam cordis eorum. in immundiciã et reliqua Cõsequenter ostẽdit q̃ pena ista non ob aliud eis infligitur q̃ propter peccata eorum vnde dicit

Nico. ⌊Si populus meus audisset me⌋ mihi ⌊de die⌋ ⌊Israhel si in viis meis ambulasset⌋ ⌊precepta mea obseruando que sunt vie puerendi ad beatitudinem⌋ Juxta Matth. xix. Si vis ad vitam ingredi: serua mãdata ⌊p michilo⌋ ⌊id est gratis vel pro modico⌋ fuisset mihi facto ⌊forsitan inimicos eorum humiliassem⌋ ⌊id est demones et malos homines eis subiecisem⌋ ⌊et super tribulantes eos misissem manum meam⌋ ⌊et potestatem de sensionis mee Et dicit forsitan nõ propter mutabilitatem voluntatis diuine que est immutabilis. sed propter mutabilitatem hominis de bono in malum. propter qđ frequenter impeditur diuine promissionis effectus. qui est sub condicione. si homo perseueret in bono

Call. Vnde et intelligere debemus quãdo a nob auertitur deus nõ esse pietatis defectũ sed magne vlcionis aculeum id est tormentum Suspenditur etiam interdum a defensione sanctorũ quãdo tribulationibus et afflictionibus temptantur. Sed iustos sic tẽptari patitur vt non deserat. Impios autem tribulari permittit vt se ab eis reddat alienum. Post domini verba asaph inimicos ei⁹ digna execratione redarguit dicens

Nico. ⌊Inimici vero domini⌋ ⌊id est mali christiani⌋ ⌊mentiti sunt ei⌋ ⌊decidentes a promisso quod ei fecerãt in baptismo⌋ Mentiuntur enim qui bonis se promissis obligantes in pessimos iterum relabunt errores ⌊et erit tempus eorum in secula⌋ ⌊et eorum punicio erit eterna⌋ Trãslacio romana habet et erit temp⁹ videlicet punitionum eternum quãdo illis dicetur Ite in ignem eternum Et licet sint ei mentiti tñ ex abundãcia pietatis sue ⌊Sbauit illos ex adipe frumenti⌋ ⌊in sacramento eucharistie⌋ ⌊et de petra melle⌋ ⌊Translacio hebraica habet et ⌊de petra mellis⌋ ⌊id est de christo⌋ ⌊saturauit eos⌋ vnde apostolus et ad chor. x. dicit Petra autem erat christus. q̃ mel cõsolationis ãministrat suis fidelibus Sed quando fiunt ingrati de tantis beneficiis: deseruntur a deo et dimittuntur in desideriis suis: et sic inimici dñi effecti. erit tps eorũ in secula

nō ꝫ sibi polliceat vnusq̄sq; habens facta nepharia. que regnuz dei non possidebunt Et dicat sibi q̄ mā habeo signū xp̄i a sacramētū christi. nō celebroz mee turnū. apostolo dicit. Fundamētuz aliud nemo p̄t ponē p̄t ib qđ est positū cristus ihesus. Et seq̄tur infra Alius enim supedificat aurū a argentuz lapides pciosos. ali⁹ ligna. stipulā fenum. saluus erit. sic tamē quasi p ignem. Ergo per ignem purgoza propter fundamentum id est christum non pereo. Ruides. Nunq̄d christianus fuz. quid aliud raptoz adultratoz et cetera de quibus dicit ap̄s. quoniaz q̄ talia agunt regnū dei non possidebunt. Certe ergo talib⁹ p penitentiam non correctis regnū celorum speras. non opmor q̄a qui talia agunt regnum dei non possidebūt Expone ergo inquis nobis ligna. stipulam. fenum: qui edificant super ipsuz fundamentum. quomō non pereant sed salui fiant. sic tamen quasi per ignez Obscura est quidem illa questio. sed nō possuz breuiter dico fratres. sunt omnes ommino cōemptores huius seculi q̄ non hērent dilectione aliq̄ remis operibus sed casti. iusti. sancti continentes. fortassis a omnia sua vendentes. a paupibus distribuentes aut possidentes ista temporalia tanq̄ non possidentes. a vtentes hoc mundo tanq̄ non vtentes Si tal es edificas super fundamētum videlicet christum. aurum a argentum a lapides p̄ciosos. Sunt autem alij qui reb⁹ infirmitati humane concessis inhērent aliquantulum dilectione. non capit illam alienam sed sic amat suaz. vt si p̄diderit. conturbetur. Non appetit vxorem alienam. sed sic ihēret siue. vt modum non teneat prescriptum in lege videlicet vt misceatur ei liberorum pereandorum cā. non tollit aliena sed ꝑpetit sua. a habz iudicium cum fratre suo. contēdit p reb⁹ terrenis amplius q̄ decz eum cui promissum est regnum celoꝝ Non totum cor furfum eleuat: sed aliquam eius p̄tem in terram trahit. Edificat talis lignum. fenū. stipulam super fundamentum. Audi ergo nō potes tenere possessionem istam nisi dixeris falsū testimonium. a hoc non facere. christū in fundamento ponere est. veritas enim dixit. Os quod mētit occidit aiaz Ergo si possessionē tuam diligis. non tamen propter illam facis ra pinam neq; homicidiuz neq; falsū testimonium dicis. non propter illam falsuz iuras nec xp̄m negas eo q̄ propter illam hec non facis christū habes in fundamento. Sz quia diligis illam. a cōtristaris si p̄dis illam. non tamen preponis eam christo. nec sic amas eam vt si dicatur tibi. Ipsam vis an te cristum. Et si tristis eam p̄dis. plus tamen amplecteris christuz quē posuisti in fundamento. super hoc fundamentum posuisti non auruz a argentum aut lapides preciosos sed ligna. fenū a stipulā. Saluus ergo eris cum ardere cepit qđ edi

ficastri: sic tamē quasi per ignem. Nemo enim sup fundamentū hoc edificans adulteria formicationes. blasphemias. sacrilegia. ydolatriam. furta. putet se salvum futurum pignē. quasi ista sint ligna. fenū stipula: sed qui vt dictum est edificat amore mercenarij super fundamentum regni celorū. & super ipm ardebit amor rerū temporalium. et ipse salvus erit p ydoneū fūdamentum dñm nostrū ihesum xpm q̄ est benedict⁹ in secula seculorum Amē

Psalm⁹ lxxxi

DEus stetit in Collectio Titul⁹ psa. asaph. Misticē exponit iste psalm⁹ ab Aug⁹ a Cassi. contra sacerdotes a seribas iudeorū. q̄ christū humilem a pauperem iniuste condempnauerūt ad mortē propē qđ p diuinū iudiciū fuerunt a romanis temporaliter occisi a captiui a in iudicio extremo sunt condempnandi

Collect. Moraliter vero idem romimo alijsq̄ hūsdā doctorib⁹

Nico. otra puersos iudices. arguēs eorum malicia. a nequiciā: a petens super hoc diuinā iusticiaz. Vnde asaph propheta primo dicit

DEus stetit in synagoga. idē in congregacione. Nam synagoga dicitur a syna quod est con et goge aggeratio. deorū. & iudiciū fm q̄ dicit exo. xxiij. Ad deos vtriusq̄ cā pueniet. & ad iudices. Et dicit deus stare in congregacōe iudicuz: quia da videt a attente facta a dicta eoruz. Ideo subditur. Inter medio aūt deos diiudicat. & discernit vtrum iudices iuste vel iniuste iudicent. & ideo subdit asaph contra iudices puersos. Vsq̄quo iudicatis iniquitatē. iustificando partem iniquaz propē munera vel fauorem. & facies peccatorum sumitis. i. deest psonas malorum propter eorum potentiā vel aliam causam acceptatis.

Jero Quia si venerit pauper habens iustum negociū a venerit diues habens maluz negocium. vos personaz aspicitis: non negocium

Nico. Iudicate egenoz a pupillo. & iusticiā dedrādo. humilez a pauperez iustificate. idē suā iusticiam conseruate. Eripite pauperem de manu fortiorum eius. idē de manu diuitis a iniqui. a egenū de manu peccatoris liberate. q̄ eum calumpniatur iniuste

Hugo Et quia prauum iudicium sepe prouenit ex ignorantia. Ideo subditur

Nescierunt. Et quia pena est nolle scire. ideo sequitur. neq̄ intellexerunt. i. deest noluerunt scire iudicium meum. Vnde psalmus Noluit intelligere. vt bene ageret. Et qa pessimum est malum opari. Ideo subūngit. in tenebris ābulat.

Nicol qa puersitas affectus ibuē tēbras i intellectū

Lmouebuntur omnia fundamenta terre] in finali iudicio in quo ista peruersa ad debitum ordinem iusticie re-
ducentur **Iero** Videte principes a iudices mali qualem habeant retributionem qui debuerunt fundamenta habere xpm. a noluerunt. sed in terra posuerunt fundamenta sua

Hug Sed cur dicit omnia. s. sunt ne omnes tales. s. dominus scit. non est nostrum iudicare. dominus tamen de ipsis loqns dicit. ysa. lvi. omnes in viaz suaz declinauerunt: vnusquisq; ad auaritiam suam a summo vsq; ad nouissimuz. Et si forte vita aliquoz sit contemptibilis tñ gradus a dignitas ecclesiastica est in eis honoranda a veneranda. Vnde subdit.

Nico. Ego dixi. dij estis]. s. participatiue eo q; iudices ex officio sunt executores diuine iusticie L a filij excelsi omnes] inquantum ad imaginem eius sut ca-

Hugo Sed ne de dignitate superbiant. eoruz fragilitatem cõmemorans subiũgit Nos autem] p infirmitatez carnis L sicut homines morietis]

Nicol quia potestas vrã nõ preseruabit vos a morte L a] p eleuacõez aiã L sicut vnus de principibus]. s. de angelis superbientibus L cadetis] in foueã gehẽne per equitatẽ diuine sententie.]

Ideo subdit ps Surge deus iudica terram] idest surges ad iudicandum habitantes in tra L quoniaz tu hereditabis] et dominaberis L in omnib9 gentibus] quia finali iudicio pacto omnes electi erunt sb
iecti ordini fue misericordie immobiliter: a ẽ probi ordini fue iusticie Et sic dominacio tua se extendet super bonos a malos in eternum: q
mã tibi potestas est a imperiuz p infinita secula seculoꝝ Amen

Psalmus lxxxii

DEus qui simi
lis. Titulus. cantiam
psal. asaph Hic titulus
in pleriscq locis supra expositus est

Glosa Agitur in hoc psal. de secdo aduentu ei
sti ad iudicium vbi tom qui hic p
mittuntur. coronabuntur: mali vo
qui eos psequuntur torqbuntur

Hugo a ꝗa ecce triplex fu
it in trepolata psecu
tio. pma videlicet in gladio a tirã
nis. secda in verbo ab hereticis et
in ope malo a falsis fratribus. et
quarta erit tempe antixpi que ex
dictis tb9 cõflabit. Vt g breuiter
nari iudicium. vnde ipe asaph de
illo secdo aduentu dñi dicturus est
dit potentiã a claritatem eius inq;
uenet acq; admirando dicit

DEus] christe a si homo es
vt alij. a si iudicatus cum in
iquis latronibus deputatis

Hugo L quis similis erit ti
bi] ei in forma etiaz
fui venies ad iudiciũ in maiestate a claritate magna. Et quia talis
eris in iudicio L ne taceas] sicut in

primo tuo aduentu tacuisti. ꝙ die sententiaz contra malos ⁊ nec ꝙ cō pescaris de⁹ ⁊ a pena aduſarijs tuis inferenda. et ne videatur esse cru delis hec petendo. ostendit ꝙ pcā eorum hoc exigunt dicens ¶ Quo niam ecce inimici tui sonuerunt ⁊ murmurando a contra dicēdo tibi.

Aug⁹ Nouissimos dies qui erunt tempꝰ antixpi signe m̄ videtur. cui⁹ membra tūc eū pent in liberaz vocez. sed plane irrōnabilez. vt somit⁹ magis ꝙ lo cutio vl sermo dicendus sit ⁊ a qui oderunt te extulerunt caput ⁊

Cassio. Cur dicit. caput ex tulerunt. et non cā pita. misi qꝝ insanis hoibus vnum est caput antixpꝰ. qꝝ ideo dic̄ ela tum. quia multa ptāte gloriabit̄ vt se etiā deū dicē pſumat excelſū.

Hugo Cui⁹ mēbra dēpment ¶ Vp pplm tuum ⁊ .s. xpianum ⁊ malign auerūt ⁊ ⁊ malicioſe tra ctauerunt ⁊ consilium ⁊ vt eū decipi ant ⁊ a cogitauerūt aduersus scōs tuos ⁊ vt non soluz medioctib⁹ do li. vez a ipſis qdām odio celestib⁹ viris inferre conarentur exitium ⁊ mortem ¶ Dixerunt ⁊ hoc quod supi sonue

Hugo ⁊ Venite a runt. viz diſpdam⁹ eos de gente ⁊ id est mēficiam⁹ eos vt non sint inter gentes a ⁊ non memoretur nomen isrl vltra ⁊ idē pereat nomē a fama pplī xpiani vi dentis deum p fidē. Et hoc ex habū dantia cordis dixerūt ¶ Quoniaz cogitauerunt vnanimiter ⁊ ⁊ con

dixer in malo ⁊ simul ⁊ conspirant ſ aduersuz te ⁊ ⁊ membra tua ⁊ testa mentum diſpoſuerunt ⁊ ⁊ pactum firmū fecerūt ad dēstruendū popu lū a nomen xpianū. Cōsequenter declarat ꝙ hoc facient cuz subdit ⁊ ta bernacula ydumeoꝝ ⁊ ⁊ auari tre na amantes Nam ydumei intērp tantur terrem ⁊ a hismaelite ⁊ idē gulosi qui ventri suo seruiunt. Nā hismaelite obedientes mēpretāt ¶ Moab ⁊ quē filia loth otra legē ex suo patre cōcepit figt luxurio sos ⁊ a agarem ⁊ mēpretant adue nea a significat supbos Et superbia debet esse aduena a aliena homini Juxta illd ecclē. x. Quid supbis ter ra a cinis. ⁊ ¶ Gebal ⁊ interpretatur vallis vana a significat ypocritas ꝙ vane a fallacit oīdunt se huiles ⁊ a āmō ⁊ ⁊ pplꝰ turbid⁹ a figt ira cūdos ⁊ a amalech ⁊ interpretat po pul⁹ lingēs ⁊ fallacit blādiēs. vñ significat adulatoēs ⁊ alienigene cū habitātibus tyrū ⁊ ⁊ cū iudis Tyrus āgustia interpt̄at. quia cor mundi tot

Cass Hec ei turba quetur pditorum pre dictoꝝ viz auari. gulosi. superbi. luxuriosi. ypocrite. iracūdi. adula tores a mūdi a mundi amatores que sb antixpō congregāda est allu sione a cōsonantia tahū hebreoꝝ euidenter ex

Iero Iste & tāte pſſa est gētes q̄ pug nant adūsus scōs: videam⁹ quez hñt principem. vñ sequitur

Hugo ⁊ Letemim assur ⁊ ⁊ pa tolus ⁊ Venit cuz illē ⁊ Et quia ipse diabolus non sol⁹

opatus est verum etiam predicti peccatores socij fuerunt maloruz Job subdit Facti sunt in adiutoriuz filijs loth ⁊ demonib⁹. Loth em decimas .interpretatur demones ante fuerunt angeli. a ipsi decimauerunt a deo cū principe tenebraruz lucifero. His ergo facti sunt in adiutorij illi predicti mali. Quia sicut boni sunt coadiutores dei: ita mali sunt diaboli coadiutores Hec ois que in preterito tpe dixit. de futuro intelligēda sunt sicut a alie pphecie mul

Jero Videtis qa difte ficilima loca sūt a obscura. ac in singulis sermonibus magna sunt sacramenta. et necessitate cōpellimur in verbis hebraicis a plena misterijs diutius imorari. atq; id qđ a spiritu sancto dictum est nitimur interpretari. Nisi ci sic intrpētur vt dcm est qđ p dest ecclesijs dei legere tabernacula y bumeoruz a his mabelite a cetera noia. ⁊ sequit de vmbra cū iquoz

Call Et quia supius mores eoruz p noia collecta descripserat: nūc horū retributiones eis p similitudies gētiū fieri deprecatur dicēs Hac illis sicut madyan a sysare

Nico quos de miraculose debellauit per barach iudicū .iiij. sicut iabin. qz oes submersi sunt i torrente cison Vñ dicit iudicū .v. Torrens cison traxit cadauera eorum Ispierūt in endor Homen est loci de q fuit illa mulier phitonissa quā ostendit saul .primo regū .xxviij Facti sunt vt stercora terre qz cadauera eoruz re mānserūt insepulta

Jero One princes eoruz sic oreb a zeb a zebee a salmana Istos debellauit dns per gedeonē a trecētos viros cū eo. Judicū .vij. Hec āt dicā sunt ad litteram de gētib⁹ p pl'm israelitici occisis a submersis .vt prefertur

Call. Vñ filis optat occasiones qbꝫ antixpi hys qui in sua ptinacia sunt māsuri Inter ptacōes aūt eoruz nominū sūt iste

Jero Madian interpretat rebelliquēs iudiciuz Quicunqz pugnat contra pl'm dm: non cogitat futuruz esse iudiciū. Sisara interpretat equi icisio Isti qui pugnāt contra pl'm. nō sunt de peculiis⁹ tuis sed de equis qui insaniūt i femias luxuriose. Jabin interpretatur intelligēs dei: a figūt illos qui in sua sapiētia cōfidunt. a non in gloria dei

Hugo Et hij submergūtur in torrente cison vi letitia secularī. Nā cison letificās interpretat Dispierūt i endor Endor i trpretatur fōs generacōis a figūt luxuriaz cui dediti pierūt. Merito de his dictuz ē Fcī sunt vt stercora terre

Hugo v. viles a fetētes coram deo a hoib⁹. vñ eccle. ix. Mis mulier fornicaria qi sterco in via. Hoc āt de minoribus dictū ē Sequitur de

Jero One princes eoruz .qrū qui ipugnāt pl'm tuū Sicut oreb zeb zebee a salmana Hos quinq; reges madiamitaruz unxta litteram dominus miraculose vicit p gedeonē a trecētos viros cū eo. vt dicitur Judicū .vij. Legūt hoc phia irri

dent. Legnut hoc vt boues et porci putant esse deliramenta.

Hugo In presenti etiaz pri cipes aduersarioꝝ christi sunt. sicut zebee a salmana per penam. Oreb interpretatur sic citas: quoniam aridi a gratia dei sunt. a zeb quod interpretatur lupus a significat rapaces. zebee interpretatur victima lupi. a ipsi ab inferno deuorabuntur. Et salmana interpretatur pfecti in malicia vt vnum corpus sint cum diabolo mittendi in caminum ignis et sulphuris

Cal hec omnia exercitui optat a christi qui nulla cōuersione saluandi sunt quorum in ipsis quoq; tenebrosis nominibus detestabilis iam eorum sentitur interit⁹ Ipsorum enim maliciam manifestius declarat cum subiungit

Hugo Omnes principes eorum ideſt malorum consiliatoꝝ auctoꝛes qui malicia accensi. dixerunt hereditate possideam⁹ sanctuariū. Si sanctuariū dei ē pp̄s cristian⁹. de q̄ dicit apostolus. Templum dei sanctum est quod estis vos

Augustinus Quid enim aliud inimici nisi populum dei possidere ideſt subiugare moliuntur. vt ipse populus cedat in eoꝝ impias voluntates. Sed quid sequit. deus mi⁹ pone illos vt rotam. ideſt fac illos instabiles in eo qd cogitant

Glosa Vel sic rota ab his q̄ retro sunt surgit a antra cadit. ita a ipsi ex his que retro ideſt ex terrenis in quibus erecti sunt extollantur: a animo cadant ab eter

Cassi Impij vero cum in mis mala cogitatōe voluuntur rotis fiunt similes nec q̄ q̄ p̄ficiunt duz suis ingerit rotatōmibus attenunt. Petr⁹ cātor. Hec est enim maxima pena. Vnde legitur q̄ dominꝰ immisit egipcijs spm̄ vertigis a erroris. Et in alio p̄s. dicit. In circuitu impij ambulāt Et similiter

Cas One eos

Au sicut stipula ante faciez vē ti. ideſt ante presentia venti Hoc ponitur pro tēptatione qua leuia a mania corda rapiuntur

Hugo Vel de penis futuris ipioꝝ p̄t legi. Deus meus pone. id est pones illos vt rotaz. que dum ex vna p̄te eleuat cadit ex alia Per quod significat varietas penaꝝ. Vnde Job. xxv in. Trasibunt ab aquis niuium ad caloꝛem nimium sicut stipula ante faciem venti. vt impotentes sint resistendi penis: sed mobiles ad tormentum

augusti⁹ Non enim hec optatio p̄ prohetatio ē Sequitur Sicut ignis qui comburit siluam.

Nico Ex magna potētia. a sic flāma cōburēs mōtes

aug ex ardoris vehementia. ita. predictos impios q̄ silua sunt propter sterilitatez omnis boni montes sunt superbia pleni. persequeris illos. q̄ntū ad corpus in tempestate tua ideſt in iudicij tem

Cal pore Vnde in alio psalmo dictū

est. Ignis in conspectu eius exardescet. et in circuitu eius tempestas valida. Et in ira tua. id est in furore tue imdicte tue. turbabis eos. quantum ad animam cum audient. Ite maledicti in ignem eternum. Huc usq futuras penas illis peccatoribus prophetauit: qui in suis remanserunt sceleribus pertinaces. Consequenter ad illos conuertitur. qui sunt domino prestante credituri dicens. Imple facies eorum ignominia: et querent nomen tuum domine. Illorum enim facies impletur ignominia id est infamia: qui peccatorum suorum non inuenerunt laudatores sed potius eis in presenti reputatur quod in mala actione gesserunt. Istos plenum q obprobrium corrigit. dum se viderint a generalitate culpari. Illi vero qui in sua obstinatione pertinaces id est duri permanserunt

Erubescat. de peccatorum enormitate. et conturbetur in seculum seculi. Possunt enim aliqui in hoc seculo salutarie erubescere et turbari quando conuersionis bona percipiunt. sed erubescut in seculum seculi qui eterna vltione damnandi sunt. et confundantur et pereant. qui ad eternum supplicium destinant. et cognoscant. per experientiam. quia nomen tibi dominus. tu solus altissimus in omni terra. Cognoscant ad genus respicit vtrumq peccantium. siue qui exhibita satisfactione liberantur. Omnes enim cognoscunt omnipotentiam domini: quia ipse solus est altissimus dum ipsum cognouerint. a cōuersis parcetur obduratos eterna vltione damnare

Collecta

Vemisericors pater qui ob amorem vel timorem presentis vite ne transitoria amittat membra fiunt antichristi. subiecti sius dominio reuera nō essent nisi precedenti superbia et falsa religione laudes hominum et auaritiam terrenam magis q dei gratiam auparent. Felices profecto qui exitum suum ab hac vita bonis operibus premunientes expectant in timore dei aduentum iudicis domini nostri iesu christi qui est benedictus in secula seculorum Amen

Psalm⁹ lxxxiij

Quam dilecta tabernacu.

Titulus. In finem pro torcularibus Psalmus filijs chorē

Hugo In precedēti psalmo orauit accelerari iudicium scdm christi aduentū hic autem desiderat populus fidelis intrare in celestes mansiones quas laudat. Ad quas per multas tribulationes oportet intrare. Sicut a christum oportuit pati: ita in trare in gloriam suam. Luce vicesimo quarto. Vnde sensus titulis est. Psalmus iste diriges nos in finem id est christum ad quem tendimus preponitur filijs chorē

idest veris christianis imitatoribus christi in loco calvarie crucifixi. Chore vero calvaria interpretari constat pro torcularibus id est pro pressuris huius seculi ne christiani deficiant sed per eas confidāt se venturos in eterna tabernacula sicut vinum in torculari expressum ponitur in regis cellario

Augustinus Quia dum eminvue pendent in palmite. tanq̄ libero aere perfruūtur nec ex eis manat vinum ante pressuram. Sic sunt homines quos predestinauit deus ad vitam eternā qui anteq̄ accedāt ad seruitutem dei. fruuntur seculo hoc tanq̄ deliciosa libertate velut vue vel botri adhuc in palmite pendentes. Sed quoniam dictum est Fili accedens ad seruitutem dei: sta in iustitia et timore domini et prepara animam tuam ad temptationem. Accedens quisq̄ ad seruitutem dei: ad torcularia se venisse cognoscat. Contribulabitur. conteretur comprimetur. non vt in hoc seculo pereat. sed vt in aptorea dei defluat: exuitur desiderium carnalium tegumētis quasi vinacijs vuarum. Vnde apostolus dicit. Exuite veterem hominem et induite nouum Christianorum ergo fūt ista torcularia. In pressuris autē constituti ad hoc contrimur a tribulamur vt amore nostro quo fe rebamur in ista mundana. secularia. fluxa atq̄ pitura. passi in eis in hac vita tormenta tribulacōes pressuramq̄ habundantiā tem ptationum. incipiamus querere illam quietem que non est de hac vita nec de hoc seculo presenti

Cassiodorus. Populus igitur fidelis christianorum spirituali fecunditate tegeneratus a torcularibus competenter expressus. ad futuram ierusalem peruenire desiderans in qua iam nullo tribulationum vel temptationum premitur pondere. sed beatitudine securus imperturbata felicitate potiat cū admiratione exclamat dicēs

Hugo Quia dilecta] idest valde dilecta sunt] tabernacula tua] de q̄b⁹ luce. xvi. dicit saluator. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis vt recipiant vos in eterna tabernacula. Sequitur] dñe virtutum] idest angelorum. Nicolaus Et dicit tabernacula. in plurali propter diuersos beatorū status secm varia eorum merita propter quod dicit saluator. Johan. xiiij. In domo patris mei māsiones multe sūt

Hugo In quibus velut vinum in cellario reponūtur aīe sāctorū de torculari et pressura tribulacōnū veniētes. de q̄b⁹ in apoc. vij. dicit Hi sunt qui venerunt ex magna tribulacōne Hec tabernacula mihi valde dilecta sunt propter securitatem que ibi ē. propter leticiā indeficientem propter omnoda⁹ desiderij mei implecōe⁹. seu adeptionem. propter pacē cōtinuam. propter perpetuā samitate⁹. propter honestissimam societatē propter

aptam dei visionem **casiodorus** Cogitans itaq; vir sanctissimus illa premia a gaudia ierusalem illas beatitudines celestes a ex miō libus populis societatem immortaliter letantem. i magm desideriq; ardorem succēsus sūgit. Concupiscit a deficit anima mea in atria dñi **Nic.** q̄ois i tellect9 et affectus hominis exiltentis in via huius vite deficit a perfecta cognitione a dilectione beatitudis eterne fm illud ad eloī·ij·. Oculus nō vidit nec auris audiuit. nec in cor hois ascendit: q̄ preparauit deus diligenti **Gre** vij·moralium. bus se Spiritualiter illius anima concupiscit celestis patrie beatitudinem. sed non deficit qui patrimoia sibi largita diuinitus ad necessitatis subsidium possidet. honores temporales sibi ipē sos non tenet. aliena non ambit suis licite vtitur: qui tamen ab eis dem rebus quas habet alien9 est quia ab ipsa que possidet exterio non tenetur. Sed illius anima concupiscit a deficit in atria domini que rebus tempalibus se nudat gloria honoris expoliat. habere de exterioribus consolationē recusat. incelestibus solum inardescit. Vnde subdit. cor meū a caro mea exultauerunt in deuz viuum

Jeronim9 Si enim sem a postolum spiritus pugnat contra carnem a caro contra spiritum. quomodo dicit hic. cor meuz a caro mea exultauerunt in deum viuum. nisi intelligatur de illo qui mortificato corpore suo in amorem dei tota mente defixus est. Cuius cor per deuotionem a caro id est corpus per hilarem obedientiā exultant nūc in spea in deum viuum **Nicola9** Conse quēter ostendit q̄ beatitudo eterna quietat hominis appetitum dicēs. Etenim passer inuenit sibi domum et turtur nidū vbi pon̄t pullos suos.

Jeronim9 desidero domine sedez aliqm et nidulum anime mee a corpori meo habere. Si ergo aues queri tere huc atq; illuc vagantur post q̄ volauerunt habent locum et nidulos vbi requiescant: quāto magis anima mea a caro mea debet sibi locum preparare vbi possit q̄ escere Vel hoc totum posset legi de futuro **Hugo** Cor meum et caro mea. id est exultabunt. in deum viuum. ambo concorditer in illa vita eterna vbi videbitur deus facie ad faciem. Modo enim discordant. quia caro concupiscit aduersus animam a nunc est etiam inchi gaudium. Etenim. q̄ quasi

Casiodoz. passer inuenit sibi domum in parietum foraminibus. minio gaudio exultat. quia se diuersarum aduersitatum vltrius patē nō credit insidijs: sic anima iocundatur dum in celorum regna māsionez suā seserit p̄patā

Hugo La turtur ideſt anīa hic penitens a gemens inuenit ſibi nidum ideſt eternuz taberna culum ſpe certa vbi reponat pullos ſuos ideſt opa bona que tuc in celo reponūt qui in ſpe bulacōnis efficiuntur Que autem ſit illa dom⁹ ānidus declarat cum ſubdit Hl taria tua dne v̄tutū v age ſoz ſuppī ſūt illa i qb⁹ qetat appetit⁹ hoīs q ſupius dcā ſunt tabna cula tua. Et vocat hic altaria celeſtem patriā vbi erit pfecta oblacō corpis a mme. Hec āt celeſtis patria dicitur tabnacula ppter habitacōnē: atria ppter latitudinem a dom⁹ ppter qetem. nidus ppter ſecuritatem atq altaria ppt pfectā oblacionem Addidit etiā rex meus qui me euntem ad illa altaria dirigis a deus meus qui me ad hoc creaſti. Sed vir ſanctus adhuc poſitus int tribulacōnes a tempta cōnes ſuſpirās in eternā pmiſſa. quid de iſta celeſti patria dicat audiam⁹ Bti imquit qui habitat in domo Aug⁹ quia poſſidet tua dne ihrl̄z celeſtē ſine angustia ſine preſſura ſine diuerſitate a limitū diuiſione. Oēs habent eam a ſinguli hūt totam. Magne ille diuicie. Non āguſtat frater fratrē. nulla ibi indigētia. nulla neceſſitas eſt. qm̄ q cq̄d voles. ibi erit: a quic quid noles. ibi non erit. Quid ergo illi acturi ſūt. in ſecula ſeculoz laudabūt te Ho emim totū negociū nr̄m eſt ſine defectu alla Vn̄ yſa. li. Gaudiuz a letitia inuenietur in ea: grārū actio a vox laudis ſtico Cōſeqnt cīt q̄lit hō beatitudiem ſupnā valeat adipiſci. Et p̄mo oñdit q hoc n̄ pt fieri niſi ſpeciali adiutorio dei dicēs bt̄us vir. ſm ſpe que ē certa expectacio future bt̄itudis cui⁹ eſt auxiliū abſte Iſte ei due p̄poſicōnes abs. a a. idem ſignt. q̄ſi dicat Ad beatitudinem eternam nullus pōt venire vel attingere. niſi p tuū auxiliū ſpeciale: q̄a excedit facultatem creature. Sed ille qui ad hoc p te dirigitur poteſt attingere. Et modus ſubditur. cui dicitur aſcēſiones ideſt gradus virtutum p quos ad celuz aſcendit⁹ quos homo gratia diuina illuminat⁹ in corde ſuo diſpoſuit quia vſus libere arbitrij ad meritum cucurrit in valle lacrimarum hoc eſt in ſtatu preſentis miſerie in quo eſt meritum a demeritum in loco quē poſuit id eſt conſtituit ipſe deus ad merendam vitam beataz per lacrima cōnem a fletum ſcd̄m quod dicit ſaluator. Mathe. v. Beati qui lugent: qm̄ ipſi conſolabuntur

Hugo Cum enim homo conſpicit quod propter ſuperbiam primi hominis exul in hac valle ploracionis factus eſt. tota tantas miſerias hic in ſe ſentiat. magnā habet materiam humiliandi iuxta hos verſus. Vnde ſupbit homo cuius conceptio culpa. naſci pena labor vita neceſſe mo Collect⁹. Vt ergo in ri hac miſeria rū valle valeat exire ad gaudiū et num. oī laborat conamine ad hāc

per virtūtum gradus ascendere

Cal Cū vicerit q̄s auxilio dn̄i libidinē. ascēdit p̄mū gradū cū dñat⁹ fuit sup bie salit scdz. dū supauit auariciā subit tertiū a tot gradib⁹ cuehitur quot vicīs fuerit absolut⁹ **Hugo** Btūs bñdictus dominus docuit discipulos suos scalaz humilitatis p quā apōs seipōs ascēdentes apō deū ascēderēt. Et in scala illa dēsignt xp̄i. gradus humilitatis. Prim⁹ est timor dn̄i Scōs nō amare p̄priaz voluntatē. Tertiꝰ obedientia. Quartꝰ pacia. Quintꝰ confessio pcātoz. Sextꝰ otēptꝰ fui. Septimꝰ p̄ferre alios sibi. Octauꝰ mil singularit agē. Nonꝰ tacē vsq̄ ad interrogacōez. Decimꝰ non esse facil ad rīdēdum. Vndeciꝰ pauca a rōnabilia loq̄. Duodecimꝰ statu a habitu humilitatem p̄tendē

Scala humilitat hz xp̄i. 12 gradus

p̄mꝰ
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
p̄ꝰ

Nico Et tem̄ tenet seq̄tur dictōem dabit legislator. h⁹ est xp̄s lator legis euāgelice qui dat bñdictōem fugētib⁹ p remissione culpe cōmissea p dilacōne celestis glorie

Iero Voluit ei dñs nos pugnare in hac valle lacrimaz tū otra tēptationū insultz cōes: vt p suā grām a pctis absolut⁹ benedicti fieret in nob⁹ q̄s subditur

Nic Libūt de virtute in virtute semp p̄ficiēdo in augmēto grē do nec puemāt ad statuz visionis bē

Aug⁹ xp̄s ei q̄ est deivtus inter cēteras dat nob⁹ q̄tuor vtutes agēde vite nr̄e in hac valle lacrimaz q̄ a mīstis describūtur. viz prudētiā. q̄ dimoscam⁹ inter bonū a malū. Justiciā. q̄ sua cuiq̄ tribuim⁹ nemi q̄q̄ delētes. Et omīs diligētes. Tēpantiā. q̄ libidines refrenam⁹: Fortitudinez q̄ oia mo lesta toleram⁹. Ab his vtutibus im⁹ ad illā dinevisionis otēplacionez Vñ

Nic videbit de⁹ deoz subdit **Nic** xp̄s xp̄ sc̄oz̄ om mū q̄ dicit dñs pticipacōe Ispon .s. celesti. de qua dr̄ ad hebreos. xij. Accessistis ad syō montē a ciuitatez dei viuētis ihr̄m celestē a milliū angelorz frequētiā **Iero** Quāta letitia q̄nta felicitas ē ire de vtute in vtutē: a hoc ipz hre p̄mū vt xp̄m hēre mereamur. Nā deū vidē infinita corona ē.

Nic. Cōsequenter pmit dēpcatōem ad hāc btūdinē. Dñe de⁹ ps in psona fidelium dicit Dñe de⁹ vtutū vageloz vt frequent dem est Exaudi orōnē meā pbucendo nos ad eternā btūdinez Auribus pcipe Oñdendo p fectū Orōnē meā Exaudita Deus iacob Idest christianorum qui cōtra vicia pugnanta ipsa supplantant Respice deus protector noster contra insultus demonum Aspice de⁹ acceptando opera nostra a respice in faciem christi tui **Hugo** Hoc vtilit legitur ad hec trama intelligitur de christo homine. ac si dicat. Respice christus hoiez factū. cōsputū. flagellatū crucifixum mortuū. a ap̄s ipm exaudi oracōnē meaz a miserē nī. Propter qd dicit btūs bernard⁹ Secutū habes accessum Homo ad deum

habes enim filiū ante patrem. et ante filium hēs matrez Filiꝰ ostē dit patri latꝰ a vulnera. mat ostē dit filio pectus a vitra. Nulla pōt esse repulsa vbi tot concurrūt cari tatis insigmia. Quaē aūt fidelis po pulꝰ intantū desiderat puenire ad domū celestē. ostendit cām dicēs.

Mico ¶Quomā melior ē di es vna i atriis tuis ⁊ celestibꝰ palaciis ¶sup milia ⁊ sciz bonorū dierum q̄ pnt habere i pre senti vita **Iero** Si posset fieri vt aliqs esset vna die i regno celorū a postea precipitaēt̄ur recte diceret. Melior ē dies vna i atriis tuis super milia. In regno celorum semp lux est nō hīs nocte neq; te nebras. **Mico** Elegi abiec et ido tus esse ⁊ in humilitate viuere sine qua ad illaz beatitudinē nō pt puenire scdm di ctum saluatoris Mat. xviij. Quicūq; non fuerit effectus puul ⁊ hu milis vt puer. non intrabit in regnū celorū ¶in domo dei mei ⁊ i desi in ecclesia militante que ē domus dei inferior. sicut eccā triumphans ē domꝰ dei superior ¶magis q̄ habitaē in tabernaculis pctōrum ⁊ in glo tia a in excellēcijs suploꝝ. qz sup bia includit in oi pctō mōtli p qđ hō subtrahit se a debita obedien tia dei **Cassio** O abiectio illa limitas ista fedissima. Ipsa abie ctio est illa conuallis lacrimarum supius dicta. palaciis omnibꝰ su pior sine dubitatione. vbi a si ad tēpus plangitur. inde tamē sine fi ne gaudet. Causa redditur quare dꝰ mꝰ domini plus deberet diligi q̄ ta bernacula pctōrū. cui subditur.

¶Via mia a veritatem ⁊ idē iu sticiam ¶dilig **Aug⁹** Misericor git deus ⁊ .diam dili git qui in primo subuexit. veritatez diligit vt credenti det qđ promisit.

Cassi In ecclesia ipsius p mū miserico dia est. qa de pctōribus efficit iustos. Et veritā tem quam illis promisit premij. nō negabit. Vnde subdit ¶gratiam ⁊ vt peccatores cōuertantur ad ve rā vitam i presenti. de que dic apo stolus. Gratia dei sum id qđ sū ¶a gla ⁊ i futuro ¶dabit dns ⁊ vē hu milib⁹ vt dmo munere iustificati ā gelox mereātur esse consortes

Mico Vñ puerb. xxix. Dumi de spiritu suscipiet gla Et iacobi. iiij. dr. humilibꝰ dat grāz

Cassi Que nos preparat. adiu uat. corroborat. a coronat Et idē ¶Non puabit vos ⁊ grē in psenti a gle i futuro ¶eos q̄ ābulāt i innocētia ⁊ licz frequenter pcuentur vmis tēp ali **Hugo** Beus ver bus in pnti nardus addit. Nec eos dne. q̄ ambulāt in penitētia. In translacōe hebraica hoc melius habetur videlicet qui ambulāt in pfectōe. **Iero** In nocentia enim non pt esse perfecta virtus. quoniam qui innocens est nisi habuerit prudē tiam. non est pfecte dsummateq; virtutis. Propterea dicit in euan. Estote prudentes sicut serpentes ⁊ simplices sicut columbe

Cassi. Et quia psalm⁹ tot bona explicare non potuit que sanctus animus sentiebat Ideo sub admiratione cōcludit dicens. ⌊domine deꝰ tuus⌋ qui tanta facis que dici non possunt ⌊beatus homo qui speratꝫ in te⌋

Iero. a non intrat in celestibus domꝫ. Ille sperat in domino qui cōscientiam nō habz peccatorum: qui oculos liberos ad celos leuat

Cassi. Cuiꝰ spes in domino iugiter perseuerat Mirabilis psalmus. a tñ munda na suauitate iocundior qui sic nob ecclesie tot circularia fec amo dulcescere. vt optabilius habeamus tali fasce dep̄mi q̄ hꝰ scli sublimitati bꝰ sublenari Augꝰ. Licz ei nñe puniris in egestate. in tribulatione. in qualle ploracionis. i abūsitatū p̄ssura. in temptationibꝰ: erit tamē post ea bonū tuum qđ desideres scz requies. eternitas. immortalitas. impassibilitas. a iocunditas eterna

Collect Ad hanc eternē felicitatis beatitudinē tota mentis deuotione aspirantes. benignum petimus saluatorem vt quē admodū sensus nostros dulcedo presentis lectōnis afficit. ita ingiter maneat in nobis grā. quaz ipse miseratus infundit ibs xp̄s dñs nr̄ qui ē bñdictꝰ in se. s. Amen

Psalmus. lxxxiiij.

Benedixisti domine ter

tam tuam auertisti captiuitatem. Titulꝰ in fine filijs chore Psalmꝰ dauid

Cassio. Iste est tertiꝰ psalmꝰ xp̄i adꝰ uentu

Hugo Et cātat filijs chore. filijs passionis xp̄i qui in caluaria crucifixus est. Chore em̄ caluꝰ vel caluaria interpretatur. vt supra in p̄cedenti psalmo dictum est Et licet hic psalmꝰ agat de xp̄i incarnatiōne tñ cōpetenē intitulat de eiꝰ passione in hoc qđ cātatur filijs chore. q̄ tota xp̄i vita fuit passio. et incepit a natiuitate eius. Vñ eo tpe q̄n recitat ecclā passionē xp̄i tūc in ymno Pāge lin. īcipit a natiuitate dicēs. Pagit infans inde arta positꝰ p̄sepia. Otz ei titulꝰ. Intēde mon; nos p fidē accedē ad xp̄m vt eiꝰ benedictōem habere mereamur

Cassi Preuidēs itaq̄ ps futura miracula tāq̄ de p̄terito

Hugo ablacionē ii quitatis a plebe dei p bñdictionē incarnatiōis xp̄i declarat dicēs.

Benedixisti dñe trā tuam. ⌊viz xp̄m tuū vel genꝰ hūanū captū assumēdo. a p hoc ⌊auertisti captiuitatē iacob⌋ ⌊peccatū originale a populo xp̄iano p qđ genꝰ hūanum tēbatur a dyabolo captiuū. Et bñ dicit iacob. q̄ interpretat supplātās q̄ nō oēs accipiūt grām istā ñq̄ in baptismo renati supplātāt aduersariū. abrenūciātes diabolo: a omnibꝰ pompis eius. de q̄bus subditur ⌊remisisti iniquitatem plebis tue⌋ videlicet cristiane propter quā fuerat captiua ⌊operuisti omn

nia peccata eorum ⁊ in aquis bāptismi nevideantur a deo ab pumē bum neq; ab homine ab imitābū neq; a demone ab accusandum ⁊ Mitigasti omnem iram tuam ⁊ dibuendo peccata nostra ⁊ auertisti ab ira indignacionis tue ⁊

Nicol Relaxatio pene signū est mitigationis ire . Hec omnia dicuntur de futuro spiritu ꝓphetie . Cōsequenter ponitur deprecacio pro liberacione spiritua li que fienda erat p christum cum dicitur ⁊ Conuerte nos deus salutaris noster ⁊ ab te darius cognoscendum a pfecti⁹ amandum q8 factum est per doctrinam christi qui figuras a obscuritates veteris testamenti explanauit: a rigorez eius temperauit . Propter q8 vocatur lex amoris ⁊ a auerte iraz tuā a nobis ⁊ q8 factum est p christi satisfactionem . Vsq; enim ad illam horaz omnes quātuncūq; iusti descendebant ad infernuz: a sic ira dei nonerat totaliter auersa .

Aug Iste versus cantatur in completorio in principio ad notandum a petendum plenam conuersionem ad deum q̄ erit in patria vbi completa erunt oia vbi mot⁹ animi in deum conuertē tur . Modo enim corpus quod corrumpitur aggrauat aīaz: ne omnino possit ad deum conuerti . Vñ apostolus ad romanos vij . dicit . Video aliā legem in membris meis repugnantem legi mentis mee a captiuantem me in lege peccati Propter quod ipse cupiens totum corpus suum conuerti ad dominum cōsequenter clamabat dicēs . Infelix ego homo . quis me liberabit de corpe mortis huius . gratia dei p ihesum christum dominum nostrū Sciens itaq; propheta deum misericordem subiungit ⁊ Vnquid in eternū irascēris nobis ⁊ quasi diceret . Nequaq; . cū pcere et misereri sit tibi proprium . quia dicitur abacuc . iij . Cum irat⁹ fueris : misericordie recordaberis

Nico ⁊ extendes iram tuā a generacōne in generacōne ⁊ vel in sibi succedentib⁹ q̄si diceret non . q̄a aduent⁹ xpi fuit promissus infra certuz temp⁹ vt habetur da metis . ix . p ebdomadas . lxxij . ab eo predictas ⁊ deus tu conuertens ⁊ ad nos p tenebicta tuaz in carna cōne ⁊ vuificabis nos ⁊ per tuam grām . Vñ . Jo . primo . Grāa veritas p ihm crist̄ facta e ⁊ a plebs tua letabitur in te ⁊

Cassio que in filiter gaudebat in se: nunc quia totum

Aug gaudiū nrm de⁹ē . q̄vult secur⁹ gaudē : i illo gaudeat qui nō pōt pire . Quid ei frēs mei gaudere vultis in argēto . aut argētū perit . aut tu . aut nemo . q̄d prius . exemptū illud ostat qvtū q; periculū est a tua argētum . Noli ergo gaudere in istis . sed gaude in illa luce que non habet occasū . Se quit ⁊ Ondē nob dñe miam tuā ⁊

Nico mittendo filiū tuū ad liberacōez nrām ⁊ a salutare tuū da nobis . s . dominum xpm quē ysa . preuidens futurū dixit . ix

capitulo ſſili⁹ datus est nobis et
vocabit nomen eius āmirabilis
a christus ergo tuū da nobis · In
illo enim est miserico⁹dia tua Cō
sequenter p̄sal· prenūciat īcarna
cionem filij dei spū p̄phetie dicens

Hugo audiā auribꝰ cordis
quid loquetur ī me
dominꝰ deus id est qui inspiret cor
di meo per spiritum p̄phetiam

Nicola Et q̄d illud si consequenter declarat dicens quomā loquetur pacē ī plebem suam quia christo nato āgeli statim cantauerūt Gl̄a in altissimis deo a in terra pax hoibus bone voluntatis · Vnde a ī· dicit ī plebē suā quātū ad p̄ma ī se cōtinet a sup sāctos suos quantū ad maiores .s. a doctores a dei ministros de q̄bꝰ multi crediderūt in christum sicut dicitur· Jo· xij· a in eos qui cōnertuntur ad cor id est vraciter a ex corde conuertūtur ad christū qꝫ dicitur propter gētiles qui relicta gentilitate fidem catholicam fuscepерunt deuote Vnde translacio hebraica habeta non conuertentur ad stulticiam· id est ydolatriaz q̄ est maxa stulticia .s. attribuē creature deitatem L verūptn̄ p̄pe timentes eum salutare ipsius q̄si dicat· Licet super omnes loquetur pacē tamen salutare ipsius id est salvacio que per ipsum est a his prope qui timent eum perseuerantera n̄ solum his qui perfecte timent cuz sed his etiam qui dimittunt peccare propter timorem dei qui timoꝰ licet sit seruilis propter timorez pene tamē introducit caritatem a dilectionem sicut seta filum fm Augustinum vt allegat magister· ī sententiarū distinctione· xxxiij· Et ideo dicitur id quod est p̄petu mētes ī q̄ntum taliꝰ timor deppim quo disponit ad caritatez L vt habitet gloria id est christus qui est gloria patris ī terra nra Vnde cristo nato dicitur· Jo· v· Et vidimus gloriā ei⁹ gloriā q̄si vnigeniti a p̄re

Hugo Moraliter vo intelligitur vt habitet gl̄a id est testimonium bonum in nra nostra hoc ē in conscientia nostra hoc testimonium vt dicit bernardus consistit in rebus· Primuz ē videre licet credē q̄ remissionez peccatorum habere non possis nisi p idulgenciam· deinde q̄ mil bonī operis habere possis nisi ipse deus p suā gratiaz hoc tibi concessit vt bonū operaris· Tertium q̄ vitam etnā nullis operibus promereri possis Sequitur L miseri cordia et veritas obuiaue

Nico runt sibi id est cōuenerunt sibi simul ī psona cristi q̄ ex dei misericordia vbū assumpsit carnez· Et ideo ad cōplendū veritatem p̄missionis facte patribus veteris testamēti filius dei incarnari voluit Justicia et pax osculate sūt quia cristꝰ in sua passione satisfecit pro nobis per viam iusticie quā iusticiā pax sāctim fuit oculata quia per suuz sāguinem pacificauit ea que sunt in cel a in tris Colos· a deinde creat modus natiuitatis xpi q̄ natꝰ ē de virgine Vnde dicit veritas a

christus qui dicit de seipo Jo. xiiij Ego sū via: veritas: a vita. ¶ de terra orta est ¶ v de virgine Maria: q̄ terra vocatur ysa. xlv. Aperiat terra a germinet saluatorem. Illa em̄ q̄ oriūtur de terra nō oriūtur de cōmixtiōe maris a femine. Sic beata virgo concepit a peperit sine virili cōsortio. Et ꝓpter hoc de isto cōceptu a ortu p̄ dixit ysa. liij. Ascēdet sicut virgultū coram eo: a sicut radix de terra sitienti ¶ de virgine non fecūdata semine virili. ¶ a iustitia de celo prospexit ¶ v pater iustus vel trinitas disposuit vt dei filius carnem acciperet de virgine vt sic per viam iustitie homo vero satisfaceret sicut primus hō deum offendit.

Cal. Moraliter. Veritas de terra oritur quando peccatoris confessio accusantis seipm̄ deo offertur. Et iustitia de celo prospexit quando ei datur remissio peccatorū: q̄ in illo publicano actū est. Nam q̄ veritatē humiliter de se cōfessus ē: dicēs. Propitius esto mihi peccatori. iustitia sup ipm̄ prospexit. q̄ descendit iustificatus in domū sū.

Nicola. deū ostendi am. tur ꝙ qua vir tute virgo beata fuit fecundata cū dicitur. ¶ Deus dns dabit benignitatē ¶ .s. gratie sue plenitudinem̄ non solum ad sāctificationē mentis virginis: sed etiam q̄ntum ad fecunditatem ventris. ¶ a terra nostra ¶ .s. beata virgo imemerata. ¶ dabit fructum suū ¶ .s. benedictum dominū nostrū: ipsa permanente incorrupta virgine: tam in partu q̄ post partū. Deinde post ortum xp̄i agit de eius p̄cursore cum dicitur. ¶

IUstitia ante eum ambulabit ¶ v Johānes baptista: qui dicit iustitia eo q̄ penitentiā predicauit p quam fit iustitia de offensis cōmissis. ꝓpter q̄ dicit saluator Matth. xxi. Venit ad vos Johānes in via iustitie. Et q̄ ipse Johānes nō solum iustitiam p̄me predicauit: ꝙ a primo eam tenuit p asperitatem vestitus: a in parcitate victꝰ: sm̄ q̄ dicitur Matth. xiij. ¶ Jdo subdit ¶ a ponet in via ¶ .s. penitentie ¶ gressus suos ¶ vt facto ostendat in seipso q̄ aliis predicabat verbo: sicut de cristo dicitur Act. v Cepit Jesus facere et docere.

Collect. Cogitemꝰ dilectissimi q̄ sint incomprehensibilia in nostro saluatore viscera pietatis vt de sūmis celorum descendens ad humani generis saluationem dignatꝰ est omnium fieri seruus: qui per exemplum sue humilitatis ac penitētie vocauit nos ad regna celorum peruenire. Ipsius igit̄ documenta nostris inscribamus mētibus ac mirificordiam eius in memoria crebro reuoluentes exerceamꝰ nosmetipsos digna cōuersatione in operibus iustitie. extinguamus fletibus et dignis penitētie fructibus culpas quas fecimus quatinus tempora ad indulgentiā nobis indulta sic expendere valeamus vt eius vestigia sequentes qui pro nobis nasci et mori voluit: ipsi cōregnare mereamur cum patre a spiritu sancto cui est honor et gloria in secula seculorum

tum Amen.

Psalm⁹. lxxxv

INclina dñe aurem tuam et exaudi

Titulus oratio dauid Ieron̄.

Psalmus iste vocem continet mediatoris christi dñi qui hic orat

glosa pro nobis. vt sacerdos noster. orat̄ in nobis vt caput nostruz. oratur a nobis vt deus noster. Intentio psalmiste est nos monere ad oration̄

Nico. Potest etiam exponi vt sit oratio cuiuslibet fidelis positi in afflictōne spiritus per tentationes: demonis instrumentum. Primo igitur allegans suam indigentiam ait.

INclina domine aurem tuaz

Nico Quia petentium vota agnoscis a exaudi me. vt mea desideria cōpleant Causam siue petitionis allegat. dicēs quoniam inops. tuo indigēs auxilio et pauper. a me nihil habens sum ego. Egenus em a pauper dei est quisquis meruerit mundi istius peruersitate vacuari

Aug⁹ Qui enim non superbe sapiunt in deo pauperes sunt. quibus deus inclinat aurem suam. Norunt enim spem suā non esse in auro a argento neq; in illis rebus quibus homines ad tēpus circumfluere videntur. Discite ergo esse inopes a pauperes siue habetis aliquid in isto seculo siue qui non habetis. Nam a homine mendicum inuenis superbum. et hominem habente; diuicias inuenis confitentem. Et habentibus aliquam substanciam huius seculi non habentibus interior inspector est deus. ibi appendit: ibi examinat. Videte quia meritum quo exaudietur in eo positum. vt diceret quoniam inops a pauper sum ego Si non fueris pauper non exaudieris. Quicquid est circa te vel in te vnde possis presumere abjice abste. Tota presumptio tua: deus sit.

SVstodi animam meam a laqueis diaboli quoniam sanctus sum. nō per me sed per te sanctifica tus sum in baptismo. vbi a te mea sanctificante: accepi remissionem peccatorum. Nō est ista superbia elati dicendo. quoniam sanctus sum sed confessio non ingrati. Si enim dixeris te ex te sanctum: superbus es. Rursus fidelis in christo a mē brum christi si te dixeris non esse sanctum: ingratus es. Die deo tuo sanctus sum. quia sanctificasti me quia accepi. non quia habui. sed quia tu dedisti. non quia merui sanum fac seruum tuum deus meus sperantem in te Ecce ille sanctus non est superbus. quia sperat in dominum Miserere mei domine quoniam ad te clamaui tota die. id est toto tempore vite mee.

Cassi. Semper supplicare nos decet: qui frequenti culpa delinquimus. Magna quidem vox ille clamat ad dominum. qui quis lingua taceat. bonis tamen ope

tibus pseuerantēr exclamat. ℣ Et tifica aīmam serui tui.

Jero. a tribulationibus presē tibus mestaz. Lqm̄ ad te dñe aīmā meam leuaui.

Nico p deuotam orationē: que sm̄ damascenum est ele uatio mentis in deum.

Aug⁹ Ammonemur em̄z cor nostrum leuare in deum ne putrescat in terra. Et vñ inquis hoc possuz. qui funes. que machi ne vel scale. Vbi. gradus affectus sunt. iter tuū voluntas tua est. Amā do ascendis. negligēdo descendis. Stans in terra: in celo es si diligas deuz. Non em̄z sic leuatur cor quō leuatur corpus Corpus vt leuetur mutat locum. Cor vt leuetur volū tatem mutat. Quocunq; em̄ con uerterit se cor iusti in terremis reb⁹ amaritudinem inuenit. et vnde dul cescat nō habet: nisi se leuet ad de um Lquoniam tu dñe suauis.

Cas. quia post amaritudinem huius mūdi dulcis es ad te recurrentib⁹ La mitis. quia diu stustimes peccatores La multe misericordie. ℣ copiosus es in misericordia Lomnibus inuocantib⁹ te.

Jero Quoniaz his qui te puro cordē inuocant: mitē te pre bes: copiosam misericordiaz eis in dulges L ℣ Tribus pcipe domine orationem meam.

Nico loquit de deo ad modū hominis: qui inclinat aurem suā ad illud q̄ vult audire. La mitē deuo ci deprecationis mee. dando mihi ef fectum orationis mee.

Aug⁹ Oratio tua ad deū locu tio est. Qñdo legis: deus tibi loquitur. Quādo oras: deo lo quris. Qñ vanas noxias a supfluas in oratione intermiscet cogitatōes iniuria est eius cuz quo loqui ince peras. Sed quid. despandum est ergo de genere humano: et dicen dum iaz ad damnationem pertine re omnē hominem cui surrepserit aliqua cogitatio oranti a interrupe rit orationem ipsius. Si hoc dixeri mus fratres: quis spes remanet nō video Quta dicere deum. Quotiens cunq; ante me stetisti tanta vana a supflua cogitasti: a vix mihi sta bilem et fixam orationem fecisti: respōde. Tu autez domine suauis es a mitis tolerās me. Ex egritudi ne defluo. cura me et sanabo. da vi res firmas a firmus ero. Respō de at deus a dicat. Si vis vt capiam a figam in auribus meis oratōez tuam: cape a fige in corde tuo le gez meaz. Sequitur. ℣ In die tribula tionis mee. ℣ in toto tempore hu ius vite que plena ē miseriis. Lda mihi ad Hugo Et hō secure te. feci. Lquia multociens Lexaudisti me. qui es adiutor in tribulationibus. Et te ne potes me iuuando exaudire. L Quia non est similis tui in dīs domine: a nō est sm̄ opa tua.

Jero. Non reperitur in simula cris gentium qui sic pos sit vt tu: opera. **nico** Sequitur p phetia de cō uersione gētiū. L Omnes gētes q̄s cunq; fecisti. ℣ multi ex omnibus

gentibus per figuram ypbole.

Hugo ¶Vement p fidem ¶a adorabunt coram te dñe: a glorificabūt ¶ v glorioſum predicabunt. ¶nomen tuū ¶videlz xpianū. ¶ Quoniam magnus es tu ¶in potētia ¶a facies mirabilia ¶ in actu que nemo poteſt opari.

Cal. Quis enim vt ipſe celum terrāmq; vel oia que i eis ſunt momentanea poſſit celeritate pficere: aut coz exiſtētias cōtinē.ſ ¶tu es de⁹ ſolus q̄ hec oia facis.

Nico Allegationibus p exau ditione petitionis ſue de curſis: cōſequenter formar petitionē ſuam: dicens. ¶ Deduc me dñe in via tua ¶.ſ. fidei a moz ſiue māda toz tuoz tuū ¶a ingrediar in veritate tua ¶id ē in veritate vite a te tradi ta in lege. quia aliter ingredi non poſſem: niſi per te ductorem.

Aug⁹ Quomō deducit ſemp monendo: ſemp donan do tibi manū tuā a auxiliū tuū.

Hugo ¶Letetur coz meū ¶i te ductorem dū ſpe preguſtat plēnitatē. Sed q̄ dum ad hoc eſt homo in hac vita cadē po teſt. Ideo addit. ¶vt timeat nomē tuum ¶dum cogitat diſcretionē iu dicij futuri: vbi nomē eius erit ad mirabile. de qua yſa. xix. dicit. Ec ce nomen dñi venit de longinquo: ardēs furoz eiº a grauis ad portan dum. ex timore autē ſequit confeſ ſio peccatoz. Vnde ſubdit. ¶ Con fitebor tibi dñe deus meus ¶oia pec cata mea ¶in toto coꝛde ¶. Quatuoꝛ ſunt partes coꝛdis.ſ. imaginatio ſi ue cogitatio. memoria: intelligētia. voluntas. Et his omnib⁹ partibus cōfitendū eſt. Peccatoꝛ emz cōfite ri debet peccata ex cogitatiōe: vt.ſ. p meditatus accedat ad confeſſio nem: iuxta illud yſa. xxxviij. Reco gitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Item ex memoria: vt que p cogitauerit nō obliuiſcatur in cōfeſſione. Item ex intelligētia: vt intelligat magnitu dinez a abhominationē peccatoruz. Item cōfiteri debet ex voluntate.ſ. ſatiſ faciendi: a amplius non faciendi peccā tum. **Caſſ.** Sicq; ex toto coꝛde cōfitet: qui ſe ad do minū vniuerſa mentis integritate trāſtulerit. Addidit q̄. ¶et gloriſi cabo nomē tuū in eternū ¶. hoc fiet videlicet q̄ laudes dño inter ſāctos eius ingiter pſonabit dum in illa beatitudine p̄mia p̄miſſa p̄cepit. Causam vero dicte laudationis ſub iungit: dicens. ¶ Quoniam miſeri coꝛdia tua magna eſt ſuper me ¶. coꝛdia tua magna eſt ſuper me. hanc miſericoꝛdiā declarat cui di cit. ¶a eripuiſti animaz meam ex inferno inferiori ¶. Infernū vero nō irrationabiliter forſitā arbitramur eſſe ſub terris: cum in veteri teſta mento de Dathan a Abiron legat Aperuit ſe terra a deglutiuit eos. et viui deſcenderūt ad inferos. Sed q̄ itinere illuc anime transferantur: quomiaz i auctoritate diuina non legitur: habemus incertuz. Infernū habere inferiorem partez: locoꝛ euā gelij teſtatur: quo dicit impiuz di uitem in flammis conſtitutuz leuaſ ſe oculos ſuos et Lazarum vidiſſe

in situ Abrahe. Et licet vtrique esse apud inferos viderent: p meritoz tamen discretione superiorez locuz sanctis: inferiorem vero peccatoribus doctor Augustin9 estimat deputandum. Vnde nunc gratias agens fidelis populus: dicit aiam suam liberatã ab inferno inferiori

Augsti. id est a talibus peccatis per que posset deduci ad tormenta infernj inferioris. non in quo iam erat: sed fuerat: nisi dei gratia eum liberasset. Sequitur vox capitis nostri pro parte humanitatis assumpte exponentis suã passionẽ a resurrectionẽ.

Hugo O deus pater. ¶ Iniqui] in dei. ¶ Insurrexerunt super me] id est cõtra me: accusantes me falsis testibus. ¶ Synagoga potentium] id est congregatio principum: sacerdotum: a phariseorũ. ¶ Que fierũt] dolosis consilijs. ¶ Animaz meam] vt interficerent me. ¶ Non proposuerunt te in cõspectu suo] vt timerent me innocentẽ occidere. ¶ Tu domine deus meus miseratoz] in actu. ¶ Misericors] in natura. ¶ Patiens] peccatores diu expectãs ad penitentiaz. ¶ Multe misericordie] quia multus es ad ignoscendum. ¶ Verax in promissis. ¶ Respice in me a miserere mei: da imperiũ puero tuo] ¶ da iudiciz filio tuo Vnde Johan. v. dicit. Pater nõ iudicat quẽq̃: sed omne iudicium dedit filio. ¶ Et salvum fac filiuz ancille tue] ¶ beate Marie: educendo me ab inferis. ¶ Fac mecũ signũ in bono] ¶ vt mea resurrectio sit signum fidelium meoruz. ¶ Et bene dicit mecum] quia filius vt deus suscitauit carnem suam cum patre. ¶ Et hec mihi facias] vt videant qui oderunt me] scilicet dei] ¶ confundantur] vel hic p emendatõez: vel in futuro per damnationem. ¶ Quoniam tu domine] pi] ¶ adiuuisti me] in passione] ¶ consolatus es me] in resurrectione

Nico Moraliter vero] ¶ da imperiũ puero tuo] ¶ da mihi potestatem deuincendi passiones animi mei: a temptationes inimici. ¶ Et saluum fac filium ancille tue].

Hugo ¶ ecclesie catholice in qua renatus sum ex aqua a spiritu sancto. ¶ Fac mecuz signum in bono] vt cum sanctis tuis appaream in resurrectione immortalis] vt videant qui oderunt me] videlicet maligni: tam demones q̃ homines] ¶ confundantur].

Aug9 In iudicio confundent pniciose qui modo nolunt confundi salubriter. Confundentur enim quãdo dicent. Hi sunt qs aliqñ hũim9 in derisũ a ĩ similitudinem improperij. Nos insensati vitam illorum estimabam9 insaniam. Ecce quomõ computati sunt inter filios dei. Quid nobis p fuit superbia nostra: aut diuitiaruz iactantia quid contulit nobis. Trãsierunt omnia illa tanq̃m vmbra Abiecitq̃. ¶ Quoniaz tu domine adiuuisti me] in certamine: taz demonum q̃ tribulationum. Adiuuat quãdo virtutem prestat resistẽdi

temptationibus aut patiendi aduersa[q cõsolatus es me] in miseria huius seculi: qđ est regio mortuoꝝ: in qua est labor: dolor: timor tribulatio: temptatio: gemitus: spiritũ. Vbi falsi felices sunt: veri infelices. quia falsa felicitas vera miseria est. Qui vero se agnoscit in vera miseria esse: erit etiaꝝ in vera felicitate. et tamen nunc quia miseres: audi dñm dicentem. Beati lugẽtes. Nihil tam cõiunctũ miserie ꝙ beatitudo. Beati enim sunt in spe lugentes in re. quia adhuc in tribulationibus istis: in peregrinatiõe ista: in morte ista miserias istas patiunt. Contristatus est beatus Cyprianus cæteri martires in passione: mõ consolati sunt in corona. Dominus enim noster Jesus christus adhuc interpellat pro nobis. Omnes martires qui cum illo sunt impellant pro nobis. Non transeunt interpellationes ipsoꝝ: misi cũ trãsierit gemitus noster. cum transierit gemitus noster: omnes in vna voce: in vno populo: in vna patria milia miliũ cõiucta psallentib9 angelis: ceteris cælestium potestatuꝝ in vna ciuitate viuentium erunt. Nullus ibi gemit: nec suspirat: neq; eget: aut laborat vel morit: in pace sempiterna ibi perfruimur. Cessant opera misericordie. qꝛ ibi nulla miseria iuenitur. nec opus erit ibi arandi: seminandi: coquendi: vel texendi. Nihil horuꝝ. neq; aliq necessitas ibi erit. Et vbi necessitas non erit neq; miseria vel indigẽtia ibi opa necessitatis et miserie non erunt. Quid ibi erit negocium vel actio nostra. Nunqđ amor noster erit otiosus. Nequaq;. sed erit qđ dicat in alio psalmo. Beati qui habitant in domo tua dñe: in secula seculorũ laudabunt te. Hec erit actio nra: laus dei. Amas ibi a laudas cæum. hoc erit ibi negociuꝝ tuũ. non desines ipsuꝝ amare. quia pulchritudo eiꝰ insatiabilis est. Et non desines euꝝ laudare. quia semp esuries eũ. Nã de sapia dictũ est. Qui te edunt adhuc esurient. Hec dulcedo erit ineffabilis. Interiꝝ quid petit a nobis deus. nisi fidem non fictã: spem firmaꝝ: caritatẽ puram. Ambulet ergo quisquis fidelis in via dei. ferat patienter temptationes a molesti as seculi. suscipiat q; in hac valle miserie cõsolationes dñi nostri Jesu xpi qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Psal. lxxxvi.

Fundamenta eiꝰ in. Titulus. Filij chore fideles figũnt christianos quibus ꝓpheta ciuitatẽ dei ecclesiam predicat. Hugo Secõm duos status eius dem. Primo secõm statum quo militat in terris: a quo dicitur in pñti quia in pñti statu ecclesia operat. Et secõm futurum statuꝝ: a quo dicitur canticuꝝ. quia ecclesia triumphans cãticis a laudib9 dei delectat.

glo. Intencõne nos ad amorẽ monet celestis ierusalez

Nico de materia huius psal mi dicunt aliqui hebrei q̃ loquitur de ciuitate ierusalem quã edificauit salomõ eã clauden do triplici muro a de templo quod edificauit ibi valde nobilẽ et sũp tuose vt patet .iij. regũ. ij. paliꝑ sed hoc non videtur posse stare q̃a cum dicitur infra. Glosa dicta fũt de te ciuitas dei. In hebreo habet Cela. quod ꝑ petuitatẽ significat a parte post. propter quod.

ieronim⁹ addit semp .qs ẽ omissus in trãslatione communi. Ciuitas et templum qs edificauit salomon non durauit ĩpetuum. sed solũ ccc xx annis ſm hebreos. a tũc nabugodonoſo ciuitatẽ a templũ destruxit vt habetur .iiij. regũ vltimo Sã ct enim doctoes nostri. Ieronim⁹ Aug⁹ a Cassiodorus dicunt q̃ iste psalmus loquitur ad litteram de mysterio christi a ecclesie vt dictũ est Propheta ergo plenus spiritu sãcto multum volens apud se. de ciuitate dei fastigium ecclesie militantis describens ait

Fundamẽta eius id est ecclesie collocata sunt [in montibus sanctis. vel in xpo a apl'is. Et hoc iij. Joh. loquitur in apocalip. xxi. dicens Et murus ciuitatis habẽs fũdamenta. xij. Et in ipsis. xij. nomina xij apostolorũ. a agm[diligit dominus portas syon] Porte syõ id est ecclesie que deum hic speculatur ꝑ fidem dicuntur illa per que fit ingressus ad ecclesiam militantem scilicet exorcismus. catheciſm⁹ a baptiſm⁹ [super omnia tabernacula iacob] id est super cultum veteris legis qui fuit in pluribus tabernaculis. Primo videlicet in tabernaculo facto a dauid. ii. regum. vij. Tertio in templo salomonis. iij. reguz vi. [O] Glosa dicta sunt de te in veteri testamento vt patet in hoc libro psalmorum a in nouo testamento in pluribus locis [ciuitas dei] Ciuitas est ciuium vnitas. In ecclesia vero de omnibus nationibus vniuntur omnes ꝑ fidez a caritatẽ christi ꝑ quod efficiuntur ciues celestes ſm q̃ dicitur ad ephesios. ii. Jam non estis hospites a aduene. sed estis ciues sanctorum a domestici dei. Consequenter describitur ciuium multiplicatõ que facta est per predicationem apostolorz Vnde dicit [D]Emor ero raab a babilonis: scientium me] Dic raab ſm hebreos a beatum Jheronimũ in translatione hebraica non est proprium nomen illius mulieris meretricis que recepit nuncios iosue a abscõdit vt habetur .ij. iosue sed est nomen appellatiuum a significat super

hugo Per quod biam itelligitur populus gentilis superbus ydolatris et peccatis: qui nuncios christi id est apostolos suscepit et predicationem eorum in cordibus suis abscondit Per babilonez que interpretatur confusio intelligunt generaliter omnes peccatores qui in confusione peccatorum sunt. De

hȳs ergo dicit dominus p̄ p̄phētam. Memor ero raab & babiloīs ¶ideſt gentium & peccatorum ¶ſcientium me ¶per fidem quos conſequenter per partes determinauit dicens ¶Ecce aliemigene ¶ſcilicz gentes ¶tyrus ¶ideſt peccatores qui ſunt in anguſtia penitentie ſicut prius fuerunt i anguſtia peccatorum. Nam tyrus anguſtia interpretatur ¶& populus ethyopū ¶qui peccatorum fuerant obſcuritate tenebrarum ¶hīj fuerunt illic ¶id eſt in ecclesia **Cassio.** De quibus refulgentiū ſanctorum numerus in illa celeſti patria compleatur. ecce gloriosa dicta ſunt de te ciuitas dei.

Hugo que videlicet gloriosa declarat cum ſubiungit dicens ¶Nunquid ſyon dicet homo ¶ **nico** Syon ſignificat ecclesiam. & eſt hic dū caſus vt ſit ſenſus

Hugo Nunquid purus homo dicet. ſyon ideſt perſuadebit eccleſie. iſtud videlicet gloriosum miraculum. quod ſequitur videlicet ¶& homo natus eſt in ea ¶ideſt criſtus homo natus eſt in eccleſia ¶& ipſe ¶chriſtus ¶fundauit eam ¶videlicet eccleſiam in apoſtolis & credentibus qui homo chriſtus eſt ¶altiſſimus ¶ideſt deus. Hoc enim eſt impoſſibile de puro homine fieri vt quis fundat ciuitatem & naſcatur in ea quoniam fundator ciuitatis prior eſt ciuitate. Vnde eccleſia nō potuit hoc de chriſto homine credere niſi in chriſto diuinitatez p̄ opera miraculorum intellexiſſz. Chriſtus enim homo natus eſt in ea: & chriſtus deus fundauit eam

Auguſtinus Sic fundauit ciuitatem eccleſiam. in qua ſpiritualiter naſceretur. quō creauit mrēz de qua carnaliter naſceretur

Collect. Vnde & de beata virgine maria potuit hoc verſus exponi ad litteraz hoc mō ¶Nunquid ſyon ideſt btā **Hugo** virgo q̄ de ſyon ideſt de iudeis traxit originē nunquid dicet cordea ore. ſuppō hō purus eſt. quaſi dicat. Non dicet q̄ filius ſuus purus homo ſit ſed potius q̄ filius ſuus bñdictus ſit de us & homo. Vnde de vtraq; natura eius ſubiungit dicēs ¶& homo natus eſt in ea ¶Ecce humanitas filij eius. & non dicit puer. ſed homo natus eſt in ea. Juxta illud. Jeremie. xxxi. Femina circundabit vi **Nicola.** quia criſtus abſtanti conceptiōis ſue fuit in vtero matris hō perfectus virtutibus & ſcientijs. licet non ſm quantitatem corpois Et ipſe chriſtus qui eſt altiſſimus ſm naturam diuinam fundauit beatam virginem eam confirmando ſua gratia. ita q̄ nec mortaliter nec venialiter peccauit. Et bene iſta ſcimus quia ¶dominus ¶narrabit ¶ideſt narrari faciet ¶in ſcriptis populorum ¶ideſt in euangelijs ad omnes populos predicatis et deriuatis. Et dicit. narrabit. ¶& ipſe chriſtus mihi ſcripſit ſed ſcribere euangelia euāgeliſtis inſpi

rauit[a principuz] idest apostolorum qui sunt principes [horuz] videlicet populoruz ecclesiarum [qui] scilicet apostoli [fuerunt in ea] scilicet ecclesia . et scripserunt christi a ecclesie misterium vt patet in epistolis pauli a aliorū apostolorum Consequenter describit secundus status ecclesie scilicz triumphantis in quo est laus ingis a perhennis . Vnde dicit [Sicut letantium] **hugo** hic sicut in hoc loco est expssium veritatis a non nota similitudinis Cassiodorus quia plenissimum gaudium istius mundi vix est ymago aut similitudo alicuius future felicitatis

hugo dicit ergo [sicut letantium omnium . habitacio est in te] Quod sic legitur . O tu spon: superna habitacio omniū beatorum est in te . sicut letanciuz idest omnes qui habitant in te iocundi sunt a vere letantur . quod de ecclesia presenti non potest verificari . quia semper sunt in ea aliqui afflicti mestitia temporali . Et quia hic versiculus de beata virgine canitur . potest a de ipsa dici . Sicut letantium omnium : habitacio est in te sancta dei genitrix . quia tu spes es . consolacio . refugium . turris fortissima a inexpugnabilis omnibus . qui ad te confugiunt . Vnde cantat ecclesia . Sub tuam protectionem confugimus vbi infirmi accepturi virtutem : a propter hoc tibi psallimus dei genitrix virgo. **Cassiod.**

Laudata est demonstratiuo genere ciuitas illa fidelium . nō temporalibus bonis : sed eterna felicitate mira **Coll.** bilis . ti fulgentij episcopi . Consideremus dilectissimam desiderabilem huius ciuitatis felicitatem . in quantum desiderabile possibile est . Vt enim vere ē considerare nullus sermo sufficiet . de ea enim in quodā loco dictū est . Consideremus quo aufugit dolor . tristicia a gemitus . Quid in hac vita beatius . vbi nulla est miseria . nullus dolor nullus timor . nulla infirmitas . nulla discordia sed cuncta cōsona . qz pax erit a concordia omnium sanctorum letantium in ea : in qua regem christum in decore suo specu lantur . cuius pulchritudo . cuius gloria a maiestas humanuz excedit sensum . O q̄p grandis leticia . q̄p excellens sanctorum gloria . cum vna q̄q̄ facies fulgebit sicut sol a deus erit omnia in omnib9 . O q̄n tanta illis in communi leticia . qualis felicitas sanctorum omnium . qui hic dominica precepta seruantes et ad celestes thesauros terrena patrimonia transferentes . illic in enarrabili iocūditate letātur . Præsta nobis domine ihesu christe rex eterne . vt quod hic verbis de gloria tante felicitatis explicare non possumus . ibi in eterna beatitudine te donante cernamus Qui cum patre et spiritu sancto vīuis a regnas in secula seculorū Amen

psalmus lxxxvij

Domine deꝰ salutis Titulus cāticū psal. filiꝭ chorē In finē pro melech ad respōdendum intellectus emā israhelite Hu. Sciendum qꝫ ī psalmis illis vbi in titulo apponitur psal. fignificatur qꝫ ille psal. agit de operacōne: vbi aūt apponitur cāticum ibi agit de spirituali leticia: vbi autez vtrumqꝫ sicut hic insinuatur qꝫ de vtroqꝫ agit. vnde pōt de facili intelligi titulus iste Cuius sensus talꝫ ē. Hic psalmꝰ dirigit nos in finem idest in cristum vt sepe dictuz est. quia ad ipsum tendimus tanqꝫ ad finem nos proficientem. a est cāticū ps. qꝫ hortatur nos ad opandum in leticia spirituali Et cantat filiꝭ chore idest imitatoribꝰ passionis christi pro melech ad respōdendū Melech īterpretat chorus Filiꝭ ergo chore hoc est vere christiani debent esse quasi chorus p lataz imitacōnem passionis christi respōdentes precentori christo qui pmus incepit pativolūtarie a cum leticia sm qꝫ dicit petrꝰ a ī. xps passus ē p nobis: exemplum vobis relinquens vt sequamini vestigia eius Et hic est intellectus eman idest videredum christi. Naz eman frater interpretatur. a additur israhelite. quia tales imitantur christuz qui sunt israhelite idest solum deum intencōnis oculo in suis operibus considerantes. Nam israhelvidens sm interpretatur Intencōne monet christi passionem imitari

Nico Nam sm Augustinum a Jeronimum materia huius psalmi est. Passio dñi nri ihu christi quam ps preuidit per spiritum pphecie a eā scripsit hoc psal. ī psona xpi hoīs ad prēz. d.

Domine ꝓne gnatis gubna cōis Hugo Deꝰ auctor salutis mee p quē spero saluari

Cassi. Nam q salutis fue deuz pfiteꝫ auctorē. oīa q oportuerat dici plenissime ac breuit explicauit. Sic magister optimꝰ cū prem pcatur. nobis quēadmodum supplicare deberemꝰ ostēdit a addit im die idest in prosperis clamauí orando a nocte idest in aduersitate coraz te īmtēcōe puā vt quia vtrūqꝫ tempus humanaz vitam complectitur: iugiter se deminū orasse declarat Ntret i cōspectu tuo oro mea Nico. Est eī oro qi nūcꝰ ad deū cui pmo datur accessus a sēdo audiētia ppt qđ sequitur imdina aurē tuā ad pcēm meā exaudiēdo eā p effectū Cass Inclinat autē minꝰ. cū miseicors dicitur audire Cāu sue oro ois oīt dicēs Via repleta ē malꝫ aia mea Malꝫ vtiqꝫ nō fuis q pctā ñ habuit ꝫ delictis mūdi quibꝰ laborabat hūanitas Peccata ei ppli p cuntis pius mi serator ad amme sue molestiā trahebat dum omnibus condolebat

hugo a vita mea corpora lis inferno appropin quauit idest morti expositus fuit quia qui est in morte prope infernum est. Deinde cuipat eos qui

putabāt xp̄m mortuum fuisse sic cōmuniter alij moriuntur dicens. Estimatus sum ⁊ a iudeis ⁊ cum descendentibus in lacū ⁊ qe sic reli quos pctōres me morti subiere ar bitrati sūt a descendere in lacū sepul chri vel in pfundū infernī ⁊ factus sum sicut hō sine adiutorio ⁊ ⁊ re putatus sum apūd eos q̄ nullum hūs adiutorē ad liberandū. Vñ dixerūt. Mat. xxvij. Alios salvos fecit: seipsum non potest salvum fa cere. Sed oñdit q̄ ita nō erat sic il li estimabant. Vñ addit ⁊ inē mor tuos liber ⁊. Cass Solus inē mortu os liber fuit: qui ipsa mortis claustra cōfregit. Et li cet sic essem liber vt xp̄us ptāte po nerem aiam meā a iterū resume rem. tñ Estimatus sum sic vulne rati ⁊ flagicios q̄ exigentib⁹ suis culpis occidunē. Vñ trāslacio le braica habet sicut inēfecti etiā me putauerūt ⁊ tanq̄ dormiētes in se pulchris: quorū nō es memor am plius ⁊ tanq̄ vnuz de malefactori bus q̄ peccatis exigentib⁹ a te red duntur. Hugo ⁊ Et ppter hoc alieni. ipsi ⁊ viz iu dei ⁊ de manu tua ⁊ idē de adiutorio tuo ⁊ repulsi sunt ⁊ q̄ me sine adiu torio tuo putauerūt ⁊ posuerunt me in lacu inferiori ⁊ Lacus q̄q̄ po nitur p torculari sicut ibi. Mat. B. xxi. Et fodit in eo torcular posue rūt me in torculai crucis. et addit inferiori ⁊ in vilissimo tormēto cū latronib⁹ vnde subdit ⁊ in tenebro sis. ⁊ inter malefactores peccatis obscuratos. q̄ inē duos latrones crucifixus ē ⁊ et in vmbra mortis ⁊ in morte carnis Mors enī carnis vmbra est eterne a vere mortis. sicut somp̄n⁹ vmbra est hui⁹ mor tis carnalis. de inde oñdit q̄ non tm̄ mortem a omnia tormenta aīa mortem passus est. Vnde subiun gīt ⁊ Vp me confirmatus ē fu ror tu⁹ Iero Quia peccata genti us ⁊. um in me suscepi. Id circo furor ē tuum a rigor ē iustitie quē in gentib⁹ effusurus eras sup me vemire fecisti. Vñ subdit ⁊ a om nes fluctus Hugo a omnia tuos ⁊. tormēta ⁊ induxisti sup me ⁊ q̄ colaphiza tus. consputus. ligatus. flagella tus. crucifix⁹ lancea pfossus sum. Cassi. Credebat enīz de⁹ imbu xisse sup xp̄m amplissi mas indignacōes q̄n eum potuit crucifigi: mortem illam putantes penalem cum dispensacōis ei⁹ glo riam non viderūt Sequitur ⁊ Lon ge fecisti notos meos a me ⁊ vide licet apostolos a discipulos meos qui omīs me relicto fugerūt Mat. xxvi ⁊ posuerūt me ⁊ viz iudei ⁊ abho minacōnem sibi ⁊ In abhominacō nem xp̄s a iudeis tūc positus ē. q̄n pretereuntes scribe a pharisei cru cifixo imputabant dicētes. Vach qui destruit templum dei. et in tri duo illud redificat et cetera que sequuntur ⁊ Traditus sum ⁊ a iu da ad mor Hugo ⁊ La ñ egre tem. diebar ⁊ ⁊ non manifestabam exterius q̄ deus eraz. vnde ysa. xlv. vere tu es de⁹ absc̄ondit⁹. Latuit ei sub infirmi

tate carnis: et sustinuit expectandas
iniurias. vt patientiā doceret.

Cass. Vel de custodia nō ē im
gressus in q̄ cū pylatus
quasi loquez inualidū retrusit. Oculi
mei languerūt pre inopia ¶ Duz
nusq̄ legim⁹ oculos xp̄i corporales
infirmatos fuisse restat vt oculos
eius aplos intelligere debeam⁹. q̄
in corpe eius v̄m ecclā tanq̄ oculi
celesti lumine viguerunt.

Hugo Dū enim infirmati
sunt p̄ inopia ostan
tie a fidei. cū fugerūt vt dictum est
¶ Clamaui ad te dñe ¶ Mat. xxvij.
dicens. Deus deus lamazabatani
¶ Tota die expādi ad te manus me
as ¶ in cruce. Vñ ysa. lxv. Extendi
manus meas tō die ad pplm incre
dulum. Vel manū dicit opa sua.
quibus factus ē patri obediens
vsq; ad mortem crucis.

Aug⁹ Sed q̄ solis p̄destina
tis ad eternā vitam et
nō omnibus ipsis int̄ quos facta
sunt eius bona opa p fuerūt Ideo
cōsequenter adiecit ¶ Nūq̄d mor
tuis ¶ nō corpe sed corde & obstina
tis q̄s tua miracula ad vitaz fidei
nō mouerunt ¶ Facies mirabilia ⁊ ¶
quasi di **Cassi.** Talibus nō p
ceret. derūt opa tua:
sed ipsis mirabilia tua sūt ad sa
lutē. qui magnalia tua sub credu
litate conspi **Hugo** ¶ aut me
ciunt dici ¶ idē
bonī predicatores q̄ medici dicun
tur animaz ¶ suscitabūt ¶ mortuos
in peccatis vel in pfidia ¶ a confite
bunt tibi ⁊ ¶ p fidē. q̄ dicat. Nō. q̄
frustra laborat extrin⁹ lingua p̄di
catoris. nisi interius operet grā sal
uatoris. Corpus ät sub ditū pecca
tis sepulchz̄ ē aie mortue. quam
nemo p̄t ad vitā btām resuscita
re nisi solus deus etiam ad iram.

Cassi. Si medici p̄nt bñficio
artis salutez impēdere
languoribus: nullateⁿ tū p̄nt mor
tuos resuscitare ¶ Nūq̄d narrabit
aliquis ¶ exūs ¶ in sepulchro ¶ vi;
peccati ¶ misericordiam tuam ¶

Aug⁹ Cuius mors aie iacet sb
corpis pōdere ¶ et veritā
tē tuā in p̄di **Hugo** ¶ v. in oī
tionē ⁊ ¶ facione
peccati. quasi dicat. Nō.

Cassio. q̄ nemo putet ver
bū dixisse: quā vite
tur negligēs p̄terire. Perdicō ap
pe iuste vocata ē. vbi veritas non
admittitur: sed sola obstinatio ac
stodi **Hugo** ¶ Nunq̄d cog
tur. noscent in tene
bris ¶ p̄cōz ¶ mirabilia tua ¶ & mi
sericordia tua p quam mirabilia
operaris. p̄cōres iustificādo. hoc ñ
cognoscit in p̄cīs: q̄ lux in tenebris
lucet. et tenebre eā nō oppreḥendit
¶ et ¶ nūq̄d etiā cognoscet ¶ iusticia
tua in tra obliuionis ⁊ ¶ hoc est in
corde pec **Cassi.** Sz hec oia ideo
catoris. dicta sūt. ne in
inferno eius aīa relinq̄ret: sed ce
lerrima resurrectio puerret. Deni
que xp̄s qui p̄ nos persona capitis de
sua passione locutus ē qui p̄cepto:
B in psona membroz tradit dicens.
¶ Tego ¶ ne cū illis mortuis pire;
¶ ad te dñe clamaui ¶ qui potes in

pcc̃atis mortuos suscitare: a in firmos curare. Et q̃ ad clamorẽ sequẽt grã que in orõne impetrat. addit Let mane ⁊ in tpe gre Loro mea pueniet te ⁊ vetuy ad iudiciũ

Aug⁹ Vt aũt orõ ista fructuose sciat a exerceat. differtur ꝓpo fidei bonũ q̃ in eternum dabit: a mala tñ situra crebrescũt do sequit Et q̃ d repellis domine oratione meaz. ⁊.

Hugo Oro eñ repelli videt. dum differt dari q̃ petit. differt enim vt ardencius aptetur Auertis faciẽ tuã a me Loquitur de do ad modũ hois: q̃ hõ aũtit faciẽ ab eo. quem non vult exaudire

Aug⁹ Aũtit enim de⁹ ab orõibꝰ faciẽ nõ exaudiẽdo id q̃ volunt: q̃n sibi nesciunt nõ expedire q̃ petunt. Seq̃tur ꝓpter eccẽ ꝓ mẽbris suis dicens Saup sum ego Lfuriẽs a sitiẽs in hac pegrinacõe bona vñ sacia bor in patria Let in laboribꝰ Letiaz sum La iuuentute mea.

Hugo .s. a tpe abel Tũc em fuit iuuẽtus eccẽ: et ex tũc fuit crebro in multis tribulationibꝰ. Vñ in alio ps dicit. Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea Lexaltatus aũt Lin diuiciis a in potẽtia seculari Lhumiliatus sum La tribulacõe insurgẽte Let cõturbatus Ltrãquillitate amissa pacis. Quia vñ videt eccã exaltata a dña facta. inde magis est effecta serua pncipibꝰ a tyrannis. q̃ iam nõ ẽ in eccia q̃ pncipibus a tyrannis eaz opprimẽtibus se audeat opponẽ. eo q̃ omnes timẽt diuiciis suis Al. Vt sit vox populi pmittentis.

Cass. Lexaltatus sũ Ltumens in cogitacõe tpaliuz diuiciay Lhumiliatus sũ Lin confessione pcõy Let turbatus sũ Lconfusus depssione otritionis. q̃n illa q̃ male gesseram. pñe medicamẽto dãpnauí. O bta cõfessio q̃ eternũ tollis opprobriũ. Nã quicq̃d in rea tum venerit: p pñam perpetuis seculis erit absolutũ L Ne me ⁊ ne me sicut trãslatio hebraica habz Ltransierunt **hugo.** id ẽ casliire tue. gacones quibus me purgas a emendas. Et bene dicit. transierunt. q̃ quos dominus in hoc seculo corripit et flagellat. in ipsis ira eius non manet. sed transit in reprobis. q̃ hic non castigantur. Ira domini pseuerat sic de talibus dr. Jo. iij. Nõ videbit vitã s ira dei manz sup eũ

Cass Let terrores tui Lde futuro indicio Lcõturbauerũt me Lquos omnis caro pectrix formidare dil **hugo.** Circumsatur. dederunt me Lhmõi tribulacões a terrores Lsicut aqua L⁊ habundanter Ltota die circũdederũt me simul Lvt maior esset tribulatio et castigatio elongasti a me amicum et proximum: a notos meos a miseria Lsupple

Cas Hec frequenter pios mea. martiribꝰ cõtigerũt: a quibꝰ terrore mortis officia humana subtracta sunt.

Collector. Translacio romana

sic habet ⁊ longe a me fecisti amicos meos ab se ipsa sodalem: notos meos abstulisti. Que gña hoim fiūt longe frequenter a fidelib⁹ in tribulacōne aut in paupt̄ate cōstitutis. Vnde ꝓuerbi. xiiii. Etiā ꝓximo suo pauper erit odiosus: amici vero diuitis multi. **Cassi.** Cantat iste ps̄ cōtinuo gruea cōcorditer filiis ecclie xp̄ianis sicut in titulo p̄dictū est. qñ fidelis ꝓpls xp̄i secutus sanctissimā passionem devota imitacōe tenuit. hinc em confessores carcer tenuit inclusos. hinc martirū purpurea bisso p̄ciosi or sanguis emanauit. hinc ap̄lorum dicta p totum orbē tonuerūt. hinc tanq̄ sol purissimus fides sancta processit. hinc ab tpales seculi molestias pferendas xp̄iani fideles animant. vt et ne vitē p̄mia conquirant. Qua ꝓpter nullus paueſcat miserias que faciūt btōs: nullus tormenta formidet q̄ dant perpetuam sospitatē: nullus timeat tristiciā: que gaudiū tribuit sempiternū. Quis em ex hac pēas. molestias. paupertatē a miserias corpales quas xp̄s dñs pferre dignatus est. Quis sane mētis putet opprobriū qđ elegit creator cū dēorum sustinere. Quo circa p eo subeamus mundanā calamitatē si cum ipso p̄hennez volumus habere portio. **Col.** Si ei cōpatimur. et cōregnabim⁹ xp̄o dño. quē nos supplices deprecamur. vt nos sua passione a laqo infernī liberatos. sua fortitudine roborare. et de sēde mortis nexibus dignet absoluē: qtinus expeditia liberi regno eius mereamur adiungi. qui est benedict⁹ in. s. s. Amen.

Psalm⁹ .lxxxviii.

Misericordi. Titulus intellectus ethan israelite. **Aug** dñs xp̄s annūciat in hoc ps̄ in q̄ agitur de mutacōe veteris testamenti a cōfirmacōe noui: et de spe quā habem⁹ in dño nr̄o iesu xp̄o. Ethā vero robustus interp̄tat. et ista lita virtutes dum interpretatur.

Nico. Itaq; ꝓpheta p spiritum intelligens christi regnum futurum a perpetue duraturum.

Glo Infirmus in se sed in misericordia dei robustus. ab eadem sic incipit dicens

Misericordias domini. **Nicola.** Licet in deo tm̄ sit vna mia. sic ut a vna voluntas: tm̄ habet multos effect⁹ ex quib⁹ nominat in plurali

Iero Multitudo beneficiorum ergo intelligit q̄ dñs pi misericordiē p filiū suum ecclie fecontulit quibus hominem peccato mortuū dignat⁹ est visitare p filiū

Collect. Beatus bernard⁹ septez assignat misericordias dei sic dicens. Septē inuenio in me dei mias. Prima est q̄ a mltis pcātis adhuc in seculo me positū custodiuit. mihi occasionē peccandi subtrahendo: et virtutem peccatis resistendi dando. Sicut e

ñ multa ꝛcidiſſe ꝛa in alia poterã ꝛcidiſſe peccata. niſi cunctipotẽtis pietas me conſeruaſſet. Secunda miſericordia fuit expectatio ſuſtinẽtis. qua tardabat mihi inferre vltionem. Ego peccabaz: a ipſe diſſimulabat. Sed q̃d pdeſſet expectatio niſi ſeqũetur pẽitudo. Cumul9 eſſet damnacõnis. dicẽte dño Hec feciſti: a tacui. Tertia mia fuit q̃ ad pñam me conuertit mutans cor meuz. vt amara ñ fierent q̃ male dulcia p̃us erant Quarta mia fuit q̃ ex toto indulſit ñ pcã mea. vt in eoz numero me inueniret de quibus ps̃ ait Bti quoz remiſſe ſunt iniq̃tates. Sequitur q̃nta miſericordia p quã mihi otinendi dẽmceps a emendatius viuẽdi preſtitit vitutem: ne ꝛcidiñ paterer: a eſſet nouiſſimus error peior priore. Sexta mia eſt gr̃a pmerendi ℔ etna q̃ gratia in tribus oſtat. ſ. in odio p teritoz maloz. in otemptu p̃ſtis ſeculi: a in deſiderio futuroꝝ bono ꝝ. Septima miſericordia eſt ſpes obtinendi gaudia promiſſa. Miſericordias ergo dñi ℣ Psalm. Cm ẽternũ cantabo non ſolũz in p̃ſenti cũ iuſtis: ſed etiã cũ angelis i futuro. Hic obiect Gre. libro. x. moral. d. Vbi nulla erit miſeria quomõ erit miſericordia. Ioh. q̃ ſum9 q̃ miſericordia ſaluati ſumus. ſemp memores ei9 miſericordie erim9. non tamen ſi in memoria doloruz: ſed in iocunditate gaudioꝝ

Caſſ Sequit. In generatione. ſ. iudeoꝝ et generationem. gentium id eſt co

tam iudeis a gentibus Iero annũciabo veritatẽ tuã. id eſt chriſtum tuũ. in ore meo. in quo fit confeſſio ad ſalutem ℣ Caſſio. Et tẽnebicit i ore meo. quia quod ex ore prodit. cito dilabitur. quod vero in ore verſatur. diuina deuotione celebratur nico Ratio huius laudis p̃cipaliter eſt perpetuatio regni chriſti. vnde ſubditur. Quoniam dixiſti id eſt ordinaſti. in ẽternum miſericordia tua edificabitur in celis. quia per effectum diuine miſericordie circa chriſti miſterium ẽparatur ruina angeloꝝ. Vel quoniaz dixiſti. per proplxtas Caſſ Miſericordia edificabitur in celis. id ẽ per apl̃os q̃ celi appellant. Mia tua faciet de pfidis fideles. vñ apl̃o cũ p dicacõnib actũ ẽ vt depulſa idolatria inculcaret gẽtib9 religio xp̃iana. p̃parabitur vitas tua. Petr9 cantor. q. in apl̃is vitas pmiſſionum dei q̃dammõ ẽ oñſa. dixiſti etiam

Oſpoſui teſta mentũ meũ. ſ. nouũ in q̃ hu est pmiſſio hẽditatis celeſtis. a hoc teſtm confirmatũ fuit i morte xp̃i ſic dic apoſto. ad hẽb. v. Seqũtur vox p̃is de xp̃o. iurani. v ſtabilitẽ pmiſi. dd ſeruo meo. v xp̃o dño q̃ ex gne dd carnẽ aſſumpſit a do p̃i tanq̃ ei9 ſeru9 oues pditas ad caulas padi ſi reducit. Jp̃i ãt hoc pmiſi viz. vſq̃ i ẽtnũ p̃parabo ſẽmẽ tuũ. v fideles in te credẽtes. Et edificabo i gnatiõe i gnationẽ. v i ẽtnũ. ſedẽ tuã Caſſ. Jp̃i ei tũc ſedes pmittebat

tur que postea in scōy pdoribus erat fa
Hugo Sedet in nois
cieba. .xp̄s: nunc re
gens p grām a in futuro regnans
p glo **Iero** Seq̄tur vox ppheta
riam. ab p̄iem Q ōfite
bunt celi mirabilia tua: etenim eti
am veritatē tuā in eccia scōy ⁊
apli predicabūt ihm xp̄m a que
p eū oparis in congregacōe scōy Et
merito xp̄s laudādus ē a p̄dican
dus Q mī qs in nubib⁹ eq̄bit do
mino ⁊ ppbis q̄ vtiq; nubes dicū
tur ppter pluuiaz doctrine aut qs
erit do filiis i filijs dei. ⁊ Multi fūt
filij dei p adopcionē: ꝫ null⁹ vmge
nto deo vero potest assimilari.

Hugo Propter qd subdit
Deus q̄ glorificat
in cilio scōy ⁊ Quoy cilio ēvt ab
omnib⁹ glorioſus p̄dicet a laudet

Cass. Ipse enim dñs xp̄s q̄ fic
.p̄dicat a scīs magnus ⁊
dī. q; deus est a tribibus ⁊ ap tāte
mirabilis sup omēs ⁊ tā angelos
q̄ sanctos q̄ in circuitu eiꝰ sunt ⁊

Jeroni q̄ ei dono gratie eiꝰ
p innocentiā vite ap
propinq̄re **Cassi** Jure ꝫ supē
meruerūt. .eos ille pba
tur excelsus .p quē omnes noscū
tur esse glorioſi. ppter qd adhuc
subdit Q Omine deus vtutū ⁊.

Nico ⁊ angeloꝝ q̄ sūt execu
tores ⁊ mee voluntatis.
vñ a vn⁹ ordo medie ierarchie no
minat virtutes q̄s filis tui q̄i di
cat. Null⁹ p equalitatē potēs es
dñe potentia infinita q̄ soli deo cō
petit a veritas tua in circuitu tuo ⁊
veraces tui associant tibi in pñti
p gratiam et in futuro p gloriā.

Hugo Q Vdñaris ptāti
maris ⁊ ⁊ pncipi hu
ius seculi motū ātē fluctuū ei⁹ tu
mitigas ⁊ ⁊ ēptacōes q̄s omouet
seruis tuis. vñ ⁊ ad chō. .p. Fidelis
deus qui nō patiet vos ēptari sup
ra id q̄ potestis ferre Q Vhumili
asti sicut vulneratū supbū ⁊ dy
abolum q̄ppter suā supbiaz tanq̄
vulneratus et directus de celo cor
ruit in terram in brachio ⁊ tutis
tue ⁊ ⁊ in potētia ⁊ imitatis tue vel in
brachio extenso in cruce dispersi
sti q̄ si victos a cōfusos omēs imi
micos tuos tā demones q̄ impfi
les iudeos q̄ p orbem terrarū sunt
dispsi Q ui sūt celi ⁊ Istā missice
expomēt multiplicit xp̄m cōmēdā
do Vñ dicit ppheta O xp̄ē. tui sūt ce
li ⁊ scā viti q̄ in terris positi celestez
aguntvitā et tua ē tra ⁊ ecciā p
illos celos cōplura pluuia doctri
ne a exēplo scē vite Et merito tua
est. q; orbē tre ⁊ vim salē eccāz
p orbē terre diffusā et plenitudi
nē eius ⁊ .s. omēs xp̄ianos q̄ implēt
eā tu fundasti ⁊ ⁊ firmasti in fide
Laq̄lonē ⁊ ⁊ dyabolus q̄ dixit. Po
nā sedē meā ab aq̄lonē. a ero filis
altissimo a mare ⁊ ⁊ elatos a ma
los homies huiꝰ seculi tu creasti in
imq̄ntuz mali sunt. ꝫ imq̄ntū homies
sunt. dem de cōmēdat xp̄m a oner
sione hoim dicēs Q habet et ter
mon in nomine tuo exultabūt ⁊.

Nico Thabor ē mons in ter
ra pmissionis i quo fu
it denunciata victoria barach de

fitata iudicium. iiij. Permon est mõs ꝓmquus loco iordanis vbi transierũt filij israhel sicco pede.

Hugo Thabor interpretat lumẽ uenies et figit iudeos ad quos primo uenit lumẽ cognitionis dei p legem Hermon interpretatur anathema eius et figit gẽtes que prius erãt anathematizate ⁊ supate a dõ ꝓter prevaricationẽ. De hijs ꝑ dicit thabor ⁊ hermon ⁊ iudei ⁊ gentiles cõiuncti in xpõ tãꝑ in lapide angulari O xpe in nomine tuo exultabũt ideo q̃ a xpõ xpiam vocabunt ⁊ p illud nomen saluabunt actu. iiij. Ideo sb dicitur tuum brachiũ quo redemisti xpianos ⁊ diserpisti inimicos eius cũ potentia qua potes ⁊ amicos defendere ⁊ inimicos prdere et vt hoc fiat firmetur manus tua ⁊ operatio ymbicte tue contra inimicos nostros et exaltet dextera tua. id est augeat numerus eoꝝ q̃ in dextera sunt cõstituẽdi. Postea cõmendat xpm a iustitia dicẽs. iustitia et iudiciũ prepacio sedis tue ⁊ sedes tua viz ptãs iudiciaria q̃ erit nata est tunc apparebit pata q̃ in generali rẽsurrectione uenies ad iustificandũ. Et interim anteq̃ veniat et secundus aduentus tuus. misericordia et veritas precedet faciẽ tuã q̃ dicat anteq̃ faciẽ iratam ostendes in iudicio misericordiã q̃ deles pctã ⁊ veritas quia solues promissa precedent faciem tuam iratam vt dictum est.

Cassio Postq̃ ethã ille sanctissimus quem titulus premisit visus ẽ dei prdicasse misteria. beati populi mirabilia laudes aggredit dicẽs. btus ꝑs qui scit iubilacõem. hic ẽ principium versus sedm trãslacõem nam ⁊ q̃ immensam leticiã suam non imꝑtijs viribꝰ ꝑ in dei cognitione fuisse. **Gre** Libro. xx virtute. xiiij mo rabilium. Jubilus dicit q̃ ineffabile gaudium mente concipit q̃ nec absconditi possit nec sermonibus explicari ⁊ tñ quibusdam motibus proditur q̃ quis nullis ꝑprietatibꝰ exprimat nõ em ait qui loquitur sed qui scit quia sciri quidem iubilacõ mtellectꝰ ꝑt q̃ quis exprimi ñ ꝑt

Nõ quid est jubilus:

Cas Ille vero ꝑs beatus est qui laudes dei non solum ore cantat sed etiã lumine mentis intelligit. Intelligere ãt siue scire est scripturas sanctas catholicis regulis vt q̃s ꝑscrutetur si dicta patrum salutari dogmate cõprehendat addidit premiũ quod tales sequitur. **Jero** Domine in illuminacione vultus tui ambulabunt ⁊ in illuminacione spiritus sancti. **Hugo** Benevidencient. et in nomine tuo. christiani exultabũt tõ die ⁊ toto tpe.

Cassio Vite siue quia nõ decet aliquando desinere vnde constat perpetua et copiosa gaudia prouenire. **Hugo** Leti iusticia tua id ẽ in iusta vita a te eis data exaltabũt. **Cassio** quãdo in illa resurrectione fuerint ad dexteram collocati et dñs

dicturus est eis. Venite benedicti patris mei percipite regnum. Ecce q̄ lia dona data dicat scientibus ubi lacōem. Quapter negligenciam noxiam p̄fciamus ⁊ ad intelligē cie beata studia conferamur. vt a hic donāte dño suauí exímde epulacione pascamur: et ibi perpetue leticie pfru

Hugo dico q̄ b amur. pseuera būt a'm futuro exaltabunt. Q̄m gloria virtutis eox tu es. q̄ de bonis que facūt nō queūt gloriaz apud mundū: ſ tm̄ apud te. ím q̄ gloriant de suis virtutib⁹. Et i bñ placito tuo. ⁊ i bona voluntate tua et nō ím nostris meritis. exaltabitur. in futuro. Coronu nostrū. ⁊ illa ptās. illa dignitas quam habebimus im

Nico. Et q̄ p bene futuro. ficium incarnacōnis xp̄i est assecucio būtudinis. ideo subdit dicens. Quoniaz dñi est assumptio nra. ⁊ xp̄s dominꝰ assumpsit carnē nrām ín vnitate suppositi. a. p id ē. hec assumptio est. sancti israhel regis nri. ihesu xp̄i qui p̄prie dicit israhel ⁊ vir videns deum: q̄ anima eius dare vidit deū ab īstāti creacōis sue

Hugo. Post q̄ p̄pheta in persona sua locutus est laudans dei mias: nūc deum p̄cez índucit multa de filio p̄mittentē. primo dicens deo patri. Q̄ Vnc. q̄n michi revelabas. locutus es ín visione. ⁊ occulta revelatione sanctis

Cassi. Qui ím otēplatuis. cōe certissima constitutio videtur mēte q8 ore p̄dicabant. Dicne ē q̄ p̄pheta etiaz videns nūc patrē. a. dixisti. ⁊ p̄místi hoc viz q8 sequit. posui. iam predestinacōnem. adinventū. humanitatis gnis. ím potente. ⁊ ín xp̄o q̄ ín alio p̄s dicit. Ego āt cōstitutus sum rex ab eo sup syon montē sanctum eius. et exaltauí electū. viz ipsum xp̄m. de plebe mea.

Jero. Qui p̄ptera electus de populo dī. q̄ carnez assumpsit ex homine. I Quem dñs seruū meuz. q̄ formā seruí accepit xp̄s natus ex semine Jesse ei ne dauid.

Hugo. xp̄s ē dauid ⁊ manu fortis: q̄ sicut dicit būs bernardus. Ipse debellauit aereas ptātes nō equo residens. ſ ím cruce pēdens: nō manu armata sed cruci affixa. oleo scō meo. liberū plenitudine grāz. vnxi eū. tanq̄ pugilē otra dyabolū fiē ím alio p̄s dictū ē. Vnxit te deꝰ deꝰ tuus oleo leticie ⁊ grē. Vñ Joh. iij. debit ei spūm nō ad mensurā: q̄ xp̄s hō habuit ím se septē dona spūssanctide índe ome dat xp̄m ab vnione diuine nature dicēs. manꝰ eni mea q̄ dicat. Jdo sup omēs hebit dono rū spūssancti vnctionez: q̄ erit deꝰ et homo: et non hō purus vt alíj. Et hoc est q8 dicit. Q manus enim mea. ⁊ filiꝰ viz me. Lauxiliabitur ei. ⁊ xp̄o hoi. et brachiū meū. ⁊ idē filius i sua dimitate. confortabit eū. viz xp̄m q̄ntū ad humanitatē Hoc auxiliū. hec confirmacio fuit ím vnione dīne nature ad naturaz humanā Thomas ím oppōdio. Naz ab īstāti conceptōis xp̄i ím vtero

virginali fuit ibi cōsolidacio sanguinis. figuracio. aīatio. deificacō corpis xp̄i: q ab hora concepcōis xp̄i vnctus est dōmis spūssancti: et sciuit omnia sm q homo.

Hugo deinde recōmendat xp̄um a pacia dicēs ¶ Michil pficiet ¶ qi dicat. Ita erit cōfirmatq michil pficiet limmicus ¶ v diabolus li eo ¶ v otra eū let filius imq̄tatis ¶ v iudas ¶ nō apponet nocere ei ¶ qr licet iudas vel ppl's iudaicus filiq diaboli euz adhuc corruptibilē ad patiendū traḋat: nō adḋit vt posit ēsurrecti onem iterum ei nocēat. qr vt dicit paulus ad rō. vi. xp̄s resurgens ex mortuis i ā non morit: mors illi vltra nō dñabit. Deinde cōmēdat eū ad destructō em inimicoz eius dicēs ¶ et cōcidā a facie ipsiq inimicos eius. ¶ **Iero** Judeos vtiq. q se sua tinsione et reprehensione tanq oscisi gladijs. discedebāt a cōspectu eius ¶ et odientes eū ¶ viz demones ¶ in fuga; ouertā ¶ qm cora eo sepius fugiebāt clamātes. Quid venisti añ tps torq nos. ſ sam? qr tu es filius dei. Deinde commendat eū ab equalitate patris dicēs in psona patris de filio. ¶ et **Cassio**. veritas mea ¶ p quā iudicabit mūdus ¶ a mia mea ¶ p quā pcta dimittūtur ¶ cui ipso ¶ xp̄o voie ¶ et in noie meo exaltabit cornu eius ¶ v ptas eiq ficut ipe dicit. Data ē michi oīs ptas: in celo et in terra. **Hugo** et post nam in mari manū eius ¶ v dr̄a ponetur gentibus ¶ a in flumina q ¶ v in fluuios hoibus ¶ dextera eius ¶ v opacōez eius q ad dexteram eius collocabuntur. Deinde cōmendat eū ab eterna natiuitate dicēs ¶ Ipse ¶ xp̄s ¶ inuocabit me ¶ dicēs ¶ p̄r meus es tu ¶ scdm q deus sum. a ¶ deus meus ¶ scdz q hō fū ¶ et suscepto; salutis mee ¶ v suscepto; mee humanitatis ad salutez ¶ et ego p̄mogenitum ponā ¶ v ostituā illū ¶ vt sup omnes teneat p̄matū a dñacōem de quo apl's ad rō. vait. Qui est ymago dei invisibilis: p̄mogenitus oīs creature Et in apoc. Qui ē testis fidelis. p̄mogenitus mortuoz: et p̄nceps regū terre. Hanc dignitatem aperit cū subiungit ¶ exelsū pre regib9 terre ¶ sic in. lxx. ps̄ dictū est. Et adorabūt eum oēs reges qm̄ ascendens celos exelsior est ommibus Et q hec dñacio non est tpalis oñdit cum subdit ¶ In eternū seculo; misericordiā meaz ¶ cui debuit dicere. regnum. dixit miam qr quicqd habuit xp̄s homo. misericordie fuit. q fuit in carnis assumptione ¶ a testamentū meum fidele ipsi ¶ viz faciam. Ad honorez eiꝰ xp̄i fecit deus p̄ fidele testamētum suum v promissiones suas qr qs xplete de ipso p̄dixerant opleuit in eo Deinde commēdat eū a successione plis spūalis cui subiungit ¶ et ponā in seculū seculi ¶ v meternuz ¶ semen eius ¶ populū viz xp̄ianū quod doctrinā eiꝰ imitat ¶ et thronum eius ¶ v congregacōem sanctorum que in ecclesia est in q deꝰ

tanq̃ in throno reſidet que ꝯ gregacio erit. ſicut dies celi. qui ſemp durabũt in regno dei.

Caſſi. Vl'thro nuz dicit poteſtatez futuri iudicij: que tãta veritate pagenda eſt vt ſanctis oĩbus celeſti claritate prefulgeat.

Hugo Et qz p̃miſerat ſic de filijs chriſti: poſſet aliquis credere qz hij filij non poſſet peccare. vel ſi ſemel peccaſſent ad numeruz filioz redire non poſſent. Cui opinioni cõtradicẽs ſubdit. Si autez dereliquerit. male agendo. filij eius. xp̃iani. legem meam. decalogi vel euangelij. Let in iudicijs meis. hoc eſt i caſtigationibus et opibus meis. nõ ambulauerint. male ſencẽdo. Si iuſticias meas p̃phanauerit. male loquendo. Let mandata mea nõ cuſtodierint. puerſe opando. Si hec mq̃ fecerint. ñ ideo delebo eos: ſed viſitabo. ſicut medicus ap̃ in virga. que non occidit ſed caſtigat: a hereditati ſeruat. In vga ergo vim leui correctione. imq̃tates eoz: et in verberibus peccata eoz. vim grauia aſſidua tribulacõe Et hoc ex magna miſericordia eſt. vnde ſubdit. Miſericordiaz autẽ meam nõ diſpgam ab eo. ſa populo xp̃iano reuertenti ad me. neq; nocebo. ſupple ei. in veritate mea. vim die viz iudicij quãdo i veritate iudicabo. Neq; p̃phanabo. violabo. teſtamentũ meũ. ſñã quicquid p̃miſi faciam ſaluãdo illos qs p̃deſtinaui et elegi. Let que p̃cedunt de labijs meis. vde labijs ſanctorum p̃phetarum per quos locutus ſum. nõ faciam irrita. qm̃ oñia que p̃miſi implebũtur. Semel iuraui in ſancto meo. vim me ſancto ſicut geneſis. xp̃ñ. dicitur p memetipſum iuraui dicẽs. ſi. pro non. de uid. xp̃o. mẽciar. implere qđ promiſi xp̃o icarnato viz hoc quod ſubditur. ſemẽ eius. vfidelis populus xp̃ianus p verbum predicacõis eius acq̃ſitus. in eternum manebit. Manebunt enim ſancti in eternum qui in ſancta conuerſacõe xp̃m imitãdo p̃ſeuerant. Et thronus eiz. anima viz iuſti in qua xp̃s reſidet. a iudicabit: erit inq̃ ſicut ſol. Decẽp̃ma ſtola viz qz iuſti fulgebũt in anima. ſicut ſol i ſpectu meo. ſm dei cõtemplatione. a eiz amore etiam ardebunt: quando erunt in patria. Deinde declarat ſecundã ſtolam quam habebit corpz cum ſubdit. Let ſicut luna pfecta in eternum. Modo eſt corpus hominis ſicut luna impfecta qz variatur et deficit diuerſis infirmitatibus et mutationibus: tunc vero erit immutabile ſicut luna pfecta abſq; defectu in eternũ. Et huius teſtis in celo. eſt. fidelis. viz qui in carne noſtra ſedet ad dexteram p̃is. Ipſe teſtimonium dat veritati de noſtra reſurrectione futura: in q̃ anima habebit ſicut ſol a corpus claritate cõplebitur vt luna pfecta.

Caſſio. Vel ipſum corpz no ſtris fidelis qz deus verax eſt i promiſſis. Et qz ſupius dixit. Inuenti

dauid seruum meum: ne quisq; pu
taret in dauid qui fuit rex tpalis
q in semine eius promissa adimple
ri. Idcirco subdit destructionez re
gni eius dicens [Q]V vero

Hugo Nec promissa q promi
sisti putentur in da
uid illo tpali rege adipleri [r]epu
listi eum a regno p absolonem: vt
habeat .ij. regum .xviij [d]espexisti
p semei qui pjiciebat lutum ostra
illum [a] distulisti xpm viz filium
[t]uum mittere in q promissa erat
adiplen
da. **Cassio** [H]ucusq; tu
[i]stulisti
in alia ptem testamenti serui tui
[v]etus testamentu datu p moy
sen famulu tuum vt qd iudeis fuerat
promissum: ad utilitatem gentium
vtiq; puueniret Nō em remansit eis
sacerdos neq; templu qd ostat ee
subuersum. Sz xpiani oia fuit ple
nissime consecuti. Merito ergo di
ctum est. auertisti: qm p fidis abla
tum: fidelib9 probat esse cōcessuz
[p]hanasti. **Hugo** [v]phana
tu p misisti
[i]n terra [d]irectu [s]anctuariu ei9
[v]templu dauid. Hec pphanatio
facta e p tytuz a vespasianu p qs
etiam [D]estruxisti omis sepes ei9
[v]muros ihrlm a aliaru ciuitatuz
p circuitu [p]osuisti firmamentuz
eius formidinem [q]s iudeis destru
ctis q pri9 erat sub defensione tua
firmi: facti sunt oib9 in formidinē

Aug Vt dicat peccantib9 di
[d]e9 naturalib9 ramis no
pepcit: neq; tibi parcet. **Hugo** [D]ri
puerunt
eum viz populum iudaicu [o]es
transeuntes viam eos spoliando
[f]actus est opprobriuz vicinis su
is viz samaritanis in circuitu co
mor tubus [E]xaltasti dexteraz
[v]potenciaz [d]epimentiu eum viz
impatoz romanoz tyria vespasi
ani [l]etificasti omes inimicos ei9
dando eis victoriam a dnatione
sup dictum populum [H]uertisti
adiutorium gladij eius. **Cassio** Merito
[e]m gla
dius adiutoriu ei non prebuit:
qui fortitudinem diuinitatis ami
sit. Nam licet fortuz humana vide
atur esse defensio: tn nil preualet
nisi eum supna dextera corroborēt.
sicut in alio ps iam dictum est. Et
gladius meus non saluabit me.
Sequitur [e]t nō es auxiliatus ei
in bello [c]ontra rōnos a quibus
occisi sunt. et ducti in captiuitatez
Et cum p hec flagella se debebant
emendare: inde pocius deteriores fa
cti sūt. vnde sb dit [d]estruxisti eu
[p]populum iudaicu [a]b emunda
cone qz fidem habere noluit qua
mundantur corda eorum.

Cassi Frequenter emendat di
uinitas qs flagellat.
vt purgatum recipiat. quem pec
catis sordidum respuebat. Quos
vero ab emundacōe destruit. re
mouet. hos iam et dānare decre
uit. Qua pter hic illos figit iudeos
qui obstinacōe mentis xpm sper
nere malu
erunt. **Hugo** Post hec
sequit de
destructione regni iudeoz cum di
cit [e]t sedē eius in terra collisisti

amaiestatem regni ad michyhum
deduxisti. vt iam nō sit ei rex neq;
dñatio. Et loquit de illo regno sic
de vase fictili: qđ cuz volum⁹ oño
confringere: ad terrā collidi⁹ a cō
fringi Sicq; ille pl's ofra
mus. Cal. ad⁹ticulatī toto or
be diserr Hugo Cuius regni
sus est. destructio ac
celerata est ppt peccata eoz. vnde
addit Mnoasti dies tpis eius
quibus se regnaturos putabant
Lpfudisti eum confusione

Cassio. qr sordes ieredulita
tis sue ad huc hodie
sustinet: in facie mt gentes abho
minabili opprobrio confusus.

Hugo Oñso q̄ m dđ nō im
plentur pmissiones
quas iam p xp̄m pl'o xp̄iano ex
hibuit. Cōsequent rogat eth̄ p
illo pl'o iudaico dicens Q Sqq̄
dñe auertis ? q̄ diu durabit pfi
die cecitas populi huius. erit hoc
vsq; in fi Cassio. vsq; i se
nem. culi eminū
qñ expectat mnumeata conversio
iudeoz ppter illud qđ ait apl's. qr
cecitas ex pte contigit i israhel do
nec plenitudo gentium mtraret: a
sic omnis israhel salvus fieret. Et
mtrea. nunq̄d Lexardescet sicut ig
nis ira tua ? nunq̄d consumet in
dignatio tua totū genus iudeoz
ad modum ignis. Absit dñe cuz
pceris a miserari sit tibi ppriū. Jdo
M emoare que mea substātia

Nico. q̄ fragilis ē natura
humana ad casū sedz
q̄ genes. viij. dī. Sensus em et co
gitatio cordis humanum pni sūt ad
malum ab adolescentia sua: et idō
semp indigent sua mia. Et hoc cō
sequenter ondit mvltimo fine ho
minis dicens nunq̄d em vane cō
stituisti omnes filios tuos qui di
cat. Nō. qr deus a natura nihil fa
cit frustra. qđ tñ videret si euz
ex toto deleres dī aliq̄d vane fem
vel constitutum qñ nō attingit fi
nem intentū: sicut medicina dicit
frustra confecta vl' ppmata: qñ nō
inducit sanitatē Nullus āt homo
pōt ptingere ad vltimū finem vite
humane que ē felicitas supna mi
si ex dei mia. Et ideo si humano ge
neri spāliter mia nō adesset: vane
videret gen⁹ humanū creatum a
renatū. Sciendū tñ q̄ nō frustra
sunt cōstituti q̄ non ptingunt ad
hunc finē vi; supnā felicitatē: vt
sunt impi iuste dāpnati. Hoc eti
am cedit ad gloriā dei ppter quaz
omnia pncipaliter facta sūt. Vñ
pverb. xvi. dī. Omnia em ppter se
metipsum operatus est dns. Hoc
etiā cedit ad gloriam electoz qui
ex dei mia attingunt ad vltimum
finem. Et hanc sentētiam deducit
apl's satis diffuse ad rō. ix. a. ij.
ad thimoth. ij. In magna domo
nō solū sunt vasa ad honorē sed eti
am in cōtumeliā ac Q uis est ho
mo qui vivet a nō videbit mortē
quasi dicat. Nullus. qr iuxta apo
stolum statutum est omnibus ho
minibus semel mori. a eccle. ix. Ne
mo est qui semp viuat Leruat am
nimam suam de manu ? de pote
state Linferi qsi etiā dicat. Nullus.

quia pro illo tpe omnes defendebant ab infernuz quantūcunq; iusti. et hoc durauit vsq; ad resurrectionē factam p xp̄m. qui fregit dausstra inferni; a cyrographuz dampnationis originalis peccati delet. Et ideo implorat eius aduentū dicens ℣ Ubi sunt mie tue antiq dñe ℟ qz ab antiquo fuit facta promissio de xp̄o ipsi abrahe. genes. xxij. Et in semine tuo benedicētur omnes gentes terre Et etiā ℟ sicut iurasti dauid ℟ iij. regū. vij. ℣ in veritate tua ℟ ꝛ in ipso qui es ipsa veritas Sequit oro ꝓ pbe. p ꝓ plo catholico qui in p̄ tribulatione eccā sustinuit multa opprobria patiendo xp̄m vñ dicit ℣ Memor esto opprobrij seruoz tuoz ℟ ꝛ opprobrij illati seruis tuis ℟ multarū gentium ℟ a multis gentibus Cassio. Rm illos p̄ secutōe dignos gentes iudicabant qs xp̄iane culture studiosos esse cognoscebāt Et de huiusmodi opprobrio xp̄iani in secreto mētis gaudebāt Vnde sub Mi ℟ Qs cōtinui in sinu meo ℟ idē in secreto cordis pacienter sustinui opprobrium mihi illatū ab infidelibus sedm qd dicit actu. v. Ibant apostoli gaudētes a cōspectu concilij: qm̄ digni habiti sunt p nomine ihesu contumelias pati. Deinde exponit opprobriū predictū dicens. ℣ Quod ℟ s. opprobriuz ℟ exprobrauerūt ℟ viz xp̄iani ℟ inimici tui domine ℟ ꝛ dolozes cultores. hoc aūt opprobriū repetit dicens ℟ qs exprobrauerūt cōmutacōem xp̄i tui ℟ ꝛ morte xp̄i. Obiecerūt em̄ xp̄ianis qd mortuus est xp̄s. qd crucifixus e. Hanc sententiā exp̄mit dari⁹ trāslacio hebraica q̄ sic habet. Quibus exprobrauerūt vestigia xp̄i tui. scā et verba xp̄i. que vestigia fuerunt a iudeis reprobata ex quo xp̄iani ab ipsis a postea a tyrānis sustinuerunt multa opprobria a tormēta. Et qd talia sustinebant non solum patienter ꝫ etiam gaudenter vt dictum est. Ideo subditur ℣ Benedictus dñs meternū ℟ de omnibus que faciet nobis in prosperis et in aduersis. Aug. Nos grās agimus ei qui nos gratis saluos fecit. Ipse impietates nras nō attendit. ipe nos non querentes quesiuit: inuenit liberauit redemit a dñatu potestate demonioz: obiciant pfidi opprobrium. irrideant nos Illoz maledictio talis: bñdictio aute dñi manet meternuz. Et ad cōfirmandū hanc benedictionē. addit ℟ Fiat fiat ℟ Securi ergo de p̄missionibus eius preterita credam⁹. p̄scia agnoscamus. futura speremus Amemus dñm nostrum sicut patrem. amemus eccām eius sicut matrez cuius filij sumus. Natalicia sāctorum cum sobrietate celebrate imitantes eos qui precesserunt. a benedictio dominī manet sup vos. fiat Collecto. Et qd pfidoz̄ fiat opprobria ā credendo aut moriendo defecerūt: nō aduersum extraneos sed contra vicia nostra litigemus. Et respuentes q̄ caduca sunt a vana: q̄ram⁹

sine vlla cunctatione celestia. Oremus q̄ dñm nr̄m ihm xp̄m qui cō mutatus est de morte ad vitam. de terra ad celū. de ūdeis ad gentes. vt nos a malis actib⁹ cōmutatos in bonis. ac sua pietate dignos effectos. spū sc̄o repletos in regno suo solita miseracōe restituat. vbi cum sanctis ommib⁹ iugi laude cā temus mias eius Qui cum patre a spiritusancto viuit a regnat de⁹ in secula seculorum. Amen.

Psalm⁹ .lxxxix.

DOmine re

Titul⁹ Oratio moysi hominis dei. **Jeroni**

Quatuor sunt psalmi qui intitulā tur ab orōe. viz. xvi. Et post cuz sequitur. lxxxv. Et pn̄s qui ē. lxxxix. et. c. **Cassio** . In primis oracō . posita est p quā ira dei suspenditur. vema pcuratē. pena refugitur. et premioz largitas impetratur. cū domino loquit. cū iudice fabulat. pn̄tez sibi facit quem videre nō poterat. a illum p eum placat quem suis actibus vehementer exaggerat. Hoc dominī quod āmodo prestat secretū. prelet suggestionibus locī ad penetralia ūdicis. peccatoz admittit: a nullus inde respuitur nisi qui in ea trepidus inuenitur. Quod mavolt petit. sup̄ q̄ merē acq̄rit: tristis ad euzvenit. ꝫ letus abscedit Orō quippe sancta sic deuotos saluat vt beatos reddat. cuz crimino sos accipiat. Innumera sūt bonitatis huius exempla Sz a istud sufficiat q̄ a ipē dñs exemplabis vitalia tribuens orare digna tus est. vñ merito tali ac tanto viro premissa ē orō. qui frequenter indignantē dñm cōtra pp̄l'm misit mirabili supplicationis placuit ex em

plo **Nico** . auctoz huiꝰ ps̄ sc̄z moyses ꝫ dauid q̄ sc̄m Augus. oñes fecit ps̄: sm tñ doctores hebreos et btm Job. plures etiam alij fecerunt ps̄. intr quos ab ipsis ponitur moyses. **Jero** . Et q̄ ipse scribit. Et q̄ ipse factus sit a iste ps̄ de cōditione hominis loquit q̄ sit hō et quare natus sit. Idcirco qui in genesi scribit de hoīm cōdicione: ipse a nūc inducitur a spū sancto disputare. quid sit hō. **Nico** Primo igit̄ re colit beneficia collata humane nature gnaliter.

DOmine refugiū factus es nobis. Circa q̄ sciendū q̄ duplex beneficium fuit collatū homini etiam ante lapsum. s. beneficium creationis quod ad ymaginez dei creatus est sc̄m animam. capax ipsius p cognitionem et amorē. Sc̄m beneficium est gubernacionis. quia homo vltra alias creaturas corporales ordinatur ad beatitudinē supernaturalem. ad quā consequendā indiget speciali gubernacione et prouidencia dei. de qua dicit apostolus. a ad corinth. ix. Nunquid non est cura ds de bobus. Et hoc duplex beneficium re

dem̃ pmisit dei beneficiu; erga naturam humanam post lapsu; quod est reuocatio de culpa ad gr̃am. quod quidem beneficium deus non destitit prestare nature lapse eã reuocando. aliquando monitis aliqñ flagellis. aliquãdo beneficiis. et aliis modis ꝑm ordinẽ sue sapientie infinite. dicit ergo.

Cassio. Ne auertas hominem in humilitatẽ ¶ id est ne proiicias hominẽ in mũdi istius concupiscentiam et ambitionem. Humilitatem quippe hic terrenam concupiscentia; debem⁹ intelligere: que apud deũ abiecta et cõtemptibilis est ¶ Et ¶ pro quia ¶ dixisti ¶ ꝙ precepisti peccatorib⁹ ¶ conuertimini filij hominum ¶

Nico. per penitentiam resurgendo de culpa ad graciam. Qz autem fecerit hoc deus a principio patet. quia adam et euã statim post transgressionem rep̃hendit: et similiter cayn post odiũ fratris dicẽs. Cur concidit facies tua. gene. iiij. Et post eius occisionem dixit. Vbi est abel frater tuus. quasi ipsum inducens ad penitentiam. Et istam reuocationem peccatorum semp cõtinuauit. aliquãdo ꝑ seipsũ. aliqñ ꝑ angelos. aliquando per homines sanctos. vt patet in decursu veteris ac noui testamenti.

Hugo dem̃ reddit causã quare transitoria nõ sunt diligẽda sed magis ois seculi ambitio et cõcupiscẽtia ẽ dem̃da. vñ dicit ¶ Qm̃ mille anni ante

volit moyses dicens ¶ Domine refugium factus es nobis ¶ id est humane nature a te de nichilo producte que per tuam specialem gubernationem et protectionem dirigitur in finem beatevite ¶ La generatione in generationem ¶ quia in statu nature condite et nature lapse indiget homo predicta directione ad protectione ad consecutionẽ beatevite Consequenter remouet occasionem errandi ex quo enim dixit. Domine refugium factus es nob. posset aliquis credere ꝙ aliqua nouitas esset in deo quod est falsum et erroneum. Ideo hoc remouet ostendens in deo eternitatem: que includit immutabilitatẽ et hoc est quod dicit.

Cassiodorus. ¶ Q priusquam fierent ¶ id est celorum potestates ¶ aut formaretur terra a orbis. ¶ id est anteqũ mundus causaretur ¶ a seculo et in seculum tu es deus ¶ id est eternaliter sine principio: et sine

Augustinus Optime autem non a seculo tu fuisti. et vsq; in seculum tu eris sed presentis significationis verbum posuit: insinuans dei substantiam omnino immutabilem vbi non est: fuit et erit. ꝙ tantum est. Vnde in alio psalmo dicit. Mutabis eos et mutabunt̃ tu autem idem ipse es. Ecce que est nitas facta est nobis refugium vt in ea manseri ad eandez hac tempotis mutabilitate fugiamus.

Nicola

oculos tuos: tanq̃ dies hesterna que pretert ⁊. Ecce q̃ breuis ẽ vita hois ad quã breuitatẽ exprimẽdam non dicit. sicut dies hodierna que adhuc ẽ. vel sicut crastina q̃ expectaꝺ futuã. ſ ſic dies hesterna que pretert iaz. Omnia em̃ vt dicit Aug⁹. que aliquo fine claudũtur: modica sunt. et p transactis habenda ſ reprehenduntꝺ g̃. hoies qui differũt a peccatis cõuerti. ſperantes longam vitã. cuz tñ breuissima sit. vñ subditur ſ Et custodia i nocte ⁊ Vita em̃ hois breuis est q̃i custodia. ⁊ q̃i vna vigilia nocte que p trib⁹ horis accipit diuidit̃ dicitur ãt nox in q̃tuor vigilijs in q̃bus solebãt antiquit⁹ fieri excubie a militib⁹ succedentib⁹ vicib⁹ pro custodia exercitus.

Cassi. Pulchre ãt humanaz vitã noctur nis opant excubijs. vbi totuz sub obscuritate a trepidacõe geritꝺ. qñ mẽs hominuz vicijs carnalib⁹ circũdata pulsaꝺ. Cui⁹ erũpnã a vilitatẽ ad huc oñdit cũ subũigit ſ q̃ p nihilo habentur eorum anim̃ erunt.

Nico. quasi diceꝺ. Anim̃ vite hois erũt de numero eoruz que p nichilo habenꝺ. q tps hois p̃teritũ. q̃ntũcunq̃ longum fuerit q̃i **Hugo** Quõ ãt vita nichil ẽ. hois breuiter trãsit ⁊ sequent oñdit dicens. ſ Mane ⁊ in puericia ſ sic herba trãseat ⁊ vita humana ſ mane ⁊ mutuentur ſ floreat a trãseat ſ sic flos q̃ siccaꝺ et ſ ⁊ **Aug.** ſ Deicere ⁊ i semio. dat ⁊ in morte ſ in hũret ⁊ in cadavere ſ a ad sepulcrum ⁊ in pulueres. **Col.** Translacio hebraica hz hũc versum sic. Mane floruit et abijt: ad vesperum obtenebratur a siccabitꝺ.

Cassi. Hec idco diligentiꝰ explicantur ne q̃s sibi de vita longissima blãdiaꝺ. attendes q̃ vita sua non est nisi flos qui cito siccat. **Aug.** Hanc ãt penam detulit. pctõ vemisse oñtur. cũ subũigit ſ Via defecimus ⁊. cũ subũigit ſ Via defecimus ⁊. **Hugo** in hũc defectũ mortalitatis incidi⁹ ſ in ira tua ⁊ in vindicta tua quã humano generi intulisti propter peccatum dicens geneſ. ij. In quocunq̃ die comederitis ex eo morte morietis ſ et in furore tuo ⁊ execucione ultius sentencie ſ turbati sumus ⁊. Quociens enim mortem nostram recogitamus. magno timore nos turbamur. Naz ipse dominus previdens sibi mortem imminere dixit. Matth. xxvij. Tristis est anima mea vsq̃ ad mortem. Demde recitat multiplicem penam humano generi propter peccata inflictã. **Nico.** ſ O tuisti iniquitates nostras in ospectu tuo ⁊ ad puniendum: sicut iudex ponit coram se reum quem vult punire ſ seculum nostrum ⁊ id est tempus nostrum. In hebreo habetur. pro seculuz nostrum. Intelligencias nostras ſ in illumina cionem vultus tui ⁊ palam coram te sicut illud q̃ est in lumine sedz illud ecclesiast. xxiij. Oculi domini multo lucidiores sup solem: vias

hominuz circaſpiciunt. Quoniã omnes dies noſtri defecerunt: & in ira tua defecimus. Aug. Defecisse dicit. siue quia in eis deficiant homines amando q̃ transeunt: siue quia ad paucitatẽ redacti sũt. Nã homines solebant ante diluuiũ viuere nõ gentis ãnis quam plus: sed rigore vindicte dñi propter pcm̃ abbreuiati sũt dies eorum. sic subditur. Anni nostri sicut aranea meditabuntur. Hiero sic aranea q̃ multuz occupatura euiscerat se ad extendendũ fila vt capiat muscas a huc illuc q̃ discurrit et laborat tõ die. Labor quidẽ grandis ẽ. sed effectus null9 ac inutilis est. Nico. Quia modicũ ventu dissipatur totum opus telarum. Hiero. Sic a vita homis huc illuc q̃ discurrit. possessiones queret homines. diuicias accumulãt. filios gnant diuersis q̃ laboribꝰ et curis se expendũt: a non intelligũt q̃ araneaꝝ tela texunt. Nico. q̃ hec omnia breui firmitate mortis amittunt. Vnde sic intelligit̃ textꝰ. Anni nostri. homines in annis nr̃is viuentes. meditabunt. inutilia. Sicut aranea. q̃ multo labore ostumi tur vt dictũ est. Deinde psequitur magis ipticulari determinate breuitatem vite humane dicẽs. dies annoꝝ nr̃oꝝ. supple cõplebũtur in ipsis. s. diebꝰ vt sint. septua ginta anni. homib9 ad viuendum sẽm cõem cursum. Qũat in potẽtatibus. vel in bñ cõplexionatis fuerint. Octoginta anni. in statu cõuenienti. Et amplius eorum. vel tps q̃ vltra octogita annos vixerint. erit. labor a dolor. vel in labore a dolore: q̃ senectus nõ est nisi q̃dam langor. Aug. & q̃ multi añ. lxx. uor. annos infirmanter supportare nosam senectutẽ patiunt. et aliq̃ vltra octoginta annos senes salubriter vigere probati sunt. Melius est ergo in hijs numeris aliquid spuale pscrutari. Per. lxx. quippe et. lxx. annos septimꝰ nobis a octauꝰ numerus omẽdat. quoꝝ primus insinuat ppẽ sabbati obseruationem vetus testamentũ: sedus vero ppter dñi resurrectionẽ nouum testamentum. In vetri testamento promittebat patribus habũdãtia bonoꝝ tpalium: que spectant ad hoc seculum q̃ septem voluit diebus. In nouo autem testamẽto promittitur spes renouationis et immortalitatis corporum: que in octaua etate complebitur. Et omnes qui in spe illa corporum felicitatem expectãt. vita presens ẽ ipsis labor et dolor pro dilatione regni. Sequitur. Quoniam supuenit mansuetudo: et corripiem̃. Hugo. Quasi dicẽt. Precor nobis infers quoniam superuenit mansuetudo & clemencia tua vt nos mansuetos facias a corripiemur. quia Job. v. dicitur. Beatus homo qui corripitur a domino. Cassiodorus. Et qm̃ dixit corripiemur. p̃misit mãsuetudinẽ: vt intelligamꝰ omnes

emendaciones dominí fidelibus pietatis ímtencõe puemíre. Seq̃tur

Nico. Quís nouit ptãtem ire tue id ẽ vindicte tue Let q̃s nouit p timore tuo irã tu am dmu **Aug.** ℣ excogitare a meãre. discerné mẽsu ram vindicte tue. vt sciat psperita tẽ malor hoim numero applicare penar. Dz difficile muemít q̃ noue rit discernẽ vt hoc ad irã tuã íntel ligat ptinẽ qđ nõnullis quibus plus iraſcéris pcere videaris. vt p speret pecator ímvia sua. et hp te nõ castigatꝰ maiora ẽcipiat ím no uíssi mo **Glosa** ℣ penã eternaz q̃ ẽ ptãs ire tue **Gre.** v. moraliũ. Quia g̃ pote stas dme ire quõ hijs p cit ad penã hos qz pumit ad salutẽ mímime cognoscit ím cũctis. necẽ ẽ vt fine cessacõe timeat Et vt a pre dictis míseríjs liberarí valeamꝰ.

Augꝰ Oexterã tuã ℣ xpz tuuz sic notã fac vt discãt fideles tui magís ím eo a te poscere a sperare pmía fidei ℣ bona eẽna q̃p felicitatẽ ẽrenã. Potest ím isto sensu q iã dei dextera ímtelligi ím q̃ ũstos suos ab ipjs segrega bit. quã facit notã cum flagellat oẽm filiũ quẽ recipit: nec ím pcũs pspẽrari fimit vt emẽdatũ ad dex teraz ponat et sic facias nos seru ditos corde ím sapia ℣ ím xpõ quí est dei virtus: **Ní.** Conuerte et dei sapia. re dñe respi ciendo nos oculo tue míserícor die **Hugo** vsq quo. s. auſus eris a nob. Trans lacio rõna habet aliq̃ntulũ. q̃i di cat. Mitiges tribulacõem vt porta re possimꝰ. nõ õmo auferas eã. q vtile ẽ nobis semp tribularí.

Cassi. Vt sepe cõmoniti salu terrima conúsione va leamus pcõz vemã pmereil a de precabilis esto sup seruos tuos Ipso affectu rogat dñm vt ustici am suã aliq̃ lemitate retẽpet. q̃tinꝰ exorarí possit a pcõrib. quibus ſuste noscebat. **Hugo** Sũt iratus. autẽ duo statꝰ fidelíũ. s. pñs q̃ est viato rum a futurus q̃ est opehensoz. q̃ntum ad hos duos oñdit se exau dítum. et pmo q̃ntum ad dígmo rem q̃ ẽ opehensoz Et oñdit tria bõ que ím patria hẽbunt. Primũ est oím bonoz habũdancã. vnde dicit Repleti sumus ℣ replebi mur. et pñit pteritũ p futuro ppe tica certitudíne. q̃ certus ẽ se eẽ ex audítũ mane ℣ ím resurrectõe tu tuã mia tua ℣ bonis q̃ tu das ex mia. Vñ dicit btus bernardꝰ O fe líx negociacõ. q̃ das p puís magꝰ. p pituus eẽna rape: et deũ ipm mercedẽ hẽre. Sedm ẽ leticia quã habebũt de videda xpi humanita te. vñ dicit exultauiꝰ ℣ exultabi mus exteriꝰ ím corpe Nã exultare dí q̃i extra saltare vel letarí. Tetí um ẽ leticia quaz habebũt cã de dẽda xpi dimitate. vñ dicit a delectabimur ín ti sumus id est delectabimur ín amima. et hoc ím ommibus die bus nostris id est ín eternitate. vbi erunt dies continui et nostri Dic enim non sunt nostri: sed sol

lictu dmũ a cũctãũ. vñ dicit dñs i
euãgelio. Suffic dei malicia sua.
Postea oñdit se exaudiũ qntum
ad pñtz statũ: qz dñs dedit ei pa
cientiam a leticiam in tribulatio
nibus. vñ dicit L Etati sum⁹ pro
diebus quibus nos humiliasti
quasi dicat In gaudio fuscepim⁹
tribulationes que nos humilia
uerũt. qz et si humiliamur in tri
bulatione. in spe tñ gaudij futuri
letamur. a hoc in Lannis quibus
vidimus mala. Glo a tribulacõ
nes a angu
stias corporis nostri in hoc tpe.

Hugo R Espice dñe in ser
uos tuos vt p tuaz
misericordiam ptegas nos a ma
lis Let in opa tua que te adiuuã
te opantur in nobis velle a pficere
pro bona voluntate Let dirige pce
rectam intencõem Lfilios eoz id
opa que faciũt. Vel filios dic imi
tatores eoz quos tibi p euangeli
uz genuerũt vt pficiant in tutibo
Et sit splẽdor dñi dei nostri sup nos qua illu
minati pficiamus i meli⁹ La opa
manuũ nostraz dirige sup nos

Cassio Opa nrã dirigit sup
nos. qñ nobis dona
uit veniam peccatoz vt cum fueri
mus puersi efficiamur eius corre
ctione re
ctissimi. Hugo Et qz opera
bona dicit
fieri in caritate. iõ in singulari nu
mero subdit Let opus manuum
nostraũ dirige qđ dicat Ita diri
gas a multiplices opa nrã vt om
nia in radice caritatis veniãt a fine
vnuz. Vnde dicit Aug⁹. in regula
canonicoz. Omnia opa nrã fiant
ad vnũ finem dirigant. Sad do
minum Jero rogem⁹ igit dñ
nostrũ. minum nostrum
saluatorem vt eius splendor luce
at in cordibus nostris. vt ejciat
omnes cogitacões tenebrosas. a
omnia mala repellat de nobis vt
fugatis tenebris hñt splendor
gracie eius in cordibus nostris q̃
tenus sic transeam⁹ p ista tpalia
vt nõ amittam⁹ eterna. pstãte dño
nostro ihesu xpõ Cui est honor i se
cula seculorum. Amen.

Psalmus .xc

Qui habitat

Huic ps̃ pmittit talis
titulus Laus cãtici dd

Hugo In pcedenti ps̃ egit
pphete de miseia pñ
tis vite ex q̃ qñq surgit miseia tẽ
ptacõis. de q̃ agit in h° ps̃. de quo
dyabolus fũpsit auctoritatẽ tẽptã
di dñm dicẽs. Mat. iiij. Scriptũ e.
qz angel' suis mãdauit de te: vt cu
stodiant te in oib⁹ vijs tuis ac̃. Et
qz laudabit q̃ bñ pugnauerit. Jõ
a laude intitulat. laus nõ hũana
s cantica dd xpi. q̃ pri⁹ pugnauit a
vicit. atqz iõ laudand⁹ ẽ. Cui⁹ tẽp
tatio et victoria nob in exẽplũ ppo
nit: et laus vni cẽtib⁹ pponitur.

Aug Ergo q̃ sic imitat vt tole
ret omẽs molestias hu
ius seculi et spes eius in deo sit vt
nec illecebra capiatur nec timore
frangat ipse hunc psalmum pt

cantare. Nicolaus ꝫ sciendū ꝙ in hoc ps̄ fit frequenter transitus de capite ad mēbra a eō uerso p pter connexionem vni9 cū altero. vnde p̄mo dicit propheta.

Qui habitat in adiu torio altissimi Cassi. ¶ qui totaz spem suā. nō in p̄ncipibus vir tutibus ponit. ꝫ in altissimi volun tate cōstituit. in p̄tectione dei cœli cōmorabit. qm̄ q̄ in isto seculo ab ipso nō discedit. semp in plenitate mānsurus est Bernard9. Tria siquidē eoz reperies hoīm genea. qui nō cōmorant in p̄tectione dei cœli. Vnū est nō sperantiū. qui cō fidunt in virtute sua. seculari aut spirituali: vel gloriant in diuiciis suis. Hij carent timore dm̄. ac per hoc facile dedmant ad ociositates nugarū cōfabulacōes. detractōes nūc hūc nunc illū iudicantes. Aliud ē despācium genus qđ diffidit se posse opari aliq̄d p̄mittēte op9. aut virtuosuz: semp circa infirmitatem suam intenti. et sume curaz habentes de suo corpe. et omnia que pacientur cursim enumerare pati sunt. Tertium genus est frustra sperantium in deum qui sic de dei misericordia sibi ipsis blandiūtur vt a peccatis suis nō recedant. de quibus dicit p̄pheta Maledict9 qui peccat in spe. Nullus predictorum morat in p̄tectōe dei: q̄a tēpore p̄speritatis vl tēptacois sperāt: et i tempore aduersitatis diffidūt

Hugo Cōsequenter oñdit signuz quo quis sciretur habitare i adiutorio dei altissimi dicens. Qui dixerit dño. tu es susceptor meus es tu. qui mei curam geris. ꝙ opis exhibicōne. suscepto9 me

Cassio. Hoc dicit ille qui de animo suo p̄sumpcones noxias abiiciens soluz si bi credit vtile quod dignetur pietas supna p̄stare. Tu es etiaz refugium meum in temptacionib9 huius seculi. deus meus. Bernardus. Cur non dicit. deus nr̄. q̄a in creacōe. in redempcōe cetrisq̄ cōi ter beneficiis est de9 oim. ꝫ in temptacionib9 hñt singuli electorum p̄prium refugium ac singulariz defensorem Et addit. sperabo in eū. Causam subiungit. Qm̄ ipse liberauit me de laqueo venancium.

Jero Penitus non inuenimus in scripturis sanctis sanctum aliquez venatorem: piscatores inuenimus sanctos.

Hugo. Venatores sunt demones qui cornu sonāt ne aubiātur: sed sagittant in occultis immaculatum.

Nico. Liberauit ergo me de laqueo venancium id̄ a tēptacōe demonū. a verbo aspo.

Aug. Multi male viuētes p̄pi ami sunt inter quos qui voluerit bene viuere. et inter ebriosos sobrius esse. et inter fornicatores castus esse. et inter spectatores nugarum theatricarum nolue rit ire. nisi ad ecclesiam: patitur insultatores ipsos christianos. et patit verba aspa. et dicūt. Tu magn9. tu iust9. tu bestias. tu es petr9, tu de celo venisti Insultāt q̄cūq; se

verterit Audit hinc atq; ide verbū aspexuz. Dec audiēs dicat. Quali.a verba audio seruus pcōr.e domi nus meus audiuit a iudeis dicen tib9 sibi. demonium habes

Cassio ab hac aspitate gra .ussima liberat dūs qñ invia ipsi9 gradimur: nec ad dexteram leuāq; duertim9. vbi a dyabolo positos laqueos esse cog noscim9 **Amb** .us dyaboli. superbia luxuria a huiusmodi pecata.

Col A quib9 laqueis q̄ sq̄is sī .pñti se custodierit: dūs in futuro illū a verbo aspero libabit cū dicet ipsis hoc verbū aspexu. Ite maledicti in ignē eternū. Sequit.

Nico quō memoria passiōis .xpi pregit fuos in adū sis cū dicit Sepulis suis ⌋p te flagellatis ⌊ob vmbrabit t⌋ otra psecutiōis estus ⌊a sub pēnis eius sperabis ⌋ v sub brachijs in cruce protensis in modum alarum.

Jero Exaltabit in cruce. exten det man9 a pregetnos. Aspicies man9 eius crucifixas q si serpēs momorderit sanabis ⌊cu to circūdabit te veritas eius ⌋

Hugo a sua morte q̄ dicit veritas. eo q̄ imple uit promissa de redēptiōne humana Bernard9 Necessaria ē sane isupa bilis pretio veritatis nunc aie in corpe degēti ob periculosos oflict9 otra vicia: a post aie exeūti ob mō struosos incursus spirituuz mali gnoz Felix ē quē sic circūdat pte ctio xpi. vt exitum ab hac vita cu stodiat: a intreitū in futurā patri am a facie inimici defendat.

Nicola Ipsa etiā mors dñi ē scutū otra insult9 tēptationū Vñ in tremis. iij. dab eis dñe scutū. labore cordis tui Jō subdit ⌊ñ timebis a timore ⌋ Circa q8 sciendū q̄ diuersi demones tē ptant de diuersis vicijs Aliqui di citur spūs luxurie: aliqui spūs su pbie: et sic de alijs. Per hoc igitur q̄ dicit ⌊a timore nocturno ⌋ intelli gunt demones tēptantes de furto quod cōiter fit de nocte ⌊ sagitta volante in die ⌋ p quā intelligunt demones temptantes de supbia. q̄ querit apparē ⌊a negocō pambu lante in tenebris ⌋ v a demonib9 de luxuria tēptantibus. Vñ Job. xxiij. Oculus adulteri obseruat ca liginē ⌊ab incursu. et demonio me ridiano ⌋ v a spiritib9 de castrimer gia seu gula tēptantib9 que fit in prandijs magnis vbi concurrūt fercula multa et vina: et fiunt cōi ter hora me **Jero** ridiana. dicunt q̄dez .multi q̄ sūt demones tantum meridiani a hoc vulgo dicit. Ceteruz. ego dico sim pliciter quoniaz demon eo tempo re potestatem habet in nos quan do peccam9. Siue mane siue nocte. quacunq; hora peccamus demon ingreditur in nos. Videt ergo q8 frivolum est quod vulgo dicit.

Collector Beatus bernar dus predictum versum sic exponit dicens. Sunt quatuor temptationes quibus vndiq; circundati necesse habe

mus scitto dñi ⁊ gratia diuine
protectõis vndiq; circũdari. Ho
emim premonitos vos esse volo ne
minem sup terram absq; tempta
tione victurum vt cui forte tollitur
aliqua altera securus exspectet. Be
nigna enim est diuine pietatis di
spensatio. quibusdam nos tempta
cõnibus patitur diuinus occupa
ri ne forte periculosiores occurrant
Ab aliquibus vero citius liberat
vt possim⁹ in aliis quas nob vti
liores fore puidet exerceri. Prima
temptatio viz timor nocturn⁹ con
tra eos qui a viciis conuertuntur
consueuit esse de molestijs corpo
ris quia caro hactenus indomita
non patitur equanimiter castiga
ri a in seruitutẽ redigi sed adhuc
pdite libertatis memor a vite pre
terite acrius concupiscit adustus
spiritum Contra hanc temptatiõ
nez radius veritatis ⁊ gracia diui
na ingerit oculis cordis nunc qui
dem peccata que fecimus nunc ve
ro eterna supplicia que meruimus
nunc quoq; celestia premia ad q̃
tendimus vt nolentes penas q̃s
euadimus vniuersa que patimur
delicias reputamus. quoniam nõ
sunt condigne passiones huius tẽ
poris ad futuram gloriam q̃ reue
labitur in nobis Nunc etiaz nob
ingerit ea que pro nobis pertulit
christus vt crebro considerantes
quãta sustinuit nulla maiestas p
mutulibus seruis erubescam⁹ nõ
sustinere nunc parua p nobis Et
si euasisti temptationem timoris
nocturni time sagittam volantem
in die que leuiter volat a cito iter
ficit. Sagitta hec est vana gloria
qua nouit conuersi temptãtur q̃
homines opibus insidiatur vt pereãt
Huic temptatõi fixe ⁊ anima vi
dere debet dicens. Quid sup bis tri
bulationis fatiq; se fateri peccatrice
a q̃ hostis antiqu⁹ hunc fidelem
nequit deicere a statu rectitudinis
nec tionis pusillanimitate nec lau
dibus humanis Idcirco aggre
ditur terciam temptationem que
est negocium pambulantium in
tenebris dicens Et si viribus ꝑpis
dicere neõ: forte decipe possum
alicuius proditoris ingenio. Quis
putas erit proditor. eplane cupidi
tas aut ambitiõ radix iniquitatis
subtile malum secretum virus pe
stis occulta doli artifex mater ypo
crisis liuoris pater viciorum origo
criminum fomes virtutuz erugo
tinea sanctitatis excecatrix cordiũ
ex remedijs morbos creans gene
rans ex medicina languorem. Ip
sa enim ecclesiastice dignitatis of
ficia in turpem questum a tenebr̃
rum negocia transire facit. nec in
his animarum salus sed diuicia
rum luxus queritur ꝓpter hoc ra
diũt coronas ꝓpter hoc frequẽtane
ecclesias missas celebrãt psalmos
decantant pro epatibus archidi
aconatibus a dignitatibus iputẽ
ter decertatur hodie vt eccãtũ ted
ditus in supfluitatis et vanitatis
vsu dissipentur. quãtos hoc nego
tium pambulans in tenebris tra
hi fecit in tenebras exteriores Quid
vero hunc vermen fouet aliud q̃

mētis alienacō a obliuio vitatis. e hoc negocium tenebratū veritas arguit dicēs. Quid p̄dest homini si totum mundū lucret: se ât p̄dat et dēmentū faciat sui. Et idē. Potentes ait potenter tormenta patiē tur. Hoc ñ p̄ veritas sedula suggē stione reducit in mentem. q̄ sit in ambitu friuola consolatio. graue iudicium. vsus breuis a finis ignotus. Quid post hec supest ñ vt iam reuelet ho peccati. filius p ditionis. antixps. demonū ñ mo do diurnū sed meridianuz. q̄ nō solum transfigurat in angelū lu cis. sed extollit sup omne q̄ dicitur deus. aut colit. Hic plane grauissimus erit incursus: sed ab hoc ecclām electoz veritas liberabit. p̄ter eos breuiās dies. a demonium meridianū destruens illustratione aduen tus sui.

Cassio. Supra hasomnes dissimiliōes rez q̄s euidenter ostenditur q̄ michil horz intueri possu? q̄ dño p̄tegente saluamur. Sequē

Hugo Cadet a latere tuo. ex eo enim numero xp̄ianorum qui sperāt in salutari fiūt p̄fecti a imp̄fecti. de p̄fectis dicē dns. Mat. xix. Vos q̄ reliquistis omnia a secuti estis me. sedebitis sup sedes iudicātes. xij. trib? israhel. Et hoc dicitur latus dñi saluatoris tanq̄ sessuri in iudicio ad latus eius sicut cardinales dicūtur latus dñi pape. vñ dicit se mittere aliquē de latere suo. Et q̄ de illis estimant esse. s. de numero p̄fectorum: multi se illud conseq̄ credūt et p̄sumūt q̄s minime p̄meretur.

Iero Cassi. Cadent a latere tuo. a priuabunt illa beatitudie qua se sperabant sessuros tecum. qui sibi futa merita sua talia pollicētur. Et q̄m rari sunt qui talem ac tantaz spem nosciuntur habere. mille a latere eius asserit esse casuros ab illa. s. summitate iudicationis. Et q̄ mlti in seculari vita constituti putant se ad dexteram dei collocādos Iero subdit. et decez milia. supplecadent etiam. a dextris tuis. quoniam et ipsi falsa opinione cōcepterant quod in suis meritis non habebant. Hec autē sententia spiritu alie illos verterat qui aliquo bono prosperitatis inflantur et sanctos se putant esse cum non sint. Mille autez a decem milia finitum numeruz p infinito ponit. Nō em possunt a latē dñi vel a dextris ei? cadere: qui iam in beatoz numero predestinati esse dinoscuntur. Sed de illis dictum est qui se sessuros et ad eius dexteram staturos esse p̄sumūt de quibus adhuc subditur. Ad te autē nō approp̄quabit. hoc est quilibz ex ipsis qui sibi regnum dei fallaciter pollicent. Qui reuera longe erunt a dño. q̄m duz spem habent in meritis suis ad satisfactionis remedia non recurrūt. Verūptamen licet credāt se tecum sessuros et venire ad dexterā. Oculis tuis. eorum merita. considerabis. Justicia enim diuina cōsiderātur homines qui sunt ad dexteram collocandi. Sequitur. et re

In

tributionem peccatoꝝ videbis ⁊ videri facies illoꝝ retributiõez qñ dicetur eis Ite maledicti in ignem eternuꝫ. Oñso casu malorꝝ osequẽ ter oñdit q̃ securi erũt dom̃. Et loq̃ tur pphꝫ in psona fidelium ad xp̃z dicẽs Quoniã tu es domine spes mea: altissimũ posuisti refugiũm tuũ. Aug⁹ ⁊ ideo ẽ surrexisti a ũ. ad cẽlum ascẽdisti vt quo precessisti illuc me secutu rum speꝝ Hugo Nõ accedat ren. ad te maluꝫ ſ. pene qui peccatũ non habuisti et flagellum ſ. mortis non ap propiquabit taberna culo tuo ⁊ corpori tuo in quo dñitas tua ha bitat. quia xp̃s resurgens ex mor tuis iam non moritur: mors illi vl tra ñ dñabitur. Bernard⁹. Ad hoc enim refugiũ dñum xp̃m in om ni tribulatione. in omni tẽptatio ne a necessitate fratres recurrere de bemus. vbi patẽt foramina apta et viscera mie dei nostri. vbi nõ ac cedit temptator. psecutor nõ ascẽ dit: nec pessimus accusator fratꝝ sathanas attigit. ſFelix plãe spes nostra a refugiũm securꝫ. vbi nec culpa nec pena nec flagellũ aliq̃ appropinquare possit i animabus a corpibus a ad gloriosã resurre ctionem illuc trãsferendis. ſNec mi rum. si flagellum non appropinq̃ bit tibi Qm̃ angelis suis mãda uit de te. vt custodiant te in omni bus viis tuis Cass. In isto versu ⁊ ba sunt que dyabolus domino xp̃o de eius diuinitate dubitans cum eũ temptare p̃sumpsisset, obiecit. sic scriptum est. Mat. iiij. q̃ angelis suis manda Collect. Sz bea uit de te. tus Je rominus a beda dicunt sup eundẽ locum euãgelij q̃ dyabolus male interpretatur scripturas. ſmã hec pphetia non est de xp̃o. quia nõ in diget custodia angelorꝫ sed est de quolibet viro sancto: qui custodie angelorꝫ deputatur secm illũ ad hebreos ⁊ Qui̇s sunt ad ministra torii spiritus in ministeriuꝫ missi: pter eos qui hereditatem capiũt salutis. Quid mãdauit dñs. vt cu stodiant. viz virum iustum. in oi bus viis tuis. ſBernardus. In q bus viis. ſIn illis q̃bus decimas a malo. quib⁹ fugis a ventura ira Multe sunt vie. Est via hominuꝫ. demonum a angelorũ. Via hoim est necessitas a cupiditas. Et lõge melius est in necessitate gradi q̃ in cupiditate. de hiis est dictũ. Cõ tricio et infelicitas in viis eoꝝ In necessitate contricio: a infelicitas in cupiditate. Necessitas quidẽ ex infirmitate carnis: cupiditas ex m edia a obliuione cordis procedit Propterea tremis inhiat: et cele stia non meditatur. Via demonũ est presumptio et obstinatio ad quã ire quatuor gradibus Prim⁹ est dissimilacõ pprie infirmitatis. cum se estimat homo aliquid ee. cum michil sit. Secundus est igno rancia sui viz quando non vult sci re peccata sua. Tercius est excusa cio peccatorum. Quartus est cõte ptus pemiꝛ diuñ nascit obstinacõ

Qui sic in omnibus vijs suis adhe
ret diabolo: manifeste fact⁹ est⁹
spiritus cum ipso. Vie angelorū
sunt quando ascendunt per contē
plationem ad deum: et descendūt
p compassionem ad primum. vt cu
stodiant te ne tēpteris sup id qđ
ferre potes [In manibus porta
bunt te [ide suo ministerio dirigēt
te in pegrinacone huius vite [ne
forte offendas ad lapidē pedē tuū]
Ego intelligo illū lapidem offensi
onis dīm xp̄m In hunc lapidem
offendit q murmurat. et blasphe
mat aduersus deum in aduersita
tibus et molestijs huius seculi vel
vite. Porro pes tuus ē affectō ani
me. quā in manibus portant āge
li ne desiderio puer so xp̄s aliquā
do offendatur. Sequitur

Iero Quod diabolus de se di
cium tacuit viz [Super
aspidem et basiliscum ambulab:
et conculcabis leonem et draconē.

Cassi Omnia ista nomina cō
tinent. grauent diabolo aptan
tur: Aspis est. dum occulte temp
tat: basiliscus. dū palam venena
disseminat. Leo. duz psequitur in occē
tes. draco. dum negligentes ipia
voracitate deglutit Sed has omēs
diaboli malicias christus in suo
aduentu prostrauit. Consequen
ter deus pater beatum virum qui
habitat in adiutorio altissimi libe
ratuz se a malis seculi istius cō
promittit dicens Quoniam in me
sperabit liberabo eum] Bernard⁹
Hoc totum hominis meritum est.
si totam spem suam ponit in eo qui
totum hominem salvum fecit.

Cassio [protegat eum] vt
protectus a me ab
omnibus insidijs diaboli redda
tur alienus [quoniam cognouit nomē
meum] Bernardus. Nō nouit no
men eius qui illud assumit in va
num. qui dicit. dñe dñe. et non fa
cit que dicit ipse Ipse non nouit
nomen eius: qui eū nec honorat.
vt patrem. nec timet. vt dīm. Nō
nouit nomen eius: qui ad vanita
tes et insanias falsas seculi conue
titur. Et qz fructus noticie nominis
eius est clamor orōis. Ideo subiūgit Clamauit ad me] cum deuo
tione cordis oīādo. Vel qz fructus
clamoris est exaudicō saluatoris:
quia sāctis clamoribus adest exau
ditio saluacōis Idcirco addit [et
ego exaudiā eum] Merito ñ exau
ditur qui clamare dissimilat: aut
oīo non postulas aut tepide po
stulas et remisse. In auribus dei de
siderium vocemēs: ē clamor magn⁹
Sic et tepida deuotio: ē in auribus
eius vox submissa In quo exaudi
es dñe. vel in q̄bus. [cum ipso sū
in tribulatione] vt in p̄nti vita vt
eum cōforte. Ait enim dñs fidelib⁹
suis. In mūdo pressuram habebi
tis Et ait apostolus. Omnes q̄ pie
volunt viuere in xp̄o: psecucōem
patiunt. ab hijs ait [eripiā eum]
non tm q̄ diu viuit in hoc mundo
qz liberatio plena et perfecta an diez
sepulture esse non poterit Eripiaz
ergo eum i morte carnis qñ nihil
vltra quod vel corpori vel aie faci
at mundus habebit: et ipo erepto

postea in resurrectõe generãli glorificabo eum qñ surget in gloria

Cassi. Et in illa bñitudine colocabit: vbi iaz locum tribulatio nõ habet. In illa autẽ erit eternitas vite q apta dei visio Vnde subiungit Longitudine dierum ẽplebo eum hoc ẽ in eternũ vñet. Et subdit totus pmiꝫ finez Let ostendam illi salutare meum videlicet xpm: vt in eternum iã videat in quem credidit. **Collect.** Q̃ dñe mor circũdamur. nõ desinit hostis antiquꝰ nobis laqueos peccati ptendere. tã p cogitacões cordis a desideria carnis. q̃ p vias tam proximos q̃ alienos. Nemo ergo fallat se. neq; de sui cordis puritate seu bonis opibus confidat. vt putet se nullis tẽptationuz subiacere picullis. cum puigil ille tẽptator actionibus insidiis pulset quos plus vicerit a peccatis abstinere. Tẽptatus est dñs ihesus. vt nos doceret dyaboli temptacões superare: a tẽptatori tñdere Nõ em tristes esse debemus si temptati: sed si superati fuerimus. Vide q̃d dicat apostolus iacobus. Omne gaudiũ existimate fratres mei cũ in tẽptacões varias incideritis. sciẽtes q tribulatio paciam operatur. pacia autem opus pfectum habet Et qz astatui erimus ante illũ terribile tribunal iudicis: a cuius latere mille cadent a decem milia a dextris eius, deleamus de mente nostra cogitationes vanitatis. quas dyabolus nobis inscribit. vt labor noster sit manis cotã deo. Meditemur cõtinentiam. sobrietatem. humilitatem atq; iustitiã. et eadẽ mentibꝰ nostris inscribamꝰ. ne cum cadentibus a dextris dei putemur. Ne quaq; ergo iaceamus otiosi. ne laqueo venãtiũ capiamur. pter ea cuz deus tribulacões nobis irruere permittit. vt ad ipm vigilantius cõfugiamus a nos efficiat puriores. Vt igitur hic pbationes et in futuro clariores esse mereamur. suscipiamus equo animo quicqd illi fuerit gratum. grãs agentes ei. qui nos dignat a laqueis inimici averbo aspero liberare: ihesu xpõ. qui ẽ benedictus in s.s. Amen.

Psalmꝰ xci.

Bonum est Titulus pñs cantici in die sabbati. **Hug**

In precedenti pñs egit pheta de victoria tẽptationũ. Sed quia victoriam temptacõnum sequitur requies mentis. Ideo in hoc pñs a in hoc titulo agitur de requie vel qete mentis que p sabbatum figũtur In illo sabbato dominus requieuit ab omni ope quod patrarat in quo iudei etiam cessabãt ab omni opere seruili p quod etiam ẽpñtatur sabbatũ eternitatis in quo ab oi pena a misela eternaliter quiescẽt Est ergo sensus tituli. Pñs iste per quem notatur spiritualis opacõ est cantici p quem notatur exultacio mentis. **Cassi.**

Ipse enī cantat in ps̄ qui omnez vitam suam in gratiarum actōne constituit: et hoc in die sabbati.

Hugo vel in die festo a in q̄ ete mentis p eterna requie obtinēda. Intentio huius psalmi est monere vt hic libenter laboremus pro eternis beneficijs agentes sabbatum mentis

Glo Et quia p̄ter seculuz fiu tutū xp̄iani sum⁹. Ideo. quocunq; mō habeāt se p̄sitia bo na grati simus. dīm tam in pspe tis q̄ in aduersis laudantes a cui propheta dicentes.

Bonum est cōfi Cassio. teri dño. Confitemur ād sicut sepe dictuz ē duob⁹ modis viz qñ pcā nrā dā pnantes. miam dñi ingit postula mus. Cōfitemur etiam cū bñficia que ab ipso suscepim⁹. eius sem p muneribꝰ applicam⁹. nec meito rum nostroz esse dicim⁹: qꝫ ipsi⁹ miserationē

Hugo Et ideo p̄stat az bonū est. honestū ouemens a vtile est psallere.

Cassio. vt pris opib⁹ ageret nomini tuo. et ad honorez nois tui o altissime. vt sic psalte rium a fupiozibus sonat: ita opa tio nrā ad aures dīmatis ascēdat

Nicola. Ministri etiā eccie dare deū in cōne: a psallē supplici voce ad honorē a gloriā nois ei⁹. ad quā ordinatur talis laus. a nō ad lucrum tp̄ale p̄cipaliter. licet ipsi ministri secdario possint inten dere victum suū a vestitū secm dēm statū.

Hugo Bonum annūciandu⁹ ma ne. et tpe psperitatis miam tuā q̄ quicquid psperū habem⁹ pue nit ex dei mia. a veritatē tuā. et iu sticiā. p̄ noctē. et tpe tribulacōis q̄ quicq̄d aspez nobis contingit: ex veritate iusticie diuine p̄cedit.

Cassi. Ita fit q̄ in vtroq; tpe iustissime debeam⁹ lau des domino

Hugo confiteri. De cacordo psalterio. et in explecōne decem p̄ ceptoꝝ dei. De calog⁹ enim habet decem cordas.

Cas. Quas si bono z

Cassi. actu ū qualitate tangam⁹. salutare melos efficiūt: et ad celoz regna p̄ducunt.

Hugo Hec obseruācia mā datorum dei debet eē in cythara. et in bono ope.

Cassi. Ille enī cantat cum cy thara q̄ sonum reddit ab inferiori: q̄ opa bona viz elemo sinam aut pñam p̄ficit sine aspi tate tristicie. q̄ iuxta apl̄m. hilā rem datorē diligit de⁹. Ratio autē motiua p̄dicte laudacōis subiūgi tur. cuz dicit. Quia delectasti me domine in fac

Hugo tura tua. Notan dum q̄ duplex ē letitia in creatura dei. vna est q̄ homo letatur in creatura dei. infigēdo a ponēdo in ea spē. a illa leti cia pessima ē a mortifera. Alia est qua bō delectat in creatura put est opus dei a via quodām mō ducens ad deū. a ista bona ē. de q̄ hic loq̄tur.

Iero Xp̄ianus enī q̄libet q̄ vi deri in creaturis dei. semp

edificatur·debes enī cogitare a dicere·Si sol a luna·celuz a stelle seruiunt deo: quare ego nō seruiaz. Respice apem: a respice a formicā. Apes a formice cogitant hiemē eē venturaz: a xp̄ianus non cogitat iudiciū esse futurum Ille cogitant fame piditare posse si non laborauerint in estate vnde viuāt in hieme: et nos nō cogitam⁹·qz si non fecerim⁹ bona opa torquebimur in iehenna·Doc totū quare dixi. ñ qz intelligo factorē: a bñdico deū

Hugo nec solum delectasti me in leticia mētis: sed a corporis·vñ addit⌊a in opibus manuū tuarum exultabo⌋.

Jero Video arborez a cōsidero quō corticē arbor q̄i tunica vestiat·a q̄i germē vireat: et de inde video qz q̄i flos cadens vertat in pomū: a crescat in meum cibū. Video quō deus in omnib⁹ mihi laborat·vt michil ñ desit ꝓptera ⌊exultabo in te domine⌋.

Nico Sicqz p gradus creaturarum·animal⁹ hois eleuatur ad deum cognoscendum et amandū: verūptn qz homines rōnes creaturaz nō pnt pfecte attingere scōm qd dicitur eccle·v. Cūcte res difficiles: nec ē q̄ possit eas explicare sermone Ideo āmiratiē sibi dit⌊. Q̄z magnificata sūt opa tua dñe⌋.

Jero In hoc loco marcion a manichei⁹ erūpunt dicentes. Si omnia deus fecit a inutilitate hoim fecit: quid necesse fuit cimicē·v. vermē: qui nascit̄ in carne facere a culicez. Ego tibi breuiter rñdeo Vt ondeat̄ o homo fragilitas tua hec facta sunt. Quā do cogitacōem tuā ponis in celuz: subito mordetis a cimice·et cōtemnis. Parua q̄dem corpa: sed magna rō: singula habent vtilitates suas Ego sic miror dñm in elephāte quō in formica: sic illum pdico in camelo quō et in culice. Gallice chimelles·theutonice muesē. Vide culicē q̄ punctū cuius dā corpusculi·et tñ in corpusculi ipō pūcto omnia mēbra esse diuisa. Habet sex pedes·habet duos oculos·hoz os et habet ventrem·habet tubalem·habet a alas. Si cōfregeris mēbra·corpus non mouet: et magnificatur deus qñ sine corpore membra sunt omnia.

nico Itē nullus vm q̄ p ratiōnē inuestigare potuit in particulari qualitatem magnetis q̄ ferrum attrahit. Et ideo dicitur qz hoc habet a tota specie: quia ꝓprietas illa sequitur magnetis speciem: sed que sit illa ignoratur.

Collect. Et si dominī magnificentia sit magna circa has creaturas: multo maior a inscrutabilioz circa humane creature dispositionem. vnde subdit ⌊minus profunde facte sunt cogitationes⌋.

Aug⁹ Reuera fratres mei nullus magnitudo tam profunduz est q̄ est ista cogitacō dei·vt mali floreant a bonī laborent. Michil tam profundum est q̄ est ista cogitatio filij dei laborant quia flagellantur vt filij: mali exultant qa dampnātur vt

alieni. de⁹ iudicio suo seruat omnia. O profundum diuiciaꝝ sapie et scientie dei. al. Ir insipiens ñ cognoscet

Nico. dicitur hic hec. sipiens. ille. qui nō sapit beneficiū sue creacionis. Et iste merito tangꝫ īgnus repellit a beneficio diuine illustracionis vnde subditur Let stult⁹ nō intelliget

Hugo Vnde ad hoc. Animalis homo non percipit ea q̄ spūs dei sunt. Stulticia enim est illi q̄ non potest intelligere de īmde dicit malos pituros vt alij timeant Vnde subdit Quz exorti fuerint peccatores. ad cū arriserit eis mundana psperitas et ceperint florere sicut fenuz. qs cito arescat a siccatur et appa

Nico Modico tē tuerint. poē. florentes tpali psperitate omnes q̄ opantur iniquitatem. quos aliqñ permittit psperari tpaliter ppt aliqd bonū ipsoꝝ modicū quod nō meretur eternam mercedem: ꝫ tantū tpalem. Ideo subditur Et intereant in seculum seculi. eterna liter peant ppter suas iniq̄tates.

Cassi. Non enim intereunt vt desinat: sed eternaliter pereant qui nunqꝫ suis afflictionibus exuuntur.

Nicola. Quod pcedit ex alto dei cō filio. Ideo subditur tu autez altissimus in eternum domine.

Aug⁹ Expectans despuo ex et nitate tua qñ trāseat tps iniquoꝝ. quoꝝ

Ni. Tu ait tps breue ē. altissimus a pcēns est ad eos puniendum. Vñ subdit Qñ ecce inimici tui dñe. qñ ecce inimici tui.

Cass viz demonū cultores vel quicūq̄ preceptis tuis ñ obediunt peribunt condempnati in eternum

Aug⁹ Sicut coniunx adultera efficit inimica viro suo: sic anima adultera amore rez secularium non potest n̄ inimica esse deo. Illa timet virum: sed non amat Ista timet penaz: sed nō delectatur iusticia. Ergo inimici dei omnes amatores mūdi. de quib⁹ adhuc subdit.

hugo. Let dispgent. a sepa. bunt a societate scōꝝ Omnes qui operantur iniquitatem. appter hoc non appetenda ē prosperitas malorū: que tam care emit. vt a dñi cōsorcio suos amatores faciat alienos. Cōsequēter ponit retributio bonoꝝ. q̄ dño deuotissima intencōe placuerūt Vñ dicit pp̄s fidelis Et exaltabit sicut vnicornis cornu meū In hoc loco vnicornis figurat vnitatez: et cornu dignitatem.

Cass. Peccatoribus em̄ in tartarum humiliatis. exaltabit a sublimior apparebit cornua gloria scōꝝ: qui hic in vnitate ecclē deo placuerūt.

hugo Let senectus mea. a. nouissima mea. in misericordia veteri. a in vetustate celestis patrie quā ex mia dabit mihi dñs Et despexit. a despiciet. Oculus meus. iam videns xp̄m in occurrentem. inimicos meos. demones. Let insurgentib⁹ in me malignā

tibus ⁊ viz dæmonibus vt mẽ ere
ãt Laudiet auris mea ⁊ Ihs Mat.
xxv. Intra in gaudiũ dñi tui.

Cassi. Sicut peccatores supra
cõpati sunt feno: qs de
lectabili viridibitate oritur: ꝑ celerri
mo fine siccatur Sic iustus cõpat
digníssime palme dicens Iust⁹
vt palma florebit ⁊ Palma ẽ aspe
ra in ferius in stipite: a dulces fru
ctus habet in summitate Sic iusto⁹
cõuersatio in hoc mũdo ẽ duris la
boribus plena: ꝑ in supnis ꝓbat
pulcher **Glo** rima. vbi florebit glo
ria immõrtalitatis
deinde sequit alia cõpatio q̃ pal
ma est excellentior: cũ subdit ⁊ si
cut cedrus libani multiplicabit ⁊
Cedrus est arbor imputribilis a
altior aliis arboribꝰ. maxime in li
bano qui interpretat candidatio:
ita a iustus erit imputribilis sto
la immõrtalitatis: et candidus.

Hugo Qui multiplicabit ꝑ
in grã: et in futuro i
glo Et qz nõ solũ vnus
ria. hugo sed multi sunt qui
florebũt. Ideo pluraliter subdit pre
missam a piens cõpationẽ dicẽs.

Cassi. Plantati ⁊ fide et radi
cibus Rutũ ⁊ in domo
domini ⁊ in ecclã in qua dñi plan
tatio dicit predestinatiõ sigtur. qz
nisi q̃s in ea plantatus fuerit: cre
mentum nõ habebit felicissimũ.
Li atrijs dñi dei nri florebũt ⁊ Atri
um em dicitur interium mãsionis:
dom⁹ est interior. In atrijs ergo flo
rebunt a in ipso interio resurrectio
nis dum audiet Venite benedicti
patris mei: ꝓcipite regnum.

Glo Et q̃i quis quereret. sz nõ
ne iaz floret subdit ⁊ Hꝭ
huc multiplicabunt ⁊ de bono in
melius ꝓficiẽdo ⁊ in senecta vteri ⁊

Cassio. Senectus humana
morbis gratissimis
sauciata tendit ad finez. Econtra se
nectus ecce ducit ad vitam perpe
tuam. ad bitudinem mirabilem.
ad pulchritudinẽ singularem. vt
luceãt sicut angeli dei q̃ meruerint
in illa cõgregacõne numerari. In
fine siquidẽ seculi. scõz numerus
tanq̃ in senecta vteri crescit. a pse
cutionibus crebris agitur vt ato
predestinatoz numerus impleat
Addidit q̃ ⁊ bene patientes erũt ⁊

Nico. qz pacia consũmat. Vn
de Jacobi a Pacia op⁹
pfectum habet ⁊ vt annũcient ⁊ in
tranquillitate mentis id qs seq̃t.

Hugo Qm̃ rectus dñs de
us nr̃ ⁊ iust⁹ remu
nerando eos q̃ pro ipso patiũtur
Let non est iniquitas in eo ⁊ vt cõ
sentiat iniquitati maloz eaz. non
puniendo **Aug⁹** Quo nõ ẽ iniqui
tas in eo. qñ ille
tanta mala facit. sanus ẽ. filios hz
a plenã domũ. habũdat i gloria.
exaltatus honoribus. de inimicis
vindicat a omnia mala cõmittit
Alius innocens fui negocij. nõ ra
piens aliena. nõ cõtra quẽq̃ fac
iens. laborat in vinculis. in inopia
estuat a suspirat. Esto trãquill⁹.
observa sabbatũ cordis: de quo ti
tulus hui⁹ ps locutus ẽ Noli sedu
ci felicitate iniquoz: in noli attende

te flozã feni. Noli attẽdere ad tps beatos: et in eternuz míseros. Nec ista beatitudo que mõ foris videt. vera est. nec in corde bũ fũt qz torquentur mala oscia Tu ãt patiẽs esto: sperãs de pmissis dñi dei tui. deus est eternus q̃ mõ parcit malis. expectans illos ad pnam: flagellat bonos. erudiens illos ad regnuz celoz. Noli turbari si te mõ flagellat. ꝓptrea. qz nõ tibi suat ignem eternum. Et illuz ꝓptrea dimittit. pspera mõa letari. qz auditurus ẽ. Jte maledicti in ignẽ eternum: qui patus est dyabolo a angelis eius. **Collect** Oremus dñm vt huiꝰ doctrine monita eius auxilio vertamus in opa: quatnꝰ qui ẽ plantati sumus in domo dñi: in futuro florere mereamur in atriis xpi. q̃ ẽ bene dictus in secula seculoz. Amen.

Psalmꝰ xcij.

Domin⁹ re Titulus Laus cantici ipsi dauid in die ante sabbatũ quando fundata est terra **Cal.** Cuius sensus talis est. Iste ps ẽ laus cantici ptinentis ad diuinitatem: que deletur dñs. vel christo qui vere dicitur dauid a manu fortis ac desiderabilis qm̃ solus potest prestare que vult. a a suis cultoribus vnica affectione desideratur.

Hugo Et hec laus facta est in die ante sabbatũ vel in feria sexta pasce ues. i qua patiendo a moriendo redemit genus humanum. qm̃ fundata est ista vel ecclesia que de sanguine currente de latere christi fundata ẽ Intentio psalmiste est hortari nos vt laudemus deum q̃ dat nobis victoriam temptationũ: et sabbatũ pctoris. Propheta igitur describens in primis christi regni inchoacõem dic

Omin⁹ Ihesus xps verus deus a verus homo [regnauit] vel se regnare innotuit p miraculoꝝ exhibicõez a p suã resurrectõez

nico In qua accepit ptãz su p oẽm creaturã ꝓpter qs dicit. Mat. vltimo. Data est mihi omnis ptas: in celo a in terra.

Hugo Et nota qz non dicit regnabit secm expectationem iudeoꝝ in aurea ihrusalem: sed regnauit dicit. qz ipse iam est a ante fuit rex regum. a dominus dominantium. sicut apõe. rix. dicitur. Sequitur.

nico [Decorem indutus est] Indumentum diuinitatis ẽ humanitas christi secm qz dicit apostolus ad philipp. ij. Ad similitudinem hoim factus: a habitu inuentus est vt homo. Et hoc indumentum ante passionẽ fuit passibile. mortale a deturpatum in passione secm qz dicitur ysa. liij. Nõ est illi spes nec decor: sed in resurrectõne fuit gloriosum a sic decoratum [indutus est dñs fortitudinẽ] qz istud indumentũ factũ ẽ in nõle

et impassibile Let pcūrit se Jqz tan
ꝑ fortis pcinctus ad bellum. in
inferno detentos potenr eduxit. a
ad celestia deduxit scdm qz dr sup
ps. lxvij. Ascendens xps in altum
captiuam duxit captiuitatē te
nim firmauit orbem terre ac J.

Cal ecclām in fide. qñ in euā
gelio dixit. Tu es petrus
et sup hanc petrā v sup fidem xpi
qui est petra edificabo eccām meā.
et porte inferi nō pcualebūt adū
sus eā. Vera salus. mirabile pre
miuz. vt terra illa q figr eccām to
to orbe diffusam. nō cōmoueat vl
laten9 qpuis ipsa frequenti ictus
one vexet Quarata ē sedes tua Jq
sedes ad dexteram patris Lex tūc J
viz a resurrectione. Vt pata figr
predestinationem p quam patur
sedes xpi. nico Lex tunc Jv ab etre
no qz a creacōne cē
li empirei pata est sedes hominis
xpi ibi dē sup angelos La seculo tu
es Jqs dicit ad hebreos. vij. Jhs
xps. heri. et hodie: ipse a in secula
Deinde describit xpi regni impug
natio qs fuit pmo impugnatū p
pncipes sacerdotuz. volentes ipu
gnare xpi resurrectionez a ascensi
onē. et regni eius predicacōez. vt
habet actuū. iij. Postea p impa
tores rōnos a alios tyrānos qui
vbicz terrarū voluerūt extirpare
populū xpianum vt sic de xpi reg
no nō eēt memoria in terra Et hoc
est qs cōsequenr dicitur Leleua
uerūt flumina dñe Jv potētes hu
ius mūdi q p flumina designanr
vt magis patebit infra Leleuaue
runt flumina voce suā Jqs fuit im
pletuz qñ impatores romani a ty
ranni voce publica precipiebant
xpianos vbicz exterminari Leleua
uerūt flumina fluctus suos Jv pse
cutores suos atroces cōtra xpia
nos. Per talem parabolam loquit
ysa. viij. Adducz dns sup eos aqs
fluminis fortes v multos reges as
sirioꝛum. deinde describitur christi
regni confirmatio que facta est p
hoc qz inter persecutiones acutissi
mas tyrannoꝛum maxime crevit
numerus christianoꝛū. vt patet
ex gestis apl̄oꝛ a martirum. Vn
de dicit Mirabiles elacōnes ma
ris Jv pscucōnes potestatis secu
laris cōtra fidem catholicam mā
biliter exac Grego ·ix· mo
serunt. rabium
qz cum gentilitas ꝺspiceret moꝛez
suum destrui noue cōuersationis
predicacōe. cum mundi hui9 diui
tes viderunt facta paupm christi
anoꝛ cōtraire elationem a dñacōni
sue. atqz seculi sapiētes attēderent
sibi impitoꝛ verba aduersari. m
pscucōnis ptinus tempestate tu
muerunt: et ab pscucōis pcellas
se extulerunt. Sed has elationes
dns mirabilit miraculoꝛ opatio
ne tēperauit. Vñ subdit Lmirabil
in altis dns Jq virtute ex alto san
ctam eccām crescere fecit in pscu
tionibus. Nā ministros suos viz
apostolos a alios discipulos pl9
ostendit posse per miracula qz po
testates terrene tumuerūt p iraz.

Nicolaus. Propter q
miracu la

Testimonia tua ⁊ verba euangelice predicationis credibilia facta sunt nimis ⁊ valde firmata sunt secm qđ dicit. Marci vltimo. Illi autē pfecti predicauerūt vbiq; domino cooperante ⁊ sermonē confirmante. sequentibus figmis.

Collect. Postq̄ dixit ecclā im pfectionib⁹ augmentataz: ostendit quo ornamento decoranda est **Hugo** Ldo dicens. mus tuam dñe decet sanctitudo ⁊ vt ei⁹ omnes fideles sint sancti. habētes castitatē in corpe: et caritatē in spū

Nico Lin logitudine dierū ⁊ qz domus dei q̄ est ecclā militans pmanebit in sanctitate fidei vsq; ad finez mūdi. Et in ecclā triumphāte nō recipit aliqđ misi sanctum: secm qđ dicitur apoc. xxi. Non intrabit in ea aliqđ inquinatum: et durabit in eternum.

Casti. Audiāt insipientes hūc psalmū xpi regnuz pnunciantē. p quez nobis diuersa grātarum munera collata sunt. per quē mors occubuit. vita surrexit. dyabolus victus est. ⁊ homo nosci tur esse liberatus. Exultant angeli gloriant lice. et pnephas. adhuc tō reddit ingratus cui singulariter subuenisse monstrat. Nos igitur bñficia dñi saluatoris nri deuota cōsideratione meditantes humilitez ipsius clementiaz deprecemur. quatin⁹ nos mūdo corde ac corpe in sancta ecclesia sua custodire dignetur ne pollutatur in nob baptismi grātia in quo renati sumus ad vitam

Per te ihesu xpe saluator mūdi q̄ es benedictus in secula seculoz. A.

Psalm⁹ xciij.

Deus vltio Titulus psalmi dauid quarta sabbati. **Hu.** Supra egit pphēta de regno cristi. Sz qz cōtra ipm mlti murmurāt dicentes. qp nō bñ regit mundum eo qp permittit malos psperari a florē in mūdo bonos ātribulari.

nico tanqp nō curet de illis q̄ sunt in seculo. In quoz p sona dī. Job. xxij. Circa cardines celi pambulat: nec qz nrā cōsiderat Ex quo errore sequit qp homies sine freno currūt ad vicia nō expectantes aliqs penas vel pmia p bonis vel malis actib⁹ suis. Ideo in hoc ps hunc errorem destruens.

Aug⁹ docet patientiā habēdā in laboribus nra in q̄ cū felicitatibus **hugo** Cui⁹ tituli sēsus talis ē. Ps iste ē de ds pphete. habitus p his q̄ signt p ea q̄ facta sunt. iiij. sabbati ⁊ qta die creationis mūdi. q̄ die lumināria celi facta sunt viz sol luna ⁊ stelle. q̄ sic sine murmure pagūt cursū suū. nō curantes que inferius paguntur: sic fideles sine murmure sint in nacōne puersa nō curantes de felicitate malorum.

Aug Vnde apls docet nos dicēs. Oia facite sine murmuracōe a disceptacōe vt sitis irreprehensibiles ⁊ imaculati filij dei in

mebio nationis pue a puericie im
quos lucetis fic luminaria in mun
do verbu vite cotinentes. Intento
pphete hortatur nos ad pacientiam

Cassi. Videns at ipse pphetа
puersoz iniquitates i
magna psiluisse licentia: districtu
dm iudiciu eis qi terribilia fulmi
na cominatur dicens.

DEus vltionu ⁊ pumicionuz
dns xps q ubicaturus e
mundu a vltionib⁹ iustis affligere
remet ob **Hugo** dœ⁹ vlcio
stinatos. num bis
hi vltionu in psalmi. qe pumiet ma
los in corpe a aia litere egit

Nico. qe non est subditus ali
cui legi. a ideo pt pcere
a pena scdm qd sibi placet cuilz de
linquenti: nec facit iniusticiaz ali
cui Vnde apls ad rō. ix. dicit. Cui
vult miseret: a quē vult indurat
⁊ indurati pmittit. Cuiꝰ iudicium
pphеta depcando subiugit **Exal**
tare dñe tua potentiam qui
iudicas terra inferendo pcoribꝰ
penā redde retributionē supbis

Cassi. qui in sua malignitate
pseuerāt: nec aliq satis
factione ad dm miam vident pue
nire. Justis retributio dabit: qñ au
dient dnm dicentē Ite maledicti i
ignē eternū: q patus est dyabolo
et angelis eius Adhuc subiugit
de pcoribus q obstinata voluta
te dure scāt dicens **Usq** qđ pec
catores dñe ⁊ qđ diu cōcedet eis li
centia malignādi usqđ Repe
ticio ista dolorē diuturne expecta
cōnis ondit qz semp in nocentibꝰ
graue est etiā mino sonuz expectata
iactātia pcōres gloriabūtur

Jero Non em sufficit eis pecca
re. si etiaz iactāt se peccas
se alliciētes alios ad peccandum
Vñ subdit **Effabunt** ⁊ extra
fabunt p iactantiā et loquentur
iniquitatē ⁊ iniqua opa sua. Ve
rum ne illud loq solummō sermo
nem e putares. addidit loquen
tur oīs q op ant iniusticiaz cōti
nuo declarat dicēs **Populū tuū**
viz fideles tuos humiliauerunt
opprimendo et hereditatē tuā viz
predictū pplz xpianū vexauerūt

Cassi. qđ ideo dixit vexatum.
qz inumeris damnis
eos supbi pseudores attrere tēp
tauerūt **Viduā** a aduenā interfe
cerūt: et pupillos occiderunt.

Aug. Manifesta sunt illa fin
gula: nec opus e in his
immo **Hugo** post tāta ma
la nō timēt in
cidere in pcm blasphemie. Vñ sb
dit **Et** dixerunt cū hec oia ma
la facerent nō videbit dns malā
q fecim⁹ nec intelliget deꝰ iacob

Nico ⁊ xpianoz qi dicat. de
us nō curat de illis q fi
unt i hoc mūdo vt supra dictum est
in titulo huius ps. **Jero.** Illis hoc di
centibꝰ vide
te qđ videat spūs sanctus Intelli
gite insipientes in pplo: a stulti ali
quando sapite **Cassi.** Insipientes il
los appellat q
in eccā cōstituti: sci i istis felicitate
mordent. In pplo at idcō subiunxit.
qz puas intelligētias suas cōtinuē

populorum publicaw ee denunci
ant: q doceri videntur qđ ipsi pessi
ma mtencõe didicerũt Stultos ãt
illos dicit qui vere religionis exp
tes icẽ nesij. apta contradictione
blasphemãt. dicẽtes nec videre de
um qđ hominẽs faciũt nec itelligere
re qui diligũt. dicit aliqñ sapite q
aduertite ptãtem dñi vel pietatẽ.
Quõ talia putatis dñm negligere
que suis preceptis cognoscit mhi
bere. Qui plantauit aurez nõ au
diet: aut q finxit oculũ ñ ꝑsideãt.

Nico Quasi dicat. Hoc ẽ absur
dum q hoies corrupti tibi
les cognoscũt ista inferiora a deo
ignorari. q quicqđ pfectionis ẽ in
istis inferioribus totũ pre existit
eminentius in prima causa. ꝓpter
quod phs q de anima arguẽs cõ
tra empedoclez ducit eum ad mõ
uentem q deus ignoraret aliqua
que inferiores cognoscunt. s. litez.
quia ille dicebat simle a simili co
gnosci. Ista aũt inferiora dicebat
esse cõposita ex amicitia q lite: sed
in supioribus lis nõ habet locũ.
nec ꝑ consequẽs cognitio litis.

Hugo Qui corripit gẽtes
in pñti p minoribꝰ
peccatis nõ arguet in iudicio p
maioribus. ymo arguet q puniet
qui dixit hoiem sciam. Nunqđ
erit iniscius. Absit. Hoc eẽ nõ pt.
qđ ꝓbat p locum a minori dicens
Omnꝰ scit cogitacões hoim
ergo multo fortius opa eorum.

Cal. Et bene dictũ est. dñs no
uit. q ipsi se semp nosce
re nõ pñt. qui pñs cogitationi
bus occupant. Et de illis cogitati
onibus dicit dñs qñ vane sunt
proficuũ nõ hñtes fructum.

Iero Vultis scire qñ cogitaci
ones hoim vane. Pater
q mater nutriunt filiũ. q ꝑmittũt
sibi de illo felicitatẽ. Mittũt ipsum
ad studia q erudiũt. Venit vꝫ ad
adolescentiã. disponũt vt etiã mili
tet. Cũ oia cogitauerint p annos
xxx. vna febricula venit q tollit oes
eoꝝ cogitacões. Vna sola cogita
tio felix est. s. cogitatio de domino.

Collect. Postq̃ dixit quõ a
matões mũdi ea du
cis cogitacõnibꝰ illudunt: ꝓsequẽ
ter ondit quõ fidelis ppls doctrine
celestis veritate firmat dicens.

Nico Beatus hõ quem tu
erudieris dñe. et de lege tua docue
ris eum. viz de lege euangelica q
de scriptis. **Hugo** Et mitti
ris tuis. gẽs ei. viz
pñs tempus q a diebus malis
hoc est vt leuius portz q sustineat
tribulacões que ei inferuntur.

Cal. Aprecatoribꝰ. quibus fa
uet hũana felicitas. Qui
dies nõ durabũt nisi ad illud. do
nec fodiat peccatori fouea. aut dies
eiꝰ sepulture venerit qñ ad tps
peccatores florentes non amplius
fruebũt: nec vltra de ꝓsperitate
gaudebũt. sed tunc recipient qđ
hic corrigere noluerunt cum eoꝝ
corpus et anima ponentur in gehenna. **Jeroni**

Videtis igit̄ qm̄ scīa a exercitacō et opa in scripturis sās mitigent nobis dies malos. Ecce florēt pc̄ catores donec fodiatur eis fouea. Quid de me imḡs erit q̄ laboro inter pc̄ōres. Rñdet tibi q8 sequitur

Hugo Quia nō repellet in futuro dñs plebē suā xp̄iānā suis p̄ceptis obedientem. q̄uis eā in p̄senti corrigat a flagellet. Et hereditatē suā. vel ipsam plebē sanguine eius acq̄sitā. non derelinquet. qz promisit ei dicens Mat. vltimo. Ecce ego vobiscū sum oibus diebus vsq; ad cōsummacōez seculi. hoc est. **Hugo** Quoad usq; iustitia. s. dīna. conūtat in iudiciuz. vel ponat in exēcōe in extremo iudicio in quo oīa reducent in debitū ordinē iustitie cuz reddet vnicuiq; iuxta opa. **Glo.** Et q̄ supple sua. sentiūt. iuxta illam. Rñdet. omīs recti corde.

Aug9 Qui sunt recti corde. q̄ bene volūt q8 deus vult. Parcit deus pc̄oribus. Tu vis vt iaz p̄dat pc̄ōres. distorti cordis es et praue volūtatis q̄n aliud vis. Aliud vult deus. pacīēs ē pc̄oribus. tu nō vis tolerare pc̄ōres. conuerte cor tuum a dirige ad deū: qz a deus infirmis cōpas. **Hugo** Confessus est. Consequenter p̄pheta videns malos opprimere bonos: in p̄sona ipsoz bonoz exclamat ad dīnm: et petit auxiliū dicēs. Quis consurget mih̄i in auxilium aduersus malignātes. vt vincā eos: aut si non possim eos vincere quis stabit. perseuranter mecum

adūsus omnes iniq̄tatez. vt nō vincar ab iniquitate eorum

Aug9 Persuasit multi multa mala. Serpens diabolus non desinit suffurrare vt faciat in iniq̄tatē: postrepūt a dicūt mali homines. Quare sic viuis. tu sol9 es xp̄ianus. q̄re non facis vt alii faciunt. Quis ḡ occurret p̄ncipi iniq̄tatis diabolo a angelis eius a hominibus seductus ab eo.

Hugo Quasi dicat. Nullus preter dīnm Probatio. Nisi q̄ dñs adiuuit me. vel nō modicum affuisset dei auxiliuz spāle. paulominus. vel fere habitasset in inferno aīa mea. vel in illam foueā vicinorum protinus incidissem.

Cal. In qua certū est pc̄ōres posse demergi: q̄ fere consensissem vanis psuasionib9 iniquorum. nisi dñs fuisset liberator.

Hugo Deinde ondit q̄ dīns iuuat illos q̄ se debiles a idigētes ostitent dicēs. Ideo pro q̄ dicebā. confitendo. motus est pes meus. idē affectus cordis mei ad pc̄m. Des animē ē amor et affectus q̄ mouetur q̄n delicto veteri amico christo nouus amatur. s. mundus. Et quia confessus sum cpecatum a infirmitē meaz mia tua domine adiuuabat me.

Calli. Tantū enī valet in p̄ncipijs acceleāta ofessio vt añ indulgētia subueniat q̄ pena pcellat. sicut petrus ambulās sup aquas maris. Ideo cito meruit a Christo adiuuari quia infir

mitatē suam obtui ptin⁹ exclamauit. **Collect.** Sentiēs itaq⁹ populus fidēl'miam dei sibi in temptationū et aduersi tatū piculis adesse. dulcedinē cōso lacōis dn̄ expomit dicēs. Secūm multitudinē dolor meor⁹ q̄s pa cior. im corde meo. de tēptationib⁹ et pssuris vite pn̄tis. Consolacōnes tue. q̄s inælligo ex scripturis scās lētificauerunt aiam meam.

Iero Nā hoc ipsum apl's loq̄ tur. qm̄ secūm labores et miserias q̄s i isto seculo patimur habem⁹ mercedē apud deū in celis Magnitudo tribulationuz magni tudo pmior ē: q̄t patimur vulnerā tor merem̄r a coronas. quto ma gis egi pnaz. totiēs me cōsolatus es: Vnā fudi lacrimā: vnā meruí cōsolacōem: decē fudi lacrimas. de cem merui cōsolacōes. q̄ntuz q̄ fu it pondus pne. tantus fuit cōso lationum nu **Cassi.** Ipse sunt metus. consolationes tue: que letificauerūt aias. q̄p uis corpora videantur afflicta.

Hugo Sed mali q̄ me pse quunt̄ huic cōsolacō nis nō sunt ptices. qui Quinq̄d. p nōLabhēt tibi sedes inq̄tatis. **Aug⁹** nemo iniqus sedet te cum. Cuius rōem reddit di cens. Q̄ fingis. formas. facis vl' plasmas. laborē i pcepto. de do lore vl de labore facis nobis precē ptū vt ipse dolor preceptū nob fit **Cassi.** Preceptum enim ipsi us cōmet. Beati qui lu gent: quoniam ipsi cōsolabunt.

Hugo Iniqui vero hmōi q̄ cepto non obedīūt sed pcm⁹ otradicūt. q̄ florere a gande revolūt. Ergo tecū nō sedebunt. te cum non re **Iero** Nemo do mi gnabuut. nus coronat. nemo refecto ventre pōt digne de ieiunijs disputare. Oia p̄cepta do mini laborē hñt. sine labōe nō pos sum⁹ possidere regna celor⁹. q̄ vult sequi regna celor⁹ die⁹ ac noctib⁹ oret. vigilet. ieūnet. iaceat in cia tro. in afflictione carnē. nō in plumia. nō in seico. q̄ pna delicias nō amat

Hugo Cū igit̄ viuis labora in paucis annis. q̄ inde requies erit tibi sempiterna. Ecce q̄ntum p̄cūi. dam⁹ quodam mō vnā siliquā. vel folliculū gnī vel legumīs ad accipiēdos thesau ros sempitnos. siliquam laboris ad mercedibilē requiem. Sequit̄ r Apta **Ieroni** Videverſi bant. uz dissonā cia. Que em̄ est osequētia in hoc. qui fingis laborē in p̄cepto. Captabāt in aiam iusti. ſ quide auris carnea nō intelligit. Quid ḡ dicit. qui fingis laborē in precepto. ppter rea in māt laboramus in precepto dn̄i diebus ac noctib⁹. vigilam⁹ oramus ieunamus. qm̄ multos habem⁹ aduersarios q̄ captabāt

Hugo frequenter tā in ver bis cōtumeliosis q̄p prauis exēplis tēptabāt decepti onē cape in aiam iusti vt eū ad pec catum trahant. Et sanguinem in nocentem condem **Iero** Solēt im pnabant. q̄ dicere

Ille qui occisus est nō occideretur
nisi fornicator esset: aut aliqd pec
catum habuísset. Ruína illum nō
occupasset nísi fuisset peccator: qp
dū in hoc seculo sumus. omnia n
cōi patimur Justus a peccatore eq
liter morīunt. similis exitus ambo
rum: sed diuersa prmia: alius duci
tur ad ietennā. a alius ad regna
celorz. Sufficit tibi o iuste conscia
tua. gratia tua. et si cōdempnat⁹
fueris ab hoibus. sit sanguis tu
us innocens. clamabit ad dñm.

Cal. Dicversiculus ad dñm sal
uatorē etiam potest referri: qui vere innocens atq; immacu
latus p nrā redemptōe sententiā
iniuste odempnacōis accepit. Vt
autē oñderet psecucōnes hoim ni
hil valere osequenē subdit dicēs
Et factus ē michi in refugiuz
in tribulationibus Let deus meus
in adiutoriuz spei mee.

Aug⁹ qp dim hic sum⁹. in spe
sumus nondū in re. ꝛ
ne in spe deficiamus adest promissor
nos erigens. a tēperans ipsa ma
la que patimur. sic scriptū est. Fi
delis deus q nō sinit vos temptari
sup qp potestis ferre: sed faciet cuz
temptatōe etiam exitū vt possitis
sustinere. Sic mittit in fornacē tri
bulacōnis. vt coquat vas. non vt
frangat. Et quid fiet de iniquis.

Hugo Et reddet illis in
quitatē ipsorz ꝛ pe
nam p iniqtate Let in malicia idē
pro malicia Leorum

Cassi. Sit nota qp
hoc nomē
malicia. oim criminuz capax esse
dicitur. Naz sicut caritas multifari
as virtutes otinet: ita malicia cri
mina diuersa cōplectitur dispdet
illos dns deus nr ꝛ a suo regno
efficiet alienos cum eis dicet. Ite
maledicti in ignē eternuz: vbi mō
pretensibilem pnā sustinēt dam
pnati Respiciam⁹ hunc psalmū q
decore ꝛsplendeat. quēadmodum
illi murmuracōni cōi vnisum est. q
maxime labōat hūana fragilitas
Nullus iuideat perituris. nullus
felices estimet q sub eternitate dā
pnandi sunt: amemus potius af
flictiones que faciunt perpetuo fe
lices. Certe deus de malicia inqq
erudit nos. castigat a purgat To
lerandi a diligendi sunt inqui q
rum insecutiones nobis cōferūt hu
manum eterne vite. Si enim amaraz
iam medici potionem non respui
mus vt mereamur ꝛpalez suscipe
re sospitatem. qs sane mentis nō
feret pacienter tpales corpis mo
lestias p quas eterna gaudia ac
quiruntur. maxime cū inipsis mo
lestijs ac miserijs amplius auxi
lietur nobis dextera creatoris.

Cassi. Orem⁹ ergo dñm nrm
qui adiutor est i tribu
lationibus. vt q in pnīis vite ma
lis multipliciter fatigamur: bem
gne nos consolari dignetur. qua
tinꝰ hac vita salubriē purgati. a
in futuro ab inquoz pēnis misei
corditer erepti. in regno celesti per
ipsius gratiā. eterne beatitudinis
efficiamur cōsortes. Per dominū
nostruz ihesum christū qui est be
nedictus in secula seculorz. Amē.

Psal. xxxiij.

Venite exul

Titulus. Laus cantici ipsi dauid.

Nico. Apo⁹. ad Hebre. iij. et iiij. ca. põit magnã ptẽ huiꝰ psalmi .s. ab illo loco. Hodie si vocẽ⁊ ẽ. vsq; ad finem: dicens q̃ hoc fuit dictũ a dauid Vnde sequitur q̃ est auctor istiꝰ psalmi. Et dic̃ apl̃us ibidẽ q̃ psalmꝰ iste nõ loq̃tur de ingressu terre promissionis q̃ iam ante annos multos trãsierat tpe Josue: vt hebrei de eodẽ psal. exponũt. ß loquit̃ de ingressu terre viuentiũ apiendẽ p xp̃m tpe gratie: qui p suã bñdictã passionem amouit impedimentũ qđ fit p peccatum originale. Vnde sensus predicti tituli talis est.

Casii. Laus sigt vocis deuotionẽ. canticũ hilaritatẽ mẽtis. qđ in ope psalmodie vtriusq; debz esse sociatũ: q̃tinꝰ officiũ lingue nostre simũcto gaudio compleat. hec laus cantici cantat ipsi dauid ⁊ domino saluatori.

Nico. q̃ venit redimẽdo genus humanũ per mortẽ suã. Hoc p̃uidens ꝓphẽta populũ maxime hebraicũ sim intentionẽ appli ad xp̃i laudẽ iducit: dicẽs.

Glo. Venite ꝯ. o vos omnes q̃ longe estis a deo p prauitatez vite: de quibꝰ ꝓphẽta psa. ait. Populus hic labijs me honorat: cor aũt eoꝝ longe est a me.

Nico Venite nõ corpis passibus: ß affectu mentis p fidem et deuotionem.

Aug⁹ ꝯ. exultem⁹ ꝯ. nõ in seculo cuius letitia mala ẽ: sed in dño ꝯ.

Casii. de quo vã p mino ꝯ. sũptuose gaudetur vbi exultatio edificationẽ reperit nõ vtiq; tuiã. Sequit̃. Iubilem⁹ ꝯ cũ letitia cordis ĩenarrabili

Nico. Jubilus enim dicꝝ cordis gaudiũ ita mẽtiuꝝ q̃ ñ pt interiꝰ cõtineri q̃n appareat ĩ signo exteriori ꝯ. ad saluatorẽ nostrũ ꝯ

Cas. ⁊ ad laudez Jesu xp̃i verũ dei q̃ p nob mortẽ do saluteꝫ cõcessit: patiẽdo exemplũ tribuit: resurgẽdo salutaria munera dona

Nico de quo Mat. ⁊ annuit. gelus dixit. Voca bis nomen eius Jesum. Ipse enim saluũ faciet populũ suũ a peccatis eoꝝ. ꝯ. p occupem⁹ ⁊ p̃uemiamus. faciẽ eius in confessione ꝯ.

Jero hoc est. priꝰ q̃ nob aũsa. facie in iudicio irascatur confitemur peccata.

Aug⁹ damnem⁹ qđ fecimus: vt ille qđ coronet ĩ qđ damnet iuenĩat. Et hoc ad laudẽ cãtici ptinet. q̃ cũ pcã nostra cognoscim⁹: dei gloriã cõmendam⁹. ꝯ. Let in psalmis ꝯ ⁊ in laudib⁹ deuotis iubilem⁹ ei ꝯ deo grãs agentes.

Nico Et subiũgit causas illiꝰ confessiõis a laudis: dicens. ꝯ Vomã deꝰ magnꝰ dñs ꝯ cuiꝰ magnitudinis nõ est finis ꝯ et rex magnus sup omnes deos ꝯ. q̃ tam sup sãctos angelos q̃ ꝓphetas dei amicos: q̃ in scriptura dicũtur diꝰ participatõe: q̃ sup deos gẽtiũ.

Cassio. Christ⁹ est deus magnus oñi potēs: quí reuera rex dī: qñ a creat oīa: et regit vniuersa. Post magnitudinez dñi predictā venit ad ei⁹ mirabilē infinitātēq; dementiā cui subiugit.

Iero. Quoniam nō repellet dñs plebē suā ⌊quaz ꝓpo cruore redemit. ⌊qz in manu ⌋ ℣ in ptāte ⌊ei⁹ sūt oñes fines terre ⌋.

Cal. Istud ad gētes vniuersas ꝑtinet q̄ xp̄o domino fidēli deuotiōe subiecte sunt. ⌊a altitudines montiū ⌋. **Iero.** ℣ p̄dicationes ⌊ipsius ⌋ ⌊qz ipse inspirat eas. Etiā laudandus est dñs: eo q; possidet vniuersa. Vnde subditur.

Nico. Quoniā ipsi⁹ē mare et ipse fecit illud ⌋ cōgregās aquas i vnū locū ⌊a siccā ⌋ ℣ ꝑtē terre aridā ⌊manꝰ eius formauerūt ⌋. Per hoc em̄ q; cōgregauit aq̄s i vnū locū qui dī oceanꝰ: apparuit pars terre aq̄s discoopta vt haberē ḡeñ ℣ et hoc ad lrām. Allegorice **Aug⁹** Mare mūdus autem est: cui⁹ fluda seruire nō pñt: misi vsq; ad lit⁹ vbi ipse de⁹ terminū posuit. a tēptatio seculi mē furā hz: qz dñs noster nō pmittit nos tēptari vltra id q̄ posse⁹ ferre. Isto a tu arida terra stiens grāz dei. Non em̄ pmittit fluctus maris opire quos seruat.

Cassiodo. Deinde hortatur populum dei ad pñe salutē: dicens. ⌊Venite adorem⁹ ⌋ cuz fidei deuotione a corporis flexiōe ⌊a petam⁹ ⌋.

Nico humiliter adorando ⌊a plorem⁹ ⌋ pcā nostra ofitēdo ⌊ante deū qui fecit nos ⌋ ad imaginē a similitudinē suā ⌊qz ipse est dñs de⁹ noster ⌋ dans se nobis per suam incarnationem.

Hugo ⌊a nos pplus pascue eius ⌋. qz ipse nos suo quotidie corpe pascat a sāguine. ⌊a oues manus eius ⌋.

Cas. Oues signant cordis simplicitatē quā hīe ostat populū q̄ pastori suo xp̄o mansueta pietate osentit. Deiñ alloquit dñs saluator iudeos ne parentū suoruz obstinatiōib⁹ imitatis a rēqe dñi rebellantur alieni. Vnde dicit.

Nico. Hodie ⌋ ℣ in tpe grē ad Rō. xiij. Nox p̄cessit: dies aūt appropinquauit. Vbi p noctē intelligitur vet⁹ testamentū. p diē nouū. ⌊si vocē eius audieritis ⌋. si; p quia audistis. ⌊nolite obdurare corda vestra ⌋ legē euāgelicā repellendo. Obduratio em̄ cordis hūani malo nō puenit p̄ ex pte dei: sz ex pte liberi arbitrij hois a deo se auertētis. Et ideo de⁹ ostendit retrahit grāz suā cor mollificantē: a sic i infidelitate a in malo obdurat. Consequenter ad ꝓpositū adducit exemplū de illis q̄ territi verbis exploratoruz relicti sue⁹ūt dño a Moysi. a voluerūt reuerti i egiptū: vt habet Nūi. xiij. Et hoc est q̄ dī. ⌊Quia ī irritatione ⌋ ℣ nolite obdurare corda vestra ⌋ sic fecerūt parētes vri in deserto irritatiōe. ⌊Sm diē ⌋ ℣ in die ⌊tēptationis in deserto ⌋ facte. Vocatur

autem istud peccatuz irritatio ⁊ p uocatio ad ira dñi. qz viderant tot mirabilia eius in egipto: a in trāsitu maris rubri qz nullo modo debebant dubitare de impletõe promissionis diuine .s. qz absq; difficultate introduceret eos in terraz promissionis. ⌊vbi⌋ .s. in deserto ⌊temptauerũt me pies vii⌋ multociens: sic dicit Nume. xiiij. Jam temptauerũt me per decẽ vices. ⌊pbauerũt a viderunt opa mea ⁊ mirabilia q̃ feci coram eis. Et qm̃ non crediderũt. ideo quadraginta annis fuit prouocatus isrl̃ indignat9 ab ingressu terre promissionis in qua9 oes mortui fuerãt in deserto q̃ viderant mirabilia dei: a incredituli fuerant: vt habet Nume. xiiij. Et hoc est qđ subdit. ⌊Quadraginta annis offensus fui gnationi illi⌋ retardans eos ab impletõe promissi. ⌊et dixi. semp hi errant corde⌋.

Hugo ⁊ ex certa malicia et voluntate cordis incredituli pdurãt. Semp errasse iudicabit: q̃ in fine errans inuenietur.

Nico Et isti non cognouerunt vias meas ⌋⁊ precepta mea in quib9 debebãt ambulare: qđ nõ fecerũt malicia eorum ipsos excecante ⌊quib9 iurauit⌋⁊ irreuocabiliter diffinitiue ⌊ira mea⌋ ⁊ in affectu vel in rigore vindicte mee. ⌊si introibũt⌋ ⁊ nõ introibũt ⌊in requiẽ meã⌋ ⁊ in terraz promissionis in q̃ debit de9 filijs isrl̃ quietẽ et que illa fuit figura quietis btoz in patria: sic̃ Apo9. dicit ⁊ ad Corinth. x. Omnia in figura cõtigebãt illis. Jdo p hoc intendit dauid inducere popu lum maxime hebraicũ: ne p rebelliones ad xpm phibrent ab ingressu terre viuentiũ: vbi est requies btoz

Casti. In quã obstinati nõ introibãt. qm̃ etna mors illos suscipiet: q̃ nõ meruerũt ad satisfactõis eis munera puenire.

Collect. Notandũ qz iste ps. expositus est sm̃ traditõez quã tenet ecclesia gallicana. q̃ tñ cantat in principio matutinarũ in ecclesia nostra secũm translationem quã tenet ecclesia romana.

Hugo Et qz ipse est iuitatorius in deoratoz vt pdictũ est. ideo non cantat in ephia domini in principio matutinal officij eo qz ipsa die tres magi primitiue gentiũ venerũt adorare dñm. ꝫ cantatur sexto loco: videlz in fine secũdi nocturni: ad significandũ qz in dei in fine sexte etatis saluabuntur conuersi ad christum

Casti. Audite insensati cordis sacrilegam mẽte durati: vt si beneficia dei nõ recolitis: saltez debita supplicia formidetis. Quid est aliud in requiez non introire: nisi perpetua tormẽta incurrere. Merito ad requiẽ introire nõ potest q̃ Jesum xpm ianuã tranquillitatis offendunt. Non ergo vos implicet q̃sum9 error alien9 primo intuitu: ꝫ desideria meliori oditõne mutate. Si aqs in siccitate petitis: ad fontem dñi properate. si manna desideratis: cor pur9 dñm saluatoris accipite. Illa dederũt patribus vestris penaz: ista nobis tribuũt requiez sempiterne.

Jero Timeam9 a nos xpiana. ne forte acepta pol

licitatione introeundi in requiem eius existimetur aliquis ex nobis deesse. Etenim nobis nunciatur est quēadmodū illis: ne forte promissionis eius. Nemo dicat in corde suo. **Aug⁹** Vere est quod promittit. Falsum est quod minatur. Sicut enim verum est quod promittit: sic verum est quod minatur. Taz certus debes esse de requie: de felicitate: de eternitate: de immortalitate si feceris precepta illius: tam certus debes esse de immortalitate: & ardore ignis eterni: de damnatione si neglexeris precepta eius.

Collect. Igit tantorum comminationes tormentorum formidantes. exhibeamus nos sicut dei ministros in omnibus virtutum sanctos immaculatos: vt mereamur introire per fidem caritate formatam in illam beatorum requiem quam speramus accipere per dominum nostrum: cui cum patre & spiritu sancto est honor & gloria in secula seculorum. Amen.

Psal. xcv.

Cantate do Titulus. Psalmus dauid quando dom⁹ edificabatur post captiuitatem.

Nico. Judei istum locum sic intelligunt vt psalmus iste sit quedam diuina grazarum actio & recedificatione templi hierusalem a Salomone rege primo fundati: quod stetit quadringentis decem annis.

Cal. Et deinde a caldeis vsque ad superficiem terre destructi. ac post captiuitatem babilonicam a zorobabel filio salathiel reparati: vt haberetur Esdre primo.

Nico. Si hoc videlicet quod iste psalmus diuina laudatio & recedificatione illius templi materialis

Iero. impugnet principio huius psal. Cantate domino canticum nouum: quod non legitur tunc factum: si magis cantauerunt canticum antiquum. vt habetur. i. Esdre. iii

Iero. Videtis ergo quomodo intelligentem permittat hoc stare non potest. & mistice intelligendum est.

Nico Dom⁹ ei ista. i. vniuersalis ecclesia a primo predicatoris euangelice incepit per xpm edificari ex eius fidelibus: qui sunt lapides viui in edificio celestis hierusalem collocandi

Cal. Nec edificari desinit donec vsque ad finem seculi predestinatorum numerus impleat. Superiore enim psal. primo comonuit prophetas indeos vt deposita duricia cordis ab incredulitate dominum xpm venturum Si quis illis pmasura erat obstinata malignitas: conuenienter nunc amonet gentes vt canticum nouum debeat ei dicere quoniam si post captiuitatem peccati peruenerit ad ipsum. Vñ dicit.

Cantate dño Jesu xpo canticum nouum. **Hugo** qz christus fecit sup terram: natus de Maria virgine Vñ dicit Nouus rex: nouam legem nouum gaudium. **Cassi.** Cantate domino nouum canticum quia veteres hoies deposito peccatorum baptismatis aut per pniam: feliciter innouat. Licet tueris: tamen si egeris penitentiam: nouat dom⁹

christi dicēris. Nouū dom⁹ nouū canticū meretur in nouitate vite.

Aug⁹ Audi canticū nouum Mandatū nouū do vobis: vt diligatis inuicē. Vetus cantat cupiditas carnis. nouū cantat caritas dei. Sequit. Cantate dño omnis terra.

Nico ℣ omnes habitantes in terra quib⁹ aduēt⁹ xpi fuit causa leticie. Cantate dño hoc iam tercio repetitur.

Cal quia laus xpi totius hominis est trinitatis. Et benedici.

Nico grās agēdo de tanto bñficio. Nomen ei⁹ qđ est saluator. Annūciate de die in diem ℣ continuate huiusmodi gratiarū actionem laudādo. Saluatore ei⁹ ℣ xpm dñm in veteri testamēto promissum in nouo datū. Consequenter vbi fit annūciandū ostēdit: dicens. Annūciate inter gētes gloriam eius ℣ gloriaz sue resurrectionis ascēsionis: ac alia ad fidē pertinentia. Et ne aliquos putares expertes: addit. In omnib⁹ populis mirabilia ei⁹ ℣ miracula xpi facta q annūciauerūt apli et alii discipuli xpi: non solū verbo: sed etiam facto facientes miracula in noīe et virtute dei. Nec mirū. Nomā magn⁹ dñs quasi dicat. Non est mirū q mirabilia fiant in virtute ei⁹. Et laudabilis nimis q trāscendit limites cuiuscūq creature virtutis. Propter qđ dicit Eccī. xliij. Magnificate eū quantū potestis. maior enim est omni laude. Et terribilis super omnes deos q terribilis est demonibus qui p diis colebant in ydolis a gentibus. Ideo subdit. Quoniam omnes dii gentiū demonia: dominus aut celos fecit et non dii gentium. Deinde inducit fideles ad obsequiū christi: ad qđ requirit interiora et exteriora mūdicia. qz ipse est sanctus sanctoz: sicut dī Daniel. ix. Vnde dicit. Confessio qua tollūtur imundicie: et cōseruant mundicie interiores. Et pulchritudo ℣ mundicie exteriores apposite in cōspectu eius ℣ in cultu ipsius. Hoc ad trāz dī: ad excludendū imundicias q fiebant in cultu gentiliū: sic in sacris priapi vbi viri et mulieres incedebāt nudi. et fiebant ibi alie vilitates qs nō facerent modo meretrices. Similit in cultu veteris legis vbi erant imūdicie corporales in effusione sāguinis animalium imaculatoz: q nō sunt in cultu noue legis: vbi offert corpus et sāguis xpi sub specie panis et vini. Et sanctimonia ℣ applicatio ad diuina et magnificētia in sācrificatione eius ℣ in cultu noue legis qui sācrificatio dī: eo q sācrificat cultores qđ non faciebat cult⁹ veteris legis. Propter qđ dicit Apo⁹. ad Heb. x. Impossibile ē sanguie tauroz et hircoz auferri peccata. Et postea subdit. Sācrificati sum⁹ p oblationē corpis Jesu xpi. In hac igitur sācrificatōe et magnificētia qa in eukaristia totus xpus continet quo non potest aliquid maius cogitari ratione siue diuinitatis. Ideo subditur. Afferte dño honorem et patrie gentiū ℣ familie gentiuz

ad fidem christi cōuersarūz. Afferte dño gloriā & honorez. Secm cō mentatorez pmo ethico rū: honor ē reuerentia exhibita alicui in testimoniū fue bonitatis: etiā siue fiat in secreto: siue coraz paucis. Sz tūc est gloria qñ exhibet ei palaz & coram multis. Per hoc ergo inducimur ad exhibendū xpō dño Jesu reuerentiā in publico & in secreto.

Cassio. Gloria est dñi cuz sealiquis laudabili cōuersatōe tractauerit. Glorificatur enim dñs in talib9 qñ fideliū cōuersatione fuerit laudatus. Honor ē est autē dñi qñ in domis suis ei gratias referim9. Et si quid bonū fuscepim9: ab ipso pfitemur esse collatum. Sequit. Afferte dño gloriaz nomi eius. Sicut sup dixit trina repetitōne Cantate dño: ita hic tercio ponit Afferte. vt sacramēta sācte trinitatis i dogmate xpiano iesse semp agnoscerēs. Afferūt itaqz gloriā nomi eius qui deuotiōis studio cōmutant in melius: & consubstantialez sibi trinitatē atqz oipotentem p oia cōfitent in psonis: non nature diuersitate discretā. Seqt.

Nico. Nollite hostias. Id ē laudib9 diuinis extolli te corpus et sanguinē xpi sub speciebus panis & vini: q dicūtur bostie in plurali. qz licet sint vnuz sacramentuz pfectū: tñ sunt due oblationes distincte quaruz vna alteram nō expectat. La introite i atria ei9. & i loca cultu xpi debita. Et qz tñ in oibus est vnica ecclesia. Ideo subditur. Adorate dñm in atrio sācto ei9. & in fide ecclesie catholice.

Cassio. Tūc reuera dñs adoratur a quolibet fideli pmittente: qñ in cordis cōtrito cui bostiis lacrimaz miseri cordia dñi postulatur: p quas supplicatio cōfitētis mereatur ad aures creatoris peuenire.

Nico. Commoueat a facie ei9 vniuersa terra. & omnes habitatores terre cōmoueātur coraz xpō motu timoris & reuerentie. Cui9 causa subditur cum dicitur. Dicite in gētibus qz dñs. Jesus xpus regnauit. & tenuit & creaturā accepit i sua resurrectione & ascensione: sm qz dī Matth. vlt. Data est mihi oīs ptās i celo et in terra. Et Marc. vlt. dñs quidem Jesus postqz locutus est eis: assumptus est i celū & sedet ad dexteram dei. Et qz christ9 meruit exaltationem regni sui p passionē suā pter qs exaltauit illuz rc. Ideo alius translator hic addit. La lig. quis crucis. Et sm hoc dī in ps̄no ecclesiasticō. Impleta sunt q cecinit david fidelis carmine dicendo natōib9. regnauit a ligno deus. Et temz correxit orbez terre. ab errore & idolatrie: que a tempe predicationis christi cepit cessare sm qz predictū fuit Zach. xiij. In illa die pdā omnia nomina ydolorum de terra. Lq non cōmouebitur. a veritate fidei christiane que stabit vsqz ad finē mundi qntūcunqz tribulatōibus impellat. Lindicabit tpl9 in equitate.

Cal. les q

iudicãdi sunt sub trãquillitate mi
seri cor die dñe: quãdo eis ꝑmia
ꝑmissa restituet. Vnde. ℣ Exult
cęli ℟ apostoli et apostolici viri.
℣ exultet terra ℟ videlz populꝰ ter
renus: qui se a peccatis ꝓpꝛijs itel
ligit absolutũ ℣ cõmoueatur mare
℟ plenitudo eius ℟. Mare hic ꝑ po
pulis ponit qui in hoc mũdo diuer
sis tempestatibus agitant. Isti mo
uentur ad gaudiũ qñ cõuersiõis
dõna suscepẽrũt. Per hoc q dic: ple
nitudo eiꝰ: intelligit vniuersitas gẽ
tium quam in melius optat cõmu
tari. ℣ gaudebunt campi ℟.

Cas Campos dicit viros san
ctos nõ supbia tumidos
non asperos iracũdia: sed manſue
tos a lemitate planos ℣ omnia q
in eis sunt ℟ id est inter eos.

Iero vtpote sũt virgines que
diuersis virtutũ suauita
tibus pollent. ℣ Tunc exultabũt
omnia ligna siluarũ ℟ infructuose
ꝙ post cõuersionem non erunt si
cut ligna siluarũ. **Cas** Multe gẽ
tes ex omni
bus que ante cõuersionez erant si
cut ligna siluarũ infructuose: sed
post cõuersionem sunt ad cultũrã
fructiferam perducte.

Hugo ℣ facie dñi ℟ ven
turi ad iudiciũ. Ipe
nim faciez habet: quia homo est
Vnde primo dicit ℣ quia venit ℟ vi
delicet primo in carne: a faciez ostẽ
det in iudicio. ℣ quoniã venit ℟ ci
tra ℣ et iudicare terrã ℟ s. vivos
a mortuos. vt bonis ꝑmia: malis pe
nas supplicia eterna restituat. Cum
autẽ venerit nõ impedietꝰ executio
iudicij eius. ℣ Qui a iudicabit or
bem terre ℟ et totũ mundũ ℣ in equi
tate ℟ sine personarũ acceptiõe ℣ et
populos ℟ tam bonos ꝙ malos ℣ in
veritate sua ℟ vt peccatores subdat
penis: iustos ꝑmijs remunẽt eter
nis: sicut ipse prius promisit.

Collect. Pensemus carissimi
tanti iudicis aduen
tum: a ꝙntus in illo die terror erit
cum vnuq̃sq; cogetur de ꝓpꝛijs acti
bus reddere rationem: accepturus
in merito ꝑut vixit in seculo: siue bo
num siue malum. Heu ꝙntus in illo
die terror erit cum quis reatu suo
exigente iratũ videbit iudicis aspe
ctum: nec remedium esse a tormen
tis. Quãtus pudor erubescere in cõ
spectu omniũ angelorꝫ a hominũ.
vbi cuncta cõscientie nostre nunc
abscõdita tunc vniuersis erũt ma
nifesta. Heu dies ire: tribulatiõis
a angustie: dies calamitatis a mi
serie. dies vltiq; amaritudinis: cuiꝰ
horrorem nullus ꝑfecto valet ad
plenum explicare. Illum tota intẽ
tiõne cogitemus: vitã corrigamꝰ:
despiciamus mundum a concupi
scentiam eius: toleremus pacienter
aduersa: faciem dñi in confessi
one preueniamus. Exhibeamꝰ nos
in vigilijs: ieiunijs: elemosinis: ac
operibus bonis plus solito deuoti
ores. Studeamus summopere placa
re nostrũ iudicem dum adhuc no
bis supest tempus penitentie: qua
tinus cum ipse nos dignabit ab
hac vita vocare ipsum placatum
ac benignum saluatorem in suo di

R. inp.

strícto exámine inuemamus in de
rtera eius cum electis collocandi
ipso prestante cui est honor et glo
ria in secula seculorum. Amen.

Psalm⁹ .xcvi.

DOminus re
gnauit exul
tet terra: letentur insu
le multe. Titulus. Psalm⁹ dauid
quando terra restituta est ei.

Nicolaus. Dicunt docto
res aliqui q⁹ psalm⁹ iste est gratiaꝝ actio ipsi⁹
dauid: qñ debellatis philistheis q̄
regnuz eius inuaserāt: a alijs gē
tibus in circuitu quí regnuz suum
molestabāt: terra sua fuit ei resti
tuta in pace a quiete. Et huic dicto
non videtur cōcordare ira psalmi
cum dr. Nubes a caligo in circuitu
ei⁹: a postea subdit. Ignis añ ipm
p̄cedet. qr in bellis ipsius dauid cō
tra aduersarios non legūtur ap
paruisse talia signa. Sed sciendu⁹
q⁹ duplex est aduent⁹ dñi. s. in mū
duz quí p̄teriit. a ad iudiciū q̄ ven
turus est. Psalm⁹ aūt iste loquit
ad ira̅m de aduētu dñi ad iudiciū.
Vnde Apo⁹. ad Heb. allegat scri
pturaz huiꝰ psal. dicta ad ira̅z de
xp̄o: dicens. Et cuz introducit p̄mo
gemitū suuz in orbez terre. q̄ p̄dicit
ad introducendū ad iudiciū Tunc
enim apparebit in pta̅te cōstitutus
tanq̄ p̄mo gemit⁹. In p̄mo aūt ap
paruit humil⁹ et abiect⁹. Addidit
q⁹ Apo⁹. ibidē. Et adorent eū omnes
angeli ei⁹. In quo non est diuersi
tas sensus. Nam apli allegantes
scripturam veteris testamēti non
semp accepērūt eaz de verbo adver
bum: ꝫ sufficit aliqñ accipe sensuz.
dicendū est ergo q⁹ sicut p̄dens
psal. fecit mentionez de p̄mo aduē
tu xp̄i in mūdū. Sic iste ps̄. loquit
de secūdo aduētu eius ad iudiciuz.

Hugo Vnde sensus, tituli ta
lis ē. Psalm⁹ iste at
tribuit dauid vel ipsi xp̄o: vt sepe di
ctum est. Et agit de hoc q⁹ factū est
cū terra ei⁹ restaurata est vel cuz cor
pus eius resurrexit.

Cassio. Qr qđ mortuuz est cō
muni lege: restaura
tum est in glorie munē singulari.

Nico. Vñ p̄pheta p̄mo deseri
bit xp̄i generale dñiuz
qđ accepit in sua resurrectōe a ascē
sione sup oīa creata. p̄ter qđ dixit
Mat. vlt. Data est mihi oīs ptās
in celo a in terra. Et hoc ē qđ dicit.
Dominus regnauit vel dñs no
ster Jesus xp̄us q̄ solus cog
nscitur imperare exultet terra vel ha
bitatores terre. qr post resurrectio
nem a ascēsionē suā prebuit alijs
ingressum ad gloriā letent insule
multe. qr fides catholica p̄dicata
est p apl̄os et alios xp̄i discipl̄os
habitantib⁹ in insul̄ maris occa
ni: vt patz de anglia a hibernia et
pluribus alijs: vt i insulis maris
mediterranei: videlz sicilia: cipro:
ac alijs multis. Et qr ad gñale dñi

ūm sequaē iudiciū extremū a quo
non p̄t appellari. Jdō post dñm
christi cōseqūntr describit eiꝰ iudi
cium generale: ad quod veniet in
magna potestate. Vnde sequitur.
¶ Vtes a caligo ¶ obscuritas
aeris ¶m circuitu eiꝰ ¶ Christꝰ ascē
dens in celū habuit nubē im obse
quiū: ſm q̄ dicitur Act. i. Videntibꝫ
illis eleuatus est: a nubes suscepit
eū ab oculis eorum. Et subditur.
Dic Jesus qui assumptus est a vo
bis in celū: sic veniet. ¶ ad iudiciū.
Et hoc innuit q̄ obsequio nubis vte
tur: ſm q̄ dicitur Luc. xxij. Tūc vi
debunt filiū hois venientē in nube
cum potestate magna et maiesta
te. Jdō subditur. ¶ iustitia a iudiciū
correctio sedis eiꝰ ¶ ⁊ correctio orꝫ
p̄cedens a potestate eiꝰ iudiciaria
que per sedē designatur: eo q̄ sen
tentia in dicis sedendo datur: erit iu
stitia a iudiciuz ⁊ recta a irreuoca
bi
lis. Jero. Nunc videtur īmstuz
a prauum dei esse iu
dicium: eo q̄ iniqui homines ditan
tur a paupes sancti tribulantur.
Quādo aūt ipse dñs venerit ad iu
dicandum vt reddat vnicuiq; ſm
opa sua: eo tempe quasi corriget
sedes eiꝰ. ¶ I gnis aī ipsū p̄cedet ¶
Nico ⁊ ignis cōflagrationis
⁊ qui p̄cedet iudiciū ¶ a in
flāmabit in circuitu inimicos eiꝰ ¶
quia data sententia iudicis repro
bi in illo igne iudicabuntur: a sicī in
ferno retrudētur. ¶ I lluxerunt ful
gura eiꝰ orbi terre ¶. q̄ ante iudiciū
fient multe fulgurationes a impſ
siones ignee terribiles a tempestu
ose. sicut in alio pſ. dicit. Et ī circui
tu eiꝰ tempestas valida ¶ vidit et
cōmota est terra ¶ ⁊ habitantes in
terra: qui tūc videntes talia cōmo
uebunt cōmotiōe timoris. ¶ Mon
tes sicut cera fluxerunt a facie do
mini ¶ a facie domini omnis ter
ra ¶. Loquitur enim de futuro ad
modum preteriti propter certitudi
nem prophetie. quia tunc erūt ter
remotus magni p loca: vt dicitur
Math. xxiiij. Ex quibus ruent mō
tes. ¶ Nūciauerunt ¶id est an
nunciabunt ¶ celi iustitiam eius ¶.
quia per signa in celo apparentia
manifestabitur iudicis aduentꝰ
propinquus. ¶ et viderunt omnes
populi gloriam eius ¶. quia oēs
tam electi q̄ reprobi videbūt chri
stum hominem venientem in pote
state et gloria: que visio erit terri
bilis reprobis et delectabit electis
Jdeo subditur. ¶ Confundātur ¶
id est confundentur. ¶ omnes qui
adorant sculptilia: et qui glorian
tur in simulachris suis ¶ id est om
nes ydolatre: qui tunc maxime con
fundentur: quoniam creaturis at
tribuunt cultū soli deo debitum. nō
solum ab hominibus: sed etiaz ab
angelis. Jdeo subditur. ¶ Adora
te eum omnes angeli eius ¶ annū
ciatores regni illius. Et sicut hoc
iudicium erit terribile reprobis vt
dictum est: ita erit gaudiosum et
delectabile electis. Vnde dicit. ¶
audiuit ¶ per verbum christi et
apostoloruz qui prenūciauerūt
iudicium futurum. ¶ et letata est sy
on ¶ ⁊ ecclesia quia hec est materia

exultationis: sm qꝫ dicitur in fine dicti euangelij Erunt signa. vbi dicitur. Dis autez fieri incipientib⁹ respicite et leuate & exhilarate: capita & corda vestra: appropinquat enim redemptio vestra. Et exultauerunt filie iude ⁊ fideles ame ꝓpter iudicia tua dñe. Dicit enim iudicia in plurali. quia non solum iudiciu datum ꝑ gloria electoruꝫ dicendo: venite benedicti ꝑris mei: erit eis causa letucie: sed etiaꝫ iudicium datum ꝑ damnatõe reprobꝝ: sm qꝫ dicitur in psal. lvij°. Letabitur iustus cum viderit vindictam. quia tunc omnia perfecte cristo subiicient Ideo subdit. Quoniam tu dominus altissimus super omnem terraꝫ & super omnes homines qui in terra nascuntur. Immis exaltat⁹ es super omnes deos ⁊ angelos sactos qui dicuntur dij participatione. De quibus dicit Daniel. ij. Exceptis dijs: quoꝝ non cum hominibus non est conuersatio. Vltimo autem in conclusione psalmista hortatur omes ad iusticiam: et retrahit ab iniusticia: dicens. Qui diligitis dominuꝫ q̃ solus est bonus Odite malum cui quod opponitur bonitati diuine Causaꝫ subdit. Custodit dominꝰ animas sanctoꝝ suorum a peccatis mortalibus qui in temptatiõibus recurrunt ad eius auxilium: sm qꝫ dicitur ad Corinth. v. Fidelis deus qui non patietur vos temptari supra id qđ potestis facere: ꝫ faciet cum temptatione auxilium vt possitis sustinere. De manu peccatoris liberabit eos dominus & de potestate diaboli qui est obstinatus in peccato: a semper homines trahere nititur ad peccatuꝫ. Et qꝫ liberatio fit per gratiam diuinã Job subditur. Iuxta est iusto & diuine gratie et rectis corde qui ad superna habent cor erectum Iusticia. quia lux gratie est quedaꝫ arra glorie. ꝓpter quod repetitur idem cum dicitur. Letamini in isti in domino que est leticia deuotionis Confitemini memorie sanctificationis eius gratias agentes de dono gratie nos sanctificantis. Vnde ad Roma iij°. Omnes enim peccauerunt et egent gratia dei iustificati gratis per gratiã ipsius redemptionem que est in xpõ Jesu domino nostro

Collect.

Licet hic psalmus cõmuniter a doctoribus de primo dñi aduentu allegorice exponatur q̃ expositio satis ptz in glõ. tñ qꝫ ptz eiusdem pñs. sonat maxime finem xpi aduentũ. Ideo circa expõne glosam de primo xpi aduentu ptermissa: hãc de secundo eius aduentu literalem ponit expositionem. O qꝫ metuenda & illa iudicij dies: in q̃ discussatõe celerrima vniuersoꝝ discutient acta⁹ vsq; ad verbũ etiã ociosũ. Intonat enim nobis sacra scꝫptura vt sub oi celeritate puniam⁹ in nobis pctã ne deus veniens ad iudiciũ ea inueniat puniẽda. Deus enim punit aut bo. qꝫ nihil remanebit impunitũ. nihil quippe est qđ ita vitam nram valeat euertere q̃ peccatoꝝ correctõem differre. Aug. in ser mõe

de afflictione filiorum israel. Confideret igitur vnusquisq; conscientiam suam. a si se videt in cogitatione: in sermone: in opere semp q̄d bonum est diligere et opere exercere: ministrum dei se esse cognoscat a gaudeat. Qui vero seipsum intuens se viderit: q̄ mala sunt nō solum cogitare: ꝟ etiaz dicere a facere: adiutorem dyaboli se esse intelligat simul et doleat. Et dū adhuc anima peccatrix a tenebrosa in corpore suo tenetur inclusa: cuz dei adiutorio a potestate dyaboli se conetur auertere: ne forte illum malis opibus insistentē repentina mors rapuerit: cum dyabolo cui? voluntatez exercuit eterno igne mereatur tradi cruciandus. Et idō duz tēpus est in nostra potestate vnusquisq; priusq̄ de hac luce discedat: cuz dei adiutorio a seruitute dyaboli se subtrahat: vasq; demonis fuisse se doleat.

Collect. Atq; dei mādatis obediēdo: sic vitam suam corrigat et emendet quatinus in illa die tremendi iudicij vltionē eterne mortis euadat atq; p sanctos angelos ad gaudia celi puenire mereatur pstāte gratia et misericordia dñi nostri Jesu christi: cui est honor a gloria in secula seculoz. Amen.

Psalmꝰ .xcvij.

Cantate do. Cantate dño canticū nouū: quia mirabilia. Titulꝰ. Psꝰ. dd

Cassio. Quis tituli verba referuntur ad dominum saluatorem. de cuius primo aduentu videlz incarnationis gloria: a secundo aduentu ad iudicium psalmiste dicturus est. In primo eius aduentu cōmonemur vt miserico:dez dominum quere:re deleamus in altero vt venturum iudicem formidemus. Est enim iste psalmus tercius eoz qui de vtroq; aduentu agūt Per totum psalmū ꝓpheta loquit. In prima enim parte fideles commonet christianos: vt nouo regenerationis sacramenta sumentes nouum canticum de domini incarnatione cōcelebrent: dicens.

Nico. Cantate domino Jesu christo canticum nouum tanq̄ auctori noui testamenti: in cuius ortu angeli cātauerunt nouum canticū: dicentes Luc. ij°. Gloria in altissimis deo. et in terra pax hominibus bone voluntatis. Causam hui? laudationis subdit: dicēs. Qꝛ mirabilia fecit

Cassio. qui cecis lumen: claudis gressum: mortuis vitam donauit. a huiusmodi fecit que cōtra vsuz nature hūane facta euangeliorum textus narrat. Sed ista fecerūt etiā sci ei? a ꝓphete.

Jeronimꝰ Quid ergo fecit nouum vt mereatur canticū nouū? Vultis scire q̄d nouū fecerit deꝰ? Quasi hō mortui?

est vt homies viuerent: filius dei crucifixus est vt nos leuaret ad celum Vnde subdit. **Nic.** ⁊saluauit⁊ videlicet genus humanum qd perierat⁊sibi⁊ hoc est ad honorem dei patris ⁊dextera eius⁊ brachium sanctum eius⁊. ac si dicat. Christus q est dextera dei pris. qr p ipsum tanq̃ p dexteram a brachium eius fortia opatur: saluauit sibi ⁊ deo pri gen⁹ humanum: sicut Matth. xviij dr. Venit filius hominis saluare qd perierat. ⁊ **Hoc** fecit dns⁊ ⁊ deus pater⁊saluatare suum⁊ ⁊ filius suum pro salute mundi humanatus et sic visibilem factum.

Mico ⁊in conspectu gentium revelauit iusticiam suam⁊ ⁊ fidem catholicam iustificantem: q per predicatores apl̃os et alios discipulos xpi publicata est in gentibus p orbem terrarum dispsis. ⁊ **Recordatus** e misericordie sue a veritatis sue⁊ ⁊ promissionis sue de mittendo filium suum factum⁊domui isrl⁊ ⁊ patribus. Nam Gen. xxij. promissus est Abrahe. Benedicent in semine tuo omnes gentes. Que promissio misericordie a veraciter impleta est in xpo nato de progenie Abrahe p Jacob: q alio modo dictus est isrl: vt habet Gen. xxxij. Et effectus huius promissionis est extensus ad omnes gentes Jdo subditur. ⁊videruntomnes termini terre⁊ ⁊ cognouerunt p fidem a miracula coram ipis facta⁊saluatare dei nostri⁊ ⁊ dnm nostrum Jesum xpm p quem est salus: sm qd dr Act. iiij. Et non est in aliquo alio salus. ⁊ **Iubilate** deo omnis terra⁊. qr de oibus terre pribus aliq sunt vocati. ⁊cantate⁊ ⁊ laudate deum in cordibus vestris interius. ⁊exultate⁊recitando o ie psalmos apl̃icis ad laudem dei factos ⁊a psallite bñ operando. Et qr iste psalmus tpe veteris testamti factus cantabat a leuitis. nō solum tibus hūanis: ꝫ etiam musicis instrumentis Jdeo subdit. ⁊psallite deo in cythara: et cythara a voce psalmi: in tubis ductilibus⁊ ⁊ cum martello factis. ⁊a voce tube cornee⁊. qr aliqn vtebant instrumentis de cornibus animaliū factis: maxime in festo tubarum: qd celebrabatur in principio septimi mensis. Hoc ad literam faciebant iudei: vt habet Nicolaus. Sed nos q nouum canticum gratie offerimus: spualr hanc literam intelligere debemus. **Hugo** ⁊Psallite dño in cythara⁊ ⁊ opa mi amore dni opa penitentie mortificatoe vitie carnalis q p cytharam intelligūtur. Vñ Job xxx. Versa est in luctum cythara mea Et etiā⁊psallite⁊ ⁊ opa mini⁊in cythara⁊ ⁊ in copassione proximi: opera misericordie faciendo. ⁊voce psalmi⁊ ⁊ vt hilaritas sit in ope.

Augusti. ⁊psallite⁊etiā⁊in tubis ductilibus⁊. Tube ductiles dicuntur: quia cum martello tundendo producunt. Tribulatio est tunsio: a profectus productio est. ⁊Psallite⁊ergo⁊in tubis ductilibus⁊ id est laudate deum in tribulationibus et aduersis. Et emplū hoc⁹ de Job: qui repente percussus tantis damnis tunsione tante tribulationis factus tuba ductili

lis sonuit: dicens. Dominus dedit: dñs abstulit: sicut dño placuit ita factū est. sit nomen dñi bñdictuz. Sequit. ⁊ exaltabit cornee ⁊. Cornu exaltabit carnē: vt carnē supādo sit firmū. ⁊ capax eoꝝ tube cornee trāsferēdat carnales motꝰ: vincat libidines: ⁊ qrat iuxta ysiū apostoli ea q̄ furfuz sunt: nō q̄ sup terraz.

Nico. Deinde ondit vbi sit psallendū vel iubilandum dicēs ⁊ Vbilate in ospectu regis ⁊ videlz Jesu xpi: qui est rex regū et dñs dñantiū Apoc. xix. ⁊ moueat mare ⁊ mundus p dicatōe apl'oꝝ ad pfam ⁊ plenitudo ei⁹ ⁊ habitantes in insul' maris quoꝝ multi conuersi sunt ad fidē: vt dictū est in psal. xcvi°. ⁊ orbis terraꝝ ⁊ vniuersi q̄ habitant in eo ⁊ quia de omnib⁹ similib⁹ fere alij sunt conuersi ad fidē.

Hugo ⁊ Flumia ⁊ ⁊ sancti viri plenitudo aquis grāraꝝ. ⁊ plaudēt ⁊ ⁊ gaudebūt. ⁊ manu ⁊ in exercitio bonoꝝ opm. ⁊ simul ⁊ hoc est in vnitate fidei ⁊ dilcōnis. ⁊ montes ⁊ id est maiores.

Cassio ⁊ exultabūt a cōspectu dñi ⁊ ⁊ dño venīente ad iudiciū gaudebunt. qm̄ in futuro iudicio p missionis ipsius dona recipiēt. **Hugo** ⁊ qm̄ venit iudicare terraz ⁊ ⁊ pcatores terrenos. venit vt discernat a sepe paleas a frumēto. ⁊ Vt dicabit orbē terraꝝ in iustitia ⁊ malos punīendo ⁊ a pl'os in equitate ⁊ remūdo singul' p merita sua.

Aug⁹ Ecce nondū venit frēs tēpus iudicij. Judex in celo est. tu in terra. Ille differt aduentū. tu noli desistere ysiū meliorīs vite. Aduēt⁹ eius dur⁹ erit duris: a benign⁹ erit pijs. Vide ergo modo tu q̄d sis. Si durus es: licet tibi mitescere. si mitis es: iam gaude ventui. **Collect.** Jn ptāte tua ē rum. quō expectes in dicē: hoc tñ nunq̄ cadat a tua memoria. ⁊ p m opa tua bona aut mala recipies crudelez vel benignū in dicē tuum dñm nostrū Jesum xpm cui est honor et gloria in secula seculorum. Amen.)

Psalm⁹. xcviij.

Nico. Titulus. ps̄. dauid

Cassio. Dcr dauid psonā loquētis aduertimus a xp̄m manu fortem desiderabilez q̄ sentimus.

Nico. De cui⁹ reḡ damus. uid ꝓpha misterio loquit in hoc psalmo q̄d ipe christ⁹ accepit in sua resurrectōne de q̄ dicit Matth. vlt. Data est mihi oīs ptās in celo a in terra. Cui⁹ regnū principes iudeoꝝ irati de fama nominis eius conati sunt destruere.

Hugo Intentio ꝓphete est inuitare vniuersos populos ad laudē a honorem christi: vt eum tanq̄m deum ac regem adorarent a confitentur.

Nicolaus Dauid enī i spiritu preuidens per regnum suum figurari regnuz christi; introducit ipsum regnan

tem: dicens.

Omnus ⌊.s. Jesus xp̃us. ⌊regnauit ⌊resurgẽs a mortuis: ⁊ ad dexterã pr̃is exaltatus ⌊irascantur populi ⌋⁊ irascent̃ populi iudeoꝝ de regno eius. Et pone hic optatiuus p̃ indicatiuo. ⌊qui sedes super cherubim ⌋⁊ sup omes angelos nõ solũ m̃ntũ deus: ꝫ etiã m̃ tuꝫ homo ⌊moueat̃ terra ⌋⁊ habitantes in ea ad credendũ atq; suiẽduꝫ tibi. qui merito terra nũcupantur q; terrena vitia ocupiscunt. ⌊Dominꝰ in syon magnus ⌋.

Cas. Syon speculatio itrp̃tatur qs ẽ ecclesia militãs vel triũphans ⌊⁊ excelsus sup omnes popu⌋los. **Jero.** q; ascendẽs ad celos excelsus ẽ pre oĩibus fact̃. Vñ nos actusq; nostros p̃ singulos dies speculat̃.

Hugo Deiñ inducit populos ad xp̃i laudẽ: dicens. ⌊Confiteant̃ ⌋confessiõe laudis ⌊noi tuo magno ⌋qñ iudei irascebantur xp̃o: tũc erat nomẽ eiꝰ paruũ. q; fama nomis eiꝰ solus erat in iudea. Post eiꝰ ascensionez p̃dicatuꝫ est nomẽ eiꝰ ⁊ fama eiꝰ gentibus. ⁊ factuꝫ est magnũ ⁊ dilatatum.

Aug⁹ Jam g̃ pl̃i confitr̃ãtur noi tuo magno q̃ ante paruo noi tuo irascebant̃. Quare confiteant ⌊Cal.⌋ Vomiã terr̃itur. bile ⌊q; ipse vẽturus est iudicare vinos ⁊ mortuos.

Nico. ⌊a scñm ẽ ⌋⁊ sũme bonuꝫ formal̃r ⁊ effectiue. q; ois sãctificatio fit in eiꝰ noie. Vel terribile est malis: ⁊ scñ bonis.

Aug⁹ q; ipse vẽturꝰ ẽ ⁊ iudicaturus vt alios p̃oat ad sinistrã: ⁊ alios ad dextrã. ⌊a honor regis iudiciũ diligit ⌋vt vnicq; reddant̃ merita sua quemad moduꝫ quisq; gessit in corpe: siue bonum siue malum.

Jero Debet g̃ hõ p̃us se dijudicare ⁊ discernẽ: ⁊ p̃ p̃riũ iudicuꝫ condẽnare mala sua. et sic honoret deum regem eternuꝫ.

Hugo qñ sicut dic̃ Apoꝰ ad Corint. xi. Si nosmetipsos dijudicaremus: non vtiq; dijudicaremur. **Nico.** Deiñ mutãs modũ loquẽdi de tercia pson̄a in secũdã. qs fit frequenter i sacra scriptura: ⁊ marie metrice cõposita. Qualis est liber psalmorum. **Hugo** Ostendit nob viã ad regnuꝫ dicẽs. ⌊Vpasti directões ⌋⁊ vias rectas per q̃s ad te dirigamur. has directões sb̃trungit: dicẽs. ⌊iudiciũ ⁊ iusticiã i iacob ⌋⁊ i pl̃o fide diciuꝫ aũt fecit i pl̃o qñ donauit ei discernẽ inter bonũ ⁊ malũ. Justiciã vo q̃ seq; bonũ ⁊ declinat a malo.

Aug. Primo dctes hĩe iudicium: viz vt iudices: et discernas q̃d sit malũ: ⁊ q̃d sit bonuꝫ. Etiã iusticiaꝫ hĩe dctes vt declines a malo ⁊ facias bonũ. Et q; hoc a nobis ñ tẽm⁹. iõ sb̃dit. ⌊tu fecisti ⌋deus ei opat̃ i nob̃ a velle ⁊ p̃fecte.

Nico Et iõ ⌊exaltate ⌋⁊ laudibꝰ extollite ⌊dñm deũ vr̃m ⌋a q̃ hẽtis q; bñ viuitis ⌊a adoratre scabellum pedum eius ⌋⁊ hu

manitatē christi quē mq̄ntum est
vnita diuinitati·latria ꝙ cultu qui
soli deo debet: est adoranda.

Ieroni Ideo enim corp⁹ dn̄i
di scabellū q̄ in eo ma
iestas diuinitatis tang̃ sup̃ scabel
lum stetit·a hoc est adorandū.

Hugo Lqm̄ sem̄ est ⌋ in se: et
etiā alios sācificās
Consequenter ondit p figtiones no
minū antiquorū patrum q̄ sunt di
gni seruitio domini: dicens.

Rico ⌊Moyses a Aaron in
.sacerdotib⁹ eius ⌋ ꝙ ser
uierūt ei officio sacerdotali. Ad lit
terā enim Aaron fuit sacerdos Mo
yses vero licet sacerdos nō fuerit:
tñ officio sacerdotali vsus est in cō
secratōe Aaron a filioꝝ ei⁹: vt ptz
Exo.xxviij.⌊a Samuel inter eos q̄
muocāt nomē eius ⌋·Preerat enim
cuneo pletaꝝ deū colentiū: vt ha
betur ꝙ Re.xix. Per Moysen q̄ inter
ptatur extractus ab aqs fignt reli
giosi qui debent abstrahi a delicijs
mūdanis. Per Aaron q̄ montan⁹
interptat: platoꝝ stat⁹ intelligit.
Per Samuelez q̄ fuit minister in
domo dn̄i: intelliguntur sacerdotes et
clerici. Omnes isti laudare debēt no
mē dn̄i p ceteris xp̃ianis. ⌊Nuo
cabāt dn̄m ⌋ hūiliter a deuote.

Hugo Let ipse exaudiebat
eos: a in colūna nub̄
loq̄batur ad eos ⌋ sic legit Exo.xxxiij·
de Moyse. Et hoc ad lrām. Allegori
ce aut̄: loq̄batur in colūna nubis ad
eos ꝙ in figura: q̄ q̄si nubes est ob
scura. Nobis aut̄ aliter locut⁹ est
sic ait ap̃lus ad Heb ꝙ Multifarie
multisq̄ modis olim deo loq̄ns pa
tribus in pphetis. Nouissime aut̄
diebus istis locut⁹ est nobis in filio
suo. Causā quare sic exaudiebant
subiūgit dicēs. ⌊Vsto diebant
testimonia eius ⌋ ꝙ legez a cetimo
nias eius: q̄ testimonia erāt noui
testamēti. ⌊a p̃cepti ⌋ decalogi Lq̄s
dedit illis ⌋ in dec mādatis. Idcirco

Glo. Domine deus noster tu
exaudiebas eos ⌋ in iu
stis petitionib⁹. ⌊deus tu ppitius fuisti
eis ⌋ idulgendo eis pcta ne nocent
in futuro.

Rico ⌊a vltiscens in om
nes adiuentiones
eoꝝ ꝙ punies defect⁹ eoꝝ q̄ nō p
debāt ex instinctu suo: sed magis
ex eoꝝ arbitrio. sic ptz de Moyse a
Aaron Nume.xx. vbi dn̄s ad aqs cō
tradictōis. Dixitq̄ dns ad Moysen
a Aaron. Quia non credidistis mihi vt
sanctificaretis me coram filijs isrl.
non introducetis hos pplos in terrā
quā dedi p̃ib⁹ eoꝝ. qm̄ in pena hu
ius fuerunt morte preuenti.

Cal. Cognoscam⁹ itaq̄ antiqs
.pies interduz exaudit⁹:
a iterum admuētiones eoꝝ vindi
catas: ne hūana illis elatio furripe
re potuisset. Nam q̄uis aliqui fide
les sint magna deuotione venerā
di: oportet tamē in eis pro tempo
re vindicari: ne cor eorum ad superbiam videatur posse deduci: sicut
dicit apostolus. Et ne magnitudo
reuelationuz extollat me: dat⁹ est
mihi stimulus carnis mee ange
lus sathanē: qui me colophizet ꝛc̄.

Augustinus. Illi enim
deus iras

citur quem peccantē nō flagellat Nam cui vere ꝓpitius est: dōnat nō solū peccata ne noceāt ad futurꝫ se culū: ſ etiā castigat ne semp pecca re delectent. Ergo fratres q̄cunq; in xp̄o ꝓficim⁹ ne nos putem⁹ sine fla gello ad ip̄m futuros ire. qē et si iā hoīes quid in nobis repꝫhendāt nō inuemiant: repꝫhendit ille adhuc q̄ oīa nouit. quia ꝓpitius est nobis.

Nico Et ideo ⌊ exaltate ⌋ ⁊ laudib⁹ extollite ⌊ dñm deū vestꝫ in monte sācto eius.

Hugo ⁊ in sācta ecclesia q̄ ē fundata in mōtibus sācti⁊ ⁊ in doctrina apl̄oꝝ. ⌊ qui sā ctus dñs deus noster: qui nos sāc tificat: regit: ac defendit.

Cassi. Consideremus carissimi facie⁊ huius psalmi quasi duob⁹ lumib⁹ splendere pulchris incredulos terret vt ad supplicatio nem deuotissimā p̄ducant: fidelib⁹ dñz xp̄m adorare p̄cipit. qe a ipse nouit exaudire quos diligit. Beata gēs que talem hꝫ dñm. Vitale quippe desideriuz est cognoscere et amare creatorē. Fidelis autē seruus est diligere dñm: multo fortius re demptorez suū. Quē si cara mente a exoptamus nō appetis: nullatenus hūc diligē arbitrem⁹. diligamus igit̄ vt amemur: q̄ram⁹ vt inuemur: pulsem⁹ vt ad dñm accedere valeam⁹. Ipse sit nostꝫ gaudiuz nostrū desideriū: qui ipsū cognosci mus eterna nobis bñficia posse p stare: qui est benedict⁹ in secula se culorum. Amen.

Psalm⁹. xcix.

Iubilate deo omis Titul⁹. Psalm⁹ in confessione.

Cassi. Duplex est confessio Vna ē qñ pcā nrā deplorantes: culpabiles ac reos nos esse pfitemur: a miserico⁊dia dñi cōcedendam nobis pijs fletib⁹ exoram⁹. Altera est grāꝫ actio: quā dño p suis bñficijs nos deuotis mentib⁹ offerim⁹. Reuera totus hic psal. ad vtraq; ptinet confessiones. Oro pheta igit̄ sollicit⁹ de ꝓpl̄o fideli ne se putaret sb anxietate tristicie cri sto dñino seruituti: primo a iu bilatione incipit: dicens. ⌊

Hugo ⁊

Iubilate deo ⌋ cū imenarrabili cordis gaudio: ip̄m laudan do p homis q̄ nob: a p regno eterno q8 nob pauit. ⌊ois terra ⌋ ⁊ habitatores ois terre. qe oib⁹ pātū est regnū: misi p suaz stulticiā se exdu dāt. ⌊ Fuite dño i leticia ⌋ qe nō placent dñino fuicia coacta.

Cassi Licet em fuicia dñi diuisis videant officijs exprobrare: vt sint ordines eccl̄iastici mōasteria fidelium: heremite: solitarij: laici deuoti. oīa tñ ad ista tria verba referunt: vt dño sub leticia fuiat. nō in murmuratōe aut amaritudine mētis: sic factū est in deserto qñ cōtra deū iudaic⁹ ꝓpl̄s murmurauit. ſ ista leticia vtiq; caritas est: q̄ sic apl̄s dicit nō inflat: nō agit pꝑā ⁊ puerse: nō est ābitiosa: nō

que hanc virtutem egregiaz mira
bili narracõne describũt· qua pro
pter illi sb leticia domino seruiũt
qui eum super omnia diligunt a i
uicez se fraterna caritate respiciũt
O libera seruitus O seruicium su
pra cunctas dominacões eximũ.
quibus talis leticia tribuitur q̃l
in regnorum gloria non haberetur.
Sed istam leticiã q̃ in hoc mundo
capitur vide quale pmiuz sbsequit

Hugo ¶ Introite in cõspe
ctu eius ℣ in caritatem consciencie pue vbi solus deꝰ
videt· sicut dicitur· regum· xvi·
dominus intuetur cor Et addit ¶
in exultatione ¶ quia in consciẽcia
pura est exultatio vel de spe vemie
vel de spe future glorie consequen
de. Vnde apls dicit Gloria nostrã
hec est· testimonium cõsciẽtie no
stre Consequẽter propheta redarguit pfidiam iudeorum qui dñm
saluatorẽ nõ putãdo deum· manꝰ
in creatorem suum iniecere presumpse
runt. Vnde dicit ¶ scitote & intelligite
¶ quoniam ¶ iste ¶ dñs ¶ viz ihs cri
stus quem dedi filiuz meme credi
distis ¶ ipse est deus ¶ qui fecit celũ
& terram ¶ ipse fecit nos ¶ ad ymaginem & similitudinem suam.

Nico Sup genesim dãdo no
bis animaz intellectua
lem in qua consistit ymago dei q̃n
tum ad proprietates naturales· s·
memoriã intelligẽtiam & voluntatẽ·
similitudo aũt dei inest anime i bo
nis gratuitis· q̃ est quedã pfectio
ymagis· q̃ gratia perficit naturaz
Nota· bona gratuita sunt virtutes
vt pote innocentia humilitas mũ
dicia cordis ꝛc Sicut deus dicatur
bonus & iustus· sic homo creatus
est bonus et iustus ad similitudi
nem

Cas. Et qua ne puta
viz dei rẽt humanã creationem patruz semini esse deputandam· adiecit ¶ a non ipsi nos ¶
Naz q̃uis natiuitati nostre misterium prebeat corporalis operacõ.
tamen ille m hũc mundum nos p
batur adducẽ· qui cuncta facit ad
existentiam puenire. Demde venit
ad populũ fidelem & quid sit· per
compaciones pulcherrimas oñt.
dicens ¶ nos aũt populꝰ eius ¶ nos
populi christiani qui eius impio
famulamur ¶ & oues pascue eius ¶
oues sunt simplices & deuote pso
ne. & ipse earum pastor verꝰ & pas
cua eius est diuinarum scripturarũ
copiosa & dulcis epulacõ Ipse enim
scripture sunt pascue quibus fidelis anima saginatur & ad futuẽ be
atitudinis amena pducit· sic istis
tribus virtutibꝰ cõplexus est· q̃d
agere· quid credere· quid intellige
re debeat chri
stianus

Hugo Consequẽ
ter autem
in pfectis christianis cõfessionem
inducit peccatoruz dicẽs ¶ Introite portas eiꝰ in cõfessione ¶ & similiter ¶ introite atria eius in ymnis confitemini illi ¶ quasi dicat· bonũ e confiteri domino cõfessione laudis· ꝙ
precedere debet cõfessio peccatoruz
quia non est speciosa laus in ore
peccatorum Ecclesiast· xv·

Cas. Postq̃ dñs fuit humilis pe
nitẽtia· baptismũ sacrũ· ca

ritas sancta. eleemosine misericor
des. cetraq mãdata p q̃ ad eius
possimus puenire aspectum

Gre Cũ pctã nrã p lacrimas cõ
fitemur. ãgustevie por
tas ingredimur. Sed auz post hec
ad eternam vitam pducimur. por
te nostre atria in confessionũ laudi
mq̃ itramq̃. qr ibi angustia iã non
erit cũ iã eterne solẽpnitatis leticiã
assumpserit Propter cõfessionis
nostre angustia; veritas dicit. In
trate p angustã portã. a cui ps se
recipi in altitudinẽ gaudij eterni p
sumeret dicebat Lstatuisti in loco
spacioso pe[des meos] **Hugo** Et pq̃ con
fessione; pctõrum Laudate nomẽ eius] v
xpm. a quo vos christiam noiati
estis. Cãm hq̃ laudacionis subiũ
gir dicens Lquã suauis est dñs] im
quẽ desiderant ãgeli videre v pspi
cere sicut dicitur v petri. v Et ne sua
uitatem hãc crederes tpalẽ a tran
sitoriã. Ideo sbdit Lmeknũ mia ei
]q̃ntum ad saluandos. qui imobi
ter in eternitate pdurãt. quos B mi
sericordia dei a pctõ liberauerit. Et
ne quisq̃ de mia hac nimis confidat
addit a de iustitia dicens La vsq; i
generacõne a generacõnẽ veritas
eius] translacio romana habet La
vsq; in seculũ scli veritas ei]

Hugo q̃ppl'os iudicabit im
plẽs pmissa tã bonis
q̃ malis. Vñ ibũt hi in vitã eter
nam; illi vero in ignem eternum

Cassi Mirabiliter hic ps nos
vtrasq confessiones edo
cuit. vt a alacres dño iubilemus;
a pctõrũ nostrorũ vulnera fine in
missione plangam9. In hoc enim
mũdo vtrũq est necessariũ. vt nec
in tristicia despet dei suus. nec ite
rũ animus eiq̃ psperis reddat elatq̃
Nã sicut sanitas hoĩs humorũ pa
ce cõsistit: Ita pfectus est xpianq̃
qui fuerit inter prosperitatẽ eorũ vicis
situdinẽ immobiliter patus. Susci
piamq̃ ergo alacri mente que dã
sunt. Qualis enim sit ista explora
cio ex hoc datur intelligi. vt in ea
pcipiatur dñs esse laudãdq̃ meito
qr in de venit nõ beatus nõ pena. si
premia. non de formis seruitus. si
pulchra li[bertas] **Colle.** Qua propẽ
ab eiq̃ laude
neq̃q̃ cessemus a quo creati sum9
a redempti. quatinus in leticia se
piterna iubilum exultacionis aut
gratiarum actione mereamur in
eternum cõcinere cum omnibq̃ sã
ctis a electis suis. q̃ est bñdictq̃ i se
cula seculorum Amẽ

Psalmus. C

Misericordiã
Titulus psal. 68
Hugo In prece
tibq̃ ps se
bilãdũ. Nũc vero in h° psal. dicit
qd cãtãdũ sit. a cũ qbq̃ sociis. in q̃
etã do cemur bona appetẽ a mala
renuẽ. que est pfecta cõuersacõ vi
te xpiane. Et qa ois pfectio ẽ nob
a xpõ. ideo titulq̃ habz. ipi ds. vnde
sensus est talis Psal. iste attribui

tur ipsi dauid & xpō cui oē bonū no
sty attri Cass. Et mihi de dō
buēdū ē freno rege intelli
gas: ꝫ oia de xpō rege celesti dicta
cognoscas. dicit ergo cōgregacō
sāctorum p vniūsum orbē custo acq
sita id est populus christianus
Qui seruo rdiam Glosa
In pūtiuita q peccatores ad
penitētiā expectas La iudiciuz qd
erit in futuro seculo Lcantabo & io
cūde annūciabo. a hoc Ltibi & ad
honorem Nic. Tēpus mie mō
tuum est: a tēpus iudi
dicij futuri est. Nisi enim de⁹ pmo
p miam poeret. non inueniret qs
per iudicium coronaret Audi apo
stolū quo modo distinguit vtrūq
tēp⁹. de tpe miseri cor die sic Ignos
tas inquit o hō qm benignitas dei
ad pnāz te adducit. An diuicias
benignitatis a patiēcie lōganimita
tis ei⁹ cōtemnis. de tempe iudi
cij subdit. Tu aūt inquit secōm du
ricia cordis tuia cor ipenitens the
saurizas tibi irā in die ire a reuelacō
nis iusti iudicij dei: q reddet vnicui
q secōm opa sua. Nos ergo frēs
qm habemus temp⁹ mie: non no
bis blandiamur. Non dicam⁹ sem
per. poet deus Intelligē q ideo p
citvt corrigaris. non vt i malicia
pseueres Et propē hec duo. s. vt cō
sequi valeam miam a effugē iudi
cūm Psal Cass. domino psal
lam dis suis eū placare cōtendit Ipsa
est enim suauissima virtus armo
nie: qm vox cognosci opib⁹ cōso
nare. Nam si hec due res diserepa
bili sibi varietate dissentiāt neq
pūt psalmodie tēpatz efficē cā
tilenā. Se quitur Hugo La intelligā
ivia imacu
lata quādo venies ad me & ambu
labo cum innocētia cordis mei sine fi
ctione falsa exteriori. hoc est i puri
tate cōscientie Lin medio domꝰ mee
Lconscie Nico collect. Ille i medio
cie mee domꝰ cōscie
tie sue deābulat. qui sollicite oēs
cogitacōes cordis sui pscrutatur. a
si quid in ea inueniat qs oculos di
uine maiestatis offendat. statī cor
rigit a emēdat Ecce tra quis qs pmi
tur mala cōscia cuiꝰ cor circa terre
nas cōcupiscētias dispsum ē. nō
ābulat i domo cōscientie sue. q ibi
non inuenit nisi accusacōnē a imq
tudinez pctōrū. ꝫ foris vagat que
rens pacem a quietez in fabulis.
spectaculis. ac ceteris concupiscēciꝭ
terrenis. Postea inocētiā p ptes
expomit Nico On ppone
bā ante oculos
meos rem iniustā Ls. ab cōcupiscē
dum aliq̄d iniustū cupiditate du
ctꝰ exēplis raptorū Lfaciētes pua
ricacōes L. s. diuine legis trās gressi
ones Lodiui L. s. eorū malicia. q̄a
eiusdē virtutis ē diligē bonū a odire

malum ei opponitur. Non abhorret mihi cor prauum. qsi dicet. Et si ex passione fui motus ad horam ad aliquam maliciam: non tamen in ea permansi p obstinacionem. de detinentem a me malignum. id est malo igne ignitum. s. igne ire. mundie superbie. luxurie. a huiusmodi vitiorum non cognoscebam. per approbat.

Iero etiam si erat mihi proximus vel amicus. siue epus. abbas vel in quantitate constitutus. quem si pueri bant vias suas prauertendo. sicut fugiebat vt peius eius memoriam non faceret. Et quia iust9 non solum odit pctam opis: sed etiam oris. Jo subiungit

Mi detrahentes secreto primo suo. s. in eius absentia. a sic dicit elatum qui non potest audire. hunc persequebat. vel re prehendendo. vel ei non credendo. qui dest auditor. dest a detractor.

Colle. Nihil est tam inquietat animam. nihil est qd ita immobile et instabile faciat qui facile totum credere. a detractorum verbis temerario metus assensu sequi. hinc enim crebre dissensiones. hinc odia multa nascuntur. qui a dilectissimos amicos etiam lingua maligna facit discordes. Ait extra magna quies animi est magna morum grauitas non timere de quo quis similem velle reci pere vel

nico Et qui iust9 non solum audire spernit pctam opis a oris: sed etiam apparentia pctorum in alijs signis. Ideo subdit. Superbo oculo. vel cum homine qui est superbus corde. Et dicit oculo. qia dispositio cordis maxime apparet in oculo. a insaciabili corde. qualis est auarus qui non saciatur pecunia. eccle. v. cui hoc. vide. non debet. Tales ei non debet esse principes vel prelati omnes tales. Vnde. eccle. ix. Viri iusti sunt tibi commune. Et in alio psal. dicit. Inimicos a recedi a deserunt mihi. Secundum qualiter princeps aut prelatus se debet habere ad bonos dicens

Cu Oculi mei ad fideles terre.

Cass Illos oculos cordis qui auertebat a pessimis: nunc proficit se sociare

Iero Non dixit. oculi mei ad diuites cum sanctis

nico mei ad imperatores. aut epos. aut presbiteros: sed ad fideles. vt sedeat mecum. i. ostiarius iudicijs a malis. Et qui non solum debet principem a plato habere fideles consiliarios. sed etiam bonos actu religiosos ministros. Jo subdit. abulas i via immaculata. prudentiam honestate. hic mihi ministrabat. vel in domo mea seruiebat

Cass Et quis hoc non a laycis videat exceptum. tm specialiter platis probat impositum. vt tales ministros habeant: qui diuinis regulis non ipugnant

nito Consequenter adhuc ostendit qualiter se debeat habere ad malos dicens. Non habitabit in medio domus mee. vel in ministros meos. qui facit superbia. alios despicit. vel oculo. qui loquitur in alijs detrahendo puis collo quis. in dixerit. vel non proficiet. Ii oculum cordis meorum. vt talibus credere

Cal. a aliquis proficere tur

Hugo Econtra de malo pro

cipe dicitur puerb. xxx. Onceps q̃ libenter audit vba mẽdacij: mi nistros habet impios. **nico.** Et q̃ alibi q̃ sb iectorũ sunt ita mali q̃ non solũ sunt a p̃ncipibus bonis dispellẽdi: ꝫ etiã vita priuandi vt iustitia seruet. et alij fiant Ideo subdit. In matutino celeriter sine expectatõe ne subuenire impedimentũ inferebat materiali gladio q̃ntũ ad p̃ncipes fre. q̃ spũali q̃ntũ ad p̃latos Omnes pctores fre exigentibus culpis suis vt dispdere de ciuitate dñi vel de ciuitate bonorũ ne p malos ifician Omnes opãtes in q̃tate. Ex p̃dictis em colligit q̃ alibi p̃nceps a p̃latis se habeat sedm formã a dño traditã. viz devote erga deũ: mũdana honeste ad seipsũ et iuste ad pximum sibi subiectũ. **Col.** hoc etiã sciendũ. q̃ p̃dcã expõ applicari pñt put satis patz in glosa. hunc tñ vltimũ versiculum ex **Cassio.** de viro iusto. q̃ post vitatos malos asserit dẽmonum suggestiones se de corde suo expulisse dicẽs In matutino inferiebã omnes pctores **Glo.** Ex cassio terre. dorso q̃i dicat. Nõ tm̃ malos hoies vitauit ꝫ etiã vitia decimauit. q̃ i matutino q̃ in initio suggestionis. q̃n q̃i creperusculat tẽptationũ incipiũt appetere. inferiebã orõe oes pctores fre q̃ dẽmões q̃ vniuersã carnẽ p̃uis immissionib9 deducũt ad peccatum **Cas.** hoc inferiunt q̃n nob cõpunctio lacrimaꝝ diuinorũ infusione vel dõna miseracõe cõferẽ. Neq; em eã lacrimaꝝ opũctionẽ q̃n volum9 efferre p̃ualem9. ꝫ tunc ipendiẽ q̃n ipsi9 largitate p̃stat. vt dispdere de ciuitate dñi oms opantes in q̃tate. Ciuitatez dñi aiam piã p̃ies dixerũt eẽ de q̃ dyabolus dispditur: q̃n a sua intẽcõe remouet. O crudel o tyrãnice voluntatis dyaboli in q̃tas. Nõ sufficit ei q̃ hoies mori faciat. ꝫ adhuc ne p pnãz recuperati possint viuere et saluari. vehemẽter insistit. Sed tu dñe q̃ vides ipudicissimũ hostẽ pĩa valida defensionez. ne ille ad votũ suũ puemiat. q̃ te nob offensum viratũ facere in sacrabili calliditate festinat. Cognouim9 q̃lis iste fuerit sanctissim9 vir. q̃ mi am et iudiciũ dñi pura mẽte cãauit. quemadmodum malos absolute vitauit. bõis ãt fuerit gratissima societate cõiunctus. cõ cupiscẽtias corporis sui salubrima dilibacõne subiecerit. vt merito pfectionem tenuisse videatur quam centenarius numerus. cuius iste pfẽ figure phibet. **Col.** Præstet nob dñs tur. mia grãm ac fortitudinem interficiendi in nobis puos vicioꝝ motus. et dñicis preceptis obedire mãdatis: vt ñ cũ pctoribus a ciuitate dñi in illo extremo iudicio dispdamur. ꝫ mortificatis in nob vicijs et pctoꝝ remissione adepta cũ sanctis electis i tabernaculis eterne felicitatis recipi mereamur Per christum dominum nostrum: cui est honor a gloria in secula seculorum. Amen

Psalmus. Ci

Domine exaudi oronem Titulus Cassiodo. Oratio pauperis cum anxius fuerit et coram domino effuderit precem suam. quis aliqui presentem psalmum domino saluatori putauerunt ee aptam dñi **Nico.** ebreos. i. allegat literam huius ps. illuz viz vsicutum Inicio tu dñe tra fudas. ce vsqz ibi Et ami tui non deficient. per hanc literam probans equalitatez filij ad patrem in potencia et duratione.

Call. Conuenienstn videtur afflicti magis a gemetis paupis sicut a ipse titulus continet introducere in hac relatione psonam. quia multa sut que xpo imaculato nequeat conuenire. primo qz anxius nusqz fuisse legitur dominus xps. Anxius est enim qui in grauí discrimine constitutus nullam prez quam sequi debeat nouit eligere. Deinde qd infra dicitur. oblitus fuz comedere panez meum. et illud qa cinerem tamqz panem admu. Ad hanc em no legit xps fuisse in hac egestate. Et nota qz dñs vbiqz in titul noia sint posita: hic paup sine noie introducitur ad loquendum. s. vt cuz vni attribuitur. oms xpi pauperes cognoscerent hoc sibi attributuz. Quinimo preterea ocendum est hunc psalmum ee exemplum ex his qui intitulatur ab oracone quis pnitentium quintus esse videatur

Hugo dicat ideo fit qz hic ps principue loqtur de illa pte penitencie q dicit oio **Colle.** cuius effica onez si scire volueris: hanc ps titulo ps. lxxxix inuenies luculenter depictam Predicti vo tituli talis e sensus **Hugo.** Iste ps est oratio pauperis vel aie pauptate spualem gementis cum anxius fuerit in miseriis vite pntis. et effuderit coram dño p ee sua **Call** Cum dicit coram dño talem oionez volentem ligi q de sacculi aie an pctis egios qui auei metalli copia decoquit fudat. vix ei repies sic qdam dixit vt oranti cuiqz no aliqd maneat aliene cogitacois incurrat obstaculum et intencionez qui deum mens dirigit dediet ac frangata io etame magnum atz salutarem ei oionem cepte iugit imminet: et cum adiutorio dei obsiste viuacit suggestioib9 inimici. qtin9 fixa spe ad dm mes stabili intencione confirmat Vides itaqz xpiana an aduentum dñi huianos indefinent crescere errores psonam paupis occupant assumpsit. q calamitates mundi pne humilitate deleret. vt cito illi miseriacois subueniret que tot mala adunato fascem depremebat: dicit ergo

Dne exaudi oionez meaz. **Nic.** Oracionem exordit: qz oio secundum da masce num est ascensus mentis in deuz Et clamor meus. procedens ex ore ad te veniat. et acceptus fit coram te

Cal. hunc at modum facte oracionis seruandum deuotissimus xpi an9 intelligat vt idipsum cogitet

quod orat·ipsum respiciat mente
cui supplicat: omnes superfluas·
cogitationes excludat·aliud non
admittat extraneū·ne vt ait q̄da
purissimis fontib⁹ apros immittere
videat in puidus·Hinc etiā san
cti ambrosij fm aplz hore sexte ro
seus ꝑnus ille redoluit·Ait ei Ora
bo mente dñm orabo simul spiritu
ne vox sola xp̄o canat·Ihesusq nē
alibi ductus aberret fluctuās va
nis preuentus casib⁹ Tūc em̄ ac
cepta est deo orō canentiū si pura
mens id gerat q̄s explicat·Sequi
tur vox de p re Nico Non
cantis. ·aūtas fa
ciem tuā a me viz pēnitēte ꝑ pec
catoꝝ meoꝝ enormitate repellēdo
orōem meaz·Io quide deo ad mo
dum hois q̄ auertit faciem ab eo
quez nō vult exaudire addit Iniq̄
cūq die tribulor .s. similes pecca
toriū aut seculi aduersitate ꝑmor
Lidma ad me precantē ꝑ auxilio
Laurem tuā v clemētiā tuā exau
diendo petitionem meam·

Casti Cum em̄ in toto⁹ audi
at·totos videat·solos
illos aspicere a audire dī·quoruz
preces benigne exaudit In q̄cūq
die iuocauero te: velociter exau
di me quantū se i humilitate pe
nitens iste ꝑpna mēte ꝑstrauerat·
tm̄ in ipsa supplicatōne crescebat·
Nā cū ꝑmo birisset·inclina ad me
aurem tuā· Ja ofidenti⁹ petit vt ce
lerius valeat audiri·Qui vero velo
citate postulat·de impetratōne se
curus est subiūgit cām
sue deprecationis dicēs Nico

Quia defecerūt sicut fumus dies
mei in vanis ac tenebrosis actib⁹
consum Casti. q̄s maxie ad su
pti. ·pbiā mūdi respi
cit: q̄ quāto plus extollit tanto am
plius eua Hugo Vel iux
nescat. ta trāz al
legat hic breuitatē vite sue vñ Ja
cobi iij·Quid ē vita hois ·s vapor
ad modicum parens Sequitur·

Nico Let ossa mea sicut creni
um aruerūt Crenū dī
a cremoas·et ē caro frixa q̄i arsa
que remanet in patella pinguedi
ne extra Hugo Per ossa q̄
cta. fustētāt car
nem ne defluat: intelligunt vires
aie quibus ipsa fustētat·Has pe
nitens deplorat p estū temptacō
num arefactas·nō hūtes deuotio
nis pinguedinez·Tūc facio rōna
bz·ossa mea q̄i frixa otabuerūt·

Casti Dicit em̄ frigitur pctō·
·qui futuros ignes in cē
dium q̄ ignēne formidat·Maz q̄ se
paueſcit arsuriū: ipsius in cēdij te
rore iā frigide arescit Et vt iste pe
nitēs cito remedū impetraret vnit
ad miseriaz suaz flebilem narra
cōem·cum subdit dicens·

Nico Percussus sū sicut fe
nū·qz sicut fenū arescit
tpe ardoris: sic ego feruore tēpta
tionis defici Let aruit cor meuz
defectu deuocōis qz oblitus sum
comedere panē meū v studiuz sa
cre scrip Casti. Hinc em̄ exp̄mi
ture. tur natuā peccā
tium: q̄ dū delictū appetit·odēpla
tio dñi nō habet Sequitur Hvoce

·Lilij·

gemitus mei: adhesit os meū carni mee.

Iero. Prae mimo dolore cordis mei quez patiot p delictis meis ita exiccauī me metipsū vt sine carne essem. et pelles mee adhererent ossib⁹ meis. carnem p

Col Enumeratis misse pelle dixit rīs suis idem pēnitens pādit nob tria gña pēnitētiū q̄bus pecā delenť a vita mereatur eťna. vñ dic

Silis fact⁹ sū pellicano solitudīs.

Cassi. Pellicanus auis egipcia ē q̄ nascit in solitudine mīi fluminis. cy conīs corporis grandit̄ate cōsimilis. q̄ naturali macie sp affecta est. a sic physiologi dicunt. tenso intestino p viscera q̄cq̄d escay accepit. sine aliq̄ decoctione tūsmittit. a paruissimo cibo rū suco reficitur. q̄ nō gregatim vt cetere aues volat. sed se delcātione solitaria cōsolatur. Loquit vnū genꝰ dī esse qđ in desertis locis vsatur. Per hoc ḡ auiuz genus pulcrime signatur hēmite. q̄ hoim sortio derelicto timore dī remota afflictōe discruciantur. Pōt etiā hec eē vox xpi dicētis. silis fact⁹ sū pellicano.

Au Pellicanꝰ dī rostro pullos occidē a tribuo lugē. tandē q̄ sanḡnē rostro sup eos fundē vsq̄ illi reuiuiscāt: Sic xp̄s occidit mortem in p cōrib⁹ vt eos sanḡne suo viuificaret: peussit saulū vt viuificaret paulū. Seq̄tur

Act⁹ sū sic nocticorax i domicilio

Call Aliud genꝰ penitentiū introducitur. Nocticorax dī noctis corvus q̄ spēaliť in asie ptib⁹ inuenire posse testantur. q̄ q̄dam bubonem. q̄dam nocturā esse dixerūt q̄ tūc magis vigilare a q̄rere escas incipit. q̄n se in sopore ē aiantia cuncta ponūt. Ita a pēnitens iste nocturno tpe

Hu videliz i medio hꝰ seculi

Hu natiōis prauitans. escas aie a vite eťne

Cassiod. solicita curiositate pquirit. mō psalmodie operā dādo. modo eleemosinas faciendo. mō carceres occulte visitando. solū deū vult hīe testē: cui caligo noctiū nō tollit aspectū Et nō q̄ sic pellicanꝰ designauit hēremitā atq̄ solitarium Ita nocticorax illū declarat q̄ se domicilio suo retinēs. a publica visione remotꝰ est. Seq̄tur tertiū genꝰ penitentiū cū dicit

Vigilaui: a fact⁹ sū sicut passer solitariꝰ in tecto. Passer ē auis parua ꝑ nimia sagacitate solicita q̄ nec facile laqueis irretitur nec p ingluiem vētris escarū ambitione recipitur. Hec ppē infirmitatē suā ne ā ipsa a p̄datore capiatur. ā fetus eiꝰ serpētinis seuorent insidijs. in sūmitate domoz mōsi cat vt a periculo reddatur aliena. Dic meito oparat illi. q̄ diabolꝰ insidias formidans. spāliter ab ecclē seu mōsterij septa ofugit vbi opera sua solicite custodit. Et hunc dixit solitariū velvnicū ppē caritatez q̄ ex multis vnū facit. Ecce ꝑelegā ter tria gña penitentiuz p silitudines p̄dictaz aliū in se declarauit. vt q̄ mūdi femina lugebat. p oim satisfactionū modos discurrē videretur. Consequenť allegatur racō exaubitionis ex vbis mūtiosis a improperiosis que amatores hu

ius seculi penitentib⁹ inferunt· vñ
sb̄dit⁊ Tota die exprobrabant
mi hi ⁊ apte vocantes me ypo
hu crita ma papellardū ⁊ m
mici mei ⁊ amici mūdi· qa im̄qs
odio habui Et nō solū apti imīmi
ci exprobrabant sed amici falsi de
trahūt bonis viris· vnde sb̄dit⁊ q̄
laudabāt me ⁊ dū essem cuz eis ab
huc īvita seculari vel qui laudāt
me in apto ⁊ aduersū me murabāt
⁊ detrahendo in absentia mea· Jcō
em̄ mali deridēt bonos· qz opa eorū
dissimilia vident· Vnde subdit⁊ q̄
cinerem tanq̄ panē manducabaz
⁊ viles cibos: ñ delicatos ac p hō
vita mea erat ipsis otraria· vñ sa
pientie· ij· dicūt mali de bono Quo
niam inutilis est nob⁹ et̄ contrarius
opibus nr̄is· grauis est eē nobis
advi dētū Glo. Vel ita· exprobra
bāt m̄ inimici mei
sed ñ on curabam· qz cinerem tan
q̄ panem manducabam ⁊ im ipa
dilectione vel derisione maloruz re
ficiebar gaudens in tribulatione
⁊ a poculum meum ⁊ ⁊ delectatione
seu iocunditatem temporalez si q̄n
do habebam ⁊ cum fletu miscebā ⁊
hug Sciens quoniaz dolore ri
sus miscebitur: a extrema
gaudij luctus occupat· Hic autē
fletus fit precipue timoē d̄uinī iu
dicij· Vnde subditur ⁊ H facie ire
indignatiōis tue ⁊ Jer. ⁊ hec omnia sus
onis tue ⁊ tinebam propter
futuz iudiciuz i quo facies tua ap
parebit peccatorib⁹ irata· a indig
nationis plena· ne grauioē incur
rerem in purgatorio vel i infrno
propter peccata mea penam· Nec
mirum si pertimesco futurum iudi
cium hu ⁊ quia eleuans ⁊ me su
per omnes creaturas
terrenas per rationem qua me ad
imaginem tuam creasti ⁊ allisisti
me ⁊ id est deorsuz me proiecisti q̄n
corporis pondus quo anima deprī
mitur mihi tribuisti· Vel. eleuās
me temporalibus· allisisti me i spi
ritualib⁹ a eternis bonis q̄ue ppt̄ tē
poralia timeo Grego. Quia
amittere .conti
nuus successus tempo ralium: eter
ne reprobationis est indiciuz· san
cti em̄ viri in prosperitatibus plus
in aduersitatib⁹ pertimescunt sup
se iudiciū dei occultum· q uo nunc
hos a se repellit nūc illos ad se tra
hit· Hos sua gratia accendit ea
querere: illos pro voluptatibus su
is deserit exteriora cogitare· Ho rū
mentem ad superna erigit· illoruz
superbiaz in infimis mergit de fide
rijs· Quis ei hoim estimare potuis
set Judam vitādi sortē etiā p⁹ mi
nistriū apl̄atus amittē· hūc ele
uans allisit: qm̄ dū lucz eternū con
cupiuit ab apl̄atu cadere meruit·
Hugo Hec est dam nosa cōmu
tatio pro temporalibus videlicet
perdere eterna· q̄a hec in eternum
habent· illa· s· tempalia cūcta stati
transeūt· vñ sb̄dit⁊ Dies mei sicut
vmbra declinauerūt a ego sicut fe
nū arui ⁊ q̄ quēadmodū fenuz ho
die viret scit a cras siccatur: Jta hō
trāfit de leticia i hoc seculo i ēstitiā
de sanitate in infirmitatē· a sic dedi
nans ad esse scit in mortem· Vñ ysa.

xl. Omnis caro fenum: & omnis gloria ei⁹ quasi flos feni. Demittis iste generalib⁹ malis expositis compellet de fletibus dñi beneficia recolit dicens. Tu autē dñe in eternum permanes & stabiliter: & cetera omnia transitoria sunt. Et memoriale tuum & misericordia tua q̄ semp memores nostri. In generatione & generationē. Vñ ps. In eternum misericordia ei⁹. Tu exurges & ad nos liberandum.

Nico. Videt enim deus hoib⁹ iacere q̄n nō plet eis auxiliū. Et misereberis syon & ecclesie ex peccatoribus penitentib⁹ vt plurimum colligite. Et tempus miserendi ei⁹ supple durat ad tēp⁹ iudicij

Hugo Et ideo miserere eius Et q̄ venit tempus. s. gratie q̄d incipit a primo dñi aduentu: de quo dicit Apo⁹. ad Galat. iiij At vbi venit plenitudo temporis: misit deus filiū suū factū ex mulie: factū sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret. Aut secundum dñi aduentū signat cum dicit. q̄ tēp⁹ miserendi ei⁹: q̄ venit tēpus. Bis autē dicit tēpus. q̄ duobus precipue temporibus vere penitus experitur dei gratia. s. q̄n anima exuta a corpe recipit primā stolaz & ipsi⁹ anime immortalitatem. & q̄n in iudicio corpus reunitū anime: recipit secundam stolam. s. corpis immortalitatem & glorificationez. q̄ splendebit sicut sol. Hec tamen non habebunt sine meritis precedentib⁹. Vnde sub

Nicola. Vo iungit. maz pla

ctuerunt digna conuersatione Et seruis tuis & angelis Et lapides & permittentes Et ei⁹ & ecclesie. Ac si dicat Demittētes ex quib⁹ tanq̄ ex viuis lapidibus cōstruit ecclesia placuerunt angelis Vnde Luc. xv. Gaudium est angelis dei sup vno peccatore penitentia agente Et terre ei⁹ & p orbem terrarum diffuse Et misere buntur & parantes ei⁹ promotionē in bonum vt fructuz exhibeat sancti tatis. Et timebūt gentes & q̄ de errore vitioz vel de ydolatria conuerse sunt Et nomen tuum dñe & sicut videmus impletū Et a omnes reges terre gloriā tuā & etiā forme dabūt.

Cassi. Reges terre dicit q̄ corpora sua diuinis regule refrenātes fui imperatores & rectores esse dño p̄stāte valuerūt. Et hoc nō hūt a seipsis: q̄ a dei dono. Via edificauit dñs syō & p̄ctoris⁹ penitentib⁹ tanq̄ ex viuis lapidib⁹ q̄s vocauit & iustificauit. Et post hoc tēp⁹ misatōis Et videbit & gl'a sua & in ea assumpti corpis veritate a malis assumpti corpis veritate a malestate q̄n hedos sequestrabit ab agnis. i. gelēnā ipios mittēs: a iustis donās bēatitudiez sēpiternā.

Hug. Sz an̄q̄ veniet illa dies iudicij extrema Et esse audiēdo eoz petitōez Et a nō spreuit p̄ce eoz & ex deuotōe cordis p̄cātiū

Nicolaus Cubantur hec & videlicet p̄ dicta dei beneficia Et in generatione alia & xp̄iana: que alterata est et mutata ꝺ vitijs ad virtutes Et a populo. s. xp̄ianus Et qui creabit & p

baptismi regenerationem p quaz constituitur in esse gratie que creatur in anima. **hugo** Vel qui creabitur per pmitentiam. vel de nichilo aliquid efficitur. quia peccator et peccatū nihil fuit Vnde Ezech. xxxvij. Nihil factus est. Et addit laudabit dñm Causam subiungit Quia prospexit. vel procul aspexit oculi miseri cordie peccatores longe a se positos. Juxta illud Prou. xv. Longe est dñs ab impijs. Et psal. Longe a peccatoribus salus. de excelso sancto suo. vel de celo. vn **Cass** dominꝰ de celo subditur lo in terram aspexit. vel ad nostri corporis fragilitatem q̄ mundi vicijs tenebatur obnoxia Causam hꝰ respectus subiungit Vt audiret gemitus compeditorū. id est pmitentiuz qui erant prius cōpeditia ligati vinculis peccatoruz. vt solueret filios. vel imitatores interemptorum. id ē peccatorum. **Cass** Qui diabolica fraude peremptī fuit gladio peccati vt videlicet ipsos liberaret a paternis erro **nico** Vel vt solueret ribus filios interemptorum vel opera meritoria. q̄ per peccata erant mortificata a reuiuiscūt gratia recuperata. Ad quid ipsos solueret. osequenter declarat dicens Vt annuncient in syon nomen dñi. beneficia eius p dicādo a laudando. a laudē eius in irhlz. vel in ecclesia que nomine syon a irhlz designatur. sm q dicit Apl̄us ad hēb. xij. Accessistis ad syon montē a ciuitatem dei viuentis. iherm celestem. in qua annuncient fideles nomen dñi. eius fidē libere cōfitendo a predicando: a laudes dei debitas exoluendo. Hoc etiam nō incongrue de primo aduētu dñi potest exponi. qñ aspicies dñs de excelso visitauit nos oriens ex alto in sua incarnatione. vt oppressos a dyabolo solueret a vinculis ignorantie a infidelitatis. qui noue laudis canticum dño in sancta ecclesia personarent. Hoc ēt fit In cōuertendo populos. vel vt conuertens populus in vnum. videlicet in vnitate fidei qui dispersus erat per diuersas mundi partes Et non solum vulgares venerunt ad vnitatem fidei: sed etiā principes. vnde subditur a reges vt. dicti ppli a ipsi reges seruiāt dño **hug** Et iste ppls recēptori fidelis Respondet ei. s. xpō in via vtutis sue. obediendo eius voluntati **Cass.** Non lingua: sed vita. non uoce sed corde. Nā ille cristo cōfiteri cognoscitur q̄ imperijs eius obediens esse monstrat. Qui q̄dem ppl̄us fidelis vt cito ad beatu dinē sās promissaz possit puenire. cōsequent subdit d. paucitatez dierū meorū nūcia mihi. Nō em̄ amore pōtis vite desiderat scire finē: sed vt in ipsis ofessionibꝰ dñi pseuerās ad requiē illā celestis regni velocit puenīret. Paucitatē dierū. dixit. qa quandoq; finiēdos esse ostabat. Qd em̄ finiendum est. longum dicere nō debemus. ne reuoces me in dimidio dierz meorz. Hoc est in iu

uentute m q̃ lubrica ⁊ lasciua vel luxuriosa pleruq; voluptas appetit ⁊ etatis feruore crimia plꝰ amant.

Collect. Pemitens ergo oat ne moriat in piculo talis etatis: ꝙ ad maturitatem vite puemens valeat cõsequi dnmi eternitatem de qua subditur.

Nico. ⌊In generatõe a generatione nr̃e anm tui⌋ ⁊ dura tio tua domine est eterna.

Cas. In q̃ scã ppetua tecũ iocun ditate gaudebunt: qñ sic dic̃ apl's: deꝰ erit oia in ommbus.

Nico Istã aũt dñs eternitatẽ cõ seq̃nter exponit: dicens ⌊In principio⌋ ⁊ in pncipio tpis⌊tu do mine terrã fũdasti⌋ q̃si centrũ mũ di. ⌊⁊ opa manuũ tuaꝝ sunt celi⌋ sic Gen̄. i. dr̃. In pncipio creauit deus celuz ⁊ terram. Et per ista duo intelligũtur omnes alie creature.

Cassi. Sz quare cũ verbo facta fũt omia opa manu celos dixit eẽ opatos vel fũdatos. Sed hic manũ virtutẽ insinuis debemus accipe: sic in alio ps̃. dicitur. Ipse mandauit ⁊ creata sunt.

Nico. Conseq̃nr describit vitepũtis cessatio q̃ erit in generali resurrectõe: dicẽs⌊ Qui pibũt⌋ Circa qd sciendũ q̃ motꝰ celi ordinat ad opletõnez numeri electoꝝ. ⁊ ido ipso habito idez motus cessabit: sic dr̃ Apoc̃. x. Jurauit p viuentez in secula. qz tẽpus amplius nõ erit. Et hoc est qd dic̃⌊ Ipi⌋ videlz terra ⁊ celi⌊ pibũt: tu autez pmanes⌋. Sic enim eternitas sequit omnez stabilitatẽ ⁊ imutabilitatẽ ita tẽpus sequit motũ ⁊ mutatõez Solus aũt deꝰ est omõ imutabil. Celi vero supiores sunt mutabiles q̃ntũ ad situ. Inferiores autẽ vt aer q̃ntũ ad alteratõem. modo in omi mutatione est aliq̃ appetitio. qz cel sat aliq̃d esse qd priꝰ erat. Et sic in fine mũdi celi pibũt. non q̃ntum ad substãz: ꝙ q̃tũ ad aliquã dispõez qz cessabũt celestia a motu locali et elemẽtaria a mutua actiõe ⁊ al teratõe substãtijs eoꝝ remanenti bus. Ideo sũ dic̃. ⌊⁊ oes sicut vesti mentũ veterascẽt⌋ a statu in q̃ mõ sũt. Et intẽde qz hic opimões pho rum mirabili breuitate dest rupit. Quaꝝ pma est: mundũ a nullo esse creatũ. Secũda fine fine mãsiuꝝ Sz cũ dr̃ Jmitio tua dñe terram fũda Jpi: ⁊ opa manuũ tuaꝝ sũt celi: pri ma psuasio nephãba cõuicit. qm creator añ creaturas suas fine ali quo cognoscit imitio extitisse. Cuz vero subsequnter dr̃ Jpi pribunt: finem eos habere declarauit cõtra dictoꝝ phoꝝ opimonez secundaz vt nullus in stellis gentili errore cõ fideret: cum eas mutandas esse se tiret. Sequitur. ⌊Sicut operto rium⌋. Forsitan celos operturiuz debemus aduertere: qui ad modũ velamis extẽs opũt⌊ mutab ees⌋.

Nicolaus Sicut enim ad uenientẽ estate vestis hyemalis mutatur. qz non est amplius necessaria: remanẽte tñ eius substãtia: sic corpora cele stia et elementaria ⌊mutabũtur⌋ a statu in q̃ nũc sunt: q̃ nõ erit am plius necessarijs completo numero

electoꝝ tu aũt idẽ ipe es sez oino
imutabilis a ãm tui non deficiẽt
Nõ est p hoc itelligẽdũ q̃ i ekmita
tẽ q̃ est mẽsuã duracois diume sit
aliq̃ succssio: ꝙ qe eã apprehẽdere
nõ possum⁹ nec p cõsequẽs exprimere
misi p cõpacõnez ad temp⁹

Cass Prudẽtissime mimis atq̃
vtilit orõne opleta pau
p ille sãctissim⁹ de pctoꝝ suoꝝ ẽmis
sione a de spe resurrectois futuẽ ex
ultãs. veit ad eminũ psal. vbi oia
ꝙ breuitate oludẽs se cũ elcis ei⁹
habitatuꝝ eẽ ogaudet. dicens

HIlij suoꝝ tuoꝝ et imitatores
apl̃oꝝ Nicola⁹ q̃s genuerit p
verbũ euãgelij. sicut dicit apl̃us
chor. In xp̃o ihu p verbũ euãgelij
ego vos genui Et isti sunt vere cri
stiani q̃ habitabũt sez ekmaliter

Hu aiz christo sicut ipe dicit
Jo. xij. vbi ego sum: illic
a mimstẽr **Cal** a semẽ eoꝝ v
meus erit **Cal** opa fideliũ q̃
hoc mundo seruantur im seculuz
diuigetur videliez hic im grã: a im
futuro im gloria ad accipiendum
premium im **Cal.** Vbi sãcti aiz
vita eterna dño saluato
re recta atq̃ stabili voluntate gau
debunt. Quam feliciẽ anxius iste
peccata defleuit: qui vsq̃ ad ekne
beatitudims gaudia se discrucian
do a pumen **coll** Prestat nob
do puemt profecto ma
gnam indulgentie peccatoruz no
strorum optinẽde fiduciã pemites
iste. qui per cordis gemitũ pueit
ad eterne iocũditatis premiũ. Reg
num eim celorum vult rapi fletib⁹
nostris: quod meritis non debetur
Vnde scriptum est. Regnũ celoꝝ
vim patitur: a violenti rapiunt il
lud. Et iterum. Pemitentiam agite
appropinquabit eniz regnũ celoꝝ
hereditatez ergo celestim quam
amisim⁹ p culpam: rapiamus per
pemitentiam Benignus saluator
noster sinum sue pietatis nobis
aperit: nosq̃ recipere ad se per pẽ
tentiam queit. Accedamus igitur
ad eum: nec ab illo quicq̃ de presẽ
tis vite prosperitatibus appetam⁹:
sed indulgentiã peccatorum pre
emur: cogitem⁹ mala que fecim⁹
a nosmetipsos lamẽtis deuotis
atteram⁹. vt p talem pemitẽtie fru
ctum to mẽta que nostris exigẽti
bus culpis meruimus. dei annuẽ
te clementia euadere valeamus.

Cass. O condicio beata pemitẽ
tium. que de reis efficis
iustos: de tristib⁹ plenmiter letos
de mortalibus absolute ppetuos
hic malorum sotietatem ad tẽp⁹
habent. ibi angelorum consortia
eterna felicitate suscipient

collect. Qua propter quintũ
istum pemitentialem
psalmum cordis deuotione cã tan
tes. cõmissa nostra fletibus extin
guamus a dignis pemitẽtie fructi
bus culpas quas fecim⁹ salubri
te absterg amus: quatin⁹ tpa ad
indulgẽtiam nobis indulta sic ex
pendamus. vt ad vitam eternam
puenire mereamur grã a mia dñi
nri ihu xp̃i Cui ẽ hoꝝ a gla i s.s. A

Psalmus Cij

Benedic ãni.

Titulus psal. ipsi dō.

Hu. Sicut p⁹ euasi onez maris rubri. moyses cãtauit a oĩs pp̃l's cãticũ laudis dño. vt hẽtur exo. xv.

Iero Sic p⁹ illas bũ paupis hũilimas ꝯes. a tã magne pẽtẽtie geit⁹ i pœdenti psal. explí

hugo quíq̃s fidel' morecatos net ad reddẽdũz laudes a grãz adões ipi dō. & xpõ

cass. domi Scies itaq; ppha mẽtes hoim variis illusionib⁹ subiacẽ. nec sẽp in rã contẽplacõ⁹ defixas: aiaz suã vir sanis alloq̃tur. vt cũ fuerit diuers⁹ dadibus⁹ & piculi liberata. bñficioz⁹ omniũ recordet auctorẽ: ne sibi ã alteri cuiq̃ putet eẽ tribuẽdũ qđ a solo dño ostat eẽ cõcessuz Vnde dicit.

Benedic aia Aug⁹ In oi mune dñi nri. in oi ei⁹ osolatõe in oi correctõe. in grã quã donare dignat⁹ est in ĩdulgẽtia q̃ nob nõ hoc reddit qđ debeat. i oĩb⁹ opib⁹ benedic anĩa

Mic. Per h°c⁹ di mea dño. Mic. cit. aia mea intelligũt potentie exteriores vt visus audit⁹. a sic de alijs La oia q̃ intra me sũt viz potẽtie iteriores aie viz intellectus. voluntas. memoria & appetit⁹ sensitiu⁹ supp̃ bñdicte noi scõ ei⁹ bñdictõe laudis. q̃ mino⁹ bñdicit maiori. a nõ osecratõnis. q̃ fit cõuersio. sic dicit apl's ad hebreos. vij. Sine vlla cõtradõne. qđ min⁹ẽ a melioze bñdicitur Sequitur Cassiodor⁹ Bñdic aĩa mea dño Repetitio eius dei est vt studium maximum concata ret geminata sententia

Mico La noli obliuisci omnes retributiones eius Quia fm q̃ dicit Seneca de beneficijs. Omnium ingratissim⁹ est: qui beneficij accepti oblitus est

Augusti⁹ Non dicit tributiones: sed retributiones. Primo enim tribuit nobis deus multa bona. quia nos creauit ad suam ymaginem. redemit pauit a plura similia. Et homo reddit deo blasphemias: imq̃ viuendo At deus pro his malis nõ retribuit penas sed potius. donaci ispirando penitentiam a pstando ei veniam Tribuit ergo cum me fecit a retribuit cum me iustificauit

Cassiodor. Hoc ẽ quod obliuisci nulli fas est vt qui erat obnoxius idẽ obligat⁹ pene: dignus fieret moz honore. Cõsequẽter exponũt retributiones futuri seculi quas sãctis suis dominus pia miseacione largitur Vnde dicit La Qui propicia tur omnibus iniquitatibus tuis quãdo remissis delictis in pace dignat fuscipe pctõres Lq̃ sanat oẽs infirmitates tuas cum securitas a imortalitas eterna in resurrectõne concedit. id ẽ cum corruptibile hoc induerit incorruptiõez. et h° mortale corpus induerit imortalitatẽ La Qui redemit de interitu vitam tuam quãdo nos ab eterne mortis calamitate submouit sez vt nõ audiam⁹. Ire in ignẽ eternũ. q̃ patus

est dyabolo a ãgel ei⁹ Lq coronat te in mia a miseacionib⁹ Jn mie effectib⁹ qñ iã bñs pmia digna largiat. sicut dicit apl's De cetero supest mihi corona iustice: quaz reddet mi dñs in illa die. iustus in dex Qui replet in bonis desideriũ tuũ cũ tibi dixerit cũ sactis Veite benedicti pa Aug Ecce retribuciones tris mei Quid debebat peccatorib⁹ misi supplicia q̃a ielẽna ignis ardẽtis. Non ipa retribuit: ne expauescas. nõ em cessauit vocare. aut vocatũ neglexit instruere ã instructũ cessauit pficẽ. aut pfectũ neglexit coronare. Quid dicis. Dcõres. conuertere. a accipe retribuciones istas vt pficiãris omnibus imãtatibus tuis post remissionez peccatoriũ. Corp⁹ infirmũ geris. ne esse ẽ vt sint q̃dã desideria carnis que te titillent a suggerant tibi delectaciones illicitas. a in eis aliqñ ipa aia q̃busdã consentit. capit languor ẽ. sanat oẽs languores tuos. si tñ penitueris. Omnipotẽti ei medico nullus languor insanabilis occurrit qui replet in bonis desideriũ tuũ. si queris qñ. cũ L renoua l iuuent aq̃la iuuentus tua J

Glosa Aq̃la duz semo grauat supmũ labium vestri sui ferẽt ad modũ vnci intã tũ crescẽ q̃ nõ pt os apire neq; escã capere a sic mimia fame a senectute grauata quodã naturali instinctu collidit vestitũ ad petrã. a exaudit vncatũ labium quo cibus ipe dieba tur Cass Quo facto in pñti nã valitudinẽ cor pis sui. a solitu escaruz pcõe renoua Hugo Sica aia ponitur desolitate corporis grauata ipedit ne pane ãgelorum frui possit. donec in morte xp̃o sibi occurrẽte per ipm deponit corporis illam grossiciẽ. Sicq; renouata. panc angelorz fruitur. deum videns facie ad faciem. Vnde in exequijs defunctoruz dicit. De⁹ in quo electoruz aie deposito carnis onere plene felicitate letantur. Postq; dixit retribuciones domini quas h conuersis in illo seculo credit vea dare posse prestare. Nunc ostendit breuiter quia dominus misericordiam facit sperantibus in se. vindictam patientibus iniuriã dicẽs H Aciens misericordiã dom⁹ J Cassi Hic vsus p modum dictionis edit⁹ est Nam in ewgãi. quid sit dominus respondet. faciẽs misericordiaz. maxime illis qui miserentur ꝓximis sicut dicẽ in euangelio. Beati misericordes: qm ipi miaz cõsequẽtur L a iudicium omnibus iniuriã patientibus J Hoc illi promittitur q̃ pacie munere decorãtur. de q̃bus ait. Da mi vindictã: a ego retribuã eis. Naz qui se manu defendẽt vlciscendi q; furorẽ suum inimici psecucõe saciare ostendũt vindictam dño nõ reseruãt. q; se credũt posse distringẽ q̃s dederent a iudice po Nico Deide subdit exẽplare nico plani me dñi dns J Notas fecit vias suas mosi J idest precepta legis que erãt veniendi ad salutẽ L filijs israhel voluntates suas J idẽ mãdatz sue

uolūtatis exp̄ssua. vt. habeāt exo. xp̄m. a hoc ad

Hugo Moraliť

litteram ām p moi sen itelligūtur oēs sācti q extracti sūt de aq̄s uoluptatū sc̄l'arū. a pe filios isr'. oēs credētes in xp̄m. Dis notificat de⁹ uolūtates suas uiz vt sup b⁹ huiliet. huiliat⁹ cōfitat. et ofessus sanet. Et hoc procedit ex magna dei mia. vnde subdit

Ml seratoz. in ope. a misericoz. ina tura. dns. xp̄s. loganimis.

Mic. Diu expectās pctōres ad pēnt̄iām. a multū miseri coz. q̄ mia superaltat iudiciū. dr̄. Jacobi. iii.

Qon ip̄petuuz iras cetur de⁹. s. elās suis q̄b⁹ finaliť placat. q̄uis ad tem

hugo p⁹ eos castigat

ne q̄ ieternū cōminābiť. v corri pit elcōs suos a flagellat vt metet nū parcata pleūq̄ mak̄ i pūti cit. vt ieternū feriat q̄b⁹ dicturus est. Ite in ignem eternum

Aug. dns blasphemak̄ q̄tidie. a tū solē suuz oiri fac̄ super bonos a malos. Vocat vndiq̄ ad correctionē. vocat vndiq̄ ad pēnt̄iām. vocat būficijs creatuē. vocat imp̄ciēdo temp⁹ uiuēdi. vocat p lectorē. vocat p tractatorem. vocat p intimā cogitacōem. vocat p flagellū correctōis. vocat p mīam osolacōis. Sūt tū q̄dā q̄ p̄parant uersionē. a differūt. a fit in ill' uoz co uia. cras cras. sufficiat q̄ fuisti vsq̄ ad hodiernū diē pctōz. p̄k̄ qō obsua ne lōgitudie mie dei male vtēdo. tu tibi thesaurises iraz i die ire. a reuelacōis iusti dei iudicij.

Gre Quia q̄s diuici⁹ expectat ad pēnt̄iām hos nō conuersus durius damnat. Sequitur sēntia gnalis de mia dei cuz dicat

Nō scōm pcta nostra fec nob

Mic. pumēdo nos citra condig nū. q̄ tāta ē offensa quā tus ille q̄ offendiť. de⁹ āt infinitus ē et p oseq̄ns offēsa p pcm̄ mor tale omissa est infinita. tñ remittiť

Vñ subdit. neq̄ scōm iniquitates nostras retribu

Cas. q̄ p⁹ offen et nobis

et nobis. fāac. hunc absoluit q̄ studuerit adhibita satisfactōne

Jero Sicq̄ melio dāpuare ra q̄ mere bamur idulsit Vñ adhuc subdiť

Quomā scōm altitudinez celi a tra cōtrouāuit mias suā sup timē tes se. Qua cōpacōne illud quoq̄ siḡnificatur.

Cas. terras operie q̄ sicut celuz circuit atq̄ nutrit fructus eius modo pluuias infundendo. mō prestādo serena.

Hugo Ita deus qui est i cui tu populi sui sou eū a cōfuat p suā grām a mias. Vñ adhuc subiungit dicens.

Quā tum distat ortus ab occidente: lō ge fecit a nobis iniquitates nras

Tātuz

Ac si dicat

Cassiodoz. iniq̄ta tes nostre longe sunt. cum nobis pecrata nostra indulgentur. quā tum potest dare dies a tenebrosa nocte distare deide ostēdit q̄ grā dñi gtis saluat. Vnde dicit

Quo mē miseret pat filiorū mis⁹ est dominus timē tib⁹ se

Jero Sicut pater miseretur fi

lio cū eum verberat vt emendet ac homis operibus erudiat. ita a dñs corripit nos in hac vt salues faciat

Hugo Conseq̄nt ondit multas causas quare dñs de facili ita nostri miseretur. Prima est nostra fragilitas. vnde dicit. ⌊qm̄ ipse cognouit figmentum nostr⌋

Nico .s. peccandu: a fragilitate nra ad standū iuxta illud Gen. viij. Sensus et cogitatio hois pna sunt ad malū ab adolescētia sua. Et non solū fragiles sumus q̄tuz ad aiam̄: ꝫ etiā q̄tum ad corp⁹. Vñ subdit. ⌊Recordatus est qm̄ pulvis sum⁹⌋. Trāslatio romana habet. Memento dñe q̄ putuis sum⁹ q̄ corpus nostr⁹ in puluerez terre resoluit vñ compositū est. Secūda causa est mūdi deceptio: q̄ arridet homini p̄ psperitatez. vñ dicit. ⌊hō sicut fenum⌋ virens ad tēpus mo dicū. ⌊dies ei⁹⌋ ⁊ vita ei⁹ ⌊q̄si flos agri sic efflorebit⌋. q̄ sic flos agri ad calorez solis cito deficit: sic vita homis ad calorē febris vel alterius infirmitatis statim exterminat. Sequit tercia causa quare dñs miseret: que est necessitas moriendi. vñ subdit.

Hugo ⌊Quoniā spiritus⌋ existens ⌊in illo⌋ vi corpe hois ⌊p trāsibit⌋ moriendo. ⌊a non subsistet⌋. q̄ recedente aia cadit corp⁹. Et dī cadauer quasi caro data vermibus.

Cassi .s. Audiāt qui superbiūt et se gaudēt mundana felicitate subiectos.

Iero Transeūte enim spiritu ois iocūditas a viriditas eius tradit⁹ oblitio

Cassio .s. Nō est ergo de mi. fugitiuo flatu p̄sumendu: ꝫ hoc hic potiꝰ agēdū q̄s nobis p̄desse nouim⁹ in futuz. Et ne quis forsitan crederet ad hūc mundu aias esse rediturās sicut nōnulli dementiu putauerūt. addidit.

Hugo ⌊a non cognoscet amplius locum suū⌋. Locus aie corpus est: ad q̄s post mortez non reuertit. Vñ Job x. dicit. Vadā a non reuertar.

Nico Trāslatio hebraica habet que est Iero. sic. Et non cognoscet eū vltra locus eius Quia sicut exītes in p̄nti vita non cognoscit ea q̄ fiunt in receptacul' defunctoruz. sic nec defuncti cognoscunt ea q̄ fiunt in locis viuentium fm q̄ dicit Aug⁹. libro de cura p mortuis agēda. Et hoc intelligēdū est de lege cōmuni. quia aliquādo fit aliter et ex reuelatione speciali. Sciendu: tamen q̄ bti qui sunt cū xpō vidēt in verbo ea q̄ faciunt ad augmentū siue btitudinis. Et sic vidēt ea q̄ fiunt hic a viuis ad eoruz reuerentiam a honorem.

Cass. Audisti o homo quid sis audi quid futurus sis p bñficia dñi si dñm non despexeris. dicit enim. ⌊Misericordia autez domini ab eterno: a vsq in eternu:⌋

Hugo Quid est qd dicit. Ab eterno enim nō fuit miseria: ergo nec misericordia. Item nec ab eterno fuit creatura: ⁊ nec misericordia. Solutio p sile. Sicut enim dicit Apoc. xiij. Agn⁹ qui occi

filis est ab origine mundi ⁊ pteri
fus occidi. Sic a miseritordia dei est
ab eterno in psistione eius: et vsq;
in eternum ⁊ sine fine.

Nico. ¶ Sup timentes eū ¶ timore filiale reuerentie. et nō sup illos q̄ otenūt eis mādata.

Aug⁹ q̄z caro surget ad tormentū. ¶ Et iustitia illi

Nico q̄ remunerat timentes eū: extendit ¶ filios filiorū ¶ q̄ sūt imitatores bonorū patrum. Translatio romana habet: super filios filiorum.

Aug⁹ Multi iusti non hñt filios: ā sterilitatis euē tu aut virginitatis studio: q̄nto minus filios filiorū. sed filios nostros dicit opa nostra quos p deideriū cōcipim⁹: p effectū parim⁹: a per cōsuetudinē nutrim⁹. Et filios filiorū dicit mercedē opm nostrorū.

Hugo quā datur⁹ est dominus ¶ his q̄ fuant testamētū eis ¶ ⁊ p̄ceptū eis⁹ corde retinendo: a ope adimplendo. Vñ subditur. ¶ Et memores sunt mādatorū ipsi⁹: ad faciendū ea ¶ q̄ in rta Aplm. nō auditores legis: ꝫ factores iustificabūtur apud deū. Deq̄ Dominꝰ cælo parauit sedē suā ¶

Cassi. Hoc ad illud ptinet q̄n dñs Jesus ascendit ad cælos: sedet q̄ ad dexterā dei patris inde venturus est iudicare vivos a mortuos. **Hugo** de cui⁹ potētia subdit: dicens. ¶ a regnū ipsius oīb⁹ dñabit ¶ sm q̄ dī damel vñ. Populi: trib⁹: et lingue seruient ei.

Nico. Deinde introducit ꝑphā ad laudez dei celestes creaturas: dicēs ¶ Benedicite dño omnes angeli eius ¶ benedictō e laudis dicūne: q̄ mīnor benedicit maiori. ¶ Potētes virtute ¶ videlz naturali q̄ angeli excedūt virtutē a fortitudinez omniū corpaliū. Et q̄ hec virtus remansit in demonib⁹ Jdeo dī Job xli. Non est ptās sup terraz q̄ ei cōparetur. Veruntamē quia sancti angeli sunt omīo obedientes diuine voluntati Jdeo subdit ¶ facientes verbū illius ¶ obediendo iussis eius ¶ ad audiendā vocē sermonū eius. Isti sm̄ones sunt diuine reuelationes que p̄mo fiunt angelis superioribus a p illos medijs: a p medios inferioribus: a p inferiores sanctis hominib⁹ sm̄ dyonisiū de ang. ierar.

Cal. Angeli enī vbū dñi est voluntas eius: qñ illa sublimis spūalisq; sba btōz āgelorū cū dīz otuet. ibi veritatē voluntatis eius cognoscit. nō eis deꝰ verbo aere locutus: ꝫ in spiramine suo voluntates eius ad suū velle ordinat. Sic erūt vt erunt p̄mia obtenturi. ¶ Benedicite dño omnes virtutes eius. ¶

Nico. Hoc exponit duplicit. Vno mō de oīb⁹ āgelis coīter: q̄ aliq̄n dicūtur virtutes pter excellentiā sue virtutis. Alio modo specialr de medio ordine āgelorū secūdū ierarchie: q̄ dī ordo virtutum: eo q̄ ministerialiter operantur in miraculis factis diuina virtute contra solitum cursum nature. Jdeo subditur. ¶ ministri eius qui

factis voluntatem eius. ¶ Aug Et tam si vis pervenire ad sortiū angelorū fac voluntatē domini a sic benedices dñm. Omnes em̄ male viuētes a si lingua taceāt vel hymnū cātāt: tū vita dño maledicunt. Mi Post laudē angelorū imitat omnē creaturā ad laudandū deū. dicēs ¶ Benedicite dño oīa opa eius ¶ Creature em̄ intellectuales laudāt deū proprietate capaces ipsius sunt p cognitionem a amorem. Alie aūt creature laudant eū metaphorice inquantum in eis a in earum ppietatibus relucet dei sapientia a bonitas eius. et in quantū sūt materia laudis diuine creaturis intellectualibus. ¶ In omni loco dominationis eius Cas Vbiq dominatur dñs et ideo vbiq laudari debet. Vnde in alio loco psalmista dicit. A solis ortu a occasu laudabile nomen dñi. ¶ Benedic anima mea domino. ¶ Ipa sententia ocludit psalmū que pulcerrimū fecit in tiū. digna omonitio per quā fidelis aia in se consoletur. que contra oēs casus tangi deus inexpugnabilis assumatur. Nam si eū sp benedicimus: ab eo ingiter custodimur. benedictio domini timentiū eū quanta largitate cōcedatur agnoumus. festinem? ad mandata eius oplenda vt puenire mereamur ad premia. Habemus dominū a per naturam piū a misericordiarū dona largissimū p Quis dubitet ab illo postulare q si non petatur: offendit? ¶ Benedicamus ergo omnes in cōmuni dominū. operta eius hymnidica exultatione celebremus Quale em̄ sacrilegiū est vt cum omnis creatura tubeatur benedicē dñm si homo desinat laudare deū qui ad imaginem a similitudinē ipius noscitur esse procreatus. ¶ Audiuimus benedictionē dñi q̄b? virtutib? applicet Castis vtiq humillimis. caritate plenis a q̄ dñi reliq̄ mandata pspiciūt a pficiūt. Expellat g a nob oē quod prauū est. exludatur vmū sa malicia mūdi. emendetur illecebre. dyabolus foras mittatur cum sequacibus suis. Quapropter audito tanto munere opleti tanto se sanctis opibus benedicamus domi Iero Qui bona largitur. qui nū peccatis ppiciatur. q̄ de meritis redimit. qui in bonis oīe desideriū complet Qui nunc nobis misereri dignetur vt pī filijs. debitorum molibus hic remissis Cui cum eterno patre a spūsancto est honor a gloria in.s.s. Amen.

Psalmus C.iij.

Benedic ani.

Titul? Psalm? dauid Titul? p; Hugo Cōtinet hic ps̄ wcem laudantis atq benedicētis deū sic psalm? p cedens vt q deus nō cessat benefacē nob: nec a laude eius cessare debemus.

Cas In quo aliqua exponēda sunt ad lītam. et aliq̄ spirituali intellectu explananda. Propheta igitur mutat semetip sū ad benedicendū dñm dicens.

Benedic anima mea dño. Aug pro taz mltis a magnis muneribus gratiarum ei? qui m hoc psalmo cõtinentur dñe deus meus. Hie ro. Omnibus quidem es a deus a dominus. sed meus proprie de? a dñs es qui merui vocari seruus tuus a peccatis absolutus. Hug magnificatus es non te qui nec augeri potes. nec minui sed m noticia nostra. Cassio. Cum te sentiamus creatorez redemptoremq; ommũ bonoz largitorez. ad postremũ ipm a iudicẽ nostrũ. Adiecit quomam q; vehementer. Mi. tante es excellẽtie q; nõ potes laudari a creaturis quantũ tu es laudabilis. sic dr Eccle. xliij. Maior est omni laude. de hoc addit ratio motiua ad laudez dei ex ordinata productione mũdi. Vnde dicit. Confessionem. Circa quod sciendũ q; prima pars a principalis mundi est celũ empyreum a principium siue creationis angelis repletũ vnde dicit Confessionem a decorem induisti. ita q; p decorem intelligit celũ empireũ dictũ a pir quod est ignis. nõ qa sit igneum sed splendidum. a sic aliquo modo conuenit cũ igne m splendore. Per confessionem intelligit congregatio angeloz sanctoꝝ deum confitentiũ continua confessione laudis diuine. sicut Apo. iiij. dr. Et reqem non habebant die ac nocte. dicẽtia Sanctus sanctus ac. Et istis duobus tam decore celi empirei q; angeloz sanctoz confessione v laudatione: dicitur deus indutus metaphoice. Quia sicut indumentum facit ad ornatum hominis induti. sic in istis creaturis principaliter elucet gloria dei. Et ideo subditur. Amictus lumine sicut vestimento. qa lumen magis proprie est in spualibus substantijs q; corporalibus. Secunda pars machine mundi ẽ celum crystallinum a sydereũ continens speciem stellaz fixaꝝ a orbes septem planetaz. Et quantũ ad hoc dicit. Extendens celum. a sydereum. sicut pellem. Videtur em extendi super emisperium nostrũ qsi tentorium. qui tegis aquis superiora eius. In hoc notatur celum crystallinum qd est sup sydereum qd dr aqueum qz apparet qi aqua congelata ad modũ crystalli. Tercia ps machine mundi ẽ elementum ignis a aeris tenens spaciũ qd est int sperã lune a superficiem ree a aque. Et quantum ad hoc dr. Qui ponis nubes ascensum tuum. Translatio hebraica hz. Qui ponis nubẽ curruũ tuum q; nubes p aerem videtur ferri ad modũ currum Cass. Hoc etiam conuenienter ad ihãm accipitur qe dñs post resurrectionẽ videntibus apostolis ascendit in celũ. sic impliebus apl's primo capi. loquitur. Hoc cum dixisset nubes suscepit eum ab oculis eoꝝ Hu. Qui ambulas super pennas ventorum. Cum venti dicuntur hic pennas metaphorice propter velocitatem sui. Et dñs ambulat super pennas eoz dum velocitates suas mouet velocius operatur q; pt exercitus

esse ventoruz Nico. Et quia de
us naturā corpalem per angelos
āmīstrat vt dicit Nicolaꝰ super
geneſiz. Ideo ſubdit Qui facis
angelos tuos ſpiritus ⁊ facis vt
ſpirituꝰ tui ſint angeli: hoc eſt nūciī
Omnes enīz ille ſūſtantie ſupcele
ſtes deo aſſiſtentes ſpiritus ſunt. ſz
tūc angeli dicūt. quādo ad aliqd
exequendū mittuntur. qz āgelus
nomē officiī eſt a nō nature ⁊ mi
ſtros tuos ignez vrentē Hoc di
citur qz angeli legūtur frequēter
apparuiſſe in ſpecie igīs vt moiſi
in rubo ardenti. exo. iiī. Vocatur
tñ ille angelꝰ. dñs. qz pſonā domi
ni repreſentabat. ſicut dicit Gre.
Item. iiī. regū. ii. in tranſlatōe he
lye que fuit facta miſterio āgeli
eo apparuit currus igneꝰ a equi ig
nei. Similiter. iiī. regū. vi. Apparu
it mons plenꝰ equoruz a curruuz
igneoruz in circuitu helyſei. qz ſīc
dicit. Hieronimꝰ Angeli veniebāt
ad defenſionem eiꝰ. Et dicit ignez
vrentē qz angeli ardent caritate. a
ſunt efficaces ad executionez diui
ne voluntatis Quarta ps machie
mūdi eſt elementū ire a aq Vñ de
terra dicit qui fūdaſti traz quia
ſicut fūdamentum eſt inferior ps
domus. ſic terra eſt inferior ps ma
chīne mūdi ſup ſtabilitatem ſuā
⁊ ſup centrū mūdi ad qđ vndiq
tendūt naturales ptes terre. a ideo
ſūbditur non idimabitur in ſeculū ſe
culi ⁊ non declinabit a cētro i ali
qua pte. quia hoc eſt ſibi naturāle

Hu Contra primū viz. q fun
daſti terram ſup ſtabili
tatem ſuam. videtur eſſe cōtrarium
Illud Job. xxvi. Qui appendit ter
raz ſup nichilū. Solucio. Immobi
litas terre dicitur eius ſtabilitas
a funda Iero. Cōtra hoc vero
mentū dicit nō indi
nabitur in ſeculū ſeculi. videt diſcor
dare hoc dictum ſaluatoris. Mat.
xxiiii. Celum a terra tranſibunt.
Collector Verum eſt quo ad fi
guram tranſibūt ſed non quo ad
ſubſtātiam. qđ de hoc eccleſia per
terram ſignificata. ſup xpm fūda
ta a ſeternū duratura allegorice
conuenienter exponitur

Nico De elemento aque. vn
de ſubditur Biſſus.
oceanus qui dicit abyſſus xpi
ſui poſſidetē ſic veſtimētuz ami
ctus eiꝰ qz oceanus vndiq circū
dat terrā acepta vna pte que remā
ſit xpi vitam hominuma anima
lium terreſtrium ſuper mōteſ ſta
bunt aque Hoc intelligēdum eſt
de aquis pluuialibus que generā
tur in nubibus ſm qđ dicit in Job
Qui ligat aquas in nubibus ſuis
Nubes autem geneantur ſup eacu
mina mōtium Ab increpatione
tua fugient qz nubes pluuioſe
mouēt de loco ad locū. ſm ordinez
voluntatis diuine. Alii exponit ēſe
rendo ad hoies. In nubibꝰ enīz fre
quenter gnant ipſſiones terribi
les vt tonitrua. fulgura. turbines
que dicūt qđā increpaciones diuine
qz frequēter ſunt ſigna ire ſue. a ſic
hoies territi fugiūt de cāpis ad lo
ca magis ſecura. deīde reuertūt
ad diſpoſicōnez elemēti terre qui

in aliquibus locis est montuosa: in alijs plana. Et q̄ntū ad hoc dicit

Hugo Ascendūt montes a descendunt campi. Et iste ascensus vel descensus nō est aliud q̄ eleuatio maioꝝ montium et minoꝝ camporuꝫ. Allegorice autem loquendo. **Hugo** Ascendunt montes: cū sancti in spūalem p̄ficiunt intelligētiam. a descendunt campi: cum populi eoꝝ doctrine se subdunt: in locum quē fundasti eis a in cōuentū ecclesiasticū. Seq̄t.

Hugo Terminuꝫ posuisti videlz aquis. Leis. quē nō trāsgredientur: neq; ouertent opitulātes ne fluant vltra terminum eis a deo constitutum.

Nico. Deinde addit ratio dīne laudis ex debita p̄fectione viuentium cum dī. Qui emittit fontes in cōuallib9 qm descensu vel pede montiū ortū cōmuniter fontes magni ex quib9 ortūtur fluuij. Vñ subdit. Inter medium montiuꝫ. s. p valles ptransibūt aque. a h° ad sustentationē viuentiū. Idō subditur. Potabūt omnes bestie agri. s. animalia domestica ac etiaꝫ silueſtria. Vñ addit. Expectabunt onagri in

Hugo Hoc dicit: siti sua. quia animalia alia sepe bibūt de fontib9. ꝫ onager multū diu portat siti suā: expectans pluuiā de celo vt inde bibat. Onager dī ab on qđ est asin9 a agreſtis: q̄si asin9 ferus a silueſtris

Collect. Vñ. Q. fis. m li°. ethi. mol. dicit. Dos affrica habet magnos et indomitos et in deserto vagantes. singuli autez femineꝫ gressibus p̄sunt. nascentibus masculis zelant a mutilant atq; testiculos morsu eorum detruncant. qđ cauentes matres: eos in secretis locis occultant.

Nico. Deinde cōmendat a laudat dīnam a creatione animum: dicens. Super ea. taz super aquas q̄ sup montes. Lvolucres celi habitabūt. qui sunt alique volucres aquatiles in fluminib9 vel stagnis habitantes. Alie sunt volucres in foraminib9 habitantes petrarum. a quarū cantu omnibus dīnam: dicēs

Q In medio petrarum dabūt voces. Trāslatio hebraica hz. De medio nemorū dabunt voces. Et hoc itel ligitur de auib9 in arboribus silentiaꝫ cōmorantibus. Deinde cōmendat dīnam a creatione pluuiaꝫ: dicens

Rigās montes. s. dīns. de supioribus suis. a de nubibus pluuio sis sup montes generatos: vt ibi crescat herba animalibus silueſtrib9 opportuna. De fructu opm tuoꝝ satiabit terra. a de effectu pluuie q̄ est opus tuū fecūdabit terra ad reddendū fructū. Vñ subdit. Producēs fenū iumētis. ad eoꝝ nutrimētū. a herbā seruituti. a vsui hoim. Granū em semiatū i terra p̄mo p̄ducit herbā: postea spicā: a vltio grānū vñ fit pānis ad vsū hois. Idō subdit.

Et educas panē de terra. Et q̄ ad sustentationē vite humane nō solū requirit labor: ꝫ etiam potꝰ q̄ p̄cipaliter est vinum de vite. Ideo subditur. Et vinum letificat cor: homīnis. Requiritur etiam oleū

mentū ad recreationē hoīs. vñ sb dit. Et exhilaret faciez eius in oleo. Et p oleū qđ est principale cōdimentū intelligunt alia condimēta. et panis cor hoīs confirmet. ad sustētationē vite humane. Et ąa pluuia ērā humectās fecūdat arbores. Jō subdit. Saturabūt ligna cāpi ą cedri. Hūt enīz arbores radices p quas notat phs. ij. de anima. ąa p radices attrahit alimentū arbor ad eaz nutritionem ą fructificationem.

Hugo. Let cedri libani q̄s. viz arbores. planta uit. ꝙ crescere fecit. etiā nutriūtur. Illic passeres mdificabunt. id ē aues mnores. Sciunt enī ibi spēs p. ꝛ̄ne ąa passeres nō solent mdificare in arboribꝰ. Vñ tñslatio hebraica hz. Jbi aues mdificabunt. Herodij domus. ꝙ mdus est in cedris libani. q̄ mdificat in eis q̄ herodius dux est eoz. s. passerum mnorum.

Jero. Herodius est auium auis rapax de preda viuēs. maior oīm volatiliū quā ąlam vincit ą comedit. Ungo. cuius nomē gallice dī gifart. Mōtes excelsi. sunt refugiū cervis. scī. petra. cauōsa ē. refugiū herinatis. ꝙ heritis. Hericius ē animal spinosū habitans in cauernis petraz ą vescit pomis. Ysidorus. qñ aliq̄d aduersū sentit statim globū ouersum in sua se arma abscondit. vel recolligit. Cui? prudentia quedaz talis ē cū abscideris uuā de vite supius se volutat super eā. et sic eam portat in natib? suis

spiritus. **Hugo.** Postea ome dat dñm auis situ celme corpm supcelestiū. s. q̄ liter de? puidit viuentib? de alena cōe tpm dicens. Fecit lunā in tē poā. vt. s. distinguat ą variet tpa.

Nico. Secm em̄ variū motū lune magis apparet sē sibilis mutatio aeris q̄p secm alios planetas. **Hugo.** solent em̄ habundare humores qñ plena ē luna: ą ī ortu eiꝰ frigiditas est e. **Nico.** sol cog in aere. nouit occasum suū. ꝙ ita facit. ac si cognoscēret. q̄ vadit determnate ad occasum q̄i haberet intellectuz. Per talem modū dicit q̄ motus nature est motus intelligētie. **Q**ui posuisti tenebras. in emispio nro. occasum solis. Et facta ē nox. ąa sicut dies est duratio solis sup terraz: ita nox est duratio eius sub terra. Jn ipsa. viz nocte. pt transibunt omnes bestie silue. querentes sibi predaz magis de nocte q̄p de die. Jō sequit. **Q**uia catuli leonū rugiētes vt rapiāt. ꝑ q̄ deus ex sua puidētia pascit eos. Jdo subdit. Et querant a deo escam sibi.

Col. Hunc versuz viz. Posuisti tenebras. et sequentē beatus Greg. in libro. xxvij. moraliū allegorice exponit di. Tenebras posuit cū peccatis iudicia repēdēs. ꝙ reddēs. Lumē siue intelligētie subtrahit: et nox efficit. qñ prauoꝝ mens ignorātie siue tenebris cecatur. Jn qua omnes bestie silue p transibunt dum maligni spiritus

sub obscuritate fraudis latentes
in reprobos cordis cogitationes suas
explendo pcurrit. In qua a catuli
leonum rugiunt qui nequissima ex
tum ministri spus insurgunt ipo
tumis tptationibus. qui tñ a deo
escam & ptatem fideles decipiendi
expetunt. qui minimum vos decipere neq
unt nisi iusto iudicio pualere diu
mius permittantur. **Hugo.** et qui p
ro cia animalia in die abscondunt
ne ledant homines Ideo subdit. Ortus est sol a congregati sunt .s. catu
li leonum. a in cubilibus suis collocabunt & in absconditio situatum.

Col. Tñslacio hebraica habz
Oriente sole recedet: et in
spelunicis suis cubabunt. Propt qs
secuti. Oritur homo ad opus su
um .usq; sole. et ad operationem suam
usq; ad ve spera. **Nico.** qa sicut fere
discurrunt de
nocte ad querendum victuz: sic econ
trario homo q est animal mansue
tum in natura de die exit ad opera
sua: et de nocte quiescit. Et qui ex ta
libus effectibus apparet latitudo
time prudentie nobis incomprehen
sibilis. Ideo admiratiue subdit di.
Quam magnificata sunt & valde
magnificata sunt. opa tua dne. que
excedunt sensum humanum. oia in
sapia fecisti & sapia dispositi.

Jero. Cum enim videm formicam
scire qm hyems venit. a
reponit sibi escam a itez cuticez aial
tam minimum habere oculos ventrez
et omnia membra. sicut a nos ha
bemus. similit a apes quo faciunt
ac. nonne sunt hec admiratione dig
na a sapia plena. Sequitur

Nico. Impleta e terra posses
sione tua .tam hominibus qm
animalibus. que sunt dei creature.

Hugo deinde hortat tenedi
cere deum p mare a
natum eius dicens. Hoc mare ma
gnum .s. oceanus vbi concurrunt
omnes aque. **Nico** a spaciosum mani
bus & locis. qa
dicitur hebraica sic posita equoca
est ab figndo manu a loca illic re
ptilia & pisces diuersorum gnm
Festus ethimol. sic dicta. qz na
tando repunt. quoz no e numer.

Nicolaus. quia non pos
sunt ab homi
ne numerari: ß deo omnia sunt nu
merata. Animalia pusilla cu ma
gnis. In mari em sunt pisces ali
qui valde parui. et aliq valde ma
gni et cete grandia. quoz magni
tudo est qtuor iugez terre vt dicit
plin. illic naues ptransibunt & vt
bona in vna terra habundancia de
portentur p naui gium ad alia tras
talibus bonis carente: a econuerso

Casiodorus. Mundus
est mare magnum a spaciosum ma
mib. in quo diabolice fine nume
ro serpe pbant insidie. et q demo
num malicie sunt tanqm animalia pu
silla a magna. qui inter ipsos a ma
iores esse nequicie pbant a mino
res. qui **Collector.** discurrunt
quem deuorant. et quos ad con
sensum praue actionis pducere pos

sint·sed ꝙ mare dicit a meando noli timere periculū·quere lignum quo p mare transeas ad patriā· Illic naues ptransibunt. lignum est crux xpi·nauis est ecclia. gubnator xps est·Si mortificaueris in te vicia et obedieris preceptis ecce poteris ad requiez patrie celestis p xpm gubernatorem puenire.

Hugo Et quia dixit q̄ in hoc magno mari·hoc ē in oceano sunt pua et magna animalia·specificat de magnis cū subdit dicēs Draco iste quez formasti ad illudendū ei Draco ē maximū animal qđ in mari habitat Et liez sit magnum et forte tñ de facili illudit et cum gallina assata quā ponunt in partica·et ipse draco in sequitur gallinā et ipsi piscatores cum instrumentis insiliunt supra dorsum eius; et sic capiunt eum·

Iero Nō em iste draco p̄pter hoc formatus est vt illudatur ei sed li ad·ponitur hic consecutiue et non causaliter·qz ab eis formationem cōsecuta est illusio· Iste draco dicitur esse cete de quo dicitur genesi·Et creauit dominus cete grandia·cui p̄pter eius magnitudinem necessaria est magna cibatio ex alijs piscibus maris quos devorat·p̄pter quod alij pisces cetum videntes fugiunt ex instictu naturali versus ripā vbi cetus natare non potest p̄pter aque paruitatem·et ideo cetus eos insequēs impingit ad terram et a piscatoribus ibi occiditur·qz nō potest se movere; et sic illusus sua spe frustrat

hugo Per hunc draconem intelligitur diabolus cuius ptās si p̄mittat exercēdit omnem potestatem corpalez·Qui bene draco dicitur p̄pter venenū qđ eue prime mulieri pestiferis pfuasionibus inspirauit·Iste bonus est creatus sicut in genesi legitur. Fecit deus omnia valde bona·et post p̄ fua voluntate peccauit cadēs p̄pter suam superbiam extra celum datus est in hoc mundo tanq̄ in mari magno ad illudendū ei·Potius illuderet sicut illudit piscis in hamo·xps em̄ p̄texit ei escā humanitatis sub qua abscondit hamū diuinitatis·et dum voluit deuorare humanitatē captus est hamo id est potentia diuinitatis.

Cassiodorus Illudit etiā ab angelis dei siue per iustissimas increpationes vt qui creatus ad obsequium domini sedis videatur peruersitatib9 implicari·siue magis illuditur quando ei anime fideles a sua potestate tolluntur. Illuditur etiaz a fidelibus quando eius prauis suggestionib9 nō cōsentit

hugo Postea ad litteram psalmista cōmendat dominum ab eo q̄ omnia animalia tam aerea·aquea q̄ terrestria pascit dicens Omnia scilicet viuentia super terram et in aquis Late expectant: vt des illis escam in tempore videlicet oportuno. que omnia dei nutu viuunt Ante te illis Jesras Colligēt Etiā aliqñ p̄ tpe futuro sicut formica colligit

grana in estate vnde viuit in hyé
me ⁊ apiente te manū tuā ⁊ dando
ipsis ex tua largitate fertilitatem
⁊ omnia ⁊ viz aialia ⁊ implebunt bo
nitate ⁊ vt bibar ⁊ s a altimētis que
ex tua bonitate dant ⁊ Auertente
te faciē ⁊ p peccatis hoim dādo ste
rilitatē ⁊ turbabunt ⁊ v infirma
bunt ex defectu nutrimēti. et mori
ent fame. vñ subdit ⁊ auferes spm
eoz ⁊ v vitā ⁊ et deficiēt ⁊ v morien
tur fame. vñ subdit ⁊ a in pulueré
suū reuertent ⁊ in ctā ex q̄ fuerunt
forma. Iero. Cōsūmacōez mū
ta. di sīgt qñ dei p̄cepto omnia exterminantur.

Hugo. Post cōsūmacōnem sequitur resurrectio
mortuoz cū ipm. vñ sb̄dit Emit
te ⁊ v emittes. translatio hebraica
habet ⁊ spm tuū ⁊ v potentiā tuam
⁊ et creabunt ⁊ v de nouo resurgēt
⁊ et renouabis faciē terre ⁊ q̄ tunc
p̄mittit nob nouū cēlū a nouā tra
vñ secūda petri ctio. Nouos cēlos
et nouam terrā a p̄missa ipsius ex
pectam⁹. Misticē vero precat p̄phe
ta spm dñi v grām emitti p quaz
mundi cor creat in oscia fideliū. a
renouat faciēs aie quantum ad
ymaginē pri⁹ p pctm̄ deturpatā.

Cal. Totiens em̄ dom̄n⁹ nos
creat: quotiēs de vetustate
peccati in nouū hoiem nos p gra
tiam instaurare dignatur.

Nico. Et q̄a oia p̄dicta de or
dine creaturarū a p̄missione v̄uentiū ad hoc inducta sūt
vt ex eis rōnalis creatura insurgat
ad laudē a honorē nostri cōditoris
Ideo concludit. laudādo deū dicens
⁊ Et gloria dñi ⁊ v laus a honor
sibi debitus impendat ⁊ in seculū
v in eternū ad diff erentiaz glorie
hoim que cito trāsit ⁊ letabit dñs
in opibus suis ⁊ v in creaturis ad
gloriā suaz ordinatis sic dī puer.
xvi. Vniuersa propter semetipsū opa
tus est dñs ⁊ Qui respicit terram
et facit eā tremē ⁊ p tre motuz p̄ce
dentē ex dīna ordinacōe ⁊ q̄ tangit
mōtes ⁊ tactu fulguris q8 freque
ter cadit in mōtib⁹ altis ⁊ et fumi
gant ⁊ q̄ ignis fulgurans magis
fumigat q̄ inflammat.

Hugo. Moraliter respicit dñs
p suā grām p̄cōres.
terrenā a secularē vitā ducētes et
p cōpunctōem facit eos tremē. vñ
se grauit peccasse cōfitent a tāgit
p infirmitatē vel aduersitatē mon
tes v elatos. et fumigant

Cassiodorus. q̄ dū su
erit dñs
indignacōe p̄cussi a bonis tpalib⁹
p̄uati. tūc ad salutares lacrimas
currunt a quos dā tristicie a lacri
marū de se globos tanq̄ incensū su
auitatis emittunt. qui ad supna
conscendēs miam dñi xp̄i impetra
re probat. fumus em̄ hic in bono
positus ē quippe q̄ nos ad absoluti
onis gratiam facit puenire.

Nico. Postremo psalmista re
fumit dei laudem a p̄nci
pio p̄s inchoatam dicēs ⁊ Anta
bo domino in vita mea ⁊ q̄ d̄ū ero.
Et ne

Cassiodorus. credo
res laudes istas posse finiri. adiec

Lpsallaz ⁊m futura vita Deo meo
ꝑ din fum ⁊cū iā immōꝛtis ero fa
ctus. quo iudicio declaratuz ē q̄d
fint acturi q̄ in illa patria meue
rūt felicit intromitti. Laudabunt
ungiē dñm qui semp eū videbunt
duz illa pulchritudo inenarrabil
excitat ad preconiū sine fine se di
ligētes I Ocundū sit ei eloquium
meū ⁊ ego ꝛam eo plactum.

Col. Translatio hebraica ha
bz. suauis sit ei disputatiō
mea. quā Aug⁹. talem esse ponit.
Cōfite re dño q̄o ē. et disputa
cū illo: sacrificiū humilitatis tue.
tribulatio cordis. holocaustū vir
tuose cōuersatiōis tue hoc est sua
ue dño Tibi āt q̄d suaue ē. Lego
uero delectabor in domino ⁊.

Hugo. Qui pus delectatus
fui in pcō. delectabor
in cōsolationib⁹ diuinis. et nō terre
nis I Deficiāt pcatores q̄ in se
pecāt Let iniq̄ ⁊ q̄ pecāt in primū
Isti deficiāt La ctra ⁊ cessent a cu
piditate terre Lita vt nō sint ⁊qua
les fuerūt. ß p dei grām efficiātur
iusti. Juxta illud puer. xij. Verte
impios. et nō erūt. et p his oibus
Lbenedic anima mea domino ⁊

Cal. Dignū initiū ps. dignus
est finis. illū semp benedi
cere et laudare. q̄ nequaq̄ desinit
fidelibus suis grāꝛū bificia pstare. Audiuim⁹ bone rex q̄nta nobis
de veritatis arcbano sacramēta p
fideris. docuisti quēadmodū celū
tendat. et sup celos aque i modū
cristalli posite sūt. lunā pfectaz in
tpe. solem occasum suū in magnū
ministerium cognouisse.

Col. Cognoui⁹ machinā mun
di mirabiliter a te fabrica
tam. que nos hortat vt te pulchꝛ
et bonū sup oia amem⁹. qui oia
pulchra a tō creasti q̄ es bñdict⁹
in secula seculoꝝ. Amen.

Psalmus. Ciij

Titulus alka. **Cassio.**

Onfitemini

Hoc verbi deus a pñti ps sect in
tiuz nec añ a quodā repis posituz
q̄uis multi scriptores fuerint pri
mitus hebreoꝝ Alka enim apud
ipsos dicitur laudate deum.

Nico. Sed sciendū q̄ non est
vna dictio vt credunt
aliq̄: sed due. In hebreo alka nā
q̄ laudate sigt: y auero inuisibilē
sigt **Casli.** q̄d vnū de decē noi
deū. bus dei tradit esse
ex Jeronimo in epla ad Marcellā
exponēte q̄ ait. Primū dei nomē ē
hel q̄d interpretat fortis. Secūm he
loy q̄d dr̄ Tertiū heloe q̄d etiā
dī deus. Quartū sabaoth q̄d dicit
exercituū vel virtutū. quintū elon
q̄d nos excelsū dicim⁹. sextum eser
hye q̄d in exod. legit. qui ē. misit
me. septimū adonay quod nos do
minum gnaliter appellam⁹. Octa
uum ya quod deo tantum applica
tur: et in alka extrema sillaba so
nat. Nonuz tetragramaton quod
ineffabile nuncupatur. Decimum
sadday id est robustum vel sufficie
ntē ad omnia ꝑpetranda. Hoc āt

alia xx. psalmis p titulo pscribit vt i subsequētib⁹ patebit. Sciēs enim pphēta pphetarum offendisse frequēter dñm. qz spē suā in tēporalib⁹ bñficijs posuerūt. p ma ptē fideles āmonet vt eū spūaliter semp exquirant dicens

Confitemini dño ¶ Nico. cōfessione laudis p bñficijs ab eo obtentis ⁊ a inuocatre nomē eius ⁊ p bñficijs ab eo obtinēdis qz gratitudo de ptritis bñficijs est optīa dispositio p alijs ipetrādis.

Exaudit qppe inuocātez quez au. cōfitentem ⁊ laudantē videt a hunc laudantem videt quem pbat amātem ⁊ ¶ Nunciate inter gentes ⁊ inter pcōres gentiliū uentes ¶ Nico. Lopa eius ⁊ bonitatis a ptātis siue declaratiua que infra explicant ⁊ cātate ei ⁊ ore ⁊ psallite ei ⁊ corde a opere Iero. q̄m intelligit sāctas scripturas a in lege domini iugiter meditatur a mens eius cōtemplat celestia: hic tamen deo. Qui aūt operari⁹ ē bonū opis. hic q̄si citharā virtutuz cōponens psallit

Narrate omia dño Nico. mirabilia eius ⁊ aliqua ex ommib⁹. qz omnia nō pōt particulariter enumerari Hugo. ⁊ laudamini ⁊ tam bene viuatis vt fitis bone fame ⁊ in nomine sancto ei⁹ ⁊ ad honorez nois ei⁹. Et vt cōsolacōez de re tali sumeret adiecit

Letet cor q̄rētiū dñm ⁊ Per penitētiaz q̄ritur dns: q̄ p pcm fuerat amissus. Sz fūt q̄dā pusillanimes q̄ nimis trepide querunt eū. xpc qđ subdit ¶ Querite dñm a cōfirmamini ⁊ q̄rendo est otre fruētes a firmi p amorez a pseuerantiam bonī operis ⁊ querite faciez eius semper ⁊ hoc ē studeatis p totaz vitam vrām placē i ospectu ei⁹. Cōsequēter pphā hortat fideles cōsōlos dicens. ¶ Memētote mirabiliū eius que fecit ⁊ nos pcōres ad penitentiā recipiendo in quo mirabilis ē eius dignacio qui euz a quo despicat dementer ad se reuocat ⁊ prot̄i gia eius ⁊ que fecit etiam fusc̄tando ad vitam gratie nos prius mortuos in peccato Hoc enim est magnum prodigium a miraculuz. qz sicut dicit. Greg. Maius miraculū est fusc̄tare aiam in ppetuum victurā q̄ corpus iterum morituz Aug⁹ etiā dicit qz maior est pcōr iustificare q̄ celuz a terram creare ⁊ iudicia oris eius ⁊ q̄ prmisit i euāgelio. Mat. iiij. Agite penitentiaz: appinquabit regnū celoz Per iudicia discernit penitētes a oīa impia iudicās dns. q̄ penitētes sunt ¶ Memento abrahā fui ei⁹ ⁊ imitatores ei⁹ per obedientiā. Rm sicut abrahā fuit obediēs deo. filiū suū immolādo sic a penitētes obediunt preceptis dei imolando seipos per penitētiā. de q̄ imolacione dicit in alio psal. Sacrificiuz deo spiritus contribulatus. Sunt etiam ⁊ filij iacob ⁊ luctādo contra vicia ⁊ electi eius ⁊

Nicolaus iacob cum ab huc esset in vtero mris cū esau fuit electus a dño a esau repbatus. licz adhuc nihil bonī ā mali egisset vt dicit apls ad

rō. Hu. Sic a penitentes non ix. suis meritis ꝫ gratis per gratiam dei electi sunt a deo. L Ose dñs christus q̄ nos redemit est deus noster per veruz cultum christiane religionis. licet sit deus a dñs oim per creationem a gubernationem. Mi. Lim vniuersa tra deo subditur iudicia ei⁹ q̄a pro voluntate pōt peccatores perimere. O Emor fuit in seculuz testamenti sui Hugo. Sic ordinat rām. Memor fuit testamēti sui duraturi in seculū v in eternū. Non ātdico testamenti veteris qđ fuit ad tps sed noui. Vnde subdit verbi sui quod mandauit hoc ē verbū dei quod mandauit predicanduz. Lim mille generationes v in omes gēnerationes. Et ponitur h numerus determinat⁹ pro indeterminato numero. q̄a numeri transcendentes mille narium nō sunt nisi replicationes eius vel partiū eius. Q Vod testamētū disposuit ad Abrahā a ad illos qui p dilectionē obediunt deo sicut Abrahā. q̄ de precepto dei exijt de terra a de cognatione ei⁹ Gen. xij. La iuramenti sui ad isaac v pme promissionis sue memor fuit. facte. Lisaac a populo gaudenti a glorianti in deo. qualis ē fidelis populus christian⁹: cui⁹ totū gaudiū in deo dī a non in mundo Iam Isaac gaudiuz in figura tā. Et statuit illud videliz testamentuz Lmiacob v in eis qui ostravicia humiliantur Lin preceptū dicens Penitentiam agite La israel videlicet fidelib⁹: deū per fidem a operationez

videntib⁹ Lin testamentū eternū Call. Nouum testamētuz propriedicit eternum quia nulluz aliud aliqñ succedit in quo est oim promissoz opleta perfectio. Hugo Hoc statuit pplo fideli Ideens tibi dabo terram chanaan dicitur illa terra fluens lac et mel. per quā significatur hereditas celestis que promittitur pplo fideli. Sed q̄a de ista terra alij plus: alij minus datur. Ideo subdit Lfuniculum hereditatis vestre Cal. Ista compatio ratio ab eis tracta est quibus agri tenso fune diuiduntur Glo. Sicut em̄ terra promissionis funiculo distributa est in diuersas partes. ita in vita eterna diuerse sunt mansiones Jux illud In domo patris mei mānsiones multe Hu O Vm eēnt pauci. Sequitur numēro breui illi videlz q̄b⁹ promissa ē tra chanaan v hēditas celestis: fuit nūo breui v pauci respectu reproboruz. vñ Mat. xx. Multi sūt vocati: pauci vo electi. Inf etiā electos sūt multi qui illā terrā aspirant. de q̄b⁹ subdit Lpaucissimi a incole ei⁹ v inhabitatores ei⁹ q̄ pñt dicē cū Apl̄o ad philip. vl. Conuersatio nrā in cel̄ est. Qui ātvolūt esse incole ei⁹ oz vt recedant a societate mala. vñ b̄ñ sb dit Let ptransierūt de gēte in gētem Lv de gēte peccatrice ad gentē illā. de q̄ in illo ps. dic Beata est gens cuius ē dñs de⁹ eius a nō exspexit in vanitates a insanias falsas Let de regno Idyaboli Lad populum alterū Lquē elegit dominus in hereditatē

sibi vt essent sancti cū sanctis Multis ex causis nob necessariū est transire de mala gente ad bonaz. s. ne malis eoz moribꝰ inficiamur. ne ab eis compmamur. ne ab eis impediamur. ne demus eis occasionem malignandi a ne minuatur auctoritas seu fama bonoz a tales ptranseuntes protegit dñs. vnde subdit. Non reliquit hoiem nocere eis ¶ licet enī multas tribulationes patiantur ab hoibus: hoc tamē est ad eoz salutem a non ad nocumentū ipsoz Vñ v De. iij. Et quis est qui vob noceat si bomi emulatores fueritis. ꝙ a si quid patimini propter iustitiā: beati estis. Illos etiam qui tribulant eos qnq deus punit vel in pñti vita vel in futuro. Vnde subdit ¶ a corripuit p eis reges ¶ sicut herodes fuit ab angelo percussus vt legitur Act. xij. vel corripit arguendo dicens ¶ Nolite tagere christos meos ¶ Christi domini sunt christiani qui inungūtur i baptismo vt sint reges qr ipsoꝝ est regnū celoz Et specialiter sacerdotes deo consecratos vocat christos de q̄bus subditur ¶ a in prophetis meis ¶ v in eis qui delet alijs bona avtilia predicare de futuro regno celorum. a de futuro inferni tormento ¶ Nolite malignari ¶ id est malignā eis inferre corde verbo vel opere Vnde translatio hebraica habz Et prophetas meos nolite affligere.

Mi. Deinde describit prophe ta ad literam tempus Josephy ꝙ ad Moysen qui ordinationē diuinā venditus fuit in egipto ad suē patientie meritum. et ad p uidendum patri suo a fratribꝰ tempore famis future de qua dicitur ¶ Et vocauit ¶ s. dominꝰ ¶ famem super terram ¶ s. septem annorum de qua habetur Gene. xli. ¶ et omne frumentuz panis contriuit ¶ id est sustentationem vel nutrimentum contriuit. Per hoc non est intelligenduz q̄ panis simpliciter defecerit. quia etiam tunc emebātur alimenta in egipto vt habetur Gen. xlij. Sed q̄ tunc fuit maxima sterilitas a defectus panis. ¶ Misit ante eos ¶ s. Jacob a filios eius ¶ virū ¶ s. Joseph. qui dicitur vir a virtute eo q̄ noluit adulterio domine sue cōsentire gen. xxxix. Et positus est seruire in palacio regis pharaonis

Jero Cum autem esset sedeciz annorum adamatus est a regina. a in tali etate constitutus que magis debita est voluptati noluit consentire in quitati sed magis timuit sibi periculum anime. vnde accusatus ab ipsa regina q̄ voluit eam opprimere mācipatus ē carceri

nico Et hoc est quod subditur. ¶ Vinxerunt in cōpedibus pedes eiꝰ ¶ quia ad falsaz accusationez dñe sue fuit in carcere religatus ¶ ferrū ¶ v ebulatio ¶ pertransiit anima eius. ¶ q̄ ex compedibus ferreis nō solum erat afflictus in corpore sed etiam in mente q̄uis non ceciderit a virtute patientie ¶ donec veniret verbum eius ¶ quando a deo instructus exposuit somnia pincerne regis a pistoris eius. et hoc veraciter rei euentus

probauit Genes. xl°.

Cassi. dicit enī cogitatōes Joseph fuisse ḡuissimas donec tēpus veniret. a quo verbū eius a rege pharaone p interptan do somnio quereret. tūc vero a gloria z repperit: a claustra carceris le tus euasit. Vnde subditur. Et Locutus quiū dñi inflāmauit eum.

nico. Translatio hebraica hz. Probauit eum: scilicz habere spiritum sanctum dei.

Cassi. Inflāmauit eū. vbi acriter a feruenter incitauit eū vt coram pncipe futura diceret cū fiducia veritatis. Int⁹ enī celestis flāme lumē accepit: vt p̄uideret talia que regni illius sapientes docoesq; superarent.

nicola Lmisit rex pharao ad carcerē. La soluit vel solui fecit Leū. audito p mgrīm pincernarū q optime interp̄tatus fuerat somnā p̄dicta Gen. xli. Constituit eū dñm domus sue. Leo q p interp̄tationē somnij sui cognouerit eū hīre spm̄ dī. La pncipē omnis possessionis sue. sic habet Genes xli°. dixitq; rursum pharao ad Joseph. Ecce cōstitui te super vniuersā terraz egipti. Et Teruciret pncipes eius sicut semetipm. qz non habebāt sciam: misi hūanitus acquisitam p exercitiuz studij. qs̄ primo vi guit in terra egipti: vt habetur primo meta **Cassi.** Pharao enīz phisice. credebat principes ppli sui i hac sapīa puenire potuisse: vt a ipsi sommoz interp̄tes esse meruerent: a vt ad tantā doctrinam scientia eorum potuisset adduci: vt consulti de re dubia certa loquerentur.

hugo La senes eius prudētiam doceret. non solū de diuinis: sz de moribus humanis. Et Tit tranuit israel. s. pī ioseph Lī egiptū. filio suo ioseph regnāte ibi. La iacob. q israel dicus est Lacola. vel colonus Accola est aduena manens. Vnde translatio hebraica hz Aduena. Lfuit in terra cham. qui fuit filius noe: a quo descenderūt egiptij. Et ppē hoc hic terra egiptio z dī terra cham. Et dñs auxit pplm suū vehemēt. videlicet iacob a filios eius. Let firmauit eum super inimicos eius.

nico. quia pter potentiam ioseph timebant omēs de cognatiōe eius. Et Oppressit eos eorum. s. egiptio z. vt odirent populum eius. s. filios israel: sm q dicit Expo. a Surrexit rex nouus in egiptū qui ignorabat opa ioseph. et incepit affligere filios israel p se a populū suū: ita q i amaritudīne pdurebāt vitā eorū: vt dī ibidē. Et intelligitur: q̄uit. non q deus sit actor mali: sz q̄ prius mali erāt. p̄misit: vt peiores fierent persequendo dei populum. Vnde sequitur. Let dolum facerent in seruos eius. hoc est in filios israhel. quia rex precepit obstetricibus vt in partu hebreaz interficerent masculos: simulando q̄ passe fuissent abortiuz Expo. primo deinde describit tēpus moysi: a primo p̄mit miracula facta i egipto pro filijs israhel tempe moysi: sed

ñoñ ponũtur ſm ordinẽ hiſtorie
Vnde dicit. ☩ Dixit dñs ſeruũ ſuũ
moyſen ⁊ ad liberandũ filios iſrl
de egipto: ſic habet Exo. iij. Laaro
quẽ elegit ipſum ⁊ hunc em̃ adũ
xit moyſi vt p eo loqueret ml̃titu
dim: eo q erat eloquẽs: ſm q dici
tur Exo. iiij. Aaron frater tuus leui
tes ſcio q eloquẽs ſit: ipſe loquat̃
pro te ad popm̃ſum.

Cal. Dixtos ad pharaonẽ quaſi
quoſdã teſtes oſtat a dño
deſtinatos vt pp̃m ſibi placitũ ab
ire pmiſiſſet illeſũ. O inestimabil̃
pietas oĩpotẽtis. Deus ab hoñie
fragili petebat fieri. cui⁹ ordinatio
ni a nulla creatura poterat obuia
ri: vt reuera nos infirmos doceat
qua moderatõe viuere debeamus
qñ voluntates ſuas creator ſanctus
ſb tãta demẽtia pegiſſe cognſcit.

Hugo ☩ Dixit in eis ⁊ vim
moyſe ⁊ aaron ⁊ verba
ſignoꝝ ſuoruꝫ quo ad mínora mi
racula. ⁊ p digitoꝝ ſuorũ quo ad
maiora. q̃ſi dicat. Dixit in eis ver
ba quib⁹ p dicebãt ſigna ⁊ prodi
gia eſſe venitura. ⁊ in terra cham ⁊
in egipto: vt ſup dictũ eſt. Deinde
enumerat ſeptẽ plagas q̃ facte ſũt
in egipto: licet fuerint decẽ: vt ptz
in his verſib⁹ Sãguis: rana: culex:
muſce: pec⁹: vlcera: grãdo. Bruc⁹:
caligo: mors: obtinuere necando.
Hic vero ſeptẽ vt dictũ eſt de illis
ponit: nõ tñ eo ordine quo facte fu
erunt. q; p̃mo ponit plagã nonaꝫ:
dicens. ☩ Dixit tenebras ⁊ obſcu
ra

Nicolaus Iſta fu
it plaga
egipti nona. ita q; tribus diebus
nemo vidit fratrem ſuũ: nec etiã
mouit ſe de loco in quo erat Exo. x.
⁊ non exacerbauit ſermones ſu
os ⁊. q; cuꝫ pharao promitteb at pe
nitentiã: deus remouebat plagaſ
⁊ ſic dulcorauit ſermonẽ ſuũ. Dein
de ſubiũgit plagã alterã q̃ prima
fuit: dicens. ☩ Conuertit aq̃s eo
rum in ſanguinẽ: ⁊ occidit piſces
eoꝝ ⁊ Hec fuit plaga prima de qua
legitur Exo. vij. ☩ Dixit terra eo
rum ranas ⁊ in tanta multitudie q;
intrabant omnia loca ⁊ officinaſ
egiptioꝝ. Vnde ſubdit. Et penetra
libus ⁊ vim thalamis ⁊ in ſecretis
locis ⁊ reguꝫ ⁊ principũ ⁊ magna
tum ⁊ ipſoꝝ ⁊ Et hec fuit plaga ſecũ
da de qua habetur Exo8. viij. ☩ Di
xit ⁊ venit ⁊. quia dicẽ dei facere eſt
Legnomia ⁊ muſca camina. tamẽ
cum hoc venerunt muſce graues ⁊
diuerſi generis. Et hec fuit plaga
quarta: de qua habetur Exo8. viij.
⁊ cinifes ⁊ muſce videlicet minute
que atrocitet mordẽt. theutonice
mueſiere. gallice zinzalles. Et hec
muſce venerunt ⁊ in omnibus fin
bus eorum ⁊. Sequitur. ☩ Dixit
pluuias eoꝝ in grandinem: ignez
comburentem ⁊ flumina ⁊ in ter
ra ipſoruꝫ ⁊. Iſta fuit ſeptima pla
ga in qua grando ⁊ ignis immixta pa
riter ferebantur Exo. ix. ⁊ Et per
cuſſit vineas eoruꝫ ⁊ ficulneas eo
rum ⁊ per grandinem. Et contriuit
lignum finium eorum ⁊.

Hugo ☩ Dixit et venit locu
ſta ⁊ bruchus ⁊. Locuſta eſt mater
tempeſtate fluminũ.

bruci. dicitur enim locusta quia volat: et brucus antequam volat. Et ponit numerum singularem pro plurali. et in hoc notat maiorem copiam. Unde addit [cuius non erat numerus].

Hugo Ista fuit octaua plaga in qua fuit corrosum quod remanserat ex igneo grandine. exo. x. Johannis subditur [Et comedit omne fenum terre eorum] [et comedit omnem fructum terre eorum. Sequitur de plaga x. que fuit interfectio primogenitorum tam hominum quam bestiarum. Unde dicit [a pauissit omnem primogenitum in terra eorum] viz egypciorum. a non solum primogenita hominum et bestiarum sed etiam fructuum. Unde addit [primicias omnis laboris eorum] exo. xij. De quinta plaga a sexta non fit hic mentio. Notandum vero quod spiritualiter. **Hugo** Peccatores autem quamquam plene de egipto hoc est de vita criminosa educantur patiuntur septem plagis in corde qui in obscuritate peccatorum captiui detinentur. Prima plaga est cecitas mentis que per tenebras significatur. qua cecitate peccatores sic obscurantur quod non intelligunt vilitatem et prauitatem vite sue. hos non exarcerbat sermo dei quem ipsum nolunt audire. Alia plaga est amor secularis vite que notatur cum dicitur. conuertit aquas eorum in diuicias in sanguinem in peccatum. Tercia plaga. scilicet ranarum est quidam tumultus vitiorum qui fit in corde peccatoris de quo psalmista. Rugiebam a gemitu cordis mei. Quarta plaga. scilicet muscarum pungentium est memor fus conscientie. quo pungitur cor peccatoris vt ad penitenciam conuertatur. Et sicut post plagam muscarum sequitur quinta plaga grandinis et ignis. sic post morsum conscientie sequitur compunctio quam cor peccatoris flagellat et vrit. Post hanc sequuntur opa penitentie viz vigilie. abstinencie ac discipline. Pro plaga sexta. hec sunt locuste que ab austro gratie spiritus sancti veniunt et plantant ortum peccatoris ad faciendum fructum virtutum. Talibus locustis vescebatur Johannes baptista in deserto sicut dicitur. Mathei iij. Post hoc sequitur septima plaga. viz mors primogenitorum a destructio primorum motuum carnalium. et peccatorum exinde gignatorum. quibus per primam interfectis. homo exit de egipto. et arripit iter ad terram promissionis hoc est ad patriam celestem quibus fidelibus promissam [enumeratis sup iuxta ordinem septem plagis quibus egipcij sunt percussi. consequenter homo enumerat quam dei filios israhel fecit in exitu de egipto Primum est. quod eduxit eos de manibus inimicorum. Secundum est quod eduxit eos cum magnis diuicijs. Unde dicit.

Hugo [Et eduxit eos cum auro et argento] [quia de mandato dei acceperunt a vicinis vasa argentea et aurea: et sic spoliauerunt egiptum. exo. xij. Non tamen in hoc omisserunt furtum. quod de mandato dei fuit cuius sunt omnia. et etiam egipcij fraudauerunt eos in mul **Cassi.** Et ideo sine culpatis. videtur factum: quod

ex dei imperio constat impletum. Tertium beneficium fuit sanitas corpis. vnde dicit. Non erat in tribubus eorum infirmus. Nicolaus de facti fuit vt omnes simul absq impedimento possent egredi de egypto. Bene tata est egiptus in profectione eorum. cuius causa subditur cum dicitur. Inualuit timor eorum super eos. Ex hoc enim quod omnes primogeniti erant subito mortui. timebant omnes alii mori si amplius filii israhel in egipto morarentur. sic dicit exo. xii. Deinde ponit beneficia que dedit populo israhel in itinere postquam egressus est egiptum dicens. Expandit nubem in protectionem eorum contra solis estum. et ignem. vel in noctem. sicut dicit exo. xiii. Dominus autem precedebat eos ad ostendendam viam per diem in columpna nubis: et per noctem in columpna ignis. vt dux esset itineris vtroque tempore. Deinde describit miracula eis facta in deserto primo exitum de egipto. que deficientibus cibariis que acceperant in egipto. ceperunt murmurare dicentes. Vtinam mortui essemus per manum domini in egipto. quando sedebamus super ollas carnium: et comedebamus panem in satietate. Unde dicit. Orti sunt. scilicet maiores per murmur minorum. adversum est cotur nix. vel multitudo coturnicum circumvolantium sicut dicit exo. xvi. Venit musca grauissima. vel multitudo muscarum. Coturnix est auis tegia et mare per hyemem transmeare consuevit. sicut dicit Isidorus.

Cassio. Cuius carnes taz in volatilibus quam in quadrupedibus dulciores sunt.

Hugo. Et panem celi viz manna per ministerium angelorum vel mens de aere vel de celo. saturauit eos. sicut dicit exo. xvi. Deinde data est eis habundancia aquarum. Vnde subdit. Irrupit petram aquam fluxerunt aque. que petra ad preceptum eius dedit aquas vt habet numeri. xx. Labierunt in sicco. vel in deserto prius arido. flumina. vel larga fluenta de fonte exeuntes de petra a moyse percussa. Quorum memoria fuit obsequii sancti fui quod habuit ad abraham puerum suum. vel seruum fidelem. qui dicat. Ista beneficia fuerunt populo collata non propter sua merita. cum ipse populus esset rebellis a murmurans contra dominum. sed propter meritum abrahe a ad implendum promissionem ei factam. genes. xxii. Deinde post nunc beneficia facta populo israhel tpe iosue. que post mortem moysi eduxit hunc populum de deserto synai a medio eduxit in terram promissionis de mandato domini vt haberet. Josue. vii. Unde dicit. et eduxit. scilicet dominus populum suum. sub ductu. Josue. in exultatione. que multitudo fuit gauisus populus. quando iordanis in suo transitu fuit desiccatus Josue iii. et electos suos in letitia. viz cordis. Et dedit illis regiones gentium. viz terram chanaan vbi primus habitabant gentiles. vt diffuse habet in libro iosue. a laboribus populo rum posse deruit. vel ciuitates edificatas laboribus aliorum. quas alia gens aliorum laboribus acquisitas. Et custodi

ant iustificacões eius ⌋ & mãdata eius in lege tradita ⌊et legem eius requirant ⌋ vt ex ea spiritualez intellectum eliciant Sciendũ q̃ illa terra chanaan non erat principale premium pro custodia legis diuine ſ̃ potius possessio futurorum p illam principaliter intellecta. Premiuz enim principale est melius ope meritorio: opus aũt virtutis melio est simplicit̃ q̃ que cunq̃ possessio temporalis.

Iero. Et nos dñz dep̃emur vt deletis in nobis vicijs ipse dux noster fiat itineris vt in eo iugiter exultantes in tram viuentium mereamur mbucia in regno eius vocari valeam⁹ a cui fãctis ei⁹ leticia sempiterna gaudere. quia ipsi cũ eterno patre & spũ sancto ẽ honor & gloria in secula seculoz. a.

Psalm⁹ .cb.

Hugo. Confitemini domino quoniaz huic ps̃ preponitur tal⁹ titul⁹ Alla alla. Jeron⁹ dicit q̃ quãdo ponit bis alla in titulo psalmoz ibi vnũ alla est de fine precedentis ps̃: et aliud de pncipio sequentis Aug⁹ vero dic̃ q̃ nõ legit hoc in libris grecoz. a mavlt sequi opinionẽ eoem q̃ illaz que pbabilitatẽ non habet. a qb⁹ vtriq̃ alla est de ps̃ sequẽtia hoc pbat sic p inscriptionez ps̃. cui dicitur. ps̃ iste est. c. v. Et post hũc numerum ponit duplex alla. Ergo vtriq̃ alla ẽ de vo. alio quin alterũ alla esset nñ numer⁹ ponẽdũ.

Mí. Gemiaat B alla. q̃ semel ponit plaude dei in pñti: et iterum pro laude eius in ciuitate celesti. secũm hoc dicit apoc̃. xix. Audiui voces in celo multoz angelorum dicentium alla. Et sequit postea. Et iterũ dixerunt alla ppter qđ in eccã qñ cantat versus in pncipio dicit qñq̃ alla: et in fine resumit. Ideo ps̃ muitans nos in hoc ps̃ ad laudem diuinam.

Iero. Demittentes vo nam. verat. negligẽtes arguit. miam pmittit. dicit &

Hugo. Confitemini dño ⌋ dicit ppb̃ a vos qui grauit peccast⁹ a despatis de vrã salute putatis qm̃ ppter magnitudinẽ pcto̅z nõ potestis xpi mã pcto̅z adipisci ego precipio vob. Cõfitemini dño. confessione pec

Casti. Et ne aliq⁹ catorum. de culparũ suaz numero sitatib⁹ treret. addit ⌊qm̃ vo

Nico. nitatis cuius nus ⌋ nõ est finis.

Cassio. Qui delinquentẽ pascit. q̃ expectat errantẽ. qui solem suũ facit oriri sup bonos & malos ⌊qm̃ in seculuz mia eius ⌋ in isto seculo miseret: i futuro iudicat. Dic fas cõuerti ẽ et miserico⁹dia postulare: i futuro seculo pcã cõfiteri dãpnacio ẽ. vbi iã constat eẽ

Nico. Et q̃a laus iudiciu m. eius nõ pot sufficienter enarrari a creatuã mtel lectuali. Jõ subdit ⌊Quis loq̃tur potẽtias dm̃i. ⌋ q̃i dicat. Null⁹ cuz sit potentie ifinite ⌊aut q̃s audita⁹

faciet omīs laudes eius.⁊ ⌊qī dicat
Null⁹ posset enarrare opa ei⁹: qui
bus ipse laudāb⁹ ē. Nec ei⁹ lau
des exp̄mere cū ipse sit maior om
mi laude sic dī. eccle. xliij.

Hugo Vel laudes ei⁹ sicut
dicit Aug⁹ sunt opa
p̄ceptor ei⁹. q̄bus deū lauda⁹.
qm̄ ad laudē ei⁹ ea faci⁹ & licz pau
ca sint tales. tm̄ bn̄ sunt. Vñ sequit
⌊Beati⌋ mō in spe a in futuro i re
⌊qui custodiūt iudiciū⌋ rectē iudicā
do q̄ntū ad iudices⌊ a faciūt iusti
tiā⌋ rectē cū primo. et hoc q̄ntuz ad
oīs⌊ in oī tpe⌋ qz q̄ pseuerauerit
vsq; in finē in bono ope: ē saluus
erit. scdm dictū saluatoris Mat. x
Et qz nō sum⁹ sufficientes cogitare
aut facere bonū. a nobis Jō implo
rat diuinā gr̄am dicēs ⌊Memēto
nostri dñe⌋ gr̄am tuā nobis cōfe
rendo. vt sim⁹⌊ in bn̄placito p̄ncipi
tui⌋ ⁊ in societate eoruz q̄ tibi pla
cēt⌊ visita nos in salutari tuo⌋ ⁊ v
ad saluacōez nr̄am. nō ad damp
nacōem sic visitas reprobos. a qz
salus nr̄a in visione dei ma ē. Jō sē
dicit⌊ ad videndum⌋ s. te facie ad
faciē⌊ in comitatu electoruz tuoruz⌋ q̄si
dicat. ad hāc visionē solus p̄ducē
tur electi. decedētes in bono finali
⌊ad letandū in leticia gētis tue⌋
⁊ vt lecemur cū gente tua: et totū
fac ad gloriā tuā⌊. vt laudēris cuz
hereditate tua⁊ cū electis qui sūt
hereditas tua. **nico** Et qz ea humi
liatio facit dep̄
cacōem efficacē p̄ illō eccle. xxxv
Oratio humiliātis se nubes pene
trat. Ideo psalmista fue dep̄catio
nī inkpomit pctōz cōfessionē: a cū
hō reuolit diuinoz bñficioz exhi
bicōem Vñ dicit⌊ Peccauim⁹ cum
patribus nostris⌋ pctō infidelita
tis. et in hoc p̄res nr̄os imitantes

Cass. Cum maioribus⁹ suis pec
cāt. q delicta similia nō
dedimant⌊ iniuste egimus⌋.

nico Contra primū⌊ inq̄tate
fecimus⌋ cōtra deū. dein
de subdit de pctō ignorātie dicens
⌊Patres nr̄i in egipto nō intelle
xerūt mirabilia tua⌋ qz si bñ intel
lexissent certe deo firmiter adhesis
sent. subdit de peccato ingr̄itudinis
dicēs⌊ nō fuerūt memores multitu
dinis mie tue⌋ quō p eis mltipli
citer flagellasti egiptios. et eos
ab ipsis flagellis mirabiliē p̄ser
uasti. a hāc ingr̄atitudinē patrum
oñdit p effectū dicēs⌊ Et irritā
uerūt deū⌋. s. moysen seruū ei⁹⌊ ascē
dentes in mari: mari rubro⌋ et
bū ascenderēt mare rubrū. hoc fa
ctuz ē sic legit exo. xliij. dicētes mo
ysi in tūsitu maris ⁊ fossitā nō erāt
sepulchra i egipto. Jō tulisti nos
vt moreremur in hac solitudine: ⁊
ds dñs misericordie reddidit ⁊ is bo
nuz p malo. Vñ sequit⌊ Et sal
uauit eos p̄pter nomē suū.⌋ glorifi
candū et nō p̄pter merita eoz⌊ vt
notā faceret potētiā suā⌋ qz omia
opa dei ordinant ad eius gloriam
puer. xvi. Vnūsa p̄pter semetip
sum operatus ē dñs. Postea oñdit
quō saluauit eos: a p̄mo p diuisi
onez maris rubri. Vñ dicit⌊ In
crepuit⌋ ⁊ in
crepauit. **Hugo** ⌊mare rubrū⌋ ⁊ suos

ñm perio·ipm fum biuiẽdo L a exficca
tum eſt J viz iter mediũz p qđ filii
iſrahel tranſierũt ficcis pedibus·
vt habeẽt exo·xliij L a eduxit eos J p
ducatũ angeli L in abyſſis J ℣ in p
fundo maris L ſicut in deſerto J ℣ ſi
cut in via ficca plana·qz ibi non
eãt hitum·ſic̃ ſolet eſſe in p fundo
aquaz Et p iſta duo L ſaluauit
eos de manu J ℣ de ptãte L odiẽtiũ J
℣ egipciorz pſequentiũ eos ad oc
idendũz L et redemit eos de manu
inimi
ci J **Nico** Idẽ de ptãte pha
raonis regis egi
pti L a operuit aq̃ tribulantes eos J
ſ. pharaonem et exercitũ eius fili
os iſrahel pſequẽtes ſic̃ exo·xliij
dr. Reuerſum eſt mare p̃mo diluculo ad p̃oẽm loci·fugientibus
q̃ egipcijs occurrerũt aq̃ et in vo
luit eos dñs in mediis fluctibus
L Vnus ex eis nõ remãſit J q̃ nõ fu
iſſet ſubmerſus L Et J viſis his
miraculis filij iſrahel L crediderũt ve
bis eius J ℣ moyſi dũ viderũt egip
cios mortuos ſup litus maris L a
laudauerũt L ℣ laudãtes cantaue
rũt pter victoriaz eius L laudẽ ei9 J
dicẽtes canticũ moiſi ſcriptũ exo·
xv·viz Cantem9 dño glorioſe ac̃.
Deinde ſubdit de pcõ murmuracionis huiꝰ ppli p defectu cibi et po
tus. de quo habeẽt exo·xlij. Vñ di
cit L Ito fecerũt J ℣ patrũ manſe
runt in laude dei L obliti ſunt op m
eius J quib9 eis puidẽat de auxilio
in egipto et in mari rubro L et non
ſuſtinuerũt cõſiliuz ei9 J ℣ nõ expe
ctauerunt pacienter tps in quo de9
diſpoſuerat eis ſubuenire ſcõm cõ
ſiliũm voluntatis ſue·ſ̃ preuenerũt
aliud murmurando ſine rõe L Et
cõcupierũt cõcupiſcentiã in deſer
to J. ſ. carniũ ſic̃ dicitur numeri·xi·
Quis dabit nobis eſcas carniuz·e
L et tẽptauerũt deũ in ma quoſo J
hoc ẽ in deſerto loco vbi nõ erant
aque·Et dicit·tẽptauerũt·qz non
ſolũ petierunt aq̃s ad ſitiẽ ſuã rele
uandã ſ̃ etiã ad experiendũ ſenſi
biliter exẽplo ſi deus eſſet cũ eis· an
non. ſcõm q̃ dicit exo·xvij· L Et
dedit eis petitionem ipſorz J. ſ. car
nes et aq̃s L et miſit ſaturitatẽ J ℣
ea q̃bus ſatuarent L in aiis J ℣ in
aialitatẽ L eorz J qz dedit eis carnes
ad veſcendũ vſq̃ ad menſẽ integr
ita q̃ vertebat eis in nauſeam ex in
mia repletione vt habeẽt numeri·
xi. Deinde deſcribit pcm̃ ſedicõniſ
chore et ſibi adhærẽciũ viz dathã
et abiron. **Hugo** Iſti enim q̃
erant de ruben
primogenito·voluerũt habere ẽ
cipatũ in pplo·et chore et chorite
qui erant de leui voluerũt habere
principatum ſacerdocij·Et ob hoc
hij mouerũt ſedicionẽ in pplo con
tra moyſen a aaron ſcõm q̃ diffu
ſius exp̃ſſum ẽ numeri·xvi· Vñ a
hic dicit L Et irritauerũt J ℣ ad
iram puocauerũt L moyſen in ca
ſtris a aaron ſanctum dñi J

N. ℣ conſecratum ad fũgẽdũ
sacerdocio coram domino
ſicut habetur leuitici·ix· Iſta aũt
irritatio fuerat quia chore et ſibi
adherentes dixerunt moyſi a aa
ron qui erant principes populi in
tpalibus a ſpiritualib9. Sufficiat

N. iij·

vobis. quia omnis multitudo sco
rum est. quasi dicerent Delet vob
sufficere q sitis i eodem gradu ci
alijs. Vnde subditur ibidem Cur
eleuamini sup populum domini.
Deinde subditur pena sedicionis
eorum predictorū cui dī. Aperta
est terra et deglutiuit dathan: et
operuit sup congregationem abi
ron. prout diffuse dicitur numer
xvi. Et exarsit ignis i synago
gis eorum. vel in eorum cōgregati
one. flamma obussit peccatōes.
vi; ducētos quinquagīta viros
qui offerebant incensum tangēs
dicentes sibi illicite sacet dotium.

Col. Timeant qui murmurāt
contra superiores suos time
ant qui ad honorem plācōis inde
bite non proficiendi sed dānandi in
tencōe properant ne infernus ape
riat os suum a flamma inextingui
bilis post breue; immo post mo
mentaneam dānationem recipiat
eos eternaliter cōburendos Postea
oñdit quō filij israhel peccauerūt
in ydolatria dicēs. **Hugo** ex fecerūt
vitulum
in oreb. ppe montem oreb. Oreb
em̄ est pars montis synai quem
montem ascendebat moyses vt re
ciperet a deo legem. **Col.** Trāslatio vo
mana. hebrē
ica habent chorēb. et adorauerūt
sculptile. Sculptile est ymago ido
li sculpta a facta in lapide vel in li
gno cum **Hugo** Sed pomē
malleo. hic p cōflatili q vitulus ille nō erat sculptus
sed de metallo cōfusus a cōflatus
vt haberē exo. xxxij. et mutauerūt
gloriam suam. **Nico.** verum verum
gloriari a quo gloriose duxerat eos
de terra egipti in similitudinem vitu
li comedentis fenum vel in ydolum
simile vitulo. **Cassio.** Hoc totum
fecit impati
entia leuissimorum hominū que sem
p ducit ad culpas. Nam si causas
rei sub veritate discutias nullum cri
men est qđ nō ex impacientia ma
tre nascatur. Contra hoc illud vere
remediū ē quod in alio ps dī. Ex
pectās expectaui dīm a mītēdit mī

Nico Deinde arguit iudeos de
peccato ingratitudinis di
cens. obliti sunt deū qui saluauit
eos. de seruitute dura egipti q fecē
magnalia in egipto egipcios mlt
tipliciter flagellando. mirabilia in
terra cham. vel egipto sic notata
ratione supra dicta populum isra
hel a plaga egipciorum ptegendo
et terribilia in mari rubro. pharao
onem et eius exercitum submergē
do. et dixit. s. dns cōminādo. vt di
sperderet eos. pter eorū ingratitu
dinē. si moyses electus eius nitte
tisset in cōfractione vel in plaga cō
fringere qua cominabat eos dns
in cōspectu eius. suis orationib9
impediendo effectū diuine vindictē
Vnde dic ei dns exo. xxxij. Cerno
q populus iste dure cervicis sit di
mitte me vt irascatur furor meus cō
tra eos a deleam eos. a ibidem sub
ditur. vt auerteret iram eius ne di
sperderet eos. Obiecit em̄ moyses
seipsum vindicte dei pro eis dicens

ero. xxxiij. Obsecro peccauit ppl's iste pctm magnū: fecerunt q̄ sibi deos aureos. Aut dimitte eis hāc noxā. aut si nō facis. dele me de libro tuo quē scripsisti. Deinde subiungit de pcto rebelliois huj⁹ populi dicēs ⌊a p michilo habuerūt⌋ ⁊ reputauerūt. Tūsiacio hebraica hz. et despexerūt ⌊terrā desiderabilem⌋ eis promissam. lacte a melle fluentē. q̄ voluerūt reūti in egiptū numeri. xxiiij. ⌊Nō crediderūt verbo eius⌋ quo promiserat eos intro ducere in terrā illam ⌊et murmuā uerūt in tabernaculis suis⌋ Vñ dicitur. numeri. xxiij. Igit̄ vociferās eis terra fleuit nocte illa: et murmuāti sūt ot̄ra mopsēa aaron nē.

Cal Et dicit in tabernaculis suis. ⁊ vt hoc nō lawrātib⁹ ß occisis cōtingeret videret ⌊Et eleuauit manum suam sup eos⌋.

Hugo cōminando penam. Mos est cōminanti ut leuare manū et sic dicit ℞ ⌊vt prosterneret eos in deserto⌋

Nico Tūc em̄ data est cōtra eos sententia diuina vt omnes q̄ murmurati fuerant a vig̃ in antimis a sup̄. nō ingrederent terrā promissionis. ß morerent in deserto preter caleph a iosue. numeri xvi ⌊et deceret semen eor̄ in nationibus: a dispgeret eos in regionibus⌋. Ista pena fuit tūc eis cōminata. ß tū precibus moisi ipedita ⌊Et imciati⌋ ⁊ consecrati ⌊sunt belphegor⌋ applicantes se cultui ydoli illius. Circa q̄ sciendū q̄ mia⁹ ex assiriis q̄ cōbibit minuē grande fecit patri suo mortuo baalo nole ymaginē quā tulit nomi nauit. et omnib⁹ reis ad hāc ymaginē confugientibus parebat. Propter q̄ hoies experti illi ymagini exhibere diuinos honores Et inde diriuata ē ydolatria ad alias gētes a similē noia ydolorū: q̄ sic assirii ydolū suū vocauerūt belū. ita a alij belvt babilonij a alij baal et alij belsecm̄ varietates ydiomatū. Moabite āt ydolū suū vocauerūt belphegor: de quo hic agit̄. Et est nomē cōpositū ex duob⁹ integris. ⌊ex bel a phegor q̄ ē nomē mōtis vbi colebat̄. Igit̄ balach rex moabitar de osilio balaam. misit puellas pulchras a nobiles ppe tentoria filio⁹ israhel vt p eas inducerent̄ ad ydolatriaz a sic offenderet̄ cōtra ppl'm israhel. a aliq̄ de populo luxuriosi accedebāt ad eas a cū vellent eas agnoscere non assentiebāt secm̄ regis preceptū nisi prius cū eis ydolatrarent vt plenius continet numeri. xxv. Ex quo secuta fuit offensa dei ot̄ra ppl'm: et plaga magna. Et hoc est q̄ dī. a imciati sunt belphegor. ⁊ applicati cultui illius ydoli ⌊et comederūt sacrificia mortuor̄⌋ ⁊ de carnib⁹ animaliū ydolis immolator̄ ⌊Et iritauerūt eū⌋ .s. deum in adinuētionibus suis ⌊⁊ in peccatis ab eis studiose factis⌋ a multiplicata ē in eis ruina ⌊q̄ tūc occisi sunt. xxiiij. milia hominum vt ibidem dicitur ⌊Et stetit fineens⌋ constanter contra ydolatras. q̄ occidit zambri ducē tribus symeonis cū muliere

mas ianitr tocūtē m cōspectu om
nium. quem cum muliere trāsfixit
in locis gemitalibus ⁊ placauit ⁊
.s.deum p suum bonum zelū; sic fa
ciendo ⁊ cessauit quassatio ⁊ idē
plaga a fi
lijs israhel **Hugo** et ⁊ hoc
factū ⁊ re
putatum est ei ⁊ .s. finees ⁊ ad iusti
ciaz ⁊ qr dominus reputauit ex hoc
facto ipsum **Nico** et q etiā
iustum. .certifica
tus fuit a deo q fuit cecidisset p̄i suo
in sūmo sacerdocō. vt haberē ibidē
⁊ in generacōe a generacōem ⁊ idē
⁊ usq; in sempiternum ⁊ qr istud fa
ctum recolitur ad huc in memori
am iusticie **Iero** Quod diligē
ipsius. .ter ausculta
o sacerdos: cui aie cōmendate sūt.
Euangelia gladius verbi dei. increme
fornicacōez. insta opportune
importune. argue. increpa. obsecra cum
omni pacia a doctrina vt tibi reputetur
ad iusticiam: qr qui reddidit
precioſū ex vili sic os meū erit
dicit dominus. **Nico** Deinde sb di
.tur de pcō in
contradictione populi ppter aque
defectū qs plenius ponitur. numeri
xx. et contigit ante factum p̄cedēs
sed post scribitur. psalmista non
tenet semp ordinē historie Vnde
dicit et irritauerūt eum .s. deum
⁊ ad aquas contradictionis ⁊ viz in
cadēs vbi impatienter a contencō
se locuti sunt cōtra moysen ppter
aque defectum: et p cōsequens cō
tra dñm nō expectātes debite ei
⁊ ne placitū ⁊ exasperatus ē moises
ppter eos ⁊ ⁊ turbatus mente in
tm̄ q timuit ne deus denegaret eis
aquā ppter eoz maliciam ⁊ qr exa
cerbauerūt ⁊ ⁊ turbauerunt vl cō
mouerūt ⁊ spiritum eius ⁊ in tm̄ q
prorūperet in verba dubietatis di
cens. Nūquid de hac petra pote
mus vob aquaz eijcere. ⁊ vt plenius
haberē ibidē. Ideo subditur et
distinxit ⁊ ⁊ manifeste ondit in la
bijs suis ⁊ hoc est in mō suo loquē
di dubitacōnem cordis sui. ppē qđ
statim a dño fuit reprehensus: et
ab ingressu terre p̄missionis exclu
sus. Sequitur de peccato idolatrie
in terra p̄missionis iam adepta p
petrato. cum subditur ⁊ nō dispdi
derūt gentes ⁊ Et est hoc principiū
versus scōm trāslacōnem roma
nam. Vnde sciendum q dns pre
cepit habitatores terre chanaan
interfici. numeri. xxxiij. ne p eos
filij israhel ad ydolatriā traherē
tur. sed ipi cupiditate ducti pmise
runt eos viuere ppter tributuz qđ
eis reddebāt. a fic tracti fuerūt ad
ydolatriam eorum. Et hoc est qđ
dicitur ⁊ non disperdiderunt gētes
quas dixit dominus illis ⁊ ⁊ prece
pit vt disperderent et cōmixti
sunt inter **Hugo** gentes ⁊ Non tantū
etiā ope Vnde addit ⁊ et dicerūt
opa eorum: et seruierunt sculpti
libus ⁊ ydolis ⁊ eorum a factum
est illis in scandalum ⁊ ⁊ in mani
festam ruinam et immolaue
runt filios suos et filias suas de
monijs ⁊ que in ydolis celebrātur
Q; hoc fecerunt non legitur in hi
storia: sed credendum est ppter vt

ait Aug⁹ Et effuderūt sanguē nem īnocentem. sanguinez ⁊ viz filioꝝ suoꝝ ⁊ filiarū suarum q̄s sacrificauerunt ⁊ immolauerūt sculptilibus chanaan. ⁊ chana neorum intra eos habitantiū tra hendo paruulos suos p ignē. Vn de et .iiij. regum .xvi. dī de achab. Insup et filium suum cōsecrauit trāsferens per ignem scōm ydola gentium Et infecta est terra ⁊ homines terre in sanguinib⁹ ⁊ adulterata est in peccatis sicut sb dit Et contaminata est in op bus eorū p predictas immolacōes

Nico. Et fornicati sūt ⁊ ydo latrauerūt. q̄ idolatria fornicatio nominat i scriptura q̄a in ea recedit anima a spōso suo ve ro. s. deo. i. ad muētionib⁹ suis q̄s ab alīs et a seipsis mouerūt Et p̄ter ista iratus est furore dom nus in populo suo. In quo nota tur grauitas culpe deum prouocā tis ad vindictam cuius furoꝝ est ri gor iustitie a vindicte fue. a abho minatus est hereditatem suam ⁊ filios israhel qui dicuntur dei here ditas in scriptura. quā p̄ter pecca ta sua fuerunt reiecti a protectiōe diuina sicut cibus abhominabil reiicitur Et tradidit eos in ma nus ⁊ in potestatem gentium ydolatrie deditarum. a dominati sunt eorum qui oderūt eos. et sic ex odio precedenti grauius afflixe runt eos. Ideo sequitur Et tri bulauerūt eos. affligendo. i. imīci eorum. Judicium .x. Et humili ati sunt. coram deo. sub manib⁹ eorum. pena inflicta d ante oc̄s in tellectum. Sepe liberauit eos. sicut patet ex decursu libri. Judicium q̄ quādo ab inimicis afflicti humili ter deū deprecabantur. suscitabat eis iudices ad eorum liberacōnem sm q̄ dicitur Judicum. ij.

Hugo Sed ipi de beneficijs deo fuerūt crebro in grati: et nō dimittebant mala cō sueta vnde subiungit. Si aūt exacerbauerunt. ⁊ ad iram. quo cauerunt. eum in consilio suo.

Mi. Quia malū culpe prouenit ex vicio liberi arbitrij a nō ex deo. a humiliati sunt.

Hugo ⁊ afflictia punīti sūt in iniquitatibus suis. Vñ translatio hebraica habet et humiliati sunt p̄ter iniq̄tates suas. ꝫ tñ in illa afflictione nō de fuit eis mia dei. Vñ addit Et vi dit. respectu mie. cū tribularent: et audiuit oratiōem eorum. liberādo eos. Et memor fuit testamenti sui.

Nicola⁹ id est promissi sui per moysen ex pressi. deuteronomij. xxx. videli cet si ad cardines celi fueris dissi patus. s. propter peccata tua inde retrahet te dñs deus tu⁹ si vere pēn tueris a assumet atq̄ introducet te in terraz quā posse derūt patres tui. et pemtuit eum scōm multitu dinē mie sue. ⁊ ad moduz pemitē tis se habuit. quando quos pitu ros videbat de captiuitate reduxit Pemtentia in deuz non cadit: sed loquit̄ h more hūanitatis. Seq̄t

Et debit eos ī miſericordias ī conſpectu oīm qui cępant eos ⁊ hō patz de manaſſe rege iuda: quem de captiuitate ī regnū ſuū reſtitu it. ij. pal'. xxxiij. Et de ioachiz rege iuda quē rex babilonis de carcere abſtulit: et ip̄e maiorem regni ſui conſtituit. iiij. regū vltimo Deinde quaſi cōducēdo pſalmiſta ſumit ſuā deprecacōez ad populi iſrahel liberacōem dicēs ⁊ ſalua nos fac dñe deus noſter ⁊ de ſeruitutea an guſtijs quibus populus tuꝰ eſt afflictus ī diuerſis terris. qa tē pore iudicij fuit populus iſrahel frequenter captiuatus a diuerſis gentibus ⁊ et congrega nos de na cōnibus ⁊ ī loco tui cultus. ſ. ī in deam Et cōfiteamur nomini ſā cto tuo ⁊ confeſſione tue laudis ⁊ a gloriemur ī laude tua ⁊ In pnti p gratiam et ī futuro per gloriam Benedictus deus iſrahel ⁊ In oī bus que fecit a faciet nobis ī ad uerſis a pſperis ⁊ a ſeculo a vſq; in ſeculum ⁊ ī etetnuz ⁊ a dicet om ns populus ⁊ ī dicat Hebrei pro optatiō vtiq; futuro ībicati ⁊ fiat fiat ⁊ In tranſlacōne hebraica hā betur amen amen quod ſigt veri tatem ſtabi litatis. **Hugo** Poteſt autez h queri quō poſſumus benedicere de um cum apoſtolus dicat ad hebre os. vij. Sine vlla cōtradictōne qd min9 eſt a meliore benedicatur. a quis eſt melior deo ſcerte nullus. ergo nullus poteſt deum benedice re. Solucio. eſt laudis benedictio. et gratiarum actionis ſicut h abet ap̄e. vij. Benedictio a claritas et ſapia a gratiarum actio a honor a virtus a fortitudo deo noſtro in ſe cula ſeculorum amen. Et hac bene dictōne poteſt a debet homo deum benedicere. Itez eſt benedictio que eſt conſecratio qua ſemper maior minori benedicit de qua benedicti one loquitur apoſtolus ad hebre os. vij. vt dictum eſt ſupra.

Caſſio. Cantatuz eſt ſupra Alla feſtiuum reſpō dent omnia titulo ſuo. Titulus eſt enim alla. cā confeſſio. q̄ miro mō ad laudes dñi onō frequēta eſt Per confeſſionē em̄ ab egipcijs eri pimur. qñ ab opibus diabolicis diuino munere liberamur. maē tu bēū trāſim9 qñ baptiſmatis ſacra menta percipimus In deſerto paſci mur. qñ dīna grā cōcedente in mū di iſtius bonaz rez largitate ſaci amur. ad terram pmiſſionis pdu cimur qñ ī illa patria felici mune re ſupne pietatis intram9. vt me rito talis frequent ifata p̄dicet q̄ tantoz magnaliū p̄figuracōne de corauit Quapter fiimo deſiderio ſup plice9 vt nos de bñplacito ſibi po pulo eē credat. q̄ de p̄uis recta. de amaris dulcia. de tpalibus etna facere conſueuit. q̄tin9 a nos ī xp̄o dño gloriātes cōiter dicere mere amur Bñdictus dñs deꝰ iſrahel xp̄s cō ditor a redemptor noſter. cui ē ho nor et gloria ī ſecula ſeculorum Amen.

Pſalm9. Cxi.

Confitemini

Titulus alia alia.

Hugo huius psalmi cum duobus precedentibus cois est materia sicut similis est titulus. Inuitamur enim in hoc psalmo ad vtraq; confessionem tam pcoz q̄m laudis diuine. Et ppter hoc opetet duplicatur alia vel ppter iudeos et gentes conuersas ppter quod apostolus ad galathas .iiij. dicit Abba pater. Licet enim sigt abba idem q̄d pater tñ abba dixit p cōuersione iudeoz a pī p conuersione gen **Cas.** Preuidens itaq; p tium. **Cas.** pheta populū xp̄i anum in aduentu domini gratiaz preceptiuz ne securitate tanti beneficij aliqua negligentia latere vel tepesceret cōmonet cōfiteri eum pecata sua et laudes domini psonare dicens.

Confitemini domino duplici confessione tam peccatoz q̄m laudis Ille enim premia domini salutari ter assumit qui prius cum delicto rum suoz confessione placauerit quoniam bonus essentialiter quoniam in seculuz vel eternum misericordia eius quoniam a hic cō fuerit peccatoribus parcere et in futuro fidelibus dignabitur eterna premia donare. Ita fit vt bonis supplicibus et humilib9 suis semp misericors approbet dicāt nūc qui exempti sunt a domino id est christiani de gentibus ad fidez cōuersi christum domini laudent cuius sanguine redempti sunt quos redemit de manu inimici et de potestate **Hugo** de regionibus dispersoli et de quatuor climatibus mundi congregauit eos **nico** Per predicacōez apostolorum aliorum in vniuersam ecclesiam catholicam. **Cassi.** Et ne putares de paucis primicijs congregatos subiungit A solis ortu a occasu ab aquilone a mari Mare ponitur p parte australi. **Hugo** quia auster flat vsus oceanum qui mare dicitur eo q̄d est maius ceteris congregationibus aquarum. Consequenter ponitur inuitatio ad dei laudem ex liberatione gentilium a cultu ydoloz in de sub **Ni.** Irrauerunt in solitudine. tu dixisti in gentilitate que non erat culta precepta is a lege diuina in maquoso et in statu qui est sine aqua gratie et doctrine via ciuitatis habitaculi .s. patrie celestis non inuenerūt quia via xp̄i que ducit ad regna celorum ignorauerūt Vñ dicit. Ieronimus in epla ad paulinuz. Hanc viam doctus plato nesciuit hanc demostenes eloquens ignorauit.

Hugo. Et preter hunc errorem fuerunt etiaz in magna copia vnde subdit. Esurientes a siti **nico** et veram beatitudinem cognoscere desiderantes Iaia eoz in ipsis q̄d studijs suis a laboribus defecit ab inuentione eterne beatitudinis **Hugo**

Et cognoscētes defectū suū & q̄ per se non poterant viā inuenire beatitudinis damauerunt ad dominum penitendo de suis erroribus cū tribularentur errore p̄dcō a de necessitatibus eorum. Quadā necessitate peccabant gētes tanq̄ ignorātes et assueti ad ydolatriam. et inde eripuit eos Nico. oīs dendo p̄pter q̄s subdit. et eduxit eos ab errore in viā rectam q̄ est xp̄s vt irent in ciuitatē habitacōis bene operando & in celū. Et q̄ fecit eis dominus non eorum meritis sed gratis et pura sua mia. Ideo hortat eos p̄ pheta ad grātū actōez dicēs Confitemini cōfessione laudis dño misericordie eius & hoies p̄pter misericordias Cassi. Per q̄s copi eius. osa bñficia p cepерūt. q̄ q̄quid in nob videtur laudabile cōstat esse ipsius dementie. q̄ peccata relaxat. spez tribuit. atq̄ ad bonitatis sue dona pduc.

Hugo Et mirabilia eius exhibita filijs hominū Ac si dicat. peccatores rēp ti laudēt dñm p̄pter mirabilia ei9. Mia em̄ dñi fuit i hoc q̄ inimicos voluit liberare: sed mirabilia ei9 fuerunt in hoc q̄ talem modū liberā uit eos. p̄prio cruore. Vnde canit eccīa in psona defunctorum Creatorem omnium rerum deus q̄ me de luto formasti: et mirabiliter p̄pio sanguine redemisti. Cassio. Memēto āt q̄ hic q̄tuor vicibus vsus in fine p̄s sine alia q̄ mutacōe repetit: vt sicut de q̄tuor p̄tib9 mū di dicit eccām congregatam ex totius carnalibus orbis laudes mie ipsius deuotis mentibus offerant. Et ita laudet deus Qui a saciauit aiam inanē: et aiam esurientē saciauit bonis Anima accipit hic p bonine: gentes q̄ intencionem suam in ydolorum vanis desideriis occupabant inanes erant et vacue ab omni bono: sed tūc esurientes saciate sunt q̄n p predicacōem dñi cōmonite. vota sua ad p̄mia studia tēnstulerūt

Iero Eos ergo q̄ inanes erāt a gratia dei. et fame vbi dum patiebant bonis celestibus saciat Cas. deinde describit vitā uit. ipsarum gentium que añ aduentū dñi fuerūt dicēs sedē tes in tenebris ignorantie et in vmbra mortis & in vicios hui9 seculi vita. q̄ illi9 eterne mortis terrimā portabat ymaginez vinctos sub dyaboli dñatione nexibus pctorum in mendicitate mihil boni opis hntes et ferro hoc est in duricia malorū obstinati. cui9 cā subditur Quia exacerbauerūt eloquia dei.

Hugo Ad ē ad irā prouocauerunt deum loquentem sibi p scripturas. et per legē naturalem scriptam in cordibus eorum et dicentem ydola michi esse et consiliu altissimi qui consulebat vt idolatrie errore; relinquerent et iniquitate erunt nolentes obedire et humiliatum est humiliatione confusionis in laboribus ydolatrie et viciorum eorum Vnde dicit. sapientie. v. Lassati sumus in

via iniquitatis a p̄ditionis ⁊ infirmati sūt ⁊ tanq̄ omni virtute destituti ⁊ nec fuit qui adiuuaret ⁊ misi solus deꝰ. Et ideo ⁊ clamauerūt ad dñm cū tribularent: et de necessitatibꝰ eoꝝ liberauit eos ⁊ de q̄busdā necessitatibꝰ eoꝝ illis de q̄bus subdit ⁊ Et eduxit eos de tenebris ⁊ umbra mortis ⁊ de p̄cō idolatrie ad veritatē vite. que ē vita gratie ⁊ et vincula eoꝝ diffu

Cassi. Inspice. mie dñ pit ⁊.

Cassi. q̄bus distinctōnibus exponūtur. p̄mo de necessitatibꝰ eoꝝ liberauit eos q̄ p̄mebantur seruitute diaboli. deinde a suppstitionū suaꝝ tenebris eduxit animas p̄dōꝝ. sordes pollutas. Tercō nō dixit vincula eoꝝ soluit ꝙ discupit: fic̄ diaboli tyrānica potestas xp̄o venēte discupta ē Vñ āmonz liberatos grās agere dicēs ⁊ Confiteant dño mie eius: et mirabilia eiꝰ filijs hoim ⁊ q̄ ianuas p̄dōꝝ a malorꝝ oim claustra virtus diuina ofregit. Cām huius laudacōnis adhuc subiūgit dicēs ⁊ Quia ptriuit portas ereas ⁊ cōfuctas vicinū cōcupiscētias q̄ tenebant eos ne de p̄cō exirent ⁊ et vectes ferreos ⁊ id ē diabolicas suggestiones ⁊ cō fregit ⁊ Hec em duo metalla p fortitudie delictoꝝ videnē adhibita. ꝙ ista virtus dīna cōfregit. q̄ pcipitantes aduentus fuit lumine misericorditer ⁊ Et

Hugo ⁊ Et cepit ⁊ liberādo ⁊ eos ⁊ p viam suā ⁊ de via iniq̄tatis eoꝝ ⁊ vt ponēt eos in via eq̄tatis Et q̄ oportet q̄ humiliet se p p̄iam q̄ a dño suscipitur. ideo subiūgit ⁊ Propter iniusticias em̄ suas humiliati sunt ⁊ q̄ erubescētes p̄cā sua penituerūt ⁊ Omnē esca ⁊ non corpalem sed spiritualem.

Cassi. viz legē dñi a salutaria eius p̄cepta abhoiata ē aia eoꝝ ⁊ vt pupēdita fastidiuit

Hugo Et ideo ⁊ approp̄inquauerūt vsq̄ ad portas mortis ⁊ Mors ecna hz tot portas. q̄t sūt p̄cā mōtalia: a has ingredit̄ q̄ in peccatis mōtib⁹ morit̄. Et bñ dicit. approp̄inquauerūt.

Cassi. q̄ has portas non sūt ingressi. q̄m erāt dñi miseracōe liberandi. Vñ subdit ⁊ Et clamauerūt ad dñm cū tribularent: et de necessitatibus eoꝝ liberauit eos ⁊ sicut sup̄ expositū ē. Quō aut̄ liberauit eos ꝙsequent ꝙbiūgit dicēs. ⁊ Misit deꝰ ⁊ pī ⁊ verbuꝝ suū ⁊ vt dñm xp̄um. q̄ in principio erat verbum.

Hugo Et sanauit eos ⁊ a langore mortis aie ⁊ Et eripuit eos: de omnib⁹ interitōnibus eoꝝ ⁊ vt ab omnib⁹ peccatis p q̄ interit a occidit̄ anima. Et pro tanto beneficio ⁊ Confitentur dño mie eius ⁊

Jeroni Quibus excelsus se humiliauit. deus hō factus est. et immortalis p mortalium vita subditur morti ⁊ Et mirabilia eius filij hominum ⁊ quibus infirmi portas ereas confregit. vectesq̄ ferreos. quib⁹ rebijt victor ab superos. quibus remeauit ad celos ⁊ Et sacrificēt sacrificium

laudis **Cal.** q̃ multo p̃stantiꝰ est cū tonis actibus psal modie illi iubilacões offerre: q̃ pecuduz victimas imolare. Et p̃dicatores sancti annũcient opa eius in exultacõe. vcuz gaudio p̃dicabũt pplis fidelibꝰ. q̃liter eos sua incarnacõne a morte saluauit. Qui descendũt mare. vsecutum in nauibꝰ. vin ecclĩs q̃ xp̃m portant a a fluctibꝰ huiꝰ scli cõdunt.

Hugo Et bñ dicit. descẽdũt q̃ sũ viri et p̃dicatores tom habitãt mẽte a desiderio in celo: et nõ in tra. Et ideo descẽdũt q̃ñ primo cõpatiuntur. facẽtes opacõem in aquis multis.

Casti. Sacerdotes em̃ sunt qui dei in aqs vin pplis multis. Ita in apoc. di. Quid eẽnt aq. interrogãte Jobe. tñ sum ẽ ppli sunt. Ipsi. p̃dicatores. videbũt.

Nico. vognouerũt. opa dñi. in scripturis scis in q̃bus dñt eẽ eruditi. a miãbilia eiꝰ in pfũdo. scripturaz q̃ñ pñt explicari ad plenũ

Casti. Viz in mare rubrũ. baptismũ. vt ione tribuã in ventre cẽti habitacõnem. sepulchrũ dñi figure ognoscerẽt a hijs filia q̃ scripturaz diuinaz p̃figuracõibus a gebant. et iõ fit vt miracula eiꝰ in pfũdo pspicãt q̃ opa eiꝰ spũali estimacõne cõsiderat

Nico. Dixit. s. deꝰ animus dicere est facere. a stetit spũs pelle. vtẽptacõis periculose que q̃ diu deꝰ permittit stat in suo furore. Iõ subdit. et exaltati sunt fluctus eius. **Hugo** a motus scandalis et suggestiones diabolil. Ascendũt vsq̃ ad celos. tẽptãtes de pfumpcõne. Laia cozin malꝰ tabescebat. vdeficiebat a languebat in tẽptationũ labore. et ipsi tabefacti in tẽptationibꝰ. turbati sũt. ignorãtes quid facere debeant. **Cass.** a moti sunt ictas pticuloꝰ euomendas. a omnis sapia cozin de uocata ẽ. **Glo.** q̃a in tẽpe ptacõis oia humana deficiunt: a q̃d agendũ sit nõ vident.

Cal. Hijs g̃ exẽplis mouẽtur sacerdotes vt dño supplicent. quatinꝰ cozin eozin in humilitate cõsoldet ne a tẽptationibꝰ diabolicis ventilent. Et q̃d restat in tẽptationibꝰ faciendũ misi hoc q̃d sequitur. Et clamauerũt ad dñm cũ tribularent: a de necessitatibꝰ eozin eduxit eos. **Hugo** hoc facit dominus quãdo animã de corpe educit. q̃ p̃diuvi ut homo semp ẽ vallatꝰ tẽptatiõnibus periculis. et ideo clamat apls ad rõ. vij. Infelix ego hõ. q̃s me liberabit de corpe mortis huius? Et licet in hac vita de hijs non educat omnio. tñ ipsas tẽptacões mitigat vt nõ noceãt sed iuuẽt. vñ sequit. Et statuit procellã eiꝰ vaspera tem tempta tionis. **Nico.** in aurã. cõscientie serenitatẽ tñ quillitatis. Et siluerunt fluctus eius. idẽ motus carnales quos temptatio excitabat. Et letati sũt. i domino

ex eius beneficio viz qz situerūt
fluctus temptationum. quib⁹ fati
gabant. Et hac tranquillitate
deduxit eos in portū voluntatis eo
rum. ad requiē vite celestis quā
desiderabāt. Et qm ex hoc est do re
gratiandū nō solū ptialiter ꝙ a
tota eccā. Ideo

Jeroni Cō
subditur fitrāt
dño mīe eius. qbus ptrgit gen⁹
humanum. et mirabilia ei⁹ filijs
hominū. qz mirabiliter pos cōpe
suit flu

Cassio et exaltēt
ctus. eum. deuotis
laudib⁹. ñ qz illi q̄cq̄ possit addi.
ꝙt nos in dē ipsius exaltacōne de
beam⁹ meri

Jero. bis. vī ogre
gacōe fidelīū. et in cathedra semio
rum laudent

Cas. Per hoc pre
cipit omnes
doctores laudes dñi psonare. q̄ in
cathedra seniorū residere noscūtur
vel q̄ successores veteris pōtificū esse
meruerunt.

Nico Consequent po
mīt mutatio ad
laudandū deū ex liberacōe a spūa
li sterilitate. de q̄ dicit. Amos. viij.
Mittā in terrā. nō famē panis neq
sitī aq̄: ꝙ audiendi verbū dñi. A q̄
gētilitas fuit liberata p apl̄oz re
cessum de iudea. dicēte paulo act.
xiij. Vob oportebat pmū loq̄ verbū
dei: ꝙ qm repulistis illud. ecce
cōvertimur ad gētes. dicit ergo

Profuit fluia. s. sacre scripture
im de ser
mo

Cas. vim ppm gēti
lem. qz apl̄i in
trantibus iudeis ad
dicta gēciū trāsierūt.

Hugo La exitus aq̄z. vel ipsos iudeos vel
alios manabant aq̄ doctrinaz. po
suit im situ. qz ipsos fecit sicc⁹ a
egenos Vñ subdit Terrā fructi
ferā. q̄ prius supna religione flore
bat. postea posuit. i salsugine. vel
im sterilitatē tonoz opm. q̄ sterili
tas p salsugine ideo intelligit. qa
vbi salsus humor dñatur fecundi
tatē tollit Et hec sterilitas in illo po
pulo iudaico cōtigit. a malicia
vel ppter malicia. inhabitantiū in
ea. viz indeoz repellenciū verbuz
dei. Profuit de sertū. vel gētilitatez
im stag aq̄z. p predicacōez apo
stoloz vt aq̄ vel sacre scripture apd
eos maneāt. et fram fine aq̄. vel
gētes prius siue doctrinas supple
posuit. in exitus aq̄z. vt. s. nō tm
retineant doctrinas apud eos ꝙ et
alijs ipsas effundant p doctores
ad fidē cōuersos viz dyomisiū. am
brosiū. aug. ac alios multos. hō
em saluator predixit Mat. xxi. Au
feret a vobis regnū dei: a dabitur
genti facienti fruct⁹ eius Et col
locabit illic. s. in plenitudine do
ctrina

Nico Esurientes vel
rum. gētes fidem a ver
bū dei deuote recipientes. a ostitue
runt ciuitatē habitacōis. vel eccāz
collectam ex gentib⁹ deuotis: in q̄ e
ciuitatis vnitas

Hugo Et se
minaue
rūt. s. apl̄i semie vbi dei. agros
vel vices de mundo: qz ager mundū
figit vt habet. Mat. xvi.

Cassiodor Seminant agros qui corpora sua
mundanis sensibus peccatorum

celesti institutione purificant. vt fructus illos germinent qui dño placere noscuntur Felix labor. pfectus mirabilis. sic operari vt redemptor gentiū placato possit agnosci

Nico Et plantauerūt id est edificauerūt vineas & particulares ecclias Et fecerūt fructum natiuitatis & pīamitatis q̄ est natiuitas spiritualis Et benedixit eis augendo gratiam in bonis spiritualibus et tpalibus Et multiplicati sunt nimis meritoꝝ numero Et iumenta eorū & laicos & ydiotas inter eos Non minorauit sed multiplicauit. **hugo** quia plures fūt conuersi ad fidem de simplicib⁹ q̄ de sapientib⁹: de plebibus q̄ de nobilibus. Vñ apls & ad co & Videte vocationem vestram fratres. qm̄ non multi sapientes. nō mlti nobiles. sed que stulta sunt mundi elegit deus vt cōfundat sapientes. Deinde subdit de repulsione iudeorum **Ni** Et pauci fūt dicens **Ni.** videlz iudei Et vexati sunt a tribulacōne maloꝝ et dolore qr̄ p romanos ptim fūt occisi. & partim capti atq; dispersi. Et cū subditur cum dicitur Effusa est ira. tercio sup principes viz romanos et iudeos. et ppter hanc ire tionem destructi sunt Et errare fecit & p misit Eos in inuio Im fidelitatis Et non sunt conuersi In via Fidei Et adiuuit pauperem & populum gentilem De inopia qr̄ eiurientes pauit sacra scriptura Et posuit per ordinationem apostolorum et p latorum in ecclijs Sic oues familias S. gencium conuersarū xpō humiliter ac deuote seruientium.

Hugo Vt audientes voces veri pastoris fide nō ficta sequantur xpm Credebunt recti multitudinem conuersoꝝ Et leta **Cassio** qr̄ fideles pro bunē putum respiciunt suis rethibus acquisitū Et omnis iniquitas S. diabolica Operabit os suum **Nico** quando eius do mini fides erit quod possit oppom In fine pīs cōdubit pro omnibus predictis dicens Quis sapiens & custodiet hec. S. viz vt se reputet pauperem ac fine aduitulo dei nil valere & tūc intelliget miseriam diabas dñm.

Aug. Qui errantē a gente in viam deduxit & pauit. q pugnantē abūsus difficultatē peccatoꝝ & colligatū vinculi soluit cōsuetudinis & liberauit: q fastidientē. missa medicina vbi fuit terrauit: q piditantē in naufragia & procellosa maris huius discrimina ad portū pduxit. q eū demq; instituit in eo pl'o vbi humilib⁹ dat gratiā. et fecit eū suū: vt itus manes multiplicaret nō vt foras exiens minueret Hec custodiet sapiens p humilitatē intelligēdo mias dñi

Col. Vñ btūs bernard⁹ ponit sep̄tē mias dñi de quib⁹ in principio psal. octogesimo octauo sup dictū ē. Nos q̄ pcemur dñe q̄ peccatib⁹ pcit. pcātes ad pniaz pducit. pcā idulget. facultatē de

mcepe cõtinendi ac emendatius viuendi gratiaz prestet. quatin? eius mia adiuti sic vitam nre pere grinationis finire valeam?. vt cuz electis suis regni celestis pticipes effici meamur Jpi sit cũ eterno pre a spũ sancto honor a gloria i secula seculorum. Amen.

Psalm?. Cvij.

DAratũ cor Col. pse iste opus situs est a cõtextus ex duab? ptibus duoz psalmoz sc̃ã p̃ma ps huius pse vsqz ad illũ versiculum. Saluũ fac dextera tua. sumpta est ex fine pse. lvi. qui incipit. Miserere mei deus. miserere mei. Secũda ps sumpta est ex fine pse. lix. q̃ incipit deus repulisti nos. Et qz huic pse prepone alius titulus q̃i ex aliis predictis psalmis. Jdeo aliter exponendus ẽ Titulus vero huius pse talis est. Canticum pse ipsi dauid.

Hugo Cuius sensus talis ẽ. Canticũ pse. vpse iste agit de mẽtis iocũbitate que de bonis opibus pcedit: ad quem idez pse monet nos. Cassi. Cãticũ em̃ refert ad dñam templacõem: pse vo ad opas actuales que tũ diuinis nos cuntur conuenire mandatis.

Nico. Juxta em̃ hr̃alem sensũ. pse iste ẽ exultatio dñi deo: atqz grãaz actio de restitucõne regni israel. in statũ bonũ tpe dñi victoria sibi a deo concessa de ydumeis. qs redegit sub tributo vt habetur. ij. re. Col. Et licet iste pse gũ. viij. Col. fm Jeronimum et cassio. sit vox xpi grãs deo pro exsoluẽtis. in hoc em̃ pse dr̃ quo ipse xps suscipies mirabile passionis archanũ resurrexit in gloriã sempiternã: tũ qz in p̃dictis pse tota hui? pse fm hunc sensũ minus exposita ẽ in pse predictis de xpo Jdeo hic pse ad plus exponẽ fm sẽsum morabimur. Sup̃ ei psalem. hugo. mista in tribus pse predictis iuitauit nos ad cõfessionem cũ dixit ter. Cõfitemini domino: hic rñdit aubitor. di.

PAratum cor meum deus ad tibi cõfitendũ paratum cor meum ad faciendum q̃ in p̃cepis cantabo deuote cãdo a psallã opa bona faciẽdo a hoc in gloria mea. a puritate cõscientie mee de qua dicit apls. ij. ad chor. a Gloria nra hec ẽ. testimoniũ oscie nre.

Jero. Hoc dñe qd tibi psallo. qd tibi cãto: nõ tibi gratiam facio sed mihi. In alio pse dicit. qm̃ bonoz meoz nõ eges. Qd ergo facio: p me facõ. Jeiunamus. nunqd db aliqd donamus. p peccatis nostris hoc facimus. Jacemus in sacco: qd ex hoc prestamus deo nisi vt saluemus animas nras. Ipse em̃ hoc desiderat sicut bonus a misericors medicus. si aliquẽ sanauit gaudet quidez et ipse a ille q̃ sanatus ẽ. ita et dominus noster.

hugo. Et qz promittunt multi sanctã deducere vitaz sed non soluunt. Vnde subiungit

Exurge psalterium a cythara ⁊ Esto psalterium decacordū p obseruantiam dece mandatoꝝ dei: a cythara p carnis mortificacōem Sz qz michil possumus facere sine grā dei. Ideo addit Exurgam ⁊ de vicijs ad lō op⁹ diluculo ⁊ in ortu gratie Confitebor tibi ⁊ cōfessione laudis in populis domine ⁊ in nationib⁹ ⁊ tuam laudando nō solū verbo sed etiam exemplo vnde sequit a psallam ⁊ bona opa faciēdo tibi ⁊ ad honorē tuū in ñatiombꝫ ⁊ bonum exemplum alijs prebendo. Juxta illud Mat. v. Sic luceat lux vestra coram hoīb⁹ vt videant opa vra bona. et glorificent patrem vestꝝ qui in celis est. Et merito laudandus est Quia magna sup celos ⁊ hoc est super iustos mia tua ⁊ qz quantumcūqz iusti sint. tñ necesse habent non iusticiam allegare sz misericordiam implorare. Vnde.

Grego Vita sanctoꝝ fuerit si pietas desit Et vsqz ad nubes veritas tua ⁊ vsqz ad peccatores pumēdos qui nubes dicūtur. Jude. ij. Dij sūt nubes sine aquis: que a ventis circūferūtur Exaltare sup celos dꝫ ⁊ fac vt ip̄i celestes homines te exaltent bonis opibus. et sic iusticiam facientes de ip̄a iusticia remunerent. Exaltatur āt deus a bonis hoīb⁹ p famam bonam p cultū p fidem p cōtemplacōnem a sup oēm terrā ⁊ sup peccatores qui sunt omnis terra ⁊ omo terremꝫ fit gloria tua ⁊ mia. que dicit gloria de qua dicit apostolus ad rō. iij. Omnes peccauerūt: et egēt gloria dei. Cur āt hoc petit cōsequēter manifestat cum subiungit dicēs. Ut liberentur dilecti tui ⁊ a seruitute peccatiꝝ dyaboli. licet em̄ odisti omēs qui op̄antur iniq̄tatem. tñ diligis peccatores in quantū sunt creature tue. quia sic dicit sapie. xi. diligis omnia que fūt: a michil odisti eoꝝ que fecisti Intm̄ em̄ peccatores creature tue fūt a te dilecti. q te fecisti seruum vt eos liberares: et mori voluisti vt eos rēdimeres ⁊ saluum fac ⁊ sme per spem in pñti sicut ait ap̄s ad rō. viij. Spe em̄ salui facti sum⁹ ⁊ dextera tua ⁊ ꝛpiciacōe tua Let exaudi me ⁊ vt ad salutē puenia mi Domin⁹ lo cutus ē in sancto suo ⁊ in vivo scō qui a in alio ps̄ dicit Audiā quid loquat in me dñs deus. Dem̄ de se quet voꝝ dñi dei dicētis Exultabo ⁊ de iustis sic dī ysa. lxij. Gaudebit sponsus sup sponsam Let diuidā simā ⁊ sperabo de societate bonorum malos qui p̄ne a im̄q̄ vixerūt fugiēdo sicut fecerūt inite q̄ me alia mala que fecerūt oppressertūt dimā filiā iacob. vt habeā gene. xxxiij. a quallē tabernaculoꝝ ⁊ humilem p̄mam fideliū tuoꝝ antū tū otra vicia que in hoc mūdo vebut in tabernaculis sunt. nō manentes sic seculi amatores. sz vt peregrini ad celestē patriam tñ seuntes. Hoꝝ p̄mia a victoria ⁊ dimeciar ⁊ ut ste remunerabo reddendo vnicuiqz merced̄ sc̄m suuz laborem. Et ne quis de bonis suis superbiat a sibi ea asscribat consequenter subiū

git. ¶ Deus est galaad ⁊ a me habet homo testimonium bonoꝝ opm: qꝛ non q̄ seip̄m emendat p batus est aĉ. Galaad aceruus testimonij interpretat. ⁊ a meus est manasses ⁊ a me habz homo vt posterioꝝ hoc est terrenoꝝ oblitus ad anciora viz celestia ꝯsequēda seip̄m extendat vt dicitur ad philipp. iij. Manasses em̄ obliuio interpretat. et effraim. ⁊ feuctificatio et omnis pfectus spūalis n̄ est ab homine: ꝫ est. fusceptō capitis mei ⁊ id ē dei. Quasi dicat. suscipitur a deo largiente. Vnde apl's ⁊ ad chor̄. iij. Deus incrementum dedit. ¶ Nec aūt tria viz bō opatio. mundi obliuio a pfectus in bono spūaliter cōcedunt fidelibꝫ a dño largitoē. q̄bus ne noceant latrones ⁊ demones suppomit eis dominus regē de quo subdit. ¶ Juda rex meus ⁊ confessio regit mihi ista tria dona: qꝛ ipa confessio latrones ⁊ fuggestiones diaboli a motus carnales destruit: et regnum cōscientie in pace a peccatis cōseruat. Nā iuda confessio interp̄tat: et quod rex iste bñ regat sūme necessaria ē sapia. que eū doceat q̄d bonū sit aut malū. Vñ addit. Moab labes spi mee ⁊ Moab interpretatur aqua matna a figt sapientiaz patꝝ: i qua sacra scriptura cōtinetur. Labes est studiuz in quo carnalis deo quiē scdm q̄s dī eccle. vltimo. ¶ Frequēs meditatio viz scripturaꝝ: carnis est afflictō Sapia igitur que acquirit̄ i studio sacre scripture docet discernere inter bonum a malū ⁊ in confessione q̄ est robur spei mee adipiscendi patriam celestem ad quam aspiro Vñ apl's ad rō. xv. Quecunq; scripta sunt. ad nostram doctrinā scripta sunt. vt p pacientiā a solacōem scripturarū spem habeam? ¶ Moab vas meaz ⁊ que frena interp̄tatur fignt peccatores. ad quos ⁊ extendam calciamentū meū ⁊ exēpla humanitatis mee vel scōꝝ. Calciamentū em̄ fit de corio mortui aial. Mortua aialia sunt sancti qui mortificauerūt corpa sua p pnām. et multi eoruz se morti p xp̄m tradiderunt. quoꝝ cōuersatio relicta ē nobis in exemplū. Ipsoꝝ em̄ exēplo multi cōuersi sunt ad pnām. vñ subdit xp̄s ⁊ mihi alieni gene ⁊ peccatores ⁊ amici facti sūt ⁊ recōciliati sunt p penitentiam qui prius erant inimici p culpam Sed quia pauci sunt qui de vita seculari ad dñm cōuertuntur. querit dominus ¶ Quis deducet me in ciuitatē munitam ⁊ in cor vallatum a obstinatum multis vicijs ⁊ aut quis deducet me in edumeam ⁊ in mentem terrenas delicias amantem. quasi dicat. Nullus nisi tuipē. qui solus conuertis ad te cor peccatis. vnde vir iustus de se non presumens a peccatoribus cōpatiēs timens ait ¶ Nonne tu deus ⁊ quasi dicat. Non sumus digni et potētes hoc facere quia tu solus cōuerti facis peccatores de via sua mala ⁊ q̄ repulisti nos ⁊ quasi nō egēs nostro auxilio ⁊ a non egredieris deus ⁊ ad capiendū siue ad cōuer

sendum cor obstinatum. Ī virtutibus nostris quia hoc non ad nos infirmos sed ad tēptinet sicut dixisti psa. xlviij. Ego sum q̄ deleo iniquitates tuas. ꝓpter me. Nos potius indigemus tuo auxilio. Vnde subditur. DA nobis auxiliū. nō in psperitate mundi que nociua ē. sed de tribulacōne. que iuuat qz retrahit hominem a peccato q ad deum redire cōpellit. nec hoc auxilium quero ab homine. qz vana salus hominis. vñ Jeremias. xvij. dicit Maledictus homo qui spē suam ponit in homine: q a dō recedit cor eius. **Jero.** Hec sūa omnibus patet Aliquis spēm habuit in imperatore in principe in prīe aut matre aut ī aliquo negocio. subito subtractus est spūs eius in quo sperauit q euanuit salus eius ꝓpter qđ nos sperantes. In dō. **hugo** Et non in nostra potentia vel in sapia. facie virtutem. vv. virtuosā opacōnem. **Cassi.** Ipse in domino faciat virtutem: qui in mādatis eius iugiter pseuerās diabolicas temptacōes eodem miserante calcauerit Sequit. Et ipse ad nichilū deducet inimicos nostros. Quid tibi fidelissime opus fuit terrena arma qui habere talia ꝓbaris auxilia. Ipse ei ꝓ te pugnat cui nullus resistit. Ad nichilū quippe producit inimicos fidelium suoz qñ delet eos de libro viuentium vbi sibi scripti videbant elati. Ecce mundi istius tribulatio tracta si sēm dñi imperium tolerentur. ecce humilitatem terrenis culminibus celsiorē. qz non potest deficere cui venit auxilium de tribulacōe. Sine te dñe deus vniuersus mundi reus est principatus. angria est sibi q̄libet potestas: et pte gaudet humilitas. Quis possit enarrare magnificentiā tuaz: qm̄ nosti tribulacōes tpales in gaudia eterna cōuertere. et illud apd te est pciosum qđ in hoc mūdo sceleratis hoibus videtur abiectū Tibi domine laus a gloria in secula seculorum. Amen.

Psalm⁹. C. viij.

DEus laudē Titulus In finē ps dauid Ex supioribus patet sensus eius.

Nico. de matria huius ps dicit beatus petrus actuū. q̄ trā huius ps intelligitur de passione christi spāliter quantuz ad hoc q fuit traditus a iuda traditore qui ex auaricia motus fuit ad hoc et iudei ex inuidia. vnde dicitur. In diebus illis exurgens petrus in medio fratrum dixit Viri fratres oportet impleri scripturā quam predixit spiritus sanctus pos dauid de iuda qui fuit dux eoz qui cōprehenderunt ihesum. Et sb dit postea. Scriptum est in libro psalmorum. Et epatum eius accipiat alter: cuius locum impleuit mathias. **Cass.** Per totum quidē as. psalmum loquit

dominus christus in forma humanitatis assumpte. In prima parte increpat iudeos ac iudam q̄ mala p bonis creatori suo rōdere maluerunt dicens.

Deus patr laudē meā ne tacueris. **Hug** ne taceri p̄mittas quin me resuscites q̄a os peccatoris. videlicet cetus sacerdotum dicentes. In be elzebub principe demoniorum demonia eiicit. Matth. xij. Ca os dolosi. s. iude proditoris dicentis Aue rabbi. super me aptum est.

Nico Judei enim fuerūt emētes christum a iuda fuit venditor: et culpam vtrorūq̄ simul describit sicut verba emētis et vendentis simul cōcurrunt vnde subditur. **Locuti** sunt. s. iudei et iudas. aduersum me lingua dolosa. simul tradendo de traditione mea. **Et** prius iudei. sermonib⁹ odij circūdederūt me. dicētes Jo. viij. Samaritanus es a demonium habes. **Et** expugnauerunt. vel mittis in peritis p̄secuti sūt me gr̄atis. vel sine causa. vnde subditur. **Vt** eo vt me diligerent. vel p bono q̄s eis feci. sanando eorum infirmos. vnde me diligere deberēt. detrahebant mihi. dicentes Joh. ix. Nos scimus. quia hic homo peccator ē. Ego autem orabam. s. pro ipsis persecutoribus meis. **Aug⁹** Quo dñico exēplo docemur. vt quando alios sentimus ingētes. oremus pro nobis primitus. vt animus nostrum deo miserāte atq̄ opitulante vincam⁹ quo ferimur inv leiscendi cupiditates. atq̄ animo nostro sedato a pacato. oremus etiam pro ipsis detractoribus nostris vt securi dicam⁹ dimitte nobis debita nostra: sicut a nos dimittimus debitoribus nostris. Sequitur. **Et** posuerūt adversum me. vel contra me. mala p bonis. hoc declarat cum subiūgit dicens. **Et** odiū pro dilectōe mea. hic est omnis et magnus reatus illorum. Hanc dilectionem in euāgelio. Mat. xxiij. cōmemorat dicēs Jherusalem iherusalem quotiens volui congregare filios tuos quēadmodum gallina cōgregat pullos suos sub alis: et noluisti.

Cassi. Consequenter de iuda proditore malorū omniū capite multa dicturus etiā misceat impios iudeos qui filij ipsius imitatione sceleris extiterunt. Vnde dicit. **Constitue** vel constitues. super peccatorem. vel diabolum qui merito peccator dicitur quoniam delictus traditionis dominū ab ipso sumpsit initium. Ideo subditur. **Et** diabolus stet a dextris eius.

Collect Vt q̄ me noluit habere dominum a magistro: habeat diabolū p̄ te sua.

Hugo **Cum** iudicatur particulari iudicio in morte vel in extremo iudicio. exeat de cōgregatione iustorum. cōdemnatus. cum illis quib⁹ dicetur. Ite in ignem eternum. et oro eius fiat in peccatum. **Iero** quia p̄mittit eius qua dixit Peccaui. tradens sanguinē iustū:

conuersa est in desperationem: et abiēs laqueo se suspendit a ex hoc dominuz magis offendit qp qp tradidit dō

Nico ¶ Jant dies eius pauci ¶ qz factum est qz cito post traditionē dominicam seipsum suspendit ¶ et ep̄atum eius ¶ ꝛ apl̄atuz ¶ accipiat alter ¶ sic factum est · quia beatus mathias loco eius electus est vt haberetur actu ꝛ ¶ Dic nota qp epi sunt apl̄orum successores vt etiaz in decretis habet · xxi · capl̄o in nouo testamento ¶ Jat filij eius orphani et uxor eius uidua ¶ quod factum est ipso suspenso · Ergo p istam pphetiam iudas uxorem habuit et filios · Etiam filij iude dicūtur iudei qui traditionez eius secuti sunt de quibus subditur ¶ Mutantes ¶ tanqp vidi incerti q eant ¶ transferantur filij eius ¶ videliz iudei de loco ad locum tanqp vagi ¶ a mendicent ¶ in omnibus bonis p imp̄atores romanos spoliati ¶ a ejciantur de habitatiombz suis ¶ quia de tota iudea fuerunt iudei expulsi ¶ Scrutetur fenerator ¶ Tūs laco hebraica habet · Scrutetur exactor ¶ omnem substantiam eius ¶ Iste exactor fuit tytus qui precepit omnem substantiam iudeorū diligenter inquiri et auferri Ideo subditur ¶ a diripiant alienī labores illius ¶ ꝛ diuicias laboribus eorum acquisitas · Moraliter iste versus sic exponitur · Scrutetur fenerator omnem substantiā eius ·

Cassio debitor quando ad ¶ soluendum ydoneus non est · fenerator eius a iudice p cepta licentia ingredit domum obligati sui · et omnia que habere potest diripit: a satisfacit sibi p pecunia mutuata · Sic a dyabolus quando peccata hoibus multa cō gregauerit a in eis obstinata uolūtate prestitu erit · accipit potestatē vt obnoxij ꝛ obligati sui substantiam diripiat et pro libitū suo de humana sibi spolia cōne satisfaciat · Hoc nūc optatur iudex vt datis in potestate dyaboli omnibus bonis spolietur Alienī quoq; fiet spiritus immundi quibus dyabolus tanqp ministris imperat ad nocendum · Qui alieni dicuntur quia a regno dei probātur extranei · Isti labores diripiunt māndata dominī transgredientium dum eos bonis spiritualibus priuauerint pcepta licentia Sequitur adhuc de destructōe populi iudaici cui subdit ·

nico ¶ Non sit illi adiutor ¶ quia nullus populus ausus fuit iuuare iudaicum populū contra romanos · ymo etiā agrippa rex qui erat iudeus noluit eos iuuare sed magis adiunxit se romanis · vt dicit iosephus in libro de iudaico bello ¶ nec sit qui misereatur pupillis eius ¶ quia milites romani sine miserico2dia partū eos occiderunt · et partim captiuabāt multipliciter afflictos

Jero · Audite me gentes · hi o iudei fuistis in babilonia · habuistis ibi prophetas danielem · ezechielem · lxx · annis fuistis in captiuitate · a postea venistis in ppria · Nota anos a xpō

vsq; ad Jeronimū. Ecce nunc qua dringinti anni sunt quae non est missus ad vos pphēta. et quare de reliquit vos dominus. tunc dere liquistis. dominum et pdola cole batis et miserebatur vestri deus. Nunc cum non colitis pdola. qua re derelinquit vos dominus. Racō est hec quia dominū crucifixistis et interfecistis: et ideo non erit vo bis adiutor. Sequitur.

Nico Hi ant nati eius in i teritu. qr. xlij. anno a passione christi debellauerūt eos romani. in generacōne vna delea tur nomen eius. **Jero** qr p romanos deleta ē. Jero solima: et populus ille deletus est.

nicola. Et illi qui remāserūt de iudeis dispersi sunt pvniuersas ptes orbis. a subiecti aliis gentibus. ita q faciūt popu lū p se nō habentē aliquā terrā.

Jero Videte demenciam dñi: crucifixerūt eū. q. xlij. an nos debit eis ad pēnitentiam.

Nico Consequēter oñdit q in deorū succesores fue runt puniti pro peccatis parentū dicens. In memoriaz recidat in quitas pīm eius. viz iude a in deo rum. in ospectu domini. vt puna tur. a peccatum matris eius. id ē synagoge infidelis. nō deleatur. i tra. xlij. annos predictos. Illi qui tractauerunt de morte christi erāt mortui saltem pro maiori parte. sed eoz inq̄tas fuit ad memoriā reducta. qñ in vindictā mortis xpi captiuitas fuit sup pl'm inducta

Hugo Sed quae p peccato pīm puniuntur filij cum scriptuz sit. ezechielis. xviij. Filius nō portabit inq̄tatē pīis. e Ad quod rñdetur q filius nō por tat inq̄tatem patris vt puniatur p patre eternaliter. ß q̄nq; punit tpaliter p pīem pro delicto patris Si vero imittetur pīem in delicto: tunc non tm tpaliter. ß etiam eternaliter punit. Vnde merito puniti fūt filij iude et vxor eius. qm ea co medebant que ipse iudas dño fu rabatur. et etiā puniti sunt filij iu deorum qui pīes suos i peccato se cuti sunt. psequēdo nomē xpi de q bus subdit. Hec tota dñm sp.

nico qr illi qui remanserūt p maiori parte obstinati sunt in infidelitate. a sic fūt tota do minum. Et addit semper.

Cassi. Quia a regno eius ali enati in iebenne cōtra rietatem iusticia facientē mittēdi sunt. Nam cuz dominus sit ekna be atitudo: contra ipsum fieri bene di citur. qui pter mirabilem dapnat.

nico a dispeat de tra memo ria eoz. quantuz ad bo num: qr de eis nō remanet nisi me moria ad malū eoz scdm q dicit puerb. x. Memoria iusti cū laudi bus: et nomē impioz putrescet. Cōsequenter subdit causa dicte pu nicōis cū dī. Oro eo q nō ē recor datus facere misericordiaz.

Hug Nec iudas fecit miaz q bona paupm furabat. nec iudeus similiter qui in xpm ma ximaz fecit credulitatē. vñ subdit

Let ipse pls iudaicis psecutus est homi Nico .nem xpm dnm nem. Nico .ne natū cuius dignitatem psequi nō poterant mopē mendicum xps em duxit vitam valde paupem a cōpunctū ⁊ afflictū corde ex magnitudine iudeorum mortificare ⁊ vt eum occidere Jero .xpi erāt. qui psequentes eum non potuit saluare. eo q nolu erunt penitere.

Nico Et dixit maledictō .nem que imprecatur psecutoribus innocentiu. deutro xxvij. Let vē Hugo Judas opmet ei tauit illā maledictionem dñi dicentis Mat. xxvi. Ve hoi illi. p quē filius hois tradet. Et iudei habuerūt illam. quā sibi ipsis optauerūt. dicētes. Mat. xxvij. Sāguis eius sup nos: et sup filios Nico Propē qd nostros .psecucōne atrocissimā sustinuerunt a rōmis Let ipse iudas et iudaicus populus noluit benedictionem que in lege imprecatur pro operibus mie. ei dī. Bñ misericordes: quoniam ipsi miam cōsequent Let elongabit ab eo qr rōm nō fuerunt misericordi populo predicto Et induit maledictōem sic vestimentum ⁊ fuit circūdatus maledictionib. sicut hō circūdatur vestimēto. Et qr pēa huius maledictiōis nō tm tetigit iudā a iudeos in exteriorib. homis ꝫ etiā i interioribus viz anime a corporis Jdeo subdit Let intrauit di cta maledictō sic aq intrat in ossa ei

Cassio Qñ deliberauit facere qd ei fuerat de morte dñi diabolica inspiracōe e suggestū Let sicut oleum in ossib. eius qñ effectum pessime suggestionis inaudita puersitate opleuit. dicēdo. sicut oleū figit delectationem facino ruz qd sic corp. pctōris molliter ingredit. vt ipm quadaz iocūditate pmulceat ⁊ delect. qd ostat malis mentib. accidere qñ in scelere suo aliqua delectatione gloriant Et at ei sicut vestimentū quo operit

Hugo .tur maledictō e Let sic zona qua semp precingitur.

nico qr fuerūt hac maledictō ne ligati. et sic violenter tracti extra terram suā. et captiuati. in qua captiuitate adhuc pdurant. In fine āt huj maledictōis cōdubit psalmista in psona xpi hois dicēs Hoc opus eoz ⁊ hec pena q predicta ē p malo opere debita ē Hugo Lq detrahunt mihi apud dominū p infidelitatē a q loquunt mala adūsus aiam meā ⁊ humanitatē meam. negātes me resurrexisse Nico Sequit confūmatio orōis x̄ melioratis in principio huj ps nūc dicētis ad pēz Et tu dñe dñe ex angelor et homi nuz Cassio .Hec ēpetitio affectum suauissime precationis ostendit.

nico Fac mecuz ism miaz me suscitando a morte corpis Let pē nomē tuū ⁊ vt nomē tuum glorificet p meā exaltacōnem q

filiāuis ē mīa tua ⁊ sanans omnes mor-
tos **Hugo** per quam generi humano voluisti subuenire ⁊ Iterā me ⁊ a iudeor psecucō ea a morte p resurrectōē ez Lqr egenus a paup ego sum ⁊.

Aug⁹ Egestas a paupta ⁊ infirmitas ē ex qua crucifixus est. **Iero** Habete cōsolationez paupes qr dominꝰ vobiscū paup ē ⁊ et cor meum conturbatum est intra me ⁊

hugo Ego in cruce pendebaz et sāguine meo lauabā sordes eoz: a ipsi nolebāt agere pnām. Et ex hoc punctꝰ a conturbatꝰ fui a dixi. Pat ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt.

Nico ⁊ Cauternbra eiz de-
linat ablatus fū ⁊ devita pūti p mortē. Vñ Marci. xv. dī Mirabatur pylatus si iā obisset Let exaussus sum sicut locusta ⁊.

Gre. xxxi. libro moraliū Quid hoc loco locuste noie nisi redēptoris nostri resurrectio designat. Teneri em̄ se a psecutoribꝰ vsqꝫ ad mortē ptulit: ꝫ sicut locusta exaussus ē. qr ab eoz manibus saltu subito resurrectōis euolauit Genua mea infirmata sūt a ieiunio.

Cassi. Legimꝰ dñz xpm. xl. dies ieiunasse: genua tn̄ eius infirmata eē nō legimꝰ. Melius ꝫ genua ad ipsius membra referant. que revera infirmata sunt qn̄ apli in passione eiꝰ dispersi sunt. Quid em̄ plus potuit cē infirmius qm̄ vt petrus negaret. a reliq̄ turba fidelium lateret. Hec aug⁹.

Nico Ad hanc enim xps. xl. dierū esurijt a laboribus ac vigilijs multis passus ē fatigationez corpis. q maxime sentit in membꝰ. eo qp sustinet pondꝰ corporis. Vñ dī. Joh. iiij. Jhs aūt fatigatus ex itinē sedebat sup fontē.

Iero Habeto cōsolationem omonache ieiunādo: sicut ē et hoc dñs fecit. Ego āt dico qp qñ ieiunat monachus. fortior fit ieiunio. Et nos qñ ieiunamꝰ et facies nre pallide fūt. et qñ se dividem̄us cognoscimꝰ nosmetipsos tūc pulchiores apparere xpō. Tales milites diligit xps cū ieiunijs vacāt. ānona nrā a esca ieiuniū est. q̄re qm̄ in ieiunio victoria ē: et in victoria triūphus. Denicꝫ a apls nō in saturitate. ꝫ in infirmitate gloriat.

Sequi-
tur. **hugo** ⁊a caro mea ⁊ q̄ in sepulchro iacebat mortua ⁊ immutata est ⁊ vim melioꝰ mutata est p resurrectionē et hoc ⁊ propter oleum ⁊.

Cassiodorus. ✠ Apter dūmam Ipsa est enim grā q̄ carnis infirmitatē in immortalitatis gloriam cōmutauit. **Hugo** Vnde in alio pt̄ dicit. In ipso speravit cor meū: et adiutus sum. a reflorvit caro mea viz p grām resurrectōis Cōsequēter adhuc enumeat ipperia q̄ pfidi iudei in ipm exercuerūt cū subdit dicēs ⁊ Et ego factꝰ sū opprobrium illis ⁊. ⁊ Iudeis p ignominiaz crucis ⁊ videntes me ⁊ in cruce pendentez ⁊ et moverūt capita sua ⁊ Blasphemando me

Vnde Math̄. xxvij. Pretereuntes autē blasphemabant eum. mouē tes capita sua. Domine deus meus si passione hūma nitatem meam confortando. saluum me fac. a mortē me resuscitā do. scdm miam tuā. Causā subiū git dicens. Ut sciant qm manus. v potestas. tua hec. scopata ē. a tu domine fecisti eā. viz miaz vt p meā passionē redimeretur genus humanum. Maledicent illi.

nicola. qm iudei i malicia ob stinati aplis gloriā resurrectionis xpi predicantibus maledicebāt. Actu. xix. vbi dī. Cū autē quidā indurarent. a nō crede rent. maledicentes viā dñi coram omni multitudine. Paulus discē dēs ab eis segregauit discipulos ac. et tu benedices. qa predicatio nem apl'oz cōfirmauit p curatio nes languidoz et suscitacōes mor tuoz. ac alia dei beneficia q̄ dicunt benedictōes in sacra scriptura. Iō subditur. Qui insurgūt in me cō fundant. qm ex dictis miracul' con fundebant. adūsarij veritatis. seruus autem tuus letabit. in dextera tua collocatus. Ecce contrariuz accidit iudeis. Putauerūt em xpm confundere et ex eius cōfusione si bi gaudiū acquirere: sed xps ade ptus est gaudiū a ipsi cōfusionē. que eis predicit cum subdit. Iu duantur qui detrahūt mihi pudo re. Hoc factum est qñ xpm resur rexisse audierūt et apli hoc vbiq predicauerunt. a opiantur sicut diploide. v tanq̄ duplicā vestimē to. confusi one sua. **Aug⁹** vtviz corā deo a homi nibus eru bescant. **Grego.** moraliū duobus modis in hac vita homi nem iudicat deus: qz aut p mala pnīa inferre ia tormenta sequē tia incipit. aut tormenta sequētia flagellis pnīs extinguit sicut voce āgeli ad ioh in apoc. dicitur. Ego quos amo arguo et castigo Nisi em delictis exigentibus iusti iudex a nunc a postmodum quos dam pateret: de iniqs psalmista non diceret. Induant sicut dyploi de confusione sua. Confusione & v dyploide imbuti sunt. qui iuxta tua aiaduersione v pena feriunt. meatus sui meritu z tpali a perpe

Collect Hec sūt. xxx. maledi cōes q̄bus sentētia in iudicis eterm̄ p culit v percussit in amina iudam vendentem a iudeis ementem pro. xxx. denariis sa tore. ficq̄ pro vno quoq̄ denario notati sunt mortis cautelio. Seq̄t gratiaruz actio ex parte christi ho mīnis dicentis ad patrem.

nico Confitebor dñe mi hi v deuotissime in cor meo. confessione laudis. et in me dio multoz laudabo eum. Hoc ve rificatum fuit in christo quando post resurrectionem suā discipul fuis apparuit manifestans ipsis tris. Qui astitit a dextris pauperi

Hugo Id ē mei qui fui pau per rebus et amicis in passione. Jeromi⁹. Dyabol⁹ ad

dextrā iude stetit a dñi ad dex
teram michi stetit [vt saluam fa
ceret a persequentibus].

Rico .s. iudeis [animam me
am] [v hūanitate me su
scitādo a morte. Vel ē vox populi
fidelis grās agentis et dicentis.

Hugo [Confitebor dño] [v
laudabo eum non te
pide vel accidiose sed [mimis] [v tā
corpore q̄ mente eius psalmodiā
cantando in ore meo. et non pvica
tium [in medio multorum] [v in ec
desia [laudabo eum] [quia semper
laus eius in ore meo [q̄ astitit pec
cata ēmittendo] [a dextris paupis
scilicet populi christiani.

Aug⁹ Nō vt ei multiplicaēt
annos vite cito finien
de neq̄ vt eius augeret pecuniam
aut eum faceret corporis viribus
fortem vel ad tempus sanum sed
[vt salutaz faceret a psequentib⁹
tam demonibus q̄ prauis homi
nibus] animam meam. Salua fit
autem a psequentib⁹ anima si nō
eis consentiatur ad malum. Non
autem eis consentitur cum astitit
dominus a dextris paupis ne ip
sa paupertate infirmitate succūbat

Cassiodoz Quintus ps̄
est eoruz qui
lacius de domini passione locuti
sunt vij. xxi. xxiij. liij. lxxiij. et
ps̄s. [viij] Ergo pepit. messias
venit. agnus immaculatus occis⁹
est. redemptor surrexit a mortuis
mundus audita credit et adhuc
inde⁹ fimilat se nescire quod totus
mundus agnouit. Presta dñe
obstinatis cōtuebrationem lumen
obscuris incredulis fidem vt pro
quibus in cruce positus orasti pi
citantibus subuenire digneris.
Nam quibus fuadere iusta nō pos
sumus recte pro illis tibi domine
supplicamus qui es benedictus in
secula seculorum. Amen.

Psalm⁹. C.ix.

Dixit domi
n⁹ domio
meo: sede a dextris
meis. Titulus. psalmus dauid

Rico Per hoc patet q̄ dauid
ē autor huius psalmi
qui loquitur de christi diuinitate
et de verbo incarnato quod proba
tur primo per dictum saluatoris.
Math. xxij. vbi dicitur Congrega
tis autem phariseis interrogauit
eos ihesus dicens. Quid vobis vi
detur de christo: cuius filius sit di
cunt ei. dauid. Et ait illis. Quomo
do ergo ipse dauid in spiritu vo
cat eum dominum dicens dixit do
minus domino meo: sede a dextris
meis. Et subdit. Si ergo dauid
vocat eum dominū quomodo eius
filius est. Et nemo poterat ei respō
dere verbum quia phariset diuini
tatem christi ignorabant p quaz
christus est dominus ipsi⁹ dauid
vt hic patet a filius eius secm car
nem sicut dicitur. Mat. Liber ge
nerationis ihu x̄ filij dauid Vz etiā q

iste psalmus loquitur de christo
sm eius humanitatem p dictū
apostoli ad hebreos .v. vbi p trāz
huius pī pbat christū maiorez
angelis dicens Ad quē autem an
geloruz dixit aliqñ Sede a dextris
meis quousq; ponam inimicos tu
os scabellum pedum tuorū. quasi
diceret Nulli. Ideo subdit. Nonne
oēs sunt āministratorii spūs .v.
in ministeriū missi. Probatio āt
non fit nisi ex sensu trāti sm q; dic
Aug⁹ contra vincētiū dōnati stā.

Cassio. Sanctissimus igitur
pphēta in secretuz al
tissime cōtemplacōnis euectus in
primo versu mestimabilia verba
refert que omnipotens pater om
nipotēti et coeterno filio sibi dixit
naturam simul deitatis a humani
tatis osten **Glo** Et loquens
dens. de futuro p
modum preteriti pter certitudinē
prophetie dicit.

Dixit ¶ nō ore carnali protulit
sed eterna dispōne p ordinauit
More nostro loquitur pphēta cuz
ait ¶ dixit do
minus ¶. **Nico** .s. deus pa
ter ¶ domino
meo ¶ .v. xpō filio suo: quem dauid
dominū vocat ratione diuinitatis
sue. Geminatio ista videlicet.

Cassi. Dominꝰ domino meo.
et psonam patris et fi
lij cōpetentur expressit: .v. vnaz na
turā deitatis euidēter ondit. Quid
autem dꝰ ab eterno disposuit con
sequenter declarat dicens ¶ sede a
dextris
meis ¶ **Jero** Deus nō sedet: as
sumptio corporis
christi sedet. Huic ergo precipit
vt sedeat qui homo est qui assum
ptus **Cal.** est. Nam si naturam di
tatis excogites. quē
locū potest habere partis sinistre
vel dextre qui omnia vbiq; plenis
sima maiestate oplectit. Victori
igitur filio .a. per sanctam incarna
tionem totius mundi triumpha
tori post resurrectionis gloriaz ho
norabilis cōsessus offertur.

nico. de qua dicitur. Martivl
timo. Et dominus quidē
ihesus postq̄ locutꝰ est eis. assum
ptus ē in celum sedet a dextris dei
patris.

Hugo Id est in potioribus
bonis dei patris.

Cassiodorus. In qua
nēdi sunt qui a pfidis diuinitatis
munere segregantur. Juxta illud
Pater volo vt vbi ego sum. illic sit
et minister meus mecuz. Abiecit
q̄ Donec ponā inimicos tuos ¶

nicola. .s. iudeos qui persecu
ti fuerunt christum
ad mortem ¶ scabellum pedum tuo
rum ¶ .v. subiectos tibi. quod vide
mus impletum. quia illi qui de iu
deis crediderunt sunt christo subie
cti per fidem Illi vero qui incredduli
remanserunt: sunt membris chri
di subiecti quia in terris principū
christianorum manent sicut serui
et abiecti. Nam inter sarracenos
habitare non permittuntur: vt a
fide dignis narratur.

Hugo Nota q̄ h. dōnes. est
affirmatiuū seu inclusi
uū oiz tpm et q̄q̄ē negatiuū siue

exclusiuz omnium temporum vt habetur Math. Joseph non cognouit eam donec peperit filium .s. nunq̃ cognouit. Ducusq; fuerit verba patris ad filiuz: que recitauit propheta: nunc autem se ouertit propheta ad loquendum ipsi christo

Nico dicens. ¶ Virgam virtutis tue .s. potestatem docendi in omnibus linguis et faciendi miracula ad confirmationem doctrine emittet dominus christus per apostolos Ex syon. Ista missio fuit facta in monte syon vt dicit Jeronimus in epistola ad paulinum. Apostoli enim alijq; discipuli christi spiritu sancto confirmati exierunt ad predicandum per orbem gloriam christi Vnde ysa. ij. dicitur De syon exibit lex: et verbum domini de ierusalem. Et quia per doctrinam et miracula apostolorum illi qui per orbem propter idola christum persequebantur. conuersi sunt ad fidez et subiecti ipi xpo dñ Dominare .s. tu christe dominaberis. Trãslatio romana habet. et dominaberis In medio inimicorum tuorum

Hugo .s. in cordibus eorum per fidez: qui pus erãt inimici per incredulitatem.

Nico Notandum vero q̃ potestas docendi predicã conuenienter figuratur per virgã: quia doctores hebreorum antiquitus portabant virgam in signum doctrine. Similiter pastores eccie baculum portabant: et apostolis ad predicandum missis. Mat. vi. dicitur. q̃ non portent nisi virgaz tantum. Similiter potestas miracula faciendi per virgaz designatur Vñ moysi misso a domino in egiptum dicitur exo. iiij. Virgã quoq; hanc sume in manu tua: in qua facturus es signa. Consequenter ostenditur equalitas christi ad patrem que conuenit ei ratione natiue diuine: que est eadem in pre et filio Et hoc est quod dicit ¶ Tecum principium Principium dicitur hic deus pater sicut a Joh. dicitur. In principio erat verbum id est filius erat in patre. ¶

hugo dicit ergo pater filio Tecum principium .s. eadem auctoritas dominandi et principandi est michi. tecum.

nico Est enim filius cum patre vnus in natura et distinctus in persona: et hoc importat hec dictio tecũ. s. vnionẽ distinctorum

Cassio Sed hic sãcti quemadmodum sit principium in principio videlicet pater in filio. nequeunt intueri: quod tamen manifestum erit oibus electis

Nicola In die .s. tutis tue Hoc est in caritate patris que est dies sine nocte Vnde in apoc. xxi. Nox enim non erit illic. in qua die videtur apte virtus christi quantum ad deitatem et humanitatem: quia sancti in patria reficiuntur interius in aspectu humanitatis eius. vt dicit Aug⁹ super Johannem. Ideo subdit In splendoribus sanctorum.

Cassiodoꝛ

Quãdo in resurrectione lucebunt ipsi sancti sicut sol. et ita purificati atq; conspicui erunt vt illaz maiestatem queant cordis oculis intueri. Consequenter ostendit consubstãtialitatem filij cum patre. Vnde dicit pater. ex vtero. id est ex archano substãtie mee. ex ipa videlicet deitate. totũ ex toto. oipotentez de oipotente. lumẽ de lumine. sũmum ex summo. q̃ nulla inuestigatio nullus sensus possit attingere quemadmodũ valeat cõprehẽdi. s. quõ ante luciferũ genui te. & ante pductionez stellaz. que luciferi nomine designantur sicut totum a parte nobiliori denominat. et p cõsequens gñacio filij p̃cedit creationẽ celi. cũ quo facte sunt stelle. Tps ãt sequit motũ celi. sicq; añ tps nõ ẽ misi ek mitas. Ergo in ek mitate eterna ẽ gñacio filij dei. dicit enim pater. **Iero** Nõ habeo vtez: & ex vtero genui dico q̃ nõ possum me aliter iudicare patrem misiv̄ bis locut9 fuero.

Cassio. Narratio ẽ ineffabilis intellect9. incõprehẽsibilis cogitatõ. sup̃ creaturaz oim vires que angelorũ q̃q; supat sensuz et tñ nobis se capere put potuisset9 idulget. Cõsequent agit ap̃hẽta de xp̃i sacerdotio cuz subiungit dicẽs. **I** urauit dñs & firmẽ statuit non filio gemito añ secula & iaz xp̃õ q̃ ex maria v̄gine nat9 ẽ

Hugo deus p̃ legit̃ in tribus locis iurasse. s. hic xp̃õ. Itẽ dd̃ in ps̃. C. xxi. dicẽs. Jurauit dñs dauid veritatẽ. Item abrahe. genes. xxij. dicẽs. Per me metipm iurauj dicit dñs. et non pẽnitebit eũ. & nõ retractabit. Pemitẽtia em̃ nõ cadit in deũ: iuxta illud & reguz. xv. Neq; hõ ẽ vt agat pnãm. Sz videt̃ otrarium cũ dicit ibidẽ. Pemitet me. q̃ constituerim saul regẽ Solucio. Loquit̃ humano more Quid aũt iurauit dñs. declarat cũ subdit. di. tu es sacerdos.

Cassi. Qui semel te p nob̃ obtulisti immolandũ. Vñ dicit ap̃ls. Talis em̃ decebat vt nobis esset. põtifex. sanctis. innocens et impollutus. segregatus a peccatoribus. et excelsior celis fact9. in eternum. quia dominus christus pmanet in gloria sempiterna.

Nico Declarat hoc sacerdotium cũ subiungit dicẽs. sc̃z ordinẽ melchisedech. Quia sicut obtulit panem & vinuz in sacrificium vt haberetur genes. xiiij. Sic christus in sacrificio eucharistie consecrat corpus suum a sanguinem. quia in hoc sacrificio ipse est sacerdos a hostia. Sequitur vox prophete ad patrem. cum dicitur. **D** ominus. siste sacerdos christus existẽs. a dexteris tuis.

Aug9 Et interpellans p nobis tañ sacerdos in trans sancta sanctorum id ẽ in secreta celorum ipse. confregit in diere sue. & vindicte sue. reges. de quibus dictuz est in secundo psalmo. Isti fuerunt herodes a pontius pylatus a principes iudeorum regentes populum de quibus herodes a pylatus fuerunt relegati in

exiliũ p̃ impatorẽm romanum: et
príncipes iudeoꝝ p rõnos exẽmi
nati. ℣ eq̃ Hugo Iudica
tur. bit i natio
míbus L℣ disiuriet p suos ap̃l̃os re
darguendo pecata gentiliũ: et si
qui eoꝝ ad eum conuerti voluerit
Implebit Cassi. ñ de cordi
tumas J bus huma
nis faciet pecata corruẽ a noxia
delicta emendacõne saluberrima
díspire. a fic Lcõ quassabit Jhumi
liabit Lcapita J℣ corda que cõtra
deũ erigunt̃ pecando Lin terra J℣
invita Lmultorũ Jet nõ oim ſ illo
tum q̃ conuertunt̃ q̃ dyabolũ diu
sis sequunt̃ errorib⁹ a pecatis cũ
fuerint correcti capite suo sine du
bitatione quas ℣ Aug⁹ Hoc fit
santur. qñ i ter
ra hoc est invita pñti de superbis
humiles Hugo V l de futuro
facit. cristi iudicio
hec lra intelligit L Iudicabit i na
tiomib⁹ J℣ nacões cũ assessoribus
suis ℣ cũ sãctis de q̃bus dr. sapie.
iij. Judicabũt sci nacões: et de lo
mis saluatis Limplebit tumas J. s.
angelorũ. Rs alibi erat pheta di
cens. Benigne fac dñe in bõ volun
tate tua syon: vt edificentur muri
ihrlm Lcõ quassabit capita in ter
ra mul ℣ Nico ℣ grauiter dam
torũ J pnabit tirãnos
huiꝰ mũdi qui fuerũt principes a
capitanei multoꝝ in terra huiꝰ se
culi. Cõsequent̃ oñdit vñ ptãs iu
dicãbi meritorie cõcessa ẽ xpo hoi
cũ dr. De torrente invia bibet J℣
de fluxu seu ipetu tribulacõis bibz
nivla pñtis vite. a maxime in sua
passione. ppter qs dixit iacob et
Iobi Mat. xx. potestis bibere cali
cem quẽ ego bibitur⁹ sũ. Qz ãt
p torrentẽ intelligat ipetus tribu
lationis patet psa. xxx. Spũs eiꝰ
velut torrens inundãs vsq ad me
diũ colli ad pdendas gentes in mi
chilũ. Xps & de torrẽte ℣ de fluxu
seu ipetu tribulacõis bibet Lppter ea
exaltabit caput J Seipsum exalta
uit qui est caput omnium.

Grego xiij. et. xxxiij. mora
liuz. qr hoc qs mo
riẽdo in sepulchro posuit resurgẽ
do sup angelos eleuauit. Vel dꝰ
exaltabit caput oibꝰ dñando. sic
dicit apostolus ad philipp. ij. Du
miliauit seipsum factus obediens
vsq ad mortem: ppter quod deus
exaltauit illum. Deus eternus
atq ĩcõmutabilis in sua natura
pmanens dignatus est assumere
humanitatem nostram vt veterez
hominem innouaret. vt de pecato
re iustum. de mortali faceret imor
talem. de alieno regni sui inheret eẽ
participem. ne ymagĩnem suã in
confitentibus pateretur pire quã
annichilare voluit crudelissime.

Collect Nos igitur karissimi
devite huius torren
te. exemplo saluatoris nostri bibẽ
tes illuc euz sequamur corde. vbi
eum corpore credimus ascendisse.
desideria terrena fugiamꝰ. mil nos
iam delectet in infimis. qui patrẽ
habemus in celis.

Gre. sup euangeliũ Marci
vltimo. sed hoc nobis

est magnope pẽpendẽdum. qa qui placidus ascẽdit terribilis re diet: et quecq; nob cũ mansuetu dine pcepit: hoc a nob cum distri ctione exiget. Nemo ergo mdulta pme tpa puipendat. Nemo curaz sui dum valet agere negligat. qa redemptor noster tanto tunc im mi dicium districtior veniet quãto no bis ante iudiciu z pacientiam ma gnam pre rogauit. Col Studeam9 ergo vitam nostraz corrigere a que ignorantes humana fragilitate peccaui9 cũ omni di ligentia emendare nõ differam9. quatinus cũ nos ab hac vita vocauerit nos patos iuemat quos secum in cxtera sua cũ electis suis feliciter collocandos ducere digne tur dom9 noster ihesus xps cui cum patre a spũ sancto honor et gloria in secula seculoz. Amen.

Psalm9 .C.x.

Confitebor In pcedenti ps actũ est de sacerdotio xpi et eius sacrificio qd est eucharistia. In isto agit de eu charistie efficacia. quia sic baptis mus est quedam spualis gnacõ sic eucharistia est regeneratoruz spualis nutricõ. Et tñ hoc agitur hic de quibusdam alijs opibus dmis. ex quibus omnib9 deus laudandus est. Et ideo huic ps pmittitur p titulo alla qd figt laudare deũ sicut diffuse sup dictũ est. Cv. ps. Cassio.

Et iste ẽ ps apud hebreos alphabeti ordine decoratus. Cui9 alphabeti huic ps ac alijs appositi vt pater hylarius dicit. causa talis est. Samus paruulos a rudes pre tras erudiri vt pacẽtie pcepta cõ quirant. Sic hmõi ps pueris a im sipientibus dant. vt pmodia eorum qsi qbusdã elemẽtis decentibus istruant. Populus itaq; te atoz in diuersis mundi ptib9 ag gregatus pmo ingressu ps cõfitetur se dicit dño in cõgregacõe iusto ruz. vbi est eterna laus a fine fine pcepmiun. vnde dicit.

Confitebor Nico tibi dñe] ne laudis. nõ soluz labijs sic de illis de qbus dicit dns. ysa. xxix. ppls hic labijs me honorat: cor aũt eoz longe est a me. sed etiã laudabo te] in toto cor de meo] intellectu. s. et affectu vnde Aug9 dicit. qd valet stre pitus labioz vbi cor est mutum. s] Hugo Hec autez laudatio. non tm debet esse deuota sz etiã discreta vñ subdit] in cõsilio iustoz] vnõ temere sz ex discrecõe. nõ precipitanter sz p tpis et mis ex sequendis. Locũ autẽ huius laudacõis declarat dicẽs] et cõgregacõe] vel in eccia fidelium vbi cõgregant insti. Cõsequenter ostendit cãs laudis pmo ex mẽdans dñm a magnitudine operacõnis dicens.

Magna opa dñi] s. in cre Mi. acõe mũdi qi ei9 gubernacõe] exqsita in oẽs voluntates ei9] qe si aliquis qrat rõnem opum dei

iuenıet qꝓ oĩa dependit ex eiꝰ me
ra uolũta Hu. Ac si dicat oĩa
te et grã. qũq; uoluit bñ
et sapi Nico Propt qđ ex hũ
ene fecit is opibꝰ magis
est laudandꝰ. Vnde adhuc sequit
[õfessio a magnificẽcia opꝰeiꝰ]
Augustiꝰ Quid magnificẽ
cius qꝰ iustificaẽ
impiũ. q; opus fortasse uobis puerit
istam magnificẽtiã dicit cũ fuerit
peccata cõfessus iustificat mereat
hu. Magnum opꝰ dei fuit pau
bus a alii persecutores ecclẽ
cõuersi et cõfessi sũt fidem xpi a mag
nificare opati sũt miracula facientes
et oĩa aduersa ꝓ xpõ patientes. Hec
est cõfessio et magnificẽcia q̃ sũt
opus dei quia xps opatus est ea
in illis qui dixit apl'is iob. xv. Si
ne me nihil Aug. Quid g̃ di
potestis facere. ciꝰqa cui
uult miseretur a quẽ uult obdurat
nũq; iustꝫ ẽ apud deũ sabsit
[Hugo [Justicia eius] qua red
det uniuscuiq; scdm opa sua [manet
in secu Cal Cũ peccatoribꝰ
lum scli] dixerit Ite in ig
nẽ eternũ q̃ paratus est diabolo a mi
nistris eius. Et iterũ qñ fideles ad
uocauerit dicẽs. Venite benedicti
patris mei percipite regnũ quod uo
bis paratũ est ab origine mũdi Sic
in utraq; parte iustitia dñi ꝑpetu
a et incõmuta cõsequẽ
bit ꝑseuerat. Nico. E pmit
tacio dme laudis ex bñficio eucha
ristie et pmo pmit huiꝰ sacramẽ
ti cõdicio cũ dicit [Memoriã] Vñ
sciendũ q; cõdicio eucharistie re
spectu uite pñtis est nutricio spũa
lis que fuit figurata in uetri testa
mẽto ut mãna q̃ deus nutriuit filios
israel in deserto ut hẽtur. exo xvi.
Cibꝰ ãt ille eat ualde sapidꝰ et nu
tritiuus saltem uobis scdm q; dicit
sapie xvi Panẽ patuz de celo pstiti
sti eis sine labore oẽ delectamẽtuz
in se hñtẽ. Malis ãt eat insipidus
et aboiabilis. Vñ dicebãt Nu. x
xi. Aia nra nauseat sup cibo isto
leuissimo. Sic eucharistie cibus
sapidꝰẽ gustu spũali a nutritiuꝰ in
gra ipis uobis Propt q; dicit salua
tor. Joh vi. Si q̃s manducauit ex
hoc pane uiuet in eternum. Malis
est ualde nociuus secũdũ quod dr
ad cor. xi. Qui mãducat a bibit in
digne iudiciũ sibi manducat a bi
bit. Propter quod dicit [memori
az fecit mirabilium suorum miseri
cors et miserator dominus: escam
dedit timentibus se] scilicet cor
pus suum in sacramento eucharis
tie propter quod reducuntur ad
memoriam mirabilia dei que fecit
filijs israhel in donatione manne.
Deinde describit efficacia eucharis
tie respectu uitefuture que habet
efficaciam introducendi ad vitaz
beatam si deuote sumatur et prop
ter hoc nominatur uiaticum a quã
tum ad hoc dicitur [M emor erit
in seculum testamenti sui.] Hoc
est huius sacramenti quod dicit
testamentum de quo dicitur priã
ad chorin. xi Hic calix nouuz testa
mentum est in meo sãguine [vir
tutem operum suorum] ꝙ efficaci
am huius sacramenti a deo nobis

collatiL annunciabit populo suo⌋ quia per seipsum christus annuntiauit apostolis a apostli ecclesie primitiue. a sic osequenter annunciatur in ecclesia quotidie. Que ãt sit virtus huius sacramenti annũciata subditur. ⌈Et det illis hereditatẽz gentiuz⌋ a vitam beatam ad quam introducit hoc sacramentũ

Hugo Et dicit vita beata hereditas gentiuz. quia regnuz celoz iudeis reprobatis datum est gẽtibus in hereditatẽ sm illud Matth. xxi Auferetur a vobis regnum dei a dabitur genti facienti fructus eius⌊opera manuũ eiꝰ⌋

Rico id est potestatum eius. maxime in hoc sacramẽto sunt⌊veritas⌋ quia ibi continet corpus christi verum⌊a iudiciũ⌋ vite: sumentibus hoc sacramẽtuz deuote. a iudicium mortis eterne. scilicet sumentibus indigne id est indebite. ⌈Omnia omnia mãdata eius⌋ maxime de osecratione a huius sacramenti⁊ fuit videlicet q̃ in eius commemoratione debet offerri⌊ofirmata⌋ tam in euangelio q̃ per miracula vt durent⌊in seculuz seculi⌋ quia post ista non expectãtur alia mandata⌊facta in veritate⌋ videlz a xp̃o q̃ est testis fidelis et verꝰ⌊et equitate⌋ quia omnia mãdata tua equitas. Predictum aũt sacramentum instituit christus in cena imminente sua passione. Unde consequenter dicit⌊⌈Redemptionem misit dominus populo suo⌋ Tunc enim deus pater misit populo suo redemp̃cõnem quando christus ex obedientia dei patris venit ad suam passionem: per quam redemptum est genus humanum⌊mandauit in eternum testamẽtuz suum⌋ quia tunc instituit eucharistie sacramentuz quod vocatur testamentum. Unde dicit christus in eius institutione Mathei. xxvi. Hic est sanguis meus noui testamenti Et v. ad chor. xi. dicitur Hic calix nouuz testamentũ est in meo sanguine Per hoc autem quod dicitur. in eternum designatur q̃ huic sacramento non succedunt alia sicut sacramentis veteris legis successerunt noui testamenti sacramẽta Isti autem sacramento succedit vita beata in qua est plena fruitio ipsius christi contenti in hoc sacramento: cuius deitate beati reficiuntur interius a humanitate exterius sm q̃ dicit Augustinꝰ super Johz Qz autem mandatis dei a speciali ter mandato eucharistie fit firmiter obediendum ostenditur. cuz infertur⌊⌈Sanctum⌋ quantum in se formaliter. a effectiue obediẽtibꝰ⌊a terribile⌋ mobedientibus⌊nomen eius⌋ quia ipse est iudex viuorum a mortuorum. Unde ad phil. ij. debit illi nomen quod est super omne nomen. Et quia per timorez dei declinat omnis a malo. prouerbioz. xv. Ideo subditur⌊timitiuz sapietie timor domini⌋ quia timor a malo accedit ad bonuz sibi oppositum

Hugo Est autem quasi duplex timor. scilicet mundanus. Iste eligit peccare ne perdat bona terrena. Et est

timor humanus. Iste refugit peccare ne ledatur in corpore vita. Est a timor seruilis Iste timet peccare ne puniatur tormentis gehenne. Est et timor filialis Iste timet peccare. ne priuetur dei amore et eius murrat offensam de quo dicitur ecclesia. v. Timor domini expellit peccatum. Et quia sunt multi qui se putant esse sapientes qa sunt intelligentes licet non habeant vitam bonam. Ideo subditur

Intellectus bonus] supple est L omnibus facientibus eum] v. qui faciunt ea que facienda esse intelligunt Nam non facientibus intellectus malus est a nociuus quia sicut dicitur luce. xij Seruus sciens voluntatem domini sui et non faciens plagis vapulabit. v. verbera bitur multis Et quia omne bonum a deo habetur Ideo. laude est dignus Vnde subdit L Laudacio eius manet in se

Cassio. cutum seculi] Ecce intencio psalmi tota declarata est. populus iste fidelis a diabolica prauitate liberatus gratias agens deo sentenciam religiose mentis expressit quod et hij facere debent qui deuoti sunt a m illa celesti ierusalem a beatis constat esse pagendū. Laudacio eius nullo claudetur termino quia nec finem habet vel habere pōt eius beneficium Vnde laudatur quia peccatores liberat. Ibi p dicatur qa deuotos coronat. Meito ergo alleluya in titulo ps iste cognoscitur suscepisse qa a laude domini. nostri ihesu christi fecit initium a finitus est in laude christi qui est benedictus in secula seculorum. Amen

Psalmus. Cxi

Beatus vir q ti. Titulis alleluya. Nico Cuius expoficio dā est supius ps Cv. In aliqbus tūlibus additur christi alleluia reuersionis aggei et zacharie. sed hoc non est in hebreo neq in translatione Jeronimi Et ideo additum est sub aliquo expositore pro voluntate sua

Hugo Isti vero propheteagge us a Zacharias nō fuerunt tempore dauid qui hunc psalmum composuit. sed multo tempore post

Aug quia ambo pro eum pheteare incepe runt infra vnum annum post trās migracōnem babilonis inter quā a tempus dauid .xiiij. generationes inueniuntur sicut Mattheus euāgelista

nico. testatur. Ad intellectum vero huius ps sciendum qd licet beatitudo sit reddē da ap opibus virtuosis gnaliter tn per quandam appropriationem dicitur reddenda specialiter propibus misericordie Vnde dicit saluator. Matth xxv. Venite benedicti patris mei possidete paratuz vob regnum a constitucione mundi. E furiui a debistis mihi manducare ītā propter hoc in presenti psalmo dicitur reddenda felicitas propo peribus misericordie. Sed sciendum qd felicitas que pt haberi in

vita presenti pricipaliter cõsistit in bonis exterioribus prout sunt ipsis virtuosis quedam instrumẽta virtutuz secundum qꝫ ait Amb. super lucam dicens. Sicut divicie impedimenta sũt ꝛprobis. ita probis sũt adiumẽta ꝛvtutiũ Et iõ psalmista i hac parte permixtim loqꝫ de istis et de illis dicens.

Beatꝰ vir. s. spe bũdis future **Hugo** dicit enim beatus vir et non beata mulier quia vir ẽ caput mulieris. Ergo qꝫ de ipso dicitur hoc de ipsa dictuz intelligitur. Sequitur Lq timet dominuz

Nicolaus timore filiali q quis formidat offendere deum. Ideo subditur. in mãdatis eius volet nimis ꝛ capit nimis Istud nimis non importat vicium sed desiderium immensum ad implenduz dominj preceptum potentissime i operibus misericordie

Cassio. Consequenter beati viri timentis deum ꝛa precepta eius adimplere desiderãtis premia describit dicens Lpotens in terra. Lviuenciumvbi non divicie humane nec honores temporales faciunt potentes sed contemplacio domini et fine fine laudaci o ibi. potẽs Lerit semen eius.

Augustiꝰ Semẽ future messis opera misericordie aplꝰ esse testatur dicẽs Qui parce seminat parce et metet. Quid autem fratres potencius qꝫ vt regnum celorum non solum zacheus emat dimidio rerum suarum sed et vidua duobus minutis et tmẽ ibi vitꝫ possideat Quid potencius qꝫ vt idem regnum et thesauris diuiti et calice aque frigide pauperi valeat Lgeneratio rectoꝝ benedicetur ꝛ opa eorũ qui sunt recti corde Rectum est aũt cor non resistẽ patri emendãti et credere pollicenti.

hugo Et qꝫ sicut dicitur pũb ꝛ. Benedictio dñj diuites facit. Ideo sequit Lgla ꝛ testimũ bone cõscie. Vñ dicit aplꝰ .ij. ad chor. ꝛ Gloria nra hec ẽ testimoniũ cõscie nre Let divicie virtutiũ q de mãdatis dñi venũt. in domo eius ꝛ in cor

nico et iustitia eius ꝛ de eius micũ sue iustitie manet in seculum seculi ꝛ in ceternum. Supra dixit bona beati nunc ostendit vnde beatus est dicẽs Lexortum est in tenebris lumen rectis corde quia recti et boni in hoc seculo viuẽtes inter peccatores tanqꝫ in tenebris illuminantur spiritualiter a deo lumine sue gre per quã inhabitat mentes fidelium. Et istud lumen est ipse deus illuminãs mentem qui est. misericors. in natura. a miserator. in actu. a iustus Quia semper iusticia cum misericordia concurrit in diuinis operibus.

Augustinu. de eãdem misericors a miserator: sed terret fortasse qꝫ iustus est dominus Nulla desperatione formides beate vir qui times dominum

Cassiodor. Qui illum confitentur habẽt eum misericordem. qui illum contemnũt iustuz sine dubio sustinebũt

Hugo Hic etiam vsiculus de ad uētu mearnationis dñi ꝑt intelligi. quoniaz xp̄s dominus qui est lumen de lumine venit rectis corde qui in tenebris infidelitatis erāt vt ad vtilitatem eorum qui corda sua direxerunt ad deuz per fidem et misericordiam. Quam misericors deus habebat in natura nobis miserator exhibuit in actu quando pro nobis suaz carnem sumere voluit vt tenebras nostras gr̄ia sue miserationis illustraret. Et addit Iustus quia ipse deus factus homo pro homine satisfecit ne dyabolus aliter conqueri posset q̄ iniuste hominem aliter liberando ipse hō ei ablatus esset Cōsequenter ostendit quo mō dei misericordiaz quis conse

Casti. Qui quitur dicens dus hō vt deo acceptus est et hominibus qui miseretur vt qui egētibus de suo largitur et commodat gr̄tis mutuando sua vel comodat quando homo dat paupertibus temporalia recepturus eterna Vnde prouerb. xix Feneratur domino qui miseretur pauperi. Sed licet vtraq; hec ad manuales videātur operas pertinere tamē non solum de pecunia miserendū dic pauperi aspectātibus commodandū: sed de omni beneficio quo indigere cognoscit destitutus vñ impigri debemus facere omne hoc quo possimus alteri pro

hugo viz subuemendo. ficere dando compacie do. delictum condonādo. aut ignorantem docēdo Et etiam qui dei misericordiam consequi desiderat ipse disponet sermones suos vt perficiet opera sua bona que pro se respondebunt in iudicio .s. extremo in quo dominus de operib⁹ misericordie suam tenebit disputationem de qua hꝫ atur. Matthei. xxv. Esuriui: et de distis mihi mā ducare. Et merito vir iustus modo disponet sic quia propter hec in eternum non commouebitur vt nō separabitur a deo cum illis immisericordibus quibus dicetur. Ite in ignem eternum: sed In memoria eterna .s. coram deo erit iust

Casti. qui vocatur ad p̄tus mium ab audicione mala qua dicetur impijs Nō noui vos non timebit Causam subiūgit dicens Paratuz est cor eius sperare in domino vt promissa ipsius percipiat cum illis qui audertas erunt. quibus dicturus ē. Venite benedicti patris mei percipite regnum confirmatum ē. coreius videlicet recte mentis affectus

Nico. in bono per habitum virtutis et gratie

Casti. Dum nulla iam seculi felicitate mollescit. Et ideo despectis terrenis Nycola⁹ non commouebitur a stabilitate virtutis: deo ipsum conseruante donec existens in terra viuentiū despiciat inimicos suos id est spiritus malignos q̄ tunc ab homīe despiciuntur quando de eis habet plenum triumphum Et q̄ predicta meretur homo per opera misericordie ostendit dicens Desperfit

ob amorē dei [debit] liberaliter absq; spe retributionis terrene nō hystrionibus. non adulatoribus non diuitibus. sed [pauperibus] christum representantibus. iuxta illud Mat. xxv. Qđ uni ex meis minimis fecistis: mihi fecistis [iusticia eius] id est merces misericordie quam fecit [manet in seculum seculi] quia premium est eternum.

Cassi. [eternum] id est potestas. [eius exaltabitur] in gloria Glosa Qui enim hic humilis fuerit: ipse ibi potestatem habebit. Consequenter excludit psalmum de impiorum afflictione dicēs Glosa Peccator videbit] videlicet gloriam quā sancti habebūt in futuro [et] tunc [irascetur] ira seipsum eo q; non fecerit hic bona [dentibus suis fremet] in inferno vbi est fletus a stridor dentium.

cass Sicut ille qui se dētibus suis mordet. ac se proprio dolore castigat [et tabescet] in fetoribus in

nico Vbi peccatores fermi torquebuntur nō solum de pena sibi inflicta sed etiā de iusto rum gloria. Grego. sup Lucā. Infideles in imo positi ante diez iudicij fideles super se in regē attendunt. quor gaudia post contemplari non possunt de quib⁹ dicitur sapientie v. Videbunt scilicz gloriā iusto rum a turbabunt timore horribili a mirabunt in subitatione insperate salutis. gementes p angustia spiritus. dicentes intra se penitentiam agētes. Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum

cass Videbūt enim se presumpsisse de gloria caduca. & potestate fugitiua. aliosq; tractitum dnem accipere. et irascentur. Ira iusta: indignatione vera. sed nō pficua temporibus vltionis. Poterant enim ibi non indignari si hic suis vicijs reddderentur infensi. ideo irati Adiecitq; [desiderium peccatorum peribit]

Nico. Peccatores diu desiderant permanere in temporali prosperitate: sed ista seculi felicitas deficit eis in morte Cassi. Nam sicut illic vota beatorum in regno domini plantata florebunt: ita peccatorū desideria in morte fucata marcescāt

Collec. Audientes Ratissimi horribilia gehēne tormenta peccatoribus preparata: omni diligencia studeamus fugere aventura ira iudicis. atq; operibus misericordie illa perpetue felicitatis gaudia que iustis parantur i celo mercari. Nam queq; vnusquisq; pauperibus ob amorem dei largiē in hac: paul dubio multiplicitē recipiet in vita bta. Nec se q̄sq; propter inopiā facultatis frene excuset. cui etiā calicē aque frigide pauperibus largiēti premiū promittat in celo. Et si nulla assit facultas. nil aliud⁹ tñ abfit voluntas. q; nō solū op⁹ sed etiā bonā voluntatē deo coronat. Sicq; postrimo libari a penis eternis q̄ impijs parantur: et puenire ad illā perpetue felicitatis patriam in qua iusti sine fine gaudebunt cum domino nostro iesu christo cui est honor et gloria in secula. s. Amen.

Psalmus cxij

Laudate pueri dominum Titls alle luya sicut supra dictum est ps̃. Cv. Alleluya interpretat laudate dominum. Et ita incipit ps̃ iste Cass. mi textū sb breuitate transcurrens prima parte commonet deuotos vt laudes domino iugiter exoluant a in toto orbe predicare non desinant. Vnde dicit

LAudate pueri dominū. Nycola. Non accipiūtur hic pueri ratione etatis discretione carētes. sed accipiuntur hic pueri pro subiectis a ministris humilibus a puris. sicut Achimelech dixit ad dauid a. Re. xxi. de viris qui cum eo erant. Si mundi sunt pueri maxie a mulieribus manducent. Et hoc modo frequenter loquitur scriptura Cassio. Merito ergo xpc̃ta cõmonet laudes dño dcere cantare. q̃ corde puro ad eas accedūt. qc ecclesiastici. xviij. dicitur. Non est speciosa laus in ore peccatoris. dñm enim laudat qui se probabili actione emendat. hugo Llaudate nomē Sequitur dñi. Opera eius virtuosa p̃dicādo Hoc fecerūt pueri hebreoꝝ dicētes Matth. xxi. osanna filio dauid: Benedictus qui venit in nomine dñi. Sit nomen dñi benedictum. a sicut ē in seipso benedictū sic benedicat a subditis benedictō. ne laudis a grāy actionis Lex hoc. ex quo cperunt homines credere in deum a ipsum laudare Lnunc. im p̃senti La vsq; in seculuz. a sine fine Lsolis ortu vsq; ad occasum. a p̃m omnem extensionem distātie locaLis Jero Vel ab imitio fidei actē vite vsq; ad mortem Laudabile nomen dñi. Nycol. Deinde subdit quare sit laudandum nomen dñi dicēs Excelsus super omnes gentes dominus. quantumcunq; sint magne a diuerse Let super celos. a super angelos qui sūt ciues celestes Lgloria eius. qc de hominibus et angelis ad suam gloriam ordinat a disponit. Ideo subdit Hugo Quis sicut dominus deꝰ noster. quasi dicat Nullus. Lqui in altis habitat. i angelis a in excelsis creaturis videlicet in sanctis: qui sūt alti per vitam a meritum La humilia respicit Nico. per suam puericiam. Lin celo. quia superbientes angelos deiecit. a humiliter sibi adherentes in gloria confirmauit La in terra. Jero. Juxta illud. Super quē respiciam. nisi super humilem a trementem sermones meos. Quare non dixit. in humilibus habitat sed humilia respicit. Ideo: qꝛ vbi respicit ibi habitat. a ibi habitat vbi respicit Calli. Sic in celo a ter. ra humilitas bo placita reperitur. sicut superbia probatur exosa per quam dyabolus cecidit. per quaz homines in tartari penetrali id ē in interiori profundo mergunt. Erubescant elati et

se ipsi acceptā ratione conuincant Nec mirum si dominus ēspiat humiles. qui est etiaz ⁊ Suscitans a terra ⁊ hoc est a desideriis terrenis ⁊ imopem ⁊ a virtutibus carentem ⁊ a de stercore ⁊ a vicijs carnis ⁊ Erigens ⁊ per suam gratiam ⁊ pauperem ⁊ sicut erexit filium prodigum cuius omnem substantiam spiritualem ignis luxurie consumpserat vt haberetur

glo. Ad q̄d erigit. ⁊ Luce. xv. UT collocet cum cum principibus ⁊ cum angelis ⁊ cum principib⁹ populi sui ⁊ id est cum apostolis. Ad hoc enim erigit pauperem vt addat eum ordinibus celi: qui sunt ex angelis a hominibus.

Cassio. Cum ipsis enim collocātur: qui post peccata deo largiente probabili conuersatione deo placuerunt. Hec omnia operatur dominus deus noster

Nico Lui habitare facit sterilem ⁊ gentilitatē priusq̄ idolatrie deditam non proferētem opera bona. Hanc conuersam per apl̄orum predicacōnem habitare facit

Hugo ⁊ in domo ⁊ in ecclesia catholica de iudeis a de gentibus collecta. quam facit ⁊ matrez filiorum ⁊ multorum videlicet fidelium

Cassi. ⁊ letantem ⁊ partu a nutu mero fitate sanctorum. inē quos in illa beatitudine celesti primum locum tenent apl̄i. scōm prophete. tertiū martires. quartus infantes post baptismū rapti. quartum virgines. sextum recte penitentes. Hoc videtur apl̄s notare cuz dicit. Alia claritas solis. alia claritas lunē. ⁊ alia stellarum. Et alibi Stella differt a stella in claritate: sic erit a resurrectio mortuorum

Coll. Nos igitur carissimi deuota mente oremus dominum vt per suam gratiam nos in presenti sic illuminare dignetur quatinus hic sancte conuersationis operibus laudare cum sanctis omnibus in futuro laude perhenni glorificare mereamur ipsum dominum nostrum ihesum christum qui est benedictus in secula seculorum Amen.

Psalmus cxiij.

In exitu israhel de

Titulus Alleluya **Nicola** In isto psalmo mutat propheta in deos litteraliter ad laudandum deum et recolendum dei beneficia sibi facta dicens

⁊ In exitu ⁊ viz populi ⁊ israhel de egypto ⁊ de quo exitu habet exodi xiij ⁊ domus iacob ⁊ eiusdem populi descendētis de iacob q̄ alio nomine dictus est israhel gen. xxxij. ⁊ de populo barbaro ⁊ id est de populo egypti. Omnes enim populi dicuntur barbari exceptis hebreis grecis a latis q̄ alia ydiomata dicuntur barbara

Glosa Ac si dicat cuz populus israhel exiret de egypto. Tunc ⁊ Facta est iudea sanctificatio eius ⁊ sanctificatus est ps̄ ille in iudea ⁊ in terra promissionis colendo verum deum que terra ante erat per idolatriā pollu ta ⁊ et israhel potestas eius ⁊ ille populus israhel factus est potens

in illa terra: qui in egypto fuerat
seruꝰ. ¶Mare. ¶.s. rubrum ¶vidit. ¶id
est ad modum videntis obediuit ¶
a fugit. ¶quia se in partes diuisit
vt populus israhel trãsiret sicco pe
de. sicut dicitur exo. xiiij. ¶iordanis
conuersus est retrorsum ¶ Mi. hoc fuit in exi
tu israhel de egypto. ¶id est cristiani de tenebris peccatorum ante cuius oculos timor dei est ¶domus iacob. id est eiusdez populi christiani luctantis contra vitia a exeuntis ¶de populo barbaro id est de peccantium numero. ¶
¶Facta est iudea sanctificacio eius. Hugo
¶ sanctificatur in confessione qua purgatur. Nam iudea confessio in
virga bis silicem id est lapidez ex quo exuit ignis. tuthonice id est
leye Egresse sunt aque largissime de quibus omnibꝰ laus a gloria
est deo soli attribuenda. Vnde sb
ditur ¶Non nobis domine nõ no
bis. et Coll. Cetera plana sunt
cetera iuxta litteram vsqz
in finem psalmi. ¶Et quia sicut
Apostolus ait hec in figuã contin
gebant illis. scripta sunt autez ad
correctionẽ nostram in quos fines
seculorum deuenerunt. Jero Psalmꝰ iste
vocem continet prophete oñentis vt quei his
hystorice narrantur. spiritualiter
dicta intelligantur. Cass. Est enim intẽ
tio psalmi istius vt ab initio hebraici populi p
magna miracula christum mũdo
missum nunciaret. per quorum mi
raculoruz similitudines hodie vnũ
quemqz literari approbat christianum. nicolaus Exponi
tur ergo
hic psalmus moraliter de dei bene
ficio exhibito circa quemlibet cri
stianum de peccatis egressum hoc
modo.

¶In exitu israhel de egypto ¶id

terpretatur. Israhel potestas eius Israhel videns deum interpretatur. Acsi dicat. habendo deum pre oculis a cognoscendo q̄ omnia videt: efficitur potens ad resistendum diabolo a ad bonum faciendum Vnde Aug⁹ ait. Magna nobis indicitur benefaciendi necessitas cui⁹ ante oculos versamur iudicis cuncta cernentis. Vnde dicit q̄dam hos versus Cui⁹ quid turpe facis quod me spectante rubores Propter hoc dixit dauid s̄ Proui debam dominum in conspectu meo semper. Hoc etiam notat cui⁹ subdit Mare .i. peccator mundanus

Cassi. qui more undarum tumidis cogitationibus fluctuat. vidit Hugo deum iudicem suum oculo cordis a fugit de peccato ad deum Iordanis interpretatur riuus iudicij per quod significatur peccator qui se iudicat a humiliat. Hic cognoscens peccata sua conuersus est retrorsum .i. consuetudinibus suis prauis ad deum. Et de ista conuersione Montes .i. prelati qui excelsi esse debent per altitudinem vite: sicut sunt per culmen dignitatis aptatis. Hinc exultauerunt vt arietes .i. quia gregem suum ad caulas domini diuino auxilio perducunt a colles .i. minores sacerdotes exultant etiam de conuersione peccatorum q̄ sunt sicut agni ouium .i. ideo simplices edocti a prelatis a pastoribus magnis Quid est tibi mare .i. est peccator q̄ fugisti. a peccato ad deum a tu iordanis .i. penitens quia conuersus es retrorsum. Cur vestras consuetudines dimisisti. Vnde vos Montes exultastis sicut arietes .i. protegentes a ducentes gregem suum a colles sicut agni ouium. Prophetа per seipsum interrogat et sic respondet dicens A facie domini mota est terra .i. a respectu diuine misericordie peccator conuersus est a terrena sua conuersatione ad penitentiam a facie dei iacob .i. quia ipse est deus luctantium contra vicia. Nam iacob interpretatur luctator vel luctans. otiosi vero qui non luctantur contra vicia sed se eis subiiciunt habentes deos alienos vt sunt luxuriosi a gulosi. de quibus dicit apostolus ad philippenses iij. Quorum deus venter est Qui conuertit petram .i. duram cordа peccatorum in stagna aquarum .i. id est in abundancia lacrimarum. sicut de Petro negante dominum. et de Maria magdalena. ac aliis multis legimus a et rupem in fontes aquarum .i. Sed q̄ quisq̄ deflet peccata sua hoc non habet a se. s̄ a diuina gratia. Vnde subditur Non nobis domine non nobis .i. sed nomini tuo da gloriam

Cassio Cuius gratia penitemus. vnde subditur Super misericordia tua a veritate tua .i. predicetur tibi gloria a nō super opere vel merito nostro. q̄si dicat Quia conuersi sumus: de tua misericordia est a q̄ agimus penitentiam. veritas quidem est a iustitia q̄ deli

cta corrigit non tamen est nostra veritas sed tua qui operaris in nobis velle et perficere pro bona voluntate. sicut dicit aplus ad philip. ij. Et hec facis domine. Ne quando dicat gentes vbi est deus eorum. Cassi Ideo dominus rogatur pstare fidelibus dona misericordie ne impij habeant occasionem blasphemandi. Petit ergo nefandam imputationem amoueri quam in isto seculo patiuntur celeberrime christiani. Nam quotiens martirum corpora diuersis supplicijs affliguntur ipsa vox est tyrannorum a gentilium Vbi est deus eorum. quasi deus non possit eripere quos vt coronet: tormenta patitur sustinere. Respondeant fideles ipsis peruersis a infidelibus a dicant. Deus autem noster Aug Non in celo vbi solem a lunam videt gentiles videlicet opera dei que coluit sed in celo furtum quod transgredit omnia corpora celestia Cassi Vbi magis relucet sua potestas. veritamen se extendit ad ista inferiora. Quia omnia quecunque voluit fecit. Cassi Vt cum omnipotentem agnoscas: duxit effectum siue voluntatis ostendit. Deinde ad litteram irridenda dicit ydola que ad humanitatis formam sunt composita a corporeis sensibus carentia. Sed quia vt dictum est hec litteraliter manifesta sunt Ideo iuxta moralem sensum est intelligendum hoc quod subditur

Hugo Simulacra gentium id est hominum gentilium

tem a bestialiter viuentium. Argentum a aurum. hoc verum est de auaris a auaris. quia auaricia est idolorum seruitus vt dicat Aplus ad eph. v. Ipsi enim adorant et colunt et super omnia diligunt aurum a argentum. Opera manuum hominum. videlicet pecuniam. Nam sic dicat beatus August. Quod quisque plus diligit: deus eius est. Os habent a non loquentur. confitendo peccata sua. Oculos habet. aptos ad vanitates Nico a non videbunt. celestia sed terrestria. Aures habet a non audient. diuina mandata saltem ad operandum. Nares habent. id est discernendi sensum. Et non odorabunt. eligendo bonum. Manus habent a non palpabunt pedes habent a non ambulabunt. in via morum. non clamabunt in gutture suo. deuote orando. Similes illis fiant. in pena. qui faciunt ea. id est qui eos ad hoc inducunt. et omnes qui confidunt in eis. id est in predictis diuiciarum simulacris

hugo Consequenter ypocrita ostendit vanitatem christiane religionis dicens. Domus israhel id est ecclesia fidelium christianorum. speravit in domino. a non in auro vel diuicijs terrenis. Et ideo adiutor eorum. in bonis faciendis. a protector eorum est. in malis vitandis. Domus aaron speravit in domino adiutor eorum a protector eorum est Cassio Ps prior te versu gualiter dixit. Ypocrite nunc de sacerdoti

bus decora iteratiõe reteruit vt ex celsus ordo pontificum: nõ in generali commemoratione sed speciali preconio laudaretur. Aaron enim in populo iudeorum primus sacerdos electus ẽ. cuius commemoratione ipse ordo merito declaratur.

Hugo Et ne spes omnium fidelium christianorum presumptio videatur oĩdit q spes eorum non est sine timore dicens ⌊Qui timent dominum⌋ timore filiali ⌊speraue rũt in domino⌋ ‖ Nycol. spe formata caritate. que est expectatio future beatitudis ex meritis a gratia proueniẽs. propter quod ⌊adiũtor eorum et protector eorum est⌋ quantum spectat ad salutem. ideo possunt dicere ⌊Dominus memor fuit nostri⌋ nobis bñ faciendo ⌊a benedixit nobis⌋ in spiritualibus bonis nos multiplicando ‖ Hugo ⌊Benedixit domui israhel⌋ videlicet omni populo xpiano ⌊benedixit domui aaron⌋ ordini videl3 sacerdotũ. ⌊Benedixit oĩb9⌋ deũ colentibus ⌊qui timent dñm pusillis ci maioribꝰ⌋ saltem bñdictione finistre cunctis bona temporalia largiendo Vñ sapie. vi. dicit. Pusillũ a magnũ fecit ipse a equaliter est ei cura de oĩbus. Congaudens ꝓpheta benedictionibus fidelium qui sunt in statu gratie optat eis benedictionis augmentũ dicẽs ⌊Adiiciat dominꝰ⌋ ad hoc bonum q̃ habetis iam ⌊super vos. suã gratiam augmentando ⌊super vos. meritum multiplicando ⌊a super filios vestros⌋ v sup imitatores vros: quos vlo doctrine aut exemplo bone vite genuistis vel sup opera vestra que per desiderium deuotiõis ac qui**sistis** **nico.** ⌊Benedicti vos domino. per consecutionem gracie in presenti a glorie in futuro ⌊qui fecit celum a terra⌋ propter quod potest dare suã benedictionem in presenti vita. que per terram designat. Et benedictionem glorie in futuro cui dicet. Venite benedicti patris mei percipite regnum. que per celum signatur. Quod adhuc amplius declarat dicens ⌊Celum celi domino. hoc est celum empireum quod est supra firmamentum competit specialiter domino qui a ibi magis relucet sua gloria in angelis sanctis ⌊terram autem dedit filijs hominum ib est habitatiõi eorum in vita psenti in qua fidebite viuant at q̃ deuiciunt assumuntur ad habitationem celestem cum angelis. sm q̃ dicitur Mathei. xxij. In resurrectione erunt sicut angeli dei in celo.

Postq̃ ostendit q deus est colendus. consequenter ostẽdit de quibus. a loquitur de cultu meritorio dicens ⌊Non mortui laudabunt te domine. quia amplius non facient opa meritoria ad laudez tibi ad meritum sibi. q̃ sunt extra statum merendi ⌊nec q̃ omnes qui descendunt in infernum. quia non ẽ in inferno deo laus sed magis blasphemia. Sed nos. fideles christiani qui viuimus. habentes fidẽ in vita presenti ⌊benedicimus dño meritorie q̃ status meriti durat vsq̃

ad mortem ¶Iero. Ex hoc scilicz tempore quo incepimus intelligẽ bonum et malum ⌊nunc⌋ ¶Nyco laus viuentes ⌊a vsqz in seculũ ⌋id est q̃diu hoc seculuz durabit. quia tunc deficiet tempus meriti: permanebit tamen laus sanctoz in patria sicut in psalmo. lxxxiij. dictum est. Beati qui habitant in domo tua domine: in secula seculorum laudabunt te ¶Cassiodo. Commonemur in hoc psalmo per similitudinem veteris populi vanitatem a concupiscentiã huius mũdi quasi egiptiacam dominationẽ relinquere vt possimus ad terram promissionis christianitatis itinere peruenire Festinemus intrepidi. aduentu enim domini aduersitates nostre solute sunt. mare id ẽ amaricudo peccatoruz fugit a fidelibus. Jordanis: retro timore: conuersus est. Simulacra gentiuz q̃si metalla insensata contempta sũt. domini nostri gloia vbiqz celebratur a predicatur. a id iuuante domino psalmoruz virtutes studiosissime perquiramus quomodo se fidelib9 aperiunt a incredulis semper abscondunt ¶Collector Domina nobis eterne rex glorie archana sacre scripture fidelit intelligere vt per ea tue voluntati inesse at obediamus qui es benedictus in secula seculorum Amen

Psalmus Cxiiij

¶Dilexi quoniam exaudiet dominus vocem orationis mee. Titulus' Alleluia. Expositio eiusdem presentis in ps. ¶Hieronim? Hic psalmus vocẽ continet fidelis anime a deo peregrinantis in regione viciorum sicut ille filius prodigus de quo loquitur Luce. xv. Qui post longos labores a errores ab eo suscapitur ¶Hugo de hac reductione de viciis ad virtutes. a de ipsa peregrinatione ad requiez fidelis anima gratias agit dicens

Dilexi ⌊non dicit quid adminuendum q̃ nihil est diligẽdũ nisi deus aut propter ipsum ¶Nyco. ⌊quoniam exaudiet dominus ⌋id est exaudiuit ⌊vocem orationis mee⌋ futurum pomit pro preterito qui modus loquendi frequens ẽ in prophetijs. et maxime in cantibus metrice scriptis qual est psalmus iste in hebreo. ¶Et licet deus sit de se diligendus. tamen cum exaudit deprecantem occasionez sibi dat vt feruentius eum diligat Vñ subditur. ⌊Quia inclinauit dominus aurem suam mihi⌋ exaudies me. in preterito. septus sicut a hic propheta loquitur de deo more humano. Vnde auris inclinatio non est aliud q̃ exauditio ⌊a in diebus meis inuocabo⌋ sperans exaudiri in futuro. ⌊Circumdederunt me dolores mortis ⌋id est tentationes peccati mortalis ⌊et pericula infernii ueneruntme⌋ nisi a te domine fuero adiutus in temptatione ¶Iero dolores mortis id est male cogita

tiones sunt pericula inferni Opera mala sunt quãdo anima cogitat a peccare desiderat vicina est morti.

Hu Et hec pelcula inferni cupiens euadẽ [tribulacões in corpore per multas huius vite penalitates [a dolore] [cordis [in uerni] id est pro bona mutatione reputauit tanq̃ remedium contra dicta inferni peri Gre. Sancti pecula. Vnde ait nas tẽporales libentius tolerant: quia per eas euadere non formidant eternas Ipse autem pene cogunt hominez ad deum refugere a ab ipso auxilium postulare. Vnde subdit [a nomen domini inuocauit] qꝫ Joel. iij dicitur. Omnis q̃ inuocauerit nomẽ dñi saluus erit. Fidelis itaq; enumeratis passionib9 suis exclamat ad dñm vt aia eius a peccato tuz p fundibitate liberetur dicens [O dñe libera animam meam] de corpore mortis huius in quo sicut in carcere captiua tenetur. Vnde dicit apostol9 ad Ro. vij. Infelix homo q̃s me liberabit de corpore mortis huius. Hanc autẽ liberationẽ firmiter sperãs subiunxit [misericors dñs] hugo quia mediator autẽ fuam mihi [a iust9] quomã corripuit a castigauit peccatorem ad veniam reqrendam [a deus noster misereatur] flagellando filium quẽ Hu recipit. Vnde Aug. ait Magna misericordia est in pñti misericordiã nõ ose qui [Custodiens parvulos] [humiles [dñs] tanq̃ pastor eximius q̃ gregem suũ ab incursione diaboli defen Jero dit Si quis magnus e a superbus; hũc nõ custodit dñs (hugo. Et quia dominus humiles custodit Deo [humiliatus sit] in penitentia a flagellis eius [a] [sic] liberauit me] a laqueis diaboli Vnde legitur in vita beati Antonij qꝫ ostensi fuit ei laquei multi a stupefactus quesiuit. Domine quis euadet omnes istos laqueos. Et responsum est ei. Humilitas sola Cum autem liberat9 est homo a peccatis tunc debet vacare deo a sibi Vñ bñ addit (O Jero Mund9 iste locus tribulationuz est a lacrimarum vbi nusq̃ est requies. In deserto sunt scorpiones. in mari pyrate v raptores a tempestates. in ciuitatibus oculus meretricis qui ẽ perditio hominis Nico. Requies tua ẽ in deo. teipsuz conuertere per gratiarum actionez in quo solo mens humana quietatur sm qꝫ dicit Augus. in li. confes. Inquietum est cor nostrum donec quiescat in te [quia dñs benefecit tibi] liberans te a periculo ḡuis peccati vnde subdit [qꝫ eripuit aiaz meaz de morte] [a peco qd est mors aie. Et per hoc [oculos meos a lacrimis] quas oportet fundere pro Jero peccatis Ploraui ad tempus vt in sempiternum gaudeam. Qui in presenti non plorat: in futuro lacrimabit. Vnde saluator ait. Ve vobis qui nunc ridetis: qm flebitis (Hycol Quomodo ãt anima liberata sit a

mortē declarat dicens Lpedes meos Jmqnam eripuir La lapsu J vt nō caderem in foueaz peccati deuia iu stitie. atz p hoc Lplacebo domino J

Ieno Quare nō dicit iust⁹ pla ceb. Rñdet qz non pt hic ee pfect⁹ Videor hoīb⁹ ee iustus a scio qz opa bona nō habeo. videor hoīb⁹ esse saīs et ociosa mea non ē qz opa bona non habeo. Ego aūt nouī cōsciam meā scio qualib⁹ co gitacōib⁹ cor meum fluctuat. scio quāte ñ libidines vemūt. video a liā legē repugnātez menti mee a captiuātē me in lege peccī. Nolo co gitare mala a tñ cogito: qa inuit⁹ et captiu⁹ in malā cogitacōem tra hor. Ergo dico. Ab occultis meis mūda me dñe. propterea nūc lōgo sermone vsi sumus qñ in pñti seculo perfectus iustus nemo pt esse. quia nemo mundus est a peccato Nec si vnius diei fuerit vita eius super

hugo Isti autem vltimi tres versus magis proprie expoñ pñt anagogice id est per locutionē de supernis de ipsis morientibus morte corporis qui tunc pñt dicere: Conuertē anima mea in requiem tuam Hoc est in vitam eternam. quia dñs benefecit tibi. remittendo peccata tua. et te ad gloriam eternā vocando. Quia eripuit animam meam de morte. de qua dicit apoc. ñ. Qui vicerit non ledetur a morte secunda. oculos meos a lacrimis. quia in vita eterna nō est luct⁹ sed gaudium. pedes meos a intellectus et affectus animi mei a lapsu. quia in christo fundati sūt eterna securitate. Placebo dño in regione viuorum sine fine gratias ei agendo in patria celesti que est viuoꝝ re gio.

Cassiodo Salutaris psalmi istius intentione tractata contra mūdi dolores. animi fortitudie delere ei obicere. Non enim abiciendus est dolor qui perducit ad requiē: nec durus estimandus est fletus: qui eterna gaudia subministrat Intendamus nō ad hoc quod patimur. sed quod speramus: quia tēporale malum sine dubitatione mollescit cui⁹ prosperrimus intenditur finis. Rogemus ergo omnipotentiam christi vt per ipsius adiutoriuz illa nobis non fiant aspera que nunc videntur austera. Ipsi profecto in regione viuorum placebim⁹: si in hoc seculo mortificare nostra corpora pro ipsi⁹ amore festinemus. Cui cū patre et sancto spiritu est honor et gloria in secula seculorum. Amen.

Psalmus Cxv

Credidi propter quod locutus sum. Titulus Alleluia

Cassi. Per totum hunc psalmum innuctorum martirum verba referuntur. Vnde populus ille martirum reuerendum orbem recte fidei seruans. ait

Credidi propter quod locut⁹ sum. Prius se dicit credidisse. a postea fuisse locutum: qa post

veram fidē sancta debet venire cōfessio

hugo Nec sufficit fides mi si sequat cōfessio qñ oportet. vñ Luc. ix. Qui me erubuerit vidēlicet cōfiteri vel sermones meos: hunc filius hoīs erubescet cū venerit in maiestate sua: ex qua cōfessione fidei Ego āt hūiliatꝰ sum nimis ℞ multas ebulacōnes passus sum a tyrannis. Et dicit nimis ad denotandū immensitatē torū mē torum in quibꝰ ex hūana infirmitate pauebant

Cass Et ne ēs pu sancti mēs taret hāc veram fidei cōfessionē viribꝰ mortalium applicandā cui ppria a infirma humanitas pfitet. dicens Ego dixi in excessu meo ad superna cōtemplationē p excessum mentis eue ctꝰ qñ aīa a sorde corporea purgata causas rez manifestis speculationibus intuet. Mēte igit rapta ad eterna dixit omnis homo mēdax

Aug Quantū em ad ipsum hominē ptinet mēdax est sicut petrus: qui de se p̄sūpsit nō negare dominū mēdax inuentus est

Iero Quid em veritatis pt eē in hoc mundo: cui vmbra sit vita nra sup terrā. Cas. Qua ppt hec nos regula certa constringat vt qñ carnis fragilitate mēdaces sumꝰ nām esse fateamur: quā do veraces. dims munibꝰ applicēꝰ Iero. Vez dicit dauid an mētiet. Si vo est oīs hō mendax. et hoc qd dicit oīs hō mēdax. vez est. ergo et ipse mētitur a vēū dicit Inuenerūt em pbi sua deceptione palogismos ppa arte: quōm eodem sez

monea vera quis dicat et mentiatur ppter qd dicit apls. Videte ne quis vos seducat p philosophiam et vanam deceptionez hoīm Qui dii hoīes sumꝰ mētimur: qñ futeriꝰ diij desinemꝰ mētiri. Si qs ses ē deꝰ effici et desimit eē hō carnalia sapiēs et amās a iaz non mentitur hō. pcō suo mendax. dono dei veraxet iō iā nō hō Hoc itaq cōfidēs deuotus po pulꝰ fidelīū et videns grā dñi se factū veracē cōtēr subiugit dicens Quid retribuā dño p oībꝰ que

Hu. dīs p̄mo tribuit mī buit nobis corpus et aiam i creacōe: a retribuit vitam tribuit nob semetipm i creacōe factꝰ hō. cēsus alapis. iiii dici tradit. flagellis vtberatꝰ acrucifixus. Hec fuit rebucio. ifata ebutio. Quid reddā p illa. sequit Calicē viz passionis et mortis. et hoc q ad mēs Ac si dicat Christus pro nobis passus est: et ego pro nomine eius paciar. Aliud nō habeo quod ei retribuam Vel calicem ℞ corporalis pēitencie austeritatem. Vel calicem sanguinis salutaris ℞ cristi ihesu In hebraico ita habetur Calicem ihesu accipiam. neq hoc qd offeram a mortis calicem aut pēitencie hostiam. est mee virtutis sed gracie dei. propter qd In omen dominī inuocabo per hu milem oracionem. eius gratiam et misericordiam postulando

Nicolaus Vota mea domino reddam implendo promissiones deo factas

laudis ⁊ mactando me ī pēnitētia cum gratiarum actione. Et nomē dñi inuocabo ⁊ ne de tuis beneficijs mihi collatis fim aliquādo ingratus.

Cassi. Notandum aūt q̄ iste versus tantam virtutē credibus est habere vt a nonnullis hominib⁹ dicere tur posse peccata dimitti si eūz in fine vite sue certa confessione congeminēt

Hugo Iste autem fidelis gratiarū actionem ēplicans subiūgit. Vota mea domino reddam in cōspectu omnis populi eius ⁊ videlicet in atrijs domus domini ⁊ hoc ē in sancta ecclesia militante: que ē domus orationis in ipa persoluam que promisi domino. Et dēin de laudabo te domine in medio ierusalem ⁊ o ierm celestis patria in qua diruptis vinculis humane fragilitatis sācti eterne pacis visione fruun

Collector Rogemus tue dominum Jesum vt pē suam gratiaz compressō in nobis bello carnali: caritatis sue nob pace largita: filijq; sui effecti ierusalem celestis et si nō meremur martirio coronari saltem in studijs similibus possimus inuenire et post huius vite terminum misericorditer adiungi ipsi domino nostro Jesu christo. Cui cum patre a spiritu sancto est honor a gloria in secula. s. Amen

Psalmus Cxvi.

Laudate dominum omnes populi eius ⁊ vt exemplo meo alios prouocez ad laudem dei iuxta illud Mat. v. Sic luceat lux vestra coram hominibus vt videant opera vestra bona a glorificent patrem vestrum qui in celis est. Laudate dominum omnes gentes. Preciosa in conspectu domini mors sanctorum ⁊ eius quia per illam veniunt fideles ad regnum celorum. Nam Sapientie. x. Justus si morte preoccupatus fuerit: in refrigerio erit. Laudate eum omnes populi. O domine ⁊ profiteor conditionem meam ⁊ quia ego seruus tuus sum ⁊ emptus a te dempti⁹ sanguine tuo ⁊ ego seruus tuus ⁊ per susceptionem baptismi: in quo seruire tibi promisi. Et filius ancille tue ⁊ id ē ecclesie que ecclesia quia seruit hic humiliter: dicitur an

hugo In futuro erit illa sponsa q̄ndo erit ē in amplexu sponsi christi. Et quia in martirio dimittūtur omnia peccata ideo subiungit. O Irrupisti vincula mea ⁊ id est peccata quibus ligabar iuxta illud prouerb. q̄nto fumibus peccatorum suorum constringitur

Jero Qui cuiq; sancto quiesc̄. morie sua morte. qui misericordias operatus est. licet sit sanctus: a fecerit signa: demones eiecerit: nō vadit secur⁹ ad dominum. horrescit eius conscientia quando videt dominuz martirem autem a si post baptismum peccauerit. tamen ex secundo baptismate martirij ablutus secur⁹ vadit ad dominum.

Hugo Et accepta a te domine peccatorum meorum remissione ⁊ tibi sacrificabo hostiam

LAudate do
mynum. Pro titulo pmittitur huic psalmo Alleluia quod sigt laudate deū In hoc enim psalmo inducunt omnes populi tam iudei qꝫ gentiles ad laudē dei de aduentu ipsius christi qui instituit vnam ecclesiam de iudeis a gētibus ad dei gloriam a honorez. a hoc modo allegat apls scripturas huius psalmi ad Rom. xv. dicens. Dico enim ipsum Jesuz christum ministrum fuisse circumcisionis id est populi iudaici Et iterum Laudate dominum omnes gētes. a magnificate eum omnes populi quod accipitur ex principio huius psalmi. Ista autem preuidens dauid in spiritu ait.

LAudate dominum omnes gētes id est omnes gentiles ad fidem vocando Laudate eum omēs populi. Jero qui ex iudeis fuerūt li. conuersi. quod titulus ille prenunciauit quem sup crucem dominicam Pylatus posuit criptuz hebraice grece a latine. ad denotanduz qꝫ christus essz rex tam iudeorum qꝫ gentiuz ad eius fidem venientiū qui hic ad christū laudandum. Nico Et nota qꝫ inuitantur gentiles p ponit iudeis hic. Quia pauci de iudeis primo crediderunt. a multi de gentibus sm qꝫ dicit apls ad Roma. xi. Cecitas ex parte cōtigit in israel donec plenitudo gentium intraret vt sic omnis israel saluus fieret. quia iudei conuertēdi circa finem mundi. a ideo hic inuitant ad laudem post gentiles. Cuius rationem subdit dicens Quoniam confirmata est super nos. ia iudeos qꝫ gentiles conuersos misericordia eius. Loquitur de futuro per modum preteriti propter certitudinem prophetie. Hugo Dec dñi misericordia fuit in eius incarnatione. a confirmata est in eius passione. Vnde dixit. Joh. xix. Consummatum est. a veritas domini. id est ipse christus qui dicit de seipso Joh is xiiij. Ego sum via veritas a vita. manet in eternum. Sm qꝫ dicit apls ad hebr. xiij. Jesus autem heri a hodie. ipse a in secula. Vel veritas domini manet in eternum in eis que promisit iustis: siue in eis que minatus est impijs. Casti. Paruus qdez psalmꝰ plenissima breuitate conclusus est. Quid enim amplius potest dici qꝫ vt creatoꝛ debeat toto orbe laudari. O dulcis animiranda psalmorum diuersitas. mō paucis sententijs salutaria dicere: modo magnalia diffusa oratione narrare: vt tediosa mōlitas nec in ipsa cura sustineret fastidium cui prestat amena varietas appetitum. Etiam per hoc nobis futuri regni status signatur vbi diuersa merita sanctorum pro actuum qualitate fulgebunt. cuz tamen omnibus vna beatitudo a suauitas eterna prestetur. Ieronim Nos igitur supplices deprecemur vt se laudantibus tribuat efficaciaz. a confirmet

super nos misericordiam suam mit
tens in nobis spiritum sanctum q̃
exurens noxia illuminet profutu
ra. Cui cum patre a spiritusancto
est hon̄or a gloria in secula seculo
rum Amen.

Psalm⁹. Cxvij

Confitemini domi. Titul⁹ Alleluya patet eius expositio in Cv. psal.

Hugo In precedenti psalmo egit propheta de cōfir macione misericordie dei. In isto ostendit p quid fuerit cōfirmata videlicet per misterium icarnatio nis a passionis christi. Est enim B psalmus vnus eorum qui dicunt de primo aduentu christi

Mic. Vnde saluator Matb. xxi loquens de seipso iudeis reprobando allegat litteram hu ius psalmi dicens eis Nunquid le gistis in scripturis. Lapidem quē reprobauerunt edificantes hic fa ctus est in caput anguli. Item ac tuum. iiij. Petrus ostendens pri cipibus sacerdotum christi glori ficatōnem post eius passionem de eo dicit. Hic ē lapis qui reproba tus est a vobis edificantibus qui factus est in caput anguli Et non est in aliquo alio salus. Ex quib⁹ patet p psalmus iste ad litteram loquitur de

Colle. Presertim christo ab illo loco lapidem quem reprobauerunt iu prabicto a citra potest idem psal mus moraliter exponi

Casti. Fidelis itaq; populus peccatorum nexibus absolutus in prima parte geneā liter hortatur ad laudandū dominum cum dicitur

Confitemini dño. Hugo cōfessione laudis a xpō hoc domino quoniam bonus. In se naturaliter a etiam quoniam bonos nos facit per suam gratiam

Augu. Non potuit laus dei breuius explicari q̃ vt diceretur quoniam bon⁹ Quid sit grandius ista breuitate nonvi deo. cum sit proprium deo q bon⁹ est. qm̄ in seculū misericordia ei⁹.

Hugo quia semper subueit deuote eum requiren tibus Et quia qui in hac vita non requirit misericordiam dei preue niendo: certe in futuro non mueiet eam sed potius iram propter qd subditur. Dicat nunc. a. in presē tivita dum adhuc tempus est me rendi. Iset. idē populus christia nus videns deum per fidē. quoniam bonus quoniam in seculū mi sericordia eius. quia post hanc vi tam tribuet bonis misericorditer vitam eternā. Et si communis po pulus christianus debet dominū laudare multo fortius sacerdotes a ministri ecclē Vñ subdit. Dicat nunc domus aaron quoniam bo nus est dominus: quoniam in secu lū misericordia eius. In his duo bus versibus ponitur domus p fami

Mico. Et quia non ē spe lia ciosa laus in ore

pecatoris ecc. xv. Ido circa predi
dos ad laudē dei mutatos ostēdit
quoꝝ laus est deo accepta dicens
Ocant nunc qui timent dñm
timore filiali q timent offensā pa
tris qm bonus qm in seculū mia
eius. q gratis mie sue dona ꝛcēdit
deinde adducit rōnes inducentes
ad dei lau **hugo** Os tribula
dē dicens. tione cordis
vel corporis inuocauī dñm pe
tē do auxilium a exaudiuit me in la
titudine dñs Hoc fit qñ in ẽbula
tionib⁹ pacīaz prestat. a in latitu
dine. hoc est in spe premiorū ekno
rum suos fideles ꝛfortat Nec tm de
tribulatione liberat dñs fideles su
os: sed adiuuat i tomis pficiendis
vnde subdit. Oñs mihi adiutor
non timebo q̄d faciat m homo id
est q̄libet inimic⁹ carnalis q visua
liter religiosorū ppositū psequit.
Oñs m adiutor a ego despiciaz in
micos meos videlz mundū carnē
atq; dyabolū. Mundū quē detem⁹
despicē ppter suā vanitatez. dyabo
lum ppter sui maligmitatem. carnē
ppter sui vilitatez. Et q hi inimici
non hūano s dei auxilio deuincun
tur. Ideo **Nico** Bonum est
subdit . ofidere in dño
qui nō deficit in nūtate q̄ cōfidē
i homie qui mihi ex se pt Vñ Jere.
xvij. Maledict⁹ vir qui ofidit in ho
mine a ponit spem carnez brachij
sui a dño re **iero** Bonū est
cedit cor eius . sperare in do
mino qui vitam largit eternam.
Spes em est certa expectatio futu
re bitudinis. q̄ sperare in prīca
pibus quoꝝ potestas cū hoc mū
do labitur. **Hu** Omnes gē
uanescit . tes a oia vi
cia que faciūt homies gētiliter viuē
circuierunt me obsidētes me tē
ptatione a in noie dñi hoc est in
auxilio domini fugati sunt a me in
fultus demonioꝝ q̄ vltus sum in
eos amputando capita eorū. hoc
est pmos motus temptationum.
quia eis non prebui consensum.
Circūdantes circumdederūt me
s. in fultus viciorum tam cogita
tione q̄ locutione et in noie dñi
vici eos quia vltus fū in eos vñ
dictam p mortificationem carnis
de eis faciendo Circumdederunt
me sicut apes q̄ vicia et temptati
ones vicioꝝ p tenderunt in delecta
tionē melle am a dulcem. s conside
rauī finem quō pungunt p eterne
mortis obligationē. sicut apes pe
runt mel in ore. a aculeū in cauda
quo pungūt. q̄ multi sunt q̄ bene
dicunt q̄ peccata ita pungūt: s tñ
de se ofidentes non curāt vitare oc
casiones ex q̄bus surgunt tempta
tiones ardentes in concupiscentia
Ideo subdit a exarserūt sicut ignis
in spinis q̄ dicat. Nō pt esse q̄ vi
tetur pccm si occasiomib⁹ q̄s se ex
ponat ppter q̄d dicit ecc. ix. Auerte
faciem tuā a muliere compta. pro
pter speciem mulieris multi perie
runt. a ex hoc ꝛcupiscētia q̄ ignis
exardescit in cogitacōne Mpul
sus a temptacōne euersus sum
non valēs per me resistere tempta
tiōni vt caderē si pccm a dñs sus
cepit me Iero. q̄a ofidens in

in eum: ipsum solū adiutorem q̄si
ui. Ipse
Hugo Fortitudo
eñ est mea p quem
fortis fū in bello ↄtra vicia ℒa laus
mea ⌋ qz p bonus: castꝰ: humilis
sum hoc est ab ipso qui me lauda
bilem fecit ℒa factus est m̄ in salu
tez ⌋ p quē seculi huiꝰ pericula eua
dere valeo ℒa eternā vitam adipisci
Ipse eñ est fortitudo ℒa laudatio ℒa
salus eterna beatoꝝ a quo sancti
magnuz habent gaudiuz Jō sb̄dit
Vox exultationis ⌋ spūalis ℒa sa
lutis ⌋ ℒ p salui facti sunt · est ℒi ta
bernaculis iustoꝝ ⌋ in ↄscientijs
vbi sancti semp leti sunt · q̄uis fo
rinsecus affligant̄ · vñ ap̄ls · ij · ad
ebreos ℒ Gla nr̄a hec est testimoni
um cōsciētie nostre · Et vt cognosce
res vnde illud gaudiū venit: conse
quenter subiungit Dextera dn̄i
⌋ xp̄i fecit virtutez ⌋ de
stus Hu · qua subdit ℒ dextera
ta dn̄i exaltauit me ⌋ de luto vicio
rum eleuans me ad statuz gr̄e ℒ a
dextera dn̄i fecit virtutez ⌋ custodiē
do me in eo Cas Quid eñ po
dem statu tentius q̄ pec
catoribꝰ dare beatitudinē · de infir
mitate p̄fectionez · de hoste fortissi
mo ifirmis ↄferre victoriaz · Tan
ta ergo fiducia de dono dei accepta
fidelis pp̄s ↄsequent dicit Non
moriar ⌋ Hugo · morte culpe ·
nec gehenne ⌋ sed viuam ⌋ vita gr̄e
in p̄senti: ℒ glorie in futuro ℒ a nr̄a
bo opera dn̄i ⌋ ipsiuz de predictis be
neficijs cū gr̄aꝝ actione laudando
Deinde ostendit cām q̄re non mo
rietur morte eterna dicens ℒ Casti
gans castigauit me dn̄s ⌋ Hec gē
minatio notat vtilitatē castigati
vñ subdit ℒ a morti ⌋ videliz culpe ℒ
non tradidit me ⌋ acsi dicat A mor
te peccati eripuit me p castigatio
nem Cas Ille enim morti non
tradit cuiꝰ hic vicia
commissa purgantur Jero. Ca
stigat nos dn̄s ad p̄bationez mul
tis verberibus vt probatos eruat
a morte perpetua Hugo · Deinde
dicit aia iusti egredies de corpo
re ℒ Aperite m̄ portas iustitie ⌋ q̄si
dicat · sicut terra aperit̄ corpori: ita
celum aperiat̄ aie · Propter quod
iste versus cantatur i exequijs mor
tuoꝝ · Et bene dicit portas iustitie ·
q̄ tunc non ē tp̄s misericordie sed
iustitie · Vnde fatuis virginib⁹ tūc
dicentib⁹ illud Mat · xxv · dn̄e dn̄e
aperi nob̄ · sūdit Amen dico vobis
nescio vos · Qui aūt hic iustitiā fe
cerit sancte viuendo · tunc securi di
cere poterit Aperite mihi portas iu
stitie ℒ ingressus in eas ⌋ q̄n dictuz
fuerit Intra in gaudiū dn̄i tui Tūc
ℒ confitebor dn̄o ⌋ quia i patria est
confessio laudis sempiterna · ℒ hec por
ta dn̄i · supple ē iustitia · p quaz ℒ iu
sti intrabūt · celū ℒ i eaz ⌋ ℒ p eā Vel
p̄t hic vsitatꝰ exponi allego ℒ hoc
mō · Ape
nico Circa q̄s sciendū
rite q̄ saluatio gn̄is
humani facta est p fidem xp̄i pas
sa glorificati · p̄ter q̄s dauid lo
quens in persona gn̄is humani il
lud p̄mo Aperite sibi ingressuz hu
ius fidei dicens Apite mihi portas
iustitie ℒ sacra noue legis q̄b⁹ iu
stificant̄ fideles · a ingressus i eas

id est illis receptis · cōfitebor nōmi
ni tuo · ei gratias agendo · Et q̄ oīa
sacramenta habent efficaciā a cri
sto eo q̄ oīa fluxerūt de latere ei⁹
in cruce dormientis · Jdeo subditur
Hec porta · christus fili⁹ · dn̄i · dei
patris · Acsi dicat · Omnes porte p̄
dicte · sacramenta referuntur ad
vnā portam q̄ est christ⁹ Vñ ipe
dicit Jo · x · Ego sū hostium · p me si
quis introierit: saluabitur · Jdo sū
bitur Juſti intrabūt in eā · p fidez a
deuotionē · a sic p eā intrabunt ad
gloriā · Deinde ouertit sermonem
ad dn̄m Hu Confitebor tibi
dicens ⌊confessione laudis
⌊quīa exaudisti me⌋ redimendo me
p mortē tuā⌊ a ⌋sic⌊ factus es mi⁹ in
salutem⌋ · mei⁹ saluator · Quō āt
hoc factū sit · ꝯsequenter declarat · d ·

Nico · ⌊Lapidē⌋ · s · christ⁹ q̄
est vocatus lapis · de q̄
dicitur dan̄ · ij · Lapis aūt q̄ percus
serat statuā: fact⁹ ē mons magn⁹
a impleuit vniuersaz terrā · Hu
go · Et loquitur p figuram que
dicitur antithesis qn̄ casus ponitur
p casu · Hic āt ponitur lapidē p la
pis⌊quem reprobauerūt edifican
tes⌋ nicol videlicet sacerdotes
iudeoꝝ ad quorum
spectabat officiū edificare in fide a
moribꝰ pplm⌊ Ih fact⁹ est i caput
anguli⌋ ꝯstituens vnā ecclesiaz de
iudeis a gentib⁹ · cui⁹ ipse ē caput a
pastor · pter q̄ dicit Joh · x · Et alias
oues habeo q̄ nō sūt ex hoc ouili
a illas oportz me adducere a fiet
vnū ouile a Call · Et ne lapidē
vn⁹ pastor istuz de saxe
is montib⁹ putares excisum · cōse
quenter adiūxit dicens ⌊Adno fa
ctum est istud⌋ · a christo facta ē
ista vmo ⌊a est mirabile in oculis
nr̄is⌋ nic · Fideles emz q̄ ex iude
is credierunt i cristū
admīati sunt q̄n viderunt spm̄sanc
tū dari in signo visibili Cornelio
a alijs gentib⁹ q̄ cū eo erant sicut
legit Act · x · Et obstupuerūt ex cir
cūcisione fideles q̄ venerant cuz pe
tro · q̄a in nationes grā spūssancti
effusa est que vnit gentiles a iu
deos in vna cri hugo In oculis
sti ecclesia etiaz spiri
tualib⁹ Augustin erat dei clemen
tia multū mirabilis q̄ de⁹ hō fact⁹
pati voluit p salute nostra · sicut de
ipso cantat ecclesia · Nec sacrebat
vllis diebꝰ dulcedine mirabili cō
siderare altitudinē ofilij dn̄i sup
salutē gn̄is humani · Jdē sapiebat
hic pha a sapit eccā Vnde sūbit

Hec nico · id ē tempus noui
dies testamēti · q̄ vocat
dies rōne veritatis reuelate que late
bat sb figuraꝝ obscuritate · pter
quod Paul⁹ ad Rom̄ xiij · vocat ve
tus testamentū nocte · a nouuz te
stamentū die dicēs Nox p̄cessit: di
es āt appropinquauit · ⌊quaz fe cit
dn̄s⌋ · Licet em̄ faciat oīa tpa gn̄a
liter: tn̄ dicitur facere aliquid spāci
aliter pter bonū quod in illo ostin
gitur fm modū visitatū loquēdi quez
tenet hic scriptura loquēdo de tpe
christi Hu ⌊exultem⁹⌋ corpo
re in operib⁹ bonis
⌊a letemur⌋ corde deuotis oīonib⁹
⌊i ea⌋ · v pter istā diē · Iste versus

cantat multotiēs in die resurrectō nis domini que spāliter et ꝓprie di citur dies eo q̄ sol iusticie christ⁹ de⁹ noster tūc ortus est de sepulcro a tenebras infidelitatis amouit. i q̄ die dyabolus ius perdidit. et mū dus salutē accepit. Deinde ꝓplus christian⁹ oīonem facit p salute eterna obtinenda dicens ⁊ O dñe saluū me fac. ⁊ liberando me de peri culis a malis huius mūdi ⁊ o dñe bene pspērare ⁊ ꝓsperum facito iter illud quo ad te post multos la bores re Hu uertor. ius. Duo eīm ista ꝓpl's iste petit christia nus. s. vt hic eripiatur a pcōrum morte a post hanc vitam colloce in requie sempiterna. Prosperare ei est aliq̄s aspectū facere tranq̄llum. vt ingrata fiāt nob mala p̄terita: que credimus in eterna gaudia com mutāda ⁊ benedict⁹ qui venit in no mine dñi Nico. id est christus q̄ ve nit in noīe patris p salutē mundi. Et hoc modo cā tabant pueri christo ad passionem venienti vt dī Math. xxi. Et de illa laude videt hic dauid ꝓphetasse Hugo Et quia populus chri stianus pcepit de bene dictione christi in participatione sacramentoꝝ. Ideo in psona eōꝝ a sacerdotuꝫ sacramēta ministran tium a loquentium ad sūbditos: sū iungitur. ⁊ Benedixim⁹ ⁊ nos sa cerdotes ⁊ vobis ⁊ o sūbditi ⁊ de domo dñi ⁊ de ecclesia de qua sumuntur baptismus: eucharistia a alia sac menta. In quibus benedictio a au gmentuꝫ gratie datur. Sed q̄ ista benedictio nō est a sacerdotib⁹ licz per eos ministretur. Ideo subiūgit ⁊ de⁹ dñs ⁊ Cass Acsi dicat. Im mo nō nos sed ⁊ deus dominus ⁊ benedixit ⁊ et illu xit nobis ⁊ tam maioribus q̄ mino ribus grām sue benedictōnis infū dens Aug⁹ et spūsanctū offeren do. do ad intelligēdum scripturas. Et q̄ eadez potestas re manet in rectoribus ecclesie. Ideo ad eos sermo dirigit cui subinfertur ¶ Constituite diem solennez ⁊ di es solennes nūtatis a resurrectōis christi a similes q̄ stituti sunt p ecclesiaz ⁊ m ordensis ⁊ a vt populus fidelis ouemiat ad ecclesiam in den sitate plebis Translatio hebraica hz in congregationib⁹. Et translatio romana hz in confrequētationib⁹ videlicet populi cristiani ⁊ vsq̄ ad cornu altaris ⁊ ita q̄ eccl'ia imple atur popu Greg. ix. moraliū lo a deo ⁊ Moraliter autem solennem diem domino in frequentatione stituit qui se assi due in eius desiderio afflixit. Qui in mixt solennitatis dies vsq̄ ad alta ris cornu precipiē tendi. quia tam diu necesse ē vt q̄squis se afficiat: quousq̄ ad supernī sacrificij altitu dinem id est ad gaudia pertingit eterna Aug Vbi mihil aliud dice mus nisi ⁊ Deus me us es tu ⁊ Nycol. domine Jesu christe ⁊ o fitebor tibi ⁊ confessione laudis ⁊ deus me⁹ es tu a exaltabo te ⁊ tua magnalia laudādo a enar rando. In ecclā solet fieri talis cōfes sio. a narratio in predicationibus

Confitebor tibi dñe ¶ vox est ecclesie dñm laudantis ¶ quoniam exaudisti me ¶ deprecantem devote ¶ et factus es mihi in salutem ¶ profitendo gratiam in presentia gloriam in futuro. Propter quod mutant oēs generaliter ad laudē dei cum subm ferē Confitemini dño qm bonus quoniam in seculum misericordia eius ¶ Sicut incipit hunc psalmū sic et finit vt ab initio credulitatis nostre vsq; ad finem vite fiduciam in domini misericordia habeamus a eius laudes pseueranter confiteamur

grego Super euangelium. xv. Pensate carissimi misericordiaz conditoris nostri Decca ē nos videta pertulit: qui nos ante culpam peccare p hibuit. et post culpam expectare ad vitam non desistit. Ecce a nob otemptus est a tamen nos non cessat adhuc superbe aūsos: benigne reuocare. Et qui ferire nos aduersantes potuit: vt reuertamur: munera promittit. Habete ergo fiduciā fratres mei de misericordia saluatoris nostri Cogitate que facitis. recogitate que fecistis. dementiaz superne pietatis aspicite et ad misericordem iudicem: duz adhuc expectat: cuz lacrimis venite. Et sic portas iustitie eius intrate toto cordis affectu studete. Cōsiderātes vere q iustus sit: peccata vestra nolite negligere Et scientes q pius sit nolite desperare. Prebz nanq; apd deum hoibus fiduciam q deus est homo qui est nob spes magna q aduocatus noster; factus ē iudex noster. dominus Jesus christus. cui cum patre a spiritusancto ē honora gloria in secula .s. Amen

Psalmus Cxviij.

Titulus Ambro

Beati immaculati Aleph

Hoc est laus dei. In his enim vere laudatur deus in quibus est peccatorum remissio ¶ Nycol. Est aūt iste ps alphabethicus in viginti duob capitul distinctus. Et qlibet capitulū obtinet octonarius. a in principio cuiuslibet capitli ppone prima littera hebraica .s. Aleph. et secdo preponitur secda lra .s. beth. Et sic osequent p ordinem de alijs Et qz translator non potuit transferre sic q omnes versus primi octonarij inciperent ab a que est prima littera alphabeti latini. Ideo primo octonario ppposuit Aleph ad significandum q omnes versus illius octonarij per aleph incipiunt in hebreo. Currebat autem tunc quidaz modus specialis versificandi .s. ordinem litterarum alphabethi sicut apud nos in illo ymno. A solis ortus cardine. in quo versus incipiūt ordinate p litteras alphabethi latini incipiendo ab a vsq; ad g. inducendo vt patet intuenti illum ymnū In quo versus octo successiue incipiunt a qlibet littera. Et q in hoc psalmo octo versus semper incipiunt a qualibet littera: nō video alicuius significationem nisi modū

vtrificandi specialem loquendo de sensu litt
Hu. Spiritualiter aut terali
Hu. docemur per hanc prepositionem nos esse in scola christi cum in scriptuis presentis psalmi discimus vsum sancte viuendi
Ambros Vt quemadmodum paruulorum ingenia primis litterarum elementis assuescunt assumere vsuz discendi Ita etiam nos elementis huius modi vsum discamus viuendi. Litteris autem singulis octonos versus asci
hugo significans ppsit. omia ad vnuz deum tendunt q omnia regit. et p perfecta purgatio erit in octaua resurre
Cass ctione Est em iste psalmus altissimus pfundita te sensus. in quo velut in apotheca omnium virtutum moralis doctrina tota esplendet que in alijs psalmis particu
Hu latim relucet Naz facile qs inuenitur in quo no aut vias: aut mandata: aut iustificationes: aut eloquia domini habeas aut aliqd tale quod equipollenter valeat
Aug. Ab exordio quippe suo psalmus iste hortat nos ad beatitudinem. Beatum quippe esse: tam magnum bonum est vt hoc a boni velint a mali. Nec mirum est q boni propterea sunt boni vt sint beati. sed illud est mirum q etiam mali propterea sint mali vt sint beati. Nam quisquis libidini dedit luxurie: stupris: corrumpitur. In hoc malo beatitudinem querit a se miserum putat: cum ad hoc occupi scentie voluptates letitiasqz no peuenit. beatuz se vero quasi non dubitat iactae cum miser ad talia facta peruenit. Et quisqz auaricie fa ctibus inardescit ad hoc congregat quocunqz modo diuicias vt beat? sit. Inimicorum sanguinem fundere quicunqz desiderat: dominationem quisqz affectat: crudelitatem suam quisqz alienis dadibus pascit: in omnibus sceleribus beatitudinez querit. Hos igitur errantes a vera miseria falsam beatitudinem requirentes reuocat ad veram beatitudinem
Mic. Que dupliciter habetur. vno modo in re. a sic habetur tm in patria Alio mo in spe a sic habetur in via per bonorum operuz merita sicut dicit phs v etb. de felicitate politica que consistit in vsu virtutum. Quecos beatificamus in spe quia adhuc no operantur virtuose: sed quia videntur bone indolis: a apti ad habendum virtutes politicas tempore procedente. Igitur de beatitudine que habetur in via loquitur psalmus iste que consistit in perfectione vite actiue a ctemplatiue. vita vero actiua precedit ctemplatiuaz. quia mes non potest eleuari libere in contemplatione veritatis nisi passiones appetitus sensitiui fuerint moderate per exercitiuz moralis virtutis qd pertinet ad vitam actiuam. Vnde di
grego vi. moz. du aliqui cit ctemplationis arcem desiderat tene prius se in campo per exercitium boni operis probent vt solicite sciant si nulla jam

mala proximis irrogāt. si mala si bi irrogata ab alijs equanimiter portent. si potenter bonis temporalibus nequaq̄ mens letitia soluit si subtractis non mimio dolore sauciatur.

Hu Cum itaq̄ omnes tam bonj q̄p mali vt dictuz ē velint esse beati. tamen quia q̄dam viam quaritur ad beatitudinez ignorant. Ideo in psona oim fideliū loquens que sit ad illam vera via diffinit dicens

Beati immaculati ℔ carentes macula mortalis peccati ℓ in via ℒ pītis vite ℓ qui ambulant in lege domini ℒ eius mandata opere adimplendo. quia non sufficit declinare a malo. sed cum hoc requirit operari bonum. Propter qđ dicit Grego. omł. xxxij. Minus est mala non agere nisi etiaz quisq̄ studeat bonis operibus insudare. Post q̄p ostendit pfectionem vite actiue postea oīt perfectionez vite contemplatiue dicens Beati qui scrutantur testimonia eius. ℔ eloquia diuina per pphetas nobis tradita. q̄ sunt miraculis tanq̄ diuinis testimonijs confirmata sicut Marci vlł. dī domino cooperante et sermonē confirmante sequētib9 signis. ℓ in toto corde exquirūt eum ℒ videlz intellectu et affectu. differt enim contemplatio sanctorum a contemplatione pborum. Contemplatio pboruz est propter pfectionē psone contemplantis et ideo consistit in intellectu. Sed contemplatio sanctorū que est contemplatio theologica: ē propter amorem ipsius cōtemplati. s. dei et ideo non consistit in intellectu per cognitionez sed transit ad affectū per amorem dei tanq̄ principaliē inten

Cassi. Et vide ordinem sātum de veracis q̄p doctrine. Prius dicit beatos esse qui ambulant in lege domini. deinde qui scrutantur sacra eū testimonia litteraz. quia non est dign9 ista p q̄rere ń qui se pbabili actione cognoscit tractaē Consequenter oīdit q̄ a predcā pfectione excludunt. s. delinquētes qs notat cū dicitur ℓ Non em̄ qui operantur iniq̄tatē: in vijs eius ambulauerūt ℔ q̄ opationib9 peccoz nefanda delectatione ꝺsentiunt: hi mandatis dī nō obediūt. de q̄b9 sb̄ditur. Tu mandasti mādata tua custodiri nimis

Mi vehemēti magna diligētia et solicitudine quaz nō hnt negligentes. et p consequens carent impletione mandatorum diuinoruz. Quorum aliqua pertinēt ad caritatez proximi. aliqua ad contemplationem que directe pertinent ad amorem dei. Consequenter subditur de beatitudinis appetitu cum dicitur in persona totius ecclesie

Vtinam dirigantur vie mee ℒ. ℔ pcessus cogitationū et operū ℓ ad custodiēdas iustificacōes tuas ℒ ℔ mādata tua ad vitam actiuā et ad cōtemplatiuā ptinentia q̄ otinent iustitiam perfectā Hugo Non pūt autē custodiri iustificationes ń pre oculis habeant. vñ subdit ℓ Tunc nō confundar ℒ de nō custodiendis iustificationib9 ℓ cuz pspexero ℒ ℔ perfecte inspexero ℓ in omnibus

mãdatis tuis supple cognoscendis
Vnde Jacob. Qui perspexerit in le
ge perfecta & permanserit nõ auditor
obliuiosus factus: sed factor operis
hic beatus in facto suo erit. Tales
& laudantur a quoꝝ aspectu man
data dñi nõ Ambro. Ergo
recedunt. ne odiũ
damur: custodiamꝰ oia dñi mãda
ta. Nam si qs vnũ mandatũ dñi cu
stodiat & aliud preuaricetur: nihil
ei prodest. Custodiuit se aliquis a
sanguine & nõ custodiuit se ab adul
terio: vtrisq; in vno uinctus punitur
Etiaz in legibꝰ secularibꝰ nec pdest
ei alterius criminis abstinentia si ĩ
altero fuerit Et ꝗa ab custo
deprehensus nic diendũ manda
ta dñi requiritur illustratio a dire
ctio dei Jcõ subditur Confitebor
tibi & laudabo te pdicãdo a legen
do ĺm directõne cordis ita q dire
ctio cordis mei ad intelligendũz p
dicta fit a te Glo Quia ei feci
rectum ideo te lauda
bo ĺm eo q didici a sãctis patrib
iudicia iustitie tue quibꝰ nũc &
in futuro iudi Aug. Nunqd mi
catur mundꝰ hi pdeit q
ita didicerim si corde puerso vias
habeo prauas. non em letabor in
eis ꝑ accusabor ab eis. Et idcirco
Justificationes tuas ni. stodiaz ope ad
implendo. Et ꝗa ab hoc requiritur
assistẽtia diuine gratie que facit
opus meritorium. Jcõ subditur
Nõ me derelinquas vsqueq; ꝗsi diceret. Si me ad momentũ di
miseris non potero custodire man
data tua

IN quo corrigit adole
scẽ beth. Hugo Octonario p
dicto preposita ẽ littera
aleph que interpretatur doctrina.
Huic aũt sctõ capto sequẽti prepo
nitur ltra beth. que interptatur cõ
fusio Et hoc bene cgruit qa doctri
na intelligit hõa cognoscit deum &
seipsum. & exinde confunditur super
peccatis sui satq; reuertit ad correc
tionem. de q subditur cũ dr
IN quo corrigit adolescentior viam
suã & prauã consuetudinẽ suam. Li
cet em in omni etate ĝntũ cunq; se
ra: vtile sit corrigi. tamẽ vtilius est in
adolescencia. antrq; consuetudo pua
prevaleat in homie. Vñ poeta ait.
Principijs obsta: sero medicina pa
ratur Cum mala per lõgas conua
luere moras. qz pverb. xxij. Adole
scens iuxta viam suam grabitur. etiã
cum senuerit non recedet ab ea. Eti
am in adolescentia homo est promp
tor ad peccatum vnde magis tũc ne
cessaria est correctio. Per hoc em
q dicit adolescentior arguuntur se
nes: inueterati dierum malorum q
difficile corriguntur Sed iste quẽ
admodum correxit viam suaz subse
quenti responsione confirmat di
cens ĺm custodiendo sermones tu
os Non dicit in audiendo vl scribẽ
do. sed custodiendo sermones tuos.
id est precepta tua. Juxta illud ad
Ro. ij. Non em auditores legis iu
sti sũt apud deũ ꝑ factores legis iu
stificabunt. Et idcirco ĺm totu cor

de meo exquisiui te Vnde ecclesi⁹
Non accesseris ad illuz duplici cor
de. q sicut ait Aug⁹. pro q̃uta par
te aliud queris: deum non queris.
Ne repellas me Casti. Tanq̃
a mandatis indig
num beneficijs tuis vt quem tu fe
cisti toto corde petere tu etiã digne
ris audire. Repellit em̃ a mãdatis
suis subdole se rogantes. Vnde Sa
lomon ait Spũssanctus discipline
effugiet fictũ a subtrahet se a cogi
tationib⁹ q̃ sunt sine intellectu. Ro
gat ergo ne ab intelligentia legis
diuine repellat sicut indign⁹ vt ag
noscamus hanc intelligentiaz nõ
meretri nisi eos q̃ noscunt toto corde
deprecari Aug. Et qa intelligẽs di
uina mãdata i eis delectatur. Ideo subditur Ne corde
meo abscondi eloquia tua id est
memorie commendaui a indignis
ca non dixi. Vt non peccem tibi.

Nico. Quia mãdata dei si ab
scondita pscruãt homi
nez ab offensa dei. Et q talis debet
esse gratus erga deum Ideo p mo
dum gratiaz actionis subditur
Benedict⁹ es domine. de bono qđ
in me cepisti. Doce me iustificatio
nes tuas. viustitie factiones: p fici
endo qđ inchoatum est. Acsi dicat
Aug Quia enim in corde meo
abscondi eloquia tua vt
non peccem tibi. legem dedisti: da
etiam benedictionez gratie vt faci
endo discam quod in mandando iussi
sti
Ni Et quia habens noticiaz
mandatoz vult alios ve
nire ad cognitionem eorũ. Ideo sũ
dicit Ne labijs meis pronuncia
ũ alijs indicãdo. omnia indicia
oris tui. nobis p apl̃os a apl̃etas
reuelata vt intendant fue correcti
ni
Hu Sed obijci potest q̃stio
Quid est q dicit omnia
iudicia se pronunciaturũ. cũ dicat
apl̃s ad Ro. xi. O altitudo diuicia
rũ sapientie a scientie dei q̃m incom
prehensibilia sũt iudicia eius. So
lutio. Loquitur h̃ de iudicijs dei si
bilib⁹ a maxime de illis que fient
in die iudicij videlicz q̃ iudex viuo
rum a mortuoz dicturus est malis
Ite maledicti in ignem eternum. Et
bonis Venite benedicti percipite re
gnum. Et quia iste in toto se occu
pat circa dei precepta Ideo subdit
Nvia testimonioz tuorum dele
ctatus sum. Via testimoniorũ dei
est sacra scriptura q̃ continet testi
monia iustoz sic b̃ũ paupes spiri
tu qm̃ ipsoz est regnũ celoz. beati
q̃ lugent qm̃ ipsi cosolabunt. a ce
tera que matb. v. scribunt. Dele
ctatur enim in talib⁹ xp̃s p missi
onũ magnificentiã. Lsic in omnib⁹
diui
Jero Sicut em̃ terrenus ho
cijs in agris vineis q de
lectat ita iste in testionijs dei iocun
dat de pura oscientia q octepto mũ
do a deo ditat⁹ est Nyco. Et q de
lectacio inducit ad forci⁹ meditan
dũ a opandũ Ideo subdit Ne mãda
tis tuis exceb⁹. Hugo. cogitan
do a opando. a osiderato pfectius
cognoscens vias tuas. q̃bus ad te
venitur Greg. xvij. moz Vie d
mini sũt vt mẽs prospera fugiat a
ad aduersa preparet Nihil quod

demulceat: appetat. nihil qꝫ deterre
re credit: ptimescat. meroremꝫ pre
sentem gaudium reputet. presen
tis vite gaudia damna meroris pē
set. abiectionis detrimēta nō time
at: sed per hec eterne glorie locum
querat. Has em vias cristus ocu
lis sequentiū se ministrabat cū di
cebat. Si qs mihi ministrat me se
quatur. Ad has vias tumētia cor
da discipulorꝫ reuocabat cum glo
rie locuꝫ quererent: sed eiusdē glo
rie iter ignorarent. d. Potestis bi
bere calicē quem ego bibitur⁹ fi.

Hu Sz hic ordo videtur peruer
sus esse cū p̄mo dicat. exer
cebor. dēm de osiderabo. cū primū sit
osiderare a postea exercel. Solutio
In omni scia p̄terꝫ in theologia:
theorica p̄cedit practicam. ⁊ otem
placio actōnem. hic autem practi
ca p̄cedit **Cass** Prius ergo
theoricam. fuit necessari
um vt exerceretur iste in mādatis
diuinis id est in frequēti sancte cō
uersationis operatione vsum rerū
necessariuꝫ assiduo labore peragē
do a sic ad penetralia intellectus p
ueniret. Nemo emꝫ meretur tantū
secretum conspicere nisi cui datum
fuerit bona conuersatione celestib⁹
se beneficijs **nico** Et qꝫ cessatio
proximare ab actu con
siderandi tandeꝫ inducit obliuionē
Ideo subditur Im iustificationib⁹
tuis meditabor non obliuiscar ser
mones **Cass** Justificationes et
tuos. sermones domini
funt mandata eius videlicet Non
mechaberis. non falsū testimoniū
dices eris

Iero. Ea meditor: i his
a ceteris exercebor vt illa
obliuioni non tradens: possim ea
integre p̄fectecꝫ oplere Amen.

Retribue ser. Gymel

Sequit tercium capitulū Ambro. cui prepon
tur tercia littera fm hebreos videli
cet gymel. que latine retribucio di
citur

Aug⁹ Nempe superiꝰ dix
erat. In quo corri
git adolescencior viam suā in custo
diendo verba tua. Ecce nunc aperti
us vt id faciat precatur auxilium
dicens **Cassio⁸.**

Retribue id est non meis me
ritis redde: sed iterum da gra
ciam tuam [seruo tuo] Iero. Cō
stanter sibi retribui ob id qꝫ do ser
uiat deprecatur **nicol** Quia
[vinifica me] gracia
animam viuificat sicut anima cor
pus [a custodiam sermones tuos
id est mādata tua. Et quia gracia
illuminat intellectuꝫ ad supernatu
ralia cognoscenda. Ideo subditur

hugo Reuela oculos meos
id est clarifica intellectū
a affectū meū q̄ obscurantē i agni
cione dei a sacre scripture p prauā
⁊ fuetudinem a carnalem affectio
nem ꝓpter multiplicem rez tempo
ralium curā. ꝓpter mūdanū amoreꝫ
p mimiam sūbtilem discussionem qꝫ
dī proū. xxv. Persecutatoꝝ maie
statis oppmeē a glā. p ignauiaꝫ
a torpōē p certaꝫ maliciā. p acce
ptionē muneꝝ. per honorem a p

ſpēritatem mundi a hi oculi aperiuntur per proprie fragilitatis ꝯsiderationez p pēnitentie amaritudinem: per orationez a per gratie infusio

Calli. Vñ misi misericordia domini fuerit velamen ignorantie ab oculis cordis ablatum ſcīptuās sanctas lumine cordis non possumus intueri Illumina ꝯ imperitie mee cecitatē La ꝯsiderabo mirabilia de lege tua ⌋ Lex est vmbra futurorum: que ſignificantiam futuē plenitudinis continebat Immolabatur quippe paschali festiuitate ſm legē agn9 immaculatus. quod christum dominum significat occidi Sacerdos veste pulcerrima a coruscabili tegebat vt futuri pōtificis christi celestis regis iudicia nunciaret. promissiones quoq; domini fuerūt vt populus israeliticus i terram produceretur fluentez lac a mel. quod ad illud futurum seculum pertinē non dubium est vbi summe beatitudinis gaudia copiosa dulcescūt Rogat ergo popul9 ille sanctoꝝ vt reuelato corde ista cōsideret q superducto velamine ignorantie non poterat intueri. Necessitatem vero huius illuminationis subdit dicens⌊ Ncola ego sum in terra. Id est peregrinus: nil appetens i mundo. Isti sunt vere incole in tra qui thesaurum suum in celo reponunt vt cor eorum futuram patriam semper affectet⌊ nō absco⁊ das a me mandata tua⌋ ſ mihi ea manifesta. Mādata esse diximus. diliges dominum deum tuuz ex toto corde tuo. a proximum tuum sicut teipsum. Rogat ergo vt ei nullatenus celentur que peccatoribus pronunciata

nico et qd diuine esse videātur. reuelacōnes fiunt desiderantib9 eas Ideo subdit⌊ Concupiuit amma mea desiderare iustificationes tuas in omni tem

Jero vt siue manducē siue bibam siue aliud q̄d faciā sp eas desiderem a meditera apprehendā Nyco. Consequē ter ostendit collationis grē impetrandi q8 ē superbia sicut humilitas ē grē meritoria put dī. Jacobi. ii ij. Deus resistit superbis humilib9 aūt dat grāz Et hz hoc dī⌊ I nterpasti supbos⌋ eiciē do angelos superbos de celo a pmos parētes ostēnētes mādatū dei expellēdo de paradiso terrestri⌊ maledicēs q̄ declinant a mādatis tu

Call Nā a illū adā q̄ contēpsit mandata dñi ostat eē maledictū. Et hodie sunt maledicti qui simili scelē polluuntur. Cui9 aūt maledictōis amocōnē petit d.⌊ Aufer a me opprobrium⌋ .ſ. maledictōis⌊ a otēptū⌋ trāsgressionis

Nicola9 ⌊ quia testimonia tua exq̄siui⌋ ab sciēdum ea a intelligenduz. Et ideo si transgrederetur ea non essz ex ignorantia sed ex cōtemptū. Causam vero petitionis subdit cum dicit⌊ Etenim sederunt principes a ad uersū me loq̄bant⌋ Isti pncipes sūt demones ſm q̄ dī ad eph. vi. Non est nob colluctatio aduersus carnē a sanguinem: sed aduersus

principes tenebraꝝ harum a potestatis cōtraspūales nequicias.

Ambros Et isti principes sedent a explorāt qui christianus mētē deo seruiat studiosius boni operis. a detractāt de eo dicentes Insidiemur illi a impediamus eum. prohibeamus eum efficere que desiderat. frangamus animum eius frequentib⁹ a repentinis ad

Mi. uersis Frequenter enim tractant ad inuicē qualiter possint homines sanctos a litteratos deijcere per cōtemptum diuinorum mandatoꝝ sicut narrat Gregoī. in dyalogo q̄ iudeus in fano ydolorum abscōditus audiuit demones tractantes de deiectione Andree epi ciuitatis fontane. Ser uus autem tuus exercebatur in iustificationibus tuis. quia quantū percipit a demonibus se fortius impugnari tanto debet magis in operibus bonis exerceri. ad quod req̄ritur diligens mentis consideratio Ideo subditur. Nam a testimonia tua meditatio mea est. id ē cogito premia que perseuerantibus promisisti. a. cōsilium meum. quod in tendo simpliciter prosequi: sunt supple iustificationes tue. id ē impletiones mandatoruꝝ tuorum: q̄ iustificant hominem.

Adhesit pa deleth Sequitur q̄rta cui preponitur q̄rta lra Ambrosius ſm hebreos videliz deleth. quod sigt latine timorem vel natiuitatem. Et vtrunq; potest cōuenire sensui. Natiuitas enim eorū est qui generantur in hoc seculo: per quod itelligimus corporalia que sunt caduca. Et ideo a timore nō distant. Ex corporalibus etiā timor nascit. Quid est terrena natiuitas nisi timor? Fidelis itaq; plebs ponderis corporis sui animaꝝ aggrauātis a quo in bonis operibus impeditur deplangit dicens

Adhesit pauimēto Pauimētum est terra vel aliquid terreum vt lapides. Et ideo cum dicit Adhesit pauimento anima mea Sensus talis est Anima mea corpori terreno a corruptibili ipsam aggrauanti est conuncta. Viuifica me ꝑ

glo. Vt in celo sit tam gratie mens a nō adhereat carnalibus a hoc ſm verbū tu

hugo promissus est Ezechiel xviij. In quacūq; hora ingemuerit peccator omniuz iniquitatum eiꝰ non recordabor amplius. ac si dicat. Iero Corpori mortali aiam cōunctam intelligo Ideo ne delictuz mualescat: peto viuificari. sciens q̄ concupiscētia carnis mortē operatur.

nico Uias meas enunciaui. supple tibi per humilem confessionem. a exaudisti me. remittēdo mihi peccata

Cassi. Doce me in contritione iustificationes tuas. nō ad audiendū. ſ ad faciendū. Jam iustificationum tuaꝝ instrue me. Hugo amodo a ordine adimplēdi eas et ipsis supp̄ cognitis. exercebor in mira

bilib⁹ tūis ⁊ ĩ apostolicis cēteris q̄ doctrĩis ecclesiasticis que mirabiles videntur ĩexpertis. Iero. ¶ Dormitauit anima mea ꝯ ĩ hūius habitaculi mortalis statione ꝯ pre tedio ꝯ corporee infirmitatis Nico. Sanctis enim hominib⁹ tediosa ē sarcina corporis cui oportet cō descendere ꝯ cēdendo ei refectionem ⁊ quietem sufficientez ĩ quo cōdescensu facilĩter deficit homo: mimis suo corpori compatiendo ⁊ sic dispositus ad casū Ideo subditur ꝯ cō firma me ꝯ gratiam tuam ĩ me cōseruando. Et quia ad hoc facit diuini verbi frequens meditatio Jō subditur ꝯ in verbis tuis ꝯ Iero. vt ablato peccati somno instant vigilem in eis ¶ Jam iniquitatis ꝯ id est diderium illud per quod ad peccatum vertitur ꝯ amoue a me ꝯ tua gratia mihi Nico ⁊ Let de leprouidendo ge tua miserere mei ꝯ si ab ea dedmaui per mortale peccatum ¶ Iero. Apte enim hec lex instituta est vt semper miseAug⁹ Dei est lex fi reatis. dei qua credimus ⁊ oramus per gratiaz nobis donari vt faciam⁹ q̄d per nosmet ipsos implere non possumus. In lege enim factorum est dei iudĕtis iustitia. in lege autez fidei subuenientis miseNico Huius autem ricordia miserationis causam allegat ex parte sui. dicēs ¶ Jam veritatis elegi ꝯ videlicet culturam et seruicium domini saluatoris qui est via veritas ⁊ vita. Iudicia tua non sum oblitus. ꝯ quibus peccatores terribiliter punisti: eos tempore diluuij submergendo. ⁊ Sodomaz igne sulphureo incendendo. ⁊ in consimilibus. Et quia ex terrore talium homo a malo retrahitur: ⁊ ad bonum conuertitur. Ideo subditur ꝯ ¶ Oculi testimoniis tuis domine ꝯ firmiter proponens ea custodire Ambros Adhe ret ãt testimoniis qui mundo renunciat qui curam huius vite et tedia spernit: qui luxurie studio: ac pecunie cupiditate non curuatur. Et ideo Noli me conNico id est permittere confundere ꝯ tere confundi per reciduum peccati. ¶ Jam mandatorum tuorum curram. ꝯ in viam virtutum facilĩter ambulando ꝯ cum dilatasti cor meum ꝯ per donum caritatis: que mandata diuina facit leuia ſm q̄ dicitur ⁊ Jo. v. Mandata eius grauia nō sunt. videlicet amanti sic dicit gloquia caritas vires augmentat ſm q̄ dicit Gregori⁹ omel. xij. Vires q̄s imperitia denegat. caritas administrat.

Legem pone Hel

Sequitur q̄ntus cap'l'm. cui prepomit lra Dee q̄ interpretat̃ viuit Cuz supra petierit viuificari a morte seculi. ſ. ab amore seculi scilz ab amore carnali ⁊ tedio spirituali Cō gene nūc de vita ĩ qua viuere vult consequenter subdit. d. ¶ Aug⁹

Legem pone mihi dñe] Cur iste adhuc posit sibi legem pon̄ qutiq; si non ei posita fuisset: non viam mandator̄ sicut p̄ dixit: in cordis latitudine h⁹ est in caritate cucurrisset. Sed quasi p ficiens loquitur. dei donū nouit esse qđ p ficit. Quid aliud petit cui sibi leg̃ pon̄ petit nisi vt magis magisq; p ficiat. Gratia itaq; dei nob̄ p̄cipue emendat qui sibi legem posit po ma dño qui vtiq; iam legez sm lit teram nouerat. Sed qr lra occidit: spūs viuificat: orat vt p spiritū fa ciat qđ p litteraz sciebat. a exqui ram eam semp] facendo q̄ dūvi uam] O Amihi Iero vt intel ligā dis intellectum] cretionem inter bonum a malū. in ter vitam a mortem. inter litteram a sensum. a scrutabor legē tuam]

Mi perfectius cognoscendo. qđ non possuz sine tuo auxilio. et custodiam illam in toto corde meo] ex tota dilectione deū amā do a proximum] O educ me i semi ta mādator̄ tuor̄ qr ipsaz volui] Cassio. qr veteris legis ia mā data tenebat noui testamēti spiri tualem gratiaz p̄batur expetere p quam se ad celoꝝ regna nouerat puenire. Hugo Semita mandato ruz ē via arta que ducit ad regnū. de qua saluator di cit Matth. xix. a Lu. xviij. qñ adole scenti dicenti q̄ oia mādata seruas set a iuuentute sua dixit. Adhuc ti bi vnum deest. Vade a vende omia que habes a da pauperib⁹ a veni sequere me. Quasi dicat. Licet sis in via mandator̄ tuor̄. non tñ es in se mita que rectior est via. Et qr dixit ipsam volui. ne q̄s bonā voluntatē sibi ascribat. consequent subdit]

Indina cor meum] Acsi dicat Eti am a me non habeo vt bonū velim a ideo tu dñe Indina cor meū in te stimonia tua] vt magis ea velim a non in auariciam] aiam a diui nis opibus Aug Testimonijs retrahentem Aug q̄ppe suis no bis cū agit de⁹ vt eū gratis colam⁹ quod impedit auaricia: que radix est oīm malor̄ Cassio. Auari cia est tpalium rer̄ flagrans oīno deside riū. Vnde a p̄m⁹ homo peccauit a suis posteris vicia mœntiua dereli Et deinde petit amo quit. Nico tionem cupiscētie carnalis quevt plurimū incendit ex aspectu impudico. vnde subdit] Verte oculos meos ne videāt vanitatē] spectacula ad malūm luxurie pertinentia vel inducentia. Hugo qr a spectu vanitatis puocatur cōcupiscentia. ex hoc im primitur menti turpis cogitatio a cor dilacerat̄ ac dep̄datur. malū p̄positū concipitur. a ratio amittitur

Cassi. Hic notantur illi q̄ diu fis spectaculis occupan tur. hic qui mulier̄ fedo amore ra pūtur. hic qui alienarum rer̄ pos sessionem improbe cōcupiscunt Sz hoc amoto qui dq̄ renduz fit oñdit di Iero] In via tua] hoc est in cēs Iero. te ipso. vel in tuis mā datis] viuifica me] in aia. Secta tue seruo tuo eloquium tuum] id est mandata tua] in timore tuo] id

R p

est vt te timeaz timore sancto stabiliter a p̄
Hu. ꝓbriū meū qꝫ
suspicatus sū ⁊ fac ne malū suspicer de alio vl̄ si forte surrepat suspicio: fac ne crescat in iudiciuz. qꝫ si
facio est opprobrium meū qꝫ falsū
iudico a non talē qualem eū suspi
cor: esse vel fu
Call. sse est qꝫ re
cundiam murrat q̄ ignorās aliud asseuerat. suspicio enim sepissime probatur incerta que vix nō
uemit christiano. Iure & sibi illꝫ
amputari querebat vnde deus po
terat inuenire. Sequit. q̄a iudicia
tua iocunda. ꝙ que tribuis electis
tuis eternā requiem dicens. Veni
te benedicti p̄tris mei ꝓcipite regnuz
Mic. Cce concupiui māda
ta tua. scie a opari. in eq̄
tate tua viuifica me. augmentādo
in me vitam gratie Et dicit in equi
tate. qꝫ talis eq̄tas iusticie ꝙ quaz
dirigitur hō in deū meritorie non ē
nisi per gratiam a dō hominī datā
que iustificat impium.

Tveniat super
me m
Vau Sequitur ca
pitulū sextū
Ambros Cui sexta littera
p̄ponitur. s. Vau
que interpretatur ille. Quis aūt
ille intelligendꝰ sit: satis aperte de
monstrat cū subdit. d.
Et veniat super me misericor
dia tua dne. q̄ mia sequitur.
salutare tuū. s.
ero. Acsi dicat
christus dns

lis Veniat nos tecum o deus pa
ter filius tuꝰ. sm eloquiū tuum.
Call. sm p̄missionem tuam
quā ꝓpheras cognoscens
fuisse policitus. Vel est vox pecca
toris moratis
Hugo remissio
nez p̄cantis peccatoꝝ. Et veniat su
per me misericordia tua dne. Nec
cator enim in limo p̄fundi infixus
non venit ad misericordiam si ipsa
desuper venit ad eum. Vnde in alio
psalmo dicitur. Misericordia eius
preueniet me. Salutare tuuz ꝙ gra
tia salutis etiam veniat mihi sm e
loquium tuū ⁊ sicut promisisti gra
tiam te daturū. Et misericordia
tua obtenta cum salute. respondebo
exprobrantibꝰ mihi verbum. Re
spondebo enim demonibus verbuz
cordis per humilitatem. Hereticis
verbum oris per sapientiam. a de
tractoribus verbum operis p san
ctam conuersationem. quia spera
ui in sermonibꝰ tuis. quia spero q
per me loquaris humilitatē in cor
de. sapientiaz in ore. atqz sanctita
tem in opere. que magis sermones
tui sunt q̄ mei. Et ne auferas de
ore meo verbū veritatis vsqueq̄q
Grego ri. moral. Perpēde
enim q̄ omnipotēs
deus verbum veritatis facientibus
tribuit: a non facientibus tollit.
Qui ergo hoc de ore suo non auferri petijt quid aliud q̄ gratiaz bone
operationis quesiuit. Acsi aperte
diceret A bono opere me errare nō
sinas: ne dum amitto ordinez bene
viuendi: rectitudinem perdā loquē
di
Hugo. Causam subdit di

cens Quia in iudicijs tuis hoc est in flagellis quibus me pmittis affligi fuper Aug. ꝙa flagella ꝙ ſperauí bus me corripis: nō auferunt ſpem ſed augent qm̄ quem diligit dñs: corripit ſflagellat autem omnem filium quez recipit Hugo Et cuſtodiā legē tuaz ſemp eam operę adimplendo ꝓ diu vixero in hac vita qntum ad eius mandata a in ſeculū ſeculi a in futura vita qnaz ad eā vitā temglo quā ſancti angeli a ſpiritus habent in celo perfectaz: finē fine laudādo dēū a am bulabam in latitu dine Hyeol ſ. caritatis que etiaz eſt tante latitudinis ꝙ etiam ſe extendit ad inimicos noſtros. Vnde Matth. v. dī diligite inimicos veſtros. bene facite his qui oderunt vos quia mandata tua exquiſiui ad ſciendum a faciendū ea Et loquebar in teſtimonijs Hu tuis martirū. vnde de beata Katherina cantatur ad introitū miſſe Et. loquebar de teſtimonijs tuis in conſpectu regum a non ꝛfundebar. Ipſa enim coram rege diſdutauit de teſtimonijs criſti a nō confuſa. ſed phos ꝛfudit a ab fidē cuer Call Confundatur aūt illet le cuius p ratiocinationem vim cuntur dicta Et meditabar: in mādatis tuis que dilexi Iero vt opus meditacōnis .dilectōnis phiceret frudum Hugo Et leuaui cuz pura intentione manꝰ meas ad mādata tua que dilexi ea operę oplē

do. ꝙ probatio dilectionis exhibitio eſt operis. a ideo exercebor in iuſtificatio nic. vim operibꝰ mā mibus tuis. .dat oēm tuo ruz ꝙ iuſtificant hoiem.

Memor eſto verbi Zay Incipit vij. capitulum cui preponitur littera hebraica ſeptia. videlicz Ambro que interpta tur ducte. q̄d ſibi velit iſta interptatio: nō ſatis liquet. n forte vt vnuſq̄ſq; ſe regat a ipſe ſui ductor ſit tendens ab his viſibilibus ad inuiſibilia bona. q̄ nūc habent in ſpe. de qua cōſequēter ait dicens.

Memor eſto verbi tui ſcilicet promiſſionis eine facte. nō vnicuiq; ſi ſeruo tuo de quo habetur Job. xij. Vbi ego ſum: illic a miniſter meꝰ erit. Ecce promiſſio facta ſer Aug. in quo mihi ſpez uo dei .dediſti id eſt ꝙa vitam eternam promiſiſti Ec ſcilicet ſpes future beatitudinis me conſolata ē in humilitate mea Tranſlatio hebraica habz in afflictione ne Call. hoc ē in erumna mea z preſentis vite ꝙ humiliatus ſum patienter ſuſtinēdo huius ſeculi aduerſa Hug Cauſam huius conſolacōnis ſubdit dicens quia eloquium tuum quod continet pmiſſa tua viuificauit me id eſt ꝛfortauit me in afflictione Call ꝛſio tanti indicis firmauit animum ſuſtinentis

¶ Verbi iniquę agebāt ysque quą¶ **Hugo** quia nō eis sufficit q̄ malū sunt ꝟ bonos etiam ad malicią eorū trahere conati sunt¶ a lege autem tua nō declinauí¶ quod tamen me facere cogebant superbi¶ **M** Emor fui iudicioꝝ tuorum¶ que operatus es ¶ a seculo dñe¶ a quo genus humanum sum **Nic.** q̄b⁹ iudicijs pfit ex odiū **Nic.** malos pdidisti a ofidētes in te liberastiv t **Noe** de diluuio. **Loth** de subuersione gomorre. a tres pueros de camino ignis ¶ a consolatus suz ¶ sperans q̄ etiā liberabis me. Et licet aliquando nō liberat dominꝰ fideles suos a morte tpali: sic machabeos nō liberauit de tormētis antiochi. ꝛ. macch vij. tamen fuerūt melius liberati q̄ tres pueri de camino ardenti scdz q̄ dicit Augꝰ qui illi fuerunt liberati de igne postea morituri. Machabei fuerunt liberati de pnti miseria in eternum victuri. Consequenter agit de timore ꝑprie fragilitatis. q̄a q̄n tucūq; homo sperare debeat de auxilio dñi. tamē debet timere ne labatur in peccatum ex propria fragilitate a sic frustretur sua spe. Ideo subdit¶ **R** Efectio¶ a timor magnꝰ ¶ tenuit me¶ In translatione hebraica habet. Horror tenuit me: p peccatoribꝰ derelinquentibꝰ legē tuaz qui sūt multi valde. Sm illud Mat. vij. Lata ē a spaciosa via que ducit ad perditionē. a multi sunt qui intrant p eam. Et ideo quilibet q̄n tucūq; iustus debet timē ne similiter sibi accidat ex propria fragilitate¶ **Iero** Vel est vox ecclesie q̄ te dolet super preuaricationes iniquoꝝ affectum miserationis ostendens ¶ **Nyco.** Et quia adeo vitandum casum peccati multū valet oratio per quā mens a terrenis retrahitur: a ad diuina sublimatur. Ideo subditur.¶ **Q** Antabiles mihi erant iustificationes tue. ꝛ. la u des tue **Cass** Per hoc significat psalmodiā cū magna delectatione peragendā. sic dicit apls. Cantantes a psallētes in cordibus vestris ¶ **Nyco.** ¶ In loco peregrinationis mee¶ ꝛ in via pregrinationis vite qua tendimus ad patriam sicut **Cass.** Expulsi siquidē de paradiso in hac vita incolatū gerimus q̄ patrie illius beatitudinem non habemus ¶ **Nyco** Et quia diuine laudes non solū dicende sūt de die sed etiam de nocte. Ideo subditur.¶ **M** Emor fui nocte nominis tui domine¶ Et quia orationem debet sequi sancta operatio. Ideo subdit¶ a custodiui legem tuam¶ per mandatoꝝ tuoꝝ impletionē. Et q̄ ista hꝫ tō a dei gra Ideo subdit¶ **H** Ec¶ videlicet gratia ¶ facta est mihi¶ videlicet vt custodirem legē tuā¶ q̄ iustificationes tuas exq̄siui.¶ Vñ dicit saluator Mat. vij. Querite a inuenietis. **Iero** Nos quoq; supplicēter exoramus dominum vt nob iustificationes suas infinuet: vias reseret: mirabilia declaret. Et siquid legis vmbraculum occultauit: clemēter reuelet vt si palmā beatitudinis nō meremur: saltem

vel pro delictis veniaz osequamur. Per christum dominuz nostrum qui est benedictus in s.s.s. Amen

Oratio mea

Heth Sequitur capitulū. viij.

Ambro. Cui prepomitur littera octaua videliz heth que interptacone latina dicitur pauor. **Hugo** quo sanctus ppls tenetur ne desideratum amittat q̄ est portio eius. Vnde osequēter subiungit dicēs **Hycol.**

Oratio mea dñe] q̄si dicat. fiat mihi spero q̄ tu sis pars a portio mea in fu **Iero** qui ē lingua tura bū tudine mundi superbiā: honorū fastigia: diuiciaz q̄ iactantiā. et in celuz collocat thesauros: huius portio efficit deus.

Mi. Vnde autez spes ista hanc portionē osequendi surgat osequenter declarat dicens [dixi] ꝙ decreui [custodire legē tuā] p tuū vsū liberi arbitrij tua gratia informati. Et q̄ ad huius vsus cōtinuationē facit oratio deuota Ideo subdit **Hugo** Deprecatus sū faciē tuā] ꝙ misericordiā tuā qua peccatores dignaris respicere. Et addit [in toto corde meo] ꝙ taz intellectu q̄ affectu [miserere mei] cōtinuādo in me tuū vsum liberi arbitrij. cuius continuatio procedit ex gratia dei [secundum eloquiū tuū] q̄s dixisti. Petite et accipietis **Hugo** Cogitaui vias meas] ꝙ processus in tuo qui sūt tardi ex fragilitate humana. sed sūt festini ex grā diuina. Ideo subditur [cō uerti pedes meos] ꝙ sēsus a affectus meos [in testimonia tua] **Iero.** id est in precepta tua vt ea opere opleam **Hugo** Paratus sum a non sū turbatus vt custodiā mandata tua **Hugo** Acsi dicat Etiā propter mandata dñi custodiēda paratus sū pati. q̄a ꝙ Petri. ij. dī. Si quid patimini propter iusticiā: beati

Mic. Et quia cursū bonorum demones suis tēptationibus nituntur impedire. Ideo subditur [Funes peccatorum] ꝙ tēptationes demonū [circumplexi sūt me.] ad impediendū me in bono ope [a lege tuā non sū oblitus] tua grā confortatus. Ideo subdit [Media nocte surgebā ad confitendū tibi.] cōfessione laudis

Hu Nonvacat q̄ dicat Media nocte surgebā. scit em hoc tpe primogenita egyptiorum esse peussa p que primi motus peccatum intelligun tur interempti. **Ambros** Tūc ei feruet carnis illecebra. tūc mens somnolēta est: animus q̄ occupatus est. tūc tēptator assistit. tūc retia iacit q̄b turbare possit mentē improuidā. tūc varias deceptiones pectori dormiētis infūdit vt bonū decipiat a statū mētis oturbet.

Cas Et q̄ scit sponsū media nocte venturū. Ideo eodē tpe surgit ad laudes ne īte fatuas virgines ianua celestis sibi claudat. Surgebaz g̃ in hoc tpe ad laudandū te [super iudicia iustificacōis tue

Mic. ꝙ de hoc q̄ tuo sancto iudicio voluisti me in iusticia custodire. Ideo subdit [Particeps

ego sum ⌊ex tua bonitate ⌊omniu timẽtium te ⌊timore filiali · quo ꝗs cauet offendere deũ patrem ⌊a cu stodientium mandata tua ⌊p sanctam opationem. Et ꝗa predicta gratia diuina omnib⁹ offertur ad eam se debite disponentib⁹ Ideo sb dic̃. ⌊Misericordia tua dñe plena est terra ⌊p quã iustificas impiu Et quia ꝗnto plus habentur bona spualia tanto pl⁹ desiderant̃. Ideo subdit ⌊iustificationes tuas doce me ⌊bona spualia in me augmentan

Iero. vt ipas iustificacões do ⌊hoc est mandata tua intelligã · predicema ope opleam.

BOnitatem fe ci Theth

Sequitur capl'm · ix cui preponitur nona lra hebraica que ẽ Theth · cui⁹ interpretatio est exclusio · Scriptuz est em̃ de caritate · qz caritas foras mittit timorem

Mic. Caritas em̃z christi vrget nos ad opus bonũ ex cõsideratione beneficioruz in mente et corpe receptoruz · quod iste ppl's fidelis ꝺsiderans ꝺsequenter ait · b.

BOnitatez feciſti cuz seruo tuo dñe ⌊aiam ei ofrẽdo ad imaginem tuã creatam · a lõ gratie superabdendo que fuerũt data homi ni in statu innocentie · a post lapsũ dantur in baptismo · a ante dabãtur regulariter in circũcisione · ⌊fm verbũ tuũ ⌊prout habet Genes · Faciam⁹ hoiem ad imaginem · ꝗntum ad lõ nature · a similitudinem nrãm quantũ ad lõ gratie · Et quia non debet hoc homini sufficere ꝙ sp debet perfectum in spualibus que rere ſm qꝺ dicit Aug⁹ in li · de pfectione iusticie · Nemo inquit cũ mutuz pfecerit : dicat mihi : sufficit · exiit de via ante terminũ · Ideo vltra petit dicẽs BOnitatem ⌊quantuz ad pfectionem appetitus ⌊et disciplinam et scientiam ⌊ꝗntum ad pfectionem intellect⁹ ⌊doce me ⌊am pliori gratie tue illustratione · Et dicit disciplinã quantuz ad cognitionem moraliũ · a scientiã quantũ ad cognitionẽ

Call. de⁹ bonitatem : inspirando caritatis desideriũ · docet disciplinã cũ in tribulationibus paciam donat · docet scientiã videlicet vt discretionẽ habeat a sciat discernẽ inter numa malũ · inter vitam a mortẽ · inter corp⁹ a aiam

Call. Sed aliter docet eum magister human⁹ · Ille vba promit sed intellectuz non potest eaz rerũ prestare que precipit de⁹ autem prius cor illuminat vt intellectum electoruz eius verba discendãt. Sequitur ⌊quia mandatis tuis credidi ⌊ea ope re complendo

nicol Et quia inter dibeneficia ad animaz pertinentia nõ solũ est collatio gratie sed etiã correctio culpe sine qua non transitur presens vita · Ideo subditur ⌊Oremus ꝙ humiliarer ⌊ꝑ tuam correctionem ⌊ego dereliqui ⌊incurrendo culpam ⌊ꝑterea eloquiũ tuuz ꝺ stodiũ ⌊ex diuina em̃ correctõe experitur homo qantum bonum

sit deo obedire. ¶ Bonꝰ es tu ⁊ grati
am ꝓferendo. Et quia bonus est fui
ipsius diffusiuũ. Ideo subditur ⁊
in bonitate tua doce me iustificatio
nes tuas ⁊ bonitatẽ tuã mihi cõmu
nican. **Cassi.** Consequẽter petit
do. bonitatis auxilium
vt iustificationes dñi quas lectio
ne didicerat: in suo certamine decla
raret. vn
de subdit **Ni.** ¶ Multiplicata est
sup me iniquitas
superborum ⁊ demonũ me conan
tium impellere ad peccatũ. ego au
tem in toto corde meo ⁊ videlz intel
lectu ⁊ affectu. **Iero.** ¶ scrutabor
mandata tua ⁊ consolationem req̃
rens in eis vt sic euadam eorum tẽ
ptamenta. **Cas.** Coagulatum est sic
hac cor eorꝫ ꝑ
temptamenta **nico** ꝓ malicia
oppressum
qꝫ spiritus maligni sũt in malicia
obstinati. ego vero legem tuã me
ditatus fui ⁊ **Cassio.** Ad facilꝰ
eis resistendũ vt eorũ crudelis ob
stinatio pia pseuerantia vincerẽt.

Ni. ¶ Bonum mihi domine qꝫ
humiliasti me ⁊ ꝙ per in
sultus ⁊ temptationes demonũ de
disti mihi cognitionem fragilita
tis mee ne ex domis tuis caderem in
sup biaz. Hoc modo dicebat Pau
lus .ij. ad Cor. xij. Ne magnitudo
reuelationũ extollat me: datus est
mihi stimulus carnis mee angelꝰ
sathane q̃ me collaphizet. Ergo
ad hoc ꝓmisisti me temptari ⁊ vt di
scam iustificationes tuas ⁊ vt fa
cerem que docuisti Et qꝫ experimẽ
to ꝓprie fragilitatis mouẽt homo
magis ad discendũ artẽ defendẽdi
se ctra impugnationẽ demonũ q̃
habetur ꝓ vetus ⁊ nouũ testamen
tum. Ideo subditur. ¶ Bonũ mihi
lex oris tui ⁊ qa decez precepta decа
logi locutus est de monte synai
ꝙ angelũ psonam dei repntantez.
Et legem euangelij locutus ẽ nob
ꝑ filiũ in carne apparentem. sm qꝫ
dicit ad hebꝛ Nouissime locutus est
nobis in filio quez constituit hẽre
dem vniuersoꝝ. Sequit ¶ super mi
lia auri ⁊ argenti ⁊ super oẽs mũ
di diuicias. quia tanto spualia ex
cedunt tpalia quanto illa que sũt
anime corporalibus preferuntur.

Hugo Vnde in glosa dicitur
Plus diligit caritas
legem dei qꝫ cupiditas milia auri ⁊
argenti

Manus tue do
Joth Sequitur ca
pitulum decі
mum cui prepomitur decima littera
videlicet Joth que interpretat pn
cipium. Vnde fidelis populus pn
cipium sue creationis rememorãs
petit illuminationem intellectus
sui dicens ¶ Augustin⁹

Manus tue ⁊ dei virtus ⁊ dei
sapientia videlicet christus
dominus ¶ fecerunt me ⁊ fm animã
ad imaginem tuam. ¶ ⁊ plasmaue
runt me ⁊ fm **Ni.** i statura recta
corpus ad videndũ de
um vt videliz homo ex figura cor
poris quodammodo deꝯatur ctẽ
plari ⁊ amaẽ celestia. Vnde poeta
dicit. Os hominі sublime dedit ce
lumqꝫ videre Jussit ⁊ erectos ad sy

dra tollere vultus. Et similiter cuz
q̃reret ab Impedo de Curvivueret.
Respondit Vt astra aspiciam. sub
tralxe cælum: nullus ero. Sequitur
Da mihi intellectuz Hoc est eleua
tionem a illuminationē intellect9
ab te cognoscendū a amandū. Ani
ma autē humana ad imaginez dei
creata capax est ipsius p cognitio
nem a amorem. Et declarat quo fi
ne petit intellectum dicens Vt di
scam mandata tua ipsa intelligē
do a opere Cass Petit ergo po
complendo pulus fidelis
intellectum vt quem Adam p mo
lredientiam pdidēat: idem popul9
p deuocōnis obsequia mereretur

nicol Qui timēt te timore fi
liali videbunt mea leta
būtur qui a caritas gaudere facit
de bono proximi quia i verba tua

hug vim promissione verboruz
tuorum Superspraui ḡa
plus daturus es iustis tuis q̃ pro
misisti. Sensus talis est Qui timēt
te: videbunt iustum. a letabunt.
quia inde eis ē leticia quia viderūt
bona opa Ambros Est enim
ra tua insitum
homs vt affectu pio castum pudi
cus: sapiens prudentē: misericors
liberalem diligat. a virtutes suas
in alijs amet. Plerisq enim iusti
aspectus: admonitio correctionis ē
perfectioribus vero leticia est. Ma
gna enim virtus est in oculis. q8
apparet in naturalib9. Basiliscus
vero si q8cunq animal viderit pri
or: hoc suo visu fertur occidere. Ipe
quoq serpens dicitur mori: si fue
rit hominis preuentus aspectu. Er
go si tanta virtus est in oculis ser
pentis vel i oculis hominis vt si al
ter alterum prior viderit: possit oc
cidere. Nunquid est virtus in oculi
iusti qui est repletus virtutis gra
tia. Sed qui videt iustuz debet scire
quid videat. non illum videt in cor
pore. non in vestimento. non in pa
trimonio. non in vultu. Animus vi
det qz non illum videt nisi eius vide
rit mentem. nisi eius sermonez in
tenderit. nisi sensus illius potuerit
comprehendere a sapientiaz de tra
ctatu eius assumere. Tunc igitur
letabitur cui ista perspexerit a cog
noue

Mic. Et quia homines ali
rit ea quando ex fragilita
te humana committunt aliq̃ pro
pter que a deo puniuntur i hac vi
ta ne postea grauius puniatur. si
cut patet. iij. Reguz. xiij. de viro dei
qui seductus a falso propheta i be
thel redijt propter qd a leone occi
sus fuit. tamen leo eadauer ei9 nō
tetigit sed seruauit ad ostendendū
peccatum eius illa pena deletum a
in alijs actibus vite sue eius meri
tum Deo subditur Cognouī do
mine id est expertus sum etiam i
passionib9 meis quia equitas iu
dicia tua quibus punis licet ipa
aliquando sint occulta a inverita
te tua id est iuste Humiliasti me
per tua flagella. Erat misericor
dia. im peccatorum meoruz deletio
ne vt consolet me de spevite eter
ne secundum eloquium tuuz ser
uo tuo Cassiodor. id est se
cundum

illam promissionem qua respondetur in euangelio se tribulatos relicturum minime in passionibus.

Nicolaus ⁋ Veniant mihi miserationes tue et viuam ⁋ vita gratie in presenti et vita glorie in futuro. ⁋ Qa lex tua meditatio mea est ⁋ Que quidē meditatio est dispositio ad gratiā habendā. et habitam augmentandā. Et quia ex profectu bonoruz causatur confusio demonum Ideo subditur ⁋ Confundantur superbi ⁋ id est spiritus maligni qui de celo propter suam superbiam sunt dieti ⁋ quia iniuste iniquitatem fecerunt in me ⁋ Licet enim demones iuste a deo permittantur nos temptare: tamen potestate sibi cessa vtūtur iniqua voluntate ⁋ Ego autē exercebor in mandatis tuis. ⁋ quia quāto homo sentit se a demonibus plus temptari: tanto magis debet in bonis operib9 exerceri. Et quia in pugna contra demones indiget homo suffragijs bonorum Ideo subdit ⁋ Conuertantur mihi ⁋ id est ad auxilium meum ⁋ timentes te ⁋ timore filiali ⁋ et qui nouerūt testimonia tua ⁋ intelligēdo et operando precepta tua. Et qa per bonum exercitium purificatur cor humanum. Ideo subdit ⁋ Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis: vt non confundar ⁋ in presenti per lapsum culpe. et in futuro per lapsum in gehennā

Ambros Que autem sunt iustificationes. ⁋ Audi prophetam dicentem. Dic iniquitates tuas vt iustificeris. Ergo qui iniquitates dicit: iustificatur. qui autem iustificatur non confunditur. quia pudorem peccatorum matura confessione perimit.

Defecit in salutare tuum anima mea

Caph Sequitur capitulum vndecimum cui preponitur vndecima littera scilicet Caph. que interpretatur incuruātur fiuati sunt

Hu. deles velint nolint per hec infima. qb9 diu in hoc corpore detinentur: qd corrumpitur et aggrauat animam. mens tamen eorum ad superna rapitur cum in amore accendit contemplacōis diuine. de qua consequenter subdit dicens

Defecit Nicolaus Circa quod sciendum q9 quanto plus anima in contemplatione eleuat: tanto magis ab occupatione exteriorum se suum retrahitur. Et quando contemplatio multum intendit: sensus exteior ab actu suo cessat et impeditur vt patet in raptu. et sic anima quodammodo deficit in quantum cessat ab actu exteriori: absorpta in contemplatiōe summi boni a delectatione sequenti. et hoc est quod dicit. Defecit in salutare tuū anima mea. ⁋ quia talis defectus est salutaris

Gregorius. iiij. mor. Naz quo quisq9 robustio9 etna appetit eo a tēporalib9 salubri de

fectione Ambrosius de
lassatur. ficere enim est migrare vnumquemq; totis studijs ad id quod diligit. Illud enim cogitat. illi adhæret. illud personat. illud in mentis gremio fouet. in id quadam defectione transfundit. a hoc solū timet ne illud possit amittere. Attollatur igit anima nostra defectiõ suis viribus vt adhæreat summo bono christo salutari nostro per quod fiet eternaliter beata

nico. Et in verbuz tuum superspera ui. quo promisisti vitam beatam. Quanto enim quis in contemplatione eleuatur: tanto magis de veritate huius promissionis certificatur

Defecerunt oculi mei in eloquiū tuū. q; quãto oculi interiores anime plus eleuantur in deū tanto magis diuinam bonitatem percipiūt a veritatem. que in sacra scriptura diuinis eloquijs exprimunt transcendere in infinitū. a p consequẽs accendit eius desideriuz ad videndum deū immediate atq; eo fruendum. Jdo subditur. dicẽtes quando consolaberis me. s. in pfecta beatitudine. Et ꝙa ex tali eleuatione ad diuina rõditur. hõ quasi insensibilis circa exteriora agibilia. Jdeo subditur. Q Via factus sum sicut vter in pruina. Vter enim in pruina derelictus videtur nõ applicabil vltra humanis vsibus. a hoies excellenter cõtemplatiui reputantur in agibilibus a politicis v actib9 mundanis quasi stolidi. Vnde a iiij. Re. ix. Principes exercitus q erant cuz hyeu dixerunt de pheta qui venerat ad eum insungendum. Quid venit insanus iste ad te. s. Et in figura h9 facies Moysi apparuit cornuta ex collocutione dominivt habetur Exo. xxxiiij. Excellenter ergo ꝯemplatiui ab hominibus mundanis reputantur fatui. a tamen sm veritatem sunt sapientissimi. qz sapia consistit proprie in contẽplatione prime cause non solum scd̃m scõs sed etiam scd̃m phos vt habet primo metaph. Et quia excellent cõtemplatiuis vita presens vertitur in tedium. Jdeo subditur. Q Vot sunt dies serui tui. id est qñ diu retardabit a beatitudine celesti. Hoc modo dicebat Paulus ad philip. primo. Desiderium habeo dissolui et esse cum christo. quando facies de persequentibus me iudicũ. id est de diabolo cum ministris suis infernalibus temptantibus me. Extremum enim iudicium in quo demones generis humani persecutores detrudentur in infernum a sanctis. et maxime a cõtemplatiuis hominibus desideratur. quia tunc vita contemplatiua nunc inchoata cõsummabitur. Vnde dicit August. super Jobem exponens illd. Sic eũ volo manere donec veniam id ẽ in choata contemplacõ manet donec veniam: tunc perficienda cuz venero scilicet ad iudicium. Consequẽter subiungit de impedimento huius tatis que est in contemplatione dicens. Q Arrauerũt mihi iniqui fabulationes. q nulla obtinent veritatem seu vtilitatem. sc̃d nõ vt lex tua. que

nullã falsitatem continere potest: cum sit a prima veritate diuisata. Ideo subditur ¶ Omnia mandata tua veritas ¶ Call ¶ Omnes qui ¶ sciz hereticí et p fidi ¶ persecuti sunt me ¶ iuuando peruersa aut falsa suadendo. Idcirco ¶ adiuua me ¶ vt possim eoz pfuasionem superare ¶ Hug ¶ vel ¶ Paulominus ¶ oppresserunt me in terra. ¶ quasi dicat Fere ad nihilum redegerunt me sed tñ non ex toto. qz ¶ ego autẽ non dereliqui mandata tua ¶ Et qz hoc nõ potuit ex virtute humana: ꝫ ex bonitate diuina magis. Ideo subdit ¶ Secundũ misericordiã tuã viuifica me ¶ in vita eterna. vbi sãcti nulla otrarietate pulsantur. ¶ a custodiam ¶ vsqz ¶ testimonia ¶ Nico. oris tui ¶ videlicet pcepta decalogi. aut verba sãcti euangelij que proprio ore protulisti.

Lamech

Incipit capl'm. xij. cui ꝑponitur lra. xij Lamech. que interpretatur cor. In hoc capl'o fidelis populus cor in domini mandata cõstituens: asserit verbũ domini nequaqz habere terminum dicens

¶ Eternum dñe verbum tuũ permanet in ¶ celo ¶ Hug Hoc de angelis dicitur qz in celo permanet verbum dei in eternũ ꝙa iam nihil possunt facere â velle nisi qđ deus ordinat a vult. Vñ vt nos eius voluntatem oñmino faciam⁹ sic petim⁹. Fiat voluntas tua sicut in celo a in terra vt. s. sicut angeli sũt oformes in celo voluntati diuine. ita sint a homines in terra. Post celũ vero terrã intuens subdit ¶ In generacõne a generacõnem ¶ Iero. Vna generatio legis ẽ propletarum. alia euangelioz In his generacõib⁹ veritas dei pmanet qz nihil mendacij in scripturis sanctis ꝓtulerunt ¶ Hugo ¶ fundasti terrã ¶ vt ecclesiam in fide christi ¶ et ¶ in ea ¶ permanet ¶. Sequit ¶ Ordinatione tua pseuerat dies. ¶ diem vocat claritatem eternam

Call. Nam quotiens in singulari numero dies ponitur venturus ille signatur qui vnus atqz eternus est. a non habet noctem. de quo scriptum est. Et erit illis dominus lumen eternum. ¶ quoniam omnia seruiunt tibi ¶ videlicet illa quibus dies perpetuus erit vt excludantur illi qui infidelitatis tenebras patiuntur qui domino nõ vidＥntur seruire Nicolaus Et ꝙa cõtra casum peccati maxime valz diuine legis meditacõ sicut dicit Hieronimus ad Rusticũ monachuz Ama scripturarum sanctarum studia a carnis vicia non amabis Ideo subdit ¶ Nisi qz lex tua meditacõ mea est ¶ id est nisi fuissem occupatus in tali meditatione. tunc forte perissem. per lapsum in culpam grauẽ. in humilitate mea. videlicz impulsus corruptiõe mee carnis q̃ ex sua vilitate rõ est mee hũiliacõis sm

illud Mich. vi. Humiliatio tua in medio tui. Et q̄ tale ꝺseruatiuum ꝺebet diligēter custodiri tanḡ val de necessariū Ideo sḅdit. Ne eter num nō obliuiscar iustificationes tuas que ꝺtinentur in lege tua. q̄ m ipsis viuificasti me. p earuꝫ meditationes p̄seruando me a pec catis. Idō ꝺcludit vlteri⁹. ꝺ. Quus fū ego. eo q̄ vitaꝫ meā seruasti di cto mō. salutū me fac. de futuro sic de p̄terito. qm̄ iustificationes tuas ꝺm decalogo ꝺscriptas. exq̄siui. intellectu Call. Alij ei honores a affectu seculi appetunt Alij coniugia quer̄ūt. alij gaudia mundi ꝺcupiscunt. Ist e sibi mesti mabiles putat eē diuicias si iugit mādata dn̄i pbaret exquirere. Et necesse mḡt habeo vt salutuꝫ me fa cias. q̄. Me expectauer̄ūt. longo certamine: latenter mihi insidiādo. peccta nico. vspūs malignī tores. peccato obstina ti. vt perderent me. p lapsuꝫ mor talis culpe. testimonia tua intelle xi. Intelligere em̄ est intus legere a sic eorum insidias euasi. q̄ sacre scripture deuota meditacō ē arma tura ꝺtra temptationes demonuꝫ. Et q̄ ex tali meditatione intelligit finis pfectionis humane. Idō sub ditur. Omnis ꝺsummationis. vi humane pfectionis. vidi finē. Et quis sit iste finis ꝺsequenter ostē dit dicens. latū mandatū tuum nimis. Istud est mandatū caritatis qđ est tante latitudinis vt se etiaꝫ extendat ad inimicos diligendos. a vniuersa delicta operiat sic dicit prouer. x. Vniuersa delicta operit caritas. Cui autem sit finis pfecti onis humane patz. vt ad Thym. vbi dī. Finis p̄cepti est caritas. vt dilectio dei et proximi. Vnde salua tor ait Math. xxij. In his duob⁹ mandatis. hoc est in dilectione dei a proximi. tota lex pendet et pphe te. Hug Omnis ergo consūma tionis. vt omniū p̄cce ptoꝝ. vidi finem. vt perfectionez le gis esse ca Call Si aūt ad litte ritatem rā hoc velis ad uertere. potest etiā accipi q̄ reb⁹ secularib⁹ terminus videtur sp im positus. Mandata aūt dn̄i nost hūt finem. quod ideo sic positum ē: vt nec ambitiones seculi aliq̄s de siderantes expeteret q̄bus finē da tum esse sentiret. a mandata dn̄i mi nima festinatione p quireret q latissima comprobaret.

Quomodo dilexi Men Hugo

Sequitur capitulū. xiij. cui p̄ponit. xiij. littera hebraica scilicet Men. que interpretatur viscera: vel ex in timis. vnde caritas intelligitur que tanq̄m ex intimis cordis medullis accenditur quam se fidelis popul⁹ totus viribus diligere ostendit cū admiratione ita dicēs

Quomodo dilexi legem tuam dn̄e. q̄ in nouo testamēto ꝺti netur. Et mīdet. ꝺ. tota die. vt cōti nue. meditatio mea est. id est de ea a mea medito. Jeron. In hoc apparet eum legez dei diligere

qui per omne tempus vite sue ea⁊ cognoscitur
Cass. Si quis cau
meditari.
sas quasdam q̄ respectu dñi sub moderacōne
disponit: si cibos temperanter accipiat: si somnos deuementer capiat
si se honesta a probabili actione cō
mendat: lege⁊ dei meditatur sicut
dic̄ apl's. Siue ēm manducatis: si
ue bibitis: siue aliq̄d aliud facitis
omnia in gloriā dei facite. Sequit
Super inimi
nic. a. super inde
cos meos
os a infideles. qui celit quantū ad naturā sūt
amici: tamen q̄ntū ad infidelitate⁊
sunt inimici. sup hos prudenter me
fecisti ꝙ prudētionē ipīs i hō mā
dato tuo ꝙ p mandatum tuum a
me vere intellectuz. cui fideliter obe
diui quia in eternuz mihi est Ju
dei etsi habent sacram scripturam
non tñ intelligūt eam vere: sed per
uer
Hu
Iste g iustus prude
se.
tior factus est illis per
fidem christi: fideliter scriptuās in
telligens. Et q̄a in dei ex mandato
dei tpalia que fierunt Ideo non fu
it illis in eternuz. Isti vero mādatū
dei ꝙ dilectio eius manebit in eter
num. cuius premiū est ipse dilcūs
dñs christ⁹ qui
nic.
Et qua de
est eternus
sacra scp tu
ra docet hō dupler. Vno modo ab
hoie perito in intellcū sacre scpture
Et in tali noticia discipulus aliq̄n
trāscēdit mgrm q̄ hz darius inge
nium a diligentius exercitiū. sicut
contingit in pluribus. Et in psona
taliū dicitur
Super omnes doc
tes me intellexi videlicet sacre scri
ptui testimonia.
ptui re veritatem. Cuius causa sub
dit. Lq̄ testimonia tua meditatio
mea est ꝙ meditatio mea circa te
stimonia tua otinue versat quātū
hūana fragilitas patit. Alio mō
docet hō a deo sic edocti fuerūt apli
de q̄b⁹ dicit Jero. in epla ad Dau
mū de oib⁹ sacre scripture libris
Quicq̄d alijs exercitacōe a quotidi
ana in lege meditatio tribuē solet
hoc illis spiritussanct⁹ suggerebat
Et erant: sm q̄ scriptum est: docti
biles dei. Hoc etiam modo fuerūt
edocti plures alij sancti sicut de be
ato Francisco a Antonio legitur a
pluribus alijs. Et iste modus se
cundus sciendi est excellentior pre
cedentibus. Propter quod in psō
na taliū ꝟbditur
Super senes
exercitium longi tpis scripture no
ticiam hñtes intellexi ex diuina
inspiratione. Cuius causa subdit
Lq̄ mandata tua exq̄siui ꝙ intelle
ctuz vbz tuoz a te mihi dari deuo
ta oratione petiui. a dedisti m sicut
scribit Sap. iij. Invocaui a venit i
me spūs sapie Seq̄tur
Omnem
via mala q̄ ducit ad p̄ditionē p
hibui pe
hug
ꝙ cogitacōes a af
des meos
fect⁹ q̄ prom sunt
ad malū ab adolescētia sic dī Gen.
viij. Vt custodiā vba tua. Nyc
ꝙ māda ta negatiua q̄lia sunt Nō
occides. Nō mechaberis. Nō furtū
facies. a filia q̄ phibent malū
iudicijs tuis. in lege diuina otentis
nō dedinaui: q̄ tu legē posuisti in.
iero
Lege⁊ mandatorū a te sus
cepi a statuisti q̄ si ab his
dedinare ieno iudicio damnarer

Mi Et qz ex eo cū obfuātia expe
ctaē optūa ẽtributio dēlcāns
aīaz. Jō sb dic Quā dulcia fāucib⁹
meis eloq̄a tua: sup mel ori meo
Os a fauces accipiuntur metaphō
rice p viribus supioribus amīe
videlicet ratiōe q̄ intellectu anime.
quibus dulcedo celestiū in pnti ali
quo modo sentitur a pgultatur a
p̄sequens peccatum qđ est huiꝰ
dulcedinis impedimentū obtur.

Jero. Nam sicut mel visibile
amaritudines arcet no
strarum fauciū: ita eloquijs domi
nicis amaritudines nostroz crimi
num mitigantur Mandatis tu
is intellexi Nyco. videlicet dul
cedines tue retributionis fm qđ di
citur Isa. lxiiij. Oculus nō vidit de
us absq̄ te. q̄ auris nō audiuit que
preparasti diligentib⁹ te Propte
rea odiui omnem viaz iniquitatis
quia ipsa impedit consecutionez
predicte dulcedinis a suauitatis

Lvcerna pedi
bꝰ Nun Sequitur xiiij.
capm cui p
ponitur ītā hebreorum xiiij. Nun
ambro que interptat vi
cius. Ecce ipse litterre
hebreorum testificantur dominuꝫ
Jesum esse vnicum patris filium.
Hugo Cui fidelis populus at
tribuit bona sua .b.

Lvcerna pedibus meis verbuꝫ
tuum & scriptua euangelica
ē directio intellectui q̄ affectui meo.
ne in tenebris huius mūdi mercēs
cadam in foueam peccatoꝝ. Lq̄ lumē
semitis meis Nico. Qz verbum tuuꝫ
diuinū nō solu
dirigit in adimplendis preceptis
diuinis: sed etiaz consilijs euange
licis que dicitur semite quasi vie
strictiores q̄ magis compendiose.
Qui autem sic in dominicis præce
ptis dirigitur dicit quod sequitur
Iuraui q̄ statui id est firmiter
q̄ sine mutatōne disposui custodi
re iudicia iusticie tue per quaz iu
sticiam peruenit homo ad salutez.

hugo Et quia qui vult custo
dire iusticiam pleruꝫq̄
multiplicater affligitur. Jō subdi
tur Humiliatus sum vsqueq̄q.
humiliatione afflictionis quia vsq̄
quaq̄ passus sum multaꝫ ad
uersitatum aug Pro eo q̄ sta
tui custodire
iudicia iusticie tue Et ne in tanta
humiliatione ipsa fides deficeret:
addidit domine viuifica me dan
do mihi patientiam fm verbū tu
um de quo in alio psal. dī Cui ipo
sum tribu nic Consequenē ostē
dit se in tribula
tionꝫ non deficere si magis deum
laudare dicens Voluntaria oris
mei & sacrificia laudis a me tibi
voluntarie oblata ut beneplacita fac
die & sint tibi cass Laudes in
acceptabilia ocio exhibe
re: deo gratissimū est. si in tribulatiōe
ampliꝰ probaē eximiū & p datū q̄ in
firmitas corpis dolore pressa non
vincit. si tūc magis aia felix in dñi
laudibꝰ excitat Jeron. Lq̄ iudi
cia tua & mandata tua. doce me. ꝛ
vt ea intelligaz q̄ impleā Anima

mea ¶ manibus meis semper.

hug Acsi dicat Doce me obedie mandatis q̃a anima mea parata est semper ad suscipiendū doctrinam tuam. et legem tuā nō sum ob litus. **nico** . corde: a exequēs in ope. Et hoc probat ꝯsequenter dicens. Posuerunt peccatores. ¶ demones. laqueum mihi. ¶ decep tiones a lege. **Cass** In hac em̄ cebras secuti mūdi filia tot laqueos muenis quot vicia cō tueris. sed populo fideli mihi terre nus prevalere potuit q̃ se celesti cō uersatione tractauit. vnde subdit. a de mandatis tuis non erraui. sed in eis permasi p gr̃am tuā me preseruantem. Hereditate acqui sui testimonia tua. ¶ tua p̃cepta decalogi vt tibi obediaz. in eternū.

Hugo Causam subiūgit. qz exultatio cordis mei sunt. Et in hac exultacōne. Incli naui cor meum. vt humiliter serui rem. ad faciendas iustificationes tuas. ¶ opera bona que a te sunt a iustificant vt pote sunt opera mi sericordie videlicet esurienti panē frangere. nudum vestire. a similia de quibus dicitur Lu. xi. Date ele mosinā a oia munda sunt vob. Et addit. In **Cass** . nō q̃ in futuro eternum . misereatur q̃s afflicto. cū in illo regno nulla plēt esse miseria. sed q̃ fructū ¶ premi um earum elemosinaz sub eterni tate recipiet. vnde subdit. Propter retributionem. videlicet illaz quā aubituri sunt sancti. Venite benedi ci patris mei percipite regnum. Magna retributio que tamē de do mini prouenit largitate: incolam fieri regni perpetui: consortem be atorum angelorum: patriam suscipe re que semper delectet nec vlla pe regrinatione deseratur

Miquos odio ha Bamech

Sequitur capl̃m .xv. cui prepomit̃ xv. littera. ſ. samech **Hugo** q̃ interpretatur aubi. Vnde admone mur vt diligēter aure cordis aubi amus a consideremus q̃ de odio ini quoz dicunt hoc mō

Miquos odio habui. non inquātū sunt hoies. qz sic sunt diligendi. ut xta illud. Diligite inimicos vr̃os. ſ inq̃ntum sunt pccōres odiendi sūt videlicet vt odio habeam⁹ in eis vi cia: a ame **iero** . lege tuam mus naturā . dilexi. q̃a qđ p̃cepisti: ope impleui. Et q̃a ad hoc req̃ritur auxiliū dei. ideo subdit

Aug⁹ Hdiutor. ad bona fa ciendā. a susceptor me us es tu. ad mala euadenda. a in verbū tuuz ¶ filiuz tuum. supsperaui **Nycol** id est super omnes i ipso speraui. quia in eo beatam vi taz promisisti abrahe a semini ei⁹ id est omni fidem eius imitanti

Hugo . Dedinate a me ma ligni. tam vos demones q̃ pueri homies. a scrutabor. in ebitando. mādata dei mei. demo nes enim suis pessimis suggestio nibus. a pueri homies contentio sa semper malignitate impedīūt

te ne studio ā oratione possis scru
tarí dei tuí Jero. Si fi volueris
mandata penitentiam a
gere segregari habes ab illorū cō
sortio a dicere dño Hugo
Vscipe me fm eloquiū tuū id ē
fm promissionem tuam Et viuam
vita gratie in presēti. a vita glorie
in fu Nico. Et non confundas
turo me ne me o fun
di permittas in frustratione spei
mee. Ideo subditur Ab expectacōe
mea Spes est certa expectatio fu
ture beati Cass Beata em est ex
tudinis pectatio: vbi cer
ta est promissio. Expectatio itaq; san
ctorum: est celoz regna angelorū
q; consortia promereri. et quod sup
totum est ipsuz ingiter videre quí
in beatorum coīe solz semper dul
cescit Hug. Et quia hō non pt
re eam consequí vtu
te propria Ideo subditur Ho
ua me contra inimicos qui me vo
lunt perdere Et saluus ero im aia
a meditabor in iustificationib9 tu
is semper vq; diuinaz memorie
tenebo qualiter me iustificaueris
nic Et qa peccatores a spe dicte
beatitudinis defraudantur
Ideo subditur Hpreuisti omnes
discedentes a iusticijs tuis Cas
sio. Nam cum sit iustificacō pec
catorū: mentis pura confessio. me
rito superbi spernuntur a dño qui
se tali remedio sanare despiciunt.
Addit itaq; qm iniusta ē cogitacō
eoz videlicz velle peccare. a iustis
simo iudici nolle satisfacere. Meri
to igit tales ab absolutionis grā
submouentur qui totiens moniti
hic pio dño satisfacere contempse
runt nicol. Propter quod ad
huc subditur Qui re
naricantes putauí omnes pecca
tores terre id est declinantes a le
ge naturali. vel a lege moysi data.
Ideo dilexi testimonia tua id est
legem gratie que recte facit incede
re per viam veritatis a iusticie. Et
quia carnis petulantia id est furi
ens luxuria frequēt impedit gra
tiam in hac vita Ideo subdit Con
fige timore tuo carnes meas id ē
mortifica in me omnes motus car
nales a iudicijs enim tuis timui.
quibus totum mundum fumer
fisti aquis diluuij pter peccatum
luxurie Omnis enim caro corrupe
rat viam suam. vt habetur Genes
vi. Et zodoma cum alijs quatuor ci
uitatibus igne sulphureo succēdi
sti propter enormitatem luxurie vt
habetur Gen. xix. Et non solus ho
rum iudiciorum consideratio. verū
etiam futuri iudicij recordatio con
figit meam carnem. motus eius il
licitos exprimendo timore casto at
q; perfecto. qui nō tm habet ante
oculos formidinez vindicte sed ve
hementer etiam metuit amissionē
gratie in qua fidelis viuit per quā
omnis reficitur christianus. Con
figi ergo se populus fidelis timoē
dominí deprecatur vt moriendo vi
uat qui prius male viuendo mori
ebatur.

Feci iudiciū Ayn Sequit capitulū. xvi cui ꝑponit̄ lra. xvi. s. Ayn.

Ambro. que interp̄tat oculus vel fons. Dum autem bona p̄videm⁹ a agimus fit nobis oculus cordis fons iusticie quā se ꝑfectus fidelis auz primo iuste viuendo fecisse testatur: dicēs.

Feci iudiciū. Hugo discernēdo bonuz a malo. La iusticiā. primuz nō lendo. Lnon tradas me.

Nico. ne tradi me permittas. calūmiantibus me. ⁊ de mombꝰ mihi semp nocere q̄rentibus. Valet enim ad dictū auxiliū impetrādū obsequiū dō p̄stitum qđ allegatur cū dī. Suscipe seruū tuū in bonuz. s. p̄fectionis tue vt pote bonus dñs a pīonus. Lnō calūmiet̄ur. ⁊ falsē accusēt Lme fū pbi. ⁊ spūs maligni qui sunt superbissimi. Vñ de dyabolo Job. xli°. dicitur. Ipse est rex sup omnes filios superbie. O Culi mei defecerūt in salutare Hugo ⁊ iusticiaz tuum. Ac si dicēt Vt a moribus calūmiantiū non ledar: serpentē eneuz ⁊ xp̄m pro me suspensum iessanter cōsidero: sicut Nume. xxi. p̄figuratū est. La in eloquiū iusticie tue. ⁊ i verba euāgelica ipsiꝰ xp̄i p quē iusti efficimur sicut dicit Apoꝰ. Justificati gratis in sanguine ipsius sumus.

Nico. Hac cū seruo tuo fm. misericordiā tuaz. sup plendo defectū meū p tuā grāz. Let iustificatiōes tuas doce me. vt possim eas intellectu capere: a ope implere. Ad hoc allegat rōnez cum sūbit Seruus tuus ego sum. a ideo te nec implere mandatū tuū. qđ nō possum: misi intelligā ipsum Jdō. Lda mihi intellectū vt sciam testimōia tua. a sic adimplere valeaz ipsa.

Tempus faciendi dñe. q̄si dicat Non differas mihi intellectuz dare: quia tēpus est dandi. Cuiꝰ causa subditur. Ldissipauerūt legē tuā. puerse eā exponēdo: vt iudei a hereticī. nec eā recipiēdo vt pagani: atq; eā trāsgrediendo vt mali christia Cas. Et q̄ntum legē domini. dissipauerat nephā da p̄sumptio: tantū deuotus populus ad mādata eiuꝰ festinabat implenda: dicens. L Ideo dilexi mādata tua. veraciter intellecta. Lsuper aurum a topazion.

Iero. Sicut emz aurū cunctoꝝ metalloz p̄cellit preciuz ita topazius ommū gēmaz ī se cōtinens pulchritudines: ommū vincit honores. Et ideo fidelis ꝑfectus super loco ia dei mandata diligit.

Cas. Topazion vero sic quidā scribere volūt genus est lapidis: q̄ntū mutatione ratiū: tantuz merciū q̄ntitate p̄ciosuz. qui duos fertur hīe colores. vnū aureū purissimū. et alteū etherea claritate relucentē. Lampat emz cum solis splendore p̄cutit oim gēmaz superans p̄ciosissimas claritates. ī aspectū suū singulariter p̄uocans oculoz cupidissimā voluptatē. Quaz

si poliri velis? obscuras. si naturæ appetitum relinquas: irrabiat. Nec ipsis regibus esse ferè mirabilis: vt mihi suas diuitias mihil sibi possidere cognoscant. Ysidorus. li°. ethimol. Inuenta est primo in arabia insula in qua tragodite primones fame et tempestate fessi cum herbarum radices effodirent: creuerunt. q. insula postea qsita nebulis coopta: tandem a nauigantibus est inuenta. sed ob hoc locus a gemma nomen ex causa accepit. Nam topazium iuxta tragoditarum linguam habet significationem querentis. Est autem amplissima gemarum.

Cas de qua non sunt multa dicenda: ne qs scriptura dicit esse contemptibile: nos desiderabile affectata laude faciamus.

Aug⁹ Cum vero ipsa mandata diligūtur sup aurum a topazion. a sup omnes mundi diuitias mandata tua dilexi. ❡ Propterea ad oia mandata tua dirigebar. vt ea ob celestem mercedem recta intentione impleret. a p̄ ose q̄ns. Omnem viam iniquam videlicet ad peccatum deducentem odio habui.

Irabilia te

Phe Incipit capi. xvij. cui p̄mittra hebraica

xvij. viz Phe. q̄ iterp̄tat os aperiens.

Nico descriptes enim philosophi capitulo vite contemplatiue sublimitatem aperuit os suum: dicens.

Mirabilia. Circa qd sciendum q̄ ascensus ad contemplationis philosophice incipit ab admiratione: sm q̄ dicit primo metaphisice propter admirari ceperunt homines philosophari. Videntes enim effectus nature mirabiles vt eboruscationes: fulgura: terremotus a similia: ceperunt causas p̄scrutari a sic philosophari. Et eodem modo ad subtilem contemplationis sacre theologice ascendendum exemplo sanctorum doctorum: vt Hieron⁹. Aug⁹. a similes ceperunt ascendere ex admiratione q̄ videntes sacras scripturas mirabiles: ofidentes de diuino auxilio earum intellectu sanum inquirere ceperunt a deo adiuuante reppererunt. a q̄ntum ad hoc dicitur. Mirabilia testimonia tua. v. mirabiles facere scripturas.

Hiero q̄ vidi in his aliud pertinere: a aliud figurari. Lideo scrutata est ea anima mea.

Nico querendo earum intellectum in tui admirationem ofidentia. Et q̄ vna scriptura intellecta aperit viam ad aliam intelligendam. Job subditur. ❡ Declaratio sermonum tuorum. scriptorum in lege appellatis. Illuminat intellectum dat. viz in euangelijs vbi ipsorum sermonum plena fit declaratio. Paruulis. v. christianis: de quibus dicit saluator Matth. xi. Confiteor tibi dne pater celi a terre: q̄ abscondisti hec a sapientibus a prudentibus: a reuelasti ea paruulis. Et q̄ cognitio veritatis excitat appetitum ad amplius cognoscendum. Job subditur.

Os meū aperui ⁊ intellectuz extendi ad capiendū verbū dei: qđ est tibus anime. Vñ intellectꝰ dicitur hic os aie: sicut in aialibus os dī illa pars corpis p quā cibꝰ accipit ⁊ attraxi spm̄. ſ. intelligētie qui datur desiderātibus eū. Idō sb dicitur. ⁊ mādata tua desiderabā ⁊ scire a fa

Hugo Hic est argumentum qꝫ pter desideriū datꝰ hoīi gratia. ex hoc desiderio accensus subiungit.

Respice in me ⁊ aspectū p̄destinati omis ⁊ miserere mei ⁊

Nico eleuādo intellectū meū ad capiendū veritatem trāscendēteꝫ intellectꝰ mei facultatē. ⁊ secm iudiciū diligētiuz nomen tuum ⁊ sicut iuste dispoſuiſti diligētibus te facere. qꝫ sicut dī sup. vij. cap'm celestis hierarchi. Vbi cognitio foris stat dilectio intrat. Secqui

Hugo tur. Gressus meos ⁊ motus et voluntates aīe mee ⁊ dirige ſz elocūtuū ⁊ ſ. vt recte viuā ſm iussa q̄ p̄cipis ⁊ non dñet mei ois iustitia ⁊ p̄ctm̄ p qđ miseria fit deo. et ideo amittiz hēditas eterna q̄ tenet ab eo

Aug' Quid ergo aliud orat: nisi vt p̄cepta q̄ deꝰ imponit iubendo impleri faciat adiuuando. Redime me a calūniꝑ hominū ⁊ a falsis criminatōibus quas mihi inimici imponūt.

Hugo ⁊ vt custodiaz mādata tua ⁊ q̄ in litib9 et cōtentiombꝰ non possunt custodiri. Actē tuā illuminma sup seruū tuū ⁊

Aug' māi festa seruū tuū ⁊ doce me ⁊ p illumiationez gratie tue ⁊ iustificationes tuas ⁊ vt faciā eas: quod cuidētius alibi legit. Doce me facere voluntatē tuā. Recolens autē iste dolorem pēnitentie preuaricatiōis sue consequētre subdit: dicens.

Hugo Exitus aquaz deduxerūt oculi mei ⁊ oculi mei p quos intrauit in me peccatū corde iterius otrito eduxerunt lacrimas. ⁊ qꝫ non custodierūt legē tuā ⁊ illecebras huiꝰ seculi attrahen

Cass' dignū ergo est vt p do. illos culpa mundet: p qs a excessus admittitur.

Iero' Vera est enim pnia iugit fletibus cōmissa diluere a abluta non iterare.

Justus es domine.

Bade Incipit. xviij. cap'm cui prepomitē trā. xviij ſ. Sade: que intrp̄tat consolatio: q̄ recte post fletū sequit. Vñ popu pulus fidelis q̄ p fletuz in se punit peccatū deū: qui pnitētibus remiā pmittit iustū esse denūciās: ait.

Justus es dñe ⁊ qui peccatores punis. ⁊ rectum iudicium tu

Cass' quo iubes peccatores. res se affligere vt eos tua dexeat medicina saluare.

Nico Mandasti iustitiaz ⁊ p̄cepisti ⁊ legē tuā ⁊ ſ. iustitiā otinentē ⁊ testimonia tua ⁊ in ipsa lege otenta ⁊ veritatē tuā ⁊ veritatez legis tue ⁊ nimis ⁊ valde: supple custodiri. Et quia dolet de

transgressoribꝰ legis. Ideo subdit
[C] Defecit [¶] liquefieri [L] me fe
cit zelus meus [¶] quez habeo circa
legem. ꝓpter hoc [L] quia obliti sunt
verba tua inimici mei [¶] facientes
contra ea ac si ea pro nihilo re
putarent. Et omnes tales reputat
psalmista inimicos suos. qꝫ sunt
aduersarij veritatis. [I] Gnitum
eloquiuz tuum vehemēter [¶] quo in
flāmat ad amorem diuinuz: q̄ pro
prie dicitur zelus eo qꝫ est amor
singularis [L] seruus tuus dilexit
illud [¶]. quia hoc sciebat ad remedi
um humani generis attributum.
Sequitur vox populi christiani. [L]
Adolescentulus sum ego [¶] respuī
populi qui p̄cessit a principio mū
di. [L] cōtemptus [¶]. quia in ecclesia
primitiua fuit populus christian⁹
multum afflictus et despectus a ty
rannis. [L] iustificationes tuas non
sum oblitus [¶] quia ꝓpter contēptio
nes et afflictiones quas sustinuit a
fide catholica non recessit. [I] Vsti
cia tua iusticia in eternum [¶]. quia
iusticia que est per fidem ducit ad
eternitatē beatitudinis. [L] lex tua
veritas [¶]. quia nullam potest conti
nere falsitatez. ꝓpter quod non so
lum dicitur vera: sed etiam veritas
in abstracto: ad denotandum veri
tatis puritatem. [C] Ribulatio et
angustia inuenerunt me [¶] in tyrā
norum psecutōne. [L] mandata tua
meditatio mea est [¶]. Meditatio enī
legis diuine prebet cōstantiam in
aduer

Jero. sitatez q̄uis tribule
tur in pēnis: coarte
tur in vinculis. vox semp libera dei
mādata meditaē assidue [L] Rui
tas testimonia tua in eternū [¶].

Nico. Tantam enim equitatē
otinent qꝫ nō solū dici
tur equa in concreto: sed equitas
in abstracto. [L] intellectū da mihi [¶]
ad cognoscenduz ea q operē adim
plendum [L] vitaz [¶] vita gratie in
pīti: et vita glorie in futuro.

Lamaui i to Caph.

Sequit̄ ca
pi. xix.

Hugo cui prepomit̄. xix. trā
Caph. que interpre
tatur confusio. Vnde populus fidel
ne temptationibus confusus fue
rumbat: ad dominuz asserit se cla
masse: dicens.

[C] Lamaui i toto corde [¶]. hoc est
intellectu et affectu feruenter
et deuote. [L] exaudi me dñe [¶].

Cas. In sola enim religiosa co
gitatione totus debet spi
ritus occupari: ne mens diuisa ef
frenum nequeat impetrare quem
postu

Aug⁹ Tunc porro in to
to corde clamat:
quādo aliūde nō cogitatur. Tales
orationes rare sunt multis: crebre
paucis. Clamor qui fit ab hominī
bus ad dominū: si sonitu vocis cor
poralis fiat non intēto in deum cor
de: quis dubitet iamitte fieri. Si au
tem fiat corde: etiam silentio corpis
voce: deum non latet. Siue ergo ci
voce carnis quādo id op⁹ est: siue
cum silentio ad deum oramus. cor
de clamandus est. Cui autem rei p
ficiat iste clamor ꝙsequenter decla

rat: dicens. **Hugo** Iustificationes tuas ⁊ mãdata tua que fuos operatores iustificant: requiram. **Aug⁹** Ad hoc emz damauit in toto corde suo: ⁊ hoc sibi desideãuit a dño exaudiente prestari: vt iustificationes eius requirat.

Hugo Non solũ ad sciendũ eas: sed etiã ad ipas opandũ: Clamaui ad te. Repetitio damoris nota ẽ magne deuotionis. Saluũ me fac salutẽ gratie in pũti vt custodiã mãdata tua que conferũt vitam beatam. iuxta illud Matb. xix. Si vis ad vitaz ingredi: serua mandata.

Nico Preuem in maturitate ⁊ damaui. qi dicat. Iste damor festim⁹ non pcedit ex impetu passionis: sed ex deliberatione rationis. ⁊ in verba tua supsperaui ⁊ plus q̃ in verbis aliorz quoũcunq; qr verba tua falsitatẽ non possunt cõtinere. Preuenerunt oculi mei ⁊ intellect⁹ ⁊ affectus ad te diluculo ⁊ a tempe iuuentutis. vt meditarer eloquia tua que sunt a tempe iuuentutis meditanda. Et qr oratio talis debet exaudiri. Ideo subditur. Voce meã audi fm misericordiã tuã dñe.

Cass Intelligam⁹ mihil presumendũ esse si aliquid nobis p dei grãz psperitatis arriserit: quãdo ille qui vmcẽs etatẽ pueriles annis damauit: dicẽs. Vocẽ meã audi fm misericordiã tuam. Non habz qd cõtra pcãm suã confidenter obiciat: ꝙ illam tantũ miserricordiã petit que ex misetis btos facit: ex captiuis liberos: ex mortuis vmos: ex temporalib⁹ sempit nos. Sequit. ⁊ fm iudiciũ tuuz quo supplicantibus parcis: quo se damnantes dementer absoluis. vinifica me lumine tue gratie q̃ mortuus sum lege pecati.

Hugo Et possit aliquis quere. cur ita damas. Et ñdet qr Oppropinquauerunt persequentes me iniquitati.

Nico ⁊ approp̃inquauerũt mihi psequẽtes me inq̃. ⁊ a lege autem tua longe facti sũt. que phibet psecutionez innocentium. Ropere tu dñe mihi tribulato ad me seruandu fm bene placitũ tuũ ⁊ a omnes vie tue veritas ac si dicat. Siue dimittas me in tribulatione: siue liberes: totuz facis iuste. Deus aliquãdo suo iusto iudicio pmittit innocentes tribulari ad augmentuz sui meriti: sicut patet de sancto Job ⁊ aliis.

Aug⁹ Queri autẽ pot quõ hic dictum sit Omnes vie tue veritas. cum in alio ps. legit Vniuerse vie dñi: misericordia et veritas. qr a in iudicando subuenit ar qz ita non deest miserricordia: a miserando ib exhibet qd promisit ne veritas desit. Erga omnes autẽ a qs liberat a quos damnat: omnes vie dñi miserricordia et veritas. qr vbi non misereretur: vindicte veritas exhibet. Multos quippe imeritos liberat. imerituz aũt neminẽ dãnat. Sequitur. Initio ab illo. s. tẽpore quo cepi tesd inõia tua itelligẽ

Hugo Cognoui de testimoniis tuis quib9 testificatus es te daturum tom9 premium: a matis supplicium.

Aug9 Que in eternū fundasti ea. qd id qđ p ea dñs ptmisit eternū erit: sicut Mat. xxv. saluator docuit. Ibunt in ignē eternuz: iusti autē in vitā eternā.

Ide hūilita Res

Sequit capi tulum. xx.

Ambr Cui pponitur ista. xx. s. Res q̄ iterptat̄ pmat9 Ille enim apud deū obtinet primatum qui hūilis est. qm̄ qui se hūiliat exaltabit. Vñ pplus fidel ab hūilitate oīonē suā incipiēs: ait.

Hugo Ide humilitatez meam. qua damo ad te. Let. p grām tuam. Eripe me. de periculo mortis eterne. Que legē tuam non sum oblitus.

Aug9 Hoc loco nullā dei legez oue mēti9 intelligimus: nisi Oīs q̄ se exaltat hūiliabit. a qui se humliat: exaltabitur.

Hugo Vbica iudicium meū. a da sīām̄ 8 causa mea quā habeo ostra dyabolū. a redime me. a vexatōe eius iniusta. Ppt eloquiū tuū viuifica me. vita gratie in pñti. Longe. Supple est. a pctōrib9. q̄ peccandi habēt osū etiā me. Salus. tam gratie q̄ glorie. que dator vtriusq̄ salutis diuisus ab eis est pter multitudinem pctōz. Vñ ysa. lix. Iniq̄tates vre diuiserūt inter vos a deū vrm̄ et meritō elongata est a pctōrib9 salus. Que iustificationes tuas. a mandata tua quib9 deberent iustificari. non exquisierunt. ad opandum. Et si sm̄ iusticiā longe sit salus a pctōrib9: tñ sm̄ miserico:diā ppe est. Vnde sequit. Miserico:die tue multe. que multis et multociens et diuersis modis misereris. Sēm iudicium tuum. in quo presenti parcis peccantibus.

Nico Viuifica me. p augmentuz tue gratie. cui9 necessitatē subdit. Multi. Supple sunt q̄ psequūtur me. taz demones q̄ pueri hoies. a tribulant me.

Hugo que caro: mūdus: a domia multa mouēt plia aduersus spm̄ populi fidelis. a testimonijs tuis nō declināui. a obseruantia mandator tuor.

Nico Idi puaricātes. impios legē tuaz transgredientes. a tabescebam. vlacrimis flebā. Vñ trāslatio hebraica hz: merebaz. Sequit. Que eloquia tua non custodierunt. Sicut enim ad virtuosum ptinet letari de obseruatione diuine legis: ita ad vitiosuz ptinet tristari de eius transgressione. non solū in se: sz etiā in alijs. Et que hoc est meritoriuz augmēti gratie. Ideo subditur. Ide qm̄ dilexi mandata tua dñe. zelans p eis in me a alijs. Li miserico:dia tua viuifica me. p augmentuz gratie prędēs ex tua mia a libertate.

Aug9 Principiū verborum tuorum veritas. a a veritate prędunt verba tua. a ideo v

tacia sunt: a neminem fallunt qui bus ꝓnunciatur vita iusto: et pe na im

Hugo Sicut em̃ ꝓmit pio. tis: ita fit. a sic ꝓdictis: ita euenit. ¶ qm̃ in eternuz oia iudicia iustitie tue ¶ qz sm̃a dei in extremo iudicio de gloria bono ruz a pena reprobozꝝ stabit in eter num: sm̃ qz dr̃ Math. xxv°. Ibunt hi in ign̄e eternū: iusti autem in vi tam eternam.

Principes p Ben. Sequit ca pitul. xxi. cui ꝓpoñt̄ lr̃a. xxi. s. Sen. q̃ interp tat sup vuln: p qđ intelligit tribu latio: de qua subdit: dicens. ¶

Principes psecuti me gratis. **Nico.** a dem̃ones de quibus dr̃ ad Eph. vi. Non est nobis colluctatio adu sus carnem et sanguinē: sed aduer sus ꝓncipes a ptates tenebrarum harū cōtra spualia nequicie. Let a verbis tuis formidauit cor meuz ¶ qz homo q̃tūcūq; iustus timore cō cutit: ne fiat trās gressor legis dñe ꝙ ad vtrūq; oꝫplatio affert solacz um. Idco subditur.

Hugo ¶ Stabor ego ¶ inter tēptatōes a psecutio nes ¶ sup eloquia tua ¶ meditando i psa: ac me cōsolantia: ac mihi co ronā si vicero ꝓmittentia. ¶ sicut q̃ inuenit spolia multa ¶.

Nico. Cuiꝰ gaudiū duplica tur. s. de obtētu victorie a de prede mag̃itudine. Sic oꝫ platiuꝰ dele tat de victoria otra ho stes quā hz i spe. a p oseq̃ns de ob tentu glorie future. qz spꝫ est certa expectatio future bēitudinis. Et qz amor vnꝰ cōtrariū inducit odium alterius: a econuerso. Idco subdit. ¶

Iniquitatez odio habui a abho minat⁹ sum ¶ tanq̃ q̃d vile. ¶ legez autē tuā dilexi ¶ tanq̃ quid vtile et honorabile eā ingiter meditando. Et qz ex hoc ꝓcupit homo in laudē dei. Idco subditur. ¶

Septies i die laudē dixi tibi ¶ in septē horis cano nicis. ¶ sup iudicia iustitie tue ¶ ofi tēdo oia opa tua iusta: q̃ sunt que dam executiones iustitie tue latēn tis in tua

Hugo Mos enim re mente. ligiosis ē se pties dño decātare laudes. Primo viz laudes matutinales sumo diluculo: in memoria dñice resurrectio nis: q̃ fuit valde mane. Postea pri maz. qz tūc xp̃us tradit⁹ fuit pila to. deinde terciā. qz tūc iudei dama uerūt. Crucifigat Postea sextam. qz tunc fuit cruci ofixus. deinde nonā. quia tūc expirauit. Postea vespas. quia tūc positꝰ fuit ꝺ cruce Postremo opletoriū. qz tūc sepul tus fu

Collect. Sicq; i memo it. riaz dñice pas sionis et humane redemptōis ab ecclesia septies dño laudes psoluū tur. Et quia vita cōtemplatiua est quieta respectu actiue q̃ habz labo rem ānexū. Idco subditur. ¶

Pax multa ¶ que cōsistit in puritate sci entie est ¶ diligētibus legē tuam ¶ quia ex tali

Nic. ingiter medi dilectione tantur sacraz scripturā. ¶ a nō est illis scādalū ¶

& tanta occasio ruendi in peccatum
sicut actuis qui frequēter hūt ma
teriaz tribulationis. ppter qđ dns
dixit Lu. x. Martha martha solli
cita es & turbaris erga plurima.
Et sequit. Maria optimā ptez ele
git Et qz vita cōtemplatiua perficit in
patria. Idco subditur. ⁊ Expecta
bam salutare tuū dne ⁊ claritatez
visionis tue & fruitōis eterne. Et qz
ad hoc puenitur p obseruātiā mā
datorum dei: sm dictum saluatoris
Matth. xix. Si vis ad vitam ingre
di serua mādata. Idco subdit. Et
mandata tua dilexi ⁊ ea diligenter
obseruando: per que salus acquirit
eterna. Vnde pueth. iij. Preceptа
mea cor tuū custodiat. longitudi
nez enī dierū & ānos vite & pacem
apponēt tibi. Et idcō ⁊ Custodiuit
aīa mea testimonia tua ⁊ & sacras
scripturas p tuge memoriā in cor
de: & p efficentiā in opatōe. ⁊ & di
lexit ea vehementer ⁊ corde & opere
⁊ Seruauī mandata tua ⁊ de deo &
prīmo diligēdo. In quib9 duob9
tota lex pendet & ppte Mat. xxij.
qz ad ipsa oia alia mādata reducī
tur. Et ⁊ sicr dilexī ⁊ testimōia tua ⁊
⁊ sacra eloquia scripturarū.

Mico. Cui9 causa obseruatiōis
subdit. ⁊ qz omnes vie
mee in ospectu tuo ⁊ & oia facta: di
cta: & cogitata mea patēt ospectui
tuo. qz monēt hoiem ad tue legis
obseruantiā. ppter qđ dicit Boeci9
v. de cōsolatiōe. O viri magna est
vobis indicta necessitas pbitatis
si dissimulare non vultis: qm agi
tis ante oculos iudicis cuncta cernē
tis & detēplantis. Vnde pueth. xvi
Omnes vie hoim patēt oculis eius.

Appropinq.

dep̄catio me. in con-
Sequitur capitulum
Thau. vicesimū secundū.
Hugo cui prepomit hāc vlti
ma videz Thau. qi
tēptat errauit. Popul9 itaq; fide
lis q olim errauit: modo se appro
pinquare deo fatetur: dicēs.
Hugo Appropinquet
dep̄catio mea in
ospectu tuo dne ⁊ oratio mea que
fit in ospectu tuo dne appropinquet
tibi ⁊ iuxta eloquiū tuuz ⁊ scm̄ p
missuz tuū. ⁊ da mihi intellectū ⁊ sic
ī alio ps. dixisti. Intellectū tibi da
bo & instruam te in via.
Jero. Ac si dicat. Proximam ti
bi fieri orationē meā dep̄
cor dne: vt a te intellectū capiens
nihil aliud nisi qđ qđ oportet exo
rem. ⁊ Intret postulatio mea in cō
spectu tuo dne: sm eloquiū tuū eri
pe me ⁊ a periculis temptationū.
Mico Repetitio est sme p̄misse
ad exp̄mendū magnuz
desideriū petitionis fue.
Hugo Consequēt ondit qliē
ppls fidelis petat tibi
dari intellectū et eripi a malis: di
cēs. ⁊ Eructabūt ⁊ de pleno cor
de psoluēt tibi ⁊ labia mea ymnuz ⁊
⁊ laudes ⁊ cū docueris me iustifica
tiones tuas ⁊ & precepta tua: vt ea
itelligā & ope impleā: & sic edoct9
⁊ Pronūciabit lingua mea eloq̄

um tuum ⌊ex caritate docendo primus. ⌊qz oia mandata tua ⌋ supple sunt ⌊equitas ⌋ ℣ equitate plena. hoc est quicqd precipis: est equum.

Nico Et qz talis doctrina non est efficax sine speciali adiutorio dei sm qd dicit puerb. xvi. Hominis est animum preparare: sed dei est gubernare linguam. Ideo subdit.

Hugo ⌊Fiat manus tua ⌋ ℣ filius dei xpus dns per quem deus pater fecit secula: fiat mihi ⌊in auxilium ⌋. Vna alia editio habet. Sfiat mihi manus tua auxiliatrix. ⌊vt saluet me ⌋ ℣ dirigat linguam meam in docendo ad mea ⌊ac alioz salutem ⌊quia mandata tua elegi ⌋ preoibus tpalibus ad meditandum ea: atq; opandum ⌊ac docendum. ⌊ac ad hoc mouet me amor eterni premii. ⌊

Nico Concupiui saluatare tuum dne ⌋ ℣ eternam salutem. ⌊a lex tua meditatio mea est ⌋ eo qd dirigit me ad consecutionem huius salutis. Et quia ad hoc sequit augmentum gre in qm est spualis vita. Ideo subdit. ⌊

Hugo Viuet aia mea ⌋ vita gratie in presenti ⌊vita glorie in futuro. ⌊a laudabit te ⌋ hic et in futuro. ⌊a iudicia tua ⌋ ℣ flagella tua quibus in presenti iudicas: discernendo filios a non filiis. qz filios flagellas. no filiis parcis. ⌊ac ⌊adiuuabunt me ⌋ in futuro si p ea in hac vita fuero purgatus. Sequit. ⌊Erraui sicut ouis que perijt ⌋.

Nico hoc non videt intelligi statim subdit. de errore in moribus. qz oblitus. sed de errore sm communem modum loquendi hoim mundanorum. Ad cuius intellectum sciendum qd ouis dr errare qn segregat se a grege. hoies autem tendentes ad perfectionem contemplationis segregant se a communi habitatione hominum vt libere possint vacare ocontemplationi diuine. et tales ab hominibus mundanis reputant stulti a huiusmodi secta pditi. Vnde religiosi mundo mortui dicunt. Et sm hoc dicit psalmista in psona ocontemplatiui Erraui sicut ouis que perijt: quantum ad reputationem mundanorum. Et quia refugientibus amore dei humanum consortium: conceditur diuinum sm illud Ozee. ij. Ducam eum in solitudinem: ⌊loquar ad cor eius. Ideo subdit. ⌊quere seruum tuum dne ⌋ eum interius consolando. ⌊qz mandata tua non sum oblitus ⌋ terrenis inherendo p amorem: sed celestia appetendo. ad qd tendit mandatorum tuorum obseruatio.

Casiodo Amplectendus est auiter omnino psalmus qui tali confessione finit. est: plixitate magnus: admiratione profunditatis oceanus: excellentium rerum amenitate paradisus. quem virtutum floribus ornatum per alphabetum hebreorum fidelis populus cantauit. Vidimus enim eius sententias quasi stellas clarissimas in altissimo celo collocatas.

Hugo Nam non facile quis reperiet in quo non aut vias: aut mandata aut iustificationes: aut iudicia: aut eloquia: aut sermones domini habeas: aut etiam aliquid tale

quod equipollenter valeat.

Cal. Est enim et hic psalm⁹ in stitutor fideliū quint⁹: vbi quicq̄d ad ecclesiasticā disciplinā ptinet: populus fidel' cantauit.

Iero. Nos q̄ dn̄m supplices de p̄cemur vt iudiciorū ei⁹ factores: mandatorq; custodes: testi moniorq; scrutatores effecti: sacris hūeris tem gm pastoris ad ouile dn̄icū reportati: scōrq; angelorq; me reamur cōsortijs adiuuari p dominuz nostrū Iesum xp̄m. cui est ho nor a gl'a in secula seculorq;. A.

Psalm⁹. Cxix.

AD dn̄m cū tribularer. Titulus. Cāticū graduū dd. dicit quida uxor Iraz p

Nico. dauid p̄cepit Salomo ni edificare tēplū: a tradidit sibi descriptionē tēpli a porticuū: a per oseqns gduū: vt haberet a Parat. xxviij. Et q̄ fecit istos ps̄. hūc viz a q̄tuordecī seqntes ad decantādū in. xv. gradibus dicti templi.

Cassi. Terrena siquidez illa fa brica: celestis templi si militudinez gestare videbat. Qua pter cū gradus audim⁹ in psal. non terrenū aut corpeis gressib⁹ subeundū nobis aliq̄d suspicemur ꝫ mentis accipiam⁹ ascensuz. Ideo em̄ p̄missuz est canticū: vt hoc potius ad anime ꝓfectuz applicare de beamus de ascensu spirituali.

Hugo Sz videndū q̄s sit iste grad⁹: q̄s ascensor: q̄du um. vel sit ascensus. et a quo. et q̄. a vbi. a p quē. Grad⁹ in hoc loco sūt ꝓfect⁹ virtutū in quib⁹ solus bt̄o rum ascensus est. de q̄ in alio ps̄. dr Ibūt sancti de virtute in virtutē: in q̄bus sola caritas mouet pedē. Qui plus diligit: plus ascendit hos gra dus. Ascendit vir iust⁹. vbi em̄ cor de. quia ascensiones in corde disp̄it. Quo. a minore virtute ad maiorē. Ad q̄d. a Ad deū videdū a diligēdū. Vbi. em̄ cor de. Per quē. a per xp̄m. Vel. a oualle plorationis.

Cas. Quaz istos grad⁹ ascendere merebimur: si p delictis nostris ꝓstrati dño fugiēt supplice mus. Primus itaq; grad⁹ virtutū inchoat in hoc ps̄. in q̄ ꝓpha trena vitia detestant: confessione lacrima bili petit se de mundi isti⁹ tribulatio ne liberari: dicens. ℒ

A dn̄m tribularer ℒ. **Hugo** q̄ omnipo tens a te mgnus est. ℒ cuz tribularer ℒ fugge stionibus demonū: linguis adulan tiuz: a murmurijs psequentiuz ℒ dama tū ℒ corde: vt Susanna Daniel. xiij°. ℒ et exaudiuit me ℒ.

Cassio Inspice q̄ sit pulcher rimus ordo dictoruz. Primū posita ē tribulatio. Secūdo exclamatio. Tercio exauditio. vtp ordies certos ad dn̄m ostet vota p uenire fidelitū. Exaudit⁹ ē. dīc dicēs ℒ Domie libera aiaz meā a la bijs iniq̄s ℒ me detractētibus ℒ a lin gua dolosa ℒ. q̄ sb specie bonī solit dānosa. Ecce qui mundum vitior abhominatione operat deserere: prima fronte uersionis iniqua la

bia patitur: dum eius ꝓpositū scele
ratis oblocutiombꝰ irrideꝫ · dicit
enim ei ab iniquis · Quid te crucias
aut seculi honores fugias: a istum
mꝰm pdas nec ibi ab qꝰ deideras
aliqñ puenias · Postq̄ illa minꝰ
valuerunt: tūc suasores ad dolosa
blādimēta se conuertūt: dicētes Nolite
ei⁹mo fatigari: restat tēpꝰ i semo
cui ista facias · Qui cū se putant lo
qui p corpe salutē aie noscitur oī
no per
dere. Iero. deiū dns aiaz ad
se fideliter damā
tem interrogare pietatis affectu di
gnat: dicēs · Quid dꝫ tibi aut q̄d
apponat tibi ad linguā dolosam ·
Hugo ac si dicat · Quid pote
rit tibi dari auxiliū: a
silij: aut remedij quo mundaris
otra linguam dolosā: q̄ imq̄ suadet
vel detrahendo phibet · Nūquet anīa
iusti vel dns sue interrogationi: di
cens · Agite ⁊ verba sacre scri
pture q̄ sunt potētis ⁊ ipsiꝰ dei oī
potētis q̄ sagitte sūt acute ⁊ qr ver
ba sacre scripture penetrāt vsq̄ ad
cor: sic dicit Apoꝰ · ad Hebꝝ iiij · Vi
uus est dei sermo ⁊ efficax ⁊ penetra
bilior oī gladio ancipiti · Hec ver
ba sacre scripture dabūtur tibi in
mundimentū otra linguā dolosaz ·
Aug⁹ Et qr parū est verb̄ age
re otra linguā dolosaz ·
Idcirco etiam exemplis agēdum
est · Vñ
subdit. Hugo cū carbonibꝰ
desolatoriis ⁊
vel vastatoribꝰ · ⁊ cū exēplis scōz
ad vitam gratie conuersoz: q̄ aliqñ
mali fuerūt a postea multuz pfece
runt virtutibꝰ · vt paulus ; mathe
us: magdalena: dauid: ⁊ alij mul
ti · Sanctoz exempla carbones desō
latoriij dicti sunt · qr inflāmant nos
ad amorē dei qꝰ in nobis dyabolꝰ
cōstruxerat p pctm̄ · hoc desolatuz
atq̄ deuastatū dei abiuuāte gratia
mentia
tur · Aug⁹ erant in nob̄ mul
te carnales cogita
tiones: seculares multi amores: ipi
uūtur carbonibꝰ desolatoriis vt fi
at purus locus desolatꝰ · In cuius
loci puritate faciat deꝰ edificiū suū
Exempla ergo multorum iniquo
rum qui cōuersi sunt ad deum car
bones dicti sunt: sagittis verborum
dei accensi a reuiuificati sunt.
Hugo Iste enim vir iustus
q̄uis gradū primuz
ascendit carnalia relinquēs · quia
tamen a malis adhuc premitur ·
Cass. vitia seculi damnans: vi
tam se pemitet habere lō
ginquam · Heu mihi quia icola
tus meus prolongatus est · Inco
las em̄ dicimus q̄ ad tempus extras
alienas colunt: sed a patria sua lō
ge seiuncti sunt · Quod de illis meri
to dicitur: quorum cōuersatio sem
per est in celis · sed adhuc hic cor
pore detinent: sicut apostolus pau
lus dicit · Cupio dissolui: et esse cū
christo · Cupienti siquidem patri
am felicem videre q̄uis hic breue
tempus probetur esse: longinquū
esse vide
tur · Hugo Causam sui
tedij assignat
cum subdit · Habitaui cum habi
tantibus cedar · ⁊ cum malis a in
quietis hominibus signatis per ce
dar qui interpretatur tenebra · et

fuit filius Ismahelis persecutoris
ysaac. Ne videretur cōqueri de pe
grinatōne cōpari subdit. Cum multū
incola fuit aīa mea. In hoc mūdo
est aīa pe
grina. **Aug⁹** cui⁹ patria ē
in cœlis: que
hic pegrinat affectib⁹ sicut cōp⁹
locis. Si amaueris terrena: pegri
naris a deo. si aūt amaueris deum
ascendes ad deū in caritate dei a pri
mi. Adhuc causa durissima cur iste
incolat⁹ acerb⁹ existeret subdit cū
dicit. **Cal.** Cum his q̄ oderūt
tur. pacē erā pacific⁹. Ille
odit pacē q̄ scindit vnitatē: qui nō
amat xp̄m q̄ est pax nrā. pacifi⁹ a
temign⁹ erā cum impugnātibus.

Nico. eorum molestias cū pati
entia tolerādo. Cum loq̄
bar illis. modeste ac rationabiliter.
Impugnabant me. cōtentōib⁹ q̄ sā
ctis minutiosis. gratis. sine causa.

Cal. ac nullis p̄cedētibus meis
culpis. Ipsi em̄ sunt a q̄bus
sup̄ se petit deberi liberari: dicēs. A
labijs iniq̄s a lingua dolosa. Vi
des vitū iustū terrena deserentē: iā
tenere gloriose virtutis accessum.
& tñ adhuc gemere q̄ cū malis se
cognoscit habitare. Qua propt vi
deam⁹ q̄ sit pued⁹ secūdi grad⁹. qe
iam nobis primus domino inuan
te monstratus est.

Psalm⁹. Cxx.

Leuaui oculos me. Titulus. Cā
ticum graduum.

Hugo Iste est secūd⁹ psal.
graduat. Prim⁹ em̄
gradus est exire de malo seculi. Se
cūdus est petere diuinū auxilium.
Cōgrue igitur sequit gradus iste
p̄cedentē. Nā de mūdo exeūti occur
runt pericula. et iō necesse h⁹ implo
rare dīnū auxiliū: sicut olim filij isrl
de egipto exeūtes: videntes egiptios
psequentes se: ad dīm clamauerūt
auxiliū postulātes. Ergo vir iust⁹
q̄ in p̄cedēti ps. gemebat inter malo
rum insidias: hic se extra eas orat
inuolari: dicens.

Leuaui oculos meos. Spūales
s. cogitationes a desiderijs in
montes. et ad deū a ad ciues celestes

Nico. q̄ dicūtur montes infra
ps. cxxiij. Montes i cir
cuitu eius et angeli: vt exponit Au
gust. Non veniet auxiliū m. diuina
em̄ adiutoria hoib⁹ p̄stita coniter p
angelos ministrant. principaliter
sūt a do. ppt q8 subdit. **Cal.** Auxiliū
meū a dño: qui fecit celū a terram.

Iero. Ab ipso auxiliū expecto
p quē p̄ceptū terrāq̄ lo
cauit. Dñe iam p fide sua virtute a
spūsc̄o infusum accipies aliq̄s ysola
tionis aīe sue loquit dicēs. **Non**
det in cōmotōem pedē tuū. et nō pa
tiatur remouere stabilitatē qua
in eo firma
tus es. **Nicola.** nec p
mittat
affectionem mentis tue de bono in
malum mutari. Nec dormiet qui
custodit te. et non cessat te custodi
re: scilicet deus et angeli quibus cō
mittit custodiam fidelium: q̄ nunq̄
dormūt: sed ab hominibus dormire

dicantur qñ non auxiliant. Sed̄m veritatē in eis non cadit somnus: ꝓpter qđ dicitur vigiles dañ. iiij. In sententia vigiliū dcrctū est. Ideo subdit. Cœ nō dormitabit neq; dormiet ⁊ nō cessabit ab auxilio qui custodit israhel.

Hugo ⁊ ꝓl'm xpianus qui deū videt p fidē. Nam isti vir videns deū interpatur. Dominus custodit te diligentē se. Ds̄ ꝓtectio tua: sup manū dexteraz tuā

Rico ⁊ ꝓtegat te pl'q; dexte ra manus tua posset te ꝓ tegere et custodire. Vel ois ptās hūana q̄ p manū dexterā intelligi tur. Per diez viz ꝓspitatis sol non vret te ⁊ non vrat. qz hebrei non habuerūt optatiuū modum: ſ loco eius vtuntur futuro indicati ui mo

Hugo neq; tūa ⁊ tri di. stitia vel desperatio etiā non nocebat tibi per no dē abusi

Cass. tatis. Per sole igit̄ a lunaz figit totus vite tēpus: q̄ damandum est semper ad dñm q̄ nō permittit suos ire atū duci: aut scandalo mouemēte puri qñ eis custodie sue pstat auxili

Hiero. um. Dominus custodit te ab oi malo ⁊ ab oib; insidiis inimici quib; gratia diuina tollitur: aia peditur: a promissiones dei euacuātur. Custodiat animā tuā ds̄ ne ei ps dñetur potestatis ad

Cas. uersc. Diuersis modis promittitur diuina custodia: q̄ nō solū ab aduersis vindicat: ſ etiā beatos facit a ad celestez regē ꝓducit. Vñ ad finē ps. Veniens cūcta conducit: dicens.

Hugo Dominus custodiat introitū tuuz ⁊ in tēptatione: vt non permittat te tēptari supra id qđ ferre potes. Ita exituz tuum ⁊ a tēptatiōe: vt victoriā det et victorē remuneret. Ex hoc nunc et vsq; in seculum ⁊ semper.

Hiero Vt cuz a corpe recesseris: sua custodia pregalis: ne in illos calos scandas ubi dines cōspicit ardēs: ſ in sinu abrahe cū lazaro sēpiterna requie pfruaris: pstā te deo nr̄o Jesu xp̄o: cui honor est rc.

Psal. CXXi.

Letatus sum

Titul. Canticuz graduū

Hugo Hic est tertius gradus: q̄ satis elegant tertio loco ponitur. Nam primus est exire a malis seculi. Secundus est diuinū auxiliū implorare. Tercius est cōfidere de puentione in domuz domini quo ascendit. Intentōne monet nos ꝓpheta ad ascensuz atq; desiderium celestis hierusalem.

Cassiodo. In pma igitur parte fidel iste gaudet se āmonitum ad supernam hierusalem esse venturū: dicēs.

Letatus sum in his. **Hugo** ⁊ ꝓ his qđ dicta sunt mihi ⁊ ꝓphetis et apostolis loquentibus in scripturis suis: hoc quod subditur. In domuz domini ibim⁹. Vnde apostolus ad Heb. xiij. ait. Sfesti nem⁹ ingredi in illā regez rc.

Cal.

O digua exultatio illuc ire conte
dere vnde nunq̃ aliquis velit exire
Dec est domus que tantū iustos re
cipit: angelos cōtinet: a ipm crea
torem oim creaturaꝝ ospicere me
reť. a auctorē dom⁹ desiderabiť: do
mus dei vīis lapidib⁹ fabricata.

Hugo duob⁹ pedib⁹ carita
tis viz dilcōe dei: a p
ximi itur ad hāc domū p viā pme
inocētie: hūilitatis: castitatis: cēta
rūq; virtutuz. Et si q̃rat alīq̃s. vbi
eras qñ illa audisti de q̃b⁹ sic leta
ris q̃ sec⁹ dr̄ puēt ōe i domū dñi. e
sp̃ndet: dicēs. ⌊Ecce erāt pedes
mei⌋ ꝟ affect⁹ a cogitatiōes q̃b⁹ aīa
g̃ditť. ⌊In atrijs tuis⌋ ꝟ i penetrabili
bus tuis o

Nico. Ac si dicat.
hierusalē. Affectiones
nre iā fūt i appetitu hierl̄m supne
Ibi em̄ stať vbi sp firma voluntate
osistit.

Aug⁹ Cogita g̃ q̃lis fu
tur⁹ sis: a q̃ vis i
vita adhuc sis. hoc tibi pone ante
oculos q̃si ibi stes: q̃si mť ā gelos
deficiēs gau

Nico det ne hieru
salē quā di
xit terrenam adūtere ciuitatez il
lā celestē sig̃t: dicēs. ⌊Hierusalē q̃
edificať ꝟ ciuitas⌋. Edificať plāe
q̃ q̃tidie vs̄ ad mūdi osūmatōem
vīis lapidib⁹ spūali opatōne cō
struit ꝟ mrib⁹: ofessorib⁹: a q̃ dño
sincera mente deuoti sunt. Et bñ dic
vt ciuitas. Nā ciuitas dr̄ q̃si ciuiū
vnitas. Vñ vere illa celestis ierl̄m
ciuitas dr̄: q̃ vna mimes ciues otinē
mōstra⌋
tur.

Hugo Et sic ciuitas
terrena hz diu
sas māsiones: sic de hac celesti ciui
tate dr̄ Job. xxiij. In dōmo p̄ris mei
mansiones multe sunt. ⌊Cui⁹ partici
patio eius manet in id ipsum⌋.

Cal. ꝟ citatis isti⁹ pticipatio
est i dño saluatore q̃ ē ape
i id ipm: hoc est i eternitate spūe ma
nēs: iux illud Jac ꝟ Apud quez nō
ē trāsmutatio: nec vicissitudinis ob
umbratio. Ipse est bonuz i id ipm
ꝟ eternuz.

hugo qs̄ coiter ab oi
bus a singul⁹ ci
uib⁹ huiꝰ ciuitatis tōlit a imutabi
liter participať: qs̄ de nulla citate
corpali pōt vere dici. nec potuit ex
pssi⁹ dicē stabilitatē a otinuitate;
a coitatē ciuitatis illi⁹: vbi bonum
singulorꝝ vnuz erit ad id ipm oim.

Aug⁹ qs̄ corp⁹ nīm hz nō est
id ipm. q̃ nō m se stat:
mutať petates: p mutatōes locoꝝ
ac tēporꝝ: p mortes ac defect⁹ carna
les. nec i se stāt corpa celestia: viz
sol: luna: stelle hñt q̃sdā mutatio
nes suas. a si occultas certe & locis
occidētē: a rursū circa ieūt i orientē.
Nō g̃ stāt: nō fūt i id ipm. Aīa hu
mana nec ipsa stat. mō vult: mō
nō vult: mō nō scit. Ergo post tātū
lāguorē: post tātos mortes redeat
to:ē. a sit i illa

Cal. quaz ysa. p
ciuitate celesti plēta mira
bili laude describit: di. Vocabunt
salutē muri tui a porte tue leticia.
Nec erit tibi sol i lumie die. neq; or
t⁹ lūne lucebit tibi nocte. sed erit ti
bi dñs lumen eternū. a deus tuus
gloria tua. Et infra. Et populus tu
us omnis iustus erit. a in eternuz

hereditate possidebūt terrā.

Hugo deiū quasi quis que riuūsset quō ciuit q iturī sunt ī domo dñi. Rūdet: dicēs

L Hūc enīz ℣ ad hanc ciuitatez quā vt celestez cognoscerez: subiūxit Lascenderunt ziaz ī spe a tandez ī re Letribus.

Nico. nō ei⁹: ß Ltrib⁹ dñi ℣ sācti patres veteris a noui testamenti: viz generatio querentiū dominū.

Hugo īm quib⁹ est Ltestimoniuz israhel videlz fidelis opans p dilectionem: sic vt de ipsis posset dici. Ecce vere israhelita in quo dolus non est. Hi enim ascendūt Lad confitendū nomī dominī confessione laudis.

Cass. qīm illa ciuitate omnes sancti cuz angelis dñi laudes celebrabunt: nec erunt ibi sine magno honore. **L** Via illic ℣ in hac ciuitate Lsedebunt ℣ sedebunt Et pmittit p̄teritū p futuro. qz oīa verba dei sic firma sunt vt q̄si iam facta sint futura esse: tñ stabilitate sui eē estimes iaz facta. Sedebūt

Aug⁹ Lsedes īm iudicio videlz apli a aplici viri q̄ reliquerūt oīa ꝓpter xp̄m q̄ sunt sedes dei. qz aīa iusti sedes est sapie.

Aug⁹ Ipsi iusti sunt sedes et sedebunt īm iudicio sīc saluator in euāgelio dicat. Sedebitis sup duodecī sedes owes sedes iudicātes duodecim tribus israhel. Quos iudicabūt q̄ sunt ī terra. Illi aūt qui iudicabūtur īm duas ptes diuidenē. Vna erit ad dexterā: cui enīa abūtur elemosine quas fecerē

Altera ponet ad simistrā: cui enīa bunt crudelitas et sterilitas mie.

Cas. Sed cum dñs dicet vtrāq̄ sīmam: viz illis q̄ a dextris erūt Venite benedicti p̄ris mei percipite regnū. Et illis qui erunt a simistris. Ite maledicti īm ignem eternum. Quō cū dño sācti iudicabūt. Cum ipso iudicabūt reuera mēte iam purgati a īm otemplatione p fectissima cōstituti: hoc sine dubio iudicabūt esse faciendū q̄d a dño cognouerūt cōstitutū Voluntas enī cōparaudientiuz vnū facit esse iudiciū: q̄uis reliq̄ tacuisse noscanē. Et hi apli a aplici viri erūt Lsedes sup domū dauid ℣ sup iudices.

Aug⁹ sup familiā xp̄i cui dederunt īm tēpe cibaria doctrina.

Mic. deiū agit d statu mirum. litātis ecīe. i cui⁹ p sōa dī cuilibet ecīe triūphātis. L

R Ogate q̄ ad pacē fūt hierl'm ℣ ows q̄ estis ī hierl'm supna: rogate dñm p pace hierl'm mferioris ℣ ecīe q̄ ostat adhuc ī pugL a hac būdātia diligētib⁹ te ℣ rogate eē dñm vt habūdātia bonoz spūaliū tā meliorz q̄ pmiorz sit īviris pfectis q̄ aliis defēdūt vbo a exemplo. Et ne vir iust⁹ suā singl'arē vtilitatē q̄rē videat: oīē dicit L

R Opē frēs meos a pximos meos ℣ ꝓpter oēs vias astringēdos ecīe i vinculo caritatis. Lloq̄bar pacē de te o hierl'm ℣ p̄dicabā alijs pacē tuā vt illi amore tui venirent ad te. L

R Opter domū dñi dei nīi ℣ propter ecclesiā edificandā augmentandam atq̄ glorificandam.

Jero. Lquesiui bona tibi ⌋ q̄ ad bonorez tuū: fratrūq; ꝓximis pacē predicādo vt efficiātur ciuitas in qua habitare dignetur dñs noster Jesus christus q̄ est bñ dictus i secula seculoz. Amen.

Psalmus. CXXij.

AD te leuaui

Titulus. Cāticū g̃duū

Hugo Dic est q̄rtus gradus q̄ recte sequitur p̄cedentes. Naz p̄mus est exire a malis seculi: siue mundū relinquē. Secūdus est diuinū auxiliū implorare. Tertius est de puentiõe ofidere. Quartus in hoc ps̄. est iter quaslibet angustias cordis oculos ad dñm fiducialiter leuare. Populus itaq; fidelis adhuc cõstitutus iter angustias seculi ad dñm damat: dicens

AD te leuaui oculos meos ⌋.

Call. Amatores mũdi cor de ptumidia mũda na ptãte se iactantes: si q̄ fuerint lesione puocati ad diuitias recurrũt: ad p̄tocimia pitura cõfugiunt vt exigãt de inimico pnã qui irrogare presumpsit iniuriã. Dei vero famuli patientissima se cõuersione moderãtes: quicq̃d scandali: quicquid tribulationis ptulerint: oculos ad dñm leuãt a ad illũ respiciunt a quo se veraciter saluari confidũt. Se-

quẽ. Mico. Iqui habitas in celis ⌋. Licet em̃ deus vbiq; sit p essentiã: presentiam: a potentiã: tñ speciali mõ dr̃ habitare in celis: vbi facie ad faciem videtur a sanctis.

Aug⁹ Sed diceret aliqs. Ante q̄ faceret deus celum et terraz vbi habitabat. In se habitabat. apud se habitabat. a apd se est deus. Et q̄ñ habitare dignat in sanctis: non sic sunt sancti domus dei vt ipsa sb̃tracta cadat deus. deus aũt sic habitat i sanctis vt si ipe deus discesserit sancti cadãt. In quibus nos hitam⁹ ipsa nos cõtinẽt sz̃ in quib⁹ deus habitat: ipse de⁹ illos otinet. Et quõ leuasti oculos tuos in celũ. Sequit. Oetrus parisiens cantor. Ecce sicut oculi famuli ⌋ q̄ dñm suũ offendere nolunt a ab hoc reverterant: sũt supple ⌊ i manib⁹ ⌋ v in ptãte ⌊ dñoz suoz ⌋ v expectant ab eo vemãs cordis: oculis viz desiderio a cogitatõe. ⌊ Sicut oculi ancille i mãib⁹ dñe sue ⌋. Repetitio eiusdez ẽ p sexu vtroq; ⌊ ita oculi nri ad dñm deũ nr̃m: donec misereat nr̃i ⌋.

Hugo liberãdo nos a pñti miseria a trãsferẽdo nos ad gl̃az. Nõnduz q̄ de vtroq; sexu ponit hic similitudo vt null⁹ putet se exceptũ. Seruus em̃ a ancilla ẽ ois hõ q̄ suo creatori seruire tenet. sz̃ fuit dr̃ apt̃ fortes a ancilla apt̃ debiles. Nõ igr̃ eiect⁹ de paradiso: posit⁹ hic i carcere tõ die cedit a torq̃tur. q̄ sic dr̃ Job. vij. Tẽptatio ẽ vita hois super tã. Aug⁹ Nihil em̃ firmius aia nãa: posita i medijs tẽptatoib⁹ seculi v i medijs gemitib⁹ a pturitõibus molestiaz Nihil ea firmius donec inueniat

solidítati celesti: a sit in templo dei vnde iam non cadat.

Hugo Et ideo fidelis ppl̃us tẽptatiõib⁹ pcussus quotidie leuatos hz oculos in manus dñi: donec pietate motus iubeat flagellanti vt cesset.

Aug⁹ Plange o hõ q̃d viuis in terra: siue felicit viuas: siue in aliqua tribulatõne cõstitut⁹ sis: dama. ℣ Miserere nr̃i domine miserere nostri ℟.

Hugo Duplicẽ deprecat̃ misericordiã: vt viz in corpore liberet̃ a pssuris. a in aia a peccatis. Et necesse hẽm⁹ vt misereatis. ℣ qm multum repleti sum⁹ despectio ne ℟ **Aug⁹** qm omnes q̃ in xpõ pie volũt viuẽ necesse ẽ vt patiant̃ opprobria: et cõtemnantur ab his qui impie volũt viuere quor felicitas terrena est. Irridẽtur illi qui futura bona felicitatem vocant: q̃ corpales oculi videẽ non pñt. Et dicũt eis amatores mũdi. Quid credis insane? Vides q̃d credis. ℣ Reuersus est aliq̃s ab inferis a retulit tibi q̃d ibi agat. ℟ Ecce qd ego amo video a fruor. despicer̃is qm speras qd non vides. et despicit te ille q̃ q̃si videt qd tenet. Nolitur bari: qm cũ morier̃ ille: diuitias secum non affert ad inferos. Et quia nos ea q̃ futura sunt spam⁹: et futurã felicitatem suspiram⁹: repleti sumus despectõe ℣ cõtẽptu ab his q̃ felicitatẽ q̃uũt vel hñt in isto seculo

Nico. Nec mir si miaz implo ro. ℣ Via multum repleta ẽ aia nostra ℟ vita nr̃a supple repleta est afflictõe a contemptu Et modus loq̃ndi est dolentis: qui ex vehemẽtia doloris trũcat verba suaptter qd aliquid supplendũ est ad habendum intellectum.

Hugo Deinde oñdit a quibus despicitur dicẽs. ℣ opprobriũ habũdantibus ℟ diuitibus. ℣ et ℟ etiã sum⁹ ℣ despectio superbis ℟ qm diuites hic spernunt pauperes: a superbi contemnũt humles. Verũ his in futuro iudicio fit alter̃na cõfusio: vbi superbi diuites erũt in opprobriũ: q̃n demergent̃ in gehẽnam. Tunc de illis quos despexerũt dicent illud Sap. v. Hi sunt quos aliq̃n habuim⁹ in derisu a in similitudinẽ improperij. Nos insensati vitaz illoz estimabam⁹ insaniã a fine illoz sine honore. Ecce quõ cõputati sunt inter filios dei: a inter sanctos sors illoz est. Ergo errauim⁹ a via veritatis. Quid nobis pfuit superbia nostra: aut q̃d diuitiaz iactantia obtulit nobis? Transierũt hec omnia tanq̃ vmbra.

Cass. Intueamur virũ qui iaz quor gradib⁹ ascẽderat in precũ pseueratiõe mirabilem: et nullis irrisiõib⁹ deficientẽ: sed demẽtiuz insultiã fustigantẽ: a diuersas molestias vno medicamine curantem: p hoc videlz q̃ oculos suos sp leuat ad dñm: q̃ est bñdictus in secula seculorũ. Amen.

Psalm⁹ .Cxxiij.

Nisi quia dñs erat in no. Titul⁹. Cau

Te

ticuu gra dnum. **Hugo** Hic est qui tus gradus cantici quo nūc populus fidēl ascēdens. non sibi; ꝙ deo attribuit suā liberationē pro qua im̄ precedēti ps̄. orauerat: dicens. Miserere nostri dñe miserē nostri. Quānt9 ḡ grad9 ascensionis est deo attribuē libationez a omne bonū. a hec est mētio ypothe. Canticū vero est ipsa letitia de libe. **Cassi.** Memor ḡ poratione. pulus fidēl ḡ̄ta picula p diuinā misericor diā velut impetū torrentis euaserit: suam liberationē deo attribuēs: ait.

Nisi qꝛ dñs erat **Augul.** in nobis. Vox enim martir a illoꝝ q̄ euasis picutis p̄tiū mlcriaꝝ iā sunt in celo securi. Sic a nūc ponam9 nos in illo triūpho qđ erit in futuro seclo qñ dicem9. Mors vbi ē ostētio tua. Exultantes cū xp̄o iam ibi spe a cor de ostituti cogitem9 q̄đ euasimus. q̄ scandala: quas tribulatiōes mūdi: q̄s suggestiones diaboli a cupiditatū oflictiones. Oia ista q̄s euadere et. Nisi qꝛ dñs erat in nob hoc dicat cor de a ope nūc a post liberationē. Liset a pplus xp̄ianus videns deū fide a spe. Inisi quia dominus erat in nobis.

Mico. Replicatio est eiusdem sentētie ad oñdēdū maiorē gratitudinē de auxilio diuino.

Cassi. Et reuera qñ ipse in nob est: semp salui: sp illesi manem9. qꝛ psequentiū im̄quitas nō preualet ostra eoꝝ p quo se gratia diuine virtutis opponit. Cum exurgerent ex malicia hoies in nos forte viuos deglutissent nos.

Jero. non nras carnes deuorāe conati sunt impij: ꝙ aias p instigatōez scelez deglutire.

Cal. Nam viui deglutimur qñ aut in hereticas p̄uitates aut in p̄fundaz precipitationē aut parū nephanda p̄uitate demergimur: qđ sāctis viris potuisset accidere: nisi eos virt9 supna libasset.

Hugo Notandū vero qꝛ qui dam viui deglutiunt vt dicit Aug9. videlz q̄ sciēter peccant: de quib9 dicit ps̄. Descēdeāt in infernū viuentes. Quidā mortui deducunt in infernū: videlz illi qui peccant nescienter: sic paul9 ad Thimoth. Fui blasphem9 a persecutor a iniuriosus: sed misericordiam dei osecut9 fuz. qꝛ ignoās feci in incredulitate. Propter̄a notandum qꝛ demōes p̄mo inducūt hoies p suggestiōez: tāgūt p malā cogitatiōez: mouēt p malā delectātōem: masticāt p deliberatōez: trāsglutiūt p osensū: trajiciūt in stomacho per opatiōez: deco quūt p cōsuetudinē: a egerūt in morte p dānatōem. Dis autē gradib9 descēdeūt in infernum pctōres sequit. Cum iratcerent ex iuidia furoz coꝝ in nos a cōtra nos. Forsitan aq̄ a pplus pctōr. absorbuisset nos. ducens nos violenter in p̄ditatē sue p̄uitatis.

Jero. Erepti sum9 ab his p quoz q̄ erat in nob: aui ob hoc gre referē debūt. qꝛ gra ei9 saluati sumus. Vn de sequit. **Hugo** Orrentem. vim

petuz tribulationū a temptationū
insurgentiū p diuinū auxiliū ꝓ per
trāsiuit aīa nostra ꝙ. ut illud ysa.
xliij. Cū trāieris aq̄s tecū ero: et
flumīa non opient te. Que aūt sit
aq̄ hec ꝺsequenter diffinit: dicēs ꝓ for
sitan ptrāsisset aīa nostra aquam
intolerabilē ꝙ. In greco p forsitan po
nitur: ara. qđ est nota dubitatiōis
Vnde sēsus est Ara ꝑ putasne: ptīn
sisset aīa nostra. q̄si dicat. Nāmse
stū est q̄ non. Latini vero p ara po
suerūt forsitan: ad oīendū piculo
suz q̄titatē: quā ppl'us scis se tole
rasse pfessus est. Per hoc em̄ qđ di
cit: aquā intolerabilē: ponit Aug⁹.
aquā sine fūba. a vocat aquā sine
fūba pctm̄ ꝑ voluptatez seculi: vel
habūdantiā diuitiaz. Et hoc tripli
ci rōne. Primo q̄ cito trāseūt tan
q̄ vmbra: a non subsistūt. Secun
do q̄ nō satiāt: ꝫ omnes virtutes
eu acuāt. Tercio q̄ fidē a dēū verū
esse auferūt: a fine fructu possesso
res suos ad infernū nudos pducūt

Cass. Intolerabil' g̃ aq̄ dī: q̄n
nostra infirmitas pēsat.
Ecce oīa tolerabilia fiūt: cū deus i
sāctis suis hītat Tūc em̄ nec error
subrepit: nec luxuria trahit: nec
supbia ventosa ꝑualet: nec hostis
antiqus suggestiōe maligna gras
sat ꝑ impugt. Cōsequent subdit ꝑ
grāz actōe. Benedict⁹ dns qui
nō dedit nos ꝙ suos suos ꝙ captio
nez dētib⁹ eorum ꝙ. Ioz torrentiū

Iero. dētes nūositas
est vitioz: a q̄b⁹ ne capiamur gra
dei eruemur. Anima nostra sicut
passer erepta ē: de laqo venantiū ꝙ
ꝑ demo

Cass. quoz laqus ē mū
nuz. di isti⁹ q̄libet dul
cedo ꝓposita. In q̄ tūc capimur: qñ
sua nos esse iudicat. sic de mulieribs
scriptū est. Oculi⁹ meretricis laq⁹
pctōris. Sic de auaricia: sic de sup
bia: sic de cūctis vitijs est sciendū.

Hugo Et bene dic̄: sic passer
q̄ est aui⁹ modica: in
dicās hūlez aīam de hoc laqo libe
rari. Nā b tūs Anton⁹ cū videt p
reuelatōem totū mundū plenū la
queis: dixit. dñe q̄s poterit euadē
omnes laqos istos. Et rñdit dns
Sola hūilitas. Sequit. Aquē⁹
oct⁹ ē nō dixit: rupt⁹ ē ꝫ oct⁹: ideo
cans fortitudīnē tēptationū: a po
tentiā liberātis a nos lībati sum⁹ ꝙ

Iero. Tendunt nob laqi i occi
pisc̄tijs ac diuersis dya
bolice astutie dolis. ꝫ cōtrito sathā
na sub pedibus nostris sic passer
sapiēs euo lamus ab illis.

Hugo Cui⁹ causa subditur.
Adiutoriū nr̄m ꝙ
ad laqoz ostructionē a nrāz lībatio
nez: Im noīe dn̄i ꝑ in virtute ei⁹. ꝙ
qui fecit celum et terram ꝙ.

Cass. Profecto mihi illi ꝑuale
re pōt adūsuz: cui diuina
virtus ꝑstat auxiliū. Q̄z bñ i q̄nto
gdu fidei⁹ ascēdit btā deuotio: vt
q̄ corpeos sensus inuāte dño vali
erūt superare. q̄narij loci ꝓuectione
gauderēt: ꝫ hi ne caderēt: ne corpo
ris infirmitate titubarent. Illa hu
mani gn̄is remediabilis ꝑstabat
hūilitas: vt nō sibi aliq̄d iam pre
sūptiōe applicarent. ꝫ spez suam po
nerent totaz in domio nostro Jesu

christo: qui est vere dictus in secula seculorum. Amen.

Psalmus. Cxxiiij.

QUi confidunt in dominum. Titulus Cantuum graduum.

Cassi. Scies dns infirmitatis huane labilez gressum iter istud virtutum quibus scalaz gradibus fabricauit vt securus ad arduа tenderet desiderium nostrum cuz vestigium poneret in plano. Sed quis scala ista salutaris competenti remedio videat esse constructa: nulla tm virtute confistimus: nisi illic domini regimine teneamur.

Hugo Vnde ppl'us fidel' ascendens p cathicam graduum qui in precedenti ps. attribuit dno suam liberatoez cuius misericordia est libat9 ab oib9 adustis qui pisci ipedibat ascensuz: ondit in hoc ps. totam fiduciam esse ponendam in dno.

Aug9 a non intendere me homines q pspant in hoc seculo felicitate falsa atqz vetosa a prorsus seductoria. vbi mihil aliud nutriunt qz supbiam. a roz eoz ogelascit aduersus deum: a fit duz actus ymbre gratie dei ne fructuz ferat. Nos autez aliqn intendo et mis attendendo. etiam illi q deum colunt fluctuat a nutant qsi perierit mercedes ipsoz: cui seviderint i laoribus: i egestate: in ruina: in morbo: in dolore: i aliq necessitate. a videt alios hie sanitatem corpis: abundare in temporalibus: in columitate gaudere: mitore honoz florere eos q non solum deum non colunt: verum etiam hominibus aduersant. Sed qz hoz felicitas tota vana est a trasitoria ducens ad penas perpetuas: pphet in hoc ps. hortatur nos: vt relictis secularibus desideriis in deum tantum omnem fidem habeam9: dicens.

QVi confidunt in dno. a non tremobus mudanis. sic mons syon.

Nico. Quia sic mons syon est imobilis: ita q vere confidunt in dno a stabilitate fidei non monent. non comouebit in eternum q habitat i hierl'm. Hoc etiam non intelligit de hierl'm terrena: q multocies fuit impugta a pluries destructa. Naz bis totalit destructa fuit. s. semel p Nabuchodonosor. a semel p romanos. a pluries ptialiter qtum ad aliquam ptem muroz a edificioz: vt ptz ex libris Reg. Paralipp. a Machabeoz.

Cal. Vm hic hierl'm celestem patriam debem9 aduertere: q fignat visionem pacis: de q null9 pot vllo modo omoueri q meruit i ei9 soliditate constitui.

Hugo Deinde describit qlis est illa hierlm cui9 habitatores moueri no pnt: dicens. Montes. videl angeli a sancti: tam pbe: apli: martires: qm confessores in circuitu ei9. tanqm corona ad ornatum. a dns in circuitu ppli sui. tanqm murus defensionis. ex hoc nunc a vsq; in seculum. sic ipse pollicit9 e Mat. vlti. dicens. Ecce ego vobiscum sum vsqz ad consumationem seculi. Nec nos pmittet optari vltra qm ferre possum9.

Nico. [Q]Via nō relinq̄t dñs virgā pcatoꝝ ⁊ pot̄ statē a tyrānīdē ipsoꝝ [sup sortē iustoꝝ] ⁊ vt p̄ualeāt iustis in tā tuꝫ vt moueant a statu fidei a virtutis. qꝫ iuxta Apō. ad Corinth. x dñs dat fuis fidelibus cū tēptatione auxiliuꝫ vt possint sustinere. Et hoc est quod Iero. [vt nō exte dicitur. dāt iusti ad iniquitatē manus suas] ⁊ potiꝰ sustineāt malos q̄ faciāt mala.

Nico. Et qꝫ boni merent p̄mia ri a mali puniri. Ideo sb dit psal. [B]Ene fac dñe: bonis et rectis corde [cōferendo eis bona gratie in p̄nti: a glorie in futuro.

Cass. Recti corde sunt qui dñm sequūtur a nesciūt a domino prauā voluntate separi. De mal' vero subdit. [O]bstinātes āt]

Nico. a rectitudine fidei a vitutis [in obligatōnes] ⁊ ad peccata que obligāt ad penā Translatio autē hebraica q̄ est Ieronimi sic hꝫ. Declinātes ab prauitates suas [adducet dñs] ad penā eternā [cum operantibus iniq̄tatē] ⁊ cuꝫ demonibus obstinatus in iniquitate. Vnde dicet saluatoꝛ illud in iudicio Math. xxv. Ite maledicti in ignē eternuꝫ q̄ paratus est diabolo a angelis eiꝰ. Et tūc erit [pax sup israel] ⁊ sup pl'm catholicuꝫ q̄ hic videt deū recta fide et spe: a in futuro videbit eū facie ad faciem. Propter qꝰ in natiuitate xp̄i cātauerūt angeli Luc. ij. Gloria in altissimis deo: et in terra pax hoib⁹ bone voluntatis. Per bonā em̄ voluntem habet pacē coꝛdis intrinsecā: sm q̄ dī. puerb. xij. Non contristabit iustum quicq̄d ei acciderit. Et p illaꝫ disponit ad pacē eternam.

Iero. In q̄ habebit aīa pacem intra se. qꝫ caro oīno obediet spūi. Vnde Aug⁹. vlti. li°. de ciuitate dei ait. Vbi voluerit spūs statim erit et corpus. Intē habebit pacē sup̄ se. qꝫ aīa erit do oīno obediens. Intē intra se. qꝫ ratio a voluntas oīno cōcoꝛdabunt. Intē extra se qꝫ nulla creatura nocebit ei: et nihil cōcupiscat qꝰ nō habeat. Et ita pax erit vndiq̄: vt dicit dñs ysa. xxxij. Dirigam ppl'us meꝰ in pulchritudine pacis: a in requie opulēta Ad quā nos p̄ducat dñs noster Iesus xp̄us: q̄ est benedictus in secula seculoꝝ. Amen.

Psal. Cxxv.

In conuertendo do.

Titulus. Canticū graduum.

Nico. Psalmus iste sm literā sensuꝫ loquit de reditu populi iudaici a babilonica fuitute.

Aug⁹ de q̄ habet. iiij. Regu xxv. post. lxx. annos redijt ille populus in ciuitatē suam. Septuaginta anni signāt omne tēpus quod septeꝫ diebus volutur Cum autem transierit omne tempꝰ tunc redimus a nos ad patriā nostram: sicut post. lxx. annos redijt ille populus a captiuitate babilonie. Babilonia enim est mūdꝰ iste a interpretat confusio. Videte si nō

T. iij.

est cōfusio tota vita hūana. ℣ Quic quid agunt hoīes in spe vana: cuz cognouerint qđ agunt: erubescūt. Quare laborant. ℣ cui laborant. ℣ Filijs meis inquiūt. Et ipsi. cui. ℣ Filijs suis. Et ipsi. quibus. ℣ Filijs suis. Nonne ergo. s. in hac confusione. ℣ in ista babilonia tenetur captiuus

Nico. pcō ppl's christian⁹. ℣ de cui⁹ reditu p pmaz ꝓpheta loquitur: dicens.

Cōuertēdo ℣ cuz cōuerteret. dominꝰ captiuitatē syon ℣ ecclesie. que licet non sm se totaz: tamē sm aliquas sui partes sic aliqñ captiuatur. facti sum⁹ sicut consolati Et dī sicut. qz pfecta cōsolatio non habet in pñti. Vnc. s. ex illa cōuersiōe repletū est gaudio os nostrū. Hic os sīgt cordis archanū qđ officio lingue in fructum vocis erūpit. Et subdit. a lingua nostra exultatiōe viz i laude dīuina.

Iero. Repletū dicit os nostruz a linguā gaudio. qz non sufficit tantas explicare laudes p gratia qua saluamur. Vnc

Nico. post cuersionē dicēt in ter gētes: magnificauit dñs facere cum eis. peccata dimittendo a virtutes cōferendo. qz alij vidētes talez emendationem: excitantur ad laudem dīuinam.

Iero. Si emz relictis trāsitoriis sedem collocem⁹ in sempiternis: tūc dī qz magnos nos fecit dñs: captiuitate pdicta ꝓpulsa In hoc ē gaudio ꝓfitemur.

Hugo. qz Magnificauit ergo dñs facere nostrū. ℣ nobismetipsis cooperantibus: iuxta illud August. Qui creauit te sine te: non iustificabit te sine te. Quia sicut dicit Apos. v. ad Cornt. iij. dei sum⁹ adiutores. Illa autē q fecit dñs cū peccatoribus conuertis sunt videlz peccatorū remissio: virtutū collatio: periculoruz euasio: crebre visitatiōes: cōsolationes: illuminatiōes. de his nobis collatis facti sumus letantes.

Nico. Et qz a peccatis liberati a sequela peccati: q̄ pmitas est ad recidiuatiōem. Ideo subdit. Conuerte dñe captiuitatez nrām: sicut torrens in austro.

Cal. Auster ventus calidus est: qui aquas congelatas vapoꝛis sui calore dissoluit: et curre re facit in torrentem.

Nico. Sicut ē auster torrentem siccatū replet aquis. sic deus homines priꝰ desiccatos ex defectu gratie replet hūore deuotōis: ita vt ꝓpant in fletū lacrimaz. de quibus subditur. Qui seminat in lacrimis cōpunctiōis. a deuotiōis. in exultatione metet. s. in pñti consolationē imēnaz: a in futuro eternā. Vnde Math. v. Beati qui lugent: quoniā ipsi cōsolabuntur.

Hugo. Sunt emz quīq lacrimaz genera. Prime lacrime sunt pstulticia culpe. Pro prie ire lauāt hominez a labe peccati. Secūde lacrime sunt pro timore gehenne. a ire refrigerāt hominem ab ardore cōcupiscentie. Tercie lacrime sunt pro icolatu pñtis

miserie. a hæc potant sitientem am
maz. Quarte lacrime sunt p miseri
is p̄rimoz: a hæc impugnāt hoiez
Quinte lacrime sunt p dēsiderio pa
trie: a hæc fecundāt aiam sterilez.

Cass. Qui tales emittunt lacri
mas: seminatio eoꝝ est
pacē querēt caritatis studio oīa
fustinere: corpus ieūnijs edoma
re: elemosinis ac pietate se reficere:
a quicq̄d ad disciplinā fidēliū pōt
tinere. Ecōtra mūdi amatores cū
leticia seminānt qñ adulteria omit
tunt: auaricias diligūt: delicioſas
omessatōes exquirūt: a cetera pec
cata q̄ fiunt dyaboli instigatione.
Et hi illa q̄ hic in leticia seminaue
runt: in illo iudicio cū tristicia a fle
tu metēt. Vñ scriptuz est. Erit ibi
fletus a stridor dentiuz. Sequitur.

Hugo Vntes ⌊q̄uis hic versus gña
liter ad oīa bona videat opa ptine
re: tñ elemosinis maxime sicut et
alijs visum est dīno sciē cōuenire.
Vnde scriptum est. Sicut aq̄ extin
guit ignē: sic elemosina extinguit
peccata. dicit ergo. ⌊Euntes⌋.

Hugo a pficientes. ⌊ibāt⌋
de virtute in virtutez
a dīnue pficiebant. ⌊a flebant⌋.

Cas. qñ pauper cōspiciebant
nuditate detectos: frigore
ostrictos: inopia seua maceratos:
vt prius pietatē corde facerent an
teq̄ manus larga quicq̄ p̄staret.
Sequit. ⌊mittētes semina sua⌋ a p̄
mittētes in illo futuro seculo facta
sua anteq̄ illuc puenīat. sicut scri
ptū est. Thesaurizate vob thesau
ros in celo. Nec vacat q8 addidit.
sua: vt de p̄priis bonis laboribus a
non de rapina elemosinas rapere
dicta.

Hugo Euntes au
tez ⌊ad iudiciuz
⌊veniēt⌋ a morte resurgēdo. ⌊cū ex
ultatōe⌋ euasis oībus periculis ⌊por
tantes manipulos suos⌋ a fructꝰ
seminuz suoꝝ videlz coronam gau
dij et exulta

Aug. Quid enim
tionis. facit agri
cola fratres mei qñ p̄cedit auz ara
tro a portat semen. Nā aliquādo
frigidus est ventus a ymbē deter
ret. attēdit cetū. videt tristez diez.
tremit frigore: et tñ p̄cedit a seiat.
Timet em̄ ne cum diez tristē atten
dit: et expectat diem letuz. tempus
seminādi transeat: a non inueniat
q8 metat. Nolite differre frēs mei
seminare in hyeme presentis vite
cuz lacrimis bona opera: vt postea
colligatis mercedem eternā.

Col. Presēs em̄ vita hyems
est bonoꝝ: a estas est ma
loꝝ. Vnde dominus fuis fidelibus
ait. Amen amen dico vobis: quia
flebitis vos a plorabitis. mundꝰ
autez gaudebit. sed tristicia vestra
conuertetur in gaudium.

Augusti. Sūt lacrime impi
oꝝ. sunt lacrime
sanctorum: quas inducunt oratio
nes eorum. Justus hic bene opa
tur: a hilaris est: a plorat. vt bene
operetur plorat. quia bene opatꝰ
est plorando exigit. bonum opus
plorando cōmēdat. dat bonū opꝰ
quod fecit. Crebre ergo sunt lacri
me iustoruz: sed tantum in ista vi
ta. Porro autem illi qui hic iamiter

dicent cupiditatibus suis dissipati. qñ fraudātur: gemūt. qñ nō fraudātur: exultant. Plorant a ipsi in via: sed non in exultatione. Qui colligūt quod seminauerūt. qui spinas seminauerūt: ignez colligūt. Eunt cum fletu ad fletū. a fletu cum risu ad fletū sine risu. Quid em illis fiet qñ resurrexerint. Quid: nisi quod dñs dixit. Ligate illi manus a pedes: a pijcite eum in tenebras exteriores. Quid postea: tenebre erunt a dolor non erit. Absit. Non sole tenebre erūt: non sola tollit eis spes de qua gaudebant: sz datur etiaz q in eternuz gemāt. Ne cō temnere tenebras em tenebras o quisquis es flagitiosus: qui soles pter tua mala facta a pter lasciua adulteria nō solum tenebras non horrere: sz quere re: qui soles plus gaudere qñ lucerna extinguit. Non tales tenebras habebis vbi gaudeas: vbi leteris: vbi te voluptatib⁹ carnis oblectes Non sic erunt ipse tenebre. si quō erūt ibi fletus a stridor dentiuz: torpor sine defectu. nec qui torquet fatigatur: nec q torquet: morit. Erūt ergo eterne lacrime illis q sic vixerunt. erunt gaudia eterna sāctorū qñ venientes venient cuz exultatione: portātes māipulos suos. Dicēt em messis tempe suo dño. Dñe te adiuuāte fecimus qd iussisti. redde quod pmisisti. Qui est bñdict⁹ i secula seculoz. Amen.

Psalm⁹. CXXvi.

Nisi dom̄. edi

Titulus. Canticū graduum Salomonis.

Mico. Ad trāz loquit iste ps. de edificatōe templi Salomonis: qui vidēs se nō posse edificare domū dñi sine eius adiutorio speciali. dixit em Parat. ij°. Quis em prevalere poterit vt edificet ei domuz dignā. q̄si dicat. Null⁹. Mistice vero exponit hic psal. de spirituali edificatione ecclesie: cui⁹ fundator est verus Salomon xp̄s: rex pacificus: qui munduz recō filiauit deo. Petrus cantor. Istius etiam domus lapides a ligna patriarche a pphete dolauerūt fundamēta. apostoli pfecerunt. Ambros⁹ Augusti. Jero⁹. a Hilari⁹: qui fuerūt malleī hereticoruz: parietes a pugnacula erexerunt. Gregorius alij q̄ sancti doctores instruxerunt mores quibus eam intus ornauerūt. Nec tamen de istius domus edificatoribus presumēdum est q̄d ostensum est in Salomone: qui in figuraz huius dom⁹ spiritualis templum domino edificauit et tamen corruit.

Augu. Et quare sit additum Salomonis: q̄ntuz inspirauerit dominus dicam caritati vestre. Salomon erat tēpore suo filius dauid magnus ille: p quem multa precepta a salubria monita spirit⁹ sanctus in duobus libris copatus est. Sed si illo cadente que p ipsum dicta sunt delerentur indi carn ur que ipe dixerat q̄ non p

illum dicta erant. Optime igitur p hoc exigit misericordia dei: vt quic quid boni per Salomonem dictum est deo attribuatur: peccatum vt est hominis: homini. Nam ipse Salomon amator mulierum fuit: et reprobatus est a deo. a in tantum laqueus illi fuit illa cupiditas: vt a mulieribus etiam pdolis sacrificare cogeretur. Et quid mirum, quia in populo cecidit Salomō. In paradiso nonne Adam cecidit: a angelus de celo a dyabolus factus est. & Idcirco dicimur in nullo homine spes esse ponenda. **Hugo** sed tantū in domino saluatore: qui dicit Johan. xv. Sine me nihil potestis facere. Et idō dicit ps Ba-

Nisi dominus edificauerit domum. Petrus cantor. vt ecclesiam ex viuis lapidibus pfuam gratiam preuenientem. Frustra laborauerunt predicatores qui edificant eam, dicendo populum christianum. quia vt ad Corinth. iij°. Neque qui plantat est aliquid: neque qui rigat: sed qui incrementum dat deus. **Aug⁹** Nos loquimur foris: ille intus edificat qui cogitationes videt. ipe monet: ipse terret: ipse intellectum aperit: ipse ad fidem applicat sensum nostrum. **Hugo** Et quia nō solum requiritur eius auxilium ad edificandum: sed etiam ad edificium conseruandum. Idō subditur. Nisi dominus custodierit ciuitatem. vel ecclesiam vbi est ciuium vnitas. Frustra vigilat q custodit eam. quasi dicat. Sicut predicatores sine christo non possunt edificare ecclesiam: ita nec custodire

Jeronim⁹ Fidelis anima etiam ciuitas accipitur eterni regis: que ciuibus honestis moribus frequentatur. Adhuc ad ipsos doctores alloquitur: di- **Hugo** Vanum est vobis ante lucem surgere. vel vanus est a inutilis labor vester edificandi proximos vel custodiendi: nisi dominus cooperetur vobis: qui est lux vera. Vnde ij. ad Corinth. xv°. dicit. Plus omnibus laboraui. non autem ego: sed gratia dei mecum. **Nico.** surgite. ad edificium spirituale. post quam sederitis. vel post quietem vestram habuistis. qui manducatis panem doloris. vel vos ecclesie ministri a predicatores qui sustentamini de elemosinis dolentium de peccatis suis: iuxta illud Ozee. iij°. Peccata populi mei comedent. Vanum est vobis ante lucem surgere. **Petrus cantor.** vel vanum est vobis incipere opus meritorium antequam lux gratie vobis infundatur. Propter quod surgite. per lucem gratie bene operando. qui manducatis. vel manducare debetis. panem doloris. vel opa penitentie: dicentes. Facte sunt mihi lacrime mee panes die ac nocte.

Aug⁹ Et si queras quando surgam. Respondeo tibi Quum dederit dilectis suis somnum. vel sanam pausationem p̄ mortem corporis que somnus appellatur. Et si quaeras iterum quibus dilectis, Sequitur

quibus ⌊ecce hereditas dñi filij.⌋

Nico. ꝙ fideles i fide a moribꝰ edocti: hi sunt hereditas dñi. ꝙ eoꝝ ⌊merces⌋ supplet ⌊fructus ventris⌋ ꝙ ipse xps q̃ est fructus virginalis: ipse est bñ tudo fideliū obiectiue. qꝛ in cōspectu diuinitatis fue reficiunt bti interius: a in aspectu fue hūanitatis extrinsecus: sm qꝛ dicit Augꝰ. Consequenter oñdit quō hec hereditas est domino acquisita: dicēs. ⌊Sicut sagitte in manu potentis: ita filij excussoꝝ. **Glo.** te dausa cōtinētes sacramenta veniente dño in carne excussi ꝙ expositi sunt. Et q̃ in pphetis abscondita erāt ꝓ dixerūt apta Quia ergo pphetis excussis genera ti sunt apli: qui sunt filij excussoꝝ ꝙ pphetaꝝ. Sic ergo sagitte in mānu potētis dirigūtur celeriter in longū quū ad destructōem aduersariorū Ita apli filij excussoꝝ ꝙ pphetaꝝ missi sunt in fines orbis terre. quorum p̄dicatōis sono turbati sūt incredili: et acquisita est dño hereditas ecclesie ex gētibus. **Beatꝰ** vir qui impleuit desiderium suū ex ipsis ⌊videl; ex doctrina apl̄oꝝ. hꝰ est qui diligenter diligit perficere quod ipsi docuerunt.

Augꝰ Quis replet desiderium suū ex ipis. Certe qui non amat seculuꝝ. Qui desiderio seculi plenꝰ est: nou est in ipso quo intret qꝫ illi p̄dicauerunt. Et vere talis est beatꝰ ⌊qui non confūdet cū loq̃tur inimicis suis in porta⌋. **Iero.** ꝙ non in porta ꝙ in die iudicij cū expro brauerit inimicis legis dei inobedientiā a puersitatem vel omnez malitiam ip soꝝ. **Nico.** In porta dicit hoc est in iudicio. qꝛ iudices ātiqtꝰ in porta sedebāt a ibi coram eis aliqñ facte sunt disputationes fideliū cum fidelibus. Vñ puerb. in fi. Nobilis in portis vir eiꝰ quādo sederit cū senatoribꝰ terre. **Cass.** Perscrutemur seduli re. scripturas diuinas: reuoluamus libros noui testamēti a veteris: si filij volumus esse exaudiri soꝝ. Si vero hec veraciter exercere studuerimꝰ: pfecto in ipsis repiemꝰ dominuꝝ nostruꝝ Jesuꝝ christū qui est bñdictus ꝛc̄.

Psal. CXXvij.

Beati omēs q̃ Titulꝰ Canticū g̃duū. **Glo.** Iste g̃dꝰ est timor. Vñ est sciendū qꝫ p̄ter timorez naturalez quo timet quicq̃d natura ortatuū est: q̃tuor sunt timores .s. Timor mundanꝰ: quo timemus pati picula carnis: a p̄dere bona temporalia. hic timor malus est. Secundus est timor fuilis: cui pter timorem gehēne otinet se homo a peccato. bonus est timor a vtilis p quez fit paulatim iustitie cōsuetudo: vt dicit Augꝰ. Et succedit tertiꝰ videl; timor initialis: qui incipit qꝫ duꝝ erat amari. **Hugo** de q̃ dī Ecc. ꝙ Initiuꝝ sapiētie timor dñi Quartꝰ est timor filialis. Iste de amore p̄cedit: qui

timet omittere peccatum ne offendat dñm. de isto qui est comes et custos p omnes gradus loquitur hic pphet: dicens. ℒ

Beati omnes ⌋ in spe ℒ q̄ timent dñm ⌋ timore filiali.

Nico ℒ q̄ ambulant in viis ei⁹ ⌋ ✦ mandatis ei⁹ obediendo: q̄ sunt vie deueniendi ad salutem. ℒ

Labores manuū tuaꝝ q̄ manducabis ⌋ ✦ fructus opm tuoꝝ p̄cipies in visione a fruitione dñi ma ℒ beatus es ⌋ iam **Cass.** ℒ et bene erit in spe. tibi ⌋ q̄n electus dicet. Venite benedicti patris mei percipite regnū. felix comestio q̄ non vetere digerit: sed in meo sumpt tibi plenitate suaꝝ iam a aias hie pabulum suū: psalmista alter ondit: dicēs Gustate a videte q̄m suauis est dominus. Sequit. ℒ **Uxor** tua sic vitis habūdans: in lateribus domus tue ⌋. Cum plures sanctissimos viros vxores a filios nō videas hie a itez sceleratos hec oia possidere: intellectus huius versiculi et sequentis ad iram vitandus est. Vñ moraliter. ℒ Vxor tua ⌋ ✦ sapia tua.

Nico sm illud Sap. vii. Hanc q̄sui mihi sponsā ducē Dec in̄ p̄ tibi sit ℒ sicut vitis habūdans ⌋ ✦ paries filios spūales ad fructuosa opa ℒ i lateribus dom⁹ tue ⌋

Cass. dom⁹ nostra dicit recte ✦ ppria cogitatio: aut scientia: in q̄ crebro cōmoramur. Istius aute dom⁹ parietes sunt duo testamēta in quibus mens sācta velut quibusdā lateribus firmata soli datur. Sequit. ℒ **Filii** tui ⌋.

Jero. ✦ boni actus tui. sunt sup ple ℒ sic̄ nouelle oliuarū ⌋ ✦ cum pinguedine pacis a obumbratione vir **Hugo** Naz oli tutis. ua pacis est significatiua. Et addit ℒ i circuitu mense tue ⌋ ✦ aie tue: q̄ boni actus reficiunt aiam q̄ est mensa dñi. Vnde ipse dixit Apoc. iii. Ego sto ante ostiū a pulso: si quis mihi apuerit intrabo ad illū: a cenabo cū illo: a ipse **Glo** ex Augu. Vel mecum. dirigit sermo ad christū cū dī ℒ Vxor tua ⌋ o xpe videlz ecclesia: q̄ te dormiente i cruce facta est q̄n latus tuū lancea est pertusum: a sacramēta pfluxerunt. Dec m̄ vxor ē ℒ sicut vitis habūdans ⌋ multos pariens tibi filios ℒ in lateribus dom⁹ tue ⌋ ✦ in illis q̄ bus christe latera tua sunt tibi adherentes. ℒ Filii tui ⌋ ✦ fideles ecclesie ℒ sicut nouelle oliuarū ⌋ ✦ pacifica in caritate. ℒ i circuitu mēse tue ⌋ ✦ altaris aut sacre scripture. Nā ex vtraq̄ mensa reficiūtur spūaliter fideles. Sequitur conclusio pfecta illi⁹ q̄ timet dñm quz dicitur.

Hugo ℒ Ece sic ⌋ vt infra dicit ℒ benedicet hō ⌋ hoc est multiplicabit in bonis eternis ℒ qui timet dominum ⌋.

Cassio Illos pbat postulat ✦ benedici qui ad omne bonū studium dominī timore flammantur. de qua benedictōne subiūgit. ℒ **Benedicat** tibi dominus ⌋.

Hugo Jesus christ⁹ ℒ ex syō ⌋ ✦ ex eccīa triūphāte viz bñdictōe celesti. Let ⌋ ex illa t ñ

dictione ⌊videas facie ad faciez⌋ bona hier'm ⌊videlicet ipsum dñm in celesti pa

Cal. tria. Qui ipsum intuẽtes eternos facit a se ẽugi perpetuitate demonstrat. Vnde subdit. ⌊omnibus diebꝰ vite mee⌋ a fine fine. ⌊et⌋ etiã ⌊videas filios filiorum tuorũ⌋.

Aug⁹ Quid est filios tuos. Opa tua q̃ hic facies. Qui sunt filij filioꝝ. Fructus operũ tuoꝝ. Facis elemosinã: filij tui fiũt opa elemosinaꝝ. Accipis vitaz eterna: filij filioꝝ tuoruz sunt. Et sic videas ⌊pacẽ⌋ ꝟ ꝑm ⌊sup isrl⌋.

Cal. ꝟ sup omnes q̃ sunt in illa celesti hierl'm quos insidet: a cuncta beata facit q̃cuq; maiestatis sue virtute oplectit. Cognouim⁹ in pñti ps̃. q̃ bona timentibꝰ deum sint ꝓmissa. quos fructus recipiat q̃ dñm sincera mente formidat. Studio itaq; maximo deprecemur vt istũ timorez accipe mereamur q̃ nõ ad penaz petit: ꝫ ad salutem vñ talia ꝓuemũt qualia nũq; de mũdi oblectatõe nascunt. dicit emz peti mmia supplicatõne qd sumuz est. Quapropter vt dicturz ẽ dñm ingiter expetamus: vt ad talia munera puenire meamur gratia a largitate ipsius dñi nri Jesu christi: qui est benedictus in secula seculoruz. Amen.

Psal. CXXviij.

Spe expug. me a iu. Titulus Canticum graduum.

Hugo Iste est decimus gradus: viz patientia in aduersis: q̃ gradus recte sequitur p̃cedentẽ. decens emz ẽ vt q̃ caste deum timet: viã p eo patiẽter sustineat. Intẽtio psalmiste mõet nos ad patientiã. ⌊Petrus cantor. Quã ꝓpter suã dignitatẽ apl̃us ponit in fronte diffinitiõis caritatis: dicẽs. Caritas patiens ẽ. Decet virtus cõtra malum cuiuslibet afflictionis: clipeus est fortitudinis. Vnde dñs in catalogo virtutuz post septez virtutes patientiã octauã posuit: dicens. Beati q̃ psecutionem patiũtur ꝓpter iusticiã. qz q̃nti meriti quisq; apud deuz existat illata iniuria vel otumelia ꝓbat. Nunq; em in hoc mũdo deerit imãtas premens: a iusticia patiens. Vñ mat ecclesia loquit filio suo sic. Fili nõ miseris si molestias patiaris a tormenta: cũ mater fuerim passa. dic ergo ꝓpheta in psona matris eccie

Spe exp̃gnauerũt me ⌊videlz tyranni a pcõres⌋ ⌊a iuuentute mea⌋ **Hugo** ꝟ a pncipio te poris: q̃ a fratre peruerso abel iustus occisus est ex tũc cepit psecutio iustoꝝ ⌊dicat nũc isrl⌋ ꝟ ecclesia que deum speculatur ꝑ fidem. ⌊Spe exp̃gnauerũt me a iuuentute mea⌋. ⌊Petrus cantor. ⌊Juuentus ecclesie generalis concepte sed nondũ edite fuit in abel. a iuuentus ecclesie nate et confirmate fuit in apostolis: que tunc tanq̃m in iuuentute passa ẽ exp̃gnõnes multas. **Nico.** vt patet in actibꝰ

apl'oz·viij°·et·ix°·capitul'. Vnde

Iero in epistola ad Paulinuz .dicit q̄ liber Act· apl'oz̄ videtur texere infantiā ecclesie nascētis. Sequitur. Letem̄ ⌊p certo·⌊ non potuerūt mihi ⌋ supplevalere· q̄ ipsā eccīa magis creuit tpe pse cutionis q̄ pacis. ¶ Petrus cantor. Persecutores māt ecclesie impugnauerūt me tormentis: a falsi xp̄iani impugnauerunt me adulationib⁹: dolis ac p̄uis moribꝰ: a tñ isti omnes non p̄ualuerūt.

Aug⁹ v non illis osensi ad malū. Omis enim mal⁹ ꝓpter a pseq̄ē bonū q̄ bonꝰ nō osentit illi ad malū. Facit mal⁹ aliq̄d si nō obburget ep̄us: bonꝰ est ep̄us· a si obburget ep̄us: malus est ep̄s. Rapiat aliq̄s et si taceat ille cui rapit: bonus est. Sonat fmo contra dictor libidinis· amicus libidinis fue odit fmonē dei· Jubet auaricia vt mare trāseas: vt te vētis ꝓcell' q̄ cōmittas: a obtēpas Jubeo ego vt aīe ostiū tuū q̄s habeꝰ des patri: piger es ad faciēdū aīe tue bonū op⁹· a strennuꝰ ad trāseundū mare· q̄ suis auaricie: a odisti q̄s deus iubet. Cuz aūt malꝰ hec audire cepit: incipit velle criminari eos a quib⁹ audit bona p̄cepta· Vñ subdit ecclesia pro suis mēbris ⌊ Vpra dorsuz meū fabricauerūt peccatores ⌋. ¶ Petrus cantor. Sup̄ dorsuz ecclesie fabricāt peccatores q̄ mali bonos crebris tribulatōibus affligē nō cessant: ꝛ ipsi boni faciē mentis ouertētes ad dominū a dorsum ad seculū: obliuiscētes q̄ retro sunt: mala q̄ talia tolerant q̄si in dorso portant· Sed q̄ me nō cessant pseqū. ⌊ plongauerunt in quitatē suā ⌋ addētes mala mal' ad maiorē dānatōez eoz· Vñ subdit ⌊ O omin⁹ iustus ⌋ reddens singulis scōm opera sua.

Hugo ⌊ Occidet ceruices peccatoz ⌋ v destruet superbias impioz· ⌊ cōfundātur ⌋ et na ofusiōe q̄ nunq̄ delebit ⌊ a ouertātur retrorsuz ⌋ v inefficaces a impotētes fiāt ⌊ oēs q̄ oderūt syon ⌋ v q̄ ex odio psecuti sūt finaliter ecclesiam. ⌊ Fiant sicut fenuz tectoruz: quod priusq̄ euellatur exaruit ⌋.

Nico. Optat psalmist· zelo iustitie: q̄ sic fenū crescēs sup tecta cito arescit: ita cito trāseat a deficiat ꝓspitas a glia psequtiū ecclesiā. ⌊ Et quo ⌋ ⌊ feno v de malis psecutoribus p̄dictis ⌊ non impleuit manū suam qui metet· a sinū suū qui manipulos colliget ⌋

Glo. Angeli sunt messores q̄ .bonos fructꝰ colligēt vt offerant deo· sed hi de mal' non implebunt manū que ptinet ad oratione· vel sinū qui pertinet ad cō scientiam v non colligent ex eis bonam opationem vel bonaz cogitationem· quia in ipsis nullus fructꝰ reperietur· ⌊ Et non dixerūt qui preteribant· benedictio dñi super vos ⌋ **Augustin.** Consuetudo apd hebreos erat vt viatores benedicerent omnibus opantibus in agro vel in vinea vel in messe· **Cassio.** Sic in

libro Ruth. iij. ca. legit. Dixitq; Boz messoribus suis. Dñs vobiscuz Qui rñderunt ei. Bñdicat tibi dñs. De quo ritu hic a ctrario sensus assumptꝰ est. videlz qꝫ sceleratis iam terꝫ opantibꝰ bene dictio nulla prestatur. Est ergo sensus. Apostolica ꝓhete atq; sācti viri q̄ ctēptis terremis ꝑtribāt vitaz p̄ntez non dixerūt sceleratis a psecutoribꝰ ecclesie manifestis opātibꝰ: bñdictio domini sup vos. Augꝰ Ergo omēs istos malos quos tolerat ecclesia: vos q̄ legistis i scripturis iuenietis maledictos a dēsignatos ad antixp̄m ptinere. ad dyabolum ptinere a ād paleā: que cōburenda est igne eterno. Nullā inuenis scripturā que de illis bñ loquitur. qꝫ transeūtes viam non illos benedixerūt Nico. qꝫ ꝓ damnatis non debet orari. Cassi. Et ne ipa bñdictio putaretur hūanis viribꝰ applicanda: sequit. bñdixim⁹ vob. ⌊ supple bñ opātibꝰ ⌊i noīe dñi⌋.

Augꝰ qꝫ nemo sācificat misi deus: nec quisq; bonus est misi dō. Cass. Qui āt odienti no dei. bꝰ ecclesiaz optat ofusionē: hoc non maledicēdi studio loq̄t: ꝙ fuerit vitatis instictu qm̄ licet p inimicis nostris ꝑcipiatur orandū: de obstinatis a peritis qb̄ veritas habebat: expositum. nec tñ sine fructu magne pietatis hec dicta sunt. multi enim de p̄dicta pena se corrigūt: qñ obstinatis talia imminere cognoscunt. Col. Dñe patiētiā m abuertis: q̄tinꝰ picula mūdi trāsire valeamꝰ dilecti: et inter electos a dextris tuis collocari: q̄ cuz patre a spūsancto viuis a regnas i secula seculoꝝ. Amen.

Psal. CXXix.

De profundis clamauí ad te dñe: dñe exaudi vocem meam.

Hugo Hic est. xi. gradus. s. penitentialis supplicatio: q̄ recte post p̄dictos gradꝰ ponitur. qꝫ nec deū timens: nec malaꝓter deū patiens: dignus est gratia vel gloria dei. qm̄ nullꝰ est sine peccato. Cas. quin nō aut cogitatione delinqm⁹: aut verboz supfluitate peccamus: aut improuida actōe dilabimur. Vna ē g̃ securitas i hoc secloviuēti. s. lugere pīs p̄ctibꝰ vacaē: vt qꝫ a culpa nō possumꝰ eē libi p munera pietatis meamur absolui. Hug. Est āt ps. iste sextus inter ps. pmales: a. xi. int̄ g̃duales in q̄ notat qꝫ q̄tūcūq; sit hō pfectus quā pfectōez nōt numerꝰ senariꝰ: tñ debz se reputare imperfectū. a perfecto: ē qb̄ nōt numerꝰ vndenariꝰ. Sensus tituli talis est. Ps. iste ē canticū g̃duū. leticia de ascēsu ad dēū per penitētiaz. Nā intētio psalmi. hortatur nos ad penitentiam. Penitens itaq; volens ascendere: confitebat infirmitatem suaz et miserie profunditatem in q̄ est: et clamat ad deum qui solus potest eum liberare: dicens.

De profundis ¶ hoc est de profundis vitiorum ¶ damaui ¶ magna deuotione cordis ¶ ad te domine ¶ q̃ solus potes me liberare.

Cas. de hoc psalmo Petrus gloriosas fudit lacrimas. de isto publican⁹ pectore culpã data tibi erat: q̃ sic in altũ veneãt pct̃ores vt nec oculos leuaret in celũ. Quapropter virtutẽ sancte oratõis isti⁹ premittis intende. qr tanto se credit celerius audiendũ q̃nto de imis penetrabilibus viscerũ daustris vel secretis cordis damabat ad dñm. deinde sequit. ¶ dñe exaudi vocẽ meã ¶ de imo cordis ad te damantẽ.

Hugo ¶ Fiant aures tue intendentes: in vocẽ deprecationis mee ¶ misericordia a demẽtia tua in tẽdat deprecationi mee: vt relaxet mihi pctã mea: a necesse ẽ vt peccata dimittas.

Nico ¶ Si iniq̃tates obseruaueris dñe ¶ ad punitẽdũ eas sm̃ q̃titatẽ culpe ¶ dñe q̃s sustinebit. q̃si dicat Null⁹. qr tanta est offensa q̃ntus ille qui offendit.

Cas. Videns g̃ ppha nullũ esse q̃ nõ aut cogitatõibus⁹ superfluis excedat: aut vacuo sermone delinq̃t: aut manuũ actib⁹ occupet territus damat ad dñm põdus iustitie ipsi⁹ genus hũanũ sustinere non posse: nisi misericordie sue presidet auxilium. Vnde subdit.

Nico ¶ Quia apud te propitiatio est. vt viz pena pctõri debita misericorditer minuat. **Aug⁹** Nam si nõ esset apud te propitiatio: si iudex esse velles a miserico:s esse nolles: obseruates omnes iniq̃tates nras a quereres eas quis sustineret: q̃s ante te staret a diceret: innocẽs sũ: quis staret in iudicio tuo. Spes ergo vna est. ¶ Quia apud te propiciatio est ¶.

Cassio Non est em̃ in nostris actibus vt méamur absolui: sed ipsius propiciatõis est vt confitentẽ reũ dignetur liberare. ¶ a propter legem tuam ¶.

Aug⁹ Que est lex ista. Inuicem onera portate: et sic implebitis legẽ xpi. Qui portat iuicem onera sua. q̃ fideliter dicit. dimitte nobis debita no. sic a nos dim. debi. no Ideo propter hanc legẽ ¶ sustinui te dñe ¶ et flagella patienter tolerauí in spe venie. **Hugo** Sustinui g̃ te domie flagellantẽ expectãs misericordiaz liberantẽ: a iustitiã retribuentẽ Vñ subdit. ¶ Sustinuit aia mea in vbo ei⁹ ¶ et in psalmis ei⁹: promittẽte mihi post vemã vitã eternã. Ideo ¶ sperauit aia mea in dño ¶ q̃ remittit pctã a premia ẽterna largit.

Nico. Qualiter aũt debeat eẽ spes ista ostendit: dicens. ¶ A custodia matutina vsq̃ ad noctẽ ¶ a mane iuuentutis vsq̃ ad noctẽ mortis a vsq̃ ad terminũ huius vite ¶ speret israel ¶ populus christianus: non in felicitate a prosperitate seculi: neq̃ in transitoriis ¶ li dño ¶ misericordiã ab eo patiẽter expectando. Cuius rationez assignat: dicẽs. ¶ Quia apud dñm misericordia ¶. **Cassiodo** que potest ex

puersō facere pūm: ex mortali im
mortalez: a ex carneo angelis simi
lez. Addidit etiā. La copiosa apud
eū redemptio ⌋ cuiꝰ p̄cioso sangui
ne totus mūdus redēptꝰ est. ⌊Et
ipse redimet ꝑ ꝓprio sāguine ⌊ isrl ⌋
a ꝓpl'm fidelez qui credit in eū fide
non ficta ⌊ ex oībus iniquitatibus
eius ⌋ tam mortalibꝰ q̄ venialibus
peccatis. De ꝓfundo quidē ps. iste
fecit inicīū: ꝙ ad altitudinē magnā
fecit finez: vt ut sol puectꝰ ascendit
vt cognoscamꝰ quā vtilitatē habe
at pēna q̄ i tali culmie nosci collo
cata. Et ideo cōfidere mꝰ q̄ noxia sit
superbia: cui non desimit obuiare fre
quēs medicina. Vñ sp̄ admonemꝰ
vt ab ea nunq̄ desidia faciēte cesse
mus. Doceamꝰ & superbiā q̄ ange
lum de gratia supne suauitatis eie
cit. Amemꝰ humilitatē: q̄ ad celos
fideles extulit. Velociꝰ ostringamur
qs male fecimꝰ vt ab oībus iniq̄ta
tibꝰ liberemur. Per dñm nostrū
Jesum xp̄m: cui est honor a gloria
in secula seculorū. Amen.

Psal. CXXX.

Domine non est exal. Titulꝰ. Cāticū graduum.

Hugo Hic est. xp̄i. gradus. s. hūilitatis: qui recte post p̄cedentē psal. ponit: in q̄ actū est de pēna q̄ sine humilitate mutil' est. Vir itaq̄ iustus in cuiꝰ psona ꝓpheta hic loquit: humilitatez in se ostendit: dicens.

Domine non est exaltatum cor me ⌋. **Nico.** p superbiā mo
um ⌋. **Jero.** tu interiori.
ꝙ in cōtritione a in hūili
atione eius obtuli tibi sa
crificiū spūs cōtribulati. ⌊ Neq̄ ela
ti sunt oculi mei ⌋ signo exteriori:
vt tūsitoria capiscerēt a caduca.

Hugo Postq̄ iste dixit q̄
lis fuerit in corde inte
rius: a q̄lis extiterit foris in corpe:
ose q̄ntr oñdit qualis fuerit i acti
one: dicens ⌊ Neq̄ ambulaui ⌋ a
non cōcupiui esse in pōposa socie
tate: vel non superbiui ⌊ in magnis ⌋
factis vel virtutibus quibuscūq̄.
⌊ Neq̄ in mirabilibꝰ sup me ⌋ q̄ nō
cōcupiui aliq̄ facere super virtutez
meam: sicut multi qui ex factis vel
dictis magis querūt gignere i po
pulo admirationez q̄ edificationē
ex quo aliq̄d magni possint videri
vel laudari. **Augꝰ** Hoc totū plani
atur. Non fui superbus. noluiq̄si in
us dicat a audi
mirabilibꝰ innotescere hoībus. a
nec q̄siui aliquid supꝝ vires meas.
vnde apud imperitos me iactarez;
Omnis superbus displicet deo. debet
ergo se hūana anima hūmiliare:
ne deo displiceat: a toto corde mu
eri qs dictū est. Quāto magnus es
humilia te in ommbꝰ: a coraz deo
muenies gratiā. Sequitur.

Hugo ⌊ Si nō hūiliter sen
tiebā ⌋ de memetipso
⌊ Sꝙ exaltaui aiaz meā ⌋ a meipsum
laudādo: vel p̄sumēdo de bono qs
non habeo: sicut pharisei qui di
cunt. Labia nostra a nobis sunt fi

at supp̄ de me pumitio in modum
qui sequitur [S]icut ablactat?]
vsicut puer abstract? a mamilla
matris priuatur cōsolacione con
sueta dum adhuc deberet recūbē
[sup matrem suaz] dulciter lactē
do[lita retribucio in amima mea]
idest sic a me subtrahatur conso
lacio diui Cass Ac si dicat. Si
na ego te presup
si supbiēdo cōtempnere tu me me
rito videis abjicere. Post qp humi
litatem et mansuetudinē sequēdā
cōpetēē edocuit. vnūquēqz fidelīz
monzvt cōfidētiā suam sēp ponat
in dño dicens [S]peret israel in
domio] vpopulus christian? [ex
hoc nunc a vsqz in seculū] idē a p
senti vsqz ad eternitatem futuram
sic sextuz psalmū opendioso fine
cōclusit vt sancte humilitati cōue
niret ipsa breuitas dictōis Mira
bilis nimis est hui litas. que ideo
maxime inter virtutes precelsas ho
norata cōsurgit. qm altissime ma
iestatis dignacio eā assumpsit
Collector Hanc dei filius de cē
lo descendens in se demōstrauit vt
hoies p eam celum ascendere do ce
ret: qm qui se humiliat exaltabit
Per dñm nr̄m ihm christuz q̄ est
benedict? in secula seculorū Amen

psalmus Cxxxi

Emento do
mine. Titulus cāticum
graduū Glosa. In
hoc. xiij. gradu iam humilis agit
de edificatione spiritualis domus
dei sicut dauid ad litteram voluit ad
edificare domū materialem. Et cō
grue post gradum humilitatis agit
de edificacōne spūalis dom?: qz p
humilitatem efficit quis domus dei
Vnde ppha ait. Sup quē requiescet
spirit? meus nisi sup humilez et q̄
etū a timentem verba mea.

Cassio. Prima igit narracō
ne dñi cristi verba re
fert quibus patri suo promisit se re
quiez nullatenus sumere nisi pri?
vē religionis affectū hūanis pec
toribus infudisset. Vnde dicit
Memento dñe dd [S]i ppha da
uid hoc dixisset: de se potuiss?
dicē Memēto mei Sed vt alterum
figuret dixit Memento dñe dd xpi
q̄ ei? nomine vocari voluit: de cui?
genere assumptur? erat carnem

iero [a] oīs māsuetudis eius]
.qz nō cōtendit neqz clama
uit: sed sicut agn? manuet? duct?
ē ad mortē Cassiodorus Hoc
certe quō poterat de se dd ppheta
dicere cū se meminiss? vriam ethe
uz xpi vrorez ei? crudeliē occidisse.
Vñ ip si? premītie gloriosuz extat
exem plum hugo [s]icut iuāuit do
mino votum vo
uit deo iacob] quasi dicat Ad hoc
memento xpi hoīs vt impleat qđ
firmiter pro misit Cassi. votuz itaqz
filij fuit vt
xpi ie incarnacōis aduentu reconsi
liaret pri ge hugo [s]z nūqd
n? huānū poterāt cri
st? implere qđ promiserāt. constat q̄
sic qz de? ea h° credebat ppha. Qua
re & precat hoc duplici rōne ꝓbat

primo vt ostẽdat qꝫ quicquid hz xp̃s: habet a p̃re. Vñ ipse ait Jo. v. Non possum ego a meipso facẽ quicq̃. Secũdo vt oñdat q̃ sic wolũ tas p̃mittẽdi est a deo: ita a facul tas implendi. Vñ Aug⁹. Nemo p̃ sumat suis viribꝰ q̃ woueit. Qui em̃ te hortatur vt woueas: ipse te adiu uat vt reddas. Et hoc est qđ dicit Apo⁹. ad Phylip. ij. Ipse dat a vel le a pficere p̃ sua bona voluntate. Votũ aũt xp̃i hoīs exponẽ cũ sub infer. **Nico.** ⁊ introiero ⁊ id tur. **Nico.** est introibo.

Cal. ⁊ in tabnaculũ dom⁹ mee ⁊ hoc est i cẽlestẽ habitatio nez in quã xp̃us post resurrectiõem suã cuz assumpta carne videntibus apl̃is introierit. ⁊ si ascẽdero ⁊ nõ ascendã ⁊ in lectũ strati mei ⁊ i suã requiẽ: q̃ est a dextris dei: vbi est re quies a fimis labor. ⁊ dedero sõ nuz oculis meis ⁊. Somn⁹ iste e itel ligẽbus est reqes mortis triduane ⁊ palpebris meis dormitatõem ⁊. ⁊ reqez tpib⁹ meis ⁊. Hec oia hũamitati xp̃i ouenire noscitur.

Jero. In quib⁹ nõ se ꝺ hoc mũ do ad celũ rebituz polli cetur: misi pri⁹ dignũ deo p̃i locuz vel ecclesie congregatõez sua resurre ctione ostrueret. Vñ sb̃dit ⁊ donec inuemã locũ dño ⁊ in pectoribꝰ cre dentiũ ⁊ tabnaculũ deo Jacob ⁊ ec desiã: in q̃ vere mitant filij Jacob videlz christiani q̃ otra tempta tio nes vitioꝝ luctari non cessant.

Cass. Locus em̃ dñi est tabna culũ pectoris christiani. a atria ecclesie catholice: q̃ ille tãq̃ celũ sp̃ inhabitat. Et tabnacula si bi ex nob a inob fecit: qñ ipse nos et nevite p̃pria miseratõe restituit.

Aug⁹ Habet ergo dñs locuz in corde fideliũ qz vnuz est cor oim in caritate copulatoꝝ. Vñ de eis scriptura dic. Erat illi aia vna: a cor vnũ in dño. Multi ãt ne faciãt locũ dño sua quesiit: sua di ligũt: sua ptãte gaudẽt: p̃uatũ suũ cupiscũt. Qui autẽ vult facẽ locũ dño: non de p̃uato: ⁊ de cõmuni de bet gaudẽ. p̃pter illa q̃ singuli pos sidemus existũt lites: inimicie: di scordie: bella inẽ omes: tumultus: dissentiões: homicidia. Nunq̃d p̃pẽ ista q̃ coiter possidem⁹: litigam⁹. Aerem istũ coiter dicim⁹. solem cõ munit̃r oes videm⁹. Beati ⁊ q̃ fic faciũt locũ dño: vt p̃uato suo non gaudeãt Abstineam⁹ ⁊ nos frẽs a possessione rei p̃uate: aut ab amo re si non possum⁹ a possessiõe: a fa ciamus locuz dño. Hospitari a te vult xp̃us. face illi locũ. Quid ẽ: fac illi locuz. Noli amare tripm. illum ama. Si te amaueris: claudis otra illũ. si illũ amaueris: apis illi. Deiꝰ oñdit quõ ecclesia est dño edifica ta: dicens. ⁊ Cce audiuim⁹ eã in effrata ⁊ Effrata est bethlee z ta. ⁊ **Jero.** vt hẽtur Gen. xxxv vbi primuz ecclia est audita. qm ipsa xp̃s dñs carnẽ assumpsit. In hac a Rachel ista dilecta quiescit q̃ tipũ gessit ecclesie. ⁊ inuenim⁹ eã in campis silue ⁊. qz ecclesia collẽa est ex gentibus qui tãq̃ inculti a indocti dicti sunt **Cass.** sed facti cãpi silue. **Cass.** sunt ex

agrestib⁹ mansueti. a ex sterilib⁹ fructuosi: ex cubilibz dēonū tēpla christi domi
nantis **iero** ⁊ introibi⁹ in tabernaculū ei⁹ ⌊nos qui in vna domo ecclesie cōgregamur p dīm ⌊adorabimus in loco vbi steterūt pedes ei⁹ ⌋in quo p̄dicacōes aplice audiunt qui sustentat totum corpus ecclē.

cas pedes sigt euāgelicas inuisiones sicut scriptum est. Quā speciosi pedes euāgelizātium pacē Ibi enim steterūt pedes eius vbi fidei veritas probat esse fūdata ⌊Surge dñe in requiē tuam⌋

Iero Ipse iā explesti mamenta reddidisti voti⁹. iā inuemisti locū deo in cordib⁹ credentiuz iā p̄duxisti ex latere tuo ecclesiam surge nunc à morte **Hugo** ⌊in requiem tuā⌋ ⁊ in glorificatā naturā. a non solū ⌊tu⌋ ß etiaz ⌊ a archa sāctificacōnis tue ⌋quasi dicat Tu p̄or surge⁹ vt archa ⁊ ecclā q̄m sanctificasti p aspsionē sanguinis tui surgat post te a p te sicut apl's dicit ⁊ ad Chor̄. xi. Si christus resurrexit: a nos resurgem⁹. Postq̄ ꝑba dixit ecclām cū xp̄o exaltādā cōsequēter orat vt fideles ei⁹ virtutibus ornent. quatin⁹ a ipsi digni efficiantur cui xp̄o exaltai. Et distinguit ꝑba ipsā ecclesiā in duas p tes viz in prelatos a subditos vñ p vtrisq̄ oāt vt i virtutib⁹ p̄ficiāt Et primo p prelatis dicēs ⌊Acerdotes tui⌋ gratis sacramenta ministrātes a ad obseq̄ū tuū deputati.

Nico ⌊induant iustitia⌋ ita q̄ ·nō solū ornent exteri⁹ ornamentis corpalibus sed etiaz interius virtutib⁹ vt digne tibi valeāt i eccā ministrare ⌊a sancti tui exultent⌋ ⁊ minores ministri eccē exultēt te laudēt cū deuocōne mētis i signo exteriori apparēter sēm illū psal. lxxxiij. Cor meū a caro mea: exultauerūt in deū viuz. Demde orat prophēta ad deum patrem i persona ecclesie dicens

iero propter dauid seruū tuuz ·idest propter filium tuū qui ex semine dauid formaz serui lem suscepit nō auertas faciē xp̄i tui ⁊ clementiā atq̄ caritatez filij tui a sāctis i quibus ipe xp̄s habitat a illumiat eos Jurauit dominꝰ dauid veritatem ⁊ deus pater deo homini inuiolabilit̄ p̄misit.

Cassio et non frustrabitur ·eū. Frustrari enim ē in irritum p̄missa deducere. Trāslacio romana habet. a non pēnitebit eum idest nō mutabit **Iero** nimus Ergo deus pater non frustrabitur idest nō euacuabit promissum sed adimplet dicens. de fructu ventris tui ⁊ de filijs spūalibus p tuam doctrinaz in fide nutritis. Nos sumus fructus vēstris ei⁹ quos spiritualit̄ tāq̄ ex vtero genera **hugo** Sicut iacobus fi. uit caplo dic. Voluntarie nos genuit verbo veritatis ſue ponā sup sedē tuā ⁊ faciā plātos a doctores ecclesie qui tuā doctrinā euangelicam predicabunt

Cassio In illius enim sede ·recte sedere quis dicitur cui⁹ p̄cepta docere mōstrat

Hugo Hoc verificatū est in apostolis de quibus in alio ps. dī. Pro pīb⁹ tuis nati sūt tibi filij: cōstitues eos principes super omnē terrā. De quib⁹ platis a doctorib⁹ ecclesie p dictis adhuc subdit. Si custodierīt filij tui videlicet apostoli a doctores ecclie. testamentū meū & dēcē precepta legis. testimonia mea videlicz mandata euāgelica q de mea voluntate testificant. hec q dicebo eos p Moysen a p te o xpe. qe lex p Moysen data est. a veritas per Jesum xpm facta: vt habet Jo. Et etiam fi filij eoz qui p eos credituri sūt: custodierint hec p̄cepta et mandata ope adimplendo. vsq; in seculū sedebūt sup sedē tuā & sine fine tecum regnabunt.

Cass. His ergo sedes dñi dabitur: qui participes regni eius esse meruerūt: sicut dicit ipse xpūs in euāgelio Pat volovt vbi ego sum a ipsi sint mecum.

Hugo Hoc aūt p̄misit dñs non p meritis eorū: sed gratis. Vnde subditur. Quo mā elegit dñs syon & ecclesiā nullo merito p̄cedente: sed sola gratia elegit eam in habitationez sibi. Vnde Apoc. xxi. dicit. Ecce tabnaculum dei cū hoibus: a habitabit cum eis. **Cassi.** Illa emz maiestas sūme bona: sūme beata: sūme potēs. q̄uis vbiq; sit tota: tamen beatoz pectora possidēs habitacula sibi facit: quos sue mi sericordie virtute elegit. Demde cōfirmat dñs vba p̄cedēte p se: dicēs.

Hugo Hec requies mea videlz eccīa aut quecūq; fidelis aīa a peccatis mūdata: ē dom⁹ dei in seculū seculi. qe ipa; inhabitat in p̄senti p grām: a in futuro p gloriam. **Aug⁹** Non emz de us pater alicuādo turbat vt requiescat: sz dicit se requiescere in nobis. qe nos in illo requiē habem⁹. Hic habitabo qm elegi eā. qi dicat. Hec hītatio mea erit ex pura gratia **hugo** mea: q dat ipsi ecclesie benedictionē. Vnde subdit. Benedicēs duam eius scilicet ecclesiam aut oēz amicū. **Cas.** que omni auxilio mundano vidua maz ta: solam spez suā pōnit in domino. Ecclesia em q̄uis a virginitas dī. qe p̄fidio seculari destituta spez suam in celesti spōso reposuit qui eam de fusca pulchraz: de erronea rectā: de crudeli piam: de caduca firmissimaz fecit. **hugo** Hanc inquit xpi ecclesiam benedicēs benedictiōe gratie in p̄senti benedicam benedictiōe glie in futuro: cum dicetur electis illud Matth. xxv. Venite benedicti patris mei p̄cipite regnū. paupes eius videlicet ecclesie q non p̄sumūt de suis meritis: sed ingiter suos defectus p̄fiteātes: in sola dei misericordia spez suā ponūt. hos inquit dñs saturabo pauperes. **Aug⁹** Simus pauperes a tunc saturabimur. Multi p̄sumentes de hoc seculo: et superbi xpiani sunt q̄ odiunt xpm: sed non saturant.

Saturati sūt enīz: a habundant in
sup bia sua. De talib⁹ dicit Ob pro
brīū habūdantib⁹ a despectio su
pbis Isti habundāt. a ideo mādu
cāt sed nō saturant. Et q̄d de ill⁹ dic
tū est in psāl. Māducauerūt a ado
rauerūt oīes diuites tre Adorant
xp̄m. venerant xp̄m. supplicāt xp̄o
sed nō saturāt sapia a iustitia ip
sius Quare, quia nō sunt paupes
Paup dei. i aio ē nō i sacco. Proce
dit aliq̄s hō habens plenā domū.
vtres tras. multa p̄dia. multum
auri a argenti: nouerit q̄ in ip̄is nō
est p̄sumēdū huiliat se do. facit in
de vnde cor ipsi⁹ ita ab deū eligitur
vt nouerit quia non solū nihil il
li p̄sint diuicie ille. sed ip̄e diūt pe
des ipsi⁹ misi ille regat a ille subue
niat. et iste tal⁹ numerat int pau
peres q̄ saturāt̄ panib⁹. Inueis
a alīū mendicū et inflatū aut ido i
flatū q̄ nihil habet. q̄rēt̄ tūc vnde
iflet. Non attēdit de⁹ facultatē sed
cupiditatez. iudicat eum s̄m cupi
ditatem qua inhiat reb⁹ tpalib⁹.
non secm facultatē quā ei nō otin
git adipisci Ita fit vt oīes huiles
scō corde a in caritate gemina cōsti
tutos q̄cquid habuerīt in hoc se
culo it̄ paupes suos numeret de⁹.
quos saturat panib⁹. dns ei q̄nq
panib⁹ pascit a saciat fuos fideles
prim⁹ē. pais pme. de q̄ dī in alio
psal. Cmerē tāq̄ panē māducabā
Item fuerūt mi lacrime mee: panes
die ac nocte. Scds est pais doctri
ne. de q̄ dī ecclesiast. xv. Cibauit il
lū pane vite a intellect⁹. Tertius
est pais eukaristie: de quo salua
tor dicit Joh. v Panis quez ego
dabo. caro mea est pro mūdi vita.
Quartus ē panis grē. de q̄ dicitur
luce. xi. Panē nīm q̄tidianū dano
bis hodie. Quint⁹ est pais gl'e de
q̄ dicit luce. xiiij. Btus qui manducabit panem in regno dei de his
panib⁹ saturāt̄ paupes spū. Se
q̄tur adhuc vox patris [Acerdo
tes eius iduā salutari]

nico v grā spūs sā [a sancti
ei⁹] omnes viz fideles in
baptismo sanctificati [exultacōe
exultabūt v in domio gaudebunt
leticia ppetua **Hugo** p euasi
one mali a depcōe dom [Luc
] v i futuro vbi sā exultabunt [p
ducam cornu **cass.** v fortitudi
dauid] nez potestatis xp̄i que m illa iudicacōne mon
strāda est. vbi ab ipo sādis ecna
p̄mia ocedūt Et vt dns xp̄m de
buisses aduertē. Sequitur [para
ui lucernam christo meo]

hugo v feci lucnā filio meo.
Lucerna q̄ppe est vas
vbi lumen ponitur. Idez est ergo
Ac si dicat Ideo ab tātaz celsitudi
nem venīet sancti. qui erunt vasa
in quibus lucebit xp̄s. Vel dicit
de eccā militāte. Illuc p ducam cor
nu dauid v ecce dabo fortitudiem
christi. augendo ptātez ei⁹ otra in
imicos spūales. paui lucernaz cri
sto meo **Jerom⁹** Johes bap
tista precursor dn̄i saluatoris no
stri a deo patre dicit preparata lu
cerna: qui eum in huius mundi te
nebras venturum annunciauit
[Inimicos eius] videlicet iudeos

non credentes ⌊ in buam cõfusiõe ⌋ cum viderint dominum in maiestate. ⌊ super ipsum autem ⌋.

Hugo ā sup christū. ⌊ efflorebit ⌋ ā efficaciē ā excellēter apparebit. ⌊ sāctificatio mea ⌋ ā ptās sāctificandi. qm̄ solus xp̄s sanctificauit p sanguinez suū ecclesiam. Vnde Apō. ad Ephē. v. ait. Christus dilexit ecclesiā: a seipsuz ꝓ ea tradidit vt illaz sāctificaret.

Cal. Audistis quid ascendens iste ꝓfecerit. audistis quia nos iocūditate impleuerit. Nam licet ab initio cātica graduū miuersa grandescāt: licz tamē ista dicere cēlsiora q̄ de dñi aduētu darissimo lumie lampaueriūt. Creatore quippe proplxtato: necesse fuit graduz crescere per quem augmēta sumē cōstat vniuersa. Restat nobis ī sequētib⁹ gradibus ps̄. dilcō primi a caritas dei. q̄ si pura mēte ꝺscēdimus: tūc ad eiꝰ gloriosum puenie mus aspectū: qui est benedictus in secula seculoꝝ. Amen.

Psalmꝰ. Cxxxij.

Ecce q̄ bonū

ā q̄ io. Titulꝰ. Canticū graduum.

Hugo Gradus. xiiij est cāritas fraterna: q̄ facit fratres habitare in vnū. Existo ꝙ sequitur bñdictio et vita eterna. Recte autē sequit̄ iste ps̄. precedēte. qz ibi actū est de edificatione domus dñi que ꝓficitur ī caritate: de qua hic agit̄. Propha ꝙ loq̄ns de fratrum cohabitatiõe exultat: dicens. ⌊

Ecce ⌊ ostendētis a cōgratulantis vox est. q̄ bonū ā q̄ iocundum ⌋ ā q̄ delectabile est nisi ⌊ habitare fratres in vnum ⌋.

Iero. ā cōcorditer mente ā nō corpe. Esau et Jacob fuerunt fratres. Et qz sit habitabāt fuit eis causa discordie. frater meꝰ carnalis: non tm̄ me amat q̄ntum subam meā. Ergo q̄ hic frater dicit: non fratres dicit corpe: ꝫ frēs spirituales: quibus est cor vnum et aīa vna. **Cass.** Hoc respicit ad caritatē: q̄. s. perfecti cōmunibus se hortant exemplis. et alter alterius virtutes imitādo mutue dilectionis se vinculo oppetendunt. Ipsa est enim habitatio quā dñs querit. non tecta q̄ cōsociant corpora: sed que animas religiosa societate cōiungit.

Iero Proprie psalmꝰ iste cenobijs a monasterijs cōuenit. Licet em̄ a de ecclesijs intelligatur: sed ibi ꝓpositi aduersitate videtur non esse tanta cōcordia: videlz alius ad domū ire festinat: aliꝰ ad circū: aliꝰ in ecclesia de vsuris cogitat. In monasterijs autē vnū ꝓpositum a vnus animus est.

Cal. Nam vt hanc adunatiõez nō mediocre aliq̄ bonum sed intelligeres esse mirabile ſb̄ misticis cōparatiõibus vsq̄ ad finem laus eius digna ꝓsequit̄ cum dī. ⌊ Sicut vngentū in capite q̄ descendit in barbā barbam aaron. Quod descendit in oꝝ vestimēti

eius: sicut ros hermon qui descendit in mon tz syon

hugo Per vngentū significatur grā spūs scī. Caput xps est. Barba emz q signū est virilitatis sigr apłos: qui fortes fuerūt i bello. Per aaron xps intelligit q ai i mūdo non inuenīret mundum qđ offerret. seipm obtulit in sacrificiuz p nobis. Per oraz vestimēti significat eccām: p vos hermō sigt grā xpi. Nā hermō interpr tat lumē exaltatū. Mōs syon est eccā Est ergo sēsus. Habitaē in vnū ē iocūdū tā p vngentū & grā spūs scī existēs i capite & i xpō qđ & q grā descēdit postea i barbā barbaz aaron & in apłos xpi q adherētes imediate xpō pmi i vnū hītaē cperūt qđ ec vngētū postea descendit in orāe stimen

call & in eccām qvsq; tici? ad extremitates ei? spūs scī grā descendit. qz baptizatos vsq; in finē sēli mie sue dignacōne sēificat. Ipa est em eccā q p tumeā illaz designata ē que diuidi non potuit tpe

hugo passionis Et etiaz tonū et iocūduz ē hītare frēs in vnū. sic vos hermon & grā crūsti

Aug? Naz hermō hebraice mr pretat lumē exaltatū: a xps qui est lumē vez primo i cruce. postea i cēlo exaltat? ē Qz frēs habitant in vnū nō ex suis meritis. nec a suis viribz: ꝫ est ex illius dono a ex illi? grā. sicut ros de cēlo ex ipsius voluntate cadit

Hugo q & que grā descēdit in mōtē syon & in eccām vel in apłos ac fidēles in die pēthecostes in ipō mōte congregatos

Aug? Nam illic & in vna mā cohītacōne frm mādauit dns benedictōem & p cpit vt hic benedicerent deuz. qm discordib? nulla p stat bndictō et ita deū bndicētes hērent vitaz duraturam vsq; in scm scēli

Cassio Ōnsa ē nobis vnitatis vtilitas. a declaratū quid fraternus possit prestare affectus diligam? ergo fratrem tanq; nos. Amemus dominum supra nos vt ista dilectō proximoz ad illam nos pducat dominī perfectissimam caritatez. Hoc monasteriis. hoc etiaz ecclesiis. hoc ciuitatibus. hoc villis. hoc hēremitis constat esse predicatū Nullus em ab ista fraternitate diuidit? qui affectum sancte religionis habē monstratur. Prosp in libro de vita cōtemplatiua diligim? enim fratres tāq; nos. qñ ad mores bonos a ad eternam vitam consequendā sicut nobis eorum saluti ōnulim?: qñ nos in eorum periculis cogita? vt nobis subueniri optarem?. ita eis subueniem?. Aut si facultas defuerit. voluntatem subueniēdi te ne

Coll Sicq; in proximorū m? dilectione pfī. xv. gradum fut scriptum qui in dei dilectione consistit ascēdere studeamus. gratia ac misericordia dnī nostri ihesu crūsti qui est benedictus in secula seculorum. Amen

psalmus Cxxxiii

Ecce nūc be

Titulus Canticū gra duū. Sicut actus est in psal. p̄cedēti de dile ctiōe p̄ximi: sic ōnitur hic agit de di lectiōe dei. **Glo.** Nō q̄ alia gratia sit q̄ diligit deus q̄ alia q̄ diligit p̄xim⁹: sed quia di uersos actus habet ipsa gratia.

Cass. Preceptū est ei. diliges dn̄m deum tuū ex toto cor de tuo. et ex tota aīa tua. et ex tota virtute tua. q̄ p̄ximū tuum sicut te ipsum Qui autē sic diligit deū: locū vitiis non relinq̄t. Vbi em̄ mētet celestis cuius totus animus deo occupa tus est. & pabulus em̄ vacātia deficerat: nudata p̄quirit. & vbi deum p̄sentē repit: fub magna ofusione discedit. Vascula ipsa cum plena sunt aliquo liquore: superuenientiū augmenta non capiūt. Ita q̄ nos cū diuina caritas totos repleat: nō erit quo crimen intrare at. Proximū diligimus sic nos cū illi malū non facim⁹: & omnes vt nosmetipos si mili affectōe tractam⁹. diligam⁹ q̄ frem tanq̄ nos: q̄ amem⁹ dn̄m sup̄ nos. Prosper in li°. de vita otē platiua. Illi deū plus q̄ se diligūt q̄ p ei⁹ amore fue salutī corpali ad tēpus nō parcūt: seipsos tribula tiōib⁹ ac periculis tradūt: nudari facultatib⁹ p̄priis: patrie fue extor res fieri:: parentib⁹ q̄ vxoribus ac fi lijs renūciare parati sunt. et vt to tum dicaz q̄ ipsā mortē corpis non solū non refugiūt: & etiā libēter ex cipiūt: ambientes a corpis sui vita magis q̄ a deo aie fue vita discede re. Ordinez vero dilectōis illi puer tūt, nec modū diligēdi custodiunt q̄ aut mundū qui ostendus est di ligūt: aut corpa sua min⁹ diligēda plus diligūt: aut p̄imos suos nō sicut seipsos: aut deū pl⁹ q̄ seipsos forte non diligunt.

Nico. Hic em̄ xv. grad⁹ talis est. q̄ hō ex p̄fectōe cari tatis q̄ntū possibile est obliuiscat seculi huius: q occupet in dinis laudi b⁹ q̄si mente hitās in ciuitate cele sti: fm illud ad Philip. iij. Nostra uersatio in celis est. Ad q⁸ p̄pha nos hortans: ait.

Ecce ascēsis tot gradib⁹ nūc in tpe pūti vos q̄ estis fra terna caritate cōgregati: q in dei dile ctione radicati benedicite dn̄o ip̄m deuote laudādo sancte ab ipsi⁹ ho norem viuēdo bona de ipso omni te pore dicendo: de cunctis beneficijs eius gratias ei referendo.

Iero. Omnes serui dn̄i quib⁹ ita non imperat: in quib⁹ libido non regnat: q quibus vitia non dnāntur. **Mic.** Qui statis parati in domo dn̄i ad ipsā officiandā: quoz ani mus est in dño firmo vestigio reli gionis Non em̄ discurrere debēt ec desie ministri ad venatōes q aucu pia tanq̄ milites. nec ad negocia terrena sicut mercatores.

Hugo Et etiā vos benedicite dn̄m: qui statis q̄ pse uerat⁹ in atrijs dom⁹ dei nostri in latitudine caritatis: cui⁹ latitu do se extendit ad diligendū etiam

inimicos. **Cass.** In nocibo
Sequitur. **Cass.** hoc est in tpe
huius seculi q8 creberrimis tribu
lationib9 obscurat. Extollite ma
nus vras elemosinas dando. ac il
la bona opa faciendo. in sancta
vt eternorum intentione fiant.
Iero. q̄ cquid facim9. amo
re xpi faciam9 sicut dicit
apls Siue mānduca9 siue bibim9
aut q̄cquid aliud agim9. in noīe
xpi faciam9. Et cū fecerītis q̄ scā
sunt etiā benedicite dño. q̄ donat
nobis aīm miserico rdē bñ opandi
et faciēdi elemosinā q̄ extinguit i
fermi ignes preparatos pcatis.
Cassi Sicq caritatē dñi. a lau
dibus sacris et pia do
cet opacōne oplendam. Dīs pa
cis respice q̄ digna retributio sb
sequa. **Iero.** Benedicat te do
tur. mi9 ex spon. vt de
celesti ilre usalē. q̄ fecit cluz a ter
rā. viz tā spūalia q̄ corpalia Tu
igit qui fecisti elemosinā q̄ fecisti
virtutes: a deo premiū a bñdictio
nem eterne vite consequeris.
Cassi Perpendite q̄ pus oīa
. pluraliē dixit: nūc psal
mū sub singularitate cōdusit vt q̄
ante fideles fratres in vnitate col
legerat. mō illi pplo iaz dīm dili
gētu bñdictōis munera pararent.
Qua ppt si volum9 eē benedcī amor
sancte trinitatis a vnitatis sancte
ecclē oplectat. Retractacō. xv. gra
duū psalmor. Libet referre quem
admodū vsq ad supnaz ihrlm g̃
dus isti puenīunt Primo siquidē
graduviz ad dīm cuz tribularer.
seculi designat loīorē. Post quē
ad vtilitū oīm studia festinat.
nicola. Secdo graduviz Leua
ui. cōcipit quedā fi
ducia habēdi cum diuino auxilio
de seculi molestijs ac inimici tem
ptationibus triumphum.
Cass. In tercō graduviz. Leta
tus sū. magnū gaudiuz
esse dicitur in eccā dñi. pura men
te cōseruata oseruari. Quarto gra
duviz Ad te leuaui oculos meos.
dcet inter quascuq angustias cō
stanter de dño p̄sumendu. donec
miseratus exaudiat. Quinto gra
du. s. Nisi quia dominus erat in no
bis. monet vt liberati a periculis.
non nobis aliquid. sed omnia di
uine gratie applicemus.
Nico. Sexto gradu videliz
Qui cōfidunt. dicitur
q̄ sedatis iam passionibus p no
strum exercitium virtutis. fidelis
christianus confidat de stabilita
te ac pseuerantia in bono cum ad
iutorio dei. **Cassio.** In. vij. gra
duv idelicet
In conuertendo. dicitur q̄ copio
sos fructus diuine cōsolacōnis a
retributionis metent in lacrimis
seminan tes **nico.** Octauo gradu
. videlicet nisi do
minus edificauerit. dīvt pfectio
nem in qua fidelis xpianus cum
dei adiutorio iam pficit ad alios
deriuet p primi edificacōem. in q̄
scit se michil posse agere sine dei au
xilio speciali. **Cassio** dī. Nono
gduviz Bti oes q̄ timēt. pnūciat
timore dñi homo btūs fieri. et vni

uersa illi pfutura cõcedi. de cim⁹ gradus viz Sepe expugnauerunt me. infundit sapientiam deuotis.

nico. Vt prepe tribulacõnez iminentẽ a bonis opib⁹ ñ desistant (Cassiodor⁹ Vnde cimo gradu viz de profũdis. pẽ tentes de ymo viciorũ damãt ad dñm vt in liberãdis bonibus q̃nta diuinitatis sit potentia sentiatur.

Nico Et q̃a ex pfectõne habi ta de facili isurgit aliq̃s mot⁹ saltez leuis proprie elacõis dyabolo instigãte qui insidiat bonis mib⁹ pfectis. Jdõ sequitur xiij. gradus viz. Domine nõ est exaltatum cor meũ. in quo virt⁹ mãsuetudis a humilitatis oñditur. Terti⁹ deci⁹ gradus viz. Memẽto dñe dauid quo sãcte incarnacõis fit promissio

Cassi. bortat vt hõ q̃cq̃d est p voluntũ diuinis obsequis (Nico. xiiij. gradu. viz Ecce q̃ bonum. Jllas spualis adunacõ de qua actuũ. iiij. dicit. multitudis credentiũ erat cor vnũ a aña una. fratrib⁹ p̃dicatur fup quos bñdictõ dñi a ekia vita puenire monstratur. xv. gradus viz. Ecce nũc bñdicite dño monet q̃ hõ ex pfectõne caritatis quantũ possibile est obliuiscat hui⁹ seculi a occupetur i diuinis laudib⁹ q̃si mẽte habitans in celis. quapter. nos p̃fatos grad⁹ iugit inspicientes mortiferos scl'i vitem⁹ errores quatin⁹ p̃mijs ekie benedictionis donari mereamur. Per dominum nostrum ihesũ xp̃m cui cũ patre a spũ sãcto e honor a gl'a in ss. Amẽ

psalm⁹ cxxxiij

Laudate no mẽ. Titul⁹ all'ar. Cassi odorus post graduali pulcherrimã constructõnem que vsq̃ ad illam caritatem que deus est peruenit. que securos a felices mentem efficit. Cõgrue mimis po mitur. Alleluia. vt laudib⁹ domꝰ sancta perfruatur ecclesia. cui tale munus noscitur esse preparatuz Post predictos itaq̃ psal. gradu um quib⁹ ad omnium virtutum cul mẽ diuina miseracõne propheta consœndit in domo dñi stantes al loquitur dicens

Laudate nomẽ dñi. Nicolaus Jpsum laudib⁹ extollẽ do. laudate serui dominũ. q̃ pecca tor⁹ famuli eẽ desiuistis. Qui sta tis in domo domini. **au.** Illi enim m ecclã re: qui in mandatis ei⁹ perseuerãt qui in fide non ficta a spe certa vel firma a caitate sincera seruiunt & honorant ecclesiam eius. a non dant offensionem male viuendi eis qui venire volunt ad eam Seq̃ tur. in atrijs domus dei nostri.

cassio Atrium dicitur amplis sime domus primus in gressus. vbi habitãtes sibi prop ter frigus focos facere noscebant Vñ a nebulosis globis atri fumi apellata atria quasi atra trahit an tiquitas. Et quia nullius sermova cat qui nõ aliquod misteriũ conti nere iudicatur, et illos dicit etiam

dñm laudare qm in primo in greſſu eccleſie vtpote laici ſtare conſueſcunt. Laudate dñm qm bonus dñs. Eſſentialiter alios bonos facies.

Aug Ineſtimabili dulcedine teneor cū audio bonus dominus.

Nico Ipſe ē enim infinite bonitatis: propter qđ eſt ſūme laudabilis. Ideo dicitur. Pſallite nomini eius. qđ ihesus dicit̄ & ſaluator. qm ſuaue ē. Vñ Bernardus ait Ihesus ē mel in ore et melos in aure ac ubilus in corde. Qm iacob elegit ſibi dñs: iſrl in poſſeſſionē ſibi. Per iacob intelligunt actiui cōtra vicia luctantes. Per iſrahel cōtemplatiui deum mente videntes. ex q̄bus eccā cōſtituit. quos. qz dñs gratis elegit laudabilis predicatur.

Hugo Et q̄ ſi q̄s q̄reret a pphēta quō ſcis qz dñs elegerit ſibi iacob et iſrahel in poſſeſſionem. Rñdet dicens. Quia ego. ſp ū pphetico. cognoui. noticia fidei a pphētie ac experientie. qz magn⁹ eſt dñs. & īmēſus potentia. ſapia. mia a natura. Vñ potuit ſciuit & voluit h° facere. a deo noſter p omnib⁹ dñs. id ē potentior ſapiētior & benignior.

Nico Dicit̄ enī dñi participatiue ageli a ſcā. q̄bus p̄eſt ipſe deus tanq̄ dñs miniſtris. Jō ſubdit. Omnia q̄cunq voluit dñs fecit in celo. alios angelos ibi ſtabiliendo. et alios pter ſuperbiaz ſuam deijciendo. a in tra. alios boies p grām ſuā vocādo. et alios iuſto dei iudicio licet nob occulto dimittendo. in mari et in omnib⁹ abiſſis. aliqs tpe tēpeſtatis mirabilit̄ ſanādo. aliis pcipitantib⁹ pter vētum flatus educens nubes ab extremo terre. a mari oceano a quo vt plurimū eleuant̄ vapores humidi. ex quibus nubes gnant̄. Eſt āt iſte oceanus termin⁹ terre habitabilis. fulgura in pluuiaz fecit. q̄ frequent̄ in dictis nubib⁹ generant̄ tonitrua a inde pcedūt choruſcationes a fulgura. q̄ emittuntur p hoc q̄ nubes in pluuiā reſolununtur. Qui pducit vētos de theſauris ſuis. & de locis hominib⁹ occultis.

Aug Quia em flat vētus. ſentis qua cā flat vel de quo rōis theſauro reductus ſit. neſcis. Debes inde deo pietatē credēdi. qz ventus nō flaret niſi iuſſiſſ; ille q̄ fecit. niſi pduxiſſ; ille q̄ creauit. Videm⁹ ergo hec in creatura iſta. laudam⁹ miramur. et benedicamus deum.

Hug Sed quia hec ſequentia plana ſunt ab ītāz. Ideo ſpiritualiter exponuntur h° modo. educens nubes & predicatores. quia pluunt doctrinis. tonant minis. et miracul choruſcāt. Hos educit. ab extremo terre.

Nicolaus ſcilicet bedam ab anglia. ſanctos dominicum et anthoniu; ab hiſpania: et ſic de pluribus aliis a finib⁹ terre oriundis. fulgura in pluuiam fecit.

Glo id eſt minas de futuro iudicio ad miam. Predicatores nanq; et terrent eternia ſupplicia comminando; et mulcent promittendo eterna

gaudia Nicolaús Qui p duc
ventos de thesauris suis ⁊ ipulsus
ad bonum ex occultis sue dei tatis
q̃ p cussit primo geita egypti ⁊ vi
cia peccaꝝ videlicet supbiã ⁊ aua
riciam. vñ ecclesi. x. dicitur Initiũ
oĩs peccati supbia. ⁊ vãd chri.
vi. Radix ommiũ malorũ est cupi
ditas. Per predicacõem igitur sã
ctorum dñs p cussit hec vicia ab
hoie vsq; ad pecus ⁊ a maioe vsq;
ad mimmũ. vel a docto vsq; ad in
doctum. Quõ autem hmõi pctã de
struxit: osequent declarat dicens.
Misit signa ⁊ prodigia ⁊ mira
cula quib⁹ p dicacões sanctorum
cõfirmabantur In medio tui egypt
⁊ videlicet in medio mũdi vel pa
lam ⁊ manifeste In pharaonez ⁊ in
omnes seruos eius ⁊ cõtra demo
nes ⁊ ministros ei⁹ Qui p cussit
gẽtes multas: ⁊ occidit reges for
tes ipsos ad fidẽ cõuertendo. Per
talem modum loquendi dictũ fuit
btõ petro de cõuersione cornelij et
amicorum eius. actu. x. Surge pe
tre ⁊ occide Hugo Leon re
et cetera gẽ amorre
orũ: ⁊ og regez basan Dos moy
ses occidit vt haberur numeri xxi.
a possedit regna eorum cui phibe
rent filios israhel transire per fi
nes suos ⁊ omnia regna chanaã
vbi dñs occidit p iosue a filios
israhel. xxxi. reges vt habetur io
sue. xiij. Tipica mistpretacõne seõ
idem sonat quod temptacõ oculo
rum. a fignificat luxuriam vel spi
ritũ luxurie. q̃ est rex amorreorum
⁊ amaricantium. quoniaz luxurio
si post peccatũ pnitẽt ⁊ amaritu
dine torquentur: luxuria enim futu
ra cruciat. presens non saciat. pre
terita non delectat sed magis affli
git. vt dicit boecius. Og interpretat
congregans vel congregacio. a sig
nificat auariciam vel spiritũ aua
ricie. qui dicitur rex basan ⁊ ofusi
onis que datur auaris Juxta il
lud. Obprobrium habundantib⁹
Chanaã dicitur possidens. a figni
ficat supbiaz. que vult omnia pos
sidere idẽ suppeditare. Dos reges
occidit dominus in cruce videlicet
spiritum luxurie. dolorum amaritu
dine. spũ auaricie. sua pauptate
a nuditate: atq; spiritus supbie ca
pitis indinacione a nimia humili
acio ne Nicol. Postq̃ dominꝰ
atq; subuertit: nos p cognicõnez
suam in hereditatem ppetuam asci
uit ⁊ vocauit Vnde subditur Et
dedit terram eoruz hereditatẽ. hẽ
ditatẽ israhel populo suo

Cassio. Versus iste declarat
dubẽ suscipi: ꝟ spiritali exposicõne
tenuri. Nã terra promissionis israheli
co ppio nõ est hẽditas data: qz eã
suis offensionib⁹ amiserunt. Sz ꝟ il
loz p figuracõe terra promissionis pro
pe dat̃ fine dubio xpianis: quã etiã
na pace custodiãt Hugo Ter
ra ista ẽ celestis patria i q̃ demones
creati fuerũt. quã p sua supbia pe
diderunt. Hãc deus demonib⁹ eie c
tis dedit fideli populo suo xpiano i
ppetuum possidendã: propter qđ
dicitur hereditas Vnde ecclesiast.

xi. Sedes suplor ducũ dñs cũtis: et fecit mites sedere p eis. Propt qđ demones cõcitant inundia contra fidles: qui eor possident here ditatẽ. Pro hjs ãt factis sequitur exultatio: et laus ũstor cũ dicit. Domine q malos eiecisti: a p eis posuisti tonos nomen tuum in eter

Nico. fit laudabile a nob nũ quia memoriale tuum et memoria beneficior tuor remaneat in generacõe a generatione et in gnationibus sibi succedentib9 sicut videm9 impletũ Cãm tante laudis subiugit. Quia iudicabit qui dicat. Jõ laudabilis est qz iudicabit dñs pplm suũ iudicio approbacõis. separãdo tonos a malis in iudicio futuro. Et in seruis suis deprecabitur.

Col. Orant deus tom a malis: ad vitam eternã nõ exaudit deus nisi tonos. Bñ g dicitur. et in seruis suis deprecabit. qz ad eor preces q in eius seruicio perseuerant inclinat vt eos ad eternã salutez exaudiat. Trãslacio rõna hz. et in seruis suis osolabitur.

Cal. Vtiq dũ illis pmia pmis sa restituet: q hic exprtz nomen eius laboriosa cõtencõe vexati sunt. de q̃bus scriptuz ẽ. Bti qui lugent: qm ipsi osolabunt. Post qz se laudib9 dñi exprta sufficiẽter expleuit: cõuertit ad errorẽ gentium destruendum dicens.

Nico. Simulachra gẽtiũ fuple sũt argentũ et auru quantũ ad matriã. a sunt opa manuũ hoim quantuz ad formã artificis factã. Os hñt similitudinarie et nõ loquent. oculos hñt a nõ videbũt. Aures habent a nõ audiẽt: neqz em ẽ spũs in ore ipsor. Et id ex quo nõ habẽt spm: nõ pñt habere opa vite que mediantib9 spiritib9 exercent. vt dr in libro de dra spiritus a aie.

Cassio. deridet pphta simulachra gentiũ ne aurea signa deos q argẽtreos colant. qz deus ipsor iteger michil pdest eis. sed cõfractus valet ad aliq̃d si ex eo pecunia cõficiat. Intẽde ãt q in istis verbis et in. cxiij. ps habunde gentiuz simulachra derisa sũt. vt qs prima admonitio nõ correxisset: repetita denuo verecundia cõmoneret.

Col. Moralis expositio. hor verbuũ in dicto cxiij. ps descripta ẽ sequit post derisam gẽtiliũ vanitatẽ digna sma cum dr. Similes illis fiãt qui faciunt

Nico. viz artifices. qz ea carent vita spũali fide ydola carent vita sensibili. Et oms q confidũt in eis. scilicet ydolor cultores. qz confidũt in michilũ. sicut et ydolũ michil ẽ. sic dicitur. ad ebreos. xiij.

Hugo Domus. i. familia vel cõgregatio Israel. i. xpiano fidelium q deũ oculis mẽtis per fidẽ nõ videam aspicitis. Bñdicite dño. deũ laudando vite a lingua. domus aaron. viz vos pclati. Bñdicite dño. ipm digne laudando. Domꝰ leui. vos videlicet ministri eccle. Benedicite dño. Benedicõe laudis. et vos qui timetis dñm. i. q domino in

qualibz cōuersacōe suis tēnebi
cte dño debita gratiarum actōne.
Augustꝰ Et nos oēs vna vo
ce dicamus bñdictꝰ dñs ex syon.

Cassi idest ab ecclesiā militā
te quā ipse dñs xp̄s sua
scā mea tm acōe visitauit·qui nunc
habitat Nico p̄ in eccā triū
i ihrl'm phāte in qua
habitare dicit eo q̄ ibi magis ē lu
cet gl'a sua q̄ sācti ex quib⁹ cōstrui
tur ihrl'm illa celestis ecclia felici
tate speculantur · Mirabilis psal.
ad deuotissimos populos istruen
dos·Nichil enim post tanta bnefi
cia reddere possumus nisi vt sicut i
pncipio hꝰ psal. dcm̄ est dñm no
strum trina cōfessione laudemus
Benedicamꝰ patrem a filiū cū san
cto spū vnū atq; oipotētem deum
vt·sicut non est in illa natura dis
tancia ita non sit in ipa laude diu
sitas·Hec est reuera laus q̄ nos re
ficit·hoc pabulū quo aīa deuota
sagīatur in qua tm̄ reficimur vt
nulla delectacio similis esse videat
Ipsum itaq; mō bñdicamꝰ vt cuz
ietrnū cū angelis laudare mereā
mur cui est honor a gloria in secu
la seculorum Amen

psalmus Cxxxv

Confitemini domino quo · Titulus
alia Hugo Iste
psal. totus est de laudibus dei vbi
multa laudabilia dicūt : ꝫ maxie
hic misericordia dei cōmēdat. Vn
cū diuisa sint inicia a finib⁹ suis: tñ finis
evnꝰ omnium·q; q̄quid ꝫ dicit·ad
miam dei refert p quā subsistunt
oīa opa eius que hic recitantur

cassio Merito q̄ sepiꝰ ipa mi
sericordia repetitur q̄
oīa in nobis indulgētissimis mune
ribꝰ opat·Nā si cām tāti secreti dis
cutias·demētia dñi est omne qđ
viuimꝰ. mia q; valemꝰ. Rua p̄t
nec ab oē nostro·nec a corde debz
diuidi·q̄tinꝰ a ipa dignet iugi tu
itōe suare · Per totū psal·p̄ ba
loq̄t·p̄ma emz pte magnificentia
dñi exponit vt totꝰ orbis cōdigne de
claretur cum dicitur

Confitemini dño ⌊ cōfessione
laudis·Sepe dixiꝰ ad laudes
dñi a ad deplorāda pcā coit pti
nē:hic āt nō vnū ex duobꝰ ꝫ vtrū
q; accipiēdū est·Docet ei btōs vi
ros laudes dñi iugit dicē: a p̄teita
pcā deflē. Sic ei iustos itelligimꝰ.
si nūsi a malo illa dāpnēt q̄ aliq̄n
mala gesserūt. Sic ap'lus paulꝰ de
p̄teritis mal' dicit. Nō sū dignꝰ vo
cari ap'lus: q; p̄secutꝰ sū eccām dei.
Seq̄t Hugo ⌊qm̄ bonꝰ⌋ effec
tiue: q; ab ipō fluit oē bonū⌊qm̄ in
ietnū mia eiꝰ⌋ Licz missis iustis
vitā etnā: im̄qs
āt in cōbustionē etnaz nō sint dem
ceps futuri quoz adhuc misereā
turꝰ·recte tū intelligi pōt metet
nū futura mia eiꝰ. quam suis fi de
libus largitur·nō q; metnū mise
ri erūt·a iō metnū mia eiꝰ indige
būt:ꝫ q; ipa beatitudo quā misericor
diter miseris p̄stat vt esse mise
ri desinant et beati esse incipiant
nō habebit finem · Ideo meternuz

miseri cordia eius. Qz em iusti eri mus ex im̃qs. sani ex infirmis. vi ui ex mortuis. immoles ex mortali bus. a bū ex miseris. ei⁹ mia est q̃ hic pdā donat: et in futuro sine fi ne coronat. Dic dat grāz: ibi glaz

nico Nota q̃ hec clausula. qm̃ meternū mia ei⁹ xxvi. vi cib⁹ ponit in hoc ps̃. eo q̃ sic tabi salomon dicit. a principio mūdi vsq; ad dationez legis in mōte sy nai fuerūt. xxvi. gnacões in q̃bus mūdus fuit sustētatus sola ōna miseracōe. Iste āt. xxvi. gnacões sic colliguntr ex scripturā. Nā gene .v. hēt q̃ adā genuit seth. q̃ seth genuit enos. q̃ cay nam. q̃ malale el. q̃ iareth. q̃ enoch. q̃ mathusa lem. q̃ lamech. q̃ noe. q̃ sem. Item habet genes. xi. q̃ sem genuit ar faxat. q̃ sale. q̃ hebr. q̃ phalech. q̃ ragau. q̃ seruch. q̃ nachor. q̃ tha re. q̃ abrahā. q̃ ysaac Item genesis xxi. ysaac genuit iacob. genesis. xxv. iacob genuit leui. et genesis xxix. Leui genuit caath. exo. vi. ca ath genuit amrā. q̃ mopsen. q̃ ger son. exo. ij. Et in hac gnacōne fuit data lex Sequit Confitemini dño dño rum & angelorum & hoim iustorum qui dicunt dñi principatie vel adop tione iuxta illud Nat Ego dixi dñi estis Confitemini dño dñorum & xpō dño principum fre. iuxta illud apōl & princeps regum terre.

Cassi. Sicut in p̃dictis tribus versib⁹ xp̃o positū est. Cōfitemini: ita a p oēs versus q̃ vari ant vsq; in finē. confitemi ni subaudiendū est.

nico Qui facit mirabilia magna solus & potis nature virtutē excedētia.

Hugo Qui fēc celos & viz etherēū. sydereū. cri stallinū. a empireū. in intellectu & in sapia sua. Iuxta illud. Omnia in sapientia fecisti.

nicola. Qui fir mauit & ram super aq̃s & iuxta aq̃s scdm coēm modū loquēdi q̃ dr. Talis ci uitas ē sup mare. a talis sup seca nā. Qui fecit luminaria magna & q̃ āt sūt illa sequent dcarat. di.

Hugo Solē in ptātem diei & vt eēt lux illuminans die. Lunaz & stellas in ptātem no ctis & ad illuminandum noctem.

Aug⁹ subaudi dñm oia hec in sapia sua fecisse. sic de celis predictum est.

nico Postq̃ dixit q̃ solus deus fecit. consequenter incipit di cere q̃ p angelos vel hoies fecerit. Vñ seq̃tur Qui percussit egiptū & mirabilis plagis cū p̃mogenitis co rum & Ista fuit decima plagavt habe tur

Cas. Et q̃ hec iux̃ hystoriā exo. nota sūt. Videam⁹ q̃d hic spiritalit magis possit intelligi Percussit em egipti p̃mitia q̃n se cuti isti⁹ dāpnauit gloriaz q̃ puta bat eē p̃cipua. Nā luxus. superbia. auaricia q̃i p̃mogenita sūt mūdi Ipa em p̃mo gnat pessi⁹ vent. a illud caros filios āplectit dū rerum istaz cupiditate ḡtulat. Hec dñs percussit q̃n a regulis sue ōnitatis exdu

Hugo Nā luxuriā percussit. sit. cogitate laudā do mūdicā custodiē do a ieiunādo

Superbiã p cussit regnũ respuẽdo. pe
des discipl'oũ lauãdo ac humilitatẽ
docẽdo. Auariciã pcussit ih°. mũdo
mil possidẽdo. a oĩa h9 scl'i relinq're
osulẽdo. Qui eduxit isrl' de medio
eo rũ. Cassat de medio egipti edu
cit isrl'. qñ scos suos
a cõuersacõe pessimoũ liberãt. a a
mũdi isti9 habitacõe tetrima. in lu
cẽ fue veritatis adducẽ. Hoc ãt facit
li manu poteti. vi actõne fortissi
ma. a i brachio excelso. vi singu
lai sua oĩpotẽtia. Qui diuisit mare
rubr' in diuisiones. Hugo nõ
q aq illi9 mais sit rubea. ꝫ q litto
ra ei9 rubea sũt. Jdo sbdit. mare ru
brũ in diuisiones. Et hoc dixerũt ali
q q mare rubeũ fuit diuisũ in xij lo
cis ita q qlz trib9 huit viã p se dis
tinctã ab alijs cassat ido ꝫ in pl'i nu
mero positũ ẽ. in
diuisiones. ne putare9 mare rubr'
vno itinẽ fuisse trãsmissuz Col
lector Hoc tñ iprobat Nicola9
de lira exodi. xiiij. a addit q hic di
uisiões in pl'i dicũt. eo q aq erant
eis p muro a dextris a a sinistris.
Hu Spualiter vo mare rubruz
figmificat presens scl'm vt
dicit glosa eo q ẽ plenuz amaritu
dine a miseriis mltis. Hoc diuisit
de9 i diuisiões. q facit fideles suos
trãsire de mũdo ad celũ diuersis ac
variis modis Quidam em in diuersis
saluant qdã in vidualitate: qdã in ꝰgi
mitate. qdã i religione: qdã in pla
cõe: qdã i subiectõe cassat Alii p elemosi
nas. alii p assi
duã supplicacõnẽ. alii p excellẽtissi
mã caritatẽ. Sicq mltis diuisiom
bus p huius scl'i mare transiit ad
dom nũ Hu. Vnde de aug9. legit in
libro cõfessionũ q cõ
ferebat cuz socijs suis qs eet apt9
modus viuendi hoĩ sic affectio vt
ipe Aug9 erat ad ambulãdum in
via dei. i qua alius sic. ali9 sic ibat
Et deduxit isrl' vel. v populuz
cristianum. p medium ei9. diuer
sis modis vt predictũ est. Et p
cussit pharaonẽ a virtutez. i. deist
exercitum. eius in mari rubro.
Jero Si isrl' i. deist veri chri
stiani in quibus dol9 nõ
est fumus. deus pugnat pro nob
a nos tacebim9 a prosternet dy
abolũ cum satellitibus suis ne no
bis nocere valeant cassio. Qui tradu
xit populũ
lum suum. videlicet christianum
p desertum. quãdo p hoc seculuz
transire facit illesum. Jn quo terre
mis inhesit ad premia dina non
puenit. Desertus ido dicitur mũ
dus. quia dei electione priuatus ẽ
Soli. n. euadunt qui mundi isti9
mala pertranseũt. Qui percussit
reges magnos Hugo Ab litte
ra illa a quelibet gens habebat re
gem suum quos percussit domin9
per iudeos. vnde subdit. a occidit
reges fortes. scilicet chananeum
ethæum pherezeum. gergeseum.
amorreum. iebuzeum. Per hos
septem reges figmificantur septez
vicia capitali a que a nobis repel
lit dominus a occidit. quãdo nos
ad mãdata sua morum sanctitate
pduxerit. Omnes isti reges origine

rit ⁊ ões isti reges origiñ ducũt ex duobus .s. ex corrupcõne carnis ⁊ suggestione dyaboli. Has duas radices peccatoꝝ oportet extirpare: qui vult plene pcãvitaẽ. Et hoc fecit dñs Sequitur Seon regem amorreorũ ꝓcussit ⁊ occidit ⁊ filiter Og regem basan ꝙ dicitur numeri .xxi. Seon interpretat ḡmẽ inutile. ⁊ figit carnis cõcupiscentiã. q̃ est fons interior oĩs mali. Vñ sup illud ad rõ. viij. cõcupiscentiam nesciebam. glosa dicit. Bona est lex que dum cõcupiscentiã phibet oĩa mala phibet Hec dicit regna ꝛe sup amorreos ⁊ super pcõres a maritudie prauẽ cõscientie infectos Og interpꝛtat cõacernãs. basan cõfusio. hic est dyaboli rex ⁊ cõacernator cõfusionis. quez dñs pcussit eius temptacões i deserto p scripturaꝫ responsionez repellens. vt hẽt Mat. iiij. sed occidit eũ i cruce alligãs ibi fortẽ Et dedit terraꝫ eoꝝ ꝙ terram viuentiũ ex qua eiectꝰ est dyabolꝰ ⁊ socij eiꝰ. hanc dedit populo cristiano in hereditatem Vnde subditur in hereditatem israel suo suo ꝙ populo xpiano suũ. Et dꝰ per israel qđ interpretat vir videns deum significat. qui ipe solus inter omnes pl̃os deum videt oculo vẽ fidei. Via ãt q̃ itur ad hanc hereditatẽ. est humilitas vnde sequitur.

Nico Via i humilitate nostra memor fuit nostri Sicut enim demones inde ceciderũt p superbiã: sic fideles illuc ascenderũt per humilitatem ⁊ redemit nos ꝙ sanguine suo ab inimicis nr̃is. Cass.

Si ab hystoriã attendas. nullum premiuz egipciꝰ debit qñ hebreos de manibꝰ eoruz liberare dignatus est. ⁊ qa in ptate dyaboli vel p ministros eiꝰ tenebamur obnoxij ⁊ obligati vel rei. tunc seipm immolã do magnũ preciuz debit vt nos ab eis redderet absolutos Nico. Deinde pmia remuneratio ad laudẽ dei ex beneficio collato oĩ viuenti vita sensibili cui dicitur Qui dat escã omni carni

Cassio Hoc non tm de bobus voluit intelligi ⁊ etiaz q̃cq̃d natat, q̃cquid volat quidq̃d repit vl̃ graditur. qm̃ vniuersa eiꝰ largitate saciant Nam sicut creator est omniũ ita ⁊ pastor animãtiuz. pbat esse cuctorum. Spiritalia etiã omnia pascit incorporeo cibo sue misericordie

hugo Confitemini deo celi ipsum laudãdo non q̃ alius sit deus celi ⁊ alius sit deꝰ terre ⁊ quia in celo magis relucet potentia. sapientia ⁊ bonitas eiꝰ vbi a sãctis clare videtur Confitemini domino dominoꝝ sicut a laude dei incepit ⁊ in laudem dei finiuit. quia ipse qui laudatur est alpha ⁊ o idẽ principium ⁊ finis. ⁊ ideo debet laudari in principio ⁊ fine. qz vtriq̃ est ab ipso sicut apostolꝰ ad philipp. ij. dicit Deus est qui dat velle ⁊ pficere pro sua bona voluntate

Casii Mirabilis psalmus ẽ in immia virtute profundꝰ quia vt stellis micãtibus misericordia domini vbiq̃ cognoscitur esse radiatus **Hugo** Cuius enim virtutis sit atq̃ potẽtie i. ij. paliꝑ. v.

ostendit. vbi legitur q̄ cuz filij
israhel dñm laudātes: de cātassent
Confitemini dño quoniaz bonus:
statim impleuit gloria dei templū
In quo ostēdit q̄ presens gratia
pure cantantib⁹ psalmū istum: in
quo totiens reperit miseri cordia
que est ostiaria paradisi: p̄stans
adituz nobis ad dñm nostrum Je
sum christū: qui est benedictus in
secula seculoz. Amen.

Psal. Cxxxvi.

SUper flumē
babi. Titulus. Psal
mus dauid.

Nico Et additur ꝓpter Jeremi
az eo q̄ sīa huiꝰ psal.
mi cōsonat lamentatiōibus Jere
mie. quia iste pˢ. loquit de destru
ctione tēpli: et de babilonica capti
uitate q̄ facta est p Nabuchodono
sor: de qua ꝓphetauit Jerem. post
lxx. annos rediturum populuz de ca
ptiuitate: a instauratiuz hierlm
a templū ei⁹. de cuiꝰ destructiōe et
babilonica captiuitate ad lrām p
pheta in modū lamentatōis dicit
hoc modo.

SUper flumina babilonis ⌊qe
illa terra habūdat aquis flu
uialibus. ⌊illic sedimus ⌋ & diu ha
bitauim⁹: sicut dī deut. v. Sedistis
in cades barne multo tpe. ⌊a fleui
mus ⌋ habitando ibi in tristitia et
amaritudine. Cuiꝰ causa subditur
⌊duz recordaremur syon ⌋ & tēpli
Salomonis incensi a destructi: qđ
fuerat in mōte syon. de q̄ destructi
one plus affligebant q̄ de sua ca
ptiuitate. ⌊In salicibus i medio
eius ⌋ & in medio babilonis q̄ est
plena salicibus ꝓpter habūdātiā
fluminū ⌊suspendim⁹ organa nra ⌋
& subtraximus nos ab oīi carmi
ne leti cie. **Cal.** Quid enī illic ageret
organa dulcia vbi
tempora vite amaris erant lame
tationibus occupata.

Nico Causa huiꝰ tristicie ad
huc subdit cum dicit.
⌊Quia illic ⌋ & in babilonia.

Hugo ⌊Interrogauerūt nos:
qui captiuos duxerē
nos verba cāntionuz ⌋ & cantico tū
videlz orationes pfessiōis nostre. ⌊

Nico Et ⌋ supple gētiles ⌊q̄ ab
duxerūt nos ⌋ s. ꝰ iudea
in babilone captiuos duxerūt nos
⌊ymnuz cantate nobis de canticis
syon ⌋ hoc est de canticis q̄ cantabā
tur in templo: qꝰ fuit in monte sy
on. Et subdit īnfio indoz ⌊Quo
modo cantabim⁹ canticuz dom̄i ⌋
videlicet deputatū diuino cultui. ⌊
in terra aliena ⌋ & idolatrie dedita.
q̄si dicant. Nullo mō potest hoc fie
ri. Nam Balthasar rex applicans
vasa diuini cultꝰ vsibus humanis
statim fuit a dō punitus: vt habe
tur daniel. v. ⌊Si obliuis fuero
tui hierlm ⌋ & destructionis tue de
cantando canticū leticie q̄si oblit⁹
destructionis tue ⌊ obliuioni det de
xtera mea ⌋ & tota vir⁹ mea p infir
mitatē vel mortez. ⌊Adhereat lin
gua mea faucibus meis ⌋ ita q̄ nō
possim loqui. ⌊si nō meminero tui ⌋
quasi otinue dolendo de tua destru

cōne no ꝓpoſuero ihr̄l'm in prīci
pio leticie mee ⁊ ſi acciderē mihi
cā alicuius leticie non recordabor
in principio de tua deſtructione do
lēdo. tūc ſuppūmar a dño ꝓpt̄ q̄ dī
ecce. xi. In die bono rnz nō ime
mor ſis malo rn Memor eſto dñe
filiorū edom ⁊ ydume eorū a ſcīdē
tiū de eſau ad puniendū eorū neq̄
cia in die ihr̄l'm ⁊ deſtructionis
ihr̄l'm i qua fuerunt ydumei con
iuncti babilonijs. incitantes eos
ad totalem deſtructōnē cītatis ilīe
ruſalem. Ideo ſbdit Qui dicūt ⁊
dixerunt babilonijs exinamini.
exinamini uſq̄ ad fūdamentū i ea
⁊ totalit exīminate ihr̄l'm uſq̄
ad fūdamenta. Tūc cōſequenter
pſalmiſta petit puniōem babilo
niorum dicens Filia babiloīs
⁊ gens babilonica miſerā Intranſlacōne hebraica hēt. vaſta
ta ⁊ deſtructa Preuidit enim ēgnū
babiloīs eſſe deſtruendū p cyrū
a darīū. Ideo ſbditur Beatus qui re
ſtituet tibi retributōez tuā ⁊ penā
cōſitem tibi debitā quā retribuiſti
nobis ⁊ ꝓpt̄ mala que feciſti no
bis Beatus qui tenebit a allidet: p
uulos tuos ad petram In translā
cōe hebraica hēt. tuos. vbi trasla
cō cōis habet ſuos. Ex quo patz q̄
intelligit de puulis babilonis q̄s
crudeliter interfecerunt medi a per
ſe in babiloīs deſtructione ſm q̄
dicit. pſa. xiij. de babilonijs Suſci
tabo ſup vos medos. q̄ argētū nō
querūt nec aurū volunt: ſ ſagittis
puulos interficient a lactantibus
vteribus non miſerebuntur. a fi
p filios nō pcet oculus eorū Et pa
ruz ante hēt ibidē. In fātes eorū al
lidētur in oculis eorū Nam ex cru
delitate accipiebant pueros p pe
des: a allidebant capita eorū con
tra parietes. Hec iuxta hyſtoriā
dicta Moraliter ām pro
sunt hugo plæta in pſona
iuſtorum lamentātiū p ieremiam huiꝰ
vite que plena eſt miſerijs q̄p di
lacōne patrie dicit Sup fluia ba
bilonis Fluia babilonis ſūt oīa
que hic amantur a tranſeunt
hugo More fluminū illic ñ
remis ibrendo ſed ea
calcādo a cōtempnēdo ſēdim⁹ In
humilitate pſtratū a fleuim⁹ a fle
tu cōtricōnis p pcīs ꝓpriis ac fle
tu cōpassionis p pcīs ac miſerijs
primorum. nec nō fletu deuocōnis
p bñficijs dei receptis a p dilacōe
patē celestis. vñ ſubdit Duz recor
daremur q̄ pegnos ſe
ſyon cassio. cognoſcūt in
hoc ſclo. ſuſpirātes de fidelio patrie
ſue. amaras lacrimas fūdūt. qm
ad illaz pmiſſaz pacem hic puenire non ꝑualent Aug⁹ Flent
enim mūdi fletu babilonis & huiꝰ
ſeculi a gaudent gaudio babiloīs
qui gaudent luctis ſcī. a flent de
dampnis Vtrumq̄ de babilonia
eſt Sequitur In ſalicibus
Ieronim⁹ ſalix talez naturam
hz. ē q̄dā lignū infructuoſum a dicit
q̄ ſi q̄s ex illa accipiat potionez a
māducet. filii hu In ſalicibus
os non facit ergo ⁊ īme ho
mines mūdanos a infructuoſos q̄
rigantur fluminibus babiloīs ⁊

qui delectantur in terrenis desideriis quales sunt homines auari: luxuriosi: gulosi ciues babilonie. Inmedio eius ¶ positi. ¶ Suspendimus organa nostra ¶ & subtraximus ipsis predicationes sacre scripture. Et quae hoc quos crudeliter interfecerunt medi a pse in babilonis destructione sm qd dr psa. xliij. de babilonijs. ¶ Quia illic ¶ .s. in babilonia vi vanitate mundi existentes. Interrogauerunt nos ¶ teptantes a deridentes. ¶ q captiuos duxerunt nos ¶ viz mali q puis exemplis et verbi captiuita tem peccati nos ducere teptauerunt p quor os dyabolus loqns: qrit nos ducere captiuos. ¶ verba cationu ¶ & interrogauerunt nos vt cu ipsis cantaremus: a gauderemus: a biberemus: a comederemus: cu tamen dns magis velit nos in hoc mundo lugere: iuxta illd Jac. v. Agite nunc diuites. plorate: vlulate in miseriis vestris. ¶ Et q abduxerunt nos ¶ & q nos a deo a osortio bonor separe conati sunt: dixerunt. ¶ ymnu cantate nob de canticis syon ¶ & reddite nobis rone quid est aia: qd est alia vita: qd est infern: qd est paradisus. Huiusmoi qstiones faciut derisorie a

Aug. Noli facile hu curiose. ic aliqd dicere noli pauere organu vt sonet: s potius suspende. Non em qrut quid discant: s q reprehendant. Vere fratres sic est. Incipite velle pdicare veritate qplibet qua nostis: a videte qp necesse sit vt tales patiami irrisores a exactores veritatis: plenos falsitatis. Rndete illis exigentibus vobis q capere no pnt. Et dicite ex fiducia sadi cantici vii. ¶ Quomodo cantabimus canticum domini: in terra aliena ¶ .s

Cass. & inter indignos q sunt deo alieni. Verba em dnm sancta delet esse scor. Scriptu est enim. Ne miseritis margaritas ante porcos. Vis ergo monet nullatenus esse consentiendum.

Aug9 Anima aute fidelis inter turbas taliu tagp pidi tans: erexit animu ad recordatorem syon: a constituit se in rone quada dicens. ¶ Si oblitus fuero tui hierusalez ¶. Petr9 cantor. Illis consentiendo: delectatone tpali fruendo: a opa bona deserendo. tunc ¶ oblituom detur dextera mea ¶ & sal9 mea vel vita mea eterna q p dexteram designatur. Hoc dicit non optando vt salus eius detur obliuiom: s potius pnunciando. ¶ Adhereat lingua mea faucibus meis: si non memnero tui ¶. **Cass.** Proponit penal se cunda conditio: vt in dni laudibus obmutescat: si oblitus fuerit hierusalez celestis. Quid em pbatur deteri9 esse qp illud no posse loqui vn conueuit medicina pstari. ¶ Psalmodia em est osolatio flentiu: cura dolentium: sanitas egrotantiu. Hoc anime remediu: hoc miseriar ommu cognoscit esse refugiu. Nam qui tali munere puat ab omni beneficio consolationis exdudituR. ¶ Si non gposuero hierusalem: in principio leticie mee ¶

Glo. & si no est mihi principia leticia de te o hierusalez

a im te ¶ Aug⁹ Ubi enim est summa letitia vbi dō p̄fruemur vbi de fr̄a mitate cohērēte securi erimus Null⁹ ibi temptator nos violabit. nullus ad aliquā illecebrā p̄cellē poterit. Morieť ibi ois necessitas: orietur ibi summa felicitas. Deide conuertit se ad dñm cōtra hostes huius cīt̄atis dicens ¶ Memor esto filiorum edom ⁊ amatorum seculi qui sunt īmici sāctorū. Nam edom trena īterpretatur. libera nos dñe ab illis ¶ In die ihe rusalem quando dyaboli et sui sequaces sequestrabuntur a ihe rusalē vt ipsi puniantur. a bonis coronent ¶ Qui dicit eximamite eximamite: vsq̄ ad fundamentū in ea ¶ Gregori⁹ xv. mor̄ Sicut ei super fūdamentum edificium. sic super fidem opa cōstruunť vsq̄ ad fūdamentum ex amisse euerso bñ viuendi ope. etiā virtutē fidei dissipasse. Quicunq; em̄ digna fidei opa fuarte otempnit. etiā fidē p̄dit quā tenere videbatur ¶ Filia babilonis ¶ caro nr̄a dicit. q̄ cōfusione nobis p̄batur īgerē p̄cata tot sed iustissimā recōpensacōem ei optat vt sicut nos luxuria cōcitat ad vicia ita repssa ieuniis atq; fabulacōnibus faciam⁹ ipsam subditā esse virtutib⁹ Vnde sb̄dit ¶ beat⁹ q̄ retribuet tibi retribucōnem tuam ¶ supp̄ tibi debitā ¶ quā retribuisti nobis ¶ Reddimus ei carni dignaz retribucōnem vt coacta fiat q̄ in delicijs implē dissimilat Tales enim retributiones reddere carni sanctorū est vt que nos trahit ad culpā: adiutorio dñi perducat ad gl'am ¶ Petr⁹ cāt. ¶ Beatus q̄ tenebit ⁊ continebit se a vicijs ¶ a allidet paulos suos ⁊ primarios mot⁹ cupiditatis. superbie luxurie. ceteroq; vicioq; q̄ a misera matre nascunť. btūs q̄ hos confregit ¶ ad petraz ¶ xp̄m vt p cōfessionez cōfractis cogitacōnibus expulsi diu Cassi Mittiť em̄ im̄ pereant mentē nr̄az diabolo instigāte q̄ nolum⁹: recipimus quod nostra estimacōe dāpnamus. vnde sine dubitacōne red dimur captiui sed iste cogitacōes dum adhuc sunt paule a nondum ad consensum puente percutiank̄ in petra cōminuantur sicut dictum ē in lapidem an au gulatem na in operā dō non cessēt vobis mulcem cantare cantica syon. sp̄ libenter audistis tam libenter agite quod audistis. suspira te in eterna ihe rusale; quo p̄cedit spes nostra sequetur vita nostra. ibi erimus cum xp̄o. cristus nob a modo est caput. a gubernat nos desuper. amplectitur se ci. in illa ciuitate equales erimus angelis dei quicquid de mundo feliciter artiserit nolite p̄sumere. nolite libenter colloqui cupiditatibus vestris sivultis armati esse cōtra temptacōes in seculo. crescat a robōr̄etur desiderium ihe rusalem et ne in cordibus vestris. trāsiet captiuitas. felicitas veniet. dampnabitur hostis extrem⁹. a nos deuicti morte triumph̄abimus cum rege nostro domino ihesu christo. q̄ est benedictus in sc̄la s. Amen.

.xiij.

Psalm⁹. Cxxxvij.

Confitebor ti. domi. Titul⁹. ps. ipsi dauid.

Cassi. Per totū siquídez psal. populus catholicꝰ loq̄tur q̄ est collectus de vniuerso orbe terrarū: q̄ ī pmis grās agit deo de bñficijs sibi collatis: dicens.

Confitebor tibi dñe ī toto corde meo. Cor sigt mentis archanū vñ taciti clamam⁹ ad dñm a p̄ces nostre multo efficaci⁹ audiunt̄ q̄p si magnis clamoribꝰ psonemus. Cū dī: ī toto corde: nulla pcupata ī sēculi huiꝰ ambitōne relinquit̄: ⁊ vniuersitatis laudibꝰ creatoris vt dignū est: applicat̄.

Aug⁹. Totū ḡ cor meū flāma tui amoris accendat. mihi ī me relinquat mihi: nec quo respiciaz ad memetipsum. ⁊ totus ī te estuē. totus ī te ardeā. totus diligā te: tanq̄ inflāmatꝰ a te. Causaz huius laudationis subiūgit: dicens. Quōm audisti oīa verba oris mei. potiꝰ cordis q̄p carnis. In corde em̄ habemus vocē quā deꝰ audit: quā prorsus auris hūana non nouit. Denice virtꝰ psalmodie oñdit̄: vt q̄ puro corde psallit: etiā furtiuz ipē angelos canere videat̄. Vñ sequit̄. Quōm conspectu angeloꝝ psallā tibi. **Petrꝰ cantor.** In tribꝰ decem⁹ angelos imitari. s. In ministratione vt deo ministremꝰ sic ipsi. In voluntate vt nihil velimꝰ nisi q̄d deus vult sic ipsi. Et in laude vt deuz sicut ipsi semper laudemus. Et ita

Glo. adorabo ad templū sanctū tuū. ⁊ in corde meo q̄s ē templū dñi. Vñ Apoꝰ. vidi Cōmissi. Templū dei sanctū est: q̄d estis vos. Et confitebor nomi tuo. de deuotione laudan.

Cass. Super misericordia tua. qua vocas a respicis pctōres ad libertatem a veritate tua. qua remuneras a promissiones reddis.

Hugo Quōm magnificasti super omne nomē scm̄ tuū. ⁊ xp̄m sup omne nomen celestiū: terrestriū: a infernoruz. In quacūq̄ die īuocauero te. petendo illa q̄ ptinēt ad salutē meā. Exaudi me. q̄ hoc peto q̄d sequit̄ multiplicabis. ⁊ multiplica ī aīa mea virtutē. vt accrescat mihi sanctū desideriū: a de meo exemplo. Confitant̄ tibi omnes reges terre. q̄ carnē suā sic regūt vt ipsa spiritui subiiciāt. Quę audierūt oīa verba oris tui. **Petrꝰ cantor.** Ruicq̄ loquit̄ es iudeis p apostolos: h° gētes vbiq̄ audierunt p apostolos. quia in omnem terraz exiuit sonus eoz.

Cassio. Audire aūt verba dñi ad illos ptinet qui obedientes esse noscūtur. Intelligāt ergo iudei q̄nto reatu teneātur obnoxij ⁊ rei: cuius verba non mente capere: ⁊ tantū auribus audire maluerūt. Et. **Petrus cantor.** Isti reges vbis dñi obedientes. cātēt. cū grāz actōe. li vīs domini. ⁊ mia et veritate. Vñ ī alio ps. dī. Vniuerse vie dñi mia ⁊ ve

tas. a quid cātabunt Lqm̄ magna ē gl'a dm̄ ⌋qē est eterna: cetero dnoz gloia vana est a trāsitoria

Glosa gl'a qppe dm̄ ēvt scl'm respuentes eius landes cātare nō desinam? L Domā excelsus dns ⌋a cum oculo mie Lhuilia ⌋ Du. v humiles Lrespicit ⌋grāz suam eis largiendo La alta v superbos Lalōge .⌋qē p grāz suā nō est cum eis.

Cassi Et vt ostenderet superbos. addit cōtinuo Lognoscit⌋ ne putarent demētes superbi meog mitū ee deo qđ maligms cogitacō mib? opant. Visvt tibi appiquet deꝰ humilia trip̄m. qm̄ p̄mantur illi humiles: a fiunt superbi oino longm̄ā Sabulauero ⌋ supp̄ bene operando Li medio ebulacōis viuificabis me Lviz in aīa. Scā viri in h° scl'o nō solū i ebulacōe. ꝫ etiaz i medio tribulacōis sunt. Vndicz ri tbulacōem sētiūt. Sā a si ad tē p?. psecutoz suspēdat iiqtas. dyabolicis ingiet tn̄ tēptacōib? sibi acēt

au. Ama alteraz vitā a videb qz ista tribulacō ē quacūcz pfectate fulgeat q̄buslibet delicijs habūdet. atz circū floreat. Si autē ista vita pgnacō ē. ā paz priā dilectis ā fine dubio ob dilacōem altertius vite tribularis. qn̄ nō dū est illud gaudiuz sine vlla tēptacōne certissimū qđ nobis in fine seruat deus. fine dubio tribulacō ē. Se q̄ē

Cass. L a sup iram inimicorum meoz extēdisti manum tuā ⌋ de psecutorib? dicit q̄ quisita multa faciāt pl'o fideli. lōge tn̄ maiora recipiēt diuina retribuēte iusticia Aug? La salui me fecit dextera tua ⌋ v saluasti me i ei mitate tua dextera dei eternitas no minat. Hac dextera saluum me feci sti. nō sēm salutē tpalem sed eterna. Impioz sal? in sinistra est. q̄ est tpalis. Eterna salus' qua sōs suos saluat in dextera est L Omnis retribuet p me ⌋ qui dixit. Da mihi vindictā. a ego retribuā eis.

Cass Sed vt hoc non iracunde dictuz potuisses accipere cōtinuo p inimicis orat dicēs L domie mia tua i scl'm ⌋ a vie eternū. quā facias i ill' q̄ nos psequūt L opa manuū tuaz ne despicias ⌋ Rogat pūs pl's p inimicis qs sibi nouerat aggregandos. Intendamus q̄ li nos predicacōne populus sāct? ibuerit: quanto instinctu pietatis orauerit Sāvt omnem nobis zelū cordis contra inimicos excuderet. ipsos rogauit sibi fieri socios quos habere videbat adūsarios. sequamur sententiaz piam. amem? pcius affligentes nos. non debemus inimicos estimare qui p̄ sunt Saz si equo animo pferantur. frequenter nobis talia cōferunt qualia dilectissimi amica prestare non p̄nt. Isti enim sepe nos a virtute pacie tie blandiendo deducūt Illi vero nos affligendo in eadem cōstituunt.

Hugo. diligendi igitur sunt inimici p̄ter deum cuius sunt creatura: etiam propter nosmetipsos: qui seruiūt nostre saluti. deus em̄ fateor est. a ipsi fiūt malleꝰ ac lima propter nos. quia aduersitatib? a miuriis nos purgātes. aut rōne

rubiginez ꝓcc̃atoꝝ nr̃oꝝ. Cri
sost. sup Matth. Mihi vero ꝓuẽ
at magis inimicicias fust mere ꝓ
ptẽr deum atq; otemmi: q̃ a cũctis
regibus honorari. Nihil em̃ ꝓfus
huic glorie p̃t oparí. Hinc enim
merebimur frui possessione celoꝝ
a gloria eoꝝ qui ibi sunt p̃mioꝝ.
quasi angeli quidẽ cũ hoib⁹ ambu
lantes tanq̃ virtutes celoꝝ in ter
ra rũ regione degẽtes: vt extra om
nem oturbationẽ ponit: oñemq;
merorem etiaz bona ineffabilia cõ
seq̃mur. qnib⁹ nos omnes otigat
potiri gr̃a ac misericordia dn̄i nr̃i
Jesu xp̃i: cui est honor et gloria i se
cula seculoꝝ. Amen.

Psal. Cxxxviij.

Domi. pba.

Titulus. In finez psal
mus dauid. Petr⁹
cantor. Psalm⁹ iste est octau⁹
eoꝝ q̃ agũt de vtraq; natura i xp̃o
qm̃ dirigit̃ in finẽ v in xp̃m.

Cassi. in quo ẽ maiestatis cũ
cta ꝓfectio: a oim virtu
tum plenitudo. Quapropt̃ vnuer
sus hic ps̃. sicut p̃i doctissimo hy
lario placuit: ex ipsius dn̄i psona
dicendus est: q̃ loquit̃ hic quãdo
q; voce sua: aliq̃n autẽ voce suoꝝ fi
deliũ. Primo em̃ p ptẽ hũanitatis
assumptẽ xp̃us loquit̃ ad patrem
dicens. L

Domine ꝓ̃ L pbasti me et co
gnouisti me v pbatus et co
gnitũ me alijs ostẽdisti. Naz pba
tus est q̃n dyabolus tẽptauit cum
opleta tẽptatõe: ministeriũ habu
it angeloꝝ. Probat⁹ est etiã tẽpo
re passionis qua pietate se ꝓ nob
obtulit: q̃ i cruce posit⁹ ꝓ inimicis
orauit. Cognit⁹ est q̃n gl'am mirã
de resurrectõis oñdit. Tunc quippe
diuinitas eius illis inotuit: q̃ eũ an
tea credere dubitamt. Sequit̃.

Hugo. Tu cognouisti v ap
probasti L sessionẽ v
hũilitatẽ L meã m passione. L a re
surrectõem meã v glorificationez
resurrectionis mee. Vel vox xp̃i est
ꝓ ptẽ fidelis populi: dicẽtis. Pe
trus cantor. L Dñe pbasti me et
cognouisti me v oñdisti mihi q̃
miser et fragilis sum. L tu cognoui
sti sessionem meam.

Glo. q̃ i hũilitate pñaz ago
L a resurrectõem meaz
s. q̃ ꝓ gr̃az iustificat⁹ surgo.

Aug⁹ Ac si dicat. Coram oculis
tuis pcã ofessus sum. L
Intellexisti cogitacões meas de
longe cuz adhuc in pegrinatione
sum: antq̃ ad illaz p̃riaz veniam.
L semitam Glo. viz artioza p̃
meã. cepta q̃ docui
sti seruari. L a fumicultũ meuz iuesti
gasti v iuestigare me fecisti vere
ditatẽ meã quã p illis p̃ceptis ob
seruatis promisisti. Sequitur. L et
omnes vias meas tam bonas q̃
malas L preuidisti.

Nico. antq̃ esse z in rerũ natu
ra. L qz nõ est sermo i lin
gua mea. supple sufficiens ad exp̃
mendũ celsitudinẽ tue sapie. Ideo
adhuc subditur. H Ece tu cognoui
sti omnia nouissima.

Cassi. Xps dicit patri ecce tu cognouisti omnia nouissima q8 pertinet ad incarnacoem ipsius q facta e in nouissimis tpibus sicut legit. agnus occisus ad vesperam. Et apls ait. Filioli. nouissima hora e. subiunxit. et antiq. vetna. Per nouissima g exp mit suam humanitate: et p antiq suam diuinitate. Vñ adhuc subdit

Solo tu formasti me. sedm hominē. et posuisti sup me manū tuā. vt iuuares me sicī alio ps dictū e. Inuenī dd seruum meū: oleo scō mō vnxi eū. Manus enī mea auxiliabit eū. Et brachium meum confortabit eū. Nihil inimicus proficiet in eo. et filius iniquitatis non nocebit ei. Et dixi cōtritos ante faciem eius. et odientes eum fugabo. Veritas mea et misericordia mea cū ipo. et in nomine meo exaltabitur cornu eius. Et ponam in mari manum eius. et in fluminibus dexteram eius. Ipse inuocabit me. pater meus es tu. deus meus. et susceptor salutis meae. Et ego primogenitum ponam illum excelsum apud reges terrae. In aeternum seruabo illi misericordiam meam. et testamentum meum fidele ipsi. Et ponam in saeculum saeculi semen eius. et thronum eius sicut dies caeli. Si autem dereliquerint filii eius legem meam. et in iudiciis meis non ambulauerint. Si iustificationes meas profanauerint. et mandata mea non custodierint. Visitabo in virga iniquitates eorum. et in verberibus peccata eorum. Misericordiam autem meam non dispergam ab eo. neque nocebo in veritate mea. Neque profanabo testamentum meum. et quae procedunt de labiis meis non faciam irrita. Semel iuravi in sancto meo si mentiar dauid. Semen eius in aeternum manebit. et thronus eius sicut sol in conspectu meo. et sicut luna perfecta in aeternum. et testis in caelo fidelis. Tu autem repulisti et despexisti. distulisti christum tuum. Subuertisti testamentum servi tui. profanasti in terra sanctuarium eius. Destruxisti omnes sepes eius. posuisti firmamentum eius formidinem. Diripuerunt eum omnes transeuntes viam. factus est opprobrium vicinis suis. Exaltasti dexteram deprimentium eum. laetificasti omnes inimicos eius. Auertisti adiutorium gladii eius. et non es auxiliatus ei in bello. Destruxisti eum ab emundatione. et sedem eius in terram collisisti. Minorasti dies temporis eius. perfudisti eum confusione. Usquequo domine auertis in finem. exardescet sicut ignis ira tua. Memorare quae mea substantia. numquid enim vane constituisti omnes filios hominum. Quis est homo qui vivet et non videbit mortem. eruet animam suam de manu inferi. Ubi sunt misericordiae tuae antiquae domine. sicut iurasti dauid in veritate tua. Memor esto domine obprobrii seruorum tuorum. quod continui in sinu meo multarum gentium. quod exprobrauerunt inimici tui domine. quod exprobrauerunt commutationem christi tui. Benedictus dominus in aeternum. fiat fiat.

Cassio Quaz xps dignat assumere nō poterat se dme subdere q re. sic ei in euāgelio dicit. Pr maior me e. Dem de oñdit ppheta p mistica enumeracoes a nulla creatura dmā falli posse pntiā dicēs.

Nico Quo ibo a spū tuo. a teipso. qz spūs est de Job. iiij. Et quo a facie tua fugiam. a pntia tua. qi dicat. Hoc est impossibile. q8 pbat sequenter dicēs. Si ascendero in celum. tu illic es. per refulgentiā gle tue. Si ascendero ad infernū ades. per executionem iustitiae tue.

Cassio Si vero penas meas dilueulo. penas suas dicat xps dme maiestatis siue efficacissimā celeritatez. qua sem corpus suū diluculo leuauit de sepulchro. Sz cū audis meaz. gloriā ppetratis intelligere. habitauero in extremis maris. hoc e supra seculi istius amplissimū finē. Petrus cātor. s. in padiso fr est. vbi xps habitasse dī a resurrectōne vsq ad ascensionē. Et qñcq veniebat ad apls. ibi redibat. qz in celo empireo fuit corpaliter vsq ad ascensionem. Et vere ades nil tenī. procerto. illuc manus tua. viz dma ptās. deducet me: et tenebit me dextera tua. et filius tuus viz verbū tuū nūmitz cōseruabit humanitatē assumptā. Et dixi forsitā tenebre. viz mortis. cōculcabunt me. sicut tenear a morte a non resurgā. hoc nō dicat dubitatiue sed ironice iuxta stultā opinionē eoruz q credebāt xpm in morte detentū. Cuius contrariū oñdit dicēs. Et nox illuminatio mea. et illi q pus erāt apud inferos tangūt nox illuminabunt a me illuminati. erunt. in deliciis me.

Cassi et in padiso q est ameissim locus a felicissime iocūditis etna securitas. g noctē et infernī claustra xps illuminauit qñ ptātē dyaboli fugauit a hoīem liberauit sua miseracōe. atq spoliato ipō inferno. aie sanctorum ad eius amenitatez reuerse sunt. Et vere nox e illuminatio. Quia tenebre. id est secreta scripta prophetarum. non obscurabunt. imo potiꝰ illuminabunt

La tra nox ⌋ ⁊ obscuritas scripture ⌊ sicut dies illuminabit ⌋ ⁊ sicut apta scriptura manifestabit · q̄ que fuerant quasi nox sub mistica cōplexione tenebrosa · tanq̄ dies illuminata sunt qñ in aduentu dñi saluatoris ꝓphetarū dicta patuerūt · Sequitur ⌊ sicut tenebre eius ita a lumē ei⁹ ⌋ ⁊ in vtroq; fuit veritas · siue cū illuminata patuerunt siue cū mistica scripturaruz obscura viderent

Glo. Ideo enim tenebre nō cō. culcabūt me ⌊ Quia tu possedisti renes meos ⌋ vt sine peccato ficret cōcept⁹ meus a ortus ⌊ suscepisti me de vtero matris mee ⌋ .s. ex gimis marie mee · Tua enim operacōe hoc totū factū est · Et ideo

Con fitebor tibi dñe ⌋ cōfessione laudis ⌊ q̄a terribiliter magnificatus ⌋

Cass. Terribiliter ei manes ⌋ magnificat⁹ est de⁹ pater quando in passione dominī christi: tenebre sunt facte · terra cōtremuit · saxa dirupta · sunt · sepulcra patuerunt · mortui ꝑ surrectione letati sunt · cum ipse iteruz in eccl̄ corpe sancta resurrectione cōspectus est · dū ad discipulos suos ianuis clausis intrauit · dū ad celos ꝓ hominū visione conscendit · Que licet ꝓpria dignitate cōpleuerit · more tamē suo paternis hoc virtutib⁹ applicauit · vt sancte cōpactionis patefaceret vnitatem · Sequitur ⌊ mirabilia ⌋ viz sunt ⌊ opa tua ⌋ dica me ꝓ receptione humani generis vt patuit in cōceptōe · passione · resurrectione · ascēsione ⌊ Et anima mea cognoscet nimis ⌋ Petrus cantor · Anima hominis cognoscit ista ōpera in parte: sed anima christi cognoscit nimis · q̄ dona habuit sine mensura

Non ē occultatus os meus a te ⌋

Glo. Per os q̄ interioribus nīi corporis recōditum est intelligitur diuinitas christi · Vñ ipe dicat patri · diuinitas mea non est occultata a te ⌊ quod fecisti in occulto ⌋ ⁊ quā fecisti malis a ꝑfidis occultā ⌊ et substātia mea ⌋ Petrus cantor · ⁊ humanitas mea ꝑdicata ē ⌊ in inferioribus terre ⌋ hoc ē in simplicib⁹ a ydiotis gentiū · ex quibus cōgregata est ecclesia · de cuius imperfectione subdit dicēs

Imp fectū meum viderunt oculi tui ⌋

Cassiodorus Imperfectū siq̄dez eius ē quod adhuc ecclesia vsq; in finem seculi ogregatur ⌊ a in libro

Nico ideſt in noticia tua que dicitur liber · eo q̄ oīa ibi firmiter retinentur absq; obliuione ⌊ omnes scribē tur ⌋ in noticia ei ꝑdestinacōnis diuine que potest dici liber vite · soli electi sunt scripti: a in noticia ꝑscie siue reprobacōnis que ꝑt dici liber mortis · soli ꝓbi sunt scripti Et in noticia diuina generaliter sūpta prout se extendit ad predestinacionem et prescientiaz omnes sūt scripti · a sic accipitur hic liber di vt dictuz est

Glo. Sequē vox xpi de aplis ⌊ dies formabunt ⌋ Apli dicūt dies de q̄bus dr̄ dies diei eructat verbū · Hñ formabunt in me a q̄ perfectōez grē sumūt ⌊ a nemo ⌋ supp formabitur ideſt accipiet perfectionem ⌊ in eis ⌋ q̄ ñ dicuntur esse

petri vel pauli ꝙ xpi a quo xpiani dicunt. Sed tñ Ibi ait xpo hoi minis ⁊ valde honorati sūt ad honorē meū apli mei. qz in omnē terram exiuit sonꝰ eoꝝ a ipsi sunt amici tui o deus voluntatē tuam in mandatis facientes minis confortatus ē principatꝰ eoꝝ fā fūt duces pncipes populoꝝ a pastores ecē Inumerabo eos .s. fideles ques in fide genuerūt et ipsi fideles qui deo numerabiles fūt intm creuerūt p doctrinā apostoloꝝ. qz sup arenaz multiplicabunt ⁊ nob innumerabiles erūt Et hoc totum idco ē qz exurrexi a mortꝝ a adhuc sū tecū .s. occultꝰ ad dexterā tuā. donec ad iudiciuz veniēs oibus apparebo manifestꝰ

Cassio Et regnū meū euidē tissime hoibus innotescet. futuruz adhuc figt tps. nō qz a patre aliqñ diuidendus ē sed qm qui ē nobis mō inuisibiliꝰ oibꝰ postea gentibus apparebit.

Col Jō em supna homitas nos expectat. tā diu miseroz diter tolerat. vt multos inueniat. quos remuneret; paucos. qs dāpnet. Sequit. Si occideris deꝰ pcatores eos a cogitationibꝰ malꝝ mutando a in ꝓpositum honuz trāsferendo. vt morientes pctō viuant dño. tūc vano accipiēt ciuitates suas ⁊ inutiles a dāpnabiles reputabūt vitiosissimas pōres supstitiones mūdanas. Et qm nō meruerūt oms ad fidē catholicā puenire. obstinatis q credere noluerunt dicit viri sanguinū q odiis fratres. q carnalit viuitis. a q sunt sāguinis opamini. declinate a me que dicitis in cogitatōe ⁊ ostrahi la murmuratis q vobis spūs sanctus virtute predicata sunt.

Mi Et qz tales sunt deo a hominibus iustis odibiles. iō subdit Nonne q oderunt te. domine oderam illis. qsi dicat. sicq eoꝝ viciū est odiendū hoibus sicut ē odiosū deo et sup inimicos tuos tabescebā ⁊ resoluebar interiꝰ ex zelo iusticie tue. iratus contra eos

Cassi Tabescere em; illos dicit q curis ingibꝰ affligunt. a penevs ad interitū vite corpe deficiente puenit. Per hoc inimicos figt psecutores aptos a obstinatos. q scōs dei scelerata presumptōe dilacerāt. de q̄bus adhuc subdit Perfecto odio oderam illos

Aug Oderā ꝛō arguendo s. in eis in q̄tatesꝰ eoꝝ. diligebā naturā quaz creasti ⁊ qz hoies sunt. hoc ē pfecto odio inimicoꝝ dei odisse. vt nec ꝓpter vicia hoies odiis nec vicia ꝓpter hoies diligas Vide q̄d adiūgat inimici facti sūt m. ꝙa inimici facti sūt dei cuiꝰ iustificationibus cōtrarij extiterunt

nico Et qz hō iustus sp debet timere ne in tali odio excedat modū. et incurrat aliqđ pctm. Ideo subdit Proba me deꝰ a scito cor meū ⁊ fac me scire ea q latent in corde meo interroga me a cognosce ⁊ fac me cognoscē semitas meas id est facta a cogitata mea occulta et vide ⁊ fac me videre si via iniq̄tatis in me ē ⁊ aliqua

latens culpa vt p̄ veꝝ p̄nīc̄ tiam absoluat ab ip̄a ⁊ deducme i via eꝫna ⁊ bꝫtudīnez eternā ad quā null⁹ p̄t venire nisi fuerit tēliter expedit⁹ a peccato scēm q̄ dicit apocalip. xx. i. Nō intrabit i ea aliq̄d coīnq̄natuz Collecta Si g̈ aliq̄d inueneris i via tua quod displiceat oculis tuis. qm̄ vita tua mōꝛ est. oꝛa vt in eternā viā deducaris vbi nulla est imq̄tas. qa si quis peccauerit. aduocatū hēmus ap̄d patrem ihesuz cristum q̄ ē bñdict⁹ in secula seculorum Amen

psalm⁹ Cxxxix

Eripe me dñe ab. Titul⁹ in finez p̄s ip̄i dauid Iste p̄s dicitur in fine Call. nū. q̄ scēm apostolū finis est legis oi credenti ad quem p totū psalmū sēa eccā loq̄tur orans. vt ab imquo dyabolo a ministris ei⁹ eā liberare dignet̄ q̄ multis fraudib⁹ atq; insidijs deuocōnem pp̄li fidelis conatur euertere. dicit ergo

Eripe me dñe ab homine malo ⁊ a diabolo de quo dī. Mat. xiij. Inimic⁹ hō hoc fecit Zizaniaz iero. Et q̄ nō bñ per se p̄t nos dyabol⁹ decipere q̄ntū per organū hois. Idō subiūgit Laviro imq̄ eri Au. Vir iniqu⁹ ē qui nocte me ⁊ cet sibi a alijs. Et si luxuriosi nō sint asperi vel p̄sequentes nocet tñ aliq̄ exēplo. Itaq; nō vob placeāt hoies q̄si leues a blandi amatoꝛes cū carnaliū voluptatū a imq̄tū cupiditatū sectatores quos cuiq; videtis p̄dones ferri in malas libidines a pniciosas voluptates tūc ap̄hendite. tūc castigate. Si at nō potueritis. certi estote vos qui estis membra xp̄i q̄ eos sēctis inimicos. Latere p̄nt. occultare insidias suas p̄nt. amare vos nō p̄nt Sed qm̄ amare vos non p̄nt necē ē vt q̄ odeāt vos mala vobis q̄rāt. nō vacet lingua a cor vestrū dicere A viro iniquo libera me dom̄ine

Glosa a q̄a mali impugnāt vos trib⁹ modis. s. corde. lingua et manu p̄mo de corde p̄mittit dicēs Qui cogitauerūt iniquitates in corde ⁊ q̄si diceret. eripe me a malis q̄a si labijs plerūq; p̄tēdāt bona tñ in machinant in corde malum a hijs tales ⁊ tota die ⁊ continue ⁊ cōstituebant prelia ⁊ occasiones cōtendi. de cordib⁹ em̄ taliuz sepe bella p̄uenit Acuerunt linguas suas ⁊ Ꝛba neq̄cie sue posuerūt sicut aug. In serpēte em̄ spentes ⁊ aug. ē astucia a doctus nocendi propterea serpit. nō habens pedes ne audiatur dum venit Sic mali serpunt ad nocendum sub leui contractu verborum. habentes occultuz venenum. Et iō sequitur Nico ⁊ venenuz aspidū sb labijs eoruz ⁊ sb specie bonī suggerēdo pessima a aīe mortifeꝛa Iero. Videntur amicicie verba habere a plena fuit veneno mortifero

Cal. Custodi me dom̄ie de manu p̄ctoꝛis ⁊ a p̄tāte

dyaboli q̄ inter oēs creaturas pri
us precauit a de imq̄tate sua adaz
noscit sauciasse. ab eiꝰ dolis a insi
diis custodi me. q̄s p me neq̄o p̄
cauere ⁊ et ab hoibus imq̄s libera
me ⁊ ab eiꝰ ministris. qm̄ q8 po
tuerit mētibꝰ nr̄is p se suggerēdo
subripe. p suos seq̄ces publice co
nat implere ⁊ Qui cogitauerūt sup
plantare gressus meos ⁊ me re
trahē a via dei a īpedire opa mea
pantes m̄ vicinas pctōz foucas
⁊ absconderunt supbi laq̄um m̄ ⁊.

Augꝰ Totū corpus dyaboli breuit explicauit cui
ait. su **nico** q̄ me insultus a va
pbi. riis modis inuolue
mtunt in peccatis ⁊ Vnes extra
xerunt michi in laqueum ⁊.

Glo ⁊ pctā q̄ m̄ suadet facere.
de quibꝰ psa. v. Ve q̄ tra
hunt pctā. sicut restem longam.

Augꝰ Quare dī restis. q̄ oīs
pctōr pseuerās i pctis
suis addit pctā pctis Et cū deberet
accusacōe peccati sui corrigi defen
sione duplicat q8 confessione possit
auferre. Addūt ita pctā pctis. a fa
cūt sibi funes vñ m̄ fine ligent eo
rū manꝰ a pedes a pīsciant m tene
bras exteriores. Seq̄tur ⁊ iuxta itez
scādalum posuerunt michi ⁊. Iter
nostrum precepta dei sunt.

Mi. Vñ Greg. omelia. xxxviij.
ait Maligm̄ spūs iter nēm
quasi q̄dā latrūculi obsidet. ptez
q8 necē nobis ad8mū auxiliuz
recurrere Jō subdit ⁊ O Jri dño de
us meus **Aug** Licet oim sit de
us tu ⁊. us p creacōez.
tū gprie corꝛ deꝰ q̄ eo fruunt. qui
seruūt ei q̄ liberē sub ipso sūt.

Cassio. Ergo ille nō pōt hūc
vsicutū dicere qui ca
ducis errorib⁹ pbat implicari se
quit ⁊ exaudi dñe voce deprecacōnis
mee ⁊ suffecerat dici. Exaudi deꝰ de
precacōnem meā. nisi aliq̄d alci⁹
voluisset intelligi. Vox ei deprecatio
nis puritas ē oīōnis. a clamor ille
tacitꝰ q̄ ascēdit ad dñm ⁊ O omine
dñe ⁊. Repetitio ista affectum pie
precationis ondit. **Hug** Tu supple
es ⁊ virtus
salutis mee ⁊ q̄ das vtutē perseue
rātie qua **Cassi.** In certamie
salu⁹ sum vero tribula
tionū sal⁹ eē nō pt. nisi de mia dñi
vtus tolerantie fuerit attributa.

Hugo ⁊ Lobumbrasti ⁊ p g
tiā ⁊ sup caput meū ⁊
me pegēdo ⁊ in die belli ⁊ ⁊ in estu
tempta **Aug** Pugno foris cō
tionuz. tra fictos hnes
a falsos xp̄ianos pug̃ intꝰ contra
cupiscētias meas qm̄ video alia
legē in mēbris meis repugnantē
legi mētis mee a captiuū me ducē
tē in lege pcti q̄ est in mēbris meis
Miser ego hō q̄s me liberabit de
corpe mortis hui⁹. e grā dei p ihesū
xp̄m dñm nr̄m. Igit iste laborās
in hoc bello respexit ad grāz dei. Et
q̄ ia cepat estuare a resce in tpta
tionib⁹ mucrit tanq̄ vmbrā gra
tiam dei sub
quavuerett **nico** ⁊ ne tradas
me dñe ⁊ ⁊
ne tradi p̄mittas ⁊ a desiderio meo ⁊
a fomite ad pctm̄ dedmā
te ⁊ pctōri ⁊ ⁊ demoni. **Ca.**

A dēsiderio suo trahit pc̄ōri q̄sq̄s p cupiscēcias carnis diabolo reli quit possidēd⁹. de q̄b⁹ dicit apl's Propterea tradidit illos de⁹ in dēsi deria cordis eorū i immundicā. cogi tauerūt cōtra me. viz dēmones

hu quō me detrimēta patiant a id circo dñe. ne delinquas me. ne p pc̄m mōle cadaz i mani b⁹ dēmonū. ne. ipsi. forte exaltēn tur. .vt non de me triumphent.

Nico Cōsequēter pomit pena dēmonum a malorum hoim cū dī. Caput circuit⁹ eorū a pnceps exercit⁹ malorum suppli/ cium patiatur cum exercitu suo

au vt circueant. a nō stent. in gyruz eāt erroris. vbi it sine fine est Quī em̄ i lōgū it aliūde incipit a aliquibi finit: q̄ i gyrū it. Bnus q̄ finit. Vñ i alio psal. hoc eui dēa⁹ dicit. In circuitu ipi ābulāt ac. Sequit Nico. Labor labi orū ipōz. q̄ iducūt hoies ad pc̄m opelet eos. i inferno sic opit ithe captas aues Adent sup eos car bones. .s. grehēne. Li mseriis si sbsis tēt. dicit em̄ importabilis illa pena eo q̄ ē gūissima. Et subdit de mal' hoib⁹. Vir liguosus. .s. relator detractor a sedicios. cui voluptas est loqui nec attendit q̄d dicat. si diriget i terra. .s. ad facied̄ bona

Cassi qe leuitate sua frequen ter excedit. difficile ei ē deliberatū. rectū esse p monez sicut scptū est. In multiloquio non effugi es pc̄m Aug⁹ Vir liguosus amat mendacia. Quid ei ē ei⁹ volup tas n loq. s nō em̄ attendit q̄d lo quat. duz loq̄t Sit ergo oīs homo velox ad audiendum a tardus ad loquendum. vicum mimstrum.

Cass q̄ diumas regulas cōtēp nens voluptatis pprie fer uore traducit. mala capiēt i intrl tu. q̄a i pfundum inferni i morte sub merget. Cognoui. p fidez

Nico q̄ faciet dñs iudiciuz inopis. ipm ditando in pñti p grām a i futuro p gloria. a vindicta pauperuz. pumiens op pressores eorū a ipsi a deo liberāti a ab hostib⁹ vindicati sūt. Verūptn iusti confitebūt noi tuo. ipm de suis būficijs laudādo eiz grāz a cōel. a hitabūt rc̄ cū vultu tuo. dauī dētes tuā fa

Cass. Visio ifasti tiē m celis bilis atz per petua. sēp illū videē a q̄ se solet oīs rōnabilis creatura reficē. sic a xv. psal. dcm̄ ē. adipleb me leticia cū vultu tuo q̄n bīvt ait apl's nō p speculū in facie ad faciē deum vide būt Quā salutaria q̄ fauia verba scē mūis eccē audita sūt. Orauit p nob⁹ vt a tēptacōib⁹ diabolicis eru amur q̄s nob⁹ oino noueāt eē vio lētas. Liberātis ātvultū dñi pollice tur vt nihil labiosū nihil iste me tua⁹ q̄b⁹ tale mun⁹ tm̄q̄ p mittit. prā dñe vt sic fuis tuis es dēsidera bilis idulgētie tue claritate mon streris. nō ipedīāt pcta q̄ pria ex ecracōne dāpnamus. fatemur cul pas vt te placatū facere possi⁹ Sol⁹ em̄ iudex es qui veniam tribuis tibi confitenti cui est laus et glo ria per infinita secula seculorum Amen.

Psalmus. Cxl.

Titulus ps̄ dauid.

DOmine cla **Cassio.** Intel ligēs ꝓpha hūanā fragilitatē diuersis pct̄ōꝝ nexib⁹ implicat̄ ā supplicat ī hoc ps̄ q̄tn⁹ mēt actus istos mū danos a diuersis liberet̄ erroꝝib⁹ ne ī pct̄ōꝝ retiaculū cadat cuꝫ q̄ bus se nō optat habere portionē aliquam Vnde dicitur.

DOmine clama ui ad te. **Nicolá** cordē a ore dēprcando. exaudi me. peticōem meā adimplendo. Intendē voci **Iero.** Rm nō peto corpo mee. dēsiderium aut tale aliq̄d huⁱ⁹mūdi ſ vt tuaꝫ mi sericordiam cōsequar. dum clamauero **Cassi.** Volens emꝫ ad te. ꝓphēta humano generi oꝝōis cōtinue affectum īfundere: duo tpa diſcrēpātia vidēt posuisse. dicit ei dēpērito. clamauī. q̄s pfectā figūt oꝝōem a iēm repetit. dū clamauero ad te. q̄s vti q̄s ostat positū de futuro vt sic nulli tps a culpis ēvacuuꝫ: ita nec a deuotis p̄cib⁹ rēddat otiosū. Contra pct̄ā siquidē otinua salutare remediū ē iugit̄ pio dño supplicare Oꝝō em ē que nos a culpis liberat iudicis aīm mitigat. delicta mundat. nec oꝝāti mia dē ēē pōt cū nos humilitas iugit̄ vt ſ ꝓcemur īstigat

Ni. Instigat̄ oꝝō mea. ꝛ tibi sit placita. sic incēnſū in cō ſpectu tuo. p q⁹ in vet̄i lege significabat̄ offerentiū deuotio p quā sacrificia erant acceptata deo.

Cal. Nā oꝝōem sc̄am velut odorem suauissimū suscipe dominū in apoc̄. legit̄. vbi scriptū ē. Stetit angelus sup arā tēpli. hñs thuribulū aureū. a ascēdit fumus oꝝōnū de manu āgeli in ꝛspcū dei. Sequit̄ Leuatio manuū meaꝝ. ꝛ oblatio vespertina. q⁹ in lege erat acceptabilis. Vel illā oblacōem fortasse sigūt quā in fine vitē dño solet offerre religiosa deuotio. cū pmāz geimus a humili nos supplicacōe purgam⁹. sic in l°. ps̄ ē dictū. Sacrificiū deo: spūs cōtribulat⁹. Dem de pte ꝓpha ne q⁹ tale dicat q⁹ puenīē deberet ad creatū dicēs. Pone dñe custodiaꝫ oi meo. ne mē cōgreue exeant verba me

Iero. Hoc postulat ꝓphēta a. vt oē q⁹ loq̄tur ñ sit otiosum ſ sēm a dignum deo. et ostium circūstātie labijs meis.

Aug⁹ Q⁹ apiat̄ ad cōfessionem peccati a dauda tur ad excusacōez peccati. Ita erit ostiū circūstātie nō cuⁱ⁹ne. ō de dines. ꝛ nō dēdinai pmittas. cor meum ī verba malicie.

nico ꝛ ad pferendū verba malicioſe cōpositā. ad excusandas excusationes in peccatis. ꝛ vt ptinaciter defendam peccatuꝫ meum excusationibus falsis.

Cassio. Naꝫ q⁹ dicat ad excusandas excusacōes ī

pctis cōsuetudinē sīgt iputātium
q̄ qñ fuerint dēprhensi p̄mo se aliq̄
falsitate excusare no scūt: r a cuz fu
erit idē cōuicti alias excusacōes as
sumūt ne veritati aliqñ acq̄escant
imure cūda p̄teritas modo ei tpi
modo necessitati mō alijs iputan
tando qđ Au. Tu ergo trāsi ad
pecant· Au. vitupacōnez tuā
nec dicas gens tenebraz fecit qđ
ego feci ne cōputeris cuz hoibus
opantib⁹ iniq̄tatem ⁊ q̄b⁹ placet
ūquitas de facto ꝫ dic Lnō coicabo
cū electis Cass. ⁊ nō cōsentiam
eorum illis q̄ inter ma
los sunt p̄cipui tāq̄ elci q̄si duces
criminū quasi p̄nc̄pes latronuz
a caput p̄bitorum Collector
Translatio hebraica hz nō cōmu
nicabo cū delicijs eoruz· Et hoc pla
num est Cass Postulata lingue
custodia a criminū
excusacōne dāpnata sanct⁹ ꝑphā
magis eligit increpacōes iustoruz
q̄ blandimēta pecātiū ·d· Cor
ripiet me iust⁹ in mia a increpabit
me emēdari Lmagis sevult miser
cordit q̄ laudari fallacit· Vñ scp̄
tū est Meliora sunt vulnera amici q̄
voluntaria oscula inimici Aug⁹
Dumbia cor tuū ecucia cor tuuz a
tu trip sum emēdabis in mia ex q̄
pte tibi displicet iustus es Vis vide
re q̄ iustus sis hoc in te tibiipsi dis
plicet qđ a ideo ex eo qđ odisti i te
quod fecisti· cepisti in te seuerus
esse a erit deus misericors· pcat q̄a
tu nō pepcisti ꝫ dicat apl's Nemo
vm q̄ carnē suā odio habuit· Tñ
q̄d alio loco dicit Caro ocupiscit
aduersus spm̄ Cōcupiscit adulus
te tanq̄ coniūx tua· ama a castiga
donec fiat in vna formacōne i vna
concordia cuz spiritu Quādo illud
erit cū hoc corruptibile corp⁹· in
duerit incorruptelam: et mortale
hoc induerit imortalitatem

Mico Oleū aūt pctoris L⁊ blā
dimētū adulatoris Lnō
impinguet caput meū L⁊ mentē me
am retrahēdo ipsam ad pcti osēsū
Cass. Oleū enim peccatoris est
dilectō filiata vtoruū que
adulacōib⁹ a blādimētis nostras
mentes velut olei pinguedo leniter
ingrediēs rigorem veritatis emol
lit: a ad noxias cogitationes sine
amoris ostentatione perducit sic
in alio psalmo dictum est Mollie
unt sermones eius super oleum:
a ipsi sunt iacula· Qua propter il
la molta semp eligēda sunt que nō
ad dilectōne seculi trahunt: ꝫ ad
precepta nos divinitatis inuitant
Nicolaus· quoniā tales adula
tores ad decepcōnē nituntr trahere
Ideirco Adhuc a oratio mea L
sup̄ p̄tendit ad ipetrādū ne cōsē
tiaz Lin beneplacitis eorum Lim q̄b⁹
male delectantur· Trāslatio hebra
ica habet· in malis eorum· vt non
sint mihi occasio delinquendi· Se
quitur Labsorti Ldest fracti seuve
di sunt iudices petre iudices eoruz L
idest illi qui iudicant eos benefa
cere absorti sunt sicut fragile vas
allisū petre Trāslatō rōnabiliz· ab
sorti sūt iuxta petrā iudices eoruz
Aug⁹ Quid ē absorti sūt iuxta pe
trā· Petra aūt erat xp̄s· iuxta hoc

cõpassi sunt iudices eoꝝ tanq̃ iu
dicantes de moribꝫ et sententiã p
ferẽtes dixit hoc aristotiles. Ad
iunge illum petre. a absortus est.
quid est aristotiles audiãt. dicit
xp̃s. et apud inferos cõtremiscit.
dixit hoc pytagoras. dixit plato.
Adiunge illos petre. opara auto
ritatẽ illoꝝ autoritati euangelice
Cõpara inflatos crucifixo. dicaꝫ
eis. vos trãs trãs cõscripsistis in
cordibus suis. illi cruce suã in
cordibus regum. **nicola.** Audiẽt
ergo ꝙ au
diant supbi verba mea ad suaz
correctiõem quã potuerũt. si se cor
rigere. viuãt in hoc mũdo a pemi
tes discãt fiẽ crassiendo terre quã
vomere scindit. erupta est super
terrã. ꝙ erũpit sursum. sicꝫ Ossi
pata sunt omnia ossa nrã. ꝙ vtu
tes anime nostre p scissionẽ pctõ
rum. secus infernũ. ad quẽ appro
pinq̃re facit multiplicatio pctõꝝ.
Virtutis enĩ dissipatio q̃ fit p vi
tia facit appropinq̃re ad penaz ge
henne. Sequit. qꝛ ad te. Dic mi
pit versus in hebreo. qꝛ ad te dñe
oculi mei. in te speraui nõ auferas
animam meã. Dicratio precedit
cãm. Vnde sic construitur trã. Nõ
auferas ꝙ auferri non permittas
animã supple a te p culpã. qꝛ ad te
dñe oculi mei tanq̃ ad protectorem
meũ. In te speraui. Et idꝫ Custo
di me a laqueo quẽ statuerũt mi
vir diabolus a ministri eius. et a
scandalis opantium iniq̃tatẽ. Scã
datũ enĩ ẽ dem vl̃ factũ mini recũ
pretẽs occasionem ruine alteri.

Cassi. Qs p fratres crebro p
uenit mãetos. q̃ scãm re
fugiũt caritatẽ. Laquei sũt aduer
sa carnis desideria. quibꝫ mentes
humane blandis nexibꝫ illigant.
Per laqueos igit̃ a scã dicit. toti
mundi mala breuit̃ pphẽta cõple
xus est. a q̃bus se supplicat custo
diri ne p insidias eoꝝ possit illa q̃
ari. Cõsequent̃ subdit de elãs se cu
li. cum q̃bus sup̃ noluit cõicari di
cens. Cadent in rethaculo eius.
Nico Viz demonis. peccato
res. illaquecati confue
tudine peccati. singulariter ego
eoꝝ cõsortia fugiendo. donec trãse
am. exhoc **Cal.** Hoc enĩ secu
seculo. luz bti velut vi
antes trãsire dicunt. qꝛ nullis eius
delectationibꝫ occupant. Cognoui
mus kr̃i fratres q̃le sit piculũ si
loq̃mur incaute. cognouiꝫ. q̃ntuz
nos metuẽ debeamꝫ qs scãssimus
pphẽta formidat. Qñ enĩ nõ vanã
loquiũ subrepit. aut desideriuz sal
satis iducit. lingua est q̃ nostra
hit ad vitia. quã vno modo tutissi
me vincimꝫ si eã semp dñi laudibꝫ
occupemus. loquat̃ sp illud vbi ne
sciat errare. agat opꝫ aiẽ p futuruz.
et seruiat venerant̃ auctori. Tunc
enĩ ori nro custodiaz ponimꝫ si iu
git̃ dñi mandata meditemur. silet
enĩ in malo q̃ non tacet bonũ. Nec
error subripit vbi se veritas celestis
infudit. Nã si a nobꝭ cogitatio ma
la subducat̃. si actꝫ turpissimꝫ se
gregat si a maloꝝ cõsacõe diuida
mur. tũc vt pphã dicit singulares
efficimur dño nostro ꝙ xpõ quĩ ẽ

tenedict⁹ in secula seculoꝝ. Amē.

Psalm⁹ .C.xli.

Voce mea ad

Titulus. intellect⁹ ds cū esset in spelunca oō

Casti. Ad ītām ds filiꝰ posse saulem regem fugit: a cū essz in spelunca orauit. qs dñm xp̄m in corpe sig̃bat eē facturum Nā cū adhuc oēm intellect⁹ p̄mit titur: ad xp̄m p dauid sig̃tum tal cōpatio referri debere monstrat.

Glo Qui cū esset in spelunca hoc est in mūdo vel ī corpore mōli: oō eius fuit ad p̄iem

Collect Qs qꝫ iam impletuz est in saluatore nr̄o: corpus xp̄i qs est in eccl̄a viz ppls fidelis xp̄ianus in hoc ps̄ orat. vt educat de spelunca. hoc ē de carcere huiꝰ seculi et p̄ducat ad spaciosa atria patrie celestis dicens.

Voce mea ad dñm damauí. **Aug⁹** Post qꝫ dixit. voce. non frustra addit. mea. qꝫ multi damāt ad dñm voce corpis sui a nō sua. dō em in terioꝝ in quo xp̄s cepit habitaē p fidē voce sua nō strepitu labioꝝ: sz in affectu cordis damat ad dñm. vbi solus deus audit Nisi voce pulmonis a lingue dames: nō audit hō a te. Cogitatō tua damor ē ad dñz. Voce mea ad dñz dep̄cat⁹ sū

Nico Repetitio ē eiusdē sentē tie ad maiorē affect⁹ expressionē effundo cū toto corpore tu vel cū lacrimis in ospcū eius.

Aug Voce ē in corde meo. vbi tu solus deus vides oīō nem meaz. Si qñ oras. expelle tu multū a cateruā rebellātiū desideri oꝝ tuoꝝ. sit fixa cogitatō tua in eū quē adoras. daude ostium cordis ne tēptatoꝝ ingrediat. Tēptator nō cessat pulsare vt tūpat si clausum inuenerit. tūsit qꝫ in ptāte nrā est hoc ostiū claudere. Ideo dic apls Neqꝫ detis locū diabolo. Etem si ī trauerit a possidet. at tēde. qꝫ negligenter clausisti ā claudere neglexisti. Quid ē aūt claudere ostiū. hoc ostiuz duas habet valuas. s. cupiditatis a timoris. Aut cupis aliqd terrenū a hec intrat: ā times aliqd terrenū. et hec similit intrat. Timoris g a cupiditatis ianuaz claude otra diabolū: et api ad xp̄m. quō ipsas valuas apis ad xp̄m cupiendo regnū celoꝝ timendo ignem gehēne. Per cupiditatē seculi diabolus intrat: p defideriū vite eēne xp̄s intrat. Sed q̄ sit illa oō. cōsequenter exponit dicēs. tribulacōnem meā ante ipm p nūtio. & oō nem q̄ fit in tribulacōe: qꝫ plus sonat in auribꝰ dei tribulatio cōtriti cordis qꝫ ore plata deprecatio.

hugo. In deficiēdo ex me spm meum. & dū defecit in me spiritus meus vt non mihi attribuā vires meas nichil presumens de me. **Aug⁹** Sicqꝫ humilē fa ctus. nūciauí in ospectu tuo tribulacōem meā: et tu cognouisti semitas meas. Iustificā pre ceptorum dei. **Nico.** a hac q

ambulabam¶ viz in via mea¶ ab
sconderũt supbi laqueũ mi¶ viz de
mones cũ suis ministris ad pctm
me inducentes sub spe bonũ.

Aug⁹ ¶ Laquei a dextris sũt a
a sinistris. ¶ Laq̃i a dex
tris sunt psperitas seculi: laquei a
sinistris sũt aduersitas seculi Tu
in medio laqueoꝝ ingredere. a via
noli re[cedere.] **Hug** ¶ Considerabã
ad dexterã ¶ & re
spiciebã ad eterna bõ que p dexte
raz figñt ¶ et videbã ¶ oculo fidei ip
sam dexteram quã mali non vide
bant. Aug⁹. Qui em in dexterã at
tendit videt. q̃ vero in sinistrã. hoc
est in ista terrena attendit. excæca
tur. Idcoꝝ mali sinistrã amãtes.
dexterã ñ videbãt Et hoc ẽ qđ seq̃t

Glo ¶ Let nõ erat q̃ cognoscẽt
me ¶ & attenderet ad me
respicies ad illa bona que sunt in
dextera ¶ Cessit fuga a me ¶.

Aug⁹ ¶ Persecutores viz praui
hoies abscondẽrunt mi
hi laqueũ a periit fuga a me & nõ
fugi a mercenario ãt q̃ videt lupũ
venientẽ non periit fuga qz fugit
et dimittit oues. q̃ autẽ nõ fugit.
patiẽ quicq̃d potest p xpõ & nõ fu
git aio qz corpore aliqñ licet fuge
re dicente dño. Si vos psecuti fue
rint in vna ciuitate: fugite in aliã
Sequit ¶ a nõ ẽ ¶ de illis viz psequẽ
tib⁹ ¶ q̃ requrat animã meã ¶ viz ad
imitandũ mores eius ¶ Clamaui
ad tedñe ¶ i tribulacõe mea ¶ a di
xi ¶ affectu cordis ¶ tu es spes mea ¶
qz p te solus spero liberari. et tu es
etã ¶ portio mea in tra viuentiũ ¶.

Cal. ¶ Paradisus celestis ẽ tra
uiuentiũ quã soli bñ feli
citer introibunt qui in eternitate
et in securitate victuri sunt ¶ In
tende ad depcacõem meã ¶ a nece ẽ

Aug⁹ ¶ Qz humiliatus fui ni
mis ¶ & afflictus fui in
cõfessione a abiectus fũ a psecuto
ribus. Nimis humiliati sũt in hoc
seculo serui dei. Vnde paulus ait.
Spectaculum facti sum⁹ mũdo a an
gelis et hoꝝ[minibus.] **Hugo** ¶ Libera
me a psequentibꝫ ¶ tã demonib⁹ q̃p̃ ministris
suis p quos diabolus agit psecu
tionem corpis vt intus fiat ruina
cordis ¶ qz confortati sunt sup me ¶
qm̃ habũdat iniq̃tas: refrigescit
caritas multoꝝ ¶ Educe de custo
dia ¶ Translatio rõna hz. educe de
carcere ¶ animã meaz ¶ & de pssura
huius mũdi vel de corpe mortis hu
ius a quo corrũpit aia. et vtrũq̃
taz mũdus q̃p̃ corpus qđ aggrauat
animã carcer ẽ animẽ. in quo pec
cata nrã deflere debem⁹ a ipsa pœ
nitendo punire. Vñ ab hoc carcere
apl̃s cupiebat educi cuz dixit ad
rõ. vij. Infelix ego bõ. q̃s me libe
rabit de corpe mortis huius. ¶ Ad
cõfitendũ noi tuo. ¶ cõfessione lau
dis perpetue cuz sanctis tuis ¶ De
trus cãtor. qz ¶ me expectãt iusti ¶
viz sancti angeli a bñ omñs. q̃ iam
sunt cũ xpõ ¶ donec retribuas m̃ ¶
in resurrectõe gñali pmia eterna

Calli. ¶ Finitus ẽ hic quintus
ps q̃ altum⁹ ẽ psalmo
rum illoꝝ q̃ oõis titulo prenotan
tur. nec oportet ieoꝝ ẽmino relinq̃

sub breuitate opplecti. q̃tinus pre
stante dño salutarit festinem⁹ ad
orõem que nostrum est remediũ
In primis agentes illa que iussa
sunt. et labia nrã crucis impres
sione signãtes dño supplicem⁹ vt
os nostrũ abluat humana labe
pollutum. dicit em̃ ysa. Inmũda
labia ego habeo. deinde orandũ
est verbis. nõ que humana deside
ria subministrant. sed q̃ ipsa dim
tas ad remedĩũ nostre p̃uitatis i
dulsit. Oratõ ipsa vera ex humili
ex mansueto a sincero corde debet p
cedere. peccata sua sine excusatõe
cõfitens. a imit amaras lacrimas
dulcissima dñi miseratõe cõfidẽs.
terrena non expectet. sz celestia cõ
cupiscat. Sit ipsa oratio segrega
ta a desiderio corpeo a tm̃ iũcta di
uino. sit tota demq; spiritalis ha
bẽs solas lacrimas carnis. Pro
fecto ad tm̃ talemq; dñm q̃ est be
atus a solus potẽs rex regum et
dominus dñantiuz cũ omni timo
re vel dilcõe debem⁹ accedere. q̃ vni
uersas mundi partes oẽmq; cre
aturam suam cõtinet atq; replet.
sic tñ vt in seipso vbiq; sit totus.
malos nõ p̃nia sed gratie sue ꝟ
tute derelinquẽs. vt pater Aug⁹ ad
darbanũ scribens latius explica
uit. Salutariter nobis ãmonet fe
stinare sermo pphẽticus dicẽs Ve
nite adoremus⁹ a procidam⁹ coraz
domino: ploremus ante deũ et ne
oño fluctuantes a trepidi linq̃re
mur. addidit. qui fecit nos vt cum
nos ab ipso creatos esse cognosca
mus. factorem nostrũ fiducialiterz
exoremus. Crisi. sup Mat. vi Tibi
ergo est orandũ. nõ vt deum doce
as. sed inflectas: vt familiaris ef
ficiaris interpellatõis frequentia
vt humilieris oãdo. et vt pcõrũ
tuoz sepius recorderis. Porrigit
etiã orõ sanctis nõ tanq̃ p ipsos
implenda sz vt eoz pcib⁹ et meri
tis orões nre sortiant effectum a
dño nro ihesu xpõ. cui cũ p̃re spi
ritu scõ est honor a gloria in secu
la seculorum. Amen.

Psalm⁹. C. xlij.

DOmie exau

Titulus. ps̃ dd qñ per
sequebat eum filius su
us ab salon. Cassio hystoria hec.
ij Re. xvij. notis
sima ẽ. Nã absalon p̃em suum dd
cognoscit fugatũ impie pseut⁹
Que similitudo sic quidã volũt ad
oẽm porrigit xp̃ianum. q̃ peccatis
seuientib⁹ tanq̃ a filijs ꝑpris in
mũdi istius acerbitate vexat. Sz
contra hec pcta pnitudo remedia
bilis apponit: quã hic ps̃ ostinere
mõstrat. Quis em̃ ꝑpheta plurí
moz pnitẽtiũ meditatõne fuerit
exitatus. tñ q̃nto futuris laudibꝰ
vicinius reddebat. tanto opũctio
ne cordis ad pñe lanachrã ouer
titur. vt salutari suffragio opetẽ
ter absolutus. cõspectib⁹ dñi mũ
dissim⁹ appareret. Rogat ꝑpha
in psona pnitentis dicens.

DOmine exaudi

orõem meã. Nico

Jtez repetit ad maiorem deuocõis

expressionē cū subdit ⁊ Auerāb⁹ p̄ce obsecracōem meā. ⁊ audiui de mentie ⁊ in veritate tua ⁊.

Hugo ⁊ q̄ veritas est. ⁊ promisisti dicēs. Quacū q̄ hora conuersus fuerit pēn̄ia ei⁹ oīm p̄cōr⁹ nō recordabor. ⁊ exaudi ⁊ g ⁊ me in tua iusti

Cass. cia ipsi⁹ est ne cū rogāte discepter. ne ad iudiciū illuz trahat. q̄ se ꝑ pus ipse cōdēpnat. Supbos ei ad examē adducit q̄ se cō negocia putant tēre: et solus ille pbat iudiciuz euadē. q̄ recurrit ad p̄ces Hoc totū ad lacrimabilē cōfessionē ptinē nō dubiū ē. maxime cū hic p̄s ad humilitatē pēnitētiū pbat aptat⁹ ⁊ Nā vide q̄d seq̄tur

nicola. ⁊ non pumias tuo ⁊ me scōz rigorez iusticie tue q̄ ploro miam. Et ad hoc allegat fragilitatē humanā q̄ peccat dicēs ⁊ qr nō iustificabit in cōspectu tuo oīs viuēs ⁊ ⁊ nullus hō viuēs qr sic dī. pūb. xxiiij Septies in die cadit

Cass. Cum em dī. iustus. oīs viuens. hoiem figit gnalem vbi infantiuz vita excludit. q̄ originali pcō. misi aq̄ regnacōnis absoluant. obnoxij ⁊ rei sūt. Vñ a Job veracissime dicit. Nemo mūdus an te. nec ifās cuiꝰ ē vnꝰ dieī vita sup ter̄ Et i p̄s p°. ia dictū ē. Ecce em in iniq̄tatib⁹ cōceptus sū. et in pcīis excepit me mr̄ mea. Igit p traducē culpa delicti tenemur obnoxij. a cotidianis lapsib⁹ addi⁹ peccādo vt nūq̄ p nos nisi p dnā grām liberi ee possim⁹. deinde enumera tpēnitens mala q̄ patit ꝑ q̄ petit exaudiri dicēs Quia psecut⁹ ē inimic⁹ anima meā ⁊ q̄ pus titulus de absalō dicere videat. tn bñ dicit. inimic⁹ ipsonalit. vt hoc etiaz de diabolo sentia

Hug q̄ aiam pēnitētis tur. ꝑ li suis tēptacōnib⁹ psequit apte vel occulte ⁊ humiliauit ⁊ q̄ntū in se ē in tra vitaz meā ⁊ ⁊ in tremis a carnalib⁹ actionib⁹ Hoc em̄ agunt hostes vt relicta spe celestiū trena sapia⁹ Quod locauit me ⁊ ⁊ deputauit in obscuris ⁊ ⁊ in tenebris viciox ⁊ sic mortuos seculi ⁊ ⁊ et reos despatos ⁊ et anxiat⁹ ē sup me spūs me⁹ ⁊ p dolore cui⁹

Jero. Et ita in me turpe mee ⁊ batū ē cor meū ⁊ ꝑ ossa mea. qr peccaui Petr⁹ cātor. Hoc de dō ad trām pt exponi. cui⁹ spūs anxiatus fuit a cor cōturbatuz. cū a filio suo absalon p sequeret. Hoc etiā exponit de xp̄o q̄ ait Tristis ē aia mea vsq̄ ad mortē. Sequitur vox pēnitētis Imor fui dierū

nico. ⁊ dierū noe in q̄ antiq̄x ⁊ bus mūdū sub meristi diluuio ꝑ pcō luxurie. p pter qd valde timeo pumcōem p pcīis meis Vñ Meditat⁹ sū in oībus opib⁹ tuis ⁊ in q̄bus sp ocurrit iustica a. in f cās manuū tuax ⁊ meditabar ⁊ Repetio ē eiusdez sñie ad maiorē exp̄ssionē. Et qr diuina iustica ē formidanda Jdeo subdit ⁊ expādi manꝰ meas ad te ⁊ oās huiliē p mea

Cassi Sequitur cōpatio i

qua oñdit fic aiam ſuaz deſiderare deū quẽadmodū ſolet ficca ⁊ co pioſas pluuias ſitire dicens ⁊aia mea ſic̃ terra ſine aq̃ ⁊ſic ſupple ad hꝛet ⁊tibi ⁊ſitiens te. Tale ẽ illud xli. pſ̃ imitiuz. Sic̃ ceruus deſiderat ad fõtes aq̃ꝝ;ita deſiderat aia ad te dꝰ. Intuẽ q dicit. tibi. a nõ alte ri ne iſtud deſideriũ mal' voluptati bus appli Nico. Et qꝛ te ſitio etur ⁊ Velociter exaudi me dñe ⁊et ſubdit rõ ⁊deſec̃ ſpũs meꝰ ⁊ſ. deuocõnis ex feruore tribulacõis et temptacõis. Et ideo Nõ auertas faciẽ tuã a me ⁊tan q̃ offenſus otra me ꝑpẽ pcã mea q̃ humlit̃ deploro Et ſi qs̃ abſit aũtas eã a me denegãdo m̃ miam tuã tuc ⁊ſil'is ero deſcẽdentib' m la cum ⁊ſ. ge Caſſi. Vbi ipſi ẽt henne. na pena mer gendi fũt. Petit g̃ ne ſupbis ſil'is fiat q̃ pcã ſua humili ſatiſfactõe nõ deplorãt ⁊Audiam fac m̃ ma ne miam tuã ⁊vt audiã qs̃ m euã gelio dicturz ẽ. Sfili bimiſſa fũt tibi pcã tua. Mane. tps vẽie figt qñ poſt noctez pcõy culpa laxatur.

Caſſio Et addit ⁊qa m te ſpe rauı ⁊et nõ m virtute humana. qꝛ nõ ſufficit ſolũ ſpare m eo niſi bonũ op'agat. Idõ ſub dit ⁊Notã fac m̃ viaz ⁊viz ſalutis ⁊m q̃ ambulẽ ⁊itinẽ recto ad pfiã ⁊qꝛ ad te leuaui aiam meã ⁊de au xilio tuo ſperãdo ⁊Eripe me de im micis meis ⁊viſibl'ib' et inviſi bil'ib' q̃ nos otinuis tẽptationib' et iſidijs expugnaẽ conaũt ⁊dñe ad te cõfugi ⁊ſicut ad meuz ꝓtectorẽ

Caſſi. Docẽ li ſoli faciũt qui ei' inſſtiombꝰ obſequũ tur. Ad az poſt q̃ ei mo dies fuit dñm refugit. et ideo ℔ otrario mõ religioſe mentis declarat̃ m dicĩ. qm̃ fugiſſe ſe dicit ad dominum.

hugo. ⁊Doce me facere volũ tatẽ tuã ⁊vt ẽlinquẽs volũtatẽ meã. facia; tuã ⁊qꝛ deus meus ⁊ſi Caſſio. da petico cõ es tu ⁊ Caſſio. petẽs rõ a de mẽti dño ido poſtulare bñficũ eo q ipſe dñs eſt ſuppliciatus

nico Cõſequenẽ ponit̃ peticio mis exaudicio cũ dicitur ⁊ſpũs tuus bonꝰ deducet me ĩ terrã rectã ⁊ſ. vuentiuz in q̃ michil ẽ obliquũ vbi recti ãbulant cũ dño et magn̄ exultacõe gaudebũt ⁊ꝑpt nomẽ tuũ dñe ⁊vt rẽ nois tui im pleas qs̃ ẽ ilbs ⁊viuificabis me ⁊ vita gloríe ⁊m eq̃tate tua ⁊et non me a. Caſſi. penitẽs em dicit ſe viuificãduz nõ ꝑpis factis ſed ex noie dñi xpi. cui ẽ re uera ſaluare fidẽt̃ poſtulantes. ſaz q̃ntis oia g̃tis donet. iuſtice tũ ipſiꝰ ẽ ſupplicãtes viuificare qs̃ ſpũs m mũdus crudelit̃ decreuit petere a mu adere. Seq̃t̃ ⁊Educes de tribulacõe aiaz meã ⁊. Educunt̃ aie ſce de tribulacõe tãq̃ de carceri bus qñ ceſſa venia de iſto ſe culo ꝑcipiunt̃ exire. Hic ei affligunt̃ de uoti. cruciant̃ iuſti ſ defectꝰ lucis iſtiꝰ ſcis ẽ m̃nus laboris. Idõ da mat apls. Cupio diſſoluí a cẽ cũ xpõ ⁊et m mia tua diſpdes oẽs m̃ micos meos ⁊Ipſi ei m mia diſper duntur qꝛ cõpunctionis ſtudio a

scelerat̃is cogitac̃onib⁹ abstrahũ
tur. qđ ad illos ptinẽ nõ dubiũ ẽ
q̃ penas debitas p remedia suppli
cac̃ois euadũt. Addidit q̃ et p
des oms q̃ tribulãt aiam meam
viz dyabolũ cũ suis ministris q̃ in
sua obstinac̃one mœrunt. Et q̃re tri
bulãt aiam meã. qm̃ ego seruus
tuus sũ. Nec̃ ẽ em istos in iudic̃o
perire q̃ tales aios p bant assumẽ.
vt innocẽtes viros io̅ psequãtur
q̃ dei famulos eẽ noscunt. Finita
est q̃dẽ afflictio supplicantiũ. et feli
ciuz cursus ille lacrimaz. Dñs iste
septi⁹ẽ pmaliũ psalmoz q̃ io̅ sũt
sept̃ vt eodẽ numero q̃ peccamus
eodẽ a pcã dituam⁹. Sic̃ i ebdoma
da peccam⁹ q̃ mũdi istius tpis du
ctus curritita a in eodẽ numero re
mediabilis pñe munere saluare
mur. In q̃b⁹ psalmi talis ẽ forma
q̃ a lacrimis incipiẽt a in gaudio
finis ẽ. ne q̃s desperia desperet desi
derabiles hñ ps̃ oratores sũt scissi
mi a celestes patroni q̃ nexib⁹ pec
catoz implicatis. salutis iter api
unt cũ ipsi figillati delicta nia nos
flere omoneãt a ad spẽ gaudio
rum dñi pmissione pducant. Qua
p̃ter osideremꝰ hũam generis pe
nitẽtie remedũ salutarẽ. flentium
cõsolac̃oem. semẽ feliciuz gaudio
rum q̃ singulis quibusq̃ spem cer
tissimã tribuit. et supne donũ gr̃e
supplicantibus in cõi concedit.

Hugo Agere ei pmaz valde
tibi ẽ securũ. ne peas
q̃ primo fructuosum vt ipm edifi
ces. ãgelis gaudiosũ vt societatez
eoz multiplices. et deo gloriosuz
vt p tũ opa tua ipm glorifices q̃
est bñdictus in. ſ. ſeculoz. Amen.

Psalmꝰ. cxliij.

Benedictꝰ dñs Titulus. ps̃
dñs ad goliã. **nico.**

Secꝰ Jeronimũ dñs fecit hũc psal
mũ pugnãs contra goliã gethẽu de
quo habet̃ i reg. xvij. Vũ iuxt̃ hrãm
sciẽdũ q̃ Augꝰ dicit de pugna dñi
et golie q̃ dñs accepit hãc pugnã
ex instinctu spũs sci a revelac̃one
pũa a q̃ dñs p eius victoriã vole
bat philisteos debellare. p̃t qđ
dñs dicit golie i reg. xvij. Tu venis
ad me cũ gladio a hasta a clipeo
ego ãt venio ad te in noie dñi. Et
subdit. Et dabit te dñs in manu
mea a precidã te a auferam caput
tuũ a te et dabo cadavera castro
ruz philistei hodie volatilib⁹ celi a
bestijs tre. vt sciat ois tra q̃ ego
dñs deꝰ israhel. Et q̃ hec oia in
figũra contingebat illis. Moraliter
iste ps̃ põt exponi de bello viri iu
sti contra dyabolũ p goliã significa
tũ. q̃ vir iustus post infectionem
golie et post temptac̃ones diaboli
supa **Cassi** victor hostis seuis
tas. **simi.** a superatoz
magnoz vicioruz post triũphum
pactũ nulla se p̃ prie p̃sumptionis
elac̃one iactat. ꝫ dñi virtutib⁹ totũ
applicãs laudes eius deuota exul
tac̃one cõcelebrat dicens.

Benedictus dñi **Cassio**
nus deus meꝰ. Circa qđ sciendũ q̃ sicut in bello

corpali aliqñ pugnaꝫ de ꝓpe. L. manu ad manū. aliqñ de longe. vt sagitando vel funda lapides iaciendo. a tunc bellās vtiꝫ digitis. sic in bello spūali fit. Iaz bellator de ꝓpe pugnat p manu. qñ pugnat contra actus peccati viz formicacōnis. adulterii. auaricie ceterorūqꝫ vitiorum. et sic dī. Lq̄ docet manꝰ meas ad prelīū. Tūc enī vir iustꝰ bene doctus a deo dī qñ in eius adiutorio sic oportune oīa fecit vt de side ratę victorie cōsequaꝫ effectū. Ali qñ pugnaꝫ de longe viz digitis p salutaria cōsilia cōtra formicacōmis vel adulterij occasionez vt est aspectus impudicus. Vñ subdit Let digitos meos ad bellum.

Aug⁹ de quo bello dicit apls nō est nob colluctatio aduersus carnē a sanguinē: sed aduersus principes a ptātes a rectores mūdi tenebraꝝ harū. Habet vnusquisqꝫ in se aliqđ bellū de quo ait apls. Caro cōcupiscit aduersum spm: spūs āt aduersus carnē Manifesta mq̄t sunt opa carnis. que sunt formicatio immundicia. ydolorū seruitus. auaricia aḡ. que predico vobis sic̄ prediximus. qm̄ q̄ talia agunt. regnū dei nō cōsequuntur. Igit̄ qui ad seruitutē dei accedunt certū est p bellū contra dyabolū capiūt. Ergo discere debent a celesti mgro qualit̄ resistere possint aduersario. scire oportet p blā de luxuria pcutit. p aspe ipacia occidit. p laboriose auaricia accēdit. p tumide superbia extinguit q vicia cōtrarijs virtutib⁹ pimunit bonis ac alijs dei seruis erudit⁹ p dīm in preliandi periculo constitutus dicat quod sequitur.

nico Misericordia mea. in bñficijs mīs oferendis. Let refugiū meū. in periculis p te euitādis. susceptor me⁹. ne cadaz. Let liberator meus. in periculis occurrentibus. protector me⁹. cōtra dyabolī insultus. a in ipso sperauī. de victoria obtinēda. Lq̄ subdis populū meuz sub me. Dois ꝓpls dicā pūt animi motus. qui subduntur sibi qñ obediunt rationi

Aug⁹ Quid iustiꝰ q̄d pulchrius. p q minor seruiat maiori: vt caro spiritui. e Tu seruici q te fec̄: vt tibi seruiat qđ factuz est p te

Cass. Consequenter iste q̄ tres motibus dīnaꝫ post tot virtutū insignia tanta grā dōm ꝓtectus nō solum se fatet exiguū a humilē. sed vt etiaz humanū genus dīnis bñficijs p se mōstraret indignuz dicit. Omne qđ est hō. Hoc sub inrogacōe et respectu pnunciādū ē Ac si dicat. Hō est q̄i puluis q̄ flāte vento transfert. q̄i limꝰ in terrā liq̄dā resolutꝰ qui habere nō pt firmitatē. Quid p magni ē hō Lq̄ in notuisti ei. vel in notitia eius venisti Quale ē enī vt ille celi terreq̄ fabricator p assumpti corpis vnitatē vs ad hoīm notitiā dignatus fuerit venire: et rectis fidē sue notuerit inestimabile dīnitatis archanū. Sili mō intrerogandū ē. Lā filiꝰ hois. idē tñ dicat Lq̄ reputas eū. e. vtiq̄ inter oues tuas numero p̄destinatoꝝ. in illa

ihrl'm btā vbi' sp iusti de dñi ois
placõe gaudebũt. deinde exponit
diffinitie qđ breuit interrogauit.
qđ ē hõ. dicẽs Homo vanitati sil'is
facto ẽ. et tñ nõ ē tal' plasmatus
Adā ei qñ creato ẽ. vtrax. simplex.
purus ac imõrtalis fuit qr nõ potuit
mori si voluisset: ß postq̃ fria sug
gerente precauit facto ẽ vanitati si
milis. qñ mutabil' et mõrtalis effe
ctus. Vanuz illud dicit qđ de sb a
sua cadens in auras tenues euane
scit vt fumꝰ a vmbra. Cuiꝰ rei ipse
cõpacõem dedit dicẽs. dies ei sic
vmbra p̃tereũt. qr sic vmbra non
hz firmitatẽ manẽdi: sic nec hõ

Iero. qr p momenta mutat: a
dum nescit morit. Ego se
nex. ẽ cordor infantulus qđ fueri.
qđ fecerim. quõ luserim. quõ hue il
luc q̃ discurrerim. et duz nescio se
nex fiz. et video me in imo põdere
pregra

Cal. dem̃de in aptz p
uatum. cũpens ꝑplectiam
de incarnacõe dñi xp̃i hoc qđ bre
uiter dixit. mnotuisti ei. paulo la
tius apiens ait. O ñe idma celos
tuos. ℣ maiestatẽ tuã. et. descẽde.
venied in carne. Indmacõ em̃ ce
lor fuit qñ ad hoiem liberandum
honorabilis filius noũ descẽdit. tã
ge. p grãz tuã. mõtes. ℣ fulgos
seculi dyabolica imq̃tate tumidos
et fumigabũt. ℣ lacrimas pñe
emittet. Fumigauerũt enim dñi ire
bris fuspiriis. otnuisq̃ gemitibꝰ
sua pcta deplorauerũt. Et vt hoc fi
at Petrus cantor. Fulgura. ℣
chorusca vel datifica. chorusca tio
nes. ℣ fac miracula. a dissipabis
eos. ab eoꝝ errore. Emitte. p apo
stolos tuos a p̃dicatores. sagittas
tuas. ℣ verba sacre scripture qui
bus cordia eoꝝ pungant. et con
turbabis eos. ad pnitentiam.

Cass. Hec dicta sunt quemad
modum dyabolica turba
in aduentu dñi fuerit supata.

Col. Cõsequenter vero vir iust
in piculo ẽptationũ con
stitutus ad dñm erat dicẽs. mit
te manum tuam de alto.

Nico. ℣ potentiã tuã de excel
so. eripe me. a libera me
de aq̃s multis. ℣ a ẽptationibus
demonũ ipetuosis. et de manu fili
orũ alienoꝝ. ℣ demonũ q̃ sũt filij
dei p creacõem: ß alieni sũt ab eo
p rebellionẽ. Quoꝝ os locutũ ẽ va
nitatẽ. s. vanũ amorẽ. dextre noꝝ mũ
dam hoib' suggerendo. a dextra
eoꝝ dextera imq̃tatis. qr ad mũdi
vanitatẽ ipellũt hoies multis mo
dis. Et qñ ex tali beneficõ debetur
laus deo. Jõ subdit. Deus cãticũ
nouũ. in recognicõe noui bñficij
cãtabo tibi. cũ liberatus fuero de
piculis temptationuz dyaboli. in
psalterio decacordo psallam tibi.
laudando te in obseruacõe decalo
gi. Qui das salutem regib' ℣
hoibus cũ adiutorio dei bene se re
gentibꝰ. q̃ redemisti dñe seruũ tuũ.
de saulis psecucõe. de gladio mali
gno eripe me. ℣ de manu ignis
tempta

Cassi. Malignꝰ ẽ gla
tione.

Cass. dñus dyaboli t
quia diuidit a bonis. Benignꝰ ẽ at
gladius domini. quo
niam sepat a malis.

Nico.

Cõsequenter ponitur liberatio ab hoibus malis qui sũt instrumẽta demonũ. cum dr Et erue me de manu filioꝝ alienorum ⁊ hoim malorꝝ q̃ sunt filij dei ab eius ymaginem creati. sed ab eo p̃ peccatũ alienl quoꝝ os locutũ est vanitatem ⁊ mendaciũ ad bonoꝝ decep̃tem l et dextera eoꝝ dextera iniq̃tatis ⁊ q̃ manꝰ eoꝝ semp̃ ẽ extẽsa ad opandum iniquitatẽ. Et q̃ frequenter iniq̃ p̃sperant in vita p̃senti Jõ subdit Petrus cãtor l Quorum filij sic nouelle plantaciones ⁊ plebria fortes l a iuuẽtute sua ⁊ in quo notat̃ p̃speritas i prole tã masculina q̃ fœia. Vñ adhuc subditur l Filie eoꝝ cõposite l vt arte iuuent spẽm l circũornate vt similitudo templi ⁊ curiose sũt ornate sicut ymagines depicte i tẽplis Horrẽptuaria ⁊ q̃ cellaria vulgus appellat l eoꝝ plena ⁊ imo oleo et frumento l eructãtia ⁊ supereffundentia l ex hoc in illud ⁊ in quo tangit̃ p̃speritas in terrenas cẽtibꝰ. et postea in animalibꝰ. cui subdit l Oues eoꝝ fetose ⁊ fetibꝰ plene. hoc ẽ agmis habũdãtes l in egressibus suis ⁊ q̃ exeunt de ouili l boues eoꝝ crasse ⁊ q̃ etiã p̃ vacas ponuntur l Non ẽ ruina macerie ⁊ clausuẽ murorꝝ factorꝝ sine cemẽto. que claudit vineas vl ortos. in quo notat̃ tanta eorũ felicitas q̃ ipsa maceries non ruit. q̃uis sit sine cemẽto. Vñ addit l Neq̃ transitus ⁊ aduersariorũ l neq̃ clamor ⁊ alicuius aduersitatis vel tẽpestatis l in plateis eoꝝ l Ne somp̃nꝰ eorum importuna loquacitate cũpatur. sed silentiũ sit cui volũt q̃escere Jdẽ. Cassiod. l Beatũ dixerũt populum cui hec sũt ⁊ s. supiora q̃ dicta sunt. mũdi diuicias p̃ferũt. celestia regna cõtẽnũt. bũtuci mentem putantes aut oues fetosas aspicere. aut boues crassissimos possidere

Nicola Dũc & ꝑ̃ dicũt hoies mũdani felicem: licet miser sit miseria peccati

Augꝰ Sed nõne debent iusti hãc felicitatẽ ẽ treñam diffugere. ⁊ Nõne erat domꝰ abrahe habundãs auro. argẽto. familia. pecoribꝰ et filijs. ⁊ Nõne iacob sanctꝰ patriarcha fugiẽs a facie fratris sui esau in mesopotamiã. seruiẽs ditatus. regressus ẽ cum tanta habũdãtia peccoꝝ atq̃ filiorum. ⁊ Felicitatis plane ẽ talia possidere: sed hec felicitas est sinistra. tpalis. corruptibilis a mõtis ⁊ Novt illam fugias. & ne illam putes dexterã esse ⁊ ne tpalia tibi ponas eternis in desiderio a amore cordis tui. sicut fecẽ populus cui hec sunt. quem mundani homines beatum dixerunt. ⁊ Non ergo eos arguo quia filij eorum velut nouelle plantationes constabiliti sunt a iuuentute sua. nec quia filie eorum ornate sunt sic similitudo templi. nec quia cetera habundantia et pax terrena adhereret eis. Sed q̃ re arguo. ⁊ quia id quod sinistrum ẽ debuit i dextero poni. Quibꝰ ei im dextrã poni debuerat. ⁊ deum. et mitatẽ. annos dei nõ deficientes. Et q̃ diuicijs affluentibus cor appo

fuerat siniſtrã p dexterã habuerẽt
qs filij alieni vaniloq; btõs dixerẽt

Caſſ. Audiam⁹ nunc qd dicat de turba fidelium. Beatus
ppl's cuius dñs de⁹ eius. vq; ſeruiunt dño fidelit & deuote ſmã etſi nõ
ſeruũ ei⁹ integrũ dicamur pbabili
nos uerſacõe tracta⁹. Ille em̃ dñs
nr veracit nũcupat. Sic paucis ⁊
bis bũ ppli diffimicio pleniſſima
⁊ tute opleta ẽ. Triũphalis q̃dez
ps audit⁹ ẽ in q victoria ppli xpiani
i deſcripta ẽ q; immiai ſuũ dyabolũ xpi auxilio noſcat ſupaſſe. Illũ
q̃ magnope cõtuendũ ẽ q p tot
pſalmoũ longiſſimã ſeriẽ h mũ
danay rex q̃ſi q̃dã terminũ videt
appoſitus. Neq; em̃ poſt hunc ali
q̃d aut de ecclẽ pſecutoribus aut de
amarit̃udie ſeculi aũ de paſſionibus
martyrũ aũ de tribulacõe pẽitentiũ
aũ de lamentacõe fidelium aut de anti
xpi abhominãda elacõe narrat
ſed reliq̃ ſeptẽ ps̃ ſequẽtes in ma
gnũ miſteriũ dñis p̃conijs aptari celeſti leticia vident eſſe pleniſſimi. Nũc repulſis nubibus pcellarum ſe
remis mẽtibus accedam⁹ ad laudes
dñi nr̃i ihu xpi cui cũ p̃re ⁊ ſpũ ſcõ
ẽ honor ⁊ gla in ſcla ſcloz. Amẽ.

Pſalm⁹. C.xliiij.

Exaltabo te

Titulus. laudatio ipſi ds.

Caſſ. Hic dauid xp̃m figure nõ dubiũ ẽ.
cui debet infinita laudacõ. Sz illud
diligenter arbitror pſcrutandum
est hic titulus ſingulariter ꝺtinet at. laudatio ipſi ds cũ in omnibus
ps̃ ei⁹ gloria predicet. Sed hic
diſtinctio datur poſita eſt q; ꝺpletis omnibus quibus humana ignorantia fuerat inſtruẽda. nũc ad ſolam dñi precipit vacare precomia ⁊
laudes q; in his ſeptẽ ps̃ ſequentibus explicãtur. Propheta & ſeptiformi ſpũ plenus laudẽ dño in pſona eccle premittit dicẽs

Exaltabo te. Nico ⁊ quãtũ cũq; potero laudabo te ihesu xpe q; es. de⁹ me⁹. creator oim. ex. p oim gubernacõez
et benedicã. benedictõe actionis
grãy ⁊ laudis. noi tuo. in q; ſalvatus ſum. in ſeculũ. hic in pñti. et
in ſeculum **Caſſ.** ⁊ in eternuz vt
ſeculi. q; hic feliciter
incipit perpetua iocũditate fruet.

Aug⁹ Si mõ pure incipis laudare. eternũ laudaturus es. Qui laudare nõ vult in trã
ſitu huius ſeculi: obmutescet cuz venerit in ſeculũ ſeculi. Et ne q̃s aliter
intelligeret qd ait. benedicaz noi
tuo in ſeculũ. et q̃reret aliud ſeculũ q; laudaret. Ideo ſecut⁹ expoſuit. Per ſingulos dies benedicã tibi. exalta & wocem et benedic deũ
tuum p ſingulos dies vt cuz finiti
fuerint ſinguli iſti dies a venerit
vnus dies. ex laudibus eas in laudem ſicut ex virtutibus in virtutẽ
Quz ſi forte illuxit triſtis dies ſic ẽ
habundãtia ſcãdaloz ⁊ multiplicatio tẽptationum. ſi tunc deſinis
laudare creatorẽ tuũ. mentitus es
dicendo p ſingulos dies bñdicã ti

bi. Si ãt nõ dẽsimis q̃ús tibi vide
tur in trísti die. male erít tibi. tñ i
deo tuo. bñ dicit. g̃ qđ seq̃t. a lau
dabo nomen tuũ in seculũ: et in se
culum Nico. Hic enim p fin
seculi. Jgulos dies ẽci
pio bñficia tua. ita a singulis die
bus nomẽ tuũ laudabo. Et mẽito
Quia magnꝰ dñs magnitudie
virtutis a sapie. et ideo ẽ laudа
bilis nimis. ⁊ plus q̃ possit a crea
tua laudari. Vñ eccle. xliij. Bñdi
cẽtes dñm. laudate illũ q̃ntũ pote
stis. Maior ẽ enim omni laude. a
magnitudis eiꝰ non est finis. qꝝ
ptãs eius nõ est determinata ad ali
quẽ certũ effectũ. ꝫ omni facto pt
semp maior facẽ. Quia g̃ magni
tudinis eiꝰ nõ ẽ finis sine fine lau
dãdus ẽ. seq̃tur alio⁊ excitacõ ad
laudãdũ dñm cũ dr. Generacõ a
gñatio laudabit opa tua. ⁊ poẽs
tuas pñtes a futuri laudẽt te. i tu
is opibus nature a gẽe. qꝝ sũt eis
materia laudis. Et ponẽ ꝟ futuri
indicatiꝰ p optatio scõm hebraicũ
modũ cũ dr. laudabit. ⁊ laudet et
sic in sequentibꝰ exponat. Et potẽ
tiã tuã pnũciabũt. q̃ a te facta sũt
vel a te ptegunt. Magnificentiã
glorie scãtatis tue loquent. ⁊ glo
riose scãtatis tue. et mirabilia tua
narrabunt. alios ad tuã laudẽ in
ducẽdo. Et virtutẽ terribiliũ tu
orum dicẽt. de impio⁊ punicõne
Augꝰ Nõ em̃ pdicabũt reg
nũ tuũ meternũ. a tacẽ
bunt in ignẽ eternũ. laus em̃ dei
in via te ostituẽs oĩdere tibi debꝫ
qđ diligas. a qđ timeas. q̃d appe
tas. q̃đ fugias. q̃đ eglias. et quid
reñcias. Tps elcõis nũc ẽ: et tps
accepcõis postea ⁊emit. Seq̃tur.
Jero Et magnitudinẽ tuam
narrabunt. quõ a te in
sti eruunt apiculis Memoria⁊ ha
bundãtie suauitatis tue. qua eos
fouere di
gnatis. nicol. In beneficijs
creacõis. recre
acõis. gubernacõis. a gloificacõis
Augꝰ Vñ apls ait. Ipsius
sumꝰ figmentũ creati
in xpõ ihesu in opibus bonis vt in
illis ambulemus Ista ẽ suauitas
habundans memorie ipsiꝰ circa
nos: hãc eructabũt pdicatorẽs eiꝰ
nico Vñ p hoc figt pdicatio
nez. precedere debere ex cor
de deuoto. Et iustitia tua exulta
bũt. q̃ impijs vlciscẽris Vñ in ps̃
lviij. dr. Letabit iustus cũ viderit
vindictã. Miserator. in actu. et
misericors dñs. in natura relaxã
do pctã. patiẽs. non stati pctõres
punies ꝫ ad pniam eos expectãdo
et multũ misericors. penas pctõ
rib9 debitas minuẽdo. Vauis
dñs vniũsis. q̃a oibus creaturis
dat eẽ qđ ẽ dilectissimũ oibus
scõm se. licet aliqñ rõe mali adũ
cti efficiat aliq̃bus tedioſũ vt ifir
mis. incarceratis a filibus. a cũ
hoc aliq̃bꝰ dat viuẽ vt vegetabili
bus viz herbis a arboribꝰ. a vltra
hoc sentire vt aialibꝰ. a vltra põdcã
intelligere vt hoibꝰ. a angel. a his
oibus dat inclinacõem ad bonum
scm natuẽ sue modũ. a miseacões
eiꝰ sup oĩa opa eiꝰ. Inde est q̃ so
lez suũ oriri facit sup bonos a malos

et pluit sup̄ iustos a iniustos. Diffusio eī bonitatis sue se extendit ad oēm creaturā mobilē p̄dictis.

Aug Quō dic miseracōes ei⁹ sup̄ oīa opa ei⁹. Cū eī dicit. Ite in ignē eternū q̄ paratus ē diabolo a angelis ei⁹. Bn̄ miserationes ei⁹ sup̄ omnia opa ei⁹. Miseratio ei⁹ reddita ē opibus ei⁹. Seueritas ei⁹ nō est in opa sua. sed in opa tua. Fecit te bonū: a vicio tuo factus es malus. Demitte si tollas opa tua. a nō in te remaneat nisi opus ei⁹. nō te dimitteret miseracō ei⁹. Si aūt nō dimittis opa tua erit seueritas ei⁹ in opa tua a in opa eius.

Nico Demde inuitat gñaliter oīs creatura ad dei laudem cū dī. Confitemini tibi dñe. ꝓfessione laudis. oīa opa tua. q̄a te creata sūt. Oīa creata habētia intellectū ꝓpe deū laudare pñt. et cetera creatuē carentes intellectu. laudāt deū large in q̄ntū in eis relucet bonitas creacōis: a sūt in tribulacōibus materia diuine laudis.

Aug⁹ Nōne cōsiderata vniuersa pulchritudine mundi huius. tanq̄ vna voce tibi spēs ipsa rīdet. Nō me ego feci. sed dic⁹ Vox q̄dā est mute tre spēs. fecunditas tre q̄ sūt materia laudis dei a quo hec oīa p̄cedūt. Iumēta ligna saxa. ligna frena vel his filia oīa laudāt deū opa dñi cū p rōnales creaturas valde bō predicanē. Sequnē. a scī tui bñdicāt tibi. q̄ per te iustificati sunt. **nico** Gloriaz regni tui dicēt. a predicabūt gl'am regni celestis oībus vt ab oīb⁹ sideret. hec fecerūt apli alīq̄ discipuli p orbē dispersi. a potentiā tuā loquent. a ondet p miracula doctrinā euāgelicā cōfirmatā. Et notā faciant filiis hoim potentiam tuaz. **Cassi.** potētia xpi nota facta est qñ apli diuersa miracula in ei⁹ noie fecerūt. Et etiā notā faciant gloriā magnificētie regni tui.

nico Gloria ē data noticia cū laude. in regno āt celesti de q̄ hic ē sermo ē data dei visio a iugis laudatio. Jō regnum dei dī glorioſū a etiā eternuz ꝓpe q̄s subdit. Regnum tuum regnū oīm seculoz. Vñ dī. luce a. Et regni eius nō ē finis. Et dñatio tua in omni gñacōe a gñacōem. Petrus cā tra. dñatur dñs in pñti in scīs per gratiā suā. quā daturus ē eis. Vñ subdit. Fidelis dñs in omnib⁹ verbis **nico** implēs q̄s promisit suis. Et fact⁹ in oibus opib⁹ suis. ordinans tpa ad declaracōem sue sanctitatis de q̄bus sb̄dit. Alleuat dñs oīs q̄ corruūt. q̄a corruētes in culpā sp paratus ē releuare q̄ntū ē in se licet aliq̄ renuncient fm q̄ dicit p̄b⁹. Extēdi manū meā a nō eat q̄ aspiceret. Et ex hoc sequit q̄ paratus ē releuare a pena gehēne q̄ p culpa mōli debet. Alleuat ergo corruentes quando eorum q̄ delinquunt pcā relaxat: atq̄ a potestate diaboli absolūit **Irroni** Et erigit omnes elisos. quos corporee voluptatis precipitauit stimulus in pctm: hos sua gra erigit si pe-

tētiā agāt. Et ꝓpt̄ hoc ⁊ Oculi oim ⁊ nicol ⁊ s. bono tū ⁊ m te sperāt dñe ⁊ spe formata caita te ⁊ a tu das escā illoꝝ ⁊ s. eucharistie ⁊ in tpe opportuno ⁊ qđ ē tps ḡtie. Vl̄ pōt hic versus intelligi generaliter de omī creatura aiata. sensibili aīa. cuiusmodi ē hō a aīal brutū ꝓpter hoiem factuz. Vñ dicit. Oculi oim in te sperant dñe. qr a deo expectāt pmissionē victu alium nō solū hoies ꝫ etiā bestie et aues sm qd dī Mat. vi. Cōsiderate volatilia celi etc. et subdit. a pater meus celestis pascit ea ⁊ et tu das escam illoꝝ in tpe opportuno ⁊. Aliqua enī animalia sunt q̄ scdm cōditionem nature sue p magnum tpis spaciū non comedūt. ꝫ nutrimento prius accepto viuūt sicut pīscīdes nō comedunt i hyeme sed viuūt de nutrimento accepto in estate vt dicit omentator alber tus sup scdm de anima. a de pluribus aliis ponit ibi exēpla ⁊ Tue ris tu manū tuam ⁊ ⁊ largitatē tuam p bonitatis tue diffusione; ⁊ et imples omne animal bñdictōe ⁊ conuenienti refōe ⁊ iustus dominus in omnibus vīs suis ⁊

Cassio. Vie dñi sunt dispositiones atq; voluntates eius q̄s fuerē intelligimus semp iustas esse sentim⁹. Naz cum nos verberat infirmitatibus aut aliis molestiis. equitatē facit qr pctis digna restituit. et ideo dū nob⁹ petim⁹ parci prius ei⁹ iustitiā cōfitemur et sic ab ipso expectam⁹ munera pietatis ⁊ a sanct⁹ in omīb⁹ opibus suis ⁊ Ses a pīū sīgt a patiente. ac bonoꝝ oim largitorem qm̄ quicq̄d ab illo efficit virtutū laude cōplet ⁊ Prope ē dñs omnibus inuocātibus eū. de q̄b us hoc dicit. cōsequent declarat cū subdit. Petrus cātor ⁊ omnib⁹ q̄ inuocāt eū in veritate ⁊ hoc est in vero corde et p eternis bonis Qui deum ꝓpter lucrū inuocat: nō deum sed lucrū ad se vocat. Cassi. Solus veraciter inuocat: q̄squis ab eo petit que ipse magis postulanda constituit. nico Nā inuocātes eū pie ⁊ de pertinentibus ad salutē et p se a perseueranter: semp audiuntur tpe debito ab alio. Ideo subdit ⁊ Q Olūtatē timentiū se ⁊ timore filiali qui est annexus caritati ⁊ faciet ⁊ qr tales supponūt voluntatē suā dñe voluntati. Et sic dīna voluntas impleē ita a Aug⁹ Certe si ideo times deū vt tu facias voluntatē ipsi⁹. ecce a ipse quod tāmō ministrat ⁊ faciēs voluntatē tuā ⁊ et deprecatōnem eorum exaudiet ⁊.

Ni. Si tñ ipsa deprecatio sit pia ⁊ p sea pseuerās vt dictuz ē ⁊ et saluos faciet eos ⁊ im pñti.

Jero. dū eos eruit ab instigatione dyaboli. vel ab ardore peccati etiā saluos faciet eos in futuro saltua. Nico Q Vsto dit dñs ōnes diligētes se ⁊ a malo mō⁹ ⁊ culpe. sic amicos carissimos in cuita te celesti collocādos ⁊ a omnes peccatores ⁊ de ce den Aug tes imōli pcō. Aut vem am pūse

sibi p̄mittentes: et ex ipsa p̄missi
one a peccatis & impietate nō rece
dentes [disp dat] pena gehenne q̄n
hijs qui a sinistris erūt dicet. Ite
maledicti in ignem eternum.

Nico. De mde p̄heta ex p̄bcis
teneficijs cōcludit deū
ab omnib⁹ esse laudandū a illud
incipit a seipso dicēs [L]Laudatio
nem dñi loquet os meum [Et ad
hoc alios inuitat dicens [L]et bñdi
cat oīs caro [V]oīs hō qui frequē
ter in scriptura caro nominat fm
q̄ dī sup̄ ps̄ lxxviij. Et recordatus
est. qa caro sunt. Et genes. vi. Nō
p̄manebit spūs meus in hoīe: qa
caro ē [L]noī sancto eius [L]s. xp̄i a q̄
oīs sanctitas derivat [L]in seculū [V]
in p̄ntī vita [L]et in seculis seculi [V]
eternaliē. Vbicūq; em̄ fit talis re
plicatio huiꝰ dcōis seculū. eternitas
designat. saltem a pte post fm do
ctores hebre
Cassio Audiuiꝰ
eum. i vno ps̄
breuiter oplexa que in scripturis
sanctis late diffusa sūt. Vbi em̄
nō legit aut opus ipsiꝰ. á potētia.
aut magnificētia á sūtas á mábi
lia á virtutes terribiliū. aut mag
nitudo. á habūdātia. á iustica aut
merito dici possit supnū horreum.
vbi tales apothece & copiose repo
sitōes rez celestiū p̄bant eē. Laus
vero dñi vt op̄mamur sine aliquo
istorū nō p̄t inuenīri. ß cuz hic for
mulam dñice laudis diligenter ex
p̄ssit. sīguit vtiq; et sequētes ps̄
ad eius p̄conia ptinere q̄bus ta
lis regula cōplexio q̄ p̄missa est.
Nec putes fortuituz q̄ septē ps̄al
mi laudes dñi cōtinēt. Hoc ē fort
tā q̄ in. Cxviij. ps̄ dictū est Septi
es in die laudē dixi tibi. Ipse for
tā septē cāthedra fūt sic in apoc.
refertur. que añ dñm lucēt. Ipē se
ptez ecce sunt ad q̄s liber dñi pre
dictus iussus ē destinari. Ipē dēm
q; ē spiritꝰ septiformis q̄ ipas lau
des celesti largitate concessit. Qua
p̄pt exultem⁹ copiose nob dedisse
dñm q; eiꝰ auribꝰ offeram⁹. tm̄
pura conscia p̄beat. Nā q̄s dubi
tet gratis suscipi: q; ipse sibi p̄ce
pit immolari. ℣ pietas immēsa
creatoris. a laudari se iubet: a ne
nostris deliq̄mus eloq̄is quēad
modū laudet oñdit. Nō q̄ ille tali
bus indiguit. ß q̄ nob hoc vtile fu
isse p̄spexit. Totū dixit. totum mo
nuit ne velimus errare.

Col. P̄ia nobis dñe tal'ē duce
tevitā in via huiꝰ pregri
nacōis. vt ℟ digne te laudare me
reamur. a in futuro tq̄ cū p̄ea spi
ritu sancto viuis & regnas deꝰ p
finita secula seculoz Amen.

Psalmus. Cxlv.

Laudate Titulꝰ Alla. q; no
men expositiuz est in
ps̄. Cv.
Casi. Jēm auribꝰ no
stris īsonat ce
lestis auctoritas. pulsatq; alla ia
nuam cordis ne vacuis atq; mam
bus cogitationibus occupemur.
quoniam ociosum tempus ha
bere non decet militez christi. Ha
bet enim et lingua fructus suos.

Vterrima siquide messis inde colligit. si in laudes dñi pura mente moueat. Spiritale mel habet est cui famulat auctori. ipsam q̄ animā cōmendat dñi veritatem loquit. Quapter cōplexamus aerem dulcissimis sonis. Nā musica ista salutaris non solum mortaliū pmulcet auditum: sed etiā intellectum delectat angelicum. Aug⁹ Deliciae spūs nostri dñi cantica sunt. vbi a fletus sine gaudio non est. Nomini fideli a peregrino in seculo nulla ē iocūdior recordatio. q̄p ciuitatis vñ peregrinatur. sed recordatio ciuitatis in peregrinacōne nō est sine dolore atq; suspirio. spes tñ reditus nostri certa. etiā pegrinando tristes cōsolatur et exhortat ad laudem dei.

Cassio. Vnde ne in terrenis desideriis voluntas ociosa vacaret et in fatuis vt assolet curis. mētis occuparet intētio. dat sibi ppheta salubre cōsiliū bñ generalitate cōsulendum dicens.

LAuda anima mea dñm. sic vt expulsis cogitationibus supuacuis i ipso tm laudis negocio totis viribus occupetis.

Aug⁹ Sed q̄s dicat. et cui dicit. Nunq̄d p̄t caro bonū cōsiliū anime suggere. Infelix est ipsa anima si a corpe expectat cōsiliū: caro bñ obediēs famula ē anime. Illa regit. hec regit: illa imperat. ista famulat. Sed etiā cū fuerit corpus nostrū iaz incorrupti bile celeste a spūale. corp⁹ angelicū in societate angelorū. nec sic debit cōsilium anime. semp enim corpus qm̄ corp⁹. infra aiam ē. Et q̄p uis aia vilis a peccatrix. melior a quolibz magno a pīantissimo corpore. nō ē melior meritis. ꝫ natuā excellit multū. Res spūal est res incorrupta a vicina ē substantie dei Inuisibile quide regit corpus. mouet mēbra. dirigit sensus. preparat cogitacōes. erigit. a pfert vl apit actiones rez in finitarum capput. y magines. Cui ergo caro pōt dare hoc cōsilium anime. Quis ē qui dicit. Lauda anima mea dñm: michil inuenim⁹ amplius in homine q̄p carnem a animā. Totus homo. hoc ē spiritus et caro an forte ipsa sibi dicit a sibi quodāmodo imperat a se exhortat atq; excitat. quibusdam em̄ pturbationibus et quadam sui pte fluctuabat. Ex quadā vero pte quā vocāt rōnalez illam q̄ cogitat sapiam inherens domino iama suspirans in illam. animaduertit quasdaz suas inferiores ptes pturbari motib⁹ secularibus et cupiditate quadaz terrenorum desideriorum ire in exteriora a relinquere interiorem deum reuocat se ab exterioribus ad interiora. ab inferioribus ad superiora. Et dic Lauda anima mea dñm. Ecce hō stat. cantat. do aliqñ plixius. Et sepe labia mouentur ad cantū. cogitatio āt nescio per que desideria volat Stabat ergo mēs mea quodāmodo ad laudem dei a anima mea p diuersas cupiditates vel curas negociorum huc atq; illuc a eius inquietudine molestiarum quasi

conuersa allo quitur. Lauda aīa mea dīm. Quid est q̄ de alijs rebꝰ satagis. Quid te occupas cura rer̄ tempaliū atq; mortaliuz. Sta meuz. lauda dīm: a q̄si ipsa aīma p̄grauata a non valens ita cōsiste re vt dignuz est tñdet menti. Llau dabo dominū in vita mea.

Cass. In illa eternitate q̄ veri us vita dī: que nulla curaꝝ pressura cōterit. De ista vero vita p̄ti subdit. Lpsallā dō meo non solū voce: ꝫ etiam ope Lq̄diu fuero supple in hac vita. Deiñ hortatur psalmist. q̄ ofidētia in hominibus est fugienda: dicēs. Noli te confidere in principibus.

Iero. non in imperatore. nō in p̄fectis. non in iudicibus seculi: quí hodie fuit: cras nō est. hodie illuz p̄cedit exercitus: a sero in sepulchro iacet.

Aug⁹ Post tantā magnitudinem talis sequit calamitas. dicit homini in afflictiōe aliq̄ cōstituto. Est quidā homo magnꝰ p quez possis literari: arridet: gaudet: erigitur. q̄ si dicat. liberet te deus: q̄si ad fabulaz despas. Ve talibus cogitationibus. q̄ longe sunt a deo. Vere misera a magna mors est in eis. Appropiq̄. incipe desiderare. incipe querē a agnoscere euz a quo factꝰ es. Non enī deseret opꝰ suū si ab ope suo non deserat. Cōuerte ergo te ad illū cui dicis. Lauda aīma mea dīm. a noli ofidere in principibꝰ. Lin filijs hominuz qui sunt mortales: qui celeri morti succūbūt Lin quibus non est salꝰ q̄ seipsos non possunt saluare.

Nico. qđ cōsequit declarat: dicens. Exibit spiritꝰ eius a reuertetur. s. corpꝰ Lin terram suā vñ habuit origmē: sm illam dm sm̄am Gen. iij. Reuerteris in terram de q̄ sūptus es. q̄ puluis es a in puluerez reuerteris Lin illa die. s. separationis a corpe Lperibūt omnes cogitationes eoz. q̄ nō potuerūt exeq̄ quo dō p̄posuerant.

Cas. Sicut diuīte in euangelio legis increpatum. Stulte hac nocte auferet aīma tua a te. Que aūt p̄parasti cuiꝰ erunt.

Nico. Per hec dicta nō est intelligendū q̄ homo nullo mō debeat cōfidere de hoie. ꝫ non cōfidat in hoie p̄ncipaliter et ex diffidētia diuini adiutorij: de quo debet p̄ncipaliter cōfidere: a ex seq̄ti de homine m̄ḡtū est instrumentū vl̄ coadiutor ipsiꝰ dei. Vñ ostēdit oñdit q̄ de deo p̄ncipaliter est ofidendū Beatus cuius deus iacob adiutor eius. magis noiatur hic deus iacob q̄ alteri⁹ p̄iarche. q̄ hic loquit̄ p̄ba de cōfidētia in dō: q̄ dixit iacob vt hīet cōfidētiā in eo Gen. xlvi. Noli timē descēdere i egiptuz. ego ascēdā tecū illuc: a adducaz te inde reuertentem.

Cass. Illis enī adiutorē q̄ i ipso donāte virtutū ḡd̄ hominis intentionibus eminunt. Sequit. Lspes eiꝰ in dño tā q̄ i suo p̄tecto **Nic.** re et saluatōe. cuius ratio ostēdit reddit. a primo ex

diuina potestate cum dī. Lqui fecit cēlū a terrā: mare a oīa q̄ in eis sūt ⌋ a sic p̄t vbiq; saluare. qz ei⁹ ptās attīgit vbiq; Secūdo qz spare debz in do ꝓbat ex diuina veritate q̄ adim plet ꝓmissa. Jdo subdit. ⌊Qui custodit veritatē in seculū ⌋. qz ipa ē veritas. Tercio ꝓbat idē ex dei eqta te cū dicit. ⌊facit iudiciū ⌋ viz ⌊imu riā patiētib⁹ ⌋ eos vidicādo. Qrto ꝓbat ex dei pietate: di. ⌊dat escam esurientib⁹ ⌋ supplēs nutrimēti defem.

Cass. Sicq; memoriā habūdā tie suauitatis tue eructa būt Vñ adhuc subdit ⌊Omin⁹ soluit oppditos ⌋ a vinc̄is pcātoꝝ q̄ bus mēs nra q̄si a q̄busdā fumib⁹ illigat. Nā sic ligat dyabol⁹ q̄ pcā onectit: ita soluit xp̄s q̄ pcā dimit tit. ⌊dns illumiat cecos ⌋. Oēs viti osi cci sūt. qz pcātoꝝ ignorātie ob scuritatib⁹ implicātur Sz istos illu miat sol⁹ xp̄s: dans eis sapiam a cognitōez. q̄ illūmat oēz hoiez venī entē in hūc mūdū. ⌊Petr⁹ cātor ⌊Omin⁹ erigit ⌋ p hūilitatē ⌊eli sos ⌋ p supbiā. ⌊dns diligit iustos ⌋ p gr̄e infusionē a odiātōez. ⌊Omin⁹ custodit aduenas ⌋ q̄ futurā patriā inquirūt. ⌊pupillum ⌋.

Nico. ⁊ infantē matre carentē ⌊a viduā ⌋ ⁊ orbatā ⌊suscipiet ⌋ in sua cura speciali.

Aug⁹ Nemo putet dici quasi pupillū xp̄i hereditatē aut viduā xp̄i qđ nescio negociuz suū. eqdē a istis deus opitulat: a in oīb⁹ officijs gnis hūani tonū op⁹ facit q̄ pupillū ꝛsolat: q̄ viduā nō deserit Sz sm quēdā modū oēs or phani sum⁹ absēte p̄re nostro nō mortuo. Nos vero q̄ deū sum⁹ in cor pore hoc: a pegrinātōis locū inco limus. absēs est p̄ noster ad quez damam⁹. Pax no. q̄ es in cel. Per pupillū g̃ a viduā voluit intelligi frēs destitutos oī ope a auxilio de stituta aia in seculo. Jpa g̃ spat sibi adiutoriū dei. Vales autē. pūpsi sti inde: iā nō es pupillus ā vidua. Amicū habes. si de illo presūpseris a deū dimiseris: non es destitutus: nō te suscipiet dns. Vales hec oīa si inde nō supbis: pupill⁹ dei es a vi dua. Tales aduenas: pupillos: et viduas suscipiet deus. Seq̄tur. Let vias pcātoꝝ dispdet ⌋. Que est via pcātoꝝ. rirtide ista q̄ dixim⁹. Ama tores seculi dicūt. Quis pupill⁹: q̄ vidua: qđ regnū celoꝝ est: q̄ sūt pe ne inferoꝝ. fabule sunt xp̄ianoꝝ iste. Manducem⁹ a bibam⁹: eras morem Vide ne talib⁹ acq̄escas Corrūpūt enī mores bonos colloqa pua. Sz forte hic dictur⁹ es. Quare g̃ felices sunt. ecce nec deū colūt: a oīa mala q̄ tidie cōmittūt: habun dāt reb⁹ huius seculi q̄b⁹ ego egēs laboro. Noli zelare pcātores. qđ acci piūt vides. qđ illis seruet nō vides. Et bñ in q̄t video qđ tu non vides. Crede dño do tuo q̄ ait. Lata a spa ciosa via est in delicijs a diuitijs se culi q̄ ducit ad interitū. a multi sūt qui ingrediūtur p eā. cui⁹ finis ē pre cipitiū a profunditas quedaz bara thri: q̄ oculo fidei viz hāc viā pcātoꝝ dispdet dns a regno suo.

Cass. Quod vnicuiq; impioruz in illa extrema iudicatōe

futurum est: sic istis ex dece sententijs preconialibus antedictis ostensum est qm in dño spes fidelium esse debeat habundanter.

Nico. Et qm pt ās dei est eterna ideo subdit. Regnabit dñs in secula ⌊vsq; in eternū ⌊deus tuus ⌋o tu ⌊syon⌋.

Ieroni. Frequēter diximus sepe ecclesiam martyrū aut aiaz ostēplantē deū. In qb9 aūt dñs regnabit ostrr ondit: dicēs. ⌊in generatōe ⌋presenti⌊ et generatōez⌋ futu**Cas.** Modo enim in membris suis plenissime regnare non dicit christus. qz corda eorū inanibus cogitationibus martyrū occupātur. Sed cū hoc mortale corpus induerit immortalitatē: a noxias istas cogitatiōes cū mundi istius amissiōe reliquerit tūc pfecte in sanctis regnatur9 est christus: qui sicut scriptū est erit deus oia in oibus. Cōtēplationis bñficio pphēta circa finem seculi qsi ostitut9: vbi iaz mūdi cognoscit potius dānanda puerilitas: vniuersitatē devouit laudib9 dñi occupari: ne caduca desideria q teneret q pxime finienda ostaret. In mūdi em̄ fine sumus: qui ipm non longo intuallo suscepta morte desequimur. Transeāt a nobis cupiditates caduce et illecebre seculares abscedāt. illud potius ostemus qd eternuz esse cognoscamus.

Iero. Simus reges: imperem9 corpori nostro: et subijciamus illud spūi nostro. a cor nūm sit in manu dñi nostri Jesu christi qui est bñdict9 ac.

Psalm9. Cxlvi.

Cas. Verba tituli sui sbsequens textus exponit. Lege igitur psal. a titulus expositi. Alleluia siquidē signat: laudate dñm. Hortatur aūt pphēta populū deuotum laudare dñm: dicens.

Laudate dominum quoniam bonus est psalmus ⌋.

Nico. ipsum. s. deuote cantantibus seu dicētibus. quia sic psallendo: mentes eorum eleuātur in **Cas.** a quo premiū spa deū. tur vere eternuz: quando ipsa erit retributio q nūc est exercitatio. **Aug9** Ipse psalmus laus dei est. bonus est psal. hoc est: bonuz est laudare dñm lingua tua. ad horā laudet vita tua. Semper laudet q psallit. non sola voce psallit: sz assumpto etiā qdā organo qd vocat psalterium accedētib9 māib9 cōcordat voci. Vis & psallē. nō solū vox tua sonet laudes dei: sz opa tua concordent cui voce tua. Itaq; ad auriū exhortationē canta voce. corde nō sileas: vita ne taceas. nō cogitas in negocio fraudē. Psallis deo cū manducas a bibis: psalle nō menti sed sonoz suauitates ad aures aptas: sz modeste et frugaliter a tēpant manducando a bibēdo. qz hoc dicit Apos. Sive manducatis sive bibitis sive aliud qd facitis oia in gl'az dei facite

Si ergo q̄ manducas ad refectio
nem corpis summi: gratias agēs
ei qui tibi mortali a fragili prebu
it supplementoꝝ solacia: cibus tu
us a potus tuus laudat deū. Si ve
ro modū debituꝝ in moderatiōe vo
racitatis excedas a vinolenta igur
gites: q̄nta sufficit laudes dei lingua
tua sonet: vita tua blasphēat post
cibum a potum requiescere vt dor
mias. nec i lecto aliq̄d turpiter agas
nec excedas vltra debitaꝝ licentiā.
in lege dei sit castꝰ cū diuge thoꝛo.
et si est cura pugnādi literes: nō
sit effrenata luxuries libidinum de
ser. in lecto tuo diūgi tuo honoreꝝ.
q̄ membra xp̄i estis ambo. ambo ab
illo cōditi. ambo sāguine xp̄i repa
ti. Nec agēs: laudas deū. Nec oīno
silebit laudatio tua. Cū dormis nō
te excitet a quiete mala cogitatio tua:
a inocētia somni tui laudat deum.
Laudas cū agis negociū: laudas
cū cibū a potū capis: laudas cū in
lecto requiescis: laudas cū dormis.
proficiet in nobis laudatio dei cū ad
illaꝝ ciuitatē pueneriꝫ: q̄n effecti
fuerimꝰ eq̄les āgelis dei. q̄n nos nul
la corporalis egritas ex aliq̄ pte sollici
tat: non fames: nō sitis interpellat.
nō estus fatigat: nō frigꝰ obstrin
git: non febris deiicit: non mors fi
nit. ad illaꝝ perfectissimā laudē exer
ceamꝰ nos laudatione ista in ope
ribus

Nico. Qualis autē debe
bomis. at ēe psalmodia
datius exponit cum subdit: dicēs.
Ꝺo nostro sit iocūda deoraq̄ lau
datio ⁊ placēs ei mentis a corpo
ris iocūditate: a ex deore a purita
te cogitatiōe. q̄ nō est speciosa ymo
cunda laus i ore pctoris Eccl. xv.

Cass. Tunc est enī dño iocūda
laudatio: q̄n actꝰ nostri
a sāctoꝝ verboꝝ q̄litate non discre
pāt: ⁊ in vnā societatē vox et vita
cōcordat. Odit enī discordantia
dñm non amare: quē odiat dispar
sa colligere: sicē oīa declarat: dicēs.

Nico. Edificans hierusa
lez dñs ⁊ ecclesiā suaꝝ
edificādo. dispsiōes israel ⁊ popu
li xp̄i am oculo fidei deū videtis. con
gregabit i ecclesia militāte p fidē.
a in ecclesia triūphāte p aptaꝝ visi
onē. Et q̄d agit vt congreget ecclesie
sequit. Qui sanat contritos cor
de ⁊ sue passionis virtute. Cōtritos
corde dicit illos q̄ offerūt deo sacri
ficiū spūs contribulati. ⁊ alligat
contritiones eoꝝ ⁊ in vita p̄nti virtu
te sacramentoꝝ q̄ sunt aie medicine.

Aug⁹ Et i futuro pfecte sana
bit cuꝝ hoc mortale cor
pus induerit incorruptōez: q̄n ni
hil erit q̄d suggeratur ex carne cui
consentiamus. Etenim modo fratres
mei q̄nte illicitē delectatiōes animū
tangūt: q̄ quis eis nō cōsentiamus
a tamen si nō consentis delectari tali
bus nondū ē perfecta sanitas. Quid
igitur ago in quies. modo contele
ctor in lege dei s̄m interioreꝝ hoiez:
video autē aliā legē in mēbris me
is repugnantē legi mentis mee: a
a captiuū me ducentem in legē pec
cati. Noli erubescē. cōtere. cor confitē.
a die sequētia. Infelix ego hō: q̄s
me liberabit de corpe mortis hui⁹
vt ūdeatur tibi gratia dei p̄ Jesū

christum dñm nostrum. ¶ Qui numerat multitudinem stellarum. ¶

Nico. Hoc ad hrāz planū est qz fecit eas in recto numero. ¶ a oibus eis nomia vocat ¶. Nomia enim imponūtur a pprietatibus rerum. Ipse enim cognoscit vsqz ad minimā omēs pprietates a virtutes stellarum. **Cassi.** quas astrologi vocant nomib⁹ aliemis vt veneris mercurij et his similia: quos redarguit cū dicit iuxta trāslationē romanaz a omnes noīe suo vocat.

Iero. Sz q cōsequntia iuxta hrāz alligat cōtritiones eorum qui numerat multitudinē stellarum. Vñ spualiter intelligendū est illos q aīs contriti fuerant a postea sanati vertit in stellas.

Glo. De quib⁹ dic apl⁹s. In medio nationis pue a peruerse appareatis tanqz luminaria in mūdo: verbū vite hentes dñs ergo alligat contritiones fideliuz.

Nico. ¶ Qui numerat ¶ distribuit ¶ multitudiez stellarum ¶ electoz: quorū certus est numer⁹ apud ipm: sic scriptū est. Novit dñs q sunt ei⁹. ¶ a oibus eis nomina vocat ¶ premia sedm merita parat oi⁹ **Hugo** quorū noia bus. scripta sunt in libro vite ¶ q sunt in dei p̄destinatione. Sequit. Magn⁹ dñs a magna virt⁹ eius: a sapia eius non ē numer⁹ **Cal.** Cui⁹ nec facta numerari: nec laus et sapientia ei⁹ valet apprehēdi. ¶ Si sapiēs māsuetos dñs ¶ ad sua viz gram. Mansueti sunt illi qs superius dixit tribulatōe contritos a i affictōne patientes. **Nico.** ¶ humiliās autē ¶ pctōres ¶ viz usqz ad hrā ¶ ¶ vsqz ad infernū: q a doctorib⁹ dī esse intra terrā.

Cass. Māsueti suscipiunt in celū. supbi dirigunt in terraz vt pmixtōne vicaria vñ sathanas eleuat⁹ cecidit: fidē hō subleuat⁹: ascendit. **Aug⁹** ¶ Q Recinite dño in confessiōe ¶. Hic incipe. te pus accusa. a te accusato deū lauda. Post confessionē debet seq bona opatio. Vnde recte subiūgit. ¶ psallite deo nostro in cythara.

Cal. Cythara enim significt virtutes morales cōsona opatione cōtinentes. q tūc vera cytharā reddunt: qn se federata societate iungunt. Nā sic intrā lira non pōt dici cui aliq cord sūtrahit. sic nec virtus estimat cui virt⁹ vlla minuit.

Aug. Cōfitemi ḡ a opami operatio miserico:die. psallite deo nostro. Cui deo nostro.

Cassi. ¶ Q Vi opit celū nubibus ¶. Quis hec a q sequūtur ad hrāz bñ intelligi videantur: tñ meli⁹ allegorice dicta sentimus. Petr⁹ cātor. Psallite ergo illi ¶ Qui opit celū ¶ a sacrā scripturā ¶ nubibus ¶ a obscuritatib⁹ figuraz. Sacra scriptura parti est facilis vt pascat. partiqz est difficilis a obscura vt exerceat.

Aug⁹ Ad hoc obscura voluit esse dicta pphetarū: vt hient postea serui dei qd intrepretando influerēt sup autes a cord

hominuz. ¶ Petrus cantor. La parat ⌊.s. deꝰ p illas nubes. ⌊terre⌋ ⁊ minoribꝰ sitientibus ⌊pluuiā⌋ doctrine. Et non solū minoribꝰ parat doctrine pluuiā: sed etiā magnis. Vñ subdit. ⌊Qui producit im mō tibus fenū ⁊ herbā: seruituti hoim⌋.

Hiero. Si ad hāz hoc dī: vtiq; fe num i magnis cōuallibꝰ nascitur q̄ in montosis.

Augꝰ Montes ergo in hoc lo co vocat excelsos seculi: aliqua dignitate preditos.

Greg. xxx. moral. Jn mōtibꝰ quippe fenuz ⁊ herba seruituti hominū producit: cū sublimes huiꝰ seculi ad fidei cognitionē vocati sāctis p̄dicatoribꝰ in huiꝰ vite itinere spūaliter sibi seruientibꝰ transitoria alimenta largiūtur. ⌊Qui dat iumētis escaz ipsoꝝ. Jumēta escā accipiūt: dū sacre scripture pabulo mētes dubium brute satiant. Simplicibus q̄ dat doctrinā sm capacitatē ipsoꝝ. ⌊⁊ pullis coruoꝝ⌋ ⁊ filijs gētiliū dat escam sacre scripture.

Hiero. Nos pulli coruoꝝ fuimꝰ. qz de coruis ⁊ de gētilibus pcō ydolatrie migris vēnimus. Et addit ⌊inuocātibꝰ eū⌋ ⁊ desiderātibus post conuersiōez dei verbo satiari.

Nico. Ad hāz dicit. ⁊ fidi. ⁊ qz corui si mīstrāt cibū pullis suis donec videāt eos migrescē plumis. qz tūc recognoscūt eos tanq̄ suos. Sed añq̄ hūt plumas migras nutriunt rore celi ⁊ sic dicūtur a deo nutriri. Per hoc aūt q̄ dicit: inuocātibꝰ eū: non est intelligendū q̄ ista inuocatio fit p aliquā recognitōez i pull' exīstez. Sz qz vnaquaq; res p appetitū naturalem tēdit ad suā p̄fectōem. Sic q̄ dicūtur inuocare deū a quo recipitur omnis perfectio et omne bonum.

Cass. Postq̄ dauid prophēta narrauit illa q̄ fecit dñs: conter oñdit q̄ pñt ei displicē: dicēs ⌊Non in fortitudine me eq̄ voluntatez habebit⌋. Equꝰ ad superbiā pleriq; promptꝰ inuocandā. Vñ alius ps. dic Fallax equꝰ ad salutē. Naz ⁊ ipsuz animal ceruicē p̄sumēs: fremis sē per mcumbens: ad cursus rapidos spumosa contrectatiōe festinat. Huic superbus hō opat. q̄ deo nō ē placabil'. qz mālue tꝰ elegit a deuotꝰ

Augꝰ Ergo nō se extollāt homines i suis dignitatibꝰ: nō se sublimes putēt honoribꝰ caueāt q̄z ne i superbia p̄cipitent. Vide eiq̄ dictū ē i alio ps. Di i curribꝰ ⁊ hi i eq̄s. Et q̄ accidit eis. Jpi obligati sūt ⁊ ceciderūt. ⌊Nec i tibijs viri bñpla⌋

Glo. ⁊ in cōpositocitū erit ei⌋ hītu homis p̄sūptuosi. Nā i tibijs nō tur icessus opositꝰ. Vel nō placet deo vir presumēs in vi⌋

Jer. qz bellātē destruit ribꝰ suis.

Jer. rogātē eleuat: humiles exaltat: a superbos deīcit.

Mic. Oñsis illis q̄ do displicent conter oñdit q̄ placēt ei: dicēs. ⌊Bene placitū ē dño sup timētes eū⌋ .s. filiali. qz hi non cōfidūt i virtute sua: sz potiꝰ i dōna. ⌊⁊ i eis q̄ spāt sup mia ei⌋. qz non p̄sumūt de sua iustitia: sz de dei mia.

Cas. Et hūc q̄z ps. ad finē seculi pertinē dubiū nō ē: qn̄ disp

sionēs israelis in vnum populum congregantur vt fiat a vnus rex a vnus pastor. O beatum tempus qñ lapides illi vii pciosiores omnibus margaritis in celestem fabricam a eternā beatitudinem colligūtur tunc vnicuiq; sanctor erit dulcissimus labor suus. qbus pariet luctus solationem. psecutio eternam requiem. a paupertas piabit regna celestia Et quicquid graviter hic ptulerunt: ibi se talia sustinuisse gaudebūt. Dona dñe hic patientiam malorū vt illic facias nobis gaudiū esse perpetuū. Qui cum patre a spiritusancto vivis et regnas in secula. s. Amen.

Psalmus Exlvij.

Titulus Alleluia

LAuda hieru Cassi Ad cō suetus quidem alleluia reuertimur. ꝙ hoc nullatenus repetere fastidim⁹ huius verbi tantus honor est vt cum sit in hebrea lingua reconditū: nullo tñ ostat alio ꝙmone translatu. Hoc greacus. hoc latin⁹. hoc caldeus. hoc syr⁹. hoc persa. hoc arabs hoc tenet natio cuncta terrarū. Et quicquid est diuinitati debitus diuinitatem hui⁹ nois pia deuotione venerat. Hoc ꝙ pura mente cantem⁹ totis q̄ in eo viribus occupemur vt sicut corporeis auribus dulcissimus sonus redditur. ita et cordis finceritate glo In captiuitate ꝙ pferatur. huius seculi prophēta adhuc constitutus ciuitatē illam celestem alloquit ipsam exhortando vt in ciuibus suis dñm de beatifici exultatione laudare. d.

LAuda ieruſalem] o ieruſalez celestis iam secura lauda] dominū] hoc solū est negociū tuū. lauda deum tuū syon] Eadem ē ieruſalez a ſyon. Syon ſpeculatio. Ieruſalem viſio pacis interpretatur

Iero. Vbicunq; viſio pacis est vbicunq; contemplatio dei est: ibi laus dei celebratur. Cassi Stavisio pacis erit cōtemplatio domini saluatoris quaz nemo meretur altet misi qui ab vniuersamentis perturbatione liberatur. Et vere deles eum laudare. Quoniam confortauit] id est confirmauit] seras portarum tuarum] Cum em̄ seras confirmatas dicit portarū. clausas ianuas beate ciuitatis ostēdit. Sera enim a sero quod est tarde dicta est. quo tpe hostiuz dom⁹ claudit vt postea intrandi licentia deneget. qđ illo tpe accidet qñ sponsus intrauerit. sicut in euangelio decē virginibus dicit. Et que parate erant intrauerūt cū eo ad nuptias a clausa est ianua. Clausa. s. nō ad custodie penam: ꝙ in beatitudinē sempiternā qe nec in de quisq; vltrius sāct⁹ exibit. nec aliq̄s postea nouus intrabit. O beatitudo secura iustor q̄ tali lege pbat suscipi vt nunq; possit amitti. Sequit] benedixit filijs tuis in te] benedictione eterne glorie Id em̄ dixit in te quia nunq; ab illa ierlm exire potuerūt in qua eterno munere consecrātur. Qui posuit fines tuos pace] Ciuitas illa

magna et mestimabilis mira laudis breuitate scripta ē · que eterna pace perfruitur · cuius fines pacis munere terminantur · Vñ colligit̄ q̄ q̄cq̄ p̄ter ipsam esse cōtigerit: gehenna est · Et sicut beata hierusalē pacē possidet: sic infelix babilonia · s · mūdana felicitas dolorū pugnam paulo dubio sustinebit · Sed quemadmodū pax ista pueniat: consequenter exponit dicens Lex adipem frumenti saciat te ⌋ Adipem q̄p̄ p̄ frumenti: dicit ipsam visionem deitatis · ex qua iustorū sensus reficitur dum fideles christi dñi contemplatione saciantur · Ipse est ueus panis qui de celo descendit · Nam si nos hic corporis sui participatione reficit: quemadmodū ibi saciabit quos toto lumine sue deitatis impleuerit · ¶ Reuera secura pax a nullo lata tranq̄llitas quādo indigentia nobis cum nulla non litigat · nec aliquem lassitudo defatigat · non frigus contristat · non esuries grauat · a cetera que hic nostre imbecillitati sp bellum infligunt · Ibi autē corporis aie q̄ talis ē societas vt nulla intra se aduersitate discordent: sed ibi vtraq̄ voluntate consentiant

Mic. Qui emittit eloquium suum terre ⌋ id ē verbum euangelicū q̄d̄ precepit publicari p̄ orbem terrarū p̄ apl̄os aliosq̄ christi discipulos ad hoc missos sic Marci vlti. dī. Euntes inquit in mundum vniuersum: predicate euangelium omni creature Lvelociter curritsermo eius. ⌋ quia euangelium i breui tpe fuit publicatum vbiq̄ in tota terra habitabili viuente adhuc Petro ap̄lo sicut dictū est in psalmo xviij · Consequenter oñt quid sermo dei operatur dicens Lqui dat niuem sicut lanam. ⌋ Nec adhuc tertiam da

Cass. Loquitur ād hic ra sunt parabolice · Domo enim efficitur mixt̄ & cōgelatus & induratus in malū q̄n a dño recedit peccādo · sed tunc dominus dat & facit niuem sicut lanam quādo frigidissima peccatis corda mortalium ad laneam molliciē & habilitatem satisfactionis adduxerit · L nebulam sic cinerem spargit ⌋ dū tenebrosus cumulus peccatorū: p nebulam signatus: confessionis gratia dissipatur in humilitate pēnitētie q̄ per cinerem significatur Vñ in alio ps̄ dī · Panem meū sicut cinerem manducabā · Sequit̄ L Mittit cristallum suam sicut buccellas ante faciem frigoris ⌋ Cristallus ē glacies longo tpe indurata · cui peccatores obstinati merito comparantur · q̄ algore pfidie constricti p dies singulos congelescūt · Dos q̄ dñs vult buccellas & tāq̄ frusta panis mittit q̄n conuersos facit sua magnalia p̄dicare vt alios pascant pane verbi ⌋

Hu. Lante faciē frigoris diuinum eius q̄s sustinebit · & penā p infidelitate · q̄ frigus dī · q̄s poterit sustinere · & q̄si dicat · Nemo. ¶ Jero. Gehēna ex igne est a tū ipsa frigida ē · dñs nob̄ p̄stet ne q̄n frigus infidelitatis ingrediatur cor

Cass. Et nota q̄ dicit frida nra gloris ei⁹ n̄ q̄ a do hoc frigus veniat: ſ q̄ fieri soleat p

mittat quale ē illud Induravit dñs cor pharaonis Emittet verbum suū & pdicatione suā & liquefaciet ea & videlz nūe nebulā & cristallū & corda Jero damnhi pecca indurata torem frigidum in pcīs mortuū q̄ dīm nō respicat si ad sermonē dei opūd fuerit & ceperit agere pnīam & durissimū cor illius emollitū fuerit. eo tpe opleē emittet verbū suū & liquefaciet ea Seq̄t & flabit spūs ei & fluēt aque Frigus pfidie nō expellitur a cordibus pcōz nisi gratia spūssancti Hug quo expulso fluēt aque doctrinarū qs in Paulo & Augustino ac alijs multis opletum est Qui annunciat verbum suū iacob & pplo suo cristiano Iustas & iudicia sua isrl & eidē populo. Aug9 videlicz quō patiunt iusti & iusti & oēs p merito suo et q̄ ipsi iusti in grā dei & nō in meritis suis liberantur.

Hugo Non fecit taliē omni nationi & sic pplo christiano & et iudicia sua nō manifestauit eis & Petrus cantor. Hoc pmo potuerunt dicē iudei ad quos christ9 nūciatus est q̄bus lex data est. q̄ iustitias & iudicia dei otinebat. Sed q̄ respuerunt verbū ei9: dictū est eis. Auferetur a vob regnū dei & dabitur gēti facienti fruct9 ei9 Et ideo hoc mō possunt dicere christiani. Nō fecit taliē omni na Jero tionī hāc Nos itaq̄ oremus dñm vt nrām cordis duriciaz mollescat & nostra pcēata purgentur: vt efficiantur q̄ nīr. vt & frigus diaboli: q̄cunq̄ ē in cordib9 nīris: expellat

Colle. Exhmone Fulgentij ad omnes sanctos Quatin9 in dei dilectione feruentes tali conuersatione pūtem valeam9 ducē vitam qua dei adiutorio ad illam celestem valeam9 puenire ir̄m in qua non est pauptatis met9. non egritudīs imbecillitas. null9 defectus. in fidie dēmonuz nulle. nulla rebellio carnis ad spiritū. terroz gehenne pcul. neq̄ moz erit corpis & aie: sz immortalitatis munere vita iocunda. tranq̄lla fūt oīa & q̄ eta ingis splendor: non ille q̄ nunc est sed tanto dario: q̄nto felicioz. q̄ ciuitas illa vt legitur non egebit lumine solis. Sed dñs omps illuminabit eam. & lucerna ei9 ē agnus dñs nr̄ Qui ē benedictus in s.s.s. Amen.

Psalmus Cxlviij.

Laudate dominū

Titulus Alleluia. q̄s ē laudate deū Aug9 Meditatio pūtis vite nr̄e in laude dei esse debz q̄ exultatio sempiterne future vite nr̄e laus dei erit. Et ne mo pt idone9 fieri future vite q̄ ad illā mō se nō exercuerit. Mō mali oēs cantare pūt nobiscuz alla. si ād in malicia sua perseueraverint: canticuz vite nr̄e future dicē potuerūt labijs. ipsā vovitā q̄ tūc erit in veritate: q̄ nūc figūr: obtinere nō pūt q̄ noluerunt meditari antēp veniret & tenere q̄s venturum erat Nūc g̃ fratres exhortamur vos vt

laudetis deuz Cantet vob. cantet vita. cantent facta. Tunc desimis deū laudare qñ a iustícia a ab eo qđ illi placet decimas. Etsi ē adhuc gemitus: tribulatio: tēptatio: speret transitura oia. a illū ventuz diem quo sine defectu laudabim⁹? Modo em̄ qđ dicit ap̄l's. Q̄d dū sum⁹ in corpe: peegrinamur a dño. nōduz sum⁹ in patria. Contendūt adhuc quotidie nobiscū tēptationes. otē dūt quotidie delectacōnes a nō sentimus. tam̄ molestiā patimur: resi stēdo delectationib⁹. Non cessat a nō moritur hostís n̄ in resurrectione mortuoz Etsi corp⁹ nr̄m adhuc in hac seculi babilonia tenet. cor nostz ad irl'm p̄mittatur. Laudet & tota creatura dñm. qa hoc ibi faciuri sum⁹ quod hic meditamur

Cass Considerans itaq; ppha in celestib⁹ a terrestrib⁹ rebus oia opa dñi otinet: p̄mo celestia hortatur ad laudes dei. d.

Laudate dñm de cel': laudate eū in excelsis **Iero.** vos q̄ estis in celis. q̄ estis in excelsis ordinib⁹ ostituti laudare dñm. Vnde adhuc subdit Laudate eū oēs qui sunt in triangeli ei⁹ **Mic.** bus gerarchis a nouē ordinibus Laudate eum oēs virtutes ei⁹ Ad laudem dei mutatur specialit ordo virtutuz qe p angelos illius ordinis fiūt effect⁹ mirabiles: in admirationē diuine potestatis hoies inducētes a p ose quens ad ei⁹ laudez. Demde hortat natura celestis corpoea ad laudē dei. Et p̄mo celū sydereū. cū subdit.

Laudate eū sol a luna: laudate eū omnes stelle a lumē. Licet emz corpa celestia sint maiata vt dicit damas. tam̄ dicunt deū laudare in quantū ex sua pulcritudine a vtute ducūt hoies in cognitionē a laudē ipsi **Iero.** Aut dicuntur laudare deū qe a suo officio a seruicio nō recedūt. Seruicū ipsoz laus dei est. grandez honorem habes aia humana. sol et luna. stelle ppter te curreūt. p te seruiunt. dicat aliqs. Quid ē lumen sine sole: sine stellis: sine luna. dicere possumus hoc esse qe in nocte die diez a nocte. absqz sole lucet. Licet multi putent ipm splendorem solis. Consequenter mutat celū empireū ad laudē dei dicēs Laudate eum celi celoz dicitur em̄ celuz empireum celū celoz qe est sup alios celos Q̄z autem hic ponitur celi in plurali hoc est propter diuisas mansiones electorum ibi existentes secundū qe dicit saluator Johis. xiiij In domo pris mei mansiones multe sunt. Consequenter mutat celum cristallinū qđ dī aqueuz ppter subtilitudinē in diaphonicitate. sicut empireū dī a pir qđ est ignis ppter similitudinē in claritate. vnde dicit La aque omnes q̄ sup celos sunt laudent nom̄ dñi eo mō q̄ dictum est

Cass. Nimia em̄ laus est qe tenuitas celoꝝ firma cōsistit a aquas q̄ grauiores sunt sustinet Aque vo sup celos fiūt vt arbitroz: istas q̄ depluūt esse: nō dubium est. testante genesi Cataracte celi apte sunt a facta est pluuia su

per terrã .xl. dieb⁹ a .xl. noctibus
Sequitur ratio huius laudis que
ostitit in beneficio creationis. Vn
de dī. Dixit a facta sūt
sic Job. Et dī Omnia p verbū dei fa
cta sunt. Ipe mādauit a creata sūt
Deus iubet. deꝰ facit. q et Sta
tuit ea. videlz oia ista celestia. In se
culū a in seculū seculi. Sed cū legit
de futuro sec'lo. Erit celū nouū a ter
ra noua. Quō de isto seculo dī Sta
tuit ea in seculū. Sed oia a deo sta
tuta esse nō dubiū est. Nā a hō ipe
q̄uis moriatur: diuinitati statuꝰ
est cū resurgit. Sic a cetera a celū do
manent cū innouātur. q̄bꝰ. Pce
ptū. a. odit̄onem. posuit a nō p̄te
rib it.

Iero. Preceptuꝫ soli posu
it vt lucret p diem
a ecce p tantos annos p̄ceptū eius
nunq̄ pteriuit. Lune p̄ceptuꝫ posu
it vt p trigīta dies crescat et decre
scat. Nunq̄d curſus suus aliqñ mu
tat. Mari preceptū posuit vt litora
sua nō egrediatur. venit occeanus
tumens fluctibꝰ a ipse redit a prece
ptū dei obseruat. Grandis hoīs ho
nora grābis infelicitas. Sol tibi ar
rit. elementa tibi seruiunt. et tu ig
noras creatorem tuū. totus mūdꝰ
deo seruit a p̄ceptum eiꝰ memínit:
a hō solus nō memínit. Ideo dici
mus in oratione dnica. Fiat volun
tas tua sic in celo a in tra. sicut in ce
lo angeli tibi seruiūt: et creatura i
terra tibi seruit: ita a fuiat tibi hō
O infelix humanū genꝰ. descendit
ad te deꝰ qñ tu ad celuꝫ nō vis asce
dere. Nō tibi sufficit q ipm non sus
tipis ꝫ crucifigis: blasphēas: fla
gellas nec inde pēitentiam agis.

Aug. Quid tibi p̄misit deus o
hō mortal'. q̄ victurꝰ es
in eternuꝫ Non credis. Crede. plus
est qđ iaz fecit q̄ qđ p̄misit. Quid
fecit. mortuꝰ est. pro te accepit ex
te vnde moreret: opprobria: flagel
la: collaphos: cumelias: sputa in
faciem: spineā coronā: suspensionē
in ligno crucē: mortē accepit in ēgi
one tua. Et debit exhortationez: do
ctrinam: remissionem pcōꝝ. attu
lit nobis hec de illa regione bona.
a in regione nra ptulit mala. Quid
p̄misit. vt vnas cū illo. Ine debibi
lius est q̄ mortuꝰ est eternꝰ: q̄ vt
in eternū viuat mortalis. Et iaz qđ
ine debibilius est tenemus. Pro mí
sit ergo nobis vt ibi futuri simus
vnde venit. dicens. Pr volo vt vbi
ego sum a ipsi sint mecum. Tanta
p̄cessit dilectio. quia vbi nos era
mus fuit nobiscum. a vbi ipse est
rimus cum illo.

Rico. Consequenter
hortat ad lau
dē dei na turā irrationat' cum dicit.
Laudate dnm de terra. Et in hꝰ
tangitur in simū elementū. Et dem
de elementū aque cū dī. Dracones
a omnes abyssi. dicunt hic abys
si locā pfunda occeani vbi hītant
cete grandia que dicuntur hic dra
cones. Vnde Genes pmovbi nos
habemus. Creauit deus cete gran
dia. in hebreo habetur Creauit de
us dracones magnos.

Casiodor. Vel hic draco ē aial squamosū in
modum pētis cuiꝰ magnitudo cor po
rea minis pducta ē. Qui dicos natu

rali feruore succensus in tremebūz
temperāmēti sui in aquosis spelun
cis habitat: qui non humo repit:
sed cuz moueri ei placuerit volare
narratur. Huic ruptus elephas ci
bus est. Qui draco vtute mirabili
nexibus suis ita ingentiū belluarū
membra cōstringit vt eis spūm vi
talem velut mu- **Aug⁹** Magna
scis eripiat. sunt hec
animantia a maioā nō fuit sup ter
ram Vñ vos considerantes dracones
attendite ātificē draconū q creato
rem eoz. Et cū miramini dracones
a dictis. magnus deus q hec fecit.
dracones laudāt deū de vocib⁹ vīs

Ni. Consequenē tangit elemē
tū ignis a aeris cū dicit. Ignis q̄ntū ad superi⁹ elementū ḡ
grando mix glacies spūs procellaz ⁊
q venti faciētes procellas. Ista emz
gnantur in aere q̄ faciūt verbū eius
qz faciunt illis ad qs ordināt ex
diuina in- **aug.** Sed dicis. Qua
stitutione re aliqn fulguā
putiunt montē a non putiunt la
tronē. qz forte a huc latronis cō
uersionē querit Et iō putit mons
qz nō timet. vt mutetur hō q̄ timet
aliqn Et tu cū das disciplinā terrā
feris vt infās expauescat. Sz dicis
mihi. Ecce deus credit innocentiorem
a dimittit scelleratorem. Noli mira
ri. vnicuiqz pio mors bona ē. vnde
aūt scis illi scelleratori si se mutare
noluerit q̄d pena cū i occulto seruetur. Nonne mallent flumen in cē
dij potius intrare q̄b⁹ dicetur Ite
in ignē eternū. Quid em malū est
mori naufragio. a bonū ē mori fe
bre. Siue inde: siue inde moriatur:
quere qual sit q̄ moritur. Deuora
uerūt bestie corpa martiū a nō ti
muerūt ne perirēt corpa ipōz Vn
diqz em reducet deus corpa sanctoz
suoz cui capilli nri numerati sunt
Et qñ voluit tres pueros ab igne li
berauit. Nunqd ideo machabeos in i
gne deseruit. Absit. illos a pte libe
rauit a illos occulte coronauit Vo
uit g deus quid agat. tu time a bonus
esto. vnde cunqz voluerit vt exeas
hinc paratuz te inueniat. Inquili
nus ⁊ peregrinus es. non possessor
domus. Quid dicit dominus tuus.
Quando voluero cuz dixero. migra
hinc: paratus esto: eris possessor
in celo. Quicquid ergo hic accidit
contra voluntatem nostram noue
ritis non accidere nisi de voluntate
dei: de prouidentia ipsius: de ordīe
ipsius: de nutu ipsius: de legib⁹ ipī
us. Et non intelligim⁹ quid: quare
fiat. Demus hoc prudentie ipsius
quia non fit sine causa: a non blas
phemabimus Cum emz cperim⁹
de opib⁹ dei disputare. quare hoc
quare hoc illud. a non debuit sic fa
cere. male fecit hoc. vbi ē laus dei.
perdidisti alleluia. Omnia sic cōsi
dera quomodo placeas deo. et lau
des artificem qui omnia nouit. Er
go quemadmodum Ignis grando
mix glacies spiritus tempestatis q̄
faciunt verbum eius Sic omnia q̄
videntur vanis hominibus in rez
natura temere fieri non faciunt ni
si verbum eius. quia non fiunt ni
si iussu eius **Nicolaus** Conse
quent

psalmista reuertitur ad elemētū terre q̄ntū ad illud q̄ supereminet a eleuat in aere dicēs ¶ Montes a omnes colles ¶ dicuntur aūt colles montes minores ¶ ligna fructifera a omnes cedri ¶ Arbores enim adherent terre a ideo cū ipsa cōputantur. vñ et tertia die p̄ducte sūt arbores Gen. v. Sequit ¶ Bestie a vniuersa pecora. serpentes ¶ q̄ntū ad reptantia q̄ non monētur pedibus ¶ a volucres pennate ¶ Omnia ista inuitant ad laudem dei. a ipsum laudant in q̄ntum in ipsis elucet diuina bonitas. a sunt materia laudis diuine intelligentib⁹ creaturis Cō sequēter inuitatur ad laudem dei creatura humana cum dī. ¶ Reges terre ¶ tang̃ maiores ¶ a oēs populi ¶ regibus subiecti ¶ principes ¶ qui dominantur sub regib⁹ Et oēs iudices terre ¶ q̄ sunt instituti a regibus a principibus⁹ ad determinandum causas. ¶ Iuuenes a virgines senes cū iunioribus ¶ v omnis etas a sexus ¶ laudent nomen dñi. q̄ exaltatum est nomen ei⁹ solius Call. Exaltatum est nomē ei⁹ solius. v vltra oīes creaturas dū sicut dicit ap̄s illi omne genu flectit celestiū terrestrium a infernorū

Mi. ¶ Confessio ei⁹ sup celum a terrā ¶ v laus ei fiat ab habitantib⁹ in celo a in terra ¶ Aug⁹ Omnia illi confitentur. cum pulcritudo quodāmō vox eorum est. Attende celum: pulcrum est. attende terrā: pulcra est. Ipse fecit. ipse regit. ipsi⁹ nutu gubernatur. Cuius vides hec a laudes: attolleris in artificem. a in

ipsius filia eius p ea que facta sunt: intellecta noueris. Confessio ei⁹ in celo a in terra v cōfiteris ei de reb⁹ terrenis a de reb⁹ celestib⁹. Et q̄ ipse fecit oia: a melius illo nō est aliud. q̄ quod fecit: intra illū est. et quicq̄d in his tibi placet: minus est q̄ ipse non & tibi placeat q̄d fecit vt hec audias ab eo q̄ fecit Sequit ¶ a exaltauit ¶ v exaltabit ¶ cornu v p̄tātem ¶ ppli sui ¶ q̄ hic hūiliata est p̄pter afflictōnes a dolores quos patitur hic idem pl̄s fidelis. ibi āt exaltabit vbi oīs gloria manifesta p̄stabitur. Primo ḡa dextera⁹ habere meruentur. sc̄do q̄ cū dño iudicabunt Tertio q̄ in eterna pace gaudiū q̄ transibit vt melius exaltati dicātur q̄ vsq̄ ab ipsius dñi contemplatiōne mirabili eius pietate peruenient. Et tūc erit ¶ Ymnus oībus sanctis ei⁹ ¶ q̄ sci laudabunt eū p oībus bñficijs suis. Hymn⁹ ē sancto⁹ cant⁹ in laude dñi institut⁹ cui aīa corp⁹ q̄ p̄fecta purificatōe cōsentit. Adiecit ¶ filijs isrl ¶ vt ostēdat q̄bus sāctis hymn⁹ ille p̄stet .s. filijs isrl q̄ p fidē videt deum. Et mandato rū obedientia cristo dño appropinquare merent. vñ subdit ¶ p̄pl⁹ appropinquāti sibi ¶ Illi enim longe ab illo sūt: q̄ ei⁹ iussa nō faciunt

Aug. De q̄bus dñs p Ysa. dicit Populus hic labijs me honorat. cor aūt eorum longe est a me. Nostrum autem cor proximum est deo quia credimus. quia speramus. q̄ diligimus. ḡa christo adunati sumus. a membra ipsius facti sumus. Et ad nos illa vox per

tinet. Ecce ego vobiscuz sū vsq̄ ad cōsūmati Cass. Contueamur onē seculi psalmū istuz quo decore: qua virtute p̄fulgeat. Referuntur emz supernewoces que adhuc nequeūt pre ista infirmitate corporalitatis audiri. dicunt celestes creature laudē deo. dicunt a terrene substantie. a melodie cantus agitur vt dominꝰ creaturaq̄ fu aq̄ consona exultatione laudetur. In ipsis quippe primordijs opīa bilem illam astronomē scientiaz ita diffimendam esse putauerunt Astronomia ē disciplina que curfus celestium siderum a figuras cō templatur omnes. et habitudines stellaruz circa se a circa terrā mba gabili rōne peurrit. Cuius opationes solarem vel solennem annum dicunt quadrifaria tempoꝝ diuisione oplere. hinc imbres fieī. hinc perhibent terrena pcreari. hinc frigora venire. hinc aeris aiunt esse temperiem. Et quicqd terris necessarium pbatur iussione domini earū ministerio posse compleri. Quā scīam veteres nostri non refugiendam esse dixerūt q̄ diu esse cognoscitur disciplina a motus astroruz naturali solennitate perquirit. At ubi se ī astrologie partem labilis error infuderit a vitas mortalium decursu stellarū putauerit colligēdas tūc abominandi tūc potius ce ci sunt cum se estimēt preuidere q̄ creator vtiliter nobis decreuit absondere. Planetas etiam cōtra polum dicūt currere p certissimos meātus. Fabricam q̄z celi que sp mobilitate rotabili se sustinet: habē quandā armonie delectationem q̄ suauis a iugis ē. Sed nos obseq̄a naturaliū rerum ad auctoris referamus imperiū. q̄ creaturas ipsa eadem potentia sibi parere iubet qua fecit ex Ieron Qui nos cū sanctis ois̄ibus dignetur tradere in regnū deo patri a conformes efficere claritati corporis sui vt iam ei non localia transitorio cantu sed perpetuo immobili celestis stationis iugi modulacōe canamus ipsi domino nostro Jesu christo qui est benedictus in s.s.s. Amen

Psalmus Cxlix.

Cantate domino Alleluia pro titulo pmittur Cass. Post omes creaturas quas in precedenti psalmo monuit laudare deuz eo q̄ ab ipso create sūt. Hic specialiꝰ israel a populū christianū videntē deū p fidem inuitat ad nouū canticū. d.

Cantate dño canticū nouū Aug Quis quis terrena diligit vetus canticum cantat. Qui vult cantare canticū nouū: diligat etna q̄ nunq̄ vetera cent.

Hug Vos igit fideles q̄ renouati estis p aquā regenerationis a imbuistis christū cāta ei cāticū nouū de misterio vīe redēptionis: de doctrina eiꝰ a de pmissione eternitatis. Cassi. Laus eius in eccā sancto rū. In eccā militante siue triūphāte. qm̄ vtraq̄ sine dubitacōne sōz est Etc.

Hugo In spe licet multa patiat Lisrl'. & populus xpianꝰ videt deū per fidem.

Augꝰ Visio q̄ mō est p fidē e visio q̄ futura erit per speciē. Si credimꝰ: videmus. si amamus: videmꝰ. Quid videmꝰ? deū. Vbi est ipse deꝰ? Introga Jobez deus caritas est. Bñdicamꝰ nomē eiꝰ sanctū: a gaudemꝰ in deū si gaudemꝰ in caritate. Quisquis hz caritatez. vt q̄d illū nūdū longe vt videat deū oscūaz suā attēdat: a ibi videt deū. Si caritas non habitat ibi deꝰ nō hītat ibi. si caritas ibi habitat: deꝰ ibi hītat. Vult illū videꝝ fortes i cēlo sedētez: hēat caritatē a i eo hītat sicut i cēlo. Ergo simꝰ isrl: et letemur Lin eo qui fecit euz_.

Nico. & in xpō vēturo ad iudiciū: q̄ potentia sue deitatis fecit mundū. La filie syon_ & ecclesie Lexultēt i rege suo_. Ex glosa Augustī & in xpō q̄ est rex a sacerdos Nā vt rex pugnauit p nob i cruce de yabolū & mūdū. a vt sacerdos p nob se obtulit: nihil inuenies in hoie q̄d offerret. L Audēt nomē eiꝰ in choro_ & in concordia moꝝ: vel i societate fideliū concordi caritate Li tympano a psalterio psallant ei_.

Augꝰ In tympano corūm extenditur. in psalterio corde extēduntur. in vtroq; organo caro crucifigi tur. **Hugo** In tympano ḡ hoc est i mortificatiōe carnis: a psalterio & in spūali operatione psal lāt xpō. **Nic.** Ad tra3 enim ecclesia vtit nō solū sono & vocū: ꝫ etiā instrumēto ruz ad laudandū deū: vt cāpanis a organis in plurib⁹ locis. Consequēter subdit cōmēdādi deū: dicens. L Quia bñplacitū est deo in pplo suo_. Licet em oēs boni a mali sint sui: gñaliter tñ iusti dicūtur pplus suus specialiter q̄ sunt a deo electi ad regndū cū eo in ciuitate celesti.

Cass. Nā qñ illū fecerit pfecta suauitate gaudētē a āgelis parez.. Tūc em erit ei bñplacitū in pplo suo: qñ erit fic aplus dicit: deꝰ oīa in oīb⁹. Seqtur. La exaltauit mānsuetos in salutē_ & invitaz eter nam. **Nico.** Loqtur hic & futuro ad moduz p̄teriti: ppt certitudinē ppbie. Et dicūtur hic mānsueti potissime illi q̄ dulciter sustinēt oppressiōes tyrānoz amore dei: q̄ in iudicio futuro erūt exaltati. Vñ sb̄dit. L Exultabunt sācti in gl'a_. qz post iudiciū sācti erūt glorioſi in aīa a corpe. et sic augmētata gl'ia: augmentabit eoz exaltatio a letitia. Et qz tūc totalit quietabit aīe appetit⁹. Ideo sb̄dit. Letabūtur in cubilib⁹ suis_ Cubile ē locꝰ q̄etis_. Et dī in pl i cubilib⁹ p diuersis gl'ie ḡdibus seu māsiōib⁹. qz licet sit eadē beatitudo omniū obiectiue in illa etna vita: non tamen formalit. quia licet omnes sancti videbunt deum a eo fruantur: tamen ipsuz vnus videt clarius altero: a dulcius fruit ipso. Et qz tūc in corpib⁹ glorioſis erit laus vocalis: sm q̄ dicit alīq doctores a ppabiliter. Ideo sb̄dit. L Exultationes dei in gutture eorum_. quia laus vocalis incipit a gutture et ar-

teri. **Hugo** Let gladij anticipites ⁊ extraq̄ scādent̄s. viz sua iudicij ad iudicā dū cum dño bonos ⁊ malos Li manibus eoꝝ ⁊ im ptāte eis data a xp̄o: q̄ dicit Matth. xix. Sedebitis a vos iudicantes duodecim tribꝰ isrl. Ad faciendā vindictā i nationibꝰ: increpatōes im pplis.

Nico. Per hoc intelligit ostā.tia sanctoꝝ: a potētia eorum in extremo iudicio otra eos q̄ iniuste oppresserūt eos in hoc mundo: sm q̄ dr Sap. v. Tūc stabunt iusti in magna ostantia aduersus eos q̄ se angustiauerūt: a q̄ abstulerūt labores eoꝝ Videbunt eos im pijs a turbabūtur timore horribili: a mirabunt in subitatōne inspērate salutis: gemētes p̄ angustia spiritus. dicēt em intra se pnīaz agētes. Hi sunt quos aliqñ habuim⁹ in derisuz: a in simlitudinez improperij. Nos insensati vitaz illoz estimabam⁹ insaniā: a finē illoz sine honore. Ecce quō computati sunt iter sanctos **Hugo** Ecce q̄ta gl'ia dei. sanctoꝝ erit: qñ qui erāt pauperes hic a derisi ab impijs poterūt vindicare i suptos

Petrus cantor. Vñ dicit Jeronim⁹. Tūc plato cuz discipul' suis palpitabit. Aristoteles cū suis argumentis peribit. Jupiter cuz suis cōcubinis ardebit. ꝫ nos videbim⁹ regē in throno suo coronatū: quez hic ipsi despectui habuerūt. ꝓpter q̄s detrudentur in infernuz. Vnde subdit **Hugo** habebūt supplicium gladios ⁊ sentētiam iudicij extremi. Ad alligādos reges eoꝝ in cōpedibꝰ a nobles eoꝝ in manicis ferreis. ⁊ q̄ti tyrānī ligabūtur compedibꝰ inferni: de quibꝰ nō erit liber exire: iuxta illud Matth. xxv. Ligatis manibꝰ a pedibꝰ: p̄icite eū i tenebras exteriores: ibi erit fletus a stridor dentiū. Sequit. Et faciāt in eis iudicū scriptū **Jero.** hoc est vt fiat eos iudicare. dicēt quō in scripturis sanctis digestum est.

Cassi. Quis possit estimare tale miraculuz. Quis tantam gloriā mētis possit cōplecti: vt superbi et imq̄ potētes hui⁹ seculi illos iudices habebūt: quos tanq̄ vilia pecora cruciandos esse putauerūt. Et ne forsitan solos apostolos iudicaturos putares: quibus hoc dñs i euāgelio p̄misit: adiecit Gloria hec est oīb⁹ sanctis eius Omnes enim cū christo iudicant q̄ eius regul' non repugnant. quoniam quicq̄d illi placituz fuerit: hoc ipsi pia voluntate consentiūt. Sicq̄ cōmemorat ptās que sanctis est in illa iudicatōe tribuenda: vt virtꝰ dei in eoꝝ gloria possit agnosci.

Collect. Qui nobis prestare dignet vt in hoc seculo factores legis effecti: in tribulatiombꝰ vite p̄sentis pbati: a fideles inuenti: spū alibusq̄ donis ditati: mereamur glorie sōr adipisci. p xp̄m dñm nostrū: qui est honor a gloria in secula seculoꝝ. Amen.

Psalmꝰ. Cl.

Laudate do.

Titulus. Alleluia.

Cassio. Intētio ps. est vt dns de congregatōe sāctoꝝ laudetur: q eos imaginē sue restitutiōis fragilitatē fecit deponere carnis: a iaz oīmes glorie sue in illa bītudie collocauit: vt bonoꝝ omniū habūdantia cōpleatur. Sicut enim iste ignis mortalis ad supiora festinās comas rutilas erigit in cacumē: ita psal. iste paulatim crescēs ad celestia fastigia virtutuz gradib9 euolauit. Breuis est a musicis organis plenus: vt spiritalibus thalamis reddere ē aptissim9. a in cetu supne hierlm nuptiali dulcedine cātare tur. Ammonē autez in eo ciuitas dei ē ecclesia a mūdi ambitu cōgregata vt ore a aīo cantet deo: dicēs.

Laudate dnm in sāctis eiꝰ. **Iero9.** Pro eo q eos post celebratū iudiciuz extremū in eternitatis gloria collocauit. Laudate eū i firmamēto virtutis eiꝰ. q sanctos virtute sua ita firmauit vt amplius nō moriant. Laudate eū in virtutibꝰ eius. p eo q mortem imortalitate potētialiter cōsumens in cōmutabilis vite his tribuerit gloriā: quáz nec oculꝰ vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois ascēdit. Laudate eū fm multitudinem magnitudinis eius. q magnos eos fecit a multos a multifario bonoꝝ distinctas: celestiū corpoꝝ deputat eis māsiones: sicut dns ait. Apud pīez meū mā siones multe sūt. **Aug.** Laudate eū te sūt. in sono tube. pē excellētiā laudis dat̄itatem. laudate eū i psalterio a cythara. **Iero.** eo q sāctis decalogum legis implere pstiterit: vel post mortificatā carnez q cythara accipiē ī se vinificauerint. laudate eū in tympano. eo q mortificatum corpus signatū p cornū extenuz sup lignū sit imortalitate donatum. a choro. p eo q choris āgelicis sit sociatū. laudate eū in cordis a organo. p eo q citoꝝ absinentiā retortis viscēribus ex q̄bus fiunt corde instrumentoꝝ: victisq carnalibus cōcupiscētijs digni iuēti sunt regno dei ad cōcinēdas laudes dnas p organū figtas. Laudate eū in cymbalis bñ sonātibꝰ. **Cass.** Cymbala em labia nra sunt. q tūc salutariter sonāt: qñ in laudes dm deuotissime cōmouē. **Aug9** Et ne qs cymbala intelligeret q sine aīa sonāt. Jdo puto additū. in cymbalis iubilationis. Jubilatio nāq; ineffabilis laus non nisi ab anima proficiscatur.

Mic. Secm em q dic btus Gregorium balbuciēdo a pro vt possum9 excelsa dei resonam9. s. p sēsibilia nobis nō. Jdo exp̄mūtur hic multa instrumēta musica. nō q ha beāt locū i celesti pīa: ꝫ ponūt ad designandū multitudinē iocūditatis cele **Cas.** Et q sāctissimus pphetastis vniūsa q dicta sūt spū aliter volebat intelligi aptissimo fine librum conclusit dicēs. Lomnis

spiritus taz angelicus q̄ humanꝰ laudet. Iero. In hoc ergo regno dñm. non caro: non sanguis: non corruptio: ſ̄ homo iaz spiritualis totus effectꝰ: deū in spū q̄ spūs est laudare non desinit: sic̄ m alio ps̄. dictū est. Beati q̄ habitāt in domo tua domine: in secula seculorum laudabunt te. Cassiodo.

Explicitus est decorus et mirabil ordo psalmorū. Numero q̄dē mistico terminatꝰ: ſ̄ sacris virtutibꝰ mirabilimus. qui q̄mis a nobis ex toto cōprehendi non pōt: tñ vtiliter queritꝰ q̄ perscrutatꝰ semp copiosior inuenit. Quāta enim adhuc hic noua dicēda sunt q̄ toz fidelium ingenia vsq̄ ad finez seculi curiosa sedulitate laborabūt. Sed tñ ista veritas tūc plenissime dinoscēda est: qñ ipse dñs cōtemplatōem suā p̄stare dignabitur. p̄sperimꝰ dño largiente q̄ centuz q̄nq̄ginta diebꝰ superducto diluuio crimibꝰ suis ꝑa diluta est. Sic a psalmoruz centū quinquaginta abyssus corda mortaliuz peccatis inquinata vsq̄ ad iudicij tempus perpetua emendatōe purificat. et sic nobis ex ipso salutare dilauiuz q̄ nostꝝ sensum delictis sordiduz reddit abluti. Quid enim in isto celesti armario scripturaꝝ diuinaꝝ inuenire nō possis. Genesim q̄s hic quēadmodū fuit mundus fabricatus. exponit propheta: dicas Quid de incarnatōe dñi tanta locutus est. Euangeliuz supias passionem a resurrectōez christi domini innumeris locis euidēter ostendit. Et ne longius differam quicq̄d i celo a in terra a in mari vel apud in feros agit: si cautissime legas omnia suis locis cōpetenter agnoscis. Testis est Anathasij epi ſmo magnificus: qui virtutes psalmoruz in dagabili veritate discretiōes: oia illic esse p̄bat q̄cūq̄ sācte scripture ābitu otinent. Nouuz a vet⁹ testamentū tanta p̄rietate cōplectit vt reuera spiritalez bibliothecā i hoc libro intelligas esse structā. Sā si paradisus desiderabilis habet q̄ eū q̄tuor flumina irrigare noscuntur: q̄nto beatior est aia q̄ centūq̄nq̄aginta psalmoꝝ fōtib⁹ irrigat.

Oratio.

Qvdñe verus doctor et adnocatus: iudex a largitor: terribil a demēs: corripiens a consolatoz. q̄ cecis mentib⁹ donas aspectū. q̄ factis firmis possibile q̄ p̄cipis. q̄ sic pius es vt assidue rogari velis. sic munific⁹ vt neminē desperare patiaris. dona q̄ te p̄stante domi q̄rimus. a illa maxime q̄ ex nra infirmitate nescim⁹. q̄ ex tuo dixim⁹ suscipe. q̄ ex nob⁹ igrantes p̄tulim⁹: parce. a p̄duc nos ad illā otēplatōez vbi iam nō possum⁹ errare. dona facē que te inspirante loqui p̄sumpsi. dona cōpleri q̄ alios obseruare cōmonui: vt qui prestitisti p̄ū ſmonē: p̄babilem q̄ cōfectas tuis famul⁹ actionez. tib⁹ a nob⁹ a matoz hoīm ab illo piculo vt sic dicit Apo⁹. dū alijs p̄dico ipse reprobus efficiar. Qz infirmi sumus: tu veraciter nosti. quali hoste fatiga

mur agnoscis: fac nos illū vmcere quatinus eterne iocunditatis pre mia valeamꝰ ꝓmereri. Collect.

Recommēdatio psal mor. Mēsa diuine largitatis homitas: cuiꝰ pudētia scāz a īmaculatā plū rimaz dote gratiarū suā ditauit ec desiā: inter quas illa celestis refulget apotheca diuersoz medicami nibus morboꝝ referta liber videlz psalmoꝝ. q̄ noui ac veteris testamenti sacramenta pcurrens a b ti tubāe melodiꝰ laudibus sanctis a sacra iubilatōe oducit: vt merito se tali munere osoletur. pfecta mater ecclesia: q̄ hic multarū calamitatū cognoscitur afflictōib⁹ sauciari hic liber plane q̄tidiano ob sui excellentiam a vtilitatez. dei frequentatur officio.

Cassi. Vtriusq dñi aduentus reuelans misteria statui osulens vniuersoz vtile suffragiū periclitantiū: cōsolatio grādis lugentiū: spes beata iustoꝝ: fons indeficiens. vñ sp qd expedit tollitur. cūctis misterioz ipsiꝰ daustra pie pulsātibus: remediū de suis incunctanter languoribus spūaliter refundēs. Quid em̄ in hoc libro nō inuenies vñ se hūanū genꝰ delectat suauiter cōsolari Vere choruscās liber. sermo lampabil: cura sauti ati coꝛdis: fauus interioris hominis pinna spiritualium psonaz. occultaz lingua virtutuz: q̄ indicat superbos hūiliatis: reges paupibꝰ subdit: affabilitate parvulos nutrit. Quāta em̄ illic est pulchritudo se. ū

um a stillantiuz medicina verboz vt merito hic illud Salomonis aptetur qd dixit in Cānt. canticoꝝ. Oꝛtus conclusus: fōs signatus: paradisus plenus omniuz pomoz. Modo em̄ quidā psalmoz salutari institutione formati: turbidos a tempestuosos animos dedmāt in limpidam a trāquillissimā vitaz. modo ꝓmittētes deū ꝓpter salutē credentiuz vsualiter hūanandū a ad iudicandum orbē esse venturū. mō omouent lacrimis pcā delere: elemosinis delicta curare. mō sacris oratonibus reuerenter attomiti. modo ō passiōe a resurrectione dñi salutaria predicantes. modo lamentantium deploratione pissimi. modo versuuz repetitione quedaz nobis sacramenta pandentes. modo canticoꝝ graduuz ascensione mirabiles. postremo supermis laudibꝰ felicitez imerētes. Beata copia inexplicabile desideriuz stupenda profunditas non potest animus fidel expleri q̄ experit inde satiari. Psalmi sūt demq̄ qui nobis gratas faciunt esse vigilias: quādo silenti nocte psallentibus choris humana vox erumpit in musicam: verbisq̄ arte modulatis ad illum rebire facit a quo pro salute humani generis diuinum venit eloquium. Cantus qui aures oblectat a animas instruit fit vna vox psallentium et cū angelis dei: quos audire nō possumꝰ: laudū verba miscemꝰ ꝓ illuz .s. q̄ venit ex semine dauid dñm xp̄m: sic ipse in Apoc. dic. Ego sū radix dauid a origo quo a religione salu-

tatem suscepimus: a sancte trinitatis misteria reuelata cognoscim⁹. Quisquis huiꝰ mūeris iocūditate non fruit: quoꝝ virtutes vt breuiter diuim⁹ simo oduceret in septuagesimo psal. dixit. Ego autē cōfitebor tibi in vasis psalmi virtutē tuam. Reuera vasa veritatis q̄ tot virtutes capiūt: tot diuinis odoribus farciūtur: tot thesauris celestibus cumulant. Vbrie que vinū celeste recipientes puritatē eius semp in nouitate custodiunt. Dulcedo mirabilis q̄ seculi corruptiomb⁹ nō arescit: ß in sua pmanēs dignitate gratia sp purissime suauitatis augē. Apotheca valde copiosa: de q̄ cum bibant tam magni terraꝝ populi vbertas eiꝰ nescit expendi. Q̄ mirabilis aūt ex ipsis profluit suauitas ad canendū: dulcisonū organū hūanis vocibus emulant. Tuba rum somitus grābiloquis damoribus reddunt: vocalez cytharā viuentiū cordaꝝ pmixtione oponūt Et quicq̄d antē mstrumentis musicis videbatur agi nūc pbat̄ p rationales substātias explicari.

Col. Fac nos eterne salutis amatoꝝ p tuā grām modulationem psalmoꝝ spualem mtelligere: et mtellectis hūiliter obedire ad laudem a gloriā tuam: qui es bñdict⁹ in secula seculoꝝ. Amen.

Explicit collectarius super libꝝ psalmoꝝ collectus a simiꝰ per fratrem Petrum de Vda

rentals Canonicū priorez floreffiē sem premonstratensis ordinis ad opus reuerendi patris Johannis de Arkel: q̄ndaꝝ Traiacten. postea Leodien. episcopi. Approbatus et admissus ab alma vniūsitate Colomensi. Impressus autē a ōsūmatus p me Conradū de Dombrech. Anno dominice incarnationis. M°. cccc xxx°. Ipso die sancti Laurentij martiris: ad laudem a gloriaz omnipotētis dei: a ad vtilitatē ecclesie sue sancte: qui est bñdictus in secula seculoꝝ. Amen.

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6